L. APULEIJ MADAURENSIS, METAMORPHOS EOS LIBRI 11., CUM NOTIS &...

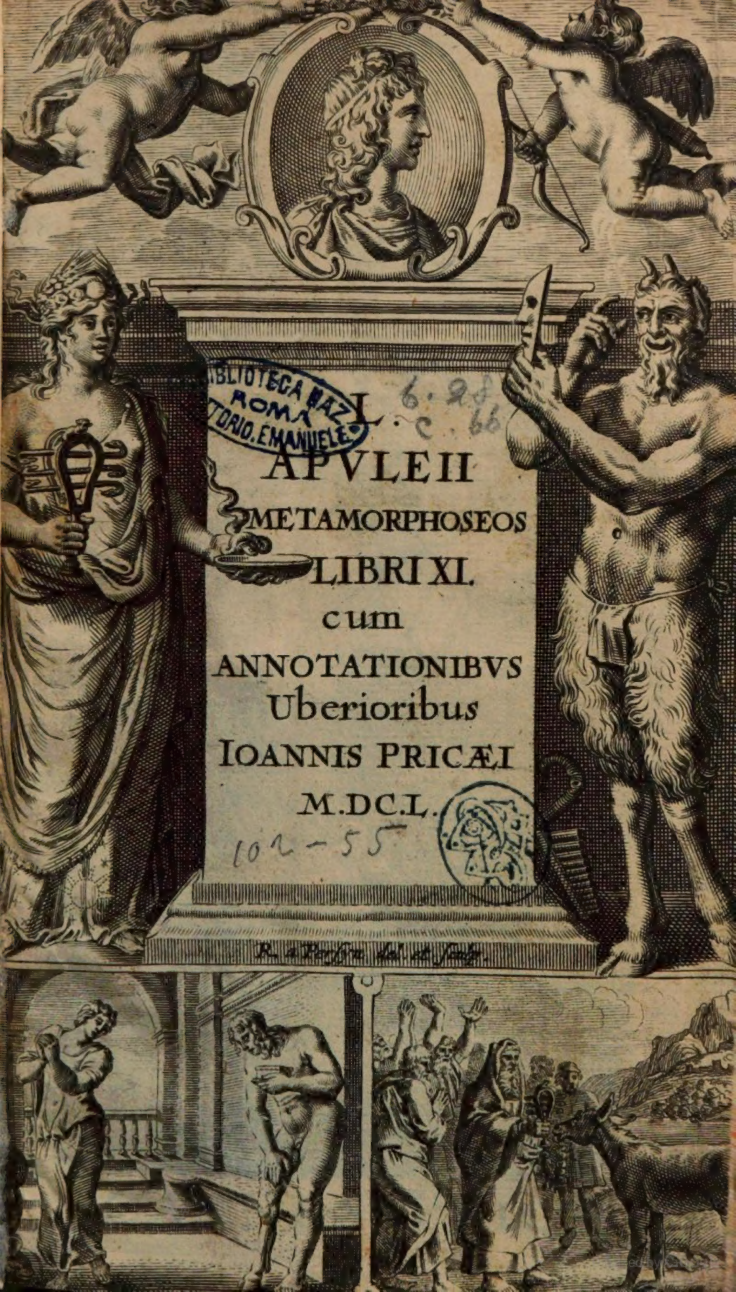
Apuleius, Reinier : van Persyn, John Price

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
28 C
66

FARNESI ALFREDO
ROMA
B.V.E.
LEGATORE DI LIBRI

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
6.28.c.66
102-55

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

IOANNES PRICÆVS. R.A. Perlyn sc.

ROMA

IOANNES PRICAEVS

6.28.C.66

L. APVLEII
Madaurenſis,
METAMORPHOSEOS
LIBRI XI,

Cum Notis & ampliſſimo Indice

IOANNIS PRICÆI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Acceſsit Ejuſdem Index Alphabeticus Scriptorum qui in Heſychij Gręco Vocabulario laudantur.

Bibl. Sec. Rom. Soc. Coll. Iesu

GOUDÆ.

Typis GULIELMI vander HOEVE.
M. DC. L.

Digitized by Google

Lectori.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

In Notis quanto egimus fuſius, tanto hîc reſtrictius agemus. Quæ prætereunda non duximus, ea ſunt hujuſmodi. Sequentes Libros contulimus cum uno tantum MS. Codice, quem à nobis olim acceptum Gulielmus nuperus Cantuariæ Archiepiſcopus (Vir literis ornandis attentiſſimus) donavit Oxonienſi Bibliothecæ. Ex eo penu inſtructiſſimo, interventu Cl: longeq; doctiſſimi Viri, Patricij Iunij, illius ad nos fluxit temporaria uſura. Ejuſdem amici beneficio inſpeximus Colvianam editionem Caſauboni manu notatam: ex qua quæ pauca excerpſimus ſuis locis adducuntur. Erat ad manum etiam Vicentina Anni 1488. editio: omnium, Romanâ A. 1472. exceptâ, quod ſcimus, prima: & quam, poſthabitis recentibus, haud rarò ſequi melius putavimus. Quod noſtra ſpectat Annotata, rem ſic paucis accipe. Dedimus operam ut et appoſita et nova afferremus: rem poſt tot alios haud adeo in proclivi ſitam. Vt quæ ex

Tacito,

Tacito, Suetonio, Saluſtio, aliis: præcipuè è Virgilio adumbravit Noſter, in medio poneremus: quæq́ ex eo ab Ammiano, Sidonio, Hieronymo, Auguſtino ſumpta, in lucem protraheremus. Ut proprietates (quo genere excellit) ſermonis ejus latentes illuſtraremus: idq́ potiſſimum ex Donato & Servio, Scriptoribus frugis optimæ plenis, quosq́ jugi eruditorum lectioni quantum poſſumus commendamus. Ante omnia, ut Contextus veram ſcripturam erueremus: quod bis centies, & fere nonagies mero ſumus ex ingenio conati: ſæpiſſimè ex ipſius paribus locis firmatis conjecturis noſtris. quæ ſi ſcopum non ubiq́ attigerint, ſperamus paucas aberrationes locorum fælicius reſtitutorum copiam benigné compenſaturam. Qui multa autem non explicata à nobis fortaſſe ſuboffenſi viderint, cogitent quam multi ante nos hoc Opus illuſtrârunt; ſublegere quorum Notas ut inhoneſtum, ita toties ad eas Lectorem reiicere moleſtum judicavimus. Scribendi porrò in genere, quale iſtud, non tam ad laudem quam ad oblectamentum facto, ſine ulla pudoris jactura quædam ignorare licet.

L. APULEII

MADAURENSIS PLATONICI

METAMORPHOSEOS,

SIVE,

LVSVS ASINI,

LIBER PRIMUS.

At ego tibi ſermone iſto Mileſio Varias fabulas conſeram, aureſque tuas Benivolas lepido ſuſurro permulceam; Modo ſi papyrum Ægyptiam argutia Nilotici calami inſcriptam, non ſpreveris Inſpicere; & figuras fortunaſque hominum In alias imagines couverſas, & in Se rurſum mutuo nexu refectas, ut Mireris, exordior. Quis ille, paucis. Hymetos Attica, & Iſthmos Ephyrea, Et Tenedos Spartiaca, glebæ felices, Æternum libris felicioribus Conditæ, mea vetus proſapia eſt. Ibi linguam Attidem primis pueritiæ Stipendiis merui: mox in urbe Latia Advena, ſtudiorum Quiritium indigenum Sermonem, ærumnabili labore, nullo Magiſtro præeunte aggreſſus excolui.

Et ecce præfamur veniam, ſi quid
Exotici atque forenſis ſermonis rudis
Locutor offendero. Iam hæc equidem ipſa
Vocis immutatio, deſultoriæ
Scientiæ ſtilo quem acceſſimus
Reſpondet. Fabulam Græcam incipimus,
Lector, intende, lætaberis.

THESSALIAM, (nam & illic originis maternæ noſtræ fundamenta à Plutarcho illo inclyto, ac mox Sexto Philoſopho nepote ejus prodita, gloriam nobis faciunt) eam Theſſaliam ex negotio petebam. Poſt ardua montium, & lubrica vallium, & roſcida ceſpitum, & gleboſa camporum emenſa; equo indigena peralbo vehens, jam eo quoque admodum feſſo, ut ipſe etiam fatigationem ſedentariam inceſſus vegetatione diſcuterem, in pedes deſilio, equi ſudorem fronte curioſe exfrico, aures remulceo, frenos detraho, in gradum lenem ſenſim proveho, quoad laſſitudinis incommodum alvi ſolitum ac naturale præſidium eliquaret. Ac dum is jentaculum ambulatorium, prataque præteriens, ore in latus detorto pronus affectat, duobus comitibus, qui forte paululum proceſſerant, tertium me facio. Et, dum auſculto quid ſermonis agitaretur, alter exerto cachinno, Parce, inquit, in verba iſta hæc tam abſurda, tamque immania mentiendo. Iſto accepto, ſititor alioqui novitatis, Immo vero, inquam, impertite ſermone non quidem curioſum, ſed qui velim ſcire vel cuncta, vel certe plurima: ſimul jugi quod inſurgimus aſperitudinem fabularum lepida jucunditas levigabit.

gabit. At ille qui cœperat, Næ,inquit,iſtud mendacium tam verum eſt , quam ſi quis velit dicere, magico ſuſurramine amnes agiles reverti , mare pigrum colligari , ventos inanimes exſpirare , Solem inhiberi , Lunam deſpumari , ſtellas evelli, diem tolli , noctem teneri. Tunc ego in verba fidentior, Heus tu, inquam, qui ſermonem jecetas priorem,ne pigeat te, vel tædeat reliqua pertexete. Et ad alium: Tu vero craſſis auribus, & obſtinato corde reſpuis quæ forſitan verè perhibeantur. Minus hercule calles praviſſimis opinionibus ea putari mendacia, quæ vel auditu nova, vel viſu rudia, vel certe ſupra captum cogitationis ardua videantur: quæ ſi paulo accuratius exploraris, non modo compertu evidentia, verum etiam factu facilia ſenties. Ego denique veſpera, dum polentæ caſeatæ offulam modico grandiorem in convivas æmulus contruncare geſtio, mollicie cibi glutinoſi faucibus inhærente, & ima gula ſpiritum detinente,minimo minus interii. Et tamen Athenis proximè ante Pœcilen [porticum] iſto gemino obtutu circulatorem aſpexi equeſtrem ſpatham præacutam mucrone infeſto devoraſſe: ac mox eundem , invitamento exiguæ ſtipis , venatoriam lanceam , qua parte minatur exitium , in ima viſcera condidiſſe. Et ecce, ponè lanceæ ferrum , quà bacillum inverſi teli ad occipitium per inguen ſubit , puer in molliciem decorus inſurgit: inque flexibus tortuoſis enervem & exoſſem ſaltationem explicat , cum omnium qui aderamus admiratione. Diceres Dei medici baculo , quod ramulis ſemiamputatis nodoſum gerit , ſerpentem generoſum lubricis amplexibus

inhærere. Sed jam cedo, tu ſodes, qui occæporas, ſabulam remetire. Ego tibi ſolus hic pro iſto credam, & quod ingreſſui primum fuerit ſtabulum, prandio participabo. hæc tibi merces poſita eſt. At ille: iſtud quidem, quod polliceris, æqui bonique facio; verùm, quod inchoaveram, porrò exordiar. Sed tibi prius Solem iſtum dejerabo videntem Deum, me vera comperta memorare. nec vos ulterius dubitabitis, ſi Theſſaliam proximam civitatem perveneritis; quòd ibidem paſſim per ora populi ſermo jactetur, quæ palàm geſta ſunt. Sed ut prius noritis qui ſim, & cuiatis, & quo quæſtu teneam, audite. Æginenſis quidem ſum, Ætneo melle, vel caſeo, & hujuſcemodi cauponarum mercibus, per Theſſaliam, Ætoliam, Bœotiam ultrò citrò diſcurrens. Comperto itaque, Hypatæ, quæ civitas cunctæ Theſſaliæ antepollet, caſeum recentem, & ſciti ſaporis, admodum commodo pretio diſtrahi, feſtinus adcucurri, id omne præſtinaturus. Sed, ut fieri aſſolet, ſiniſtro pede profectum me ſpes compendij fruſtrata eſt. omne enim pridie Lupus negotiator magnarius coëmerat. Ergo igitur inefficaci celeritate fatigatus, commodum veſpera oriente ad balneas proceſſeram. Ecce Socratem contubernalem meum conſpicio. humi ſedebat, ſciſſili palliaſtro ſemiamictus, pænè alius, lurore ad miſeram maciem deformatus: qualia ſolent Fortunæ decermina ſtipes in triviis erogare. Hunc talem, quamquam neceſſarium & ſummè agnitum, tamen dubia mente propius acceſſi. Hem, inquam, mi Socrates, quid iſtud? quæ facies? quod flagitium? At verò domi tuæ jam

defletus

defletus & conclamatus es. Liberis tuis tutores juridici provincialis decreto dati. uxor perſolutis officiis feralibus, luctu & mœrore diutino deformata, diffletis pænè ad extremam captivitatem oculis ſuis, domus infortunium novarum nuptiarum gaudis à ſuis ſibi parentibus hilarare compellitur. at tu hîc larvale ſimulacrum cum ſummo dedecore noſtro viſeris. Ariſtomene, inquit, næ tu Fortunarum lubricas ambages, & inſtabiles incurſiones, & reciprocas viciſſitudines ignoras. Et cum dicto, ſutili centunculo faciem ſuam, jamdudum punicantem præ pudore, obtexit, ita ut ab umbilico pubetenus cetera corporis renudaret. Nec denique perpeſſus ego tam miſerum ærumnæ ſpectaculum, injecta manu ut adſurgat enitor. At ille, ut erat capite velato, Sine, ſine, inquit, fruatur diutius tropæo Fortuna quod fixit ipſa. Effeci ſequeretur: & ſimul unam è duabus laciniis meis exuo, eumque propere, veſtio dicam, an contego? & illico lavacro trado, quod unctui, quod terſui opus, ipſe præminiſtro: ſordium enormem eluviem operoſe effrico, probè curatum ad hoſpitium, laſſus ipſe, fatigatum ægerrimè ſuſtinens, perduco: lectulo refoveo, cibo ſatio, poculo mitigo, fabulis permulceo. Jam adlubentia proclivis eſt ſermonis & joci, & ſcitum eſt cavillum: jam dicacitas tinnula; cum ille imo de pectore cruciabilem ſuſpiritum ducens, dextra ſæviente frontem replaudens: Me miſerum, infit: qui, dum voluptatem gladiatorij ſpectaculi ſatis famigerabilis conſector, in has ærumnas incidi. Nam, ut ſcis optimè, ſecundùm quæſtum Macedoniam profectus, dum menſe

decimo ibidem attentus nummatior revertor, modicò prius quàm Lariſſam accederem, per tranſitum ſpectaculum obiturus,in quadam avia & lacunoſa convalli à vaſtiſſimis latronibus obſeſſus, atque omnibus privatus, tandem evado: &, utpote ultimè affectus, ad quandam cauponam Meroën anum, ſed admodum ſcitulam, devorto: eique cauſas & peregrinationis diuturnæ, & domuitionis anxiæ, & ſpoliationis diurnæ aperio; Et dum miſer refero quæ memini,illa me ſatis quam humanè tractare adorta, cœnæ gratæ atque gratuitæ, ac mox urigine percita, cubili ſuo applicat. Et ſtatim miſer, ut cum illa acquievi, ab unico congreſſu annoſam ac peſtilentem contraho: & ipſas etiam lacinias, quas boni latrones contegendo mihi conceſſerant, in eam contuli, operulas etiam, quas adhuc vegetus ſagariam faciens merebam; quod me ad iſtam faciem, quam paulo antè vidiſti, bona uxor & mala Fortuna perduxit. Pol quidem tu dignus, inquam, es extrema ſuſtinere, ſi quid eſt tamen noviſſimo extremius: qui volnptatem Veneream, & ſcortum ſcorteum Lari & liberis prætuliſti. At ille digitum à pollice proximum ori ſuo admovens,& in ſtuporem attonitus, Tace,tace, inquit, & circumſpiciens tutamenta ſermonis, Parce, inquit, in feminam divinam, ne quam tibi lingua intemperante noxam contrahas. Ain tandem? inquam: potens illa & regina caupona quid mulieris eſt? Saga, inquit, & divina, potens cœlum deponere, terram ſuſpendere, fontes durare, montes diluere, Manes ſublimare, Deos infimare,ſidera extinguere,Tartarum ipſum illuminare.

Oro

Oro te, inquam, aulæum tragicum dimoveto, & ſiparium ſcenicum complicato: & cedo verbis communibus. Vis, iuquit, unum vel alterum, immò plurima ejus audire facta? nam, ut ſe ament efflictim non modò incolæ, verùm etiam Indi vel Æthiopes utrique, vel ipſi Antichthones, folia ſunt artis, & nugæ meræ. ſed, quod in conſpectu plurium perpetravit, audi. Amatorem ſuum, quòd vi aliam temeraſſet, unico verbo mutavit in feram caſtorem: quod ea beſtia captivitatis metuens, ſe ab inſequentibus præciſione genitalium liberat; ut illi quoque ſimile, quòd Venerem habuit aliam, proveniret. Cauponem quoque vicinum, atque ob id æmulum, deformavit in ranam: & nunc ſenex ille dolium innatans vini ſui, adventores priſtinos in fece ſubmiſſus officioſis ronchis raucus appellat. Alium de foro quidem, quòd adverſus eam locutus eſſet, in arietem deſormavit, & nunc aries ille cauſas agit. Eadem amatoris ſui uxorem, quòd in eam dicaculè probrum dixerat, jam in ſarcinam prægnationis obſepto utero, & repigrato fœtu, perpetua prægnatione damnavit. Et, ut cuncti numerant, octo annorum onere miſella illa, velut elephantum paritura, diſtenditur. Quæ quum ſubinde ac multi nocerentur, publicitus indignatio percrebuit, ſtatutum eſt ut in eam die altera ſeveriſſimè ſaxorum jaculationibus vindicaretur; quod conſilium virtutibus cantionum antevortit. Et, ut illa Medæa, unius dieculæ à Creonte impetratis induciis, totam domum, filiamque cum ipſo ſene flammis coronalibus deuſſerat: ſic hæc devotionibus ſepulcralibus in

ſcrobem procuratis, ut mihi temulenta narravit proximè, cunctos in ſuis ſibi domibus tanta cantionum violentia clauſit, ut toto biduo non clauſtra perfringi, non fores evelli, non denique parietes ipſi quiverint perforari: quoad mutua hortatione conſonè clamitarent, quàm ſanctiſſimè dejerantes, ſeſe neque ei manus admolituros, & ſi qui aliud cogitarint, ſalutare laturos ſubſidium. Sic illa propitiata totam civitatem abſolvit. At verò cœtus illius auctorem nocte intempeſta, cùm tota domo, [id eſt, parietibus & ipſo ſolo] & omni fundamento, ut erat clauſa, ad centeſimum lapidem, in aliam civitatem, ſummo vertice montis exaſperati ſitam, & ob id ab aquis ſterilem, tranſtulit. Et quoniam denſa inhabitantium ædificia locum novo hoſpiti non dabant, ante portam projecta domo diſceſſit. Mira, inquam, nec minus ſæva, mi Socrates, memoras. Denique mihi quoque non parvam incuſſiſti ſollicitudinem, immo verò formidinem, injecto non ſcrupulo, ſed lancea, ne quo Numinis miniſterio ſimiliter uſa, ſermones iſtos noſtros anus illa cognoſcat. Itaque maturius quieti nos reponamus, & ſomno levata laſſitudine noctis, antelucio auſugiamus iſtinc quàm pote longiſſimè. Hæc adhuc me ſuadente, inſolita vinolentia ac diurna fatigatione pertentatus bonus Socrates, ſopitus jam ſtertebat altius. Ego verò adducta fore peſſuliſque firmatis, grabatulo etiam ponè cardines ſuppoſito, & probè aggeſto, ſuper eum me recipio. Ac primùm præ metu aliquantiſper vigilo, dein circa tertiam fermè vigiliam paululum conniveo. Commodum quieveram, & repentè impulſu

majore,

majore, quàm ut latrones crederes, januæ reſerantur, immo verò fractis & evulſis funditùs cardinibus proſternuntur. Grabatulus alioqui breviculus, & uno pede mutilus ac putris, impetus tanti violentia proſternitur: me quoque evolutum & excuſſum humi recidens in inverſum cooperit ac tegit. Tunc ego ſenſi naturaliter quoſdam affectus in contrarium provenire. nam ut lacrymæ ſæpiculè de gaudio prodeunt, ita & in illo nimio pavore riſum nequivi continere, de Ariſtomene teſtudo factus. Ac dum in infimum dejectus, obliquo aſpectu quid rei ſit grabatuli ſolertia munitus opperior: video mulieres duas altioris ætatis. lucernam lucidam gerebat una, ſpongiam & nudum gladium altera. hoc habitu Socratem bene quetum circumſtetere. Infit illa cum gladio: Hic eſt, ſoror Panthia, carus Endymion: hic catamitus meus, qui diebus ac noctibus ætatulam meam illuſit. Hic eſt, qui meis amoribus inſuper habitis, non ſolum me diffamat probris, verùm etiam fugam inſtruit. At ego ſcilicet Ulyſſei aſtu deſerta, vice Calypſonis æternam ſolitudinem flebo. Et porrecta dextra, meque Panthiæ ſuæ demonſtrato, At hic, inquit, bonus conſiliator Ariſtomenes, qui fugæ hujus auctor fuit, et nunc morti proximus, jam humi proſtratus grabatulo ſuccubans jacet, & hæc omnia conſpicit, impunè ſe relaturum meas contumelias putat. Faxo eum ſerò, immo ſtatim, immò verò jam nunc, ut & præcedentis dicacitatis, & inſtantis curioſitatis pæniteat. Hæc ego

ut accepi, ſudore frigido miſer perfluo, tremore viſcera quatior; ut grabatulus etiam ſuccuſſus & inquietus ſuper dorſum meum palpitando ſaltaret. At bona Panthia, Quin igitur, inquit, ſoror, hunc primum bacchatim diſcerpimus, vel membris ejus deſtinatis, virilia deſecamus? Ad hæc Meroe, ſic enim reapſe nomen ejus, tunc fabulis Socratis convenire ſentiebam: Immò, ait, ſuperſit hic ſaltem, qui miſelli hujus corpus parva contumulet humo. Et capite Socratis in alterum dimoto latus, per jugulum ſiniſtrum capulo tenus gladium totum ei demergit, & ſanguinis eruptionem vaſculo admoto excipit diligenter, ut nulla ſtilla compareret uſquam. Hæc ego meis oculis aſpexi. nam etiam, ne quid demutaret credo à victimæ religione, immiſſa dextra per vulnus illud ad viſcera penitus, cor miſeri contubernalis mei Meroe bona ſcrutata protulit. cum ille, impetu teli præſecata gula, vocem, imo ſtridorem incertum per vulnus effunderet, & ſpiritum rebulliret. Quod vulnus, quà maximè patebat, ſpongia offulciens Panthia; Heus tu, inquit, ſpongia, cave in mari nata, per fluvium tranſeas. His editis, ab imo remoto grabatulo, varicus ſuper faciem meam reſidentes veſicam exonerant, quoad me urinæ ſpurciſſimæ madore perluerent. Commodùm limen evaſerant, & fores ad priſtinum ſtatum [integræ] reſurgunt: cardines ad foramina reſident, poſtes ad repagula redeunt, ad clauſtra peſſuli recurrunt. At ego, ut eram etiamnum humi projectus, inanimis, nudus, & frigidus, & lotio perlitus, quaſi recens utero matris editus, immò verò ſemimortuus, verùm

verùm etiam ipſe mihi ſupervivens & poſtumus, vel certè deſtinatæ jam crucis candidatus; Quid, inquam, me fiet, ubi iſte jugulatus manè paruerit? Cui videbor veriſimilia dicere, proferens vera? Proclamares ſaltem ſuppetiatum, ſi reſiſtere vir tantus mulieri nequibas. Sub oculis tuis homo jugulatur, & ſiles? Cur autem te ſimile latrocinium non peremit? Cur ſæva crudelitas, vel propter indicium ſceleris, arbitro pepercit? Ergo quoniam evaſiſti mortem, nunc illò redi. Hæc identidem mecum replicabam: & nox ibat in diem. Optimum itaque factum viſum eſt antelucul̀o furtim evadere, & viam, licet trepido veſtigio, capeſſere. Sumo ſarcinulam meam, & ſubdita clave peſſulos reduco. At illæ probæ & fideles januæ, quæ ſua ſponte reſeratæ nocte fuerant, vix tandem & ægerrimè tunc clavis ſuæ crebra immiſſione patefiunt. Et, heus tu, ubi es? inquam, valvas ſtabuli abſolve: antelucìo volo ire. Janitor ponè ſtabuli oſtium humi cubitans, & jam nunc ſemiſomnus, Quid tu, inquit, ignoras latronibus infeſtari vias, qui hoc noctis iter incipis? Hem, etſi tu, alicujus facinoris tibi conſcius ſcilicet, mori cupis, nos (cucurbitæ caput) non habemus ut pro te moriamur, Non longè, inquam, lux abeſt, & præterea, quid viatori de ſumma pauperie latrones auferre poſſunt? An ignoras inepte, nudum nec à decem palæſtritis deſpoliari poſſe? Ad hæc ille marcidus & ſemiſopitus, in alterum latus evolutus: Unde autem, inquit, ſcio, an convennone illo tuo, cum quo ſerò deverteras, jugulato, fugæ mandes præſidium? Illud horæ memini me, terra dehiſcente,

ima

ima Tartara, inque his canem Cerberum prorſus eſurientem mei proſpexiſſe. ac recordabar profectò, bonam Meroen non miſericordia jugulo meo peperciſſe, ſed ſævitia cruci me reſervaſſe. In cubiculum itaque reverſus, de genere tumultuario mortis mecum deliberabam. Sed cùm nullum aliud telum mortiferum Fortuna, quàm ſolum mihi grabatulum ſubminiſtraret: Jam jam grabatule, inquam, animo meo cariſſime, qui mecum tot ærumnas exanclaſti, conſcius & arbiter quæ nocte geſta ſunt, quem ſolum in meo reatu teſtem innocentiæ citare poſſum: tu mihi ad Inferos feſtinanti ſubminiſtra telum ſalutare. Et cum dicto, reſtim qua erat intextus, aggredior expedire: ac tigillo, quod feneſtræ ſubditum altrinſecus prominebat, injecta atque obducta parte funiculi, & altera firmiter in nodum coacta: aſcenſo grabatulo, ad exitium ſublimatus, immiſſo capite laqueum induo. Sed dum pede altero fulcimentum quo ſuſtinebar, repello, ut ponderis deductu reſtis ad ingluviem adſtricta ſpiritus officia diſcluderet, repentè putris alioquin & vetus funis diſrumpitur. Atque ego de alto decidens, Socratem (nam juxta me jacebat,) ſuperruo, cumque eo in terram devolvor. Et ecce in ipſo momento janitor introrupit, exertè clamitans: Ubi es tu qui alta nocte immodicè feſtinabas, & nunc ſtertis involutus? Ad hæc, neſcio an caſu noſtro, an illius abſono clamore experrectus Socrates, exurgit prior: &, Næ, inquit, meritò ſtabularios hos omnes hoſpites deteſtantur. nam iſte curioſus dum importunè irrumpit, credo ſtudio rapiendi aliquid, clamore

vaſto,

vaſto, marcidum alioquin me altiſſimo ſomno excuſſit. Emergo lætus atque alacer, inſperato gaudio perfuſus: &, Ecce [inquam,] janitor fideliſſime, comes & pater meus, & frater meus, quem noɛte ebrius occiſum a me calumniabaris. Et cum dicto Socratem deoſculabar amplexus. At ille, olore alioqui ſpurciſſimi humoris perfuſus quo me Lamiæ illæ infecerant, vehementer aſpernatur. Apage te, inquit, fœtorem extremæ latrinæ. et cauſas cœpit hujus oloris comiter inquirere. At ego miſer, adficto ex tempore abſurdo joco, in alium ſermonem intentionem ejus denuò derivo: &, injecta dextra, Quin imus, inquam, & itineris matutini gratiam carpimus? Sumo ſarcinulam: & pretio manſionis ſtabulario perſoluto, capeſſimus viam. Aliquantulum proceſſeramus, & jam jubaris exortu cuncta colluſtrantur. & ego curioſè ſedulò arbitrabar jugulum comitis, qua parte gladium delapſum videram. et mecum: Veſane, ajo, quin poculis & vino ſepultus extrema ſomniaſti. Ecce Socrates integer, ſanus, incolumis. ubi vulnus? ſpongia ubi? poſtremò cicatrix tam alta, tam recens? Et ad illum, Næ meritò, inquam, medici fidi cibo & crapula diſtentos ſcæva & gravia ſomniare autumant. Mihi denique, quòd poculis veſpera minus temperavi, nox acerba diras & truces imagines obtulit; ut adhuc me credam cruore eſſe humano aſperſum, atque impiatum. Ad hæc ille ſubridens, At tu, inquit, non ſanguine ſed lotio perfuſus es. verumtamen & ipſe per ſomnium jugulari viſus ſum mihi. Nam & jugulum iſtum dolui, & cor ipſum mihi avelli putavi:

& nunc

& nunc etiam ſpiritu deficior, & genua quatior, & gradu titubo, & aliquid cibatus refovendo ſpiritu deſidero. En, inquit, paratum tibi [adeſt] jentaculum. Et cum dicto manticam meam humero exuo; caſeum cum pane properè ei porrigo: & juxta platanum iſtam reſideamus; ajo. Quo facto, & ipſe aliquid indidem ſumo. Eumque avidè eſitantem aſpiciens aliquanto intentiore acie, atque pallore buxeo deficientem video. Sic denique eum vitalis color turbaverat, ut mihi præ metu nocturnas etiam Furias illas imaginanti, fruſtulum panis, quod primum ſumpſeram, quamvis admodum modicum, mediis faucibus inhæreret, ac neque deorſum demeare, neque ſurſum remeare poſſet. Nam & crebritas ipſa commeantium metum mihi cumulabat. Quis enim de duobus comitum alterum ſine alterius noxa peremptum crederet? Verùm ille, ut ſatis detruncaverat cibum, ſitire impatienter cœperat. Nam & optimi caſei bonam partem avidè devoraverat, & haud ita longè radices platani lenis fluvius in ſpeciem placidæ paludis ignavus ibat, argento vel vitro æmulus in colorem. En, inquam, explere latice fontis lacteo. Adſurgit: & opertus palliolo in planiorem ripæ marginem, complicitus in genua appronat ſe, avidus adfectans poculum. Nec dum ſatis extremis labiis ſummum aquæ rorem attigerat, & jugulo ejus vulnus dehiſcit in profundum patorem: & illa ſpongia repentè de eo devolvitur, eamque parvus admodum comitatur cruor. Denique corpus exanimatum in flumen penè cernuat, niſi altero ego ejus pede retento, vix & ægrè ad ripam ſupe-

ſuperiorem attraxi; ubi defletum pro tempore comitem miſellum arenoſa humo in amnis vicinia ſempiterna contexi. Ipſe trepidus, & eximiè metuens mihi, per diverſas & avias ſolitudines aufugi: & quaſi conſcius mihi cædis humanæ, relicta patria & Lare, ultroneum exilium amplexus, nunc Ætoliam, novo contracto matrimonio, colo. Hæc Ariſtomenes. At ille comes ejus, qui ſtatim initio obſtinata incredulitate ſermonem ejus reſpuebat; Nihil, inquit, hac fabula fabuloſius, nihil iſto mendacio abſurdius. Et ad me converſus, Tu autem, inquit, vir, ut habitus & habitudo demonſtrant, ornatus, accedis huic fabulæ? Ego verò, inquam, nihil impoſſibile arbitror: ſed utcunque Fata decreverunt, ita cuncta mortalibus provenire. Nam & mihi, & tibi, & cunctis hominibus multa uſu venire mira, & pæne infecta, quæ tamen ignaro relata fidem perdant. Sed ego huic & credo hercules, & gratas gratias memini, quod lepidæ fabulæ feſtivitate nos avocavit; aſperam denique ac prolixam viam ſine labore & tædio evaſi. Quo beneficio etiam illum vectorem meum credo lætari, ſine fatigatione ſui me uſque ad iſtam civitatis portam non dorſo illius, ſed meis auribus pervecto. Is finis nobis & ſermonis & itineris communis fuit. Nam comites utrique ad villulas proximas lævorſum abiere. Ego verò quod primùm ingreſſu ſtabulum conſpicatus ſum, acceſſi, & de quadam anu caupona illico percontor: Eſtne, inquam, Hypata hæc civitas? annuit. Noſtine Milonem quendam è primoribus? arriſit. Et verè, inquit, iſtic primus perhibetur Milo, qui extra urbem

totam, & pomerium colit. Remoto, inquam, joco, parens optima, dic oro, cujatis ſit, & quibus diverſetur ædibus. Vidéſne, inquit, extremas feneſtras, quæ foris urbem proſpiciunt, & altrinſecus fores proximum reſpicientes angiportum? inibi iſte Milo diverſatur, ampliter nummatus, & longè opulentus: verum extremæ avaritiæ, & ſordis infimæ, infamis homo; fœnus denique copioſum ſub arrabone auri & argenti crebiter exercens; exiguo Lare incluſus, & ærugini ſemper intentus; cum uxore etiam calamitatis ſuæ comite habitat. neque præter unicam paſcit ancillulam, & habitu mendico ſemper incedit. Ad hæc ego riſu ſubjicio: Benignè, inquam, & proſpicuè Demeas meus in me conſuluit, qui peregrinantem tali viro conciliavit, in cujus hoſpitio nec fumi nec nidoris nebulam vererer. Et cum dicto modicò ſecus progreſſus, oſtium accedo, & januam firmiter oppeſſulatam pulſare vocaliter incipio. Tandem adoleſcentula quædam procedens, Heus tu, inquit, qui tam fortiter fores verberaſti, ſub qua ſpecie mutuari cupis? An tu ſolus ignoras, præter aurum argentumque nullum nos pignus admittere? Meliora inquam, ominare: & potius reſponde, an intra ædes herum tuum offendam? Planè, inquit: ſed quæ cauſa quæſtionis hujus? Literas ei à Corinthio Demea ſcriptas ad eum reddo. Dum annuntio, inquit, hæc, ibidem me operitor. Et cum dicto rurſum foribus oppeſſulatis, ſe intrò capeſſit. Modicò deinde regreſſa, patefactis foribus, rogat te, inquit. Intuli me, eumque accubantem exiguo admodum grabatulo, & commodum

cænare

cœnare incipientem invenio. Aſſidebat pedes uxor, & menſa vacua poſita, cujus monſtratu. En, inquit, hoſpitium. Bene, ego: & illico ei litteras Demeæ trado. quibus properiter lectis, Amo, inquit, meum Demeam, qui mihi tantum conciliavit hoſpitem. Et cum dicto jubet uxorem decedere, utque in ejus locum aſſideam jubet; meque etiamnunc verecundia contantem arrepta lacinia detrahens, Adſide, inquit, iſtic: nam præ metu latronum nulla ſeſſibula, ac ne ſufficientem ſupellectilem parare nobis licet. Feci. Et ſic: Ego te, inquit, etiam de iſta corporis ſpecioſa habitudine, deque hac virginali prorſus verecundia, generoſa ſtirpe proditum, & rectè conjicerem. ſed & meus Demeas eadem litteris pronuntiat. Ergo brevitatem gurguſtioli noſtri ne ſpernas peto. Erit tibi adjacens & ecce illud cubiculum, honeſtum receptaculum; fac libenter diverſêris in noſtro. nam & majorem domum dignatione tua feceris: & tibi ſpecimen glorioſum arrogaris, ſi contentus Lare parvulo, Theſei illius cognominis patris tui virtutes æmulaveris, qui non eſt aſpernatus Hecales anus hoſpitium tenue. Et vocata ancillula: Fotis, inquit, ſarcinulas hoſpitis ſuſceptas cum fide conde in illud cubiculum: ac ſimul è promptuario oleum unctui, lintea terſui, & cetera huc eidem uſui profer ocyter: & hoſpitem meum produc ad proximas balneas: ſatis arduo itinere atque prolixo fatigatus eſt. His ego auditis, mores atque parſimoniam ratiocinans Milonis, volenſque me artius ei conciliare: Nihil, inquam, rerum iſtarum, quæ itineris ubique nos comitantur,

indigemus. ſed & balneas facilè percontabimur. Planè (quod eſt mihi ſummè præcipuum) equo, qui me ſtrenuè pervexit, fœnum atque ordeum, acceptis iſtis nummulis, tu Fotis emito. His actis, & rebus meis in illo cubiculo conditis, pergens ipſe ad balneas, ut prius aliquid nobis cibatui proſpicerem, forum cupedinis peto; inque eo piſcatum opiparem expoſitum video. Et percontato pretio, quòd centum nummis indicaret aſpernatus, viginti denariis præſtinavi. Inde me commodùm egredientem continuatur Pytheas, condiſcipulus apud Athenas Atticas meus; qui me poſt aliquam multum temporis amanter agnitum invadit, amplexuſque ac comiter deoſculatus: Mi Luci, ait, ſat pol diu eſt quod interviſimus te. At hercules exinde cum à magiſtro digreſſi ſumus. Quæ autem tibi cauſa peregrinationis hujus? Craſtino die ſcies, inquam. Sed quid iſtud? voti gaudeo. nam & lixas, & virgas, & habitum prorſus magiſtratui congruentem in te video. Annonam curamus, ait, & ædilem gerimus; &, ſi quid obſonare cupis, utique commodabimus. Abnuebam, quippe qui jam cœnæ affatim piſcatus proſpexeramus. Sed enim Pytheas, viſa ſportula, ſuccuſſiſque in aſpectum planiorem piſcibus, At has quiſquilias quanti paraſti? Vix, inquam, piſcatori extorſimus accipere viginti denarios. Quo audito, ſtatim arrepta dextrâ poſtliminiò me in forum cupedinis reducens, Et à quo, inquit, iſtorum nugamenta hæc comparaſti? Demonſtro ſeniculum in angulo ſedentem. quem confeſtim pro ædilitatis imperio voce aſperrima increpans, inquit. Tam jam nec amicis

quidem

quidem noſtris, vel omninò ullis hoſpitibus parcitis, qui tam magnis pretiis piſces frivolos indicatis, & florem Theſſaliæ regionis ad inſtar ſolitudinis & ſcopuli, edulium caritate deducitis. Sed non impunè. jam enim faxo ſcias, quemadmodum ſub noſtro magiſterio mali debeant coërceri. Et profuſa in medium ſportula, jubet officialem ſuum inſuper piſces inſcendere, ac pedibus ſuis totos obterere. Qua contentus morum ſeveritudine meus Pytheas, ac mihi ut abirem ſuadens: Sufficit mihi, ô Luci, inquit, ſeniculi tanta hæc contumelia. His actis, conſternatus ac prorſus obſtupidus, ad balneas me refero, prudentis condiſcipuli valido conſilio & nummis ſimul privatus & cœna; lautuſque, ad hoſpitium Milonis, ac dehinc cubiculo, me reporto. Et ecce Fotis ancilla, Rogat te, [inquit,] hoſpes. At ego jam inde Milonis abſtinentiæ cognitor, excuſavi comiter: quòd viæ vexationem non cibo ſed ſomno cenſerem diluendam. Iſto accepto pergit ipſe, & injecta dextra, clementer me trahere adoritur. Ac dum contor, dum modeſte renitor, non prius, inquit, diſcedam quàm me ſequaris. et dictum jurejurando ſecutus, jam obſtinationi ſuæ me ingratis obedientem perducit ad illum ſuum grabatulum; & reſidenti, Quàm ſalve agit, inquit, Demeas noſter? quid uxor? quid liberi? quid vernaculi? narro ſingula. Percontatur accuratius cauſas etiam peregrinationis meæ: quas ubi probè protuli, jam & de patria noſtra, & ejus primoribus, ac denique de ipſo Præſide ſcrupuloſiſſimè explorans: ubi me poſt itineris tam ſævi vexationem, ſentit fabularum quoque ſerie fati-

gatum, in verba media ſomnolentum deſinere, ac nequidquam defectum jam incerta verborum ſalebra balbutire, tandem patitur cubitum concedere. Evaſi aliquando rancidi ſenis loquax & famelicum convivium, ſomno, non cibo gravatus: cænatus ſolis fabulis. et in cubiculum reverſus, exoptatæ me quieti reddidi.

L. APULEII

METAMORPHOSEOS,

LIBER PRIMUS.

UT primùm nocte diſcuſſa, Sol novus diem fecit, & ſomno ſimul emerſus, & lectulo, anxius [alioquin] & nimis cupidus cognoſcendi quæ rara miraque ſunt: reputanſque me media Theſſaliæ loca tenere, quò artis Magicæ nativa cantamina totius orbis conſono ore celebrentur, fabulamque illam optimi comitis Ariſtomenis de ſitu civitatis hujus exortam, ſuſpenſus alioquin & voto ſimul & ſtudio, curioſè ſingula conſiderabam. Nec fuit in illa civitate, quod aſpiciens, id eſſe crederem quod eſſet: ſed omnia prorſus ferali murmure in aliam effigiem tranſlata; ut & lapides quos offenderem, de homine duratos: & aves quas audirem, indidem plumatas: & arbores quæ pomerium ambirent, foliatas ſimiliter: & fontanos latices de corporibus humanis fluxos crederem. Jam ſtatuas & imagines inceſſuras, parietes locuturos, boves & id genus pecua dictura præſagium. de ipſo verò cœlo,

cœlo, & jubaris orbe ſubitò venturum oraculum. Sic attonitus, immò verò cruciabili deſiderio ſtupidus, nullo quidem initio vel omninò veſtigio cupidinis meæ reperto, cuncta circuibam. Tamen dum lixæ temulento ſimilis oſtiatim ſingula pererro, repente me neſcius forum cupedinis intuli. Et ecce, mulierem quampiam frequenti ſtipatam famulatione ibidem gradientem, accelerato veſtigio comprehendo. Aurum in genis, & in tunicis, ibi inflexum, hic intextum, matronam profectó coufitebatur. Hujus adhærebat lateri ſenex, jam gravis in annis. qui ut primùm me conſpexit: Eſt, inquit, hercules hic Lucius:& offert oſculum; & ſtatim, incertum quidnam, in aurem mulieris obganniit. Quin, inquit, etiam, ipſe parentem tuam accedis & ſalutas? Vereor, inquam, ignotæ mihi feminæ. et ſtatim in rubore ſuffuſus, rejecto capite reſtiti. At illa obtutum in me converſa, En, inquit, ſanctiſſimæ Salviæ matris generoſa proles: ſed & cetera corporis inexplicabiliter ad regulam congruentia. inenormis proceritas, ſucculenta gracilitas, rubor temperatus, flavum & inaffectatum capillitium: oculi cæſij quidem, ſed vigiles, & in aſpectu micantes prorſus aquilino, quoquò verſum floridi: ſpecioſus & immeditatus inceſſus. Et adjecit: Ego te, ô Luci, meis iſtis manibus educavi: quidni? parentis tuæ non modò ſanguinis verùm alimoniarum etiam ſocia fui. Nam ex familia Plutarchi ambæ prognatæ ſumus, & eandem nutricem ſimul bibimus, & in nexu germanitatis unà coaluimus. nec aliud nos quàm dignitas diſcernit: quòd clariſſimas illa, ego privatas nuptias fecimus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

rimus. Ego ſum Byrrhena illa, cujus fortè ſæpiculè nomen inter tuos frequentatum educatores retines. Accede itaque hoſpitium fiducia, immò verò jam tuum proprium larem. Adhæc ego, jam ſermonis ipſius mora rubore digeſto, Abſit, inquam, parens, ut Milonem hoſpitem ſine ulla querela deſeram. ſed planè, quod offlciis integris poteſt effici, curabo ſedulò. Quotiens itineris hujus ratio naſcetur, nunquam erit ut non apud te devortar. Dum hunc & hujuſmodi ſermonem alrercamur, paucis admodum confectis paſſibus, ad domum Byrrhenæ pervenimus. Atria longè pulcherrima, columnis quadrifariam per ſingulos angulos ſtantibus, attollebant ſtatuas Palmaris Deæ. Facies quaquà pinnis explicitis ſine greſſu pilæ volubilis, inſtabile veſtigium plantis roſcidis decitantes: nec ut maneant inhærent, & jam volare creduntur. Ecce lapis Parius in Dianam factus tenet libratam totius loci medietatem. ſignum perfectè luculentum, veſte reflatum, procurſu vegetum, introeuntibus obvium, & majeſtate numinis venerabile. Canes utrinque ſecus Deæ latera muniunt; qui canes & ipſi lapis erant. His oculi minantur, aures rigent, nares hiant, ora ſæviunt; &, ſicunde latratus de proximo ingruerit, eum putabis de faucibus lapideis exire, &, in quo ſummum ſpecimen operæ fabrilis egregius ille ſignifex prodidit, ſublatis canibus in pectus arduis, pedes imi reſiſtunt, currunt priores. Ponè tergum Deæ ſaxum inſurgit, in ſpeluncæ modum muſcis & herbis, & foliis, & virgulis, & ſicubi pampinis, & arbuſculis alibi de lapide florentibus. ſplendet intus umbra ſigni de ni-

de nitore lapidis. Sub extrema ſaxi margine poma & uvæ faberrimè politæ dependent, quas ars æmula Naturæ veritati ſimiles explicuit. Putes ad cibum inde quædam, cùm muſtulentus autumnus maturum colorem afflaverit, poſſe decerpi. Et, ſi fontes, qui Deæ veſtigio diſcurrentes in lenem vibrantur undam, pronus aſpexeris, credes illos, ut vite pendentes racemos, inter cetera veritatis, nec agitationis officio carere. Inter medias frondes lapidis Actæonis ſimulachrum, curioſo obtutu in dorſum projectus: jam in cervum ferinus, & in ſaxo ſimul & in fonte loturam Dianam operiens viſitur. Dum hæc identidem rimabundus eximiè delector: Tua ſunt, inquit Byrrhena, cuncta quæ vides. Et cum dicto ceteros omnes ſermone ſecreto decedere præcepit. Quibus diſpulſis omnibus, Per hanc, inquit, Deam, ô Luci cariſſime, ut anxiè tibi metuo, &, utpote pignori meo, longè proviſum cupio. Cave tibi, ſed cave fortiter à malis artibus, & facinoroſis illecebris Pamphiles illius, quæ cum Milone iſto, quem dicis hoſpitem, nupta eſt. Maga primi nominis, & omnis carminis ſepulcralis magiſtra creditur: quæ ſurculis & lapillis, & id genus frivolis inhalatis, omnem iſtam lucem mundi ſideralis imis Tartari, & in vetuſtum chaos ſubmergere novit. Nam cùm quemquam conſpexerit ſpecioſæ formæ juvenem, venuſtate ejus ſumitur: & illico in eum & oculum & animum detorquet. Serit blanditias, invadit ſpiritum; amoris profundi pedicis æternis alligat. Tunc minus morigeros & viles faſtidiens, in ſaxa & in pecua, & quodvis animal puncto reformat: alios verò

prorſus exſtinguit. Hæc tibi trepido, & cavenda cenſeo. nam & illa urit perpetuum, & tu per ætatem & pulchritudinem capax ejus es. Hæc mecum Byrrhæna ſatis anxia. At ego curioſus alioquin, ut primûm artis Magicæ ſemper optatum nomen audivi, tantum à cautela Pamphiles abſui, ut etiam ultro geſtirem tali magiſterio me volens ampla cum mercede tradere, & prorſus in ipſum barathrum ſaltu concito præcipitare. Feſtinus denique & vecors animi, manu ejus velut cathena quadam memet expedio: &, SALVE properè addito, ad Milonis hoſpitium perniciter evolo. Ac dum amenti ſimilis accelero veſtigium, Age, inquam, ô Luci, evigila, & tecum eſto. habes exoptatam occaſionem, & voto diutino poteris fabulis miſcellis explere pectus. aufer formidines pueriles, cominus cum re ipſa gnaviter congredere. & à nexu quidem Venereo hoſpitis tuæ tempera, & probi Milonis genialem torum religioſus ſuſpice. Verùm enimverò Fotis famula petatur enixè; nam & forma ſcitula, & moribus ludicra, & prorſus argutula eſt. Veſperi quoque cum ſomno concederes, & in cubiculum te deduxit comiter, & blandè lectulo collocavit, & ſatis amanter cooperuit: &, oſculato tuo capite, quàm invita diſcederet, vultu prodidit; denique ſæpe retrorſa reſpiciens ſubſtitit. QUÒD BONUM FELIX ET FAUSTUM itaque, licet ſalutare non erit, Fotis illa tentetur. Hæc mecum ipſe diſputans, fores Milonis accedo: &, quod ajunt, pedibus in ſententiam meam vado. Nec tamen domi Milonem, vel uxorem ejus offendo, ſed tantùm caram meam Fotidem: quæ ſuis

Dominis

Dominis parabat viſcum fartim conciſum, & pulpam fruſtatim confectam, in abacum ad paſcua jurulenta: & quidem naribus jam mihi hariolabar tucetum perquam ſapidſſimum. Ipſa linea tunica mundulè amicta, & ruſſea faſciola prænitente altiuſculè ſub ipſas papillas ſuccinctula, illud cibarium vaſculum floridis palmulis rotabat in circulum; & in orbis flexibus crebra ſuccutiens, & ſimul membra ſua leniter illubricans, lumbis ſenſim vibrantibus, ſpinam mobilem quatiens placidè, decenter inundabat. Iſto aſpectu defixus obſtupui, & mirabundus ſteti; ſteterunt & membra quæ jacebant antè. Et tandem ad illam, Quàm pulcrè, quamque feſtivè, inquam, Fotis mea, ollulam iſtam natibus circumtorques? quàm mellitum pulmentum apparas? Felix & certius beatus, cui permiſeris illuc digitum intingere. Tunc illa lepida alioquin & dicacula puella, Diſcede, inquit, miſelle: quam procul à meo foculo diſcede. nam ſi te vel modice meus igniculus afflaverit, urêris intimè: nec ullus extinguet ardorem tuum, niſi ego; quæ dulce condiens, & ollam & lectulum ſuave quatere novi. Hæc dicens, in me reſpexit, & riſit. Nec tamen ego prius inde diſceſſi, quam diligenter omnem ejus exploraſſem habitudinem. Sed quid ego de cæteris ajo? cum ſemper mihi unica cura fuerit caput capillumque ſedulò publicè & prius intueri, & domi poſtea perfrui? Sicque judicii hujus apud me certa & ſtatuta ratio eſt, vel quod præcipua pars iſta corporis, in aperto & perſpicuo poſita prima noſtris luminibus occurrit; & quod in cæteris membris floridæ veſtis hilaris color, hoc in

capite nitor nativus operatur. Denique pleræque indolem gratiaſque ſuas probaturæ, lacinias omnes exuunt, amicula dimovent: nudam pulcritudinem ſuam præbere ſe geſtiunt: magis de cutis roſeo rubore, quam de veſtis aureo colore placituræ. At vero, quod nefas dicere, neque ſit hujus rei ullum tam dirum exemplum: ſi cujuſlibet eximiæ pulcherrimæque feminæ caput capillo ſpoliaveris, & faciem nativa ſpecie nudaveris; licet illa cœlo dejecta, mari edita, fluctibus educata: licet, inquam, Venus ipſa fuerit, licet omni Gratiarum choro ſtipata, & toto Cupidinum populo comitata, & baltheo ſuo cincta, cinnama fragrans, & balſama rorans, calva proceſſerit: placere non poterit nec Vulcano ſuo. Quid cum capillis color gratus, & nitor ſplendibus illucet: & contra Solis aciem vegetus fulgurat, vel placidus renitet, ac in contrariam gratiam variat aſpectum? & nunc ut aurum coruſcans in lenem mellis deprimitur umbram; nunc corvina nigredine cærulos columbarum colli floſculos æmulatur; vel nunc guttis Arabicis obunctus, & pectinis arguti dente tenui diſcriminatus, & pone verſum coactus amatoris oculis occurrens, ad inſtar ſpeculi, reddit imaginem gratiorem? Quid? cum frequenti ſobole ſpiſſus cumulat verticem, vel prolixa ſerie porrectus dorſa permanat? Tanta denique eſt capillamenti dignitas, ut, quamvis auro, veſte, gemmis, omnique cætero mundo exornata mulier incedat, tamen niſi capillum diſtinxerit, ornata non poſſit videri. Sed in mea Fotide, non operoſus, ſed inordinatus ornatus addebat gratiam. Uberes enim crines, leniter emiſſos,

emiſſos, & cervice dependulos, ac deinde per colla diſpoſitos, ſenſimque ſinuato patagio reſidentes, pauliſper ad finem conglobatos, in ſummum verticem nodus adſtrinxerat. Nec diutius quivi tantum cruciatum voluptatis eximiæ ſuſtinere; ſed protinus in eam, qua fine ſummum cacumen capillus aſcendit, mellitiſſimum illud ſavium impreſſi. Tum illa cervicem intorſit, & ad me converſa limis & morſicantibus oculis: Heus tu ſcholaſtice, ait, dulcem & amarum guſtulum carpis. cave ne nimia mellis dulcedine diutinam bilis amaritudinem contrahas. Quid iſtic, inquam, eſt, mea feſtivitas? cum ſim paratus, vel uno ſaviolo interim recreatus, ſuper iſtum ignem porrectus aſſari. Et cum dicto artius eam complexus, cœpi ſaviari. Jamque æmula libidine in amoris parilitatem congermaneſcenti mecum, jam patentis oris inhalatu cinnameo, & occurſantis linguæ illiſu nectareo prona cupidine adlubeſcenti: Pereo, inquam, immo jamdudum perii, niſi tu propitiaris. Ad hæc illa, rurſum me deoſculato, Bono animo eſto, inquit, nam ego tibi mutua voluntate mancipata ſum: nec voluptas noſtra differetur ulterius, ſed prima face cubiculum tuum adero. Abi ergo, ac te compara; tota enim nocte tecum fortiter [&] ex animo prœliabor. His & talibus obgannitis ſermonibus inter nos, diſceſſum eſt. Commodum meridies acceſſerat, & mittit mihi Byrrhena xeniola: porcum opimum, & quinque gallinulas, & vini cadum in ætate pretioſi. Tunc ego vocata Fotide, Ecce, inquam, Veneris hortator & armiger Liber advenit ultro. Vinum iſtud ſorbeamus hodie

omne,

omne, quod nobis reſtinguat pudoris ignaviam, & alacrem vigorem libidinis incutiat; hac enim ſitarchia navigium Veneris indiget ſola, ut in nocte pervigili, & oleo lucerna, & vino calix abundet. Diem cæterum lavacro, ac dein cœnæ dedimus. Nam Milonis boni concinnaticiam menſulam rogatus accubueram, quam pote tutus ab uxoris ejus aſpectu, Byrrhænæ monitorum memor; & perinde in ejus faciem oculos meos ac ſi in Avernum lacum formidans dejeceram. Sed aſſidue reſpiciens præminiſtrantem Fotidem, inibi recreabar animi. Cum eſſet jam veſpera, lucernam intuens Pamphile, Quam largus, inquit, imber aderit craſtinò. Et percontanti marito quî comperiſſet iſtud; reſpondit, ſibi lucernam prædicere. Quod dictum ipſius Milo riſu ſecutus, grandem, inquit, iſtam lucernam Sibyllam paſcimus, quæ cuncta cœli negotia, & Solem ipſum de ſpecula candelabri contuetur. Ad hæc ego ſubjiciens, Sunt, ajo, prima hujuſcemodi divinationis experimenta: nec mirum. Licet modicum iſtum igniculum, & manibus humanis laboratum, memorem tamen illius majoris & cœleſtis ignis, velut ſui parentis, quid eſſet editurus in ætheris vertice, divino præſagio & ipſum ſcire, & nobis enuntiare. Nam & Corinthi nunc apud nos paſſim Chaldæus quidam hoſpes miris totam civitatem reſponſis turbulentat, & arcana fatorum ſtipibus emerendis edicit in vulgum: qui dies copulas nuptiales adfirmet, qui fundamenta mœnium perpetuet, qui negotiatori commodus, qui viatori celebris, qui navigiis opportunus. mihi denique proventum hujus peregrina-

tionis

tionis inquirenti, multa reſpondit, & oppidò mira, & ſatis varia. Nunc enim gloriam ſatis floridam, nunc hiſtoriam magnam, & incredendam fabulam, & libros me facturum. Ad hæc renidens Milo, Qua, inquit, corporis habitudine prædítus, quòve nomine nuncupatus hic iſte Chaldæus eſt? Procerus, inquam, & ſuffuſculus, Diophanes nomine. Ipſe eſt, ait, nec ullus alius. Nam & hìc apud nos multa multis effatus ſimiliter, non parvas ſtipes, immò verò mercedes opimas jam conſecutus, Fortunam ſcævam, an ſævam verius dixerim, miſer incidit. Nam die quadam, cum frequentis populi circulo conſeptus, coronæ circunſtantium fata enodaret, Cerdo quidam [nomine] negotiator acceſſit eum, diem commodum peregrinationi cupiens. Quem cum electum deſtinaſſet illi, jam depoſita crumena, jam profuſis nummulis, jam dinumeratis centum denariis, quos mercedem divinationis auferret; ecce quidam de nobilibus adoleſcentulus à tergo arrepens, eum lacinia apprehendit, & converſum amplexus exoſculatur artiſſimè. At ille ubi primùm conſaviatus eum, juxtim ſe ut aſſideret effecit, attonitus eſt repentinæ viſionis ſtupore, & præſentis negotij, quod gerebat, oblitus, infit ad eum: Quam olim equidem exoptatus nobis advenis? Reſpondit ad hæc ille alius: commodùm veſpera oriente. Sed viciſſim tu quoque frater mihi memora, quemadmodum exinde ut de Eubœa Inſula feſtinus enavigaſti, & maris & viæ confeceris iter. Adhæc Diophanes ille Chaldæus egregius, mente viduus, necdum ſuus, Hoſtes inquit, & omnes inimici noſtri, tam diram, immò

verò

verò Ulyſſeam peregrinationem incidant. Nam & navis ipſa in qua vehebamur, variis turbinibus procellarum quaſſata, utroque regimine amiſſo, ægrè ad ulterioris ripæ marginem detruſa, præcipitio demerſa eſt: & nos, omnibus amiſſis, vix enatavimus. Quodcunque vel ignotorum miſeratione, vel amicorum benivolentia extraximus, id omne latrocinalis invaſit manus: quorum audaciæ repugnans etiam, cui nomen Ariſuatus, unicus frater meus, ſub iſtis oculis miſer jugulatus eſt. Hæc eo adhuc narrante mœſtò, Cerdo ille negotiator correptis nummulis ſuis, quos divinationis mercedi deſtinaverat, protinus aufugit. Ac dehinc, tunc demum Diophanes expergitus, ſenſit imprudentiæ ſuæ labem, cum etiam nos omnes circumſecus aſtantes in clarum cachinnum videret effuſos. Sed tibi plane, Luci Domine, ſoli omnium Chaldæus ille vera dixerit: ſiſque felix, & iter dextrum pergas. Hæc Milone diutine ſermocinante, tacitus ingemiſcebam: mihique non mediocriter ſuccenſebam, quod ultro inducta ſerie importunarum fabularum, partem bonam veſperæ, ejuſque gratiſſimum fructum amitterem. Et tandem denique devorato pudore, ad Milonem ajo: Ferat ſuam Diophanes ille Fortunam, & ſpolia populorum rurſum conferat mari pariter ac terræ: mihi vero fatigationis heſternæ etiam nunc ſaucio, da veniam maturius concedam cubitum. Et cum dicto faceſſo, & cubiculum meum contendo: atque illic deprehendo epularum diſpoſitiones ſatis concinnas. Nam & pueris extra limen, credo ut arbitrio nocturni gannitus ablegarentur, humi quam procul

diſtra-

diſtratum fuerat : & grabatulum meum aſſiſtit menſula, cœnæ totius honeſtas reliquias tolerans: & calices bini, jam infuſo latice ſemipleni, ſolam temperiem ſuſtinentes ; & lagena juxta orificio ceſſim dehiſcente pateſcens : facilis hauritu, prorſus gladiatoriæ Veneris antecœnia. Commodum cubueram, & ecce Fotis mea, jam Domina cubitum reddita, jacta proximat roſa ſerta, & roſa ſoluta in ſinu tuberante. Ac me preſſim deoſculato, & corollis revincto, ac flore perſperſo, arripit poculum, ac deſuper aqua calida injecta, porrigit bibam, idque modicum. Prius quam totum exſorberem, clementer invadit : ac relictum paululatim labellis minuens, meque reſpiciens, ſorbillat dulciter : ſequens & tertium inter nos viciſſim & frequens alternat poculum. Cum ego jam vino madens, nec animo tantum verum etiam corpore ipſo ad libidinem inquies alioquin & petulans, etiam ſaucius paulisper inguinum fine, lacinia remota, impatientiam Veneris Fotidi meæ monſtrans : Miſerere, inquam, & ſubveni maturius. Nam, ut vides, prœlio, quod nobis ſine fecialis officio indixeras, jam proximante vehementer intentus, ubi primam ſagittam ſævi Cupidinis in ima præcordia mea delapſam excepi, arcum meum & ipſe vigor attendit, & oppido formido ne nervus rigoris nimietate rumpatur. Sed, ut mihi morem plenius geſſeris, ineffuſum laxa crinem, & capillo fluenter undante, ede complexus amabiles. Nec mora, cum cibariis omnibus illis vaſculis raptim remotis, laciniis cunctis [ſuis] renudata, crinibuſque diſſolutis ad hilarem laſciviam, in ſpeciem Veneris, quæ marinos

fluctus

fluctus ſubit, pulcre reformata; pauliſper etiam glabellum feminal roſea palmula potius obumbrans de induſtria, quam tegens verecundia: Præliare, inquit, & fortiter præliare: nec enim tibi cedam, nec terga vortam. Cominus [in aſpectum,] ſi vir es, dirige; & graſſare naviter, & occide moriturus; hodierna pugna non habet miſſionem. Hæc ſimul dicens, inſcenſo grabatulo, ſuper me ceſſim reſidens, ac crebra ſubſiliens, lubriciſque geſtibus mobilem ſpinam quatiens, pendulæ Veneris fructu me ſatiavit; uſque dum laſſis animis, & marcidis artubus defatigati, ſimul ambo corruimus inter mutuos amplexus animas anhelantes. His & hujuſcemodi colluctationibus ad confinia lucis uſque pervigiles egimus, poculis interdum laſſitudinem refoventes, & libidinem incitantes, & voluptatem integrantes. Ad cujus noctis exemplar ſimiles adſtruximus alias pluſculas. Forte quadam die mecum magnopere Byrrhæna contendit apud eam cœnulæ intereſſem: &, cum impendio excuſarem, negavit veniam. Ergo igitur Fotis erat adeunda, deque nutu ejus conſilium, velut auſpicium, petendum. Quæ, quanquam invita quod à ſe ungue latius digrederer, tamen comiter amatoriæ militiæ brevem commeatum indulſit. Sed, heus tu, inquit, cave regrediare cæna maturius: nam veſana factio nobiliſſimorum juvenum pacem publicam infecit: & paſſim trucidatos per medias plateas videbis jacere; nec Præſidis auxilia longinqua levare civitatem tanta clade poſſuut. Tibi vero fortunæ ſplendor inſidias, contemptum etiam peregrinatio poterit afferre. Fac ſine cura ſis,

inquam,

inquam, Fotis mea. Nam præter quod epulis alienis voluptates meas anteferrem, metum etiam iſtum tibi demam maturata regreſsione. Nec tamen incomitatus ibo. nam gladiolo ſolito cinctus altrinſecus, ipſe ſalutis meæ præſidia geſtabo. Sic paratus cœnæ me committo. Frequens ibi numerus epulonum, &, utpote apud primatem feminam, flos ipſe civitatis. Et opipares cibi, & ebore nitentes lecti, aureis veſtibus intexti; ampli calices, variæ quidem gratiæ, ſed pretioſitatis unius. Hic vitrum fabre ſigillatum, ibi cryſtallum impunctum; argentum alibi clarum, & aurum fulgurans, & ſuccinum mire cavatum in lapides, ut bibas: & quidquid fieri non poteſt, ibi eſt. Diribitores pluſculi, ſplendide amicti: fercula copioſa, puellæ ſcitule miniſtrantes, pueri calamiſtrati pulcre induſiati, gemmas formatas in pocula vini vetuſti frequenter offerentes. Jam illatis luminibus epularis ſermo percrebuit: jam riſus adfluens, & joci liberales, & cavillus hincinde. Tum infit ad me Byrrhæna: Quam commode verſaris in noſtra patria? Quod ſciam, templis & lavacris, & cæteris operibus longe cunctas civitates antecellimus. utenſilibus præterea pollemus affatim. Certe libertas otioſa, & negotioſa quidem advenæ Romana frequentia; modeſto vero hoſpiti quies villatica: omni denique provinciæ voluptarii ſeceſſus ſumus. Ad hæc ego ſubiiciens: Vera memoras, nec uſquam gentium magis me liberum quam hic fuiſſe credidi. Sed oppido formido cæcas & inevitabiles latebras Magicæ diſcipinæ. nam ne mortuorum quidem ſepulcra tuta dicuntur: ſed & buſtis & rogis reliquiæ quædam

& cadaverum præſegmina ad exitiabiles viventium Fortunas petuntur. Et cantatrices aniculæ in ipſo momento choragii funebris perpeti celeritate alienam ſepulturam antevortunt. His meis addidit alius: Immo vero iſtic nec viventibus quidem ullis parcitur. Et neſcio qui ſimile paſſus, ore undique omnifariam deformato truncatus eſt. Inter hæc, per convivium totum inlicentioſus cachinnus effunditur: omniumque ora & obtutus in unum quempiam angulo ſecubantem conferuntur. Qui cunctorum obſtinatione confuſus, indigna murmurabundus, cum vellet exurgere: Immo, mi Telephron, Byrrhæna inquit & ſubſiſte pauliſper, & more tuæ urbanitatis fabulam illam tuam remetire, ut & filius meus iſte Lucius lepidi ſermonis tui perfruatur comitate. At ille: Tu quidem domina, ait, in officio manes ſanctæ tuæ bonitatis; ſed ferenda non eſt quorundam inſolentia. Sic ille commotus. Sed inſtantia Byrrhænæ, quæ cum adjuratione ſuæ ſalutis ingratis cogebat effari, perfecit ut vellet. Ac ſic aggeratis in tumulum ſtragulis, & effultus in cubitum, ſuberectuſque in torum, porrigit dexteram, & ad inſtar oratorum conformat articulum; duobuſque infimis concluſis digitis, cæteros eminentes porrigit, & infeſto pollice clementer ſubrigens, infit Thelephron: pupillus ego Mileto profectus ad ſpectaculum Olympicum, cum hæc etiam loca provinciæ famigerabilis adire cuperem, peragrata cuncta Theſſalia, fuſcis avibus Lariſſam acceſſi. Ac dum ſingula pererrans, tenuato admodum viatico, paupertati meæ fomenta conquiro; conſpicor medio foro pro-

cerum

cerum quendam ſenem. inſiſtebat lapidem, claraque voce prædicabat, SI QVI MORTVVM SERVARE VELLET, DE PRETIO LICERETVR. Et ad quempiam prætereuntium, Quid hoc, inquam, comperior? hiccine mortui ſolent aufugere? Tace, reſpondit ille. Nam oppido puer, & ſatis peregrinus es, meritoque ignoras Theſſaliæ te conſiſtere, ubi ſagæ mulieres ora mortuorum paſſim demorſicant, eaque ſunt illis artis magicæ ſupplementa. Contra ego, Et quæ tu, inquam, dic ſodes, cuſtodela iſta feralis? Iamprimum, reſpondit ille, perpetem noctem eximie vigilandum eſt, exertis & inconnivis oculis ſemper in cadaver intentis; nec acies uſquam devertenda, immo ne obliquanda quidem. Quippe cum deterrimæ verſipelles, in quodvis animal ore converſo, latenter adrepant; ut ipſos etiam oculos Solis & Juſtitiæ facile fruſtrentur. Nam & aves, & urſum, canes & mures, immo vero etiam muſcas induunt. Tunc diris cantaminibus ſomno cuſtodes obruunt. Nec quiſquam ſatis definire poterit, quantas latebras nequiſſimæ mulieres pro libidine ſua comminiſcuntur. Nec tamen hujus tam exitiabilis operæ merces amplior, quam quaterni vel ſeni ferme offeruntur aurei. Ehem, & quod pæne præterieram, ſi qui non integrum corpus mane reſtituerit, quidquid inde decerptum diminutumque fuerit, id omne de facie ſua deſectum ſarcire compellitur. His cognitis, animum meum commaſculo: & illico accedens præconem, Clamare, inquam, jam deſine. Adeſt cuſtos paratus: cedo præmium. Mille, inquit, numi deponentur tibi. Sed heus invenis,

cave diligenter ut primatis civitatis hujus filii cadaver à malis Harpyiis probe cuſtodias. Ineptias,inquam,mihi narras, & nugas meras. Vides hominem ferreum, & inſomnem,certe perſpicaciorem ipſo Lynceo,vel Argo,& oculeum totum. Vix finieram: & illico me perduxit ad domum quampiam,cujus ipſis foribus obſeptis, per quandam brevem poſticulam introvocat me, & conclave quoddam obſeratis luminibus umbroſum, demonſtrat matronam flebilem, fuſca veſte contectam. quam propter adſiſtens, Hic inquit, auctoratus ad cuſtodiam mariti tui fidenter acceſſit. At illa, crinibus antependulis hinc inde dimotis, etiam in mærore luculentam proferens faciem, meque reſpiciens, Vide,oro, inquit, quam expergitè munus obeas. Sine cura ſis, inquam; modo corollarium idoneum compara. Quo placito, ocyter ſurrexit, & ad aliud me cubiculum inducit. Ibi corpus ſplendentibus linteis coopertum, introductis quibuſdam [ſeptem] teſtibus, manu revelat; & diutine viſu perfleto, obteſtata fidem præſentium, ſingula demonſtrat anxie, membra contacta de induſtria quodam tabulis prænotante. Ecce, inquit, naſus integer, incolumes oculi,ſalvæ aures, illibata labia, mentum ſolidum. VOS IN HANC REM BONI QUIRITES TESTIMONIUM PERHIBETOTE. Et cum dicto, conſignatis illis tabulis, faceſsit. At ego, Jube, inquam, domina cuncta quæ ſunt uſui neceſſaria,nobis exhiberi. At quæ, inquit, iſta ſunt? Lucerna, ajo, prægrandis, & oleum ad lucem luci ſufficiens,& calida cum œnophoris & calice, cænarumque reliquiis diſcus

ornatus.

ornatus. Tunc illa capite quaſſata, Abi, inquit, fatue, qui in domo funeſta cænas & partes requiris; in qua totiugis jam diebus ne fumus quidem viſus eſt ullus. An iſtic comeſſatum te veniſſe credis? Quin ſumis potius loco congruentes luctus & lacrymas? Hæc ſimul dicens, reſpexit ancillam: &, Myrrhine, inquit, lucernam & oleum trade confeſtim. Et incluſo cuſtode cubiculo protinus faceſſit. Sic deſolatus ad cadaveris ſolatium, perfrictis oculis & obarmatis ad vigilias, animum meum permulcebam cantationibus. Cum ecce crepuſculum, & nox provecta, & nox altior, & deinde concubia altior, & jam nox intempeſta, mihique oppido formido cumulatior quidem: cum repente introrepens muſtela contra me conſtitit, obtutumque acerrimum in me deſtituit, ut tantillulum animalis præ nimia ſui fiducia mihi turbaverit animum. Denique ſic ad illam: Quin abis, inquam, impurata beſtia, teque ad tui ſimiles muſculos recondis, antequam noſtri vim præſentariam experiaris? Quin abis? Terga vortit, & cubiculo protinus exterminatur. Nec mora, cum me ſomnus profundus in imum barathrum repente demergit; ut ne deus quidem Delphicus ipſe facile diſcerneret, duobus nobis jacentibus, quis eſſet magis mortuus. Sic inanimis & indigens alio cuſtode pæne, ibi non eram. Commodum noctis inducias cantus perſtrepebat criſtatæ cohortis. Tandem expergitus, & nimio pavore perterritus, cadaver accurro; &, admoto lumine, revelataque ejus facie, rimabar ſingula, quæ cuncta convenerant. Ecce uxor miſella flens, cum heſternis teſtibus introrupit

anxia; &, ſtatim corpori ſuperruens, multumque ac diu deoſculata, ſub arbitrio luminis recognoſcit omnia. Et converſa, Philodeſpotum requirit actorem: [&] ei præcipit bono cuſtodi redderet ſine mora præmium. Et oblato ſtatim, Summas, inquit, tibi juvenis gratias agimus: & hercules ob ſedulum iſtud miniſterium, inter ceteros familiares dehinc numerabimus. Ad hæc ego inſperato lucro diffuſus in gaudium, & in aureos refulgentes, quos idemtidem manu mea ventilabam, attonitus, Immò, inquàm, domina, de famulis tuis unum putato; & quoties operam noſtram deſiderabis, fidenter impera. Vix effatum me ſtatim familiares omnes nefarium execrati, raptis cujuſquemodi telis, inſequuntur. Pugnis ille malas offendere, ſcapulas alius cubitis impingere, palmis infeſtis hic latera ſuffodere; calcibus inſultare, capillos diſtrahere, veſtem diſcindere. Sic in modum ſuperbi juvenis Adonei, vel muſtelatis peplis laceratus atque diſcerptus, domo proturbor. Ac, dum in proxima platea refovens animum, infauſti atque improvidi ſermonis mei ſerò reminiſcor, dignumque me pluribus etiam verberibus fuiſſe merito conſentio. Ecce jam ultimum defletus atque conclamatus proceſſerat mortuus, rituque patrio utpote unus de optimatibus, pompa funeris publici ductabatur per forum. Occurrit ad latus quidam mœſtus in lacrymis, genialem canitiem revellens ſenex: &, manibus ambabus invadens torum, voce contenta quidem, ſed aſſiduis ſingultibus impedita, Per fidem veſtram, inquit, Quirites, per pietatem publicam, perempto civi ſubſiſtite, & extremum facinus in nefariam ſcele-

ſtamque

ſtamque iſtam feminam ſeveriter vindicate. Hæc enim, nec ullus alius, miſerum aduleſcentem ſororis meæ filium in adulteri gratiam, & ob prædam hereditariam extinxit veneno. Sic ille ſenior lamentabiles queſtus ſingultim inſtrepebat. Sævire vulgus interdum, & facti veriſimilitudine ad criminis crudelitatem impelli. Conclamant ignem, requirunt ſaxa; parvulos ad exitium mulieris hortantur. Emeditatis ad hæc illa fletibus, quamque ſanctiſſimè poterat, adjurans cuncta numina, tantum ſcelus abnuebat. Ergo inquit ſenex ille veritatis arbitrium in divinam providentiam reponamus. Zachlas adeſt Aegyptius, propheta primarius, qui mecum jamdudum grandi præmio pepigit, reducere pauliſper ab inferis ſpiritum, corpuſque iſtud poſtliminio mortis animare. Et cum dicto juvenem quempiam linteis amiculis intectum, pedeſque palmeis baxeis indutum, & aduſque deraſo capite, producit in medium. Cujus diu manus deoſculatus, & ipſa genua contingens, Miſerere, ait, ſacerdos: miſerere, per cœleſtia ſidera, per Inferna numina, per naturalia elementa, per nocturna ſilentia, & adyta Coptica, & per incrementa Nilotica, & arcana Memphitica, ſiſtra Phariaca. Da brevem Solis uſuram, & in æternum conditis oculis modicam lucem infunde. Non obnitimur, nec terræ rem ſuam denegamus; ſed ad ultionis ſolatium, exiguum vitæ ſpatium deprecamur. Propheta ſic propitiatus, herbulam quampiam ter ob os corporis, & aliam pectori ejus imponit. Tunc orientem obverſus, & incrementa Solis auguſti tacitus imprecatus, venerabilis ſcenæ facies

ſtudia præſentium ad miraculum tantum certatim adrexit. Immitto me turbæ ſocium, & ponè ipſum lectulum editiorem quemdam lapidem inſiſtens,cuncta curioſis oculis arbitrabar. Jam tumore pectus extolli ; jam ſalubris vena pulſari ; jam ſpiritu corpus impleri: & adſurgit cadaver,& profatur adoleſcens : Quid, oro, me poſt Lethæa pocula,jam Stygiis paludibus innatantem,ad momentariæ vitæ reducitis officia? Deſine jam, precor , deſine , ac me in meam quietem permitte. Hæc audita vox de corpore. Sed aliquanto propheta commotior , Quin refers , ait , populo ſingula tuæque mortis illuminas arcana ? An non putas , devotionibus meis poſſe Diras invocari? poſſe tibi laſſa membra torqueri ? Suſpicit ille de lectulo , & imo cum gemitu populum ſic adorat: Malis novæ nuptæ peremptus artibus , & addictus noxio poculo , torum tepentem adultero mancipavi. Tunc uxor egregia capit præſentem audaciam , & mente ſacrilega coarguenti marito reſiſtens altercat. Populus æſtuat,diverſa tendentes. hi peſsimam feminam viventem ſtatim cum corpore mariti ſepeliendam: alij,mendacio cadaveris fidem non habendam.Sed hanc contationem ſequens adoleſcentis ſermo diſtinxit. Nam rurſus altius ingemiſcens,Dabo,inquit,dabo vobis intemeratæ veritatis documenta perlucida , & quod prorſus alius nemo cognoverit , indicabo. Tunc digito me demonſtrans : Nam cùm corporis mei cuſtos hic ſagaciſſimus , exertam mihi teneret vigiliam ; cantatrices anus , exuvijs meis imminentes , atque ob id reformatæ fruſtra ſæpius, cum induſtriam ejus ſedulam fallere nequiſſent :

poſtre-

poſtremum injecta ſomni nebula, eoque in profundam quietem ſepulto, me nomine ciere non prius deſierunt, quam dum hebetes artus & membra frigida pigris conatibus ad artis Magicæ nituntur obſequia. Hic, utpote vivus quidem, ſed tantum ſopore mortuus, quod eodem mecum vocabulo nuncupetur, ad ſuum nomen ignarus exurgit: & in exanimis umbræ modum ultroneus gradiens, quamquam foribus cubiculi diligenter occluſis, per quoddam foramen proſectus naſo prius, ac mox auribus, vicariam pro me lanienam ſuſceptavit. Utque fallaciæ reliqua convenient, ceram in modum proſectarum formatam aurium ei applicant examuſſim, naſoque ipſius ſimilem comparant. Et nunc adſiſtit miſer hic præmium non induſtriæ, ſed debilitationis conſecutus. His dictis perterritus, tentare fortunam aggredior. Injecta manu naſum prehendo, ſequitur: aures pertracto, deruunt. Ac dum directis digitis, & detortis nutibus præſentium denotor, dum riſus ebullit; inter pedes circumſtantium frigido ſudore defluens evado. Nec poſtea debilis, ac ſic ridiculus, Lari me patrio reddere potui: ſed capillis hincinde laterum dejectis, aurium vulnera celavi; naſi vero dedecus linteolo iſto preſſim adglutinato decenter obtexi. Cum primum Telephron hanc fabulam poſuit, compotores vino madidi rurſum cachinnum integrant. Dumque bibere ſalutaria poſtulant, ſic ad me Byrrhæna: Solemnis, inquit, dies à primis cunabulis hujus urbis conditæ craſtinus advenit, quo die ſoli mortalium ſanctiſſimum deum Riſum hilaro atque gaudiali ritu propitiamus. Hunc tua præſentia nobis efficiet

gratiorem. Atque utinam aliquid de proprio lepôre lætificum honorando Deo comminiſcaris, quo magis pleniuſque tanto numini litemus. Bene, inquam, & fiet, ut jubes. Et vellem hercules materiam reperire aliquam, quam deus tantus affluenter indueret. Poſt hæc, monitu famuli mei, qui noctis admonebat, jam & ipſe crapula diſtentus, protinus exurgo: & appellata propere Byrrhæna, titubante veſtigio domuitionem capeſſo. Sed cum primam plateam vadimus, vento repentino lumen quo nitebamur extinguitur; ut vix improvidæ noctis caligine liberati digitis pedum detunſis ob lapides, hoſpitium defeſſi rediremus. Dumque jam in vicum proximamus, ecce tres quidam vegetis & vaſtulis corporibus fores noſtras ex ſummis viribus irruentes, ac ne præſentia quidem noſtra tantillum conterriti, ſed magis magiſque cumulatione virium crebrius inſultantes; vt nobis, ac mihi potiſſimum, non immeritò latrones eſſe, & quidem ſæviſſimi viderentur. Statim denique gladium, quem veſte mea contectum ad hos uſus extuleram, ſinu liberatum arripio. Nec cunctatus, medios latrones invado: ac ſingulis, ut quemque colluctantem offenderam, altiſſimè demergo, quoad tandem ante ipſa veſtigia mea, vaſtis & crebris perforati vulnribus, ſpiritum efflaverint. Sic præliatus, jam tumultu eo Fotide ſuſcitata, patefactis ædibus anhelans, & ſudore perlutus, irrepo: meque ſtatim, utpote pugnacium latronum vicem Geryoneæ cædis fatigatum, lecto ſimul & ſomno tradidi.

L. APVLEI

METAMORPHOSEON

LIBER TERTIUS.

COMMODVM punicanibus phaleris Aurora roſeum quatiens lacertum, cœlum inequitabat: & me ſecuræ quieti revulſum, nox diei reddidit. Æſtus invadit animum [vel] veſpertini recordatione facinoris. Complicitis denique pedibus, ac palmulis in alternas digitorum viciſſitudines ſuper genua connexis, ſic grabatum coſſim inſidens, ubertim flebam: jam forum & judicia, jam ſententiam, ipſum denique carnificem imaginabundus. An mihi quiſquam tam mitis, tamque benivolus judex obtinget, qui me ternæ cædis perlitum cruore & tot civium ſanguine delibutum, innocentem pronuntiare poterit? Hanc illam mihi glorioſam peregrinationem fore Chaldæus Diophanes obſtinate prædicabat. Hæc idemtidem mecum replicans, fortunas meas ejulabam. Quati fores interdum, & frequenti clamore januæ noſtræ perſtrepi. Nec mora, cum magna irruptione patefactis ædibus, magiſtratibus, eorumque miniſtris, & turbæ miſcellaneæ cuncta completa. Statimque lictores duo de juſſu magiſtratuum immiſſa manu trahere me ſanè non retinentem accipiunt. Ac dum primum angiportum inſiſtimus, ſtatim civitas omnis in populum effuſa mira denſitate nos inſequitur.

Et

Et quamquam capite in terram, immò ad ipſos Inferos jam dejecto, mœſtus incederem, obliquato tamen aſpectu rem admirationis maximæ conſpicio. Nam inter tot milia populi circumſedentis, nemo prorſus qui non riſu dirumperetur aderat. Tandem pererratis plateis omnibus, & in modum eorum qui luſtralibus piamentis minas portentorum hoſtiis circumforaneis expiant, circumductus angulatim, forum, ejuſque tribunal aſtituor. Jamque ſublimi ſuggeſtu magiſtratibus reſidentibus, jam præcone publico ſilentium clamante, repentè cuncti conſona voce flagitant, propter cœtus multitudinem, quæ preſſuræ nimia denſitate periclitaretur, judicium tantum theatro redderetur. Nec mora, cum paſſim populus procurrens caveæ conſeptum mira celeritate complevit: aditus etiam & tectum omne fartim ſtipaverant. Plerique columnis implexi, alij ſtatuis dependuli, nonnulli per feneſtras & lacunaria ſemiconſpicui, miro tamen omnes ſtudio viſendi, pericula ſalutis negligebant. Tunc me per proſcenium medium velut quamdam victimam publica miniſteria perducunt: & orcheſtræ mediæ ſiſtunt. Sic rurſum præconis amplo boatu citatus accuſator quidam ſenior exſurgit; & ad dicendi ſpatium vaſculo quodam in vicem coli graciliter fiſtulato, ac per hoc guttatim defluo infuſa aqua, populum ſic adorat: Neque parva res ſed præcipuè pacem civitatis cunctæ reſpiciens, & exemplo ſerio profutura tractatur, Quirites ſanctiſſimi. quare magis congruit ſedulo ſingulos atque univerſos vos pro dignitate publica providere, ne nefarius homicida tot

civium

civium lanienam, quam cruenter exercuit, impunè commiſerit. Nec me putetis privatis ſimultatibus inſtinctum, odio proprio ſævire. Sum namque nocturnæ cuſtodiæ præfectus: nec in hodiernum credo quemquam pervigilem diligentiam meam culpare poſſe. Rem denique ipſam, & quæ nocte geſta ſunt, cum fide proferam. Nam cùm ferè jam tertia vigilia ſcrupuloſa diligentia cuncta civitatis oſtiatim ſingula conſiderans circumirem; conſpicio iſtum crudeliſſimum juvenem mucrone diſtricto paſſim cædibus operantem: jamque tris numero ſævitia ejus interemptos, ante pedes ipſius ſpirantes adhuc corporibus in multo ſanguine palpitantes. Et ipſe quidem conſcientia tanti facinoris meritò permotus, ſtatim profugit: & in domum quamdam præſidio tenebrarum elapſus, perpetem noctem delituit. Sed providentia Deum, quæ nihil impunitum nocentibus permittit, priuſquam iſte clandeſtinis itineribus elaberetur, manè præſtolatus, ad graviſſimum judicij veſtri ſacramentum eum curavi producere. Habetis itaque reum tot cedibus impiatum, reum coram deprehenſum, reum peregrinum. Conſtanter itaque in hominem alienum ferte ſententias de eo crimine, quod etiam in veſtrum civem ſeveriter vindicaretis. Sic profatus accuſator acerrimus, immanem vocem repreſſit. At me ſtatim præco, ſi quid ad ea reſpondere vellem, jubebat incipere. At ego nihil tunc temporis amplius quàm flere poteram, non tam mehercules truculentam accuſationem intuens, quàm meam miſeram conſcientiam. Sed tamen oborta divinitus audacia, ſic ad illa: Nec

ipſe

ipſe ignoro, quàm ſit arduum, trinis civium corporibus expoſitis, eum qui cædis arguatur, quamvis vera dicat, & de facto confiteatur ultro, tamen multitudini tantæ quod ſit innocens, perſuadere. Sed, ſi pauliſper audientiam publicam mihi tribuerit humanitas, facilè vos edocebo me diſcrimen capitis non meo merito, ſed rationabilis indignationis eventu fortuito tantam criminis invidiam fruſtra ſuſtinere. Nam cùm à cæna me ſerius aliquanto reciperem, potulentus alioquin, quod planè verum crimen meum non diffitebor, ante ipſas fores hoſpitij, ad bonum [autem] Milonem civem veſtrum devorto, video quoſdam ſæviſſimos latrones aditum tentantes, & domus jànuas cardinibus obtortis evellere geſtientes; clauſtriſque omnibus, quæ accuratiſſimè adfixa fuerant, violenter evulſis, ſecum jam de inhabitantium exitio deliberantes. Unus denique & manu promptior, & corpore vaſtior, his affatibus ceteros incitabat: Heus pueri, inquit, quin maribus animis, & viribus alacribus dormientes aggrediamur. Omnis contatio, ignavia omnis faceſſat è pectore. ſtricto mucrone per totam domum cædes ambulet. Qui ſopitus jacebit, trucidetur; qui repugnare tentaverit, feriatur. Sic ſalvi recedemus, ſi ſalvum in domo neminem reliquerimus. Fateor, Quirites, extremos latrones, boni civis officium arbitratus, ſimul eximiè metuens & hoſpitibus meis & mihi, gladiolo, qui me propter hujuſmodi pericula comitabatur, armatus, fugare atque proterrere aggreſſus ſum. At illi barbari prorſus & immanes homines, neque fugam capeſſunt; & cum me viderent in ferro,

tamen

tamen audaciter reſiſtunt. Dirigitur prælíaris acies. Ipſe denique dux & ſignifer ceterorum, validis me viribus aggreſſus, illico manibus ambabus capillo abreptum, ac retro reflexum, effligere lapide geſtit. quem dum ſibi porrigi flagitat, certa manu percuſſum fæliciter proſterno. Ac mox alium, pedibus meis mordicus inhærentem, per ſcapulas ictu temperato, tertiumque improvidè occurrentem, pectore offenſo, perimo. Sic pace vindicata, domoque hoſpitis ac ſalute communi protecta, non jam impunem me, verùm etiam laudabilem publicè credebam fore: qui nec tantillo quidem umquam crimine poſtulatus, ſed probè ſpectatus apud meos, ſemper innocentiam commodis cunctis antetuleram. Nec poſſum reperire, cur juſtæ ultionis, qua contra latrones deterrimos commotus ſum, nunc iſtum reatum ſuſtineam; cùm nemo poſſit monſtrare, vel privatas inter nos inimicitias præceſſiſſe, ac ne omnino mihi notos illos latrones uſquam fuiſſe. Vel certè ulla præda monſtretur, cujus cupidine tantum flagitium credatur admiſſum. Hæc profatus, rurſum lacrymis obortis, porrectiſque in preces manibus: Per publicam miſericordiam, per pignorum caritatem, mœſtus tunc hos tunc illos deprecabar. Cumque jam humanitate commotos, miſericordia fletuum affectos omnes ſatis crederem: Solis & Juſtitiæ teſtatus oculum, caſumque præſentem meum commendans Deûm providentiæ, paulo altius aſpectu relato, conſpicio prorſus totum populum riſu cachinnabili diffluentem: nec ſecus [illum] bonum hoſpitem, parentemque m[illegible]m Milonem

riſu

riſu maximo diſſolutum. Ac tunc ſic tacitus mecum, En fides, inquam, en conſcientia; ego quidem pro hoſpitis ſalute & homicida ſum, & reus capitis inducor. at ille non contentus quòd mihi nec adſiſtendi ſolatium præbuit, inſuper exitium meum cachinnat. Inter hæc quædam mulier per medium theatrum lacrymoſa & flebilis, atra veſte contecta, parvulum quemdam ſinu tolerans decurrit: ac ponè eam anus alia pannis horridis obſita, paribuſque mœſta fletibus, ramos oleagineos utræque quatientes. quæ circumfuſæ lectulum, quo peremptorum cadavera contecta fuerant, plangore ſublato lugubriter ejulantes: Per publicam Miſericordiam, per commune jus humanitatis, ajunt, miſeremini indignè cæſorum juvenum, noſtræque viduitati ac ſolitudini de vindicta ſolatium date. Certè parvuli hujus in primis annis deſtituti fortunis ſuccurrite, & de latronis hujus ſanguine legibus veſtris & diſciplinæ publicæ litate. Poſt hæc magiſtratus qui natu major adſurgit, & ad populum talia: De ſcelere quidem, quod ſeriò vindicandum eſt, ne, ipſe qui commiſit, poteſt diffiteri; ſed una tantum ſubciſiva ſollicitudo nobis relicta eſt, ut cæteros ſocios tanti facinoris requiramus. Nec enim veriſimile eſt hominem ſolitarium tres tam validos evitaſſe juvenes. Prohinc tormentis veritas eruenda. Nam & qui comitabatur eum puer clanculo profugit, & res ad hoc deducta eſt, ut per quæſtionem ſceleris ſui participes indicet: ut tam diræ factionis formido funditus perimatur. Nec mora, cum ritu Græcienſi ignis & rota, tum omne flagrorum genus inferuntur. Augetur oppido,

immo

immo duplicatur mihi mœſtitia, quod integro ſaltem mihi mori non licuerit. Sed anus illa, quæ [ſuis] fletibus cuncta turbaverat, Prius, inquit, optimi cives, quam latronem iſtum miſerorum pignorum meorum peremptorem cruci adfigatis, permittite corpora necatorum revelari; ut & formæ ſimul & ætatis contemplatione magis magiſque ad juſtam indignationem arrecti, pro modo facinoris ſæviatis. His dictis applauditur: & illico me magiſtratus ipſum jubet corpora, quæ lectulo fuerant poſita, mea manu detegere. Luctantem me, ac diu renitentem præcedens facinus inſtaurare nova oſtenſione, lictores juſſu magiſtratuum quam inſtantiſſime compellunt: manum denique ipſam, eregione lateris tundentes, in exitium ſuum ſuper ipſa cadavera porrigunt. Evictus tandem neceſſitate ſuccumbo: &, ingratis licet, arrepto pallio, retexi corpora. Dii boni, quæ facies rei? quod monſtrum? quæ Fortunarum mearum repentina mutatio? Quamquam enim jam in peculio Proſerpinæ, & Orci familia numeratus, ſubito in contrariam faciem obſtupefactus hæſi. nec poſſum novæ illius imaginis rationem idoneis verbis expedire. Nam cadavera illa jugulatorum hominum erant tres utres inflati, variiſque ſecti foraminibus, &, ut veſpertinum prælium meum recordabar, his locis hiantes, quibus latrones illos vulneraveram. Tunc ille quorumdam aſtu pauliſper cohibitus riſus, libere jam exarſit in plebem. Hi gaudii nimietate, gratulari; illi dolorem ventris manuum compreſſione ſedare. Et certe lætitia delibuti, meque reſpectantes, cuncti theatro faceſſunt. At ego, ut

primum illam laciniam prehenderam, fixus in lapide ſteti gelidus, nihil ſecius, quam una de cæteris theatri ſtatuis vel columnis: Nec prius ab inferis emerſi, quam Milo [meus] hoſpes acceſſit.&, injecta manu, me renitentem, lacrymiſque rurſum promicantibus crebro ſingultientem clementi violentia ſecum attraxit; & obſervatis viæ ſolitudinibus, per quoſdam amfractus ad domum ſuam perduxit: mœſtumque [me] atque etiam tunc trepidum variis ſolabatur affatibus. Nec tamen indignationem injuriæ, quæ inhæſerat altius meo pectori, ullo modo permulcere quivit. Ecce illico etiam magiſtratus ipſi cum ſuis inſignibus domum noſtram ingreſſi, talibus me monitis delinire geſtiunt: Neque tuæ dignitatis, nec etiam proſapiæ tuorum ignari ſimus, Luci domine. nam & provinciam totam inclytæ veſtræ familiæ nobilitas complectitur. Ac ne iſtuc, quod vehementer ingemiſcis, contumeliæ cauſa perpeſſus es. Omnem igitur de tuo pectore præſentem triſtitudinem mitte, & angorem animi depelle. Nam luſus iſte, quem publicè gratiſſimo deo Riſui per annua reverticula ſolemniter celebramus, ſemper commenti novitate floreſcit. Iſte deus auctorem ſuum propitius ubique comitabitur amanter, nec umquam patietur ut ex animo doleas, ſed frontem tuam ſerena venuſtate lætabit aſſiduè. At tibi civitas omnis pro iſta gratia honores egregios offeret. Nam & patronum ſcripſit, &, ut in ære ſtet imago tua, decrevit. Ad hæc dicta ſermonis vicem refero. Tibi quidem, inquam, ſplendidiſſima & unica Theſſaliæ civitas, honorum talium parem gratiam memini;

memini. Verum ſtatuas & imagines dignioribus, meiſque majoribus reſervare ſuadeo. Sic pudenter allocutus, [& pauliſper] hilaro vultu renidens, quantumque poteram lætiorem me refingens, comiter abeuntes magiſtratus appello. Et ecce quidam intrò currens famulus, Rogat te, ait, tua parens Byrrhæna, & convivij cui te ſerò deſponderas jam appropinquantis admonet. Ad hæc ego formidans, & procul perhorreſcens etiam ipſam domum ejus, Quam vellem, inquam, parens juſſis tuis obſequium commodare, ſi per fidem liceret id facere. Hoſpes enim meus Milo per hodierni diei præſentiſſimum numen adjurans effecit, ut ejus hodiernæ cænæ pigneraret: nec ipſe diſcedit, nec me digredi patitur. Proin epulare vadimonium differamus. Hæc adhuc me loquente, manu firmiter injecta Milo, juſſis balnearibus adſequi, producit ad lavacrum proximum. At ego vitans oculos omnium, & quem ipſe fabricaveram riſum obviorum declinans, lateri ejus adambulabam obtectus. Nec qui laverim, qui terſerim, qui domum rurſum reverterim, præ rubore memini. Sic omnium oculis, nutibus, ac denique manibus denotatus, impos animi ſtupebam. Raptim denique paupertina Milonis cænula perfunctus, cauſatuſque capitis acrem dolorem, quem mihi lacrymarum adſiduitas incuſſerat, cubitum venia facilè tributa concedo. Et abjectus in lectulo meo, quæ geſta fuerant ſingula mœſtus recordabar. quoad tandem Fotis mea, dominæ ſuæ cubitu procurato, ſui longè diſſimilis advenit. Non ex læta facie nec ſermone dicaculo, ſed vultuoſam frontem rugis

inſurgentibus aſſeverabat. Contanter ac timidè denique ſermone prolato: Ego, inquit, ipſa confiteor ultro, ego tibi cauſa hujus moleſtiæ fui. Et cum dicto lorum quempiam ſinu ſuo depromit, mihique porrigens, Cape, inquit, oro te, de perfida muliere vindictam, immò verò licet majus quodvis ſupplicium ſume. Nec tamen me putes, oro, ſponte angorem iſtum tibi concinnaſſe. Dij mihi melius quam ut mei cauſa vel tantillum ſcrupulum patiare. Ac ſi quid adverſi tuum caput reſpicit, id omne protinus meo luatur ſanguine. Sed quòd alterius rei cauſa facere juſſa ſum, mala quadam mea ſorte in tuam recidit injuriam. Tunc ego familiaris curioſitatis admonitus, factique cauſam deliteſcentem nudari geſtiens, ſuſcipio: Omnium quidem nequiſſimus audaciſſimuſque lorus iſte, quem tibi verberandæ deſtinaſti, prius à me conciſus atque laceratus interibit ipſe, quàm tuam plumeam lacteamque contingat cutem. Sed mihi cum fide memora, [oro,] quod tuum factum ſcævitas conſecuta in meum convertit exitium. Adjuro enim tuum mihi cariſſimum caput, nulli me prorſus, ac ne tibi quidem ipſi adſeveranti poſſe credere, quòd tu quidquam in meam cogitaris perniciem. Porrò meditatus innoxios caſus incertus, vel etiam adverſus culpæ non poteſt adjicere. Cum iſto fine ſermonis oculos Fotidis meæ udos ac tremulos, & prona libidine marcidos, jamjamque ſemiadopertulos adnixis & ſorbillantibus ſaviis ſitienter hauriebam. Sic illa lætitia recreata, Patere, inquit, oro, prius fores cubiculi diligenter occludam; ne ſermonis elapſi profana petulantia committam grande flagitium.

Et

Et cum dicto peſſulis injectis, & uncino firmiter immiſſo, ſic ad me reverſa, colloque meo manibus ambabus implexa, voce tenui, & admodum diminuta: Paueo, inquit, & formido ſolidè domus hujus operta detegere, & arcana dominæ meæ revelare ſecreta. Sed melius de te doctrinaque tua præſumo; qui præter generoſam natalium dignitatem, præter ſublime ingenium, ſacris pluribus initiatus, profecto noſti ſanctam ſilentii fidem. Quæcunque igitur commiſero hujus religioſi pectoris tui penetralibus, ſemper hæc intra conſeptum clauſa cuſtodias oro, & ſimplicitatem relationis meæ, tenacitate taciturnitatis tuæ remunerare. Nam me, quæ ſola mortalium novi, vis amoris quo tibi teneor indicare compellit. Jam ſcies omnem domus noſtræ ſtatum: jam ſcies heræ meæ miranda ſecreta; quibus obaudiunt Manes, turbantur ſidera, coguntur numina, ſerviunt elementa. Nec unquam magis artis hujus violentia nititur, quam cum ſcitulæ formulæ juvenem quempiam libenter aſpexit. quod quidem ei ſolet crebriter evenire. Nunc etiam aduleſcentem quemdam Boëtium ſummè decorum efflictim deperit, totiuſque artis manus, & machinas omnes ardenter exercet. Audivi veſperi, meis his, inquam, auribus audivi, quod, ni celerius Sol cœlo ruiſſet, noctique ad exercendas illecebras magiæ maturius ceſſiſſet, ipſi Soli nubilam caliginem & perpetuas tenebras comminantem. Hunc juvenem, cum è balneis rediret ipſa, tonſtrinæ reſidentem heſterna die forte conſpexit: ac me capillos ejus, qui jam cæde cultrorum defecti humi jacebant, clanculò præcepit

auferre. Quos me ſedulo furtimque colligentem tonſor invenit; &, quod alioqui publicitus maleficæ diſciplinæ perinfames ſumus, arreptam inclementer increpat: Tune ultima non ceſſas ſubinde lectorum juvenum capillamenta ſurripere? Quod ſcelus niſi tandem deſines, magiſtratibus te conſtanter objiciam. Et verbum facto ſecutus, immiſſa manu ſcrutatus è mediis papillis meis jam capillos abſconditos, iratus arripuit. Quo geſto graviter affecta, mecumque reputans dominæ meæ mores, quod hujus rei repulſa ſatis acriter commoveri, meque verberare ſæviſſime conſuevit; jam de fuga conſilium tenebam: ſed iſtud quidem tui contemplatione abjeci ſtatim. Verum cum triſtis inde diſcederem, ne prorſus vacuis manibus redirem; conſpicio quemdam forficulis attondentem caprinos utres. Quos cum probe conſtrictos, inflatoſque, & jam pendentes cernerem; capillos eorum humi jacentes, flavos, ac per hoc illi Bœotio juveni conſimiles, pluſculos aufero: eoſque dominæ meæ, diſſimulata veritate trado. Sic noctis initio, priuſquam cæna te reciperes, Pamphile mea, jam vecors animi, tectum ſcandulare conſcendit, quod altrinſecus ædium patore perflatili nudatum, ad omnes orientales cæteroſque aſpectus pervium, maxime his artibus ſuis commodum ſecreto colit. Priuſque apparatu ſolito inſtruit feralem officinam, omne genus aromatis, & ignorabiliter laminis literatis, & infelicium avium durantibus damnis defletorum, ſepultorum etiam cadaverum expoſitis multis admodum membris. hic nares & digiti, illic

illic carnoſi clavi pendentium; alibi trucidatorum ſervatus cruor, & extorta dentibus ferarum trunca calvaria. Tunc decantatis ſpirantibus fibris, litat vario latice. nunc rore fontano, nunc lacte vaccino, nunc melle montano. libat & mulſa. Sic illos capillos in mutuos nexus obditos, atque nodatos, cum multis odoribus dat vivis carbonibus adolendos. Tunc protinus inexpugnabili Magicæ diſciplinæ poteſtate, & cæca numinum coactorum violentia, illa corpora quorum fumabant ſtridentes capilli, ſpiritum mutuantur humanum, & ſentiunt, & audiunt, & ambulant: &, qua nidor ſuarum ducebat exuviarum; veniunt; &, pro illo juvene Bœotio aditum geſtientes, fores inſiliunt. Cum ecce crapula madens, & improvidæ noctis deceptus caligine audacter mucrone diſtricto, in inſani modum Ajacis armatus, non ut ille vivis pecoribus infeſtus, tota laniavit armenta: ſed longe fortius, qui tres inflatos caprinos utres exanimaſti: ut ego te proſtratis hoſtibus ſine macula ſanguinis, non homicidam nunc, ſed utricidam amplecterer. Ac ſic lepido ſermone Fotidis invicem cavillatus, Ergo igitur jam & ipſe poſſum, inquam, mihi primam iſtam virtutis adoream, ad exemplum duodeni laboris Herculei numerare, vel trigemino corpori Geryonis, vel triplici formæ Cerberi totidem peremptos utres coæquando. Sed ut ex animo tibi volens omne delictum, quo me tantis angoribus implicaſti, remittam; præſta quod ſummis votis expoſtulo: & dominam tuam, cum aliquid hujus divinæ diſciplinæ molitur, oſtende: cum Deos invocat, certe eam reformatam videam.

Sum namque [coram] Magiæ noſcendæ ardentiſſimus cupitor. quamquam mihi nec ipſa tu videare talium rerum rudis & expers. Scio iſtud, & plane ſentio; cum, ſemper alioqui ſpretorem matronalium amplexuum, ſic tuis iſtis micantibus oculis, & rubentibus bucculis, & renitentibus crinibus, & hiantibus oſculis, & flagrantibus papillis, in ſervilem modum addictum, atque mancipatum teneas volentem. Jam denique nec Larem requiro, nec domuitionem paro, & nocti iſti nihil antepono. Quam vellem, inquit illa, præſtare tibi, ô Luci, quod cupis: ſed propter invidos mores in ſolitudinem ſemper abſtruſa, & omnium præſentia viduata, ſolet ſecum huiuſmodi ſecreta perficere. Sed tuum poſtulatum præponam periculo meo, idque obſervatis opportunis temporibus ſedulo perficiam: modo, ut initio præfata ſum, rei tantæ fidem ſilentiumque tribue. Sic nobis gannientibus libido mutua & animos ſimul & membra ſuſcitat. & omnibus abjectis amiculis, hactenus denique intecti bacchamur in venerem; cum quidem mihi jam fatigato de propria liberalitate Fotis puerile obtulit corollarium. Iamque luminibus noſtris vigilia marcidis infuſus ſopor, etiam in altum diem nos attinuit. Ad hunc modum tranſactis voluptarie paucis noctibus, quadam die percita Fotis, ac ſatis trepida me accurrit: indicatque dominam ſuam, quod nihil etiam tunc in ſuos amores cæteris artibus promoveret, nocte proxima in avem ſeſe plumaturam, atque ad ſuum cupitum ſic devolaturam: proin memet ad tantæ rei ſpeculam caute præpararem. Jamque circa primam noctis vigiliam, ad illud ſuperius

cubiculum,

cubiculum, ſuſpenſo & inſono veſtigio me perducit. Ipſaque per rimam oſtiorum quampiam jubet arbitrari, quæ ſic geſta ſunt. Jam primum omnibus laciniis ſe deveſtit Pamphile, & arcula quadam recluſa, pyxides pluſculas inde depromit, de quis unius operculo remoto, atque indidem egeſta unguedine, diuque palmulis ſuis adfricata, ab imis unguibus ſeſe totam aduſque ſummos capillos perlinit: multumque cum lucerna ſecretò collocuta, membra tremulo ſuccuſſu quatit. Quìs leviter fluctuantibus, promicant molles plumulæ, creſcunt & fortes pinnulæ, duratur naſus incurvus; coguntur ungues adunci. fit bubo Pamphile. Sic, edito ſtridore querulo, jam ſui periclitabunda paulatim terra reſultat; mox in altum ſublimata, forinſecus totis alis evolat. Et illa quidem magicis ſuis artibus volens reformatur. At ego nullo decantatus carmine, præſentis tantum facti ſtupore defixus, quidvis aliud magis videbar eſſe quam Lucius. Sic externatus animi atque attonitus, vigilans ſomniabam: defrictis adeo diu pupillis, an vigilarem ſcire quærebam. Tandem denique reverſus ad ſenſum præſentium, arrepta manu Fotidis, & admota meis luminibus, Patere, oro te, inquam, dum dictat occaſio, magno & ſingulari me affectionis tuæ fructu perfrui, & impartire nobis unctulum indidem, per iſtas tuas papillas, mea mellitula: tuumque mancipium irremunerabili beneficio ſic tibi perpetuo pignera; ac jam perfice, ut meæ Veneri Cupido pinnatus aſſiſtam tibi. An, inquit, vulpinaris amaſio, meque ſponte aſciam cruribus meis illidere compellis? ſiccine me vix à lupulis conſervo

Theſſalis. Hunc alitem factum ubi quæram? quando videbo? A me ſcelus iſtud depellant cælites, inquam: ut ego quamvis ipſius aquilæ ſublimis volatibus toto cælo pervius, & ſupremi Jovis certus nuntius, vel lætus armiger, tamen non ad meum nidulum poſt illam pinnarum dignitatem ſubinde devolem. Adjuro per dulcem iſtum capilli tui nodulum, quo meum vinxiſti ſpiritum, me nullam aliam meæ Fotidi malle. Tunc etiam iſtud meis cogitationibus occurrit, cum ſemel avem talem perunctus induero, domus omnis procul me vitare debere. Quam pulcro enim, quamque feſtivo matronæ perfruentur amatore bubone? Quid? quod & iſtas nocturnas aves, cum penetraverint Larem quempiam, ſollicite prehenſas foribus videmus adfigi; ut, quod infauſtis volatibus familiæ minantur exitium, ſuis luant cruciatibus. Sed, quod ſciſcitari pæne præterivi, quo dicto, factove rurſum exutis pinnulis illis, ad meum redibo Lucium? Bono animo es, quod ad hujus rei curam pertinet, ait. Nam mihi domina ſingula monſtravit, quæ poſſunt rurſus in facies hominum tales figuras reformare. Nec iſtud factum putes ulla benivolentia, ſed ut ei redeunti medelam ſalubrem poſſem ſubſiſtere. Specta denique quam parvis quamque futilibus tanta res procuretur herbulis. Anethi modicum cum lauri folijs immixtum rore fontano datur lavacrum, & poculum. Hæc identidem adſeverans, ſumma cum trepidatione irrepit cubiculum, & pyxidem depromit arcula. Quam ego amplexus, ac deoſculatus prius, utque mihi

proſperis

proſperis faveret volatibus deprecatus ; abjectis propere laciniis totis , avide manus immerſi ; &, haurito pluſculo uncto , corporis mei membra perfricui. Jamque alternis conatibus libratis brachiis, in avem ſimilem geſtiebam. Nec ullæ plumulæ , nec uſquam pinnulæ ; ſed plane pili mei craſſantur in ſetas , & cutis tenella duratur in corium ; & in extimis palmulis perdito numero , toti digiti coguntur in ſingulas ungulas ; & de ſpinæ meæ termino grandis cauda procedit. Jam facies enormis , & os prolixum , & nares hiantes , & labia pendula. Sic & aures immodicis horripilant auctibus. Nec ullum miſer reformationis video ſolatium , niſi quod mihi jam nequeunti tenere Fotidem , natura creſcebat. Ac dum ſalutis inopia cuncta corporis mei conſiderans , non avem me , ſed aſinum video. Querens de facto Fotidis , ſed jam humano geſtu ſimul & voce privatus , quod ſolum poteram, poſtrema dejecta labia, humidis tamen oculis obliquum reſpiciens , ad illam tacitus expoſtulabam. Quæ ubi me primum talem aſpexit, percuſſit faciem ſuam manibus infeſtis : & , Occiſa ſum miſera , clamavit. Me trepidatio ſimul & feſtinatio fefellit ; & pyxidum ſimilitudo decepit. Sed bene , facilior quod reformationis hujus medela ſuppeditat. Nam roſis tantum demorſicatis exibis aſinum , ſtatimque in meum Lucium poſtliminio redibis. Atque utinam veſperi de more nobis paraſſem corollas aliquas , nec moram talem patereris vel noctis unius. Sed primo diluculo remedium feſtinabitur tibi. Sic illa mœrebat. Ego vero quamquam perfectus

aſinus,

aſinus, & pro Lucio jumentum, ſenſum tamen retinebam humanum. Diu denique ac multum mecum ipſe deliberavi, an nequiſſimam facinoroſiſſimamque feminam illam ſpiſſis calcibus feriens, & mordicitus adpetens necare deberem. Sed ab incepto temerario melior me ſententia revocavit; ne morte multata Fotide, ſalutares mihi ſuppetias rurſus extinguerem. Dejecto itaque & quaſſanti capite, ac demuſſata temporali contumelia, duriſſimo caſui meo ſerviens, ad [equum] illum vectorem meum probiſſimum in ſtabulum concedo: ubi alium etiam Milonis quomdam hoſpitis mei aſinum ſtabulantem inveni. Atque ego rebar, ſi quod ineſſet mutis animalibus tacitum ac naturale ſacramentum, agnitione ac miſeratione quadam inductum equum illum meum, hoſpitium, loca, ac lautia mihi præbiturum. Sed, proh Jupiter Hoſpitalis, & Fidei ſecreta numina! præclarus ille vector meus cum aſino capita conferunt, in meamque perniciem illico conſentiunt: &, verentes ſcilicet cibariis ſuis, ut me præſepio videre proximantem, dejectis auribus jam furentes, infeſtis calcibus inſequuntur. & abigor quam procul ab ordeo quod appoſueram veſperi meis manibus illi gratiſſimo famulo. Sic affectus, atque in ſolitudinem relegatus, angulo conceſſeram ſtabuli. Dumque de inſolentia collegarum meorum mecum cogito, atque in alterum diem auxilio roſario Lucius denuo futurus, equi perfidi vindictam meditor; reſpicio pilæ mediæ, quæ ſtabuli trabes ſuſtinebat, in ipſo fere meditullio Eponæ deæ ſimulacrum præſidens ædiculæ, quod accuratè corollis roſeis equidem recentibus fuerat ornatum.

ornatum. Denique agnito ſalutari præſidio, pronus ſpei, quantum extenſis primoribus pedibus adniti poteram, inſurgo valide: & cervice prolixa nimiumque porrectis labiis, quanto maxime niſu poteram, corollas appetebam. Quod me peſſima [ſcilicet] ſorte conantem, ſervulus meus, cui ſemper equi cura fuerat mandata, repente conſpiciens, indignatus exurgit, &, Quo uſque tandem, inquit, cantherium patiemur iſtum, pauloante cibariis jumentorum, nunc etiam ſimulacris Deorum infeſtum? Quin jam ego iſtum ſacrilegum, debilem claudumque reddam. Et ſtatim telum aliquod quæritans, temere faſcem lignorum poſitum offendit, rimatuſque frondoſum fuſtem cunctis vaſtiorem, non prius miſerum me tundere deſiit, quam ſonitu vehementi, & largo ſtrepitu percuſſis januis, trepido etiam rumore viciniæ conclamantis latrones, fugit territus. Nec mora, cum vi patefactis ædibus, globus latronum invadit omnia, & ſingula domus membra cingit armata factio: & auxiliis hinc inde convolantibus, obſiſtit diſcurſus hoſtilis. Cuncti gladiis ac facibus inſtructi noctem illuminant. coruſcat in modum ortivi Solis, ignis & mucro. Tunc horreum quoddam ſatis validis clauſtris obſeptum obſeratumque, quod mediis ædibus conſtitutum gazis Milonis fuerat refertum, ſecuribus validis aggreſſi diffindunt. Quo paſſim recluſo totas opes vehunt: raptimque conſtrictis ſarcinis ſinguli partiuntur. Sed geſtaminum modus numerum gerulorum excedit. Tunc opulentiæ nimiæ nimio ad extremas metas deducti, nos duos aſinos, & equum meum, productos è ſtabulo, quantum poſſunt gravioribus ſarcinis onerant,

onerant,& domo jam vacua minantes baculis exigunt: unoque de ſociis ad ſpeculandum, qui de facinoris inquiſitione nuntiaret, relicto, nos crebro tundentes per avia montium ducunt concitos. Jamque rerum tantarum pondere,& montis ardui vertice, & prolixo ſatis itinere, nihil à mortuo differebam. Sed mihi ſero quidem, ſerio tamen ſubvenit ad auxilium civile decurrere, &, interpoſito venerabilis Principis nomine, tot ærumnis me liberare. Cum denique, jam luce clariſſima, vicum quempiam frequentem & nundinis celebrem præteriremus, inter ipſas turbelas Græcorum genuino ſermone nomen auguſtum Cæſaris invocare tentavi: &, O quidem tantum diſertum ac validum clamitavi; reliquum autem Cæſaris nomen enuntiare non potui. Aſpernati latrones clamorem abſonum meum, cædentes hinc inde miſerum corium, nec cribris jam idoneum relinquunt. Sed tandem mihi inopinatam ſalutem Jupiter ille tribuit. Nam dum multas villulas & caſas amplas præterimus, hortulum quendam proſpexi ſatis amœnum; in quo præter cæteras gratas herbulas, roſæ virgines matutino rore fluebant. His inhians, [&] ſpe ſalutis alacer ac lætus, propius acceſſi. Dumque jam labiis undantibus affecto, conſilium me ſubit longe ſalubrius: ne, ſi rurſum aſino remoto prodirem in Lucium, evidens exitium inter manus latronum offenderem, vel artis Magicæ ſuſpicione, vel indicii futuri criminatione. Tunc igitur à roſis quidem neceſſario temperavi: & caſum præſentem tolerans, in aſini faciem fœna rodebam.

APVLEI

APVLEI

METAMORPHOSEON

LIBER QVARTVS.

DIEM ferme circa medium, cum jam flagrantia Solis caleret, in pago quodam apud notos ac familiares latronibus ſenes divertimus: ſic enim primus adítus & ſermo prolixus, & oſcula mutua quamvis aſino, ſentire præſtabant. Nam & rebus eos quibuſdam dorſo meo depromptis munerabantur; & ſecretis gannitibus, quod eſſent latrocinio partæ, videbantur indicare. Iamque nos omni ſarcina lævigatos, in pratum proximum paſſim libero paſtui tradidere. nec me cum aſino vel equo meo compaſcuus cætus attinere potuit, adhuc inſolitum alioquin prandere fœnum. Sed plane pone ſtabulum proſpectum hortulum jam fame perditus fidenter invado: & quamvis crudis oleribus, affatim tamen ventrem ſagino. Deoſque comprecatus omnes, cuncta proſpectabam loca, ſicubi forte conterminis in hortulis candens reperirem roſarium. Nam & ipſa ſolitudo jam mihi bonam fiduciam tribuebat, ſi devius & frutetis abſconditus, ſumpto remedio, de jumenti quadrupedis incurvo gradu rurſum erectus in hominem inſpectante nullo reſurgerem. Ego igitur cum in iſto cogitationis ſalo fluctuarem, aliquanto longius video frondoſi nemoris convallem umbroſam;

cujus inter varias herbulas & lætiſſima vireta, fulgentium roſarum mineus color renitebat. Jamque apud mea non uſquequaque ferina præcordia, Veneris & Gratiarum lucum illum arbitrabar: cujus inter opaca ſecreta floris genialis regius nitor relucebat. Tunc invocato hilaro atque proſpero Eventu, curſu me concito proripio, ut hercule ipſe ſentirem non aſinum me, verumetiam equum curulem nimia velocitate refectum. Sed agilis atque præclarus ille conatus Fortunæ meæ ſcævitatem anteire non potuit. Jam enim loco proximus, non illâs roſas teneras & amœnas, madidas divini roris & nectaris, quas rubi felices, & beatæ ſpinæ, generant, ac ne convallem quidem uſquam, niſi tantum ripæ fluvialis marginem denſis arboribus ſeptam video. Hæ arbores in lauri faciem prolixe foliatæ, pariunt in modum floris inodori porrectos caliculos modice punicantes: quos equidem fragrantis, minime rureſtri vocabulo vulgus indoctum roſas laureas appellant; quarumque cuncto pecori cibus letalis eſt. Talibus fatis implicitus, etiam ipſam Salutem recuſans, ſponte illud venenum roſarium ſumere geſtiebam. Sed dum contanter accedo decerpere, juvenis quidam, ut mihi videbatur, hortulanus, cujus omnia prorſus olera vaſtaveram, tanto damno cognito, cum grandi baculo furens decurrit; arreptumque me totum plagis obtundit aduſque vitæ ipſius periculum: niſi tandem ſapienter alioquin ipſe mihi tuliſſem auxilium. Nam lnmbis elevatis in altum, pedum poſterioribus calcibus jactatis in eum crebriter, jam mulcato graviter atque jacente contra pro-

clive montis attigui fuga me liberavi. Sed illico mulier quæpiam, uxor ejus ſcilicet, ſimul eum proſtratum & ſemianimem ex edito deſpexit, ejulabili cum plangore ad eum ſtatim proſilit, ut ſui videlicet miſeratione mihi præſens crearet exitium. Cuncti enim pagani fletibus ejus exciti, ſtatim conclamant canes, utque ad me laniandum rabie perciti ferrent impetum, paſſim cohortantur. Tunc igitur proculdubio jam morti proximus, cum viderem canes & modo magnos, & numero multos, & urſis ac leonibus ad compugnandum idoneos, in me convocatos exaſperari; è re nata capto conſilio, fugam deſino, ac me retrorſus celeri gradu rurſus in ſtabulum, quo diverteramus, recipio. At illi canibus jam ægre cohibitis, arreptum me, loro quam valido ad anſulam quandam deſtinatum rurſum cædendo confeciſſent profecto: niſi dolore plagarum alvus artata, crudiſque illis oleribus abundans, & lubrico fluxu ſaucia, fimo fiſtulatim excuſſo, quoſdam extremi liquoris aſpergine, alios putore nidoris fœtidi à meis jam quaſſis ſcapulis abegiſſem. Nec mora, cum jam in meridiem prono jubare, rurſum nos, & præcipue me longe gravius onuſtum producunt illi latrones ſtabulo. Jamque confecta bona parte itineris, & viæ ſpatio defectus, & ſarcinæ pondere depreſſus, ictibuſque fuſtium fatigatus, atque etiam ungulis extritis jam claudus & titubans; rivulum quendam ſerpentis leniter aquæ prope inſiſtens, ſubtilem occaſionem feliciter nactus, cogitabam totum memet flexis ſcite cruribus pronum abjicere; certus atque obſtinatus, nullis verberibus ad ingrediendum exſurgere: immo

etiam paratus non fuſti tantùm, ſed machæra percuſſus occumbere. Rebar enim jam me prorſus exanimatum ac debilem mereri cauſſariam miſſionem: certe latrones partim impatientia moræ, partim ſtudio feſtinatæ fugæ, dorſi mei ſarcinam duobus ceteris jumentis diſtributuros, meque in altioris vindictæ vicem, lupis & vulturiis prædam relicturos. Sed tam bellum conſilium meum prævertit ſors deterrima. Namque ille alius aſinus, divinato & antecapto meo cogitatu, ſtatim ementita laſſitudine, cum rebus totis offunditur: jacenſque in mortuum non fuſtibus, non ſtimulis, ac ne cauda quidem & auribus cruribuſque undiqueverſum elevatis tentavit exurgere; quoad tandem poſtumæ ſpei fatigati, ſecumque collocuti, ne tamdiu mortuo, immò verò lapideo aſino ſervientes, fugam morarentur, ſarcinis ejus mihi equoque diſtributis, diſtricto gladio poplites ejus totos amputant. Ac paululum à via retractum, per altiſſimum præceps in vallem proximam etiamnunc ſpirantem præcipitant. Tunc ego miſeri commilitonis mei fortunam cogitans, ſtatui jam dolis abjectis & fraudibus, aſinum me bonæ frugi dominis exhibere. Nam & ſecum eos animadverteram colloquentes, quod in proximo nobis eſſet habenda manſio, & totius viæ finis quieta: eorumque eſſet ſedes illa & habitatio. Clementi denique tranſmiſſo clivulo, pervenimus ad locum deſtinatum. Vbi rebus totis diſſolutis, atque intus conditis, jam pondere liberatus, laſſitudinem, vice lavacri, pulveris volutatibus digerebam. Res ac tempus ipſum locorum & ſpeluncæ illius quam latrones inhabitabant

tabant, deſcriptionem exponere flagitant. Nam & meum ſimul periclitabor ingenium: & ſaxo vos quoque, an mente etiam ſenſuque fuerim aſinus, ſedulò ſentiatis. Mons horridus, ſilveſtribuſque frondibus umbroſus, & inprimis altus fuit. Hujus per obliqua devexa, quà ſaxis aſperrimis,& ob id inacceſſis,cingitur, convalles lacunoſæ cavæque nimium, ſpinetis aggeratæ, & quaquaverſus repoſitæ, naturalem tutelam præbentes ambiebant. De ſummo vertice fons affluens bullis ingentibus ſcaturibat, perque prona delapſus evomebat undas argenteas: jamque rivulis pluribus diſperſus, ac valles illas amnibus ſtagnantibus irrigans, in modum ſtipati maris, vel ignavi fluminis cuncta cohibebat. Inſurgit ſpeluncæ quà margines montanæ deſinunt, turris arduo caule firma, ſolidis cratibus, ovili ſtabulatione commoda, porrectis undique lateribus. Ante fores exigui tramites, vice ſtructi parietis, attenduntur. ea tu, bono certe meo periculo, latronum dixeris atria. Nec juxtà quidquam, quàm parva caſula cannulis temere contecta: quo ſpeculatores è numero latronum, ut poſtea comperi, ſorte ducti noctibus excubabant. Ibi cùm ſinguli direpſiſſent, ſtipatis artubus, nobis ante ipſas fores loro valido deſtinatis, anum quamdam curvatam gravi ſenio, cui ſoli ſalus atque tutela tot numero juvenum commiſſa videbatur, ſic infeſti compellant: Etiámne tu buſti cadaver extremum, & vitæ dedecus, & Orci primum faſtidium ſolum, ſic nobis otioſa domi reſidens luſitabis? nec noſtris tam magnis, tamque periculoſis laboribus ſolatium de tam

ſera refectione tribues? quæ diebus ac noctibus nil quidquam rei, quam merum ſævienti ventri tuo ſoles aviditer ingurgitare. Tremens ad hæc & ſtridenti vocula pavida ſic anus: At vobis, fortiſſimi fideliſſimique mei hoſpitatores juvenes, affatim cuncta ſuavi ſapore percocta pulmenta præſto ſunt. panis numeroſus, vinum probè calicibus effricatis affluenter immiſſum, &, ex more, calida tumultuario lavacro veſtro præparata. In fine ſermonis hujus, ſtatim ſeſe deveſtiunt: nudatique, & flammæ largiſſimæ vapore recreati, calidaque perfuſi, & oleo peruncti, menſas dapibus largiter inſtructas accumbunt. Commodùm cubuerant: & ecce quidam longè plures numero juvenes adveniunt alij, quos incontanter adæquè latrones arbitrarere. Nam & ipſi prædas aureorum argenteorumque nummorum, ac vaſculorum, veſtiſque ſericæ & intextæ filis aureis invehebant. Hi ſimili lavacro refoti, inter foros ſociorum ſeſe reponunt: nunc ſorte ducti, miniſterium faciunt. Eſtur ac potatur; pulmentis acervatim, panibus aggeratim, poculis agminatim ingeſtis. Clamore ludunt, ſtrepitu cantillant, conviciis jocantur: ac jam cetera ſemiferis Lapithis Thebanis, Centauriſque ſimilia. Tunc inter eos unus, qui robore ceteros antiſtabat, Nos quidem, inquit, Milonis Hypatini domum fortiter expugnavimus. Præter tantam fortunæ copiam, quam noſtra virtute nacti ſumus, & incolumi numero caſtra noſtra petivimus; &, ſi quid ad rem, octo pedibus auctiores remeavimus. At vos qui Bœotias urbes appetiſtis, ipſo duce veſtro fortiſſimo

Lamacho

Lamacho diminuti, debilem numerum reduxiſtis, cujus ſalutem meritò ſarcinis iſtis, quas advexiſtis, omnibus [certè] antetulerim. Sed illum quidem virum nimia virtus ſua peremit. Inter inclytos reges ac duces præliorum tanti viri memoria celebrabitur. Enim vos bonæ frugi latrones inter furta parva atque ſervilia, timidule per balneas & aniles cellulas reptantes, ſcrutariam facitis. Suſcipit unus ex illo poſteriore numero: Tune ſolus ignoras, longè faciliores ad expugnandum domus eſſe majores? quippe, quòd licet numeroſa familia latis diverſetur ædibus, tamen quiſque magis ſuæ ſaluti quam domini conſulat opibus. Frugi autem & ſolitarij homines fortunam parvam, vel certè ſatis amplam diſſimulanter obtectam, protegunt acrius, & ſanguinis ſui periculo muniunt. Res ipſa denique fidem ſermoni meo dabit. Vix enim Thebas Heptapylos acceſſimus, & quod eſt huic diſciplinæ primarium ſtudium: dum ſedulò fortunam inquirebamus popularem, denique nos non latuit Chryſeros quidam numularius, copioſæ pecuniæ dominus: qui metu officiorum ac munerum publicorum, magnis artibus magnam diſſimulabat opulentiam. denique ſolus ac ſolitarius parva, ſed ſatis munita domuncula contentus, pannoſus alioquin ac ſordidus, aureos folles incubabat. Ergo placuit ad hunc primum ferremus aditum, ut contempta pugna manus unicæ, nullo negotio cunctis opibus otioſè potiremur. Nec mora, cum noctis initio foribus ejus præſtolamur: quas nec ſublevare, neque dimovere, ac nec perfringere quidem nobis videbatur; ne valvarum ſonus cunctam viciniam

noſtro ſuſcitaret exitio. Tunc itaque ſublimis ille vexillarius noſter Lamachus, ſpectata virtutis ſuæ fiducia, quà clavi immittendæ foramen patebat, ſenſim immiſſa manu, clauſtrum evellere geſtiebat. Sed dudum ſcilicet, omnium bipedum nequiſſimus Chryſeros, vigilans, & ſingula rerum ſentiens, lenem gradum & obnixum ſilentium tolerans, paulatim adrepit; grandique clavo manum ducis noſtri repente niſu fortiſſimo ad oſtij tabulam offigit: &, exitiabili nexu patibulatum relinquens, gurguſtioli ſui tectum aſcendit; atque inde contentiſſima voce clamitans, rogansque vicinos, & unumquemque proprio nomine ciens, & ſalutis communis admonens, diffamat incendio repentino domum ſuam poſſideri. Sic unusquisque proximi periculi confinio territus, ſuppetiatum decurrunt anxij. Tunc nos in ancipiti periculo conſtituti, vel opprimendi noſtri, vel deſerendi ſocij, medium è re nata validum eo volente comminiſcimus. Anteſignani noſtri partem, quà manus humerum ſubit, ictu per articulum medium temperato, prorſus abſcindimus; atque ita brachio relicto, multis laciniis offulto vulnere, ne ſtillæ ſanguinis veſtigium proderent, ceterum Lamachum raptim reportamus. Ac dum trepidi regionis urgemur gravi tumultu, & inſtantis periculi metu terremur ad fugam; nec vel ſequi propere, vel remanere tutò poteſt: vir ſublimis animi, virtutisque præcipuus, multis nos affatibus, multisque precibus quæſens adhortatur, Per dextram Martis, per fidem ſacramenti, bonum commilitonem cruciatu ſimul & captivitate liberaremus. Cur enim

manui,

manui, qua rapere & jugulare ſola poſſet, fortem latronem ſupervivere? Sat ſe beatum, qui manu ſocia volens occumberet. Cumque nulli noſtrum ſpontale parricidium ſuadens, perſuadere poſſet: manu reliqua ſumtum gladium ſuum, diuque deoſculatus, per medium pectus ictu fortiſſimo tranſadigit. Tunc nos magnanimi ducis vigore venerato, corpus reliquum veſte linea diligenter convolutum, mari celandum commiſimus. Et nunc jacet noſter Lamachus elemento toto ſepultus. Et ille quidem dignum virtutibus ſuis vitæ terminum poſuit. Enimverò Alcimus ſolertibus cœptis, tamen ſævum Fortunæ nutum non potuit abducere. Qui cùm dormientis anus perfracto tuguriolo conſcendiſſet cubiculum ſuperius, jamque protinus obliſis faucibus interſtinguere eam debuiſſet: priùs maluit rerum ſingula per latiorem feneſtram forinſecus nobis ſcilicet rapienda diſpergere. Cumque jam cuncta rerum gnaviter emolitus, nec toro quidem aniculæ quieſcentis parcere vellet, eaque lectulo ſuo devoluta, veſtem ſtragulam ſubductam ſcilicet jactare ſimiliter deſtinaret; genibus ejus profuſa ſic nequiſſima illa deprecatur: Quid oro, fili, paupertinas, pannoſaſque reculas miſerrimæ anus donas vicinis divitibus, quorum hæc feneſtra domum proſpicit? Quo ſermone, callido deceptus aſtu, & vera quæ dicta ſunt credens Alcimus; verens ſcilicet ne & ea quæ prius miſerat, quæque poſtea miſſurus foret, non ſociis ſuis, ſed in alienos Lares jam certus erroris abjiceret, ſuſpendit ſe feneſtra, ſagaciter perſpecturus omnia: præſertim domus

attiguæ, quam dixerat illa, fortunas arbitraturus. Quod eum ſtrenuè quidem, & ſatis improvide conantem, ſenile illud facinus quamquam invalido, repentino tamen, & inopinato pulſu nutantem ac pendulum, & in proſpectu [alioquin] attonitum, præceps inegit. Qui præter altitudinem nimiam, ſuper quemdam etiam vaſtiſſimum lapidem prope jacentem decidens, perfracta diffiſſaque crate coſtarum, rivos ſanguinis vomens, primitùs narratis nobis quæ geſta ſunt, non diu cruciatus, vitam evaſit. Quem prioris exemplo ſepulturæ traditum, bonum ſecutorem Lamacho dedimus. Tunc orbitatis duplici plaga petiti, jamque Thebanis conatibus abnuentes, Plateas proximam conſcendimus civitatem. Ibi fama celebrem quemdam nomine Democharem munus editurum gladiatorium deprehendimus. nam & genere primarius vir, & opibus pluribus, & liberalitate præcipuus, digno fortunæ ſuæ ſplendore publicas voluptates inſtruebat. Quis tantus ingenij, quis facundiæ, qui ſingulas ſpecies apparatus multijugi verbis idoneis poſſit explicare? Gladiatores iſti famoſæ manus, venatores illi probatæ pernicitatis; alibi noxij, perdita ſecuritate, ſuis epulis beſtiarum ſaginas inſtruentes. Confixilis machinæ ſublicæ, turres tabularum nexibus, ad inſtar circumforaneæ domus, floridæ picturæ, decora futuræ venationis receptacula. Qui præterea numerus, quæ facies ferarum? nam præcipuo ſtudio forenſi etiam advexerat generoſa illa damnatorum capitum funera. Sed præter ceteram ſpecioſi muneris ſupellectilem, totis utcunque patrimonij viribus immanis urſæ comparabat

numerum

numerum copioſum. Nam præter domeſticis venationibus captas, præter largis emtionibus partas, amicorum etiam donationibus variis certatim oblatas, tutela ſumptuoſa ſollicitè nutriebat. Nec ille tam clarus, tamque ſplendidus publicæ voluptatis apparatus, Invidiæ noxios effugit oculos. Nam diutina captivitate fatigatæ ſimul, & æſtiva flagrantia maceratæ, pigra etiam ſeſſione languidæ, repentina correptæ peſtilentia, pæne ad nullum rediere numerum. Paſſim per plateas plurima cerneres jacere ſemivivorum corporum ferina naufragia. Tunc vulgus ignobile, quos inculta pauperies ſine delectu ciborum, tenuato ventri cogit ſordentia ſupplementa & dapes gratuitas conquirere, paſſim jacentes epulas accurrere. Tunc è re nata ſubtile conſilium ego & iſte Babulus tale comminiſcimur. Vrſam, quæ ceteris ſaginâ corporis prævalebat, quaſi cibo parandam portamus ad noſtrum receptaculum: ejuſque probè nudatum carnibus corium, ſervatis ſollerter unguibus, ipſo etiam beſtiæ capite aduſque confinium cervicis ſolido relicto, tergum omne raſura ſtudioſa tenuamus: & minuto cinere perſperſum, Soli ſiccandum tradimus. Ac, dum cœleſtis vaporis flammis examurcatur; nos interdum pulpis ejus valenter ſaginantes, ſic inſtanti militiæ imponimus ſacramentum: ut unus è numero noſtro, non qui corporis adeò, ſed animi robore ceteris antiſtaret, atque is inprimis voluntarius, pelle illa contectus, urſæ ſubiret effigiem, domumque Democharis illatus per opportuna noctis ſilentia nobis januæ faciles præſtaret aditus. Nec paucos

fortiſſimi collegii ſolers ſpècies ad munus obeundum arrexerat. Quorum præ ceteris Thraſyleon factionis optione delectus, ancipitis machinæ ſubit aleam. Jamque habili corio, & mollitie tractabili, vultu ferino ſeſe recondit. Tunc tenui ſarcimine ſummas oras ejus adæquamus; &, juncturæ rimam, licet gracilem, ſetæ circumfluentis denſitate ſepimus: ad ipſum confinium gulæ, qua cervix fuerat execta, Thraſileonis caput ſubire cogimus; parviſque reſpiratui circa nares & oculos datis foraminibus, fortiſſimum ſocium noſtrum prorſus beſtiam factum, immittimus caveæ, modico præſtinatæ pretio: quàm conſtanti vigore feſtinus irrepſit ipſe. Ad hunc modum prioribus inchoatis, ad reliqua fallaciæ pergimus. Sciſcitati nomen cujuſdam Nicanoris, qui genere Thracio proditus, jus amicitiæ ſummum cum illo Demochare colebat, litteras affingimus, ut venationis ſuæ primitias bonus amicus videretur ornando muneri dedicaſſe. Jamque provecta veſpera abuſi præſidio tenebrarum, Thraſyleonis caveam Demochari cum literis illis adulterinis offerimus: qui demiratus beſtiæ magnitudinem, ſuique contubernalis opportuna liberalitate lætatus, jubet nobis protinus gaudii ſui gerulis, decem aureos, ut ipſe habebat, è ſuis loculis adnumerari. Tunc, ut novitas conſuevit ad repentinas viſiones animos hominum pellere, multi numero mirabundi ad beſtiam confluebant. quorum ſatis callenter curioſos aſpectus Thraſyleon noſter impetu minaci frequenter inhibebat. Conſonaque civium voce ſatis felix ac beatus Demochares ille

ſæpe

ſæpe celebratus, quòd poſt tantam cladem ferarum, novo proventu quoquomodo Fortunæ reſiſteret. Jubet novalibus ſuis confeſtim beſtiam ire: jubet ſumma cum diligentia reportari. Sed ſuſcipiens ego, Caveas, inquam, domine, flagrantia Solis & itineris ſpatio fatigatam, cœtui multarum, &, ut audio, non rectè valentium committere ferarum. Quin potius domus tuæ patulum ac perflatilem locum, immò & lacu aliquo conterminum refrigerantemque proſpicis? An ignoras hoc genus beſtiæ lucos conſitos, & ſpecus roridos, & colles frigidos, & montes amœnos ſemper incubare? Talibus monitis Demochares perterritus, numerumque perditarum ſecum recenſens, non difficulter adſenſus, ut ex arbitrio noſtro caveam locaremus, facilè permiſit. Sed & nos, inquam, parati ſumus hic ibidem pro cavea iſta excubare noctes: ut æſtus & vexationis incommodo beſtiæ fatigatæ & cibum tempeſtiuum, & potum ſolitum accuratius offeramus. Nihil indigemus labore iſto veſtro, reſpondit ille. jam pœnè tota familia per diutinam conſuetudinem nutriendis urſis exercitata eſt. Pòſt hìc VALE facto, diſceſſimus: & portam civitatis egreſſi, monumentum quoddam conſpicamur procul à via, remoto & abdito loco poſitum. Ibi capulos carie & vetuſtate ſemitectos, quis inhabitabant pulverei & jam cineroſi mortui, paſſim ad futuræ prædæ receptacula reſeramus: &, ex diſciplina ſectæ ſervato noctis illuni tempore, quo ſomnus obvius impetu primo corda mortalium validius invadit ac premit, cohortem noſtram gladiis armatam ante ipſas

ſores Democharis, velut expilationis vadimonium, ſiſtimus. Nec ſecius Thraſyleon examuſſim capto noctis latrocinali momento, prorepit cavea: ſtatimque cuſtodes, qui prope ſopiti quieſcebant, mox ad unum omnes etiam janitorem ipſum, gladio conficit, clavique ſubtracta, fores januæ repandit; nobiſque promptè convolantibus, & domus alveo receptis, demonſtrat horreum, ubi veſpera ſagaciter argentum copioſum recondi viderat. Quo protinus perfracto confertæ manus violentia, jubeo ſingulos commilitonum aſportare quantum quiſque poterat auri vel argenti, & in illis ædibus fideliſſimorum mortuorum occultare properè, rurſum concito gradu recurrentes ſarcinas iterare: quod enim ex uſu foret omnium, me ſolum reſiſtentem pro domus limine, cuncta rerum exploraturum ſollicitè, dum redirent. Nam & facies urſæ, mediis ædibus diſcurrentis, ad proterrendos, ſi qui de familia fortè vigilaſſent, videbatur opportuna. Quis enim, quamvis fortis & intrepidus, immani forma tantæ beſtiæ, noctu præſertim, viſitata, non ſe ad fugam ſtatim concitaret? non, obdito cellæ peſſulo, pavens & trepidus ſeſe [cella] cohiberet? His omnibus ſalubri conſilio rectè diſpoſitis, occurrit ſcævus Eventus. Namque, dum reduces ſocios noſtros ſuſpenſus opperior, quidam ſervulus, [ſtrepitu ſcilicet] divinitus inquietus, proſerpit leniter; viſaque beſtia, quæ liberè diſcurrens totis ædibus commeabat, premens obnixum ſilentium, veſtigium ſuum replicat: &, utcunque cunctis in domo viſa pronuntiat. Nec mora, cum numeroſæ familiæ frequentia domus tota completur. Tædis, lucernis,

lucernis, cereis, ſebaceis nocturni luminis inſtrumentis clareſcunt tenebræ. Nec inermis quiſquam de tanta copia proceſſit, ſed ſinguli fuſtibus, lanceis, diſtrictis denique gladiis armati, muniunt aditus. Nec ſecus canes etiam venaticos, auritos illos & horricomes, ad comprimendam beſtiam cohortantur. Tunc ego ſenſim, gliſcente adhuc illo tumultu, retrogradi fuga domo faceſſo: ſed planè Thraſyleonem mirè canibus repugnantem, latens ponè januam ipſe proſpicio. Quamquam enim vitæ metas ultimas obiret, non tamen ſui, noſtrique, vel priſtinæ virtutis oblitus, jam faucibus ipſis hiantis Cerberi reluctabat. Scenam denique quam ſponte ſumpſerat, cum anima retinens, nunc fugiens, nunc reſiſtens, variis corporis ſui ſcemis ac motibus tandem domo prolapſus eſt. Nec tamen quamvis publica potitus libertate, ſalutem fuga quærere potuit. Quippe cuncti canes de proximo angiportu ſatis feri, ſatisque copioſi, venaticis illis, qui commodùm domo ſimiliter inſequentes proceſſerant, ſeſe commiſcent agminatim. Miſerum funeſtumque ſpectamen aſpexi, Thraſyleonem noſtrum catervis canum ſævientium cinctum atque obſeſſum, multisque numero morſibus laniatum. Denique tanti doloris impatiens, populi circumfluentis turbulis immiſceor: &, in quo ſolo poteram celatum auxilium bono ferre commilitoni, ſic indaginis principes dehortabar: O grande, inquam, & extremum flagitium! magnam & verè pretioſam perdimus beſtiam. Nec tamen noſtri ſermonis artes infeliciſſimo profuere juveni. Quippe quidam procurrens è domo procerus & validus, incontanter

lanceam

lanceam mediis injecit urſæ præcordiis: nec ſecus alius. Ecce plurimi, jam timore diſcuſſo, certatim gladios etiam de proximo congerunt. Enimverò Thraſyleon, egregium decus noſtræ factionis, tandem immortalitate digno illo ſpiritu expugnato, neque clamore, ac nec ululatu quidem fidem ſacramenti prodidit: ſed jam morſibus laceratus, ferroque laniatus, obnixo mugitu & ferino fremitu præſentem caſum generoſo vigore tolerans, gloriam ſibi reſervavit, vitam fato reddidit. Tanto tamen terrore, tantaque formidine cœtum illum turbaverat, ut uſque diluculum, immò & in multum diem, nemo quiſquam fuerit auſus, quamvis jacentem, beſtiam vel digito contingere: niſi tandem pigrè ac timidè quidam lanius paulò fidentior, utero beſtiæ reſecto urſæ magnificum deſpoliavit latronem. Sic etiam Thraſyleon nobis perimitur: ſed à gloria non perivit. Confeſtim itaque conſtrictis ſarcinis illis, quas nobis ſervaverant fideles illi mortui, Plateæ terminos concito gradu deſerentes, iſtud apud noſtros animos idemtidem reputabamus, meritò nullam Fidem in vita reperiri; quod ad Manes jam & mortuos odio perfidiæ noſtræ demigravit. Sic onere vecturæ, ſimul & aſperæ viæ toti fatigati, tribus comitum deſideratis, iſtas, quas videtis, prædas adveximus. Poſt iſtum ſermonis terminum, poculis aureis memoriæ defunctorum commilitonum vino mero libant: dehinc canticis quibusdam Marti deo blanditi, paululum conquieſcunt. Etenim nobis anus illa recens ordeum affatim, & ſine ulla menſura largita eſt: ut equus quidem meus tanta copia, & quidem ſolus potitus,

Saliares

Saliares ſe cænaſſe cænas crederet. Ego verò quamquam aliâs ordeum tunſum minutatim, & diutina refectione jurulentum ſemper ederim; rimatus angulum, quo panis reliquiæ totius multitudinis congeſtæ fuerant, fauces diutina fame ſaucias & araneantes vehementer exerceo. Et ecce nocte promota, latrones expergiti caſtra commovent: inſtructique variè, partim gladiis armati, & in lemures reformati, concito ſe gradu proripiunt. Nec me tamen inſtanter ac fortiter manducantem, vel ſomnus imminens impedire potuit. Et quamquam prius, cùm eſſem Lucius, unico vel ſecundo pane contentus menſa decederem, tunc ventri tam profundo ſerviens, jam ferme tertium qualum rumigabam. Huic me operi attentum clara lux oppreſſit. Tandem denique aſinali verecundia ductus, ægerrimè tamen digrediens, rivulo proximo ſitim lenio. Nec mora, cùm latrones ultrò anxij atque ſoliciti remeant, nullam quidem prorſus ſarcinam, vel omnino licet vilem laciniam ferentes, ſed tantùm gladiis, totis manibus, immò factionis ſuæ cunctis viribus, unicam virginem filo liberali, &, ut matronatus ejus indicabat, ſummatem ejus regionis, puellam me hercules & aſino tali concupiſcendam, mœrentem, & crines cum veſte ſua lacerantem, advehebant. Eam ſimul intra ſpeluncam, verbis quæ dolebat minora facientes, ſic alloquuntur: Tu quidem ſalutis & pudicitiæ ſecura, brevem patientiam noſtro compendio tribue, quos ad iſtam ſectam paupertatis neceſſitas adegit. Parentes autem tui de tanto ſuarum divitiarum cumulo, quamquam ſatis cupidi, tamen ſine mora parabunt ſcilicet

idoneam

idoneam ſui ſanguinis redemptionem. His & ſimilibus blatteratis, nequidquam dolor ſedatur puellæ. Quidni? quæ, inter genua ſua depoſito capite, ſine modo flebat. At illi introvocatæ anui præcipiunt, aſſidens eam blando, quantum poſſet, ſolaretur alloquio: ſeque ad ſectæ ſueta conferunt. Nec tamen puella quivit ullis aniculæ ſermonibus, ab inceptis fletibus avocari: ſed, altius ejulans ſeſe, & aſſiduis ſingultibus ilia quatiens, mihi etiam lacrymas excuſſit. ac ſic, An ego, inquit, miſera, tali domo, tanta familia, tam caris vernulis, tam ſanctis parentibus deſolata, & infelicis rapinæ præda, & mancipium effecta, inque iſto ſaxeo carcere ſerviliter clauſa, & omnibus deliciis, quîs innata atque innutrita ſum, privata, ſub incerta ſalutis & carnificinæ laniena, inter tot ac tales latrones & horrendum gladiatorum populum, vel fletum deſinere, vel omnino vivere potero? Lamentata ſic, & animi dolore, & faucium tendore, & corporis laſſitudine jam fatigata, marcentes oculos dimiſit ad ſoporem. Jam commodùm conniverat: nec diu, cum repente lymphatico ritu ſomno recuſſa, longeque vehementius afflictare ſeſe, & pectus etiam palmis infeſtis tundere, & faciem illam luculentam verberare incepit: &, aniculæ, quamquam inſtantiſſimè cauſas novi & inſtaurati mœroris requirenti, ſic adſuſpirans altius, infit: Hem nunc certè, nunc maximè funditus perij: nunc ſpei ſalutiferæ renuntiavi. Laqueus, aut gladius, aut certe præcipitium proculdubio capeſſendum eſt. Ad hæc anus ſubiratior, dicere eam ſæviore jam vultu jubebat, quid malùm fleret? vel quid repentè poſtliminio preſſæ

quietis

quietis lamentationes illicitas refricaret? Nimirum, inquit, tanto compendio tuæ redemptionis defraudare juvenes meos deſtinas? Quod ſi pergis ulterius; jam ſaxo lacrymis iſtis, quas parui pendere latrones conſuevere, inſuperhabitis, viva exurare. Tali puella ſermone deterrita, manuque ejus exoſculata, Parce, inquit, mi parens: & duriſſimo caſui meo, pietatis humanæ memor, ſubſiſte paululum. Nec enim, ut reor, ævo longiore maturæ tibi, in iſta ſancta canitie miſeratio prorſus exaruit. Specta denique ſcenam meæ calamitatis. Specioſus adoleſcens inter ſuos principalis, quem filium publicum omnis ſibi civitas cooptavit, meus alioquin conſobrinus, tantulo triennio major in ætate, qui mecum primis ab annis nutritus & adultus, individuo contubernio domuculæ, immò verò cubiculi torique, ſanctæ caritatis affectione mutuò mihi pignoratus, votisque nuptialibus pacto jugali pridem deſtinatus, conſenſu parentum tabulis etiam maritus nuncupatus, ad nuptias officio frequenti cognatorum & affinium ſtipatus, templis & ædibus publicis victimas immolabat. Domus tota lauris obſita, tædis lucida, conſtrepebat Hymenæum. Tunc me gremio ſuo mater infelix tolerans, mundo nuptiali decenter ornabat: mellitisque ſaviis crebriter ingeſtis, jam ſpe futura liberorum votis anxiis propagabat: Cum inruptionis ſubitæ gladiatorum impetus ad belli faciem ſæviens, nudis & infeſtis mucronibus coruſcans, non cædi, non rapinæ manus afferunt: ſed denſo conglobatoque cuneo cubiculum noſtrum invadunt protinus. Nec ullo de familiaribus noſtris repugnante, ac

ne tantillum quidem reſiſtente, miſeram, exanimem ſævo pavore, trepidæ de medio matris gremio rapuere. Sic inſtar Athracis, vel Pirithoi, (vel Proteſilai) diſpectæ diſturbatæque nuptiæ. Sed ecce ſæviſſimo ſomnio nunc etiam redintegratur, imò verò cumulatur infortunium meum. Nam viſa ſum mihi de domo, de thalamo, de cubiculo, de toro denique ipſo violenter extracta per ſolitudines avias infortunatiſſimi mariti nomen invocare: eumque, ut primum meis amplexibus viduatus eſt, adhuc unguentis madidum, coronis floridum, conſequi veſtigio me, pedibus fugientem alienis. Utque clamore percito formoſæ raptum uxoris conquerens, populi teſtatur auxilium, quidam de latronibus importunæ perſecutionis indignatione permotus, ſaxo grandi pro pedibus arrepto, miſellum juvenem maritum meum percuſſum interemit. Talis aſpectus atrocitate perterrita, ſomno funeſto pavens excuſſa ſum. Tunc fletibus ejus adſuſpirans anus, ſic incipit: Bono animo eſto mi herilis, nec vanis ſomniorum figmentis terreare. Nam præter quòd diurnæ quietis imagines falſæ perhibentur, tum etiam nocturnæ viſiones contrarios eventus nonnunquam pronuntiant. Denique, flere & vapulare, & nonnumquam jugulari, lucroſum proſperumque proventum nuntiant: contrà, ridere, & mellitis dulciolis ventrem ſaginare, vel in voluptatem Veneream convenire, triſtitie animi, languore corporis, damniſque ceteris anxiatum iri prædicant. Sed ego te narrationibus lepidis, anilibusque fabulis protinus avocabo. Et incipit: Erant in quadam civitate rex & regina. hi tres numero

filias,

filias, forma conſpicuas, habuere. ſed majores quidem natu, quamvis gratiſſima ſpecie, idoneæ tamen celebrari poſſe laudibus humanis credebantur; at verò puellæ junioris, tam præcipua, tam præclara pulcritudo, nec exprimi, ac ne ſufficienter quidem laudari ſermonis humani penuria poterat. Multi denique civium, & advenæ copioſi, quos eximii ſpectaculi rumor ſtudioſa celebritate congregabat, inacceſſæ formoſitatis admiratione ſtupidi, & admoventes oribus ſuis dexteram, primore digito in erectum pollicem reſidente, ut ipſam prorſus deam Venerem, religioſis adorationibus venerabantur. Jamque proximas civitates, & attiguas regiones fama pervaſerat, Deam, quam cærulum profundum pelagi peperit, & ros ſpumantium fluctuum educavit, jam numinis ſui paſſim tributa venia, in mediis converſari populi cœtibus: vel certè rurſum novo cœleſtium ſtellarum germine, non maria, ſed terrras Venerem aliam virginali flore præditam pullulaſſe. Sic immenſum procedit in dies opinio, ſic inſulas jam proximas, & terræ pluſculum, provinciaſque plurimas fama porrecta pervagatur. Jam multi mortalium longis itineribus, atque altiſſimis maris meatibus, ad ſeculi ſpecimen glorioſum confluebant. Paphum nemo, Cnidum nemo, ac ne ipſa quidem Cythera ad conſpectum deæ Veneris navigabant. Sacra Deæ deſeruntur, templa deformantur: pulvinaria proteruntur; ceremoniæ negliguntur; incoronata ſimulacra, & aræ viduæ frigido cinere fœdatæ. Puellæ ſupplicatur, & in humanis vultibus Deæ tantæ numina placantur, & in matutino progreſſu virginis, victimis &

epulis Veneris abſentis numen propitiatur. Jamque per plateas commeantem populi frequenter floribus ſertis, & ſolutis adprecantur. Hæc honorum cœleſtium ad puellæ mortalis cultum immodica translatio, veræ Veneris vehementes incendit animos: &, impatiens indignationis, capite quaſſanti fremens altius, ſic ſecum diſſerit: En rerum naturæ priſca parens, en elementorum origo initialis, en orbis totius alma Venus, quæ cum mortali puella partiario majeſtatis honore tractor! & nomen meum cœlo conditum terrenis ſordibus profanatur. Nimirum communi numinis piamento vicariæ venerationis incertum ſuſtinebo, & imaginem meam circumferet puella moritura. Fruſtra me paſtor ille, cujus juſtitiam fidemque magnus comprobavit Jupiter, ob eximiam ſpeciem tantis prætulit deabus. Sed non adeò gaudens iſta, quæcunque eſt, meos honores uſurpabit. Jam faxo hujus etiam ipſius illicitæ formoſitatis pœniteat. Et vocat confeſtim puerum ſuum, pinnatum illum, & ſatis temerarium: qui malis ſuis moribus contempta diſciplina publica, flammis & ſagittis armatus, per alienas domos nocte diſcurrens, & omnium matrimonia corrumpens, impunè committit tanta flagitia, & nihil prorſus boni facit. Hunc quamquam genuina licentia procacem, verbis quoque inſuper ſtimulat. Perducit ad illam civitatem, & Pſychem (hoc enim nomine puella nuncupabatur) coràm oſtendit. Et tota illa prolata de formoſitatis æmulatione fabula, gemens ac fremens indignatione: Per ego te, inquit, maternæ caritatis fœdera deprecor, per tuæ ſagittæ dulcia vulnera, per flammæ iſtius mellitas uredines,

uredines, vindictam tuæ parenti, ſed plenam tribue: & pulcritudinem contumacem reverenter vindica; idque unum, & præ omnibus unicum volens effice. Virgo iſta amore flagrantiſſimo teneatur hominis extremi; quem & dignitatis & patrimonij ſimul, & incolumitatis ipſius fortuna damnavit, tamque infimi, ut per totum orbem non inveniat miſeriæ ſuæ comparem. Sic effata, & oſculis hiantibus filium diu ac preſſulè ſaviata, proximas oras reflui littoris petit, plantisque roſeis vibrantium fluctuum ſummum rorem calcavit. Ecce jam profundi maris udo reſedit vertice: & ipſum quod incipit velle, ſtatim quaſi pridem præcepit, non moratur marinum obſequium. Adſunt Nerei filiæ, chorum canentes, & Portunus cærulis barbis hiſpidus, & gravis piſcoſo ſinu Salacia, auriga parvulus delphini Palæmon; jam paſſim maria perſultantes Tritonum catervæ. hic concha ſonaci leniter buccinat: ille ſerico tegmine flagrantiæ Solis obſiſtit inimici: alius ſub oculis dominæ ſpeculum prægerit: currus bijuges alij ſubnatant. Talis ad Oceanum pergentem Venerem comitatur exercitus. Interea Pſyche cum ſua ſibi præcipua pulcritudine nullum decoris ſui fructum percipit. Spectatur ab omnibus, laudatur ab omnibus: nec quiſquam, non rex, non regius, nec de plebe ſaltem, cupiens ejus nuptiarum petitor accedit. Mirantur quidem divinam ſpeciem, ſed ut ſimulacrum fabrè politum, mirantur omnes. Olim duæ majores ſorores, quarum temperatam formoſitatem nulli diffamarant populi, procis regibus deſponſæ, jam beatas nuptias adeptæ: ſed Pſyche virgo vidua domi reſidens,

deflet deſertam ſuam ſolitudinem, ægra corporis, animi ſaucia: & , quamvis gentibus totis complacitam, odit in ſe ſuam formoſitatem. Sic infortunatiſſimæ filiæ miſerrimus pater, ſuſpectatis cœleſtibus odiis, & iræ ſuperûm metuens, dei Mileſij vetuſtiſſimum percontatur oraculum: & tanto numine precibus & victimis ingratæ virgini petit nuptias & maritum. Sed Apollo, quamquam Græcus & Ionicus, propter Mileſiæ conditorem, ſic Latina ſorte reſpondit:

Montis in excelſi ſcopulo deſiſte puellam
Ornatam mundo funerei thalami:
Nec ſperes generum mortali ſtirpe creatum:
Sed ſævum atque ferum, vipereumque malum:
Qui pennis volitans ſuper æthera, cuncta fatigat,
Flammaque & ferro ſingula debilitat:
Quem tremit ipſe Iovis: quo numina terrificantur,
Fluminaque horreſcunt, & Stygiæ tenebræ.

Rex olim beatus, affatu ſanctæ vaticinationis accepto, piger triſtiſque retro domum pergit, ſuæque conjugi præcepta ſortis enodat infauſtæ. Mœretur, fletur, lamentatur diebus pluſculis. Sed diræ ſortis jam urgent tetri effectus. Jam feralium nuptiarum miſerrimæ virgini choragium ſtruitur. jam tedæ lumen atræ fuliginis cinerem arceſſit: & ſonus tibiæ Zygiæ mutatur in querulum Lydium modum: cantuſque lætus Hymenæi lugubri finitur ululatu: & puella nuptura deterget lacrymas ipſo ſuo flammeo. Sic affectæ domus triſte fatum, cuncta etiam civitas congemebat, luctuque publico confeſtim congruens edicitur juſtitium. Sed monitis cœleſtibus parendi neceſſitas miſellam Pſychem ad deſtinatam pœnam efflagitabat.

gitabat.

gitabat. Perfectis igitur feralis thalami cum ſummo mœrore ſolemnibus, toto proſequente populo, vivum producitur funus: & lacrymoſa Pſyche comitatur non nuptias, ſed exequias ſuas. Ac, dum mœſti parentes, & tanto malo perciti, nefarium facinus perficere contantur, ipſa illa filia talibus eos adhortatur vocibus: Quid infelicem ſenectam fletu diutino cruciatis? quid ſpiritum veſtrum, qui magis meus eſt, crebris ejulatibus fatigatis? quid lacrymis inefficacibus ora mihi veneranda fœdatis? quid laceratis in veſtris oculis mea lumina? quid canitiem ſcinditis? quid pectora, quid ubera ſancta tunditis? Hic erunt vobis egregiæ meæ formoſitatis præclara præmia. Invidiæ nefariæ letali plaga percuſſi, ſerò ſentitis. Cùm gentes & populi celebrarent nos divinis honoribus, cùm novam me Venerem ore conſono nuncuparent: tunc dolere, tunc flere, tunc me jam quaſi peremptam lugere debuiſtis. Jam ſentio, jam video, ſolo me nomine Veneris periſſe. Ducite me, &, cui ſors addixit, ſcopulo ſiſtite. Feſtino felices iſtas nuptias obire: feſtino generoſum illum maritum meum videre. Quid differo? quid detrecto venientem, qui totius orbis exitio natus eſt? Sic profata virgo, conticuit: ingreſſuque jam valido pompæ populi proſequentis ſeſe miſcuit. Itur ad conſtitutum ſcopulum montis ardui: cujus in ſummo cacumine ſtatutam puellam cuncti deferunt: tedas nuptiales, quibus præluxerant, ibidem lacrymis ſuis extinctas relinquentes. choragio itaque perfecto, dejectiſque capitibus domuitionem parant. Et miſeri quidem parentes ejus tanta clade defeſſi, clauſæ domus abſtruſi tenebris,

perpetuæ nocti ſeſe dedidere. Pſychem autem paventem ac trepidam, & in ipſo ſcopuli vertice deflentem, mitis aura molliter ſpirantis Zephyri, vibratis hinc inde laciniis, & reflato ſinu ſenſim levatam, ſuo tranquillo ſpiritu vehens, paulatim per devexa excelſæ vallis ſubditæ florentis ceſpitis gremio leniter delapſam, reclinat.

L. APVLEI

METAMORPHOSEON,

SIVE

DE ASINO AVREO,

LIBER QVINTVS.

PSYCHE teneris & herboſis locis in ipſo toro roſcidi graminis, ſuave recubans, tanta mentis perturbatione ſedata dulce conquievit. jamque ſufficienti recreata ſomno, placidiore reſurgit animo. Videt lucum proceris & vaſtis arboribus conſitum: videt fontem vitreo latice perlucidum, medio luci meditullio. Prope fontis adlapſum domus regia eſt, ædificata non humanis manibus, ſed divinis artibus. Jam ſcires ab introitu primo, Dei cujuſpiam luculentum & amœnum videre te diverſorium. Nam ſumma laquearia citro & ebore curioſè cavata, ſubeunt aureæ columnæ. parietes omnes argenteo celamine conteguntur, beſtiis & id genus pecudibus occurrentibus ob os introeuntium. Mirus prorſum

(magnæ

(magnæ artis) homo, imò ſemideus, vel certè Deus, qui magnæ artis ſubtilitate tantum efferavit argentum. Enimverò pavimenta ipſa lapide pretioſo cæſim diminuto, in varia picturæ genera diſcriminantur. Vehementer, iterum ac ſæpius beatos illos, qui ſuper gemmas & monilia calcant. Jam ceteræ partes longè lateque diſpoſitæ domus, ſine pretio pretioſæ, totique parietes ſolidati maſſis aureis, ſplendore proprio coruſcant; ut diem ſuum ſibi domus faciat, licet Sole nolente: ſic cubicula, ſic porticus, ſic ipſæ valuæ fulgurant. Nec ſecius opes ceteræ majeſtati domus reſpondent: ut equidem illud rectè videatur, ad converſationem humanam magno Jovi fabricatum cœleſte palatium. Invitata Pſyche talium locorum oblectatione, propius acceſſit: & paulò fidentior, intra limen ſeſe facit. Mox, prolectante ſtudio pulcerrimæ viſionis, miratur ſingula. Et altrinſecus ædium horrea ſublimi fabrica perfecta: magniſque congeſta gazis conſpicit. Nec eſt quidquam, quod ibi non eſt. Sed præter ceteram tantarum divitiarum admirationem, hoc erat præcipuè mirificum, quod nullo vinculo, nullo clauſtro, nullo cuſtode totius orbis theſaurus ille muniebatur. Hìc ei ſumma cum voluptate viſenti offert ſeſe vox quædam corporis ſui nuda: Et, quid, inquit, domina tantis obſtupeſcis opibus? tua ſunt hæc omnia. Prohinc cubiculo te refer, & lectulo laſſitudinem refove, & ex arbitrio lavacrum pete. Nos, quarum voces accipis, tuæ famulæ, ſedulò tibi præminiſtrabimus; nec corporis cura te, nec regales epulæ morabuntur. Senſit Pſyche divinæ providentiæ beatitudinem: monitusque voces informes

audiens, & prius ſomno, & mox lavacro fatigationem diluit. Viſoque ſtatim proximo ſemirotundo, ſuggeſtum propter, inſtrumentum cænatorium rata, refectui ſuo commodum, libens accumbit. Et illico vini nectarei, eduliorumque variorum fercula copioſa, nullo ſerviente, ſed tantum ſpiritu quodam impulſa, ſubminiſtrantur. Nec quemquam tamen illa videre poterat, ſed verba tantum audiebat excidentia, & ſolas voces famulas habebat. Poſt opimas dapes quidam introceſſit, & cantavit inviſus: & alius cithara pulſavit, quæ videbatur nec ipſa. Tunc modulatæ multitudinis conferta vox aures ejus affertur: ut, quamvis hominum nemo pareret, chorum tamen eſſe pateret. Finitis voluptatibus, veſpera ſuadente, concedit Pſyche cubitum. Jamque provecta nocte clemens quidam ſonus aures ejus accidit. Tunc virginitatis ſuæ pro tanta ſolitudine metuens, & pavet, & horreſcit: & quovis malo plus timet, quod ignorat. Jamque aderat ignobilis maritus, & torum inſcenderat, & uxorem ſibi Pſychem fecerat, & ante lucis exortum properè diſceſſerat: ſtatim voces cubiculo præſtolatæ, novam nuptam interfectæ virginitatis curant. Hæc diutino tempore ſic agebantur. Atque, ut eſt natura redditum, novitas per aſſiduam conſuetudinem delectationem ei commendarat: & ſonus vocis incertæ ſolitudinis erat ſolatium. Interea parentes ejus indefeſſo luctu, atque mœrore animi conſeneſcebant. Latiusque porrecta fama, ſorores illæ majores cuncta cognorant: propereque mœſtæ atque lugubres, deſerto Lare, certatim ad parentum ſuorum conſpectum, affatumque perre-

perrexerant. Ea nocte ad ſuam Pſychem ſic infit maritus: namque præter oculos, & manibus & auribus ſentiebatur: Pſyche dulciſſima, & cara uxor, exitiabile tibi periculum minatur Fortuna ſævior, quod obſervandum preſſiore cautela cenſeo. Sorores jam tuæ mortis opinione turbatæ, tuumque veſtigium requirentes, ſcopulum iſtum protinus aderunt. Quarum ſi quas fortè lamentationes acceperis; neque reſpondeas, immò nec proſpicias omnino. Ceterùm, mihi quidem graviſſimum dolorem, tibi verò ſummum creabis exitium. Annuit, & ex arbitrio mariti ſe facturam ſpopondit. Sed eo ſimul cum nocte dilapſo, diem totum lacrymis ac plangoribus miſella conſumit: ſe nunc maximè prorſus periſſe iterans, quæ beati carceris cuſtodia ſepta, & humanæ converſationis colloquio viduata, ne ſororibus quidem ſuis de ſe mœrentibus opem ſalutarem ferre, ac ne videre eas quidem omnino poſſet. Nec lavacro, nec cibo, nec ulla denique refectione recreata, flens ubertim, deceſſit ad ſomnum. Nec mora, cùm paulo maturius lectum maritus accubans, eamque etiamnunc lacrymantem complexus, ſic expoſtulat: Hæccine mihi pollicebare Pſyche mea? Quid jam de te tuus maritus expecto? Quid ſpero? Et perdia, & pernox, nec inter amplexus conjugales deſinis cruciatus. Age jamnunc ut voles, & animo tuo damnoſa poſcenti pareto: tantum memineris meæ ſeriæ monitionis, cùm cœperis ſerò pœnitere. Tunc illa precibus, & dum ſe morituram comminatur, extorquet à marito, cupitis annuat: ut ſorores videat, luctus mulceat, ora conferat. Sic ille novæ nuptæ precibus

veniam tribuit, & inſuper, quibuscumque vellet, eas auri vel monilium donare conceſſit. Sed identidem monuit, ac ſæpe terruit, ne quando ſororum pernicioſo conſilio ſuaſa, de forma mariti quærat: néve ſe ſacrilega curioſitate, de tanto fortunarum ſuggeſtu peſſum deiiciat; nec ſuum poſtea contingat amplexum. Gratias egit marito. jamque lætior animo: Sed prius, inquit, centies moriar, quàm tuo iſto dulciſſimo connubio caream. Amo enim, & efflictim te, quicunque es, atque ut meum ſpiritum diligo, nec ipſi Cupidini comparo. Sed illud etiam precibus meis oro largire, & illi tuo famulo præcipe Zephyro, ſimili vectura ſorores huc mihi ſiſtat. Et imprimens oſcula ſuaſoria, & ingerens verba mulcentia, & jungens membra cohibentia, his etiam blanditiis aſtruit: Mellite mi marite, tuæ Pſyches dulcis anima. Vi ac poteſtate Veneris uſurus, invitus ſuccubuit maritus, & cuncta ſe facturum ſpopondit. Atque etiam, luce proximante, de manibus uxoris evanuit. At illæ ſorores percontatæ ſcopulum locumque illum, quò fuerat Pſyche deſerta, feſtinantes adveniunt: ibique deflebant oculos, & plangebant ubera; quoad crebris earum ejulatibus ſaxa cauteſque parilem ſonum reſultarent. Jamque nomine proprio ſororem miſeram ciebant: quoad ſono penetrabili vocis ululabilis per prona delapſæ, amens & trepida Pſyche procurrit è domo. &, Quid, inquit, vos miſeris lamentationibus nequidquam affligitis? Quam lugetis, adſum. Lugubres voces deſinite, & diutinis lacrymis madentes genas ſiccate tandem; quippe cum jam poſſitis, quam plangebatis, amplecti.

amplecti.

amplecti. Tunc vocatum Zephyrum, præceptis maritalibus admonet. Nec mora, cum ille parens imperio, ſtatim, clementiſſimis flatibus, innoxia vectura deportat illas. Jam mutuis amplexibus, & feſtinantibus ſaviis ſeſe perfruuntur: & illæ ſedatæ lacrymæ poſtliminio redeunt, prolectante gaudio. Sed & tectum, inquit, & Larem noſtrum lætæ ſuccedite, & afflictas animas cum Pſyche veſtra recreate. Sic allocuta, ſummas opes domus aureæ, vocumque ſervientium populoſam familiam auribus earum demonſtrat, lavacroque pulcerrimo & inhumanæ menſæ lautitiis eas opiparè reficit: ut, illarum prorſus cœleſtium divitiarum copiis affluentibus ſatiatæ, jam præcordiis penitus nutrirent invidiam. Denique altera earum ſatis ſcrupuloſè (curioſeque) percontari non deſinit, quis illarum rerum cœleſtium dominus, (quisve vel qualis) ipſius ſit maritus. Nec tamen Pſyche conjugale (illud) præceptum ullo pacto temerat, vel pectoris arcanis exigit: ſed è re nata confingit, eſſe juvenem quemdam, & ſpecioſum, commodùm lanoſo barbitio genas inumbrantem, plerumque rureſtribus & montanis venatibus occupatum. Et, ne qua ſermonis procedentis labe conſilium tacitum proderetur: auro facto, gemmoſisque monilibus onuſtas eas, ſtatim vocato Zephyro tradit reportandas. Quo protinus perpetrato, ſorores egregiæ domum redeuntes, jamque gliſcentis invidiæ felle flagrantes, multa ſecum ſermonibus mutuis perſtrepebant. Sic denique infit altera: En orba & ſæva & iniqua Fortuna! hoccine tibi complacuit, ut utroque parente prognatæ, diverſam ſortem ſuſtineremus? & nos quidem, quæ

quæ natu majores ſumus, maritis advenis ancillæ deditæ, extorres & Lare & ipſa patria degamus, longè parentum velut exulantes: hæc autem noviſſima, quam fœtu ſatiante poſtremus partus effudit, tantis opibus & Deo marito potita, quæ nec uti rectè tanta bonorum copia novit? Vidiſti ſoror, quanta in domo jacent, & qualia monilia: quæ prænitent veſtes, quæ ſplendicant gemmæ, quantum præterea paſſim calcatur aurum. Quòd ſi maritum etiam tam formoſum tenet, ut affirmat; nulla nunc in orbe toto felicior vivit. Fortaſſis tamen procedente conſuetudine, & adfectione roborata, Deam quoque illam Deus maritus efficiet. Sic eſt hercules: ſic ſe gerebat, ferebatque. Jamiam ſurſum reſpicit, & Deam ſpirat mulier, quæ voces ancillas habet, & ventis ipſis imperat. At ego miſera, primùm patre meo ſeniorem maritum ſortita ſum, dein cucurbita glabriorem, & quovis puero pumiliorem, cunctam domum ſeris & cathenis obditam cuſtodientem. Suſcipit alia: Ego verò maritum articulari etiam morbo complicatum, curvatumque, ac per hoc rariſſimè Venerem meam recolentem ſuſtineo, plerumque detortos & duratos in lapidem digitos ejus perfricans, fomentis olidis, & pannis ſordidis, & fœtidis cataplaſmatis manus tam delicatas iſtas adurens, nec uxoris officioſam faciem, ſed medicæ laborioſam perſonam ſuſtinens. Et tu quidem ſoror videris quàm patienti, vel potius ſervili (dicam enim liberè quod ſentio) hæc perferas animo: enimverò ego nequeo ſuſtinere ulterius tam beatam fortunam collapſam indignè. Recordare enim quàm ſuperbè, quàm arroganter nobiſcum egerit,

egerit, & ipſa jactatione immodicæ oſtentationis, tumentem ſuum prodiderit animum: deque tantis divitiis exigua nobis invita projecerit, confeſtimque præſentia noſtra gravata, propelli, & efflari, exibilarique nos juſſerit. Nec ſum mulier, nec omnino ſpiro, niſi eam peſſum de tantis opibus dejecero. Ac ſi tibi etiam, ut par eſt, inacuit noſtra contumelia; conſilium validum ambæ requiramus. Jamque iſta quæ ferimus, non parentibus noſtris, ac ne ulli demonſtremus alij: immò nec omnino quidquam de ejus ſalute norimus. Sat eſt, quòd ipſæ vidimus, quæ vidiſſe pœnituit; nedum ut genitoribus & omnibus populis tam beatum ejus differamus præconium. Nec ſunt enim beati, quorum divitias nemo novit; Sciet ſe non ancillas, ſed ſorores habere majores. Et nunc quidem concedamus ad maritos;& Lares pauperes noſtros, ſed planè ſobrios, reviſamus: diuque cogitationibus preſſioribus inſtructæ, ad ſuperbiam puniendam firmiores redeamus. Placet pro bono duabus malis malum conſilium: totiſque illis tam pretioſis muneribus abſconditis, comam trahentes, &, perinde ut merebantur, ora lacerantes, ſimulatos redintegrant fletus. Ac ſic parentes quoque, redulcerato prorſus dolore, raptim deſerentes, veſania turgidæ, domus ſuas contendunt: dolum ſceleſtum, immò verò parricidium ſtruentes contra ſororem inſontem. Interea Pſychem maritus ille, quem neſcit, rurſum ſuis illis nocturnis ſermonibus ſic commonet: Vidésne quantum tibi periculum velitatur Fortuna eminus? ac, niſi longe firmiter præcaves, mox cominus congredietur. Perfidæ lupulæ magnis

magnis conatibus neſarias inſidias tibi comparant: quarum ſumma eſt, ut te ſuadeant meos explorare vultus, quos, ut tibi ſæpe prædixi, non videbis, ſi videris. Ergo igitur ſi poſthac peſſimæ illæ Lamiæ noxiis animis armatæ venerint, venient autem ſcio: neque omnino ſermonem conferas; &, ſi id tolerare pro genuina ſimplicitate, proque animi tui teneritudine non poteris, certe de marito nil quidquam vel audias, vel reſpondeas. Nam & familiam noſtram jam propagabimus, & hic adhuc infantulus uterus geſtat nobis infantem alium: ſi texeris noſtra ſecreta ſilentio, divinum; ſi profanaveris, mortalem. Nuntio Pſyche læta florebat, & futuri pignoris gloria geſtiebat, & materni nominis dignitate gaudebat. Creſcentes dies & menſes exeuntes anxia numerat: & ſarcinæ neſcia rudimenta miratur, de brevi punctulo tantum incrementulum locupletis uteri. Sed jam peſtes illæ, teterrimæque Furiæ anhelantes vipereum virus, & feſtinantes, impia celeritate navigabant. Tunc ſic iterum momentarius maritus ſuam Pſychem admonet: Dies ultima & caſus extremus, & ſexus infeſtus, & ſanguis inimicus jam ſumpſit arma, & caſtra commovit, & aciem direxit, & claſſicum perſonavit. Jam mucrone diſtricto jugulum tuum nefariæ tuæ ſorores petunt. Heu quantis urgemur cladibus Pſyche dulciſſima! Tui noſtrique miſerere: religioſaque continentia, domum, maritum, teque, & iſtum parvulum noſtrum imminentis ruinæ infortunio libera. nec illas ſceleſtas feminas, quas tibi poſt internecinum odium, & calcata ſanguinis fœdera ſorores appellare non licet, vel videas, vel audias: cùm, more

Sirenum

Sirenum ſcopulo prominentes, funeſtis vocibus ſaxa perſonabunt. Suſcipit Pſyche, ſingultu lacrymoſo ſermonem incertans: Jamdudum, quod ſciam, fidei atque parciloquij mei perpendiſti documenta: nec eo ſecius approbabitur tibi nunc etiam firmitas animi mei. Tu modò Zephyro noſtro rurſum præcipe, fungatur obſequio; & in vicem denegatæ ſacroſanctæ imaginis tuæ, redde ſaltem conſpectum ſororum, per iſtos cinnameos & undique pendulos crines tuos, per teneras & teretes & mei ſimiles genas, per pectus neſcio quo calore fervidum. Sic in hoc ſaltem parvulo cognoſcam faciem tuam, ſupplicis anxiæ piis precibus erogatus germani complexus indulge fructum, & tibi devotæ caræque Pſyches animam gaudio recrea. nec quidquam amplius in tuo vultu requiro. Jam nil officiunt mihi nec ipſæ nocturnæ tenebræ. Teneo te meum lumen. His verbis & amplexibus mellitis decantatus maritus, lacrymaſque ejus ſuis crinibus detergens, facturum ſpopondit: & prævertit ſtatim lumen naſcentis diei. Jugum ſororium conſponſæ factionis, ne parentibus quidem viſis, rectà de navibis ſcopulum petunt illum, præcipiti cum velocitate: nec venti ferentis oppertæ præſentiam, licentioſa cum temeritate proſiliunt in altum. Nec immemor Zephyrus regalis edicti, quamvis invitus, ſuſceptas eas gremio ſpirantis auræ, ſolo reddidit. At illæ incontatæ, ſtatim conſerto veſtigio domum penetrant, complexæque ſuam prædam, ſorores nomine mentientes, theſaurumque penitus abditæ fraudis vultu læto tegentes, ſic adulant: Pſyche, non ita ut pridem parvula, &

ipſa jam mater es. Quantum putas boni nobis geris in iſta perula? quantis gaudiis totam domum noſtram hilarabis? O nos beatas, quas infantis aurei nutrimenta lætabunt! qui ſi parentum, ut oportet, pulcritudini reſponderit, prorſus Cupido naſcetur. Sic affectione ſimulata, paulatim ſororis invadunt animum. Statimque eas laſſitudine viæ ſedilibus refotas, & balnearum vaporoſis fontibus curatas, pulcerrimo triclinio, miriſque illis & beatis edulibus atque tucetis oblectat. Jubet citharam loqui, ſpallitur: tibias agere, ſonatur: choros canere, cantatur. Quæ nullo præſente cuncta dulciſſimis modulis animos audientium remulcebant. Nec tamen ſceleſtarum feminarum nequitia vel ipſa mellita cantus dulcedine mollita conquievit: ſed ad deſtinatam fraudium pedicam ſermones conferentes, diſſimulantèr occipiunt ſciſcitari qualis ei maritus, & unde natalium ſectacula provenirent. Tunc illa ſimplicitate nimia priſtini ſermonis oblita, novum commentum inſtruit. Atque maritum ſuum de provincia proxima, magnis pecuniis negotiantem, jam medium curſum ætatis agere, interſperſum rara canitie. Nec in ſermone iſto tantillum morata, rurſum opiparis muneribus eas onuſtas, ventoſo vehiculo reddidit. Sed dum Zephyri tranquillo ſpiritu ſublimatæ domum redeunt, ſic ſecum altercantur: Quid ſoror dicimus de tam monſtroſo fatuæ illius mendacio? Tunc adoleſcens, modò florenti lanugine barbam inſtruens, nunc ætate media, candenti canitie lucidus. Quis ille, quem temporis modici ſpatium repentina ſenecta reformavit? Nil aliud reperies,

mi ſoror, quam vel mendacium iſtam peſſimam feminam confingere, vel formam mariti ſui neſcire. Quorum utrum verum eſt, opibus iſtis quam primùm exterminanda eſt. Quòd ſi viri ſui faciem ignorat, Deo profectò denupſit; & Deum nobis prægnatione iſta gerit. Certè ſi divini pueli, quod abſit, hæc mater erit: ſtatim me laqueo nexili ſuſpendam. Ergo interim ad parentes noſtros redeamus, & exordio ſermonis hujus quàm concolores fallacias adtexamus. Sic inflammatæ, parentibus faſtidienter appellatis, & nocte turbatis vigiliis perdita, matutinò ſcopulum pervolant: & inde ſoliti venti præſidio vehementer devolant, lacrymiſque preſſura palpebrarum coactis, hoc aſtu puellam appellant: Tu quidem felix, & ipſa tanti mali ignorantia beata, ſedes incurioſa periculi tui: nos autem quæ pervigili cura rebus tuis excubamus, cladibus tuis miſerè cruciamur. Pro vero namque comperimus, nec te, ſociæ ſcilicet doloris caſúſque tui, celare poſſumus, immanem colubrum, multinodis voluminibus ſerpentem, veneno noxio colla ſanguinantem, hiantemque ingluvie profunda, tecum noctibus latenter acquieſcere. Nunc recordare ſortis Pythicæ, quæ te trucis beſtiæ nuptiis deſtinatam eſſe clamavit. Et multi coloni, quique circumſecus venantur, & accolæ plurimi videre eum veſpera redeuntem è paſtu, proximique fluminis vadis innatantem. Nec diu blandis alimoniarum obſequiis te ſaginaturum omnes affirmant: ſed, cùm primùm prægnationem tuam plenus maturaverit uterus, opimiore fructu præditam devoraturum. At hic jam tua eſt exiſtimatio, utrum ſororibus

pro tua cara ſalute ſollicitis adſentiri velis, & declinata morte nobiſcum ſecura periculi vivere, an ſæviſſimæ beſtiæ ſepeliri viſceribus. Quòd ſi te ruris hujus vocalis ſolitudo, vel clandeſtinæ Veneris fœtidi perículoſique concubitus, & venenati ſerpentis amplexus delectant: certè piæ ſorores noſtrum fecerimus. Tunc Pſyche miſella, utpote ſimplex, & animi tenella, rapitur verborum tam triſtium formidine: &, extra terminum mentis ſuæ poſita, prorſus omnium mariti monitionum, ſuarumque promiſſionum memoriam effudit, & in profundum calamitatis ſeſe præcipitavit: tremensque & exangui colore lurida, tertiata verba ſemianimi voce ſubſtrepens, ſic ad illas ait: Vos quidem cariſſimæ ſorores, ut par erat, in officio veſtræ pietatis permanetis: verùm & illi qui talia vobis affirmant, non videntur mihi mendacium fingere. Nec enim unquam viri mei vidi faciem, vel omnino cujatis ſit novi; ſed tantum nocturnis ſubaudiens vocibus, maritum incerti ſtatus, & prorſus lucifugam tolero; beſtiamque aliquam rectè dicentibus vobis meritò conſentio. Meque magnopere ſemper à ſuis terret aſpectibus, malumque grande de vultus curioſitate præminatur. Nunc, ſi quam ſalutarem opem periclitanti ſorori veſtræ poteſtis afferre, jam nunc ſubſiſtite. Ceterùm incuria ſequens prioris providentiæ beneficia corrumpit. Tunc nactæ, jam portis patentibus, nudatum ſororis animum facinoroſæ mulieres, omiſſis tectæ machinæ latibulis, deſtrictis gladiis fraudium, ſimplicis puellæ paventes cogitationes invadunt. Sic denique altera: Quoniam nos originis nexus pro tua incolumitate

periculum

periculum quidem nullum ante oculos habere compellit: viam, quæ ſola deducit iter ad ſalutem, diu diúque cogitatam monſtrabimus tibi. Novaculam præacutam, ad pulſum etiam palmulæ lenientis exaſperatam, tori qua parte cubare conſueſti, latenter abſconde: lucernamque concinnem, completam oleo, claro lumine præmicantem, ſubde aliquo claudentis aulæ tegmine. Omnique iſto apparatu tenaciſſimè diſſimulato, poſtquam ſulcatos intrahens greſſus cubile ſolitum conſcenderit, jamque porrectus, & exordio ſomni prementis implicitus altum ſoporem flare cœperit: toro delapſa, nudoque veſtigio penſilem gradum paululatim minuens, cæcæ tenebræ cuſtodia liberata lucerna, præclari tui facinoris opportunitatem de luminis conſilio mutuare: & ancipiti telo illo, audaciter prius dextera ſurſum elata, niſu quam valido noxij ſerpentis nodum cervicis & capitis abſcide. Nec noſtrum tibi deerit ſubſidium: ſed cùm primùm illius morte ſalutem tibi feceris, anxiæ præſtolabimur: cunctiſque ocyus tecum relatis, votivis nuptiis hominem te jungemus homini. Tali verborum incendio flammata viſcera ſororis jam prorſus ardentis deſerentes ipſæ protinus, tanti mali confinium ſibi etiam eximiè metuentes, flatus alitis impulſu ſolito porrectæ ſuper ſcopulum, ilicò pernici ſe fuga proripiunt: ſtatimque conſcenſis navibus abeunt. At Pſyche relicta ſola, niſi quòd infeſtis Furiis agitata, ſola non eſt, æſtu pelagi ſimiliter mœrendo fluctuat: &, quamvis ſtatuto conſilio, & obſtinato animo, jam tum facinori manus admovens: adhuc incerta conſilij titubat, multiſque calamitatis

ſuæ diſtrahitur affectibus. Feſtinat, differt; audet, trepidat; diffidit, iraſcitur; &, quod eſt ultimum, in eodem corpore odit beſtiam, diligit maritum. Veſpera tamen jam noctem trahente, præcipiti feſtinatione nefarij ſceleris inſtruit apparatum. Nox aderat, & maritus aderat, primiſque Veneris præliis velitatus in altum ſoporem deſcenderat. Tunc Pſyche, & corporis & animi alioquin infirma, Fati tamen ſævitia ſubminiſtrante, viribus roboratur: &, prolata lucerna, & arrepta novacula, ſexum audacia mutavit. Sed, cùm primùm luminis oblatione tori ſecreta claruerunt; videt omnium ferarum mitiſſimam dulciſſimamque beſtiam; ipſum illum Cupidinem formoſum Deum formoſè cubantem: cujus aſpectu lucernæ quoque lumen hilaratum increbuit, & acuminis ſacrilegi novaculam pœnitebat. At verò Pſyche tanto aſpectu deterrita, & impos animi, marcido pallore defecta, tremenſque deſedit in imos poplites; & ferrum quærit abſcondere, ſed in ſuo pectore. Quòd profectò feciſſet, niſi ferrum, timore tanti flagitij, manibus temerariis delapſum evolaſſet. Jamque laſſa, & ſalute defecta, dum ſæpius divini vultus intuetur pulcritudinem, recreatur animi. Videt capitis aurei genialem cæſariem ambroſia temulentam, cervices lacteas genaſque purpureas pererrantes crinium globos, decoriter impeditos, alios antependulos, alios retropendulos: quorum ſplendore nimio fulgurante, & ipſum lumen lucernæ vacillabat. Per humeros volatilis Dei pinnæ roſcidæ, micanti flore candicant; & quamvis alis quieſcentibus, extimæ plumulæ tenellæ ac delicatæ tremulè

reſultantes, inquietè laſciviunt. ceterùm corpus glabellum, atque luculentum, & quale peperiſſe Venerem non pœniteret. Ante lectuli pedes jacebat arcus, & pharetra, & ſagittæ, magni Dei propitia tela. Quæ dum inſatiabili animo Pſyche ſatis curioſa rimatur atque pertractat, & mariti ſui miratur arma: depromit unam de pharetra ſagittam, & puncto pollicis extremam aciem periclitabunda, trementis etiamnunc articuli nixu fortiore pupugit altius; ut per ſummam cutem roraverint parvulæ ſanguinis roſei guttæ. Sic ignara Pſyche, ſponte in Amoris incidit amorem. Tunc magis magiſque cupidine flagrans Cupidinis, prona in eum efflictim inhians, patulis ac petulantibus ſuaviis feſtinanter ingeſtis, de ſomni menſura metuebat. Sed, dum bono tanto percita, ſaucia mente fluctuat; lucerna illa, ſive perfidia peſſima, ſive invidia noxia, ſive quod tale corpus contingere, & quaſi baſiare & ipſa geſtiebat: evomuit de ſumma luminis ſui ſtillam ferventis olei ſuper humerum Dei dextrum. Hem audax & temeraria lucerna, & amoris vile miniſterium, ipſum ignis totius Deum aduris: cùm te ſcilicet amator aliquis, ut diutius cupitis etiam nocte potiretur, primus invenerit! Sic inuſtus exiluit Deus, viſaque detectæ fidei colluvie, prorſus ex oculis & manibus infeliciſſimæ conjugis tacitus avolavit. At Pſyche ſtatim reſurgentis ejus crure dextro manibus ambabus arrepto, ſublimis evectionis appendix miſeranda, & per nubilas plagas penduli comitatus extrema conſequa, tandem feſſa delabitur ſolo. Nec Deus amator humi jacentem deſerens, involavit proximam cupreſſum,

deque ejus alto cacumine ſic eam graviter commotus affatur: Ego quidem ſimpliciſſima Pſyche, parentis meæ (Veneris) præceptorum immemor, quæ te miſeri extremique hominis devinctam cupidine, infimo matrimonio addici juſſerat, ipſe potius amator advolavi tibi. Sed hic feci leviter, ſcio; & præclarus ille ſagitttarius, ipſe me telo meo percuſſi, teque conjugem meam feci, ut beſtia ſcilicet tibi viderer, & ferro caput excideres meum, quod iſtos amatores tuos oculos gerit? Hic tibi idemtidem ſemper cavenda cenſebam, hic benivolè remonebam. Sed illæ quidem conſiliatrices egregiæ tuæ, tam pernicioſi magiſterij dabunt actutum mihi pœnas: te verò tantum fuga mea punivero, & cum termino ſermonis, pinnis in altum ſe proripuit. Pſyche verò humi proſtrata, & quantum viſu proterat, volatus mariti proſpiciens, extremis affligebat lamentationibus animum. Sed ubi remigio plumæ raptum maritum proceritas ſpatij fecerat alienum, per proximi fluminis marginem præcipitem ſeſe dedit. Sed mitis fluvius, in honorem Dei ſcilicet, qui & ipſas aquas urere conſuevit, metuens ſibi, confeſtim eam innoxio volumine ſuper ripam florentem herbis expoſuit. Tunc fortè Pan deus ruſticus juxta ſupercilium amnis ſedebat, complexus hic humo Cannam Deam, eamque voculas omnimodas edocens recinere. Proximè ripam vago paſtu laſciviunt comam fluvij tondentes capellæ. Hircoſus deus ſauciam Pſychem, atque defectam, utcunque caſus ejus non inſcius, clementer ad ſe vocatam, ſic permulcet verbis lenientibus: Puella ſcitula, ſum quidem ruſticanus &

opilio,

opilio, ſed ſenectutis prolixæ beneficio multis experimentis inſtructus. Verùm, ſi rectè conjecto, quod profectò prudentes viri divinationem autumant, ab iſto titubante & ſæpius vacillante veſtigio, deque nimio pallore corporis, & aſſiduo ſuſpiritu, immò & ipſis mœrentibus oculis tuis: amore nimio laboras. Ergo mihi auſculta: nec te rurſus præcipitio, vel ullo mortis accerſito genere perimas. Luctum deſine, & pone mœrorem; precibusque potius Cupidinem Deorum maximum percole; &, utpote adoleſcentem delicatum luxurioſumque blandis obſequiis promerere. Sic locuto Deo paſtore, nulloque ſermone reddito, ſed adorato tantum numine ſalutari, Pſyche pergit ire. Sed ante quàm multum viæ laboranti veſtigio pererraſſet; inſcio quodam tramite jam delabente, accedit quamdam civitatem, in qua regnum maritus unius ſororis ejus obtinebat. Qua re cognita, Pſyche nuntiari præſentiam ſuam ſorori deſiderat: mox inducta, alternis amplexibus mutuæ ſalutationis expletis, percontanti cauſas adventus ſui, ſic incipit: Meminiſti conſilium veſtrum, ſcilicet quo mihi ſuaſiſtis, ut beſtiam, quæ mariti mentito nomine mecum quieſcebat, priuſquam ingluvie voraci me miſellam hauriret, ancipiti novacula perimerem. Sed cùm primùm, ut æquè placuerat, conſcio lumine vultus ejus aſpexi; video mirum divinumque prorſus ſpectaculum: ipſum illum deæ Veneris filium, ipſum, inquam, Cupidinem leni quiete ſopitum. Ac dum tanti boni ſpectaculo percita, & nimia voluptatis copia turbata, fruendi laborarem inopia: caſu ſcilicet peſſimo, lucerna fervens oleum ebul-

livit in ejus humerum. Quo dolore ſtatim ſomno recuſſus, ubi me ferro & igni conſpexit armatam, Tu quidem, inquit, ob iſtud tam dirum facinus, confeſtim toro meo divorte, tibique res tuas habeto. Ego verò ſororem tuam, & nomen, quo tu cenſeris, aiebat, jam mihi confeſtim arra atque nuptiis conjugabo. Et ſtatim Zephyro præcipit, ultra terminos me domos ejus efflaret. Necdum ſermonem Pſyche finierat: illa veſanæ libidinis & invidiæ noxiæ ſtimulis agitata, & reconcinnato mendacio fallens maritum, quaſi de morte parentum aliquid comperiſſet, ſtatim navem conſcendit: & ad illum ſcopulum protinus pergit, &, quamvis alio vento flante, cæca ſpe tamen inhians, Accipe me, dicens, Cupido dignam te conjugem; & tu Zephyre ſuſcipe dominam: ſaltu ſe maximo præcipitem dedit. Nec tamen ad illum locum, vel ſaltem mortua, perveni-re potuit. Nam per ſaxa cautium membris jactatis atque diſſipatis, &, perinde ut merebatur, laceratis viſceribus ſuis, alitibus beſtiiſque obvium ferens pabulum, interiit. Nec vindictæ ſequentis pœna tardavit. Nam Pſyche errabundo rurſus gradu pervenit ad civitatem aliam, in qua pari modo ſoror morabatur alia. Nec ſecius & ipſa fallacie germanitatis inducta, & in ſororis ſceleratas nuptias æmula feſtinavit ad ſcopulum: inque conſimile mortis exitium cecidit. Interim dum Pſyche quæſitioni Cupidinis intenta, populos circuibat; ille vulnere lucernæ dolens, in ipſo thalamo matris jacens ingemebat. Tunc avis peralba illa Gavia, quæ ſuper fluctus marinos pinnis natat, demergit ſeſe properè ad Oceani profundum gremium.

Ibi commodùm Venerem lavantem natantemque propter aſſiſtens, indicat aduſtum filium ejus gravi vulneris dolore mœrentem, dubium ſalutis jacere: jamque per cunctorum ora populorum rumoribus convitiisque variis omnem Veneris familiam malè audire: quòd ille quidem montano ſcortatu, tu verò marino natatu ſeceſſeritis. Ac per hoc non Voluptas ulla, non Gratia, non Lepos, ſed incompta, & agreſtia, & horrida cuncta ſint: non nuptiæ conjugales, non amicitiæ ſociales, non liberûm caritates, ſed enormis inluvies, & ſqualentium fœderum inſuave faſtidium. Hic illa verboſa & ſatis curioſa avis, in auribus Veneris filij lacerans exiſtimationem, ganniebat. At Venus irata ſolidùm exclamat repentè: Ergo jam ille bonus filius meus habet amicam aliquam? Pro me, age tu quæ ſola mihi ſervis amanter, nomen ejus quæ puerum ingenuum & inveſtem ſollicitavit: ſive illa de Nympharum populo, ſeu de Horarum numero, ſeu de Muſarum choro, vel de mearum Gratiarum miniſterio. Nec loquax illa conticuit avis: ſed, Neſcio, inquit, domina. puto puellam, ſi probè memini, Pſyches nomine dicitur, efflictim cupere. Tunc indignata Venus exclamavit: Vel maximè Pſychem ille, meæ formæ ſuccubam, mei nominis æmulam, verè diligit. Nimirum illud incrementum lenam me putavit, cujus monſtratu puellam illam cognoſceret. Hic quiritans properiter emergit à mari, ſuumque protinus aureum thalamum petit: & reperto, ſicut audierat, ægroto puero, jam inde à foribus quàm maximè boans: Honeſta, inquit, hæc, & natalibus noſtris, bonæque tuæ frugi con-

congruentia? Ut primùm quidem tuæ parentis, immò dominæ præcepta calcares, nec ſordidis amoribus inimicam meam pollueres; verùm etiam hoc ætatis puer, tuis licentioſis & immaturis jungeres amplexibus: ut ego nurum ſcilicet tolerarem inimicam. Sed utique præſumis nugo & corruptor, & inamabilis, te ſolum generoſum, nec me jam per ætatem poſſe concipere. Velim ergo ſcias, multo te meliorem filium alium genituram: immò, ut contumeliam magis ſentias, aliquem de meis adoptaturám vernulis: eique donaturam iſtas pinnas, & flammas, & arcum, & ipſas ſagittas, & omnem meam ſuppellectilem, quam tibi non ad hos uſus dederam. Nec enim de patris tui bonis, ad inſtructionem iſtam quidquam conceſſum eſt. ſed malè prima pueritia inſtructus es, & acutas manus habes, & majores tuos irreverenter pulſaſti toties: & ipſam matrem tuam, me inquam ipſam, parricida denudas cotidie: & percuſſiſti ſæpius, & quaſi viduam utique contemnis. nec vitrícum tuum, fortiſſimum illum maximumque bellatorem metuis. quidni! cui ſæpius, in angorem mei pellicatus, puellas propinare conſueviſti. Sed faxo te luſus hujus pæniteat, & ſentias acidas & amaras nuptias iſtas. Sed nunc irriſui habita quid agam? quo me conferam? quibus modis ſtellionem iſtum cohibeam? Petamne auxilium ab inimica mea Sobrietate, quam propter hujus ipſius luxuriam offendi ſæpius? aut ruſticæ ſqualentisqus feminæ colloquium adhibendum eſt? Horreſco: nec tamen vindictæ ſolatium tantum ſpernendum eſt. Illa mihi prorſus adhibenda eſt, nec ulla alia: quæ caſtiget aſper-

aſperrimè nugonem iſtum: pharetram expilet, & ſagittas dearmet, arcum denodet, tædam deflammet: immò & ipſum corpus ejus acrioribus remediis coërceat. Tunc injuriæ meæ litatum crediderim, cum ejus comas, quas iſtis manibus meis ſubinde aureo nitore perſtrinxi, deraſerim: pinnas, quas meo gremio nectarei fontis infeci, prætotonderim. Sic effata, & ſtomachata biles Venereas, foras ſeſe proripit infeſta. Sed eam protinus Ceres & Juno comitantur: viſamque vultu tumido, quæſivere, cur truci ſupercilio tantam venuſtatem micantium oculorum coërceret? At illa, Opportunè, inquit, ardenti prorſus iſti meo pectori violentiam ſcilicet perpetraturæ venitis. Sed totis oro veſtris viribus Pſychem illam fugitivam, volaticam, mihi requirite. Nec enim vos utique domus meæ famoſa fabula, & non dicendi filij mei factum latuerint. Tunc illæ ignaræ quæ geſta ſunt, palpare Veneris iram ſævientem ſic adortæ: Quid tale, domina, deliquit tuus filius, ut animo pervicaci voluptates illius impugnes: &, quam ille diligit, tu quoque perdere geſtias? Quod autem damus iſti crimen, ſi puellæ lepidæ libenter arriſit? An ignoras, eum maſculum & juvenem eſſe, vel certè jam quot ſit annorum oblita es? An quòd ætatem portat bellulè, puer tibi ſemper videtur? Mater autem tu, & præterea cordata mulier, filij tui luſus ſemper explorabis curioſè, & in eo luxuriem culpabis, & amores revinces, & tuas artes tuaſque delicias in formoſo filio reprehendes? Quis autem Deûm, quis hominum patietur, paſſim cupidines populis diſſeminantem, cùm tuæ domus amores amarè coërceas,

&

& vitiorum muliebrium publicam præcludas officinam? Sic illæ metu ſagittarum, patrocinio gratioſo Cupidini, quamvis abſenti, blandiebantur. Sed Venus indignata ridiculè tractari ſuas injurias, præverſis illis, altè rurſus concito gradu, pelago viam capeſſit.

L. APULEI
METAMORPHOSEON, SIVE DE ASINO AUREO,
LIBER SEXTUS.

INTEREA Pſyche variis jactabatur diſcurſibus, dies noctesque mariti veſtigationibus inquieta, animo tanto cupidior, &, iratum licet, ſi non uxoris blanditiis lenire, certè ſervilibus precibus propitiare. Et, proſpecto templo quodam in ardui montis vertice: Unde autem, inquit, ſcio, an iſtic meus degat dominus? Et illico dirigit citatum gradum: quem defectum prorſus aſſiduis laboribus ſpes incitabat, & votum. Jamque gnaviter emenſis celſioribus jugis, pulvinaribus ſeſe proximam intulit. Videt ſpicas frumentarias in acervo, & alias flexibiles in corona: & ſpicas ordei videt. erant & falces, & operæ meſſoriæ mundus omnis; ſed cuncta paſſim jacentia, & incuria confuſa, &, ut ſolet, æſtu laborantium manibus projecta. Hæc ſingula Pſyche curioſè dividit,

&

& diſcretim remota ritè componit: rata ſcilicet, nullius dei ſana & cerimonias neglegere ſe debere, ſed omnium benivolam miſericordiam corrogare. Hæc eam ſollicitè ſeduloque curantem, Ceres alma deprehendit; & longum exclamat protinus: Ah, Pſyche miſeranda! totum per orbem Venus anxia diſquitione tuum veſtigium furens animi requirit! teque ad extremum ſupplicium expetit, & totis numinis ſui viribus ultionem flagitat. Tu verò *rerum mearum tutelam nunc geris, & aliud quidquam cogitas, niſi de tua ſalute? Tunc Pſyche pedes ejus advoluta, & uberi fletu rigans Deæ veſtigia, humumque verrens crinibus ſuis, multi jugis precibus editis veniam poſtulabat: PER ego te frugiferam tuam dextram iſtam deprecor, per lætificas meſſium cerimonias, per tacita ſacra ciſtarum, & per famulorum tuorum draconum pinnata curricula, & glebæ Siculæ ſulcamina, & currum rapacem, & terram tenacem, & illuminarum Proſerpinæ nuptiarum demeacula, & luminoſarum filiæ inventionum remeacula, & cetera quæ ſilentio tegit Eleuſinis Atticæ ſacrarium, miſerandæ Pſyches animæ, ſupplicis tuæ, ſubſiſte. inter iſtam ſpicarum congeriem patere vel pauculos dies deliteſcam; quoad Deæ tantæ ſæviens ira ſpatio temporis mitigetur, vel certè meæ vires diutino labore feſſæ, quietis intervallo leniantur. Suſcipit Ceres: Tuis quidem lacrymoſis precibus & commoveor, & opitulari cupio: ſed cognatæ meæ, cum qua etiam antiquum fœdus amicitiæ colo, bonæ præterea feminæ malam gratiam ſubire nequeo. Decede itaque iſtis ædibus protinus: &, quòd à me retenta cuſtoditaque

non

non ſueris, optimi conſule. Contra ſpem ſuam repulſa Pſyche, & afflicta duplici mœſtitia, iter retrorſum porrigens, inter ſubſitæ convallis ſublucidum lucum proſpicit fanum ſolerti fabrica ſtructum: nec ullam vel dubiam ſpei melioris viam volens omittere, ſed adire cujuſcunque Dei veniam, ſacratis foribus proximat. Videt dona ſpecioſa, & lacinias auro litteratas, ramis arborum poſtibusque ſuffixas: quæ cum gratia facti nomen Deæ cui fuerant dicata teſtabantur. Tunc genu nixa, & manibus aram tepentem amplexa, deterſis ante lacrymis, ſic adprecatur:

MAGNI Jovis germana & conjuga: ſive tu Sami, quæ querulo partu vagituque & alimonia tua gloriatur, tenes vetuſta delubra; ſive celſæ Carthaginis, quæ te virginem vectura leonis cœlo commeantem percolit, beatas ſedes frequentas: ſive prope ripas Inachi, qui te jam nuptam Tonantis, & reginam dearum memorat, inclytis Argivorum præſides mœnibus: quam cunctus oriens Zygiam veneratur, & omnis occidens Lucinam appellat: ſis meis extremis caſibus Juno Soſpita, meque in tantis exantlatis laboribus defeſſam, imminentis periculi metu libera. quod ſciam, ſoles prægnantibus periclitantibus ultrò ſubvenire. Ad iſtum modum ſupplicanti ſtatim ſeſe Juno cum totius ſui numinis auguſta dignitate præſentat. & protinus, Quàm vellem, inquit, Pſyche, nutum meum precibus tuis accommodare: ſed contra voluntatem Veneris, nurus meæ, quam filiæ ſemper dilexi loco, præſtare me pudor non ſinit. Tunc etiam legibus, quæ ſervos alienos profugos invitis dominis vetant ſuſcipi, prohibeor.

Iſto

Iſto quoque Fortunæ naufragio Pſyche perterrita, nec indipiſci jam maritum volatilem quiens, tota ſpe ſalutis depoſita, ſic ipſa ſuas cogitationes conſuluit: Jam quæ poſſunt alia meis ærumnis tentari vel adhiberi ſubſidia, cui nec Dearum quidem, quamquam volentium potuerunt prodeſſe ſuffragia? Quò rurſum itaque, tantis laqueis incluſa, veſtigium porrigam: quibuſque tectis, vel etiam tenebris abſcondita, magnæ Veneris inevitabiles oculos effugiam? Quin igitur maſculum tandem ſumis animum, & caſſæ ſpeculæ renuntias fortiter, & ultroneam te dominæ tuæ reddis, & vel ſera modeſtia ſævientes impetus ejus mitigas? Qui ſcias, an etiam, quem diu quæritas, illic in domo matris reperias? Sic ad dubium obſequium, immò ad certum exitium præparata, principium futuræ ſecum meditabatur obſecrationis.

At Venus terrenis remediis inquiſitionis abnuens, cœlum petit. Jubet conſtrui currum, quem ei Vulcanus ſubtili fabrica ſtudioſè poliverat, & ante thalami rudimentum nuptiale munus obtulerat, limæ tenuantis detrimento conſpicuum, & ipſius auri damno pretioſum. De multis, quæ circa cubiculum dominæ ſtabulant, procedunt quatuor candidæ columbæ, & hilaris inceſſibus picta colla torquentes, jugum gemmeum ſubeunt: ſuſceptaque domina lætæ ſubvolant. Currum Deæ proſequentes gannitu conſtrepenti laſciviunt paſſeres: & cæteræ quæ dulcè cantitant aves, melleis modulis ſuavè reſonantes, adventum Deæ pronuntiant. Cedunt nubes, & cœlum filiæ panditur: & ſummus æther cum gaudio ſuſcipit Deam. nec obvias aquilas, vel accipitres rapaces pertimeſcit

magnæ Veneris canora familia. Tunc ſe protinus ad regias Jovis arces dirigit,& petitu ſuperbo Mercurij, dei vocalis, operæ neceſſariam uſuram poſtulat. Nec renuit Jovis cærulum ſupercilium. Tunc ovans ilico, comitante etiam Mercurio, Venus cœlo demeat, eique ſollicitè ſerit verba: Frater Arcas, ſcis nempe ſororem tuam Venerem ſine Mercurij præſentia nil unquam feciſſe: nec te præterit utique quanto jam tempore deliteſcentem ancillam nequiverim reperire. Nil ergo ſupereſt, quàm tuo præconiò præmium inveſtigationis publicitùs edicere. Fac ergo mandatum matures meum, & indicia quibus poſſit cognoſci, manifeſtè deſignes; ne, ſiquis occultationis illicitæ crimen ſubierit, ignorantiæ ſe poſſit excuſatione defendere. Et ſimul dicens, libellum ei porrigit, ubi Pſyches nomen continebatur, & cetera. Quo facto, protinus domum ſeceſſit. Nec Mercurius omiſit obſequium. nam per omnium ora populorum paſſim diſcurrens, ſic mandatæ prædicationis munus exequebatur: Si quis à fuga retrahere, vel occultam demonſtrare poterit fugitivam regis filiam, Veneris ancillam, nomine Pſychem, conveniat retrò metas Murtias Mercurium prædicatorem, accepturus indicij nomine ab ipſa Venere ſeptem ſavia ſuavia,& unum blandientis adpulſu linguæ longè mellitum. Ad hunc modum pronuntiante Mercurio, tanti præmij cupido certatim omnium mortalium ſtudium arrexerat. Quæ res nunc vel maximè ſuſtulit Pſyches omnem contationem. Jamque fores ejus dominæ proximanti occurrit una de famulatione Veneris, nomine Conſuetudo: ſtatimque,

quantum

quantum maximè potuit, exclamat: Tandem ancilla nequiſſima, dominam habere te ſcire cœpiſti? An pro cetera morum tuorum temeritate, iſtud quoque neſcire te fingis, quantos labores circa tuas inquiſitiones ſuſtinuerimus? Sed bene, quòd meas potiſſimùm manus incidiſti, & inter Orci cancros jam ipſos adhæſiſti; datura ſcilicet actutum contumaciæ tantæ pœnas. Et audaciter in capillos ejus immiſſa manu, trahebat eam, nequaquam renitentem. Quam ubi primùm inductam, oblatamque ſibi conſpexit Venus, latiſſimum cachinnum extollit, & qualem ſolent furenter irati: caputque quatiens, & adſcalpens aurem dexteram, Tandem, inquit, dignata es ſocrum tuam ſalutare? An potius maritum, qui vulnere tuo periclitatur, interviſere veniſti? Sed eſto ſecura: jam enim excipiam te, ut bonam nurum condecet. &, Ubi, inquit, Sollicitudo atque Triſtities, ancillæ meæ; Quibus introvocatis torquendam tradidit eam. At illæ ſequentes herile præceptum, Pſychem miſellam flagellis afflictam, & ceteris tormentis excruciatam, iterum dominæ conſpectui reddunt. Tunc rurſus ſublato riſu Venus, Et ecce, inquit, nobis turgidi ventris ſui lenocinio commovet miſerationem; unde me præclara ſobole, aviâ beatam ſcilicet faciat. Felix verò ego, quæ in ipſo ætatis meæ flore vocabor avia; & vilis ancillæ filius, nepos Veneris audiet. quamquam inepta ego, fruſtra filium dicam. Impares enim nuptiæ, & præterea in villa ſine teſtibus, & patre non conſentiente factæ, legitimæ non poſſunt videri: ac per hoc ſpurius iſte naſcetur, ſi tamen partum omnino proferre te patiemur. His editis, involat in

eam, veſtemque plurifariam diloricat; capilloque diſciſſo, & capite conquaſſato, graviter affligit. &, accepto (frumento &) ordeo, & milio, & papavere, & cicere, & lente, & faba, commixtiſque acervatim confuſiſque in unum grumulum, ſic ad illam: Videris, inquit, mihi tam deformis ancilla, nullo alio, ſed tantum ſedulo miniſterio amatores tuos promereri: jam ergo & ipſa frugem tuam periclitabor. Diſcerne ſeminum iſtorum paſſivam congeriem; ſingulisque granis rite diſpoſitis, atque ſejugatis; ante iſtam veſperam opus expeditum approbato mihi. Sic aſſignato tantorum ſeminum cumulo, ipſa cænæ nuptiali conceſſit. Nec Pſyche manus admolitur inconditæ illi & inextricabili moli; ſed immanitate præcepti conſternata, ſilens obſtupeſcit. Tunc Formicula illa parvula, atque ruricola, certatim difficultatis tantæ, laboriſque miſerta, contubernalis magni Dei ſocruſque ſævitiam execrata, diſcurrens gnaviter convocat, corrogatque cunctam formicarum accolarum claſſem: Miſeremini terræ omniparentis agiles alumnæ, miſeremini: & Amoris uxori, puellæ lepidæ, periclitanti prompta velocitate ſuccurrite. Ruunt aliæ, ſuperque aliæ ſepedum populorum undæ, ſummoqueſtudio ſingulæ granatim totum digerunt acervum: ſeparatimque diſtributis, diſtinctiſque generibus, è conſpectu perniciter abeunt. Sed initio noctis è convivio nuptiali vino madens, & fragrans balſama Venus remeat, totum revincta corpus roſis micantibus, viſaque diligentia miri loboris; Non, tuum inquit, nequiſſima, nec tuarum manuum iſtud opus, ſed illius, cui tuo, immò & ipſius malo placuiſti.

Et,

Et, fruſto cibarij panis ei projecto, cubitum faceſſit. Interim Cupido ſolus interioris domus unici cubiculi cuſtodia clauſus, coërcebatur acriter: partim, ne petulanti luxurie vulnus gravaret; partim, ne cum ſua cupita conveniret. Sic ergo diſtentis, & ſub uno tecto ſeparatis amatoribus, tetra nox exantlata. Sed aurora commodùm inequitanti, vocatæ Pſychæ Venus infit talia: Vidésne illud nemus, quod fluvio præterluenti, ripiſque longis attenditur: cujus imi gurgites vicinum fontem deſpiciunt? oves ibi nitentes, aurique colore florentes, incuſtodito paſtu vagantur. Inde de coma pretioſi velleris floccum mihi conſeſtim quoquomodo quæſitum afferas cenſeo. Perrexit Pſyche volenter, non obſequium quidem illa functura, ſed requiem malorum præcipitio fluvialis rupis habitura. Sed inde de fluvio Muſicæ ſuavis nutricula, leni crepitu dulcis auræ divinitus inſpirata, ſic vaticinatur Arundo viridis: Pſyche, tantis ærumnis exercita, neque tua miſerrima morte meas ſanctas aquas polluas, nec verò contra formidabiles oves iſtius oræ feras aditum: quod de Solis flagrantia mutuato calore, truci rabie ſolent efferri, cornuque acuto, & fronte ſaxea, & nonnumquam venenatis morſibus in exitium ſævire mortalium. ſed dum meridies Solis ſedaverit vaporem, & pecua ſpiritus fluvialis ſerenitate conquieverint, poteris ſub illa proceriſſima platano, quæ mecum ſimul unum fluentum bibit, latenter te abſcondere: &, cum primùm mitigata furia laxaverint oves animum, percuſſis frondibus attigui nemoris, lanoſum aurum reperies, quod paſſim ſtirpibus connexum obhæreſcit. Sic

Arundo ſimplex & humana, Pſychem ægerrimam ſalutem ſuam docebat. Nec auſcultatu pœnitendo diligenter inſtructa illa, ceſſavit; ſed obſervatis omnibus, furatrina facili, flaventis auri mollitie congeſtum gremium Veneri reportat. Nec tamen apud dominam ſaltem ſecundi laboris periculum, ſecundum teſtimonium meruit: ſed contortis ſuperciliis ſubridens amarùm, ſic inquit: Nec me præterit hujus quoque facti auctor adulterinus. Sed jamnunc ego ſedulò periclitabor, an oppidò forti animo, ſingularique prudentia ſis prædita. Vidésne inſiſtentem celſiſſimæ illi rupi montis ardui verticem, de quo fontis atri fuſcæ defluunt undæ, proximæque conceptaculo vallis incluſæ Stygias irrigant paludes, & pauca Cocyti fluenta nutriunt? Indidem mihi de ſummi fontis penita ſcaturigine rorem rigentem hauritum iſta confeſtim deferto urnula. Sic ajens, cryſtallo dedolatum vaſculum, inſuper ei graviora comminata, tradidit. At illa ſtudioſè gradum celerans, montis extremum petit cumulum; certè vel illic inventura vitæ peſſimæ finem. Sed cum primùm prædicti jugi conterminos locos appulit; videt rei vaſtæ letalem difficultatem. Namque ſaxum immani magnitudine procerum, & inacceſſa ſalebritate lubricum, mediis è faucibus lapidis fontes horridos emovebat: qui ſtatim proni foraminis lacunis editi, perque proclive delapſi, & anguſti canalis exerto contecti tramite, proximam convallem latenter incidebant. dextera lævaque cotibus cavatis proſerpunt, & longa colla porrecti ſævi dracones, inconnivæ vigiliæ luminibus addictis, & in perpetuam lucem pupillis

pupillis excubantibus. Jamque & ipſæ ſemet movebant vocales aquæ. jam & , Diſcede , &, Quid facis vide, &, Quid agis? Cave, & Fuge, & Peribis, ſubinde clamant. Sic impoſſibilitate ipſa mutata in lapidem Pſyche , quamvis præſenti corpore, ſenſibus tamen aberat : &, inextricabilis periculi more prorſus obruta , lacrymarum etiam extremo ſolatio carebat. Nec Providentiæ bonæ graves oculos innocentis animæ latuit ærumna. Nam ſupremi Jovis regalis avis illa , repentè , propanſis utrimque pinnis, affuit rapax aquila : memorque veteris obſequij , quo ductu Cupidinis Jovi pocillatorem Phrygium ſuſtulerat , opportunam ferens opem , Deique numen in uxoris laboribus percolens , alti culminis Diales vias deſerit. ob ôs puellæ prævolans, incipit: At tu ſimplex aloquin, & expers rerum talium , ſperasne te ſanctiſſimi, nec minus truculenti fontis, vel unam ſtillam poſſe furari , vel omnino contingere ? Diis etiam , ipſique Jovi formidabiles aquas iſtas Stygias, vel fando comperiſti? quodque vos dejeratis per numina Deorum, Deos per Stygis majeſtatem ſolere? Sed cedo iſtam urnulam. Et protinus arreptam, completamque feſtinanter , libratisque pinnarum nutantium molibus , inter genas ſævientium dentium , & triſulca vibramina draconum remigium dextra lævaque porrigens , nolentes aquas , & ut abiret innoxius præmonentes, excipit : commentus , ob juſſum Veneris petere , eique ſe præmiſtrare. quare paulò facilior adeundi fuit copia. Sic acceptam cum gaudio plenam urnam Pſyche Veneri citatá retulit. Nec tamen nutum Deæ ſævientis vel tunc expiare potuit : nam ſic eam,

majora atque pejora flagitia comminans, appellat renidens exitiabile: Jam tu quidem videris maga quædam mihi & altè prorſus maleſica, quæ talibus præceptis meis obtemperaſti gnaviter. Sed adhuc iſtud, mea pupula, miniſtrare debebis. Sume iſtam pyxidem (& dedit protinus) uſque ad inferos & ipſius Orci ferales penates te dirige. tunc conferens pyxidem Proſerpinæ, Petit de te Venus, dicito, modicum de tua mittas ei formoſitate, vel ad unam ſaltem dieculam ſufficiens. nam quod habuit, dum filium curat ægrotum, conſumpſit atque contrivit omne. Sed haud immaturius redito; quia me neceſſe eſt indidem delinitam, theatrum Deorum frequentare. Tunc Pſyche vel maximè ſenſit ultimas fortunas ſuas: &, velamento rejecto, ad promptum exitium ſeſe compelli manifeſtè comperit. quidni? quæ ſuis pedibus ultro ad Tartarum Manesque demeare cogeretur. Nec contata diutius, pergit quampiam turrim præaltam, indidem ſe datura præcipitem: ſic enim rebatur, ad Inferos rectè atque pulcerrimè ſe poſſe deſcendere. Sed turris prorumpit in vocem ſubitam: Ecquid te, inquit, præcipitio miſella quæris extinguere? quidque jam noviſſimo periculo, laborique iſto temerè ſuccumbis? Nam, ſi ſpiritus corpore tuo ſemel fuerit ſejugatus, ibis quidem profectò ad imum Tartarum, ſed inde nullo pacto redire poteris. Mihi auſculta. Lacedæmon Achaiæ nobilis civitas non longè ſita eſt. hujus conterminam, deviis abditam locis, quære Tænarum. inibi ſpiraculum Ditis, & per portas hiantes monſtratur iter invium: cujus te limite tranſmeato ſimul commiſeris, jam canale directo

directo perges ad ipſam Orci regiam. Sed non hactenus vacua debebis per illas tenebras incedere, ſed offas polentæ mulſo concretas ambabus geſtare manibus, ac in ipſo ore duas ferre ſtipes. Jamque confecta bona parte mortiferæ viæ, continuaberis claudum aſinum lignorum gerulum, cum agaſone ſimili: qui te rogabit, decidenti ſarcinæ fuſticulos aliquos porrigas. ſed tu nulla voce deprompta, tacita præterito. Nec mora, cùm ad flumen mortuum venies, cui præfectus Charon protinus expetens portorium, ſic ad ripam ulteriorem ſutili cymba deducit commeantes. Ergo & inter mortuos avaritia vivit? nec Charon ille, Ditis pater, tantus deus, quidquam gratuitò facit; & pauper moriens viaticum debet quærere; &, æs ſi fortè præ manu non fuerit, nemo eum expirare patietur? Huic ſqualido ſeni dabis nauli nomine de ſtipibus, quas feres alteram: ſic tamen, ut ipſe ſua manu de tuo ſumat ore. Nec ſecius tibi pigrum fluentum transmeanti, quidam ſupernatans ſenex mortuus, putris attollens manus, orabit, ut eum intra navigium trahas. nec tu tamen illicita affectare pietate. Tranſito fluvio, modicùm te progreſſam textrices orabunt anus, telam ſtruentes, manus pauliſper accommodes. nec id tamen tibi contingere fas eſt. Nam hiç omnia tibi, & multa alia de Veneris inſidiis orientur, ut vel unam de manibus omittas offulam. Nec putes futile iſtud *pollentarium damnum leve. altera enim perdita, lux hæc tibi prorſus denegabitur. Canis namque pergrandis trijugo & ſatis amplo capite præditus immanis & formidabilis, tonantibus oblatrans faucibus, mortuos, quibus

jam nil mali poteſt facere, fruſtra territando, ante ipſum limen & atra atria Proſerpinæ ſemper excubans, ſervat vacuam Ditis domum. Hunc offrenatum unius offulæ præda, facilè præteribis: ad ipſamque protinus Proſerpinam introibis: quæ te comiter excipiet, ac benignè; ut & molliter aſſidere, & prandium opiparè ſuadeat ſumere. Sed tu & humi reſide, & panem ſordidum petitum eſto: deinde nuntiato quid adveneris, ſuſceptoque quod offeretur, rurſus remeans, canis ſævitiem offula reliqua redime: ac deinde avaro nautæ data, quam reſervaveras, ſtipe, tranſitoque ejus fluvio, recalcans priora veſtigia, ad iſtum cœleſtium ſiderum redies chorum. Sed inter omnia hic obſervandum præcipuè tibi cenſeo, ne velis aperire vel inſpicere illam, quam feres, pyxidem: vel omnino formoſitatis divinæ abditum cures theſaurum. Sic turris illa propitia vaticinationis munus explicuit. Nec morata Pſyche, pergit Tænarum: ſumptiſque ritè ſtipibus illis, & offulis, inferum decurrit meatum: tranſitoque per ſilentium aſinario debili, & amnica ſtipe vectori data, neglecto ſupernatantis mortui deſiderio, & ſpretis textricum ſubdolis precibus, & offulæ cibo ſopita canis horrendi rabie, domum Proſerpinæ penetrat. Nec offerentis hoſpitæ ſedile delicatum, vel cibum beatum amplexa: ſed ante pedes ejus reſidens humilis, & cibario pane contenta, Veneream protulit legationem. Statimque ſecretò repletam concluſamque pyxidem ſuſcipit, & offulæ ſequentis fraude caninis latratibus obſeratis, & reſidua navitæ reddita ſtipe, longè vegetior ab Inferis recurrit. Et, repetita

atque

atque adorata candida iſta luce, quamquam feſtinans obſequium terminare, mente capitur temeraria curioſitate. Et ecce, inquit, inepta ego divinæ formoſitatis gerula, quæ nec tantillum quidem indidem mihi delibo, vel ſic illi amatori meo formoſo placitura. Et cum dicto reſerat pyxidem. nec quidquam ibi rerum, nec formoſitas ulla, ſed infernus ſomnus, ac verè Stygius: qui ſtatim cooperculo revelato invadit eam craſſâ ſoporis nebulâ, cunctisque ejus membris perfunditur, & in ipſo veſtigio ipſaque ſemita conlapſam poſſidet. & jacebat immobilis, & nihil aliud quàm dormiens cadaver. Sed Cupido jam cicatrice ſolida revaleſcens, nec diutinam ſuæ Pſyches abſentiam tolerans, per artiſſimam cubiculi, quo cohibebatur, elapſus feneſtram, refectisque pinnis aliquanta quiete, longè velocius provolans, Pſychem accurrit ſuam: deterſoque ſomno curioſè, & rurſum in priſtinam pyxidis ſedem recondito, Pſychem innoxio punctulo ſuæ ſagittæ ſuſcitat. Et ecce, inquit, rurſum perieras miſella ſimili curioſitate. Sed interim quidem tu provinciam, quæ tibi matris meæ præcepto mandata eſt, exequere gnaviter: cetera egomet videro. His dictis, amator levis in pinnas ſe dedit. Pſyche verò confeſtim Veneri munus reportat Proſerpinæ. Interea Cupido amore nimio pereſus, & ægra facie matris ſuæ repentinam ſobrietatem pertimeſcens, ad armile redit: alisque pernicibus cœli penetrato vertice, magno Jovi ſupplicat, ſuamque cauſam probat. Tunc Jupiter, prehenſa Cupidinis buccula, manuque ad os ſuum relata, conſaviat, atque ſic ad illum: Licet tu, inquit, domine fili, numquam mihi

mihi conceſſu Deûm decretum ſervaris honorem: ſed iſtud pectus meum,quo leges elementorum & vices ſiderum diſponuntur , convulneraris aſſiduis ictibus , crebriſque terrenæ libidinis fœdaveris caſibus, contraque leges,& ipſam Juliam, diſciplinamque publicam turpibus adulteriis exiſtimationem famamque meam læſeris , in ſerpentes, in ignes, in feras, in aves & gregalia pecua ſerenos vultus meos ſordidè reformando; attamen modeſtiæ meæ memor, quodque inter iſtas meas manus creveris , cuncta perficiam: dum tamen ſcias, æmulos tuos cavere: ac, ſi qua nunc in terris puella præpollet pulcritudine, præſentis beneficij vicem per eam mihi repenſare te debere. Sic fatus, jubet Mercurium Deos omnes ad concionem convocare protinus, ac,ſi qui cœtu cœleſtium defuiſſet, in pœnam decem milium nummorum conventum iri pronuntiare. Quo metu ſtatim conpleto cœleſti theatro, pro ſede ſublimi ſedens procerus Jupiter , ſic enunciat: Dei conſcripti (Muſarum albo) adoleſcentem iſtum,quod manibus meis alumnatus ſit,profectò ſcitis omnes: cujus primæ juventutis caloratos impetus freno quodam coërcendos exiſtimavi. Sat eſt quotidianis eum fabulis , ob adulteria, cunctaſque corruptelas infamatum ; tollenda eſt omnis occaſio , & luxuria puerilis nuptialibus pedicis alliganda. Puellam elegit,& virginitate privavit: teneat, poſſideat, amplexus Pſychem ſemper ſuis amoribus perfruatur.Et ad Venerem collata facie , Ne tu , inquit , filia , quidquam contriſtare: nec proſapiæ tantæ tuæ, ſtatuique de matrimonio mortali metuas. Jam faxo nuptias non

impares,

impares, ſed legitimas, & jure civili congruas. Et illico perMercurium arripi Pſychem,& in cœlum perduci jubet. Porrecto ambroſiæ poculo, Sume, inquit, Pſyche, immortalis eſto: nec umquam digredietur à tuo nexu Cupido, ſed iſtæ vobis erunt perpetuæ nuptiæ. Nec mora, cum cæna nuptialis affluens exhibetur. Accumbebat ſummum torum maritus, Pſychem gremio ſuo complexus. ſic & cum ſua Junone Jupiter, ac deinde per ordinem toti Dei. Tunc poculum nectaris, (quod vinum Deorum eſt,) Jovi quidem ſuus pocillator ille ruſticus puer, ceteris verò Liber miniſtrabat. Vulcanus cænam coquebat: Horæ roſis & ceteris floribus purpurabant omnia: Gratiæ ſpargebant balſama: Muſæ voce canora perſonabant. Apollo cantavit ad citharam: Venus ſuavi Muſicæ ſuppari greſſu formoſa ſaltavit: ſcena ibi ſic concinnata, ut Muſæ quidem chorum canerent, tibias inflaret Satyrus, & Paniſcus ad fiſtulam diceret. Sic ecce Pſyche convenit in manum Cupidinis:& naſcitur illis maturo partu filia, quam Voluptatem nominamus. Sic captivæ puellæ delira & temulenta illa narrabat anicula. Sed aſtans ego non procul dolebam mehercules,quod pugillares & ſtilum non habebam, qui tam bellam fabellam prænotarem. Ecce, confecto neſcio quo gravi prælio, latrones reveniunt onuſti: nonnulli tamen animo promptiores, vulneratis domi relictis, & plagas recurantibus,ad reliquas occultatas in quadam ſpelunca ſarcinas, ut ajebant, proficiſci geſtiunt. prandioque raptim tuburcinato, me & equum vectores rerum illarum futuros fuſtibus exinde tundentes, producunt in viam:

multisque

multiſque clivis & amfractibus fatigatos, prope ipſam veſperam producunt ad quampiam ſpeluncam: unde multis onuſtos rebus rurſum, ne breviculo quidem tempore refectos, ob iter reducunt: tantaque trepidatione feſtinabant, ut me plagis multis obtundentes, propellentesque ſuper lapidem prope viam poſitum, dejicerent. unde crebris æquè ingeſtis ictibus, dextero crure & ungula ſiniſtra me debilitatum, ægrè ad exurgendum compellunt. Et unus, Quouſque, inquit, ruptum iſtum aſellum, nunc etiam claudum, fruſtra paſcemus? Et alius: Quid quòd & peſſimo pede domum noſtram acceſſit, nec quidquam idonei lucri exinde cepimus, ſed vulnera, & fortiſſimorum occiſiones. Alius iterum: Certè ego cum primum ſarcinas iſtas, quamquam invitus, pertulerit, protinus eum, vulturiis gratiſſimum pabulum futurum, præcipitabo. Dum ſecum mitiſſimi homines altercant de mea nece, jam & domum perveneramus. nam timor ungulas mihi alas fecerat. Tum quæ ferebamus amoliti properiter, nulla ſalutis noſtræ cura ac ne meæ quidem necis habita, comitibus adſcitis, qui vulnerati remanſerant, dudum recurrunt: relaturi tædia, ut ajebant, noſtræ tarditatis. Nec me tamen mediocris carpebat ſcrupulus, contemplatione comminatæ mihi mortis, & ipſe mecum: Quid ſtas Luci, vel quid jam noviſſimum expectas? Mors, & hæc acerbiſſima, decreto latronũ tibi comparata eſt. nec magno conatu res indiget. Vides iſtas rupinas proximas: & præacutas in his præminentes ſilices, quæ te penetrantes, quà decideris, membratim diſſipabunt. Nam & illa ipſa præclara Magia tua, non vultum laboresque

tibi

tibi tantum aſini, verùm corium non aſini craſſum, ſed hirundinis tenue membranulum circumdedit. Quin igitur maſculum tandem ſumis animum, tuæque ſaluti, dum licet, conſulis? Habes ſummam opportunitatem fugæ, dum latrones abſunt. An cuſtodiam anus ſemimortuæ formidabis? quam licet claudi pedis tui calce unica finire poteris. Sed quò gentium capeſſetur fuga, vel hoſpitium quis dabit? Hæc quidem inepta & prorſus aſinina cogitatio. quis enim viantium vectorem ſuum non libenter auferat ſecum? Et alacri ſtatim niſu lorum, quo fueram deſtinatus, abrumpo, meque quadrupedi curſu proripio. Nec tamen aſtutulæ anus milvinos oculos effugere potui. Nam, ubi me conſpexit abſolutum, capta ſuper ſexum & ætatem audacia, lorum prehendit, ac me deducere ac revocare contendit. Nec tamen ego, memor exitiabilis propoſiti latronum, pietate ulla commoveor. ſed incuſſis in eam poſteriorum pedum calcibus, protinus applaudo terræ. At illa quamvis humi proſtrata, tamen tenaciter loro inhærebat: ut procurrentem aliquantiſper tractu ſui ſequeretur. & occipit ſtatim clamoſis ululatibus auxilium validioris manus implorare. Sed fruſtra fletibus caſſum tumultum commovebat: quippe cum nullus adforet qui ſuppetias ei ferre poſſet, niſi ſola illa virgo captitia: quæ voce excita procurrens, videt hercules memorandi ſpectaculi ſcenam, non tauro, ſed aſino dependentem Dircen aniculam: ſumptaque audacia virili, facinus audet pulcerrimum. Extorto etenim loro manibus ejus, me placidis gannitibus ab impetu revocatum gnaviter inſcendit, & ſic ad curſum rurſum incitat. Ego ſimul volun-

voluntariæ fugæ voto, & liberandæ virginis ſtudio, ſed & plagarum ſuaſu, quæ me ſæpiculè commonebant, equeſtri celeritate, quadrupedi curſu ſolum replaudens, virginis delicatas voculas adhinnire tentabam. Sed & ſcalpendi dorſi mei ſimulatione, nonnumquam obliquata cervice pedes decoros puellæ baſiabam. Tunc illa ſuſpirans altius, cœlumque ſollicito nutu petens, Vos, inquit, Superi tandem meis ſupremis periculis opem ferte: & tu Fortuna durior jam ſævire deſine. Sat tibi miſeris iſtis cruciatibus meis litatum eſt. Tuque præſidium meæ libertatis, meæque ſalutis, ſi me domum pervexeris incolumem, parentibusque & formoſo proco reddideris, quas tibi gratias perhibebo, quos honores habebo, quos cibos exhibebo? Jam primùm jubam iſtam tuam probè pectinatam meis virginalibus monilibus adornabo: frontem verò criſpatam, prius decoriter diſcriminabo, caudæque ſetas incuria congeſtas & horridas, cuncta diligentia perpolibo: bullisque te multis aureis inoculatum, veluti ſtellis ſidereis relucentem, & gaudiis popularium pomparum ovantem, ſinu ſerico progeſtans nucleos, edulia mitiora, te meum ſoſpitatorem cottidie ſaginabo. Sed nec inter cibos delicatos, & otium profundum, vitæque totius beatitudinem, deerit tibi dignitas glorioſa. Nam memoriam præſentis Fortunæ meæ, divinæque Providentiæ, perpetua teſtatione ſignabo: & depictam in tabula fugæ præſentis imaginem meæ domus atrio dedicabo. Viſetur, & in fabulis audietur, doctorumque ſtilis rudis perpetuabitur hiſtoria: ASINO VECTORE VIRGO REGIA FUGIENS

CAPTI-

CAPTIVITATEM. Accedes antiquis & ipſe miraculis. Credemus etiam exemplo tuo veritati, & Phryxum arieti ſupernataſſe, & Arionem delphinum gubernaſſe, & Europam tauro ſupercubaſſe. Quod ſi verè Jupiter mugivit in bovem: poteſt in aſino meo latêre aliquid, vel vultus hominis, vel facies Deorum. Dum hæc identidem puella replicat, votisque crebros intermiſcet ſuſpiratus; ad quoddam pervenimus trivium, unde me arrepto capiſtro dirigere dextroſum magnopere geſtiebat: quòd ad parentes ejus ea ſcilicet iretur via. Sed ego gnarus, latrones illac ad reliquas commeaſſe prædas, renitebar fortiter: atque ſic in animo meo tacitus expoſtulabam: Quid facis infelix puella? quid agis? cur feſtinas ad Orcum? quid meis pedibus facere contendis? non enim te tantum, verùm etiam me perditum ibis. Sic nos diverſa tendentes, & in cauſa finali, de proprietate ſoli, imò viæ erciſcundæ contendentes, rapinis ſuis onuſti coràm deprehendunt ipſi latrones: & ad Lunæ ſplendorem jam inde longius cognitos, riſu maligno ſalutant. & unus è numero ſic appellat: Quorſum iſtam feſtinanti veſtigio lucubratis viam, nec noctis intempeſtæ Manes Larvasque formidatis: An tu probiſſima puella parentes tuos interviſere properas? Sed nos & ſolitudini tuæ præſidium præbebimus, & compendioſum ad tuos iter monſtrabimus. Et verbum manu ſecutus, prenſo loro retrorſum me circumtorquet: nec baculi nodoſi, quem gerebat, ſuetis ictibus temperat. Tunc ingratis ad promptum recurrens exitium, reminiſcor doloris ungulæ, & occipio nutanti capite claudicare. Sed ecce,

inquit ille qui me retraxerat, rurſum titubas, & vacillas? & putres iſti tui pedes fugere poſſunt, ambulare neſciunt? at paulo ante pinnatam Pegaſi vincebas celeritatem. Dum ſic mecum fuſtem quatiens benignus jocatur comes, jam domus eorum extremam loricam perveneramus. Et ecce de quodam ramo proceræ cupreſſus induta laqueum anus illa pendebat. Quam quidem detractam protinus, cum ſuo ſibi funiculo devinctam, dedere præcipitem: puellaque ſtatim diſtenta vinculis, cœnam, quam poſtrema diligentia præparaverat infelix anicula, ferinis invadunt animis. Ac dum avida voracitate cuncta contruncant: jam incipiunt de noſtra pœna, ſuaque vindicta ſecum conſiderare. &, utpote in cœtu turbulento, variæ fuere ſententiæ: ut primus vivam cremari cenſeret puellam, ſecundus beſtiis objici ſuaderet, tertius patibulo ſuffigi juberet, quartus tormentis excarnificari præciperet. certe calculo cunctorum utcunque mors ei fuerat deſtinata Tunc unus, omnium ſedato tumultu, placido ſermone ſic orſus eſt: Nec ſectæ collegij, nec manſuetudini ſingulorum, ac ne meæ quidem modeſtiæ congruit, pati vos ultra modum, delictique ſævire terminum: nec feras, nec cruces, nec ignes, nec tormenta, ac ne mortis quidem maturatæ feſtinas tenebras accerſere. Meis itaque conſiliis auſcultantes, vitam puellæ, ſed quam meretur, largimini. Nec vos memoria deſeruit vtique quòd jamdudum decreveritis de iſto aſino, ſemper pigro quidem, ſed manducone ſummo, nunc etiam mendaci fictæ debilitatis, & virginalis fugæ ſequeſtro, miniſtroque. Hunc igitur jugulare

craſtino

craſtino placeat, totisque vacuefacto præcordiis, per mediam alvum nudam virginem, quam prætulit nobis, inſuere: ut ſola facie prominente, ceterum corpus puellæ nexu ferino coërceat; tunc ſuper aliquod ſaxum ſcrupoſum, inſuticium & fartilem aſinum exponere, & Solis ardentis vaporibus tradere. ſic enim cuncta, quæ rectè ſtatuiſtis, ambo ſuſtinebunt: & mortem aſinus, quam pridem meruit, & illa morſus ferarum, cùm vermibus membra laniabuntur; & ignis flagrantiam, cùm Sol nimiis caloribus inflammarit uterum; & patibuli cruciatum, cùm canes & vultures intima protrahent viſcera. Sed & ceteras ejus ærumnas & tormenta numerate. Mortuæ beſtiæ ipſa vivens ventrem habitabit; tum fœtore nimio nares æſtuabunt: inediæ diutinæ letali fame tabeſcet; nec ſuis ſaltem liberis manibus mortem ſibi fabricare poterit. Talibus dictis, non pedibus, ſed totis animis latrones in ejus vadunt ſententiam. Quam meis tam magnis auribus accipiens, quid aliud quàm meum craſtinum deflebam cadaver?

L. APULEI
METAMORPHOSEON,
SIVE
DE ASINO AVREO,
LIBER SEPTIMUS.

UT primùm tenebris abjectis, dies inalbebat, & candidum Solis curriculum cuncta conluſtrabat; quidam de numero latronum ſupervenit: ſic enim mutuæ ſalutationis officium indicabat. Is in primo ſpeluncæ aditu reſidens, & ex anhelitu recepto ſpiritu, talem collegio ſuo nuntium fecit: Quod ad domum Milonis Hypatini, quam proximè diripuimus, pertinet, diſcuſſa ſollicitudine jam poſſumus eſſe ſecuri. Poſtquam vos enim fortiſſimi viri, cunctis ablatis, caſtra noſtra remeaſtis: immixtus ego turbulis popularium, dolentique atque indignanti ſimilis, arbitrabar ſuper inveſtigatione facti cujusmodi conſilium caperetur; & an, & quatenus latrones placeret inquiri: renuntiaturus vobis, ut mandaveratis, omnia. Nec argumentis dubiis, ſed rationibus probabilibus, congruo cunctæ multitudinis conſenſu, neſcio qui Lucius auctor manifeſtus facinoris poſtulabatur: qui proximis diebus, fictis commendatitiis literis, Miloni ſeſe, virum commentitus bonum, artius conciliaverat, ut etiam hoſpitio ſuſceptus, inter familiares intimos habe-

haberetur: pluſculiſque ibidem diebus demoratus, falſis amoribus ancillæ Milonis animum inrepens, januæ clauſtra ſedulò exploraverat, & ipſa membra, in quis omne patrimonium condi ſolebat, curioſè perſpexerat. Nec exiguum ſcelerati monſtrabatur indicium. quippe cùm eadem nocte, ſub ipſo flagitij momento, idem profugiſſet, nec exinde uſquam compareret; nam & præſidium fugæ, quo velocius, fruſtratis inſecutoribus, procul ac procul abderet ſeſe, eidem facilè ſuppeditaſſe. equum namque illum ſuum candidum, vectorem futurum, duxiſſe ſecum. Planè ſervum ejus ibidem in hoſpitio repertum, ſcelerum conſiliorumque herilium futurum indicem, per magiſtratus in publicam cuſtodiam receptum, & altero die tormentis vexatum pluribus, ac penè ad ultimam mortem excarnificatum, nihil quidquam rerum talium eſſe confeſſum. miſſos tamen in patriam Lucij illius multos numero, qui reum pœnas daturum ſceleris inquirerent. Hic eo narrante, veteris Fortunæ, & illius beati Lucij, præſentiſque ærumnæ & infelicis aſini facta comparatione, medullitus ingemebam. Subibatque me, non de nihilo veteris priſcæque doctrinæ viros finxiſſe, ac pronuntiaſſe, cæcam & prorſus exoculatam eſſe Fortunam: quæ ſemper ſuas opes ad malos & indignos conferat; nec umquam judicio quemquam mortalium eligat: immò verò cum his potiſſimum diverſetur, quos, procul ſi videret, fugere deberet: quodque cunctis eſt extremius, varias opiniones, immò contrarias nobis attribuat; ut & malus boni viri fama glorietur, & innocentiſſimus contrà noxiorum more

 plectatur.

plectatur. Ego denique, quem ſæviſſimus ejus impetus in beſtiam, & extremæ ſortis quadrupedem, deduxerat, cujusque caſus etiam cuivis iniquiſſimo dolendus, atque miſerandus meritò videretur, crimine latrocinij in hoſpitem mihi cariſſimum poſtulabar. Quod crimen non modò latrocinium, verum etiam parricidium quisque rectius nominaret. Nec mihi tamen licebat cauſam meam defendere, vel unico verbo ſaltem denegare. Denique, ne mala conſcientia tam ſceleſto crimini præſens viderer ſilentio conſentire; hoc tantum impatientia productus, volui dicere, Non feci. Et verbum quidem præcedens ſæpius ac immodicè clamitavi, ſequens verò nullo pacto diſſerere potui; ſed in prima remanſi voce, & identidem boavi, Non, Non: quamquam nimia rotunditate pendula vibraſſem labia. Sed quid ego pluribus de Fortunæ ſævitate conqueror? quamquam nec iſtud puduit, me cum meo famulo, meoque vectore illo equo factum conſervum atque conjugem. Talibus cogitationibus fluctuantem, ſubiit me illa cura potior, qua ſtatuto conſilio latronum, manibus virginis decretam me victimam recordabar, ventrem crebrò ſuſpiciens meum, jam miſellam puellam parturiebam. Sed ille, qui commodùm falſam de me notoriam pertulerat, expromptis mille aureis, quos in ſinu laciniæ contexerat, quosque variis viatoribus detractos, ut ajebat, pro ſua frugalitate communi conferebat arcæ: infit etiam de ſalute commilitonum ſollicitè ſciſcitari. Cognitoque quosdam, immò verò fortiſſimum quemque variis quidem, ſed impigris caſibus adoppetiiſſe; ſuadet tantiſper pacatis itine-

ribus

ribus omniumque præliorum ſervatis induciis, inquiſitionibus commilitonum potius inſiſteretur, & tirocinio novæ juventutis, ad priſtinæ manus numerum, Martiæ cohortis facies integraretur. Nam & invitos terrore compelli, & volentes præmio provocari poſſe: nec paucos humili ſervilique vitæ renuntiantes, inſtar tyrannicæ poteſtatis, ſectam ſuam conferre malle. Se quoque jam dudum, pro ſua parte, quemdam conveniſſe hominem & ſtatura procerum, & ætate juvenem, & corpore vaſtum, & manu ſtrenuum: eique ſuaſiſſe, ac denique perſuaſiſſe, ut manus hebetatas diutina pigritia, tandem referret ad frugem meliorem; bonoque ſecundæ, dum poſſet, frueretur valetudinis: nec manum validam erogandæ ſtipi porrigeret, ſed hauriendo potius exerceret auro. Talibus dictis univerſi omnes aſſenſere: & illum, qui jam comprobatus videretur, aſciſci, & alios ad ſupplendum numerum, veſtigare ſtatuunt. Tunc profectus, & paululum commoratus ille, perducit immanem quemdam juvenem, uti fuerat pollicitus, neſcio an ulli præſentium comparandum. nam, præter ceteram corporis molem, toto vertice cunctos antepollebat. & ei commodùm lanugo malis inſerpebat: ſed planè centunculis diſparibus & malè conſarcinatis ſemiamictum: inter quos pectus & venter cruſtata craſſitie reluctabant. Sic introgreſſus, Avete, inquit, fortiſſimo deo Marti clientes, mihique jam fidi commilitones; & virum magnanimæ vivacitatis volentem volentes accipite, libentius vulnera corpore excipientem, quàm aurum manu ſuſcipientem: ipſaque morte, quam formidant alij, meliorem. Nec me putetis

egenum, vel abjectum, néve de pannulis iſtis virtutes meas æſtimetis. Nam præfui validiſſimæ manui, totamque prorſus devaſtavi Macedoniam. Ego ſum prædo famoſus, Hæmus ille Thracius, cujus totæ provinciæ nomen horreſcunt: patre Therone atque latrone inclyto prognatus, humano ſanguine nutritus, interque ipſos manipulos factionis educatus, heres & æmulus virtutis paternæ. Sed omnem priſtinam ſociorum fortium multitudinem, magnasque illas opes exiguo temporis amiſi ſpatio. Nam procuratorem principis ducenaria perfunctum, dehinc Fortuna triſtiore decuſſum, prætereuntem Orato fueram aggreſſus. Sed rei noſcendæ carpo ordinem. Fuit quidam multis officiis in aula Cæſaris clarus atque conſpicuus, ipſe etiam probè ſpectatus. Hunc inſimulatum quorundam aſtu, projecit extorrem ſæviens Invidia. Sed uxor ejus Plotina, (quædam) raræ fidei atque ſingularis pudicitiæ femina, quæ decimo partus ſtipendio viri familiam fundaverat, ſpretis atque contemptis urbicæ luxuriæ deliciis, fugientis comes, & infortunij ſocia, tonſo capillo, in maſculinam faciem reformato habitu, pretioſiſſimis monilium & auro monetali zonis refertis incincta, inter ipſas cuſtodientium militum manus, & gladios nudos intrepida, cunctorum periculorum particeps, & pro mariti ſalute pervigilem curam ſuſtinens, ærumnas aſſiduas ingenio maſculo ſuſtinebat. Jamque plurimis itineris difficultatibus, marisque terroribus exantlatis, Zacynthum petebat: quam Sors ei fatalis decreverat temporariam ſedem. Sed cum primùm littus Actiacum, quo tunc Macedonia delapſi

graſſa-

graſſabamur, appuliſſet; nocte promota, tabernulam quamdam littori navique proximam, vitatis maris fluctibus, incubabat. Invadimus, & diripimus omnia. nec tamen periculo levi tentati diſceſſimus. Simul namque primum ſonum januæ matrona percepit, procurrens in cubiculum, clamoribus inquietis cuncta miſcuit: milites, ſuosque famulos nominatim, ſed & omnem viciniam ſuppetiatum convocans: niſi quod pavore cunctorum, cum ſibi quisque metuentes deliteſcebant, effectum eſt, ut impunè diſcederemus. Sed protinus ſanctiſſima, vera enim dicenda ſunt, & unicæ fidei femina, bonis artibus gratioſa, precibus ad Cæſaris numen porrectis, & marito reditum celerem, & aggreſſuræ plenam vindictam impetravit. Denique noluit eſſe Cæſar Hæmi latronis collegium. & confeſtim interiit. Tantum poteſt nutus (etiam) magni Principis. Tota denique factione militarium vexillationum indagatu confecta atque conciſa, ipſe me furatus ægrè, ſolus mediis Orci faucibus ad hunc evaſi modum. Sumpta veſte muliebri florida, in ſinus flaccidos abundante, mitellaque textili contecto capite, calceis femininis albis illis & tenuibus indutus, & in ſequiorem ſexum inſertus atque abſconditus, aſello ſpicas ordeaceas gerenti reſidens, per medias acies infeſti militis tranſabij. Nam mulierem putantes aſinariam, concedebant liberos abitus: quippe cum mihi etiam tunc depiles genæ lævi pueritia ſplendicarent. Nec ab illa tamen paterna gloria vel mea virtute deſcivi, quamquam ſemitrepidus juxta mucrones Martios conſtitutus: ſed habitus alieni fallacia tectus villas ſeu

caſtella ſolus aggrediens, viaticulum mihi corraſi. Et diloricatis ſtatim pannulis, in medium profudit duo milia aureorum. &, En, inquit, iſtam ſportulam, immò verò dotem veſtro collegio libens, meque vobis ducem fidiſſimum, ſi tamen non recuſatis, offero: brevis temporis ſpatio lapideam iſtam domum veſtram facturus auream. Nec mora, nec contatio; ſed calculis omnibus ducatum latrones unanimes ei deferunt: veſtemque lautiuſculam proferunt, ſumeret abjécto centunculo divite. Sic reformatus, ſingulos exoſculatus, & in ſummo pulvinari locatus, cœna & poculis magnis inauguratur. Tunc ſermonibus mutuis de virginis fuga, deque mea vectura, & utrique deſtinata monſtruoſa morte cognoſcit: & ubi locorum eſſet illa percontatus, deductusque; viſa ea, ut erat vinculis onuſta, contorta & vituperanti nare diſceſſit. &, Non ſum quidem tam brutus, vel certè temerarius, inquit, ut ſcitum veſtrum inhibeam. ſed malè conſcientiæ reatum intra me ſuſtinebo, ſi quod bonum mihi videtur diſſimulavero. Sed prius fiduciam, veſtri cauſa ſollicito mihi tribuite; cùm præſertim vobis, ſi ſententia hæc mea diſplicuerit, liceat rurſus ad aſinum redire. Nam ego arbitror latrones, quiqui eorum rectè ſapiunt, nihil anteferre lucro debere ſuo, ac ne ipſam quidē ſæpè ſibi & aliis damnoſam ultionem. Ergo igitur ſi perdideritis in aſino virginem, nihil ampliùs quàm ſine ullo compendio indignationem veſtram exercueritis. Quin ego cenſeo, deducendam eam ad quampiam civitatem, ibique venundandam. nec enim levi pretio diſtrahi poterit talis ætatula. Nam & ipſe quoſdam lenones

pridem

pridem cognitos habeo, quorum poterit unus magnis equidem talentis, ut arbitror, puellam iſtam præſtinare, condignè natalibus ſuis in fornicem proceſſuram, nec in ſimilem fugam diſcurſuram: nonnihil etiam, cùm lupanari ſervierit, vindictæ vobis depenſuram. Hanc ex animo quidem meo ſententiam conducibilem protuli. ſed vos noſtrorum eſtis conſiliorum rerumque domini. Sic ille latronum fiſci advocatus noſtram cauſam protulerat, virginis & aſini ſoſpitator egregius. Sed in diutina deliberatione ceteri, cruciantes mora conſilij mea præcordia, immò miſerum ſpiritum, libenter tandem novitij latronis accedunt ſententiæ: & protinus à vinculis exolvunt virginem. Quæ quidem, ſimul viderat illum juvenem, fornicisque & lenonis audierat mentionem, cœpit riſu lætiſſimo geſtire: ut mihi meritò ſubiret vituperatio totius ſexus: cùm viderem puellam proci juvenis amore nuptiarumque caſtarum deſiderio ſimulato, lupanaris ſpurci ſordidique ſubito delectari nomine. & tunc quidem totarum mulierum ſecta, moreſque de aſini pendebant judicio. Sed ille juvenis ſermone repetito: Quin igitur, inquit, ſupplicatum Marti comiti pergimus, & puellam ſimul vendituri, & ſocios indagaturi? ſed, ut video, nullum uſpiam pecus ſacrificatui, ac ne vinum quidem potatui affatim vel ſufficiens habemus. Decem itaque mihi legate comites, quîs contentus proximum caſtellum petam, inde vobis epulas ſaliares comparaturus. Sic eo profecto, ceteri copioſum inſtruunt ignem. aram ceſpite virenti Marti deo faciunt. Nec multo poſt adveniunt illi, vinarios utres ferentes, & gregatim

pecua

pecua comminantes: unde prælectum grandem hircum, annoſum & horricomem Marti Secutori Comitique victimant. & illico prandium fabricatur opiparè. Tunc hoſpes ille, Non modo, inquit, expeditionum, prædarumque, verum etiam voluptatum veſtrarum ducem me ſtrenuum ſentire debetis. Et aggreſſus inſigni facilitate gnaviter cuncta præminiſtrat. verrit, ſternit, coquit, tuceta concinnat: apponit ſcitulè: ſed præcipuè poculis crebris, grandibusque ſingulos ingurgitat. Interdum tamen, in ſimulatione promendi quæ poſcebat uſus, ad puellam commeabat aſſiduè, partesque ſubreptas clanculò, & prægustatas à ſe potiones offerebat hilaris. At illa ſumebat appetenter: & nonnumquam baſiare volenti, promptis ſaviolis adlubeſcebat. quæ res oppidò mihi diſplicebat. Hem oblita es nuptiarum, tuique mutui cupitoris, puella virgo? & illi neſcio cui recenti marito, quem tibi parentes junxerant, hunc advenam cruentumque percuſſorem præponis? Nec te conſcientia ſtimulat: ſed affectione calcata, inter lanceas & gladios iſtos ſcortari tibi libet? Quid ſi quoquo modo ceteri latrones perſenſerint, non rurſum recurres ad aſinum, & rurſum exitium mihi parabis? Revera ludis de alieno corio. Dum iſta ſycophanta ego mecum maxima cum indignatione diſputo: de verbis eorum quibusdam dubiis, ſed non obſcuris prudenti aſino, cognoſco, non Hæmum illum prædonem famoſum, ſed Tlepolemum ſponſum puellæ ipſius. Nam procedente ſermone, paulo jam clarius, contempta mea præſentia: Bono animo es, inquit, Charite dulciſſima. nam totos iſtos tuos hoſtes ſtatim

ſtatim captivos habebis. Et inſtantia validiore vinum jam immixtum, ſed modico tepefactum vapore, ſauciis illis & crapula vinolentiaque madidis, ipſe abſtemius, non ceſſat impingere. Et Hercules ſuſpicionem mihi fecit, quaſi ſoporiferum quoddam venenum cantharis immiſceret illis. Cuncti denique, ſed prorſus omnes vino ſepulti jacebant, omnes paſſim parati morti. Tunc nullo negotio artiſſimis vinculis impeditis, ac pro arbitrio ſuo conſtrictis illis, impoſita dorſo meo puella, dirigit greſſum ad ſuam patriam. Quam ſimul acceſſimus; tota civitas ad votivum conſpectum effunditur. Procurrunt parentes, affines, clientes, alumni, famuli, læti, faciem gaudio delibuti. Pompam cerneres omnis ſexus &, omnis ætatis, novumque & hercules memorandum ſpectamen, virginem aſino triumphantem. Denique ipſe etiam hilarior pro virili parte, ne præſenti negotio ut alienus diſcreparem: porrectis auribus, proflatiſque naribus, rudivi fortiter, immò tonanti clamore perſonui. Et illam thalamo receptam commode parentes ſui fovebant: me verò cum ingenti jumentorum civiumque multitudine, confeſtim retro Tlepolemus agebat, non invitum. nam & aliàs curioſus, & tunc latronum captivitatis ſpectator optabam fieri: quos quidem colligatos adhuc vino magis, quàm vinculis deprehendimus. Totis ergo prolatis erutiſque rebus, & nobis auro & argento ceteriſque onuſtis, ipſos partim conſtrictos, uti fuerant, provolutoſque, in proximas rupinas præcipites dedere: alios verò ſuis ſibi gladiis obtruncatos reliquêre. Tali vindicta læti & gaudentes, civitatem revenimus.

nimus. Et illas quidem divitias publica cuſtodela commiſere; Tlepolemo puellam repetitam lege tradidere. Exin me, ſuum ſoſpitatorem nuncupatum, matrona prolixè curitabat: ipſoque nuptiarum die præſepium meum ordeo paſſim repleri jubet, fœnumque, camelo Bactrino ſufficiens, apponi. Sed quas ego condignas Fotidi diras devotiones imprecer, quæ me formavit non canem, ſed aſinum? quippe cum viderem largiſſimæ cœnæ reliquiis, rapinisque canes omnes inescatos, atque diſtentos. Poſt unicam noctem, & rudimenta Veneris, recens nupta gratias ſummas apud ſuos parentes ac maritum mihi meminiſſe non deſtitit; quoad ſummos illi promitterent honores habituri mihi. Convocatis denique gravioribus amicis, conſilium datur, quo potiſſimum facto dignè remunerarer. Placuerat uni, domi me concluſum, & otioſum, ordeo lecto fabaque & vicia ſaginari. Sed obtinuit alius, qui meæ libertati proſpexerat: ſuadens, ut rureſtribus potius campis in greges equinos laſciviens diſcurrerem, daturus dominis equarum inſcenſu generoſo multas mulas alumnas. Ergo igitur evocato ſtatim armentario equiſone, magna cum præfatione deducendus aſſignor. Et ſanè gaudens lætusque præcurrebam, ſarcinis & ceteris oneribus jam nunc renunciaturus: nactaque libertate, veris initio pratis herbentibus, roſas utique reperturus aliquas. Subibat me tamen illa etiam frequens cogitatio: quòd tantis actis gratiis, honoribusque plurimis aſino modo tributis, humana facie recepta, multo tanto pluribus beneficiis honeſtarer. Sed ubi me procul à civitate gregarius ille perduxerat: nullæ deliciæ, ac ne

ulla

ulla quidem libertas excipit. Nam protinus uxor ejus, avara quidem, nequiſſimaque illa mulier, molæ machinariæ ſubjugum me dedit: frondoſoque baculo ſubinde caſtigans, panem ſibi ſuisque de meo parabat corio. Nec tantùm ſui cibi gratia me fatigare contenta, vicinorum etiam frumenta mercenariis diſcurſibus meis conterebat. Nec mihi miſero ſtatuta ſaltem cibara, pro tantis præſtabantur laboribus. Namque ordeum meum frictum, & ſub eadem mola meis quaſſatum ambagibus colonis proximis venditabat: mihi verò per diem laborioſæ machinæ attrito, ſub ipſa veſpera furfures apponebat incretos ac ſordidos, multoque lapide ſalebroſos. Talibus ærumnis edomitum, novis Fortuna ſæva cruciatibus tradidit; ſcilicet, ut, quod ajunt, domi foriſque fortibus factis adoreæ plenæ gloriarer. Equinis armentis namque me congregem paſtor egregius, mandati dominici ſerius aſcultator, aliquando permiſit. At ego tandem liber aſinus, lætus & tripudians, graduque molli geſtiens, equas opportuniſſimas jam mihi concubinas futuras deligebam. Sed hic etiam ſpes hilarior, in capitale proceſſit exitium, Mares enim, ob admiſſuram Veneream paſſim ſatiati, ac diu ſaginati, terribiles alioquin, & utique quovis aſino fortiores, de me metuentes ſibi, & adulterio degeneri præcaventes, nec Hoſpitalis Jovis ſervato fœdere, rivalem ſummo furentes perſequuntur odio. Hic elatis in altum vaſtis pectoribus, arduus capite, & ſublimis vertice, primoribus in me pugillatur ungulis: Ille terga pulpoſis torulis obeſa convertens, poſtremis velitatur calcibus: alius hinnitu maligno comminatus,

remiſſis

remiſſis auribus, dentiumque candentium renudatis haſtis, totum me commorſicat. Sic apud hiſtoriam de rege Thracio legeram, qui miſeros hoſpites ferinis equis ſuis lacerandos devorandosque porrigebat. Adeò præpotens ille tyrannus, ſic parcus ordei fuit; ut edacium jumentorum famem corporum humanorum largitione ſedaret. Ad eundem modum diſtractus & ipſe variis equorum incurſibus, rurſus molares illos circuitus requirebam. Verùm Fortuna meis cruciatibus inſatiabilis, aliam denuò mihi peſtem inſtruxit. Delegor enim ligno monte devehundo, puerque mihi præfectus imponitur, omnium ille quidem puer deterrimus. Nec me montis excelſi tantum arduum fatigabat jugum, nec ſaxeas tantum ſudes incurſando conterebam ungulas: verum fuſtium quoque crebris ictibus perſæpe dedolabar: ut uſque plagarum, mihi medullaris inſideret dolor. coxæque dextræ ſemper ictus incutiens, & unum feriendo locum, diſſipato corio, & vulneris latiſſimi facto foramine, immò fovea, vel etiam feneſtra, nullus tamen deſinebat idemtidem vulnus ſanguine delibutum obtundere. Lignorum verò tanto me premebat pondere, ut faſcium molem elephanto, non aſino paratam putares. Ille verò etiam quoties in alterum latus præponderans declinaret ſarcina: cùm deberet potius gravantis ruinæ fuſtes demere, & levata pauliſper preſſura ſanare me, vel certè in alterum latus translatis peræquare: contrà lapidibus additis inſuper, ſic iniquitati ponderis medebatur. Nec tamen poſt tantas meas clades, immodico ſarcinæ pondere contentus, cùm fluvium tranſcenderemus,

qui

qui forte præter viam defluebat, pedibus ſuis ab aquæ madore conſulens, ipſe quoque inſuper lumbos meos inſiliens reſidebat: exiguum ſcilicet & ille tantæ molis ſuperpondium. At ſi quo caſu, limo cœnoſo ripæ ſupercilio lubricante, oneris impatientia prolapſus deruiſſem: cùm deberet egregius agaſo manum porrigere, capiſtro ſuſpendere, cauda ſublevare, certè partem tanti ponderis quoad reſurgerem ſaltem detrahere, nullum quidem defeſſo mihi ferebat auxilium: ſed occipiens à capite, immò verò & ipſis auribus, totum me compilabat, cædens fuſte grandiſſimo: donec, fomenti vice, ipſæ me plagæ ſuſcitarent. Idem etiam mihi talem excogitavit perniciem. Spinas acerrimas, & punctu venenato viroſas, tortili nodo in faſcem conſtrictas, caudæ meæ penſilem deligavit cruciatum, ut inceſſu meo commotæ, incitatæque, funeſtis aculeis infeſtè me convulnerarent. Ego igitur ancipiti malo laborabam. nam, cùm me curſu proripueram, fugiens acerbiſſimos incurſus, vehementiore niſu ſpinarum feriebar: ſi dolori parcens, paululum reſtitiſſem, plagis compellebat ad curſum. Nec quidquam videbatur aliud excogitare puer ille nequiſſimus, quàm ut me quoquomodo perditum irit. Idque jurans etiàm nonnunquam comminabatur. Et planè fuit, quod ejus deteſtabilem malitiam ad pejores conatus ſtimularet. nam quadam die, nimia ejus inſolentia expugnata patientia mea, calces validos in eum extuleram. Denique tale facinus in me comminiſcitur. Stuppæ ſarcina me ſatis onuſtum, funiculiſque conſtrictum, properè producit in viam: deque

proxima villula ſpirantem carbunculum furatus, oneris in ipſo meditullio reponit. Jamque fomento tenui caleſcens & enutritus ignis, ſurgebat in flammas, & totum me funeſtus ardor invaſerat: nec ullum peſtis extremæ ſuffugium, nec ſalutis aliquod apparet ſolatium: & uſtrina talis moram non ſuſtinens meliora conſilia prævertitur. Sed in rebus ſcævis adfulſit Fortunæ nutus hilarior, neſcio an futuris periculis me reſervans, certè præſente ſtatutaque morte liberans. Nam fortè pluviæ pridianæ recens conceptaculum aquæ lutulentæ proximum conſpicatus: ibi memet improvido ſaltu totum abjicio: flammaque prorſus extincta tandem, & pondere levatus, & exitio liberatus, evado. Sed ille deterrimus ac temerarius puer, hic quoque ſuum nequiſſimum factum in me retorſit: gregariiſque omnibus affirmavit, me ſponte vicinorum foculos tranſeuntem, titubanti gradu prolapſum, ignem ultroneum acceſſiſſe. Mihi etiam arridens addidit: Quo uſque ergo fruſtra paſcemus ignigenum iſtum? Nec multis interjectis diebus, longè pejoribus me dolis petivit. Ligno enim quod gerebam, in proximam caſulam vendito, vacuum me ducens, jam ſe nequitiæ meæ proclamans imparem, miſerrimumque iſtud magiſterium renuens, querelas hujusmodi concinnat: Videtis iſtum pigrum, tardiſſimumque nimis aſinum? me præ ceteris flagitiis, nunc novis periculis etiam angit. Vt quemque enim viatorem proſpexerit, ſive illa ſit ſcitula mulier, ſive virgo nubilis, ſeu tener puellus; ſeſe, illico diſturbato geſtamine, nonnunquam etiam ipſis ſtramentis abjectis, furens incurrit, & homines

homines amator talis appetit: & humi proſtratis illis inhians, illicitas atque incognitas tentat libidines, & ferinas voluptates adverſa Venere invitat ad nuptias. nam imaginem etiam ſavij mentiendo, ore improbo compulſat ac morſicat. Quæ res nobis non mediocres lites atque jurgia, immo forſitan & crimina pariet. Nunc etiam viſa quadam honeſta juvene, ligno quod devehebat abjecto diſperſoque, in eam furioſos direxit impetus: & feſtivus hic amaſio humo ſordida proſtratam mulierem, ibidem incoram omnium geſtiebat inſcendere. Quod niſi ploratu queſtuque femineo conclamatum viatorum præſidium accurriſſet, ac de mediis ungulis ipſius eſſet erepta, liberataque; miſera illa compavita atque dirupta, ipſa quidem cruciabilem cladem ſuſtinuiſſet, nobis verò pœnale reliquiſſet exitium. Talibus mendaciis admiſcendo ſermones alios, qui meum verecundum ſilentium vehementius premerent, animos paſtorum in meam perniciem atrociter ſuſcitavit. Denique unus ex illis: Quin igitur publicum iſtum maritum, inquit, immò communem omnium adulterum, illis ſuis monſtruoſis nuptiis condignam victimamus hoſtiam? &, Heus tu puer, ait, obtruncato protinus eo, inteſtina quidem canibus noſtris jacta; ceteram verò carnem omnem operariorum cœnæ reſerva. Nam corium offirmatum cineris inſperſu dominis referemus: ejusque mortem de lupo facilè mentiemur. Sublata contatione, accuſator ille meus noxius, ipſe etiam paſtoralis executor ſententiæ lætus, & meis inſultans malis, calcisque illius admonitus, quam inefficacem fuiſſe mehercules

doleo, protinus gladium cotis attritu parabat. Sed quidam de cœtu illo ruſticorum, Nefas, ait, tam bellum aſinum ſic enecare: & propter luxuriam laſciviamque amatoriam criminatum, opera ſervitioque tam neceſſario carere; cùm alioquin, exectis genitalibus, poſſit neque in Venerem ullo modo ſurgere, noſque omni metu periculi liberare, inſuper etiam longè craſſior atque corpulentior effici. Multos ego ſcio non modò aſinos inertes, verùmetiam ferociſſimos equos, nimio libidinis (calore) laborantes, atque ob id truces veſanoſque, adhibita tali deteſtatione, manſuetos ac manſues exinde factos, & oneri ferendo non inhabiles, & ceteri miniſterij patientes. Denique, niſi vobis ſuadeo nolentibus, poſſum, ſpatio modico interjecto, quo mercatum proximum obire ſtatui, petitis è domo ferramentis, huic curæ præparatis, ad vos actutùm redire, trucemque amatorem iſtum atque inſuavem diſſitis femoribus emaſculare, & quovis vervece mitiorem efficere. Tali ſententia mediis Orci manibus extractus, ſed extremæ pœnæ reſervatus, mœrebam, & in noviſſima parte corporis totum me periturum deflebam. inedia denique continua, vel præcipiti ruina memet ipſe quærebam extinguere: moriturus quidem nihilominus, ſed moriturus integer. Dumque in iſta necis meæ decontor electione; matutinò me rurſum puer ille, peremptor meus, contra montis ſuetum ducit veſtigium. Jamque me de cujusdam vaſtiſſimæ ilicis ramo pendulo deſtinato, paululum viam ſupergreſſus ipſe, ſecuri lignum, quod deveheret, recidebat. Et ecce de proximo ſpecu, vaſtum attollens caput, funeſta proſerpit

proſerpit urſa. Quam ſimul conſpexi! pavidus, & repentina facie conterritus, totum corporis pondus in poſtremos poplites recello : arduaq́ue cervice ſublimiter elevata, lorum quo tenebar rumpo : meq́ue, protinus pernici fuga concitato, perq́ue prona non tantùm pedibus, verùm etiam toto projecto corpore, properè devolutus, immitto me campis ſubpatentibus ſummo ſtudio fugiens immanem urſam, urſaq́ue pejorem illum puerum. Tunc quidam viator ſolitarium vagumque me reſpiciens, invadit : & properiter inſcenſum baculo quem gerebat obverberans, per obliquam, graveḿque me ducebat viam. Nec invitus ego curſui me commodabam, relinquens atrociſſimam virilitatis lanienam. Ceterùm plagis non magnopere commovebar: quippe conſuetus, (ex fortuna) concîdi fuſtibus. Sed illa Fortuna meis caſibus pervicax, tam opportunum latibulum miſera celeritate præverſa, novas inſtruxit inſidias. Paſtores enim mei, perditam ſibi requirentes vacculam, variasq́ue regiones peragrantes, occurrunt nobis fortuitò : ſtatimq́ue me, cognito capiſtro, prehenſum attrahere geſtiunt. Sed audacia valida reſiſtens ille, fidem hominum, Deûmque teſtabatur. Quid me raptatis violenter, quid invaditis? An te nos tractamus inciviliter, qui noſtrum aſinum, furatus, abducis? Quin potius effaris ubi puerum ejusdem agaſonem, necatum ſcilicet, occultaris? Et illicò detractus ad terram, pugnisq́ue pulſatus, & calcibus contuſus, infit, dejerans, nullum ſemet vidiſſe ductorem, ſed planè concitatum, ſolutum, & ſolitarium, ob indicinæ præmium occupaſſe: domino tamen ſuo reſtituturum.

Atque utinam ipſe aſinus, inquit, quem numquam profectò vidiſſem, vocem quiret humanam dare, meæque teſtimonium innocentiæ perhibere poſſet! profectò vos hujus omnis injuriæ pigeret. Sic adſeverans, nihil quidquam promovebat. nam collo conſtrictum reducunt eum paſtores moleſti contra montis illius ſilvoſa nemora, unde lignum puer ſolebat egerere. Nec uſpiam ruris reperitur ille, ſed plane corpus ejus membratim laceratum, multiſque diſperſum locis conſpicitur. Quam rem procul dubio ſentiebam ego illius urſæ dentibus eſſe perfectam. & hercules dicerem quod ſciebam, ſi loquendi copia ſuppeditaret. Sed quod ſolum poteram, tacitus licet, feræ vindictæ gratulabar. Et cadaver quidem deſiectis partibus tandem totum repertum, ægreque concinnatum ibidem terræ dedêre: meum verò Bellerophontem, abactorem indubitatum, cruentumque percuſſorem criminantes, ad caſas interim ſuas vinctum perducunt; quoad renaſcenti die ſequenti deductus ad magiſtratum, ut ajebant, pœnæ redderetur. Interim, dum puerum illum parentes ſui plangoribus fletibusque quærebant: & adveniens ecce ruſticus, nequaquam promiſſum ſuum fruſtratus, deſtinatam ſectionem meam flagitat: Non eſt, inquit, in his unus, indidem præſens jactura noſtra: ſed plane craſtino libet non tantùm naturam, verùm etiam caput quoque ipſum peſſimo iſti aſino demere. Nec tibi miniſterium deerit. Hoc ſic effectum eſt, ut in alterum diem clades differretur mea. At ego gratias agebam bono puero, quòd ſaltem mortuus unam carnificinæ meæ dieculam donaſſet. Nec tamen tantillum

ſaltem

ſaltem gratulationi meæ, quietive ſpatium datum. Nam mater pueri, mortem deplorans acerbam filij, fleta & lacrymoſa, fuſcaque veſte contecta, ambabus manibus trahens cineroſam canitiem, ejulans, & exinde proclamans, ſtabulum irrumpit meum, tunſiſque ac diverberatis vehementer uberibus, incipit: Et nunc iſte ſecurus incumbens præſepio, voracitati ſuæ deſervit, & inſatiabilem profundumque ventrem ſemper eſitando diſtendit: nec ærumnæ meæ miſeretur, vel deteſtabilem caſum defuncti magiſtri recordatur: ſed ſcilicet ſenectam infirmitatem meam contemnit ac deſpicit, & impunè ſe laturum tantum ſcelus credit? atque utcunque ſe præſumit innocentem. Eſt enim congruens peſſimis conatibus, contra noxiam conſcientiam ſperare ſecuritatem. Nam prò Deûm fidem quadrupes nequiſſime! licet precariam vocis uſuram ſumes, cui tandem vel ineptiſſimo perſuadere poſſis, atrocitatem iſtam culpa carere, cum propugnare pedibus, & arcere morſibus miſello pucro potueris? An ipſum quidem ſæpius incurſare calcibus potuiſti, moriturum verò defendere alacritate ſimili nequiſti? Certè dorſo receptum auferres protinus, & infeſti latronis cruentis manibus eriperes: poſtremùm, deſerto dejectoque illo conſervo, magiſtro, comite, paſtore, non ſolus aufugeres. An ignoras, eos etiam qui morituris auxilium ſalutare denegarint, quòd contra bonos mores idipſum fecerint, ſolere puniri? Sed non diutius meis cladibus lætaberis homicida. ſenties efficiam, miſero dolori naturales vires adeſſe. Et cum dicto ſubſertis manibus exolvit ſuam ſibi faſciam, pedeſque meos

ſigillatim alligans, indidem conſtringit artiſſimè: ſcilicet ne quod vindictæ meæ ſupereſſet præſidium. & pertica, qua ſtabuli fores offirmari ſolebant, arrepta, non prius me deſiit obtundere, quàm victis feſſiſque viribus, ſuopte pondere degravatus, manibus ejus fuſtis eſſet elapſus. Tunc de brachiorum ſuorum cita fatigatione conqueſta, procurrit ad focum: ardentemq́; titionem gerens, mediis inguinibus obtrudit: donec ſolo quod reſtabat præſidio niſus, liquida fimo ſtrictim egeſta faciem atque oculos ejus confœdaſſem. qua cæcitate atque fœtore tandem fugata eſt à me pernicies. Ceterùm titione delirantis Altheæ Meleager aſinus interiſſet.

L. APULEII

METAMORPHOSEON,

SIVE

DE ASINO AVREO,

LIBER OCTAVUS.

NOCTIS gallicinio, venit quidam iuvenis ex proxima civitate, ut quidem mihi videbatur, vnus ex famulis Charites, puellæ illius quæ mecum apud latrones pares ærumnas exantlaverat. Is de ejus exitio, & domus totius infortunio mira ac nefanda, ignem propter aſſidens inter conſervorum frequentiam, ſic annuntiabat: Equiſones, opilioneſque & bubſequæ, fuit

Charite

Charite nobis quam miſella, & quidem caſu graviſſimo. nec verò incomitata Manes adivit. Sed ut cuncta noritis, referan vobis à capite quæ geſta ſunt, quæque poſſent meritò doctiores, quibus ſtilos Fortuna ſubminiſtrat, hiſtoriæ ſpecimen, chartis involuere. Erat in proxima civitate juvenis natalibus prænobilis, equo clarus, & pecuniæ ſimul ſatis locuples; ſed luxuriæ popinalis, ſcortiſque & diurnis potationibus exercitatus, atque ob id factionibus latronum malè ſociatus, necnon etiam manus infectus humano cruore, Thraſyllus nomine. Idque ſic erat: & fama dicebat. Hic, cùm primùm Charite nubendo maturuiſſet, inter præcipuos procos, ſummo ſtudio petitionis ejus munus obierat. Et quamquam ceteris omnibus is genere viris antiſtaret, eximiiſque muneribus parentes invitaret; judicio morum tamem improbatus, repulſæ contumelia fuerat aſperſus. Ac dum herilis puella in boni Tlepolemi manum convenerat; firmiter deorſum delapſum nutriens amorem, & denegati thalami permiſcens indignationem, cruento facinori quærebat acceſſum. Nactus denique præſentiæ ſuæ tempeſtivam occaſionem, ſceleri, quod diu cogitarat, accingitur. Ac die, quo prædonum infeſtis mucronibus puella fuerat aſtu virtutibuſque ſponſi ſui liberata, turbæ gratulantium, exultans inſigniter, permiſcuit ſeſe, ſalutique præſenti & futuræ ſoboli novorum maritorum gaudibundus, ad honorem ſplendidæ proſapiæ, inter præcipuos hoſpites domum noſtram receptus occultato conſilio ſceleris, amici fideliſſimi perſonam mentiebatur. Jamque ſermonibus aſſiduis, & converſatione frequenti, nonnumquam etiam

cœna populo communi carior cariorque factus, in profundam romam Cupidinis ſeſe paulatim neſcius præcipitaverat. quidni? cum flamma ſævi amoris, parva quidem primò vapore delectet; ſed fomento conſuetudinis exæſtuans, immodicis ardoribus totos adurat homines. Diu denique deliberaverat ſecum Thraſyllus, quo vel clandeſtinis colloquiis opportunum reperiret locum, cum & adulterinæ Veneris magis magiſque præcluſos aditus copia cuſtodientium cerneret, novæque atque gliſcentis affectionis firmiſſimum vinculum non poſſe diſſociari perſpiceret, & puellæ, ſi vellet, quamquam velle non poſſet, furatrinæ conjugalis incommodaret rudimentum: & tamen ad hoc ipſum quod non poteſt, contentioſa pernicie, quaſi poſſet, impellitur. quod nunc arduum factu putatur, amore per dies roborato, facile videtur effectu. Spectate denique. ſed oro ſollicitis animis intendite, quorſum furioſæ libidinis prorupit impetus. Die quadam venatum Tlepolemus, aſſumto Thraſyllo, petebat: indagaturus feras, ſi quid tamen in capreis feritatis eſt. nec enim Charitate maritum ſuum quærere patiebatur beſtias armatas dente vel cornu. Jamque apud frondoſum tumulum, ramorumque denſis tegminibus umbroſum, proſpectu veſtigatorum obſeptis campis, canes venationis indagini generoſæ mandatæ, cubili reſidentes invadere beſtias immittuntur: ſtatimque, ſolertis diſciplinæ memores, partitæ totos præcingunt aditus: tacitaque prius ſervata muſſitatione, ſigno ſibi repentino reddito, latratibus fervidis diſſoniſque miſcent omnia. Nec ulla capra, nec pavens damula, nec præ

ceteris

ceteris feris mitior cerva, ſed aper immanis atque inviſitatus exurgit: toris calloſæ cutis obeſus, pilis inhorrentibus corio ſqualidus, ſetis inſurgentibus ſpinæ hiſpidus, dentibus attritu ſonaci ſpumans, oculis aſpectu minaci flammeus, impetu ſævo frementis oris totus fulmineus. Et primùm quidem canum procaciores, quæ cominus contulerant veſtigium, genis hac illac jactatis, conſectas interficit: deinde calcata retiola, qua primos impetus reduxerat, tranſabiit. Et nos quidem cuncti pavore deterriti, & alioquin innoxiis venationibus conſueti, tunc etiam inermes atque immuniti, tegumentis frondis & arboribus latenter abſcondimur. Thraſyllus verò nactus fraudium opportunum decipulum, ſic Tlepolemum captioſè compellat: Quid ſtupore confuſi, vel etiam caſſa formidine ſimiles humilitati ſervorum iſtorum, vel in modum pavoris feminei dejecti, tam opimam prædam mediis manibus amittimus? Quin equos inſcendimus? quin ocyus indipiſcimur? & cape venabulum, & ego ſumo lanceam. Nec tantillum morati, protinus inſiliunt equos, ſummo ſtudio beſtiam inſequentes. Nec tamen illa genuini vigoris oblita, retorquet impetum, & incendio ferocitatis ardeſcens, dentium compulſu, quem primùm inſiliat, contabunda rimatur. Sed prior Tlepolemus jaculum, quod gerebat, inſuper dorſum beſtiæ contorſit. At Thraſyllus feræ quidem pepercit, ſed equi, quo vehebatur Tlepolemus, poſtremos poplites, lancea feriens, amputat. Quadrupes recidens, quà ſanguis effluxerat, toto tèrgo ſupinatus, invitus dominum ſuum devolvit ad terram. At enim furens aper, invadens primò

lacinias ejus, poſt ipſum reſurgentem multo dente laniavit. Nec cœpti nefarij bonum piguit amicum, vel ſuæ ſævitiæ litatum ſaltem tanto periculo cernens, potuit expleri; ſed percito atque plagoſa crura contegenti, ſuumque auxilium miſeriter roganti, per femur dextrum lanceam immiſit: tanto ille quidem fidentius, quanto crederet ferri vulnera ſimilia futura proſectu dentium. Nec non tamen ipſam beſtiam facili manu transadigit. Ad hunc modum defuncto juvene, exciti latibulo ſuo quiſque familia mœſta concurrimus. At ille, quamquam perfecto voto, proſtrato inimico lætus ageret; vultu tamen gaudium tegit, & frontem aſſeverat, dolorem ſimulans: & cadaver, quod ipſe fecerat, avidè amplexatus, omnia quidem lugentium officia ſollerter affingit; ſed ſolæ lacrymæ procedere noluerunt. Sic ad noſtri ſimilitudinem, qui vere lamentabamur, conformatus, culpam manus ſuæ, mentiens, beſtiæ dabat. Necdum ſatis ſcelere tranſacto, Famà dilabitur, & curſus primos ad domum Tlepolemi detorquet; & aures infelicis nuptæ percutit. Quæ quidem ſimul percepit talem nuntium, qualem non audiet alium; amens, & vecordia percita, curſuque bacchata furibundo, per plateas populoſas & arva rureſtria fertur, inſana voce caſum mariti quiritans. Confluunt civium mœſtæ catervæ: ſequuntur obvij omnes dolore ſociato; civitas vacuatur ſtudio viſionis. Et ecce mariti cadaver accurrit, labantique ſpiritu, totam ſe ſuper corpus effudit: ac pæniſſimè ibidem, quam devoverat ei, reddidit animam. ſed ægrè manibus erepta ſuorum, invita remanſit in vita. Funus verò, toto feralem

pompam

pompam proſequente populo, deducitur ad ſepulturam. Sed Thraſyllus nimium clamare, plangere: & quas in primo mœrore lacrymas non habebat, jam, ſcilicet creſcente gaudio, reddere, & multis caritatis nominibus veritatem ipſam fallere. illum amicum, coætaneum, contubernalem, fratrem denique, addito nomine lugubri, ciere, necnon interdum manus Charites à pulſandis uberibus amovere. luctum ſedare, ejulatum coercere, verbis palpantibus ſtimulum doloris obtundere, variis exemplis multivagi caſus ſolatia nectere: cunctis tamen mentitæ pietatis officiis ſtudium contrectandæ mulieris adhibere, odioſumque amorem ſuum perperam delectando nutrire. Sed officiis inferialibus ſtatim peractis, puella protinus feſtinat ad maritum ſuum demeare: cunctasque prorſus pertentat vias. Certè illam lenem, otioſamque, nec telis ullis indigentem, ſed placidæ quieti conſimilem, inedia denique miſera, & incuria ſqualida, tenebris imis abſcondita cum luce jam tranſegerat. Sed Thraſyllus inſtantia pervicaci, partim per ſemetipſum, partim per ceteros familiares ac neceſſarios (nuntios), ipſos denique puellæ parentes, extorquet tandem, jam lurore & illuvie pæne collapſa membra lavacro, cibo denique confoveret. At illa, parentum ſuorum alioquin reverens, invita quidem, verum religioſæ neceſſitati ſuccumbens, vultu non quidem hilaro, verùm paulo ſereniore obiens, ut videbatur, viventium munia, prorſus in pectore, immò verò penitus in medullis, luctu ac mœrore carpebat animum: & dies totos totasque noctes inſumebat luctuoſo deſiderio: & imaginem defuncti, quam ad habitum

habitum dei Liberi formaverat, affixo ſervitiò divinis percolens honoribus,ipſo ſeſe ſolatio cruciabat. Thraſyllus verò, præceps, & temerarius, priusquam dolorem lacrymæ ſatiarent, & percitæ mentis reſideret furor, & in ſeſe nimietatis ſenio faceſſeret luctus; adhuc flentem maritum,adhuc veſtes lacerantem,capillos diſtrahentem,non dubitavit de nuptiis convenire, & impudentiæ labe tacita pectoris ſui ſecreta, fraudesque ineffabiles detegere. Sed Charite vocem nefandam & horruit, & deteſtata eſt: & velut gravi tonitru, procellaque ſideris, vel etiam ipſo Diali fulmine percuſſa, corruit corpus, & obnubilavit animam. ſed intervallo revaleſcente paulatim ſpiritu, ferinos rugitus iterans, etiam ſcenam peſſimi Thraſylli perſpiciens,ad limam conſilij,deſiderium petitoris diſtulit. Tunc inter moras, umbra illa miſerè trucidati Tlepolemi, ſanè cruenta, & pallore deformem attollens faciem,quietem pudicam interpellat uxoris;Mi conjunx, quod tibi prorſus ab alio dici non licebit, & ſi pectori tuo jam permanet noſtri memoria, vel acerbæ mortis meæ caſus fœdus caritatis intercìdit: cuivis alio felicius maritare: modò ne in Thraſylli manum ſacrilegam convenias: néve ſermonem conferas, nec menſam accumbas, nec toro adquieſcas. Fuge mei percuſſoris cruentam dexteram, noli parricidio nuptias auſpicari. Vulnera illa, quorum ſanguinem tuæ lacrymæ proluerunt, non ſunt tota dentium vulnera, ſed lancea mali Thraſylli me tibi fecit alienum.Et addidit cetera, omnemque ſcenam ſceleris illuminat.At illa,ut primùm mœſta conniverat, toro faciem impreſſa,etiamnunc dormiens,

lacrymis emanantibus decoras genas cohumidat; & velut quodam tormento inquieta quiete excuſſa, luctu redintegrato, prolixum ejulat; diſciſſaque interula, decora brachia ſævientibus palmulis verberabat. Nec tamen cum quoquam participatis nocturnis imaginibus, ſed indicio facinoris prorſus diſſimulato, & nequiſſimum percuſſorem punire, & ærumnabili vitæ ſeſe ſubtrahere tacite decernit. Ecce rurſus improvidæ voluptatis deteſtabilis petitor, aures obſeratas de nuptiis obtundens, aderat. Sed illa clementer aſpernata ſermonem Thraſylli, aſtuque miro perſonata, inſtanter garrienti, ſummiſſeque deprecanti: Adhuc, inquit, tui fratris, meique cariſſimi mariti facies pulcra illa in meis diverſatur oculis: adhuc odor cinnameus ambroſij corporis per nares meas percurrit: adhuc formoſus Tlepolemus in meo vivit pectore. Boni ergo & optimi conſules, ſi luctu legitimo miſerrimæ feminæ neceſſarium conceſſeris tempus: quoad reſiduis menſibus ſpatium reliquum compleatur anni. Quæ res tum meum pudorem, tum etiam tuum ſalutare commodum reſpicit: ne fortè immaturitate nuptiarum, indignatione juſta manes acerbos mariti ad exitium ſalutis tuæ ſuſcitemus. Nec iſto ſermone Thraſyllus ſobriefactus, vel ſaltem tempeſtiva pollicitatione recreatus, idemtidem pergit linguæ ſauciantis ſuſurros improbos invergere; quoad ſimulanter revicta Charite ſuſcipit: Iſtud equidem certe magnoperè deprecanti concedas neceſſe eſt mihi Thraſylle, ut interdum tacite clandeſtinos coitus obeamus; nec quiſquam perſentiſcat familiarium, quoad dies reliquos metiatur annus. Promiſ-

Promiſſioni fallacioſæ mulieris oppreſſus ſuccubuit Thraſyllus: & prolixè conſentit de furtivo concubitu, noctemque & opertas exoptat ultro tenebras, uno potiundi ſtudio poſtponens omnia. Sed heus tu, inquit Charite, quàm probè veſte contectus, omniq́ue comite viduatus, prima vigilia fores meas tacitus accedas, unoq́ue ſibilo contentus, nutricem iſtam meam opperiare: quæ clauſtris adhærens excubabit adventui tuo. nec ſecius, patefactis ædibus, acceptum te nullo lumine conſcio, ad meum perducet cubiculum. Placuit Thraſyllo ſcena feralium nuptiarum. nec ſequius aliquid ſuſpicatus, ſed expectatione turbidus, de diei tantum ſpatio & veſperæ mora querebatur. Sed ubi Sol tandem nocti deceſſit, ex imperio Charites adornatus, irrepit cubiculum, pronus ſpei. Tunc anus, de juſſu dominæ, blandiens ei, furtim depromptis calicibus, & œnophoro, quod immixtum vino ſoporiferum gerebat venenum, crebris potionibus avidè & ſecurè haurientem, mentita dominæ tarditatem, quaſi parentem adſideret ægrotum, facilè ſepelivit ad ſomnum. Jamque eo ad omnes injurias expoſito, ac ſupinato, introvocata Charite, maſculis animis impetuque diro fremens invadit, ac ſuperſiſtit ſicarium. En, inquit, fidus conjugis mei comes, en venator egregius, en carus mariti. hæc eſt illa dextra, quæ meum ſanguinem fudit: hoc pectus, quod fraudulentas ambages in meum concinnavit exitium: oculi iſti, quibus malè placui: qui quodammodo tamen jam futuras tenebras auſpicantes, venientes pœnas antecedunt. Quieſce ſecurus, beatè ſomnia. non ego te gladio, non ferro petam.

Abſit,

Abſit, ut velim ſimili mortis genere cum marito meo coæqueris. Vivo tibi morientur oculi, nec quidquam videbis niſi dormiens. Faxo feliciorem necem inimici tui, quàm vitam tuam ſentias. Lumen certè non videbis; manu comitis indigebis: Charitem non tenebis; nuptiis non fruêris: nec mortis quiete recreaberis, nec vitæ voluptate lætaberis: ſed incertum ſimulacrum errabis inter Orcum & Solem: & diu quæres dexteram, quæ tuas expugnavit pupillas, quodque eſt in ærumna miſerrimum, neſcies de quo queraris. Ego ad ſepulcrum mei Tlepolemi tuo luminum cruore libabo: & ſanctis manibus ejus, iſtis oculis parentabo. Sed quid mora temporis dignum cruciatum lucraris, & meos forſitan tibi peſtiferos imaginaris amplexus? Relictis ſomnolentis tenebris, ad aliam pœnalem evigila caliginem. attolle vacuam faciem: vindictam recognoſce: infortunium intellige: ærumnas computa. Sic pudicæ mulieri tui placuere oculi, ſic faces nuptiales tuos illuminarunt thalamos. ultrices habebis pronubas, & orbitatem comitem, & perpetuæ conſcientiæ ſtimulum. Ad hunc modum vaticinata mulier, acu crinali capite deprompta, Thraſylli convulnerat tota lumina: eumque prorſus exoculatum relinquens, dum dolore neſcio crapula eum ſomno diſcutit; arrepto nudo gladio, quo ſe Tlepolemus ſolebat accingere, per mediam civitatem curſu furioſo proripit ſe. procul dubio neſcio quod ſcelus geſtiens, monumentum mariti contendit. At nos, & omnis populus, nudatis totis ædibus, ſtudioſè conſequimur: hortati mutuò ferrum veſanis extorquere manibus. Sed Charite

capulum Tlepolemi propè aſſiſtens, gladioque fulgenti ſingulos abigens, ubi fletus uberes & lamentationes varias cunctorum intuetur: Abjicite, inquit, importunas lacrymas, abjicite luctum meis virtutibus alienum. Vindicavi mei mariti cruentum peremptorem: punita ſum funeſtum mearum nuptiarum prædonem. jam tempus, ut iſto gladio deorſus ad meum Tlepolemum viam quæram. Et, enarratis ordine ſingulis, quæ ſibi per ſomnium nuntiaverat maritus, quoque aſtu Thraſyllum inductum petiſſet, ferro ſub papillam dexteram tranſadacto, corruit: & in ſuo ſibi pervoluta ſanguine, poſtremò balbutiens incerto ſermone, perefflavit animam virilem. Tunc properè familiares, miſeræ Charites accuratiſſimè corpus ablutum, unitâ ſepultura ibidem marito perpetuam conjugem reddidere. Thraſyllus verò, cognitis omnibus, nequiens idoneum exitium præſenti cladi reddere, certusque tanto facinori nec gladium ſufficere, ſponte delatus ibidem ad ſepulcrum: Ultronea vobis, infeſti Manes, en adeſt victima, ſæpè clamitans: valvis ſuper ſeſe diligenter obſeratis, inedia ſtatuit elidere ſua ſententia damnatum ſpiritum. Hæc ille longos trahens ſpiritus, & nonnumquam illacrymans, graviter affectis ruſticis annuntiabat. Tunc illi, mutati dominij novitatem metuentes, & infortunium domus herilis altius miſerantes, fugere comparant. Sed equorum magiſter, qui me curandum magna ille quidem commendatione ſuſceperat, pervolat quidquid in caſula pretioſum conditum: meo atque aliorum jumentorum dorſo repoſitum aſportans, ſedes priſtinas deſerit. Gerebamus infantulos & mulieres:

gere-

gerebamus pullos, anſeres, hœdos, catellos. & quidquid infirmo gradu fugam morabatur, noſtris quoque pedibus ambulabat. Nec me pondus ſarcinæ, quamquam enormis, urgebat, quippe gaudiali fuga deteſtabilem illum exectorem virilitatis meæ relinquentem. Silvoſi montis aſperum permenſi jugum, rurſusque repoſita camporum ad ſpatia pervecti, jam veſpera ſemitam tenebrante, pervenimus ad quoddam caſtellum frequens & opulens: unde nos incolæ nocturna, immò verò matutina etiam prohibebant egreſſione. Lupos enim numeroſos, grandes, & vaſtis corporibus ſarcinoſos, ac nimia ferocitate ſævientes, paſſim rapinis adſuetos infeſtare cunctam illam regionem: jamque ipſas vias obſidere, & in modum latronum prætereuntes aggredi; immò verò veſana fame rabidos finitimas expugnare villas: exitiumque inertiſſimorum pecudum ipſis jam humanis capitibus imminere. denique ob iter illud, quà nobis erat commeandum, jacere ſemeſa hominum corpora; ſuisque viſceribus nudatis oſſibus cuncta candêre: ac per hoc nos quoque cautione ſummâ viæ reddi debere: idque vel inprimis obſervitare: ut luce clara, & die jam provecto, & Sole florido, vitantes undique latentes inſidias, cum & ipſo lumine dirarum beſtiarum repigratur impetus, non laciniatim diſperſo, ſed cuneatim ſtipato commeatu difficultates illas tranſabiremus. Sed nequiſſimi fugitivi ductores illi noſtri, cœcæ feſtinationis temeritate, ac metu incertæ inſequutionis, ſpreta ſalubri monitione, nec exſpectatâ luce proxima; circa tertiam ferme vigiliam noctis, onuſtos nos ad viam propellunt. Tunc ego non

inſcius prædicti periculi, quam potui, turbæ medius, & inter conferta jumenta latenter abſconditus, clunibus meis ab aggreſſionibus ferinis conſulebam. Jamque me curſu celeri ceteros equos antecellentem mirabantur omnes. Sed illa pernicitas non erat alacritatis meæ, ſed formidinis indicium. Denique mecum ipſe reputabam, Pegaſum inclytum illum metu magis volaticum fuiſſe: ac per hoc meritò pennatum proditum, dum in altum & adusque cœlum ſubſilit ac reſultat: formidans ſcilicet igniferæ morſum Chimæræ. Nam & illi paſtores qui nos agebant, in ſpeciem prælij manus obarmaverant. Hic lanceam, ille venabulum, alius gerebat ſpicula, fuſtem alius: ſed & ſaxa, quæ ſalebroſa ſemita largiter ſubminiſtrat. Erant qui ſudes præacutas attolerent, plerique tamen ardentibus facibus proterrebant feras. nec quidquam præter unicam tubam deerat, quin acies eſſet præliaris. Sed nequidquam fruſtra timorem illum ſatis inanem perfuncti, longè pejores inhæſimus laqueos. Nam lupi, forſitan conconfertæ juventutis ſtrepitu, vel certè nimia luce flammarum deterriti, vel etiam aliorſum graſſantes, nulli contra nos aditum tulerunt; ac ne procul ſaltem ulli comparuerant. Villæ verò, quam fortè tunc præteribamus, coloni, multitudinem noſtram latrones rati, ſatis agentes rerum ſuarum, eximieque trepidi, canes rabidos & immanes, & quibuſvis lupis & urſis ſæviores, quos ad tutelæ præſidia curioſè fuerant alumnati, jubilationibus ſolitis & cujuſcemodi vocibus nobis inhortantur. Qui, præter genuinam ferocitatem, tumultu ſuorum exaſperati contra nos ruunt; & undique

laterum

laterum circumfuſi paſſim inſiliunt, & ſine ullo dilectu jumenta ſimul & homines lacerant: diuque graſſati, plerosque proſternunt. Cerneres, non tam hercules memorandum, quàm miſerandum ſpectaculum, canes copioſos, ardentibus animis alios fugientes arripere, alios ſtantibus inhærere, quosdam jacentes inſcendere, & per omnem noſtrum commeatum morſibus ambulare. Ecce tanto periculo malum majus inſequitur. De ſummis enim tectis, ac de proximo colle ruſticani illi ſaxa ſuper nos raptim devolvunt: ut diſcernere prorſus nequiremus, qua potiſſimum caveremus clade, comminus canum, an eminus lapidum. Quorum quidem unus caput mulieris, quæ meum dorſum reſidebat, repentè percuſſit. Quo dolore commota, ſtatim fletu cum clamore ſublato, maritum ſuum paſtorem illum ſuppetiatum ciet. At ille Deûm fidem clamitans, & cruorem uxoris abſtergens, altius quiritabat: Quid miſeros homines, & laborioſos viatores, tam crudelibus animis invaditis, atque obteritis? quas prædas metuitis? quæ damna vindicatis? At non ſpeluncas ferarum, vel cautes incolitis barbarorum, ut humano ſanguine profuſo gaudeatis. Vix hæc dicta: & ſtatim lapidum congeſtus ceſſavit imber, & infeſtorum canum revocata conquievit procella. Unus illinc denique de ſummo cupreſſus cacumine, At nos, inquit, non veſtrorum ſpoliorum cupidine latrocinamur, ſed hanc ipſam cladem de veſtris protelamus manibus. jam denique pace tranquilla ſecuri poteſtis incedere. Sic ille. Sed nos plurifariam vulnerati, reliquam viam capeſſimus, alius lapidis, alius morſus vulnera referentes: univerſi

tamen ſaucij. Aliquanto denique viæ permenſo ſpatio, pervenimus ad nemus quoddam proceris arboribus conſitum, & patentibus viretis amœnum. ubi placuit illis ductoribus noſtris refectui paululum conquieſcere, corporaque ſua diverſè laniata ſedulò recurare. Ergo paſſim proſtrati ſolo, primùm fatigatos animos recuperare, ac dehinc vulneribus medelas varias adhibere feſtinant. hic cruorem præterfluentis aquæ rore diluere: ille ſpongiis madidatis tumores comprimere: alius faſciolis hiantes vincire plagas. Ad iſtum modum ſaluti ſuæ quisque conſulebat. Interea quidam ſenex de ſummo colle proſpectat, quem circum capellæ paſcentes, opilionem eſſe profectò clamabant. Eum rogavit unus è noſtris, haberentne vænui lacte, vel adhuc liquidum, vel in caſeum recentem incoactum? At ille diu capite quaſſanti, Vos autem, inquit, de cibo vel poculo, vel omnino ulla refectione nunc cogitatis? an nulli ſcitis, quo loco conſederitis? Et cum dicto, conductis oviculis, converſus longè receſſit. Quæ vox ejus & fuga, paſtoribus noſtris non mediocrem pavorem incuſſit. Ac, dum perterriti, de loci qualitate ſciſcitari geſtiunt, nec eſt qui doceat: ſenex alius, magnus ille quidem, gravatus annis, totus in baculum pronus, & laſſum trahens veſtigium, ubertim lacrymans, per viam proximat: viſisque nobis, cum fletu maximo ſingulorum juvenum genua contingens, ſic adorat: Per Fortunas, veſtrosque Genios, ſic ad meæ ſenectutis ſpatia validi lætique veniatis, decepto ſeni ſubſiſtite, meumque parvulum ab Inferis ereptum canis meis reddite. Nepos namque meus, & itineris

hujus

hujus ſuavis comes, dum fortè paſſerem, incantantem ſepiculæ, conſectatur arripere; delapſus in proximam foveam, quæ fruticibus imis ſubpatet, in extremo jam vitæ conſiſtit periculo: quippe cùm ſic fletu ac voce ipſius avum ſibi ſæpiculè clamitantis, vivere illum quidem ſentiam, ſed per corporis ut videtis, mei defectam valitudinem, opitulari nequeam. At vobis, ætatis & roboris beneficio, facile eſt ſuppetiari miſerrimo ſeni, puerumque illum noviſſimum ſucceſſionis meæ, atque unicam ſtirpem, ſoſpitem mihi facere. Sic deprecantis, ſuamque canitiem diſtrahentis, totos quidem miſeruit. Sed unus, præ ceteris & animo fortior, & ætate juvenior, & corpore validior, quique ſolus præter alios incolumis prælium ſuperius evaſerat, exurgit alacer; & percontatus quo nam loci puer ille decidiſſet, monſtrantem digito non longè frutices horridos ſenem illum impigrè comitatur. Ac dum pabulo noſtro, ſuaque cura refecti, ſarcinulis quiſque ſumptis ſuis viam capeſſunt; clamore primùm nominatim cientes, illum juvenem frequenter inclamant: mox mora diutina commoti, mittunt è ſuis arceſſitorem unum, qui requiſitum comitem tempeſtivæ viæ commonefactum reduceret. At ille modicum commoratus, refert ſeſe. buxanti pallore trepidus, mira ſuper conſervo ſuo renuntiat. Conſpicatum ſe quippe, ſupinato illi, & jam ex maxima parte conſumpto, immanem draconem mandentem inſiſtere: nec ullum uſquam miſerrimum ſenem comparere illum. Qua re cognita, & cum paſtoris ſermone collata, qui eum prorſus hunc illum, nec alium locorum inquilinum præ-

minabantur, peſtilenti deſerta regione, velociori ſe fuga proripiunt: noſque pellunt, crebris tundentes fuſtibus. Celerrimè denique longo itinere confecto, pagum quemdam accedimus: ibique totam perquieſcimus noctem. Ubi compertum facinus, oppidò memorabile, narrare cupido. Servus quidam, cui cunctam familiæ tutelam dominus permiſerat ſuus, quique poſſeſſionem maximam illam, in quam diverteramus, villicabat, habens ex eodem famulitio conſervam conjugem, liberæ cujuſdam extraneæque mulieris flagrabat cupidine. Quo dolore pellicatus uxor ejus inſtricta, cunctas mariti rationes, & quidquid horreo reconditum continebatur, admoto combuſſit igne. Nec tali damno tori ſui contumeliam vindicaſſe contenta, jam contra ſua ſæviens viſcera, laqueum ſibi nectit, infantulumque, quem de eodem marito jamdudum ſuſceperat, eodem funiculo nectit: ſeque in præaltiſſimum puteum, appendicem parvulum trahens, præcipitat. Quam mortem dominus eorum ægerrimè ſuſtinens, arreptum ſervulum, qui cauſam tanti ſceleris uxori ſuæ præſtiterat, nudum, ac totum melle illitum, firmiter alligavit arbori ficulneæ: cujus in ipſa carioſa ſtipite, inhabitantium formicarum nidificia burriebant, & ultro citroque commeabant multivaga ſcaturigine. Quæ ſimul dulcem ac mellitum corporis nidorem perſentiſcunt, parvis quidem, ſed numeroſis & continuis morſiunculis penitus inhærentes, per longi temporis cruciatum ita, carnibus atque ipſis viſceribus adeſis, homine conſumpto, membra nudarunt: ut oſſa tamen viduata pulpis, nitore nimio candentia, funeſtæ cohæ-

cohærerent arbori. Hac quoque deteſtabili deſerta manſione, paganos in ſummo luctu relinquentes, rurſum pergimus: dieque toto campeſtres emenſi vias, civitatem quamdam populoſam & nobilem jam feſſi pervenimus. Inibi Larem ſedesque perpetuas paſtores illi ſtatuere decernunt, quod & longè quæſituris firmæ latebræ viderentur, & annonæ copioſæ beata crebritas invitabat. Triduo denique jumentorum refectis corporibus, quo venui cariores videremur, ad mercatum producimur: magnaque voce præconis pretia ſingulis nuntiantis, equi atque alij aſini opulentis emtoribus præſtimantur. ac me relictum ſolum, ac ſubſicivum cum faſtidio plerique præteribant. Jamque tædio contrectationis eorum, qui de dentibus noſtris ætatem computabant, manum cujusdam fœtore ſordentem, qui gingivas idemtidem meas putridis ſcalpebat digitis, mordicus arreptam, pæniſſimè contrivi. Quæ res circumſtantium ab emtione mea, utpote ferociſſimi, deterruit animos. Tunc præco diruptis faucibus, & rauca voce ſaucius, in meas fortunas ridiculos conſtruebat jocos: Quem ad finem canterium iſtum vænui fruſtra ſubjiciemus, & vetulum, extritis ungulis debilem, & colore deformem, & in hebeti pigritia ferocem, nec quidquam amplius quàm ruderarium cribrum? Quare vel donemus eum cuipiam, ſi qui tamen fœnum ſuum perdere non gravatur. Ad iſtum modum præco ille cachinnos circumſtantibus commovebat. Sed illa Fortuna mea ſæviſſima, quam per tot regiones jam aufugiens effugere, vel præcedentibus malis placare non potui, rurſum in me cæcos

detorſit oculos : & emtorem aptiſſimum duris meis caſibus mirè repertum objecit. ſcitote qualem. cynædum, & ſenem, calvum quidem, cincinnis ſemicanis & pendulis capillatum: unum de triviali popularium fece, qui per plateas & oppida cymbalis & crotalis perſonantes, deamque Syriam circumferentes mendicare compellunt. Is, nimio præſtinandi ſtudio, præconem rogat, cujatis eſſem? At ille Cappadocum me, & ſatis forticulum denuntiat. Rurſum requirit annos ætatis meæ. Sed præco laſciviens; Mathematicus quidam, qui ſtellas ejus diſpoſuit, quintum ei numeravit annum. ſed ipſe ſcilicet melius iſtud de ſua novit profeſſione. Quamquam enim prudens crimen Corneliæ legis incurram, ſi civem Romanum pro ſervo tibi vendidero; quin emis bonum & frugi mancipium, quod te & foris & domi poterit juvare? Sed exinde, odioſus emptor, aliud de alio non deſinit quærere. denique de manſuetudine etiam mea percontatur anxie. At præco, Vervecem, inquit, non aſinum vides, ad uſum omnem quietum, non mordacem, nec calcitronem quidem; ſed potius in aſini corio modeſtum hominem habitare credas. Quæ res cognitu non ardua. nam ſi faciem tuam mediis ejus feminibus immiſeris, facilè periclitaberis, videns quàm grandem tibi demonſtret patientiam. Sic præco lurconem tractabat dicacule. Sed ille, cognito cavillatu, ſimilis indignanti: At te, inquit, cadaver ſurdum & mutum, delirumque præconem, omnipotens & omniparens dea Syria, & ſanctus Sabadius, & Bellona, & mater Idæa, cum ſuo Adone Venus domina, cæcum reddant: qui ſcurrilibus jamdudum

jamdudum contra me velitaris jocis. An me putas ineptè, jumento fero poſſe Deam committere, ut turbatum repentè divinum dejiciat ſimulacrum: egoque miſer cogar crinibus ſolutis diſcurrere, & Deæ meæ humi jacenti aliquem medicum quærere? Accepto tali ſermone, cogitabam ſubitò velut lymphaticus exilire: ut, me ferocitate cernens exaſperatum, emptionem deſineret. Sed prævenit cogitatum meum emptor anxius, pretio depenſo ſtatim. quod quidem gaudens dominus, ſcilicet tædio mei, facilè ſuſcepit, ſeptemdecim denariûm: & illico me tumicla ſpartea deligatum tradidit Philebo. hoc enim nomine cenſebatur jam meus dominus. At ille ſuſceptum novitium famulum trahebat ad domum, ſtatimque illinc de primo limine proclamat: Puellæ, ſervum vobis pulcellum en ecce mercatus, perduxi. Sed illæ puellæ, chorus erat cynædorum, quæ ſtatim exultantes in gaudium, fracta, rauca & effeminata voce clamores abſonos intollunt: ratæ ſcilicet, verè quempiam hominem ſervulum miniſterio ſuo paratum. Sed poſtquam non cervam pro virgine, ſed aſinum pro homine ſuccidaneum vidêre: nare detorta, magiſtrum ſuum variè cavillantur. non enim ſervum, ſed maritum illum ſcilicet ſibi perduxiſſe. Et heus, ajunt, cave ne ſolus exedas tam bellum ſcilicet pullulum: ſed nobis quoque, tuis palumbulis, nonnumquam impertias. Hæc & hujusmodi mutuò blatterantes, præſepio me proximo deligant. Erat quidam juvenis ſatis corpulentus, choraula doctiſſimus, collatitia ſtipe de menſa paratus: qui foris quidem circum geſtantibus Deam cornu canens adambulabat:

bulabat: domi verò promiſcuis operis partiarios agebat concubitus. Hic me, ſimul domi conſpexit libenter, appoſitis largiter cibariis gaudens alloquitur: Veniſti tandem miſerrimi laboris vicarius. ſed diu vivas, & dominis placeas, & meis defectis jam lateribus conſulas. Hæc audiens, jam meas futuras novas cogitabam ærumnas. Die ſequenti variis coloribus induſiati, & deformiter quiſque formati, facie cœnoſo pigmento delita, & oculis obunctis graphicè, prodeunt: mitellis, & crocotis, & carbaſinis & bombycinis injecti. Quidam tunicas albas, in modum lanciolarum quoquò verſum fluente purpura, depictas cingulo ſubligati, pedes luteis induti calceis, Deamque ſerico contectam amiculo, mihi gerendam imponunt: brachiisque ſuis humerotenus renudatis attollentes immanes gladios ac ſecures, evantes exiliunt, incitante tibiæ cantu lymphaticum tripudium. Nec paucis percurſatis caſulis, ad quamdam villam poſſeſſoris Britini perveniunt. & ab ingreſſu primo, ſtatim abſonis ululatibus conſtrepentes, fanaticè pervolant. Diuque capite demiſſo, cervices lubricis intorquentes motibus, crinesque pendulos rotantes in circulum, & nonnumquam morſibus ſuos incurſantes muſculos, ad poſtremum ancipiti ferro, quod gerebant, ſua quisque brachia diſſicant. Inter hæc, unus ex illis bacchatur effuſius, ac de imis præcordiis anhelitus crebros referens, velut numinis divino ſpiritu repletus, ſimulabat ſauciam vecordiam prorſus. Quaſi Deûm præſentia ſoleant homines non ſui fieri meliores, ſed debiles effici, vel ægroti. Specta denique, quale, cœleſti Providentia,

mertium

mertium reportaverit. Infit vaticinatione clamoſa confiсto mendacio, ſemetipſum inceſſere atque criminari, quaſi contra fas ſanctæ religionis deſignaſſet aliquid: & inſuper juſtas pœnas noxij facinoris, ipſe de ſuis manibus expoſcere. Arrepto denique flagro, quod ſemiviris illis proprium geſtamen eſt, contortis tæniis lanoſi velleris prolixè fimbriatum, & multijugis talis ovium teſſellatum, indidem ſeſe multinodis commulcat ictibus: mirè contra plagarum dolores præſumptione munitus. Cerneres, proſectu gladiorum, ictuque flagrorum, ſolum ſpurcitie ſanguinis effeminati madeſcere. Quæ res incutiebat mihi non parvam ſolicitudinem, videnti tot vulneribus largiter profuſum cruorem: ne quo caſu Deæ peregrinæ ſtomachus, ut quorumdam hominum lactem, ſic illa ſanguinem conſpiceret aſininum. Sed ubi tandem fatigati, vel certè ſuo laniatu ſatiati, pauſam carnificinæ dedere; ſtipes æreas, immò verò & argenteas, multis certatim offerentibus, ſinu recepere patulo: necnon & vini cadum, & lactem, & caſeos, & farris & ſiliginis aliquid, & nonnullis ordeum Deæ gerulo donantibus, avidis animis corradentes omnia, & in ſacculos huic quæſtui de induſtria præparatos farcientes, dorſo meo congerunt: ut duplici ſcilicet ſarcinæ pondere gravatus, & horreum ſimul & templum incederem. Ad iſtum modum palantes, omnem illam deprædabantur regionem. Sed in quodam caſtello, copia lætati largioris quæſticuli, gaudiales inſtruunt dapes. A quodam colono, fictæ vaticinationis mendacio, pinguiſſimum depoſcunt arietem; qui deam Syriam eſurientem ſuo

ſatiaret

ſatiaret ſacrificio: probeque diſpoſita cœnula, balneas obeunt: ac dehinc lauti, quemdam fortiſſimum ruſticanum, induſtria laterum atque imis ventris benè præparatum, comitem cœnæ ſecum adducunt: paucisque admodum præguſtatis oluſculis, ante ipſam menſam ſpurciſſima illa propudia, ad illicitæ libidinis extrema flagitia infandis inguinibus efferantur. paſſimque circumfuſi, nudatum ſupinatumque juvenem execrandis uredinibus flagitabant. Nec diu tale facinus meis oculis tolerantibus, PORRO QUIRITES proclamare geſtivi. ſed viduatum ceteris ſyllabis ac literis præceſſit O tantum, ſanè clarum ac validum, & aſino proprium, ſed inoportuno planè tempore. Namque de pago proximo cum plures juvenes, abactum ſibi noctu perquirentes aſellum, nimioque ſtudio cuncta diverſoria ſcrutantes, intus ædium audito ruditu meo, prædam abſconditam latibulis ædium rati, coràm rem invaſuri ſuam, improviſi conferto gradu ſe penetrant: palamque illos, execrandas fœditates obeuntes deprehendunt. Jam jamque vicinos undique percientes, turpiſſimam ſcenam patefaciunt: inſuper ridiculè ſacerdotum puriſſimam laudantes caſtimoniam. Hac infamia conſternati, quæ per ora populi facilè dilapſa, meritò inviſos ac deteſtabiles eos cunctis effecerat, noctem fermè circa mediam, collectis omnibus, furtim caſtello faceſſunt. bonaque itineris parte ante jubaris ortum tranſacta, jam die claro ſolitudines avias nacti, multa ſecum priùs collocuti, accingunt ſe meo funeri; Deaque vehiculo meo ſublata, & humi repoſita, cunctis ſtramentis me renudatum, ac de

quadam

quadam quercu deſtinatum flagro illo pecuinis oſſibus cathenato verberantes, pœnè ad extremam confecerant mortem. Fuit unus, qui poplites meos enervare ſecuri ſæva comminaretur, quòd de pudore illo ſuo tam deformiter triumphaſſem. Sed & ceteri, non meæ ſalutis, ſed ſimulacri jacentis contemplatione, in vita me retinendum cenſuere. Rurſum itaque me refertum ſarcinis plenis, gladiis minantes, perveniunt ad quamdam nobilem civitatem. Inibi vir principalis, & aliàs religioſus, & eximiè Deûm reverens, tinnitu cymbalorum & ſonitu tympanorum, cantusque Phrygii mulcentibus modulis excitus, procurrit obviam; Deamque votivo ſuſcipiens hoſpitio, nos omnes intra conſeptum domus ampliſſimæ conſtituit: numenque ſumma veneratione atque hoſtiis opimis placare contendit. Hic ego me potiſſimum capitis periclitatum memini. Nam quidam colonus, partem venationis, immanis cervi pinguiſſimum femur, domino illi ſuo muneri miſerat. quod incurioſè ponè culinæ fores non altiuſculè ſuſpenſum, canis adæquè venaticus latenter invaſerat, lætusque præda, properè cuſtodientes oculos evaſerat. Quo damno cognito, ſuaque reprehenſa negligentia, coquus diu lamentatus lacrymis inefficacibus, jam jamque domino cœnam flagitante mœrens, & utcunque metuens, altius filio ſuo parvulo conſalutato, arreptóque funiculo, mortem ſibi nexu laquei comparabat. Nec tamen latuit fidam uxorem ejus caſus extremus mariti. ſed funeſtum nodum violenter invadens manibus ambabus, Adeo ne, inquit, præſenti malo perterritus, mente excidiſti tua?

tua? nec fortuitum iſtud remedium quod Deûm providentia ſubminiſtrat, intueris? Nam, ſi quid in ultimo Fortunæ turbine reſpicis, expergitè mihi auſculta: & advenam iſtum aſinum remoto quodam loco deductum jugula, femurque ejus ad ſimilitudinem perditi detractum; & accuratius in protrimentis ſapidiſſimè decoctum, appone domino, cervini vice. Nequiſſimo verberoni ſua placuit ſalus de mea morte. & multum conſervæ ſagacitate laudata, deſtinatæ etiam lanienæ cultros acuebat.

L. APULEII

METAMORPHOSEON,

SIVE

DE ASINO AUREO,

LIBER NONUS.

SIC ille nequiſſimus carnifex contra me manus impias obarmabat. At ego, præcipitante conſilium periculi tanti præſentia, nec expectata diutina cogitatione, lanienam imminentem fuga vitare ſtatui. protinusque vinculo, quo fueram deligatus, abrupto, curſu me proripio totis pedibus, ad tutelam ſalubrem crebris calcibus velitatus: illicoque me, raptim tranſcurſa proxima porticu, triclinio, in quo dominus ædium ſacrifica les epulas cum ſacerdotibus Deæ cœnitabat, incontanter immitto. nec pauca rerum apparatus cibarij,

cibarij, menſas etiam, impetu meo collido, atque diſturbo. Qua rerum deformi ſtrage paterfamilias commotus, ut importunum atque laſcivum, me cuidam famulo curioſe traditum, certo aliquo loco clauſum juſſit cohiberi: ne rurſum convivium placidum ſimili petulantia diſſiparem. Hic aſtuto commento ſcitulè munitus, & mediis lanij manibus ereptus, cuſtodela ſalutaris mihi gaudebam carceris. Sed nimirum nihil Fortuna renuente licet homini nato dexterum provenire: nec conſilio prudentis, vel remedio ſagacis, divinæ Providentiæ fatalis diſpoſitio ſubverti vel reformari poteſt. Mihi denique idipſum commentum, quod momentariam ſalutem reperiſſe videbatur, periculum grande, immò exitium præſens conflavit aliud. Nam quidam ſubitò puer, mobili ac trepida facie percitus, ut familiares inter ſe ſuſurrabant, irrumpit triclinium: ſuóque annuntiat domino, de proximo angiportu canem rabidam paulo ante per poſticam impetu miro ſeſe direxiſſe: ardentíque prorſus furore venaticos canes invaſiſſe: ac dehinc proximum petiiſſe ſtabulum, atque ibi pleraque jumenta incurriſſe pari ſævitia; nec poſtremum ſaltem ipſis hominibus peperciſſe. nam Micyllum mulionem, & Hephæſtionem cocum, & Hypatium cubicularium, & Apollonium medicum, immò verò & plures alios ex familia, abigere tentantes, variis morſibus quemque laceraſſe: certè venenatis morſibus contracta nonnulla jumenta efferari jam ſimili rabie. Quæ res omnium ſtatim percuſſit animos. ratíque me etiam eadem peſte infectum ferocire, arreptis cujuſcemodi telis, mutuóque ut exitium

communne protelarent cohortati, ipſi potius eodẽ veſaniæ morbo laborantes, perſequuntur. Nec dubio me lanceis illis & venabulis, immò verò & bipennibus, quæ facilè famuli ſubministrabant, membratim compilaſſent; ni reſpecto ſubiti periculi turbine, cubiculum in quo mei domini devertebant, protinus irrupiſſem. Tunc clauſis obſeratisque ſuper me foribus, obſidebant locum; quoad, ſine ullo conceſſionis ſuæ periculo, peſtilentiæ letalis pervicaci rabie poſſeſſus ac pereſus, abſumerer. Quo facto, tandem libertatem nactus, ſolitariæ fortunæ munus amplexus, ſuper conſtratum lectum abjectus, poſt multum equidem temporis ſomnum humanum quievi. Jamque clara die, mollitie cubiculi refota laſſitudine, vegetus exſurgo: atque illos, qui meæ tutelæ pervigiles excubias agitaverant, auſculto de meis ſic altercare fortunis: At hunccine miſerum iſtum aſinum jugi furore jactari credimus? immo verò jam virus, inquieſcente ſævitia prorſus extinctum. Sic opinionis variæ terminum ad explorationem conferunt: ac de rima quadam proſpiciunt, ſanum me atque ſobrium otioſè conſiſtere. Jamque ultro foribus patefactis, plenius, an ſim jam manſuefactus, periclitantur. Sed unus ex his, de cœlo miſſus mihi ſoſpitator, argumentum explorandæ ſanitatis meæ tale commonſtrat ceteris: ut aquæ recentis completam pelvem offerrent potui meo. ac, ſi intrepidus, & more ſolito ſumens, aquis allubeſcerem; ſanum me, atque omni morbo ſcirent expeditum: contrà verò, ſi viſum contactumque laticis vitarem ac perhorreſcerem; pro comperto, noxiam rabiem pertinaciter durare.

Hoc

Hoc enim, libris etiam priſtinis proditum, obſervari ſolere. Iſto placito, vas immane confeſtim aquæ perlucidæ de proximo petitæ fonte, contantes adhuc, offerunt mihi. At ego ſine ulla mora progreſſus, etiam obvio gradu ſatis ſitienter, pronus, & totum caput invergens, ſalutares verè equidem illas aquas hauriebam. Jamque & plauſus manus, & aurium flexus, & ductum capiſtri, & quidvis aliud periclitantium, placidè patiebar; quoad contra veſanam eorum præſumptionem, modeſtiam meam liquidò cunctis approbarem. Ad iſtum modum vitato duplici periculo, die ſequenti rurſum divinis exuviis onuſtus, cum crotalis & cymbalis circumforaneum mendicabulum producor ad viam. Nec paucis caſulis atque caſtellis oberratis, divertimus ad quempiam pagum urbis opulentæ quondam, ut memorabant incolæ, inter ſemiruta veſtigia conditum. & hoſpitio proximi ſtabuli recepti, cognoſcimus lepidam de adulterio cujusdam pauperis fabulam: quam vos etiam cognoſcatis volo. Hic gracili pauperie laborans, fabriles operas præbendo, parvis illis mercedibus vitam tenebat. Erat ei tamen uxorcula, etiam ſatis quidem tenuis & ipſa, verumtamen poſtrema laſcivia famigerabilis. Sed die quadam, dum matutinò ille ad opus ſuſceptum proficiſcitur, ſtatim latenter irrepit ejus hoſpitium temerarius adulter. Ac, dum Veneris colluctationibus ſecurius operantur; maritus ignarus rerum, ac nihil etiamnunc tale ſuſpicans, improviſus hoſpitium repetit. Jamque clauſis & obſeratis foribus, uxoris laudata continentia, januam pulſat, ſibilo etiam præſentiam ſuam denuntiante. Tunc mulier

callida,& ad hujusmodi flagitia peraſtutula, tenaciſſimis amplexibus expeditum hominem, dolio, quod erat in angulo ſemiobrutum, ſed aliàs vacuum, diſſimulanter abſcondit: & patefactis ædibus, adhuc introeuntem maritum aſpero ſermone accipit: Siccine, vacuus & otioſus, inſinuatis manibus ambulabis mihi, nec, obito conſueto labore, vitæ noſtræ proſpicies, & aliquid cibatui parabis? at ego miſera & per noctem & per diem lanificio nervos meos contorqueo, ut intra cellulam noſtram ſaltem lucerna luceat. Quanto me felicior Daphne vicina, quæ mero & prandio matutino ſatiata, cum ſuis adulteris voluptatur! Sic confutatus maritus, Et quid iſtuc eſt? ait. Nam, licet forenſi negotio officinator noſter attentus ferias nobis fecerit, tamen hodiernæ cœnulæ noſtræ proſpexi. Vides iſtud dolium, quod ſupervacuum, fruſtra locum detinet tantum; & revera præter impedimentum converſationis noſtræ, nihil præſtat amplius? iſtud ego quinque denariis cuidam venditavi: & adeſt, ut, dato pretio, ſecum rem ſuam ferat. Quin itaque præcingeris, mihique manum tantiſper accommodas, ut exobrutum protinus tradatur emptori. E re nata fallacia, mulier temerarium tollens cachinnum, Magnum, inquit, iſtum virum ac ſtrenuum negotiatorem nacta ſum, qui rem quam ego mulier intra hoſpitium contenta, jamdudum ſeptem denariis vendidi, minoris diſtraxit. Additamento pretij lætus maritus, Et quis eſt ille, ait, qui tanto pretio præſtinavit? At illa, Olim inepte, inquit, deſcendit in dolium, ſedulò ſoliditatem ejus probaturus. Nec ille ſermoni mulieris defuit: ſed exurgens

exurgens alacriter, Vis, inquit, verum ſcire materfamiliàs? hoc tibi dolium nimis vetuſtum eſt, & multifariam rimis hiantibus quaſſum. Ad maritumque ejus diſſimulanter converſus: Quin tu quicunque es homuncio, lucernam, ait, actutum mihi expedis: ut eraſis intrinſecus ſordibus, diligenter aptum uſui poſſim dinoſcere. niſi nos putas æs de malo habere. Nec quidquam moratus ac ſuſpicatus acer & egregius ille maritus, accenſa lucerna: Diſcede, inquit, frater, & otioſus adſiſte, donec probè procuratum iſtud tibi repræſentem. Et cum dicto nudatus ipſe, delato lumine, ſcabiem vetuſtam carioſæ teſtæ occipit exſculpere. At verò adulter, belliſſimus ille puſio, inclinatam dolio pronam uxorem fabri, ſuperincurvatus, ſecurè dedolabat. At illa capite in dolium demiſſo, maritum ſuum aſtu meretricio tractabat ludicrè. hoc, & illud, & aliud, & rurſus aliud purgandum digito demonſtrat ſuo: donec utroque opere perfecto, acceptis ſeptem denariis calamitoſus faber collo ſuo gerens dolium, coactus eſt ad hoſpitium adulteri perferre. Pauculis ibi diebus commorati, & munificentia publica ſaginati, vaticinationisque crebris mercedibus ſuffarcinati piiſſimi illi ſacerdotes, novum quæſtus genus ſibi comminiſcuntur. Sorte unica caſibus pluribus enotata, conſulentes de rebus variis plurimos, ad hunc modum cavillantur. Sors hæc erat:

Ideo conjuncti terram proſcindunt boves,
Vt in futurum læta germinent ſata.

Tum ſi qui, matrimonium ſorte captantes, interrogarent; rem ipſam reſponderi ajebant:

Jungendos connubio, & ſatis liberûm procreandis. Si poſſeſſiones præſtinaturus quæreret; meritò boves, ut & jugum, & arva ſementis florentia, pronuntiari. Si quis de profectione ſollicitus, divinum caperet auſpicium: junctos jam paratosque quadrupedum cunctorum manſuetiſſimos: & lucrum promitti de glebæ germine. Si prælium capeſſiturus, vel latronum factionem perſequuturus, utiles nec ne proceſſus ſciſcitaretur; addictam victoriam forti præſagio contendebant: quippe cervices hoſtium jugo ſubacturi, & prædam de rapinis uberrimam fructuoſamque capturi. Ad iſtum modum, divinationis aſtu captioſo contraxerant non parvas pecunias. Sed aſſiduis interrogationibus, argumenti ſatietate jam defecti, rurſum ad viam prodeunt, via tota quam nocte confeceramus longè pejorem. quidni? lacunoſis incilibus voraginoſam, partim ſtagnanti palude fluidam, & alibi ſubluvie cœnoſa lubricam. Crebris denique offenſaculis & aſſiduis lapſibus jam contuſis cruribus meis, vix tandem ad campeſtres ſemitas feſſus evadere potui. Et ecce, nobis repentè de tergo manipulus armati ſupercurrit equitis: ægreque cohibita equorum curruli rabie, Philebum ceterosque comites ejus involant avidi: colloque conſtricto, & ſacrilegos impurosque compellantes, interdum pugnis obverberant: nec non manicis etiam cunctos coartant: & idemtidem urgenti ſermone comprimunt, promerent ocyus aureum cantharum, promerent auctoramentum illud ſui ſceleris: quod, ſimulatione ſolemnium, quæ in operto factitaverant, ab ipſis pulvinaribus matris Deûm clanculo

clanculo furati, prorſus quaſi poſſent tanti facinoris evadere ſupplicium, tacita profectione adhuc luce dubia pomerium pervaſerint. Nec defuit, qui manu ſuper dorſum meum injecta, in ipſo Deæ, quam gerebam, gremio ſcrutatus, reperiret, atque incoram omnium aureum depromeret cantharum. Nec iſto ſaltem tam nefario ſcelere impuratiſſima illa capita confutari, terrerive potuere, ſed mendoſo riſu cavillantes: En, inquiunt, indignæ rei ſcævitatem! quàm pleriq́ue inſontes periclitantur homines! propter unicum cantharum, quem Deûm mater ſorori ſuæ Deæ Syriæ hoſpitale munus obtulit, noxios religionis antiſtites ad diſcrimen vocari capitis. His, & aliis ſimilibus affaniis fruſtra obblatteratis, eos retrorſum abducunt pagani, ſtatimque vinctos in Tullianum compingunt: cantharoq́ue, & ipſo ſimulacro quòd gerebam, apud fani donarium redditis ac conſecratis, altera die productum me, rurſum voce præconis vænui ſubjiciunt, ſeptemq́ue nummis carius, quàm prius me comparaverat Philibus, quidam piſtor de proximo caſtello præſtinavit. protinuſq́ue, frumento etiam coëmpto affatim onuſtum, per iter arduum ſcrupis, & hujuſcemodi ſtirpibus infeſtum, ad piſtrinum, quod exercebat, perducit. Ibi complurium jumentorum multivij circuitus intorquebant molas ambage varia. nec die tantùm, verùm perpeti etiam nocte, prorſus inſtabili machinarum vertigine lucubrabant pervigilem farinam. Sed mihi, ne rudimentum ſervitij perhorreſcerem, novus dominus loca & lautia prolixè præbuit. Nam & diem illum primum feriatum dedit, & cibariis abundanter

inſtruxit præſepium. Nec tamen illa otij ſaginæque beatitudo duravit ulterius. Sed die ſequenti, molæ, quæ maxima videbatur, matutinus adſtituor: & illico velata facie, propellor ad incurva ſpacia flexuoſi canalis: ut in orbe termini circumfluentis reciproco greſſu, mea recalcans veſtigia, vagarer errore certo. Nec tamen ſagacitatis ac prudentiæ meæ prorſus oblitus facilem me tirocinio diſciplinæ præbui. Sed quamquam frequenter, cùm inter homines agerem, machinas ſimiles circumrotari vidiſſem; tamen ut expers & ignarus operis, ſtupore mentito defixus hærebam. quod enim rebar, ut minus aptum, & hujusmodi miniſterio ſatis inutilem, me ad quempiam alium utique leviorem laborem legatum iri, vel otioſum certè cibatum iri. Sed fruſtra ſolertiam damnoſam exercui. Complures enim protinus, baculis armati me circunſteterunt: atque, ut eram luminibus obtectis ſecurus, etiamnunc repentè ſigno dato, & clamore conferto, plagas ingerentes acervatim, adeò me ſtrepitu turbulentant, ut cunctis conſiliis abiectis, illico ſcitiſſimè tæniæ ſparteæ totus innixus, diſcurſus alacres obirem. Hac ſubita ſectæ commutatione riſum toto cœtu commoveram. Jamque maxima diei parte tranſacta, defectum alioquin me, helcio ſparteo dimoto, nexu machinæ liberatum applicant præſepio. At ego quamquam eximiè fatigatus, & refectione virium vehementer indigus, & prorſus fame perditus; tamen familiari curioſitate attonitus, & ſatis anxius, poſtpoſito cibo, qui copioſus aderat, inoptabilis officinæ diſciplinam cum delectatione quadam arbitrabar. Dij boni!

boni! quales illi homunculi vibicibus livedinis totam cutem depicti, dorſumque plagoſum ſciſſili centunculo magis inumbrati quàm obtecti; nonnulli exiguo tegili tantummodo pubem injecti, cuncti tamen ſic tunicati, ut eſſent per pannulos manifeſti; frontes literati, & capillum ſemiraſi, & pedes annulati, tum lurore deformes, & fumoſis tenebris vaporoſæ caliginis palpebras adeſi, atque adeò male luminati: & in modum pugilum, qui pulviſculo perſperſi dimicant, farinulento cinere ſordide candidati. Jam de meo jumentario contubernio quid, vel ad quem modum memorem? Quales illi muli ſenes, vel cantherij debiles? circa præſepium capita demerſi, contruncabant moles palearum: cervice carioſa vulnerum putredine, follicantes nares languidas aſſiduo pulſu tuſſedinis hiulci, pectora copulæ ſparteæ tritura continua exulcerati, coſtas perpetua caſtigatione oſſium tenus renudati, ungulas multivia circunciſione in enorme veſtigium porrecti, totumque corium veterna atque ſcabioſa macie exaſperati. Talis familiæ funeſtum mihi etiam metuens exemplum, veteriſque Lucij Fortunam recordatus, & ad ultima ſalutis jam detruſus, ſummiſſo capite mœrebam. Nec ullum uſpiam cruciabilis vitæ ſolatium aderat: niſi quòd ingenita mihi curioſitate recreabar, dum præſentiam meam parvi facientes, liberè quæ volunt omnes & agunt & loquuntur. Nec immeritò priſcæ poëticæ divinus auctor apud Graios, ſummæ prudentiæ virum monſtrare cupiens, multarum civitatum obitu, & variorum populorum cognitu, ſummas adeptum virtutes cecinit. Nam & ipſe gratas gratias

Aſino meo memini, quòd me ſuo celatum tegmine, variiſque fortunis exercitatum, etſi minus prudentem, multiſcium certè reddidit. Fabulam denique bonam, præ ceteris ſuave comptam, ad aures veſtras afferre decrevi. & en, occipio. Piſtor ille, qui me pretio ſuum fecerat, bonus alioqui vir & apprimè modeſtus, peſſimam & ante cunctas mulieres longè deterrimam ſortitus conjugem, pœnas extremas tori Lariſque ſuſtinebat: ut hercules ejus vicem ego quoque tacitus frequenter ingemiſcerem. Nec enim vel vnum vitium nequiſſimæ illi feminæ deerat: ſed omnia prorſus, ut in quamdam cænoſam latrinam, in ejus animum flagitia confluxerant. ſcæva, ſæva, viroſa, ebrioſa, pervicax, in rapinis turpibus avara, in ſumptibus fœdis profuſa: inimica Fidei, hoſtis Pudicitiæ. Tunc ſpretis atque calcatis divinis numinibus, in vicem certæ religionis, mentita ſacrilega præſumptione Dei, quem prædicaret vnicum, confictis obſervationibus vacuis, fallens omnes homines, & miſerum maritum decipiens, matutino mero & continuo ſtupro corpus manciparat. Talis illa mulier, miro me perſequebatur odio. Nam & antelucio recubans adhuc, ſubiungi machinæ novitium clamabat aſinum: & ſtatim ut cubiculo primùm proceſſerat, inſiſtens jubebat, incoram ſui plagas mihi quàm plurimas irrogari. &, cùm tempeſtivo prandio laxarentur jumenta cetera, longè tardius applicari præſepio jubebar. Quæ ſævitia, multo mihi magis genuinam curioſitatem in ſuos mores ampliaverat. Nam & aſſiduò planè commeantem in ejus cubiculum quemdam ſentiebam juvenem, cujus

&

& faciem videre cupiebam ex ſummo ſtudio:ſi tamen velamentum capitis libertatem tribuiſſet meis alioquin luminibus: nec enim mihi ſolertia defuiſſet, ad detegenda quoquomodo peſſimæ feminæ flagitia. Sed anus quædam, ſtupri ſequeſtra, & adulterorum internuntia, de die cottidie inſeparabilis aderat. cum qua protinus jentaculo, ac dehinc vino mero mutuis vicibus velitata, ſcenas fraudulentas in exitium miſerrimi mariti ſubdolis ambagibus conſtruebat. At ego quamquam graviter ſuccenſens errori Fotidis, quæ me dum avem fabricat, perficit aſinum; iſto tamen vel unico ſolatio ærumnabilis deformitatis meæ recreabar, quod auribus grandiſſimis præditus, cuncta longulè etiam diſſita facilimè ſentiebam. Denique die quadam timidæ illius aniculæ ſermo talis meas defertur aures: De iſto quidem mi herilis tecum ipſa videris, quæ ſine meo conſilio pigrum, & formidoloſum familiarem iſtum ſortita es: qui inſuavis & odioſi mariti tui caperatum ſupercilium ignaviter perhorreſcit; ac per hoc amoris languidi deſidia tuos volentes amplexus diſcruciat. Quanto melior Phileſieterus, adoleſcens & formoſus & liberalis & ſtrenuus, & contra maritorum inefficaces diligentias conſtantiſſimus! dignus hercules ſolus omnium matronarum perfrui deliciis: dignus ſolus coronam auream capite geſtare, vel ob unicum iſtud, quod nunc nuper in quemdam zelotypum maritum eximio ſtudio commentus eſt. Audi denique, & amatorum diverſum ingenium compara. Noſti quemdam Barbarum, noſtræ civitatis decurionem, quem Scorpionem, præ morum acritudine,

acritudine, vulgus appellat. hic uxorem generoſam, & eximia formoſitate præditam, mira cuſtodela munitam, domi ſuæ quàm cautiſſimè cohibebat. Ad hæc, ultima piſtoris illa uxor, ſubjiciens: Quidni? inquit, novi diligenter. Aretem meam condiſcipulam memoras. Ergo, inquit anus, noſti totam Phileſieteri etiam ipſius fabulam? Minime gentium, inquit: ſed noſſe valde cupio, & oro mater; ordine mihi ſingula retexe. Nec commorata illa ſermocinatrix immodica, ſic anus incipit: Barbarus iſte, cùm neceſſariam profectionem pararet, pudicitiamque caro conjugio conſervare ſumma diligentia cuperet; ſervulum ſuum Myrmecem, fidelitate præcipua cognitum, ſecretum commonet, ſuæque dominæ cuſtodelam omnem permittit: carcerem & perpetua vincula, famem denique & mortem violentam comminatus, ſi quisquam hominum, vel in tranſitu, digitotenus eam contigiſſet. idque dejerans etiam confirmat per omnia divina numina. Ergo igitur ſummo pavore perculſum Myrmecem acerrimum relinquens uxori ſequutorem, ſecuram dirigit profectionem. Tunc obſtinato animo vehementer anxius Myrmex, nec uſquam dominam ſuam progredi ſinebat, & lanificio domeſtico deſtrictam inſeperabilis adſidebat. ac tantum neceſſario veſpertini lavacri progreſſu, adfixus atque conglutinatus, extremas manu prehendens lacinias, mira ſagacitate commiſſæ provinciæ fidem tuebatur. Sed ardentem Phileſieteri vigilantiam, matronæ nobilis pulcritudo latêre non potuit. Atque hac ipſa potiſſimum famoſa caſtitate, & inſignis tutelæ nimietate inſtrictus atque inflammatus,

quidvis

quidvis facere, quidvis pati paratus, ad expugnandam tenacem domus diſciplinam totis accingitur viribus. certuſque fragilitatis humanæ Fidei, & quòd pecuniæ cunctæ ſint difficultates perviæ, auroque ſoleant adamantinæ etiam perfringi fores; opportunè nactus Myrmecis ſolitatem, ei amorem ſuum aperit: & ſupplex eum medelam cruciatui deprecatur. nam ſibi ſtatutam decretamque mortem proximare, ni maturius cupito potiatur. Nec eum tamen quidquam in re facili formidare debere. quippe cùm veſpera ſolus, fide tenebrarum contectus atque abſconditus introrepere, & intra momentum temporis remeare poſſet. His & hujuſcemodi ſuadelis validum addens cuneum, qui rigentem prorſus ſervi tenacitatem violenter diffinderet. porrecta enim manu ſua, demonſtrat ei novitate nimia candentes ſolidos aureos: quorum viginti quidem puellæ deſtinaſſet: ipſi verò decem libenter offerret. Exhorruit Myrmex inauditum facinus, & obcluſis auribus effugit protinus. Nec auri tamen ſplendor flammeus oculos ipſius exire potuit: ſed quamquam procul ſemotus, & domum celeri gradu provectus, videbat tamen decôra illa monetæ lumina, & opulentam prædam jam tenebat animo: miroque mentis ſalo & cogitationum diſſenſſione, miſellus in diverſas ſententias carpebatur, ac diſtrahebatur. Illic fides, hic lucrum; illic cruciatus, hic voluptas. Ad poſtremum tamen, formidinem mortis vicit aurum. Nec ſaltem ſpatio cupido formoſæ pecuniæ leniebatur. ſed nocturnas etiam curas invaſerat peſtilens avaritia, ut, quamvis herilis eum comminatio domi cohiberet, aurum

tamen foras evocaret. Tunc devorato pudore, & dimota contatione, ſic ad aures dominæ mandatum perfert. Nec à genuina levitate deſcivit mulier, ſed execrando metallo pudicitiam ſuam protinus auctorata eſt. Ita gaudio perfuſus, ad ſuæ fidei præcipitium, Myrmex non modò capere, verùm ſaltem contingere, quam exitio ſuo viderat, pecuniam cupiens, & magnis ſuis laboribus perfectum deſiderium Phileſietero, lætitia percitus, nuntiat: ſtatimque deſtinatum pretium repoſcit. & tenet nummos aureos manus Myrmecis, quæ nec æreos norat. Jamque nocte promota, ſolum perducit ad domum, probeque capite contectum, amatorem ſtrenuum infert aduſque dominæ cubiculum. Commodùm novis amplexibus Amori rudi litabant, commodùm prima ſtipendia Veneri militabant novi & nudi milites: & contra omnium opinionem, captata noctis opportunitate, improviſus maritus aſſiſtit. ſuæ domus januam jam pulſat, jam clamat, jam ſaxo fores verberat: &, ipſa tarditate magis magisque ſuſpectus, dira comminatur Myrmeci ſupplicia. At ille, repentino malo perturbatus, & miſera trepidatione ad inopiam conſilij deductus, quod ſolum poterat, nocturnas tenebras cauſabatur ſibi obſiſtere, quin clavem curioſè abconditam reperiret. Interdum Phileſieterus, cognito ſtrepitu, raptim tunicam injectus, ſed planè præ turbatione pedibus intectis, procurrit cubiculo. Tunc Myrmex, tandem clave peſſulis ſubjecta, repandit fores. & recipit tunc etiam fidem Deûm boantem dominum. eoque properè cubiculum petente, clandeſtino tranſcurſu dimittit Phileſieterum. Quo jam pro limine liberato,

ſecurus

ſecurus ſui,clauſa domo,rurſum ſe reddidit quieti. Sed dum prima luce Barbarus procedit cubiculo, videt ſub lectulo ſoleas incognitas, quibus indutus Phileſieterus irrepſerat: ſuſpectusque è re nata, quæ geſta ſunt: non uxori, nec ulli familiarium cordolio patefacto, ſublatis his, & in ſinum furtim abſconditis, juſſo tantum Myrmece per conſervos vincto forum verſus detrahi, tacitos ſecum mugitus iterans, rapidum dirigit greſſum, certus ſolearum indicio veſtigium adulteri poſſe ſe perfacilè indipiſci. Sed ecce, per plateam dum Barbarus vultu turgido, ſubductisque ſuperciliis incedit iratus; ac pone eum Myrmex vinculis obrutus, non quidem coram noxæ deprehenſus, conſcientia tamen peſſima permiſtus, lacrymis uberibus, ac poſtremis lamentationibus, inefficacem commovet miſerationem: opportunè Phileſieterus occurrens, quamquam diverſo quodam negotio deſtinatus, repentina tamen facie permotus, non enim deterritus,recolens feſtinationis ſuæ delictum, ut cetera conſequenter ſuſpicatus, ſagaciter extemplò ſumpta familiari conſtantia, dimotis ſervulis, invadit cum ſummo clamore Myrmecem, pugnisque malas ejus clementer obtundens, At te, inquit, nequiſſimum & periurum caput, dominus iſte tuus, & cuncta cœli numina,quæ dejerando temere devotaſti, peſſimum peſſime perdant! qui de balneis ſoleas heſterna die mihi furatus es: dignus hercules, dignus, qui & iſta vincula conteras, & inſuper etiam carceris tenebras perferas.Hac opportuna fallacia vigorati juvenis inductus, immò ſublatus & ad credulitatem delapſus Barbarus,

poſtli-

poſtliminiò domum regreſſus, vocato Myrmece; ſoleas illas offerens, & ignovit ex animo: & uti domino redderet, cui ſubripuerat, ſuaſit. Hactenus adhuc anicula garriente, ſuſcipit mulier: Beatam illam, quæ tam conſtantis ſodalis libertate fruitur! At ego miſella, molæ etiam ſonum, & cœcam illius ſcabioſi aſini faciem timentem familiarem incidi. Ad hæc anus: Jam ego tibi, probè ſuaſum & confirmatum animi amatorem illum alacrem, vadimonio ſiſtam. Et inſuper condicta veſpertina regreſſione cubiculo faceſſit. At pudica uxor ſtatim cœnas Saliares comparat. vina pretioſa defecat, pulmenta recentia tucetis temperat, menſa largiter inſtructa. Denique, ut Dei cujusdam, ſic adventus expectatur adulteri. nam, & opportunè, maritus foris apud naccam proximum cœnitabat. Ergo igitur meridie propinquante, helcio tandem abſolutus, refectuique ſecurè redditus, non tam hercules laboris libertate gratulabar, quàm quòd revelatis luminibus, liberè jam, cunctas facinoroſæ mulieris artes proſpectare poteram. Sol ipſum quidem delapſus Oceanum, ſubterrenas orbis plagas illuminabat: & ecce, nequiſſimæ anus adhærens lateri temerarius adulter adventat: puer admodum, & adhuc lubrico genarum ſplendore conſpicuus, adhuc adulteros ipſe delectans. Hunc multis admodum ſaviis exceptum, mulier cœnam jubet paratam accumbere. Sed ut primùm occurſoriam potionem, & inchoatum guſtum extremis labiis contingebat adoleſcens; multo celerius opinione rediens, maritus adventat. Tunc uxor egregia, diras devotiones in eum deprecata, & crurum ei fragium obominata,

exangui

exangui formidine trepidantem adulterum, alveo ligneo, quo frumenta purgari conſueverant, temerè propter jacenti ſuppoſitum, abſcondit: ingenitaque aſtutia diſſimulato tanto flagitio, intrepidum mentita vultum, percontatur de marito, cur utique contubernalis artiſſimi relicta cœnula, præmaturus afforet. At ille dolenti prorſus animo ſuſpirans aſſiduè, Nefarium, inquit, & extremum facinus perditæ feminæ tolerare nequiens, fuga me proripui. Hem qualis Dij boni matrona, quàm fida, quamque ſobria, turpiſſimo ſe dedecore fœdavit! Juro per iſtam ego ſanctam Cererem, me nunc etiam meis oculis de tali muliere minus credere. His inſtincta verbis mariti, audaciſſima uxor, noſcendæ rei cupiens, non ceſſat obtundere, totam prorſus à principio fabulam promeret. Nec deſtitit: donec ejus voluntati ſuccubuit maritus. & ſic, ignarus ſuorum, domus alienæ percenſet infortunium: Contubernalis mei fullonis uxor, alioquin ſervati pudoris, ut videbatur, femina, quæ ſemper ſecundo rumore glorioſa, Larem mariti pudicè gubernabat, occulta libidine prorupit in adulterum quempiam. Cumque furtivos amplexus obiret aſſiduè, ipſo illo denique momento, quo nos lavati cœnam petebamus, cum eodem illo juvene miſcebatur in Venerem. Ergo noſtra repentè turbata præſentia, ſubitario ducta conſilio, eumdem illum ſubjectum contegit viminea cavea: quæ fuſtium flexu in rectum aggregata cumulum, lacinias circumdatas, ſuffuſa candido fumo ſulphuris inalbabat. eoque jam, ut ſibi videbatur, tutiſſimè celato, menſam nobiſcum ſecura participabat.

Interdum acerrimo gravique odore ſulphuris juvenis ineſcatus, atque obnubilatus, intercluſo ſpiritu diffluebat: utque eſt ingenium vivacis metalli, crebras ei ſternutationes commovebat. Atque ut primum è regione mulieris, ponè tergum ejus maritus acceperat ſonum ſternutationis, quod enim putaret ab ea profectum; ſolito ſermone ſalutem ei fuerat imprecatus, & iterato rurſum, & frequentato ſæpius: donec rei nimietate commotus, quod res erat tandem ſuſpicatur. Et, impulſa menſa protinus, remotaque cavea, producit hominem, crebros anhelitus ægre reflantem. inflammatusque indignatione contumeliæ, gladium flagitans, jugulare moriturum geſtiebat; ni reſpecto communi periculo, vix eum ab impetu furioſo cohibuiſſem: adſeverans brevi, abſque noxa noſtri, ſuapte inimicum ejus violentia ſulphuris periturum. Nec ſuadela mea, ſed ipſius rei neceſſitate lenitus, quippe jam ſemivivum, illum in proximum deportat angiportum. Tunc uxorem ejus tacitè ſuaſi, ac denique perſuaſi, ſecederet paululum, atque ultra limen tabernæ ad quampiam tantiſper familiarem ſibi mulierem: quoad ſpatio fervens mariti ſedaretur animus: qui tanto calore, tantaque rabie perculſus, non eram dubius, aliquid etiam de ſe ſuaque conjuge triſtius profectò cogitaret aliud. Contubernalis epularum tædio fugatus, Larem reveni meum. Hæc recenſente piſtore, jamdudum procax & temeraria mulier, verbis execrantibus fullonis illius deteſtabatur uxorem: illam perfidam, illam impudicam, denique univerſi ſexus grande dedecus: quæ ſuo pudore poſtpoſito, torique genialis calcato fœdere,

Larem

Larem mariti lupanari maculaſſet infamiâ: jamque perdita nuptæ dignitate, proſtitutæ ſibi notam adſciverit. Addebat, & tales oportere vivas exuri feminas. Et tamen, taciti vulneris, & ſuæ ſordidæ conſcientiæ commonita, quo maturius ſtupratorem ſuum tegminis cruciatu liberaret, idemtidem ſuadebat, maritum temporius quieti decedere. At ille; utpote intercepta cœna profugerat prorſus jejunus, menſam poni comiter poſtulabat. Apponebat ei propere, quamvis invita, mulier. quippini? deſtinatam alij. Sed mihi penitus carpebantur præcordia, & præcedens facinus ac præſentem deterrimæ feminæ conſtantiam cogitanti: mecumque ſedulò deliberabam, ſi quo modo poſſem, detectis ac revelatis fraudibus, auxilium meo præbere domino: illumque, qui inſtar teſtudinis alveum ſuccubabat, depulſo tegmine, cunctis palam facere. Sic herili contumelia me cruciatum, tandem cœleſtis reſpexit Providentia. Nam ſenex claudus, cui noſtra tutela permiſſa fuerat, univerſa nos jumenta, id hora jam poſtulante, ad lacum proximum bibendi cauſa gregatim prominabat. Quæ res opportuniſſimam mihi vindictæ ſubminiſtravit occaſionem. Namque prætergrediens, obſervatos extremos digitos adulteri, qui per anguſtias cavi tegminis prominebant, obliquata atque infeſta ungula compreſſos, uſque ad ſummam minutiem contero; donec intolerabili dolore commotus, ſublato flebili clamore, repulſoque & abjecto alveo, conſpectui profano redditus, ſcenam propudioſæ mulieris patefecit. Nec tamen piſtor damno pudicitiæ magnoperè commotus, exangui pallore trepidantem

 puerum;

puerum, ſerena fronte & propitiata facie commulcens, incipit: Nihil triſte de me tibi fili metuas. non ſum barbarus, nec agreſti morum ſquallore præditus: nec ad exemplum machinæ truculentæ, ſulphuris te lætali fumo necabo; ac ne juris quidem ſeveritate lege de adulteriis ad diſcrimen vocabo capitis tam venuſtum tamque pulcellum puellum: ſed planè cum uxore mea partiariò tractabo. nec erciſcundæ familiæ, ſed communi dividundo formula dimicabo: ut, ſine ulla controverſia vel diſſenſione, tribus nobis in uno conveniat lectulo. Nam & ipſe ſemper cum mea conjuge tam concorditer vixi, ut, ex ſecta prudentium, eadem nobis ambobus placerent. Sed nec æquitas ipſa patitur, habere plus auctoritatis uxorem quàm maritum. Talis ſermonis blanditie cavillatum, deducebat ad torum nolentem puerum, ſequentem tamen: & pudiciſſima illa uxore altrorſus diſcluſa, ſolus ipſe cum puero cubans, gratiſſima corruptarum nuptiarum vindicta perfruebatur. Sed cùm primùm rota Solis lucida diem peperit, vocatis duobus è familia validiſſimis, quàm altiſſimè ſublato puero, ferula nates ejus obverberans: Tu autem, inquit, tam mollis ac tener, & admodum puer, defraudatis amatoribus ætatis tuæ flore, mulieres appetis: atque eas liberas & connubia lege ſociatas corrumpis, & intempeſtivum tibi nomen adulteri vindicas? His, & pluribus verbis compellatum, & inſuper affatim plagis caſtigatum, forinſecus abjicit. At ille adulterorum omnium fortiſſimus, inſperata potitus ſalute, tamen nates candidas illas noctu diuque diruptus, mœrens profugit. Nec ſecius piſtor illc

ille nuntium remiſit uxori, eamque protinus de ſua perturbavit domo. At illa, præter genuinam nequitiam, contumelia etiam, quamvis juſta, tamen altius commota atque exaſperata, ad armillum revertit, & ad familiares feminarum artes accenditur: magnaque cura requiſitam veratricem quamdam feminam, quæ devotionibus ac maleficiis quidvis efficere poſſe credebatur, multis exorat precibus, multisque ſuffarcinat muneribus, alterum de duobus poſtulans: vel rurſum mitigato conciliari marito; vel ſi id nequiverit, certe Larva, vel aliquo diro numine immiſſo, violenter ejus expugnari ſpiritum. Tunc ſaga illa, & divinipotens primis adhuc armis facinoroſæ diſciplinæ ſuæ velitatur: & vehementer offenſum mariti flectere atque in amorem impellere conatur animum. Quæ res cùm ei ſecius ac rata fuerat, proveniret: indignata numinibus, & præter præmij deſtinatum compendium, contemptione etiam ſtimulata, ipſi jam miſerrimi mariti incipit imminere capiti, umbramque violenter peremptæ mulieris ad exitium ejus inſtigare. Sed forſitan lector ſcrupuloſus, reprehendens narratum meum, ſic argumentaberis: Unde autem tu ſtultule aſine, intra terminos piſtrini contentus, quid ſecretò, ut affirmas, mulieres geſſerint, ſcire potuiſti? Accipe igitur, quemadmodum homo curioſus, jumenti faciem ſuſtinens, cuncta quæ in perniciem piſtoris mei geſta ſunt, cognovi. Diem fermè circa mediam, repentè intra piſtrinum mulier, reatu miraque triſtitie deformis, apparuit, flebili centunculo ſemiamicta, nudis & intectis pedibus, lutore buxeo macieque

fœdata. & diſcerptæ comæ ſemicanæ, ſordentes inſperſu cineris, pleramque ejus anteventulæ contegebant faciem. Hæc talis, manu piſtori clementer injecta, quaſi quippiam ſecretò collocutura, in ſuum cubiculum deducit eum: & adducta fore, quàm diutiſſimè demoratur. Sed cùm eſſet jam confectum omne frumentum, quod inter manus opifices tractaverant, neceſſarioque peti deberet aliud, ſervuli cubiculum propter aſtantes dominum vocabant, operique ſupplementum poſtulabant. Atque ut illis ſæpiculè & intervocaliter clamantibus nullus reſpondit dominus; jam forem pulſare validius: & quòd diligentiſſimè fuerat oppeſſulata, majus pejuſque aliquid opinantes, niſu vàlido reducto vel diffracto cradine, tandem patefecit aditum. Nec uſpiam reperta illa muliere, vident è quodam tigillo conſtrictum, jamque exanimem pendere dominum. Eumque nodo cervicis abſolutum, detractumque, ſummis plangoribus, ſummisque lamentationibus atque ultimo lavacro procurant: peractisque feralibus officiis, frequentique proſequente comitatu, tradunt ſepulturæ. Die ſequenti, filia ejus accurrit è proximo caſtello, in quo pridem denupſerat, mœſta, atque crines pendulos quatiens, & interdum pugnis obtundens ubera. quæ, nullo quidem domus infortunium nuntiante, cuncta cognoverat; ſed ei per quietem obtulit ſeſe flebilis patris ſui facies, adhuc nodo revincta cervice: eique totum novercæ ſcelus aperuit, de adulterio, de maleficio, & quemadmodum larvatus ad Inferos demeaſſet. Et cùm ſe diutino plangore cruciaſſet, concurſu familiarium cohibita, tandem pauſam luctui fecit.

Jamque

Jamque nono die rite completis apud tumulum ſolemnibus, familiam,ſupellectilemque,& omnia jumenta ad hereditariam deducit auctionem. Tunc unum Larem, variè diſpergit venditionis incertæ licentioſa Fortuna. Me denique ipſum pauperculus quidam hortulanus comparat quinquaginta nummis, magno, ut ajebat: ſed ut communi labore victum ſibi quæreret. Res ipſa mihi poſcere videtur, ut hujus quoque ſervitij mei diſciplinam exponam.Matutinò me multis oleribus onuſtum, proximam civitatem deducere conſueverat dominus: atque ibi venditoribus tradita mercede, dorſum inſidens meum, ſic hortum redire. At dum fodiens, dum irrigans, ceteroque incurvus labore deſervit; ego tantiſper otioſus,tacita quiete recreabar. Sed ecce, ſiderum ordinatis ambagibus, per numeros dierum ac menſium remeans annus, poſt muſtulentas auctumni delicias, ad hybernas Capricorni pruinas deflexerat: & aſſiduis pluviis, nocturniſque rorationibus, ſub dio, & intecto concluſus ſtabulo, continuo diſcruciabar frigore. quippe cùm meus dominus, præ nimia paupertate, ne ſibi quidem, nedum mihi, poſſet ſtramen aliquod, vel exiguum tegimen parare; ſed, frondoſo caſulæ contentus umbraculo degeret. Ad hoc, matutinò lutum nimis frigidum, geluque præacuta fruſta nudis invadens pedibus, enitebar. ac ne ſuetis ſaltem cibariis ventrem meum replere poteram. Namque & mihi & ipſi domino cœna par ac ſimilis, ſed oppidò tenuis aderat; lactucæ veteres & inſuaves, illæ, quæ ſeminis enormi ſenecta, adinſtar ſcoparum in amaram cœnoſi ſuccus cariem exoleſcunt.

Nocte quadam paterfamilias, de pago proximo, tenebris illunæ caliginis impeditus, & imbre nimio madeſcens, atque ob id ab itinere directo cohibitus, ad hortum noſtrum, jam feſſo equo, divertit. Receptuſque comiter pro tempore, licet non delicato, neceſſario tamen quietis ſubſidio, remunerari benignum hoſpitem cupiens, promittit ei, de prædiis ſuis ſeſe daturum & frumenti & olivi aliquid, & amplius duos vini cados. Nec moratus meus dominus, ſacculo & utribus vacuis ſecum apportatis, nudæ ſpinæ meæ reſidens, ad ſexageſimum ſtadium profectionem comparat. Eo jam confecto viæ ſpatio, pervenimus ad prædictos agros, ibique ſtatim meum dominum comis hoſpes opipari prandio participat. Jam his in poculis mutuis altercantibus, mirabile prorſus evenit oſtentum. Una de cetera cohorte gallina, per mediam curſitans aream, clangore genuino, velut ovum parere geſtiens, perſonabat. eam ſuus dominus intuens: O bona, inquit, ancilla, & ſatis fecunda, quæ multo jam tempore quotidianis nos partubus ſaginaſti! nunc etiam cogitas, ut video, guſtulum nobis præparare. Et, Heus tu, inquit, puer, calathum fætui gallinaceo deſtinatum, angulo ſolito collocato. Ita, uti fuerat juſſum, procurante puero, gallina conſuetæ lecticulæ ſpreto cubili, ante ipſos pedes domini præmaturum, ſed magno prorſus futurum ſcrupulo, prodidit partum. non enim ovum, quod ſcimus, illud; ſed pinnis & unguibus, & oculis & voce etiam perfectum edidit pullum; qui matrem ſuam continuò cœpit comitari. Nec eo ſecius longè majus oſtentum, & quod omnes meritò perhorreſcerent, exoritur.

exoritur. Sub ipſa enim menſa, quæ reliquias prandij gerebat, terra dehiſcente imitùs, largiſſimus emicuit fons ſanguinis. Hinc reſultantes uberrimæ guttæ, menſam cruore perſpergunt; ipſoque illo momento, quo ſtupore defixi mirantur ac trepidant divina præſagia; concurrit unus è cella vinaria, nuntians omne vinum, quod olim diffuſum fuerat, in omnibus doliis ferventi calore, & prorſus ut igni copioſo ſubdito, rebullire. Viſæ etiam interea muſtelæ, mortuum ſerpentem forinſecus mordicus attrahentes. & de ore paſtoricij canis virens exſiluit ranula: ipſumque canem qui proximus conſiſtebat, aries appetitum, unico morſu ſtrangulavit. Hæc tot ac talia, ingenti pavore domini illius, & familiæ totius ad extremum ſtuporem dejecerunt animos: quid prius, quidve poſterius, quid magis, quid minus numinum cœleſtium leniendis minis, quot & qualibus procuraretur hoſtiis. Adhuc omnibus expectatione teterrimæ formidinis torpidis, accurrit quidam ſervulus, magnas & poſtremas domino illi fundorum clades annuntians. Namque is adultis jam tribus liberis, doctrina inſtructis, & verecundia præditis vivebat glorioſus. His adoleſcentibus erat cum quodam paupere, modicæ caſulæ domino, vetus familiaritas. At enim caſulæ parvulæ conterminos magnos & beatos agros poſſidebat vicinus potens, & dives, & juvenis, & proſapiæ majorum gloria malè utens: pollensque factionibus, & cuncta facilè faciens in civitate, hoſtili modo vicini tenuis incurſabat pauperiem, pecua trucidando, boves abigendo, fruges adhuc immaturas obterendo. jamque

totum frugalitate ſpoliatum, ipſis etiam glebulis exterminare geſtiebat: finiumque inani commota quæſtione, terram totam ſibi vindicabat. Tunc agreſtis, verecundus alioquin, avaritia divitis jam ſpoliatus, ut ſuo ſaltem ſepulcro paternum retineret ſolum, amicos plurimos ad demonſtrationem finium, trepidans eximiè, corrogarat. Aderant inter alios tres illi fratres, cladibus amici quantulum ferentes auxilium. Nec tamen ille veſanus tantillum præſentia multorum civium territus, vel etiam confuſus, licet non rapinis, ſaltem verbis temperare voluit: ſed illis clementer expoſtulantibus, fervidoſque ejus mores blanditiis permulcentibus, repente ſuam ſuorumque carorum ſalutem quam ſanctiſſimè adjurans, adſeverat, parvi ſe pendere tot mediatorum præſentiam: denique vicinum illum amiculis per ſuos ſervulos ſublatum, de caſula longiſſimè, ſtatimque projectum iri. Quo dicto, inſignis indignatio totos audientium pertentavit animos. Tunc unus è tribus fratribus, incontanter & paulò liberiùs reſpondit: Fruſtra eum ſuis opibus confiſum, tyrannicam ſuperbiam comminari; cùm alioquin pauperes, etiam liberali legum præſidio, de inſolentia locupletium conſueverint vindicari. Quod oleum flammæ, quod ſulfur incendio, quod flagellum Furiæ, hoc & iſte ſermo truculentiæ hominis nutrimento fuit. Jamque ad extremam inſaniam vecors, ſuſpendium ſeſe & totis illis, & ipſis legibus mandare proclamans, canes paſtoricios, villaticos, feros atque immanes, adſuetos abjecta per agros eſitare cadavera, præterea etiam tranſeuntium viatorum paſſim morſibus alumnatos

tos laxari, atque in eorum exitium inhortatos, immitti præcipit. Qui ſimul ſigno ſolito paſtorum incenſi atque inflammati ſunt, furioſa rabie conciti, & latratibus etiam abſonis horribiles, eunt in homines: eosque, variis aggreſſi vulneribus, diſtrahunt ac lacerant. nec fugientibus ſaltem compeſcunt: ſed eo magis irritatiores ſequuntur. Tunc inter confertam trepidæ multitudinis ſtragem, è tribus junior, offenſo lapide, atque obtunſis digitis, terræ poſternitur: ſævisque illis ac ferociſſimis canibus inſtruit nefariam dapem. protinus enim nacti prædam jacentem, miſerum illum adoleſcentem ſic fruſtatim diſcerpunt. Atque, ut ejus letalem ululatum agnovere ceteri fratres, accurrunt mœſti ſuppetias: obvolutisque lacinia lævis manibus, lapidum crebris jactibus propugnare fratri, atque abigere canes aggrediuntur. Nec tamen eorum ferociam vel conterrere, vel expugnare potuere. quippe cùm miſerrimus adoleſcens, ultima voce prolata, vindicarent de pollutiſſimo divite mortem fratris junioris, illicò laniatus interiit. Tunc reliqui fratres, non tam hercules deſperata quàm ultro neglecta ſua ſalute, contendunt ad divitem: atque, ardentibus animis impetuque veſano, lapidibus crebris in eum velitantur. At ille cruentus, & multis antè flagitiis ſimilibus exercitatus percuſſor, injecta lancea, duorum alterum per pectus medium tranſadegit. Nec tamen peremptus ac prorſus exanimatus adoleſcens ille, terræ concidit. nam telum transjectum, atque ex maxima parte ponè tergum elapſum, ſoloque niſus violentia defixum, rigore librato ſuſpenderat corpus. Sed & quidam de ſervulis,

procerus

procerus & validus, ſicario illi ferens auxilium, lapide contorto, tertij illius juvenis dexterum brachium longo jactu petierat. ſed impetu caſſo per extremos digitos tranſcurrens lapis, contra omnium opinionem, deciderat innoxius. Nonnullam tamen ſagaciſſimo juveni proventus humanior vindictæ ſpeculam ſubminiſtravit. Ficta namque manus ſuæ debilitate, ſic crudeliſſimum juvenem compellat: Fruere exitio totius noſtræ familiæ, & ſanguine trium fratrum inſatiabilem tuam crudelitatem paſce, & de proſtratis tuis civibus glorioſè triumpha; dum ſcias, licet privato ſuis poſſeſſionibus paupere, fines uſque & uſque proterminaveris, habiturum te tamem vicinum aliquem. Nam hæc etiam dextra, quæ tuum prorſus amputaſſet caput, iniquitate Fati contuſa, decidit. Quo ſermone alioquin exaſperatus furioſus latro, rapto gladio, ſua miſerrimum juvenem manu perempturus, invadit avidus. Nec tamen ſui molliorem provocaverat. quippe inſperatò, & longè contra ejus opinionem reſiſtens juvenis, complexu fortiſſimo arripuit ejus dexteram: magnoque niſu, ferro vibrato, multis & crebris ictibus impuram elidit divitis animam; &, ut accurrentium etiam familiarium manu ſe liberaret, confeſtim adhuc inimici ſauguine delibuto mucrone, gulam ſibi prorſus execuit. Hæc erant, quæ prodigioſa præſagiverant oſtenta: hæc, quæ miſerrimo domino fuerant nuntiata. Nec ullum verbum, ac nec tacitum quidem fletum, tot malis circumventus ſenex, quivit emittere: ſed arrepto ferro, quo commodùm inter ſuos epulones caſeum atque alias prandij partes diviſerat, ipſe quoque

adinſtar

adinſtar infeliciſſimi ſui filij, jugulum ſibi multis ictibus contrucidat: quoad ſuper menſam cernuus corruens, portentoſi cruoris maculas novi ſanguinis fluvio proluit. Ad iſtum modum, puncto breviſſimo, dilapſæ domus Fortunam hortulanus ille miſeratus, ſuóſque caſus graviter ingemiſcens, depenſis pro prandio lacrymis, vacuasque manus complodens ſæpiculè, protinus inſcenſo me, retro, qua veneramus, viam capeſſit. Nec innoxius ei ſaltem regreſſus evènit. Nam quidam procerus, & ut indicabat habitus atque habitudo, miles è legione, factus nobis obvius, ſuperbo atque arroganti ſermone percontatur, quorſum vacuum duceret aſinum? At meus dominus adhuc mœrore permixtus, & alias Latini ſermonis ignarus, tacitus præteribat. Nec miles ille familiarem cohibere quivit inſolentiam: ſed indignatus ſilentio ejus, ut convicio, vite quam tenebat, obtundens eum, dorſo meo proturbat. Tunc hortulanus ſupplicuè reſpondit, ſermonis ignorantia ſe, quid ille diceret, ſcire non poſſe. Ergo igitur Græcè ſubjiciens miles, Ubi,inquit,ducis aſinum iſtum? Reſpondit hortulanus, petere ſe civitatem proximam. Sed mihi, inquit, operæ ejus opus eſt. nam de proximo caſtello ſarcinas præſidis noſtri cum ceteris jumentis debet advehere. Et, injecta ſtatim manu, loro me quo ducebat arreptum, incipit trahere. Sed hortulanus prioris plagæ vulnere prolapſum capite ſanguinem detergens, rurſus precatur, civilius atque manſuetius verſari commilitonem. idque per ſpes proſperas ejus orabat adjurans. Nam & hic ipſe,ajebat, iners aſellus; & nihilominus morbo deteſtabili caducus,

vix

vix etiam paucos olerum manipulos de proximo hortulo ſolet, anhelitu languido fatigatus, ſubvehere; nedum ut rebus amplioribus idoneus videatur gerulus. Sed ubi nullis precibus mitigari militem, magisque in ſuam perniciem advertit efferari, jamque inverſa vite de vaſtiore nodulo cerebrum ſuum diffindere, currit ad extrema ſubſidia: ſimulansque, ad commovendam miſerationem, genua ejus velle contingere, ſummiſſus atque incurvatus, arreptis ejus pedibus utrisque ſublimem elatum, terræ graviter applodit: & ſtatim quà pugnis, quà cubitis, quà morſibus, etiam de via lapide correpto, totam faciem, manusque ejus & latera converberat. Nec ille, ut primum humi ſupinatus eſt, vel repugnare, vel omnino munire ſe potuit. ſed planè idemtidem comminabatur, ſi ſurrexiſſet, ſeſe conciſurum eum machæra ſua fruſtatim. Quo ſermone ejus commonefactus hortulanus, eripit ei ſpatham: eaque longiſſimè abjecta, rurſus ſævioribus eum plagis aggreditur. Nec ille proſtratus ac præventus vulneribus, ullum reperire quiens ſaluti ſubſidium, quod ſolum reſtabat, ſimulat ſeſe mortuum. Tunc ſpatham illam ſecum aſportans hortulanus, inſcenſo me, concito gradu rectà feſtinat ad civitatem. nec hortulum ſuum ſaltem curans inviſere, ad quempiam ſibi divertit familiarem. cunctisque narratis, deprecatur periclitanti ſibi ferret auxilium: ſeque cum ſuo ſibi aſino tantiſper occultaret: quoad celatus ſpatio bidui triduíve, capitalem cauſam evaderet. Nec oblitus ille veteris amicitiæ, promptè ſuſcipit. meque per ſcalas, complicitis pedibus, in ſuperius cœnaculum attracto, hortulanus deorſus

in

in ipſa tabernula direpit in quandam ciſtulam, & ſupergeſto deliteſcit orificio. At miles ille, ut poſtea didici, tandem velut emerſus è gravi crapula, nutabundus tamen, & tot plagarum dolore ſaucius, baculoque ſe vix ſuſtinens, in civitatem adventat: confuſusque de impotentia, deque inertia ſua quidquam ad quemquam referre popularium, ſed tacitus injuriam devorans, quoſdam commilitones nactus, iſtas tunc clades enarrat ſuas. Placuit, ut ipſe quidem contubernio ſe tantiſper abſconderet: nam præter propriam contumeliam, militaris etiam ſacramenti Genium ob amiſſam ſpatham verebatur; ipſi autem, ſignis noſtris enotatis, inveſtigationi vindictæque ſedulam darent operam. Nec defuit vicinus perfidus, qui nos illic occultari nuntiaret. Tum commilitones, accerſitis magiſtratibus, mentiuntur ſeſe multi pretij vaſculum argenteum præſidis in via perdidiſſe: idque hortulanum quemdam reperiſſe, nec velle reſtituere, ſed apud familiarem quemdam ſibi deliteſcere. Tunc magiſtratus, & damno præſidis nomine cognito, veniunt ad diverſorij noſtri fores: claraque voce denuntiant hoſpiti noſtro: nos, quos occultaret apud ſe, certò certius dedere, potius quàm diſcrimen proprij ſubiret capitis. Nec ille tantulum conterritus, ſalutique ſtudens ejus, quem in ſuam receperat fidem, quidquam de nobis fatetur: ac diebus pluſculis nec vidiſſe quidem illum hortulanum contendit. Contrà commilitones, ibi, nec uſpiam, illum deliteſcere, adjurantes Geniũ principis, contendebant. Poſtremùm magiſtratibus placuit, obſtinatè denegantem ſcrutinio detegere. Immiſſis itaque lictoribus

ceteriſque publicis miniſteriis, angulatim cuncta ſedulò perluſtrari jubènt. nec quiſquam mortalium, ac ne ipſe quidem aſinus intra limen comparêre nuntiatur. Tunc gliſcit violentior utrimqueſecus contentio militum, pro comperto de nobis aſſeverantium, fidemque Cæſaris idemtidem implorantium, ad illius negantis, aſſidueque Deûm numen obteſtantis. Qua contentione & clamoſo ſtrepitu cognito, curioſus alioquin, & inquieti procacitate præditus aſinus, dum obliquata cervice per quandam feneſtrulam quidnam ſibi vellet tumultus ille, proſpicere geſtio: unus è commilitonibus, caſu fortuito collimatis oculis ad umbram meam, cunctos teſtatur incoram. Magnus denique continuò clamor exortus eſt. Et emenſis protinus ſcalis, injecta manu, quidam me velut captivum detrahunt. Jamque omni ſublata contatione, ſcrupuloſius contemplantes ſingula, ciſta etiam illa revelata, repertum, productumque & oblatum magiſtratibus miſerum hortulanum, pœnas ſcilicet capite penſurum, in publicum deducunt carcerem: ſummoque riſu de meo proſpectu cavillari non deſinunt. Unde etiam de proſpectu & umbra aſini natum eſt frequens proverbium.

L. Apu-

L. APULEII

METAMORPHOSEON,

SIVE

DE ASINO AUREO,

LIBER DECIMUS.

DIE ſequenti meus quidem dominus hortulanus quid egerit, neſcio. me tamen miles ille, qui propter eximiam impotentiam pulcherrimè vapularat, ab illo præſepio, nullo equidem contradicente, diductum abducit: atque à ſuo contubernio (hoc enim mihi videbatur) ſarcinis propriis onuſtum, & prorſus exornatum armatumque militariter, producit ad viam. nam & galeam nitore præmicantem, & ſcutum ceteris his longius lucens: ſed etiam lanceam longiſſimo haſtili conſpicuam, quam ſcilicet non diſciplinæ tunc quidem cauſa, ſed propter terrendos miſeros viatores in ſummo atque edito ſarcinarum cumulo, adinſtar exercitus, ſedulò compoſuerat. Confecta campeſtri, nec adeò difficili via, ad quamdam civitatulam pervenimus: nec in ſtabulo, ſed in domo cujusdam decurionis divertimus. Statimque me commendato cuidam ſervulo, ipſe ad præpoſitum ſuum, qui mille armatorum ducatum ſuſtinebat, ſollicitè proficiſcitur. Poſt dies pluſculos, ibidem deſignatum ſceleſtum ac nefarium facinus memini. ſed, ut vos etiam

legatis,ad librum profero.Dominus ædium habebat juvenem filium, probè litteratum, atque ob id conſequenter pietate modeſtiaque præcipuum: quem tibi quoque proveniſſe cuperes vel talem. Hujus matre multo ante defuncta, rurſum matrimonium ſibi reperaverat: ductaque alia, filium procreaverat alium, qui jam adæque duodecimum ætatis annum ſupergreſſerat. Sed noverca, forma magis quàm moribus in domo mariti præpollens, ſeu naturaliter impudica, ſeu fato ad extremum impulſa flagitium, oculos ad privignum adjecit. Jam ergo, lector optime, ſcito te tragœdiam,non fabulam legere, & à ſocco ad cothurnum aſcendere. Sed mulier illa, quamdiu primis elementis Cupido parvulus nutriebatur, imbecillis adhuc ejus viribus, facile ruborem tenuem deprimens, ſilentio reſiſtebat. At ubi completis igne veſano totis præcordiis,immodicè bacchatus Amor exæſtuabat; ſævienti Deo jam ſuccubuit: ac languore ſimulato, vulnus animi mentitur in corporis valetudine. Jam cetera ſalutis vultusque detrimenta, & ægris & amantibus ex amuſſim convenire, nemo eſt qui neſciat. pallor deformis, marcentes oculi,laſſa genua, quies turbida,& ſuſpiritus cruciatus tarditate vehementior. Crederes & illam fluctuare tantùm vapore febrium:niſi quòd & flebat.Heu medicorum ignaræ mentes! quid venæ pulſus, quid caloris intemperantia, quid fatigatus anhelitus, & utrimque ſecus jactatæ crebriter laterum mutuæ viciſſitudines? Dij boni! quam facilis, licet non artifici medico, cuivis tamen docto Venereæ cupidinis, comprehenſio: cùm videas aliquam ſine corporis

calore

calore flagrantem. Ergo igitur impatientia furoris altiùs agitata, diutinum dirupit ſilentium; & ad ſe vocari præcipit filium. quod nomen in eo ipſo, ſcilicet ne ruboris admoneretur, libenter eraderet. Nec aduleſcens ægræ parentis moratus imperium, ſenili triſtitie ſtriatam gerens frontem, cubiculum petit uxoris patris, matriſque fratris utcunque debitum ſiſtens obſequium. Sed illa cruciabili ſilentio diutiſſimè fatigata, &, ut in quodam vado dubitationis hærens, omne verbum quod præſenti ſermoni putabat aptiſſimum, rurſum improbans, nutante etiamnunc pudore, unde potiſſimùm caperet exordium, decontatur. At juvenis nihil etiam tunc ſequius ſuſpicatus, ſummiſſo vultu rogat ultro præſentis cauſas ægritudinis. Tunc illa nacta ſolitudinis damnoſam occaſionem, prorumpit in audaciam: & ubertim adlacrymans, laciniáque contegens faciem, voce trepida ſic eum breviter affatur: Cauſa omnis & origo præſentis doloris, & etiam medela ipſa, & ſalus unica mihi tute ipſe es. Iſti enim tui oculi per meos oculos ad intima delapſi præcordia, meis medullis acerrimum commovent incendium. Ergo miſerere tuæ caræ parentis. nec te religio patris omnino deterreat: cui morituram prorſus ſervabis uxorem. Illius enim recognoſcens imaginem in tua facie, meritò te diligo. Habes ſolitudinis plenam fiduciam, habes capax neceſſarij facinoris otium. Nam quod nemo novit, pœne non fit. Repentino malo perturbatus aduleſcens, quamquam tale facinus protinus exhorruiſſet: non tamen negationis intempeſtiva ſeveritate putavit exaſpe-

randum, ſed cautæ promiſſionis dilatione leniendum. Ergo prolixè pollicetur, ut bonum caperet animum, refectionique ſe ac ſaluti redderet, impendiò ſuadet: donec patris aliqua profectione, liberum voluptati concederetur ſpatium. ſtatimque ſe refert à noxio conſpectu novercæ. Et magnam domus cladem ratus indigere conſilio pleniore, ad quemdam compertæ gravitatis educatorem ſenem protinus refert. Nec quidquam diutina deliberatione tam ſalubre viſum, quàm fuga celeri procellam Fortunæ ſævientis evadere. Sed impatiens vel exiguæ dilationis mulier, ficta qualibet cauſa confeſtim marito miris perſuadet artibus, ad longiſſimè diſſitas feſtinare villulas. Quo facto, maturatæ ſpei veſaniâ præceps, promiſſæ libidinis flagitat vadimonium. Sed juvenis modò iſtud, modò illud cauſæ faciens, execrabilem fruſtratur ejus aſpectum: quoad illa nuntiorum varietate, pollicitationem ſibi denegatam manifeſtò perſpiciens, mobilitate lubrica nefarium amorem ad longe deterius tranſtulit odium. Et, aſſumpto ſtatim nequiſſimo, & ad omne facinus emancipato, quodam dotali ſervulo, perfidiæ ſuæ conſilia communicat: nec quidquam melius videtur, quam vitâ miſerum privare juvenem. Ergo miſſus continuò furcifer, venenum præſentaneum comparat: idque vino diligenter dilutum, inſontis privigni præparat exitio. Ac dum de oblationis opportunitate ſecum noxij deliberant homines: forte fortuna puer ille junior, proprius peſſimæ feminæ filius, poſt matutinum laborem ſtudiorum domum ſe recipiens, prandio jam capto ſitiens, repertum vini poculum,

poculum,in quo venenum latitabat incluſum, neſcius fraudis occultæ, continuo perduxit hauſtu. qui, ubi fratri ſuo paratam mortem ebibit, exanimis terræ procumbit. Illicò repentina pueri pernicie pædagogus commotus, ululabili clamore matrem totamque ciet familiam. Jamque cognito caſu noxiæ potionis, variè quisque præſentium auctores inſimulabant extremi facinoris. Sed dira illa femina, & malitiæ novercalis exemplar unicum, non acerba filij morte, non parricidij conſcientia, non infortunio domus, non luctu mariti, vel ærumna funeris, commota, clade familiæ vindictæ compendium traxit. miſitque pretinus curſorem, qui vianti marito domus expugnationem nuntiaret. ac mox eodem ocius ab itinere regreſſo, perſonata nimia temeritate, inſimulat privigni veneno filium ſuum interemptum. Et hic quidem non adeò mentiebatur, quòd jam deſtinatam juveni mortem prævenisset puer. ſed fratrem juniorem fingebat ideo privigni ſcelere peremptum, quòd ejus probroſæ libidini, qua ſe comprimere tentaverat, noluiſſet ſuccumbere. Nec tam immanibus contenta mendaciis, addebat, ſibi quoque, ob detectum flagitium, eumdem illum gladium comminari. Tunc infelix, duplici filiorum morte percuſſus, magnis ærumnarum procellis æſtuat. Nam & juniorem incoram ſui funerari videbat: & alterum, ob inceſtum, parricidiumque, capitis ſcilicet damnatum iri certò ſciebat. Ad hoc uxoris dilectæ nimium mentitis lamentationibus, ad extremum ſobolis impellebatur odium. Vix dum pompæ funebres ſepulturæ filij fuerant explicatæ; & ſtatim ab

ipſo ejus rogo ſenex infelix, ora ſua recentibus adhuc rigans lacrimis, trahensque cinere ſordentem canitiem, foro ſe feſtinus immittit. Atque ibi tum fletu tum precibus, genua etiam decurionum contingens, neſcius fraudium peſſimæ mulieris, in exitium reliqui filij plenis operabatur affectibus: illum inceſtum paterno thalamo, illum parricidam fraterno exitio, & in comminata novercæ nece ſicarium. Tanta denique miſeratione, tantaque indignatione curiam, ſed & plebem mœrens inflammaverat; ut remoto judicandi tædio, & accuſationis manifeſtis probationibus, & reſponſionis meditatis ambagibus, cuncti conclamarint: LAPIDIBUS OBRUTUM PUBLICUM MALUM PUBLICE VINDICARI. Magiſtratus interim, metu periculi proprij, ne de parvis indignationis elementis, ad exitium diſciplinæ civitatisque ſeditio procederet, partim decuriones deprecari, partim populares compeſcere: ut ritè, & MORE MAIORUM judicio reddito, & utrimque ſecus allegationibus examinatis, civiliter ſententia promeretur: nec, adinſtar barbaricæ feritatis, vel tyrannicæ impotentiæ, damnaretur aliquis inauditus: & in pace placida tam dirum ſæculo proderetur exemplum. Placuit ſalubre conſilium. & illico juſſus præco, pronuntiat: PATRES IN CURIAM CONVENIRENT. Quibus protinus dignitatis jure conſueta loca reſidentibus, rurſum præconis vocatu, primus accuſator incedit. Tunc demum clamatus inducitur etiam reus: & exemplo legis Atticæ, Martiique judicii, cauſæ patronis denuntiat præco, neque principia dicere,

neque

neque miſerationem commovere. Hæc ad iſtum modum geſta compluribus, cognovi. Quibus autem verbis accuſator egerit, quibus rebus diluerit reus, ac prorſus orationes, altercationesque, neque abſens ipſe apud præſepium ſcire, neque ad vos quæ ignoravi poſſum enuntiare. ſed quæ planè comperi, ad iſtas litteras proferam. Simul enim finita eſt dicentium contentio, veritatem criminum fidemque probationibus certis inſtrui, nec ſuſpicionibus tantam conjecturam permitti placuit: atque illum potiſſimum ſervum, qui ſolus hæc iſta geſta eſſe ſcire diceretur, ſiſti modis omnibus oportere. Nec tantillum cruciarius ille, vel Fortuna tam magni judicij, vel confertæ conſpectu curiæ, vel certè noxia conſcientia ſua deterritus, quæ ipſe finxerat, quaſi vera adſeverare atque adſerere incipit. Quòd ſe vocaſſet indignatus faſtidio novercæ juvenis; quòd ulciſcens injuriam, filij ejus mandaverit necem: quòd promiſiſſet grande ſilentij præmium: quòd recuſanti mortem ſit comminatus: quòd venenum ſua manu temperatum, dandum fratri reddiderit: quòd ad criminis probationem reſervatum poculum neglexiſſe ſuſpicatus, ſua poſtremum manu porrexerit puero. Hæc, eximia enim ad veritatis imaginem, verberone illo ſimulata trepidatione perferente, finitum eſt judicium. Nec quisquam decurionum tam æquus remanſerat juveni, quin eum evidenter noxa compertum, inſui culleo pronuntiaret. Cùm jam ſententiæ pares, cunctorum ſtilis ad unum ſermonem congruentibus, ex more perpetuo, in urnam æneam deberent conjici: quod ſemel conditis calculis,

Jam cum rei Fortuna tranſacto, nihil poſtea commutari licebat, ſed mancipabatur poteſtas capitis in manum carnificis: unus è curia ſenior, præ cæteris compertæ fidei, atque auctoritatis præcipuæ, medicus, orificium urnæ manu contegens, ne quis mitteret calculum temerè, hæc ad ordinem pertulit: Quod ætatis ſum vobis approbatus, me vixiſſe gaudeo. nec patiar, falſis criminibus petito reo, manifeſtim homicidium perpetrari: nec vos, qui jurejurando adſtricti judicatis, inductos ſervuli mendacio, pejerare, ipſe non poſſum, calcata numinum religione, conſcientiam meam fallens, perperam pronuntiare. Ergo, ut res eſt, de me cognoſcite. Furcifer iſte venenum præſentaneum comparare ſollicitus, centumque aureos ſolidos offerens pretium, mecum olim convenerat: quod ægroto cuidam dicebat neceſſarium, qui morbi inextricabilis veterno vehementer implicitus, vitæ ſe cruciatui ſubtrahere geſtiret. At ego perſpiciens malum iſtum verberonem blaterantem atque inconcinnè cauſificantem, certusque aliquod moliri flagitium, potionem quidem dedi: ſed futuræ quæſtioni præcavens, non ſtatim pretium quod offerebatur accepi. Sed, ne fortè aliquis, inquam, iſtorum quos offers aureorum, nequam vel adulter reperiatur: in hoc ipſo ſacculo conditos eos, annulo tuo prænota: donec altera die nummulario præſente comprobentur. Sic inductus, ſignavit pecuniam. quam exinde, ut iſte repræſentatus eſt judicio, juſſi de meis aliquem curriculò taberna promptam afferre, & en ecce, prolatam coràm exhibeo. videat, & ſuum ſigillum recognoſcat. Nam quemadmodum ejus

veneni

veneni frater inſimulari poteſt, quod iſte comparaverit ? Ingens exinde verberonem corripit trepidatio: & in vicem humani coloris ſuccedit pallor infernus; perque univerſa membra frigidus ſudor emanabat. Tunc pedes incertis alternationibus commovere: modò hanc, modò illam partem ſcalpere capitis: &, ore ſemiclauſo balbutiens, neſcio quas affanias effutire: ut eum nemo prorſus à culpa vacuum meritò crederet. Sed revaleſcente rurſus aſtutia, conſtantiſſimè negare, & arceſſere mendacij medicum non deſinit. Qui præter judicij religionem, cùm fidem ſuam coram lacerari videret: multiplicato ſtudio verberonem illum contendit redarguere, donec juſſu magiſtratuum miniſteria publica, contrectatis nequiſſimi ſervi manibus, annulum ferreum deprehenſum cum ſigno ſacculi conferunt. quæ comparatio præcedentem roboravit ſuſpicionem. Nec rota, vel eculeus, more Græcorum, tormentis ejus apparata jam deerant. ſed obfirmatus mira præſumptione, nullis verberibus, ac ne ipſo quidem ſuccubuit igni. Tunc medicus: Non patiar, inquit, hercules, non patiar, vel contra fas de innocente iſto juvene ſupplicium vos ſumere: vel hunc, ludificato noſtro judicio, pœnam noxij facinoris evadere. Dabo enim rei præſentis evidens argumentum. nam cùm venenum peremptorium comparare peſſimus iſte geſtiret: nec meæ ſectæ crederem convenire, cauſas ulli præbere mortis: nec exitio, ſed ſaluti hominum medicinam quæſitam eſſe didiciſſem: verens, ne ſi daturum me negaſſem, intempeſtiva repulſa viam ſceleri ſubminiſtrarem: & ab alio quopiam exitiabilem

mercatus hic potionem, vel poſtremùm gladio, vel quovis telo nefas inchoatum perficeret: dedi non venenum ſed ſomniferum mandragoræ illud, gravedinis compertæ famoſum, & morti ſimillimi ſoporis efficax. Nec mirum deſperatiſſimum iſtum latronem, certum extremæ pœnæ, quæ MORE MAIORUM in eum competit, cruciatus iſtos, ut leviores, facile tolerare. Sed ſi verè puer meis temperatam manibus ſumpſit potionem; vivit, quieſcit, & dormit: & protinus marcido ſopore diſcuſſo, remeabit ad diem lucidam. quod ſi verè peremptus eſt, ſi verè morte præventus eſt; quæratis licet cauſas mortis ejus alias. Ad iſtum modum ſeniore adorante, placuit. & itur confeſtim magna cum feſtinatione ad illud ſepulcrum, quo corpus pueri depoſitum jacebat. Nemo de curia, de optimatibus nemo, ac ne de ipſo quidem populo quisquam, qui non illuc curioſè confluxerit. Et ecce pater, ſuis ipſe manibus, cooperculo capuli remoto, commodùm diſcuſſo mortifero ſopore, ſurgentem poſtliminio mortis deprehendit filium: eumque complexus artiſſimè, verbis impar præſenti gaudio, producit ad populum, atque ut erat adhuc feralibus amiculis obſtrictus atque obditus, portatur ad judicium puer. Jamque liquidò ſervi nequiſſimi, atque mulieris nequioris patefactis ſceleribus, procedit in medium nuda veritas. & novercæ quidem perpetuum indicitur exilium; ſervus verò patibulo ſuffigitur: & omnium conſenſu, bono medico ſinuntur aurei, opportuni ſomni pretium. Et illius quidem ſenis famoſa atque fabuloſa Fortuna, Providentiæ divinæ condignum accepit exitum: qui

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

qui momento modico, immo puncto exiguo, poſt orbitatis periculum, adoleſcentium duorum pater repente factus eſt. At ego tunc temporis talibus fatorum fluctibus volutabar. Miles ille, qui me nullo vendente comparaverat, & ſine pretio ſuum fecerat, tribuni ſui præcepto debitum ſuſtinens obſequium, litteras ad magnum ſcriptas Principem Romam verſus perlaturus, vicinis me quibusdam duobus ſervis fratribus undecim denariis vendidit. His erat dives admodùm dominus. at illorum alter piſtor dulciarius, qui panes & mellita concinnabat edulia: alter coquus, qui ſapidiſſimis intrimentis ſuccuum pulmenta condita, vapore mollibat. Unico illi contubernio communem vitam ſuſtinebant, meque ad vaſa illa complura geſtanda præſtinarant, quæ, dominis regiones pluſculas pererrantibus, variis uſibus erant neceſſaria. Adſciſcor itaque inter duos illos fratres tertius contubernalis: haud ullo tempore tam benignam Fortunam expertus. Nam veſpera, poſt opiparas cœnas, earumque ſplendidiſſimos apparatus, multas numero partes in cellulam ſuam mei ſolebant reportare domini: ille porcorum, pullorum, piſcium, & ejuſcemodi pulmentorum largiſſimas reliquias: hic panes, cruſtula, lucunculos, hamos, lacertulos, & complura ſcitamenta mellita. Qui cùm ſe refecturi, clauſa cellula, balneas petiſſent, oblatis ego divinitus dapibus affatim ſaginabar. Nec enim tam ſtultus eram, tamque verè aſinus, ut dulciſſimis illis relictis cibis, cœnarem aſperrimum fœnum. Et diu quidem pulcerrimè mihi furatrinæ procedebat artificium: quippe adhuc timidè &

ſatis

ſatis parcè ſubripienti de tam multis pauciora, nec illis fraudes ullas in aſino ſuſpicantibus. At ubi fiducia latendi pleniore capta, partes opimas quasque devorabam, & rancidiora ſeligens, abligurribam dulcia: ſuſpicio non exilis fratrum pupugit animos. Et, quamquam de me nihil etiamtunc tale crederent: tamen quotidiani damni ſtudioſè veſtigabant reum. illi verò poſtremò, etiam mutuò ſeſe rapinæ turpiſſimæ criminabantur. Jamque curam diligentiorem & acriorem cuſtodelam, & dinumerationem adhibebant partium. Tandem denique rupta verecundia, ſic alter alterum compellat: At iſtud jam neque æquum, ac ne humanum, fidem minuere quidem quotidie, ac partes electiores ſurripere: atque his divenditis, peculium latenter augere, de reliquis æquam vindicare diviſionem. Si tibi denique ſocietas iſta diſplicet: poſſumus (omnia quidem cetera) fratres manere, ab iſto tamen nexu communionis diſcedere. Nam video in immenſum damni procedentem querelam, nutrire nobis immanem diſcordiam. Subjicit alius: Laudo iſtam tuam mehercules & ipſe conſtantiam, quòd, quotidie furatis clanculo partibus, præveniſti querimoniam: quàm diutiſſimè ſuſtinens, tacitus ingemiſcebam: ne viderer rapinæ ſordidæ meum fratrem arguere. Sed benè, quod utrimque ſecus ſermone prolato, jacturæ remedium quæritur; ne ſilentio procedens ſimultas, Eteocleas nobis contentiones pariat. His & ſimilibus altercati conviciis, dejerant uterque, nullam ſe prorſus fraudem, nullam denique ſurreptionem factitaſſe: ſed planè debere cunctis artibus communis diſpendij latronem inquiri. Nam

neque

neque aſinum, qui ſolus intereſſet, talibus cibis affici poſſe: & tamen quotidiè partes electibiles comparere nusquam: nec utique cellam ſuam tam immanes involare muſcas, ut olim Harpyjæ fuere, quæ diripiebant Phineias dapes. Interea liberalibus cœnis ineſcatus, & humanis affatim cibis ſaginatus, corpus obeſa pinguitie compleveram, corium arvina ſucculenta molliveram; pilum liberali nitore nutriveram. Sed iſte corporis mei decor, pudori peperit grande dedecus. Inſolita namque tergoris vaſtitate commoti, fœnum prorſus intactum quotidie remanere cernentes, jam totos ad me dirigunt animos. Et, horâ conſuetâ velut balneas petituri, clauſis ex more foribus, per quamdam modicam cavernulam rimantur me paſſim expoſitis epulis inhærentem. Nec ullâ curâ jam damni ſui habitâ, mirati monſtruoſas aſini delicias, riſu maximo dirumpuntur: vocatoq́ue uno, & altero, ac deinde pluribus conſervis, demonſtrant infandam memoratu hebetis jumenti gulam. Tantus denique ac tam liber cachinnus cunctos invaſerat, ut ad aures quoque prætereuntis perveniret domini. Sciſcitatus denique, quid bonum rideret familia: cognito quod res erat, ipſe quoque per idem proſpiciens foramen, delectatur eximiè. ac dein riſu ipſe quoque latiſſimo, aduſque inteſtinorum dolorem redactus, jam patefacto cubiculo proximè conſiſtens, coram arbitratur. Nam & ego tandem ex aliqua parte mollius mihi renidentis Fortunæ contemplatus faciem, gaudio præſentium fiduciam mihi ſubminiſtrante; nec tantillum commotus, ſecurus eſitabam: quoad novitate ſpectaculi lætus dominus ædium,

duci

duci me juſſit; immò verò ſuis & ipſe manibus ad triclinium perduxit: menſaque poſita, omne genus edulium ſolidorum, & illibata fercula juſſit apponi. At ego, quamquam jam bellulè ſuffarcinatus, gratiorem commendatioremque me tamen ei facere cupiens, eſurienter exhibitas eſcas appetebam. Nam & quidquid potiſſimum abhorreret aſinus excogitantes ſcrupuloſè, ad explôrandam manſuetudinem id offerunt mihi: carnes laſere infectas, altilia pipere inſperſa, piſces exotico jure infuſos. Interim convivium ſummo riſu perſonabat. Quidam denique præſens ſcurrula, Date, inquit, ſodali huic quippiam meri. Quod dictum dominus ſecutus: Non adeò, reſpondit, abſurdè jocatus es furcifer. valde enim fieri poteſt, ut contubernalis noſter poculum quoque mulſi libenter appetat. Et, Heus, ait puer, lautum diligenter ecce illum aureum cantharum mulſo, & multo, contempera, & offer paraſito meo, ſimul, quod ei præbiberim, commoneto. Ingens exin oborta eſt epulonum expectatio. Nec ulla tamen ego ratione conterritus, otioſe, ac ſatis genialiter contorta, in modum linguæ, extrema labia, grandiſſimum illum calicem uno hauſtu perhauſi. Clamor exurgit, conſona voce cunctorum ſalute me proſequentium. Magno denique delibutus gaudio dominus, vocatis ſervis, emptoribus meis jubet quadruplum reſtitui pretium. meque cuidam acceptiſſimo liberto ſuo, & ſatis peculiato, magna præfatus diligentia, tradidit. qui me ſatis humanè, ſatiſque comiter nutriebat: &, quo ſe patrono commendatiorem faceret, ſtudioſiſſimè voluptates ejus per meas argutias inſtruebat.

inſtruebat. Et primùm me quidem menſam accumbere ſuffixo cubito, dein adluctari, & inſultare ſublatis primoribus pedibus perdocuit: quodque eſſet apprimè mirabile, verbis nutum commodare; ut quod vellem relato, quod nollem rejecto capite monſtrarem; ſitiensque, pocillatore reſpecto, ciliis alterna connivens, bibere flagitarem. Atque hæc omnia perfacilè obediebam: quæ nullo etiam monſtrante ſcilicet facerem. Sed verebar, ne ſi fortè ſine magiſtro, humano ritu hoc ederem; plerique rati ſcævum præſagium portendere, velut monſtrum oſtentumque, me obtruncatum, vulturibus opimum pabulum redderent. Jamque rumor publicè crebuerat, quo conſpectum atque famigerabilem meis miris artibus effeceram dominum: Hic eſt, qui ſodalem convivamque poſſidet luctantem aſinum, ſaltantem aſinum, voces humanas intelligentem, ſenſum nutibus exprimentem. Sed prius eſt, ut vobis, quod initio facere debueram, vel nunc ſaltem referam, quis iſte, vel unde fuerit Thyaſus. hoc enim nomine meus nuncupabatur dominus. Oriundus patria Corintho, quod caput eſt totius Achajæ provinciæ, ut ejus proſapia atque dignitas poſtulabat, gradatim permenſis honoribus, quinquennali magiſtratui fuerat deſtinatus: &, ut ſplendori capeſſendorum reſponderet faſcium, munus gladiatorium triduani ſpectaculi pollicitus, latius munificentiam ſuam porrigebat. Denique gloriæ publicæ ſtudio, tunc Theſſaliam etiam acceſſerat, nobiliſſimas feras & famoſos inde gladiatores comparaturus. Jamque ex arbitrio diſpoſitis coëmptisque omnibus, domuitionem parabat.

parabat. ſpretis luculentis illis ſuis vehiculis, ac poſthabitis decoris rhedarum carpentis, quæ partim contecta, partim revelata, fruſtra noviſſimis trahebantur conſequiis: equis etiam Theſſalicis, & aliis jumentis Gallicanis, quibus generoſa ſoboles perhibet pretioſam dignitatem: me phaleris aureis, & fucatis ephippiis, & purpureis tapetis, & frenis argenteis, & pictilibus baltheis, & tintinnabulis perargutis exornatum, ipſe reſidens amantiſſimè, nonnumquam comiſſimis affatur ſermonibus. Atque inter alia pleraque, ſummè ſe delectari profitebatur, quod haberet in me ſimul & convivam & vectorem. At, ubi partim terreſtri, partim maritimo itinere confecto, Corinthum acceſſimus; magnæ civium turbæ confluebant, ut mihi videbatur, non tamen Thyaſi dantes honori, quàm mei conſpectus cupientes. Nam tanta ibibem etiam de me fama pervaſerat; ut non mediocri quæſtui præpoſito illi meo fuerim. Qui cùm multos videret nimio favore luſus meos ſpectare geſtientes; obſerata fore, atque ſingulis eorum ſeorſus admiſſis, ſtipes acceptans non parvas, ſummulas diurnas corradere conſueverat. Fuit in illo conventiculo matrona quædam pollens, & opulens: quæ more ceterorum viſum meum mercata, ac dehinc multiformibus ludicris delectata, per admirationem aſſiduam, paulatim in admirabilem mei cupidinem incidit. nec ullam veſanæ libidini medelam capiens, adinſtar aſinariæ Paſiphaës, complexus meos ardenter expetebat, grandi denique præmio cum altore meo depacta eſt noctis unius concubitum. At ille nequam ut poſſet de me ſuave provehire,

lucro

lucro ſuo tandem contentus, annuit. Jam denique cœnati è triclinio domini deceſſeramus: & dudum præſtolantem cubiculo meo matronam offendimus. Dij boni! qualis ille, quamque præclarus apparatus! Quatuor eunuchi confeſtim, pulvillis compluribus ventoſè tumentibus pluma delicata, terreſtre nobis cubitum præſternunt: ſed & ſtragula veſte, auro ac murice Tyrio depicto probè conſternunt: ac deſuper brevibus admodum, ſed ſatis copioſis pulvillis, aliis nimis modicis, quis maxillas & cervices delicatæ mulieres ſuffulcire conſueverunt, ſuperſtruunt, nec dominæ voluptates diutina ſua præſentia morati, clauſis cubiculi foribus, faceſſunt. At intus cerei præclara micantes luce, nocturnas nobis tenebras inalbabant. Tunc ipſa cuncto prorſus ſpoliata tegmine, tænia quoque, qua decoras devinxerat papillas, lumen propter adſiſtens, de ſtanneo vaſculo multo ſeſe perungit oleo balſamo, meque indidem largiſſimè perfricat. ſed multo tanta impenſius cura etiam nares perfundit meas. Tunc exoſculata preſſulè, non qualia in lupanari ſolent baſiola jactari, vel meretricum poſcinummia, vel adventorum negotinummia, ſed pura atque ſincera inſtruit & blandiſſimos affatus: Amo, & Cupio, & Te ſolum diligò, &, Sine te jam vivere nequeo: & cetera, quis mulieres & alios inducunt, & ſuas teſtantur affectiones. Capiſtroque me prehenſum, more quo didiceram, reclinat facilè. quippe cùm nil novi, nihilque difficile facturus mihi viderer: præſertim poſt tantum temporis, tam formoſæ mulieris cupientis amplexus obiturus. Nam & vino pulcerrimo atque copioſo memet made-

 feceram;

feceram ; & unguento fragrantiſſimo proluvium libidinis ſuſcitaram. Sed angebar planè, non exili metu reputans , quemadmodum tantis tamque magnis cruribus , poſſem delicatam matronam inſcendere: vel tam lucida,tamque tenera,& lacte ac melle confecta membra , duris ungulis complecti : labiaſque modicas ambroſio rore purpurantes , tam amplo ore tamque enormi , & ſaxeis dentibus deformis ſaviari : noviſſimè , quo pacto quamquam ex unguiculis perpruriſcens , mulier tam vaſtum genitale ſuſciperet. Heu me , qui dirupta nobili femina , beſtiis objectus, munus inſtructurus ſim mei domini? Molles interdum voculas, & aſſidua ſavia , & dulces gannitus , commorſicantibus oculis , iterabat illa. Et in ſumma : Teneo te , inquit, teneo meum palumbulum , meum paſſerem. Et cum dicto, vanas fuiſſe cogitationes meas , ineptumque monſtrat metum. artiſſimè namque complexa me prorſus , ſed totum recipit. Illa verò , quotiens ei parcens nates recellebam : accedens toties niſu rabido, & ſpinam prehendens meam , appliciore nexu inhærebat : ut hercules etiam deeſſe mihi aliquid , ad ſupplendam ejus libidinem crederem ; nec Minotauri matrem , fruſtra delectatam putarem adultero mugiente. Jamque operoſa & pervigili nocte tranſacta, vitata lucis conſcientia,faceſſit mulier,condicto pari noctis futuræ pretio. Nec gravatè magiſter meus voluptates ex ejus arbitrio largiebatur , partim mercedes ampliſſimas acceptando, partim novum ſpectaculum domino præparando. incontanter ei denique libidinis noſtræ totam detegit ſcenam. At ille , liberto magnificè

mune-

munerato, deſtinat me ſpectaculo publico. Et, quoniam neque egregia illa uxor mea propter dignitatem, neque prorſus ulla alia inveniri poterat: grandi præmio vilis quæritur aliqua, ſententia præſidis beſtiis addicta: quæ mecum incoram publicam populi caveam frequentaret. ejus pene talem cognoveram fabulam. Maritum habuit, cujus pater peregre proficiſcens mandavit uxori ſuæ, matri ejusdem juvenis, quòd enim ſarcina prægnationis oneratam eam relinquebat: ut, ſi ſexus ſequioris edidiſſet fœtum: protinus, quod eſſet editum, necaretur. At illa per abſentiam mariti, natam puellam inſita matri pietate præventa, deſcivit ab obſequio mariti: eamque prodidit vicinis alumnandam. Regreſſoque jam marito, natam necatamque puellam nuntiabat. Sed ubi flos ætatis nuptialem virgini diem flagitabat, nec, ignaro marito, dotare filiam pro natalibus quibat: quod ſolum potuit, filio ſuo tacitum ſecretum aperuit. Nam & oppidò verebatur, ne quo caſu caloris juvenilis impetu lapſus, neſcius neſciam ſororem incurreret. Sed pietatis ſpectatæ juvenis, & matris obſequium, & ſororis officium religioſè diſpenſat: & arcana domus venerabilis ſilentij cuſtodiæ tradidit: plebejam facietenus prætendens humanitatem. Sic neceſſarium ſanguinis ſui munus aggreditur, ut deſolatam vicinam puellam parentumque præſidio viduatam, domus ſuæ tutela receptaret: ac mox artiſſimo, multumque ſibi dilecto contubernali, largitus de proprio dotem liberaliſſimè, traderet. Sed hæc benè atque optimè, plenaque cum ſanctimonia diſpoſita feralem Fortunæ nutum latêre non potuerunt:

cujus inſtinctu, domum juvenis protinus ſe direxit ſcæva rivalitas. Et illico hæc eadem uxor ejus, quæ nunc beſtiis propter hæc ipſa fuerat addicta, cœpit puellam, velut æmulam tori, ſuccubamque, primò ſuſpicari: dehinc deteſtari, dehinc crudeliſſimis laqueis mortis inſidiari. Tale denique comminiſcitur facinus. Annulo mariti ſurrepto, rus profecta, mittit quemdam ſervulum, ſibi quidem fidelem, ſed de ipſa Fide peſſimè merentem, qui puellæ nuntiaret, quòd eam juvenis profectus ad villulam vocaret ad ſeſe: addito, ut ſola & ſine ullo comite, quàm maturiſſimè perveniret. Et, ne qua fortè naſceretur veniendi contatio: tradit annulum marito ſubtractum, qui monſtrans, fidem verbis adſtipularetur. At illa mandato fratris obſequens, hoc enim nomen ſola ſciebat, reſpecto etiam ſigno ejus, quod offerebatur: gnaviter, ut præceptum fuerat, incomitata feſtinat. Sed ubi fraudis extremæ lapſa decipula laqueos inſidiarum acceſſit: tunc illa uxor egregia, ſororem mariti, libidinoſæ Furiæ ſtimulis efferata, primum quidem nudam flagris uberrimè verberat: dehinc, quod res erat, clamantem quoque, quòd fruſtra pellicatus indignatione bulliret, fratriſque nomen ſæpius iterantem, velut mentitam, atque cuncta fingentem, titione candenti inter media femina detruſo, crudeliſſimè necavit. Tunc acerbæ mortis exciti nuntiis frater & maritus, accurrunt: variiſque lamentationibus defletam puellam, tradunt ſepulturæ. Nec juvenis ſororis ſuæ mortem tam miſeram, & minimè, ut par erat, illatam, æquo tolerare quivit animo: ſed medullitùs dolore commotus, accerrimæque bilis

noxio

noxio furore perfuſus, ex in flagrantiſſimis febribus ardebat: ut ipſi quoque jam medela videretur eſſe neceſſaria. Sed uxor, quæ jam pridem nomen uxoris cum fide perdiderat, medicum convenit quemdam notæ perfidiæ, qui jam multarum palmarum ſpectatus præliis, magna dextræ ſuæ tropæa numerabat, eique protinus quinquaginta promittit ſeſtertia: ut ille quidem momentarium venenum venderet: illa autem emeret mariti ſui mortem. Quo confecto, ſimulatur neceſſaria præcordiis leniendis, biliqʒ ſubtrahendæ illa prænobilis potio, quam ſacram doctiores nominant: ſed in ejus vice ſubditur alia, Proſerpinæ ſacra ſaluti. Jamque præſente familia, & nonnullis amicis & affinibus, ægroto medicus poculum probè temperatum manu ſua porrigebat. Sed audax illa mulier, ut ſimul & conſcium ſceleris amoliretur, & quam deſponderat pecuniam lucraretur: coram detento calice: Non prius, inquit, medicorum optime, non prius cariſſimo mihi marito trades iſtam potionem, quàm de ea bonam partem hauſeris ipſe. Unde enim ſcio, an noxium in ea lateat venenum? quæ res utique te, tam prudentem, tamque doctum virum, nequaquam offendit; ſi religioſa uxor, circa ſalutem mariti ſolicita, neceſſariam affero pietatem. Qua mira deſperatione truculentæ feminæ repente perturbatus medicus, excuſſusque toto conſilio, & ob anguſtiam temporis, ſpatio cogitandi privatus, antequam trepidatione aliqua vel contatione ipſa daret malæ conſcientiæ ſuſpicionem: indidem de potione guſtavit ampliter. Quam fidem ſecutus adoleſcens, etiam ſumpto calice, quod offerebatur

hauſit. Ad iſtum modum præſenti tranſacto negotio, medicus quàm celerrimè domum remeabat, ſalutifera potione peſtem præcedentis veneni feſtinans extinguere. Nec eum obteſtatione ſacrilega, qua ſemel cœperat, truculenta mulier ungue latius à ſe diſcedere paſſa eſt: Priusquam, inquit, digeſta potione, medicinæ eventus probatus appareat. Sed ægre, precibus & obteſtationibus ejus multum ac diu fatigata, tandem abire conceſſit. Interdum perniciem cæcam totis viſceribus furentem, medullæ penitus attraxerant. multum denique ſaucius, & gravedine ſomnolenta jam demerſus, domum pervadit ægerrimè. Vixque enarratis cunctis ad uxorem mandat, ſaltem promiſſam mercedem mortis geminatæ depoſceret. Sicque eliſus violenter ſpectatiſſimus medicus, effudit ſpiritum. Nec ille tamen juvenis diutius vitam tenuerat: ſed inter fictas mentitasque lacrymas uxoris, pari caſu mortis fuerat extinctus. Jamque eo ſepulto, paucis interjectis diebus, quîs feralia mortuis litantur obſequia, medici uxor pretium geminæ mortis petens aderat. Sed mulier uſquequaque ſuæ ſimulatæ fidei ſupprimens faciem, prætendens imaginem, blandiculè reſpondit: & omnia prolixè accumulateque pollicetur, & ſtatutum præmium ſine mora ſe redditurum conſtituit; modò pauxillum de ea potione largiri ſibi vellet, ob incœpti negotij perſecutionem. Quod, pluribus laqueis fraudium peſſimarum uxor inducta medici, facile conſenſit: &, quò ſe gratiorem locupleti feminæ faceret properiter domo petita, totam prorſus veneni pyxidem mulieri tradidit. Quæ grandem ſcelerum nacta

materiam,

materiam , longe lateque cruentas ſuas manus porrigit. Habebat filiam ſuam parvulam de marito , quem nuper necaverat. Huic infantulæ quod leges neceſſariam patris ſucceſſionem deferrent, ſuſtinebat ægerrimè : inhiansque toto filiæ patrimonio , imminebat & capiti. Ergo certa , defunctorum liberorum matres ſceleratas hereditates excipere, talem parentem præbuit , qualem exhibuerat uxorem. prandioque commento , pro tempore etiam uxorem medici , ſimul & ſuam filiam veneno eodem percutit. Sed parvulæ quidem tenuem ſpiritum , & delicata ac tenera præcordia conficit protinus virus infeſtum. at uxor medici, dum noxiis ambagibus pulmones ejus pererrat tempeſtas deteſtabilis potionis: primum ſuſpicata quod res erat, mox urgente ſpiritu jam certò certior, contendit ad ipſam præſidis domum: magnoque fidem ejus proteſtata clamore, & populi concitato tumultu, utpote tam immania detectura flagitia , efficit ſtatim , ſibi ſimul & domus & aures præſidis patefierent. Jamque ab ipſo exordio, crudeliſſimæ mulieris cunctis atrocitatibus diligenter expoſitis, repente mentis nubilo turbine correpta ſemihiantes adhuc compreſſit labias: & attritu dentium longo ſtridore reddito , ante ipſos præſidis pedes exanimis corruit. Nec ille, vir alioquin exercitus, multiforme facinus execratæ veneficæ dilatione languida paſſus marceſcere, confeſtim cubiculariis mulieris attractis vi tormentorum , veritatem eruit : atque illam , minus quidem quàm merebatur, ſed quòd dignus cruciatus alius excogitari non poterat, certe beſtiis objiciendam pronuntiavit. Talis mulieris publicitus matrimonium

confarreaturus, ingentique angore oppidò ſuſpenſus, exſpectabam diem muneris: ſæpius quidem mortem mihi mea volens manu conſciſcere, priusquam ſceleroſæ mulieris contagio macularer, vel infamia publici ſpectaculi depudeſcerem. Sed privatus humana manu, privatus digitis, ungula rotunda atque mutila gladium ſtringere nequaquam poteram. Plane ut potui, tenui ſpecula ſolabar clades ultimas: quòd ver in ipſo ortu jam gemmulis floridis cuncta depingeret, & jam purpureo nitore prata veſtiret: & commodùm dirupto ſpineo tegmine, ſpirantes cinnameos odores, promicarent roſæ, quæ priori me Lucio redderent. Dies ecce muneri deſtinatus aderat: ad conſeptum caveæ, proſequente populo, pompatico favore deducor. Ac dum ludicris ſcenicorum choreis primitiæ ſpectaculi dedicantur: tantiſper ante portam conſtitutus, pabulum lætiſſimi graminis, quod in ipſo germinabat aditu, libens affectabam: ſubinde curioſos oculos, patente porta, ſpectaculi proſpectu gratiſſimo reficiens. Nam puelli puellæque virenti florentes ætatula, forma conſpicui, veſte nitidi, inceſſu geſtuoſi, Græcanicam ſaltantes pyrrhicam, diſpoſitis ordinationibus decoros ambitus inerrabant: nunc in orbe rotatim flexuoſi, nunc in obliquam ſeriem connexi: & in quadratum patorem cuneati: & in catervæ diſſidium ſeperati. At ubi diſcurſus reciproci multimodes ambages tubæ terminalis cantus explicuit: aulæo ſubducto & complicitis ſipariis, Paridis ſcena diſponitur. Erat mons ligneus, adinſtar inclyti montis illius, quam vates Homerus Idæum cecinit, ſublimi inſtructus fabrica,

fabrica, conſitus viretis & vivis arboribus ſummo cacumine, de manibus fabri fonte manante, fluvialis aquas eliquans. Capellæ pauculæ tondebant herbulas: &, in modum Paridis Phrygij paſtoris, barbaricis amiculis humeris defluentibus, pulcrè induſiatus adoleſcens, aurea tyara contecto capite, pecuarium ſimulabat magiſterium. Adeſt luculentus puer nudus, niſi quòd ephebica chlamyda ſiniſtrum tegebat humerum: flavis crinibus uſquequaque conſpicuus: &, inter comas ejus, aureæ pinnulæ cognatione ſimili ſociatæ, prominebant, quem caduceum & virgula, Mercurium indicabant. Is ſaltatoriè procurrens, malumque bracteis inauratum dextera gerens, ei qui Paris videbatur porrigit: quid mandaret Jupiter, nutu ſignificans. protinus gradus ſcitulè referens, è conſpectu faceſſit. Inſequitur puella vultu honeſta, in deæ Junonis ſpeciem ſimilis. nam & caput ſtringebat diadema candida. ferebat & ſceptrum. Irrupit alia, quam putares Minervam, caput contecta fulgenti galea, & oleaginea corona tegebatur ipſa galea: clypeum attollens, & haſtam quatiens, & qualis illa cùm pugnat. Super has introceſſit alia, viſendo decore præpollens, gratia coloris ambroſei deſignans Venerem: qualis fuit Venus, cùm fuit virgo, nudo & intecto corpore perfectam formoſitatem profeſſa; niſi quòd tenui pallio bombycino inumbrabat ſpectabilem pubem. quam quidem laciniam curioſulus ventus ſatis amanter nunc laſciviens reflabat: ut dimota, pareret flos ætatulæ: nunc luxurians aſpirabat; ut adhærens preſſulè membrorum voluptatem graphicè laciniaret. ipſe autem color

Deæ diverſus in ſpeciem: corpus candidum, quod cœlo demeat; cærulum, quod mari remeat. Jam ſingulas virgines, quæ Deæ putabantur, ſui obibant comites. Junonem quidem Caſtor & Pollux, quorum capita caſſides æratæ ſtellarum apicibus inſignes contegebant. ſed & iſti Caſtores erant ſcenici pueri. Hæc puella, varios modulos laſciva concinente tibia, procedens quieta & inaffectata geſticulatione; nutibus honeſtis, paſtori pollicetur, ſi ſibi præmium decoris addixiſſet; ſeſe regnum totius Aſiæ tributuram. At illam, quam cultus armorum Minervam fecerat, duo pueri muniebant, præliaris deæ comites armigeri, Terror & Metus nudis inſultantes gladiis. at ponè tergum tibicen hormum canebat bellicoſum: & permiſcens bombis gravibus tinnitus acutos, in modum tubæ, ſaltationis agilis vigorem ſuſcitabat. Hæc inquieto capite, & oculis in aſpectu minacibus, citato & intorto genere, geſticulatione alacri demonſtrabat Paridi, ſi ſibi formæ victoriam tradidiſſet; fortem, tropæisque bellorum inclytum ſuis adminiculis futurum. Venus ecce cum magno favore caveæ, in ipſo meditullio ſcenæ, circumfuſo populo lætiſſimorum parvulorum, dulce ſubridens, conſtitit amœnè. Illos teretes & lacteos puellos diceres tu Cupidines, & Cupidines veros, de cœlo vel mari commodùm involaſſe. nam & pinnulis & ſagittulis, & habitu cetero formæ præclarè congruebant: &, velut nuptiales epulas obituræ dominæ coruſcis prælucebant facibus. Et influunt innuptarum puellarum decoræ ſoboles. hinc Gratiæ gratiſſimæ; inde Horæ pulcerrimæ. quæ jaculis floris ſerti & ſoluti

Deam

Deam ſuam propitiantes, ſcitiſſimum conſtruxerunt chorum, dominæ voluptatum Veneris coma blandientes. Jam tibiæ multiforatiles, cantus Lydios dulciter conſonant. quibus ſpectatorum pectora ſuavè mulcentibus, longè ſuavior Venus placidè commoveri, contantique lentè veſtigio, & leviter fluctuante ſpinula, & ſenſim annutante capite cœpit incedere, mollique tibiarum ſono delicatis reſpondere geſtibus: & nunc mitè conniventibus, nunc acrè comminantibus geſtire pupillis: & nonnumquam ſaltare ſolis oculis. Hæc ut primùm ante judicis conſpectum facta eſt, niſu brachiorum polliceri videbatur, ſi fuiſſet Deabus ceteris antelata, daturam ſe nuptam Paridi forma præcipuam, ſuique conſimilem. Tunc animo volenti Phrygius juvenis, malum, quod tenebat, aureum, velut victoriæ calculum, puellæ tradidit. Quid ergo miramini viliſſima capita, immò forenſia pecora, immò verò togati vulturii, ſi toti nunc judices ſententias ſuas pretio nundinantur? cùm rerum exordio, inter Deos & homines agitatum judicium corruperit gratia: & originalem ſententiam magni Jovis conſiliis electus judex, ruſticanus & opilio, lucro libidinis vendiderit, cum totius etiam ſuæ ſtirpis exitio? Sic hercules & aliud ſequens judicium, inter inclytos Achivorum duces celebratum: vel cum falſis inſimulationibus, eruditione doctrinaque præpollens Palamedes proditionis damnatur: vel virtute Martia præpotenti præfertur Ulyſſes mendicus Ajaci maximo. Quale autem & illud judicium apud legiferos Athenienſes, & catos illos, & omnis ſcientiæ magiſtros? Nónne divinæ prudentiæ ſenex,

ſenex, quem ſapientia prætulit cunctis mortalibus deus Delphicus, fraude & invidia nequiſſimæ factionis circumventus, velut corruptor adoleſcentiæ, quam frenis coërcebat, herbæ peſtilentis ſucco noxio peremptus eſt, relinquens civibus ignominię perpetuę maculam? cùm nunc etiam egregij Philoſophi ſectam ejus ſanctiſſimam præoptent, & ſummo beatitudinis ſtudio jurent in ipſius nomen. Sed ne quis indignationis meæ reprehendat impetum, ſecum ſic reputans: Ecce nunc patiemur philoſophantem nobis aſinum? rurſus, unde diſceſſi, revertar ad fabulam. Poſtquam finitum eſt illud Paridis judicium, Juno quidem cum Minerva triſtes, & iratis ſimiles è ſcena redeunt, indignationem repulſæ geſtibus profeſſæ: Venus verò gaudens & hilaris, lætitiam ſuam ſaltando, toto cum choro, profeſſa eſt. Tunc de ſummo montis cacumine, per quamdam latentem fiſtulam, in excelſam prorumpit vino crocus diluta: ſparſimque defluens, paſcentis capellas odoro perfluit imbre: donec in meliorem maculata ſpeciem, canitiem propriam luteo colore mutarent. Jamque tota ſuave fragante cavea, montem illum ligneum terræ vorago decepit. Ecce quidam miles per mediam plateam dirigit curſum, petiturus, jam populo poſtulante, illam de publico carcere mulierem, quam dixi, propter multiforme ſcelus, beſtiis eſſe damnatam, meisque præclaris nuptiis deſtinatam. Et jam torus Genialis ſcilicet noſter futurus, accuratiſſimè deſternebatur lectus, Indica teſtudine perlucidus, plumea congerie tumidus, veſte ſerica floridus. At ego, præter pudorem obeundi publicè concubitus, præter contagium ſceleſtæ pollu-

pollutæque feminæ, metu etiam mortis cruciabar maximè, ſic ipſe mecum reputans: Quòd, in amplexu Venereo ſcilicet nobis coeuntibus, quæcunque ad exitium mulieris beſtia fuiſſet immiſſa, non adeò vel prudentia ſolers, vel artificio docta, vel abſtinentia frugi, poſſet provenire; ut adiacentem lateri meo laceraret mulierem: mihi verò, quaſi indemnato & innoxio, parceret. Ergo igitur non de pudore jam, ſed de ſalute ipſa ſollicitus, dum magiſter meus lectulo probè coaptando diſtrictus inſervit: tota familia partim miniſterio venationis occupata, partim voluptario ſpectaculo attenta, meis cogitationibus liberum tribuebatur arbitrium. nec magnopere quiſquam cuſtodiendum tam manſuetum putabat aſinum. Paulatim furtivum pedem proferens, porta, quæ proxima eſt, potitus, jam curſu me celerrimo proripio: ſexque totis paſſuum milibus perniciter confectis, Cenchreas pervado: quod oppidum adeunt quidem nobiliſſimæ coloniæ Corinthienſium: adluitur autem Ægæo & Saronico mari. ubi portus etiam, tutiſſimum navium receptaculum, magno frequentatur populo. Vitatis ergo turbulis, & electo ſecreto littore, prope ipſas fluctuum aſpergines, in quodam molliſſimo harenæ gremio laſſum corpus porrectus refoveo: nam & ultimam diei metam curriculum Solis deflexerat: & veſpertinæ me quieti traditum, dulcis ſomnus oppreſſerat.

L. APULEII *METAMORPHOSEON,* SIVE *DE ASINO AUREO,*

LIBER UNDECIMUS.

CIRCA primam ferme noctis vigiliam experrectus pavore ſubito, video præmicantis Lunæ candore nimio completum orbem, commodùm marinis emergentem fluctibus. Nactusque opacæ noctis ſilentioſa ſecreta, certus etiam ſummatem Deam præcipua majeſtate pollere, resque prorſus humanas ipſius regi providentia: nec tantum pecuina & ferina, verùm inanima etiam divino ejus luminis numinisque nutu vegetari: ipſa etiam corpora terra, cœlo, marique, nunc incrementis conſequenter augeri: nunc decrementis obſequenter imminui, Fato ſcilicet jam meis tot tantisque cladibus ſatiato, & ſpem ſalutis, licet tardam, ſubminiſtrante, auguſtum ſpecimen Deæ præſentis ſtatui deprecari. Confeſtimque diſcuſſa pigra quiete, alacer exſurgo: meque protinus, purificandi ſtudio, marino lavacro trado: ſeptiesque ſubmerſo fluctibus capite, quòd eum numerum præcipuè religioni aptiſſimum divinus ille Pythagoras prodidit, lætus & alacer, Deam præpotentem lacrymoſo vultu ſic apprecabar: REGINA cœli, ſive tu Ceres, alma frugum

parens originalis,quæ repertu lætata filiæ,vetuſtæ glandis ferino remoto pabulo,miti commonſtrato cibo,nunc Eleuſiniam glebam percolis:ſeu tu cœleſtis Venus, quæ primis rerum exordiis, ſexuum diverſitatem generato amore ſociaſti, & æterna ſobole humano genere propagato, nunc circumfluo Paphi ſacrario coleris: ſeu Phœbi ſoror, quæ partu fœtarum medelis lenientibus recreato, populos tantos educaſti, præclarisque nunc veneraris delubris Epheſi: ſeu nocturnis ululatibus horrenda Proſerpina, triformi facie larvales impetus comprimens, terræque clauſtra cohibens, lucos diverſos inerrans, vario cultu propitiaris: iſta luce feminea conluſtrans cuncta mœnia, & udis ignibus nutriens læta ſemina,& Solis ambagibus diſpenſans incerta lumina: quoquo nomine, quoquo ritu, quaqua facie te fas eſt invocare; tu meis jamnunc extremis ærumnis ſubſiſte, tu Fortunam collapſam affirma: tu ſævis exantlatis caſibus pauſam pacemque tribue. ſit ſatis laborum, ſit ſatis periculorum. Depelle quadrupedis diram faciem. redde me conſpectui meorum: redde me meo Lucio. Ac ſi quod offenſum numen inexorabili me ſævitia premit: mori ſaltem liceat, ſi non licet vivere. Ad iſtum modum fuſis precibus, & adſtructis miſeris lamentationibus, rurſus mihi marcentem animum in eodem illo cubili ſopor circumfuſus oppreſſit. Necdum ſatis conniveram: & ecce pelago medio, venerandos Diis etiam vultus attollens, emergit divina facies. ac dehinc paulatim toto corpore perlucidum ſimulacrum, excuſſo pelago, ante me conſtitiſſe viſum eſt. Ejus mirandam ſpeciem ad vos etiam referre

connitar.

connitar. ſi tamen mihi diſſerendi tribuerit facultatem paupertas oris humani: vel ipſum numen ejus dapſilem copiam eloquutilis facundiæ ſubminiſtraverit. Jamque primùm crines uberrimi prolixique, & ſenſim intorti, per divina colla paſſivè diſperſi, molliter defluebant. Corona multiformis, variis floribus ſublimem diſtrinxerat verticem: cujus media quidem ſuper fronte plana rotunditas, in modum ſpeculi, vel immò argumentum Lunæ, candidum lumen emicabat. Dextra lævaque ſulcis inſurgentium viperarum cohibita, ſpicis etiam Cerealibus deſuper porrectis. Multicolor, byſſo tenui pertexta: nunc albo candore lucida, nunc croceo flore lutea; nunc roſeo rubore flammida. &, quæ longè longeque etiam meum confutabat obtutum, palla nigerrima, ſplendeſcens atro nitore; quæ circumcirca remeans, & ſub dextrum latus ad humerum lævum recurrens, umbonis vice, dejecta parte laciniæ, multiplici contabulatione dependula, ad ultimas oras nodulis fimbriarum decoriter confluctuabat. Per intextam extremitatem, & in ipſa oræ planitie, ſtellæ diſperſæ coruſcabant: earumque media ſemeſtris Luna, flammeos ſpirabat ignes. Quaquà tamen inſignis illius pallæ perfluebat ambitus, individuo nexu corona totis floribus, totisque conſtructa pomis, adhærebat. Jam geſtamina longè diverſa. nam dextera quidem ferebat æreum crepitaculum: cujus per anguſtam laminam in modum balthei recurvatam, trajectæ mediæ paucæ virgulæ, criſpante brachio tergeminos jactus, reddebant argutum ſonorem. lævæ verò cymbium dependebat aureum: cujus anſulæ, qua parte

conſpicua

conſpicua eſt, inſurgebat aſpis, caput extollens arduum, cervicibus latè tumeſcentibus. Pedes ambroſios tegebant ſoleæ, palmæ victricis foliis intextæ. Talis ac tanta ſpirans Arabiæ felicis germina, divina me voce dignata eſt: En aſſum, tuis commota Luci precibus, rerum Natura parens, elementorum omnium domina, ſæculorum progenies initialis, ſumma numinum, regina Manium, prima cœlitum, Deorum, Dearumque facies uniformis: quæ cœli luminoſa culmina, maris ſalubria flamina, inferorum deplorata ſilentia nutibus meis diſpenſo. cujus numen unicum, multiformi ſpecie, ritu vario, nomine multijugo totus veneratur orbis. Me primigenij Phryges Peſſinuntiam nominant Deûm matrem. hinc Autochthones Attici Cecropiam Minervam; illinc fluctuantes Cyprij Paphiam Venerem: Cretes ſagittiferi Dictynnam Dianam; Siculi trilingues Stygiam Proſerpinam, Eleuſinij vetuſtam Deam Cererem: Junonem alij, alij Bellonam, alij Hecaten: Rhamnuſiam alij. &, qui naſcentis dei Solis inchoantibus radiis illuſtrantur Æthiopes, Ariique, priſcaque doctrina pollentes Ægyptij, cerimoniis me prorſus propriis percolentes, appellant vero nomine Reginam Iſidem. Aſſum tuos miſerata caſus, aſſum favens & propitia. Mitte jam fletus, & lamentationes omitte: depelle mœrorem. Jam tibi providentia mea illuceſcet dies ſalutaris. Ergo igitur imperiis iſtis meis animum intende ſollicitum. Diem, qui dies ex iſta nocte naſcetur, æterna mihi nuncupavit religio: quo ſedatis hybernis tempeſtatibus, & lenitis maris procelloſis fluctibus, navigabili jam pelago,

rudem dedicantes carinam, primitias commeatus libant mei ſacerdotes. Id ſacrum nec ſollicita, nec profana mente debebis opperiri. Nam meo monitu ſacerdos, in ipſo procinctu pompæ, roſeam manu dextra ſiſtro cohærentem geſtabit coronam. Incontanter ergo, dimotis turbulis, alacer continuare pompam, mea volentia fretus: & de proximo clementer, velut manum ſacerdotis oſculabundus, roſis decerptis, peſſimæ mihique deteſtabilis jamdudum beluæ iſtius corio te protinus exue. Nec quidquam rerum mearum reformides, ut arduum. Nam hoc eodem momento, quo tibi venio, ſimul & ibi præſens, quæ ſunt conſequentia ſacerdoti meo per quietem facienda præcipio. Meo juſſu tibi conſtricti comitatus decedent populi. Nec inter hilares cerimonias & feſtiva ſpectacula, quisquam deformem iſtam, quam geris, faciem perhorreſcet: vel figuram tuam repente mutatam, ſequius interpretatus aliquis, malignè criminabitur. Planè memineris, & penita mente conditum ſemper tenebis, mihi reliqua vitæ tuæ curricula, adusque terminos ultimi ſpiritus vadata. Nec injurium, cujus beneficio redieris ad homines, ei totum debere quod vives. Vives autem beatus, vives in mea tutela glorioſus: & cùm ſpatium ſeculi tui permenſus ad Inferos demearis; ibi quoque in ipſo ſubterraneo ſemirotundo, me, quam vides Acherontis tenebris interlucentem, Stygiisque penetralibus regnantem, campos Elyſios incolens ipſe, tibi propitiam frequens adorabis. Quòd ſi ſedulis obſequiis & religioſis miniſteriis, & tenacibus caſtimoniis numen noſtrum promerueris; ſcies ultra ſtatuta Fato

tuo

tuo ſpatia, vitam quoque tibi prorogare mihi tantum licere. Sic oraculi venerabilis fine prolato, numen invictum in ſe receſſit. Nec mora, cùm ſomno protinus abſolutus, pavore & gaudio, ac dein ſudore nimio permixtus exſurgo: ſummeque miratus Deæ potentis tam præclaram præſentiam, marino rore reſperſus, magniſque imperiis ejus intentus, monitionis ejus ordinem recolebam. Nec mora, cùm noctis atræ fugato nubilo, Sol exſurgit aureus: & ecce diſcurſu religioſo, ac prorſus triumphali, turbulæ complent totas plateas. Tantaque hilaritudine præter peculiarem eam geſtire mihi cuncta videbantur; ut pecua etiam cujuſcemodi, & totas domos, & ipſum diem ſerena facie gaudere ſentirem. nam & pruinam pridianam dies apricus ac placidus repente fuerat inſecutus: ut canoræ etiam aviculæ, prolectante verno vapore, concentus ſuaves adſonarent, matrem ſiderum, parentem temporum, orbiſque totius dominam blando mulcentes affamine. Quid? quòd arbores etiam quæ pomifera ſobole fecundæ, quæque earum tantum umbra contentæ, & ſteriles, auſtrinis laxatæ flatibus, germine foliorum renidentes, clementi motu brachiorum dulces ſtrepitus obſibilabant? Magnoque procellarum ſedato fragore, ac turbido fluctuum tumore poſito, mare quietas alluvies temperabat: cœlum autem, nubiloſa caligine diſiecta, nudo ſudoque luminis proprij ſplendore candebat. Ecce pompæ magnæ paulatim procedunt anteludia, cujuſque ſtudiis exornata pulcerrimè. Hic incinctus baltheo militem gerebat; illum ſuccinctum chlamyde copides & venabula venatorem fecerant.

alius ſoccis obauratis, indutus ſerica veſte, mundoque pretioſo, & adtextis capite crinibus, inceſſu perfluo feminam mentiebatur. porrò alium ocreis, ſcuto, galea, ferroque inſignem, è ludo putares gladiatorio procedere. Nec ille deerat, qui magiſtratum faſcibus purpuraque luderet: nec qui pallio, baculoque, & baxeis, & hircino barbítio Philoſophum fingeret: nec qui, diverſis harundinibus, alter aucupem cum viſco, alter piſcatorem cum hamo induceret. Vidi & urſam manſuem, quæ, cultu matronali, ſella vehebatur: & ſimiam pileo textili, crocotisque Phrygiis, catamiti paſtoris ſpecie, aureum geſtantem poculum: & aſinum pinnis adglutinatis adambulantem cuidam ſeni debili: ut illum quidem Bellerophontem, hunc autem diceres Pegaſum; tamen rideres utrumque. Inter has oblectationes ludicras, popularium, quæ paſſim vagabantur, jam ſoſpitatricis Deæ peculiaris pompa moliebatur. Mulieres candido ſplendentes amicimine, vario lætantes geſtamine, verno florentes coronamine, quæ de gremio per viam, qua ſacer incedebat comitatus, ſolum ſternebant floſculis: aliæque nitentibus ſpeculis pone tergum reverſis, venienti Deæ obvium commonſtrarent obſequiū: & quæ pectines eburneos ferentes, geſtu brachiorum, flexuque digitorum, ornatum atque oppexum crinium regalium fingerent; illæ etiam quæ cæteris unguentis & geniali balſamo guttatim excuſſo, conſpergebant plateas. Magnus præterea ſexus utriusque numerus, lucernis, tædis, cereis, & alio genere faſcium, lumine ſiderum cœleſtium ſtirpem propitiantes. Symphoniæ dehinc ſuaves, fiſtulæ

tibiæque

tibiæque modulis dulciſſimis perſonabant. Eas amœnus lectiſſimæ juventutis veſte nivea, & cataclista prænitens ſequebatur chorus, carmen venuſtum iterantes: quod Camœnarum favore ſolers poëta modulatus, edixerat, quod argumentum referebat interim majorum antecantamina votorum. Ibant & dicati magno Serapi tibicines: qui per obliquum calamum ad aurem porrectum dextram, familiarem templi Deique modulum frequentabant: & plerique, qui facilem ſacris viam dari prædicarent. Tunc influunt turbæ ſacris divinis initiatæ, viri feminæque omnis dignitatis & omnis ætatis, linteæ veſtis candore puro luminoſi: illæ limpido tegmine crines madidos obvolutæ, hi capillum deraſi funditus, vertice prænitentes: magnæ religionis terrena ſidera, æreis & argenteis, immò verò aureis etiam ſiſtris argutum tinnitum conſtrepentes. Sed antiſtites, ſacrorum proceres illi, candido linteamine cinctum pectorale, adusque veſtigia, ſtrictim injecti, potentiſſimorum Deûm proferebant inſignes exuvias. Quorum primus lucernam præmicantem claro porrigebat lumine, non adeò noſtris illis conſimilem, quæ veſpertinas illuminant epulas: ſed aureum cymbium medio ſui patore flammulam ſuſcitans largiorem. Secundus, veſtitu quidem ſimilis, ſed manibus ambabus gerebat altaria, (id eſt, auxilia;) quibus nomen dedit proprium Deæ ſummatis auxiliaris providentia. Ibat tertius, attollens palmam auro ſubtiliter foliatam, nec non Mercurialem etiam caduceum. Quartus Æquitatis oſtendebat indicium, deformatam manum ſiniſtram porrecta palmula: quæ genuina pigritia,

nulla calliditate, nulla ſolertia prædita, videbatur æquitati magis aptior quàm dextera. idem gerebat & aureum vaſculum, in modum papillæ rotundatum, de quo lacte libabat. Quintus auream vannum aureis congeſtam ramulis;& alius ferebat amphoram. Nec mora, cum Dei, dignati pedibus humanis incedere, prodeunt: hic horrendum, nunc atra, nunc aurea facie ſublimis, attollens canis cervices arduas: ille Superûm commeator & Inferûm, læva caduceum gerens: dextera palmam virentem quatiens. cujus veſtigium continuò ſequebatur bos, in erectum levata ſtatum. Erat ea bos, omniparentis Deæ ſecundum ſimulacrum: quod reſidens humeris ſuis, proferebat unus è miniſterio beato, greſſu geſtuoſo. Ferebatur ab alio ciſta ſecretorum capax, penitus celans opera magnificæ religionis. Gerebat alius felici ſuo gremio ſummi ſui numinis venerandam effigiem, non pecoris, non avis, non feræ, ac ne hominis quidem ipſius conſimilem: ſed ſolerti repertu, etiam ipſa novitate reverendam, altioris utcunque & magno ſilentio tegendæ religionis argumentum ineffabile: ſed & ad iſtum planè modum, fulgente auro figurata urnula faberrimè cavata, fundo quam rotundo, miris extrinſecus ſimulacris Ægyptiorum effigiata. ejus orificium non altiuſculè levatum, in canalem porrectum, longo rivulo prominebat. ex alia verò parte multum recedens ſpatioſa dilatione, adhærebat anſa: quam contorto nodulo ſuperſedebat aſpis, ſquameæ cervicis ſtriato tumore ſublimis. Et ecce præſentiſſimi numinis promiſſa nobis accedunt beneficia, & fata: ſalutemque ipſam

meam

meam gerens ſacerdos appropinquat, ad ipſum præſcriptum divinæ promiſſionis ornatum: dextra proferens ſiſtrum deæ, mihi coronam, & coronam hercules conſequenter: quòd tot ac tantis exantlatis laboribus, tot emenſis periculis, Deæ maximæ providentia, adluctantem mihi ſæviſſimam Fortunam ſuperaram. Nec tamen gaudio ſubitario commotus, inclementi me curſu proripui, verens ſcilicet ne repentino quadrupedis impetu, religionis quietus turbaretur ordo: ſed placido ac prorſus humano gradu contabundus, paulatim obliquato corpore, ſanè divinitus decedente populo, ſenſim irrepo. At ſacerdos, ut reapſe cognoſcere potui, nocturni commonefactus oraculi, miratusque congruentiam mandati muneris, confeſtim reſtitit: & ultro porrecta dextra, ob os ipſum meum coronam exhibuit. Tunc ergo trepidans, aſſiduo pulſu micanti corde, coronam quæ roſis amœnis intexta fulgurabat, avido ore ſuſceptam, cupidus cupidiſſimè devoravi. nec me fefellit cœleſte promiſſum. Protinus mihi delabitur deformis & ferina facies. ac primò quidem ſqualens pilus defluit: ac dehinc cutis craſſa tenuatur; venter obeſus reſidet: pedum plantæ per ungulas in digitos exeunt. manus non jam pedes ſunt, ſed in erecta porriguntur officia; cervix procera çohibetur, os & caput rotundatur; aures enormes repetunt parvitatem priſtinam: dentes ſaxei redeunt ad humanam minutiem: &, quæ me potiſſimùm cruciabat ante, cauda nusquam comparuit. Populi mirantur, religioſi venerantur tam evidentem maximi numinis potentiam, & conſimilem nocturnis imagi-

nibus magnificentiam, & facilitatem reformationis: claraque & conſona voce, cœlo manus attendentes, teſtantur tam illuſtre Deæ beneficium. At ego ſtupore nimio defixus, tacitus hærebam, animo meo tam repentinum tamque magnum non capiente gaudium: quid potiſſimùm præfarer primarium, unde novæ vocis exordium caperem, quo ſermonem, tunc renata lingua, felicius auſpicarer, quibus quantisque verbis tantæ Deæ gratias agerem. Sed ſacerdos, utcunque divino monitu cognitis ab origine cunctis cladibus meis, quamquam & ipſe inſigni permotus miraculo, nutu ſignificato prius præcipit, tegendo mihi linteam dari laciniam. Nam me cùm primùm nefando tegmine deſpoliaverat aſinus: compreſſis in artum feminibus, & ſuperſtrictis accuratè manibus, quantum nudo licebat, velamento me naturali probè muniveram. Tunc è cohorte religionis unus, impigrè ſuperiorem exutus tunicam, ſupertexit me celerrimè. Quo facto, ſacerdos vultu geniali, & hercules perhumano in aſpectu meo attonitus, ſic effatur: Multis & variis exantlatis laboribus, magnisque Fortunæ tempeſtatibus, & maximis actus procellis, ad portum quietis & aram Miſericordiæ tandem Luci veniſti. nec tibi natales, ac ne dignitas quidem vel ipſa, qua flores, uſquam doctrina profuit: ſed lubrico virentis ætatulæ, ad ſerviles delapſus voluptates, curioſitatis improſperæ ſiniſtrum præmium reportaſti. Sed utrumque Fortunæ cœcitas, dum te peſſimis periculis diſcruciat, ad religioſam iſtam habitudinem improvida perduxit malitia. Eat nunc, & ſummo furore ſæviat, & crudelitati

ſuæ

ſuæ materiam quærat aliam. Nam in eorum vitas, quorum ſibi ſervitium Deæ noſtræ majeſtas vindicavit, non habet locum caſus infeſtus. Quid latrones, quid feræ, quid ſervitium, quid aſperrimorum itinerum ambages reciprocæ, quid metus mortis quotidianæ nefariæ Fortunæ profuit? In tutelam jam receptus es Fortunæ, ſed videntis: quæ ſuæ lucis ſplendore ceteros etiam Deos illuminat. Sume jam vultum lætiorem, candido iſto habitu tuo congruentem; comitare pompam Deæ ſoſpitatricis inovanti gradu. Videant irreligioſi: videant, & errorem ſuum recognoſcant. En ecce priſtinis ærumnis abſolutus, Iſidis magnæ providentia gaudens Lucius, de ſua Fortuna triumphat. Quo tibi tamen tutior ſis, atque munitior; da nomen huic ſanctæ militiæ, cujus olim ſacramento etiam lætaberis: teque jamnunc obſequio religionis noſtræ dedica, & miniſterij jugum ſubi voluntarium. nam, cùm cœperis Deæ ſervire, tunc magis ſenties fructum tuæ libertatis. Ad iſtum modum vaticinatus ſacerdos egregius, fatigatos anhelitus trahens, conticuit. Exinde permixtus agmini religioſo procedens, comitabar ſacrarium: totæ civitati notus ac conſpicuus, digitis hominum nutibusque notabilis. Omnes in me populi fabulantur: Hunc omnipotentis hodie Deæ numen auguſtum reformavit ad homines. Felix hercules, & ter beatus! qui vitæ ſcilicet præcedentis innocentia fideque meruerit tam præclarum de cœlo patrocinium: ut renatus quodammodo, ſtatim ſacrorum obſequio deſponderetur. Inter hæc, & feſtorum votorum tumultum, paulatim progreſſi, jam ripam maris proxi-

proximamus: atque ad ipſum illum locum, quo pridie meus ſtabulaverat aſinus, pervenimus. Ibidem ſimulacris ritè diſpoſitis, navem faberrimè factam, picturis miris Ægyptiorum circumſecus variegatam, ſummus ſacerdos teda lucida, & ovo & ſulphure, ſolemniſſimas preces de caſto præfatus ore, quàm puriſſimè purificatam, Deæ nuncupavit, dedicavitque. Hujus alvei felicis nitens carbaſus, littore votum ingeſtans progerebat. Ecce litteræ votum inſtaurabant, de novi commeatus proſpera navigatione. Jam malus inſurgit, pinus rotunda, ſplendore ſublimis, inſigni carcheſio conſpicua: & puppis, intorta cheniſco, bracteis aureis veſtita, fulgebat: omniſque prorſus carina citro limpido perpolita, florebat. Tunc cuncti populi, tam religioſi quàm profani, vannos onuſtas aromatis & hujuſcemodi ſuppliciis certatim congerunt: & inſuper fluctus libant intritum lacte confectum, donec muneribus largis, & devotionibus fauſtis completa navis, abſoluta ſtrophiis anchoralibus, peculiari ſerenoque flatu, pelago redderetur. Quæ poſtquam curſus ſpatio proſpectum ſui nobis incertat, ſacrorum geruli, ſumptis rurſum, quæ quisque detulerant, alacres ad fanum reditum capeſſunt ſimilis ritu pompæ decôri. Ac cum ad ipſum jam templum pervenimus; ſacerdos maximus, quique divinas effigies progerebant, & qui venerandis penetralibus pridem fuerant initiati, intra cubiculum Deæ recepti, diſponunt ritè ſimulacra ſpirantia. Tunc ex his unus, quem cuncti Grammatea dicebant, pro foribus aſſiſtens, cœtu Paſtophorum, quod ſacroſancti collegij nomen eſt, velut in concionem

concionem vocato, indidē de ſublimi ſuggeſtu, de libro, de litteris fauſta vota præfatus: PRINCIPI MAGNO, SENATUIQUE, ET EQUITI, TOTOQUE ROMANO POPULO, nauticis navibus, quæque ſub imperio mundi noſtratis reguntur, renuntiat ſermone rituque Græcienſi, ita: ΛΑΟΙΣ ΑΦΕΣΙΣ. Qua voce, feliciter cunctis evenire, ſignavit populi clamor inſecutus. Exin gaudio delibuti populares, thallos, verbenas, corollas ferentes, exoſculatis veſtigiis Deæ, quæ gradibus hærebant argento formata, ad ſuos diſcedunt Lares. Nec tamen ſinebat me animus ungue latiùs indidem digredi: ſed intentus in Deæ ſpecimen, priſtinos caſus meos recordabar. Nec tamen Fama volucris, pigra pinnarum tarditate ceſſaverat: ſed protinus in patria Deæ providentis adorabile beneficium, meamque ipſius Fortunam memorabilem narraverat paſſim. Confeſtim denique familiares ac vernulæ, quique mihi proximo nexu ſanguinis cohærebant, luctu depoſito, quem de meæ mortis falſo nuntio ſuſceperant, repentino lætati gaudio, variè quisque munerabundi, ad meum feſtinant illico divinum reducemque ab Inferis conſpectum. quorum deſperata ipſe etiam facie recreatus, oblationes honeſtas æqui bonique facio: quippe cum mihi familiares, quò ad cultum ſumptumque largiter ſuccederet, deferre perſpicuè curaſſent. Affatis itaque, ex officio, ſingulis, narratisque meis priſtinis ærumnis, & præſentibus gaudiis, me rurſum ad Deæ gratiſſimum mihi refero conſpectum: ædibusque conductis, intra conſeptum templi, larem temporarium mihi conſtituo: Deæ miniſteriis adhuc privatis

privatis appoſitus, contuberniiſque ſacerdotum individuus, & numinis magni cultor inſeperabilis. Nec fuit nox una, vel quies aliqua, viſu Deæ monituque jejuna: ſed crebris imperiis, ſacris ſuis me jamdudum deſtinatum, nunc ſaltem cenſebat initiari. At ego, quamquam cupienti voluntate præditus, tamen religioſa formidine retinebar. Quod enim ſedulò percontaveram, difficile religionis obſequium, & caſtimoniorum abſtinentiam ſatis arduam, cautoque circumſpectu vitam, quæ multis caſibus ſubjacet, eſſe muniendam: hæc idemtidem mecum reputans, neſcio quo modo, quamquam feſtinans, diſſerebam. Nocte quadam, plenum gremium ſuum viſus eſt mihi ſummus ſacerdos offerre: ac requirenti, quid utique iſtud? reſpondiſſe, partes illas de Theſſalia mihi miſſas: ſervum etiam meum indidem ſuperveniſſe, nomine Candidum. Hac experrectus imagine, diu diuque apud cogitationes meas revolvebam, quid rei portenderet: præſertim cùm nullum umquam habuiſſe me ſervum iſto nomine nuncupatum certus eſſem. ut tamen ſeſe præſagium ſomni porrigeret, lucrum certum modis omnibus ſignificari partium oblatione credebam. Sic anxius, & in proventum proſperiorem attonitus, templi matutinas apertiones operiebar. Ac, dum velis candentibus reductis in diverſum, Deæ venerabilem conſpectum apprecamur, & diſpoſitas aras circumiens ſacerdos rem divinam procurat: ſupplicamentis ſolemnibus, de penetrali fontem petitum ſpondêo libat. Rebus jam rite conſummatis, inchoatæ lucis ſalutationibus, religioſi primam nuntiantes horam, perſtrepunt. Et ecce

ſuper-

ſuperveniunt de patria, quos ibi reliqueram famulos; cùm me Fotis malis incapiſtraſſet erroribus. Cognatis ſcilicet famulos meos, necnon & equum quoque illum meum reducentibus, quem diverſè diſtractum notæ dorſualis agnitione recuperaverant: quare ſolertiam ſomni tum mirabar vel maxime: quòd præter congruentiam lucroſæ pollicitationis, argumento ſervi Candidi, equum mihi reddidiſſet colore candidum. Quo facto idem ſollicitus, ſedulum colendi frequentabam miniſterium, ſpe futuri beneficiis præſentibus pignerata. Nec minus indies mihi magis magisque accipiendorum ſacrorum cupido gliſcebat. ſummisque precibus primarium ſacerdotem ſæpiſſimè conveneram, petens, ut me noctis arcanæ tandem ſacris initiaret. At ille, vir alioquin gravis, & ſobriæ religionis obſervatione famoſus, clementer ac comiter, &, ut ſolent parentes immaturis liberorum deſideriis modificari, meam differens inſtantiam, ſpei melioris ſolatiis alioquin anxium, mihi permulcebat animum. Nam & diem, quo quisque poſſit initiari, Deæ nutu demonſtrari, & ſacerdotem qui ſacra debeat miniſtrare, ejusdem providentia deligi: ſumtus etiam, cerimoniis neceſſarios, ſimili præcepto deſtinari. Quæ cuncta nos quoque obſervabili patientia ſuſtinere cenſebat: quippe cùm aviditati contumaciæque ſummè cavere, & utramque culpam vitare, ac neque vocatus morari, nec non juſſus feſtinare deberem. nec tamen eſſe quemquam de ſuo numero tam perditæ mentis, vel immò deſtinatæ mortis, qui non ſibi quoque ſeorſum jubente domina, temerarium atque

ſacrilegum audeat miniſterium ſubire, noxamque letalem contrahere. Nam & Inferûm clauſtra, & Salutis tutelam in Deæ manu poſita, ipſamque traditionem adinſtar voluntariæ mortis & precariæ ſalutis celebrari: quippe cùm tranſactis vitæ temporibus, jam in ipſo finitæ lucis limine conſtitutos, quîs tamen tuto poſſint magna religionis committi ſilentia, numen Deæ ſoleat eligere, & ſua providentia quodammodo renatos ad novæ reponere rurſus Salutis curricula. Ergo igitur me quoque oportere cœleſte ſuſtinere præceptum, quamquam perſpicua evidentique magni numinis dignatione, jam dudum felici miniſterio nuncupatum deſtinatumque: nec ſecus quàm cultores ceteri, cibis profanis ac nefariis jamnunc temperare; quo rectius ad arcana puriſſimæ religionis ſecreta pervaderem. Dixerat ſacerdos: nec impatientia corrumpebatur obſequium meum: ſed intentus miti quiete, & probabili taciturnitate, ſedulum quot dies obibam culturæ ſacrorum miniſterium. Nec me fefellit, nec longi temporis prolatione cruciavit potentis Deæ benignitas ſalutaris, ſed noctis obſcuræ non obſcuris imperiis evidenter monuit, adveniſſe diem mihi ſemper optabilem, quo me maximi voti compotiret. quantoque ſumptu deberem procurare ſupplicamentis, ipſumque Mithiam illum ſuum ſacerdotem præcipuum, divino quodam ſtellarum conſortio, ut ajebat, mihi conjunctum, ſacrorum miniſtrum decernit. Quibus, & ceteris benivolis præceptis ſummatis Deæ recreatus animi, necdum ſatis luce lucida diſcuſſa quiete, protinus ad receptaculum ſacerdotis contendo: atque eum

eum cubiculo ſuô commodùm prodeuntem continuatus, ſaluto. Solito conſtantius deſtinaveram jam, velut debitum ſacris obſequium, flagitare. At ille, ſtatim ut me conſpexit, prior: O mi quidem Luci, inquit, te felicem, te beatum, quem propitia voluntate numen auguſtum tantopere dignatur! Et quid, inquit, jam nunc ſtas otioſus, teque ipſum demoraris? Adeſt tibi dies votis aſſiduis exoptatus, quo Deæ multinominis divinis imperiis, per iſtas meas manus piiſſimis ſacrorum arcanis inſinueris. Et, injecta dextera, ſenex comiſſimus, ducit me protinus ad ipſas fores ædis ampliſſimæ: rituque ſolemni apertionis celebrato miniſterio, ac matutino peracto ſacrificio, de opertis adyti profert quosdam libros, litteris ignorabilibus prænotatos: partim figuris cujuſcemodi animalium, concepti ſermonis compendioſa verba ſuggerentes: partim nodoſis, & in modum rotæ tortuoſis, capreolatimque condenſis apicibus, à curioſitate profanorum lectione munita. Indidem mihi prædicat, quæ forent ad uſum teletæ neceſſariò præparanda. Ea protinus gnaviter, & aliquanto liberalius partim ipſe, partim per meos ſocios coëmenda procuro. Jamque tempore, ut ajebat ſacerdos, id poſtulante, ſtipatum me religioſa cohorte deducit ad proximas balneas: & prius ſueto lavacro traditum, præfatus Deûm veniam, puriſſimè circumrorans, abluit: rurſumque ad templum reductum, jam duabus diei partibus tranſactis, ante ipſa Deæ veſtigia conſtituit: ſecretoque mandatis quibusdam, quæ voce meliora ſunt, illud planè cunctis arbitris præcipit, decem continuis illis diebus cibariam voluptatem coërce-

coërcerem, neque ullum animal eſſem, & invinius eſſem. Quibus venerabili continentiâ ritè ſervatis, jam dies aderat divino deſtinatus vadimonio: & Sol curvatus intrahebat veſperam. Tunc ecce confluunt undique turbæ, ſacrorum ritu vetuſto, variis quisque me muneribus honorantes. Tunc ſemotis procul profanis omnibus, linteo undique contectum amicimine, arrepta manu, ſacerdos deducit ad ipſius ſacrarij penetralia. Quæras forſitan ſatis anxiè, ſtudioſe lector, quid deinde dictum, quid factum? dicerem, ſi dicere liceret: cognoſceres, ſi liceret audire: Sed parem noxam contraherent aures & linguæ temerariæ curioſitatis. Nec te tamen, deſiderio forſitan religioſo ſuſpenſum, angore diutino cruciabo. Igitur audi: ſed crede quæ vera ſunt. Acceſſi confinium mortis: & calcato Proſerpinæ limine, per omnia vectus elementa, remeavi. nocte media, vidi Solem candido coruſcantem lumine: deos Inferos, & deos Superos acceſſi coram, & adoravi de proximo. Ecce tibi retuli, quæ quamvis audita, ignores tamen neceſſe eſt. Ergo, quod ſolum poteſt ſine piaculo ad profanorum intelligentias enuntiari, referam. Manè factum eſt: & perfectis ſolemnibus, proceſſi duodecim ſacratus ſtolis, habitu quidem religioſo ſatis, ſed effari de eo nullo vinculo prohibeor: quippe quod tunc temporis vidêre præſentes plurimi. Namque in ipſo ædis ſacræ meditullio, ante Deæ ſimulacrum conſtitutum tribunal ligneum juſſus ſuperſtiti, byſſina quidem, ſed floridè depicta veſte conſpicuûs. Et humeris dependebat, pone tergum, talorum tenus, pretioſa chlamyda. quàquà

tamen

tamen viſeres, colore vario circumnotatis inſignibar animalibus. hinc dracones Indici: inde gryphes Hyperborei: quos, in ſpeciem pinnatæ alitis, generat mundus alter. hanc Olympiacam ſtolam ſacrati nuncupant. At manu dextera gerebam flammis adultam facem: & caput decorè corona cinxerat, palmæ candidæ foliis in modum radiorum proſiſtentibus. Sic adinſtar Solis exornato, & in vicem ſimulacri conſtituto, repentè velis reductis, in aſpectum populus errabat. Ex hinc feſtiviſſimum celebravi natalem ſacrorum: & ſuaves epulas, & faceta convivia. Dies etiam tertius pari cerimoniarum ritu celebratus, & jentaculum religioſum, & teletæ legitima conſummatio. Paucis dehinc ibidem commoratus diebus, inexplicabili voluptate ſimulacri divini perfruebar: irremunerabili quippe beneficio pigneratus. Sed tandem Deæ monitu, licet non plenè, tamen pro meo modulo, ſupplicuè gratiis perſolutis, tardam ſatis domuitionem comparo. Vis equidem abruptis ardentiſſimi deſiderij retinaculis, provolutus denique ante conſpectum Deæ, & facie mea diu deterſis veſtigiis ejus, lacrymis obortis, ſingultu crebro ſermonem interficiens, & verba devorans, ajo: Tu quidem ſancta, & humani generis ſoſpitatrix perpetua, ſemper ſovendis mortalibus munifica, dulcem matris affectionem miſerorum caſibus tribuis. nec dies, nec quies ulla, ac ne momentum quidem tenue, tuis tranſcurrit beneficiis otioſum; quin mari terraque protegas homines, &, depulſis vitæ procellis, ſalutarem porrigas dexteram. qua Fatorum etiam inextricabiliter contorta retractas licia, & Fortunæ

tempeſtates mitigas, & ſtellarum noxios meatus cohibes. Te ſuperi colunt: obſervant inferi: tu rotas orbem: luminas Solem: regis mundum: calcas Tartarum. Tibi reſpondent ſidera, gaudent lumina, redeunt tempora, ſerviunt elementa. tuo nutu ſpirant flamina, nutriuntur nubila, germinant ſemina, creſcunt germina. Tuam majeſtatem perhorreſcunt aves cœlo meantes, feræ montibus errantes, ſerpentes ſolo latentes, beluæ Ponto natantes. At ego referendis laudibus tuis exiguus ingenio, & adhibendis ſacrificiis tenuis patrimonio: nec mihi vocis ubertas, ad dicenda quæ de tua majeſtate ſentio ſufficit; nec ora mille, linguæque totidem, vel indefeſſi ſermonis æterna ſeries. Ergo, quod ſolum poteſt, religioſus quidem, ſed pauper alioquin, efficere, curabo divinos tuos vultus, numenque ſanctiſſimum, intra pectoris mei ſecreta conditum perpetuò cuſtodiens, imaginabor. Ad iſtum modum deprecato ſummo numine, complexus Mithram ſacerdotem, & meum jam parentem, colloque ejus multis oſculis inhærens, veniam poſtulabam: quòd eum, condignè tantis beneficiis, remunerari nequirem. Diu denique gratiarum gerendarum ſermone prolixo commoratus, tandem digredior: & recta, patrium Larem reviſurus meum poſt aliquam multum temporis, contendo: paucisque pòſt diebus Deæ potentis inſtinctu, raptim conſtrictis ſarcinulis, nave conſcenſa, Romam verſus profectionem dirigo: tutusque proſperitate ventorum ferentium, Auguſti portum celerrimè, ac dehinc carpento pervolavi: veſperaque, quam dies inſequebatur iduum Decembrium, ſacroſanctam iſtam civita-

civitatem accedo. Nec ullum tam præcipuum mihi exinde ſtudium fuit, quàm quotidie ſupplicare ſummo numini Reginæ Iſidis: quæ, de templi ſitu ſumpto nomine Campenſis, ſumma cum veneratione propitiatur. Eram denique cultor aſſiduus, fani quidem advena, religionis autem indigena. Ecce, tranſcurſo ſignifero circulo, Sol magnus annum compleverat; & quietem meam rurſus interpellat numinis benefici cura pervigilis: & rurſus teletæ, rurſus ſacrorum commonet. Mirabar quid rei tentaret, quid pronuntiaret futurum. quidni? pleniſſimè jamdudum videbar initiatus. Ac dum religioſum ſcrupulum partim apud ſenſum meum diſputo, partim ſacratorum conſiliis examino: novum mirumque planè comperio: Deæ quidem me tantum ſacris imbutum, ac magni dei Deûmque ſummi parentis, invicti Oſiris necdum ſacris illuſtratum, quamquam enim connexa, immò verò unita ratio numinis religionisque eſſet, tamen teletæ diſcrimen intereſſe maximum. Prohinc me quoque peti magno etiam Deo famulum, ſentire deberem. Nec diu res in ambiguo ſtetit. Nam proxima nocte vidi quemdam de ſacratis, linteis injectum, qui thyrſos & hederas, & tacenda quædam gerens, ad ipſos meos Lares collocaret: & occupato ſedili meo, religionis amplæ denuntiaret epulas. Is, ut agnitionem mihi ſcilicet certo aliquo ſui ſigno ſubminiſtraret, ſiniſtri pedis talo paululum reflexo, contabundo clementer incedebat veſtigio. Sublata eſt ergo, poſt tam manifeſtam Deûm voluntatem, ambiguitatis tota caligo. Et illico Deæ matutinis perfectis ſalutationibus, ſummo ſtudio

percontabar ſingulos, ecqui veſtigio ſimilis, ut ſomnium? Nec is defuit. nam de Paſtophoris unum conſpexi ſtatim, præter indicium pedis, cetero etiam ſtatu atque habitu examuſſim nocturnæ imagini congruentem: quem Aſinium Marcellum vocitari cognovi poſtea, deformationis meæ non alienum nomen. Nec moratus, conveni protinus eum, ſanè nec ipſum futuri ſermonis ignarum: quippe jamdudum, conſimili præcepto, ſacrorum miniſtrandorum commonefactum. Nam ſibi viſus eſt quiete proxima, dum magno Deo coronas exaptat, & de ejus ore, quo ſingulorum facta dictat, audiſſe, mitti ſibi Madaurenſem, ſed admodum pauperem, cui ſtatim ſua ſacra deberet miniſtrare. nam & illi ſtudiorum gloriam, & ipſi grande compendium ſua comparari providentia. Ad iſtum modum deſponſus ſacris, ſumptuum tenuitate, contra votum meum, retardabar. Nam & viriculas patrimonij, peregrinationis attriverant impenſæ: & erogationes urbicæ, priſtinis illis provincialibus antiſtabant. Plurimùm ergo duritia paupertatis intercedente, quod ait vetus proverbium, inter ſacrum & ſaxum poſitus, cruciabar. nec ſecius tamen identidem numinis premebar inſtantia. Jamque ſæpiculè, non ſine magna turbatione, ſtimulatus, poſtremò juſſus, veſte ipſa mea quamvis parvula, diſtracta, ſufficientem corraſi ſummulam. & idipſum præceptum fuerat ſpecialiter. An tu, inquit, ſi quam rem voluptati ſtruendæ molireris, laciniis tuis nequaquam parceres, nunc tantas cerimonias aditurus, impœnitendæ te pauperiei contaris committere? Ergo igitur cunctis affatim præparatis, rurſus decem diebus

inanimis

inanimis contentus cibis, inſuper etiam de Serapis principalis Dei, nocturnis orgiis illuſtratus, plena jam fiducia germanæ religionis, obſequium divinum frequentabam. Quæ res ſummum peregrinationi meæ tribuebat ſolatium, nec minus etiam victum uberiorem ſubminiſtrabat. quidni? ſpiritu faventis Eventus, quæſticulo forenſi nutrito, per patrocinia ſermonis Romani. Et ecce, poſt pauculum tempus, inopinatis, & uſquequaque mirificis imperiis Deûm, rurſus interpellor, & cogor tertiam quoque teletam ſuſcitare. Nec levi cura ſollicitus, ſed oppidò ſuſpenſus animi, mecum ipſe cogitationes exercitius cogitabam, quorſus nova hæc, & inaudita ſe cœleſtium porrigeret intentio: quod ſubſicivum, quamvis iteratæ jam, traditioni remanſiſſet. Nimirum perperam, vel minus plenè conſuluerunt in me ſacerdotes utrique. & hercules jam de fide quoque eorum opinari cœptabam ſequius. Quo me cogitationis æſtu fluctuantem, adinſtar inſaniæ percitum, ſic inſtruxit nocturna divinatione clemens imago: Nihil eſt, inquit, quod numeroſa ſerie religionis, quaſi quidquam ſit priùs omiſſum, terreare. quin aſſidua iſta numinum dignatione lætum capeſſe gaudium, & potiùs exulta, ter futurus, quòd alii vel ſemel vix conceditur; teque iſto numero merito præſume ſemper beatum. Ceterum futura tibi ſacrorum traditio pernéceſſaria eſt; ſi tecum nunc ſaltem reputaveris, exuvias Deæ, quas in provincia ſumſiſti, in eodem fano depoſitas perſeverare: nec te Romæ diebus ſolemnibus vel ſupplicare his, vel cùm præceptum fuerit, felici illo amictu illuſtrari poſſe. QUOD FELIX ITAQUE AC FAUSTUM,

SALUTAREQUE TIBI SIT, animo gaudiali rurſum ſacris initiare, Diis magnis auctoribus. Hactenus divini ſomnii ſuada majeſtas, quod uſus foret pronuntiavit. Nec deinceps poſtpoſito, vel in ſupinam procraſtinationem rejecto negotio, ſtatim ſacerdoti meo relatis quæ videram, inanimæ protinus caſtimoniæ jugum ſubeo: & lege perpetua præſcriptis illis decem diebus ſpontali ſobrietate multiplicatis, inſtructum teletæ comparo: largitus ex ſtudio pietatis magis, quàm menſura rebus collatis. Nec hercules laborum me, ſumptuumque quidquam pœnituit. quidni? liberali Deûm providentia, jam ſtipendiis forenſibus bellulè fotum. Denique poſt dies admodum pauculos, Deus Deûm magnorum potior & majorum ſummus, & ſummorum maximus, & maximorum regnator Oſiris, non in alienam quampiam perſonam reformatus, ſed coràm ſuo venerando me dignatus affamine, per quietem præcipere viſus eſt, quam nunc incontanter glorioſa in foro redderem patrocinia: nec extimeſcerem malivolorum diſſeminationes, quas ſtudiorum meorum laborioſa doctrina ibi exercebat. Ac, ne ſacris ſuis gregi cetero permixtus deſervirem, in collegium me Paſtophororum ſuorum, immò inter ipſos Decurionum quinquennales elegit. Rurſus denique, quàm raro capillo, collegij vetuſtiſſimi, & ſub illis Sullæ temporibus conditi, munia, non obumbrato vel obtecto calvitio, ſed quoquoverſus obvio, gaudens obibam.

JOANNIS PRICÆI

In undecim Apulejanæ Metamorphoſeos, ſive Mileſiarum Libros

ANNOTATIONES UBERIORES.

IOANNIS PRICÆI
IN
METAMORPHOSEOS
LIBRUM I.
NOTÆ.

AT ego &c:] Noluimus hoc initium in verſiculos tribui, nam etſi in Codice Florentino tali formâ exaretur, in nullo alio (& citantur multi) id ſervatum apparet; quare cum unius auctoritatem contra plurimos obtinere oportere haud æquum putemus, nec efficax ulla ratio adducta ſit cur in verſus diſtingui debeat, ad Elmenhorſtij editionem, quam ad voluntatem noſtram id hîc factum, in limine profitemur. Pag: 1.

At ego tibi &c: varias fabulas conſeram] Infra lib. 4. *At ego te narrationibus lepidis, anilibuſque fabulis protinus avocabo.* Plinius lib. 5. Epiſt. 8. *Sunt enim homines naturâ curioſi, & quamlibet nudâ rerum cognitione capiuntur, ut qui ſermunculis etiam fabelliſque ducantur. Fabulas conſerere* dixit & Julius Capitolinus. *Omnes* (inquit) *qui liberè fabulas conſerebant, male Pertinaci loquebantur.* at vulgo, minus recte, *conferebant* editur. Idem in Firmico mendum, apud quem 2. 33. *fabulas conferre.* Virgilius.

Multa inter ſeſe vario ſermone ſerebant,

ubi Servius: *Proprie ſermo qui inter utrumque ſeritur.* Sic infra hîc lib. 6. *verba ſerere.* lib. 8. *Sermonem conſerere.* quomodo & Arnobius 5. & apud Gellium. 2. 23. Cæcilius locutus.

Aureſque tuas bibulas lepido ſuſurro permulceam.] Ex Noſtro Fulgentius: *Ut feriatas affatim tuarum aurium ſedes lepido quolibet ſuſurro permulceam.* Pro *bibulas* Codd: Florent: & Oxon: *benevolas.* at altera (quam ſubſtituit Scaliger) præferenda lectio. Perſius,

Nequicquam populo bibulas donaveris aures.
Horatius. *Denſum humeris bibit aure vulgus.*
Sidonius. *Expoſita legis bibat auribus ut medicinam.*
Propertius. —— *Suſpenſis auribus iſta bibam.*

Figuras fortunaſque hominum in alias imagines converſas &c. exordior.]

In nova fert animus mutatas dicere formas
Corpora.

Et in ſe rurſum mutuo nexu refectas.] Infra lib. 3. *Mihi Domina ſingula monſtravit, quæ poſſunt rurſus in facies hominum tales figuras reformare.*

Mutuo nexu refectas.] In de Platonis dogm. *Ad inſtar ſyllabarum mutuo nexu refectas.* Ibidem. *Globorum inter ſe nexorum per vices mutuas.* In de mundo. *Mutuis adhæſionibus nexa.* Eodem libro, *Elementorum inter ſe mutui nexus.* Scholiaſtes vetus Horatii: *Mutuis nexibus fiunt catenæ.* Infra hîc libro 3. *Capillos in mutuos nexus obditos atque nodatos.*

Tænarus Spartiaca] lib. 6. *Lacedæmon Achajæ nobilis civitas non longè ſita eſt: hujus conterminam devijs abditam locis quære Tænarum.*

Glebæ fœlices.] Georg. 4. —— *Manu fælices erue ſylvas.* ubi Servius, *Fertiles.* Recte autem inter terras fertiles terram Atticam ponit. De eâdem Ariſtophanes, λιπαρὰν χθόνα. Scholiaſtes. Εὐθαλῆ, τὴν πᾶσι κομῶσαν.

Æternum libris fœlicioribus conditæ.] Melius ita quam *creditæ.* lib. 4. *Et nomen meum cælo conditum &c:* Pro *libris liberis* legendum Becichemus contendit. *Liberos* exponit filios vel alumnos terræ illius. Quâ veriſimilitudine id faciat, ego nondum perſpicio.

Ibi linguam Attidem &c:] Firmatur & hæc lectio ab Oxonienſi Ms.

Primis pueritiæ ſtipendiis] Sic *prima Veneris ſtipendia* infra lib. 9. Et *prima pueritiæ rudimenta* libro 7. Juſtini.

Quiritium indigenam ſermonem ærumnabili labore &c.] Ita Hieronymus ait *Hebræam linguam ſe multo labore ac ſudore, nec tamen niſi ex parte didiciſſe.* & ibidem (in Epiſtolis inquam) *Quid laboris inſumpſerim, quid ſuſtinuerim, quoties deſperaverim, quotieſque ceſſaverim, teſtis eſt conſcientia tam mea qui paſſus ſum, quam eorum qui mecum duxerunt vitam.*

Stilo quem acceſſimus &c:] Scaliger & Is: Pontanus arte-

arceſſimus. ego *accerſimus* prætulerim. Infra lib. 5. *Nec ullo te genere mortis accerſito perimas.*

Fabulam Græcam incipimus] lib. 9. *Fabulam bonam &c. ad aures veſtras afferre decrevi. & en occipio.*

Pag: 2.

Præfamur veniam, ſi quid exotici ac forenſis ſermonis rudis locutor offendero.] Solennis alienigenarum Scriptorum deprecatio. Macrobius lib. 1. 1. de Lectoribus ſuis. *Petitum impetratumque volumus, ut æqui bonique conſulant, ſi in noſtro ſermone nativa oris Romani elegantia deſideretur.* Pacatus Panægyrici initio. *Huc* (timori meo) *accedit auditor Senatus, cui cum difficile ſit &c. de Te* (Imperatorem alloquitur) *ſatisfieri, tum difficilius pro ingenita & hereditaria orandi facultate non eſſe faſtidio rudem hunc & incultum Tranſalpini ſermonis horrorem.* Confer quæ facetè Cato apud Gellium 11. 8. de Albino, & apud Plutarchum in Apophthegm: Ms. Oxon: heic *precamur,* non *præfamur* habet.

A Plutarcho illo inclyto.] *Antiqui* ILLE *vel magnitudini vel nobilitati aſſignabant.* Servius ad Æneid. 10.

Eam Theſſaliam ex negotio petebam.] Ammianus lib. 22. *Ex negotio proprio forte apud Conſtantinopolim repertus.* & 29. *Conſtantinopoli, quam ex negotio familiari petebat.* Minucius in Octavio. *Negotij & viſendi mei gratia Romam contendebat.* At heic in Noſtro *negotium promercale* intellige. Feſtus verbo *Vici. Et tamen ibi nundinæ aguntur negotij gerendi cauſâ.*

Ardua montium.] Ovid: —— *Et in ardua montis ite ſimul.* —— Metamorph. 8. Sic *clivi ardua* Symmachus 7. 69. & *ardua Alpium* Tacitus in Hiſtoriis dixere. Virgilius, *ardua terrarum,* ubi Servius, *Periphraſis montium.* Infra hîc lib. 3. *Montis ardui vertice.* lib. 4. *Montis ardui ſcopulo.* Ibidem. *Ad conſtitutum ſcopulum montis ardui.* Lib. 7. *Excelſi montis arduum jugum.* Item in de Mundo: *Olympi acra, & Oſſæ ardua.* Ibidem. *Ardui montis latus.* Varro 2. 10. de re ruſt: *Collium difficultatem, ac montium arduitatem.* Quibus adde ex Floridis & Juſtino locos jam ſtatim producendos.

Ardua montium, & lubrica vallium, & gleboſa camporum &c:] Theodoretus de Terra loquens 2 περὶ Προνοίας. Εἰς ὄρη καὶ νάπας καὶ πεδία διῄρηται. Florid. 2 Noſter. *Alibi montium arduos vertices, alibi camporum ſupinam planiciem.* Hieronymus 22. Epiſt. *Concava vallium, aſpera montium, rupium prærupta.* Juſtinus. *Ut non immenſa tantum jam ac profunda camporum,*

porum, verum etiam prærupta collium montiumque ardua occupârint. Ubi legendum forſan *porrecta camporum.* Minucius in Octavio. *Recta montium, collium flexa, porrecta camporum.* Sic *porrectam planiciem* Ammianus lib. 14. dixit. & 26 in fine, *terræ ſpatia porrecta.*

Jam eo quoque admodum feſſo.] lib. 9. *Ad hortulum noſtrum jam feſſo equo diverterat,* Suidas. Ὑπερπνιγεῖς· ἵπποι ὑπερπνιγεῖς γενόμενοι· αἱ δὲ ὑπέρπονοι διὰ τῆς ἄγαν ἱππηλασίας.

In pedes deſilio.] Florid. 4. *Retardant equũ, in pedes deſiliunt.*

Equi ſudorem curiòſe fronte effrico.] Achilles Tatius lib. 1. Τὸν ἵππον ἱδρῶντα κατέψα. & poſt de Domino ejuſdem. Ὁ μὲν κατέψα σε τοὺς ἱδρῶτας. Apud Arrianum ille 1. 19. in Epictetum. Τὸν ὄνον ὐ θεραπεύω; ὐ νίπτω; ὐ περικαθαίρω; Oxonienſis hîc *fronde* legit.

Aures remulceo.] Ὥτα ἢ τὴν χαίτην καταψῆσαι, boni equitis eſſe ait 2. 5. Philoſtratus.

Quoad laſſitudinis incommodum alvi &c: præſidium eliquaret.] Artemidorus 2. 26. Τὸ σῶμα μετὰ τὸν ἀπόπατον κουφότατον γίνεται. *Eliquaret* eſt *exſtillaret.* Auguſtinus Confeſſ. 9. 6. *Voces illæ influebant auribus meis, & eliquabatur veritas tua in cor meum.* Infra hîc lib. 10. *Fluviales aquas eliquans.*

Jentaculum ambulatorium pronus affectat.] Ambulatorium, quia ambulans gramen carpebat. De Arabum camelis Pædag. 3. 3. Clemens Alexandrinus. Νέμονται ἅμα καὶ θέουσι. *Affectat* vera lectio. Infra hîc, *Appronat ſe &c. avidus affectãs poculũ.* & 3. *Labijs undantibus affecto.* Solinus cap. 35. de Trochilo. *Dum reduvias eſcarum affectat.* Servius ad Æneid. 3. *Affectare quidam dicunt, pronum animum habere ad faciendum quid, occupandumve.* Gloſſarium. *Affectantes,* ὀρεγόμενοι.

Duobus comitibus qui forte paululum proceſſerant, tertium me facio.] Vide Luc. 24. 15. Infra lib. 10. *Adſciſcor itaque in duos illos fratres tertius contubernalis.*

Alter exerto cachinno &c:]

——Terrores magicos, miracula, ſagas,
Nocturnos lemures, portentaque Theſſala rides.

Exerto cachinno, ut ſolent fidem non adhibentes. Vide ad Matth. 9. 24. notata.

Parce in verba tam &c. immania mentiendo.] His verbis unicè illuſtrantur Heſychiana iſta. Θεῖτλαλὰ, θαυμαστὰ, ψεύδεσιν ὅμοια. Unde & obiter patet errare eos qui *inania* ſcribunt: quan-

quamquam & eam lectionem Oxonienſis præferat. Infra lib. 10. *Nec tam immanibus contenta mendaciis.* Tacitus Annal. 11. *Feruntque militem, quia vallum* (gladio) *non accinctus, atque alium, quia pugione tantum accinctus foderet, morte punitos. quæ nimia, & incertum an falſo aucta, originem è ſeveritate Ducis traxere.* Illud *nimia* à Rhenano eſt. in Ms. enim *munia* erat, quæ etſi non vera, tamen vero proxima ſcriptura. legendum. *quæ immania &c.* Sic Idem 4. Annali *fabuloſa & immania* dixit.

Sititor alioqui novitatis] Codd. Palat. & Oxon: *ſciſcitor:* fortaſſe *ſciſcitator* legendum. De more illo, ejuſmodique ingeniis vide ad Act. 17. 21. notata.

Non quidem curioſum, ſed qui velim ſcire vel cuncta &c.] Auguſtinus Confeſſ: 26. *Curioſitas affectare videtur ſtudium ſcientiæ.* Firmicus Mathes. 3. 11. *Abſconſarum artium doctrina pollentes, & qui omnia quæ in rebus humanis ſunt, velint ſcire.* Herodianus de Marco Antonino, Περιεργότερος ὢν, πάντα εἰδέναι ἤθελεν. Horatius.

Scribetur tibi forma loquaciter &c: ——Scholiaſtes, *Loquaciter, quaſi curioſè audituro, ac ſcire cupienti:*

Simul jugi quod inſurgimus aſperitudinem fabularum lepida iucunditas levigabit.] Apollonius 8. 5. apud Philoſtratum. Ἡδίους οἱ καθ' ὁδὸν λόγοι παραπέμψαι βαδίζοντας. ἴωμεν οὖν διαλαλοῦντες. Virgilius.

——*Varioquè viam ſermone levabant.*

Minucius in Octavio. *Oram curvi molliter litoris, iter fabulis fallentibus legebamus.* Heliodorus. 3. Τὸν πόνον τῆς ὁδοιπορίας ἐπικουφίζων, καὶ τῷ διηγήματι παραπέμπων.

Amnes agiles reverti.] Lucanus, ubi de venefica. Pag. 3.

——*De rupe pependit.*
Abſciſſâ fixus torrens, amniſque cucurrit
Non quà pronus erat —— Ovidius ſimili argumento.
Inque caput liquidas arte recurvat aquas.

Mare pigrum &c:] Tacitus in Agricolæ vita. *Mare pigrum & grave navigantibus.* Idem in de Germania. *Mare pigrum, & propè immotum.* Avienus Periegeſi.

Hîc devincta ſali ſtant marmora, pigraque Ponti
Se natura tenet. ——— Et in Ora maritima.
Sic ſegnis humor æquoris pigri ſtupet.

Apud Iſidorum Orig: 14. 6. *Pigrum & concretum mare.* Infra

hîc lib. 6. *Fluentum pigrum. Pigros latices* dixit & Lucretius.

Ne te pigeat vel tædeat.] Saluſt: Jugurth. *Dum me civitatis morum piget tædetque.* Seneca cap. 2. de Tranquill: *Et pœna incumbens ſua, dum piget ſui tadetque.*

Tu vero craſſis auribus & obſtinato corde reſpuis &c:] Simillima Matth. 13. 15. ubi dicta vide. *Craſſis auribus*, ut apud Scriptorem ad Hebræos νωθροὶ ταῖς ἀκοαῖς. Vide Suidam in λασιόκωφος. Calpurnius 4. Ecloga *aures obeſas* dixit. *Reſpuis*, eſt γελοῖα ποιεῖς ἀπιστῶν, ut apud Lucianum in Philopſeude. Oxonienſis heic non male, *à craſſis &c.*

Praviſſimis opinionibus ea putari mendacia quæ vel auditu nova &c:] Lucretius.

Sed neque tam facilis res ulla eſt quin ea primum
Difficilis magis ad credendum conſtet, itemque
Nil adeo magnum, nec tam mirabile quidquam
Principio, quod non minu' fiat mirabile cunctis
Paulatim.——Socrates apud Lucianum in Alcyone.

Ἐοίκαμεν ἡμεῖς τῶν δυνατῶν τε καὶ ἀδυνάτων ἀμβλυωποί τινες εἶναι κριταὶ παντελῶς· δοκιμάζομεν γὰρ δὴ κατὰ δύναμιν ἀνθρωπίνην, ἄγνωστον οὖσαν καὶ ἄπιστον, καὶ ἀόρατον. πολλὰ οὖν φαίνεται ἡμῖν καὶ τῶν εὐπόρων ἄπορα, καὶ τῶν ἐφικτῶν ἀνέφικτα, συχνὰ μὲν καὶ δι' ἀπειρίαν, συχνὰ δὲ καὶ διὰ νηπιότητα φρενῶν. Infra hoc lib. *Hominibus multa uſu venire mira & pene infecta, quæ tamen ignaro relata fidem perdant.* Ubi vide Arriani locum. Confer & quæ de Plinio 9. 4. Aulus Gellius.

Supra captũ cogitationis.] Florid. 2. *Supra captum hominis.*

Ego denique veſpera dum polentæ caſeatæ offulam paulo grandiorem in convivas æmulos contruncare geſtio, &c.]

Pius. Colvius.

Falluntur docti Viri qui *veſperna* legebant. vera eſt quam poſuimus lectio, cum ab aliis, tum & Oxonienſi Cod: firmata. Sic infra lib. 2. *Veſpera quoque cum ſomno concederes.* lib. 3. *Et abigor procul ab eo hordeo, quod appoſueram veſpera &c: illi gratiſſimo famulo.* Eodem libro. *Atque utinam de more veſperá corollas paraſſem mihi.* Infra hîc. *Quod veſpera poculis minus temperavi mihi.* Ita Græci, quos fortaſſe Apuleius imitatur. Xenophon. Ἑλλην. 4. Ἑσπέρας συνεδείπνουν αὐτῷ. id eſt, *heri veſperi.* Sequentia miris modis agitant, nec tamen ſenſum commodum efficiunt. Legendum puto, *in convivas æmulus.* id eſt, avidus, timens ne quis celeritate edendi præteriret me. Et recte hinc additum, *minimo minus interij.* Petronius.

Cibus

Cibus avidum ſtrangulavit. De filio Clodij Pulchri Valer. Maximus. *Abdomine avide devorato, fœda ac ſordida intemperantia ſpiritum reddidit.* Plinius 7. 53. ubi de repentinis mortibus *Iam L. Manlius Torquatus Conſularis, cum in cœna placentam appeteret,* ſupplendum, *mortuus eſt.* De *placenta caſeata* Epigrammatiſta vetus apud Suidam.

——Καὶ τὸν πλακοῦντα πίονα τυρόφορον. —— Et Ariſtophanes Acharneus:

Κἀμοὶ πλακοῦντος τυρῶντος δὶς κύκλον.

Heſychius. Τυρῶντα, πλακοῦντα.

Mollitie cibi glutinoſi faucibus inhærente, & ima gula ſpiritum detinente &c: minimo minus interij.] Scriptor de Excidio Hieroſolymit: qui vulgo Hegeſippus. *Si quid ſorbuiſſent mollioris alimoniæ, interclusis jam faucium meatibus ſtrangulabantur.* In fragmentis Petronianis:

Faucibus obſeſſis vitalis ſemita ceſſit.

In Cod: Oxon: eſt *mea gula.* quomodo & in aliis Mss. legi Elmenhorſtius monet.

Mollicie cibi glutinoſi &c.] Ammianus (frequens Apuleij imitator) lib. 20 *Glutinoſa luti mollicies.* Et 22. *Arenarum glutinoſa mollicies.* Solinus de bitumine. *Adeo lentum mollicie glutinoſa, ut à ſe nequeat ſeparari.* Iſidorus Orig. 20. 2. de pulpâ *Hanc viſcum plerique putant quod glutinoſa ſit.*

Minimo minus]Florid. 2 *Inſtar illi minimo minus quam columbarum.* In Gloſſis Iſidori *Semivecors, minimus à vecorde.* Scripſerim, *minimo minus â vecorde.*

Athenis proximè ante Pœcilen porticum.] Cornel. Nepos in Miltiade. *In porticu quæ Pœcile vocatur.* Facetè hîc Beroaldus, *Athenas proximo*, id eſt, *appropinquo.* Legendum *proximè*, ut edidimus. hoc eſt, *paucis diebus.* Gloſſarium. *Proximè.* ἔγγιστα &c: πρὸ ὀλίγου.

Iſto gemino obtutu &c: aſpexi &c:] — Οὐκ ἄλλον παρὰ
Κλύουσ', ἔκλαυσα, τοῖς δὲ εἶδον ὄμμασιν.

inquit Hecuba apud Euripidem. Vide 1. Ioh. Epiſt. 1. 1.

Circulatorem aſpexi equeſtrem ſpatham præacutam infeſto mucrone devorâſſe.] Plutarchus in Apophthegm. Τὰ Λακωνικὰ ξίφη διὰ σμικρότητα καταπίνουσιν οἱ θαυματοποιοί. Chryſoſtomus contra Gentiles. Οἱ μὲν ἥλους ὀξεῖς καὶ ἠκονημένους ἔφαγον, οἱ δὲ ὑποδήματα διεμασήσαντο, καὶ κατέπιον. Vide quæ in hoc genere mirifica apud Nicephorũ Gregoram Libro 8. leguntur.

Infeſto mucrone, ut lib. 8. *infeſtis prædonum mucronibus.* & Quintilianum 9. Declam: *Quoties ad infeſtum mucronem &c: me ſummiſi!* Seneca Epiſt. 82. *Quis poſt hanc vocem dubitet ſe infeſtis mucronibus ingerere?* Petronius. *Gyton ad virilia admovit novaculam infeſtam.* Virgilius.—*Infeſta ſubit obvius haſtâ.* Ubi Servius, *In vulnus parata, vel protenta.*

Mucrone.] Gloſſarium. *Mucro.* ἄκρον σιδήρου. Ibidem. *Mucrone.* ἄκρῳ ξιφιδίῳ.

Invitamento exiguæ ſtipis.] Simplicius in cap. 13. Epicteti. Τὴν πρὸς τὰ φοβερώτατα ἄγνοιαν παίγνιον ὁ συνεθισμὸς ποιεῖ, ὡς ὀλίγου κερματίου χάριν αἱρεῖσθαί τινας αὐτήν. Muſonius. Οἱ δὲ ἐπὶ τῶν κάλων μετέωροι βαδίζοντες, οἱ δὲ ὥσπερ ὄρνεα πετόμενοι διὰ τοῦ ἀέρος &c: καὶ πάντα ταῦτα μικροῦ χάριν μισθοῦ. Origenes contra Celſum. Καὶ πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν μαθόντων ὑπὸ Αἰγυπτίων ἐπιτελούμενα ἐν μέσαις ἀγοραῖς, ὀλίγων ὀβολῶν ἀποδιδομένων. Clemens Stromat. 7. Εἰς τὰς μαχαίρας κυβιστῶντας ἐξ ἐμπειρίας &c. ἐπὶ λυπρῷ μισθῷ.

Exiguæ ſtipis.] Ovidius.—*Exigua quis ſtipis æra neget?*

Puer in molliciem decorus] Idem.

Artifices lateris ſcenæ ſpectacula amantur,
Tantum mobilitas illa decoris habet.

Oxonienſis, *in mollicie decorus*, commodius quam vulgati. Sic 2. *gravis in annis, in ætate pretioſus.* &, *in rubore ſuffuſus.*

Flexibus tortuoſis exoſſem & enervem ſaltationem explicat.] Claudianus.

Quis Medicus vibrata puer vertigine molli
Membra rotet, verrat quis marmora crine ſupino,
Quis magis enodes laterum detorqueat artus.

Laberius apud Macrobium.

Cur cum vigebam membris præviridantibus,
Satisfacere populo, & tali cum poteram viro,
Non flexibilem me concurvâſti ut carperes?

Flexibus tortuoſis.] Iſidorus 12.7. de hirundine. *Per tortuoſos orbes. & flexuoſos circuitus pervolans.* Idem 12.4. de colubro. *In lubricos tractus flexibus ſinuoſis labitur.*

Cum omnium &c: admiratione.] Hinc θαυματοποιοὶ & θαύματα.

Dei medici baculo quod ramulis ſemiamputatis nodoſum gerit &c:] Infra lib. 7. *Nec baculi nodoſi ſævis ictibus temperat.* Feſtus in verbo *In inſula &c:* de Æſculapio iſto: *Bacillum nodoſum habet, quod artis difficultatem ſignificat.*

Bacillum ramulis ſemiamputatis nodoſum, ut apud Theocritum——σκύταλον κεχαραγμένον ὄζοις. Eidyll. 17.

Sed jam cedo tu ſodes qui occœperas, fabulam remetire.] Pag: 4.
In Varronis Menippæis. *Quod cœperas modo in via narrare, ut ad exodium perducas.*

Prandio participabo] Infra lib. 9. *Opipari prandio participat.* Gloſſ: Μεταδίδωμι μέρους, *participo.* Plautus. *Communicabo te ſemper menſa mea.* Achilles Tatius 2. Τὸ ἄριστον ἐκοινώνουν ἤδη καὶ λόγων.

Hęc tibi merces poſita eſt] Virgil: *Nec partem poſuere ſuis.*—

Illud quidem quod polliceris æqui bonique facio, verum quod inchoaveram porro exordiar.] lib. 3. *Tibi &c: honorum talium parem gratiam memini, verum ſtatuas & imagines dignioribus &c: reſervare ſuadeo.* Scholiaſtes ad Ranas Ariſtophanis. Παραιτούμενοι οἱ παλαιοὶ ἔλεγον, κάλλιστ' ἐπαινῶ. Daniel 5.17. ad Baldaſſarem Regem. Τὰ δώματά σου σοὶ ἔστω &c: ἐγὼ δὲ τὴν γραφὴν τῷ βασιλεῖ ἀναγνώσομαι. *Æqui boni facere*, tantum eſt ac ſi dicat quis,

Tam teneor dono quam ſi dimittar onuſtus.

id eſt, gratias agat, at oblatum reſpuat. Sic infra 11. *Quorum* (amicorum) *oblationes honeſtas æqui bonique facio: quippe cum mihi familiares, quod ad victū cultumque ſuccederet, deferre proſpicuè curaſſent.* Onomaſt. vetus. *Æqui boni facio:* εὐγνωμονῶ τινι.

Tibi prius dejerabo Solem iſtum videntem Deum me vera comperta memorare.] Apud Lucianum Toxari. Πρότερον ὀμοῦμαί σοι τὸν ἡμέτερον ὅρκον &c: οὐδὲν πρός σε ψεῦδος ἐρῶ.

De Sole teſte advocato Ovidius 3. Metam:

Per tibi nunc ipſum (neque enim præſentior illo
Eſt Deus) adjuro tam me tibi vera referre,
Quam veri maiora fide.——Æſchylus.
Καὶ τὸν πανόπτην κύκλον ἡλίου καλῶ.

& Iulianus Miſopog. Καὶ τούτου μάρτυρας καλῶ τὸν μέγαν ἥλιον πρὸς τοὺς ἀπιστοῦντας. Philoſtratus 6. 4. Καὶ εἰς τὸν ἥλιον καταβλέψας, ὄμνυ αὐτόν. Oxon: hîc *compertu.* at probum alterum illud. Gellius 5. 18. *Vt veræ rationes poſt comperta monebant.* Noſter lib. 9. *Fabulam &c: ſuavem compertam &c:* Errabat ergo qui *verò* reponebat.

Me vera comperta memorare.] Seneca Nat: quæſt: lib. 4. Præfat. *Incredibile eſt quod dicturus ſum, ſed tamen verum.*

Si Theſſaliam proximam civitatem &c] Sic Vicentina

anni

anni 1488 editio, & Ms: Oxonienſis. Quidam *Theſſalicam* ediderunt, alii *Theſſaliæ* maluerunt: & locum bene ſe habentem infirmum effecerunt. Solinus. cap. 14. de Theſſaliæ oppidis. *Egregia ſunt Phthia, Lariſſa, Theſſalia, & Thebæ.*

Quod ibidem paſſim per ora populi ſermo iactetur quæ palam geſta ſunt.] lib. 6. *Per omnium ora populorum diſcurrens, &c.* Minucius Octavio. *Et de convivio notum eſt: paſſim omnes loquuntur. Palam geſta ſunt,* eſt quod Act. 26. 26. ἐν γωνίᾳ. quo loco notata vide.

Sed ut prius noritis qui ſim, & cujatis, & quo quæſtu teneam &c:] lib. 10. *Sed prius eſt ut vobis referam quis iſte, &c: vel unde fuerit.* Ennius. *Quiſquis erit, cujatis erit.* ——— Accius Telepho.

Qui neque cujatis eſſet unquam potuimus
Multa rogantes ſcire. ——— Horatius.
——— *Abi, quære, & refer, unde domo, quis,*
Cujus fortunæ quo ſit patre, quove patrono.

Virgilius. ——— *Qui ſit fari, quo ſanguine cretus*
Hortamur: ——— Ubi Servius. *Qui ſit: h. e. quis Græcorum ſit: id eſt, cujus filius.* Nautæ ad Ionam. 1. 8. Τίς σου ἡ ἐργασία ἐστί: &c: ἐκ ποίας χώρας καὶ ἐκ ποίου λαοῦ σύ. Plautus.

Qui ſit, cujatis, unde ſit, ne parſeris.

Apud Valer. Maximum Servilius Iſauricus. *Hunc ego Iudices &c: cujas ſit, aut quam vitam egerit &c. ignoro.* Arnobius 2. *Det reſponſum interrogatus, quiſnam ſit ipſe, aut à quo patre: quibus ſit in regionibus editus: quo pacto, & quanam ratione nutritus: quid operis aut negotii celebrans.* Symeon Metaphraſtes de Ioanne Euangeliſta. Ἐπεὶ κατ' ὄψιν τῷ κρατοῦντι (Domitiano) ἐγένετο, καὶ ὅστις ποτὲ, καὶ πόθεν εἴη, καὶ τὴν θρησκείαν ὁποῖος &c: ἠρωτᾶτο. Apud Lucianum in Cataplo ille. Οἷος εἰμι, καὶ οἷόν τινα ἐβίωσα τρόπον. Chryſoſtomus in de Luciano Martyre. Καὶ τίς εἴη, καὶ πόθεν, καὶ τί πράττων διατελοίη, μετ' ἀσεβείας ἐδίδαξεν. Illa *qui ſim* illuſtrant quæ Aſconius ad verba *qui ſis* (Divin. in Verr.) adnotavit. *Non* (inquit) *in nomine tantum, & in genere eſt, ſed & in omnibus perſonæ attributis. Ergo, qui ſis, & quod Siculus continet, & quod indoctus, & quod non intelligeret &c. Vitam tenere* & infra Noſter lib. 9. dixit: quare non puto rejiciendam lectionem illam.

Æginenſis ſum.] Oxon. *Argienſis.*

Hypatæo melle, vel caſeo, &c.] Magna in primæ vocis ſcri-

ſcripturâ varietas: fortaſſe tamen edulij nomen, non loci vel regionis latet.

Et hujuſmodi cauponarum mercibus per Theſſaliam, Ætoliam, Bœotiam ultro citro diſcurrens.] Tacitus Annal:4. de C.Graccho. *Per Africam & Siciliam mutando ſordidas merces ſuſtentabatur.* Exprimitur heic Græcorum περιέρχεσθαι & δολιχεύειν. Infra lib. 10. de duobus fratribus qui panes, mellita edulia, & id genus ſcitamenta concinnabant. *Meque ad vaſa illa compluria geſtanda præſtinàrant, quæ Dominus regiones pluſculas pererrantibus &c: neceſſaria erant.* Heſychius. Ἐμπολᾷ, περιέρχεται, πραγματεύεται. Ælianus apud Suidam. Ἔμπορος τὸ ἐπιτήδευμα, πολλὰς πολλάκις τελῶν δολίχας. Firmicus 8. 22. *Negotiatores negotioſos, nunquam in uno loco conſiſtentes.* Fulgentius Mytholog. 2. de Mercurio. *Pennata vero* (habet) *talaria, quod negotiantium pedes ubique pergendo, quaſi pennati ſint.*

Ultro citro diſcurrens] Sic *ultro citro diſcurrere* (ex Noſtro) lib. 25. Ammianus.

Comperto itaque &c.] Gloſſarium. *Comperto*, γνωσθέντος.

Hypatæ, quæ civitas cunctæ Theſſaliæ antepollet] lib. 3. de eâdem. *Splendidiſſima & unica Theſſaliæ civitas.*

Omne enim pridie Lupus negotiator magnarius coëmerat.] Infra lib: 5. *Magnis pecuniis negotiantem.* In vet. Onomaſt: *Præmercor*, προωνοῦμαι.

Inefficaci celeritate fatigatus.] Apud Quintilianum 9. Declam: *Et tamen ille qui tanto opere feſtinabat, ſero pervénit.* Pacuvius (reſtituente Viro ſummo Io. Gerardo Voſſio)

———Dolet pigetque magis magiſque me
Conatum hoc nequicquam itiner. ——— Ita fieri amat.
———Quid tam dextro pede concipis, ut te
Conatus non pœniteat? ——— ut recte Juvenalis.

Sedebat humi] Ut ſolent qui miſerias fovent, & ærumnis incubant ſuis. Statius.

Tu modo fuſus humi, lucem averſaris iniquam.

Vide 2. Samuel 12. 17. Ezræ 9. 3. Eſaiæ 3. 26. Scriptor Hiſtoriæ Jobi 2. 7. *Teſta ſaniem radens, ſedebat in ſterquilinio.* De Hecuba Euripides.

———Ἐπὶ χθονὶ κεῖται
Κόνει φύρουσα δύστηνον κάρα.

Sciſſili palliaſtro ſemiamictus.]

Squal-

Squallidus, illota facie, barbaque, comaque
Horridus impexa, ſciſſo pannoſus amictu.

Infra lib. 9 *Sciſſili centunculo &c: inumbrati.* Lucianus in de Merc. cond: πολυχιδὲς ῥάκος vocat. & in Dial: Mort: τριβώνιον πολύθυρον. Petronius *ſordidam ac ſciſſam tunicam.* Plutarchus in περὶ Δεισιδαιμ: Ἔξω κάθηται σακκίον ἔχων, ἢ περιεζωσμένος ῥάκεσι ῥυπαροῖς. *Semiamictus* heic, ut infra 7. *centunculis diſparibus & male conſarcinatis ſemiamictum.* & 9. *Flebili centunculo ſemiamicta.* Marcianus Capella. *Sordenti pallio &c. ſemitectos.*

Sciſſili palliaſtro ſemiamictus.] Donatus in de Tragœd: & Comœd: *Læto veſtitus candidus, ærumnoſo obſoletus.*

Sciſſili palliaſtro ſemiamictus, pœnali lurore & miſera macie deformatus.] Nicetas Choniates. Ῥακίοις ἐσπειργασμένοι, ἀπασίᾳ ἐκτετηγμένοι, τὸν χρῶτα τετραπέντες, νεκρώδεις τὰς ὄψεις.

Pœnali lurore ac miſera macie deformatus.] Infra lib: 9. *Lurore buxeo, macieque fœdata.* Sic *hominem macie torridum* apud Ciceronem in pro lege Agrar: contra Rull: ubi malim *retorridum* ſcribi. Apud Quintilianum 5. Declam. *Riget ſquallidi capitis concreta canicies, vigor priſtini vultus vacuis luminibus intabuit, & per obſtantium crinium illuviem tenuis arentium jactus oculorum.* In veteri Tragœdia apud Ciceronem Tuſcul: 3.

——*Corpus macie extabuit,*
Lacrymæ peredere humore exangues genas,
Situ nitoris barba & pedore horrida
Atque intonſa, infuſcat pectus illuvie ſcabrum.

Illud *Pœnali lurore* a Lipſio eſt, & quadantenus probari poteſt. Sic infra lib. 7. *pœnale exitium.* & 8. *caligo pœnalis.* At Oxon: Cod: & editiones principes habent, *pene alius lurore.* Et hanc præ altera lectionem ſequendam putem. *Pene alius*, eſt *in alium pene virum mutatus.* Ammonius περὶ ὁμοί &c: Ἑτεροίωσις, ὅταν ἀφ᾽ ἑτέρου σώματος εἰς ἕτερον μεταβάλη, οἷον Νιόβη εἰς λίθον. Heſychius. Ἀλλοίωσις, ἄλλος ἐξ ἄλλου γινόμενος μετασχηματίζεται. Terentius 2.1. Eunuchi.

——*Adeo homines immutarier*
Ex amore, ut non cognoſcas eundem eſſe?——

Samuel ad Saulum 1.10.6. *Et mutaberis in alium virum.* Salvianus 2. de Davide. *Iudicio Dei à ſe alter effectus.* Et (quod propius ad rem præſentem) in Hiſtoria Iobi. *Cumque*

elevaſſent

elevaſſent (amici ejus) *oculos ſuos, non cognoverunt eum.* Gregorius Nyſſenus Homil 2. de paup: amandi: *Eò calamitate redactus, ut quidnam ſit ambigatur: nam neque hominis plane, neque aliorum animantium cujuſpiam indicia præ ſe fert. Si cum homine conferas, effigies humana reſpuit deformitatem eam: Si cum rationis expertibus animalibus, ea quoque ſimilitudinem ejuſmodi non admittunt.* Et poſt. *Iuxta vias celebres, & à prætereuntibus frequentatas jacent homines mortui, imò ne homines quidem, ſed infalices hominum reliquiæ, ſignis & indicijs aliquibus indigentes, ut ſe homines eſſe fidem faciant: neque enim ex natura notis quidquam eſt reliquum quo poſſint agnoſci.* Oxon: & Florent. Codd. *Ad miſeram maciem d.* Pro *miſeram* tamen *miram* ſcriberem. Vide infra lib. 8. notata, ad ea, *mira præſumptione munitus.* Et bene heic *deformatus.* Euſtathius ad Odyſſ. Ἀυχμῷ πιναρότης &c: τὸ λαμπρὸν εἶδος ἀφανίζει. bene & *macie deformatus.* Quintilianus Declam. 14. *Deformis macies inde veniebat.*

Macie deformatus.]

——Cava lumina, pallor in ore,
Labra incana ſitu, ſcabri rubigine dentes.
Dura cutis, per quam ſpectari viſcera poſſent.
Oſſa ſub incurvis extabant arida lumbis:
Ventris erat pro ventre locus, pendere putares
Pectus, & à ſpina tantummodo crate teneri.

Deformatus hîc κατωχριωθεὶς, ut bene in Gloſſario redditur.

Stipes in trivijs erogare.] Horatius.

In trivijs fixum cum ſe demittit ob aſſem.

Lucianus Necyomantia, Πολλούς τε καὶ ἄλλους ἦν ἰδεῖν ἐν ταῖς τριόδοις μεταιτοῦντας. Marc. 10. 46. Ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. *Erogare* mutandum non eſt. Infra lib. 7. *Nec manum validam erogandæ ſtipi porrigeret.*

Hunc talem, quanquam neceſſarium &c.] Gellius 13. 3. *Qui ob jus affinitatis familiaritatiſve conjuncti ſunt, neceſſarij dicuntur.* Gloſſæ. *Neceſſarius.* οἰκεῖος. Infra lib. 7. *Per cæteros familiares ac neceſſarios.* Vide ad Act: 30. 24. notata. *Hunc talem* heic, ut bis in de Philoſophia libro, & Miles. 9. Locutio Saluſtiana eſt. Micipſa de Jugurtha. *Colite, obſervate talem hunc virum.*

Et ſumme agnitum] Melius Oxon: *cognitum.* In Floridis. *Hominem bene conſultum, &c. bene cognitum.*

Dubia

Dubia mente propius acceſſi.] *Dubius quidnam inſolita facies oſtenderet*, ut Saluſtius apud Donatum loquitur. Florid.4. *Propius acceſſit &c. ut etiam incognoſceret quiſnam eſſet.* Vide Luc. 10. 33.

Hem inquam mi Socrates, quid iſtud? quæ facies? quod flagitium?]

Quis tam crudeles optavit ſumere pœnas?
Cui tantum de te licuit?——— Seneca Oedipo.
Quæ dira novi facies lethi
Gravior letho? ———

Apud Ariſtophanem ille in Theſmophor:—— Τίς ἡ πολή;
Τίς ἡ πράξις τοῦ βίου;———

In Eunucho Terentij:

Video ſentum, ſqualidum, ægrum, pannis anniſque obſitum,
Quid iſtuc inquam ornati eſt?———Ex quibus hæc ſua Apulejus adumbravit.

Domi tuæ jam defletus & conclamatus es.] Oxon: *domui tuæ.*

Pag: 5. Liberis tuis tutores juridici provincialis decreto dati.] In eodem Ms: Cod: eſt, *Iudicis provincialis.*

Diffletis pene ad extremam cæcitatem oculis ſuis.] Catullus.

———*In aſſiduos abſumens lumina fletus.*

Agricola apud Ariſtophanem in Acharnens:

Ἀπόλωλα τὼ ὀφθαλμὼ δακρύων τὼ βόε.

In vet: Epigrammate.

Hanc ſic aſſiduè deflet Petronius, ut jam
Deficiant oculos lumina chara ſuos.

Aldhelmus in de laudibus virginitatis. *Tantiſque lamentorum ſingultibus, & tam rancidis* (lege, *tam raucis*) *queſtibus lacrymabundus lugubriter flevit. ut gemellis pupillarum luminibus funditus fraudaretur.* Apud Quintilianum 6 Declam: *Et cum aſſiduos planctus, & irrequietas diceret lacrymas. adjiciebat, Iam pene cæca eſt.* Cæterum pro *diffletis* puto *defletis* legendum. Infra lib.5. *Deflebant oculos. & plangebant ubera.* & hoc ipſo libro. *Defletum pro tempore miſellum comitem &c.*

Domus infortunium novarum nuptiarum gaudijs hilarare compellitur.] Feſtus Pompeius. *Minuitur &c. luctus cum liberi nati ſunt, cum honos in familiam venit, &c: cum deſponſa eſt, &c.*

At tu

At tu heic larvale ſimulacrum &c:] Sic hominem macie pallidum & exſuccum eleganter vocat. In Apologia: *Macilentam vel omninò eviſceratam formam, prorſus horribilem & larvalem.* Sidonius 3. 13. *Tota denique eſt miſera facies ita pallida, ut per horas umbris mæſtificata larvalibus.* Guntherus lib. 8.

——Squalentia tegmine fœdo
Corpora velatus miſerandos poſſidet artus.
Fœda ſitu macies, deformia turpis & æger
Poſſidet ora color, preſſis cutis arida membris
Inſidet, humanæ tantum veſtigia formæ
Servat, & antiquam retinet natura figuram.
Et, ſi vera velis imponere nomina rebus,
Non homo, ſed vivens hominis videatur imago.

Livius lib. 21. *Effigies, imò umbræ hominum, fame, frigore, illuvie, ſqualore enecti.* Curtius de Græcis quibuſdam à Perſis auribus, manibus &c. mutilatis. *Inuſitata* (mel: *inviſitata*) *ſimulachra, non homines videbantur.* Cicero 3. ad Q. Fr: *Ne veſtigium quidem ejus, nec ſimulacrum, ſed quandam ſpirantis mortui effigiem.*

Cum ſummo dedecore veſtro viſeris] In Palat: *voſtro*; quod veræ lectioni proximat. eſt ea ni fallor, *noſtro:* ut & in Oxon: Ms. & edit: Vicentina legitur.

Næ tu fortunarum &c: reciprocas viciſſitudines ignoras.] Philemon apud Stobæum:

Τύχης μεταβολὰς οὐκ ἀγνοεῖς.

Ælianus. Τύχης ὀξυῤῥόπους καὶ ταχείας μεταβολὰς, Variar: 4. 8. dixit. Diodorus lib. 18. τῆς Τύχης παλιῤῥοίας. *Reciprocas* autem, metaphorâ à marino æſtu deſumpta. Philo lib: ὅτι πᾶς ὁ σπουδ. ἐλεύθ. Τὰ θνητὰ πάντα σάλῳ καὶ κλύδωνι πραγμάτων διαφερόμενα πρὸς ἀνίσους ῥοπὰς ταλαντεύει. Seneca cap. 28. ad Polybium. *In hoc profundum inquietumque projecti mare, alternis æſtubus reciprocum, & modo allevans nos ſubitis incrementis, modo majoribus damnis inferens, aſſidueque jactans, nunquam ſtabili conſiſtimus loco.* Arnobius lib. 1. *Statis temporibus rerum viciſſitudines fiunt: atque ut in maritimis æſtubus modo ſecundæ res affluunt, malis reciprocantibus proſpera.* Maximus Tyr. Diſſert. 30. Ἡ Τύχη ἄλογον, &c: Εὐρίπου δίκην μεταῤῥέον, περιφερόμενον, &c:

Sutili centunculo faciem ſuam &c: obtexit.] Ovidius.

Fortunam vultus faſſa tegendo ſuos.

Oxonienſis,& alij Mss. habent *futili.*

Ita ut ab umbilico pube tenus cætera renudaret.] Quod ſolent animo turbati. Achilles Tatius lib: 4. Ἐπειρώμεθα κρατεῖν αὐτήν. (Leucippen) ἡ δὲ ἀπεπάλαιεν ἡμῖν, οὐδὲ φροντίζουσα κρύπτειν ὅσα γυνὴ μὴ ὁρᾶσθαι θέλει. Seneca 2. 35. de irato. *Si amictus illius compoſitus ſit, attrahet veſtem, omnemque curam ſui effundet.* Theophraſtus de inverecundo. Ἀναβεβλημένος ἄνω τοῦ γόνατος καθίζειν, ὥστε τὰ γυμνὰ αὐτοῦ φαίνεσθαι. Et hoc καθόλου faciebant cuivis nimis rei attenti. Manuel Palæologus de puero in aulæo muſcas venante. Μόγις τινὸς λαβόμενος τῶν ἃ καλοῦσιν ἔνιοι πίλωτα, βακχεύοντι ἔοικεν ὑπὸ τῆς χαρᾶς, καὶ τὰ κράσπεδα ἀνελόμενος τοῦ ποδήρους χιτῶνος, ὡς ἐλίσσοις τούτοις τὸ θηραθέν; προθυμεῖσθαι ζητεῖν ἐπ' ἄγραν, οὐκ αἰσθάνεται γυμνοῦν ἃ δέον κρύπτειν τοῦ σώματος. Palat. & Oxon: Codd. cum edit: vet. Vicent. *cætera corporis r.*

Nec denique perpeſſus ego tam miſerum ærumna ſpectaculum &c:] lib. 4. *Nec denique nos latuit Chryſeros quidam &c:* & forſan libro 8. eo modo legendum. *Nec denique tale facinus oculis meis tolerantibus, &c:* ubi vulgo, *Nec diu.*

Injecta manu,ut adſurgat enitor.] Vide quæ ad Act: 3. 7. notata

Sine, ſine (inquit) fruatur diutius tropæo ſuo Fortuna.]

Rutil: Numatian:

Infelix putat illuvie cæleſtia paſci,
Seque premit, læſis ſævior ipſe Deis.

Sic autem loqui ſolent qui non pati tantum, ſed & frui miſerijs volunt. Hecuba apud Euripidem humi cubans, nec ſe erigi paſſa.

Ἐᾶτέ μ' (οὔτοι φίλα τὰ μὴ φίλ' ὦ κόραι)
Κεῖσθαι πεσοῦσαν, πτωμάτων γὰρ ἄξια
Πάσχω τε, καὶ πέπονθα, κἄτι πείσομαι.

Hercules apud eundem humi fuſus præ mœrore, poſt liberos & uxorem occiſos.

Χορευέτω δὲ Ζηνὸς ἡ κλεινὴ δάμαρ.
Ἔπραξε γὰρ βούλησιν ἣν ἐβούλετο.
Ἄνδρ' Ἑλλάδος τὸν πρῶτον αὐτοῖσι βάθροις
Ἄνω κάτω στρέψασα. ——— De Niobe Ovidius

Paſcere,

Paſcere crudelis noſtro Latona dolore,
Paſcere ait ſatiaque meo tua pectora luctu,
Corque ferum ſatia, victrixque inimica triumpha.

Virgil: 4 *Hauriat hunc oculis ignem crudelis ab alto*
Dardanus.——— Ubi Servius. *Aut, videat omina tempeſtatis futura, aut, certe ſatisfaciat crudelitati ſua.* Perditè & eiſflictim amans Plautinus adoleſcens.

O Pſeudole, ſine ſim nihili.

alius apud Æſchylum.

Ἔα με τὴν δὲ τὴν νόσον νοσεῖν.

tertius apud Achillem Tatium. Παιζέτω ἡ Τύχη.

Fruatur tropæo ſuo Fortuna quod fixit ipſa] Apud Arrianum ille 2. 19. in Epictetum. Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ ἄνθρωπε; ἀρκεῖ ἐμοὶ τὰ ἐμὰ κακά. Ovidius 3. 7. de Ponto.

Parcaque ad extremum quò mea cœpit eat.

τὸ *ipſa* non eſt in Palat: nec Oxon: Ms:

Effeci ſequeretur] Quam varie hic locus in Mss. concipiatur nil moror ego: veram hanc eſſe lectionem probant iſta è 2 Miles: *Iuxta ſe ut aſſideret effecit.* & hæc e 3 libro. *Effecit, ut ejus hodierna cœna pigneraret.*

Unam e duabus laciniis meis exuo, eumque propere veſtio dicam an contego?] Cornel. Nepos de Cimone. *Cum aliquem offenſum à Fortuna videret, minuſque benè veſtitum, ſuum amiculum dedit.* Tacitus Annal: 4 de exercitu Syllæ veſtium indigo. *Cum id Smyrnæ in concionem nunciatum foret, omnes qui adſtabant detraxiſſe corpori tegmina, noſtriſque legionibus miſiſſe.* Vide & 1. Samuel: 18. 4. Infra hîc lib. 11. *Sacerdos impigre ſuperiorem exutus tunicam, ſupertexit me.* Curtius lib: 5. *Demptaque ſibi chlamyde, corpus illius contexit.*

Sordium enormem illuviem &c:] Infra lib: 5. *Enormis illuvies.* Virgil: *Dira illuvies.* ubi Servius. *Sordes tetra.* Curtius lib: 4. *Corpus illuvie æterniſque ſordibus obſitum.* Gloſſ: Κακορρυπία, *Eluvies.* malim *illuvies.* Ibidem. Κακορρυπος, *ſpurcus, elluatus.* ubi *illotus*, vel *illuviatus* ſcripſerim: Onomaſt: vet: *Illuvies*, ἀλουσία. Lucilius apud Nonnium. *Illuvie, imbalnitie.* Ad ſenſum loci Apuleiani Plutarchus. Ἀμέλειαι σώματος ἕπονται τῷ κακῷ τούτῳ (luctui) καὶ διαβολαὶ πρὸς ἄλειμμα καὶ λουτρόν. Conſolat: ad Uxorem:

Sordium enormem illuviem operoſe effrico.] Gregorius Cyprius in Encomio maris. Ῥύπους καθαίρει τὸ ὕδωρ, καὶ κηλῖδας ἐκπλύνει, καὶ μολυσμῶν ἀπαλλάττει, καὶ δυσωδίας. Clemens Pædag. 3. 9. Λούειν δεῖ μάλιστα μὲν ψυχὴν καθαρτηρίῳ λόγῳ, καὶ τὸ σῶμα ἔσθ' ὅτε διὰ τὴν ἄσιν τὴν αὐτῷ ἐπιφυομένην. Τὸ *operoſe* (quod Oxon: Ms. agnoſcit, & veteres editiones) novitij quidam correctores injuriâ ejecerunt.

Laſſus ipſe fatigatum ægerrimè ſuſtinens.] Statius.

Huc laceros artus ſocio conamine portant
Invalidi, jungitque comes non fortior ulnas.

Ammianus lib: 25. *Infirmatus ipſe humero telo, palleſcentem Machanaum extrahere pugnâ viribus valuit magnis.* *Suſtinens* pro *ſuſtentans*, ὑποβαστάζων, ut in Gloſſario.

Probe curatum &c:] Terentius Andr. —*Curâſti probè.*

Lectulo refoveo.] lib. 5. *Et lectulo laſſitudinem refove.* lib: 9. *Mollicie cubiculi refota laſſitudine.* Servius ad 4. Æneid: *Fovemus, auxiliamur. quaſi rem per ſe infirmam.*

Lectulo refoveo, cibo ſatio, poculo mitigo.] Seneca 4. 37. Benef. *Accurrit, ſpiritum ejus recollegit, in villam illam ſuam tranſtulit, affectum ſemianimemque recreavit.* Theodorus Prodromus.

Καὶ σιωπητικὸς πόνῳ τὸ σαρκίον
Στρωμναῖς προσανέπαυσεν, ὡς δὲ καὶ πότοις.

De *poculo* quod heic ait, receptiſſimum. Nonnus Dionyſiacis.

Ἀνὴρ πένθος ἔχων, ὅτε γεύσεται ἡδέως οἴνου,
Στυγνὸν ἀεξομένης ἀποσείσεται ὄγκον ἀνίης.

Scholiaſtes ad Horatij Carm. 1. 7. *Vino in oblivionem veniunt curæ, & triſtitiæ fugantur.* Apud Suidam, ex Oneirocriticorum ut videtur aliquo,

Οἶνος κιρναθεὶς ἀγρίαν παύει λύπας.

Philo in de Temulentia. Ὁ τῆς ἀμπέλου καρπὸς ποθεὶς μετρίως, ἐπιχαλᾷ τὰς σφοδρὰς ὀδύνας ψυχῆς. Vide A: Gellium fine 15. 2. Seneca in de Tranquill: *Aliquando vectatio iterque vigorem dabit, convictuſque, & liberalior potio: nonnunquam & uſque ad ebrietatem veniendum, non ut mergat nos, ſed ut deprimat curas. eluit enim curas, & ab imo animum movet: & ut morbis quibuſdam, ita triſtitiæ medetur.*

Fabulis

Fabulis permulceo.] Supra. *Tibi &c: varias fabulas conſeram, aureſque tuas &c: permulceam.*

Jam adlubentia proclivis ſermonis & joci.] Infra lib: 4. *Iam &c: epularis ſermo percrebuit, jam riſus affluens, & joci liberales.*

Imo de pectore cruciabilem ſuſpiritum ducens] Virgilius.

Ingemuit, deditque has imo pectore voces.

Idem. *Suſpirans, imoque trahens à pectore vocem.*

Apud Quintilianum 19 Declam. *Protractis ab ima pectoris parte ſuſpiriis.* Gellius 12.5. *Gemituſque ex eo compreſſos erumpere, ſpirituſque & anhelitus è pectore ejus evadere.* ſcribe, *è pectore ejus imo evadere.* Plautus Trucul:

——*Traxit ex intimo ventre ſuſpirium.*

Auctor ad Herennium. *Anhelans ex imis pulmonibus præ curâ ſpiritus ducebatur.* Homerus Iliad:K.

——Ἐν στήθεσσιν ἀνεστενάχιζ᾽ Ἀγαμέμνων

Νειόθεν ἐκ κραδίης. —— & Iliad: 7.—— Ἀδινῶς ἀνενίγκατο —— ubi Scholia, Οἱονεὶ, ἀπεστέναξε, καὶ πολὺ πνεῦμα ἤγαγε. Heliodorus lib. 7. βύθιον ἐπιστένειν dixit. In Oxonienſi eſt, *cruciabile jam ſuſpirium ducens.*

Dextrâ ſæviente frontem replaudens.] Andreas Schottus doctiſſimus Vir, *feriente* reponebat. at rectum illud *ſæviente.* Sic 8. *palmulas ſævientes* dixit. & 3. *Percuſſit faciem ſuam manibus infeſtis.* ubi *manus infeſta* eſt quæ hîc *ſæviens dextra.*

Dum voluptatem gladiatorij ſpectaculi ſatis famigerabilis confector.]

Poſtponens illi ſtultè mea ſeria ludo.

Seneca in de Vita beata cap. 32. *Hæc res* (ignota cognoſcendi cupido) *ad ſpectacula populos contrahit &c:* Et nota heic quam propriè *voluptatem* dixerit. Vopiſcus in Aureliano. *Data ſunt populo voluptates ludorum ſcænicorum, venationum, gladiatorum &c:* Ibidem de Eodem. *Erat rarus in voluptatibus.* ubi ſummus & optimus vir Caſaubonus: *Spectaculis ludorum rarò intererat.* Cyprianus. *Homo occiditur in hominis voluptatem.* Iſidorus Orig: 18. 16. *Spectacula nominantur voluptates.* Ita apud Scriptorem de Excid: Hieroſolymit: *theatrales voluptates.* Noſter infra de Demochare munus gladiatorium Lib. 4. edituro.

endituro. *Digno fortunæ ſuæ ſplendore publicas voluptates inſtruebat.* Ibidem. *Ille tam clarus tamque ſplendidus publicæ voluptatis apparatus &c: Famigerabilis* hîc, ut 9. et 10. Onomaſt: vetus, *Famigerabilis*, ἀξιοβόητος.

Voluptatem gladiatorij ſpectaculi &c: confector.] Auguſtinus Confeſſ: 6. 8. de Alypio ſuo. *Gladiatorij ſpectaculi inhiatu incredibili &c: abreptus eſt.*

Secundum quæſtum Macedoniam profectus.] Al: *Secundo quæſtu Macedoniam p:* Oxon: *Secundum quæſtum Macedonici profectus.* τῆς Μακεδονικῆς ἀποδημίας. Gloſſæ. Ἀποδημία ἐπὶ ξένης. *Peregrinatio, profectus.* ita ſenſus erit, *poſt lucrum itineris Macedonici.* Mercator Plautinus:

——— *Quas merces vexeram,*
Omnes ut volui vendidi ex ſententia:
Lucrum ingens facio, &c. ———

Pag: 6. Nummatior revertor.] Quod *tenſo folle reverti* Juvenalis dixit. In eodem locupletiſſimo Onomaſtico, *Nummatus*, πολυχρήματος.

In quadam avia & laciniosa convalli à vaſtiſſimis latronibus obſeſſus &c] Theodoretus 7. περὶ Προνοίας. Οἱ τῆς πονηρίας κατατολμῶντες, τῶν ὁδῶν τὰς ἐρημοτέρας καταλοχῶσι. Philo 2 de Monarchia. Λάσια χωρία καὶ δρυμοὶ βαθεῖς κακούργων εἰσὶν ἐνδιαιτήματα, τὴν ἐκ τοῦ συσκιάζεσθαι περιζομένων ἀσφάλειαν, καὶ τοῦ ἐξ ἐνέδρας καθ' ὧν ἂν ἐθέλωσιν αἰφνιδίως ἐπιτίθεσθαι. Baſilius Homil: 23. Ταῖς ὁδοῖς ἐφεδρεύειν εἰώθασι, καὶ εἰ ἴδωσί τι χωρίον περὶ αὐτὰς ἢ φάραγξι βαρείαις διερρωγὸς, ἢ φυτῶν πυκνότητι σύσκιον, εἰς τοῦτο καταδυόμενοι, καὶ τὴν ἐκ πολλοῦ πρόοψιν τῶν ὁδοιπορούντων, τοιούτοις ὑποκρυπτόμενοι καλύμμασιν, ἀθρόον ἐπιπηδῶσιν αὐτοῖς, ὥστε μὴ πρότερον δυνηθῆναί τινα πρὸς κινδύνου βρόχους ἰδεῖν πρὶν εἰς τούτους πεσεῖν. Virgilius.

Eſt curvo anfractu vallis accommoda fraudi,
Armorumque dolis, quam denſis frondibus atram
Vrget ubique nemus. ——— Ammianus lib. 27. *Per anguſtum quendam tranſiens devexitatis anfractum, ad inevitabiles inſidias venit.* Idem lib. 28. *Inſidias in abdita valle ſtruxerunt, unde prætereuntes aggredi negotio levi poterant.* Vide Feſtum in verbo *Convallis*, & Heſychium in νάπου. Optatus Mileviranus. *Quis tibi detraxit ſpolia? quas fraudulentas adiſti fauces? quos latrones incurriſti?* Præ *laciniosa convalli* quidam *lacunoſa* malunt; quos uti frui

jubeo conjecturâ ſua. Virgilius jam laudatus, *vallem curvo anfractu* dixit. perpende & Ammiani loca.

A vaſtiſſimis latronibus obſeſſus] Cicero famil:10.6. *Cum collega tuus &c: a fœdiſſimis latronibus obſideretur.* Infra hîc lib 8. *Ipſas vias obſidere, & in modum latronum prætereuntes aggredi.* Valentinianus Edict.1. *Ut quicunque &c: itinera frequentata inſidiis aggreſſionis obſederit.* Lactantius 5. 9. *Qui vias obſideant armati, maria prædentur.* Hinc *via obſeſſa* (a latronibus nempè) apud Senecam 14. Epiſt: Virgil:3. —*Lævum implacata Charbydis Obſidet.*— Servius, *Obſidet, ad tranſeuntium inſidias.* Feſtus Pompejus. *Inſeſſores, latrones, qui circa vias inſidiantur ſedentes.*

Atque omnibus privatus tandem evado.] Probabile eſt originitus ſcriptum fuiſſe, *vix tandem evado.* Non levibus (ſi quis attenderit) ſuſpicionem noſtram teſtimoniis firmabimus. Heliodorus 7. Πάντων τῶν ὄντων ἀποσυληθέντες, μόλις αὐτοὶ περισωθέντες. Chryſoſtomus Homil.1. ad Antiochenos. Λῃσταῖς περιέτυχε, καὶ μόλις τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν διέσωσε, γυμνὸς ἀναχωρήσας. Infra hîc lib. 2. *Et omnibus amiſſis, vix enatavimus.* ad quem locum plura notamus.

Utpote ultimè affectus.] Id eſt fortaſſe, verberibus multatus: nam non ſpoliare tantum, ſed & pulſare latrones conſueverunt. Luc.10.30. Οἱ δὲ (λῃσταὶ) ἐκδύσαντες αὐτὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες, ἀπῆλθον. Sic infra 3. poſt *infeſtis calcibus inſequuntur*, additur. *ſic affectus &c:* In vet: Onomaſtico, *Affectus*, τευχούμενος.

Me ſatis quam humanè tractare adorta.] lib.10. *Qui me ſatis humanè &c: nutriebat.*

Cœnæ gratæ atque gratuitæ, et mox &c. cubili ſuo applicat.]

Nec ſatis hoſpitium eſt, lecti quoque fœdere jungit.

Lacinias quas boni latrones contegendo mihi conceſſerant &c:] Philo in de Somnijs. Λωποδύτας ἴδοι ἀναμπίσχουσι τοὺς μὲν ἐσθῆτας ἀφαιρεῖσθαι, γυμνοὺς δὲ τοὺς ἔχοντας ἀποφαίνειν. id eſt, adeo male veſtitos ut quaſi nudi ſint. Apud Quintilianum ille 6. Declam: *Quam veſtem relictam captivo putas niſi quæ præda non erat?*

Sagariam faciens.] Juvenal: *Saga vendenti.* Scholiaſtes: *Negotiatori ſagario.* In veteri doctiſſ. Onomaſt: *Sagaria*, χλαινεργική. *Facere* hîc ſatis Latinè dictum, ut & 4.

ſcrutariam facere. Sic in l.20. ff. de action. & oblig: *piraticam facere.* in l.12. ff. de ſervitut. urb: præd: *balneariam facere.* & apud Ciceronem ipſum in de Officijs *argentariam facere.*

Quo me ad iſtam faciem &c: bona uxor & mala fortuna perduxit.] Adumbrata ex his Virgilij videntur.

Sed me fata mea, & ſcelus exitiale Lacænæ
His merſere malis, illa hæc monumenta reliquit.

Bonam amarè dixit. Terentius 3. 4. Adelph. *Ille bonus vir.* ubi Donatus. Εἰρωνεία *eſt ab eo poſita, qui indignatur virum bonum eſſe debuiſſe qui non ſit.* Ibidem 4. 7.

———*Flagitia boni illius adoleſcentuli.*

Donatus. Εἰρωνεία*, quæ ſemper amarius ponitur quam manifeſta criminatio.* Supra hîc paulo ante. *Latrones boni,* & infra, *bona Meroë.* Non hîc ſilendum τὸ *uxor* ab Oxonienſi abeſſe; ita *bonam fortunam* vocaverit profectus Macedonici lucrum, *malam* autem, infælicem gladiatorij ſpectaculi cupidinem, & ſpoliationem ſuam. De ſuæ uxoris malitia necdum queſtus eſt. anum vero Meroën, *uxorem* ſatis durè vocaverit.

Dignus es extrema ſuſtinere. In Plauti Trucul:

———*Animo hercle homo ſuo eſt miſer,*
Quiſquis eſt. PH. Dignus eſt mecaſtor ille.———Cicero

Offic: 2. *Propenſior benignitas eſſe debebit in calamitoſos, niſi forte erunt digni calamitate. Extrema ſuſtinere* hîc, ut 9. *extremas pœnas ſuſtinere.* Suidas. Ἔσχατα κακὰ, μεγάλα, *&c.*

Scortum ſcorteum.] Τὸ *ſcorteum* non eſt in Palat. nec Oxon: Ms.

Ille digitum à pollice proximum ori ſuo admovens &c: Tace inquit, &c.] Iudic: 18.19. *Tace, & pone digitum ſuper os tuum.* Vide & Ioh. 19.19. Marcianus Capella. *Ad os digito compreſſo ſalutari, ſilentium annuebat.* Inde ὁ καταπυγάζων δάκτυλος Suidæ in Διαγνώμων, & ἱερίονος.

Et in ſtuporem attonitus] lib. 2. *Attonitus repentina viſionis ſtupore.*

Et circumſpiciens tutamenta ſermonis. Apud Senecam Octavia.

Circumſpice agedum ne quis arcana aucupet,
Partemque in omnem vultus inquirens eat.

Apud

Apud Plautum in Moſtellaria.

—— Circumſpice dum, numquis eſt
Sermonem noſtrum qui aucupet.——Idem Milite.
Circumſpice dum ne quis noſtro hîc auceps ſermoni ſiet.

Ibidem.

Sinite me prius proſpectare ne uſpiam inſidiæ ſient,
Conſilio quod habere volumus nam opus eſt nunc tuto loco.

Iterum. *Sed ſpeculabor ne quis hinc à læva aut à dextra*
Noſtro conſilio venator adſit cum auritis plagis.

Philoſtratus 4. 12. Διηγεῖτο τὰ ἐκεῖ (*Roma*) πρατλόμθρα, θαμὰ ἐπιστρεφόμθρος, μὴ ἐπακροῷτο τις αὐτοῦ κατόπιν. Tacitus Annal: 4. *Nota ignotaque aures vitari: etiam muta atque inanima, tectum & parietes circumſpiciebantur.*

Parce (inquit) in feminam divinam, ne quam tibi lingua intemperante noxam contrahas.] In Bacchid: Plaut:

Cave malum, & compeſce in illum dicere, &c: ——

In Nubibus Ariſtoph:

Η᾽, ἤ, σιώπα, μηδὲν εἴπης νήπιον.

Apud Lucianum in Deorum dialogis. Σιώπα, μή τι κακὸν τῶν λόγων ἀπολαύσης. Alibi in iiſdem dialogis. Εὐφήμει ὦ Ἄρης. οὐκ ἀσφαλὲς λέγειν τὰ τοιαῦτα, μὴ καί τι κακὸν τῆς φλυαρίας ἀπολαύσωμθρ. Euripides Herc: fur:

Ἴσχε τὸ στόμα, ὡς μὴ μέγα λέγων μεῖζον πάθης.

Ain' tandem? &c:] Terent. Andr. 5. 3. *Ain' tandem.* —— ubi Donatus: *Percontativum verbum, quaſi, ais ne?* Idem ad 2. 3. Phorm. *Ain, dicimus de his qui vana loquuntur.* Infra hîc lib: 3. *Ain', vulpinaris amaſio?*

Deos infimare, ſidera exſtinguere.] Scholiaſtes vetus Horatii ad Epod: 5. *Hujuſmodi ars maximè Theſſalorum eſt, ut Lunam cantibus deponant, & aſtra commoveant.*

Aulæum tragicum dimoveto &c: & cedo verbis communibus.] Sophocles. Pag. 7.

Οὐκ ἐμπλέκων αἰνίγματ᾽, ἀλλ᾽ ἁπλῷ λόγῳ.

Ariſtophanes. Ἀμαθέστερον πως εἰπὲ, καὶ σαφέστερον.
Lucianus Necyom: Παῦσαι μακάριε τραγῳδῶν, καὶ λέγε οὑτωσί πως καταβὰς ἀπὸ τῶν ἰαμβείων. Plautus Milite.

Quin tu iſtam orationem hinc veterem atque antiquam amoves?
Nam proletario ſermone nunc quidem hoſpes utere.

Seneca Epiſt: 13. *Non loquor tecum Stoica lingua, ſed hac ſubmiſſiore.*

Verbis communibus.] Scholiaſtes vetus Horatij ad Epiſt. 1. 16. *Communi ſermone, ac ſimplicibus verbis.*

Quod in aliam temeráſſet.] Ita Oxonienſis, & alij multi tam editi quam Mss: nec tamen male Vulcanius, *vi al: tem:* Iſidorus Orig: 8. 11. *Sine vi femina eſſe virgo non deſinit.* Tertull. exhort: ad caſtit: cap. 13. de Lucretia. *Quæ ut ſemel per vim &c: alium virum paſſa eſt, &c.* Phrynichus. Βιβιασμένη ἡ κόρη λεκτέον· οὐχ, ὡς τινες, ἐφθαρται. In vet: Onomaſt: *Raptus, ſtuprum, βία.*

Captivitati metuens] Recta et hæc lectio, exſtatq; in Oxon: Cod: Sic infra lib: 5. *Metuens virginitati.* Male fecerunt illi qui aliter excudi curaverunt.

Innatans] Gloſſæ. Ἐπινήχομαι, *Innato.*

Adventores priſtinos &c. officioſis ronchis appellat.] Onomaſt: vet: *Adventores,* πλησιάζοντες. Reſpicitur hîc diverſitorum mos viantes comiter appellandi. Apud Senecam Epiſt: 21. *Hoſpes hic bene manebis, &c: paratus erit iſtius domicilij cuſtos, hoſpitalis, humanus, & te polentâ excipiet.* Suetonius Claudio *Quoties Oſtiam Tiberi deflueret, aut Bajanum ſinum præternavigaret, diſpoſita per litora & ripas diverſoria tabernæ parabantur, & inſignes ganeæ matronarum inſtitorias operas imitantium, & orantium hinc inde ut appelleret.*

In ſarcinam prægnationis.] lib. 10. *Quod ſarcinâ prægnationis oneratam relinquebat eam.* & 5. hoc ſenſu, *ſarcinæ rudimenta.* Ovidius.

—— *Qui matri ſarcina quondam Prima fuit.* ——

Zeno Veronenſis. *Portat ſine labore uteri ſarcinam.* Phædrus.

Portat onus ignotum certis menſibus,
Noviſſime prolapſam effundit ſarcinam.

Repigrato fœtu.] Ovidius.

Matris adhuc utero partu remorante tenebar.

Ut cuncti numerant] In Cod: Oxon: etiam *ut cuncti ſciunt numerantia.* unde Brantius, *Ut cuncti civium numerant jam &c.* non ſane illepide.

Octo annorum onere miſella illa &c: diſtenditur.] Apud Suidam neſcio quis Veterum in ὄγκῳ, &c: Μὴ

ἰσχύοντα τεκεῖν, ὁμοῦ τι τῷ ῥαγλῶσαι ἦν. Vide 26. 28. Eſaiæ.

Statutum eſt in eam altera die ſaxorum jaculationibus vindicaretur.] Statutum, non a judicibus intellige, ſed populi ſubitaneo conſenſu. Infra lib. 2. *Conclamant ignem, requirunt ſaxa: parvulos etiam ad exitium mulieris hortantur.* Apud Quintilianum 12. Declam. *Populus quoque impunitum nefas ſine lapidibus præteribit?* Ovidius de lapidatione loquens.

Obruere iſta ſolet manifeſtos pœna nocentes,
Publica cum lentam non habet ira moram.

Horatius, etiam de incantatricibus agens,

Vos turba vicatim hinc & hinc ſaxis petens
Contundet. —— Scholiaſtes: *Miſſurum ſe populo promittit furorem, ut ex omnibus vicis turba concurrens eas ſaxis obruat.*

Unius dieculæ &c: impetratis induciis] Scriptor de Excid: Hieroſolymitano 4. 4. *Veniam ſe unius diei poſcere, dilationem tam exiguam nequaquam impedimento futuram.* Infra hic lib. 6. *Vel ad unam ſaltem dieculam ſufficiens &c.*

Tanta cantionum violentia clauſit] Bene heic *violentia.* Pag: 8.
Iſidorus 8. 9. de Magis tractans. *Sine ullo veneni hauſtu violentia tantum carminis interimunt.* Infra lib: 3. de Eadem iſta. *Artis hujus violentia nititur.* Supra paulo *virtutes cantionum* dixit.

Quam ſanctiſſimè dejerantes] lib. 2. *Quamque ſanctiſſimè poterat, adjurans cuncta Numina.*

Seſe neque ei manus admolituros, &, ſi quis aliud cogitaret, ſalutare ſubſidium laturos.] Guntherus 7.

Tunc proceres clarique viri, turbaque minoris
Ambitioſa manus, ſtudio devota fideli,
Sacramenta dabant cunctas ſervanda per Vrbes,
Principis Auſonij jus, famam, corpus, honorem,
Nec ſe læſuros, &, ſi quis lædere vellet,
Vſque vel ad mortem tota virtute reniti.

In juramento Ephebis Athenienſibus præſtari ſolito. *Τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἱδρυμένοις πείσομαι &c. καὶ, ἐάν τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμοὺς, οὐκ ἐπιτρέψω, ἀμυνῶ δὲ &c.*

Cætus illius auctorem &c: cum tota domo &c:] Anaxilaus.

Τέ,

Τὸν πανώλεθρον λαβοῦσα κατέπιπτεν αὐτῷ σκάφει.

Lactantius 5.11. *Sicut unus in Phrygia, qui univerſum populum cum ipſo conventiculo concremavit.*

Id eſt, parietibus, & ipſo ſolo, & omni fundamento &c:] Hæc tota expungunt Wowerius & Elmenhorſtius: Ego delenda non cenſeo quæ clarè in Oxonienſi leguntur, & quæ ſimiles apud alios locutiones permitti jubent. Virgilius.

———*Omnis humo fumat Neptunia Troja.*

ubi Servius. *Vt ſignificet patriæ ſuæ ſolum quoque arſiſſe.* adde ſequentem Luciani locum.

Ad centeſimum lapidem in aliam civitatem &c: tranſtulit.] Lucianus de inepto quodam Hiſtorico, qui quantum heic Pamphile vi magica, effecit ignorantiâ ſuâ. *Ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμὴν πατρίδα τὰ Σαμόσατα αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ἀράμενος ὁ γενναῖος, αὐτῇ ἀκροπόλει καὶ τείχεσι μετέθηκεν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν.*

Mihi non parvam incuſſiſti ſollicitudinem &c:] lib: 8. *Quæ res incutiebat mihi non parvam ſollicitudinem.*

Ne quo Numinis miniſterio uſæ, ſermones noſtros &c: cognoſcat.] Tireſias apud Statium.

Spernite ne, moneo: & nobis ſævire poteſtas.
Scimus enim & quicquid dici noſcique timetis.

Itaque maturius quieti nos reponamus.] lib: 9. *Suadebat maritum temporius quieti recedere.*

Antelucio aufugiamus &c:]

Οὐ γάρ τις νέμεσις φυγέειν κακὸν, οὐδ' ἀνὰ νύκτα
Βέλτερον, ὃς φεύγων προφύγῃ κακὸν, ἠὲ ἁλώῃ.

ut eſt apud Homerum.

Inſolita vinolentia ac diurna fatigatione pertentatus bonus Socrates, jam ſopitus ſtertebat altius.] Cicero Somn: Scipion: *Me & feſſum de via, & qui ad multam noctem vigilaſſem, arctior quam ſolebat ſomnus complexus eſt.* Servius ad Æneid: 4. *Fatigati ſomno ſe dederunt.* Lucianus in Amoribus. *Ἡδέως ἔπειτα καθεύδει τοῖς μεθ' ἡμέραν καμάτοις ἐπῳδομένοις.* Adde Lucretii & Euſtathij locos jam ſtatim depromendos. *Labore delaſſatum ſtertere* Plautinum eſt. At Noſter hic non ex fatigatione tantum, ſed & vinolentia ſtertit. Cælius apud Quintilianum 4.2. de M.

Asinar.

Antonio

Antonio. *Temulento ſopore profligatum, totis præcordiis ſtertentem, &c:* Lucretius.

——— Multò ſopor ille graviſſimus extat
Quem ſatur aut laſſus capias. ——— Apud Euſtathium ille Ἐρωτικ: 1 Ἐγὼ περὶ ὕπνον ἐτραπόμην ἐνδὸς, καρηβαρήσας καὶ τροφῇ, καὶ πόσει, καὶ πόνοις. & poſt. Τροφὴ καὶ πόσις καὶ πόνος ὕπνου πηγή. Scholiaſtes vetus Horatij ad Serm. 2. *Qui facile dormire non poſſunt, &c: multis ſe potionibus impleant, quo facilius his ſomnus accedat.* Et nota heic *inſolitam vinol:* Plutarchus in Parallel. Πιόντες παρὰ τὸ σύνηθες, εἰς ὕπνον τοῦ δέοντος βαρύτερον κατενεχθῆναι.

Vinolentia pertentatus.] Nonnius de temeto: *Attentat mentem.*

Stertebat altius.] Lucretius ubi ſupra.

Fit ratione eadem collectus porro animai
Altior, atque foras ejectus largior ejus.

quod infra lib: 5. *altum ſoporem flare.*

Adducta fore, peſſuliſque firmatis.] Xenophon Anabas: 7. Συγκλείουσι τὰς πύλας, καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβάλλουσι. Tibullus.

Clauditur & durâ janua fulta ferâ.

Præ metu aliquantiſper vigilo.] Plinius lib. 7. Epiſt: 27. *Triſtes diraque noctes per metum vigilabantur.* Siſenna Hiſtor. 3. *Metu ac ſuſpicione non poterant quietem capere.* Ammianus lib: 25. *Nec ſedere quoquam auſo, nec flectere in quietem lumina præ timore.* Homerus.

——— Μενέλαον ἔχε τρόμος, οὐδὲ γὰρ αὐτῷ Iliad.
Ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἐφίζανε. Xenophon παιδ. 3. κ.

Οὐδεὶς ὕπνου τυγχάνειν διὰ τὸν φόβον δυνάνται. Apud Suidam in Οὐδ' ὅσον &c: ἀγρυπνεῖν διὰ δειλίαν habemus. Apollonius 2. 14. Philoſtrati. Εἰ μὴ ὁ νοῦς ἀτρεμήσειεν, οὐδ' οἱ ὀφθαλμοὶ τὸν ὕπνον ὑποδέξονται. Ovid: 3. 6. de Ponto.

Ne tamen iſte metus poſſit tibi rumpere ſomnos, &c.

In veteri Mimio.

Metus cum venit, rarum habet ſomnus locum.

Sidonius lib. 2. *Cum mole curarum priſtina quietis tenere demenſum prohiberetur.* Virgil: Georg. 3

——— Nec ſomnos abrumpit cura ſalubres.

ubi Servius: *Ex nimia cura vigilia procreantur.* E converſo apud Petronium: *Abjecti in lectulo, reliquam noctem*

noctem ſine metu exegimus.

Circa tertiam ferme noctis vigiliam paululum conniveo.] Seneca Troade.

Partes fere nox alma tranſierat duas,
Clarumque ſeptem verterant ſtellæ jugum:
Ignota tandem venit afflictæ quies,
Breviſque feſſis ſomnus obrepſit genis.

Pag: 9. Januæ reſerantur, imò verò, fractis & evulſis funditus cardinibus proſternuntur.] Sophocles Oedip. Tyr:

Πύλαις δὲ κοίλαις ἐνήλατ᾽, ἐκ δὲ πυθμένων
Ἔκλινε κοῖλα κλεῖθρα.——Scholiaſtes. Ἀνέτρεψε τὰς πύλας, καὶ κατέβαλεν ἐκ τῶν πυθμένων. Vide ad Act: 16. 26. notata. Plautus Amphitr.

Quis tam vaſto impete has fores toto convulſit cardine? quo loco forſan *torto* legendum. ſic apud Noſtrum 3. *Obtortis cardinibus.*

Grabatulus &c: uno pede mutilus, ac putris] Tripes nempe, qualis apud Martialem ille.

Ibat tripes grabatus, & bipes menſa.

Catullus. *Fractam qui veteris pedem grabati*
In collo tibi collocare poſſet.

Ovidius.——*Menſæ ſed erat pes tertius impar.*

Varro de ling. Lat. 5. *Tranſlatione a pede noſtro, pes lecti, ac pes betæ, &c.*

Recidens in inverſum cooperit ac tegit.] Rittershuſius (Vir doctiſſimus) *recidens univerſum &c:* ita & Bembinus codex, quo uſus Puteanus. Potes, nec male, *in univerſum &c.* Onomaſt: vetus. *In univerſum*, ὅλος. ubi ὅλως ſcribendum putarim: Wowerius *inverſus*, Elmenhorſtio adprobante. Me non offendit vulgata lectio *in inverſum*: quod expono, ἐπὶ πρηνές. Heſychius. Ἐπὶ πρηνές· ἐπὶ κάτω κατεστραμμένον. Reperitur & illa lectio in Oxon: Ms.

Tunc ego ſenſi naturaliter quoſdam affectus in contrarium provenire.] Simplicius in cap. 17. Epicteti. Ἐκ τῶν λυπηρῶν καὶ τῶν ἡδέων ἐναντίων ὄντων, τὰ αὐτά πως συμπτώματα ἕπεται. Eugraphius ad Terentij Adelph: *Sæpe ex gaudio contingit quod evenit ex dolore.* In Oxon: melius, *naturalitus.*

Lacrymæ ſæpe de gaudio &c:] lib: 5. *Et illæ ſedatæ*

lacrymæ poſtliminio redeunt, prolectante gaudio. Et 8. *Et quas in primo mærore lacrymas non habebat, jam ſcilicet creſcente gaudio reddere.*

De Ariſtomene teſtudo factus.] lib: 9. de adultero ſub dolio delitеſcente. *Ad inſtar teſtudinis alveum ſuccubabat.*

Dum &c: obliquo aſpectu quid rei ſit &c:] eod: lib. 9. *Dum obliquata cervice per quandam feneſtrulam quidnam ſibi vellet tumultus ille proſpicere geſtio, &c.*

Video mulieres duas altioris ætatis] Sic Saganam maiorem cum Canidia maleficijs operantem Horatius inducit. ubi Scholiaſtes. *Apparet, aut ſororem hanc habuiſſe minorem ſe, aut fuiſſe & aliam Saganam minorem hac vel ætate, vel cenſu, vel natalibus.* Non cenſu nec natalibus crediderim, ſed ætate minorem.

Hoc habitu Socratem bene quietum circumſtetere.] Ovidius Metam. 7.

Iamque neci ſimilem reſoluto corpore Regem,
Et cum Rege ſuo cuſtodes ſomnus habebat,
Quem dederat cantus Magicaque potentia linguæ,
Intrarunt juſſæ cum Colchide limina natæ,
Ambieruntque torum. ——— Ariſtides ἱερ. λόγ. 2. Ἐν τούτῳ τῷ σχήματι στὰς ἔμπροσθεν τῆς εὐνῆς.

Infit illa] Excerpta e vet: gloſſ. *Infio*, προσλαλῶ.

Hic eſt qui meis amoribus inſuper habitis &c.]

——— *Nihil iſte Deos, nil carmina curat.*

Apud Ovidium 11. Metamorphos.

En ait, en hic eſt noſtri contemptor amoris.

Heliodorus lib. 7. Φιλόνεοι γυναῖκες ἀμείλικτοι γίνονται, καὶ βαρυμήνιδες ἀποτυγχάνουσαι· καὶ τοὺς ὑπερόπτας ὡς ὑβριστὰς ἀμύνονται.

Aſt ego ſcilicet Ulyſſei aſtu deſerta &c:] Apud Claudianum,

Aſt ego deſerta mærens inglorius aula,
Implacidas nullo ſolabor pignore curas.

Vlyſſei aſtu, ut apud Petronium. *Vlyſſem aſtu ſimillimo vicit.*

Vice Calypſonis æternam ſolitudinem flebo] Oxonienſis, *Vitam, & Calypſonis &c.* vera ne illa altera lectio,

&

& æternùm, (ut Græciſſet) legendum? Sic infra 2. *perpetuum urere*. 4. *iraſci ſolidum*. & apud Horatium *ſervire æternum*. Bene porro à fæmina amatrice *ſolitudinem* dictum. De Didone Virgilius. *Sola domo mæret vacuâ.*—— ubi Servius. *Sola, ſine eo quem amabat: nam Regina ſola eſſe non poterat. Eſt autem Plauti, qui inducit inter multos amatorem poſitum dicentem quod ſolus ſit. ut Virgilius ipſe alibi. Me ſine ſola vides.* —— *quam conſtabat Antonij caſtra comitatam: ſed* Sola, *ſine amatore ſuo*. Infra heic lib: 5. ubi ſe in pinnas dat amator Deus. *At Pſyche relicta ſola &c.*

Et porrecta dextrâ, meque Panthiæ ſuæ demonſtrato &c:] lib. 9. *Porrecta manu ſua, demonſtrat ei &c:*

Ac hic (inquit) bonus conſiliator &c:] lib: 5. *At illa conſiliatrices egregia tua &c:* Gloſſarium. Γνωμοδότης, *Conſiliarius, ſuaſor, conſiliator*. In Phædri Apologis, *Conſiliator maleficus.*

Impune ſe relaturum meas contumelias putat.] lib. 7. *Senectam infirmitatemque meam deſpicit, & impunè ſe laturum tantum ſcelus credit.*

Faxo eum ſero, imo jam nunc &c.] lib: 5. *At illæ conſiliatrices egregiæ tam pernicioſi magiſterij dabunt actutum pœnas mihi*. In Terentij Heautont.

At na illæ haud inultum ſi vivo ferent,
Nam jam &c. ——— Apud Senec: Herc. fur.
Lycus Creonti debitas pœnas dabit.
Lentum eſt, dabit; hoc quoque eſt lentum, dedit.

Faxo eum &c. ut & præcedentis dicacitatis & inſtantis curioſitatis pœniteat.] In Plauti Bacchid:

Ego faxo haud dicat nactum quem derideat.

Infra lib. 4. *Iam faxo etiam hujus illicita ipſius formoſitatis pœniteat*. Et 5. *Sed jam faxo te hujus luſus pœniteat.*

Pag: 10. Sudore frigido miſer perfluo.] Infra lib: 10. *Perque univerſa membra frigidus ſudor emanabat*. Seneca Troade.

Sudor per artus frigidus totos cadit.

Lucretius 3.

Eſt & frigida multa comes formidinis aura,
Quæ ciet horrorem in membris, & concitat artus.

Et antea eod. lib.

——*Ubi vehementi magis eſt commota metu mens,*

Conſen-

Conſentire animam totam per membra videmus:
Sudores itaque & pallorem exiſtere toto
Corpore, & infringi linguam, vocemque aboriri, &c.

Perfluere heic eſt quod Luc. 22. 44. καταβαίνειν.

Tremore viſcera quatior.] Virgil: —— *Mihi frigidus horror Membra quatit.* —— Scholiaſtes ad Nubes Ariſtophanis. Τὸ τρέμειν καὶ πάλλεσθαι τῶν ἄγαν εὐλαβουμένων ἐστί.

Sudore frigido miſer perfluo, tremore viſcera quatior.] Symeon Metaphraſtes in vita Joannis Euangeliſtæ. Ἱδρῶτι πανταχόθεν περιεῤῥεῖτο, καὶ ὑπότρομος ἦν.

Vt grabatulus etiam concuſſus &c: ſuper dorſum meum palpitando ſaltaret.] Petronius. *Ita ſternutavit ut grabatum concuteret.* Quintilianus Declam. 2. de homine in ſomno occiſo. *Sane non habuerit vocem ſupremam, habet utique palpitationes, & motus, & quicquid totus lectulus ſciat.*

Qui miſelli hujus corpus parva contumulet humo.] Ovidius. —— *Parva tumulatus arenâ.* Nonnus de Ioſepho Arimath:

Ἰησοῦν ὀλίγῃ ψαμαθώδεϊ θῆκε χαμεύνῃ·

De Philippo ad terram lapſo Plutarchus. Ὡς εἶδε τοῦ σώματος τὸν τύπον, ὦ Ἡράκλεις εἶπεν, ὡς μικροῦ μέρους τῆς γῆς φύσει μετέχοντες, ὅλης ἐφιέμεθα τῆς οἰκουμένης! Et nota *contumulet*, non *ſepeliat* *Nec enim ſepultum hunc dicere poſſumus, cujus ſepultura non ſit rite perfecta, ſed fortuitâ eſt terrâ obrutus.* Sunt verba eruditiſſimi Servij ad 3 Æneid:

Capulo tenus gladium totum ei demergit.] In Hiſtoria Judicum 3. 22. *Infixitque eam* (ſicam) *in ventre tam validè, ut capulus ſequeretur ferrum in vulnere. Demergere,* ut infra 2. *Ac ſingulis, ut quemque colluctantem offenderam, altiſsimè* (gladium) *demergo.* quod Polycarpiani martyrii Scriptori ξιφίδιον παραβῦσαι. Et nota heic *totum gladium.* Claudianus Bell. Get:

Altius haud unquam toto deſcendimus enſe
In jugulum Scythiæ. ——

Et ſanguinis eruptionem utriculo admoto excipit diligenter, ita ut nulla ſtilla compareret uſquam.] Infra lib 4. *Multis lacinijs offulto vulnere, ne ſtilla ſanguinis veſtigium proderent.* Et bene heic, *eruptionem.* Quintilianus 1

C Declam.

Declam. *Tunc ex omni vulnere cruor profluit & effunditur, cum ferri recentem viam ſequitur.*

Ne quid demutaret credo à victimæ religione &c.]

Servatur omnis ordo, ne tantum nefas
Non rite fiat. ——— Zeno Veronenſis. *Et, ne quid minus ab hoſtia videretur, pedem ligaturâ deſtringit.*

Immiſſa dextra ad viſcera penitus &c:] Seneca cap. 22. ad Marciam. *Lacerationes medicorum oſſa vivis legentium, & totas in viſcera manus demittentium.* Pro *penitus penita* legendum videtur, ut dudum pag: 89. ad Apologiam dixi. Cicero 1. Catil. *Et ea penitus animis veſtris mentibuſque mandate.* Repono, *penitis animis &c.*

Cor miſeri contubernalis &c.] Vide Heſychium in καρδιουλκία, & Suidam in καρδιωσάμενος.

Cum ille impetu teli præſecata gulâ, vocem, imò incertum ſtridorem per vulnus effunderet.] Suidas in λαρυγγιῶ. Τμηθείσης τῆς φάρυγγος, οὐχ οἷόν τε φωνὴν προΐεσθαι. *Incertus ſtridor* hîc eſt qualem Seneca *incertum murmur* vocat.

Cervice caſa truncus in pronum ruit,
Querulum cucurrit murmure incerto caput.

& Noſter Libro 8. *incertum ſermonem. Balbutiens incerto ſermone pereſſlavit virilem animam.* At melius hoc loco *ſtridorem*, non *ſermonem* dixit. Solinus cap. 34. de Troglodytis. *Ignari ſermonis, ſtrident potius quam loquuntur.* Hieronymus. *Ipſum ſtridorem, quo mortalium vita finitur, in laudes Domini convertebat.* Noſter lib. 10. *Adtritu dentium longo ſtridore edito, ante ipſos Præſidis pedes exanimis corruit.*

Et ſpiritum rebulliret.] Obluctantem in ſomno occiſi animam non male expreſſit. Quintilianus 2. Declam. *Nam quod dormiens occiſus eſt, non eſt quod ſic æſtimetis, tanquam per illam quietem tranſierit in mortem. Sit aliquid neceſſe eſt inter ſoporem mortemque medium: nec poteſt jungi tanta diverſitas, cum ſit ſomnus ipſe pars vitæ. Non multum intereſt quietem ratio vitæ rumpat an mortis. Hominem qui dormiens occiditur, ipſa mors excitat. Sane non habuerit*

vocem

vocem ſupremam, habet utique palpitationes, habet motus; & quicquid totus lectulus ſciat. Pro *non multum intereſt* legerim *nonne m. i.* interrogative: vel *nam m. i.*

Spongia in mari nata.] Philo in de confuſ: ling: Ἐξ ὕδατος ἡ σπογγιῶν γένεσίς ἐστι.

Humi projectus, inanimis, nudus, & frigidus, & lotio perlitus, quaſi recens utero matris editus &c.] Lucretius.

——— Vt ſævis projectus ab undis
Navita, nudus humi jacet infans, indigus omni
Vitai auxilio, cum primum in luminis auras
Nixibus ex alvo matris Natura profudit.

Ex eo Lactantius. *Hominem contra, nudum & inermem tanquam ex naufragio in vita hujus miſerias projici & expelli.* Tertullianus in de Carne Chriſti. *Horres utique infantem cum ſuis impedimentis profuſum & oblitum.* Plutarchus in de prolis amore. Οὐδὲν ἐστιν οὕτως ἀτελὲς οὐδὲ ἄπορον, οὐδὲ γυμνὸν, οὐδὲ ἄμορφον, οὐδὲ μιαρὸν, ὡς ἄνθρωπος ἐν γοναῖς ὁρώμενος. Idem in περὶ Τύχης. Μόνος ὁ ἄνθρωπος &c. γυμνὸς, καὶ ἄνοπλος, καὶ ἀνυπόδητος, καὶ ἄστρωτος ἀπὸ τῆς φύσεως ἀπολέλειπται. Pro *inanimis* reponunt *inanis, impannis,* & quæ neſcio alia: cum potius *inermis* legendum videatur. Seneca ad Marciam. *Quid eſt homo? imbecillum corpus, & fragile, nudum, ſuapte naturâ inerme.* Adverte & ad Plutarchi Lactantiique locos paulò ſupra adductos. at vera eſt *inanimis* lectio: id eſt, (ut 9 loquitur) *pavore exanimis:* aut (quia de recens edito agitur) *tanquam ſine anima.* Cicero 5 de Finibus. *Parvi primo ortu ſic jacent, tanquam omnino ſine anima ſint.* Nec tacendum quod & *inanimis* legit Oxon: Ms.

de Opif c. 3.

Recens utero matris editus.] Gloſſ. Νεωγνὸν, *recens partu.*

Ipſe mihi ſupervivens.] Tacitus Annal: 14. *Præſagio malorum jam à vivis* (lege, *è vivis*) *exempta, nondum tamen morte acquieſcebat.* Idem in Agricolæ vita. *Non modo aliorum, ſed etiam noſtri ſuperſtites ſumus.* Tertullianus de luce. *Reſcindens ſepulturam ſuam, tenebras: hæres ſibimet exiſtens.* Elegiaſtes ad Liviam, Pag. 11.

Et ſenſi exequias funeris ipſe mei.

Deſtinata jam crucis candidatus.] Hoc κείμενον non agnoſcit Oxonienſis Ms.

Jugulatus mane paruerit.] Idem Cod: *patuerit*, quomodo & in Palat: legi Elmenhorſtius teſtatur. Ego *paruerit* fero, imo & magis Apulejanum puto. Infra lib. 5. *Quamvis hominum nemo pareret, chorum tamen eſſe pateret.* Servius ad Æneid. 1. de diſcrimine τοῦ *parere* & *apparere. Obſervatio hæc diligenter cuſtodiri debet, licet eam Authores metri cauſa, vel clauſulæ corrumpant.* quod poſterius heic ab Apulejo factum.

Cui videbor veriſimilia dicere proferens vera?] Bene hoc: nam *Ut ſæpe in veriſimili mendacium, ita nonnunquam verum in inveriſimili eſt.* Quintilianus 12. 1. *Frequenter evenit ut optimæ cauſæ ſimiles ſint malis, & innocens reus multis veriſimilibus prematur.* Achilles Tatius lib. 6. Οἶδα γὰρ ἄπιστα λέγων, ἀλλ' οὕτω πέπρακται.

Minuc. Octav:

Proclamares ſaltem ſuppetiatum, ſi reſiſtere vir natus mulieri nequibas.] lib. 7. *An ignoras eos qui morituris auxilium ſalutare denegarint, quod contra bonos mores id ipſum fecerint, ſolere puniri?* Seneca 1. 10. de Benef: *Dignum, etiam impendio ſanguinis mei tuebor, & in partem diſcriminis veniam: indignum ſi eripere latronibus non potero, clamore ſublato ſalutarem vocem homini non pigebit emittere.* Confer l. 1. §. 28. 35. & 38. ad SC: Silan: Oxonienſis hic, *Diceret aliquis, mi Ariſtomene, proclamares &c.* quæ vix putem germana eſſe.

Si reſiſtere vir natus mulieri nequibas.] Apud Ciceronem, ex vet: Tragœdia, Tuſcul. 2.

——— *Vir feminea interimor manu.*

Vel propter indicium ſceleris arbitro pepercit.] Oxon: *V. p. ind: ſcel: vitandum a. p.*

Sub oculis tuis homo jugulatur, & ſiles?] Apud Quintilianum ille 1 Declamat. *Feritur in ſinu tuo maritus, & tu taces?*

Cur autem te ſimile latrocinium non peremit?] Ibidem. *Cur ergo tu incolumis es? quæ tam iratis manibus ſanguinem tuum fortuna invidit?*

Ergo quoniam evaſiſti mortem, nunc illo redi.]

———*Morere, & fratrem ne deſere frater.*

Hac identidem replicabam, & nox ibat in diem.] Curtius

tius lib. 10. *Has cogitationes volventibus nox ſupervenit.*

Optimum itaque factum viſum eſt antelució furtim evadere.] Iuſtinus lib. 23. *In hoc æſtu periculorum tutiſſimus portus conſiliorum viſus eſt, omnibus viribus decernere, &c.* corrige libro 14. eundem Iuſtinum. *Omnia igitur circumſpicienti, optimum factum viſum eſt &c:* nam vulgo illud *factum* non viſitur. Ait heic Lucius noſter, *antelució evadere.* Ambroſius Hexaëm: 6. ubi de homine quodam Antiochiæ occiſo. *Miles quidam &c: miniſter cadis exſtiterat: tectus idem tenebroſo adhuc diei exordio in alias partes conceſſerat.* Achilles Tatius lib. 2. Ἐσκοποῦμεν, καθ᾽ ἑαυτοὺς γενόμενοι τί ποιητέον εἴη, καὶ ἐδόκει κράτιστον εἶναι φεύγειν πρὶν ἕως γένηται.

Et viam &c. capeſſere. Sumo ſarcinulam meam.] lib:8. *Sarcinulis quiſque ſumptis ſuis viam capeſſunt.* Plinius lib. 4. Epiſt. 1. *Atque adeo jam ſarcinulas alligamus, feſtinaturi quantum itineris ratio permiſerit.* Apud Petronium ille. *Abeundi conſilium formavi, collectoque cultu ire extra caſam cœpi.* Varro l. 1. de re Ruſt. *Vt ſarcinas colligam ant quam proficiſcar è vita.*

Sumo ſarcinulam.] Scholiaſtes vetus Horatij ad Serm. 1. *Pauperes cum inſident jumentis, poſt ſe ſarcinam habent.* Gloſſarium. *Sarcina,* σκεύη ὁδοιπορική.

Et ſubdita clave peſſulos reduco.] Infra lib: 9. *Clave peſſulis ſubjecta, repandit fores.*

Vix tandem &c:] Gloſſ: Μόλις ποτέ. *Tandem aliquando, vix tandem.*

Antelucio ire.] quod infra lib. 6. *viam lucubrare* vocat.

Ianitor pone ſtabuli oſtium humi cubans &c:] Sic in Troadibus Euripidis poſt θυρῶν λάτρεν, ſequitur, κἀν πέδῳ κοίτας ἔχειν. Heſychius. Χαμεύνης, ὁ χαμαὶ κοιμώμενος.

Etiam nunc ſemiſomnus] Et poſt pauca de Eodem, *marcidus & ſemiſopitus.* Quò minus placidè dormiret non obſtitit cubilis durities. Theodoretus 3. περὶ Προνοίας de ſervo loquens. Ἐπ᾽ ἐδάφους καθεύδει, ἀλλ᾽ οὐ μέριμνα τὸν ὕπνον ἐξελαύνει, ἀλλὰ γλυκὺς αὐτοῦ τοῖς βλεφάροις ἐπιχεόμενος, οὐκ ἐᾷ τοῦ ἐδάφους ἀντιτυπίας αἰσθάνεσθαι. merces hæc ſervo poſita eſt, hoc beneficium tributum, dum

Domino ſtragulis involuto, curæ quietem abnuunt. Vide & 5. 12. Eccleſiaſten.

Nos cucurbita caput non habemus ut pro te moriamur.] Apud Plautum ille in Caſina:

——— *Tam mihi mea vita quam tua*
Tibi cara eſt. —— Alius apud eundem Moſtell.
Nolo caſtigari bubulis exuviis,
Illius quam meum tergum minoris pendo.

Tertius item in Epidico.

Men' piacularem oportet fieri ob ſtultitiam tuam?
Vt meum tergum ſtultitia tua ſubdas ſuccidaneum?

Cucurbita caput proverbiale eſt. Hermippus Comicus.

Τὴν κεφαλὴν ὅλην ἔχει! ὅσον κολοκύνθη.

Non longe inquam lux abeſt.] Petronius. *Moraris Eumolpe, tanquam prope diem ignores?*

Præterea, quid viatori de ſummâ pauperie latrones auferre poſſunt?] Seneca cap. 8. de Tranquill: *Latiores videbis quos nunquam Fortuna reſpexit quam quos deſeruit. Vidit hoc Diogenes, vir ingentis animi, & effecit ne quid ſibi eripi poſſet. Tu iſtud paupertatem, inopiam, egeſtatem voca; & quam voles ignominioſum ſecuritati nomen impone. Putabo hunc non eſſe falicem, ſi quem mihi alium inveneris cui nihil pereat. Aut ego fallor, aut regnum eſt inter avaros, circumſcriptores, latrones, plagiarios, unum eſſe cui noceri non poſſit.* In Terentii Phormione.

Aliis aliunde eſt periculum quibus aliquid abradi poteſt,
Mihi ſciunt nihil eſſe. —— Saluſtius Catil. *Egeſtas facile habetur ſine damno.*

An ignoras nudum nec à decem palaſtritis deſpoliari poſſe?] Facete, Ita Cicero, ad oram Apuleii ſui a Caſaubono notatus. *Leontinis, quorum nemo glebam poſſidet, non modo Apronium, ſed nec tempeſtatem quidem ullam in agris nocere poſſe. Decem palaſtritæ* proverbiale eſt. Perſius.

Quinque palaſtritæ licet hæc plantaria vellant,
Non tamen efficient &c. — Non fruſtra autem *decem* heic Apuleius poſuit. Arrianus 1 29. in Epictetum. Κρείττονές εἰσιν οἱ δέκα ἑνός. Πρὸς τί; Πρὸς τὸ ἀποκλεῖσαι, &c. πρὸς τὸ ἀφελέσθαι τι ὅτου.

In alterum latus evolutus.] Seneca cap. 2. de Animi Tranquill: *Sunt quædam quæ corpus quoque noſtrum cum quodam dolore delectant: ut, verſare ſe, & mutare nondum feſſum latus.* Παλίντροπος ἐξεγειρόμενος στρέφεται. Euripidæum eſt. Herc. Fur.

Vnde autem ſcio an convennone illo tuo &c.] Fere nemo eſt qui non hîc aliquid indulſerit ſibi. fortaſſis *convivone*, id eſt, *combibone* ſcribendum. Gloſſæ. *Conviviones*, συμπόται. Imo ſupra de eodem iſto, *vinolentia pertentatus.*

Fuga mandes præſidium.] Infra lib. 7. *Nam & præſidium fugæ, quo velocius, fruſtratis inſecutoribus &c.* Interpres vetus Judith. 15. 1. *Tremore ac metu agitati fugæ præſidium ſumunt.* Claudianus.

Arma oneri, fuga præſidio. —— Servius ad Æneid. 10. *Miſerrimum & ultimum præſidium fuga eſt. Mandes* eſt *commendes.* Virgilius. —— *Mandavimus hordea ſulcis.* ubi Servius, *Commendavimus.* Alibi Virgilius. *Mandet humo.* Servius. *Commendet in terra.*

Illud hora &c] Habet (ut multas alias locutiones) à Suetonio. *Nunquam* (inquit) *poſtea ſe publico illud hora commiſit.*

Inque his canem Cerberum eſurientem mei proſpexiſſe.] Pag: 12.
Fauces præ aviditate moventem agitantemque. Plautus Capteiv.

Quaſi lupus eſuriens metui ne in me faceret impetum. Ovidius 14. Metamorphos.

Et jam prenſurum, jam nunc mea viſcera rebar
In ſua merſurum. — De Laperda Nicetas Choniates.

Τὸν εὐρυχανδῆ χάνδην (Andronici Imper:) ὑποβλέποντος καταχάσκειν αὐτοῦ μέλλουσαν. Sic *hiare, ac malis increpare*, Virgilius dixit. Ammianus lib. 29. *vacuos morſus concrepare.* Sidonius de lupis.

Irritant acuuntque famem, portantque rapinæ
In vultu ſpeciem, patulo jeiunia rictu
Fallentes: jamjamque tener ſpe frangitur agnus,
Atque abſens avido crepitat jam præda palato.

Ovidius 8. Metamorphos:

Oraque vana movet, dentemque in dente fatigat,
Exercetque cibo deluſum guttur inani.

Non miſericordiâ jugulo meo peperciſſe, ſed ſævitiâ cruci me reſervaſſe.] Apud Plautum ille.

Scio ego crucem fore mihi ſepulchrum,

Æneid.5. *Infalix, cui te exitio Fortuna reſervat.*

Plutarchus in de Conſolat. Θηραμένης &c. συμπεσούσης τῆς οἰκίας ἐν ᾗ μετὰ πλειόνων ἐδείπνει, μόνος σωθεὶς, καὶ πρὸς πάντων εὐδαιμονιζόμενος, ἀναφωνήσας μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ὦ Τύχη (εἶπεν) εἰς τίνα με καιρὸν ἄρα φυλάττεις; μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον κατα-
Vers.7. στρεβλωθεὶς ὑπὸ τῶν τυράννων, ἐτελεύτησεν. Cicero de ſummo Oratore illo M. Antonio. *Tunicam eius* (Aquilii, cujus cauſam orabat) *à pectore abſcidit, ut cicatrices Pop. Romanus Iudiceſque aſpicerent adverſo corpore exceptas, &c. eoque adduxit eos qui erant judicaturi, vehementer ut vererentur ne quem virum Fortuna ex hoſtium telis eripuiſſet, cum ipſe ſibi non peperciſſet, hic non ad Pop. Romani laudem, ſed ad Iudicum crudelitatem videretur ſervatus eſſe.* Philo (in de Moſis vita) de quibuſdam murmurantibus Iſraëlitis. τὰ προγεγονότα ὡς οὐκ ἐπ' εὐεργεσίᾳ συμβάντα, μᾶλλον ἢ διὰ μειζυσίαν ἀργαλεωτέρων συμφορῶν. Agrippa ad Caium Imper. apud eundem Philonem. Δόξω γὰρ οὐ τοῦ σωθῆναι χάριν ἀφεῖσθαι, μᾶλλον ἢ τοῦ βαρυτέρας ἐνδεξόμενος συμφορὰς ἐπισημότερον τελευτῆσαι. Infra lib.7. *In rebus ſcævis affulſit Fortunæ nutus hilarior, neſcio an futuris periculis me reſervans.* Claudianus.

——— Proh! ſævior enſe
Parcendi rabies, conceſſaque vita dolori.

Fulcimentum.] Gloſſæ. *Fulcimentum*, ὑπέρεισμα, ὑπόρθωμα.

De genere tumultuario mortis mecum deliberabam.] Horatius de Cleopatra.

Deliberata morte ferocior.

Ait, *de genere mortis &c.* Apud Senecam Phædra.

Decreta mors eſt, quæritur fati genus.

Apud Calpurnium Declam. 24. *Non de morte cum patre, ſed de mortis patris* (lege *patri*) *genere diſſentio.* Tacitus Annal.12. de Agrippina. *Sceleris olim certa, & oblatæ occaſionis propera, nec miniſtrorum egens, de genere veneni conſultavit.* Idem Annal.14. de Nerone. *Prægravem* (hanc ipſam Agrippinam) *ratus, interficere conſtituit, hactenus conſultans, veneno, an ferro, an qua alia vi.* Virgilius 4.

Ubi

—— *Vbi concepit furias, evicta dolore,*
Decrevitque mori, tempus ſecum ipſa, modumque
Exigit. —— Intra hic lib.6. *Vtpote in cœtu turbulento varia fuere ſententia, ut primus vivam cremari cenſeret puellam, ſecundus beſtiis objici ſuaderet, tertius patibulo ſuffigi iuberet, quartus excarnificari praciperet: certe calculo cunctorum utcunque mors ei fuerat deſtinata.* Et lib. 7. *Dum in iſta necis meæ decontor electione, &c.*

Tumultuario.] Onomaſticon vetus. *Tumultuarius*, παρὰλυχων.

Iamiam grabatule animo meo cariſſime.] Macrobius Saturnal. 4. 6. *Eſt & ille locus ad permovendum pathos, in quo ſermo dirigitur vel ad inanimalia, vel ad muta.* Virgilius, ubi de Didone moritura.

Dixit, & os impreſſa toro, moriemur inulta?

ubi Servius. *Quaſi peritura, inſenſibili rei dat ſenſum, & ſic ad lectulum alloquitur, ut ad haſtam Turnus, Mezentius ad equum. Animo meo* eſt *mihi.* Adoleſcens Plautinus ad Patrem in Trinummo.

—— *Pro imperio tuo*
Meum animum tibi ſervitutem ſervire æquum cenſeo.

Cicero Tuſcul. 1. *Neque nos corpora ſumus, &c. nam corpus quaſi vas eſt, aut aliquod animi receptaculum: ab animo tuo quicquid agitur, id à te agitur.* Sic τὰς τῶν ἀκάκων καρδίας Rom. 16. D. Paulus. & *Caci mentem efferam* Virgilius. Illud *Animo meo cariſſime* à Saluſtio eſt, apud quem Adherbal. *Iamiam frater animo meo cariſſime* (quæ verba etiam Servius adducit ad Æneid.12.) Saluſtius hauſit ab Homerico illo —— Τῷ μῷ κεχαρισμένε θυμῷ. pro quo Terentius Odyſſ. 4.

—— *Maxime animo exoptate meo.* Heaut.

& Virgilius. —— *Animo gratiſſima noſtro.*

Qui mecum tot ærumnas exantlaſti.] Ariſtophanes apud Suidam.

Πολλὰ γὰρ δὴ πράγματα ξυνδιήνεγκαν μεθ᾽ ἡμῶν.

ad quæ Suidas: Συνήνεγκον, ὑπερήνεγκαν. Idem, Ξυμπονησάντα, ἀντὶ τοῦ, συνυπομείναντα. In Adelphis Terentii.

—— *Paupertatem unà pertulimus gravem.*

ubi Donatus: *Magis coniungit malorum conſortium, quam bonorum.* Juſtinus lib.6.de Epaminonda moriente.

 Alla-

Allatum(ſcutum)*veluti laborum &c: ſocium oſculatus eſt.*

Quem ſolum &c: teſtem innocentiæ meæ citare poſſum.] Auguſtinus Confeſſ: 6.9. *Statim enim Domine ſubveniſti innocentiæ, cujus teſtis eras tu ſolus.*

Tu mihi ad Inferos feſtinanti ſubminiſtra telum ſalutare.] Apud Lucianum tyrannus gladium alloquens quo filius occiſus fuerat. Πρὸ μικρȣ͂ μὲν με ἀπέκτεινας, νῦν δ' ἀνάπαυσον· πατρὶ πενθοῦντι παραμύθιον ἐλθὲ, καὶ πρεσβυτικῇ χειρὶ δυστυχούσῃ συναγώνισαι. *Telum* de quo heic agitur eſt *reſtis*. Bacchus ad Herculem in Ranis Ariſtophanis.

——Φράζε τῶν ὁδῶν
Ὅπως τάχιστ' ἀφίξωμ' εἰς Ἅδου κάτω.

Reſpondet ille. Μία μὲν γάρ ἐστιν, ἀπὸ κάλω καὶ θρανίου
Κρεμάσαντι σαυτόν. —— *Ad Inferos deſcendere*, ut infra, lib. 6. *Sic enim rebatur ad Inferos recte atque pulcherrime ſe poſſe deſcendere.* ubi pro *recte recta* reponendum putarim. quod alibi eod: libro dixit, *ad Orci regiam canali directo pergere.*

Reſtim, quâ erat intextus, aggredior expedire.] Heſychius in Τεντοῖς &c: Τοῖς ἱμᾶσιν αἱ κλῖναι συντείνονται. Potuit hic noſter dicere cùm Terentiano illo,

Ad reſtim mihi quidem res rediit planiſſimè.

Tigillo &c: injecta atque obdita parte funiculi.] Infra lib.9: *Vident è quodam tigillo conſtrictum atque exanimem pendere Dominum.* Virgilius.

Et nodum informis lethi trabe nectit ab altâ.

Ad exitum ſublimatus.] Infra lib.6. *Ad certum exitium præparata.*

Sed dum altero pede fulcimentum quo ſuſtinebar, repello &c:] Theocritus 23.

——Βρόχον δ' ἔμβαλλε τραχήλῳ
Τὰν ἕδραν ἐκύλισσεν ὑπὲρ ποδὸς, ἠ δ' ἐκρεμάσθη
Νεκρός. —— Scholiaſtes Ariſtophanis. Θράνυς καὶ θρανίτια τινὰ δίφρεια καὶ ὑποπόδια ἔλεγον, καὶ παρὰ τῷ Ποιητῇ δὲ θρῆνυς, ἐφ' ὧν οἱ ἀπαγχόμενοι ὀρθοῦσιν ἑαυτȣ̀ς, ἀπολακτίζοντες αὐτά. Huc & reſpiciunt Artemidori iſta 2. 55. Ὁ ἀπαγξάμενος οὐκ ἔτι τῇ γῇ ἐπιβαίνει, οὐδὲ ἐστὶν ἐπὶ ἕδρας.

Putris alioquin & vetus funis diſrumpitur.] Petronius. *Fracta eſt putris ſella quæ ſtaturæ altitudinem adjecerat.* Marti. lis.

Putris

Putris & abrupta faſcia reſte jacet.

Diſrumpitur (inquit) *funis.* argumento ſimili Quintilianus. *Strictos circa collum laqueos aut nexus aut ipſius corporis ruina decepit.* Declam. 17.

Decidens &c:] Melius Oxon: & alij *recidens.* Supra hîc, *Recidens in inverſum cooperit.*

Socratem &c: ſuperruo.] Donatus ad 3. 2. Adelph. *Ruere, eſt toto corpore uti ad impellendum: quod faciunt qui ipſi præcipites, alios proſternunt.* Iuriſconſultus in l. 7. ff: ad Leg: Cornel: de ſicar: *ſuper alium venire* dixit, *ni* forſan locus corruptus. Oxonienſis hîc non *ſuperruo* ſed *ſupino* habet. melior proculdubio vulgata lectio. Infra lib. 4. *Ruunt aliæ ſuperque aliæ ſepedum populorum undæ.*

Et nunc ſtertis involutus.] Donatus ad Eunuchum: *Stertit, plus quam, dormit.* Scholiaſtes ad Nubes Ariſtophanis Τῶν βαθέως καθευδόντων τὸ ῥέγχειν ἴδιον. Et nota τὸ *involutus.* Sic 1.6. Arriani ἐνειτυλιγμένος καθεύδειν. & in Clementis Pædag: τοῖς στρώμασιν ἐνειλημμένος ῥέγχειν. Ariſtophanes Equit.

Ῥέγχει μεθύων ἐν τοῖσι βύρσαις ὕπτιος.

et in Nubibus. Ἀλλ' εἰ δοκεῖ, ῥέγκωμεν ἐγκεκαλυμμένοι.

Ibidem paulo ante. Ἐν πέντε σισύραις ἐγκεκορδυλημένος.

Neſcio an caſu noſtro &c. experrectus Socrates &c.] Dio Caſſius lib: 43 de Catone ſe in mortem vulnerante. Καταπεσὼν δὲ τοῦ σκιμποδίου, ψόφον ἐποίησε, καὶ τοὺς προσκοιτοῦντας ἐξήγειρε.

Iſte curioſus &c:] Donatus ad Eunuchum. *ILLE INSANVS ſic effertur, ut omnibus inſuavis eſſe noſcatur.*

Me &c: altiſſimo ſomno excuſſit.] *Altiſſimum* ſomnum vocat, utpote matutinum. Guntherus.

Omnibus in caſtris pingues efflantibus auras,
Et matutinæ preſſis torpore quietis.

Theocritus, vel (ut Alij) Moſchus. 19.

Νυκτὸς ὅτε τρίτατον λάχος ἵσταται, ἐγγύθι δ' ἠώς.
Ὕπνος ὅτε γλυκίων μέλιτος βλεφάροισιν ἐφίζων
Λυσιμελὴς πεδάᾳ μαλακῷ κατὰ φάεα δεσμῷ.

Marcus Antoninus lib: 5. Ὄρθρου, ὅταν δυσόκνως ἐξεγείρῃ.

Emergo latus atque alacer.] Auctor vetus de Tragœdia Pag:
& Comœdia cum Terentio excuſus. *Ex omnibus locis lati* 13.
alacreſque veniebant. Horatius Serm. 2. *Vegetus &c. ſurgit:* ubi Scholia. *Latus, alacer.* Seneca Epiſt: 72. *Cujus*

animus

animus in omni negotio lætus atque alacer eſt. Infra heic lib:3. *Spe ſalutis alacer atque lætus.* & 11. *Lætus atque alacer Deam præpotentem &c: apprecabar.* Cicero. *Catilinam interea alacrem atque lætum &c.* Plinius in Panægyr. *Vota Domine, priorum annorum nuncupata alacres lætique perſolvimus.* Omnino vide Aſconium ad 2 Verr: Pro *emergo* (quam non damno lectionem) propono an *exurgo* ſcribendum. Infra lib: 8. *Exurgit alacer.* lib: 9. *Exurgens alacriter.* eodem libro. *Vegetus exurgo.* & 11. *Diſcuſſa pigra quiete, alacer exurgo.*

Lib. 21. *Inſperato gaudio diffuſus.*] lib. 2. *Inſperato lucro diffuſus in gaudium.* Ammianus (Apuleij noſtri & Gellij frequentiſſimus imitator) *Plebs omnis elata gaudio inſperato.*

Ecce inquam &c: comes, & pater meus, & frater meus &c:] Petronius. *Tuus iſte frater ſeu comes &c:* In Gloſſ: *Comes*, σύνοδος. & in alio, Σύνοδος, ὁ συνοδεύων, *comes*, apte ad ſenſum quo ſumit Apulejus noſter. Apud Athenæum ille lib. 6. Ἐγώ σε πάντων ἀνθρώπων ἠγάπησα μᾶλλον· καὶ σὺ εἶ μοι καὶ παῖς, καὶ υἱὸς, καὶ τὰ ἄλλα πάντα. Vide ad Matth. 12. 50. dicta. Et nota, ut præcipuum poſt cætera *fratris* appellativum poni. Quintilianus Declam. 321. *Certe quoties blandiri volumus his qui & amici eſſe videntur, nulla adulatio procedere ultra hoc poteſt, quam ut fratres vocentur.* Terentius Adelph. 1. 1. *O frater, frater.* Ubi Donatus: *Subdiſtinguendum: ut videatur quæſiviſſe quid ultra diceret, & plus invenire ſe non potuiſſe quam frater.* Vide l. nemo dubitat 58. §. 1. de hæred: inſtit. Cantic: 8. 1. Additam: Eſtheris 15. 12.

Afflicto ex tempore abſurdo joco, in alium ſermonem ejus intentionem denuo derivo.] Heliodorus 2. Τοῦ πρεσβύτου τί πέπονθε ἐρωτηθέντος, πρὸς ἄλλα ὁ Κνήμων ἀπάγων, Θαυμάζω ἔφη, &c. Apud Achillem Tatium lib. 6. Τὸν ὄντα λόγον οὐ λέγει, σοφίζεται δέ τι μάλα πιθανῶς.

Quin imus inquam, & itineris matutini gratiam carpimus?] Virgilius 3. Georg:

Luciferi primo cum ſidere frigida rura
Carpamus, dum mane novum, dum gramina canent.

Sic apud Pollucem 10. 12. τῇ δὲ ὀχημάτων αἱρέσει χρῆσθαι περὶ τὴν ἕω θεοῦ ὄντος. Heſiodus. ἔργ. β.

Ἠὼς ἥ τε φανεῖσα πολέας ἐπέβησε κελεύθου

Ἀνθρώπους.

Ἀνθρώπους. —— Et bene heic verbo *gratiæ* uſus. Lucianus in de Domo. Κάλλιστον τῆς ἡμέρας καὶ ποθεινότατον ἡ ἀρχή.

Pretio manſionis ſtabulario perſoluto.] Vide Heſychium in σταγανόμιον. Onomaſt. vetus. *Stabularius*, πανδοχεύς,

Aliquantulum proceſſeramus, &c.] Geneſ: 44. 4. Latinus Interpres. *Iamque urbem exierant, & proceſſerant paululum* &c:

Et jam jubaris exortu cuncta colluſtrantur.]

—— Iubar aureus extulerat Sol. Ovid:

———Revoluta ruebat Virgil:
Matura jam luce dies, noctemque fugârat,

Et nota, *colluſtrantur cuncta.* Infra lib. 7. *Candidum Solis curriculum cuncta colluſtrabat.* Apud Ciceronem, de Divinat.

——— Æthereo flammatus Iupiter igni
Vertitur, & totum colluſtrat lumine mundum.

Idem 2 de Nat. Deorum. *Sol omnia clariſsima luce colluſtrans.* et in ſomnio Scipionis. *Tanta magnitudine, ut cuncta ſuâ luce luſtret & compleat.* De eodem 2. 10. Lactantius. *Fulgore clariſsimo illuſtrat omnia.* Noſter in Aſclepii Dialogo. *Secundum Deum hunc crede, omnia gubernantem, omniaque mundana illuſtrantem* &c: Lucretius.

———Suo perfundens omnia luce.

Athanaſius. Ἡλίου φαίνοντος, καὶ πάσης τῆς γῆς τῷ φωτὶ τούτου καταλαμπομένης. Clemens Stromat. 1. Φωτὸς ἀνατολῇ πάντα φωτίζεται.

Iubaris exortu &c:] Gloſſarium. Αὐγὴ ἡλίου, *jubar.* De Sole Virgilius.

Extulit os ſacrum cœlo, tenebraſque reſolvit.

ubi Servius. *Tenebras reſolvit propter jubar.*

Curioſe ſedulo arbitrabar jugulum comitis] Male Gruterus maluit *curioſo oculo arbitrabar* &c. ſic contra lib: 8. *incurioſe,* & poſt, *non altiuſculè ſuſpenſum.* Sic 4. *nullo negotio* &c. *otioſè.* Sæpe hic Scriptor duo adverbia ἀσυνδέτως ponit.

Sanus, incolumis.] Gloſſæ. Σῶος. *Incolumis, ſoſpes, ſalvus.*

Vbi vulnus? ſpongia ubi? poſtremò cicatrix tam alta? &c:]

Oxon;

Oxon: *Ubi vulnus? ubi poſtremò cicatrix &c:?* τὸ *ſpongia* etiam ab alio Ms. abeſſe Colvius teſtatur.

Medici fidi &c:] Ita Oxon: Ms. & perantiqua Vicentiæ editio. Gruterus, Lipſius, & alij multas heic corruptelas depromunt. Nos probam hanc ex probatis Scriptoribus lectionem nos probaturos confidimus: amplius, non magis propriè Apulejum loqui potuiſſe. In Diſtichis Catoni adſcriptis.

Corporis auxilium medico committe fideli.

Horatius. —— *Medicus multum celer atque fidelis.* Alexander apud Q. Curtium. *Damnem medici fidem?* Ibidem. *Poſtquam potionem ab eo* (medico) *ſumptam ebibiſſet: nunc credo te non minus pro tua fide quam pro meâ ſalute eſſe ſollicitum.* Cicero famil. 12. 30. de Aſclapone medico: *Mihi tum ipſâ ſcientiâ, tum etiam fidelitate &c: ſatisfecit.* In veteri Epigrammate.

Ortus ab Iguvio medicus fora multa ſecutus,
Arte feror nota, nobiliore fide

Infra lib. 10. *Compertæ fidei &c: medicus:* & contra eod: libro, *Medicus notæ perfidiæ.* Lectionem à nobis poſitam ni fallor plus ſatis ſtabilivimus.

Cibo & crapula diſtentos ſæva & gravia ſomniare autumant.] Chryſoſtomus Hom: de ingluvie & ebriet: Οἱ μέθῃ καὶ ἀδηφαγίᾳ δεδουλωμένοι, οὔτε ὕπνον αἱροῦνται γνήσιον καὶ εἰλικρινῆ, οὔτε ὀνειράτων ἀπαλλάττονται φοβερῶν. Vide Philoſtratum 2. 14. Max: Tyrium Diſſert. 28. poſt initium. Sirachid: 34. 22. 23. *Sæva & gravia ſomniare* eſt, quod apud Suetonium *formidoloſa & vana ſomnia videre.*

Quin & ipſe per ſomnum jugulari viſus ſum mihi.] Nimirum quia vinolentia pertentatus cum ſe cubitum reciperet. Macob: Somn: Scip. 1. 3. *Eſt* ἐνύπνιον, *quoties cura oppreſſi animi corporiſve, ſive fortunæ, qualis vigilantem fatigaverat, talem ſe ingerit dormienti. &c: Corporis ſi temeto ingurgitatus, aut diſtentus cibo &c. præfocari ſe exiſtimet.* Talium & Artemidorus 1. 1. ait eſſe πνιγμοῖς ἐοικέναι διὰ τὴν γενομένην ἀπόφραξιν, δυσαναθυμιάτου τῆς τροφῆς οὔσης.

Pag: 14. *Et nunc ſpiritu deficior.*] Gloſſarium. Ἐξατονῶ. deficio.

Et

Et genua quatior.] Homerus de famelico homine.

——— Βλάβεταί δέ τε γούνατ' ἰόντι.

Lucretius.

Et quoniam non eſt quaſi quod ſuffulciat artus.
Debile fit corpus, langueſcunt omnia membra.
Brachia palpebraque cadunt. poplitesque procumbunt.

Et gradu titubo.] Ambroſius ſimili argumento. *Videas in nonnullorum domibus nitidos & craſſos canes diſcurrere, homines autem pallentes & titubantes præ fame.* Hieronymus hoc ſenſu *vacillare* dixit. *Melius eſt te* (Salvinam alloquitur) *ſtomachum dolere quam mentem: &c. greſſu vacillare quam pudicitia.* Egeſippus lib. 5. de Judæis fame in obſidio preſſis: *Huc atque illuc circumferebantur: ſæpe etiam quaſi ebrij in eadem domicilia regrediebantur.* Vide 4. 17. Ezechielem.

Et aliquid cibatus refovendo ſpiritu deſidero.] Quaſi diceret,

Deficient inopem venæ me, ni cibus, atque
Tantilla accedat ſtomacho fultura ruenti.

Tacitus Annal. 6. *Repente adfertur, redire Tiberio vocem ac viſus: vocarique qui recreandæ defectioni cibum afferrent.*

Paratum tibi adeſt jentaculum] Proprie heic *paratum.* Vide ad Matth. 22. 4. notata.

Manticam meam humero exuo, caſeum cum pane properè ei porrigo.] Solebant tenuioris fortunæ viatores edulii quid perâ conditum circumferre. Vide ad Matt. 10. 10. dicta. Judithæ. 10. 5. *Adſumpſit &c. aſcoperam vini, & polentam, & palathas, & panem, & caſeum.* Lautiores jumentis & vaſibus illi uſui deſtinatis imponebant. Baſilius Conc: de Jeiun: Τοὺς ὁδοιπόρους ἡ τρυφὴ ἀχθοφορεῖν ἀναγκάζει τὰς ἀπολαύσεις περικομίζοντας.

Iuxta platanum iſtam reſideamus aio.] Plato in Phædone. Ὁρᾷς οὖν ἐκείνην τὴν ὑψηλοτάτην πλάτανον; τί μήν; ἐκεῖ σκιά τ' ἐστί, καὶ πνεῦμα μέτριον, καὶ πόα καθίζεσθαι, ἐὰν βουλώμεθα κατακλιθῆναι. Noſter in de Mundo. *Platanos umbras potantibus miniſtrantes.*

Enim-

Eumque avidè eſitantem &c: pallore buxeo deficientem video.]

Poplite deciduo genua intremuere, fugitque
Et color, & ſanguis. —— Apud Achillem Tatium. Lib. 7. Ὁ δὲ ὠχρὸς ἐγένετο κατὰ μικρὸν, καὶ ὀκνηρότερον ἤσθιεν, ἤδη δὲ καὶ τρόμος αὐτὸν εἶχεν. *Pallore deficientem* veriſſimè & peritiſſimè dixit. Suidas in ὠχριάσας. Ὠχρίασας, ἀντὶ τοῦ, ὑπ' ἐκλύσεως σχολωθεὶς, ᾧ ἕπεται τὸ ὠχριᾶν. ποιοῦσι δὲ οἱ λειποψυχοῦντες· περίπτεται γὰρ αὐτῶν πρῶτον ἡ χροιά. *Buxeo pallore* heic ut 8. *Buxante pallore:* & apud Chryſoſtomum Homil. de Paupert. & divit. πρόσωπον πύξινον, καὶ τοῦ νεκρωθέντος οὐδὲν ἄμεινον διακείμενον.

Sic denique eum vitalis color turbaverat &c] Tacitus Annal: 15. de Paulina. *Ore ac membris in eum pallorem albentibus, ut oſtentui eſſet multum vitalis ſpiritus egeſtum.* Ut *color* heic (quod in editis eſt pleriſque omnibus) legamus, ſuadent Ovidiana iſta —— *In vultu color eſt ſine ſanguine* —— et hæc Virgilii,

—— *Labuntur frigida letho*
Lumina, purpureus quondam color oſſa reliquit.

nec non Senecæ iſta, *Incerta inter vitam & mortem coloris facies eſt.* & hæc alterius Senecæ in Hippolito.

Et ora morti ſimilis obduxit color.

quibus adde Maximiniani iſta: —— *Inficit ora*
Pallor, & exanguis funereuſque color.

Ut *calor* (præſertim cum *vitalis* addatur) ſcribamus, poſtulat hic Q. Curtii locus. Lib. 3. *Pallor deinde ſuffuſus eſt, & totum propemodum corpus vitalis calor reliquit.* & hic ejuſdem Scriptoris lib. 7. *Tum demum vitali calore moto membris aliquis redibat vigor.* & hic Virgilianus.

—— *Omnis & unâ*
Elapſus calor, atque in ventos vita receſſit.

Eſt & *calor* hîc in Oxon. Ms: De voce *turbaverat* quærendum, pro tempore non expedio me.

Crebritas commeantium &c.] Id eſt, viantium. Gloſſ: Ὁδοιπορῶ, iter facio, meo. Onomaſt: vetus. *Meo*, πορεύομαι.

Vt mihi fruſtulum panis &c. mediis faucibus inhareret.] Seneca Thyeſte.

—— *Præcluſa cibum Tenuere fauces.* —— Juvenalis,
—— *Interque molares Difficili creſcente cibo.* ——

Proverb.

Proverb 23. in Græco. Ὃν τρόπον εἴ τις καταπίοι τρίχα, οὕτως ἐσθίει καὶ πίνει. Ovidius.

Creſcit & invito lentus in ore cibus.

Fruſtulum panis.] Onomaſticum vetus. *Fruſtulum*, τεμάχιον.

Metum mihi cumulabat.] lib. 2. *Et mihi formido cumulatior.*

Medijs faucibus inhæreret.] Supra. *Mollicie cibi glutinoſi medijs faucibus inhærente.*

Quis enim de duobus comitum alterum ſine &c.] Bene Oxon. Cod: *comitem alterum &c.*

Caſei bonam partem &c.] Id eſt, *magnam.* Terent: Eunuch. 1. 2. —— *Bonam magnamque partem ad te attulit.* Donatus. *Hæc dicuntur ἰσοδυναμοῦντα.* Infra lib. 8. *Confecta bona itineris parte.* & 10. *Non prius &c. quam de ea bonam partem ſumpſeris.*

Avide devoraverat.] Oxon: *optime d.*

Haud ita longe radices platani lenis fluvius &c:] lib. 6. *Sub iſta &c: platano quæ mecum ſimul unum fluentum bibit.* Plato. Ἡ δὲ αὖ πηγὴ χαριεστάτη ὑπὸ τῆς πλατάνου ῥεῖ μάλα ψυχροῦ ὕδατος. Moſchus.

Αὐτὰρ ἐμοὶ γλυκὺς ὕπνος ὑπὸ πλατάνῳ βαθυφύλλῳ.
Καὶ παγᾶς φιλέοιμι τὸν ἐγγύθεν ἦχον ἀκούειν.

Vide 24. 19. Sirachidis. Calpurn: Siculus.

Bullantes ubi fagus aquas radice ſub ima
Protegit. ——

In ſpeciem placidæ paludis ignavus ibat.] Horatius.

—— *Flumine languido Cocytus errans.* ——

Senec. Hippol.

Vbi Mæander ſuper inæquales
Labitur agros piger &c. —— Infra lib. 4. *Ac valles amnibus* (lege *agminibus*) *ſtagnantibus irrigans, in modum ſopiti maris, vel ignavi fluminis cuncta cohibebat.*

Placidæ paludis.] Avienus Periegeſi.

—— *In morem ſtagni, placidæve paludis.*

Hegeſippus 3. 26. *Frigidior placida paludis æquore.*

Argento vel vitro æmulus in colorem.]

—— *Vitreis argenteus undis.*

Calpurnius Eclog. 2. —— *Virides qua gemmeus undat Fons agit.* —— ubi forſan *vitreus* ſcribendum.

Infra hic lib. 5. *Fontem vitreo latice placidum.* Ovidius.

——— *Vitroque magis pellucidus amnis.*

Argento &c.] Avienus ubi ſupra.

Rhebas, argento ſimilem qui porrigit amnem.

Infra lib. 4. *Evomebat undas argenteas.* Julianus in Epiſtolis. Ὅμηρος *&c.* τόν τε ἄργυρον αἰγλήεντα λέγει· καὶ τὸ ὕδωρ ἀργύρεον ὀνομάζει. Heſychius. Ἀργυροδίνην· λευκὰ ῥεύματα ἔχουσαν κρήνην.

Latice fontis lacteo.] Verum eſt quod Philo ſcripſit, Οὐ ποταμὸς, οὐ πηγή τις οὐδαμοῦ τῆς οἰκουμένης ἀνθ᾽ ὕδατος μνημονεύεται ποτὲ γάλα ὀμβρῆσαι. Inde inter ἀδυνάτων proverbialia apud Juvenalem.

———*Tanquam in mare fluxerit amnis*
Gurgitibus miris, & lactis vortice torrens.

et tamen nil egerunt qui alias heic lectiones propoſuere, cum hæc hyperbole id velit tantum, ut flumini ſumma commendatio quæratur. *Lacteam* & ἁπλῶς poteris *ſuavem* exponere. Heſych: Γάλα, ἡδύ.

Et oppertus paululum planiorem ripæ marginem &c:] Ita Ms. Oxon:

Complicitus in genua appronat ſe.] Ad bibendum nempe. Nemeſianus Eclog. 3. *Pronus at ille lacu bibit.* ——Tantalus in Mortuorum dialogis apud Lucianum. Ἀπόλωλα ὑπὸ τοῦ δίψους. cui alter. Οὕτως ἀργὸς εἶ ὡς μὴ ἐπικύψας πίνειν; Sic κύψας πίνειν 2. 12. Philoſtratus. Hieronymus de Paulo & Antonio. *Paululum aquæ in fonte prono ore libaverunt.* Martialis.

Et bibis immundam cum cane pronus aquam.

Infra lib. 9. *Satis ſitienter, pronus &c: ſalutares illas aquas hauriebam.* Ait, *in genua &c.* Iudic. 7. 6. Ἔκαμψαν ἐπὶ τὰ γόνατα τοῦ πιεῖν ὕδωρ. Agatharcides de Ichthyophagis. Ἀπερειστάμενοι τὰς χεῖρας εἰς τὴν γῆν, καὶ θέντες τὰ γόνατα, βοηδὸν πίνουσι.

Avidus affectans poculum.] Lucretius.

Flumen item ſitiens, vel fontem propter amœnum
Adſidet, & totum prope faucibus occupat amnem.

Et bene *avidus.* Æneid. 6. ——*Avidusque refringit.* ubi Servius. *Avidus, ut oſtendat tantam fuiſſe avellendi cupiditatem, ut nulla ei celeritas ſatisfacere poſſet.*

Summum aquæ rorem] lib. 4. *Vibrantium fluctuum ſum-*

ſummum rorem calcavis. et 8. *Cruorem præterfluentis aquæ rore diluere.*

Vulnus dehiſcit in profundum patorem.] Ovidius 2. Faſt:

Vulnus inane patet.——— Statius.
Vulnus hiat, magnaque patet via lubrica plaga.

ſic *vulnus patens* 4. Egeſij pi.

Eamque parvulus admodum comitatur cruor.] Lib. 5. *Vt per ſummam cutim roraverint parvulæ ſanguinis &c. guttæ.*

Denique corpus pene in flumen cernuat &c:] Auſonius in Moſella.

Cernua ſubjectum præceps dat corpora in amnem.

nec Oxonienſis ergo, nec alij ſequendi, qui *corruerat* legunt.

Ubi defletum pro tempore miſellum comitem &c: Pag:
in amnis vicinia ſempiterna contexi.] Seneca 107. Epiſt: 15.
Eadem vitæ conditio eſt quæ balnei, turbæ, itineris, &c: alio loco comitem relinques, alio efferes. Pro tempore hic, ut lib. 10. *Prandioque pro tempore commento.* Et 9. *Acceptuſque pro tempore, licet non delicato, neceſſario tamen quietis ſubſidio.* Onomaſt: vetus. *Pro tempore*, κατὰ χρόνον. *Vt in præſens potuimus* Gellius 10. 3. dixit. Heliodorus, (etiam in re funeſta) ἐξ ὧν ὁ καιρὸς ἐδίδου. Τὸ σῶμα τῆς Θίσβης (inquit) εἴς τινα κοῖλον ἐνθέντες, καὶ τὴν τέφραν τὴν ἐκ τῶν σκηνῶν ὅσα γ᾽ ἦν ἐπιφορήσαντες, καὶ τὰ εἰωθότα διὰ τὴν ἀξίαν ἐξ ὧν ὁ καιρὸς ἐδίδου πληρώσαντες &c: Ammianus lib: 25. *Sepultis his, ut rerum anguſtiæ permiſerunt.* Xenophon. Ἀναβάσ. 6. ἔθαψαν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἐδύναντο κάλλιστα.

Per diverſas & avias ſolitudines aufugi.] Gellius 5. 14. *In camporum & arenarum ſolitudines conceſſi.* Solinus cap. 34. *Quæ in avia ſolitudinis ſecretum receſſerant.* Sic *avia ſolitudines* infra hic lib: 4.

Vir, ut habitus & habitudo demonſtrant, ornatus.] *Habitus* (inquit Servius ad Æn: 1.) *apud Veteres dicebatur tam corporis, quam eorum quæ propter corpus ſunt.* ubi ea, *quæ propter corpus ſunt*, veſtes, vel amictum ſignificant. Sequentium temporum Scriptoribus deſignat σχῆμα tantum, vel corporis cultum: *habitudo* corporis faciem ſive exteriorem figuram. Auſonius in Panægyrico.

Cujus unquam egreſſus auſpicatior fuit, aut inceſſus modeſtior? aut habitudo cohibitior, aut familiaris habitus condecentior? Infra hic lib. 9. *Quidam procerus, & , ut indicabat habitus & habitudo, miles è legione.* Onomaſticon vetus. *Habitudo*, ἕξις. *Habitus*, σχῆμα. Noſter in Apologia. *Colorem obliterat, habitudinem tenuat.* In de Dogm. Platonis. *Platoni habitudo corporis cognomentum dedit.* Infra hìc. *Specioſa corporis habitudine.* Et 2. *Quâ corporis habitudine præditus eſt?* Pro *ornatus* inepte quidam *cordatus* reponebat. Noſter in Apologia. *Adeſt Corvinus Celer, vir ornatus.* Senec. 3. 15. de Beneſ: *In quid iſti viri ornati adhibiti ſunt?* Sic Plinij lib. 2. Epiſt. 20. *ornata fœmina.* utitur & 1. Tim. 3. 2. Latinus interpres. At multò pejus ille qui vocem penitus expungendam cenſuit.

Qui ſtatim initio &c:] Locutio Græca. Ioſephus 2. in Appion: τὴν ἀρχὴν εὐθὺς dixit. Philo in de Moſis vita εὐθὺς ἐν ἀρχῇ. Plutarchus in π. δεισιδαιμ. & Simplicius cap. 62 in Epictet: εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς.

Sed utcunque Fata decreverunt, ita cuncta mortalibus provenire.] Vide ad initium Libri 9 adnotata.

Uſu venire mira & pene infecta, quæ tamen ignaro relata fidem perdant.] Arrianus 1. 25. in Epictetum. Καὶ τί παραδοξότερόν ἐστιν ἢ κεντεῖν τινα τὸν ὀφθαλμὸν ἵνα ἴδῃ; εἴ τις ἀπείρῳ τῶν ἰατρικῶν τοῦτο εἶπεν, οὐκ ἂν κατεγέλα τοῦ λέγοντος; Caſſiodorus 6. 19. de eadem arte tractans. *Futurorum præſcia, valetudini tuæ cedit &c: ne ab ignorantibus pene præſagium putetur, quod ratione colligitur.*

Aſperam denique ac prolixam viam ſine labore ac tædio evaſi.] Ovid: 14. Metamorph:

Inde ferens laſſos adverſo tramite paſſus,
Cum Duce Cumæo fallit ſermone laborem.

Infra lib. 2. *Dum hunc & hujusmodi ſermonem altercamur &c: ad domum Byrrhenæ pervenimus.* ubi dicta vide.

Is finis nobis ſermonis &c: fuit.] Plinius 1. Epiſt: 5. 53
Hic fere nobis ſermonis terminus.

Nam comites utrique ad villulas proximas lævorſum abiere.] Appoſite Homiliâ in Julittam Martyrem D. Baſilius. Οἱ ὁδοιπόροι μίαν ὁδὸν πορευόμενοι, διὰ τὴν συνεχῆ μετ' ἀλλήλων διατριβὴν ἑνοῦνται ὑπὸ τῆς συνηθείας· ἐπειδὰν

δὲ

διὰ κοινὴν ὁδὸν διεξελθόντες καταλάβωσι λοιπὸν χειζομένην αὐτὴν, τῆς χρείας ἤδη ἀναγκαίως μεταζεύσης ἐκεῖ πέραν, ἢ τῇ συνηθείᾳ προσκατεζόμενοι ἀμελῶσι τῶν προκειμένων, ἀλλὰ τῆς ἐξ ἀρχῆς κινησάσης αὐτοὺς αἰτίας ὑπομνησθέντες, πρὸς τὸ οἰκεῖον ἕκαστος πέρας ἀποτείχωσι.

Ac de anu quadam &c:percontor &c:]Quæ anus reſponſionem largam & prolixam reddit.Heſychius in χερνήμονες· Εὔλαλοι αἱ γραῖες, διὰ τὸ παντοδαποῖς ἀνθρώποις ὁμιλεῖν.

Milonem quendam è primoribus.] Ἐκ τῶν πρώτων. Vide ad Act. pag: 123. & 130 notata.

Qui extra urbem totam pomærium colit.]Ita Oxon: Ms. Florentinus cum edit: Vicent. *Qui extra pomærium & urbem totam colit.*

Reſpicientes angiportum] Oxon: *reſpiciunt a.* Pag: 16.

Diverſatur.] Idem Cod: *demoratur.*

Et ſordis intimæ,infamis homo.]Sic editi,ſed tollenda interpunctio. lib. 3. *Malefica diſciplina perinfames.* lib. 2. *Fatigationis ſaucius.* 8. *Pecunia locuples.* 10. *Gravedinis comperta famoſum.* & in de Deo Socrat. *Profana Philoſophia turba.*

Exiguo lare incluſus, & ærugini intentus] lib: 4. de alio ſimilis notæ homuncione. *Parva, ſed ſatis munita domunculo contentus &c. aureos folles incubabat.*

Nec præter unicam paſcit ancillam.] Hæc ſola Domino familia erat: ut Phædrus de Æſopo loquitur. In voce *paſcit* κυριολογία eſt. Juvenalis.

—— *Quos paſcit ſervos, quos poſſidet agri*

Iugera. —— Sidonius 3. 13. *Inter hac tamen ipſe avariſſimus quemquam non paſcit.* Seneca Epiſt. 17. de paupertate loquens. *Non circumſtant illum turba ſervorum, ad quos paſcendos transmarinarum regionum eſt optanda fertilitas.* & Epiſt. 20. *Turba iſta cum à te paſci deſierit, ipſa ſe paſcet.*

Et habitu mendici ſemper incedit] lib. 4. de altero illo. *Pannoſus & ſordidus.*

Ad hæc ego riſu ſubijcio.] Ita omnes excuſi. Ego contra omnes contendo *riſum* legendum. A. Gellius 17. 3. *Enimvero majorem illi riſum ſubijciunt. Riſum & cachinnum ſubjicere* etiam Lucilius dixit. Hæc conjeceram,cum *riſum* etiam in Oxon: Ms. ſcriptum offendi.

Benignè &c: Demeas meus in me conſuluit.] *Benignè* Ironicè dixit, ſed & propriè. Miles 6. *Te comiter excipiet ac benignè.* Horat. ——— *Veſcere ſodes.*

Iam ſatis eſt: At tu quantumvis tolle. Benigne.

Terent: *Nil apud me tibi deſieri patiar,*

Quin quod opus ſit benignè prabeatur.

ubi Donatus, *Benigne, large.* Horatius. —— *Benignius Deprome Sabinum.* Scholiaſtes. *Solito remiſſius.* Contra *malignè*, pro *parcè*, *reſtricta manu.* Valer: Maximus. *Neque virtus hauſtum ſuum cum aliquo perſonarum diſcrimine largum malignumve prabet.* Catullus.

Non inquam mihi tam fuit malignè,
Vt Provincia quod mala incidiſſet,
Non poſſem octo homines parare rectos.

Onomaſticon vetus: *Malignus*, φειδωλὸς. Hinc *parco* etiam ac *frugi* homini *benignus* oppoſitus. Plautus Trucul.

—— *Benignus ne, an bona frugi ſies.*

Ibidem. *Atque eſt benignus potius quam frugi bona.*

In vet: eod: Onomaſtico. *Benignus.* ἐλευθέριος. Hæc talia obiter monuiſſe non inſuper habemus, ut quæ fruſtra (ni fallor) quærantur in excuſis Vocabulariis.

In cujus Hoſpitio nec fumi, nec nidoris nebulam vererer.] Senec: Epiſt.74. *Intervenerant quidam amici propter quos maior fumus fieret.* Infra hîc lib.2. *In domo, in qua totiugis diebus ne fumus quidem viſus eſt ullus.*

Januam firmiter oppeſſulatam.] Infra lib. 3. *Peſſulis injectis, & uncino firmiter immiſſo.* Pollux 1. 8. Τὰ εἰς ἀσφάλειαν, κλεῖθρα, μοχλοὶ &c. ἐπιβλῆτες &c

Pulſare vocaliter incipio.] In Oxon: *velociter.* male. Act: 10. 17. Ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, καὶ φωνήσαντες &c: Libanius (Elmenhorſtio adductus.) Κρούσας ἐκάλουν. Menander. —— Τὴν θύραν κόψας ἐγὼ καλῶ

Τιν' αὐλῶν. ——— apud Suidam in ἀπόστα.

Infra lib. 9. *Sua domus ianuam jam pulſat, jam clamitat, &c.* Et alibi eodem libro. *Vt illis intervocaliter clamantibus nullus reſpondit Dominus, jam forem pulſare validius, &c.*

Tandem adoleſcentula quædam procedens &c:]

Act:

Act: 12. 13. Κρούσαντος δὲ τοῦ Πέτρου τὴν θύραν, προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι.

Heus tu qui tam fortiter fores verberaſti &c.] In Helena Euripidis, anus Menelao pulſante.

> Τίς πρὸς πύλαισι; οὐκ ἀπαλλάξῃ δόμων;
> Καὶ μὴ πρὸς αὐλαίοισιν ἱστηκὼς πύλαις
> Ὄχλον παρέξεις δεσπόταις; ——

Apud Ariſtophanem ille in Nubibus:

> —— Τίς ἐσθ᾽ ὁ κόψας τὴν θύραν;
> Ἀμαθής γε νὴ Δί᾽ ὅστις οὑτωσὶ σφόδρα
> Ἀπεριμερίμνως τὴν θύραν λελάκτικας.

Plaut: Trucul.

> *Quis illic eſt qui tam proservè ædes noſtras arietat?*

et Pſeudolo.

> *Quiſquis es, compendium ego te facere pulsandi volo.*

An tu ſolus ignoras? &c:] Infra lib. 4. *Tune ſolus ignoras? &c:* Cicero in pro Milone. *An verò Iudices vos ſoli ignoratis? &c.*

Meliora, inquam, ominare.] *Meliora mente concipe.* — ut Seneca Herc. Fur: locutus. Idem Thyeſte. — *Omina quæſo Sint iſta procul.* —— Noſter in Aſclepii Dial: *Melius ominare ò Aſclepi.* Horatius. —— *Male ominatis Parcito verbis.* Ergo falſi qui hîc ex Ms. *M. i. nomina* reponebant.

Et poſt reſponde.] Legerim, *& potius reſponde.* ut in Bembino Codice. Infra lib. 7. *Quin potius effaris ubi? &c.* hæc autem cum proximè præcedentibus non agnoſcit Oxon: Ms.

Dum annuncio, inquit, hæc, ibidem opperitor.] Sic excuſi plerique, & nemo de hac lectione dubitat, quæ tamen falſiſſima eſt. Scribe & diſtingue hoc modo: *Dum annuncio, (inquit) hîc ibidem opperitor.* Cicero in pro Roſcio Amerino. *Qui etiam ad hoc ipſum judicium cum præſidio venit, ne hîc ibidem ante oculos veſtros trucidetur.* Solinus cap. 11. *Heic ibidem campus Ennenſis, in floribus ſemper.* Infra Lib. 4. *Parati ſumus hîc ibidem pro cavea iſta excubare.* Florid. 4. *Vt ſolens Poëta hîc ibidem varias civitates ſubſtituere.* Et in Apologia, *In media quæſtione hîc ibidem pro Tribunali,*

Lucianus in hac ipſa narratione, *μεῖνόν με αὐτοῦ*. Conjecturam hanc etiam adfirmatam vidimus ab Oxon: Ms.

Heic ibidem opperitor, &c. modico deinde regreſſa &c:] Plato in Phædone. Ἡμῖν ἐξελθὼν ὁ θυρωρὸς &c. εἶπεν ἐπιμένειν, &c. οὐ πολὺν δ' οὖν χρόνον ἐπισχὼν ἧκε, καὶ ἐκέλευσεν ἡμᾶς εἰσιέναι.

Rurſum foribus oppeſſulatis.] Plaut. Amphitr:

——— *Oppeſſulatas ante fores graditur.*

Modico deinde regreſſa.] Infra lib. 8. *Ille modicum moratus, refert ſe.*

Rogat te, inquit &c.] Lib. 3. *Ecce quidam introcurrens famulus, rogat te, inquit, tua parens Byrrhana.* Infra hoc lib: *Rogat te hoſpes.*

Intuli me] Lib. 6. *Pulvinaribus ſe proximam intulit.* & 2. *Me neſcius forum Cupedinis intuli.*

Eumque accubantem exiguo admodum grabatulo &c. invenio.] Gellius 19. 20. *Atque ibi qui introducti ſumus, offendimus eum cubantem in ſcimpodio Gracienſi.*

Jubet uxorem decedere, utque in ejus locum aſſideam jubet.] Plutarch. Sympos: 2. 1. Ἐπαινοῦμεν δὲ καὶ τὸν Ἀλκίνουν ὅτι τὸν ξένον ἱδρύει παρ' αὑτὸν,

Υἱὸν ἀναστήσας ἀγαπήνορα Λαομέδοντα,
Ὅς οἱ πλησίον ἧστο, μάλιστα δέ μιν φιλέεσκεν.

Luc. 14. 8. Δὸς τούτῳ τόπον.

Adſide iſthic.] Iacob. 2. 3. Σὺ κάθου ὧδε.

Etiam nunc.] Abeſt ab Oxon: Ms.

Arreptâ lacinia detrahens.] forſan *trahens.* ut infra, *Clementer me trahere adoritur.*

Præ metu latronum nulla ſeſſibula, ac ne ſufficientem ſupellectilem parare nobis licet.] *Seßibula* bene legebat Beroaldus: *eſibula* (quod vero proximum) habet & Ms. Oxon. Idem liber, *aut ne ſ.*

Et ſic.] Abſunt ab illo Codice, ut & ab alio quodam, fidem Colvio faciente.

Ego te, inquit, etiam de iſta corporis ſpecioſa habitudine &c. generoſa ſtirpe proditum &c. conjicerem.] Theocrit: 25. Eidyll. —— Ἐπεί οὐ σέ γε φημὶ κακῶν ἐξ

Ἐμμεναι, οὐδὲ κακοῖσιν ἐοικότα φύμεναι αὐτὸν
Οἷόν τε μέγα εἶδος ἐπιπρέπει. ———

Euripides Ione, Γενναιότης σοι καὶ τρόπων τεκμήριον,

Τὸ

Τὸ σχῆμ' ἔχεις τόδ', ἡλίκ' εἶ ποτ' ὦ γύναι,
Γνοίη δ' ἂν ὡς πολλά γ' ἀνθρώπου πέρι
Τὸ σχῆμ' ἰδὼν ἡλίκ' εἰ πέφυκεν εὐγενής·

De Moſe Philo. Ὄψιν ἐνέφηνεν ἀστειοτέραν ἢ κατ' ἰδιώτην. Heliodorus 2. Τοιοῦτός ἐστι τὴν μορφὴν, καὶ τοσοῦτος ἰδεῖν τὸ μέγεθος, ὡς βεβαιοῦν τὴν θέαν τὸ γένος. Idem 5. Ἄνδρα καὶ ἐκ προσώπου ἐντεῦξεως εὐγένειαν ἐμφαίνοντα. Et 7. Ὅτι μὲν γὰρ Ἕλληνες καὶ τοῦτο ἔγνων, καὶ ὅτι τῶν εὖ γεγονότων πάρεστι τοῖς ὁρωμένοις τεκμαίρεσθαι. βλέμμα γὰρ οὕτω λαμπρὸν, καὶ εὐσχήμων ὄψις ἅμα καὶ ἐπέραστος, εὐγενείας ἔμφασιν παρίστανται.

Deque hac prorſus virginali verecundia &c.] Plinius Lib. 5. Epiſt. 16. de Fundanii filia. *Suavitas puellaris cum virginali verecundia.* Hieronymus de Nebridio. *In primo ætatis flore tanta verecundia fuit, ut virginalem pudorem vinceret.* Cicero. *Adoleſcens timidus, virginali verecundia præditus.* Apud Eundem in de Divinatione.

Ubi illa paulo ante ſapiens virginalis modeſtia?

Scholiaſtes vetus de Perſio, in vita ejus. *Fuit morum leniſſimorum, verecundia virginalis.*

Generoſa ſtirpe proditum.] Gloſſarium. Γενεᾶς μεγάλης: *generoſus.* Infra lib. 4. *Genere Thracio proditum.*

Et recte coniicerem.] Melius τὸ *&* abeſt ab Oxonienſi Ms.

Sed & meus Demeas eadem literis pronunciat.] Male mutarunt quidam in *porro nunciat. Pronunciat* non heic aliud quam *dicit, nuntiat.* Vide infra ad Lib. 4. notata.

Brevitatem gurguſtioli noſtri ne ſpernas obſecro.] Apud Virgilium:

Aude hoſpes contemnere opes.—— In Eclog: Calpurnii.
Ne contemne caſas & paſtoralia tecta.

Onomaſticon vetus, *Gurguſtium*, οἰκίδιον.

Majorem domum dignatione tua feceris.] Philo in de Victimis. Ἡ τῶν ἑστιωμένων ἀξίωσις ἐπικοσμεῖ τὸν ἑστιάτορα.

Si contentus Lare parvulo, Theſei illius cognominis patris tui virtutes æmulaveris, qui non eſt aſpernatus Hecales anus hoſpitium tenue.] Juvenalis.

Nam cum ſis conviva mihi promiſſus, habebis
Euandrum, venies Tyrinthius. —— Ubi vetus

Scholiaſtes; *Cum ſis vir magnus, excipieris tamen à me*

 hoſpi-

hoſpitio paupere, ut ſcilicet Hercules ab Euandro. Vide P. Chryſologi Serm. 36. In Oxon: hîc, *aliſonis hoſpitium:* & inter lineas poſitum, *ullius hominis.* Communis lectio à Politiano eſt, Miſcell. cap. 24. *Lare parvulo*, ut ſupra heic, *exiguo Lare.* Horatius *parvo lare* dixit. Perſius *lare preſſo.* Noſter in Apologia *Lare gracili.*

Non eſt aſpernatus H. a. h. t.] Illi

Non fuit opprobrium facta ſine arte caſa.

Suſceptas ſarcinulas cum fide conde, &c.] *Cum fide, fideliter:* Sic *condere cum fide*, 1. 7. Columella. & lib. 3. Noſter, *cum fide proferre*: quod poſt eodem libro, *cum fide memerare.* Terentius Adelph. *cum fide obſonare* dixit.

Ac ſimul è promptuario oleum unctui, & lintea terſui, & cætera huc eidem uſui profer ocyter.] In Colloquiis vett: Σάβανα εἰς τὸ βαλανεῖον, ξύστραν, προσόψιον, ποδεκμαγεῖον, λήκυθον. Hæc ſunt quæ *cætera* vocat Apuleius Noſter. Lexiphanes Lucianeus. Σὺ δὲ, ὦ παῖ, στλεγγίδα μοι, καὶ βύρσαν, καὶ φωσώνια, καὶ ῥύμματα ναυστολεῖν εἰς τὸ βαλανεῖον, καὶ τοὐπίλουτρον κομίζειν. Suidas. Στλεγγίδες, καὶ καταμάγεια τὰ εἰς τὸ λουτρὸν χρειώδη, ἢ ξύστραι, καὶ λήκυθος, καὶ ξυστροφύλαξ εἴδη λουτροῖς ἐπιτήδεια. Arrianus 4. 11. in Epictetum. Ἀμήχανον μὴ ἀπὸ τοῦ ἱδρῶτος καὶ τῆς κατὰ τὴν ἐσθῆτα συνοχῆς ὑπολείπεσθαί τι περὶ τὸ σῶμα ῥυπαρὸν, καὶ δυσόμφρον ἀποκαθάρσεως: διὰ τοῦτο ὕδωρ, ἔλαιον, χεῖρες, ὀθόνιον, ξύστρα, νίτρον. *Oleum unctui*, ut apud Horatium:

——— *Oleum nemo n' huc ocyus affert?*

et in Hiſtoria Suſannæ. Ἐνέγκατε δέ μοι ἔλαιον *&c.* ὅπως λούσωμαι. *Lintea terſui*, ut apud Plautum, ——— *Linteumque exterſui.* Sequentia *huc eidem uſui &c.* variis modis vexantur. Ms. Oxon: *hac e. u.* Ego vocem excidiſſe crediderim, ſcribendumque, *huic eidem uſui neceſſaria.* Fundum conjecturæ meæ do ipſum Apuleium. Miles. 2. *Iube Domina cuncta, quæ ſunt uſui neceſſaria, nobis exhiberi.* & 10. *Ad vaſa illa compluria geſtanda quæ Dominis regiones pluſculas pererrantibus, erant neceſſaria: &c.* Ammianus

nus 24. *Cum uſui neceſſaria abundè ſibi quiſque collegiſſet.* Perpende & verba Suidæ jam ſupra adducta. Propriè hæc autem Dominus ad ancillam. Artemidorus 1. 66. *Στιλγίδες, καὶ καλαμάγρια, καὶ ξόστραι, θεράποντας σημαίνουσι.*

Satis arduo itinere atque prolixo &c.] Lib. 3. *Montis arduo vertice, & prolixo ſatis itinere, &c.*

His ego auditis &c.] Oxonienſis, & alius Ms. *His ergo auditis.*

Nihil, inquit, iſtarum rerum, quæ itineris ubique nos comitantur, indigemus.] Cauti ac frugi viatores, ut ſupra monui, quæ uſui erant circumferebant ſecum. Apud Lucianum ille. *Ἵππος δέ με κατῆγε, καὶ τὰ σκεύη.* Senec. Epiſt. 87. *M. Cato Cenſorius cantherio vehebatur, & hippoperis quidem impoſitis, ut ſecum utilia portaret.* Pro *itineris* legendum *itinerum* puto. ſic in Apologia *ubique littorum.* Et Florid. 1. de Alexandro M: *Ut ubique imaginum ſummus eſſet.* ubi etiam pro *ſummus*, *ſuus* reponendum videtur. inſpiciatur contextus loci.

Ut aliquid cibatui proſpicerem.] Lib. 9. *Nec &c.* Pag: 18.
vita noſtra proſpicies, & aliquid cibatui parabis?

Forum Cupedinis peto, inque eo piſcatum opiparem expoſitum video.] Scholiaſtes ad Equit. Ariſtoph. *Ὁ κύκλος Ἀθήνησίν ἐστι καθάπερ μάκελλος, ἐκ τῆς κατασκευῆς τὴν προσηγορίαν λαβών. ἔνθα δὲ πιπράσκεται χωρὶς χρεῶν τὰ ἄλλα ὤνια, ἐξαιρέτως δὲ οἱ ἰχθύες.*

Et percontato pretio &c.] Gellius 9. 4. *Acceſſi tamen, percontatuſque pretium ſum.*

Quod centum nummis indicaret, aſpernatus, viginti denariis præſtinavi.] In l: 8. Cod. de reſcind: vend: *Et quod emptor viliore comparandi, venditor cariore diſtrahendi votum gerentes, ad hunc contractum accedant: vixque poſt multas contentiones paulatim venditore de eo quod petierat detrahente, emptore autem huic quod obtulerat addente, ad certum conſentiant pretium, &c.* Et nota heic *indicaret.* Onomaſticon vetus laudatiſſimum. *Indicatura, τίμησις.* At pro *indicaret*, *indicaretur* repone.

Inde

Inde me commodum egredientem continuatur Pytheas condiſcipulus apud Athenas Atticas meus.] Apud Lucianum peregrinus ille, Ἤδη τῆς θέας ἅλις ἔχοντι, καὶ διανοουμένῳ μοι βαδίζειν οἴκαδε, τὸ ἥδιστον ἐπὶ ξένης ἀπαντήσοί μοι κίοδος, ἄνδρες ἐκ παλαιοῦ χρόνου συνήθεις. *Commodum egredientem* eſt, *tantum quod*, vel, *ipſo codemque tempore*. exponente ad Eunuch. Donato.

Condiſcipulus apud Athenas &c. meus.] Florid. 4. *Quendam ex his qui mihi Athenis condidicere.*

Qui me poſt aliquam multum temporis agnitum &c] Apud Virgilium.

——— *Veterem Anchiſen agnovit amicum.*

Amplexuſque ac comiter deoſculatus &c.] Ammianus Lib. 22. *Oſculo ſuſceptum Rectorem Provinciæ, &c. jam inde à ſtudiis cognitum Atticis.* Plato in Euthydemo. Ἠσπαζόμην αὐτὸν, ἅτε διὰ χρόνου ἑωρακώς.

Quam olim exoptatus advenis?] Lucianus in pro lapſo inter ſaltand: Ὡς χρόνιος ἐλήλυθας!

Craſtino die &c.] Ita & Oxon. Codex. Gloſſarium: *Craſtino die*, ἄυριον. Et tamen *craſtino* ſimpliciter in Apuleio legerim. Infra Lib. 2. *Quam largus imber craſtino aderit!* & 6. *Hunc igitur jugulari craſtino placeat.* Interpres vetus 1 Reg. 20. 5. *Ecce craſtino ſunt Calendæ.*

Sed quid iſtud? &c: nam & lixas, & virgas &c.] Quibus alter, *Annonam curamus, & ædilem gerimus.* Æneid. 6. *Quis ſtrepitus circa comitum!* —— Servius. *Propter ædilitatem.*

Nam & lixas, & virgas, & habitum prorſus magiſtratui congruentem &c.] Lib. 10 *Nam & pinnulis, & ſagittis, & habitu cætero formæ præclarè congruebant.*

Annonam curamus.] Ammianus Lib. 28. *Progreſſus ad curandam Vrbis annonam.* Vide Lipſ: Elect. 1. 8.

Ædilem gerimus.] Repoſuit Joſ: Scaliger *ædilatum.* Eſt ſane in vet: Onomaſtico *Ædilatus*, ἀστυνομία: at rectior altera lectio. Infra Lib. 9. *Hic incinctus balteo militem gerebat.*

At has quiſquilias (inquit) quanti comparaſti?] Bene heic *quiſquiliæ.* Iuvenalis. ——*Etiam cum piſcis emetur.* Scholiaſtes. *Etiam in rebus leviſſimis.*

Vix

Vix (inquam) piſcatori extorſimus accipere viginti denarios.] Hoc erat quod Horatio *carâ piſces avertere menſa.* ubi *avertere* eſt *emere:* & *menſa* piſcatoria intelligenda. In Parœmiis Græcis. Ῥώπικον ὤνιον· ἐπὶ τῶν εὐτελῶν, καὶ πολλοῦ πιπρασκομένων. *Vix* (inquit) *extorſimus &c.* Idem Horatius Serm. 2. *Vix tamen eripiam &c.* Ubi Scholia. *Vix extorqueam, perſuadeam.* At in Gloſſis pro *Extorſimus*, ἐξεπράξαμεν. crediderim *Excuſſimus* legendum. Poteſt in Apuleio etiam *acciperet* legi. Infra Lib. 5. *Extorquet à marito cupitis annuat.* & 8. *Extorquet tandem, lurore & illuvie collapſa membra, lavacro &c: confoveret.* nec ideo tamen immutanda communis lectio. Scriptor Fulgentii vitæ cap. 28. *Huic &c. nullus aliquando extorſit cujuslibet generis carnes accipere.* Claudianus. ——— *Vix extorquebis amari.* Tertullianus de Judæis. *In crucem Ieſum dedi ſibi extorſerunt.*

Arrepta dextra me in forum reducens, à quo (inquit) iſtorum nugamenta hæc comparaſti?] Harpocration: Ἀνάγειν, τὸ μηνύειν τὸν πεπρακότα, καὶ ἐπ᾽ ἐκεῖνον ἰέναι.

Tam jam nec amicis quidem noſtris, vel omnino ullis hoſpitibus parcitis?] Lib. 2. *Iſthic verò nec viventibus quidem ullis parcitur.* In Oxonienſi tamen *nullis hoſpitibus.* *Tam jam* Græcorum eſt οὕτως ἄρα; quod non advertens Gruterus *tamen jam* repoſuit.

Qui tam magnis pretiis piſces frivolos venditatis.] Oxon: *Quid tam magnis pretiis piſces frivolos indicatis?* Antiphanes:

——— Ἐὰν γὰρ ἴδω ἥλικον
Ἰχθὺν ὅσον τιμῶσι, πήγνυμαι. ——— *Piſces frivolos,* σαπρὰ ἰχθύδια. Vide ad Matth. 13. 48. dicta.

Inſtar ſolitudinis &c.] Alexander apud Q. Curtium. *Veni in Aſiam, non ut funditus everterem gentes, nec ut dimidiam partem terrarum ſolitudinem facerem.* In Proverbiis Græcis. Ἀργὸς ἡ πόλις· ἐπὶ τῶν παρανομούντων. Επίχαρμος, ἀργὸν τὴν πόλιν ποιεῖς. In Epiſtolis Heracliti nomen præferentibus. Ἐρημίαν αὐτὴν (πόλιν) πεποιήκατε διὰ τῆς κακίας. Cod. Oxon; hîc, *ad*

inſtar

inſtar ſolitudinis. In ſequentibus pro *ſcopuli*, malim *ſcopulive* legi.

Edulium caritate.] Gloſſæ. *Caritas*, τιμιότης· πολὺ πωλούμενον. lege, *Caritas* τ. *Carum*, π. πωλούμενον.

Sed non impune.] Hieronymus in Epiſtolis, non ad ſenſum tantum, ſed & loci locutionem. *Ab adilibus &c: vendentium rabies coërcebatur, nec erat impune peccatum.*

Sed non impunè: jam enim faxo ſcias &c.] lib. 4. *Sed non adeo gaudens iſta, quacunque eſt, meos honores uſurpabit: Iam enim faxo &c.*

Quemadmodum ſub meo magiſterio mali debeant coërceri.] Vide 1. Petr. 2. 14. et bene *magiſterio.* In l. 57. ff: de V. S: *Quibus pracipua rerum cura incumbit, & qui magis quam cateri diligentiam & ſollicitudinem rebus quibus praſunt debent, hi magiſtri appellantur: quinetiam ipſi Magiſtratus, per derivationem à magiſtris cognominantur.* Hinc ſæpe in Codice *magiſteria poteſtas.* Onomaſticon vetus. *Magiſterium.* ἀρχή. Paulus Feſti abbreviator. *Magiſtrare, regere, temperare, moderari: unde magiſtri non ſolum Doctores artium, ſed etiam pagorum, ſocietatum, vicorum, collegiorum: quia omnes hi magis cateris pollent.*

Officialem ſuum] Onomaſticon vetus. *Officialis*, ὁ περὶ τοῦ ἡγήμονος. Gloſſarium. Ταξιώτης, *Apparitor, officialis.*

O Luci &c] —— *Gaudent pranomine molles Auricula.* ——

Valido conſilio.] Ita Cod: Oxon: germanam ſcripturam puto *calido conſilio.* Plautus Milite. —— *Cedo calidum conſilium cito.* Hirtius inter Epiſtolas Ciceronis ad Atticum. 15. 6. *Exorentur ne quod calidius conſilium ineant.* Ariſtophanes Pluto θερμὸν ἐμόν: ubi Scholia: Παράδοξον, ἢ τολμηρόν. Sic Livius 35. *conſilia calida & audacia* dixit: ubi omnes plerique vulgati *callida* legunt.

Rogat te (inquit) hoſpes] Lib. 2. *Rogat te (inquit) sua parens Byrrhana.*

Et injecta dextra] lib. 1. *Injecta manu, ut adſurgat enitor.*

enitor. lib. 9. *Manu piſtori &c: injecta.* Et 11. *Injecta dextra ducit me.*

Clementer me trahere adoritur.] lib. 3. *Clementi violentia ſecum attraxit.*

Non prius diſcedam quam me ſequaris.] Hieronymus in Hilarionis vita. *Non prius mulier diſceſſit quam ille pollicitus eſt.*

Et dictum jurejurando ſecutus &c.] Lib. 3. *Et verbum facto ſecutus, &c.*

Ingratis obedientem.] Lego, *ingratijs o.* Donatus ad Eunuchum. *Ingratijs, non ultro ſignificat, quia ultronea grata ſunt.*

Quid vernaculi?] Cum præcedat de uxore & liberis, putem *vernulæ* legendum. Infra lib: 8. *Tali domo, tanta familia, tam caris vernulis &c: deſolata.* Et 11. *Familiares ac vernulæ.* Habet *vernaculi* tamen Oxon: Ms.

Percontatur accuratius cauſas etiam peregrinationis meæ, &c. jam & de patria mea & ejus primoribus, ac denique de ipſo Præſide &c:] lib: 8. *Aliud de alio non deſinit quærere, denique de manſuetudine etiam mea percontatur anxiè.* Seneca Epiſt. 64. *Varius nobis ſermo fuit: &c: nullam rem uſque ad exitum adducens, ſed aliunde aliò tranſiliens.*

Percontatur a. c. e. p. meæ.] Cicero in de Univerſit. *Ac primum quidem tempus ſalutationibus, reliqua percontatione conſumpſimus.* Claudit autem hunc primum librum Noſter, ut & ſuum Virgilius: quem heic, ut omnibus paginis, peritè exprimit. Ita ille.

Nec non & vario noctem ſermone trahebat
Infælix Dido, longumque bibebat amorem,
Multa ſuper Priamo rogitans, ſuper Hectore multa:
Nunc quibus Auroræ veniſſet filius armis,
Nunc quales Diomedis equi, nunc quantus Achillès.

Primoribus] Bert: & Oxon: Mss: *primatibus.*

Scrupuloſiſſimè explorans] Infra lib. 5. *Scrupuloſè curioſèque percontari non deſinit.*

In media verba ſomnolentum deſinere] Ut Pag; ſolent 20.

ſolent nimio plus æquo ad fabulandum provocati. Hoc idem faciunt etiam aliorum garrulitate oppreſſi. Theophraſtus loquaces ait narrationes ſuas in tantum extendere, ὥστε τοὺς ἀκούοντας ἤτοι ἐπιλαθέσθαι ἢ νυστάξαι. Statius Theb: 10.

——— Errare oculi, reſolutaque colla,
Et medio affatu verba imperfecta relinqui.

Quæ diverſo quidem argumento prolata, non male tamen Apulejanis quadrant.

Incerta verborum ſalebra balbutire.] lib. 8. *Incertum ſermonem balbutiens.*

Tandem patitur cubitum concedere.] Melius Oxon: Cod: *concederem.* ita legunt etiam Romæ & Vicentiæ primi omnium editi. Notetur heic vox *tandem.* Horatius.

Vt ventum ad cœnam eſt, dicenda tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur.—— Virgilius.
Conticuit tandem. —— ubi Servius: *Diuturnitatem narrantis expreſſit.*

Evaſi aliquando rancidi ſenis loquax & famelicum convivium.] In Plauti Capt:

———Redibo hinc ad ſenem ad cœnam aſperam.

Apud Petronium. *Subduxiſti te inquam à præceptoris colloquio. Quid ego homo ſtultiſſime facere debui? an videlicet audirem ſententias, & ſomniorum interpretamenta?*

Cœnatus ſolis fabulis.] Ἀντὶ ἀλφίτων ῥήματα, ut in Græcis Proverbijs. Ariſtophanes Equit:

Ὃς ἀπὸ σμικρᾶς δαπάνης ὑμᾶς ἀριστίζων ἀπέπεμπεν,
Ἀπὸ κραμβοτάτου στόματος μάττων ἀστειοτάτους λόγους.

Lucilius Antholog: 4. 20.

Ποιητὴς πανάριστος ἀληθῶς ἐστιν ἐκεῖνος,
Ὅστις δειπνίζει τοὺς ἀκροασαμένους·
Ἢν δ' ἀναγιγνώσκῃ, καὶ νήστεις οἴκαδε πέμπει,
Εἰς αὐτὸν τρεπέτω τὴν ἰδίην μανίην.

In Varronis Menippæis. *Conſurgimus jejunis oculis.*

Optatæ me quieti reddidi.] lib. 9. *Rurſum ſe reddidit quieti.* Et 10. *Veſpertina quieti traditum.*

JOANNIS PRICÆI
IN
METAMORPHOSEOS
LIBRUM II.

NOTÆ.

DE homine duratos.] Oxon. *duros.* Pag: 20.

Indidem plumatas.] Idem Codex, *In idem p.* fortaſſe *ibidem* legendum.

Et jubaris orbe ſubito venturum oraculum.] Ita & Ms: ille. at malim *lucido.*

Attonitus, imo verò &c: ſtupidus.] Seneca Natur: quæſt. 2. 27. de tonitru percuſſis. *Quidam verò vivi ſtupent, & in totum ſibi excidunt, quos vocamus attonitos.* Pro *ſtupidus* tamen non male *obſtupidus* legas. Sic *attonitos & obſtupidos* 5. 1. A: Gellius. Sic ſupra 1. Miles. *Conſternatus ac obſtupidus* : & *ſtudio obſtupidum* Pacuvius apud Nonnium Marcellum.

Dum lixæ temulento ſimilis oſtiatim ſingula pererro.] In editis *luxu* erat, pro quo bene Scaliger *lixæ* ſubſtituit. Iſidorus in Gloſſis: *Lixabundus ambulat, qui voluptatis cauſa ambulat.* Heliodorus ἀλύειν κατὰ τὴν πόλιν, καὶ χολλῶ διαπτίθεσθαι vocat: Cenſorinus, *urbem temulentus pervagari. Oſtiatim ſingula pererrare* heic, eſt quod Petronius dixit, *per totam civitatem errare, atque omnes porticus circumire.* Solomo cap. 3. Cantici, ἐν τῇ πόλει, ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις κυκλώσω.

Oſtiatim.] Onomaſticôn vetus. *Oſtiatim*, κατὰ θύρας. Lactantius 2. 15. *Et omnes oſtiatim domos occupant.*

Et ecce mulierem quampiam frequenti ſtipatam famulatione.] Ariſtænetus 1. 8. Γυνή τις ἐν ἀγορᾷ προσιοῦσα &c: ὑπὸ τῶν οἰκετῶν περιεστοιχίζετο κύκλῳ. *Frequenti* (inquit) *ſtipatam famulatione.* Virgil: de apibus. —— *Stipantque frequentes.* ubi Servius. *Quodam quaſi ſatellitio ambiunt.* Onomaſt: vetus. Σωματοφύλαξ. *ſatelles*

les, *ſtipator*. *Famulatio* heic eſt *famulitium*, ut & 6. *Una de famulatione Veneris*. In dicto vet: Onomaſt: *Famulatio*, θεραπεία. Ms Oxon: *ſequente*, quod non amplector. Florid. 2. *Lectum genus*, *frequens famulitium*. Infra lib. 4. *Officio frequenti cognatorum & affinium ſtipatus*. Virgilius ſupra adductus,

——— *Stipantque frequentes*.

Aurum in gemmis & in tunicis &c: matronam profectò confitebatur.] Juſtinus Lib. 20. *Ut matronæ auratas veſtes, cæteraque dignitatis ſuæ ornamenta, velut inſtrumenta luxuriæ deponerent*. Capitolinus in Galieno. *Gladiatores pompabiliter ornatos cum auratis matronarum veſtibus*. Hieronymus ad Demetriadem. *Ut taceam de inaurium pretiis, candore margaritarum, &c: ad quæ ardent & inſaniunt ſtudia matronarum*. Idem 1. contra Jovinianum. *Multa eſſe quæ matronarum uſibus neceſſaria ſunt: pretioſæ veſtes, aurum, gemmæ, &c*. Propertius.

Matrona incedit cenſus induta nepotum.

Confitebatur, eſt *oſtendebat*, *palam faciebat*. Juvenalis.

——— *Mors ſola fatetur*
Quantula ſunt hominum corpuſcula. ——— Idem.
Et quos præcipuè fugiam properabo fateri.

Et alibi.

——— *Molliſſima corda*
Humano generi dare ſe Natura fatetur.

Seneca Epiſt. 120. *Non ille gradus laſſitudinem facit in quo deficimus, ſed ille profitetur*. Lactantius 7. 7. *Ea ipſa ratio quâ conſtare ac regi omnia ſentiuntur, ſolertiſſimæ mentis artificem confitetur*. Seneca Suaſor: 1. 5. *Confeſſio ſervitutis eſt, juſſa facere*. Hoc ſenſu infra heic 8. *clamare* occurrit. *Quem circum capellæ paſcentes opilionem eſſe profecto clamabant*.

Matronam p: confitebatur.] Virgilius.

Quæ te ſola puer multis è matribus unam
Proſequitur. ——— Ubi Servius. *E matribus, è nobilibus: nam Matres non niſi nobiles dicimus: unde & Matrona dicta*. Clemens de rebus Petri. Τῶν ἐυγενῶν ὡς ἐπιφανεστάτας, καὶ ὡς ὁ λόγος ματρώνας δεῖν καλεῖν,

Au-

Aurum &c. heic intextum &c.] Lib. 4. *Veſtis ſericæ intexta filis aureis.* Hieronymus ad Euſtoch: *Quos Eunuchorum greges ſepiunt, in quarum veſtibus attenuata in filum auri ramenta texuntur.* Baſilius (Homil: εἰς τ. πλουτοῦντας) de uxore ſumptuoſa. Χρυσὸν, τὸν μὲν χαλκεύουσα, τὸν δὲ ἐξυφαίνουσα. Gloſſ: *Intertextum*, παρύφαντον.

Hujus adhærebat lateri ſenex jam gravis annis.] Ut matronam decebat. Seneca Controverſ. 2. 7. *Matrona quæ ſe adverſus ſollicitatores tutam volet, prodeat intantum ornata, ne immunda ſit: habeat comites ejus ætatis, qui impudicos, ſi nihil aliud, verecundia annorum ſubmoveant.* Macrob: Saturn. 2. 5. *Averterant in ſe populum in ſpectaculo Livia & Iulia comitatus diſſimilitudine: quippe cingentibus Liviam gravibus viris: hæc juventutis, & quidem luxurioſæ, grege circumſedebatur.* Et nota, in hoc, & Senecæ loco, *matronarum comites.* ſic *matrona* & *comitis* mentio in l. 15. ff: de injur: *Senex gravis annis*, ut infra 8. *Senex annis gravatus.* Plinius lib. 6. Epiſt. 20. *Se & annis & corpore gravem.* Calpurnius 4. Ecloga.

Num precor informis videor tibi? num gravis annis?

Theocritus.

——— Πολλοῖσι βαρύς περ ἐὼν ἐνιαυτοῖς:

Virgilius.

——— *Annis gravis, atque animi maturus Aceſtes.*

Iſidorus Orig: 11. 2. *Quinta ætas, ſenioris: id eſt, gravitas: quæ eſt inclinatio a juventute in ſenectutem.* Scholiaſtes ad Sat. 2. Juvenalis. *Vir gravis* (id eſt, annis gravis) *corrumpitur à juvenibus.* Ait, *adhærebat lateri.* Martialis.

Deinde hærere tuo lateri, præcedere ſellam.

Hieronymus ad Furiam. *Nec procurator calamiſtratus, nec formoſus collactaneus, nec candidulus ac rubicundus aſſecla adhæreat lateribus.* Infra hîc lib. 9: *Nequiſſimæ anus adhærens lateri temerarius adulter.*

Eſt, inquit, hercules, hic Lucius.] Oxon: *Es tu, inquit, hercule Lucius.*

Et offert oſculum.] Sic *oſculum offerre* Lib: 34. Iuſtinus.

Accedis, & ſalutas?] Luc. 22. 47. Ἤγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. Ioſephus bell: Iud: 1. 20. Ἤγγισεν, ὡς ἀσπασόμενος. Florid. 4. Noſter. *Adeunt ac ſalutant.*

Vereor, inquam, ignotæ mihi fœminæ.] In Menechmo Plautina:

Certe hæc mulier aut inſana eſt, aut ebria Meſsenio,
Hominem quæ ignotum compellat me tam familiariter.

Orientius ſequiorem ſexum in Commonitorio inſtruens,

Oderit ignotis audax attollere vultus.

De Auguſto Nicol: Damaſcenus. Ἀσπάζεται &c: ὃν οὐκ ᾔδει ὁπόθεν εἴη &c: χαλεπὸν ἦν.

In rubore ſuffuſus &c.] Petronius. *Perfuſus ego rubore &c.* Ovidius. —— *Subituſque invita notavit*
Ora rubor. —— Idem. —— *Confuſa pudore*
Senſi me totis erubuiſſe genis.

Virgilius. ——— *Plurimus ignem*
Subjecit rubor, & calefacta per oſsa cucurrit.

Seneca Epiſt: 11. *Vbi ſe collegit, verecundiam, bonum in adoleſcente ſignum, vix potuit excutere.*

In rubore ſuffuſus, rejecto capite reſtiti.] Officium mutuæ ſalutationis præ verecundia vitavit. Appoſitè Seneca pater jam citata controverſia. *Ferat jacentes in terram oculos, adverſus officioſam ſalutationem inhumana potius quam inverecunda ſit. etiam in neceſſariam reſalutandi vicem multo rubore confuſa.* Scripſimus in Apuleio noſtro *rejecto*, non *dejecto.* Ita & Cod: Oxon: Infra lib. 10. *Verbis nutum commodare, ut quod vellem relato, quod nollem dejecto capite monſtrare.* quo & loco *rejecto* ſcripſerim.

Obtutum in me converſa.] Infra heic. *Omniumque &c: obtutus in unum quempiam &c: conferuntur.* Et, *Obtutum acerrimum in me deſtituit.*

En, inquit, ſanctiſſimæ Salviæ matris generoſa proles.] Virgilius 5.

——— *Veterumque agnoſcunt ora parentum.*

Idem 8. —— *Et totum luſtrabat lumine corpus.*

ubi Servius: *Paterna in eo lineamenta cognoſcens.* Communis lectio *proles* non eſt incommoda. Virgilius.

Deni

— *Deûm certiſſima proles.* Et, *Salve vera Iovis proles.* — Poſſet & *ſoboles* legi. ſic infra heic lib. 10. *ſobolem generoſam* dixit: prætulerim veterem tamen ſcripturam, *generoſa probitas:* quomodo & clarè legitur in Oxon: Cod: *Probitatem* vocat maternam in Lucio oris verecundiam. Statius. — *Dulci probitate rubentem.* Idem de Criſpini puero. *Tunc hilaris probitas, & frons tranquilla, &c.* — Plinius 37. 2. de Pompeio. *Illius probi oris, venerandique per cunctas gentes.* Donatus ad 1. 1. Andriæ, *vultus probitatem* dixit. Sic Seneca Epiſt: 67. *vultum probum.* Iam & *αἰδήμονας* in linguæ Latinæ uſu *probi oris*, *ἀναιδεῖς improbos* dici, qui bonos terunt Scriptores facile concedent mihi.

Sed & cœtera côrporis ad regulam inexplicabiliter &c. congruentia.] Niceph: Gregoras lib: 10. de Logotheta Metochita. *Πάντα (τοῦ σώματος) σύμμετρος κεκτημένος, ὥσπερ ὑπὸ κανόνι καὶ σταθμῇ τῆς φύσεως πλειστουργησάσης αὐτῷ τήν τε ἡλικίαν ὁμοῦ πᾶσαν, καὶ ἂν καθ' ἕκαστα τῶν μελῶν καὶ μερῶν.* Ammianus de Iuliano Imperat: *Humeris vaſtis & latis, ab ipſo capite uſque ad unguium ſummitates lineamentorum recta compage.* Suetonius de Tiberio. *Latus ab humeris & pectore: cæteris quoque membris omnibus uſque ad imos pedes æqualis & congruens.* Herodianus de Commodo, *τὴν ὄψιν ἀξιοθέατος σώματος συμμετρίᾳ.* De pſittaco Noſter in Floridorum Excerptis. *Corpus tam concinnum, ut neque oppidò parvum, neque nimis grande ſit, ſed quantum ſatis ad uſum decoremque.* Contra de Caio Suetonius. *enormi corpore.* id eſt, ad regulam ſive normam minus congruo. Sic *flexi & enormes vici* apud Tacitum 15. Annali. Gloſſ: *Ἄρρυθμος &c: enormis.* In vet: Onomaſt: *Enorme, ἄμετρον.*

Inenormis proceritas.] Lucianus in de Saltat. *Μήτε ὑψηλὸς, καὶ πέρα τοῦ μετρίου ἐπιμήκης, μήτε ταπεινὸς καὶ νανώδης τὴν φύσιν, ἀλλ' ἔμμετρος ἀκριβῶς.* Sidonius de Theodorico. *Corpore exacto, longiſſimis brevior, procerior eminentiorque cæteris. Decoram proceritatem* Tacitus 12. Annal. dixit. Eiuſmodi vocant Græci *κεκανονισμένην ἡλικίαν:* de qua, & id genus cæteris exactam venuſtatem implentibus, videantur quæ ad prædictam Sidonii Epiſtolam annotavit in *de Picturâ Veterum*, eruditione, vitæque inte-

integritate vir illuſtris, Franciſcus Junius. *In enormem proceritatem* autem dum dixit Noſter, Suetonium ſectatus eſt. De Vitellio ille. *Erat enim in eo enormis proceritas.*

Succulenta gracilitas.] Maximianus.

Quærebam gracilem, ſed non quæ macra fuiſſet.

Lucianus in de Gymnas: Τὴν ἕξιν οὔτε ῥικνὸς καὶ κατεσκληκὼς, οὔτε περιπληθὴς εἰς βάρος: ἀλλ' εἰς τὸ σύμμετρον περιγεγραμμένος. Idem ibidem. Οὔτε πολύσαρκος, οὔτε εἰς ὑπερβολὴν λεπτός. Et in hac medietate laus. Celſus 2. 1. *Gracile corpus infirmum, obeſum hebes eſt.*

Rubor temperatus.] Plinius 1. Epiſt. 14. *Facies liberalis, multo ſanguine, multo rubore ſuffuſus.* Sidonius ubi ſupra. *Lactea cutis, quæ propius inſpecta juvenili rubore ſuffunditur.* Statius.

—— *Purpureo ſuffuſus ſanguine candor.*

Petronius. *Mellea purpureum depromunt ora ruborem,*

Lacteaque admixtus ſublimat pectora ſanguis.

Servius ad Æneid. 8. *Formoſos dicimus, quibus calor ſanguinis ex rubore pulchritudinem creat.* Ita locus ille corruptiſſimus emendandus. Theophylactus Simocatta. Αἱ παρειαὶ οὔτε κατέρυθροι, γυναικώδεις γάρ: οὔτε πάλιν ὠχρότητι τὴν εὐπρέπειαν ἐπισυγνάζον.

Flavum &c: capillitium.] Infra lib. 10. *Flavis crinibus uſquequaque conſpicuus.* In Veterum Catalectis.

——— *Capillulos,*

Flavos, lucentes ut aurum nitidum.

Tertullianus de Cultu fœmin. cap. 6. *Ecce (inquiunt) pro albo vel atro, flavum facimus gratiæ faciliorem.* Herodianus de Commodo. Κόμη τῇ φύσει ξανθὴ καὶ οὔλη. Ælianus de Atalanta. Ξανθὴ τῇ αὐτῆς ἡ κόμη, οὐ πολυπραγμοσύνῃ καὶ βαφαῖς, καὶ φαρμάκοις, ἀλλὰ τῇ φύσεως ἔργον ἡ χροιά. *Inaffectatum* heic eſt, quod in re ſimili Petronius *ſuo flexum ingenio* vocavit: vel (ut Noſter de hoc ipſo capillitio ſuo in Apologia) *ad lenocinium decoris minimè compoſitum.*

Oculi in aſpectu micantes &c:] Maximianus.

Grata, micans oculis, nec minus arte placens.

Rectum autem, *in aſpectu*, non *aſpectum*, ut nonnulli legerunt. Interpres vetus Judith. 11. 19. *Non eſt talis*

mulier ſuper terram in aſpectu &c. Infra hîc lib. 10. *Oculis in aſpectu minacibus.* Et 11. *In humano jam meo aſpectu attonitus.* Tò *in* abundat.

Prorſus aquilinos.] Melius Oxon: Ms: *aquilini.*

Immeditatus inceſſus.] Ovidius.

Eſt & in inceſſu pars non temnenda decoris.

Cantic. Solomonis 7.1. Τί ὡραιώθησαν διαβήματά σου ἐν ὑποδήμασίν σου! In veteri Epigrammate:

Sermone lepido, tum autem inceſſu commodo.

Cicero 1. de Officiis. *Cavendum eſt autem ne aut tarditatibus utamur in greſſu mollioribus, ut pomparum ferculis ſimiles eſſe videamur: aut in feſtinationibus nimias ſuſcipiamus celeritates.* Idem 2. de Finibus. *Si vultum, ſi inceſſum fingeres, quò gravior viderere. Compoſita gravitate incedere,* Ammianus lib. 28. dixit.

Ego te Luci meis iſtis manibus educavi.] Ariſtænetus 1.25. Τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν, ἣν ταῖς ἐμαῖς ἀγκάλαις ἀνέτρεφον. Infra hîc lib. 6. *Adoleſcentem iſtum quod meis manibus alumnatus ſit, profectò ſcitis omnes.* Vide ad Act. 20.34. notata.

Non modo ſanguinis, verum alimoniarum etiam ſocia.] Lib. 4. *Meus alioqui conſobrinus, mecumque primis ab annis nutritus & adultus.*

Nam ex familia Plutarchi ambæ prognatæ ſumus.] Voluit dicere, —*Genus ambarum ſe ſanguine findit ab uno.*

——— Γένος δέ μοι ἔνθεν ὅθεν σοί.

Educatores.] Gloſſæ. Τροφεύς. *nutritor, educator. &c.* Lib 10. *Ad quendam comperta gravitatis educatorem.*

In nexu germanitatis &c.] Hieronymus. *Individua mihi germanitatis caritate connexus.* Ammianus 22. *In nexum germanitatis à Maximino dilectus. Neceſſitudinem germanitatis* Arnobius 4. & Lactant. 6. dixerunt.

Accede itaque hoſpitium fiducia.] In Plautin. Frucul. Pag. 22.

Cur obſecro ante oſtium pro ignoto alienoque adſtas?
I intro: haud alienus tu quidem es. ———

Fiducia nomen eſt pro verbali. Sic in vet: Onomaſt: *Fiducia,* τεθαρρηκώς. Addit Byrrhæna, *imo proprium Larem.* Apud Plautum Menechm:

——— *Mihi mira videntur*
Hic te ſtare foris, fores cui pateant
Magis quam domus tua, domus cum hæc tua ſit.

In Ejuſdem Moſtellaria.

Perambula ædes oppido tanquam tuas.

Sermonis ipſius mora rubore digeſto.] *In verba jam fidentior*, ut infra lib. 9. loquitur. Ovidius 6. Metam.

——— *Subitáſque invita notavit*
Ora rubor, rurſuſque evanuit, ut ſolet aër
Purpureus fieri, cum primum aurora movetur,
Et breve poſt tempus candeſcit Solis ab ortu.

Abſit, inquam, parens ut Milonem hoſpitem &c: deſeram.] Theophylactus ad 10. Matth: ubi de Chriſto diſcipulos emittente. Κελεύει προσμένειν, καὶ μὴ ἐξ οἰκίας οἰκίαν ἀμείβειν, ἵνα &c: δόξωσι τοὺς πρῶτον δεξαμένους ὑβρίζειν. Pro *parens*, melius *mi parens* legas. Infra lib. 4. *Parce, inquam, mi parens &c:* Sic 9. *mi herilis.*

Quoties itineris hujus ratio naſcetur, nunquam erit ut non apud te divortar.] Vide 4 Reg. 4. 8. apud Latinum Interpretem.

Dum hunc & hujuſmodi ſermonem altercamur, &c: ad domum Byrrhenæ pervenimus.] Infra lib. 6. *Dum ſic mecum fuſtem quatiens benignus jocatur comes, jam domus eorum extremam loricam perveneramus.* Ibidem. *Dum ſecum mitiſſimi homines de mea nece altercantur, jam ad domum perveneramus.* Achilles Tatius lib. 6. Ταῦτα διαλεγόμενοι, παρῆσαν ἐπὶ τὸ τῆς Λευκίππης δωμάτιον. Philoſtratus 3. 15. Διαλεγόμενοι περὶ τῶν ὁρωμένων, ὁποῖα ἐμάθησαν, ἀφίκοντο ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Scholiaſtes ad Plutum Ariſtoph. Παρεπιγραφὴ ὅτι εἰς τὴν οἰκίαν ἔφθασαν, τοὺς δὲ λόγους ἐκείνους πάντας ἐν τῇ ὁδῷ ἔλεγον. Lucianus Icaromenippo. Τοιαῦτ' ἄττα διεξιόντες, ἀφικνούμεθα εἰς τὸ χωρίον ἔνθα ἔδει αὐτοῦ καθεζόμενον, &c. Virgilius:

Talibus inter ſe dictis, ad tecta ſubibant
Pauperis Evandri. ——— Terentius:
Dum hæc loquimur, interea loci ad macellum venimus.

Plutarchus Conviv: 7. Sapient: Ἐν τοιούτοις λόγοις γενόμενοι καθ' ὁδὸν, ἀφικόμεθα πρὸς τὴν οἰκίαν. Seneca de Vitæ brevit. cap. 9. *Sermo, aut lectio, aut aliqua interior cogitatio, iter facientes decipit: perveniſſe ſe ante ſciunt quam appropinquaſſe.* Vide Luc. 24. 28.

Jam ad domum Byrrhenæ pervenimus.] Propertius.

Et

Et iam ad mandatam venimus ecce domum.

Sermonem altercamur.] Mutarunt in *alternamus*; at injuria. Gloſſæ. *Altercatio &c.* ἀμφιβαῖοι λόγοι. Sic *ſermonem altercabilem conſerere* apud Arnobium.

Atria longe pulcherrima, columnis &c:] Ammianus lib: 22. *Atriis columnariis ampliſſimis.*

Attolerabant ſtatuas &c:] Scribe *attollebant*. Sic infra 8. *praacutas ſudes attollebant.* & ibidem. *vacuam faciem attolle.* & 11. *Attollens canis cervices arduas.*

Greſſu pilæ volubilis.] Chryſoſtomus Orat. 1. de Dea iſta. Οἱ μὲν ἐπὶ ξυροῦ ἑστῶσιν αὐτὴν, οἱ δὲ ἐπὶ τῆς σφαίρας. & poſt. Ἡ δὲ σφαῖρα (μηνύει) ὅτι εὐκίνητος ἡ μεταβολὴ αὐτῆς ἐστι.

Nec ut maneant inhærent, & jam volare creduntur.] Lege. *at jam.* Non ita (inquit) inhærent pilæ illi, ut infixæ maneant, at tali arte exprimuntur, ut jam volare credantur. Virgil: Æneid. 8.

Ipſa videbatur ventis Regina vocatis
Vela dare, & laxos jamjamque immittere funes.

ubi Servius: *Iamjamque, ſcilicet aviditate fugiendi: & bene* jamjamque *addidit, quia tempus operis in pictura declarare non poterat.* Alibi Virgilius.

Orpheaque in medio poſuit, ſylvaſque ſequentes.

ubi Servius: *Non ſecutas, ſed, quaſi adhuc ſequentes, ut artificis peritiam laudet.*

Veſte reflatum.] lib. 10. *Quam quidem laciniam curioſulus ventus ſatis amanter nunc laſciviens reflabat, &c:* & 4. *Vibratis hinc inde laciniis, & reflato ſinu.* Claudianus de ſtatuis Anapii & Amphinomi. *Rejecta vento chlamydes.*— Onomaſticon vetus laudatiſſimum. *Reflatus,* ἀντιπνοή.

Procurſu vegetum.] In de Deo Socratis. *Ad ſpeciem honeſtus, ad curſum vegetus.*

His oculi minantur.] Supra. *Oculis in aſpectu minacibus.*

Aures rigent.] *Prick ear'd curres.* Infra lib. 7. *Porrectis auribus &c. rudivi fortiter.*

Nares hiant.] Seneca Hippol.

Nareſque hiulcis hauſtibus patulæ fremunt.

Vide quæ olim pag. 113. ad Apologiam notata.

Ora ſæviunt.] Huc ſpectant iſta in Gloſſario: Ὅταν κύων ἀπειλῇ ὑλακτῶν: *Hirrit.*

In quo ſummum ſpecimen operæ fabrilis egregius ille ſignifex prodidit &c:] Sirachides 9. 20. *In manu artificum opera laudabuntur.*

Pedes uni reliſtunt, currunt priores.] Philoſtratus de lepore Icon:2. Κάθηται ἐπὶ τῶν σκελῶν, ὑποκινῶν τοὺς προσθίους. *Currunt* eſt, *videntur currere*, ut ſupra, de Fortunæ ſtatuis, *Iam volare creduntur.* Julianus Epiſt: 8. ubi de Alexandri venantis effigie. Ὁ δὲ ἵππος (αὐτοῦ) ἐν ἄκρᾳ τῶν ποδῶν τῇ βάσει τὴν στάσιν φθάζων, ἐν τῇ τῆς ἐνεργείας κλοπῇ τῇ τέχνῃ κινεῖται. Caſſiodorus 7. 15. *Mirabitur formis equinis etiam fervores ineſſe: criſpatis enim naribus, ac rotundis conſtrictiſque membris, auribus remulſis credat forſitan curſus appetere, cum ſe metalla noverit non movere. Reſiſtere*, eſt fixum ſtare immotumque. Sic 8. *Draconem ſupinato illi mandentem reſiſtere.* Tacit. Annal: 15. *Diffugiunt imprudentes, at quibus altior intellectus, reſiſtunt defixi.*

Et virgulis.] Oxon: *& virgultis.*

Uvæ faberrimè politæ &c.] Ammianus lib. 29. *Oblato thorace polito faberrimè.*

In lenem vibrantur undam.] lib. 4. *Vibrantium fluctuum ſummum rorem calcavit.* In Oxon: tamen *umbram.* Sic infra hîc, *in lenem umbram deprimitur.*

Qui Deæ veſtigio diſcurrentes &c.] Idem Oxon. Codex. *q. D. veſtigia diſcurrunt.*

Vite pendentes racemos.] Iunius Phylargyrus ad 2 Georg. *Videtur Virgilius opinionem illorum ſequi, qui in honorem Liberi patris putant oſcilla ſuſpendi, quod ejus ſit pendulus fructus.*

Credes illos &c: inter cætera veritatis, nec agitationis officio carere.] Philoſtratus Icon. 1. Μὴ γεγράφθαι δοκεῖν αὐτοὺς, εἶναι δὲ, καὶ κινεῖσθαι. In Apologia Noſter. *Et motus, qui præcipua fide ſimilitudinem repræſentat.* Horatius.

Prælia rubricâ picta, aut carbone, velut ſi
Revera pugnent. —— Scholiaſtes. *Ita bene pictos, ut illos dimicare crederes.* Ioſephus in deſcriptione Regiæ à Solomone ſtructæ. Καὶ τὸ μὲν ἀπ' αὐτοῦ κάλλος ἐπὶ τεσσαράκοντα ἦν συμπεφρασμένον, τῇ δὲ μεγίστῃ γλυφίων παρεῖχε θαυμάζειν ἐπιστήμην, ὑφ' ὧν πεποίηντο δένδρα καὶ φυτὰ παντοῖα σύσκια τοῖς κλάδοις, καὶ τοῖς ἐκκεκρεμασμένοις αὐτῶν πετάλοις, ὡς ὑπονοεῖν αὐτὰ καὶ σαλεύεσθαι δι' ὑπερβολὴν λεπτότητος. &c. Ait, *inter cætera veri-*

veritatis. Nicephorus Gregoras lib:8. Ἐνταῦθα (ἐν ταῖς ζωγράφων τέχναις) *&c.* εὑρήσομεν σκηνὴν ὑποκειμένως γέμουσαν, καὶ ἀμωσγέπως τοῖς χρώμασιν ἐπιπλαττομένας ἔχουσαν ΤΟΥ ΑΛΗΘΟΥΣ τὰς ἐμφάσεις. Petronius. *Protogenis rudimenta cum ipſius Naturæ veritate certantia.* Iſidorus 19. 16. *Sunt quædam picturæ quæ corpora veritatis, ſtudio coloris excedunt: (accedunt* ſcripſerim) *& fidem dum augere contendunt, ad mendacium provehunt* Cicero in Bruto. *Calamidis dura illa quidem, ſed tamen molliora quam Canachi, nondum Myronis ſatis ad veritatem adducta, quæ tamen non dubites pulchra dicere.* Tertullianus 2. advers: Marcionem. *Imago, cum omnes lineas veritatis exprimat, vi tamen ipſa caret.* Idem cap. 30. in de Reſurrect. *Figmentum veritatis in imagine eſt.* Pro *credes* lege *crederes.* ſic 10. *Crederes fluctuare vaporibus febrium.* & 1. *Diceres Dei medici baculo &c.* Tacitus (quem ubique ſectatur Noſter) *Crederes lætari &c.* Annal: 16.

Curioſo obtutu in Deam projectus.] διαχύψας. vide ad 1. 25. Jacobi notata. Oxon: & alij Mss: *Inde jam p.*

Dum hæc identidem rimabundus eximiè delector, Tua ſunt (inquit Byrrhena) cuncta quæ vides.] Apud Horatium ille.

——Quicquid mihi, quicquid & horum
Cuique domi eſt, id crede tuum.—— Infra lib: 5.

Quid (inquit) Domina tantis obſtupeſcis opibus? tua ſunt hæc omnia. Pro *rimabundus* conjecimus *mirabundus* ſcribendum. poſt, alii viro docto id in mentem veniſſe deprehendimus.

Cæteros ſermone ſecreto præcepit decedere.] Phædra apud Senecam,

——Commodes paulum precor
Secretas aures, ſi quis eſt, abeat comes.

Anxiè tibi metuo.] Supra lib. 1. *Eximiè metuens mihi.* & 4. *Iræ Deûm metuens.* Sic *alii timere* Saluſtius Catilinario. In Senecæ Hippolito.

——Anxiam me cura ſollicitat tui.

Paulus ad Coloſſenſes: Ἀγῶνα περὶ ὑμῶν ἔχω.

Et, utpote pignori meo, longè proviſum cupio.] Cæſar ad milites ſuos apud D. Caſſiũ, Ἀγαπῶ τε ὑμᾶς, καὶ ἐθέλοιμ' ἄν, ὡς πατὴρ παῖδας, καὶ σώζεσθαι, καὶ εὐδοξεῖν. Vide 1. Theſſ: 2. 11.

In

In vetuſtum Chaos ſubmergere novit] Ita Palat: Ms: & Vicent: editus. male in recentioribus quibuſdam, *ſubmergit.* Caſſiodorus cap. 9. de Anima. *Quantum proficimus cum rectis, tantum deteriores novimus eſſe cum peſſimis.* Iſidorus Orig: 5. 27. *Gladius ſine graviore cruciatu, compendioſa morte vitam finire novit.*

Cum quenquam conſpexerit ſpecioſæ formæ juvenem &c.] De Eadem lib. 3. *Nec unquam magis artis hujus violentia nititur, quam cum ſcitulæ formulæ* (mel: *forma*) *juvenem libenter adſpexit.*

Serit blanditias.] Ovidius Amor. 3.

Et mihi blanditias dixit, Dominamque vocavit.

Amoris profundi pedicis æternis alligat.] In vet: Epigram:

Πυρσοὺς ἔρωτος ἀεὶ αἰώνιος —— Lucretius 1.

——— *Æterno devinctus vulnere amoris.*

Bene & *pedicis.* Proverb. 7. 22. de incauto juvene. ὁ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐτῇ (meretrici) κεκφωθείς. Infra lib. 11. *Cum me Fotis malis incapiſtraſſet erroribus.*

Et viles faſtidiens.] Palat: Florent. & Oxon. Mss: *faſtidio.*

Puncto reformat.] ἐν στιγμῇ χρόνου. Luc. 4. 5. ad quem locum de *puncto* plura.

Pag: 24. Hæc tibi trepido, & cavenda cenſeo.] In Trinummo Plautina:

——*Hæc ego doleo, hæc ſunt quæ me excruciant:*
Hæc dies noctesque tibi canto ut caveas. ——

Infra hîc lib: 5. *Hæc tibi identidem cavenda cenſebam.*

A cautela Pamphiles] Paſſive, ut apud Saluſtium *Pompeij metus.* Vide 12. 9. A: Gellium. De cervo Phædrus.

Ut venatorum fugeret inſtantem necem.

Ultro geſtirem &c: volens &c:] Seneca Hippol.

At ſi quis ultro ſe malis offert volens.

Saltu concito &c:] Phædrus.

Veloci ſaltu fovea ſe liberat,
Et in cubile concito properat gradu.

Vecors animi &c.] lib. 3. *Pamphile, jam vecors animi tectum &c: conſcendit.*

Manu ejus, velut quadam catena memet expedio.] Hiero-

Hieronymus in Epiſtolis. *Multitudines hominum, & officia, & ſalutationes, velut quaſdam catenas fugias.*

Amenti ſimilis, accelero veſtigium] Sic 5. ubi de gradu citatiori. *Amens & trepida &c. procurrit è domo.* & 8. *Amens, & vecordia percita, per plateas &c: fertur.*

Age, inquam, ô Luci, evigila.] Horatius.——*Vigila, hoc age.*——Plautus. *Menechme vigila.* Servius ad Æn. 1. *Is qui belli ſuſceperat curam, ſacrarium Martis ingreſſus, primò ancilia commovebat: poſt, haſtam ſimulachri ipſius, dicens, Mars vigila.* Nero apud Suetonium. Ἄγε, ἔγειρε σεαυτόν. Apud Philonem in de Legat: ad Cajum. Σοὶ νῦν ὁ καιρός ἐστιν, ἐπέγειρε σεαυτόν. Apud Eundem in de Moſis vita. Συνεγείρετωσαν ἄλλος ἄλλον, μὴ ἀποκάμνειν· ἀναγειρώμεθα, λέγοντες.

Et tecum eſto.] Horatius. *Non horam tecum eſſe potes.* —— Simplicius in cap: 45. Epicteti. Γρηγορείτω τὸ προσεκτικὸν τῆς ψυχῆς, καὶ φυλαττέτω ἑαυτὴν ἐν ἑαυτῇ ἱδρυμένη. Et ad cap. 49. Ἐντεινέσθαι δεῖ τὴν προσοχὴν ὑμῶν, ὥστε ἐν ἑαυτοῖς εἶναι.

Habes exoptatam occaſionem.]

——*Habes tota quod mente petiſti.*

In Eunucho Terentij. ———— *An ego occaſionem*
Mihi oſtentatam tantam, tam brevem, tam inſperatam
Amitterem?—— *Exoptatam occaſionem* hîc vocat qualem 9. *occaſionem optatiſſimam.* neque enim τὸ *ex* abundat. Gloſſæ. Εὐκταιότατος, *exoptatus, valde optatus.*

A nexu Venereo &c:] lib: 9. *Tenaciſſimis nexibus expeditum adulterum.* Sic, *nexu infando implicitum* Declam. 3. Quintilianus.

Probi Milonis] lib. 3. *Ad probum Milonem civem veſtrum devortor.*

Genialem torum ſuſpice,] lib. 10. *Torus ſcilicet noſter genialis futurus.* Gloſſæ. *Genialis*, γαμήλιος &c.

Enimverò Fotis famula petatur adnixe.] Juvenal. *Sed tua nunc Migale.*—— ubi Scholia. *Nomen mulieris, ex ipſa coitione.* unde de Fotidis nomine ſupervacuum monere. Beroaldus hîc *enixè*: quomodo in Oxon: & alijs Mss. legitur. mihi altera lectio ſincerior. Noſter in Apologia. *Adnixus in impenſo ſtudio &c.*

Forma ſcitula eſt.] lib. 3. *Scitula forma juvenem.*

Forma

Forma ſcitula eſt, & moribus ludicra, & prorſus argutula.] In Gloſſis: Κομψός. *ſcitus, bellus &c. mulier commoda & faceta eſt.*

Et blande lectulo collocavit, & ſatis amanter cooperuit] Theophylactus ad 1. Tim. 5. 10. Τὴν σωματικὴν ὑπηρεσίαν εἰσφέρειν προστέτακται. οἷον κλίνην στρῶσαι, ἀναπαῦσαι· πρὸς ἃ αἱ γυναῖκες ἐπιτηδειότεραι· Heliodorus 2. de ancillis hoſpitem curantibus. Ἡ μὲν τὼ ἀπένιψε τὼ πόδε, &c: ἡ δὲ ἐφρόντιζε τῆς εὐνῆς, καὶ μαλθακὴν ὑπεστόρνυε τὴν κατάκλισιν.

Satis amanter cooperuit.] lib. 10 *Quam laciniam curioſulus ventus ſatis amanter &c. reflabat.*

Quam invita diſcederet vultu prodidit: denique ſæpe retrorſa reſpiciens, ſubſtitit] Lucianus Cataplo. Ἐπιστρέφονται εἰς τὸ ὀπίσω, ὥσπερ οἱ δυσέρωτες. Heliodorus 7. Ἀπεχώρει δὲ καὶ ἡ Ἀρσάκη, μόλις μὲν, καὶ ἀναστρέφουσα. Philoſtratus de Gymnoſophiſtis Apollonio valedicentibus. Ὑποστρέψαι εἰς τὸ φροντιστήριον, ἐπιστρεφόμενοι πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ δηλοῦντες ὅτι ἄκοντες αὐτοῦ ἀπαλλάττονται. Silius lib: 8.

Reſpiciens, ægerque animi tum ſigna reliqui
Veſtra.—— Ovidius Metamorph. 10.
O quoties, cum jam poſſet tranſire, morata eſt!
Spectatoſque diu vultus invita reliquit.

Et 1. Triſt: *Sæpe vale dicto, rurſus ſum multa locutus,*
Et quaſi diſcedens oſcula ſumma dedi:
Sæpe eadem mandata dedi, meque ipſe fefelli,
Reſpiciens oculis pignora cara meis.

Paterculus de Barbaro quodam lib. 2. *Impetratoque ut manum contingeret, reverſus in naviculam, ſine fine reſpectans Cæſarem, ripæ ſuorum appulſus eſt.* Quintilianus Declam. 10. de ſpectro filii, matri apparente. *Nec jam niſi cum luce certa fugatiſque ſideribus, invitus ille vaneſcebat ex oculis: multum reſiſtens, ſæpe reſpiciens: & qui proxima nocte promitteret ſe venturum.* Tertullianus (hunc morem valedicentium reſpiciens) *Cum verò & tertium illum prius ſuis valedicere parantem prohibet retro reſpectare, ſectam Creatoris conſequitur.* Nec amicos, ſed & conſueta loca hic mos linquentium. Virgilius Ceiri.

Et notas ſæpe (heu fruſtra) reſpectat Athenas.

Rutilius Numantianus.

Reſpectare juvat vicinam ſæpius urbem,
Et montes viſu deficiente ſequi.

Adde

Adde quæ de Pompeio Lucanus initio tertij.

Retrorſa &c.] Onomaſticon vetus. *Retrorſus*, *ὀπίσθιος*. Infra lib. 6. *Iter retrorſum porrigens.*

Quod bonum, fœlix & fauſtum &c.] *Sic Veteres dicebant, aliquid aggreſſuri.* Donatus ad 1. 2. Phorm:

Nec tamen domi Milonem &c:offendo.] Apud Heliodorum 2. Εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ἀφικνουμένων, καὶ τὸν μὲν τοῦ οἴκου δεσπότην οὐ καταλαμβάνουσιν.

Pulpam fruſtratim conſectam.] Donatus ad 3.4. Hecyræ. PULPA *propriè ea quæ manducatur, eo quod pulſetur ac* CONSCINDATUR. Pag: 25.

Et quidẽ naribus jam mihi hariolabar tucetũ aliquod ſapidiſſimum.] Quale ungentum illud de quo Catullus.

Quod tu cum olfacies, Deos rogabis
Totum ut te faciant Fabulle naſum.

Callimorphus apud Fulgentium. —— *Ambroſio redolent tuceta ſapore.* Gloſſ: *Tucetum*, ζωμὸς παχύς. Vide & Perſij Scholiaſtem ad Sat. 2. Elegantiſſimè autem *hariolari naribus*. Donatus ad 3.3. Adelph. *Nares à naritate dicta, quod nos odoratu doceant præſto & prope eſſe, quæ adhuc oculi non vident. Nidorem naribus præſentire*, Noſter in Apologia dixit. In Cataplo Luciani. Ἡ κνίσσα τῶν σκευαζομένων εἰς τὸ δεῖπνον ἀπέκναιέ με.

Ipſa linea tunica mundulè amicta.] *In tantum ornata, ne immunda eſſet*, ut Seneca Controv:2.7. locutus. Tertullianus de Cultu femin: cap. 5. *Non ſupergrediendum ultra quod ſimplices & ſufficientes munditiæ concupiſcunt.* Marius apud Saluſtium. *Ex parente meo &c. ita accepi, munditias mulieribus, viris laborem convenire.*

Mundulè amicta.] Eoque oculis grata magis, & animo illabunda. Plaut. Menech.

Munditia eſt illecebra animo amantium.

Ovidius. *Nec prodite graves inſuto veſtibus auro:*
Per quas nos petitis, ſæpe fugatis opes.
Munditijs capimur. —— Lucretius.
—— *Facit ipſa ſuis interdum fœmina factis,*
Morigeriſque modis, & mundo corporis cultu,
Vt facile inſueſcat vir ſecum degere vitam.

Faſciolâ &c:ſub ipſas papillas ſuccinctula.] Apoc:1.13. Πρὸς τοῖς μαζοῖς περιεζωσμένην. & 1. Macc.3,19. ὑπὸ τοὺς μαζοὺς ζώσαι.

περιζωσμένη. Cinna apud Iſidorum Orig. 19. 33. —— *Strophio lactantes vincta papillas.* Infra heic lib.10. *Tænia quoque, qua decoras papillas devinxerat &c.* Iſidorus ubi ſupra. *Faſcia eſt qua tegitur pectus, & papillæ comprimuntur.* Nonius. *Strophium eſt faſcia brevis, qua virginalem tumorem papillarum cohibet.* Hieronymus de vitand. ſuſp. contub. *Papillæ faſciolis comprimuntur, & criſpante cingulo anguſtius pectus arctatur.*

Rotabat in circulum.] Lib. 8. *Crineſque pendulos rotantes in circulum.*

In orbis flexibus.] Lib.10. *In orbe rotatim flexuoſi.*

Lumbis ſenſim vibrantibus.] Martialis.

Vibrabunt ſine fine prurientes,
Laſcivos docili tremore lumbos.

Mobilem ſpinam quatiens placidè.] Quod infra lib. 10. *Spinulam leniter fluctuare.*

Iſto adſpectu defixus obſtupui.]

Defixis oculis, animoque & corpore torpens.

Virgil: *Dum ſtupet, obtutuque hæret defixus in uno.*
Catullus. —— *Simul te*
Leſbia aſpexi, nihil eſt ſuper mi
Quod loquar amens.
Lingua ſed torpet, &c. —— Ad Helenam Paris in Ovidianis Epiſtolis.

Vt vidi, obſtupui, præcordiaque intima ſenſi
Attonitus curis intabuiſſe novis.

Suidas. *Ἐκπήγνυται, ἐκπλήττεται.* Virgilius 10. —*Stupet in Turno.* —— Servius. *In Turnum intuens.* Et alibi:

Obſtupuit primo aſpectu Sidonia Dido.

ubi Servius. *Obſtupuit, quod eſt ſignum futuri amoris.*

Defixus obſtupui: & mirabundus ſteti.] Ovidius.

Hæſit, & in vultu conſtitit uſque tuo.

Quam mellitum pulmentum apparas!] Sic 10. *mellita edulia.* Oxon. *Quam pulchre m. p. 4.*

Et certius beatus.] Scribe, *& centies beatus.* Infra lib.5. *Prius centies moriar &c.*

Cui permiſeris illic digitum intingere.] *τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου βάπτειν*, Luc. 16. 24.

Quam procul à meo foculo diſcede.] In Plauti Moſtellaria.

Exi è culina ſis foras maſtigia,
Qui mihi inter patinas exhibes argutias.

Si te vel modicè meus igniculus afflaverit, urêris intimè.] Paulus Silentiarius.

Ὄιστρος ὀλισθήεσσαν ἔχει φύσιν, ἢν δέ τις οἴστρου
Ἄκρον ἕλῃ φλογίου, δύεται αὐτὸς ὅλος.

Chryſologus Serm. 94. *Mulieris &c. tactus urit male conſcium.* Licinius Portius apud Gellium tali flamma contactus.

Si digito attigero, incendam ſylvam ſimul omnem,
Omne pecus. —— Et nota hîc τὸ *igniculum.* Ambroſius de Samſone. *Incendit alienas meſſes, ſed ipſe unius mulieris igniculo accenſus, meſſem ſua virtutis amiſit.* Hegeſippus 1. 23. *Amoris igniculus adoleſcentulo obrepſit.* Terentius Eunuch.

Accede ad ignem hunc, jam caleſces plus ſatis.

ubi Donatus. *Potius ignem meretricis accipimus, quam aram Apollinis.*

Nec ullus exſtinguet ardorem tuum niſi ego.] In vetere Mimo. *Amoris vulnus idem qui ſanat facit.* In vetere Epigrammate.

Iulia ſola potes noſtras exſtinguere flammas.

Æditúus vetus Poëta apud Gellium.

—— *Hunc ignem Veneris, ſi non Venus ipſa,*
Nulla eſt qua poſſit vis alia opprimere.

Lucret. *Namque in eo ſpes eſt, unde eſt ardoris origo,*
Reſtingui quoque poſſe ab eodem corpore flammam.

Parthenius in Eroticis, cap. 4. de Oenone. Ἐξηγεῖτο δὲ ὡς δεῖ αὐτὸν (Alexandrum Priami) προσθλῶσαι, καὶ ὅτι οὐδεὶς αὐτὸν οἷός τε ἔσται ὑγιῆ ἢ αὐτὴ ποιῆσαι.

Quæ & ollam & lectulum ſuave quatere novi.] Juvenalis. *Antiquum, & vetus eſt alienum Poſthume lectum Concutere.* —— Ovidius.

Spondaque laſciva mobilitate tremens.

Quàm diligenter omnem ejus exploraſſem habitudinem.] —— *Quam totum luſtrâſſem lumine corpus.* Hoc ipſum illud eſt quod παιδίσκης περιεργίαν (id eſt, κατανόησιν περίεργον) Sirachides 41. 27. vocavit, & ibi Vetus verſio *ancillam ſcrutari.* Theocritus Eidyll. 21.

Καὶ μ' ἀπὸ τᾶς κεφαλᾶς ποτὶ τὼ πόδε συνέχες ἴδεν.

Philo de Pharaonis filia Moſem curioſè luſtrante. Ἀπὸ κεφαλῆς ἄχρι ποδῶν καταθεωμένην, τήν τε εὐμορφίαν καὶ εὐεξίαν ἀποδέχεσθαι. Ἀνδριαντοποιοῦ δίκην ζωγραφεῖν καὶ θεωρεῖν τινα 4. 8. Philoſtrati. *Diligenter explorare* autem etiam Ammianus lib. 28. dixit.

Pars iſta corporis in aperto & perſpicuo poſita.] Melius *conſpicuo* legas. In Apologia: *Præſertim os, cujus in propatulo & conſpicuo uſus homini creberrimus.*

Nitor nativus.] Gloſſ: *Nativa*: ἰδιόχρωμα.

Pag: 26. Indolem gratiaſque ſuas probaturæ, lacinias omnes exuunt, nudam pulchritudinem ſuam &c:] Lactant. de Opif: Dei cap. 7. *Ipſa nuditas hominis mirè ad pulchritudinem valet.* Propertius.

Non juvat in cæco Venerem committere motu:
Si neſcis, oculi ſunt in amore duces.
Ipſe Paris nuda fertur periiſſe Lacæna,
Cum Menelaëo ſurgeret e thalamo.
Nudus & Endymion Phœbi cepiſſe ſororem
Dicitur, & nuda concubuiſſe Dea.

Lucianus Aſino. Ἀποδύομαι, καὶ ἵσταμαι γυμνός, ὡς δῆθεν ἔτι μᾶλλον ἀρέσκων. Chryſoſtomus Homil: 29. ad 1. Cor: 12. Ὥσπερ ἂν εἴ τις σωμάτων οὐκ εἰδὼς διακρίνειν κάλλος, ἀλλὰ τὸ πᾶν τοῖς ἱματίοις τιθέμενος, καὶ τῷ περικειμένῳ κόσμῳ· τὴν μὲν ὡραίαν γυναῖκα, καὶ φυσικὸν κάλλος κεκτημένην ἰδὼν παραδράμοι, τὴν δὲ αἰσχρὰν καὶ δυσειδῆ, καὶ τὸ σῶμα ἀνάπηρον καλὰ ἱμάτια ἔχουσαν θεασάμενος, γυναῖκα ἀγάγοιτο· τοιοῦτόν τι περὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν οἱ πολλοὶ πάσχουσιν, τὴν μὲν αἰσχρὰν φύσει προσιέμενοι διὰ τὸν ἔξωθεν αὐτῆς κόσμον, τὴν δὲ ὡραίαν καὶ εὔμορφον ἀποστρεφόμενοι διὰ τὸ γυμνὸν αὐτῆς κάλλος, δι' ὃ μάλιστα αὐτὴν ἑλέσθαι ἐχρῆν. Oxonienſis heic, *gratiamque ſuam p.* quod fortaſſe vulgato rectius. ſic 10. *Gratia coloris ambroſei deſignans Venerem.* Pro *probaturæ* forſan & *approbaturæ* ſcribendū. ita *opus ſuum expeditum approbare* infra 6 libro.

Si cujuslibet eximiæ pulcherrimæque feminæ caput capillo exſpoliaveris.] Lactantius ubi ſupra. *Cum ipſa nuditas hominum mire ad pulchritudinem valeat; non tamen etiam capiti congruebat; quanta enim in eo futura deformitas eſſet, ex calvitio apparet.* Baſil: ad illa 3 Eſaiæ, ἀντὶ τοῦ κόσμου τῆς κεφαλῆς φαλάκρωμα ἕξεις. Τοῦ κατὰ φύσιν κόσμου ἀπεστερήθησαν, καὶ ἐγένοντο ἀωρότατον θέαμα. ἐν τῇ ἀποβολῇ τῶν τριχῶν, ὃς οἰκεῖος καὶ συγγενὴς κόσμος παρ' αὐτῆς τῆς φύσεως ταῖς

γυναιξὶ παραβέβληται). Confer Theodoretum Serm. 4. περὶ Προνοίας, & hiſtoriam 2. 53. ab Iſidoro Peluſiota narratam. In loco D. Baſilij videtur περιβέβληνται legendum.

Toto Cupidinum populo comitata.] *Circumfuſa latiſſimorum parvulorum populo*, ut 10 de Eâdem loquitur. Et bene hîc *comitata* de Cupidinum populo. Claudian: Nupt. Honorij. &c:

Proſequitur volucer late comitatus Amorum.

Cinnama fragrans.] Lib: 8. *Odor corporis cinnamei*. In Vett. Catalectis. *Sinus expanſa profert cinnama*. Infra hoc libro: *Patentis oris cinnameo inhalatu.*

Et contra Solis aciem vegetus fulgurat.] Herodianus de Commodo. Κόμη ἦν φύσει ξανθὴ καὶ οὔλη, ὡς, εἴποτε φοιτῴη δι' ἡλίου, τοσοῦτον ἐκλάμπειν αὐτῷ πυροειδές τι, ὡς τοὺς μὲν οἴεσθαι ῥίνημα χρυσοῦ προϊόντι ἐπιπάσσεσθαι. Quibus hoc naturâ non datum, artificio quæſitum. Plutarchus in Erotico. Τὸ φάρμακον ᾧ τὴν κόμην αἱ γυναῖκες ἐναλειφόμεναι, ποιοῦσι χρυσοειδῆ καὶ πυῤῥὰν &c: Ioſephus Antiquit. 8. de juvenibus qui Solomonis currus conſcenderunt. Ἐπικόσμησιν δ' αὐτοὺς &c: μηκίστας καθειμένοι χαίτας &c: ψῆγμα δὲ χρυσίου καθ' ἡμέραν αὐτῶν ἐπίσηθον ταῖς κόμαις, ὡς στίλβειν αὐτῶν τὰς κεφαλὰς, τῆς αὐγῆς τοῦ χρυσίου πρὸς τὸν ἥλιον ἀντανακλωμένης. Eadem ab auratis veſtibus Soli reſpondentibus φιλοτιμία. De Herode Agrippa Suidas. Τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος προσαπτομένης τῷ ἐνδύματι λαμπηδὼν τῇ αὐγῇ τῆς ἐσθῆτος ἀνακραθεῖσα, τὰς ὄψεις τῶν περιεστώτων κατέστραψε. *Fulgurat* hîc, ut & înfra de crinibus lib: 5. *Quorum ſplendore nimio fulgurante, etiam ipſum lucernæ lumen vacillabat.*

Contra Solis aciem &c: fulgurat.] Plinius de pavone. *Gemmantes expandit colores, adverſo maximè Sole, quia ſic fulgentius radiant.*

Placidus renidet.] Ita melius quam *renitet*. Horatius.

Non ebur atque aureum
Mea renidet in domo lacunar.

Onomaſticon vetus. *Renideo*, ἀντιστίλβω.

In levem deprimitur umbram.] Quia deſuper flavi, intus nigricantes. Anacreon ad pictorem, de Delicijs ſuis.

Λιπαρὰς κόμας ποίησον
Τὰ μὲν ἔνδοθεν μελαίνας,
Τὰ δ' ἐς ἄκρον ἡλιώσας.

 Coſ-

Corvina nigredine &c.] Cantic. Solom. 5. 11. *Coma ejus &c: nigra quaſi corvus.*

Cerulos columbarum colli floſculos &c.] Nero apud Senecam Natural: 2. 1.

Colla Cytheriaca ſplendent agitata columbæ.

Philo in de Temulentia. *Τὸν αὐχένα τῆς περιστερᾶς ἐν ἡλιακαῖς αὐγαῖς οὐ κατινόησας μυρίων χρωμάτων ἀπαλλάττοντα ἰδέας; ἢ οὐχὶ φοινικοῦν, καὶ κυανοῦν, πυρωπόν τε αὖ, καὶ ἀνθρακοειδῆ; &c:*

Quid, cum frequenti ſobole ſpiſſus cumulat verticem &c:] Iſidorus 19. 23. de virginibus. *Quarum ornatus propriè ſic eſt, ut concumulatus in verticem ipſam capitis ſui arcem ambitu* (fors: *ambitus*) *crinium contegat.* Suetonius de Nerone. *Circa cultum habitumque adeo pudendus, ut comam ſemper in gradus formatam, peregrinatione Achaica etiam pone verticem ſubmiſerit.*

Vel prolixa ſerie porrectus dorſa permanat.] Infra lib. 11. *Crines &c: per divina colla paſſivè diſperſi.* Pollux. 2. 3. *Ἀνασεσυρμένην τὴν κόμην ἔχων, &c: τῷ τι μεταφρένῳ περιῤῥίπτεται.* Vide & Cupidinis ſtatuâ Calliſtratum. Tertullianus de Cultu fæmin. cap. 7. *Quid crinibus veſtris quieſcere non licet, modo ſubſtrictis, modo relaxatis, modo ſuccinctis &c:?* Ovidius.

Ponendis in mille modis præfecta capillis.

Idem: *Nec genus ornatus unum eſt, quod quamque decebit*
Eligat, & ſpeculum conſulat ante ſuum.
Altera ſuccincta religetur more Dianæ,
Ut ſolet, attonitas cum petit illa feras.
Alterius crines humero jactentur utroque,
Talis es aſſumpta Phœbe canore lyra.

Auro, veſte, gemmis, omnique cætero mundo exornata] *Ἱματισμῷ, καὶ παντὶ τῷ γυναικείῳ κόσμῳ κεκοσμημένη,* ut Iuditha 12. 15. Servius ad Æneid. 4. de Didone. *Veſte, auro, &c: purpura comtior.*

Ornata non poſſit abire.] Oxon: *adire*, unde rectum *audire* putem.

In mea Fotide non operoſus, ſed inordinatus ornatus addebat gratiam.] Petronius.

——*Neglectim quæ ſe mihi comit amica*
Suadet, & ornatus ſimplicitate valet.

Ovidius,

Ovidius, tot amandi prætextus enumerans,

Non eſt culta? ſubit, Quid cultæ accedere poſſit?

Philoſtratus de Palamede. Καὶ αὐχμηρὸν περὶ τῷ προσώπῳ ἔχειν πολιὰν, ἡδίω τῶν Εὐφόρβου πλοκαμῶν τῶν χρυσῶν. Sic ἀυχμὸν ἀγωγὸν 3. 22. in Arriani Epictetæis. Κόσμον ἄκοσμον habemus Pædag. 3. Clem: Alexandrini: nec tamen *inornatus* hoc loci pro *inordinatus* ſcribendum. Apuleius de Mundo loquens. *Eſt Dei munere ornata ordinatio.*

Per colla diſpoſitos] lib. 11. *Crines &c. per divina colla paſſivè diſperſi.* Pro *emiſſos* placeat *demiſſos* ſcribi.

In ſummum verticem nodus adſtrinxerat.] De quo ita lib. 3. *Adiuro per dulcem iſtum tui capilli nodulum.* Servius ad Æneid. 4. *Crinem qui illi retrorſum in nodum collectus.* Pag: 27.

Nec diutius quivi tantum cruciatum ſuſtinere, ſed pronus in eam &c:] Cicero Antonianarum 2. *Homo miſericors ferre non potuit, caput aperuit, in collum invaſit:*

Qua fine ſummum cacumen capillus aſcendit, mellitiſſimum illud ſavium impreſſi.] Sic, *oſcula ferre comæ* Propertius. Ariſtænetus 1. 16. Ἐκβακχευθεῖσα τῷ ἔρωτι, ἀνέκλασέ τι πρὸς ἑαυτὴν τὸν αὐχένα, καὶ πεφίληκεν, &c: *Savium mellitiſſimum*, ut & infra 6. & ibidem *mellitis ſaviis.* nec non apud Longum Sophiſtam μελιτῶδες φίλημα. Pro *qua fine ſ. cacumen &c:* legerim, *qua in ſummum cacumen &c.*

Tunc illa cervicem intorſit] Horatius.

Cum flagrantia detorquet ad oſcula
Cervicem.—— Baſilius in de Virginitate. Καθάπερ ἐπαίζετο τις ἀγέλαστος ἐγκύπτει πρὸς τὸν τέρποντα, τὸν αὐχένα χαλκῶς περιστρέφουσα.

Ad me converſa limis &c: oculis.] Plutarch. in de ſolertia animalium. Σκαιὸν ὄμμα παραβαλοῦ θύννου δίκην.

Limis oculis.] Quintilianus 11. 3. *Oculi limi, &, ut ſic dicam, Venerei.* Fulgentius Mytholog. 2. *Ad libidinem limaces viſus intorſit.* Iſidorus 12. 1. *Cujus oculi ad libidinem in transverſum aſpiciunt.* Plinius 11. 37. ubi de oculis. *Torui, flagrantes, graves, transverſi, limi, &c.* Donatus ad Eunuch. 3. *Cum limi dicantur obliqui generaliter, hoc tamen propriè de oculis dicitur.* Et paulo ante: *Limis, eſt transverſis: unde limen dicitur, quod ingredientibus exeuntibuſque transverſum ſit. Quum igitur diſſimulant*

homines, ſe videre quod vident: & non recta facie ſed tranſverſa intuentur, limis aſpicere dicuntur.

Scholaſtice.] Vide Caſaub: ad Hiſt. Aug: Scriptores p. 416. Rittershuſium ad Præfationem Salviani.

Cave ne nimia mellis dulcedine diutinam bilis amaritudinem contrahas.]

Neve ex ambroſia tibi mutatum cadat iſtud
Catull: *Suaviolum triſti triſtius helleboro.*
Lucret: *Nempe inamareſcunt epulæ ſine fine petitæ.*

Julianus in Epiſtolis. Χολῆς αὐτὸ (μέλι) ποιητικὸν εἶναι σύμπαντες ὁμολογοῦσι, καὶ τρέπειν τοὺς χυμοὺς εἰς τοὐναντίον τῆς γλυκύσεως. Vide Proverb: 26. 16. et 27. Sirachidem 37. 33. Scholiaſtes ad Ranas Ariſtophanis. Τὸ πολὺ, κἂν ᾖ γλυκὺ, πονηρόν ἐστι. Suidas, ex neſcio quo Veterum.

Τρώγων γλυκερὰ πικρίας ἕξεις τρόπους.

Hieronymus ad Furiam. *Quaſi coturnicum carnibus uſque ad nauſeam ſaturata es: amariſſimam choleram tua ſenſere fauces.* Latet autem heic ſcitum certum & ſalubre: filias Voluptatis Mærorem & Triſtitiam eſſe. Venus in Pſychen vindicatura poſt delectamentum ſuo cum Cupidine habitum. *Vbi ſunt Sollicitudo atque Triſtities ancillæ meæ? quibus introvocatis tradidit torquendam eam.* Appoſite ad Apuleium Solomo. (qui & a *melle* ſimilitudinem ſumpſit) Μέλι ἀποστάζει ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης, ὃ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα, ὕστερον μὲν τοι πικρότερον χολῆς εὑρήσεις. 5. 3. 4.

Infra lib. 6.

Mea feſtivitas.] Plaut. Cas:

Mea vita, mea feſtivitas ſine amabo ted amari
Meus feſtus dies. ———

Cum ſim paratus vel uno ſuaviolo interim recreatus, ſuper ignem iſtum porrectus aſſari.] Scriptor ad Hebræos 12. 16. Ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ. Plutarchus in de liber: educandis. Μίαν ἡδονὴν θανάτου τιμώμενοι.

Et cum dicto arctius eam complexus, cœpi ſuaviari.] Siſenna in Mileſijs. *Simul hæc dicens, ſuavium dedit.* Achilles Tatius 2. Καὶ ἅμα λέγων, τὴν χεῖρα βιαιότερον περιέβαλλον, καὶ ἐφίλουν. Infra heic. *Et converſum amplexus oſculatur arctiſſimè.*

In amoris parilitatem congermaneſcenti mecum.]

Suidas

Suidas. *Συσταθεύσω, συνούσει ἐπιτήσω τῷ ἔρωτι· ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν χρεῶν.* *Congermaneſcere*, eſt quod apud Philonem (de Eva loquentem) *γάννυσθαι καὶ ἀντιπροσφθέγγεσθαι.* lib: *περὶ κοσμοποιΐας.*

Et occurſantis linguæ illiſu nectareo.] Lib. 5. *Suavium blandientis appulſu lingua longe mellitiſsimum.* Lucretius.

Affigunt avidè corpus, junguntque ſalivas
Oris, & inſpirant preſſantes dentibus ora.

Pereo inquam: imò, jamdudum perij, &c] Apud Plaut: Bacchid.

——— *Nihili ſum,*
Tactus ſum vehementer viſco, ſtimulo cor foditur.

Tibi mutua voluntate mancipata ſum.]

Sic amor amborum tetigit rude pectus, & æquum
Vulnus utrique dedit. —— Infra lib. 4. *Affectione mutua mihi pignoratus.*

Prima face tuum cubiculum adjero.] Rectior ſcriptura eſt *adero.* Infra lib. 5. *Scopulum iſtum protinus aderunt.* jam & *adero* in Oxonienſi video.

Tota enim nocte tecum fortiter &c. præliabor.] *Tota nocte*, ut apud Propertium.

——— *Experta puella*
Officium tota nocte valere meum.

præliabor, ut infra lib: 5. *Veneris præliis velitari.* & 1. 10. Ariſtæneti, *νυκτομαχεῖν.* Virgil: —— *Nocturnaque bella.* ubi Servius: *Quibus coitus. Fortiter*, ut lib. 9. *Ille adulterorum fortiſsimus.* & apud Petronium. *Qui ne tum quidem cum fortiter faceres, cum pura muliere pugnâſti.* Juvenal.

—— *Solaque libidine fortes.*

Mittit mihi Byrrhæna xeniola.] Suidas. *Ξένιον: τὰ δῶρον τὸ πεμπόμενον ξένῳ.*

Porcum opimum, quinque gallinulas, & vini cadum in ætate pretioſi.] Horatius.

———*Accipis uvam,*
Pullos, ova cadum temeti. —— Vitruvius Lib. 6. *Cum fuerunt Græci delicatiores, & a fortunâ opulentiores, hoſpitibus advenientibus inſtruebant triclinia, cubicula, cum penu cellas: primoque die ad cœnam invitabant: poſtremò* (lege *poſtero*) *mittebant pullos, ova, olera, poma &c.*

In ætate ſincera lectio eſt, nec debuit moveri. ſic *Epiſcopum in ætate antiquum* Cyprianus dixit. Iuriſconſultus in l. 3. §. 1. ad SC. Silan: *In gravi valetudine affectum*, & Noſter lib. 6. *In laboribus defeſſum*.

Vini cadum in ætate pretioſum] Talis

—— Nonum ſuperantis annum
Plenus Albani cadus—— apud Horatium. Statius.
Vinaque perpetuis ævo certantia faſtis.

Et benè, *pretioſum*. Horatius.

—— Albani veteris pretioſa ſenectus.

Veneris hortator & armiger Liber.] Ovidius.

Vina parant animos Veneri.——Euripides Bacchis.

Οἴνου δὲ μηκέτ' ὄντος οὐκ ἔστι Κύπρις.

Theo in Aratum. Ὀρθῶς Διόνυσος καὶ Ἀφροδίτη λέγονται μετ' ἀλλήλων εἶναι. Achilles Tatius 2. Οἶνος ἔρωτος τροφή. Porphyr. περὶ ἀποχ: 4. de Ægyptiorum ſacerdotibus. Ἀφροδισίων ἔφασαν (οἶνον) ὀρέξεις ἐπιφέρειν. Scholiaſtes ad Theocriti Eidyll. 10. Ὁ οἶνος κεραννύμενος πρὸς ἀφροδίσια ἐγείρει. Lucianus in Amoribus. Τερπνοτέρα Ἀφροδίτη μετὰ Διονύσου, καὶ τὸ πῦρ ἀμφοῖν ἡδὺ σύγκρατον· εἰ δ' ἀποζυγωθεῖεν ἀλλήλων, ἧττον εὐφραίνουσιν. Scholiaſtes Ariſtophanis. Ἡδονὴ καὶ ἀφροδίσια μέθη ἐξανίστησι. & poſt, Ἀκόλουθα τοῖς Διονυσιακοῖς ποτοῖς τὰ Ἀφροδίσια. Valer: Max: 2. 1. *Proximus a Libero patre intemperantiæ gradus ad inconceſſam Venerem eſſe conſuevit.*

Vinum iſtud ſorbeamus hodie omne, quod nobis reſtinguat pudoris ignaviam.] Ovidius.

Nox et Amor vinumque nihil moderabile ſuadent.

Arnobius lib. 7. *Quid Deo cum vino eſt, venereis re proxima? &c: verecundiæ, pudoris, & caſtitatis inimica?* Lucian: in de Dea Syria. Ἅμα οἴνῳ ἐσιόντι παρρησίη εἰσέρχεται.

Pag: 28. Et alacrem vigorem libidinis incutiat.] Minucius in Octavio. *Vbi convivium caluit, & inceſtæ libidinis ebrietate fervor exarſit.* Scholiaſtes vetus Horatij ad Epiſt. Lib. 1. *Inter omnia quæ vino accidunt & illud eſt maximum, quod vires in Venerem præſtat.* Iſidorus 8. 11. de Libero. *Attributas ei mulieres dicunt, & vinum, propter excitandam libidinem.* Infra hîc lib. 10. *Vino &c. copioſo memet madefeceram, & unguento fragrantiſſimo prolubium libidinis ſuſcitaram. Alacris vigor* heic, ut apud Serenum Sammonicum.

Tunc poteris alacrem capitis reparare vigorem.

Infra hîc lib.10. *Saltationis agilem vigorem.* Gellius 19.12. *vigores & alacritates* junxit.

Hac enim litarchia &c.] Utuntur voce iſta Hieronymus in de Malchi vita. Interpres vetus 1 Sam: 9. 7. Chryſologus Serm:39. Scholiaſt. ad Sat. 12. Juvenalis.

Vt in nocte pervigili, & oleo lucerna, & vino calix abundet.] Infra heic. *Lucerna prægrandis, & oleum ad lucem ſufficiens, & calida cum oenophoris & calice.*

Nam boni Milonis concinnaticiam menſulam &c.] Æneid: 1.

Vina bonus quæ deinde cadis onerarat Aceſtes.

ubi Serv. Fuldens. *Bonus hic largus, liberalis.* ergo *bonus* hîc Milo κατ' ἀντίφρασιν dictus.

Aſſiduè reſpiciens præminiſtrantem Fotidem, inibi recreabar animo.] Dum Milo cum uxore dant menſæ operam, ſe Fotide ſua Apuleius paſcit. Apud Achillem Tatium ille Lib. 1. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι τῇ γαστρὶ μετρήσαντες τὴν ἡδονὴν, ἐγὼ δὲ εὐωχίαν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς φέρων, τῶν τε τῆς κόρης προσώπων γεμισθεὶς, καὶ ἀκράτῳ θεάματι &c. ἀπῆλθον μεθύων ἔρωτι. Et 5. Τὸ μὲν δεῖπνον ἦν πολυτελὲς, ἡ δὲ ἐφαπτομένη τῶν παρακειμένων, ὡς δοκεῖν ἐσθίειν, οὐκ ἐδυνάμην τυχεῖν ὁλοκλήρου τροφῆς, πάντα δὲ ἔβλεπέ με. οὐδὲν γὰρ ἡδὺ τοῖς ἐρῶσι πλὴν τὸ ἐρώμενον· τὴν γὰρ ψυχὴν πᾶσαν ὁ ἔρως καταλαβὼν, οὐδὲ αὐτῇ χώραν τῇ τροφῇ δίδωσι. Porro pro *animo* fidenter *animi* reponimus. certiſſima ex ſimillimo loco conjectura noſtra. extat in hæc verba infra lib: 5. *Dum ſæpius divini vultus intuetur pulchritudinem, recreatur animi. Animi recreatur* etiam lib. 11. dixit.

Lucernam intuens Pamphile, quam largus (inquit) imber craſtinò aderit!] In Veſpis Ariſtophanis.

Οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐχ ἡμερῶν τεττάρων τὸ πλεῖστον
Ὕδωρ ἀναγκαίως ἔχει τὸν θεὸν ποιῆσαι.
Ἔπεισι γοῦν τοῖσι λύχνοις οὑτοιῒ μύκητες.
Φιλεῖ δ' ὅταν ᾖ τοῦτο, ποιεῖν ὑετὸν μάλιστα.

Grandem, inquit, iſtam lucernæ Sibyllam paſcimus.] Oxon: *G. i. i. lucernam Sibyllam dicam.* quod fortaſſe vulgatis rectius. Palat: & Lipſii Ms. *dicamus.*

Ad hæc ego ſubijciens &c.] Oxon. *At ego ſubijciens.*

Prima divinationis experimenta.] Idem Codex *ſup-*

plementa. Male pro *prima* autem *priva* eruditi repoſuerunt. Infra lib. 9. *prima facinoroſa diſciplina arma.* ſic Horatio *elementa prima.*

Nec mirum, licet modicum &c:] Tolle πλείαν στιγμὴν, & uno tenore lege. Ita ſenſus, alioqui involutior futurus, ſatis obvius erit.

Memorem illius majoris & cœleſtis ignis &c.] Lactant. 7. 21. itidem de igne terreſtri loquens. *Quem labes terreni corporis quo tenetur, & fumus exilire cogit, & ad cæleſtem naturam cum trepidatione mobili ſublevari.*

Chaldæus quidam hoſpes miris totam civitatem reſponſis turbulentat.] —— *Improvida pectora turbat.* Onomaſt: vetus. *Turbulento.* διαθορυβέω. ſic, *reſponſione conſulentes conturbare* 2. 33. Firmicus. Horatius.

Irritat, mulcet, falſis terroribus implet,

Ut Magus. ——— Jul: Paulus Sent. 5. 21. *Vaticinatores, qui ſe Deo plenos aſſimulant, idcirco civitate pelli placuit, ne humana credulitate publici mores ad ſpem alicujus rei corrumperentur, vel certe ex eo populares animi turbarentur.* ſimile Act: 15. 22. λόγοις ταράττειν. Proprie autem hoc loco *reſponſis.* ſic in Apologia. *Mathematicos quoſdam conſuluit, qui (utinam illud non vere) reſponderunt &c:* Apud Julium Obſequentem: *Aruſpex reſpondit &c.* In Plauti Curcul:

—— *Conjectores à me conſilium petunt:*

Quod eis reſpondi, ea omnes ſtant ſententia.

Recte porro mendicabulum hoc hominis *hoſpes* vocatur. Artemidorus 3. 21. Οἱ μάντεις περινοστοῦσι. Infra de ſimili grege Lib: 9. *Aſſiduis interrogationibus argumenti ſatietate defecti, rurſum ad viam prodeunt.* ad nova nempe hoſpitia quærenda.

Et arcana fatorum ſtipibus emerendis edicit in vulgus.] In libello de Mundo. *Propheta Deorum majeſtate effantur cæteris quæ divino beneficio ſoli vident.* cui loco forſan mutilo ſupplendum *pleni.* Vide locum Julii Pauli paulo ſupra adductum. Infra lib: 8. *Velut numinis divino ſpiritu repletus, ſimulabat ſauciam verecordiam.* Ait Apuleius *ſtipibus emerendis.* Sophocles.

Τὸ μαντικὸν γὰρ πᾶν φιλάργυρον γένος.

Illud *arcana fatorum* eſt à Poëtarum præcipuo, qui lib. 1. *Fato-*

—— *Fatorum arcana movebo.*
et 7. —— *Fatorum arcana reliquit.*

Qui dies copulam nuptialem adfirmet.] Sixtus P. 3. (Lib: de caſtitate) de Idolorum cultu loquens. *Hic in matrimoniorum celebratur auſpiciis. quando certus auſpicatur dies, quando conjunctionis hora ſignatur &c:* Cicero in pro Muræna. *Erant in magna potentia qui conſulebantur: à quibus dies tanquam à Chaldæis petebatur.*

Qua (inquit) corporis habitudine præditus, quove nomine nuncupatus eſt hic iſte Chaldæus?] Suetonius in Auguſto. *Et ita ut certior fieret, quâ is ætate, qua ſtaturâ, quo colore eſſet: etiam quibus corporis notis vel cicatricibus.* Pag: 29.

Procerus & ſuffuſculus.] Gloſſator vetus ad Perſii Sat. 5. de Glycone Tragœdo. *Fuit ſtatura longa, fuſci corporis.* Suidas de Epaphrodito Grammatico. Τὸ σῶμα ἦν μέγας καὶ μέλας. Donatus de Terentio. *Mediocri ſtatura &c: colore fuſco.* (*atrati.*

Suffuſculus.] Ammian. de Ægyptiis. *Suffuſculi &*

Mihi denique &c: inquirenti, multa reſpondit &c: & ſatis varia.] Apposite Declam. 4. Quintilianus. *Tota in eo ratio fallendi eſt, non dare conſulentibus quod depoſcunt: ſed caligine, magnaque promiſſorum varietate ſuſpenſos ſic dimittere, ut quicquid caſus attulerit, putent prædictum eſſe.*

Non parvas ſtipes, imò verò mercedes opimas jam conſecutus.] Lib. 8: *Stipes æreas, imò verò argenteas multis certatim offerentibus.* Et 9. *Divinationis aſtu captioſo contraxerant non parvas pecunias.*

An ſævam verius dixerim.] Non extant in Oxon: Codice.

Frequentis populi circulo ſeptus.] Heſychius ex Appione. Ἀγύρτας, συναθροιστοὺς (lege, συναθροιστὰς,) μάντεις.

Coronæ circumſtantium fata enodaret.] Elegantius in editis quibuſdam *fata donaret.* atque ita in Oxon: Ms. Elmenhorſtius ex loco quodam Lib: 4. lectionem alteram ſtabilitam voluit: ibi autem de ſorte jam data, heic de dandis ſortibus agitur. *Donaret* ergo retineamus, quo nil potuit diſertius, nec ad plenariam Magorum poteſtatem accommodatius dici. ſic de Principe vetus Panegyriſtes. *Et dediſſe homini novum fatum.* Propriè & *corona circum-*

circumſtantium . ſic 2. Florid. *A circumſtantis coronæ abeuntu &c.* Suetonius in Auguſto. *Dimiſſo conſilio, & corona circumſtantium*. Plinius avunculus 8.40. *Magna Pop: Rom. corona circumſtante.* Plinius nepos Epiſt: lib. 6.33. *adſtantium coronam* dixit. Servius ad Æneid. *Ne offendatur populi circumſtantis corona.* Horatius. Epiſtol: Lib. 2. —— *Clamore coronæ*. Scholiaſtes. *Suffragio multitudinis*. Idem de Arte Poët.

Ne ſpiſſæ riſum tollant impune coronæ.

Scholiaſtes. *Ne rideat catus ſpectantium, qui in ſimilitudinem coronæ &c. circumdantur.* Sic *circulum & coronam circumſtantium* Donatus ad 2.3. Phorm: Lactantius 4.6. *Corona eſt circumſtans in orbem populus.*

Cerdo quidam nomine negotiator acceſſit.] A *lucro* nomen apte negotiatori affictum. Scholiaſtes vetus Horatii ad Serm. 2. *Mercurius eſt Deus lucri, unde* (id eſt, *à quo*) *negotiatores nomen habent*. Euſeb: Hiſtor: Eccleſ: 4.11. Κέρδων τις ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Σίμωνα *&c.* In l. 2. ff: de oper: libert: *Cerdonem ſervum meum manumitti volo.* Juvenalis 4. —— *Et quæ*

Turpia cerdoni, Volſcos Brutumque decebunt?

Scholiaſtes. *Græce dixit turpem, vulgarem, lucricupidum.* ubi *vulgaris* videtur eſſe qui Act: 17.5. ἀγοραῖος. Pro *lucricupidum* melius *turpilucricupidum* ſubſtituas. Idem Scholiaſtes alibi ad eandem Satyram. *Cerdonibus, ignobilibus, turpilucricupidis*. τὸ *nomine* in Apuleio noſtro modis omnibus retinendum. Sic infra lib: 4. *Fama celebrem quendam nomine Democharem, &c.* & 5. *Puellam, Pſyches nomine dicitur, &c.* Ammianus (frequentiſſimus imitator Noſtri) Lib: 14. *Nohodares nomine quidam, è numero optimatium.* & Lib. 21. *Cujus diſciplinæ Tages nomine quidam monſtratur.* Ex quibus obiter videas etiam quam fruſtra ille qui heic *quidem* ſubſtituit. Meurs.

Iam depoſita crumena, jam profuſis nummulis, jam dinumeratis &c.] Florid. 4. *Iam miſeri illius membra omnia aromatis perſperſa: jam os ipſius odoro unguine delibutum: jam eum pollinctum, &c.* Infra hoc libro. *Iam tumore pectus extolli, jam ſalubris vena pulſari, jam ſpiritus corpus impleri &c.* Ita Apuleium juvat cum ſeipſo componere.

Ecce

Ecce quidam de nobilibus adoleſcentulis &c:] Qui agyrtis & æruſcatoribus plerumque adſtabant. Origenes contra Celſum 3. Ὁρῶμεν καὶ τοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐπιρρητότατα ἐπιδεικνυμένους, καὶ ἀγείροντας, εἰς μὲν φρονίμων ἀνδρῶν σύλλογον οὐκ ἄν ποτε παρελθόντας· οὐδ᾽ ἐν τούτοις τὰ ἑαυτῶν κατατολμήσαντας ἐπιδεικνύειν· ἔνθα δ᾽ ἂν ὁρῶσι μειράκια, καὶ οἰκοτρίβων ὄχλον, καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων ὅμιλον, ἐνταῦθα ὠθουμένους τε καὶ καλλωπιζομένους. De hujuſmodi *nobilibus adoleſcentulis* quædam infra dicemus -

A tergo arrepens, eum lacinia prehendit.] Terentius Phorm.

Puer ad me accurrit Mida, pone apprehendit pallio.

Suidas in Βάρβιτος &c: Προσελθὼν ἡσυχῇ κατόπιν, θοιμάτιον λαβόμενος, &c. Plautus Trinum:

——— *Ille deprehendit hunc priorem pallio.*

Et converſum amplexus oſculatur arctiſſimè.] Apud Achillem Tatium. Καί μου τις κατόπιν βαδίζοντος ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς χειρὸς ἄφνω λαβόμενος, ἐπισχὼν &c. περιπλεξάμενός με πολλὰ κατεφίλει. Bertin: & Oxon. Ms. *exoſculatur.*

Ubi primum conſuaviatus eum &c.] Cod: Oxon: *Vbi prius &c.*

Attonitus eſt repentinæ viſionis ſtupore, et &c.] Rectius in eodem & Bertin: Cod: *Attonitus & repentina &c.*

Sed viciſſim tu quoque frater memora quemadmodum &c.] Apud Ovidium Metamorph. 14.

Tu quoque pande tuos comitum gratiſſime caſus,
Et Ducis & turba quæ tecum eſt credita Ponto.

Apud Virgilium:

Sed te qui vivum caſus age, fare viciſſim
Attulerint. —— Sidonius 8. 6. ad Naumachium. *Sed de ſodali deque me ſatis dictum: Tu nunc inter iſta quid rerum? quas mihi ad vicem noſſe non minus cordi.* In Terentii Heautont: —— *Da te mihi viciſſim.* ubi Eugraphius. *Quemadmodum ego tua verba audivi ita viciſſim te mihi da.* Lucianus de ſe & Nigrino. Σφόδρα φιλοφρόνως με ἀσπασάμενος, ἠρώτα ὅ,τι καὶ πράττοιμι· κἀγὼ πάντα διηγησάμην αὐτῷ, καὶ δῆτα ἐν μέρει καὶ αὐτὸς ἠξίουν εἰδέναι ὅ,τι καὶ πράττοι. Achilles Tatius Lib. 7. Ὡς δὲ ἐπαύσατο, τὴν ἀντίδοσιν ᾔτει τοῦ λόγου τῶν ἀτυχημάτων· λέγοις

ἄν,

ἄν, εἰπών, καὶ σὺ τοῦ σεαυτοῦ. Chorus feminarum apud Euripidem ad Polinicen.

Φοίνισσα μὲν γῆ, πατρὶς ἡ θρέψασά με, &c.
Σὺ δ' ἀνταμείψαι μ', ὅς τις ὢν, ἐλήλυθας
Ἐπτάστομον πύργωμα Θηβαίας χθονός.

Hoc ſenſu accipienda putem Gloſſarii illa col. 49. lin: 49. (mihi obſcura quidem, & fortaſſe corrupta.) *Compenſat*, ἀντιδιαλογίζεται. legendum ne, ἀντιδιαλέγεται? id eſt, (ut heic Tatius Achilles) λόγον ἀντιδίδοται: quod qui facit, *alterius ſermonem compenſare* videtur. Si quis quid aptius commentus fuerit, iſta ocyus è medio faceſſant.

Et maris & viæ iter.] Claudianus.

——— *Non dura viarum,*
Non incerta maris. ——— Horatius.
—— *Odio maris atque viarum.* Propertius.
Et maris, & terra ſæva pericla via.

Sic, *tædium viarum & maris* apud Tacitum Annal: 2. Infra hîc lib. 10. *Partim terreſtri, partim maritimo itinere.* & 7. *Itinerum difficultatibus, mariſq; terroribus exantlatis.*

Necdum ſuus.] Gloſſæ. ὁ ἑαυτοῦ, *ſuus*. Catullus.

Necdum etiam ſeſeque ſui tum credidit eſſe.

In Oxon: *Nec adhuc ſuus*.

Hoſtes (inquit) &c. tam duram &c. peregrinationem incidant.] Horatius.

Hoſtium uxores puerique cæcos
Sentiant motus orientis Hadi, et
Æquoris nigri fremitum, & trementes
Verbere ripas.

Tacitus Hiſtor. 1. de Antonio Primo. *Converſus ad ſigna & bellorum Duces, hoſtium potius exercitibus illum furorem, illam diſcordiam injicerent, orabat.* Vide & 4. 16. Danielis.

Ovid: *Hoſtibus eveniant convivia talia noſtris.*

Idem 3. 8. de Ponto.

Clauſa tamen miſi Scythica tibi tela pharetra,
Hoſte precor fiant illa cruenta tuo.

et Amor: 3. 10. *Eveniat noſtris hoſtibus ille pudor.*

Item ad Liviam. *Hoſtibus eveniat longa ſenecta metu.*

Avienus de Erythræo mari:

An aquis rapidi ſubtectus gurgitis unda,
Nec in terga ſalis lembum contorqueat unquam,

Ant

Ane monſtrigenis hoſtem licet inferat aſtus
Fluctibus. —— Initio lege, *Ah ne quis:* & *ſubvectus.* poſt, *Ah, ne monſtrigenis &c.* Virgil: Georg. 2.
—— *Ah, nimium ne ſit mihi fertilis illa.*

Avienus iſte (ut quibus vixit temporibus, non infimi ſpiritus Poëta, Notiſque ſatis copioſis à nobis illuſtratus) quo minus è ſcriniis prodiret noſtris occupata in aliis ſtudia obſtitere.

Variis procellarum turbinibus quaſſata.] Plin. lib. 32. Procemio. *Quid violentius mari ventiſque? quid turbinibus & procellis?* In Gloſſ: Θύελλα. *Turbo, procella.* Tertullianus in de Anima. *Nullis depugnata turbinibus, nullis decumanis pulſata.*

Vtroque regimine amiſſo.] Ovid. Metamorph. 11.

Frangitur incurſu nimboſi turbinis arbor,
Frangitur & regimen. —— Petronius. *Peragit interim tempeſtas mandata Fatorum, omneſque reliquias navis expugnat: non arbor erat relicta, non gubernacula, &c.*

Ægrè ad ulterioris ripæ marginem detruſa.] Infra lib. 6. *Ad ulteriorem ripam commeantes futili cymba deducit.* Feſtus in Breviario. *Navibus milites in ulteriorem ripam tranſvexit:* εἰς τοὺς ἀντιπέραν αἰγιαλοὺς, Philo in de Moſe dixit. Virgil:

Tendebantq; manus ripæ ulterioris amore.

Livius lib. 29. *Inter virgulta ulterioris ripæ emerſerunt.* Ammianus lib: 16. *Ad ulteriores ripas poſt multa diſcrimina pervenere.* et 24. *Ad ulteriorem ripam nullo urgente tranſgreſſus.* et 25. *Tandemque univerſi præter merſos ad ulteriores venimus margines.* Plin: Hiſtor: 6. 22. *Fluminis ulteriore ripa merces expoſitas &c.* Curtius Lib. 9. *In oculis duo omnium majora navigia ſubmerſa ſunt: leviora, cum & ipſa nequirent regi, in ripam tamen innoxia expulſa ſunt.* ubi loci *in ripam ulteriorem tamen* non male ſuſpiceris legendum.

Et nos, omnibus amiſſis, vix enatavimus.] Baſilius Conc: de Eleemoſ: Εἰσί τινες ἐξ ἐπικρατείας κινδύνου τινὸς ἀναρπασθέντες, καὶ μηδεμίαν ἔχοντες περιλελειμμένην αὐτοῖς βίου ἀφορμὴν, ἀλλὰ μόνῃ τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι διαφυγόντες αὐτοί. Hoc eſt quod hîc Lucius, *amiſſis omni-*

omnibus. Vix enatavimus (inquit). Sic μόλις & μόγις Græci: præcipuè in marinis diſcriminibus. Diodorus lib. 13. de Athenienſibus. Ἀπέβαλον ναῦς δύο πρὸς ταῖς εἴκοσι, τὰς δὲ λοιπὰς μόγις εἰς Ἐρετρίαν διέσωσαν. Artemidorus 1. 2. Ἀπώλετο τὸ σκάφος, αὐτὸς δὲ σὺν ὀλίγοις μόλις ἐσώθη. Idem 5. §. 57. Ναυαγίῳ περιπεσὼν, νεὼς ἀπολλυμένης, μόλις ἐσώθη. Ibidem §. 83. Περιπεσὼν ναυαγίῳ, ἐπὶ ἔσχατον ἐλθὼν κίνδυνον, μόλις ἐσώθη. Ioſephus Antiquit. 14. 25. Χειμῶνι σφοδρῷ περιπεσὼν, μόλις εἰς Ῥόδον διασώζεται. Apud Euripidem Helena. —— Ναῦς δὲ πρὸς πέτρας

Πολλοὺς ἀριθμοὺς ἄγνυται ναυαγίαν.
Τρόπις δ' ἐλείφθη ποικίλων ἁρμοσμάτων,
Ἐφ' ἧς ἐσώθην μόλις ἀνελπίστῳ τύχῃ.

Lucianus veræ hiſtor. 2. Χειμὼν σφοδρὸς ἐπιπεσὼν, καὶ προσαῤῥάξας τὸ σκάφος τῷ αἰγιαλῷ, διέλυσεν· ἡμεῖς δὲ μόλις ἐξενηξάμεθα. Idem in de merc: cond: naufragia ſua verboſè memorantes deridens. Καὶ τέλος, πρὸς πέτραν τινὰ ὕφαλον, ἢ σκόπελον ἀπόκρημνον περιῤῥήξαντες τὸ δύστηνον σκαφίδιον, ἄθλιοι κακῶς (id eſt, μόγις) ἐξενήξαντο. Notetur ultimo loco τὸ *enatavimus*. Virgilius. —— *Huc pauci veſtris adnavimus oris*. ubi Servius. *Elegit aptum naufragio verbum, ad miſericordiam eliciendam*.

Quodcunque &c. extraximus, id omne latrocinalis invaſit manus.] Phædrus.

——— *Pauci enatant*. Et ſtatim;
Prædones adſunt, rapiunt quod quiſque extulit.

Vide in Andronico Comneno Nicetam Choniatem. Petronius poſt naufragii narrationem. *Procurrere piſcatores parvulis expediti navigiis, ad prædam rapiendam*. Palinurus apud Virgilium:

Paulatim adnabam terræ, jam tuta tenebam,
Ni gens crudelis madida cum veſte gravatum,
Prenſantemque uncis manibus capita aſpera montis
Ferro invaſiſſent, prædamque ignara putaſſet.

Ovidius 1. Triſt.

Tu facis ut ſpolium non ſim, nec nuder ab illis,
Naufragij tabulas qui petiere mei.

Bertin: Florent: & Oxon: Mss: *contraximus*.

Sub iſtis oculis miſer jugulatus eſt.] Scriptor Vit: Illuſtr: de Pompeio, *Hujus latus ſub oculis uxoris & liberorum*

liberorum &c. mucrone confoſſum eſt. Iuſtinus Lib: 34. de Achæis. *Ante oculos ſuorum cæſi, lugubre bis ſpectaculum reliquerunt.* Æneid. 1. *Ipſius ante oculos &c.*—— ubi Servius: *Ad majorem dolorem*. Æneid 2.

——*Qui nati coram me cernere lethum Feciſti*——

Servius. *De ſpectaculo queritur, non de morte.* Ibidem. *Quaque ipſe miſerrima vidi*. Servius. *Eſt enim pœna & in atrocitate ſpectaculi*. Idem ad 10. Æneid. *Multa mala graviora videntur, ſi ante oculos noſtros eveniant, quam ſi audiantur*. Herodianus ex perſona Marci Imperatoris. Τὰ δεινὰ ὑπ' ὄψιν πεσόντα οἶκτον μείζονα προκαλεῖται. Cicero ad Torquatum. *Oculi augent dolorem*. Idem. *In omnibus malis acerbius eſt videre, quam audire*. Hecuba apud Euripidem.

Καὶ τὸν φυτουργὸν Πρίαμον οὐκ ἄλλων πάρα
Κλύουσ' ἔκλαυσα, τοῖς δ' εἶδον ὄμμασιν
Αὐτὴ κατασφαγέντ' ἐπ' ἑρκίῳ πυρᾷ.

Et nota heic, *iſtis oculis*. Terent: Heçyr. *Partim quæ perſpexi his oculis.* ubi Donat. *His, quaſi miſeris vult intelligi.*

Tunc demum &c: ſenſit imprudentiæ ſuæ labem.] Onomaſt. vet: *Tum demum*. τότε δὲ. Et bene *ſenſit*: Terent. Andr. 5. 3. ——*Modone id demum ſenſiſti Pamphile?* ubi Donatus. *Sentire dicitur qui vix colligit ſe, vixque animadvertit.* ut alibi. *Vix tandem ſenſi ſtolidus.*

Imprudentiæ ſuæ labem.] Sic infra 8. libro *labem imprudentiæ* dixit.

Iter dextrum pergas.] Id eſt, *proſperum*. Gloſſ: Καλευόδωσις, *Proſperatio*. Vide Rom. 1. 10. In Ms. Oxon. & Vicent. edit. *porrigas*.

Inducta ſerie importunarum fabularum.] *Inducta* ſuo more, (id eſt, eruditiſſimè) dixit. Studioſè in rem præſentem quæſita *induci*, & *inducta* dicebantur. Plinius Lib. 5. Epiſt. 6. *Si nihil inductum & quaſi denium loquimur*. Lucilius.

Multis inductis ſermonibu' concelebrarunt.

ubi Lipſius. *Multis endo loci &c.* Giphanius. *Multis inde loci*. ſed videtur vel ex hoc Apuleij loco nil mutari debere. Ἐπιτροχάζειν διηγήματα porrò apud Suidam occurrunt.

Devorato pudore, ad Milonem aio, ferat ſuam Dio-

phanes ille fortunam.] Id eſt, *ſibi habeat*. nam ſic alii Scriptores loquuntur. Cicero 7. 11. ad Atticum. *Sibi habeat ſuam fortunam*. Apud Ariſtophanem vocanti ſe κακοδαίμονα reſpondetur, —— Κακὸν σαυτῷ νῦν τρίπου. ubi Scholia. Ἀντὶ τοῦ, σαυτῷ ἔχε τὴν κακοδαιμονίαν, μὴ ἐπιμίγνυσαι ἡμῖν κακοδαιμόνων. Marcus de Avidio Caſſio apud Vulcat: Gallicanum. *Sibi ergo habeat ſuos mores*. *Devorare* hîc eſt, *inſuper habere*. ſic 9. *cœli numina devorare*. et poſt eod: libro *devorare injuriam*.

Atque ibi deprehendo epularum diſpoſitiones:] Sic 9. ubi adulter exſpectatur. *Pudica uxor cœnas Saliares comparat &c. menſa largiter inſtructa*. *Diſpoſitiones* heic propriè dixit. Seneca Epiſt: 110. *Delectant te diſpoſita quæ terra marique capiuntur*. Infra lib: 8. *Cœnula probe diſpoſita*. Siracides 30 18. βρωμάτων θέματα: ubi vetus *epularum appoſitiones* vertit.

Pueris extra limen &c: procul diſtratum fuerat] Quintilianus 1. Declam: de maritali toro. *Servuli longius quieſcunt, & præſtatur grande ſecretum genio loci*.

Pag: 31. Cœnæ totius honeſtas reliquias tolerans.] Lib. 9. *Menſa quæ reliquias prandij gerebat*. Opponuntur lib. 10. *ſolida edulia, & fercula illibata*.

Et calices bini.] Sic verè à Lipſio repoſitum Viri docti crediderunt, ego perſuadere mihi non poſſum quin valde falſò. Legebatur in anterioribus editionibus *calices boni*: & ita Auctorem noſtrum ſcripſiſſe mihi religio dubitare. ſic 4. Florid. *Navem bonam, fabre factam &c:* dixit. Plautus Milite.

—— *Eme mi vir lanam, unde tibi pallium*
Malacum & calidum efficiam, & tunica hiberna bona.

et recte nos divinâſſe facit fidem Oxonienſis Ms.

Infuſo latice ſemipleni.] Servius ad Æneid. 1. *Latex propriè aqua eſt, ab eo quod intra terræ venas lateat*. In vetere Onomaſt: *Latex*, νᾶμα.

Solam temperiem ſuſtinentes.] Gloſſ: *Temperies*. συγκερασμός.

Fotis mea, jam Domina cubitum redditâ.] Ancilla Thiſbe apud Heliodorum Lib. 1. Ὑπεχόμην αὐτῷ συγκαθευδήσειν, ἥξειν δὲ πρότερος, ἐγὼ δὲ ὅταν τὴν δέσποιναν κατακλίνω.

Jacta proximat roſa ſerta & ſoluta &c.] Locus variè vexatus. legendum forſan *juxtim proximat*. Infra hoc lib. *Dumque jam juxtim proximamus*. ſimile lib. 10. *conſiſtens proximè*. *Serta & ſoluta* heic, ut & 4. *Floribus ſertis & ſolutis apprecantur*. *Sertis*, in coronam intellige. ſic 6. *Spicas frumentarias in acervo, & alias flexiles in corona*. Tertullianus. *Non emo capiti coronam: quid tua intereſt? puto gratius eſſe liberis & ſolutis uti*. Horatius.

Aut flore terræ quem ferunt ſoluto.

Et corollis revincto.] More meretricio. vide Curii Fortunatiani locum paulo poſt adducendum. Noſter Lib: 6. *Totum revincta corpus roſis micantibus*.

Et floribus perſperſo.] Adi 3.15. & 5.14. A.Gellium.

Priuſquam totum exorberem, clementer invadit.] Longus ποιμ: 4. Πήρας προσηρμόσασα παλάθης μοῖραν καὶ ἄρτους τινὰς, ἔδωκε φαγεῖν. καὶ ἐσθίοντος ἀπὸ τοῦ στόματος ὕρπαζε. Idem 1. Ἐδίδασκον αὐτὴν καὶ συρίττειν, καὶ ἀρξαμένης ἐμπνεῖν ἁρπάζων τὴν σύριγγα, χείλεσιν αὐτὸς τοὺς καλάμους ἐπέτρεχεν &c.

Et relictum paululatim labellis minuens.] Zeno Veronenſis Serm: de Continentia. *Vni cibum prætetea capit, reliquias poculi propinati lambendo, labris exhaurit*. Juno ad Jovem ſuum apud Lucianum. Οὐδὲ διψῶν, πολλάκις αἰτεῖς πιεῖν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπογευσάμενος μόνον, ἔδωκας ἐκείνῳ (Ganymedi) καὶ πιόντος ἀπολαβὼν τὴν κύλικα, ὅσον ὑπόλοιπον ἐν αὐτῇ πίνεις. Apud Curium Fortunatianum. *Meretrix ex tribus amatoribus alium oſculata eſt, alij reſiduum poculi dedit, alium coronavit: contendunt quem magis diligat*. In Oxon: heic *pullulatim*. i. e. pulli columbini ritu.

Meq; reſpiciens ſorbillat] Heliodorus 7. de Arſace. Ἐπιρροφοῦσάν τε ἅμα, καὶ ἀκλινῶς εἰς τὸν Θεαγένην ἀτενίζουσαν, τοῦ ἔρωτος πλέον ἢ τοῦ κεράσματος ἕλκουσαν. Contra, inter modeſtiæ pudicitiæq; notas ἀδιαστρόφως τῷ προσώπῳ πίνειν, Pædag: 2. 2. apud Clem: Alexandrinum.

Sorbillat dulciter.] Donatus ad Adelph: *Vt quicquid eſſet dulciſſimum carperes, cyathoſque ſorbillares*.

Paulisper inguinum fine lacinia remota, impatientiam Veneris Fotidi meæ monſtrans.] Achilles Tatius

Lib.4. Οὐ δυνατοί τις τενθεὶς ἀνέχεσθαι. Bene autem argumento hujuſmodi *impatientiam*. Iuvenalis. *Tunc prurigo moræ impatiens.* —— Arnobius lib. 4. *Concubinis, pellicibus atque amiculis delectatus, impatientiam ſuam ſpargebat paſſim ſalax Deus.* Gratius in Cynegetico.

Primi complexus, dulciſſima prima voluptas:
Hunc Veneri dedit impatiens Natura furorem.

Firmicus 6. 30. *Eritque &c. iſta mulier circa omnem libidinem vitio proſtituti pudoris impatiens.* Idem 8.12. *Puellarum concubitus cæca nocte ſectantes, & nimio impatientiæ ardore poſcentes.* & ibidem cap. 30. *Circa muliebres concubitus ſemper impatientes.* Quintilianus 15. Declam: *Solaque impatientiæ tuæ fabulâ notus.* Ita *amoris impatientiam* Horatii vetus Scholiaſtes: & *turpis amoris impatientiam* Servius ad Eclog: 10. Valer: Maximus, ubi de Æmilia prioris Africani uxore. *Tantæ fuit comitatis & patientiæ, ut cum ſciret viro ſuo ancillam ex ſuis gratam eſſe, diſſimulaverit: ne domitorem orbis Africani impatientiæ reum ageret.* ubi fruſtra Lipſius, *impotentiæ*, Alii *impatientiæ* reponebant. Illud *inguinum fine* rectiſſimè ex Saluſtio (cujus & Nos locum annotaveramus) Elmenhorſtius explicavit. Sumpſit ab eodem Scriptore Noſter & vocem *inquies*, id eſt, *inquietus*. ſic *impes impetus* in vet: Gloſſario.

Arcum meum &c. vigor attendit.] Hinc *Tentum*, αἰδοῖον: in veteri Onomaſtico.

Formido ne nervus rigoris nimietate rumpatur.] Erat nempe —— *Difficile & laborioſum*
In tentigine tamdiu morari.

Apud Ariſtophanem furibundus ille.

Οἴμοι κακοδαίμων, οἷος ὁ σπασμός μ' ἔχει!
Χ' ὁ τέτανος ὥσπερ ἐπὶ τροχοῦ στρεβλούμενον.

Et bene hic *rumpatur*. Donatus ad Phormionem, *Immoderatæ plerumque vires adducendo arcu, non telum incitant, ſed nervum rumpunt.* Et alibi ad eandem Comœdiam. *In nervum ibit. Proverbio tracto à ſagittariis, cum vis conatuſque tendentis arcum non in volatum teli, ſed in ruptionem nervi expetatur.* Diogenianus ex Luciano. Ἀπορραγήσεται τεινόμενον τὸ καλώδιον. Clemens Pædag.2.10. Ἔτι γοῦν συνιδεῖν ἐξ αὐτῆς (συνουσίας) καθάπερ σήμερον τὰ

νεῦρα

νεῦρα διαφορούμενα, καὶ περὶ τὴν ἐπίτασιν τῆς ὁμιλίας διαῤῥηγνύμενα. Notanda & *rigoris* vox. Ovidius.

Caditur & rigido cuſtodi ruris aſellus.

id eſt, Priapo. Petronius. *Tam rigidum illud tibi reddidero quam cornu.*

Ineffuſum laxa crinem.] Acu enim aut reticulo retinebatur crinium compago, ne laxius fluerent, & ſparſi diſſiparentur. Iſidorus 19. 31. Seneca Herc. Fur.

Non erubeſcit Bacchus effuſos tener
Sparſiſſe comas. —— *Crinis ineffuſus* autem quis vel qualis eſt? in promptu eſt reſpondere, *non effuſus crinis.* at fors diviſim heic *in effuſum* legendum. Imo ſic ſcriptum jam video in Oxon: Codice.

Capillo fluenter undante.] Æn. 4.

—— *Mollique fluentem*
Fronde premit crinem. —— Ubi Serv: *Vnguentatum, &c. aut, prolixum & effuſum.*

Laciniis cunctis ſuis renudata.] Lib. 10. de altera illa, *Cuncto tegmine ſpoliata.* Juvenalis.

—— *Exuet omnem*
Corporis ornatum: quid enim ulla negaverit udis
Inguinibus? —— Ubi neſcio an ad mentem Poëtæ Scholiaſtes, potius eſt ut Apuleium ad ſententiam Poëtæ putem. τὸ *ſuis* abeſt à Palat: & Oxon: Codice.

Glabellum feminal roſea palmula &c.] Hunc locum reſtitui olim ad ea Apologiæ: *Interfeminium tegat & femoris objectu, & palma velamento.* Pag: 32.

Potius obumbrans de induſtria quam tegens verecundiâ.] Lib: 9. *Sciſſili centunculo magis inumbrati quam obtecti.*

Nec enim tibi cedam, nec terga vertam: cominus in aſpectum, ſi vir es, dirige.] Apud Plautum venereo certamine congreſſura illa,

—— *Me ſiſto, ades. contra ſiſto ego tibi,*
Et mihi contra itidem ut ſiſtas ſuadeo.

Nota & formulam *ſi vir es.* Maximinus apud Jul: Capitolinum. *Si viri eſtis.* Curtius lib. 9. *Et poſtulare, ut, ſi vir eſſet, poſtridie ferro ſecum decerneret.* Æneid: 6. *Vis ut nulla virum &c.* —— ubi Servius: *Virum, non ad ſexum retulit, ſed ad virtutem: hoc eſt, virorum fortium.*

Lucretia moritura, ad patrem & maritum. Ὑμεῖς, εἴπερ ἄνδρες ἐστὲ &c. ἐμοὶ τιμωρήσατε. Horatius.

Si quid in Flacco viri eſt.

Cominus &c. dirige.]

——— *Certandum eſt cominus armis.*

In aſpectum.] Hæc non agnoſcit Palatinus nec Oxonienſis Ms: quia tamen *terga non vortam* continuo præceſſit, non ego auctor ſim illa è contextu ejiciendi.

Et graſſare gnaviter, & occide moriturus.] Non capio: an ſic? *Et graſſare g: aut occide* (penult: correpta) *moriturus*. Id eſt, Et me vince, me proſterne, aut ipſe in hac arena periturum certiſſimè ſcito. Homerus.

Ἤ με ἀνάειρ᾽, ἢ ἐγὼ σέ. ——— Agatharcides apud Photium: Ἢ γὰρ ἀποκλεῖσαι χρὴ, ἢ πλευτᾶν, Hieronymus in Epiſtolis. *Si fugero, gladium devitavi: ſi ſtetero, aut vincendum mihi eſt, aut cadendum.* Gellius 7. 3. *Gladiatori compoſito ad pugnandum pugna hæc propoſita ſors eſt, aut occidere ſi occupaverit, aut occumbere ſi ceſſaverit.* Apud Livium Romanus Dux in Gallos pugnaturus. *In belluas ſtrinximus ferrum, hauriendus aut dandus ſanguis.* Panægyriſtes ad Conſtantinum. *Quibus ſuo cujuſque fato aut vincendum eſt, aut cadendum.* Apud Tacitum Annal: 14. *Vincendum illa acie, aut cadendum.* Catullus.

Cum ſævum contra cupiens contendere monſtrum,
Aut mortem oppeteret Theſeus, aut præmia laudis.

Hodierna pugna non habet miſſionem.] Ariſtoph. Acharn. Σκῆψιν ἀγὼν οὗτος οὐκ ἐνδέξεται.
id eſt, πρόφασιν: falſus enim qui Latinè vertebat. Plato 6. de Legg: Ἀγῶνα προφάσεις οὐ πάνυ δέχεσθαί φασι. Heſychius. Σκῆψις, πρόφασις. Seneca 1. 12. de Ira. *Ad pugnam vocavit Iovem, & ſine miſſione.* Florus 3.20. *Et, quod ſub gladiatore Duce oportuit, ſine miſſione pugnatum eſt.*

Inſcenſo grabatulo &c.] Lib. 1. *Inſcenſo grabatulo, ad exitium ſublimatus.* Lib. 5. *Iam aderat &c. maritus, & torum inſcenderat.*

Super me ſenſim reſidens.] Horatius.

Clunibus aut agitavit equum laſciva ſupinum.

Scholiaſtes. *Supinum, quia mulier aſcendit ſuper marem.*

Lubri-

Lubriciſq; geſtibus mobilem ſpinam quatiens.] Ovid.

Spemque dat in molli mobilis eſſe toro.

Verſare mobilem natem Tibullus dixit. Horatius (jam citatus) *equum clunibus agitare*. Lucretius.

—— Suâ cauſa conſuêrunt ſcorta moveri,
Ne complerentur crebro, gravidaque jacerent:
Et ſimul ipſa viris Venus ut concinnior eſſet.

Ex quo, ut videtur, Donatus ad Eunuchum. *Scorta ἀπὸ τῦ σκαίρειν, palpitare: quod illa faciunt ſaltando aſſiduè,* (Apuleius heic, *crebro ſubſiliens*) *&c. & ut concinniorem Venerem exhibeant viris.*

Pendulæ Veneris fructu &c.] Juvenalis.

—— Pendentis præmia coxæ.

Laſſis animis & marcidis artubus defatigati.] Melius ita fortaſſe. *Laſſis artubus, & marcidis animis d.* Ovidius. *—— Simul ad metas venit finita voluptas,*

Laſſaque cum tota corpora mente jacent.

Virgil: Æneid: 8. *—— Notuſque medullas*

Intravit calor, & labefacta per oſſa cucurrit.

ubi Servius. *Si oſſa labefecit, multo magis animum.* Tertullianus (qui & vocem *marceſcendi* uſurpat.) *In ipſo ultimo voluptatis æſtu quo genitale virus expellitur, nonne aliquid de anima ſentimus exire? & ideo marceſcimus ac devigeſcimus.* Lucretius *liqueſcere* dixit.

Membra voluptatis dum vi labefacta liqueſcunt.

Defatigati.] Lucret. *—— Abſumunt vires, pereuntque labore.* Petronius ſimili negotio. *Inter ſudores & anhelitus.*

His, & hujuſmodi colluctationibus, ad confinia lucis uſque pervigiles egimus.]

Æquârunt nocti ludum, in lucemq; tulerunt.

Solomo 7. 8. ex meretricis perſona. Ἀπολαύσωμεν φιλίας ἕως ὄρθρου. Infra lib. 5. de Cupidine. *Torum inſcenderat, & uxorem ſibi Pſychen fecerat, & ante lucis exortum propere diſceſſerat.* Ait *pervigiles* Apuleius. ſic 10. argumento ſimili: *Operoſa & pervigili nocte tranſacta.* Quintilian. 3. Declam. *Cum alij excubent armati, &c. tribunus inter ſcorta volutabitur? & hac ſolas vigilias aget?* Catullus. *—— Qui cum matre atque ſorore*

Prurit, & abjectis pervigilat tunicis.

Ariſtenætus 1. 16. Δι' ὅλης νυκτὸς ἁμιλλώμενοι.

Ad confinia lucis.] Auroræ, de quâ Ovidius.

Quod teneat lucis, teneat confinia noctis.

Pollux 6. 19. Τὸ διαπαννυχίσαι, καὶ διανυκτερεύσαι ἂν εἴποις &c. καὶ παραπέμψαι τὴν νύκτα εἰς τὸν ἥλιον, &c.

Poculis voluptatem integrantes.] Theodorus Priſcianus. *Quæ per potiones acceptas virile ſemper officium reparant.* Vide ſupra pag: 88. hanc in mentem notata.

Mecum magnopere &c.] Oxon: *De me magnopere.*

Impendio excuſarem.] *Intenſe.* Onomaſt: vet: *Impendio*, ἐκτόπως.

Ergo igitur Fotis erat adeunda, deque ejus nutu conſilium &c. petendum.] In Plautina Trinummo ille.

Ibo ad meum caſtigatorem, atque ab eo conſilium petam.

In Terentii Phormione.

——— *Frater eſt exſpectandus mihi,*
Is quod mihi dederit hac de re conſilium, id ſequar.

Et nota heic vocem *nutu*. Lucretius pari argumento:

——— *Alterius ſub nutu degitur ætas.*

Sic in Arriani Epictetæis 4. 13. νευμάτιον παιδισκαρίου.

Amatoriæ militiæ.] Ovid: *Militat omnis amans.* — Horatius.

Vixi puellis nuper idoneus,
Et militavi non ſine gloria.

Cave regrediare cœna maturius.] Conjecerat Vir ſummus Caſaubonus *immaturius*: at rectum eſt *maturius*. nam heic *cave* eſt *vide*. ſic infra. *Cave diligenter &c. cadaver probe cuſtodias.*

Veſana factio nobiliſſimorum juvenum pacem publicam infecit.] Tacitus Annal: 13. *Quia forte redeuntibus Principis miniſtris, quidam per juvenilem licentiam quæ tunc paſſim exercebatur, immanem metum fecerant.* In l. 28. § 3 de pœn: *Solent quidam, qui vulgo ſe juvenes appellant, in quibuſdam civitatibus turbulentis ſe acclamationibus popularium accommodare.* Juſtinus Lib. 20. *Trecenti ex juvenibus ſodalitij jure, ſacramento* (malim *ceu ſacramento*) *quodam nexi &c. civitatem in ſe converterunt.* Et nota *nobiliſſimos juvenes.* Seneca Epiſt: 47. *Oſtendam nobiliſſimos juvenes pantomimorum mancipia.*

Trucidatos per medias plateas videbis jacere.] Lib: 4.

Paſſim

Paſſim per plateas plurima cerneres jacere ſemivivorum corporum ferina naufragia. Et 8. *Denique ob iter illud &c: jacere ſemeſa hominum corpora.*

Nec Præſidis auxilia longinqua levare civitatem &c: poſſunt.] Iudic: 18. 27. *Percuſſerunt eos in ore gladij, urbemque incendio tradiderunt: nullo penitus ferente præſidium, eo quod procul à Sidone habitarent.*

Contemptum etiam peregrinatio poterit afferre.] Apud Heliodorum 7. Σὺ δὲ καὶ ξένος καὶ ἔρημος, καὶ ὁ προσθησόμενος οὐδείς.

Apud primatem feminam] *Feminam primariam* Cicero & Terentius dixere. ſic Novell. 122. τοὺς τῆς πόλεως πρώτους, Interpres vetus *primates civitatis* vertit.

Nam gladiolo ſolito cinctus &c. ipſe meæ ſalutis præſidia geſtabo.] Pag: 33. Polynices apud Euripid:

Ὁπλισμένος γὰρ χεῖρα τῷ δὲ φασγάνῳ,
Τὰ πισ' ἐμαυτοῦ τοῦ θράσους παρέξομαι.

Salutis meæ præſidia geſtabo (inquit.) In l. penult: ff: ad leg: Iul: de vi publ. *Qui telum ſalutis ſuæ tutandæ cauſa gerunt, &c:* vide quæ notamus ad illa Libri 3. *Gladiolo, qui me propter hujuſmodi pericula comitabatur.*

Ebore nitentes lecti, aureis veſtibus intecti.] Philo in de Vita contemplat: Τρίκλινα καὶ περίκλινα χελώνης ἢ ἐλέφαντος κατεσκευασμένα, καὶ τιμαλφεστέρας ὕλης, ὧν τὰ πλεῖστα λιθοκόλλητα· στρωμναὶ ἁλουργεῖς σὺν ὑφασμένου χρυσοῦ, καὶ ἀνθοβαφεῖς ἕτεραι παντοίων χρωμάτων.

Ampli calices, variæ quidem gratiæ, ſed pretioſitatis unius.] Nemo quod ſciam de lectione iſta dubitavit unquam: ego ſuſpectam habeo eam, legendumque *gazâ* crediderim. In de Deo Socratis. *Si ex argento & auro & gemmis monilia varia gaza dependent.* quem locum etiam inclementer tractabant Viri docti illi qui *variegata monilia* ſcribere adoriebantur.

Pretioſitatis unius.] Oxon. *Specioſitatis:* quod ſi ſcribamus *gazâ*, bonum ſenſum efficiet: nimirum variæ æſtimationis eos, ejuſdem elegantiæ fuiſſe.

Argentum alibi clarum, & aurum fulgurans]

——Collucent pocula menſæ,
Tota domus gaudet regali ſplendida gaza.

Phædrus, *Splendebat hilare poculis convivium;*
Magno apparatu læta reſonabat domus.

Puellæ ſcitulè miniſtrantes.] Gellius 2. 23. *Non inſcito puellam miniſterio.* Ioſephus Antiquit. 8. 2. de convivalibus Solomonis miniſtris. Ἡ τε τῶν ὑπηρετούντων ἐσθὴς, καὶ τὸ μετ' ἐπιστήμης αὐτῶν περὶ τὴν διακονίαν εὐπρεπές.

Puellæ ſcitulè miniſtrantes.] Pherecrates Comicus.

Κόραι δ' ἐναμπεχόναισι τετρυλύφοις
Ἡβυλλιῶσαι, καὶ τὰ ῥόδα κεκαρμέναι
Πλήρεις κύλικας οἴνου μέλανος ἀνθοσμίου
Ἤντλουν διὰ χώνης τοῖσι βουλομένοις πιεῖν.

Pueri calamiſtrati pulchrè induſiati] Philo ubi ſupra. χιτῶνας ἀραχνοϋφεῖς ἐκλευκους ἐπαναζωσάμενοι. Apud Ciceronem 2 de Finibus. *Adſint etiam formoſi pueri qui miniſtrent, reſplendeat his veſtis.* Clemens Alexandr: Οἰνοχόων τε ὅμιλος ἀσκεῖται παρ' αὐτοῖς, καὶ μειρακίων ὡραίων ἀγέλαι. *&c:*

Gemmas formatas in pocula.] Non intelligit, quæ *pocula gemmata* Juvenalis vocat, & λιθοκόλλητα ποτήρια Theophraſtus in Characteribus: (de quibus etiam videndus ad Sat: 5. Juvenalis vetus Scholiaſtes) ſed *pocula ex gemmis integris conſtantia.* Plinius Prooemio Lib. 33. *Gemmarum turba potamus.* Pacatus in Panægyrico. *Niſi æſtivam in gemmis capacibus glaciem Falerna fregiſſent.* Virgilius 2. Georg. *Vt gemma bibat.*—— ubi Servius. *Gemmeo, non gemmato poculo.* Statius in Sylvis:

——*Hic pocula magno*
Prima Duci, myrrhasque graves, cryſtallaque portat,

Frequenter offerentes.] Georg: 4. ——*Et plena reponunt Pocula.*—— ubi Servius. *Iterant, ſæpe offerunt.*

Illatis luminibus epularis ſermo &c:] Tacitus Hiſtor. 3. de Vitellio. *Turrim vicino (i. e. in vicino) ſitam collucere per noctem crebris luminibus animadvertit, ſciſcitanti cauſam, apud Cecinam Tuſcum epulari multos &c. nunciatur.* Lucretius.

Lumina nocturnis epulis ut ſuppeditentur.

adde jam ſtatim producendum e Luciano locum.

Jam &c: epularis ſermo percrebuit: jam riſus affluens, & joci liberales, & cavillus] Lib. 1. *Iam adlubentia proclivis eſt ſermonis & joci: & ſcitum eſt cavillum.* Plutarchus in Convivio. Οὐχ ὡς ἀγγεῖον ἥκει κομίζων ἑαυτὸν ἐμπλῆσαι πρὸς τὸ δεῖπνον ὁ νοῦν ἔχων, ἀλλὰ καὶ σπουδάσαι τι, καὶ παῖξαι, καὶ ἀκοῦσαι, καὶ εἰπεῖν ὅ ὁ καιρὸς παρακαλεῖ τοὺς συνόντας, εἰ μέλλουσι μετ᾽ ἀλλήλων ἡδέως ἔσεσθαι. Lucianus Prometheo. Ἢν ἀφέλοι τις τῶν συμποσίων τὰς κάμψεις, σκώμματα, καὶ τὸ σιλλαίνειν, καὶ ἐπιγελᾶν, τὸ καταλειπόμενον ἐστι μέθη, καὶ κόρος, καὶ σιωπὴ, σκυθρωπὰ καὶ ἀτερπῆ πράγματα. Idem in Lapith: Ἤδη δὲ καὶ ἐς τοὺς ἄλλους συνεχῶς περιεσοβεῖτο ἡ κύλιξ· καὶ φιλοτησίαι, καὶ ὁμιλίαι, καὶ φῶτα ἐπεκεκόμιστο. Eunapius in Proæreſio. Χαρμονὴ ἦν περὶ τὴν οἰκίαν· καὶ οἱ μὲν ἐγέλων, οἱ δὲ ἐχλεύαζον. *Ioci liberales* heic, ut apud Plinium in Panægyrico. *Neque enim obſcæna petulantia menſis Principis inerrat, ſed benigna invitatio, & liberales joci.* Macrob: Satur: 2. de Auguſto: *Affectavit jocos, ſalvo tamen majeſtatis pudoriſque reſpectu: nec ut caderet in ſcurram.* quod ἄνευ βωμολοχίας σκώπτειν Porphyrius 4. περὶ ἀποχῆς vocat.

Quam commodè verſaris in noſtra patria?] Caſaubonus heic: *Comment vous trouvez vous en noſtre pais?*

Quod ſciam &c:] Id eſt, *certe*, aut, *ni fallor*. lib. 5. *Quod ſciam, fidei atque parciloquij mei documenta perpendiſti.* 6. *Quod ſciam, ſoles periclitantibus ultro ſubvenire.* & 9. *Non enim ovum quod ſcimus, illud, &c: ſed pinnis & unguibus partum perfectum edidit.* Quintilianus 9 Declam: *Quod ſcio, victis etiam gladiatores parcunt.* Hieronymus in Epiſtolis. *Si frigus fuerit, &c: ligna non coëmam, & calidius vigilabo, vel dormiam: certe, quod ſciam, vilius non algebo.* Et ſæpius Tertullianus. Locutio Plautina eſt.

Menechme vigila. Vigilo hercle quod ſciam

Ibidem. *Eſt tibi Menechmo nomen tamen quod ſciam.*

Utenſilium præterea pollemus affatim] *Utenſilia* (quæ cujuſmodi ſunt enarravit nemo) ſunt *copia, proviſions de bouche.* Tacitus (qui

Noſtro

N[illegible] quia [illegible]) Amal: 2. *Quaſque co-* [illegible] *frumenti. & [illegible] utenſilium quoque naſſo pende-* [illegible]. Et Amal: [illegible]. *[illegible] utenſilia ab Hoſtia. & [illegible], [illegible] frumenti [illegible] &c:* [illegible] 3. 28 [illegible], vel inſtrum: leg: *Vina quo-* *que, ſi que [illegible] fuerunt uſus [illegible] cauſa, continentur: & ſi* [illegible] *utenſilium.* Seneca Epiſt: 87. *M: Cato Cen-* *[illegible] vehebatur, & hippoperis quidem impoſitis,* *ut ſecum utenſilia portaret.* Quo loco otioſe Elmenhor-ſtius [illegible] reponebat. In Gloſſis Iſidori dictis. *Vtenſilia,* [illegible] *frumenta.* Imo vox utraque in uſu, vox utraque [illegible] deſignat. Sic in vet: Onomaſt: *Vtenſilis,* [illegible]. Ammianus 14. *Ne ſedentium quidem ulli* [illegible] *utiles &c:* [illegible]. Quæ verba, quod ſciam, corrupta, docto-rum [illegible] fefelliſſe. legendum enim vel *utilis &c:* [illegible]. Idem lib. 25. *Abſumptis omnibus quæ man-* [illegible] *&c. fundis [illegible] itaque [illegible]* [illegible]. Et lib. [illegible]. *Hac ſe [illegible], ut &c. multitudo* [illegible] *&c. [illegible], [illegible] ad [illegible] utilibus* [illegible]. Aurelius Victor de [illegible] Gallieno. *[illegible] nequam, ve-* [illegible] *&c [illegible]: cuique utilia curan-* [illegible], *& [illegible].*

Omnia denique Provinciæ voluptarii ſeceſſus ſumus.] Salvianus lib. 7. *Nemini dubium eſt Aquitanos omnes po-* [illegible] *Galliarum, & uber totius fæ-* [illegible] *: ſed, (melius, ſed &) quæ præponi interdum* [illegible], *[illegible], pulchritudinis.* Vir doctus ex Ms. *ſeceſſus* reponebat: at [illegible]. *Seceſſum* Noſter vocat quem Caſ-[illegible]. Ita de Campanis ille 12. 22. *Vrbis* [illegible] *& delicata digreßio.*

Ad hæc ego [illegible] &c.] Supra lib. 1. *Ad hæc ego* [illegible] ſic enim legendum monuimus.

Cæcas & [illegible] latebras Magicæ diſciplinæ.] [illegible] ad Apolog. pag. 8[illegible]. dixi.

Sed & [illegible] & [illegible] reliquiæ quædam, & cadave-[illegible] &c.] Onomaſt: vetus. *Preſegmina,* [illegible]. Fulgentius. *Preſegmina ſunt partes corporis* *inciſa:*

inciſa: ut Tages in Haruſpicina. Præſegminibus amputatis. Helychius. Τομία, τὰ ἀποτμήματα καὶ ἀκρωτηριάσματα τοῦ νεκροῦ, *&c.* vide & in Τυμβάδες. Apud Quintilianum 15. Declamat: *Tumulos, buſta ſcrutari, & amputatis cadaveribus ipſas in ſcelus armare manus &c:* Lucanus de Venefica.

Et quacunque jacet nudum tellure cadaver,
Ante feras volucreſque ſedet.—— In verbis Quintiliani legendum *ipſis:* neque aliud enim videtur velle quam quod Apulejus heic: *Ne mortuorum quidem ſepulchra tuta dicuntur &c.* In Apulejo etiam fortaſſe ſcribendum, *Sed & à buſtis &c.*

Et neſcio qui ſimile paſſus, ore undique omnifariam deformato truncatus eſt.] Seneca in de Ira. 3 17. *Oris* Pag: 34.
truncati mutilatique deformitas. Pro *eſt*, in Auctore noſtro videtur *adeſt* legendum.

Illicentioſus cachinnus.] Scribe *licentioſus.* Sic 4. *lamentiones licentioſas.* 5. *licentioſi amplexus.* & ibid: *licentioſa temeritas.* Gloſſ: παῤῥησιαστικὸς, *licentioſus.*

Qui cunctorum obſtinatione confuſus &c.] Horatius.

Quid iſte fert tumultus? aut quid omnium
Vultus in me unum truces?

Philoſtratus 4. 6. Αἰδῶ ἐσπάσατο, πάντων εἰς αὐτὸν ἐστραμμένων. Infra lib. 3. *Sic omnium oculis &c: denotatus, impos animi ſtupebam.*

Indigna murmurabundus.]——Χολωσάμενος φρεσὶν ᾗσιν. *Irritato animo indignabundus,* ut apud Gellium 19. 3. ille. Palat: & Oxon: Mss. *indigne m.* at illud *indigna* Græcum eſt, & ideo Apulejanum ſatis. Pro *murmurabundus* male alius Ms. *mirabundus.* Ovidius.

Iram vultus habet, pro verbis murmura reddunt.

Seneca Apocol: *Excandeſcit &c: Claudius, & quanto poteſt murmure iraſcitur.*

Fabulam iſtam tuam remetire] Lib. 9. *Non ceſſat obtundere, totam prorſus à principio promeret fabulam.*

Ut filius iſte meus Lucius, lepidi ſermonis tui comitate fruatur.] Apud Achillem Tatium lib. 8. Λέγω πρὸς αὐτὴν (Leucippen) Οὐκ ἐρεῖς ἡμῖν τὸν μῦθον τῶν τῆς Φάρου λῃστῶν, *&c:* ἵνα σου καὶ ὁ πατὴρ ἀκούσῃ; *Lepidi ſermonis,* ut initio lib. 1. *Aureſque tuas lepido ſuſurro permulceam.*

Tu

omnibus. *Vix enatavimus* (inquit). Sic μόλις & μόγις Græci: præcipuè in marinis diſcriminibus. Diodorus lib. 13. de Athenienſibus. Ἀπέβαλον ναῦς δύο πρὸς ταῖς εἴκοσι, τὰς δὲ λοιπὰς μόγις εἰς Ἐρετρίαν διέσωσαν. Artemidorus 1. 2. Ἀπώλετο τὸ σκάφος, αὐτὸς δὲ σὺν ὀλίγοις μόλις ἐσώθη. Idem 5. §. 57. Ναυαγίᾳ περιπεσὼν, νέως ἀπολλυμένης, μόλις ἐσώθη. Ibidem §. 83. Περιπεσὼν ναυαγίᾳ, ἐπὶ ἔσχατον ἐλθὼν κίνδυνον, μόλις ἐσώθη. Ioſephus Antiquit. 14. 25. Χειμῶνι σφοδρῷ περιπεσὼν, μόλις εἰς Ῥόδον διασώζεται. Apud Euripidem Helena. —— Ναῦς δὲ πρὸς πέτρας

Πολλοὺς ἀριθμοὺς ἄγνυται ναυαγίαν.
Τρόπις δ' ἐλείφθη ποικίλων ἁρμοσμάτων,
Ἐφ' ἧς ἐσώθην μόλις ἀνελπίστῳ τύχῃ.

Lucianus veræ hiſtor. 2. Χειμὼν σφοδρὸς ἐπιπεσὼν, καὶ προσαῤῥάξας τὸ σκάφος τῷ αἰγιαλῷ, διέλυσεν· ἡμεῖς δὲ μόλις ἐξενηξάμεθα. Idem in de merc: cond: naufragia ſua verboſè memorantes deridens. Καὶ τέλος, πρός τινα ὕφαλον, ἢ σκόπελον ἀπόκρημνον περιῤῥήξαντες τὸ δύστηνον σκαφίδιον, ἄθλιοι κακῶς (id eſt, μόγις) ἐξενήξαντο. Notetur ultimo loco τὸ *enatavimus*. Virgilius. —— *Huc pauci veſtris adnavimus oris*. ubi Servius. *Elegit aptum naufragio verbum, ad miſericordiam eliciendam*.

Quodcunque &c. extraximus, id omne latrocinalis invaſit manus.] Phædrus.

—— *Pauci enatant*. Et ſtatim;
Prædones adſunt, rapiunt quod quiſque extulit.

Vide in Andronico Comneno Nicetam Choniatem. Petronius poſt naufragii narrationem. *Procurrere piſcatores parvulis expediti navigiis, ad prædam rapiendam*. Palinurus apud Virgilium:

Paulatim adnabam terræ, jam tuta tenebam,
Ni gens crudelis madida cum veſte gravatum,
Prenſantemque uncis manibus capita aſpera montis
Ferro invaſiſſent, prædamque ignara putaſſet.

Ovidius 1. Triſt.

Tu facis ut ſpolium non ſim, nec nuder ab illis,
Naufragii tabulas qui petiere mei.

Bertin: Florent: & Oxon: Mss: *contraximus*.

Sub iſtis oculis miſer jugulatus eſt.] Scriptor Vit: Illuſtr: de Pompeio, *Hujus latus ſub oculis uxoris & liberorum*

liberorum &c. mucrone confoſſum eſt. Iuſtinus Lib: 34. de Achæis. *Ante oculos ſuorum cæſi, lugubre bis ſpectaculum reliquerunt.* Æneid. 1. *Ipſius ante oculos &c.*—— ubi Servius: *Ad majorem dolorem*. Æneid 2.

—— *Qui nati coram me cernere lethum Feciſti* —— Servius. *De ſpectaculo queritur, non de morte.* Ibidem. *Quæque ipſe miſerrima vidi*. Servius. *Eſt enim pœna & in atrocitate ſpectaculi*. Idem ad 10. Æneid. *Multa mala graviora videntur, ſi ante oculos noſtros eveniant, quam ſi audiantur*. Herodianus ex perſona Marci Imperatoris. Τὰ δεινὰ ὑπ' ὄψιν πεσόντα οἶκτον μείζονα προςκαλεῖται. Cicero ad Torquatum. *Oculi augent dolorem*. Idem. *In omnibus malis acerbius eſt videre, quam audire*. Hecuba apud Euripidem.

Καὶ τὸν φυτουργὸν Πρίαμον οὐκ ἄλλων πάρα
Κλύουσ' ἔκλαυσα, τοῖς δ' εἶδον ὄμμασιν
Αὐτὴ κατασφαγέντ' ἐπ' ἑρκίῳ πυρᾷ.

Et nota heic, *iſtis oculis*. Terent: Heçyr. *Partim quæ perſpexi his oculis.* ubi Donat. *His, quaſi miſeris vult intelligi.*

Tunc demum &c: ſenſit imprudentiæ ſuæ labem.] Onomaſt. vet: *Tum demum*. τότε δέ. Et bene *ſenſit*: Terent. Andr. 5. 3. —— *Modone id demum ſenſiſti Pamphile?* ubi Donatus. *Sentire dicitur qui vix colligit ſe, vixque animadvertit.* ut alibi. *Vix tandem ſenſi ſtolidus.*

Imprudentiæ ſuæ labem.] Sic infra 8. libro *labem imprudentiæ* dixit.

Iter dextrum pergas.] Id eſt, *proſperum*. Gloſſ: Καλευόδωσις, *Proſperatio*. Vide Rom. 1, 10. In Ms. Oxon. & Vicent. edit. *porrigas*.

Inducta ſerie importunarum fabularum.] *Inducta* ſuo more, (id eſt, eruditiſſimè) dixit. Studioſè in rem præſentem quæſita *induci*, & *inducta* dicebantur. Plinius Lib. 5. Epiſt. 6. *Si nihil inductum & quaſi denium loquimur*. Lucilius.

Multis inductis ſermonibu' concelebrarunt.

ubi Lipſius. *Multis endo loci &c.* Giphanius. *Multis inde loci*. ſed videtur vel ex hoc Apuleij loco nil mutari debere. Ἐπιτραπέζια διηγήματα porrò apud Suidam occurrunt.

Devorato pudore, ad Milonem aio, ferat ſuam Dio-

phanes ille fortunam.] Id eſt, *ſibi habeat*. nam ſic alii Scriptores loquuntur. Cicero 7. 11. ad Atticum. *Sibi habeat ſuam fortunam*. Apud Ariſtophanem vocanti ſe κακοδαίμονα reſpondetur, —— Κα᾽γὰ σαυτῷ νῦν τρέπου. ubi Scholia. Ἀντὶ τοῦ, σαυτῷ ἔχε τὴν κακοδαιμονίαν, μὴ ἐπιμίγνυσο ἡμῖν κακοδαιμόνων. Marcus de Avidio Caſſio apud Vulcat: Gallicanum. *Sibi ergo habeat ſuos mores*. *Devorare* hîc eſt, *inſuper habere*. ſic 9. *cæli numina devorare*. et poſt eod: libro *devorare injuriam*.

Atque ibi deprehendo epularum diſpoſitiones:] Sic 9. ubi adulter exſpectatur. *Pudica uxor cœnas Saliares comparat &c. menſa largiter inſtructa*. *Diſpoſitiones* heic propriè dixit. Seneca Epiſt: 110. *Delectant te diſpoſita quæ terra marique capiuntur*. Infra lib: 8. *Cœnula probe diſpoſita*. Siracides 30 18. βρωμάτων θέματα: ubi vetus *epularum appoſitiones* vertit.

Pueris extra limen &c: procul diſtratum fuerat] Quintilianus 1. Declam: de maritali toro. *Servuli longius quieſcunt, & præſtatur grande ſecretum genio loci*.

Pag: 31. Cœnæ totius honeſtas reliquias tolerans.] Lib. 9. *Menſa quæ reliquias prandii gerebat*. Opponuntur lib. 10. *ſolida edulia, & fercula illibata*.

Et calices bini.] Sic verè à Lipſio repoſitum Viri docti crediderunt, ego perſuadere mihi non poſſum quin valde falſò. Legebatur in anterioribus editionibus *calices boni*: & ita Auctorem noſtrum ſcripſiſſe mihi religio dubitare. ſic 4. Florid. *Navem bonam, fabre factam &c:* dixit. Plautus Milite.

—— *Eme mi vir lanam, unde tibi pallium*
Malacum & calidum efficiam, & tunica hiberna bona.

et recte nos divinâſſe facit fidem Oxonienſis Ms.

Infuſo latice ſemipleni.] Servius ad Æneid. 1. *Latex propriè aqua eſt, ab eo quod intra terræ venas lateat*. In vetere Onomaſt: *Latex*, νᾶμα.

Solam temperiem ſuſtinentes.] Gloſſ: *Temperies*. συγκερασμός.

Fotis mea, jam Domina cubitum redditâ.] Ancilla Thiſbe apud Heliodorum Lib. 1. Ὑπεχόμην αὐλῷ συγκαθευδήσειν, ἥξει δὲ πρότερος, ἐγὼ δὲ ὅταν τὴν δέσποιναν κατακλίνω.

Jacta

Jacta proximat roſa ſerta & ſoluta &c.] Locus variè vexatus. legendum forſan *juxtim proximat.* Infra hoc lib. *Dumque jam juxtim proximamus.* ſimile lib. 10. *conſiſtens proximè.* *Serta & ſoluta* heic, ut & 4. *Floribus ſertis & ſolutis apprecantur.* *Sertis*, in coronam intellige. ſic 6. *Spicas frumentarias in acervo, & alias flexiles in corona.* Tertullianus. *Non emo capiti coronam: quid tua intereſt? puto gratius eſſe liberis & ſolutis uti.* Horatius.

Aut flore terra quem ferunt ſoluto.

Et corollis revincto.] More meretricio. vide Curii Fortunatiani locum paulo poſt adducendum. Noſter Lib: 6. *Totum revincta corpus roſis micantibus.*

Et floribus perſperſo.] Adi 3.15. & 5.14. A.Gellium.

Priuſquam totum exorberem, clementer invadit.] Longus ποιμεν: 4. Πήρας προσηρμόσασα παλάθης μοῖραν καὶ ἄρτους τινὰς, ἔδωκε φαγεῖν. καὶ ἐσθίοντος ἀπὸ τοῦ στόματος ἥρπαζε. Idem 1. Ἐδίδασκον αὐτὴν καὶ συρίττειν, καὶ ἀρξαμένης ἐμπνεῖν ἁρπάζων τὴν σύριγγα, χείλεσιν αὐτὸς τοὺς καλάμους ἐπέτρεχεν [illegible].

Et relictum paululatim labellis minuens.] Zeno Veronenſis Serm: de Continentia. *Vni cibum praterea capit, reliquias poculi propinati lambendo, labris exhaurit.* Juno ad Jovem ſuum apud Lucianum. Οὐδὲ διψῶν, πολλάκις αἰτεῖς πιεῖν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπογευσάμενος μόνον, ἔδωκας ἐκείνῳ (Ganymedi) καὶ πιόντος ἀπολαβὼν τὴν κύλικα, ὅσον ὑπόλοιπον ἐν αὐτῇ πίνεις. Apud Curium Fortunatianum. *Meretrix ex tribus amatoribus alium oſculata eſt, alii reſiduum poculi dedit, alium coronavit: contendunt quem magis diligat.* In Oxon: heic *pullulatim*. i. e. pulli columbini ritu.

Meq; reſpiciens ſorbillat] Heliodorus 7, de Arſace. Ἐπιρρόφουσάν τε ἅμα, καὶ ἀκλινῶς εἰς τὸν Θεαγένην ἀτενίζουσαν, τοῦ ἔρωτος πλέον ἢ τοῦ κεράσματος ἕλκουσαν. Contra, inter modeſtiæ pudicitiæq; notas ἀδιαστρόφως τῷ προσώπῳ πίνειν, Pædag: 2. 2. apud Clem: Alexandrinum.

Sorbillat dulciter.] Donatus ad Adelph: *Vt quicquid eſſet dulciſſimum carperes, cyathoſque ſorbillares.*

Pauliſper inguinum fine lacinia remota, impatientiam Veneris Fotidi meæ monſtrans.] Achilles Tatius

Lib.4. *Οὐ δύναταί τις πεδηθεὶς ἀνέχεσθαι.* Bene autem argumento hujuſmodi *impatientiam.* Iuvenalis. *Tunc prurigo mora impatiens.* —— Arnobius lib. 4. *Concubinis, pellicibus atque amiculis delectatus, impatientiam ſuam ſpargebat paſſim ſalax Deus.* Gratius in Cynegetico.

Primi complexus, dulciſſima prima voluptas:
Hunc Veneri dedit impatiens Natura furorem.

Firmicus 6. 30. *Eritque &c. iſta mulier circa omnem libidinem vitio proſtituti pudoris impatiens.* Idem 8.12. *Puellarum concubitus cæca nocte ſectantes, & nimio impatientiæ ardore poſcentes.* & ibidem cap. 30. *Circa muliebres concubitus ſemper impatientes.* Quintilianus 15. Declam: *Solaque impatientia tua fabulâ notus.* Ita *amoris impatientiam* Horatii vetus Scholiaſtes: & *turpis amoris impatientiam* Servius ad Eclog: 10. Valer: Maximus, ubi de Æmilia prioris Africani uxore. *Tanta fuit comitatis & patientiæ, ut cum ſciret viro ſuo ancillam ex ſuis gratam eſſe, diſſimulaverit: ne domitorem orbis Africani impatientiæ reum ageret.* ubi fruſtra Lipſius, *impotentiæ*, Alii *impatientiæ* reponebant. Illud *inguinum ſine* rectiſſimè ex Saluſtio (cujus & Nos locum annotaveramus) Elmenhorſtius explicavit. Sumpſit ab eodem Scriptore Noſter & vocem *inquies*, id eſt, *inquietus.* ſic *impes impetus* in vet: Gloſſario.

Arcum meum &c. vigor attendit.] Hinc *Tentum*, *αἰδοῖον*: in veteri Onomaſtico.

Formido ne nervus rigoris nimietate rumpatur.] Erat nempe —— *Difficile & laborioſum*
In tentigine tamdiu morari.

Apud Ariſtophanem furibundus ille.

Οἴμοι κακοδαίμων, οἷος ὁ σπασμός μ' ἔχει!
Χ' ὁ τέτανος ὥσπερ ἐπὶ τροχοῦ στρεβλούμενον.

Et bene hic *rumpatur.* Donatus ad Phormionem, *Immoderatæ plerumque vires adducendo arcu, non telum incitant, ſed nervum rumpunt.* Et alibi ad eandem Comœdiam. *In nervum ibit. Proverbio tracto à ſagittariis, cum vis conatuſque tendentis arcum non in volatum teli, ſed in ruptionem nervi expetatur.* Diogenianus ex Luciano. *Ἀποῤῥαγήσεται τεινόμενον τὸ καλώδιον.* Clemens Pædag.2.10. *Ἔστι γοῦν συνιδεῖν ἐξ αὐτῆς (συνουσίας) καθάπερ σήμερας τὰ*

νεῦρα

νεῦρα διαφθειρόμενα, καὶ περὶ τὴν ἐπίτασιν τῆς ὁμιλίας διαῤῥηγνύμενα. Notanda & *rigoris* vox. Ovidius.

Caditur & rigido cuſtodi ruris aſellus.

id eſt, Priapo. Petronius. *Tam rigidum illud tibi reddidero quam cornu.*

Ineffuſum laxa crinem.] Acu enim aut reticulo retinebatur crinium compago, ne laxius fluerent, & ſparſi diſſiparentur. Iſidorus 19. 31. Seneca Herc. Fur.

Non erubeſcit Bacchus effuſos tener
Sparſiſſe comas. —— *Crinis ineffuſus* autem quis vel qualis eſt? in promptu eſt reſpondere, *non effuſus crinis*. at fors diviſim heic *in effuſum* legendum. Imo ſic ſcriptum jam video in Oxon: Codice.

Capillo fluenter undante.] Æn. 4.

———— *Molliqne fluentem*
Fronde premit crinem. ——— Ubi Serv: *Vnguentatum, &c. aut, prolixum & effuſum.*

Laciniis cunctis ſuis renudata.] Lib. 10. de altera illa, *Cuncto tegmine ſpoliata*. Juvenalis.

——— *Exuet omnem*
Corporis ornatum: quid enim ulla negaverit udis
Inguinibus? —— Ubi neſcio an ad mentem Poëtæ Scholiaſtes, potius eſt ut Apuleium ad ſententiam Poëtæ putem. τὸ *ſuis* abeſt à Palat: & Oxon: Codice.

Glabellum feminal roſea palmula &c.] Hunc locum reſtitui olim ad ea Apologiæ: *Interfeminium tegat & femoris objectu, & palmæ velamento.* Pag: 32.

Potius obumbrans de induſtria quam tegens verecundiâ.] Lib: 9. *Sciſſili centunculo magis inumbrati quam obtecti.*

Nec enim tibi cedam, nec terga vertam: cominus in aſpectum, ſi vir es, dirige.] Apud Plautum venereo certamine congreſſura illa,

—— *Me ſiſto, ades. contra ſiſto ego tibi,*
Et mihi contra itidem ut ſiſtas ſuadeo.

Nota & formulam *ſi vir es*. Maximinus apud Jul: Capitolinum. *Si viri eſtis.* Curtius lib. 9. *Et poſtulare, ut, ſi vir eſſet, poſtridie ferro ſecum decerneret.* Æneid: 6. *Vis ut nulla virum &c.* —— ubi Servius: *Virum, non ad ſexum retulit, ſed ad virtutem: hoc eſt, virorum fortium.*

Lucretia moritura, ad patrem & maritum. Ὑμεῖς, εἴπερ ἄνδρες ἐστὲ &c. ἐμοὶ τιμωρήσετε. Horatius.

Si quid in Flacco viri eſt.

Cominus &c. dirige.]

——— *Certandum eſt cominus armis.*

In aſpectum.] Hæc non agnoſcit Palatinus nec Oxonienſis Ms: quia tamen *terga non vortam* continuo præceſſit, non ego auctor ſim illa è contextu ejiciendi.

Et graſſare gnaviter, & occide moriturus.] Non capio: an ſic? *Et graſſare g: aut occide* (penult: correpta) *moriturus*. Id eſt, Et me vince, me proſterne, aut ipſe in hac arena periturum certiſſimè ſcito. Homerus.

Ἤ με ἀνάειρ᾽, ἢ ἐγὼ σε. ——— Agatharcides apud Photium: Ἢ γὰρ ἀποκλεῖσαι χρὴ, ἢ πλευτᾶν, Hieronymus in Epiſtolis. *Si fugero, gladium devitavi: ſi ſtetero, aut vincendum mihi eſt, aut cadendum.* Gellius 7. 3. *Gladiatori compoſito ad pugnandum pugna hæc propoſita ſors eſt, aut occidere ſi occupaverit, aut occumbere ſi ceſſaverit.* Apud Livium Romanus Dux in Gallos pugnaturus. *In belluas ſtrinximus ferrum, hauriendus aut dandus ſanguis.* Panægyriſtes ad Conſtantinum. *Quibus ſuo cujuſque fato aut vincendum eſt, aut cadendum.* Apud Tacitum Annal: 14. *Vincendum illa acie, aut cadendum.* Catullus.

Cum ſævum contra cupiens contendere monſtrum,
Aut mortem oppeteret Theſeus, aut præmia laudis.

Hodierna pugna non habet miſſionem.] Ariſtoph. Acharn. Σκῆψιν ἀγὼν οὗτος οὐκ ἐσδέξεται. id eſt, πρόφασιν: falſus enim qui Latinè vertebat. Plato 6. de Legg: Ἀγῶνα προφάσεις οὐ πάνυ δέχεσθαί φασι. Heſychius. Σκῆψις, πρόφασις. Seneca 1. 12. de Ira. *Ad pugnam vocavit Iovem, & ſine miſſione.* Florus 3.20. *Et, quod ſub gladiatore Duce oportuit, ſine miſſione pugnatum eſt.*

Inſcenſo grabatulo &c.] Lib. 1. *Inſcenſo grabatulo, ad exitium ſublimatus.* Lib. 5. *Iam aderat &c. maritus, & torum inſcenderat.*

Super me ſenſim reſidens.] Horatius.

Clunibus aut agitavit equum laſciva ſupinum.

Scholiaſtes. *Supinum, quia mulier aſcendit ſuper marem.*

Lubri-

Lubriciſq; geſtibus mobilem ſpinam quatiens.] Ovid.

Spemque dat in molli mobilis eſſe toro.

Verſare mobilem natem Tibullus dixit. Horatius (jam citatus) *equum clunibus agitare.* Lucretius.

—— Suâ cauſa conſuerunt ſcorta moveri,
Ne complerentur crebro, gravidaque jacerent:
Et ſimul ipſa viris Venus ut concinnior eſſet.

Ex quo, ut videtur, Donatus ad Eunuchum. *Scorta ἀπὸ τοῦ σκαίρειν, palpitare: quod illa faciunt ſaltando aßiduè,* (Apuleius heic, *crebro ſubſiliens*) *&c. & ut concinniorem Venerem exhibeant viris.*

Pendulæ Veneris fructu &c.] Juvenalis.

———— Pendentis præmia coxæ.

Laſſis animis & marcidis artubus defatigati.] Melius ita fortaſſe. *Laßis artubus, & marcidis animis d.* Ovidius. *—— Simul ad metas venit finita voluptas,*
Laſſaque cum tota corpora mente jacent.

Virgil: Æneid: 8. *———— Notuſque medullas*
Intravit calor, & labefacta per oſſa cucurrit.

ubi Servius. *Si oſſa labefecit, multo magis animum.* Tertullianus (qui & vocem *marceſcendi* uſurpat.) *In ipſo ultimo voluptatis æſtu quo genitale virus expellitur, nonne aliquid de anima ſentimus exire? & ideo marceſcimus ac devigeſcimus.* Lucretius *liqueſcere* dixit.

Membra voluptatis dum vi labefacta liqueſcunt.

Defatigati.] Lucret. *—— Abſumunt vires, pereuntque labore.* Petronius ſimili negotio. *Inter ſudores & anhelitus.*

His, & hujuſmodi colluctationibus, ad confinia lucis uſque pervigiles egimus.]

Æquàrunt nocti ludum, in lucemq; tulerunt.

Solomo 7.8. ex meretricis perſona. *Ἀπολαύσωμεν φιλίας ἕως ὄρθρου.* Infra lib. 5. de Cupidine. *Torum inſcenderat, & uxorem ſibi Pſychen fecerat, & ante lucis exortum propere diſceßerat.* Ait *pervigiles* Apuleius. ſic 10. argumento ſimili: *Operoſa & pervigili nocte tranſacta.* Quintilian. 3. Declam. *Cum alij excubent armati, &c. tribunus inter ſcorta volutabitur? & has ſolas vigilias aget?* Catullus. *———— Qui cum matre atque ſorore*
Prurit, & abjectis pervigilat tunicis.

Ariſtenætus 1. 16. Δι' ὅλης νυκτὸς ἁμιλλώμενοι.

Ad confinia lucis.] Auroræ, de quâ Ovidius.

Quod teneat lucis, teneat confinia noctis.

Pollux 6. 19. Τὸ διαπαννυχίσαι, καὶ διανυκτερεύσαι ἂν εἴποις &c. καὶ παραπέμψαι τὴν νύκτα εἰς τὸν ἥλιον, &c.

Poculis voluptatem integrantes.] Theodorus Priſcianus. *Quæ per potiones acceptas virile ſemper officium reparant.* Vide ſupra pag: 88. hanc in mentem notata.

Mecum magnopere &c.] Oxon: *De me magnopere.*

Impendio excuſarem.] *Intenſe.* Onomaſt: vet: *Impendio*, ἐκτενῶς.

Ergo igitur Fotis erat adeunda, deque ejus nutu conſilium &c. petendum.] In Plautina Trinummo ille.

Ibo ad meum caſtigatorem, atque ab eo conſilium petam.

In Terentii Phormione.

——— *Frater eſt exſpectandus mihi,*
Is quod mihi dederit hac de re conſilium, id ſequar.

Et nota heic vocem *nutu.* Lucretius pari argumento:

——— *Alterius ſub nutu degitur ætas.*

Sic in Arriani Epictetæis 4. 13. νευμάτιον παιδισκαρίου.

Amatoriæ militiæ.] Ovid: *Militat omnis amans.* — Horatius. *Vixi puellis nuper idoneus,*
Et militavi non ſine gloria.

Cave regrediare cœna maturius.] Conjecerat Vir ſummus Caſaubonus *immaturius:* at rectum eſt *maturius.* nam heic *cave* eſt *vide.* ſic infra. *Cave diligenter &c. cadaver probe cuſtodias.*

Veſana factio nobiliſſimorum juvenum pacem publicam infecit.] Tacitus Annal: 13. *Quia forte redeuntibus Principis miniſtris, quidam per juvenilem licentiam quæ tunc paſſim exercebatur, immanem metum fecerant.* In l. 28. § 3 de pœn: *Solent quidam, qui vulgo ſe juvenes appellant, in quibuſdam civitatibus turbulentis ſe acclamationibus popularium accommodare.* Juſtinus Lib. 20. *Trecenti ex juvenibus ſodalitij jure, ſacramento* (malim *ceu ſacramento*) *quodam nexi &c. civitatem in ſe converterunt.* Et nota *nobiliſſimos juvenes.* Seneca Epiſt: 47. *Oſtendam nobiliſſimos juvenes pantomimorum mancipia.*

Trucidatos per medias plateas videbis jacere.] Lib: 4.

Paſſim

Paſſim per plateas plurima cerneres jacere ſemivivorum corporum ferina naufragia. Et 8. *Denique ob iter illud &c: jacere ſemeſa hominum corpora.*

Nec Præſidis auxilia longinqua levare civitatem &c: poſſunt.] Iudic: 18. 27. *Percuſſerunt eos in ore gladij, urbemque incendio tradiderunt: nullo penitus ferente præſidium, eo quod procul à Sidone habitarent.*

Contemptum etiam peregrinatio poterit afferre.] Apud Heliodorum 7. Σὺ δὲ καὶ ξένος καὶ ἔρημος, καὶ ὁ προστησόμενος οὐδείς.

Apud primatem feminam] *Feminam primariam* Cicero & Terentius dixere. ſic Novell. 122. τοὺς τῆς πόλεως πρώτους, Interpres vetus *primates civitatis* vertit.

Nam gladiolo ſolito cinctus &c. ipſe meæ ſalutis præſidia geſtabo.] Pag: 33. Polynices apud Eurip:

> Ὁ πλισμένος γὰρ χεῖρα τῷδε φασγάνῳ,
> Τὰ πίστ' ἐμαυτῷ τοῦ θράσους παρέξομαι.

Salutis meæ præſidia geſtabo (inquit.) In l. penult: ff: ad leg: Iul: de vi publ. *Qui telum ſalutis ſuæ tutandæ cauſa gerunt, &c:* vide quæ notamus ad illa Libri 3. *Gladiolo, qui me propter hujuſmodi pericula comitabatur.*

Ebore nitentes lecti, aureis veſtibus intecti.] Philo in de Vita contemplat: Τρίκλινα καὶ περίκλινα χελώνης ἢ ἐλέφαντος κατεσκευασμένα, καὶ τιμαλφεστέρας ὕλης, ὧν τὰ πλεῖστα λιθοκόλλητα· στρωμναὶ ἁλουργεῖς συνυφασμένου χρυσοῦ, καὶ ἀνθοβαφεῖς ἕτεραι παντοίων χρωμάτων.

Ampli calices, variæ quidem gratiæ, ſed pretioſitatis unius.] Nemo quod ſciam de lectione iſta dubitavit unquam: ego ſuſpectam habeo eam, legendumque *gazâ* crediderim. In de Deo Socratis. *Si ex argento & auro & gemmis monilia varia gaza dependent.* quem locum etiam inclementer tractabant Viri docti illi qui *variegata monilia* ſcribere adoriebantur.

Pretioſitatis unius.] Oxon. *Specioſitatis:* quod ſi ſcribamus *gaza*, bonum ſenſum efficiet: nimirum variæ æſtimationis eos, ejuſdem elegantiæ fuiſſe.

Argentum alibi clarum, & aurum fulgurans]

> ———*Collucent pocula menſæ,*
> *Tota domus gaudet regali ſplendida gaza.*

Phædrus. *Splendebat hilare poculis convivium;*
Magno apparatu læta reſonabat domus.

Puellæ ſcitulè miniſtrantes.] Gellius 2. 23. *Non inſcito puellam miniſterio.* Ioſephus Antiquit. 8. 2. de convivalibus Solomonis miniſtris. Ἡ τε τῶν ὑπηρετούντων ἐσθὴς, καὶ τὸ μετ' ἐπιστήμης αὐτῶν περὶ τὴν διακονίαν εὐπρεπὲς.

Puellæ ſcitulè miniſtrantes.] Pherecrates Comicus.

Κόραι δ' ἐναμπεχόναισι τριχάπτοις
Ἡβυλλιῶσαι, καὶ τὰ ῥόδα κεκαρμένα
Πλήρεις κύλικας οἴνου μέλανος ἀνθοσμίου
Ἤντλουν διὰ χώνης τοῖσι βουλομένοις πιεῖν.

Pueri calamiſtrati pulchrè induſiati] Philo ubi ſupra. χιτῶνας ἀραχνοϋφεῖς ἐκλευκοὺς ἐπαναζωσάμενοι. Apud Ciceronem 2 de Finibus. *Adſint etiam formoſi pueri qui miniſtrent, reſplendeat his veſtis.* Clemens Alexandr: *Οἰνοχόων τε ὅμιλος ἀσκεῖται παρ' αὐτοῖς, καὶ μειρακίων ὡραίων ἀγέλαι. &c:*

Gemmas formatas in pocula.] Non intelligit, quæ *pocula gemmata* Juvenalis vocat, & λιθοκόλλητα ποτήρια Theophraſtus in Characteribus: (de quibus etiam videndus ad Sat: 5. Juvenalis vetus Scholiaſtes) ſed *pocula ex gemmis integris conſtantia.* Plinius Procemio Lib. 33. *Gemmarum turba potamus.* Pacatus in Panægyrico. *Niſi æſtivam in gemmis capacibus glaciem Falerna fregiſſent.* Virgilius 2. Georg. *Vt gemma bibat.*—— ubi Servius. *Gemmeo, non gemmato poculo.* Statius in Sylvis:

——*Hic pocula magno*
Prima Duci, myrrhasque graves, cryſtallaque portat,

Frequenter offerentes] Georg: 4. ——*Et plena reponunt Pocula.*—— ubi Servius. *Iterant, ſæpe offerunt.*

Illatis luminibus epularis ſermo &c:] Tacitus Hiſtor. 3. de Vitellio. *Turrim vicino (i. e. in vicino) ſitam collucere per noctem crebris luminibus animadvertit, ſciſcitanti cauſam, apud Cecinam Tuſcum epulari multos &c. nunciatur.* Lucretius.

Lumina nocturnis epulis ut ſuppeditentur.

adde jam ſtatim producendum ex Luciano locum.

Jam

Jam &c: epularis ſermo percrebuit: jam riſus affluens, & joci liberales, & cavillus] Lib. 1. *Iam adlubentia proclivis eſt ſermonis & joci: & ſcitum eſt cavillum.* Plutarchus in Convivio. Οὐχ ὡς ἀγγεῖον ἥκει κομίζων ἑαυτὸν ἐμπλῆσαι πρὸς τὸ δεῖπνον ὁ νοῦν ἔχων, ἀλλὰ καὶ σπουδάσαι τι, καὶ παῖξαι, καὶ ἀκοῦσαι, καὶ εἰπεῖν ὅ ὁ καιρὸς παρακαλεῖ τοὺς συνόντας, εἰ μέλλουσι μετ' ἀλλήλων ἡδέως ἔσεσθαι. Lucianus Prometheo. Ἢν ἀφέλοι τις τῶν συμποσίων τὰς κάμψεις, σκώμματα, καὶ τὸ σιλλαίνειν, καὶ ἐπιγελᾶν, τὸ καταλελειπόμενον ἐστι μέθη, καὶ κόρος, καὶ σιωπή, σκυθρωπὰ καὶ ἀτερπῆ πράγματα. Idem in Lapith: Ἤδη δὲ καὶ ἐς τοὺς ἄλλους συνεχῶς περιεσοβεῖτο ἡ κύλιξ· καὶ φιλοτησίαι, καὶ ὁμιλίαι, καὶ φῶτα ἐπεκεκόμιστο. Eunapius in Proæreſio. Χαρμονὴ ἦν περὶ τὴν οἰκίαν· καὶ οἱ μὲν ἐγέλων, οἱ δὲ ἐχλεύαζον. *Ioci liberales* heic, ut apud Plinium in Panægyrico. *Neque enim obſcæna petulantia menſis Principis inerrat, ſed benigna invitatio, & liberales joci.* Macrob: Satur: 2. de Auguſto: *Affectavit jocos, ſalvo tamen majeſtatis pudoriſque reſpectu: nec ut caderet in ſcurram.* quod ἄνευ βωμολοχίας σκώπτειν Porphyrius 4. περὶ ἀποχῆς vocat.

Quam commodè verſaris in noſtra patria?] Caſaubonus heic: *Comment vous trouvez vous en noſtre pais?*

Quod ſciam &c:] Id eſt, *certe*, aut, *ni fallor*. lib. 5. *Quod ſciam, fidei atque parciloquij mei documenta perpendiſti.* 6. *Quod ſciam, ſoles periclitantibus ultro ſubvenire.* & 9. *Non enim ovum quod ſcimus, illud, &c: ſed pinnis & unguibus partum perfectum edidit.* Quintilianus 9 Declam: *Quod ſcio, victis etiam gladiatores parcunt.* Hieronymus in Epiſtolis. *Si frigus fuerit, &c: ligna non coëmam, & calidius vigilabo, vel dormiam: certe, quod ſciam, vilius non algebo.* Et ſæpius Tertullianus. Locutio Plautina eſt.

Menechme vigila. Vigilo hercle quod ſciam

Ibidem. *Eſt tibi Menechmo nomen tamen quod ſciam.*

Utenſilium præterea pollemus affatim] *Utenſilia* (quæ cuiusmodi ſunt enarravit nemo) ſunt *copia, proviſions de bouche.* Tacitus (qui

Noſtro

Noſtro quaſi promptuarium) Annal: 2. *Quaſque copias frumenti, & omnium utenſilium quaque natio penderet.* Et Annal: 15. *Subvectaque utenſilia ab Hoſtia, & propinquis municipijs, pretiumque frumenti minutum &c:* In l. 12. §. 28. ff: de inſtruct, vel inſtrum:leg: *Vina quoque ſi qua ibi fuerint uſus ipſius cauſa, continentur: & ſi quid aliud utenſilium.* Seneca Epiſt: 87. *M: Cato Cenſorius cantherio vehebatur, & hippoperis quidem impoſitis, ut ſecum utenſilia portaret.* Quo loco otioſe Elmenhorſtius utilia reponebat. In Gloſſis Iſidori dictis. *Vtenſilia, viatici ſumptus.* Imo vox utraque in uſu, vox utraque res eaſdem deſignat. Sic in vet: Onomaſt: *Vtenſilis, utilis,* χρειώδης. Ammianus 14. *Ne cedentium quidem ulli parcendo, obtruncatis omnibus, merces opimas vel utiles &c: avertebant.* Quæ verba, quod ſciam, corrupta, doctorum induſtriam fefellere. legendum enim *vel utilia &c: avertebant.* Idem lib. 25. *Abſumptis omnibus quæ mandi poterant, utilibus &c. furebat inedia iraque percitus miles.* Et lib: 31. *Hac ſpe nimirum, ut &c. multitudo hoſtium &c. periret inedia, cunctis ad vivendum utilibus in validas civitates comportatis.* Aurelius Victor de Actuarijs in vita Galieni. *Genus hominum nequam, venale, callidum, &c annonæ dominans: eoque utilia curantibus, & fortunis aratorum infeſtum.*

Omni denique Provinciæ voluptarij ſeceſſus ſumus.] Salvianus lib. 7. *Nemini dubium eſt Aquitanos omnes populos medullam fore omnium Galliarum, & uber totius fæcunditatis: ſed,* (melius, *ſed &*) *quæ præponi interdum fæcunditati ſolent, voluptatis, jucunditatis, pulchritudinis.* Pro *ſeceſſus*, Vir doctus ex Ms. *ſucceſſus* reponebat: at nil mutatione opus. *Seceſſum* Noſter vocat quem Caſſiodorus *digreſſionem.* Ita de Campanis ille 12. 22. *Vrbis regiæ cella penaria, voluptuoſa nimis, & delicata digreſſio.*

Ad hæc ego ſubijciens &c:] Supra lib. 1. *Ad hæc ego riſum ſubijcio.* ſic enim legendum monuimus.

Cœcas & inevitabiles latebras Magicæ diſciplinæ.] Olim ad Apolog: pag: 80. dixi.

Sed & buſtis & rogis reliquiæ quædam, & cadaverum præſegmina &c.] Onomaſt: vetus. *Præſegmina,* ἀποτμήματα. Fulgentius. *Præſegmina ſunt partes corporis inciſa:*

inciſa: ut Tages in Haruſpicina. Præſegminibus amputatis. Heſychius. Τομία, τὰ ἀποτμήματα καὶ ἀκρωτηριάσματα τοῦ νεκροῦ, *&c.* vide & in Τυμβάδης. Apud Quintilianum 15. Declamat: *Tumulos, buſta ſcrutari, & amputatis cadaveribus ipſas in ſcelus armare manus &c:* Lucanus de Venefica.

Et quacunque jacet nudum tellure cadaver,
Ante feras volucreſque ſedet.—— In verbis Quintiliani legendum *ipſis:* neque aliud enim videtur velle quam quod Apuleius heic: *Ne mortuorum quidem ſepulchra tuta dicuntur &c.* In Apulejo etiam fortaſſe ſcribendum, *Sed & à buſtis &c.*

Et neſcio qui ſimile paſſus, ore undique omnifariam deformato truncatus eſt.] Seneca in de Ira. 3 17. *Oris* Pag: 34.
truncati mutilatique deformitas. Pro *eſt*, in Auctore noſtro videtur *adeſt* legendum.

Illicentioſus cachinnus.] Scribe *licentioſus.* Sic 4. *lamentiones licentioſas.* 5. *licentioſi amplexus.* & ibid: *licentioſa temeritas.* Gloſſ: παρρησιαστικός, *licentioſus.*

Qui cunctorum obſtinatione confuſus &c.] Horatius.

Quid iſte fert tumultus? aut quid omnium
Vultus in me unum truces?

Philoſtratus 4. 6. Αἰδῶ ἱστάσαντο, [illegible]ντων εἰς αὐτὸν ἐστραμμένων. Infra lib. 3. *Sic omnium oculis &c: denotatus, impos animi ſtupebam.*

Indigna murmurabundus.]——Χολωσάμενος φρεσὶν ᾗσιν. *Irritato animo indignabundus,* ut apud Gellium 19. 3. ille. Palat: & Oxon: Mss. *indigne m.* at illud *indigna* Græcum eſt, & ideo Apulejanum ſatis. Pro *murmurabundus* male alius Ms. *mirabundus.* Ovidius.

Iram vultus habet, pro verbis murmura reddunt.

Seneca Apocol: *Excandeſcit &c: Claudius, & quanto poteſt murmure iraſcitur.*

Fabulam iſtam tuam remetire] Lib. 9. *Non ceſſat obtundere, totam prorſus à principio exomeret fabulam.*

Ut filius iſte meus Lucius, lepidi ſermonis tui comitate fruatur.] Apud Achillem Tatium lib. 8. Λέγω πρὸς αὐτὴν (Leucippen) Οὐκ ἐρεῖς ἡμῖν τὸν μῦθον τῶν τῆς Φάρου λῃστῶν, *&c:* ἵνα σου καὶ ὁ πατὴρ ἀκούσῃ; *Lepidi ſermonis*, ut initio lib. 1. *Aureſque tuas lepido ſuſurro permulceam.*

Tu

Tu quidem in officio manes &c.] Lib. 5. *Vos quidem cariſſimæ ſorores in officio veſtræ pietatis permanetis.* Cicero ad Atticum. *Quod verita ſit ne Latinæ in officio non manerent.* Tacitus Annal: 3. *Pauci equitum corrupti, cæteri in officio manſere.* Terent. Phor. 4. 5. *Nos noſtro officio nihil digreſſos.* —— Egeſippus 4. 9. *Clypeis ſe tegebant, manentes in officio.* Vide & l. 17. §. 16. ff. de Ædilit. edict.

Adiuratione ſuæ ſalutis.] Lib. 9. *Suam, ſuorumque carorum ſalutem &c. adiurans.* Et 8. *Per ſalutem Genioſque veſtros.*

Aggeratis in cumulum ſtragulis.] Nec malè *aggeſtis* ſcribas. Lib. 1. *Grabatulo pone cardines ſuppoſito atque aggeſto.* at bene Cod. Palat: *aggregatis.* lib. 9. *In rectum aggregata cumulum.* In veteri Onomaſtico. *Aggrego, ἐπισυναθροίζω.*

Et effultis in cubitum &c.] Sic editi omnes, quaſi nempe de ſtragulis lecti Apuleius loquatur. ſed, niſi animi fallor, *effultus* ſcribendum. Servius ad 6. Eclog. *Apud Veteres unuſquiſque eo ſuper quod jacebat, fultus dicebatur.* Lucilius 3. *Et pulvino fultus.* Lucianus Aſino. Καταχλίνεσθαί με ἐπὶ κλίνης, ὥσπερ ἄνθρωπον ἐπ' ἀγκῶνος ἐπήγνυσιν. Heſychius. Ἀπηγκωνισμένος. ἐν σχήματι τὸν ἀγκῶνα ἀπολιτικῶς. Suidas. Διαγκωνισάμενος, ἐπ' ἀγκῶνος καθίσας. Clemens Pædag. 2. 7. Ἀμετασάλευτοι, τοῖς ἀγκῶσιν ἐξηρεισμένοι. *Levato in cubitum corpore,* Curtius Lib. 3. dixit. Philo μετεωρίζειν ἑαυτὸν, καὶ τὸν ἀγκῶνα πήγνυσθαι. Hegeſippus 1. 45. de Herode. *Pauliſper ſeſe attollens, cubitoque adnixus.* et paſſim apud Scriptores hic habitus loqui incipientis. Homerus.

De Legat.

> Ὀρθωθεὶς δ' ἄρ' ἐπ' ἀγκῶνος, κεφαλὴν ἐπαείρας,
> Ἀτρείδην προσέειπεν, &c. ——

ubi & ad verbum ὀρθωθεὶς advertendum. Gloſſ: vett: excerpt: *Fulciri,* ἀνορθωθῆναι. De Chriſto Nonnus.

> Καὶ παλάμης ἀγκῶνα παλινδίνητον ἐρείσας,
> Ἀκρότατον περὶ κύκλον ὁμοστόργοιο τραπέζης,
> Εἶπεν ἑοῖς ἑτάροις. &c. ——

Herodianus de Marco Imperatore. Ἡσυχῆ τοῦ σκίμποδος κουφίσας ἑαυτὸν, τοιούτων λόγων ἦρξατο. Petronius. *Erectus in cubitum hac fere oratione*

oratione contumacem vexavi. Ovidius Metam. 8.

——Quem facta audire volentem
Mira Deûm, nixus cubito Calydonius amnis,
Talibus alloquitur. ——Cornel: Nepos de Attico. *Hos ut veniſſe vidit, in cubitum nixus: Quantam, inquit, curam diligentiamque &c:* Lucianus in de Luctu. Ἂν λέγῃ ταῦτα ὁ νεκρὸς ἐπιστραφεὶς, ἀνακλίνας αὑτὸν ἐπ' ἀγκῶνος, οὐκ ἂν οἰόμεθα δικαιότατα αὐτὸν εἰπεῖν; Propertius. 1. 3. *Sic ait, in molli fulta toro cubitum.*

Suberectusque in torum.] Heſychius: Ὀρθωθεὶς. ἀναστάς. Qui id ex parte facit, ſe ſuberigit. eſt itaque quod Luc: 7. 25. ἀνακαθίζειν.

Infeſto-pollice clementer ſubrigens.] Quintilianus 11. 3. *Manum infeſto pollice extendit.* Eſt quidem Græcis *ſubrigere*, ἀνορθοῦν, ὑποστηρίζειν. at non huc quadrat acceptio ea: quid ergo eſt? quid aliud, niſi hanc falſam lectionem eſſe, inque locum ejus (quod & mihi in mentem venit) *ſubridens* ex Oxonienſi reponendum? *clementer ſubridens* heic, ut e converſo lib. 6. *amarum ſubridens.* In vetere Onomaſtico, *Subrideo:* ὑπομειδιάω. Gloſſ: Philoxeni: Ὑπομειδιάω. *Subrideo.*

Et dum ſingula pererrans &c:] Initio libri iſtius. *Ac dum &c: oſtiatim ſingula pererro &c.*

Tenuato viatico paupertati meæ fomenta conquiro.] Lib. 4. *Tenuato ventri ſordentia ſupplementa &c: conquirere.*

Conſpicor medio foro &c.] Id eſt, *in foro conſpicor.* ſic in Apologia. *Turbabat &c: in medio foro bacchabundus.* Vide ad Matth. 14. 24. notata.

Inſiſtebat lapidem.] Infra hîc. *Editiorem quendam lapidem inſiſtebam.* Vide Heſychium in Κηρύκιον. Pag: 35.

Si qui mortuum ſervare vellet &c:] Firmicus 3. 11. *Faciet cadaverum mortuorum cuſtodes, aut ſepulchrorum janitores.*

Quid hoc, inquam, comperior?] Oxon: *Quid heic* i.e. male. eſt enim heic elleipſis quæ in illis Luc: 16. 2. τί τοῦτο ἀκούω;

Hiccine mortui ſolent aufugere?] Ambroſius in cap. 10. Tobiæ. *Quoties vidi a feneratoribus*

teneri

teneri defunctos pro pignore, & negari tumulum dum fenus expoſcitur! quibus ego &c: Tenete reum veſtrum: &, ne vobis elabi poßit, domum ducite.

Oppido puer es] Id eſt, (ut 1. Cor: 14. 10.) φρεσὶ παιδίον. Baſilius in Aſceticis. Διαφέρει οὐδὲν τοῦ νηπίου κατὰ ἡλικίαν ὁ ταῖς φρεσὶ νηπιάζων. Lucretius.

Et qualis puero ſententia, pectore ſimplex.

Lucianus Βαλαν. Ἐν ᾗ παῖδας τοὺς περὶ αὐτοῦ ἀπίφλωσιν.

Satis peregrinus, meritoque ignoras Theſſaliæ te conſiſtere.] Infra lib. 8. *An nulli ſcitis quo loco conſederitis?* Arrianus 2. 13. in Epictetum. Ξένον καλῶ αὐτὸν, καὶ λέγω· Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ οἶδε ποῦ τῆς γῆς ἐστι. Donatus ad Phormionem. *Hoſpes, nomen aptum imprudenti rerum, atque alieno ab earum ſcientia.* Quid autem illud *meritò ignorare?* aut quæ conſtructio illa, *Theſſaliæ conſiſtere?* ni nimium fallit me conjectura mea, ſcribendum, *medioque ignoras T. t. c.* Supra in libri limine, *reputanſque me media Theſſaliæ loca tenere.* Falluntur porro eruditi *ſane peregrinus* ſcribentes. Infra lib. 4. *Satis curioſa avis.* & paſſim adjectivis id vocis Apulejus jungit.

Gruter: Colvius.

Perpetem noctem &c. vigilandum eſt.] Iuſtinus 5. *Atque ibi* (in foro) *perpeti nocte fortunam publicam queſtibus iterant.* Mamertinus Panægyr. *Dies nocteſque perpeti ſollicitudine &c. tranſigere.* Lactantius 7. 26. *Per annos ſeptem perpetes.*

Nec acies uſquam divertenda.] Gellius 13. 26. *Nuſquam connivens, nuſquam aciem ſuam flectens.* Qui locus alterum ejuſdem huc allatum ſanum evincit, nec fuiſſe cur P. Colvius *inconvivus* reponeret.

Nam & aves, & urſum, & canes, & mures &c: induunt.] Apud Lucianum in Philopſeude. Ἐπιστὰς ἐπειρᾶτό μου λαβεῖν, &c. καὶ ἄρτι μὲν κύων, ἄρτι μὲν ταῦρος γινόμενος, ἢ λέων, &c: In Oxon. & alijs Mss. *aves, & rurſum canes &c.*

Quantas latebras comminiſcuntur.] μηχανάς. Sic Gellius 17. 9. *latebram ſcribendi* dixit.

Et, quod pene præterieram,] Infra lib. 3. *Sed, quod ſciſcitari pene præterij.* Plaut. Pæn.

Et hoc quoque etiam, quod penè oblitus fui.

Id

Id omne de ſua facie reſectum ſarcire compellitur.] Appoſite in Gloſſario: Ἀποτίνω, *pendo, reſarcio.*

Mille, inquit, nummi deponentur tibi.] Sic apud Petronium, *Accipies nummos mille.*

Ineptias mihi narras, & nugas meras.] Suidas. Οὐκ οἶδ᾽ ὅ κρώζεις· ἐπὶ τῶν μάτην θρυλλούντων, ὡς αἱ κορῶναι. Pag. 36.

Vides hominem ferreum.] Aiax apud Sophoclem.

——Τὰ δεινὰ ἐκαρτέρουν τότε

Βαφῇ σίδηρος ὥς.—— Philo lib. ὅτι πᾶς ὁ σπουδ: ἐλεύθ: Διὰ ὅλης νενευρωμένον, οἷα πέτραν καὶ σίδηρον. Artemidorus. 1. 52. Σιδηρέους λέγομεν τοὺς πολλὰ κακὰ ὑπομένοντας. Ariſtoph: Acharn. Σιδηροῦς ἀνήρ. ubi Schol: στερρὸς καὶ ἀπήρεμος. Eunapius de Proæreſio. Ἀπαθῆ τινα καὶ σιδήρεον ὑπελάμβανον. Sic Seneca 3. 7. de Ira, *fortem & ſiliceum* dixit. contrarius ἀνὴρ σύκινος, τοῦτ᾽ ἔστιν, ἀσθενὴς καὶ ἀχρεῖος, exponente ad Eidyll: 10. Theocriti Scholiaſte.

Perſpicaciorem ipſo Lynceo, vel Argo.] Proverbiale & iſtud. Arrianus 3. 22. in Epictetum. Ἄργος τυφλὸς ἦν πρὸς αὐτόν. Vide & Scholiaſtem ad Plutum Ariſtoph. In Oxon: *lince*, non *Lynceo* ſcriptum.

Et conclave quoddam obſeratis luminibus umbroſum demonſtrat, matronam flebilem fuſca veſte contectam.] Servius Fuldens: 2. *Ideo lugentibus inimica lux eſt, quia caruerunt ea hi quos dolent: ideo tenebras petunt, & atra veſte amiciuntur, ut videantur cum defunctis agere, imitantes tenebris faciem Inferorum.* Notabilis heic Oxon: Codicis ſcriptura, *Et cum clave quadam obſeratis liminibus umbroſum cubiculum demonſtrat, matronamque f. &c.* unde non magna licentia locum ſic reſtituas. *Et cum clave quadam reſeratis liminibus, umbroſum demonſtrat cubiculum, matronamque f. &c.* In vet: Onomaſt. *Reſero*, ἀνοίγω. Si minus hoc arriſerit, maneat altera lectio, *obſeratis.* In eod: utiliſſimo Onomaſt. *Obſero.* ἀποκλείω.

Matronam flebilem, fuſca veſte contectam.] Servius ad Æneid. 11. *Lugentium mos eſt prioris habitus immutatio.* Infra lib. 7. *Fleta & lacrymoſa, fuſcaq; veſte contecta.* & 3. *Mulier flebilis, atra veſte contecta.* Apud Nonnium Ennius.

Quis illac eſt qua lugubri ſuccincta eſt ſtola?

Artemidorus de nigris veſtibus. *Οἱ πενθοῦντες τοὺς ἀποθνήσκοντας, τούτοις χρῶνται.*

Hic (inquit) auctoratus ad cuſtodiam mariti tui fidenter acceſſit.] *Auctoratus*, eſt *ὁ πρὸς σίδηρον πραθεὶς*, ut bene in Gloſſario. quod de juvene iſto ad tam manifeſtum debilitationis periculum elocante ſe, ingenioſiſſimè dictum.

Illa crinibus antependulis &c:] Lib: 5. *Crinium globos decoriter impeditos, alios antependulos, alios retropendulos* 9. *Comas anteventulas* dixit. Florid. 1. *Crines anteventulos & propendulos.*

Etiam in mœrore luculentam proferens faciem] Notavi in hunc ſenſum mihi aliquot multos non inelegantes locos, quos hîc in medium promere non importunum puto. Iſidorus Peluſiota. *Τὸ συμφυτικὸν κάλλος οὐδ' ὑπὸ τῶν ἐκπλήξεων ἀλλοιοῦται, σώζει δ' αὐτὸ, κἂν ἐν δάκρυσιν ὑπάρχει.* Plutarchus de in virt: profic. *Τῆς δὲ Πανθίας καὶ δάκρυα καὶ κατήφεια πενθούσης ἄρα καὶ κεκακωμένης ἐξέπληξε τὸν Ἀράσπην.* Philoſtratus in Iconibus. *Βλέπει δὲ οὔπω τὸ ἡδὺ καὶ ἀφιλὲς, ὡς μηδὲ ὑπὸ τῶν δακρύων τὸ ἴλεον ἐξαλλάττειν.* Achilles Tatius de Leucippe. *Ἐπλήσθη δακρύων, καὶ εἶχεν αὐτῆς ἴδιον κάλλος καὶ τὰ δάκρυα.* Dio Caſſius de Cleopatra. *Καὶ γὰρ ἐν τῷ πενθίμῳ σχήματι δεινῶς ἐνέπρεπεν.* Baſilius Seleucienſis 1. de S. Tecla. *Οὐδὲν τῶν τοσούτων ἴσχυσεν ἀχλυῶσαι καὶ ἀμαυρῶσαι τὸ αὐτῆς κάλλος.* Heliodorus. 1. *Τραύμασι μὲν κατήκιστο, &c: ἤνθει δὲ καὶ ἐν τούτοις ἀνδρείᾳ τῷ κάλλει.* Senec. Herc: Oet:

—— Per ipſas fulget ærumnas decor.

Terentius Phormione.

Capillus paſſus, pes nudus, ipſa horrida:
Lacryma, veſtitus turpis, ut ni vis boni
In ipſa ineſſent forma, hæc formam exſtinguerent.

Curtius de Darij conjuge jam captiva. *Forma pulchritudine ne illa quidem ſorte corrupta.* Manilius de Andromeda.

Servatur tamen in pœna vultuſque decorque,
Supplicia ipſa decent. —— Ovid: Metam: 7.
Triſtis erat, ſed nulla tamen formoſior illa
Eſſe poteſt triſti: tu collige qualis in illa
Phoce decor fuerit, quam ſic dolor ipſe decebat.

Et

Et Amor. 1. *Clamabat flebatq́ ſimul. ſed utrumq́; decebat:*
Nec facta eſt lacrymis turpior illa ſuis.

Virgil: *Triſtior, & lacrymis oculos ſuffuſa nitentes.* ubi Servius: *Dicendo* nitentes, *expreſſit nimiam etiam in lacrymis pulchritudinem.*

Sine cura ſis, inquam, &c:] *Bono animo es, quod ad hujus rei curam pertinet,* ut infra lib. 3. loquitur. Inibo, adnitar ſaltem inire, poſt tot editores, tot correctores nonnullam hoc loco bonam à Plauto gratiam. In Pſeudolo 1. 3. Adoleſcens de lenone loquens.

Quid mihi es auctor huic ut mittam, ne amicam
hic meam proſtituat?

reſpondet ſervus;

Bene curaſſis, liquido es animo; ego pro me & te curabo.

nec aliter ulla hactenus mihi viſa editio. ex quâ lectione tamen nil poteſt elici. Pro *bene* repono *ſine:* pro *curaſſis,* ſcribo *curâ ſis.* Sine curâ ſis (inquit) mi here, liquido animo eſto: ego pro me & pro te curabo. *Quietus eſto, ego curabo, &c.* dixit alius apud Terentium. Sic iterum ſupra hoc lib: *Sine cura ſis, inquam, Fotis mea.* & præter Noſtrum Tacitus, qui ſic de Agricola. *Finis vitæ ejus nobis luctuoſus, amicis triſtis, extraneis etiam ignotiſque non ſine cura fuit.* quibus adde & 2. 29 iſta A: Gellij. *Hortatur ut tum quoque ſine metu ac ſine curâ ſint.*

Modo corollarium idoneum compara.] Varro 4. de Ling: Lat: *Manupretium à manibus & pretio: corollarium, ſi additum præterquam quod debitum: vocabulum fictum à corollis, quod hæ, cum placuerant actores, in ſcæna dari ſolita.* Seneca 7. 16. de Benef: *Gubernatori & opifici viliſſimæ mercis, & in diem ſe locanti, corollarium aſperſimus.* Gloſſ. *Corollarium,* εὐχάρισμα. Onomaſt: vet. laudatiſſimum. *Corollarium,* ἐπιφορά.

Introductis quibuſdam ſeptem teſtibus] Τὸ *ſeptem* delet Wowerius Elmenhorſtio approbante. male faciunt ambo. Infra heic, *Tres quidam vegetis &c: corporibus.* Sic Act: 19. 14. ἑπτά τινες.

Diutinè viſu præfleto] Statius.

Dilectoſque premis vultus, & frigida lambis
Oſcula. ———

Obteſtata fidem præſentium.] Lib. 9. *Cunctos teſtatur incoram.*

Singula demonſtrat anxiè membra, contacta &c] In quibuſdam eſt *contecta:* Lipſius *contacta:* legendum *contrectata* puto. Tacitus de Nerone. *Adduntur his atrociora, nec incertis Auctoribus: ad viſendum interfectæ* (Agrippinæ) *cadaver adcurriſſe: contrectaſſe membra: alia vituperaſſe, alia laudaſſe, &c.* Utrobique vides de *cadavere* agi.

Quodam tabulis prænotante.] Ammianus Lib: 28. *Cum hac eadem numerantes notarij prope triginta adſiſtant cum thecis & pugillaribus.*

Salvæ aures, illibata labia, mentum ſolidum.] Sidonius 7. 5. *Omnia cenſura tua ſalva, illibata, ſolida ſervantur,* Quæ cum ſcriberet, Apulejanum hunc locum ſectatum eſſe ſatis obvium eſt.

Vos in hanc rem boni Quirites teſtimonium perhibetote.] Et hîc, ut ſupra paulo, mos teſtamenta condentium reſpicitur. Teſtator 4. 24. apud Iſidorum. *Hac uti in his tabulis cerisque ſcripta ſunt, ita videtur, ita lego, ita dico. itaque vos cives Romani teſtimonium perhibetote mihi.*

Et oleum ad lumen luci ſufficiens.] Pollux. 6. 19. Τὸ διαπαννυχίσαι καὶ διανυκτερεῦσαι ἂν εἴποις &c. καὶ διαπέμψαι τὴν νύκτα ἐς τὸν ἥλιον, καὶ τὸν λύχνον τὸν τούτοις ἡκιόμενον, πάννυχον.

Pag: 37. Tum illa capite quaſſanti, Abi, inquit, fatue, qui in domo funeſta cœnas & partes requiris.] Lib: 8. *At ille diu capite quaſſanti, Vos autem, inquit, de cibo vel poculo, vel omninò ulla refectione cogitatis? Cœnas & partes,* ἐν διαδόσει. id eſt, ut paulo ſupra, *reliquias.* Petronius. *Diverſitor cùm parte cœna intervenit.*

In domo &c. in quâ totiugis jam diebus ne fumus quidem viſus eſt ullus.]

Algebat clauſo nuda culina foco.

Scholiaſtes ad Acharnens: Ariſtophanis. Τὸ πῦρ εὐωχίας σημαντικόν. Supra Lib. 1. *In cujus hoſpitio nec fumi nec nidoris nebulam vererer.* Artemidorus 2. 9. Ἄνευ τῆς τροφῆς παρασκευάζεσθαι, οὐκ ἔστιν ἐφ' ἑκάς πῦρ ἰδεῖν. Juvenalis.

Tum gemimus caſus Urbis, tunc odimus ignem.

Scho-

Scholiaſtes. *Nec focum in noſtra domo fieri patimur, quod & lugentes obſervare ſolent.*

An iſthuc comiſſatum te veniſſe credis?] Gloſſarium: *Comiſſatum*, ἐπὶ κῶμον.

Hæc ſimul dicens, reſpexit ancillam.] Supra hîc. *Hæc ſimul dicens, in me reſpexit.* Fortaſſis in hac locutione Juvenalis poſt tot emendatores emendandus. Legimus Sat. 4.

Lucrinum ad ſaxum, Rutupinove edita fundo
Oſtrea, callebat primo deprendere morſu;
Et ſimul aſpecti dicebat littus echini.

ubi vulgo *ſemel* editur. tale infra hîc 8. *Officijs inferialibus ſtatim peractis.*

Perfrictis oculis, & obarmatis ad vigilias.] Omninò legi ſic debet, non *perſtrictis*. Infra lib. 3. *Defrictis pupulis, an vigilarem ſcire quærebam. Oculos ad vigilias obfirmare* hic, eſt quod 6. *inconnivæ vigiliæ lumina addicere.* Heliodoro, τὸν ὕπνον ἐπιπολὺ ἐπιφερόμενον διωθεῖσθαι. Senecæ *caligantes oculos in opere detinere.*

Nox intempeſta, mihique formido cumulatior.] Virgilius.

——— *Simul ipſa ſilentia terrent,*

Idem. *Hinc exaudiri voces & verba vocantis*
Viſa viri, nox cum terras obſcura teneret.

ubi Servius *Vt augeret terrorem, tempus adjecit &c.*

Obtutum acerrimum in me deſtituit] Gloſſ: *Obtutus*, ἔντασις ὀμμάτων. & in alio, Ἀτενισμὸς, *obtutus &c.* Virgil. 7. ——— *Defixa Latinus Obtutu tenet ora.* ——— & 11. ——— *Obtutuque hæret defixus in uno.*

Ut tantillulum animalis præ nimia ſui fiducia mihi turbaverit animum] Nil equidem mutem, nec ſpernenda tamen cujuſdam Ms. lectio, *præſentia ſua fiduciam mihi turbaverit & animum:* figurâ ἓν διὰ δυοῖν dictâ. Infra hoc lib: *Ac ne præſentiâ quidem noſtrâ tantillum conterriti &c.*

Quin abis?] *Comminantis eſt, & abigentis a ſe.* Donat. ad Terentij Andr.

Teque ad tui ſimiles muſculos recondis?] Oxon: *Teque atque tui &c:* eo recidit quod & ex alio Ms. Colvius produxit.

Terga vertit.] Gloſſæ. Εἰς φυγὴν δίδωμι. *terga do.*

Nec mora, cum me ſomnus profundus &c:] Homerus.

——Πεσὼν κοιμήσατο χάλκεον ὕπνον.

Quis eſſet magis mortuus.] Id eſt, *uter*. Vide ad Matth. 9. 5. & 21. 31. notata.

Et indigens alieno cuſtode.] Simile apud Scriptorem ad Hebræos 5. 12.

Pene ibi non eram] Poſt vocem non *pene*, ſed *cuſtode* diſtinctio ponenda. Amator adoleſcens apud Plautum Ciſtell: ——*Nullam mentem*

Animi habeo: ubi ſum ibi non ſum. —— At proximè ad ſenſum Philoſtratus 2. 14. Καθεύδοντες, ἐκπίνουσιν ἑαυτοὺς ὥσπερ οἱ ἀποθνήσκοντες, ὅθεν μετά τινος λήθης ἀνίστανται, καὶ ἀλλοτριοι μᾶλλον εἰσὶν ἢ ὅπερ εἶναι δοκοῦσι. Simile illud infra lib. 3. *Præſentis facti ſtupore defixus, quidnis aliud magis videbar eſſe quam Lucius.*

Cantus perſtrepebat criſtatæ gallorum cohortis.] Illud *gallorum* ab importuna manu irrepſit, abeſtque ab Oxon: Cod. Martialis.

Criſtataq; ſonant undique lucis aves.

Uxor mitella &c. introrupit anxia, & ſtatim corpori ſuperruens &c.] De Charite lib: 8. *Mariti cadaver adcurrit, labantique ſpiritu totam ſe ſuper corpus effudit.* Pro *corpori* malim *corpus ſuperruens*. Supra lib. 1. *Socratem ſuperruo.*

Cum heſternis teſtibus.] Oxon: *cum extenis t.* unde forſan *ſeptenis* legendum. Supra in hac ipſa fabula. *Introductis quibuſdam ſeptem teſtibus.*

Pag: 38. Sub arbitrio luminis.] Ammianus lib. 28. *Veſtes luce nitentes arbitra.*

Philodeſpotum requirit actorem, & ei præcipit &c:] Hic mos opulentiorum: non ſuis, ſed procuratorum manibus & dabant & ſolvebant. Matth. 20. 8. Λέγει ὁ Κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν: Infra lib 4. de divite munerario. *Iubet nobis gaudii ſui gerulis decem aureos &c: adnumerari.* Vox *Philodeſpotus* aptè ſervo tributa. Sic —— *amicum Mancipium Domino* —— Horatius dixit.

Ob ſedulum iſtud miniſterium inter cæteros familia-

res &c: noſtros dehinc numerabimus.] Lucianus in Reviviſcentibus. Τὸ λοιπὸν ἴσϑι ἡμέτερος ὤν. Apud Procopium 2 Gothic: Φίλον μὲν αὐτὸν ἐν τοῖς μάλιστα Χοσρόη βασιλεῖ ἐκ τοῦ ἔργου τούτου ἰσχυρισάμενος ἐποίει.

Inſperato lucro diffuſus in gaudium] *Largioris quaeſticuli copia laetatus*, ut infra lib. 11. loquitur.

In aureos refulgentes &c.] Lib. 9. *Demonſtrat ei novitate nimia candentes &c. aureos.*

Quos identidem manu ventilabam] Seneca *concutere* dixit 4. 6. de Benef: *Tres aut quatuor denarios* (inquit) *non invita manu domum retulit, ſubinde concutiens.*

De famulis tuis unum putato.] De hac loquendi forma ad Luc. 15. 19. dixi.

Quoties operam noſtram deſiderabis, fidenter impera.] Plaut: Ciſtell: ——— *Si quid eſt opus, dic, impera.*
Et Pſeudolo:

Quin tu quicquid opus eſt, audacter impera.

Hieronymus ad Theodorum. *Quicquid poſſe me ſcieris in opere ſpirituali, audacter impera. Quoties operam noſtram deſiderabis*, eſt, quoties maritum, aut alium quem ex tuis neceſſarijs & propinquis ſepelieris. Hic eſt *infauſtus ſermo* ille de quo infra ſtatim: hoc illud *omen nefarium* quod continuo heic execrantur omnes: quod non intelligens Beroaldus quas nugas de muſtela promit!

Raptis cujuſque modi telis.] Virgilius:

——— *Raptis concurrunt undique telis.*

Philoſtratus 6. 13. Ἁρπασάμενοι ξύλα καὶ λίϑους, καὶ ὅ, τι εἰς χεῖρας ἑκάστῳ ἔλϑοι. Ariſtides Panathen. Τῶν ὅπλων ἀπορίᾳ τοῖς φανεῖσι χρησάμενοι.

Pugnis ille malas offendere, ſcapulas alius cubitis impingere.] Plinius 3. Epiſt: 14. *Alius fauces invadit, alius os verberat, alius pectus & ventrem.* Juvenalis.

——— *Ferit hic cubito, ferit aſſere duro*
Alter, & hic lignum capiti incutit, ille metretam.

Infra lib. 9. *Quà pugnis, quà cubitis &c: totam faciem manuſquè ejus converberat.*

Laceratus atque diſcerptus domo proturbor.] Phaedrus.

Propulſi vero fuſtibus vadunt foras.

Petronius. *Verberibus ſputiſq́; extra januam ejectus ſum:*

 Dignum

Dignum me pluribus verberibus fuiſſe meritò conſentio.] Apud Virgilium.

——— *Equidem merui, nec deprecor inquit.*

& Ovidium: *Multa miſer patior, quia feci multa protervè.*

Infauſti &c: ſermonis mei] Gloſſ: Δυσφημεῖ, *&c. infauſte loquitur.*

Defletus & conclamatus] Lib. 1. *Domi tua defletus atque conclamatus es.*

Utpote unus de optimatibus, pompa funeris publici ductabatur per forum.] Tacitus Annal: 16. περὶ τῶν ἐν τέλει loquens. *Exequijs à promiſcuâ ſepulturâ ſeparantur. Pompam* heic propriè dixit. Virgil:

Atque hac pompa domum me, non Pallanta referret.

ubi Servius: *Pompa exequialis ſcilicet.* Idem ad Georg. 1. *Cum exequiali pompa.* & ad 6. Æneid. de Marcello. *Cum ingenti pompa elatus, & in campo Martio eſt ſepultus.* Quintilianus Declam. 329. *Ducatur ingens funeris pompa.* Feſtus de Veſpillonibus. *Veſpertino tempore eos efferunt, qui funebri pompa duci propter inopiam nequeunt.* quibus & locis vox *ducendi* perappoſita. Tacitus ubi ſupra; *Ducta publica exequia.* Senec: 3. 25. de Ira. *Qui vidit acerba funera etiam ex regia duci.* Propertius 2.

Ex hac ducentur funera noſtra domo.

Ovid: *Funera ducebant mediam lacrymoſa per Urbem.*

Virgil. dicto Georg: loco. —— *Et triſtia funera ducunt.* ubi Servius. *Ducere propriè funerum eſt.* Illud *pompa funeris publici* Apulejus ex his Taciti hauſit. *Fuerunt qui funeris publici pompam requirerent.* Annal. 3.

Pompa funeris publici &c] Iſidorus Orig: 18. 2. *Pompa* ἀπὸ τοῦ πομπεύειν, *hoc eſt, publicè oſtentare.*

Mœſtus in lacrymis.] Tale illud 5. Virgilij, *Horridus in jaculis.* ——— vide ſupra pag: 88. notam.

Genialem caniciem revellens ſenex.] Homerus.

Ἦ ῥ' ὁ γέρων, πολιὰς δ' ἄρ' ἀνὰ τρίχας ἕλκετο χερσί.

Voce contenta quidem, ſed aſſiduis ſingultibus impedita] Ovidius.

Singultu medios impediente ſonos.

Gloſſ: Iſid: *Singultim loquitur, qui loquitur per gluttos.* Philo in de Legat. Ταῦτα διεξήεσαν ὑπ' ἀγωνίας &c: ἄσθματι πολλῷ, κινουμένῳ τῷ πνεύματι.

Per fidem veſtram Quirites &c.] *Fide Quiritium implorata, opem & auxilium deſiderari* ait Servius ad 10. Æneid:

Perempto civi ſubſiſtite.] Infra lib: 8. *Decepto ſeni ſubſiſtite.*

Hæc enim, nec ullus alius &c:] Nota formulam iſtam. In Hymnis Orphei dictis. Pag: 39.

Οὗτος δ' ἐξ ἀγάθοιο κακὸν θνητοῖσι δίδωσι,
Καὶ πόλεμον κρυόεντα, καὶ ἄλγεα δακρυόεντα:
Οὐδέ τις ἔσθ' ἕτερος. ——— Apud Suidam in

ἀποσυγγραφεύς. Οὗτός ἐστι, καὶ οὐκ ἄλλος. Supra hoc lib: *Ipſe eſt, nec ullus alius.* Infra lib. 5. *Illa prorſus mihi adhibenda eſt, nec ulla alia.* et 8. *Qui hunc prorſus, nec ullum alium eorum locorum inquilinum præminabatur.*

Sævire vulgus interdum.] Max: Tyr: Diſſert: 41. Δῆμος χρῆμα ὀξὺ ἐν ὀργαῖς. Virgil:

Extemplo turbati animi, concuſſaque vulgi
Pectora, & arrecta ſtimulis haud mollibus iræ.

Apud Quintilianum in Declamationibus. *Nihil eſt facilius quam in quemlibet affectum movere populum: nulli cum coimus, ſua cogitatio, ſua mens eſt, &c.* Seneca in de Ira 3. 2. *Sæpe in iram uno agmine itum eſt: ſenes, pueri, fœminæ, principes, vulguſque conſenſere: & tota multitudo pauciſſimis verbis concitata, ipſum concitatorem anteceſſit.* Pro *interdum* male Urſinus & alii *incertum* reponebant: cum heic, ut ſæpius in Apuleio, id vocis valeat *interim.*

Et facti veriſimilitudine ad criminis credulitatem impelli.] Menander.

Τὸ πιθανὸν ἰσχὺν τῆς ἀληθείας ἔχει
Ἐνίοτε μείζω, καὶ πιθανωτέραν ὄχλῳ.

Valerius Maximus 6. 8. *Quia veriſimilis videbatur, habita eſt voci fides.*

Conclamant ignem, requirunt ſaxa.] Ex his Virgilii:

——— *Sævitque animis ignobile vulgus,*
Iamque faces & ſaxa volant. ——— Joſephus Bell: Iud. 7. 21. Ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν οὐ κατεῖχεν, ἀλλὰ &c. πῦρ εὐθὺς ἐκέλευε κομίζειν. Bene ad illuſtrandum hunc locum Tertullianus. *Lapidatio non legitimis bellis, ſed popularibus cœtibus & inermi tumultui familiaris.* Curtius

lib.8. *Infeſta concio vix inhiberi potuit, quin protinus ſuo more ſaxa in eum jaceret. Conclamant ignem* heic, ut 4. *conclamant ſaxa.* Tale apud Virgilium, *fremit arma juventus.*

Quamq; ſanctiſſimè poterat adiurans cuncta Numina, tantum ſcelus abnuebat] Heſychius. Ἀπομνύμενοι, ἀποβάλλοντες δι᾽ ὅρκων. quo ſenſu & in veteri Onomaſtico, *Deierare*, ἀπομόσαι. Infra heic Lib. 9. *Negantis, aſſiduéq; Deûm numen obteſtantis.* Plautus Caſina.

Per Deos omnes, per Deaſq; peierabit.

Præcipuè autem ad materiam præſentem faciunt Juvenalis iſta. ——— *Quin aſpice quanta*

Voce neget, quæ ſit ficti conſtantia vultus.
Per Solis radios Tarpeiaq; fulmina jurat,
Et Martis frameam, & Cyrrhæi ſpicula vatis,
Perque tuum pater Ægæi Neptune tridentem.
Addit & Herculeos arcus, haſtamq; Minervæ,
Quicquid habent telorum armamentaria cæli.

Lucianus Gallo. Οὐκοῦν ἐκεῖνος αὐτὸ κλέψας, εἶτα ἐπωμόσατο θεοὺς τοσούτους.

Ægyptius Propheta &c.] Noſter alibi de Platone. *Aſtrologiam aduſq; Ægyptum petivit, ut inde prophetarum etiam ritus addiſceret.* Laertius de Eodem. Ἀπῆλθε πρὸς Θεόδωρον τὸν μαθηματικὸν, &c. ἔνθεν τε εἰς Αἴγυπτον παρὰ τ. Προφήτας. Adrianus in Prophetarum Synopſi ab Heſchelio edita. Καλοῦνται καὶ παρ᾽ Αἰγυπτίοις ἱερεῖς καὶ προφῆται, καὶ παρ᾽ Ἕλλησιν οὐκ ὀλίγοι.

Qui mecum jamdudum grandi præmio pepigit &c. juvenem poſtliminio mortis animare.] Lib. 10. *Surgèntem poſtliminio mortis deprehendit filium.* Lactant. 7. 22. *Quid putemus futurum fuiſſe, ſi quis ab Inferis vitam poſtliminio recepiſſet?* Et nota heic *grandi præmio pepegiſſe.* hinc ἱερεῖς μεγαλόμισθοι Luciano dicti.

Juvenem quempiam linteis amiculis intectûm &c. & aduſque deraſo capite &c.] Lucianus Philopſeude, de Pancrate Ægyptio. Ἱερὸν ἄνδρα, ἐξυρημένον, ἐν ὀθονίοις. Herodotus. Οἱ ἱρέες τῶν θεῶν τῇ μὲν ἄλλῃ κομέουσι, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ξυρέωνται. Vide 1. 23. Artemidorum. *Aduſque deraſo capite* eſt quod 11. *Capillum funditus deraſi.* Heſych. Ἐν χρῷ κουρά. ἡ ψιλὴ, καὶ πρὸς αὐτῷ τῷ χρωτί. Legebat heic Wowerius *ad os uſque d. c.* Elmenhorſtius, *aduſ-*

aduſque cutim d. c. ſic ſane 8. Salvianus. *uſque ad cutim tonſum.* at nil in Apuleio novandum. . Plautus. *Attonſa hæ quidem ambæ uſque ſunt.* —— Abeſt & vox *cutim* ab Oxon: Ms.

Pedeſque palmeis baxeis indutum.] Infra lib. 11. *Pedes ambroſia tegebant ſolea, palma victricis foliis intexta.* ὑπόδημα βύβλου Philoſtrato 6. 6.

Producit in medium.] Ex his Virgilii.

Hîc Ithacus vatem magno Calchanta tumultu
Protrahit in medium. ——

Cujus diu manus deoſculatus, & ipſa genua contingens, Miſerere ait.] Libanius Orat: κατὰ τῶν προσέδρων: Μεγάλας ἀνάγκας ἔχουσιν αἱ δεήσεις, καὶ τὸ ἅψασθαι τῆς χειρὸς, καὶ τοῦ γενείου. Vide ad Matthæi 17. 14. notata. Oxon: heic, *uterum deoſculatus.*

In æternum conditis luminibus.] De cœco Declam. 2. Quintilianus. *Perpetuâ nocte gena clauſa.* Virgil: 10.

—— *In æternam clauduntur lumina noctem.*

Nec terræ rem ſuam denegamus.] Artemidorus 2. 24. Ὁ ἀποθανὼν εἰς τὴν γῆν κατατίθεται, ἥ τις ἐστι κοινὴ πάντων πατρίς. Eccleſiaſtes 12. 7. *Priuſquam &c: revertatur pulvis in terram ſuam.* Virgilius 6. —— *Sedibus oſſa quierunt.* ubi Servius. *Priuſquam corpus in naturam ſuam redeat: id eſt, in terram.* Ovidius ex perſona Liviæ, Druſo mortuo.

—— *Artus complector inanes,*
Et vocat hos ipſos flamma roguſque ſuos.

Rem ſuam, id eſt, —— *Iuvenem exanimum, & nil jam cœleſtibus ullis Debentem.* —— Prudentius de ſepulchris loquens:

—— *Res creditur illis*
Non mortua, ſed data ſomno.

Bene autem *rem ſuam,* quaſi debitam. Philo in de Joſepho. Τὸ οἰκεῖον ὄφλημα τῆς φύσεως ἀπολαβούσης. Nec minimâ heic elegantiâ *denegamus* dixit. P. Chryſologus de Chriſto Lazarum ſuſcitante. *Dat locum morti, licentiam dat ſepulchro: putredini nil negat, nil fætori.*

Sed ad ultionis ſolatium exiguum vitæ ſpatium deprecamur.] Apud Lucianum in Reviviſcentibus. Μίαν

ἡμέραν

ἡμέραν ταύτην περιποιούμεθα, &c. ὡς ὑπέχῃ τὴν ὧν δέδρακεν ἀξίαν. Apud Pacuvium ille.

Dij me etſi perdunt, tamen eſſe adiutum expetunt,
Quod priuſquam intereo ſpatium ulciſcendi danunt.

Propriè autem *ultionis ſolatium.* Seneca 1.21. de Clementia. *Vltio duas res præſtare ſolet: aut ſolatium affert ei qui injuriam accepit, aut in reliquum ſecuritatem.* ubi & pro *aut* reponendum utroque loco videtur. Scriptor de Excid: Hieroſol: ſive is Egeſippus 1.1. *Obſecrans, non ſalutis auxilium, ſed ultionis ſolatium.* Juſtinus lib. 1. de Tamyri. *Orbitatis dolorem non in lacrymas effudit; ſed in ultionis ſolatium.* Sic in de Anima cap. 34. Tertullianus *ſolatium ultionis* dixit. et cap. 10. de Patientia (emendante Viro ſummè erudito Joſia Mercero) *Vltio penes errorem ſolatium doloris videtur, penes veritatem certamen malignitatis.* Plinius lib. 3. Epiſt. 14. *Paucis diebus agrè refocillatus, non ſine ultionis ſolatio deceſſit.* Baſilius in cap. 3. Eſaiæ. Παραμυθία (ἐστὶν) ἐν κακοῖς, τὸ ἐπαμῦναι τοῖς ἀνηρημένοις, καὶ τοῖς ἴσοις ἀντιπεριβάλλειν τοὺς λελυπηκότας. Otho apud Tacitum 2. Hiſtor: *Fruatur Vitellius fratre, conjuge, liberis: mihi non ultione, neque ſolatiis opus eſt.* id eſt: *mihi ultionis ſolatio non opus eſt.* Tiberius apud Eundem Annalium lib. 3. *Sin facinus in cujuſcunque mortalium nece vindicandum detegitur, vos vero & liberos Germanici, & nos parentes ejus juſtis ſolatiis afficite.* ſolatiis ultionis nempe. Sidonius 8. 11. de Lampridio. *Secuta quidem eſt ultio exſtinctum, ſed magis proſunt iſta victuris: nam quoties homicida punitur, non eſt remedium, ſed ſolatium vindicari.*

Exiguum vitæ ſpatium deprecamur.] Minucius ex Pagani perſona. *Quis unus ullus ab Inferis vel Proteſilai ſorte remeavit, horarum ſaltem permiſſo commeatu?*

Herbulam quampiam ter ob os corporis &c.] Eliſæus (etiam in reſuſcitandi negotio) ad famulum 2 Reg. 4.29. Ἐπιθήσεις τὴν βακτηρίαν μου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ παιδαρίου.

Orientem obverſus.] —*Ætherei ſpectans orientia Solis Lumina.*— Pacatus Panægyr. *Divinis rebus operantes, in eam cœli plagam ora convertimus, à qua lucis exordium eſt.*

Vir-

Virgilius. *Illi ad ſurgentem converſi lumina Solem, &c.* Ubi Servius: *Non utique nunc Solem ſurgentem dixit: (jamdudum enim dies erat) ſed diſciplinam cerimoniarum ſecutus eſt, ut Orientem ſpectare diceret eum, qui precaturus erat.*

Studia præſentium ad miraculum tantum certatim arrexit.] Lib. *6. Tanti præmij cupido certatim omnium &c: ſtudium arrexerat.* Tacitus Hiſtor: 4. de Veſpaſiano. *Erecta qua adſtabat multitudine, juſſa exequitur.* ubi malim *arrectâ* legi. Pag: 40.

Immitto me turbæ ſocium.] Divinabam, *turba medium.* Virgil: —— *Medium nam plurima turba Hunc habet.* — Æn. *6.* Idem 8. — *Ipſe agmine Pallas In medio.* —— Infra hîc lib. 8. *Quam potui, turba medius &c. clunibus meis ab aggreſſionibus ferinis conſulebam.*

Jam tumore pectus extolli, jam ſalubris vena pulſari, jam ſpiritu corpus impleri: & adſurgit cadaver, & profatur adoleſcens.] Hieronymum huc reſpexiſſe non dubito cum ſic ſcriberet. *Palpitat pectus, & oculis quærentibus lucem corpus animatur ad vitam. Iam ſpirat, jam videt, jam ſublevatur, & loquitur.* Luc. 7. 15. *Ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν.*

Adſurgit cadaver.] Seneca, (ubi & de aliis portentis) de tauro mactato.

Tentantque turpes mobilem trunci gradum,
Et inane ſurgit corpus, &c. —— Oedip.

Servius ad Æneid. 8. *Cadaver eſt corpus nondum ſepultum: ita dictum quod honore careat ſepultura.*

Ad &c. vitæ reducitis officia.] Macrob. Som. Scip. 1. 13. *Officium ſuum deſerit corpus, cum jam non poſſit animari.* Servius ad Æn: 6. *Defunctos mortuos dicimus, qui compleverunt vitæ officia.* Sic *vitæ officia* Seneca Epiſt: 77. & Donatus ad 2. 3. Eunuchi dixerunt. Noſter Lib. 1. *ſpiritus officia.*

Deſine jam precor.] Apud Propertium.

Deſine Paule meum lacrymis urgere ſepulchrum.

Ac me in meam quietem permitte.] Senec: Suaſor. 2. *Optamus quoque plerique mortem, adeo in ſecuram quietem receſſus eſt.* Scholiaſtes vetus Horatii. *Mors, ut ne-*

ut neceßitas eſt, ita perpetua eſt laborum requies. Lactanctantius de Ira Dei cap. 17. *Quies ſempiterna ſolius mortis eſt.* Spectrum Samuelis ad Saulum, 1 Sam. 28. 13. *Quare inquietaſti me ut ſuſcitarer?*

Hæc vox audita de corpore.] Id eſt, *cadavere.* Supra: *Ibi corpus ſplendentibus linteis coopertum* &c. Sic Matth. 14. 12. & 27. 58. vetus Interpres. Iſidorus 11. 1. *Corpus, quod non vivit.* et ſtatim: *Corpus dicitur, aut quod poſt vitam mortuum eſt, aut ſine vita eſt conditum.*

Suſcipit ille de lectulo.] Ὑπολαμβάνει. ut Luc. 10. 30. ubi Vetus, *Suſcipiens Ieſus.* Infra hîc Lib. 4. *Suſcipit unus ex illo poſteriore numero &c.*

Atque imo cum gemitu populum ſic adorat.] Oxon: *Atque uno congeſtu &c.* amplectimur nos alteram ſcripturam. Turbati aut ærumnoſi ſermonem gemitu incipiunt. (*adorare* enim heic valet *alloqui*) Supra lib. 1. *Imo de pectore cruciabilem ſuſpiritum ducens &c. Me miſerum infit &c.* Virgilius.

Ingemuit, deditq; has imò pectore voces.

Imo infra hîc in hac eadem narratione, *Rurſus altius ingemiſcens.*

Malis novæ nuptæ &c. artibus.] Id eſt, veneficiis: hinc *artium malarum doctor* lib: 26. apud Amm: Marcellinum. Gloſſ: Κακοτεχνία. *mala ars.*

Et addictus noxio poculo.] Valerianus Cimelienſis. *Artificium veneficii, & noxias poculorum compoſitiones.* Miles. 10. Noſter *noxiam potionem* dixit. *Addictus* bona lectio eſt. ſic 6. *Vigiliæ luminibus addictis.* apud Horatium *feris & alitibus adictus.* et Salvian: de Gubern: 2. *æternis piaculis addictus.*

Torum repente adultero mancipavit.] In Ms. aiunt eſſe *torum tepentem:* quomodo etiam ex ingenio Nos legendum conieceramus. Lucanus.

En nupſit tepido pellex Cornelia buſto.

Quintilianus Declam: 347. *Subito abſentium* (maritorum) *obliviſcuntur, & pene cum ipſis toris uxorum pectora refrigeſcunt.* Idem Declam: 338. *Adhuc in torum uxoris prioris, calente adhuc veſtigio, adducta eſt nova nupta.*

Torum tepentem &c.] Seneca 7. 31. de Benef. *Et*

cum

cum Penates ignis abſumpſit, fundamenta tepente adhuc area ponimus.

Tunc uxor egregia &c.] Lib. 9. *Tunc uxor egregia &c.* et 10. *Egregia illa uxor mea &c.* Cicero in pro Cluentio. *Tunc verò egregia illa & præclara mater, &c.*

Præſentem capit audaciam.] Lib. 9. de non abſimili femina. *Diſſimulato tanto flagitio, intrepidum mentita vultum &c.* Ibidem: *Mihi penitus carpebantur præcordia, & præcedens facinus, & præſentem deterrima feminæ conſtantiam* (id eſt, audaciam) *cogitanti.* adeò vere Juvenalis.

——*Nihil eſt audacius illis*
Deprenſis, iram & animos à crimine ſumunt.

Apud Tacitum Annal. 11. *Sceleribus manifeſtis ſubſidium ab audacia petendum eſt.*

Populus æſtuat, diverſa tendentes.] In fragmentis Varronianis.

Videmus populum Furiis incinctum tribus
Diverſum ferri. —— ubi *inſtinctum* legendum videtur: *Diverſa tendentes*, ut 6. *Sic nos diverſa tendentes*: id eſt, *contendentes*. Æneid. 12. ——*Vaſto certamine tendunt*. Servius: *Contendunt*. Curtius lib. 9. *Diſſonæ voces nuſquam unum & idem tendentium.* Suetonius *diverſe tendere* dixit: ut & 4. Lucretius. Plinius lib: 8. Epiſt. 9. Nazarius Panægyriſtes, & Judic: 20. 45. vetus Interpres, *in diverſa tendere*. Noſter in de Mundo. et in Dialogo ad Aſclepium, *ad diverſa tendere*. Tacitus Hiſtor: 1. *Sibi quiſque tendentes.*

Diverſa tendentes.] *Tendere, pertinacem contentionem ſignificat*. Donatus ad Eunuchum.

Hi peſſimam feminam viventem ſtatim cum corpore mariti ſepeliendam &c:] Lib. 9. *Addebat & tales oportere vivas exuri feminas.*

Et, quod prorſus nemo alius cognovit.] Lib. 3. *Quæ ſola mortalium novi.* et 10. *Servum qui ſolus hæc ita geſta eſſe ſcire diceretur, ſiſti &c. oportere.*

Exertam vigiliam.] Diligentem, protenti colli. Infra Lib. 6. *Longa colla porrecti ſævi dracones, & inconnivæ vigiliæ luminibus addictis.*

Indu-

Induſtriam ſedulam.] Supra, in eadem re iſta, *ſedulum miniſterium* dixit.

Pag: 41. Injecta ſomni nebula.] Lib. 6. *Craſſa ſoporis nebula*.

Me nomine ciere &c.] Lib. 5. *Iamque nomine proprio ſororem miſeram ciebant*. Et 8. *Clamore nominatim cientes illum juvenem*.

Membra frigida pigris conatibus.] Seneca Oedip.
— *Piger ignavos Alligat artus languor.* ——

Quod eodem mecum vocabulo nuncupetur.] Id eſt, *nomine*. ſic ſæpe Tacitus. Vide ad Præfat: Lib. 1. Martialis Ramireſium.

In exanimis umbræ modum gradiens.] μετὰ ζώντων τεθνηκὼς περιπατῶν: ut Antiphanes locutus.

Proſectis naſo prius &c.] Onomaſt. vetus. *Denaſo*, ἀπορρινέω. De *proſecandi* verbo ſub finem libri 9. dicemus.

Vicariam pro me lanienam ſuſceptavit.] Firmicus. *Aut propiores fratres pro ipſo vicariis mortibus interibunt*. Seneca in Controverſiis. *Quidam ardentibus rogis torum miſcuerunt, quædam vicariâ maritorum ſalutem animâ redemerunt*.

Utque fallaciæ reliqua convenirent, &c.] *Fallaciæ* patrio caſu, non dandi ſume. Infra lib: 4. *Ad reliqua fallaciæ pergimus*. Locutio Græca eſt.

Ceram in modum proſectarum formatam aurium ei applicant.] Oxon: Ms: *Ceram in modum proſectorum auribus ei applicant, &c.* quam rectam eſſe lectionem inferius indicabimus.

Tentare formam aggredior.] Ita Gruterus, non malè: cum antea *fortunam* legeretur. Heliodorus de Chariclia, quæ ſe oculum amiſiſſe ſomniaverat: Τῷ προσώπῳ τὴν χεῖρα ἐπέβαλε, καὶ τὸ μέρος ὃ κατὰ τὸ ὄναρ ἀπώλεσεν ἐπεφωράθη, πάντοθεν ἐπεζήτει.

Directis digitis, & detortis nutibus præſentium denotor.] Lib. 3. *Omnium oculis, nutibus, ac denique manibus denotatus*. et 11. *Toti civitati notus & conſpicuus, digitis omnium nutibuſque notabilis*. Quintilianus 14. Declam: *Proh miſeranda conditio! rideor ubique, narror, oſtendor*. Plautus 2. 3. Mercat.

Con-

Contemplant, conſpiciunt omnes, nutant, nictant, ſibilant. Tertullianus in de Pallio. *Acie figere, digito deſtinare, nutu tradere.*

Inter pedes circumſtantium &c. evado.] Heſychius. Ἐκτρυπήσαι, ἐξελθεῖν λεληθότως. In vetere Onomaſtico. *Evado.* διαδύομαι.

Lari me patrio reddere potui.] Aut ἠθικῶς, non φυσικῶς intelligendum illud *reddere potui*, aut (quod facilius conceſſerim) pro *reddidi* accipiendum. ſic infra 10. *Reſpondit, ſermonis ignorantia ſe quid ille diceret, ſcire non poſſe.* id eſt, *neſcire.* 11. *Sacerdos, ut reapſe cognoſcere potui &c.* hoc eſt, *cognovi.* et 9. *Vix ad campeſtres ſemitas evadere potui.* pro *evaſi.* Nec ita hic Scriptor tantum, ſed & alij. Valerius Max: 8. 7. de Sophocle. *Qua ſola fabula* (Oedipo Coloneo nempe) *omnium ejuſdem ſtudij Poëtarum praripere gloriam potuit.* Macrobius Saturnal: 1. 11. *Recentior eſt memoria, quam ut poßit inter obliterata neſciri.* id eſt, *quam ut neſciatur.* Idem 2. 10. *In qua* (gloria) *appetenda duo ſunt maximè, qua praoptari poſſunt.* In Eleg: Maximiniani. *Cui cedit quicquid vincere cuncta poteſt.* Lactantius Epit: divin: Inſtit: de Deo loquens. *Non indiget terrenis luminibus, qui Solem cum cateris aſtris in uſum hominibus potuit accendere.* Et alibi eodem libro. *Redigendi ſunt ergo iſti affectus intra fines ſuos, & in rectam viam reducendi: in qua etſi ſunt vehementes, culpam tamen habere non poſſunt.* Servius ad Georg: 1. *Quibus diebus tanta eſt tranquillitas, ut penitus nihil in mari poßit moveri.* Idem ad Eclog. 1. *Antiqui, poſt, ante, circum, etiam ablativo jungebant, quod hodie minime facere poſſumus.* pro, *quod hodie minimè facimus.* Philo in de Abrahamo. Καὶ τῶν ἀψύχων ἔνια μοι δοκεῖ νικᾷν δύνασθαι (id eſt νικᾷν) τῶν ἀνδρῶν ὁμοῦ καὶ γυναικῶν εὐμορφίας.

Capillis hinc inde laterum dejectis, aurium vulnera celavi.] Ovidius de Acheloo uno cornu mutilato.

> ——— *Capitis quoque fronde ſaligna*
> *Aut ſuper impoſita celatur arundine damnum.*

Naſi verò dedecus &c.] Id eſt, naſi perditi dedecus. Proprie autem heic *dedecus.* Iſidorus 11. 1. Orig: *In cor-*

pore noſtro quædam tantum utilitatis cauſa facta ſunt, ut viſcera: quædam & utilitatis & decoris, ut ſenſus in facie, & in corpore manus, &c: Corruptum locum corrige, & pro *ſenſus*, *naſus* ſubſtitue. Diod: Siculus Lib. 1. in legibus Ægyptiorum. Τῆς δὲ γυναικὸς (μοιχευούσης) τὴν ῥῖνα κολοβοῦσθαι, ὑπολαμβάνοντας δεῖν τῆς πρὸς ἀσυγχώρητον ἀκρασίαν καλλωπιζομένης ἀφαιρεθῆναι τὰ μάλιστα κοσμοῦντα τὴν εὐπρέπειαν. Firmicus 6. 31. *Vel cicatricem, ſeu notam in vultu ſemper infligit, ut inhoneſta quadam ſpecie formæ faciem dedecoret.* Bene *inhoneſta*. ita narium proſectarum vulnus Virgilius *inhoneſtum* vocat. Artemidorus 4. 29. Ὅ τι ἂν λείποι τῷ προσώπῳ, ἄτιμον αὐτὸ ποιεῖ.

Hanc fabulam poſuit.] Finivit. Virgilius

—— *Poſito certamine.* —— Servius. *Finito.*

Vino madidi.] Lib. 6. *Vino madens.* et 10. *Vino &c. memet madefeceram.* vide Feſtum Pompeium.

Quo die ſoli mortalium ſanctiſſimum Deum Riſum hilaro atque gaudiali ritu propitiamus.] Meminit ſolennitatis iſtius Pauſanias de Hypatenſibus agens. Lycurgum Riſui ſimulacrum erexiſſe Plutarchus tradit; Templumque eidem Deo dicatum in Cleomene narrat. Bene autem *ritu hilaro & gaudiali.* Γέλωτι καὶ Κώμῳ, ἱλαρωτάτῳ καὶ ξυμποτικωτάτῳ Δαίμονι, Philoſtratus in Iconibus vocat.

Soli mortalium.] Lib. 3. *Quæ ſola mortalium novi.*

Pag: 42. Fiet ut jubes.] Luc. 14. 12. Γέγονεν ὡς ἐπέταξας.

Quam Deus tantus affluenter indueret.] Pontanus Analect: 1. 4. duriuſculè, *Qua D. t. a. inclueret*, id eſt, *inclareſceret.* Vide Gruteri Suſpic. 5. 8.

Monitu famuli, qui me noctis admonebat.] Virgilius.

Sed comes admonuit, breviterq; affata Sibylla eſt,
Nox ruit Ænea. ——— Infra hîc 8. *Qui requiſitum comitem tempeſtivæ viæ commonefactum reduceret.*

Titubante veſtigio &c:] Columella.

—— *Titubante gradu multo madefactus Iaccho.*

Cum primam plateam vadimus &c.] Scribe, *Dum p. &c.* Sic infra 3. *Dum primum angiportum inſiſtimus.* Virgilius;

Vidi-

Vidimus obſcuris primam ſub vallibus urbem.

ubi Servius: *Primam partem urbis.* Terent. 1.4. Phorm:

Sed quis hic eſt ſenex quem video in ultima platea?

id eſt, in ultima plateæ parte. Virgilius.

Quatuor heic primum omen, equos in gramine vidi
Tondentes campum latè.——— Servius. *Primum, aut quale nunquam antea viderat: aut, antequam aliud videret, &c: alij vero, tondentes primum campum, id eſt, primam campi partem.*

Vento repentino lumen &c: exſtinguitur.] Ovid. 2. de remed: &c.

Nutritur vento, vento reſtinguitur ignis.

Improvidæ noctis &c] Exponunt *obſcura*, ego *improviſa*. Sic *cæca & improvida tela*, Plinius 4. 22. in Epiſtolis dixit. et *caſus improvidos* Noſter in de Platonis Dogmate.

Digitis pedum detunſis ob lapides.] Lib. 9 *Offenſo lapide, & obtunſis terra digitis.* et ibidem. *Crebris offenſaculis &c: contuſis cruribus meis.* Petronius. *Evaſi; digitis omnibus inter decurſum cruentatis.* Apud Suidam de Zenone. Προσέπταισε, καὶ τὸν δάκτυλον περιέῤῥηξε. Heic autem pedes detunſi ob extinctum lumen. in quam quæ diximus ſententiam ad Joh. 11. 10. ſi libet confer. Ariſtoph. Veſp:

Εἰ νὴ Δί' αὖθις κονδύλοις νουθετήσεθ' ἡμᾶς
Ἀποσβέσαντες τοὺς λύχνους, ἄπιμεν οἴκαδ' αὐτοὶ,
Κἄπειτ' ἴσως ἐν τῷ σκότῳ τουτονὶ στερηθεὶς,
Τὸν πηλὸν ὥσπερ Ἀτταγᾶς τυρβάσεις βαδίζων.

Tres quidam vegetis & vaſtulis corporibus &c.] Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὄβριμοι. ——— ut in Theogon: Heſiodus. Scaliger & Alii *baſſulis*: quibus adſtipulatur Gloſſarii illud. Παχὺς, *Baſſus, groſſus, craſſus.* Item. Παχὺς ὑποκοριστικῶς, *baſſulus.* Iterum. Παχύτης. *baſſilitas.* Ego *vaſtis*, vel (quod & in Oxon: eſt) *vaſtulis* legendum contendo. Gellius 9. 10. *Gallorum Dux vaſta & ardua proceritate.* et cap. 11. *Sed quis hoſtis, & quod genus, & quam formidandæ vaſtitatis!* Curtius lib. 4. de Scythis & Bactrianis. *Eximiam vaſtorum corporum magnitudinem.* Noſter lib. 1. *A vaſtiſſimis latronibus obſeſſus.* et 7. *Ætate juvenem, & corpore vaſtum.* Imo de his ipſis juvenibus lib. 3. *Vnus manu promptior, &*

& corpore vaſtior &c. Sic de leone Gellius, *Corporis vaſtitudine.* Noſter de Lupis 8. *Corporibus vaſtis ſarcinoſos:* & de ſeipſo tum aſino Lib. 10. *Inſolita tergoris vaſtitate commoti.* Gloſſ: Παμμεγέθης, *Immanis, vaſtus.*

Summis viribus irruentes.] *Irruere proprie dicuntur, qui cum furore prælium ineunt.* Donatus ad Terentii Eunuch. 4. 7.

Gladium, quem veſte mea contectum ad hos uſus extuleram &c:] Diod: Siculus in Excerptis. Ἔχοντας ὑπὸ τοῖς ἱματίοις ξίφη. Nicol: Damaſcenus. Ὑπὸ ταῖς περιβολαῖς ξίφη κεκρυμμένα ἔχοντες. Ioſephus Bell: Iud. 2. 22. Ταῖς ἐσθήσεσιν ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια. Capitolinus in Clodio Albino. *Quinque validiſsimi interemerunt eum, gladiis intra veſtem latentibus.* *Ad hos uſus* eſt, quod lib. 3. in hac narratione *propter hujuſmodi pericula.* ad quem locum notata vide.

Altiſſimè demergo.] Supra lib. 1. *Capulo tenus gladium ei totum demergit.*

Quoad tandem ante ipſa veſtigia mea &c: ſpiritum efflaverint.] Lucianus Toxari. Τὸν ἀντίπαλον παίει εἰς τὸ στέρνον, καὶ διήλασεν, ὥστε αὐτίκα ἐπεκλάκει πρὸ τοῖν ποδοῖν αὐτοῦ. Iudic. 5. 27. de Siſera à Iaële occiſo. *Inter pedes ejus ruit, defecit, & mortuus eſt: volvebatur ante pedes ejus, & jacebat exanimis.* Curtius Lib. 2. *E quibus duos ita gladio excepit, ut ante ipſum exanimes procumberent.*

Anhelans, & ſudore perlitus.] Petronius. *Inter anhelitus & ſudores &c.*

JOAN-

JOANNIS PRICÆI IN METAMORPHOSEOS LIBRUM III.

NOTÆ.

COmmodum punicantibus phaleris Aurora &c:] Pag: 43.

—— Cum primum craſtina cælo
Puniceis invecta bigis Aurora ruberet.

Æſtus invadit animum recordatione veſpertini facinoris.] Prudentius.

Sol ecce ſurgit aureus,
Piget, pudeſcit, pœnitet.

Vide ad Matth. 27. 3. adnotata.

Ac palmulis inter alternas digitorum viciſſitudines &c:] Vt ſolent mœſti. Chreſtodorus.

Εἱστήκει Κλῖτος μὲν ἀμήχανος, εἶχε δὲ δοιὰς
Χεῖρας ὁμοπλεκέας, κρυφίης κήρυκας ἀνίης.

Baſilius Homil: in famem & ſiccitatem. Ταῖς ἀρούραις ἐπικαθήμενοι, καὶ τὰς χεῖρας κατὰ τῶν γονάτων συμπλέξαντες: (τοῦτο δὲ τῶν πενθούντων σχῆμα &c.)

Grabatum coſſim inſidens.] Euripides Hecuba.

Ἵζω δὲ κλίνης ἐν μέσῳ, κάμψας γόνυ.

Iam forum, & judicia, jam ſententiam, ipſum denique carnificem imaginabundus.]

—— Legeſque, forumque,
Et pavido cernens incluſum corde tribunal.

Ἀπόκριμα θανάτου ἐν ἐμαυτῷ ἔχων, ut Paulus 2. Cor. 9. locutus. Apollonius apud Philoſtratum 7. 12. ad cuſtodias deſperantes. Ἐλεῶ ὑμᾶς, ὡς ὑφ' αὑτῶν ἀπόλλυσθε, οὔπω εἰδότες εἰ καταγγελία ἀπολεῖ ὑμᾶς. δοκεῖτε γάρ μοι προαποκτεινύντες αὑτοὺς, οὗ καταψηφισθέντος ἂν ὑμῶν ὡς οἴεσθε θανάτου. Valer: Maximus 8. 1. *Lictor & carcer ante oculos obverſabantur.* Sidonius 1. 7. de Arvando. *Ex S. Conſulto Tiberiano triginta dierum vitam poſt ſententiam trahit: uncum, & Gemonias, & laqueum turbulenti* (forſan *truculenti* ſcribendum) *carnificis perhorreſcens.*

reſcens. Nota & quanta emphaſi *imaginabundus*. Firmicus 6.17. Mathes. *Gravia etiam vitæ diſcrimina imponit, ac metuendæ mortis imaginem frequenter oſtendit*. Virgilius. —— *Et propior Martis jam apparet imago*. ubi Servius: *Iam prælium cogitabatur à matribus. ergo, ut ſolet, imaginem*, τὴν φαντασίαν. Ammianus lib. 28. *In quorum miſerijs velut ſui quiſque diſcriminis imaginem cernens, tortorem, & vincula ſomniabat, & tenebrarum diverſoria*.

Qui me ternæ cędis cruore perlitum innocentem pronunciare poterit?] Cum vel duorum homicidium res gravis adeo ac deteſtanda ſit. Apud Quintilianum ille Declam. 277. *Cum reus agar cædis, nil fortius confiteor quam à me occiſos homines: &, ſi quid numerus quoque adÿcere invidiæ poteſt, duos*. Oxon: *trinæ*, non *ternæ cædis*. ſic infra, *Trinis civium corporibus expoſitis*.

Hanc illam mihi glorioſam peregrinationem fore Chaldæus Diophanes prædicabat?] Virgil:

Hi noſtri reditus, exſpectatiq; triumphi?

Idem. *Hoc uno reſponſo animum deluſit Apollo,*
Qui fore te Ponto incolumem, fineſq; canebat
Venturum Auſonios: En, hæc promiſſa fides eſt?

Horatius. ——————— *Vides ut*
Nudus inopſq; domum redeam te vate. ——

cujus notæ & Catulli iſta.

At non hæc quondam blanda promiſſa dediſti
Voce mihi: non hoc miſerum ſperare jubebas.
Sed connubia læta, ſed optatos Hymenæos.

Quati fores interdum &c.] Tacitus ſub finem 11. ubi de Meſſalina in horas mortem exſpectante. *Lacrymæ & queſtus irriti ducebantur. Tum impetu venientium* (Tribuni ac militum) *pulſæ fores &c:* lege cum Florent. Cod: *cum impetu &c.* Dum fieret (inquit) fores pepulerunt illi. id ipſum heic Apuleius noſter.

Statimq; lictores de juſſu magiſtratuum, &c.] Infra heic, *Lictores juſſu Magiſtratuum quam inſtantiſſimè compellunt:* Et 10. *Donec juſſu magiſtratuum miniſteria publica &c.*

Immiſſa manu trahere me, non ſane renitentem occipiunt.] Theocritus, vel Moſchus.

Ἡ δ' ἑτέρῃ χαριτρεπῆτι βιαζομένα παλάμῃσιν
Εἰρύειν σὺν ἀέκουσαν. —— Gloſſarium. Ἀντιβιάζομαι, *renitor*. Infra Lib. 6. *Trahebat eam nequaquam renitentem*. Virgilius.

Ecce manus juvenem interea poſt terga revinctum,
Paſtores magno ad Regem clamore trahebant
Dardanidæ, qui ſe ignotum venientibus ultro
Obtulerat. ——— Ubi Servius: *Trahebat, ad ducentium deſiderium pertinet, non quod Sinon reniteretur.* Contrarium de Flacco Philonis illud. Οἱ δὲ (percuſſores ejus) πρὸς βίαν εἷλκον ἀφηνιάζοντα, καὶ κεκραγότα, καὶ διαπαλαίοντα. Τὸ *occipiunt* (quod ab editis quibuſdam male abeſt) eſt etiam in Oxon. Ms.

Mira denſitate nos inſequitur.] D. Hieronymus, ubi de muliere ſexies à carnifice percuſſa. *Totus ad ſpectaculum populus effunditur: &c: ſtipatis proruens portis turba denſatur.* L. 5. Cod: Theod: de ſepulch: viol: *Per confertam populi frequentiam, & per maximam inſiſtentium denſitatem.*

Capite ad terram &c. dejecto mœſtus incederem.] Pag: 44.
Lib. 9. *Ad ultima ſalutis jam detruſus, ſubmiſſo capite mœrebam.* Gloſſ: Καθειμένος, ὁ ϛυγνὸς, *dejectus*.

Imo ad ipſos Inferos jam dejecto.] Quintil: 9. Declam. *Attonito, & in mortem pene demerſo.*

Inter tot millia populi circumſedentis.] Ita & Oxon: Cod: reponunt *circumſtantis*, *circumſecus*, *circumcedentis*, & *circumſequentis*. Ego legendum arbitror *circumfluentis*. Infra lib. 4. *Populi circumfluentis turbulis immiſceor*. & alibi eod: lib: *Seta circumfluentis denſitate ſepimus*. Virgilius, ſtatim adducendus, *circumfuſum* dixit, & Noſter lib. 10. *circumfuſum populum*.

Pererratis plateis &c.] Prudentius.

Fertur per medias ceu publica pompa plateas.

In modum eorum qui luſtralibus piamentis &c:] Plinius Panæg: *Quorum* (delatorum) *ſupina ora retortaſque cervices ſpectavere Romani, cum velut piaculares victimæ ad ſupplicia ducerentur.*

Circumductus angulatim.] Servius ad Æneid. 3. *Maſſilienſes quoties peſtilentia laborabant, unus ſe ex pauperibus offerebat alendus anno integro publicis &*

purioribus cibis. Hic poſtea ornatus verbenis & veſtibus ſacris, circumducebatur per totam civitatem cum execrationibus, ut in illum reciderent mala civitatis: & ſic proÿciebatur.

Tribunal adſtituor.] Ad tribunal ſiſtor. Servius ad Æneid. 1. *Quod nos modo dicimus per præpoſitionem nomini copulatam ſequente verbo, Antiqui verſo ordine præpoſitionem detractam nomini jungebant verbo, ita ut una eſſet pars orationis, & faciebant honeſtam elocutionem.*

Iudicium tantum theatro redderetur.] Vide ad Act: 19. 29. notata.

Aditus etiam &c. fartim ſtipaverant.] Ipſum id quod Marci 2. 2. *Συνήχθησαν ὄχλοι πολλοὶ, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν.* Virgilius, ſenſu diverſo tamen, *cuſtode aditus coronare* dixit. quo loco Servius: *Melior lectio, abitum: cingunt enim ſylvam ne abeant, non, ne adire* (lege *adiri*) *poſſint.* Hæc ille commentatorum utiliſſimus: nos in alia ſententia ſumus. Tacitus Annal. 12. de Agrippina. *Tenere amplexu Britannicum &c: ac variis artibus demorari ne cubiculo egrederetur. Antoniam quoque & Octaviam ſorores ejus attinuit, & cunctos aditus cuſtodiis clauſerat.*

Et tectum omne &c.] Virgilius.

Tum ſtudio effuſa matres, & vulgus inermum,
Invalidique ſenes, turres & tecta domorum
Obſedere.——Hieronymus in Epitaphio Fabiolæ.

Non porticus, non imminentia deſuper tecta capere poterant proſpectantes. Plin: Panægyr: *Videres referta tecta ac laborantia: ac ne eum quidem vacantem locum, qui non niſi ſuſpenſum ac inſtabile veſtigium caperet.*

Fartim ſtipaverant.] Florid. 3. *Farto toto theatro ingens ſtipatio.*

Miro tamen omnes viſendi ſtudio pericula ſalutis negligebant.] Apud Livium 4. *Intenti in alieni periculi eventum, pro ſe incauti.* Ait, *viſendi ſtudio &c.* Virgil: 2.

Vndique viſendi ſtudio Troiana juventus
Circumfuſa ruit. —— Plinius Lib. 6. Epiſt. 33.

Stipatum tribunal, atque etiam ex ſuperiore Baſilica parte quà fœmina quà viri, & audiendi (quod difficile) & (forſan *at*) *(quod facile) viſendi ſtudio imminebant.*

Sui-

Suidas. Ἀ᾽θρείοντες, ἰδεῖν ἐπιθυμοῦντες. Palat. & Oxon. Mss. *pericula negligebant.*

Velut quandam victimam orcheſtræ mediæ ſiſtunt.] Philo de Judæorum ſtrage in civitate Alexandrina. *Μαστιγούμενοι, κρεμάμενοι, τροχιζόμενοι, καταικιζόμενοι, διὰ μέσης τῆς ὀρχήστρας ἀπαγόμενοι ἐπὶ θανάτῳ.*

Præconis amplo boatu citatus accuſator &c.] Aſconius in Verr. 3. *Apud Veteres, & Iudices, & rei, & accuſatores, & defenſores, à voce præconis citabantur.* Infra heic lib. 10. *Præconis vocatu primus accuſator incedit, tunc demum clamatus inducitur etiam reus.* Et nota, *amplo boatu citatus.* Scholiaſtes vetus Horatij ad Serm. 1. *Citari dicuntur qui clara voce vocantur.* Bene autem hoc genus miniſterijs *amplum boatum* tribuit. De iiſdem Pollux 4. 12. Τὸ φθέγμα αὐτῶν ὀρθὸν, ὑψηλὸν, περιμήκες, ἐπιμήκες.

Ac per hoc &c.] Id eſt, *eoque, idcirco.* Infra hîc. *Capillos flavos, ac per hoc illi &c: juveni conſimiles.* lib. 5. *Articulari etiam morbo curvatum &c: ac per hoc rariſſime Venerem meam recolentem.* 6. *Ac per hoc ſpurius ille naſcetur.* 8. *Metu volaticum, ac per hoc merito pinnatum.* Et ibidem paulo ante. *Ac per hoc, nos cautione ſumma via reddi debere.* Sic ſæpius Salvianus: ut 5. & 7. de Gubernat: & 2 de Avarit: Aſconius 3 Verr: *Decuriam, modo ordinem, ac, per hoc, ex nobis.* Scholiaſtes ad Sat. 12. Juvenalis. *Vt arborem ſuccideret, ac per hoc, breviorem faceret.* Junius Phylargyrus ad 3: Georg: *Turpe caput, amplum, magnum, ac per hoc terribile.* Æneid. 2. — *Et atria longa pateſcunt.* ubi Servius: *Aperiuntur, ac per hoc videntur.* Idem ad 4. Æneid: *Bonus, ac per hoc propitius.* & ibidem. *Surſum nectit, ac per hoc ſuccinctum facit.* Idem ad 1 Georg: *Domabant, mollibant, (arva) ac per hoc colebant.* Seneca Epiſt. 66. *Sed per illud quod boni ſunt, pares ſunt.*

Populum ſic adorat.] *Veteres adorare alloqui dicebant.* Servius ad Æneid. 10.

Neque parva res &c.] Virgilius.

Senſibus hæc imis, res eſt non parva, reponas.

Neque parva res, ſed præcipuè pacem civitatis cunctæ &c. reſpiciens tractatur.] Quintilianus Declam. 348. *Non enim diſcrimen paucorum capitum agebatur: ac*

aliquid eſſet hæc civitas, an templa, an veſtigium ſaltem vetuſtiſſimæ Vrbis relinqueretur. Sacerdos apud Lucianum Phalaride. Δοκεῖτε δέ μοι ὦ ἄνδρες Δελφοὶ ἄριστα βουλεύσασθαι περὶ τῶν παρόντων, εἰ λογίσησθε περὶ τοῦ ὑπέρ ὅσων καὶ ἡλίκων ἡ σκῆψις ἐστιν.

Pag: 45. Nec me putetis privatis ſimultatibus inſtinctum odio proprio ſævire] Apud Petronium ille. *Ac, ne me putetis ultionis cauſâ huc veniſſe, &c:*

Providere ne nefarius homicida tot civium lanienam quam cruenter exercuit, impune commiſerit.] Expreſſa ex Virgilij iſtis.

> *Vnus homo (&c:) tantas ſtrages impune per Vrbem*
> *Ediderit? juvenum primos tot miſerit Orco?*

In Saluſtij Iugurthino. *Quare moneo hortorq; vos, ne tantum ſcelus impunitum dimittatis.*

Tot civium lanienam &c:] Veterrimæ Rom: & Vicent: editiones, cum Oxon: Ms. *totam ædium lanienam.* unde non putidè quis legat *totarum ædium l.* Infra hîc. *Per totam domum cædes ambulet.* cui ſimile Pauli ad Titum illud, ὅλους οἴκους ἀνατρέπειν. At facile fero lectionem alteram à Wowerio & Grutero excogitatam. Scriptor Maccabaicorum 2. 5. 6. de Iaſone. Ἐποιεῖτο σφαγὰς πολιτῶν *&c:* Vide ad Act: 8. 3. notata.

Sum namque nocturnæ cuſtodiæ Præfectus, nec in hodiernum credo quenquam pervigilem diligentiam meam culpare poſſe.] Val: Maximus 8. 1. *P. Vilius Triumvir nocturnus, à P: Aquilio Trib: pleb: accuſatus, judicio populi concidit, quod vigilias negligentius circumiret. Vilia* apud Romanos gentis non memini, fortaſſe, unius literæ adjectione *Suilius* legendum.

In hodiernum.] Gloſſæ: Μέχρι σήμερον: *uſque hodie.*

Rem denique ipſam, & quæ noctu geſta ſunt, cum fide proferam] In Apologia. *Omnem ordinem rei geſtæ ſumma cum fide &c: percenſuit.* Infra hoc lib: *Mihi cum fide memora, &c.*

Cum fere jam tertia vigilia &c.] Totis noctibus ex officio Urbem circumibat iſti muneri præpoſitus. v. l. 3. ff: de Offic. Præf: vig: In formula Præf: vig: Ravennæ apud Caſſiodorum. 7. 8. *Tuis laureis mano defenſa Civitas lætatur.*

Cuncta

Cunɛta civitatis oſtiatim ſingula conſiderans &c:] Vicent. & Oxon. Ms: *cuncta civitati; &c:* Supra lib.2. *Rimabar ſingula qua cuncta convenerant.*

Oſtiatim ſingula conſiderans.] Lib.3. *Oſtiatim ſingula pererro.*

Conſpicio iſtum &c: mucrone diſtricto paſſim cædibus operantem.] Ibidem apud Caſſiodorum. *Tibi commiſſa eſt fortunarum ſecuritas &c: ut circa domeſticos graſſatores bellum pacatum* (fortè *implacatum*) *gereres, ſi quem civium lædendum eſſe ſentires. Conſpicio*, id eſt, *invenio iſtum.* Cantic. 6.8. Εὕρωσάν με οἱ φύλακες οἱ ἐν τῇ πόλει κυκλοῦντες. *Cædibus operantem*, ut apud Tertullianum advers: Iudæos, *enſi operari:* Eundem in de Corona milit: *prælio operari:* &, *balneis, cauponis, lupanaribuſque operari* in Apologetico.

Corporibus in multo ſanguine palpitantes.] 2. Samuel: 20.12. de Amaſa. *Conſperſus ſanguine* (ſuo) *jacebat in via.* Virgilius.

—— *Morienſque ſuo ſe in ſanguine merſat.*

Et bene heic *palpitantes.* Apud Quintilianum 4. declam: *Exultans ſuper ſtratorum corporum ſtrages, palpitantibus adhuc cadaveribus inſiſto.* Lactant: 3. 20. *Quaſi diſiecta & diſsipata, palpitare potius quam vivere videantur.* Nicetas Choniates de Iſaacio Angelo Hagiochriſtophoritam occidente. Ἐκεῖνον ἐᾷ &c: ὡς βόσκημα σφακελίζοντα, καὶ τῷ αἵματι ἰδίῳ παλυνόμενον. Oppianus Cyneg. 2.

——— Κατὰ δὲ χθονὶ πολλὰ κέχυνται
Λείψανα πορφύροντα, καὶ ἀσπαίροντα φόνοισι.

Quum viderem porrò Apulejum hinc inde phraſes Virgilianas ſectatum, putavi hîc legi poſſe, *in alto ſanguine.* Æneid. 11.

—— *Gemitus morientum, & ſanguine in alto*
Armaque, corporaque, & permiſti cæde virorum
Semianimes voluuntur equi. ——— Ubi Servius, (non malè ad mentem noſtri vigilum Præfecti,) *Ἐμφατικῶς cædis magnitudo oſtenditur.* Et hæc, ut non inſipida, ita verior communis lectio. Senec. Oedipo.

Per ora multus ſanguis atque oculos redit.

Virgilius. —— *In multo lapſantem ſanguine nati.*

Con-

Conſcientiâ tanti facinoris permotus, ſtatim profugit.] In ſupplemento lib. 43. T. Livij. *Zeuſippus cum Stratonida quodam nocte profugit Tanagram, ſuam magis conſcientiam quam judicium hominum &c: metuens.*

Præſidio tenebrarum elapſus.]

Defenſus tenebris, & dono noctis opacæ.

Infra lib:4. *Provecta veſperâ abuſi tenebrarum præſidio.*

Providentia Deûm, quæ nihil impunitum nocentibus permittit.]

——Ἔχει θεὸς ἔκδικον ὄμμα.

Eunapius in Ædeſij vita, Ablabio occiſo. Τῆς Προνοίας οὐκ ἀφείσης τὸ ἀνθρώπινον.

Mane præſtolatus, ad graviſſimum judicij veſtri ſacramentum curavi eum produci.] In formula Præf: vigil: Urbis Romæ apud Caſſiodorum 7. 7. *Circa fures ſollicitus eſto, quos ſi leges punire tibi minimè præcipiunt, tamen eos indagandi licentiam conceſſerunt.* Rectè ergo Præfectus hic noſter, *curavi eum produci.* quo loquendi modo aliena, non propria deſignatur poteſtas. Androdus 5. 14. apud Gellium. *Is* (Dominus meus) *me ſtatim rei capitalis damnandum, dandumque ad beſtias curavit.* Et nota heic, *mane præſtolatus*, plane ut in Actis Apoſtolorum. 4. 3. Ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον, ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. Ariſtænetus 2. ult: Θυμωθεὶς, ὥρμηκεν εὐθέως αὐτὸν ἀνελεῖν, ἀλλ᾽ ἡ γυνὴ διεκώλυε, παραινοῦσα μᾶλλον τὸν κακοῦργον ἕωθεν τοῖς ἕνδεκα παραδοθῆναι. *Sacramentum* eſt *juramentum.* Onomaſt: vet: *Sacramentum*, ὅρκος. Sic & *Senatus ſacramentum* Solinus. Nec minus propriè heic *produci.* Ambroſius cap: 9. de Tobia, *produci ad Iudicem* dixit. Oxon: *Ad graviſſ: Iudicum ſacramentum &c:*

Habetis reum &c.] Terent: Eunuch. *Habemus hominem.* ubi Donatus. *Mire hominem dixit, ut reum.*

Conſtanter itaque in hominem alienum ferte ſententias de eo crimine, quod etiam in civem veſtrum ſeveriter vindicaretis.] Tiberius ad Senatum apud Tacitum Annal. 3. *Si facinus in cujuscunque mortalium nece vindicandum detegitur, vos verò ac liberos Germanici, & nos parentes juſtis ſolatijs afficite.* Phinees ad Hebræorum exercitum apud Philonem in de Moſis vita. Ἔστιν οὖν ἄτοπον οἰκείων μὲν αὐτίχειρας γεγενῆσθαι παρανομησάντων, ἐχθρῶν

ἐχθρῶν δὲ χαλεπώτερα τῶν ἠδικηκότων ἀπέχεσθαι. Et nota, *in alienum hominem*. Ariſtoph. Equit.

Εἴ που δικίδιον εἴποις εὖ κατὰ ξένου &c.

Scholiaſtes. Οἱ γὰρ κατὰ ξένου λέγοντες, εὐκόλως λέγουσιν.

Conſtanter itaque &c: ferte ſententias &c.] Quintilianus 6. 1. *Vtitur frequenter accuſator & miſeratione: &c: ſed id ſæpius accuſatoris eſt, avertere Iudicem à miſeratione, qua reus ſit uſurus, & ad fortiter judicandum concitare.* Supra lib. 2. *Extremum facinus in nefariam &c. iſtam fœminam ſeveriter vindicate.*

Ac me ſtatim præco, ſi quid ad ea reſpondere vellem, jubet incipere.] Irenæus. *Ecce judex in proximo, & præco jubet me defenſioni meæ adeſſe.*

At ego, nihil tunc temporis amplius quam flere poteram.] Ὅταν ἀμηχανήσωμεν, εἰώθαμεν εἰς δάκρυα καταφεύγειν. Theophylactus ad cap. 4. Galat:

Non tam me hercules truculentam accuſationem intuens, quam meam miſeram conſcientiam.] Menander.

Ὁ συνιστορῶν αὑτῷ τι, κἂν ᾖ θρασύτατος,
Ἡ σύνεσις αὐτὸν δειλότατον εἶναι ποιεῖ.

Apud Euripidem dicenti Menelao,

Ὀρέστα τλῆμον, τίς σ᾽ ἀπόλλυσι νόσος;

reſpondetur: Ἡ σύνεσις, ὅτι σύνοιδα δείν᾽ εἰργασμένος.

Tamen oborta divinitus audacia &c.] Idem Euripid:

Ὁ φόβος, ὅταν τις σώματος μέλλει πέρι
Λέγειν κατάστας εἰς ἀγῶν᾽ ἐναντίον,
Τό τε στόμ᾽ εἰς ἔκπληξιν ἀνθρώπων ἄγει,
Τὸν νοῦν τ᾽ ἀπείργει μὴ λέγειν ἃ βούλεται.

Non ergo temere heic audacia divinitus oborta.

Nec ipſe ignoro quam ſit arduum &c: eum qui cædis arguatur, quamvis vera dicat, &c. tamen multitudini tantæ quod ſit innocens perſuadere.] Caracalla apud Herodianum 4. Geta fratre occiſo. Οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὅτι πᾶς οἰκείου φόνος εὐθέως ἀκουσθεὶς μεμίσηται. τό τε ὄνομα τοῖς ἀκοαῖς ἅμα τῷ προσπεσεῖν, εὐθὺς φέρει χαλεπὴν διαβολὴν &c: cum ſequentibus, ſimillimis Apuleianis hiſce. Quintilianus 12. 1. *Frequenter evenit ut optimæ cauſæ ſimiles ſint malis, & innocens reus multis veriſimilibus prematur.* Bene autem *quod ſit innocens perſuadere*, nam & *nonnunquam innocentia cum* Pag: 46.

homi-

homicidio conſiſtit. l. 12. ff. ad l. Cornel: de ſicar: &c.

Si pauliſper audientiam publica mihi tribuerit humanitas &c:] *Audiendi patientiam commodare* 1. 1. Lactantius dixit. Gloſſarium: *Ἀκρόασις, audientia, &c.* utitur & lib. 2. Salvianus.

Facile vos edocebo me diſcrimen capitis non meo merito, ſed rationabilis indignationis eventu fortuito tantam criminis invidiam fruſtra ſuſtinere.] Nota, *eventu fortuito.* Ἔστι γὰρ ὅτι καὶ ταυτομάτῳ ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἐπιβολαῖς ἀντιπράξει. Infra heic: *Meditatus innoxios caſus incertus vel etiam adverſus, culpa non poteſt adijcere.* quem locum poſtea emendabimus. *Fruſtra me ſuſtinere* (inquit). *Neque enim continuò occiſus homo ad crimen & damnationem pertinet.* ſunt verba Quintiliani Declam. 248. Idem 12. 1. Inſtitut. *Si hominem occidere ſæpe virtus, liberos necare nonnunquam pulcherrimum eſt, aſperiora quædam adhuc dictu, ſi communis utilitas exegerit, facere conceditur. Ne hoc quidem nudum intuendum eſt, qualem cauſam vir bonus, ſed etiam quare, & qua mente defendat.* Caracalla ubi ſupra. Πλὴν εἴ τις ὀργῇ χρῄσει, καὶ μὴ διαθέσει τῇ πρὸς τὸν πεσόντα, τὸ πεπραγμένον λογίζοιτο, τήν τε αἰτίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐξετάζοι, εὕροι ἂν ὁμοῦ καὶ εὔλογον καὶ ἀναγκαῖον, τὸν μέλλοντα πείσεσθαι δεινὸν, ἀμύνασθαι μᾶλλον ἢ ὑπομεῖναι. Pulcherrimè autem & ad ſenſum & verba Apuleii Tertullianus in de Anima. *Non ſemper ex irrationali cenſenda ſunt indignativum & concupiſcentivum.* Mox: *Dat & Apoſtolus nobis concupiſcentiam. Si quis Epiſcopatum concupiſcit, bonum opus concupiſcit: ſed bonum opus dicens, rationalem concupiſcentiam oſtendit. Concedit & indignationem. quid ni? quam & ipſe ſuſcepit. Vtinam & præcidantur qui vos ſubvertunt. Rationalis eſt indignatio, quæ ex affectu diſciplinæ eſt.* Onomaſticon vetus. *Rationabile*, εὔλογον. contra in Quintiliani Declam. 325. *irrationabilis animi impetus.*

Suidas in ἐθελὰ.

Nam cum à cœna me ſerius aliquanto reciperem, potulentus &c:] Ariſtoph: Veſp.

Ἔπειτ' ἐπειδὰν μεθύει, οἴκαδ' ἔρχεται.

In ſupplemento Libri 43 T. Livij. *Cum in publico epulatus reverteretur domam potulentus.* Lucianus Somn:

Βαθείας

Βαθείας ἤδη ἑσπέρας ἥκει ὑποβεβρεγμένος. Cicero Famil: 7.23. *Et ſi domum bene potus, ſeroque redieram.* Plautus, emendante Scaligero ad Varronem:

> *Inde bene appotus primulo crepuſculo,*
> *Domum ire cœpi tramite dextra via.*

De Hercule Theocritus. 17.

> —— Ἐπεὶ δαίτηθεν ἴοι κεκορημένος ἤδη
> Νέκταρος ἐυόδμοιο φίλας ἐς δῶμ' ἀλόχοιο.

Verum crimen meum.] Ita bene & Oxon. Ms.

Ad bonum autem Milonem civem veſtrum devorto.] Cato apud Feſtum Pompejum. *Divortebantur pro hoſpitibus ad amicos ſuos.*

Video quoſdam ſæviſſimos latrones &c.] Hanc lectionem præferunt excuſi omnes: mihi placeret tamen, *Video tres q: l.* Supra lib. 2. *Introductis ſeptem quibuſdam teſtibus.* Ibidem de his iiſdem juvenibus. *Ecce tres quidam vegetis & vaſtis corporibus &c.*

Et domus januas &c. evellere geſtientes.] Exaggeranter & invidioſè dictum. Æneid. 2.

—— *Poſteſque à cardine vellit.* Servius: *Non, dejecit.*

Quæ accuratiſſimè affixa fuerant.] Gloſſarium. Σπουδαιότατα: *accuratiſſimè.*

Heus pueri (inquit) maribus animis &c.] Virgilius.

> *Nunc animis opus ô ſocij, nunc pectore firmo.*

Ovidius Metam: —— *Non eſt hortamine longo*

> *Nunc ait utendum: vires effundite veſtras.*

ψυχὰς ἀρρενικὰς ἔχειν etiam Anonymus quis apud Suidam dixit. Vicent: & Oxon: Mss. *quam maribus animis.* v. ἐχάζιν.

Ignavia omnis faceſſat è pectore; &c: per totam domum cædes ambulet.]

> —— *Latéque vagetur*
> *Enſis, & à nullo revocetur pectore ferrum.*
> —— *Sævam nullo diſcrimine cædem*
> *Iam facite, irarumq; omnes effundite habenas.*
> *Certetur omni ſcelere, & alterna vice*
> *Stringatur enſis: ne ſit irarum modus*
> *Pudorve, mentes cæcus inſtiget furor.*

In

In Hecyra Terent. ——— *Te ſedulò*

Et moneo & hortor, ne cujuſquam miſereat,
Quin ſpolies, mutiles, laceres quemquem nacta ſis.

Apud Plautum Amphitr.

Certum'ſt, intro rumpam in ædibus, ubi quemque hominem aſpexero,
Sive ancillam ſive ſervum, ſive uxorem, ſive adulterum,
Seu patrem, ſive avum videro, obtruncabo in ædibus.

Ambulet hîc pro *graſſetur.* De canibus lib. 9. *Alios ſtantibus inhærere, alios jacentes inſcendere, & per omnem noſtrum commeatum morſibus ambulare.*

Sic ſalvi recedemus, ſi ſalvum in domo neminem reliquerimus.] Æneid. 4.

——— *Audendum dextrâ, nunc ipſa vocat res.*
Hac iter eſt. ——— ubi Servius: *Per hoſtium cædem, & audaciam noſtram.* Apud Gellium ille 3. 6. *Alia niſi hæc, ſalutis via nulla eſt.*

Fateor Quirites &c:] Donatus ad 2. 1. Phorm: *Non negat crimen, occaſionem laudis de confeſſione ſumpturus.*

Boni civis officium arbitratus &c:] Terentius ibidem.

Functus adoleſcentuli eſt officium liberalis.

ubi Donatus. *Potenter officium nominat, quod ille crimen appellat.*

Gladiolo, qui me propter hujuſmodi pericula comitabatur &c:] Seneca de privato loquens 1. 8. de Clement. *Poſſum in qualibet parte Vrbis ſolus incedere ſine timore, quamvis nullus ſequatur comes, nullus ſit domi, nullus ad latus gladius.* Et nota heic *propter pericula comitabatur.* In l. penult. ad l. Iul: de vi publ: *Qui telum tutandæ ſalutis ſuæ cauſa gerunt, non videntur hominis occidendi cauſa portare.* Phocyllides.

Τὸ ξίφος ἀμφιβάλου, μὴ πρὸς φόνον, ἀλλ' εἰς ἄμυναν.

Ambroſius in Lucam. *Domine cur me emere gladium jubes, qui me ferire prohibes? cur haberi præcipis, quem vetas promi? niſi forte ut ſit parata defenſio, non ultio neceſſaria.* Diodorus Siculus lib. 12. de Charonda. Ἐπὶ τὴν χώραν ἐξιὼν μετὰ ξιφιδίου, διὰ τοὺς λῃστάς. Ioſephus Bell. Iud: 2. 12. de Eſſæis. Διὰ τοὺς λῃστὰς ἔνοπλοι. Vide & 3. 2. Quintilianum. *De gladio* autem eleganter *comitabatur.* Supra

Lib. 2. *Nec tamen incomitatus ibo, nam gladio cinctus &c.* Heſychius. Παραπαίδιον, μικρὰ μάχαιρα. ubi forſan παραπάδιον ſcribendum: παραπάδιον nempe, quod ὀπαδοῦ ritu geſtantem comitetur. De Hercule in Apologia Noſter. *Neque una pelle veſtitior, neque uno baculo comitatior.*

Extremos latrones &c: fugare atque proterrere aggreſſus ſum.] Mithradates apud Juſtinum lib: 38. *Quippe adverſus latrones, ſi nequeant pro ſalute, pro ultione tamen omnes ferrum ſtringere.* Ait, *fugare & proterrere.* Lucretius non abſimili copula.

——Fugitare decet ſimulachra, & pabula amoris
Abſterrere ſibi. ——— Et Seneca 2, 26. de Clementia. *Quocunque ventum eſt, multum ſanguinis fundere, aſpectu ſuo terrere ac fugare.* Gloſſæ. Κατωπλοῶ. *proterreo, perterreo.*

Cum me viderent in ferro,] Id eſt, *ferro armatum.* Sic apud Saluſt: Catil: *In armis eſſe.* Varronem, *Servi in armis contra Dominos.* apud Nonium: & Heliodorum ἐν ὅπλοις ἄνδρες. Act: 1. 10. ἐν λευκῇ ἐσθῆτι. Iacobum 2. 2. ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ. Solinus cap. 11. *Campus Ennenſis, in floribus ſemper.*

Dirigitur præliaris acies.] A Virgilio, qui, *Direxêre acies.* ——Infra 8. *Nec quidquam præter unicam tubam deerat, quin acies præliaris eſſet.* Pag. 47.

Ipſe denique dux & ſignifer cæterorum &c.] Petronius. *Unus denique, Dux & magiſter ſævitiæ, non dubitavit &c:* Illa *dux & ſignifer* à Cicerone ſunt, qui in Orat: pro Muræna, *Dux & ſignifer calamitoſorum.* Cyprianus *Auctor iniqui nominis & ſignifer.* Gloſſæ. Ὁ τάγματος ἡγεμόνος. *factionarius.* Sidonius lib: 8. *Factionis fomes, incentor, anteſignanus.*

Capillo abreptum ac retroflexum &c.] Oxon: *retrò reflexum.* Mos hic eorum qui alium interempturi ſunt. Hippolitus apud Senecam.

En, impudicum crine contorto caput
Læva reflexi. ——— Virgilius 12.
Cæſariem læva turbati corripit hoſtis,
Impreſſoq; genu nitens, terræ applicat ipſum.

Hieronymus in vita Hilarionis, *Reflexâ ſuper humeros*

K *manu*

manu caput ejus tetigit: apprehenſoq; crine ante pedes adduxit. Anonymus apud Suidam: Ἐπισπασάμενος τῆς κόμης τοῦτον, κλείνειν ἔμελλεν. Scriptor Iudithæ 13. 9. Ἐδράξατο τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. &c: καὶ ἐπάταξεν εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ δὶς ἐν τῇ ἰσχύει αὐτῆς. Ioſeph: bell: Iud: 2. 19. Τὸν πατέρα τῆς πολιᾶς ἐπισπασάμενος, διελαύνει τῷ ξίφει. Plutarchus in Artoxerxis vita de ſpiculatore: Τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ δραξάμενος τῆς κόμης αὐτοῦ, καὶ κατασπασὼν, ἀπέτεμε τῷ ξυρῷ τὸν τράχηλον. Græcis nonnunquam hic actus ἐπικομάσαι. Heſychius. Ἐπικομάσας, κρατήσας ταῖς θριξί. Porro in Apulejo legendum *arreptum* puto. Ovidius Metam. 2.

Dixit, & arreptam prenſis à fronte capillis
Stravit humi. ———

Effligere lapide geſtit.] Lib 4. *Saxo grandi &c: miſellum juvenem maritum meum percuſſum interemit.* Arrianus 2. 16. in Epictetum. Ὅταν σεισμὸς γίνηται, φαντάζομαι ὅτι ἡ πόλις ἐπιπίπτειν μοι μέλλει· οὐ γὰρ ἀρκεῖ μικρὸν λιθάριον, ἵν᾽ ἔξω μου τὸν ἐγκέφαλον βάλῃ; *Effligere* eſt & in Oxonienſi Ms. in alio malè *affligere*. Seneca 2 de Ira, *feras & natrices effligere* dixit: & *ſpicas manibus effligere* Tertullianus.

Quem dum ſibi porrigi flagitat, certa manu percuſſum, fœliciter proſterno.] Virgilius, (ex quo hæc ſua Apulejus adumbravit;)

——— *Hunc, magno vellit dum pondere ſaxum,*
Intorto infigit telo.—*Certa manu*, ut apud Senecam Oedipo. *Dum manus certum petit alta vulnus.*
& Virgil: 12. *Horum unum certo contorquens dirigit ictu.*

Seneca 2. 31. de Benef: *Teli jactus certæ manus peregit officium ſi petita percuſſit.* Virgil: 7. *Nec dextræ erranti Deus abfuit.* ——— ubi Servius. *Licet enim certum eſſet feriturum, tamen bene* errantem *dixit, quia non uſquequaque certus ſemper eſt ictus.* Inde apud eundem 2. ——— *Incertam excuſſit cervice ſecurim.* ubi & Servius, *Dubiè illiſam, quæ non habet mortis effectum.* Sic *fulmina parum certa* in Senecæ Apocoloc:

Quem dum ſibi porrigi flagitat.] Apud Horatium ille; *Vnde mihi lapidem?* ———

Certa manu percuſſum fœliciter proſterno.] Euphiletus apud Lyſiam in cæde Eratoſthenis. Ἐγὼ δὲ *&c:* πατάξας, καταβάλλω αὐτόν.

Per ſcapulas ictu temperato] Homerus Odyſſ. χ.

———Ἀλλ' ἄρα μιν φθῆ
Τηλέμαχος, κατόπισθε βαλὼν χαλκήρεϊ δουρὶ
Ὤμων μεσσηγύς.——

Infra hîc Lib. 4. *Ictu per articulum medium temperato.*

Salute communi protecta.] Lib. 4. *Salutis communis admonens.*

Non tantum impunem me, verum etiam laudabilem &c:] Philo de legg: ſpecial: Οὐ πᾶσα ἀνδροφονία σὺν ἀδικίᾳ μόνη ἐστί: καὶ τῶν ἄλλων ἐπαινετὴ μὲν ἡ κατὰ πόθον καὶ ζῆλον ἀρετῆς. Ait *non tantum impunem ſe ſed & laudabilem &c:* Sæpe ſic loqui animadverti utriuſq; Linguæ Scriptores: nonnulloſq; id genus locos aliis intactos depromam. Quintilianus. 12. 1. *Quod ſi quadam benefacta damnaturus eſt Iudex, niſi ea non eſſe facta convicerimus, non vel hoc modo ſervabit Orator non innocentem modo, ſed & laudabilem civem?* Apud Eundem 9 Declam: ille. *Pars iſta criminis mei (Iudices) non defendi meruit, ſed laudari.* Apud Lucianum in Philopſeude. Συγγνώμης οὔτι γε, μᾶλλον καὶ ἐπαίνου τινὸς αὐτῶν ἄξιοι. Apud eundem in Piſcator: Ὑμεῖς τιμᾶν ἐπὶ τούτοις δέον, εἰς δικαστήριον ἄγετε. Cicero. *Occîdit Saturninum Rabyrius. utinam feciſſet: non ſupplicium deprecarer, ſed præmium poſtularem.* ubi τὸ *feciſſet* reijciendum credo. Joannes & Ruſticus in Apologia ſua apud Agathiam Scholaſticum. Μετήγαγε μὲν ἡμῖν ἀθρόον, καὶ περιέστησεν εἰς τοὐναντίον τὰς τῶν δοκηθέντων ἐκβάσεις ἡ Τύχη· καὶ δέον μεγίστων γερῶν ἀπονᾶσθαι, πέρας μὲν θανάτου φευξάμενοι δίκην. Plinius Epiſtolarum lib. 3. *Et mihi non venia ſolum digna, verum etiam laude videantur illæ regiæ lacrymæ.* Idem Lib. 4. *Non abſolutionem modo, verumetiam laudem merebatur.* Ibidem, *Quanquam non ſolum veniam me, verumetiam laudem apud iſtum ipſum &c: arbitror conſecuturum.* 8. *Non modo venia, verumetiam laude digniſſimos judico.* & 9. *Laus potius ſperanda quam, venia obſecranda eſt.* Horatius.

Nec veniam antiquis, ſed honorem & præmia poſco.

Gellius 7. 3. de Catone. *In qua re, ut meum quidem*

judicium eſt, non culpa tantum vacat, ſed dignus quoque laude admirationeq́; eſt. Apud Minucium Fœlicem. *Non tantum facti veniam, verumetiam judicij gratiam conſecuturum.*

Iſtius reatus.] Onomaſt. vetus. *Reatus*, αἰτία.

Probè ſpectatus apud meos.] Δόκιμος, ut loquuntur Græci: vel (ut Act. 10. 22) μαρτυρούμενος. Vide & Act. 16. 2. Infra hîc lib: 7. *Officijs in aula Cæſaris clarus, ipſi etiam probe ſpectatus.* ubi notata vide. *Apud meos*, ut lib. 6. *ad tuos.* Florid. 3. *apud ſuos.* ſic Ioh. 1. 11. Act. 4. 23. & 1. Tim. 5. 8. οἱ ἴδιοι.

Inſuper innocentiam cunctis commodis antetulerim.] Sic in Apologia. *Si verum eſt quod Statium Cæcilium &c. ſcripſiſſe dicunt, Innocentiam eloquentiam eſſe: ego vero profiteor iſta ratione &c: nemini omnium de eloquentia conceſſurum.*

Cum nemo poſſit monſtrare vel privatas inter nos inimicitias præceſſiſſe. Euphiletus Eratoſthenicæ cædis apud Lyſiam reus. Καὶ, ὅτι ἔχθρα ἐμοὶ καὶ ἐκείνῳ οὐδεμία ἦν, &c: πλὴν τῆς κατὰ νόμον τιμωρίας. Et poſt. Σκέψασθε &c. ζητοῦντες εἴ τις ἐμοὶ καὶ Ἐρατοσθένει ἔχθρα πώποτε γεγένηται: &c. οὐδεμίαν γὰρ εὑρήσετε. Vide Deuteron. 19. 4. 5. 6. Apud Quintilianum Declam: 312. *Occidit eum à quo pecunia negabatur. Iterum quæro, qua ratione? qua cauſa? odium fuit? unde?* Sed nec probatæ inimicitiæ ubique certum argumentum habitæ. Idem Declam: 328. *Non continuò ſequitur, ut ſi quis aliquo odio concitatus eſt adverſus aliquem, hunc etiam ferro exſtincturus ſit: innocenter inimicitias gerere fas eſt.*

Vel certe ulla præda monſtretur, cujus cupidine tantum flagitium credatur admiſſum.] Euphiletus ubi ſupra. Οὔτε χρημάτων ἕνεκα ἔπραξα ταῦτα &c: ἔτι ἄλλου κέρδους οὐδενός. poſt. Οὔτε, εἰ ταῦτα διεπραξάμην, ἤλπιζον μὲν χρήματα λήψεσθαι· ἔνιοι γὰρ τοιούτων πραγμάτων ἕνεκα ἀλλήλοις θάνατον ἐπιβουλεύουσι. D. Auguſtinus Confeſſ: 2. 5. *Cum itaque de facinore quæritur, qua cauſa factum ſit, credi non ſolet, niſi cum appetitus adipiſcendi alicujus illorum bonorum quæ infima dicimus, apparere potuerit, &c.* Adde quæ olim ad Apologiam pag. 120. dicta.

Hæc profatus, rurſum lacrymis obortis, porrectiſque in preces manibus &c:] Nota, hæc in fine defenſionis adhibita. Apud Quintilianum 3. Declamat. *Hoc quidem profecto non exſpectas, ut in extrema actione, miſerabili fletu & humili oratione vitam genu nixus petat.* Servius ad Æneid. 10. *In fine jam agit miſerabiliter, ſicut in principio egit.*

Mœſtus nunc hos, nunc illos deprecabar.] Τοῖς μὲν πρὸς τὰ γόνατα πίπτων, τοῖς δὲ ταῖς χερσὶν ἐπιφυόμενος ἐδεῖτο. in Eclog: Diod: Siculi.

Cumque jam humanitate commotos, miſericordia fletuum affectos ſatis omnes crederem &c.] Apud Quintilianum Declam. 315. *Ecce jam miſerantes video Iudicum vultus, quorundam deprehenduntur lacrymæ. Humanitate commotos*, eſt, *communi humanitatis jure c:* ut ſupra locûtus.

Riſu cachinnabili &c.] Seneca. *Riſus ſit ſine cachinno.*

En fides inquam! &c.] Virgilius.

———En, hæc promiſſa fides eſt? Ovidius. Pag: 48.
Iura, fides, ubi nunc? commiſſaq; dextera dextræ?

Suetonius de Nerone. *Semianimis introrumpenti Centurioni, &, penulâ ad vulnus oppoſitâ, in auxilium ſe veniſſe ſimulanti, non aliud reſpondit, quam, Sero: &, Hæc eſt fides.* τὸ *en* indignantis eſt. Venus lib. 4. *En rerum natura priſca parens &c:* Lib. 5. *En orba, & ſcæva, & iniqua Fortuna.* & 9. *En inquiunt indigna rei ſcævitatem.* Virgilius ſupra adductus, *——— En, hæc promiſſa fides eſt? En fides!* eſt, *En Fidei ſecreta numina:* ut infra lib. 7. loquitur.

En fides! inquam: &c: ego quidem pro ſalute hoſpitis & homicida ſum, &c: at ille &c:] Apud Terentium Heautont. 2. 3. ille.

——— O Iupiter! ubinam eſt fides?
Dum ego propter te errans patria careo demens, tu interea loci.
Collupletaſti te Antiphila, & me in his deſeruiſti malis.

Catullus.

Certè ego te in medio certantem turbine lethi

Eripui, & potius germanam amittere crevi,
Quam tibi fallaci ſupremo in tempore deeſſe.
Pro quo dilaceranda feris dabor alitibuſq;
Præda. nec injectâ tumulabor mortua terra.

Ille non contentus quod mihi nec aſſiſtendi ſolatium perhibuit, inſuper exitium meum cachinnat.] Apud Ovid: 8. Metam.

Nec dolor hic ſolus, diro convicia facto
Tantalus adjecit. ——— Idem 4. 3. de Ponto.
Si mihi rebus ovem nullam factiſq; ferebas,
Veniſſet verbis charta notata tribus.
Vix equidem credo, ſed & inſultare jacenti
Te mihi, nec verbis parcere fama refert.

Megara apud Euripidem in Herc: fur:

Ἡμᾶς δ' ἐπειδὴ δεῖ θανεῖν, θνήσκειν χρεὼν
Μὴ πυρὶ καταξανθέντας ἐχθροῖσι γέλων
Διδόντας, ὅ ἐμοὶ τοῦ θανεῖν μεῖζον κακόν.

Joſephus bell: Iud: 4. 12. Παρεκίρνατο δὲ τοῖς δεινοῖς ἡ εἰρωνεία, τὸ τῶν ἐνεργουμένων ἀλγεινότερον. Cicero pro Rabyrio. *Satis eſt lapſos non erigerē. urgere verò jacentes, aut præcipitatos impellere, certe eſt inhumanum.*

Parvulum quendam ſinu tolerans.] Tacit: Ann: 1. *Parvulum ſinu filium gerens.*

Anus pannis horridis obſita.] Talis apud Petronium *Anus laceratis crinibus, nigraq; veſte deformis.* Terent. ——— *Pannis anniſque obſitus.*

Paribuſque mœſta fletibus.] Scribendum exiſtimo, *paribuſq; mixta f.* Miles. 9. *Non quidem incoram noxa deprehenſus, conſcientia tamen peſſima permixtus lacrymis uberibus.* Eod. lib: *At meus Dominus adhuc mærore permixtus, &c:* & 11. *Pavore & gaudio permixtus.*

Per publicam miſericordiam, per commune ius humanitatis &c:] Lactant: 2. 22. *Cum natura hominis imbecillior ſit quam cæterorum animalium, quæ vel ad perferendam vim temporum, vel ad incurſiones à ſuis corporibus arcendas naturalibus munimentis providentia cæleſtis armavit: homini quia nihil iſtorum datum eſt, accepit pro omnibus iſtis* MISERATIONIS *affectum, qui planè vocatur* HUMANITAS: *quâ noſmetipſos invicem*

cem tueremur. Cicero. *Tamen civis civem à civibus communis* HUMANITATIS IURE, *ac* MISERICORDIA *deprecamur*. Noſter in Apologia. *Athenienſes, propter commune jus humanitatis &c.* Seneca Epiſt: 48 *Hæc ſocietas diligenter ac ſanctè tuenda eſt, quæ nos omnes omnibus miſcet, & indicat aliquod eſſe commune jus generis humani*. quod 1. 18. de Clementia *commune animantium jus* vocavit. Arnobius lib. 4. *Per humani generis jura, atque ipſius mortalitatis conſortia, &c.*

Per publicam miſericordiam.] Lib. 2. eodem ſenſu: *Per publicam pietatem* dixit.

Miſeremini indignè cæſorum juvenum.] Apud Quintilian: Declam: 15. *Conſurge, agedum juvenis: & totis corporis animiq; viribus imple ſuſceptæ accuſationis horrorem. Eſt quod audiente tota civitate proclames, Miſeremini &c:* Similis implorationis exemplum ibidem 6. *Per omnes caſus, per calamitatem meam humanæ calamitatis exemplar. ita vos conjuges veſtræ ament, ſic non deſiderent: ita vobis habere tam pios filios neceſſe ſit, miſeremini.*

Certè parvuli hujus in primis annis deſtituti fortunis ſuccurrite.] Salvianus in Epiſtolis: *Vtamur illorum more & exemplo, qui ultimo cauſarum loco aliqua nonnunquam ad commovendam Iudicum miſericordiam proferebant laturis ſententiam diſceptatoribus, aut lamentantes matresfamilias, aut ſordidatos ſenes, aut plorantes parvulos ingerentes; ſcilicet, ut qui ſuperiora cauſæ verbis jam exoraverant, poſteriora rebus ipſis perorarent.* Quintilianus 6. 1. *Ex perſonis quoque trahitur affectus: non enim audire videtur Iudex aliena mala deflentes, ſed ſenſum ac vocem auribus accipere miſerorum, quorum etiam mutus aſpectus lacrimas movet; quantoq; eſſent miſerabiliora ſi ea dicerent ipſi, tantò ſunt quadam proportione ad afficiendum potentiora, cum velut ipſorum ore dicuntur: ut ſcænicis actoribus eadem vox, eadem pronunciatio ad movendos affectus, ſub perſona valet.*

Magiſtratus qui natu major aſſurgit, & ad populum talia.] Cicero 4. Verr: *Incipit is loqui qui & auctoritate & ætate, &, ut mihi viſum eſt, rerum uſu antecedebat.*

Siracides 32. 4. *Λάλησον πρεσβύτερε, πρέπει γάρ σοι.* Infra lib. 10. *Vnus è Curia ſenior &c: hac ad Ordinem pertulit.*

Quod ſeriò vindicandum] Oxonienſis. *Q. ferro v. eſt.* & poſt, malè, *ſubſidua ſollicitudo.*

Ut cœteros ſocios tanti facinoris requiratis.] In l. 9. Cod. de Malef: & Mathem: *Quod publicum reum, ne facinoris ſocios publicaret, ſeveritati legum &c: ſubtraxerit.* Servius ad Æneid: 3. in fabula Myrtus. *Latro pœnis adactus, omnia quæ intendebantur confeſſus eſt, ſocios quoque ubinam eſſent prodidit.* Tertullianus in Apologetico. *Ad ſocios &c. inquiſitio uſque extenditur.* Idem in de carn: reſurrect: *Humana cenſura eo perfectior habetur, quo etiam miniſtros facti cujusque depoſcit.* Apud Ælianum Var: 4. 2. *Στρεβλούμενος ἵν' εἴπῃ τοὺς συνεγνωκότας.* Adde Tacitum paulo infra adductum.

Nec enim veriſimile eſt hominem ſolitarium tres tam validos evitâſſe juvenes.] Puto ſumpta eſſe ex Homeri hiſce Odyſſ: χ.

——Τίς κ' οἴοιτο μετ' ἀνδράσι δαιτυμόνεσσι,
Μοῦνον ἐνὶ πλεόνεσσι, καὶ εἰ μάλα καρτερὸς εἴη,
Οἱ τεύξειν θάνατόν τε κακὸν, καὶ κῆρα μέλαιναν;

Cujusmodi & hæc Helenæ apud Euripidem.

Πᾶς εἰδέναι πρόθυμος, οὐ γὰρ ἐλπίδων
Εἴσω βέβηκα μίαν ὑπερδραμεῖν,
Τόσους δὲ ναύτας ἂν ἀποστάλης μετά.

De voce *evitare* vide Elmenhorſtij Indicem, & adde iſta 4. 34. Artemidori: *Τὸ, ἐκβιοῦν σε ποιήσω, ὅμοιον τῷ, ἔξω τοῦ βίου ποιήσω: τουτέστιν, ἀποκτενῶ.*

Prohinc tormentis veritas exprimenda eſt.] Tacitus Annal: 14. *Ordinem inſidiarum, ſeque auctorem, & ſocios per tormenta edidit.* Et bene *veritatem tormentis exprimendam* dixit. Sic infra 10. *Vi tormentorum veritatem eruit.* Plinius Epiſt: libro 10. *Neceſſarium credidi &c: quid eſſet veri, & per tormenta quærere.* Sidonius 8. 11 *Criminis veritatem de pectoribus invitis tormentorum terror extraxit.* In l. 22. Cod: de adminiſtr: tutor: vel curat: *Sub queſtionem poſiti, poterunt veritatem prodere.* Iſidorus Orig: 5. 22. *Fidiculæ dictæ, quod ijs rei &c: torquentur, ut fides inveniatur.* ubi *fidem veritatis* intellige. Syneſius in Epiſtolis,

διὰ βασάνων τὴν ἀλήθειαν θηρᾶσθαι dixit: et poſt, de quæſtionariis loquens. *Οὐνυχές τινες αὐτοῖς εἰσὶν ἐξευρημένοι, συλλογισμῶν ἐπιστημονικῶν ἔχοντες δύναμιν, ὡς θ' ἔτι ἂν ἐκείνων κρατούντων ἀναφαίνῃ τούτοις αὐτὸ τ' ἀληθές.* Ælianus apud Suidam. *Ἐκεῖνον* &c. *στρεβλοῦσι, καὶ κατατεινόμενος ἀληθῆ λέγει.* Notabis porrò locutionem *exprimere veritatem.* In l. 1. ff: de quæſtion: *Sunt qui duritiâ tormentorum ita tormenta contemnunt, ut exprimi ab iis veritas non poſſit.* Cyprianus ad Demetrianum. *Torquentur rei, qui ſe negant crimine quo accuſantur teneri, ut facinoris veritas, quæ indice voce non promitur, dolore corporis exprimatur.*

Et res ad hoc deducta eſt.] Quintilianus Declam. 322. *Omniſq; eò deducitur quæſtio, ut diſpiciatis &c.* Cicero in pro Roſcio Comœdo. *Ergo huc univerſa cauſa deducitur, ut &c.*

Ignis & rota, tum omne flagrorum genus inferuntur.] Plutarchus in *περὶ ἀδολεσχ:* *Ἀνήρπασο καὶ βάσανοι, καὶ πῦρ, καὶ μάστιγες ἐπ' αὐτόν.* Achilles Tatius Lib. 7. *Τῶν μὲν μάστιγας κομιζόντων, τῶν δὲ πῦρ, καὶ τροχὸν* &c. Agathias in re ſimili. *Δεσμοὶ σιδηροὶ περιαυχένιοι, χλινοστράφιά τε καὶ ποδοστράβαι, καὶ ἄττα ἄλλα ὄργανα κολαστήρια.* Ammianus lib. 29. *Intenduntur equulei, expediuntur pondera plumbea, cum fidiculis & verberibus.* Quintilianus 9. Declam: *Fremebant omnia apparatu mortis: hic ferrum acuebat, ille accendebat ignibus* (malim *ignitas*) *laminas: hinc virga, inde flagella adhibebantur.*

Duplicatur mihi mœſtitia, quod integro ſaltem mihi mori non licuerit.] Virgil: 1. *Ingemit.* —— ubi Servius: *Non propter mortem &c. ſed propter mortis genus.* Pag: 49.

Quod integro ſaltem mihi mori non licuerit.] Miles: 7. *Moriturus equidem nihilominus, ſed moriturus integer.* Juvenalis.

—— Ceciditque Cethegus
Integer, & jacuit Catilina cadavere toto.

Philo 2. de legg. ſpecial: *Μεγάλην, ὡς ἐν κακοπραγίαις νομίζοντες εὐτυχίαν, τὴν ἄνευ βασάνων τελευτήν.*

Permittite corpora necatorum revelari.] Quintilianus 6. 2. *Non ſolum autem dicendo ſed etiam faciendo qua-*

quadam, lacrymas movemus: unde & producere ipſos qui periclitantur ſqualidos atque deformes: & liberos eorum ac parentes inſtitutum: & ab accuſatoribus oſtendi cruentum gladium, & lecta è vulneribus oſſa, & veſtes ſanguine perfuſas videmus, & vulnera reſolui, & verberata corpora nudari: quarum rerum ingens plerumque vis eſt, velut in rem præſentem animos hominum ducentium.

Ut & formæ ſimul, & ætatis contemplatione ad juſtam indignationem arrecti, pro modo facinoris ſævitatis.] Planè ſic altera mater illa apud Quintilianum 10. Declam. *Miſerimini Iudices, ut hoc facinus quibus debetis, accipiatis animis.* Pro *arrecti* heic, (quod mendum & lib. 2. ſuſtulimus) *erecti* reponendum puto. Ammianus (indubiè ex hoc Apuleij loco) Lib: 17. *Ad indignationem juſtam erectus Iulianus.* Et Lib: 26. *Ad indignationem juſtam Imperator erectus.* Notetur heic autem *formæ & ætatis* conjunctio. Terentius Andr:

Mi Pamphile, hujus formam atq; ætatem vides.

ubi Eugraphius: *Commendatio, duas ad miſericordiam cauſas continens: formam atque ætatem.* ad quem locum etiam Donatum vide. Juſtinus lib. 5. de Alcibiade. *Ætatis flore, & formæ veneratione &c: inter Athenienſes inſignis.* Statius in Epicedio pueri.

——— Hinc anni ſtantes in limine vitæ,
Hinc me forma movet.— Ibidem Parcam alloquens.
Non te forma movet, non te lacrymabilis ætas?

Virgilius 7.

Hunc decus egregium formæ movet atq; juventa.

ſic ſupra lib. 2. Noſter *ætatem & pulchritudinem* junxit. Joſephus 15. 3. de Herode loquens, Ariſtobulo per dolum ſublato. Τάχα μὲν καὶ τοῦ πάθους ἀπονικῶντος αὐτὸν, ἐν ὄψει τῆς τε ὥρας καὶ τοῦ κάλλους, &c.

Arrepto pallio, retexi corpora.] Oxon: *Abjecto pallio.* ſic 5. *Rejecto velamento.* et poſt, *detexi corpora.* Gloſſ: Ἀποκαλύπτω, *revelo, detego.* Aliud Gloſſarium. *Detexit,* ἀπεκάλυψεν.

Quæ facies rei! quod monſtrum!] Lib. 1. *Quæ facies! quod flagitium!*

Jam

Jam in peculio Proſerpinæ, & Orci familia numeratus.] Præſagio mortis certiſſimo quaſi jam è vivis exemptus. *ſupervivens ſibi: &c. vel certè deſtinata jam cruci candidatus.* ut ſupra lib. 1. locutus. Bene itaque *in Orci familia, & Proſerpinæ peculio.* Virgilius 11.

—Iuvenem exanimum, & nil jam cœleſtibus ullis
Debentem &c. —— ubi Servius. *Superis debemus omnia donec vivimus: quia, ut dicunt Phyſici, cum naſci cœperimus, ſortimur à Sole ſpiritum, à Luna corpus, à Marte ſanguinem, à Mercurio ingenium, à Iove deſiderium, à Venere cupiditates, à Saturno humorem: quæ omnia ſingulis reddere videntur* (melius, *videmur*) *extincti.* Idem ad Æneid 12. *Donec vivimus, curæ ſumus Dijs, poſt mortem ad Inferos pertinemus. Orcus,* (ut rectè Beroaldus) hîc *Plutonem* ſignat. vide Servium ad ea 6. Æn:

—— *Primiſque in faucibus Orci.*

In peculio Proſerpinæ, & Orci familia numeratus.] Scriptor Maccabaici 3. Πλησίον ᾅδου, μᾶλλον δ' ἐπ' αὐτῷ βεβηκότες.

Utres inflati, variiſque foraminibus ſecti.] Μαχαιριδίοις τοὺς ἀσκοὺς διατιτρᾶν apud Suidam occurrit.

Tum ille, quorundam aſtu cohibitus riſus, liberè jam exarſit in plebem.] Tale apud Tacitum illud Annal: 14. *Libertas Thraſeæ aliorum ſervitium rupit.* et Noſtrum in Apologia, *Aliorum tacitas ſuſpiciones palam abrumpere. Quorundam aſtu* & infra Lib. 6. dixit.

Hi gaudij nimietate gratulari, illi dolorem ventris manuum compreſſione ſedare.] Quintilianus 6. 4. de Riſu. *Erumpit invitis ſæpe, nec fultus ope vultus modo ac vocis exprimit confeſſionem, ſed & totum corpus vi ſua concutit. Gratulari* hîc eſt *gaudere.* Macrobius 2. 8. *gratuletur*, pro eo quod apud Gell. 19. 2. *gaudeat.* Sic infra 9. *Laboris libertate gratulari.* et 2. Florid: *Vir cui omnes Provinciæ quadrijuges & ſejuges currus ponere gratulantur.* Suetonius Tiber: *Gratulanti inter pœnam quod non & locuſtam &c: obtuliſſet, &c:* Auguſtin: 6. 9. Confeſſ: *Tanquam furem manifeſtum ſe comprehendiſſe gratulabantur.* Caſſiodorus 3. 40. *Non*

Non gratulamur exigere, quod triſtis noſcitur ſolutor offerre. et 12. 22. de Iſtria. *Divino munere gravidam vini, olei, vel* (id eſt, *&*) *tritici præſenti anno fœcunditate gratulari*. Solinus, (ſi memini) *Cervi congregatione gratulantur*.

Lib. 7. Lætitia delibuti, meque reſpectantes cuncti theatro faceſſunt.] Οὕτως (ut apud Heliodorum eſt) ἀγὼν ὁ δὲ ἄιμακτος χειρισθήσεσθαι προσδοκώμενος, εἰς κωμικὸν ἐκ τραγικοῦ τὸ τέλος κατέστρεψε.

Pag: 50. Fixus in lapidem ſteti gelidus.] Plaut. Trucul.

Lapideus ſum, commovere me miſer non audeo.

1. Sam. 25. Ἐναπέθανεν ἡ καρδία αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, καὶ ἐγένετο λίθος. vide & Exod: 15. 16. Infra lib. 5. *Mutata in lapidem Pſyche, præſenti corpore ſenſibus tamen aberat*. Achilles Tatius lib. 3. de Niobe. Δόξαν παρέχειν ἐκ τῆς ἀκινησίας ὡσεὶ λίθος γενομένη. Πήγνυσθαι ὑπὸ τοῦ θαύματος, καὶ ὑπ' ἀνθρώπου λίθος γίνεσθαι, etiam Lucianus in Imaginibus dixit. et, ἐκπλήξει εἰς τὸ ἀκίνητον πήγνυσθαι, Eunapius in Excerptis. Philo, ubi de Meduſæ capite. Τοῦτο μῦθον μὲν πλάσμα ἔοικεν εἶναι, τὸ δ' ἀληθὲς αἱ μεγάλαι καὶ ἀβούλητοι συντυχίαι ἐπιφέρουσιν. In de Legatione.

Nihilo ſecius quam una de cœteris theatri ſtatuis.] Ovidius 3. Metamorphos.

——— *Vultuque immotus eodem*
Hæret, ut è Pario formatum marmore ſignum.

Philo. Τοῖς σώμασι παρεῖναι, ταῖς διανοίαις ἀπηλλάχθαι, εἰδώλων καὶ ἀνδριάντων μηδὲν διαφέροντες.

Nec prius ab Inferis emerſi &c.] Rectè *ab Inferis emerſi*, quia Orci ſe candidatum putavit. Themiſtius 5. Orat. Ὑπὸ τοῦ νόμου καταχειρισθέντας ἐξελέσθαι τῆς ἐκ τοῦ νόμου ἀνάγκης, καὶ ἐπαναγαγεῖν εἰς τὸν ἥλιον ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ Ἀχέροντος. Artemidorus 2. 60. Φαμὲν ἐν τῇ συνηθείᾳ, τὸν παρὰ προσδοκίαν σωθέντα, ἐξ Ἅιδου ἀναβεβηκέναι.

Clementi violentia ſecum attraxit.] Auguſtinus Confeſſ: L. 8. de Alypio. *Quidam ejus amici &c: recuſantem vehementer, & reſiſtentem, familiari violentia in amphitheatrum duxerunt*. Supra heic lib. 1. *Clementer me trahere adoritur*.

Et obſervatis viæ ſolitudinibus, per quoſdam anfractus domum ſuam perduxit.] Gloſſæ. *Anfractus*,

περίο-

ἀδίοδος. Petronius. *Per anfractus deinde obſcuriſſimos egreſſus, in hunc locum me perduxit.* Sic Taciti Hiſtor. 3. *viarum anfractus.* *Averſos angiportus* Plautus Perſa dixit. *Viæ ſolitudines* ſunt quas Sirachides 9. 7. Τὰ τῆς πόλεως ἔρημα vocat: ubi tamen Latinus Interpres videtur ῥύμας legiſſe. at verior altera ſcriptura: ſic ἔρημοι ὁδοὶ Euripides: apud quem dicenti Pentheo,

Καὶ πῶς δι' ἄστεως εἶμι Καδμείους λαθών;

reſpondet alter. Ὁδοὺς ἐρήμους ἴμεν, ἐγὼ δ' ἡγήσομαι. Agathias lib: 3. πορείας διαλανθανούσας vocavit.

Variis ſolabatur affatibus.] Catullus:

Qua ſolatus es allocutione?

Nec tamen indignationem injuriæ, quæ inhæſerat altius meo pectori, permulcere quivit.] Infra lib. 4. *Introvocata anus præcipiunt, aſſidens tam blando quantum poſſet ſolaretur alloquio: &c: nec tamen puella quivit ullis anicula ſermonibus ab inceptis fletibus avocari.*

Ecce ilico magiſtratus ipſi cum ſuis inſignibus domum noſtram ingreſſi &c:] Confer Act: 16. 37.

Talibus me monitis delinire geſtiunt.]

——— *Me ſic affari, & curas his demere dictis.*

Neque tuæ dignitatis, vel etiam proſapiæ &c.] Miles. 10. *Vt ejus proſapia atque dignitas poſtulabat.* Onomaſt: vetus. *Proſapia.* ἡ ἐκ προγόνων εὐγένεια.

Triſtitudinem mitte, & angorem animi depelle.]

——— ——— *Triſtitiam & metum*
Tradas protervis in mare Creticum
Portare ventis. ———

Per annua reverticula ſolenniter celebramus.] Sic *annua reverticula* 4. Florid: dixit: et *reverſionem annuam* in de Mundo. et propriè de annua feſtivitate *ſolenniter celebrare.* In veteri doctiſſimo Onomaſtico, *Solennia*, ἐτήσια. ſic *anni incipientis ſolennia* Tacitus 4. Annal: Servius ad Æn: 8. *Anniverſaria ſacrificia*, id eſt, *ſolennia.*

Nam & patronum ſcripſit, & ut in ære ſtet tua imago decrevit.] Appenſâ honoris tabulâ, etſi id minus exprimatur. Juvenalis 10.

——— *Mergit longa atque inſignis honorum*
Pagina. ——— Scholiaſtes. *Ænea pagina, quæ ante imaginem eorum ſtant, omnes eorum gradus honorum inſcriptos*

ſcriptos continet : quam nunc dicimus tabulam Patronatus. Ejuſmodi multæ extant in Inſcriptionum corpore.

Splendidiſſima & unica Theſſaliæ civitas.] Solinus cap. 14. *De oppidis* (Theſſaliæ) *egregia ſunt Phthia, Lariſſa , Theſſalia , & Thebæ.* Nulla heic Hypatæ mentio.

Verum ſtatuas & imagines dignioribus, meq; majoribus reſervare ſuadeo.] Apud Apollon: Rhod: Argonaut. 1.

Μή τις ἐμοὶ τὸ δὲ κῦδος ὀπαζέτω. ———

Virginius Lib. 3. apud Livium. *Cum poteſtatem rerum milites deferrent ei, melioribus meis veſtriſq; reſervate iſta de me judicia inquit.*

Pauliſper hilaro vultu renidens.] ἀγέλαστον πρόσωπον βιαζόμενος, ut apud Æſchylum: τὸ πρόσωπον πρὸς ἡδονὴν σχηματίσας, ut 6. Achillis Tatii. Heliodorus 2. Ἐμειδίασεν ὀλίγον καὶ βεβιασμένον, καὶ μόνοις τοῖς χείλεσιν ἐπιτρέχον. Plinius 6. Epiſt. 16. *Hilaris : aut , quod eſt æque magnum, ſimilis hilari.*

Renidens.] Gloſſæ. *Reniduit*, ἐμειδίασεν. at heic *renidere* eſt quod Heſychio Σεσηρέναι, γελᾶν προσποιήτως.

Quantumq; poteram lætiorem me refingens.] *Malè alacer*, ut Tacitus Annal: 4. locutus. Tibullus.

——— *Difficile eſt imitari gaudia falſa,*
Difficile eſt triſti fingere mente iocum.

Terent. 5. 3. Adelph. *Hodie modo hilarum fac te.* ——— ubi Donatus: *Fac te , ut laborem ad lætitiam ſe convertentis oſtendat.*

Et convivii, cui te ſerò deſponderas, jam appropinquantis admonet.] Vocati enim, inſtante jam cœna iterum admoneri ſolebant: de quo more vide quæ ad Matth. 22. 4. adnotata. *Sero*, eſt *heri veſperi*: vide Pontanum ad Macrob. 2. 3.

Quam vellem, inquit, parens juſſis tuis obſequium commodare.] Lib. 6. *Quam vellem , inquit , nutum meum tuis precibus accommodare.* Infra hoc libro. *Quam vellem, inquit, illa præſtare tibi &c: quæ cupis.*

Hoſpes meus Milo per hodierni diei præſentiſſimum numen adjurans, effecit ut ejus hodiernæ cœnæ pignorarer.] Apud Plaut. Trucul:

Hic

—— *Hic ne hodiè cœnas, ſalvus cum advenis?*

Promiſi, &c. ——— Pro *diei*, (quod in Oxon: Ms: & Vicent: edit: legitur) alii *Dei* ſcribunt, referuntq; ad Deum Riſum, de quo ſupra proximè. Nil mihi mutandum videtur: *numen diei* dixit, quia & Dies numen. Plaut. Bacchid.

Vulcanus, Sol, Luna, & Dies, Dei quatuor,
Sceleſtiorem nullum hoc illuxere alium.

Vide & Feſtum Pompeium in *Mediusfidius.*

Ut ejus hodiernæ cœnæ pignorarer.] Optimè Florent: Cod: *Ut ei hodiernæ cœnæ p:* Mendum ſimile omnes editos inſedit ſupra lib. 2. ubi pro *ceram in modum proſectarum formatam aurium, ei applicant:* legendum ex Oxonienſi Ms. *ceram in modum proſectorum formatam, auribus ei applicant.*

Nec me digredi patitur.] Plaut. Rudent.

Non ſinam ego abire hinc te. ———

Apud Eundem in Sticho.

—— *Veni illò ad cœnam, ſic face.* Et ſtatim:
Volo inquam fieri, non amittam quin eas.

In Ranis Ariſtoph: — Εἴσιθι: & *poſt*, — Οὐ μή σ' ἐγὼ περιόψομαι ἀπελθόντα. —— Hoc Cantic. 3. 4. & 2. Reg: 4. 8. κρατεῖν ἵνα φαγεῖν ἄρτον. Act: 16. 15. παρεβιάσατο. ad quem locum notata confer.

Nec quî laverim, quî terſerim, quî domũ reverterim, præ rubore memini.] Apud Terent: ille 2. 3. Eunuch.

— *Neſcio hercle neq; unde eam, neq; quorſum eam,*
Ita prorſum oblitus ſum mei. —— Virgilius.
Sed nec currentem ſe, nec cognoſcit euntem.

Manibus denotatus.] Hieronymus in Epiſtolis. *Vos cunctorum digiti denotabunt.*

Cauſatuſq; capitis acrem dolorem &c.] Ovidius Amor: 1. —— *Capitis modo finge dolorem.*

Tibullus. *Et ſimulat ſubito condoluiſſe caput.*

Fotis mea &c: ſui longe diſſimilis advenit.] Juvenalis: —— *Tetrum ante omnia vultum,*
Diſſimilemq; ſui. — Ovidius in ad Liviam Elegia.
Diſſimilemq; ſui, vultu profitente dolorem.

Philoſtratus in Epiſtolis. Ἐχθές σε ὀργιζομένῳ κατέλαβον, καὶ ἔδοξα ἄλλον βλέπειν, τούτου δὲ αἴτιος ἡ τοῦ θυμοῦ ἔκστασις &c.

Simi-

Simile, etſi in partem alteram, Claudianus de Plutone Proſerpina acquiſita. —— *Serenus*

Ingreditur, facili paſſus molleſcere riſu:
Diſſimiliſq; ſui. —— Martialis.

Nôſti tempora tu Iovis sereni,
Cum fulget placidus, ſuoq; vultu.

Virgil: Non ex læta facie.] —*Haud læta fronte.* ——
Statius *Non habitu quo nota prius, non ore ſereno.*
Metam Ovidius. —— *Non illa quidem, ſi quæris, habebat*
11. *Conſuetos vultus, nec quo prius ore nitebat.*
Metam Idem. *Affuit illa quidem, ſed nec ſolennia verba,*
10. *Nec lætos vultus, nec felix attulit omen.*

Vultuoſam frontem rugis inſurgentibus adſeverabat.] Infra lib. 10. *Senili triſtitia ſtriatam gerens frontem.*

Pag: 52. Ego tibi cauſa hujus moleſtiæ fui.] Apud Plutarchum ille lib: de ſerâ Num: vind: Ἐγώ σοι τούτων αἰτία. Virgilius.

Se cauſam clamat, crimenq;, caputq; malorum.

Apud Ovidium: *A me cauſa data eſt* — Petronium: *Ego omnium ſcelerum materia, ego cauſa ſum.* Plautum:

Meum iſthoc facinus, mea ſtultitia eſt.

et Achillem Tatium: Πάντα δι' ἐμὲ ἔπαθες, πολλῶν σοι ἐγὼ κακῶν αἴτιος.

Lorum quempiam ſinu depromit, mihique porrigens, Cape, inquit, oro te, de perfida muliere vindictam, &c.] Galenus in de animi perturbat: de iracundo quodam Cretenſi. Ἑαυτοῦ καταγνοὺς, Μεγάλως εἰσάγει με, λαβόμενος τῆς χειρὸς, εἰς οἶκόν τινα, καὶ προσδοὺς ἱμάντα, καὶ ἀποδυσάμενος, ἐκέλευσε μαστιγοῦν αὐτὸν ἐφ' οἷς ἔπραξεν, &c. In Ranis apud Ariſtophanem ille.

Οἶδ', οἶδ' ὅτι θυμεῖς, καὶ δικαίως αὐτὸ δρᾷς,
Κ' ἂν ἐμὲ τύπτῃς, οὐκ ἂν ἀντείποιμί σοι.

Apud Heliodorum illa lib. 1. Ὦ δέσποτα, ἥκω σοι κατήγορος ἐμαυτῆς, καὶ κέχρησον ὅ, τι βούλῃ. Donatus ad 3. 5. Andr. *Plena ſatisfactio, eſt confeſſio criminis ſine pœnarum recuſatione.* Oxon: hîc, *Cape in perfida m. v.*

Nec tamen me putes, oro, ſponte angorem iſtum tibi contraxiſſe.] Πάταξον, ἄκουσον δέ. Apud Heliodorum jam dicto loco. Τὸν παῖδα δ' ἐμὲ ἀπολώλεκας, οὐκ ἐκοῦσαν

ἑκοῦσαν μὲν, ἀλλ' ὅμως συμφορὰν γενομένην. Seneca Herc: Fur.

Non eſt nocens quicunq; non ſponte eſt nocens.

Ac, ſi quid adverſi tuum caput reſpicit, id omne protinus meo luatur ſanguine.] Plinius de L. Æmilio Paulo in Illuſtr: Vitis. *Progreſſus ad Populum, gratias Fortunæ egit, quod, ſi quid adverſi Reipublicæ immineret, ſua id eſſet calamitate deciſum. Luatur* (inquit Fotis) *ſanguine meo.* Arnobius lib. 7. *Quænam ergo cauſa eſt ut alienum crimen meo luatur ſanguine?* Tacitus Annal. 1. *Vt quicquid iſtud ſceleris imminet, meo tantum ſanguine pietur.*

Quod alterius rei cauſa facere juſſa ſum, id mala quadam mea ſorte in tuam recidit injuriam.] Ovidius 3. Metamorphos.

At bene ſi quæras, Fortunæ crimen in illo,
Non ſcelus invenias: quod enim ſcelus error habebat?

Familiaris curioſitatis admonitus.] Lib. 9. *Familiari curioſitate attonitus.*

Tuam plumeam &c.] Petronius. *Brachiis pluma mollioribus.*

Lacteamq; cutim.] Sic, Noſtrum Sidonius imitatus, Theodorici *cutem lacteam* dixit: Petronius *lactea pectora* in Poëmatum reliquiis. Nonnus Dionyſ: 11.

Καὶ δέμας εἶχε γάλακτι πανείκελον. —— Noſter lib. 10. *Te·era, & lacte ac melle confecta membra.*

Plumeam lacteamque cutim.] Ovidius Metam. 13.

Mollior & cygni plumis, & lacte coacto.

Martialis. *Vincis mollitie tremente plumas,*
Aut maſſam modo lactis alligati.

Adjuro enim &c: ne tibi quidem ipſi adſeveranti poſſe credere &c.] Lib: 9. *Iuro per ſanctam ego iſtam Cererem, me nunc etiam meis oculis de tali muliere minus credere.*

Meditatus innoxios, caſus incertus, vel etiam adverſus culpæ non poteſt adiicere.] Cicero Tuſcul. 3. *Culpa nulla eſt, cum id quod præſtari ab homine non potuit, evenerit.* Donatus ad 3. 3 Andriæ. *Si noſtrum eſt officia præbere, at noſtrum non eſt fortunam præſtare poſſe.* L. 1. Cod. ad leg: Cornel. de ſicar: &c. *Ea quæ &c. caſu potius quam fraude accidunt, fato plerumque, non*

noxa imputantur. Vide & Pauli Recept. Sentent. 5. 23. Pro *adijcere* puto *addicere* ſcribendum. Lib. 2. *Addictus noxio poculo.* 6. *vigilia luminibus addictis.* et 10. *beſtijs addicta.* Idem mendum in de Philoſophia libro: ubi vulgo, *aliorum poteſtati adijcere.*

Caſus incertus.] Claudianus.

—— Incerto fluerent mortalia caſu.

Virgilius Ceiri.

Vel caſu incerto, merita vel denique culpa.

Oculos Fotidis meæ udos.] Lucianus in Amoribus. Ταχεϱῶν τε καὶ ῥέον ἐν ὄμμασιν ἀνυγραίνων. Ibidem. Γλαυκαὶ τῶν ὀμμάτων βολαὶ ταχέως ἀνυγραίνονται. Philoſtratus de quodam ſpurcè Apollonium ſollicitante. Ἔλεγε δὲ ταῦτα ὑποθρύπτων ἑαυτὸν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑγραίνων. Sic apud Chryſoſtomum ὑγρὸν ὄμμα, καὶ πορνείας γέμον. pro quo 2. 2. 14. D. Petri ὀφθαλμοὶ μοιχαλίδος μεστοὶ. Heſychius. Ὑγρὸς, ὁ ἐυκαταφερὴς εἰς ἡδονάς. Pollux 2. 4. Βλέμμα ὑγρὸν, θηλυκὸν, ἀνανδρον. Scholiaſtes Heſiod: Ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ Ἀφροδίτη, διὰ τὸ ὑγρὸν: ἡ γὰρ ἐπιθυμία ἀπὸ τῆς ὑγρότητος γίνεται: ὅθεν καὶ ὑγροὺς καλοῦμεν τοὺς ἀσελγεῖς. In Epiſtolis Theophyl: Simocattæ. Βλέμμα τῇ ὑγρότητι μαλακώτερον.

Ac tremulos.] κυμαίνοντας. Polemo in Phyſiognom: Ὀφθαλμοὶ κλυζόμενοι καὶ κυμαίνοντες ἑαυτοὺς, ἀφροδίσιον καὶ ἐμπαθῆ ἄνδρα δηλοῦσιν. Ovidius Art: 2.

Aſpicies oculos tremulo fulgore micantes,
Vt Sol in liquida ſæpe refulſit aquâ.

et hinc 26. 12. Sirachiden expone.

Libidine marcidos.] Horatius *putres* dixit. ubi Scholiaſtes, *Libidine reſolutos.*

Sorbillantibus ſuavijs ſitienter hauriebam.] Achilles Tatius Lib. 4. Τὸ Ἀφροδίτης ἔργον καὶ ὅρον ἔχει, καὶ κόρον &c. φίλημα δὲ καὶ ἀκόρεστον, καὶ ἀεὶ καινόν.

Colloq; meo manibus ambabus implexa.] Ovidius.

Colla quoq; infidis quæ ſe nectenda lacertis
Præbuerant, laqueis implicuiſſe juvat.

Voce tenui & admodum diminuta.] Iſidorus Orig: 2. 19. *Subtiles voces ſunt quibus non eſt ſpiritus ſpiſſus, qualis eſt infantium vel mulierum, &c. ſicut in nervis: quæ enim ſubtiliſſimæ chordæ ſunt, ſubtiles ac tenues ſonos emittunt.* In Atellana Pomponii, ad ea,

Vocem

Vocem deducas oportet, ut mulieris videantur verba: reſpondetur, — *Ego vocem reddam tenuem ac tremulam.* Quintilianus 11. 3. *Ne ad ſpadonum & mulierum &c. exilitatem vox noſtra tenuetur.* Arrianus 1. 16. in Epictet: de Natura loquens. Ἐπὶ τῶν γυναικῶν ἐν τῇ φωνῇ τι ἐγκατέμιξεν ἁπαλώτερον. Lucianus Nigrino. Μικρὸν φθέγγεται καὶ ἰσχνὸν, καὶ γυναικῶδες. Idem in Amoribus. Τὴν φωνὴν ἴσην τῇ Λυκαμβοῦ θυγατρὶ λεπτὴν ἀφηδύνων. Hinc λεπτόφωνον καὶ γυναικόφωνον apud Pollucem 4. 17. conjuncta. vide 2. 1. Adamantium. Porphyrius in de Abſtinent. 2. de capis. Οὐκ ᾄδουσιν, ἀλλὰ τὴν φωνὴν ἐπὶ τὸ θῆλυ μεταβάλλουσι.

Patere prius fores cubiculi diligenter occludam, ne ſermonis elapſi profana petulantia &c.] Sobriam cautelam! mirificam ſollertiam! ſimilis Promethei illa in Avibus Ariſtophanis.

Ἀλλ' ἵνα φέρω σοι πάντα τ' ἄνω πράγματα,
Τουτὶ λαβών μου τὸ σκιάδιον ὑπέρεχε
Ἄνωθεν, ὡς ἂν μή μ' ὁρῶσιν οἱ θεοί.

tam facile Deos ſuos falli credebant, aut volebant credere.

Uncino firmiter immiſſo.] Gloſſ: *Uncinus.* Κόραξ σιδήρου. In alio: Μοχλοῦ ὄγκινος, *repagulum.* Item, Κόραξ σιδηροῦς θύρας. *Uncinus, repagulum.* Pag. 53.

Paveo, & formido ſolidè.] Plaut: Ciſtell:

Et illud paveo, & hoc formido. —— Ibidem.
Nam & intus paveo, & foris formido.

Cornel: Fronto. *Formido fert interdum rationem, pavor puerilis eſt.* Pro *ſolidè* in Apuleio noſtro forſan *ſolidum* legendum. Lib. 5. *Venus irata ſolidum, exclamat, &c.*

Arcana Dominæ meæ revelare ſecreta.] Quintilianus 10. Declam. ex incantatoris perſona. *Operta arcana mea tenebræ adjuvate.* ubi forte, *arcana ſecreta mea &c:* ſcribendum. Sulpitius Severus lib. 2. *Superſtitio exitiabilis, arcanis mulcata ſecretis.* Infra hîc lib. 11. *Ad arcana puriſſima religionis ſecreta pervenirem.* Lucretius eadem forma *ſecreta taciturna* dixit. Firmicus 5. 1. *latentia ſecreta.* Noſter lib. 10. *tacitum ſecretum.*

Sed melius de te &c. preſumo.] Scriptor ad Hebræos 6. 9. Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν ἀγαπητοὶ τὰ κρείττονα. l. 67. §. ult. de leg: 2. *Quia melius de matre præſumpſerat.*

Qui &c: ſacris pluribus initiatus, noſti ſanctam ſileſtii fidem.] Apud Lucianum in Navig: Ἐτελέσθημεν ὡς οἶσθα, καὶ στέγειν μεμαθήκαμεν. Apud Eundem in Deorum Dialogis. Οἴει με πρὸς πάντας ἂν ταῦτα εἰπεῖν. οὐχὶ δὲ πρὸς μόνον σε ὃν ἐχεμυθεῖν ἠπιστάμην; Melite apud Achillem Tatium ad Clitophontem. Οὐκ αἰσχύνομαι τὰ τοῦ Ἔρωτος ἐξαγορεύουσα μυστήρια, πρὸς ἄνδρα λαλῶ μεμυημένον. Plutarchus in de lib: educ: Διὰ τοῦτο (μοι δοκεῖ) τὰς μυστηριώδεις τελετὰς οἱ παλαιοὶ κατέδειξαν· ἵνα ἐν ταύταις σιωπᾶν ἐθισθέντες, ἐπὶ τὴν τῶν ἀνθρωπίνων μυστηρίων πίστιν τὸν ἀπὸ τῶν θεῶν μεταφερόμενον φόβον. Heliodorus de Calaſyride propheta & Sacerdote. Σοφὸς τὰ τοιαῦτα σιγῇ πρὸς τὸ ἀνεκλάλητον ἐπισφραγίζεσθαι. *Fidem ſilentij* propriè dixit. Virgil: —— *Hinc fida ſilentia ſacris.* ubi Servius. *Hinc inventum eſt ſervare ſacris fidele ſilentium.* Sic alibi hoc ipſo libro, *taciturnitatis fides* Et ut hîc *ſanctum ſilentium*, ſic 11. *ſilentium venerabile.*

Et ſimplicitatem relationis meæ tenacitate taciturnitatis tuæ remunerare.] In Dial. ad Aſclepium. *Intra ſecreta pectoris &c: ſilentio tegite, & taciturnitate celate.* Philo lib: quod deter: inſid: potiori. Σπουδάζομεν ἕκαστον τῶν εἰρημένων σημείων καταδεῖν τοῖς ἀῤῥήτοις ἐγκρατείας δεσμοῖς.

Jam ſcies omnem domus noſtræ ſtatum, jam ſcies Dominæ meæ miranda ſecreta.] Ovid. Amor. 1. de ancilla loquens.

Opprime tentatam, nec niſi victor abi.
Tunc neque te prodet communi conſcia culpa,
Factaq; erunt Dominæ dictaq; nota tibi.

Quibus obaudiunt Manes, turbantur ſidera.] L. 6. Cod: de Malef: &c. *Multi Magicis artibus uſi, elementa turbare, & Manibus excitis audent ventilare, &c.*

Turbantur ſidera, coguntur Numina, ſerviunt elementa.] Infra lib. 11. *Tibi reſpondent ſidera, gaudent Numina, ſerviunt elementa.*

Totiuſq; artis manus & machinas ardenter exercet.] Apud Virgilium. —— *Omniaque arma Advocat.* —— Seneca Medæa. —— *Hoc age, omnes advoca*
Vires & artes. —— Locutio à re caſtrenſi deſumpta. Interpres vetus 1. Maccab: 15. 25. de Antiocho.

Appli-

Applicuit caſtra in Doram ſecundo, admovens ei ſemper manus, & machinas faciens.

His inquam auribus audivi.] Virgilius. ——— *Vocemq; his auribus hauſi.* Supra lib. 2. *Hac ego meis oculis aſpexi. Hiſce oculis*, ἰδιωτισμὸς *aſſeverantis.* Donat: ad 3. 2. Adelph.

Ni celerius Sol cœlo ruiſſet &c: ipſi Soli nubilam caliginem, & perpetuas tenebras comminantem.] Venefica apud Lucanum.

——— *Tibi peßime mundi*
Arbiter immittam ruptis Titana cavernis,
Et medio feriere die. ——— Apud Claudianum de raptu Proſerp: ——— *Primordia teſtor*
Noctis, & horrenda ſtagna intemerata paludis,
Si dicto parere negas, patefacta ciebo
Tartara, Saturni veteres laxabo catenas,
Obducam tenebris lucem compage ſoluta,
Fulgidus umbroſo miſcebitur axis Averno.

Minuc. Octavio. *Quid quod orbi toti, & ipſi mundo cum ſideribus minantur incendium?* Valer. Maximus de Xerxe. *Nec hominibus tantum terribilem, ſed Neptuno quoque compedes, ac cœlo tenebras minitantem.* Oxon: hîc *ceſſiſſet, & nubilam caliginem &c:* lege, *ei* (id eſt, Soli) *n: c. &c:*

Ac me capillos ejus &c: clanculò præcepit ferre.] Quod factu non arduum, cum antiquitus tonſores ſolerent artificium ſuum in viâ exercere. Artemidorus 5. §. 68. Ἔδοξέ τις κάτοπτρον ἔχειν κουρέως ἑστὼς ἐν τῇ πλατείᾳ *&c.* Martialis 7. 61.

Stringitur in denſa nec cæca novacula turbâ.

Vide & l. 11. §. 1. ad leg: Aquil:

Capillos ejus qui cæde cultrorum deſecti &c.] Juvenalis. ——— *Et longi mucronem admittere cultri.* Scholiaſtes. *Tondere barbam. Cædem* græciſſans dixit. Sic φόνον τριχῶν Philoſtratus in Epiſtolis: ita *ligni & frondium cædem* 19. 12. A. Gellius.

Humi jacebant.] Seneca 92. Epiſt: *Capillos &c. detonſos negligimus.* Plinius 7. Epiſt: 27. *Vbi illuxit, ipſe circa verticem raſus, capilli jacentes reperiuntur.* Pag:

Quos me ſedulò furtimque colligentem tonſor de- 54.

 prehen-

prehendit.] Infra lib. 6. *Hæc eam ſollicitè ſeduloq; curantem Ceres alma deprehendit.*

Furtimque colligentem.] *In ſinum furtim abſcondentem*, ut lib. 9. loquitur.

Arreptam inclementer increpat.] προσλαβόμενος ἐπιτιμᾷ, Matth. 16. 22. ubi dicta vide. Gloſſ: *Reprehendit*, ἐπιλαμβάνεται. ubi ſupplendum χειρὸς videtur. Confer Suetonii verba ad dictum Matthæi locum adducta.

Quod ſcelus niſi tandem deſinis, magiſtratui te conſtanter obijciam.] Sic *poteſtatibus & tribunalibus obijcere quem* Tertull. cap. 8. de fuga in perſecut: dixit. et *Chriſtum Pilato obiectum* in Apologetico. Infra hîc lib. 9. *offerre magiſtratui* dicitur. Cornelio Nepoti in Epaminonda *magiſtratui tradere*. ſic δικαστῇ παραδιδόναι Ariſtides. et paſſim in N. Teſtamento. In Plautina Truculento.

— *Apud omnes magiſtratus faxo erit nomen tuum.*

Vox *ſcelus* hîc forſan tanquam convicium διὰ μέσου interiectum eſt. ſic infra 4. de anu. *ſenile illud facinus*. & 8. de lupis, *Exitium pecudum*.

Immiſſa manu ſcrutatus, è mediis papillis meis &c.] Lib: 9. *Nec defuit qui manu ſuper dorſum meum injecta, in ipſo Deæ quam gerebam gremio ſcrutatus reperiret, atque in coram omnium depromeret aureum cantharum.*

Quo geſto acriter affecta.] *Geſtum* ſubſtantivè & ἰδικῶς cap. 36. etiam Solinus poſuit.

Mecumq; reputans Dominæ meæ mores, quod hujus rei repulſa ſatis acriter commoveri, meq; verberare ſæpiſſime conſuevit, jam de fuga conſilium tenebam.] Sic ſolet: ſervilis natio à verberibus frequenter ſibi fugâ conſulit. Androdus 5. 19. apud Gellium. *Cum Africam Proconſulari imperio Dominus meus teneret, ibi ego iniquis ejus & quotidianis verberibus ad fugam ſum coactus.* In l. 22. Cod. de adminiſtr: tut: &c. *Quorum* (ſervorum) *fuga potius tutori adſcribitur, ſive negligentia diſſolutam patiatur eſſe diſciplinam, ſive duritia, vel inedia atque verberibus afficiat eos.* vide & l. 17. §. 4. de Ædil. edict. Salvianus 4. *Ad fugam ſervos non miſeria tantum, ſed & ſupplicia*

com-

compellunt. In Eunucho Terentii 5. 2. *Num meam ſævitiam veritus?* —— ubi Donatus, *Vt fugeres.* Baſilius Homil. 1. de Jeiun: Οἰκέτης δραπετεύει δεσπότην τύπτοντα. Plutarchus in περὶ ἀοργησ: Ἀποδιδράσκουσιν, (οἱ οἰκέται) τὰς ἀπειλὰς &c. δείσαντες. In verſu Græco eſt,

Φεύγειν ἀεὶ δεῖ δεσπότας θυμουμένους.

Seneca. *Iracundus Dominus quoſdam ad fugam coëgit, quoſdam ad mortem.* Philo in de Profugis. Αἰτίας τρεῖς εἶναι νομίζω φυγῆς· μῖσος, φόβον, αἰδῶ. Μίσει μὲν οὖν καὶ γυναῖκες ἄνδρας, καὶ ἄνδρες γυναῖκας ἀπολείπουσι· φόβῳ δὲ τοὺς γονεῖς παῖδας, καὶ δεσπότας οἰκέται· αἰδοῖ δὲ τοὺς ἑταίρους, ὁπότε μὴ καθ᾽ ἡδονὴν τι πράξειαν αὐτοῖς οἱ φίλοι.

Tui contemplatione.] Sic 8. *ſimulacri jacentis contemplatione.* Servius ad Æn: 12. *Cum alteri aliquid alterius contemplatione præſtamus* Juſtinus 8. *Non contemplatione juſtitiæ ejus, ſed invicem metuentes &c.*

Attondentem caprinos utres.] αἴγεια. Xenophon Ἀναβασ. 7. Τὸ ὕδωρ ὃ ἐφέροντο ἐπὶ δεῖπνον, ἐπήγνυτο, καὶ ὁ οἶνος ἐν τοῖς αἰγείοις. Gloſſ: Αἴγειον, *caprina.*

Quos cum probè conſtrictos inflatoſq;, ac jam pendentes cernerem &c.] Ovid: Metam. 15.

——— *Ceu ſpiritus oris*
Tendere veſicam ſolet, aut direpta bicornis
Terga capri. — Pſellus in de uterculo ænigmate.

Ἔχω τράχηλον, καὶ κεφαλὴν οὐκ ἔχω,
Τετρασκελής τις εἰμί, καὶ ποδῶν δίχα,
Ἔμπνους τε νεκρὸς, ἀλλὰ χωρὶς ὀστέων.

Pro *pendentes* malè Vir doctus *tendentes* reponebat. Arnobius lib. 3. *Et viduatos interioribus cunctis, tanquam utres ſufflatos turgidorum corporum inanitate pendere.* Hinc iocus de Bonoſo, vel (ut verbo Laberiano utar) Biboſo apud Vopiſcum. *Longo graviq; certamine à Probo ſuperatus, laqueo vitam finivit: tunc quidem iocus extitit, amphoram pendere, non hominem.*

Sic noctis initio &c: inſtruxit feralem officinam.] Miles: 5. *Veſpera jam noctem trahente, nefarij ſceleris inſtruit apparatum. Ferales officinas* (at in re alia) etiam Tertullianus dixit, in *de hab: mul:*

Ad omnes orientales cæteroſq; aſpectus pervium.] Commodius forſan, *ad orientales omneſq; c. a. p.* Quin-

tilianus Declam. 13. *Eſt enim poſitus ad ortus Solis hiberni, apricus, omnibus ventis medius.* Non abſimilis illa Luc. 22. 29. locutio. Ἴδετε τὴν συκῆν, καὶ πάντα τὰ δένδρα.

Apparatu ſolito inſtruxit feralem officinam.] Donatus ad 2. 4. Andr. *Apparari, ad horrorem & timorem refertur.*

Omne genus aromatis &c.] Seneca de Medæa:

Totas opes effundit, & quicquid diu
Etiam ipſa timuit promit: atq; omnem explicat
Turbam malorum, arcana, ſecreta, abdita.

Pag: 55. Illic carnoſi clavi pendentium.] Lucanus 6. de Eriſyćthone: —— *Laqueum nodoſq; recentes*

Ore ſuo rupit, pendentia corpora carpſit,
Abraſitque cruces, percuſſaque viſcera nimbis
Vulſit, & incoctas admiſſo Sole medullas.
Inſertum manibus chalybem, nigramq; per artus
Stillantis tabi ſaniem, viruſque coactum
Suſtulit, & nervo morſus retinente pependit.

Obditos atque nodatos.] Malim *innodatos* ſcribi. Gloſſ: Καταμμαλίζω. *Innodo.*

Aditum geſtientes, fores inſiliunt.] Supra. *Aditum tentantes, et &c: ianuas cardinibus obtortis, evellere geſtientes.*

Crapula madens.] Ita & Servius ad 6. Eclog. locutus.

Obſcuræ noctis deceptus caligine.] Infra lib. 9. *Illunæ caliginis tenebris impeditus.*

Mihi primam iſtam virtutis adoream, ad exemplum duodeni laboris Herculei &c.] Anna Comnena Alexiados 1. Τοῦτο τρίτον ἆθλον πρό γε τῆς βασιλείας, καθάπερ τινὶ Ἡρακλεῖ τῷ μεγάλῳ Ἀλεξίῳ ἐγένετο.

Trigemino corpori.] Gloſſarium. Τρίσωμος, *tricorpus.*

Et Dominam tuam, cum aliquid hujus divinæ diſciplinæ molitur, oſtende.] Apud Lyſiam 1. Orat. Ἀξιῶ δέ σε ἐπ' αὐτοφόρῳ ταῦτά μοι ἐπιδεῖξαι.

Pag: 56. Nec ipſa tu videare talium rerum rudis &c.] Cicero Famil: 6. 11. *Ne ipſe quidem rudis.*

Micantibus oculis.] Supra lib. 2. *Oculi in aſpectu micantes aquilino.*

Flagrantibus papillis.] Sic excuſi omnes: legendum *fragrantibus*. In vet; Epigr:

Καὶ

Καὶ μαζοὶ γλαγόωντες, ἰύζυγες, ἱμερόεντες,
Εὐφυέες, πάσης πρηνόπεροι κάλυκος.

Cantic: Solom. 4. 6. Πορεύσομαι πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης, καὶ πρὸς βουνὸν τοῦ λιβάνου. ubi magnus Grotius. *Sic vocat mammas ob ſuaviſsimum odorem.* Sic infra heic lib: 8. *odor corporis cinnamei.* Hæc ſcripſeram, cum & *fragrantibus* inveni in Oxonienſi Ms.

In ſervilem modum addictum atque mancipatum] Adoleſcens Plautinus in Bacchid:

———Nunc ego mulier tibi me mancipo.

ſic *mancipari virgini* Donatus ad 5. 2. Eunuchi dixit. Illud *in ſervilem modum* eſt à Tacito, qui in 2 Hiſtor. *Sumptum de eo ſupplicium ſervilem in modum.*

Jam denique nec Larem requiro, nec domuitionem paro.] Idem adoleſcens Plautinus Sc: Mirum in modum.

——Abire hinc nullo pacto poſſim ſi velim,
Ita me vadatum amore vinctumq; attines.

Amator apud Tibullum.

Ite ſub imperium ſub titulumq; Lares.

Damaſcius apud Photium. Οὕτω τὴν ψυχὴν διετέθην ὑπὸ τῆς εὐφροσύνης, ὥστε οὐχ οἷος οἴκαδε ἐπανιέναι.

Nec domuitionem paro.] Infra 11. *Tardam ſatis domuitionem comparo.*

Et nocti iſti nihil antepono.] Id eſt, *Hanc noctem rebus omnibus antepono.* ſic infra hoc libro. *Me nullam aliam Fotidi meæ præmalle.* pro, *me omnibus Fotidem m: præmalle.* et lib: 5. *Amo te efflictim, nec ipſi Cupidini comparo.* id eſt, *ipſi Cupidini præfero.* Ibidem, *Periculum nullum ante oculos habere:* ubi mens eſt, *pericula omnia poſt tergum reÿcere:* id eſt, *nulli facere.*

In ſolitudinem ſemper abſtruſa, & omnium præſentia viduata, ſolet ſecum hujuſmodi perficere.] Heliodorus de Venefica. Ἀνενοχλήτου &c. χολῆς ὑπειλῆφθαι νομίσασα, πρῶτον μὲν βόθρον ὠρύξατο &c: Noſter in Apologia de Magia loquens: *Tenebris abſtruſa, & arbitris ſolitaria.* Habent heic editi libri, *hujuſmodi ſecreta perficere.* ſervetur altera lectio. Interpres vetus Ignatij Epiſt: ad Trallianos. *Ne in nobis compleatur quod Propheta ex perſona Dei ad hujuſmodi dicit, &c.* Oxon. *Solet hæc ſecum perficere.*

Sed tuum poſtulatum præponam periculo meo.] Saluſtius 2. de Rep: ord: *Mihi multa cum animo reputanti, conſilium fuit famam modeſtiamque meam poſt tuam dignitatem habere.* Infra lib: 5. *Nos originis nexus pro tua incolumitate periculum nullum ante oculos habere compellit.*

Fidem ſilentiumq;] Id eſt, fidem ſilentij. ἓν διὰ δυοῖν.

Intecti bacchamur.] Repone ex Oxon: & cæteris Mss: *intecti atque nudati bacchamur.* ſic infra 10. *Nudo atq; intecto corpore.*

Cum quidem mihi fatigato de propria liberalitate Fotis puerile corollarium obtulit.] Martialis.

Feſſus mille modis, illud puerile popoſci:
Ante preces totas primaq; verba dedit.

Vide Suidam in Δωσίπυγος. Notetur & vox illa *liberalitate.* Idem Martialis:

Formoſa Phyllis nocte cum mihi tota
Se præſtitiſſet omnibus modis largam, &c.

Luminibus meis vigilia marcidis &c:] Tacitus Annal. 6. *Libidinoſis vigilijs marcidus.* quod ipſum hîc Apulejus. In Oxon: melius, *luminibus noſtris.*

Sopor infuſus, etiam in altum diem nos attinuit.] Seneca Epiſt.122. *Turpis qui alto Sole ſemiſomnus jacet.*

Ad hunc modum tranſactis voluptariè paucis noctibus &c.] Scribendum puto, *haud paucis noctibus.* Supra lib. 2. *Ad cujus noctis exemplum ſimiles adſtruximus alias pluſculas.*

In avem ſeſe plumaturam.] Gellius 9. 4. *Corporibus &c: avium ritu plumantibus.*

Et ad ſuum cupitum ſic devolaturam.] *Ad ſuum amabilem* 3 Eſdræ 4. 24. vetus Interpres. Infra lib: 6. *Ne cum ſua cupita conveniret.*

Ad tantæ rei ſpeculam &c.] Palat. & Oxon. Mss. *In tanta r. ſ.*

Pag: 57. Suſpenſo & inſono veſtigio] Seneca Oedipo.

Suſpenſa plantis efferens veſtigia.

Ἠρέμα, καὶ κτύπου χωρὶς βαδίζουσα, ut apud Ariſtænetum illa. Seneca alter Epiſt: 56. *Cujus aures ne quis agitet ſonus, omnis ſervorum turba conticuit, & ſuſpenſum accedentium*

dentium propius veſtigium ponitur. De Scylla Virgilius.

—— *Suſpenſa levans digitis veſtigia primis* Ciri.
Egreditur. ——— Quintilianus 1. Declam. *Gradu ſuſpenſo ponere certa veſtigia.* Ovidius 1 Faſt:

—— *Veſtigia furtim*
Suſpenſa digitis fert taciturna ſono.

Maximianus 3 Eleg:

——— *Suſpenſos ponere greſſus,*
Et tota nullo currere nocte ſono.

Infra hîc lib: 5. *Nudo veſtigio penſilem gradum paulatim minuens.* Euripides.

Σῖγα, σῖγα, λεπτὸν ἴχνος ἀρβύλης Oreſt:
Τιθεῖτε, μὴ κτυπεῖτε, μηδ᾽ ἔστω κτύπος.

Lucianus in Deorum Dialogis. Ἀψοφητὶ, καὶ ἐπ᾽ ἄκρων τῶν δακτύλων βεβηκυῖα. Onomaſt: vetus. *Inſonus*, ἄφωνος.

Perq; rimam oſtiorum jubet me ſpectare quæ ſic geſta ſunt.] Petronius. *Per rimam foris ſpeculari diligentiſſimè cœpi &c:* Infra lib. 9. *De rima quadam proſpiciunt ſanum me atque ſobrium &c. conſiſtere.* Heliodorus lib. 7. Περιπεσὼν ταῖς θύραις, καὶ διακύψας διὰ τῶν ὀπῶν καθ᾽ ἃς διεώγνυτο ἡ ἅλυσις, εἶδε τὰ γινόμενα.

Et arculâ quadam recluſâ &c.] De *arcula* Magicis adhibita olim ad Apologiam dixi.

Indidem egeſta unguedine.] Hinc *unguentaria* id genus mulieres dictæ. ita & Canidiam Horatij Scholiaſtes vocat.

Multumq; cum lucerna ſecreto collocuta] Lucerna ſecretorum tenaciſſima habita, utpote quæ cum omnia videret, nil foras eloqueretur. Apud Ariſtophanem in Eccleſiaz: mulier lucernam alloquens.

Καὶ ταῦτα συνδρῶν, οὐ λαλεῖς τοῖς πλησίον·
Ἀνθ᾽ ὧν συνοίσει καὶ τὰ νῦν βουλεύματα.

Membra tremulo ſuccuſſu quatit.] Euripides Jöne.

—— Ἐυπλεκρον δέμας Ἔσεισε. ———

Fit bubo Pamphile.] Ovidius de Cygno in avem ſui nominis verſo.

Penna latus velat, tenet os ſine acumine roſtrum,
Fit nova Cygnus avis. ——— Metam. 2.

Sic edito ſtridore querulo, jam ſui periclitabunda, paulatim

paulatim terra reſultat.] Iſidorus Orig: 12. 7. *Volucres pinnarum auxilio moventur, quando ſe aëri mandant. Periclitabunda ſui* eſt, *libratis brachijs*, ut infra hîc ſimili argumento loquitur. Nota & *ſtridorem querulum* dum levaret ſe. Suidas in χαλδαϊκοῖς ἐπιτηδεύμ: de Iſidoro. Ὑπεδίκνυε τὴν ὁδὸν τῆς μιμήσεως, ἄλλων τε καὶ στρουθῶν, καὶ μικρῶν τούτων καὶ κατοικιδίων τῆς πτήσεως, οἷα ψοφοῦσι ταῖς πτέρυξι πρὸς τὸ πέτασθαι ἐγειρόμενοι.

Magnis ſuis artibus] Malè ex Ms. Elmenhorſtius, *magicis ſ. a.* Infra lib. 4. *Magnis artibus magnam opulentiam diſsimulabat.* & 8. *magnæ artis homo.* Sic loqui amat Noſter.

Quidvis aliud magis videbar eſſe quam Lucius.] Meurſius Exercit. Critic: *quidvis magicis ſuis:* ſatis importunè.

Defrictis diu pupillis, an vigilarem ſcire quærebam.] Horatius. *Vigilans ne ploro?* Scholiaſtes. *Sic incredibile dicit factum, ut ſibi ſomno ſimile videatur.* Ait, *defrictis pupillis:* quod ſolent nempe qui è ſomno evigilant. Philoſtratus 4. 6. Ὥσπερ ἀφύπνισεν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔτρεψε, καὶ πρὸς τὰς αὐγὰς τοῦ ἡλίου εἶδεν. Petronius. *Et pueri deterſis pauliſper oculis ad miniſterium redierant.*

Arrepta manu Fotidis, & admota luminibus meis.] Nicetas in Iſaacio Angelo & Alexio Filio, de Iſaacij adulatoribus. Ἔνιοτε δὲ καὶ τὰς ἐξηρθρωμένας (αὐτοῦ) χεῖρας περιπλυσσόμενοι, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτὰς προσάπτοντες &c: Chryſoſtomus Homil. 8. in Epheſ: de Pauli vinculis. *Si illis temporibus vixiſſem, amplexus ea eſſem audiſsimè,* καὶ ἐπὶ τὰς κόρας τὰς ἐμὰς ἔθηκα. Julianus Epiſt: 40. de Iamblichi literis. Ὡς ἔλαβον, ἐφίλουν, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς προσῆγον. & Epiſt: 60 ad eundem. Ὁσάκις μὲν τῷ στόματι τὴν ἐπιστολὴν προσήγαγον! &c: ἔπειτα ἐπέβαλον τοῖς ὀφθαλμοῖς!

Per iſtas tuas papillas.] Hanſenius libro de Jurejurando Veterum, *pupillas* ſubſtituit. qui ſapit nil mutet. ſupra hîc ad hanc ipſam ancillam. *Sic tuis iſtis micantibus oculis &c. & fragrantibus papillis in ſervilem modum addictum teneas, &c.*

Meæ Veneri.] Virgil: Eclog. 3. *Parta mea Veneri ſunt munera.* Servius. *Mea amica.*

Hunc

Hunc alitem factum ubi quæram?] Phædrus. Pag: 58.

Ovem rogabat corvus modium tritici,
Lupo ſponſore : at illa præmetuens dolum,
Rapere atque abire ſemper adſuevit lupus,
Tu de conſpectu fugere veloci impetu,
Vbi vos requiram cum dies advenerit?

Alitem factum] Lib: 4. *Fortiſſimum ſocium noſtrum, prorſus beſtiam factum.*

A me ſcelus iſtud depellant cœlites]

——— Procul arceat altus Iupiter.———
——— Procul hunc arcete furorem O Superi.———

Aquilæ ipſius volatibus ſublimis, & toto cœlo pervius] Proverb. 30. 19. *Via aquilæ in cœlo.* Vide Florid. 1. non longe ab initio.

Tamen non ad nidulum meum poſt illam pinnarum dignitatem ſubinde devolem.] In Epiſtolis Apollonij dictis. Οὐ γὰρ ὁπόσον πτιλωμῶν, καλιῶν ἰδίων ἀπόνησιν. Calpurnius Nemeſianus.

Vocalem longos quæ ducit aëdona cantus,
Quæ licet interdum contento vimine clauſa,
Cum parvæ patuere fores, ceu libera ferri
Novit, & agreſtes inter volitare volucres:
Scit rurſus remeare domum, tectumq; ſubire
Viminis, & caveam totis præponere ſylvis.

Maximianus 2. Elegia.

——Fugiunt & bruta novos animalia campos,
Et repetunt celeres paſcua nota greges.
Sub qua decubuit requieſcens diligit umbram
Taurus, & amiſſum quærit ovile pecus.
Dulcis & in ſolitis cantat philomela rubetis,
Eſtque ſuum rapidis dulce cubile feris.

Virgilius de manſueto cervo.

Errabat ſylvis, rurſusq; ad limina nota
Ipſe domum, ſera quamvis ſe nocte ferebat.

Per dulcem iſtum capilli tui nodulum, quo meum vinxiſti ſpiritum &c.] Paulus Silentiarius.

Χρυσῆς εἰρύσσασα μίαν τρίχα Δωρὶς ἐθείρης,
Οἷα δορυκτήτους δῆσεν ἐμᾶς παλάμας!

In Cantic: Solom: 4. 9. *Vulneráſti cor meum in uno oculorum tuorum, & in uno cripe colli tui.*

Me

Me nullam aliam Fotidi meæ præmalle.] In Apologia, de Pudentilla ſua. *Sed olim ſua ſponte à nubendo non alienam, me fortaſſe præ cæteris maluiſſe.* In Andria Terentiana.

——Nil aliud volo niſi Philumenam.

Catullus. *Vnam Septimius miſellus Acmen*
Mavult quam Syrias Britanniaſq;.

Idem. *Dicebas quondam ſolum te nôſſe Catullum*
Leſbia, nec præ me velle tenere Iovem.

Tibullus. *Nulla tuum nobis ſubducet fœmina lectum.*

& poſt, *Tu modo ſola places, nec jam te præter in orbe*
Formoſa eſt oculis ulla puella meis.

Iſtas nocturnas aves] Seneca Epiſt. 122. *Tam infauſti ominis ſunt quam nocturnæ aves.*

Ut quod infauſtis volatibus familiæ minantur exitium, ſuis luant cruciatibus.] Dio Chryſoſt: Orat. 34. *Ἀνὴρ Φρὺξ ἐπὶ κλῆνος ἐβάδιζεν, ὡς δ᾽ ἐθεάσατό τινα κορώνην, οἰωνισάμενος λίθον βάλλει, καὶ πως τυγχάνει αὐτῆς· πάνυ οὖν ἥσθη, νομίσας εἰς ἐκείνην τετράφθαι τὸ χαλεπόν.*

Pag: 59. Pluſculo uncto.] Onomaſticon vetus. *Vnctum*, ἀλεῖφαρ.

Iamque alternis conatibus libratis brachijs &c:] De Dædalo Ovidius 8 Metam.

————Geminas opifex libravit in alas
Ipſe ſuum corpus, motaq; pependit in aura.

Lib. 6 de aquila Noſter, *Libratiſq; pinnarum nutantium molibus &c:* Quintilianus in Declamat: de apibus. *Quemadmodum aliæ libratæ pennis onera conferrent, &c:*

Nec ullæ plumulæ, nec uſquam pinnulæ.] Ovidius.

——Nudos quatit ille lacertos,
Remigioq; carens non ullas concipit auras.

ſimilis locutio autem infra lib. 8. *Nec ulla capra, nec pavens damula, &c:* & 7. *Nulla deliciæ, ac ne ulla quidem libertas excipit.*

Extimis palmulis.] Florid. 2. *Intimis plumulis, & extimis palmulis.*

Digiti coguntur in ſingulas ungulas,] Ovidius de Ocyroë in equam verſa.

Tum

Tum digiti coëunt, & quinos alligat ungues
Perpetuo cornu levis ungula. ——

Et de ſpinæ meæ termino grandis cauda procedit.] Ovid:

——*Longa pars maxima palla Cauda fit*——

Lactantius, de Opif. Dei cap. 7. *In quadrupedibus idem opifex contextum ſpina à ſummo capite deductum longius extra corpus eduxit, & acuminavit in caudam.*

Iam facies euormis, & os prolixum.] Ovidius.

——*Creſcit & oris Et colli ſpatium.*——

Lactantius eod: loco. *Quæ omnia* (de membris agit) *cum ſint eadem in omnibus animantibus, tamen infinita & multiplex diverſitas figurarum eſt, quod ea quæ dixi aut productiora, aut contractiora liniamentis variè differentibus comprehenſa ſunt.*

Et nares hiantes.] Olim ad Apologiam pag. 113. dixi.

Sic & aures immodicis horripilant auctibus.] Ovidius de Mida ab Apolline mutato.

——*Nec Delius Aures*
Humanam ſtolidas patitur retinere figuram,
Sed trahit in ſpatium, villiſq; albentibus implet.

Horripilant, pilis inhorrentibus ſqualent: ut infra lib. 8. loquitur.

Mihi jam nequeunti tenere Fotidem natura creſcebat] Plaut: Curcul:

Viden' ut miſerè moliuntur? nequeunt complecti ſatis.

Infra lib. 10. *Angebar plane non exili metu, reputans &c. quo pacto, quamquam ex unguiculis perpruriſcens; mulier tam vaſtum genitale ſuſciperet.*

Quod ſolum potui &c:] De Io vacca Ovidius.

Quos potuit ſolos, tendens ad ſidera vultus.

Noſter lib. 4. *Et, in quo ſolo poteram, celatim auxilium bono commilitoni ferre &c.* lib. 7. *Quod ſolum poteram, tacitus licet, ſera vindicta gratulabar.* 9. *Quod ſolum poterat, cauſabatur nocturnas tenebras* &c. et 10. *Quod ſolum potuit, filio ſuo tacitum ſecretum aperuit.*

Poſtrema dejecta labia] —*Labijs demiſſis gemens*, ut in Eunucho

Eunucho Terentij. Benè autem *labiam* dixit, utpote jam enormem. Soſipater Chariſius, *Labra modica, labia immodica: & inde Labeones.*

Ad illam tacitus expoſtulabam.]

Multa putans, ſortemq; animo miſeratus iniquam.

Infra lib: 6. *In animo meo tacitus expoſtulabam.*

Sed bene, facilior quod reformationis hujus medela ſuppeditat] Apud Philoſtratum 5. 5. Τὸ δὲ φάρμακον τῆς μεταβολῆς οὐ μέγα.

Nec moram talem patereris] τὸ *talem* aut δεικτικῶς ponitur, (cujusmodi tamen exemplum deſidero:) aut (quod malim) videtur *tantulam* ſcribendum. Sic in Apologia. *Vix ab eo tantulam moram impetramus &c:*

Primo diluculo.] Gellius 2. 29. *Vbi primum diluculabit.*

Pag: 60. Quanquam perfectus aſinus, &c: ſenſum tamen retinebam humanum.] Cicero. *Si nemo eſt qui non mori malit, quam converti in aliquam figuram beſtiæ, quamvis mentem hominis habiturus, &c.* Auguſtinus de Civit: D. 18. 18 *Sicut Apulejus in Libris quos Aſini aurei titulo inſcripſit, ſibi ipſi accidiſſe, ut accepto veneno, humano animo permanente aſinus fieret, aut indicavit, aut finxit.* Scholiaſtes vetus Horatii ad Epod: 15. *Simili modo etiam Apulejus ſcribit animam ſuam fuiſſe in corpore aſini.* Ovidius de Caliſtho.

Mens antiqua tamen facta quoq; manſit in urſa.

Idem de Actæone.——— *Lacrymæq; per ora*

Non ſua fluxerunt, mens tantam priſtina manſit.

Homerus (à quo Ovidius) de Vlyſſis comitibus.

Οἱ δὲ συῶν μὲν ἔχον κεφαλὰς, φωνήν τε, τρίχας τε,
Καὶ δέμας, αὐτὰρ νοῦς ἦν ἔμπεδος, ὡς τὸ πάρος περ.

Calcibus feriens, & mordicitus appetens] Infra lib: 7. *Ille terga pulpoſis torulis obeſa convertens, poſtremis velitatur calcibus: alius hinnitu maligno comminatus, remiſſis auribus dentiumque candentium haſtis renudatis, totum me commorſicat.* ubi juncta itidem agnoſcis quæ hoc loco copulata. *Mordicitus* (quod nonnulli mutatum ibant) veram ſcripturam puto. ſic alibi, *publicitus, medullitus*, & ſimilia Noſter.

Demuſſata &c: contumeliâ] Habet à Terentio. ſimile

ſimile infra *9. tacitus injuriam devorare.* Gloſſæ. *Demuſſo.* ἀπονυστάζω, ἀποσιωπῶ.

Duriſſimo caſui meo &c.] Virg: — *Duri ſolatia caſus.* Servius. *Impoſſibilis ad mutationem.* Infra hîc lib. 4. *Duriſſimo caſui meo &c: ſubſiſte paululum.*

Vectorem meum probiſſimum.] Amarè, ut *6. An tu probiſſima puella &c?*

Et Fidei ſecreta numina.] De eâdem Silius:

Iuſtitiæ conſors, tacitumq́; in pectore numen.

Capita conferunt.] Auctor Philopatridos inter opera Luciani. Τὰς κεφαλὰς ἄγχι σχόντες ἐψιθύριζον. Senec. Apocol: *Cum vidiſſet capita conferentes &c.* Hoc Comicis veteribus *caput limare*, id eſt, *jungere*. vide Nonnium Marcellum, & ad Matth: 27. 1. dicta.

Abigor procul ab hordeo &c.] Plaut: Curcul:

Iraſcere, ſi te edentem hic à cibo abigat.

Horat: *Cervus equum melior pugna, communibus herbis Pellebat.* —— Fulgentius Mythol: 1. *Accidentale odium eſt, quod aut verbis caſualiter oboritur, ut hominibus: aut comeſtionis propter, ut jumentis.*

Angulo ſtabuli conceſſeram.] Terent: Adelph.

Interea in angulo aliquò abeam. ——

In ipſo meditullio Hipponæ Deæ ſimulacrum reſidens ædiculæ.] De Deæ Hipponæ ortu Plutarchum in Parallellis vide. Et nota ſimulacrum heic ſtabuli meditullio poſitum: Sic ſupra lib. 2. *Ecce lapis Parius in Dianam factus, tenet libratam totius loci medietatem.* Lucianus in Amoribus. Ἔισω τοῦ δ᾽ νεὼ παρήειμεν, ἡ μὲν οὖν θεὰ ἐν μέσῳ καθίδρυτο. Virgilius.

In medio mihi Cæſar erit, templumq́; tenebit.

ubi Servius. *Semper ei conſecratus Numini locus eſt cujus ſimulacrum in medio collocatur: alia enim ad ornatum pertinent.* Pro *ædicula* Lipſius (quem ego falli puto) *ſedicula* reponit. *ædicula* heic (quod nec is nec cæteri animadverterunt) non eſt ſtabulum ipſum, ſed in meditullio ſtabuli theca vel domuncula qua Deæ Hipponæ ſimulacrum contentum erat. Act: 19. 24. *ναὸς.* ubi ex Tertulliano & Scriptore Sapient: adnotata vide. hæc tamen pro loci vilitate lignea vel lapidea fuerit. Jam verò & illi falſi qui pro *reſidens præ-*

ſidens volebant. *adicula reſidere* dixit, ut ſupra hoc libro *tonſtrina reſidere*. infra lib. 8. *cubili reſidentes*. et 9. *Nuda ſpina mea reſidens*. Interpres vetus Maccab: 2. 3. 23. *Qui autem ei* (equo) *ſedebat*, *&c:* ubi legendum *reſidebat* puto. In vet: Onomaſt: *Reſideo*. καθιζάνω.

Pronus ſpei.] Lib: 8. *Irrumpit cubiculum adulter, pronus ſpei*.

Quantum extenſis primoribus pedibus adniti poteram, inſurgo.] Martialis.

Stans ſummos reſupinus uſque in ungues.

Heſychius. ἀκυπτεῖν, τὸ ἀναλεῖναι, καὶ ἐπ᾽ ἄκρων ὀνύχων ἵστασθαι. Eundem vide in ἀκρίζειν, & ἀκροβάζειν. Errant autem qui heic legunt *prioribus pedibus*. Gloſſæ. *In primos pedes*, ἐπ᾽ ἄκρου τοὺς πόδας. imo & *primores pedes* Noſter lib. 10. dixit.

Et cervice prolixa nimium, & porrectis labris.] Bene Vicent: editio & Oxon: Ms: *Et cervice prolixa, nimium nimiumque p. l.*

Servulus meus cui ſemper equi cura fuerat mandata.] Cenſores ad equitem quendam apud Gellium 4. ult. *Cur ita eſt ut tu ſis quam equus curatior? quoniam (inquit) ego me curo, equum Statius ſervus meus.*

Quouſq; tandem patiemur cantherium iſtum &c.] Gloſſ: *Cantherius*, καβάλλης μηχανικός. Infra lib. 6. *Quouſque ruptum iſtum aſellum &c: fruſtra paſcemus?*

Telum aliquod quæritans, temere poſitum faſcem lignorum offendit.] Lectionem iſtam è Florent. membranis deprompſit Elmenhorſtius. *Faſcis temere poſitus*. ut 9. *alveus ligneus temere propter* (i, *prope*) *jacens:* et 4. *caſula cannis temere* (id eſt, *incurioſè*) *contexta*. *Poſitum* pro *abiectum* accipias, at melius pro *compoſitum*: neque aliter ſcribendum forſan. Gellius 5. 2. de Democrito. *Acervum illum &c. caudicum* (à Protagora adoleſcente compoſitum) *brevi vinculo compreſſum ratione quadam Geometrica librari contnerique animadvertit: interrogavitq; quis illud lignum compoſuiſſet. Et cum ille à ſe compoſitum dixiſſet, deſideravit*

vit uti ſolveret , ac denuò in modum eundem collocaret. ubi non ſolum vocem *componendi* in re planè ſimili uſurpatam videmus, ſed & tantam, quantam hîc incuriam ; in componendo artem ac diligentiam adhibitam. Communis loci Apuleiani lectio hunc fere in modum eſt . *Telum aliquod quærens invenire , faſcem lignorum poſitum offendit.* quæ utcunq; fulciri poteſt. ſic 8. *Dum paſſerem incantantem ſepiculæ conſectatur arripere.* et ſupra hoc ipſo libro : *An vigilarem ſcire quærebam.* Act: Apoſtol: 3. 3. ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. et 7. 46. ἠτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα. ubi ex abundantia infinitivi venuſtas orationi quæritur ; vel *quærens invenire* pro *volens:* figurâ Græcâ. Heſychius. Ζητεῖν, βούλεσθαι. Ἀττικοί.

Faſcem lignorum.] Gloſſæ. Δεσμὴ ξύλων ἢ ῥάβδων: *faſciculum.* Gloſſæ aliæ. Ῥάβδων δέσμη, *faſcicula.* Item. Ξύλων δέσμη, *faſcicula.*

Rimatuſque frondoſum fuſtem &c:] Lib. 7. *Frondoſo baculo ſubinde caſtigans.*

Non prius miſerum me deſiit tundere, quam &c.] Eodem lib. 7. *Non prius me deſiit obtundere, quàm &c.*

Globus latronum.] Ita & Tacitus (à quo Noſter) Annalium 12. locutus. Infra heic lib. 4. de latronibus. *Denſo conglobatoq; cuneo cubiculum invadunt noſtrum.*

Domus membra.] Vide Fornerii Select: 1. 23.

Cuncti gladiis ac facibus inſtructi noctem illuminant.] Lib: 4. *Tædis, lucernis, cereis, ſebaceis, nocturni luminis inſtrumentis, clareſcunt tenebræ.*

Horreum quoddam &c: quod medijs ædibus conſtitutum, gazis Milonis fuerat refertum &c:] In l. 3. ff: de Offic: Præf: vigil. *Effracturæ fiunt plerumque in Inſulis, in horreiſq;, ubi pretioſiſſimam partem fortunarum ſuarum reponunt.*

Raptimque conſtrictis ſarcinis.] Infra lib. 11. *Raptim ſarcinulis conſtrictis.*

Opulentiæ nimiæ nimio ad extremas incitas redacti.] Sic πρὸς τὴν λείαν ἀπαγορεύειν, Eunapius apud Suidam. Vide quæ de inquietudine

mentis ex rerum abundantiâ bonarum ortâ, ad Luc. 12. 17. notavi.

Nos duos aſinos, & equum meum &c. producunt è ſtabulo, & domo &c. minantes, baculis exigunt.] Lib. 6. *Prandioq; raptim tuburcinato, me & equum &c: fuſtibus exinde tundentes, producunt in viam.*

Minantes baculis exigunt.] Heſychius. Κόπτειν, τύπτειν, ἐλαύνειν. ſic *aſinum minare* 4. Reg. 4. 24. vetus Interpres.

Rerum tantarum pondere, & montis ardui vertice, & prolixo ſatis itinere nihil à mortuo differebam.] Apud Æſopum. Ὁ ὄνος πεσὼν ἐκ τοῦ κόπου, ἐτελεύτησεν. *A mortuo nil differre* è Græco penu eſt. Diodorus Lib. 20. Οὐδὲν διαφερόντων ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀποθνησκόντων. Ælianus Var: 13. 38. τῶν νεκρῶν μηδὲ ὀλίγον διαφέρειν dixit. Chryſoſtomus Homil. de Divit: & Paupert: Τοῦ νεκρωθέντος οὐδὲν ἄμεινον διακείμενον. Libanius (qui & prolixi itineris meminit) Τοῦ νοσήματος ὑπὸ τῆς πορείας αὐξανομένου, μικρόν τι νεκροῦ διαφέρων, &c.

Montis ardui vertice.] Gloſſarium. *Vertex montis*, κεφαλὴ ὄρους, ἀκρώρεια. Cyprianus in Epiſtolis. *In montis ardui verticem celſiorem &c.* Vide ſupra pag: 5. notata.

Nihil à mortuo differebam.] Ovidius de ærumnoſa ſorte ſua.

——*Quid enim ſtatus hic à funere differt?*

Et interpoſito venerabilis Principis nomine, tot ærumnis me liberare.] Arrianus 3. 22. in Epictetum. Ἄν τίς σε δαίρῃ, κραύγαζε, στὰς ἐν μέσῳ: ὦ Καῖσαρ, ἐν τῇ σῇ εἰρήνῃ οἷα πάσχω!

Vicum quempiam frequentem, & nundinis celebrem &c:] Feſtus *V. Vici. Ex vicis, partim habent rempublicam, & jus dicitur: partim nihil eorum, & tamen ibi nundinæ aguntur, &c. Frequentem* incolis intellige: ſic 8. *caſtellum frequens* occurrit.

Et ô quidem tantum diſertum ac validum clamitavi, reliquum autem Cæſaris nomen enunciare non potui.] Infra lib. 7. *Et verbum quidem præcedens ſæpius immodicè clamitavi, ſequens verò nullo pacto ediſſerere potui.* et 8. *Porro Quirites proclamare geſtivi, ſed viduatum*

duatum cæteris ſyllabis ac literis proceſſit ô tantum, ſane clarum & validum. Arnobius de infante ſine alloquio enutrito. *Nonne vocem ſi fuerit neceſſitate aliqua coactus emittere, ut ſolenne eſt mutis, inarticulatum neſcio quid ore biante clamabit?*

O &c. clamitavi.] *O dolentis eſt exclamatio.* Servius ad Æneid. 11.

Aſpernati latrones clamorem abſonum meum &c.] Ovid: Faſt. 6. de Aſino loquens.

Intempeſtivo cum rudit ille ſono.

Idem alibi.

Illa ſonat raucum quiddam, atq; inamabile ridet:
Vt rudit à ſcabra turpis aſella molâ.

De ranis Cicero 1. de Divinat:

Abſurdoq; ſono fontes & ſtagna cietis.

Cædentes hinc inde miſerum corium, nec cribris jam idoneum relinquunt.] Plaut: Moſtell.

O carnificum cribrum! quod credo fore:
Ita te forabunt patibulatum per vias ſtimulis.

Idem Rudente.

Villam integundam intelligo totam mihi,
Nam nunc perlucet ea quam cribrum crebrius.

Infra hîc lib. 8. *Cantherium iſtum vetulum, extritis ungulis debilem, nec quidquam amplius quam ruderarium cribrum.*

Hortulum quendam proſpexi ſatis amœnum, in quo præter cœtera gratas herbulas roſæ virgines matutino rore fluebant.] Lib. 4. *Aliquanto longius video frondoſi nemoris convallem umbroſam, cujus inter varias herbulas & latiſſima vireta fulgentium roſarum niveus color renitebat.*

Roſæ virgines matutino rore fluebant.] Ibidem. *Roſas teneras & amœnas, madidas divini roris & nectaris.* Serv: ad Georg. 1. *Matutino tempore ros cadit.*

Labiis undantibus.] Heſychius. Κυμαίνια, τὰ χείλη, διὰ τὸ κυμαίνειν &c. ſic *corpus ſuum undare* ſupra 2. dixit.

Conſilium me ſubiit longe ſalubrius.] Miles. 7. *Talibus cogitationibus fluctuantem ſubiit me illa cura potior &c.* Supra heic. *Ab incœpto temerario melior me ſententia revocavit.*

Caſum præſentem tolerans.] Lib. 4. *Præſentem caſum generoſo vigore tolerans*. Supra heic. *Duriſſimo caſui meo ſerviens*.

In aſini faciem fœna rodebam.] θηρίων τρόπον &c: τὴν χορτώδη τροφὴν σιτούμενος, ut Maccabaicorum. 2. cap. 27. Judas Maccabæus.

JOANNIS PRICÆI
IN
METAMORPHOSEOS
LIBRUM IIII.
NOTÆ.

Pag: 64. DIem fermè circa medium, cum jam flagrantia Solis caleret.] Gellius 5. 14. *Sole medio, rapido, & flagranti*. Gregor: Nazianz: 1. contra Julianum. Μέσης ἡμέρας, ἡλίου τὸ φλεγμῶδες ἐκλάμποντος. Terent: Adelph.

Meridie ipſo faciam ut ſtipulam colligat.

ubi Donatus. *Cum Sol vehementior eſt. Flagrantiam Solis* Noſter etiam lib: 6. dixit.

Apud notos &c. latronibus ſenes divertimus.] Scribe, *ad notos &c.* ſic paſſim *divertere ad aliquem* Apuleius.

Compaſcuus cœtus.] Non male in editis nonnullis, *compaſcuus locus*. Baſil: Homil: de fame & ſiccit: Προβάτων ἀγέλαι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ καταβόσκονται ὄρος. ἵπποι δὲ παμπληθεῖς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν καταινέμονται πεδιάδα. Vide Suidam in Σύννομα. Onomaſt: vetus. *Compeſco*, (fors: *Compaſcor*) συννέμομαι. In aliis eſt *compaſcuus cibus*. Horat.

Cervus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat. —— id eſt, *cibo compaſcuo*.

Fame perditus.]

—— *Non pauxillulam in utero geſtitans famem,*
Verum hercle multo maximam & graviſſimam.

ut in Sticho Plautinus ille. Cicero Verr. 7. *Egeſtate & fame perditus*. Ariſtophanes Pace. Ὑπὸ τοῦ γε λιμοῦ νὴ Δί' ἐξολωλότες. Luc. 15. 16. Λιμῷ ἀπόλλυμαι.

Ipſa ſolitudo jam bonam mihi fiduciam tribuebat.] Infra lib. 10. *Habes ſolitudinis plenam fiduciam.*

Cum in iſto cogitationis ſalo fluctuarem.] Gloſſæ. Κυμαίνομαι. *fluctuo, æſtuo.* In de Deo Socratis: *Motu cordis, & ſalo mentis ad omnes cogitationum æſtus fluctuare.* Infra lib. 11. *Cogitationis ſalo fluctuantem.* Lib. 5. *Æſtu pelagi ſimiliter mœrendo fluctuat.* 7. *Talibus cogitationibus me fluctuantem, &c.* 9. *Miroque mentis ſalo, & cogitationum diſſenſione &c.* Heſychius. Σάλος, φροντὶς, ταραχὴ &c. Chryſologus Serm: 33. *Non tantum duo maria confunduntur fluctibus ſuis, quantum mulieris hujus animus ancipiti cogitationum cumulo jactabatur.* et de Eadem Serm. 34. *Magni maris inſtar confuſis æſtubus jactabatur.* Chryſoſtomus Homil: in Saltat. Herodiadis. Καὶ ἦν τότε ἡ ψυχὴ Ἡρώδου ὥσπερ ἐν τῇ θαλάσσῃ πλοῖον ἀπειλημμένον, καὶ πρὸς ἑκάτερον τοῖχον ταλαντεῦον. Sic apud Plutarchum Natur: quæſt: ψυχὴ σάλον ἔχουσα: et Ariſtænetum 1. 17. τρικυμίας τὸν τρόπον τῆς ἀστάτου σαλεύειν. Sirachides 29. 21. Ἐσάλευσεν αὐτοὺς ὡς κῦμα θαλάσσης.

Invocato hilaro atque proſpero eventu.] Petronius. *Quod bene fœliciterq; eveniret precati Deos, viam ingredimur.*

Curſu me concito proripio.] Philo in de Fortitudine. Οἱ πεινῶντες ἢ διψῶντες, ὅταν σιτίον ἢ πότον που παραφανῇ, διώκουσι, καὶ ἐπιτρέχουσιν ἀμεταστρεπτὶ, γλιχόμενοι μεταλαβεῖν. Infra lib. 9. *Sine ulla mora progreſſus etiam obvio gradu, ſatis ſitienter, pronus, & totum caput immergens, ſalutares equidem verè illas aquas hauriebam.*

Ut hercle ipſe ſentirem non aſinum me, verumetiam equum currulem &c. Infra lib. 6. *Equeſtri celeritate &c: ſolum replaudens.* et 8. *Me curſu celeri equos antecellentem mirabantur omnes.* Gloſſæ. Τροχηλάτης ἵππος. *currilis equus.*

Sed agilis atque præclarus ille conatus, fortunæ meæ ſcævitatem anteire non potuit.] Infra heic. *Enimverò Alcimus tam ſolertibus cœptis, ſcævum tamen Fortuna nutum non potuit abducere.* Et 6. *Nec tamen nutum ſævientis Dea vel tunc expiare potuit.*

Loco proximus.] Melius *proximans*, legas. Sic 3, cum dativo, *Præſepio proximantem.* 6. *Sacratis foribus proximat.* et 9. *Decretam ſibi mortem proximare, &c.*

Sponte illud venenum roſarium ſumere geſtiebam.] Cicero 6. 6. Famil: *Prudens & ſciens ad peſtem ante oculos poſitam ſum profectus.*

Arreptumque me totum plagis obtundit.] Lib. 7. *Occipiens à capite, imò verò & ipſis auribus, totum me compilabat.*

Lumbis elevatis in altum, pedum poſterioribus calcibus jactatis in eum &c.] Lib. 7. *Hic, elatis in altum vaſtis pectoribus &c: primoribus in me pugillatur ungulis.*

Pedum poſterioribus calcibus jactatis in eum] Lib. 6. *Incuſſis in eam poſteriorum pedum calcibus.*

Contra proclive montis.] Id eſt, *acclive.* In vetere Onomaſtico. *Acclive*, ἐπικλινές. Gloſſæ. *Acclive*, ἐπιῤῥεπῶς ἐπαρθέν.

Pag: 65. Semianimem.] ἡμιθανῆ. Luc. 10. 30.

Ejulabili cum plangore] Melius *ululabili.* Ammianus (quem ſæpius jam monui Scriptoris noſtri voces ac locutiones uſurpare) lib: 24. *Vlulabili clamore ſublato.* Imò infra heic lib: 5. *Sono penetrabili vocis ululabilis.*

Ut &c. mihi præſens crearet exitium.] Lib: 5. *Tibi ſummum creabis exitium.*

Conclamant canes, utq; ad laniandum ferrent impetum paſſim cohortantur.] Infra hoc lib: *Nec ſecus canes illos venaticos, auritos & horricomes, ad comprimendam beſtiam cohortantur.*

Jam morti proximus.] Supra lib. 1. *Et nunc morti proximus.*

Canes &c. urſis ac leonibus ad compugnandum idoneos.] Nicetas Choniates de Andronico Comneno. Κύνας καρχάρους, οἷον καὶ λέουσιν ἀντιπλέκεσθαι, &c. ἑαυτῷ συνοίκους πεποίητο. Philoſtratus 8. 12. de templo Dicteæ Matris Cretenſi. Φυλακὴ δὲ τῷ ἱερῷ κυνῶν ἐπιτέτακται, &c: καὶ ἀξιοῦσιν αὐτοὺς οἱ Κρῆτες μήτε τῶν ἄρκτων μήτε τῶν ἄδε ἀγρίων λείπεσθαι. *lege*, μήτε τῶν ὑῶν ἀγρίων λείπεσθαι. neque urſis (inquit) nec apris impares: ut Noſter heic, *leonibus & ur-*

& urſis idoneos. De Creticis hiſce, uti & de Indicis canibus vide 5. 5. Pollucem.

E rē nata conſilio capto.] Infra hîc. *E re nata ſubtile conſilium &c: comminiſcimur.*

Illi canibus jam ægrè cohibitis.] Lib. 9. *Ægreque cohibita equorum curruli rabie.* quem locum eò cum pervenerimus corrigemus.

Loro valido ad anſulam quandam deſtinato.] Infra. *Nobis ante ipſas fores loro valido deſtinatis.* In vetere Onomaſt: *Anſula*, βρόχος.

Dolore plagarum alvus arctata.] Vide Gell: 19. 4. In Latino Jobi 41. 16. *Territi purgabuntur.*

Fimo fiſtulatim excuſſo, quoſdam exrremi liquoris aſpergine, alios putore nidoris fœtidi à meis jam quaſſis ſcapulis abegiſſem.] Lib. 7. *Donec ſolo quod reſtabat præſidio niſus, liquidiſſimo ſtercore ſtrictim egeſto faciem atque oculos ejus confœdaſſem. quâ cæcitate atque fœtore tandem fugata eſt à me pernicies.* Gloſſ: Ὀσμὴ σαπρά. *Putor, fætor, &c.*

Rivum quendam &c. prope inſiſtens.] Vide an rectius *propter adſiſtens.* Supra lib. 2. *Quam propter adſiſtens &c.* et 10. *Lumen propter adſiſtens.* item 5. *Venerem &c. propter adſiſtens.*

Cogitabam totum memet &c. pronum abijcere.] Infra lib: 7. *Per prona non tantum pedibus, verumetiam toto corpore projecto.*

Certus atq; obſtinatus nullis verberibus &c.] Columella 6. 2. *Pervicax contumacia plerumque ſævientem fatigat.* Infra hîc lib. 7: *Cæterum plagis non magnopere commovebar, &c.*

Prorſus exanimatum ac debilem, mereri cauſariam miſſionem.] In l. 18. ff. de muner: & honor: *Hos ex albi ordine vocari, nec ulla excuſatione niſi ſola læſi & inutilis corporis infirmitate ſpecialiter ſit expreſſum.*

Mereri cauſariam miſſionem.] Gloſſæ. Ἀπολυθεὶς στρατείας. *miſſionem emeritus.*

Dorſi mei ſarcinam duobus cœteris jumentis diſtri- Pag:
buturos, meque in altioris vindictæ vicem lupis & 66.
vulturiis prædam relicturos.] Infra lib: 6. *Certe ego cum primum ſarcinas iſtas quanquam invitus pertulerit,*

 proti-

protinus eum vulturijs gratiſſimum pabulum futurum, præcipitabo.

Jacensq; in mortuum.] Lactant: 4. 26. *Iacentia mortuorum corpora erexit.* Philoſtratus. 2. 14. Ἐκλείνοντες ἑαυτοὺς ὥσπερ οἱ ἀποθνήσκοντες. Malè in quibuſdam, *in modum mortui.* Virgilius de equo:

——— *Quem pellis ahenis*

In plumam ſquamis auro conſerta tegebat.

ubi Servius. *In plumam: in ſimilitudinem plumæ. Vt,*

Exciſum Euboicæ latus ingens rupis in antrum.

id eſt, in antri ſimilitudinem.

Non fuſtibus, non ſtimulis &c:] Plato Phædone: Ὁ δὲ οὐδὲ κέντρων ἡνιοχικῶν, οὔτε μάστιγος συντρίπτεται.

Ac ne cauda quidem &c:] Lib: 7. *Cum deberet egregius agaſo manum porrigere, capiſtro ſuſpendere, caudâ ſublevare &c:*

Mortuo, imo verò lapideo aſino] Sic omnibus modis inutilia vocari ſolent. Apud Eſaiam enerve Abrahami corpus lapidi aſſimilatur. De eodem Rom. 4. 19. σῶμα νενεκρωμένον. Sic Philo dixit τὴν ἄγνοιαν βαθὺ σκότος καὶ πολὺ καταχέουσαν, κωφὸν λίθον τὸ παραπλήσιον εἶδος ψυχῆς ἐργάζεσθαι: Libello περὶ μέθης.

Diſtricto gladio poplites ejus totos amputant.] In pœnam inertiæ. Julianus apud Ammianum Marcellianum Lib. 22. *Quiſq; agmini cohærens incedat: quod ſi remanſerit uſpiam, exectis cruribus relinquetur.*

Ac &c. per altiſſimum præceps in vallem proximam &c: præcipitant.]

Præcipitant truncum; volvuntq; per ardua ſaxa,

Horatius. ——— *Vt ille*

Qui malè parentem in rupes detruſit aſellum

Iratus. ——— Addit Apulejus. *Etiamnum ſpirantem.* Polybius Lib. 1. Κολοβώσαντες καὶ συντρίψαντες τὰ σκέλη ἔτι ζῶντος, ἔρριψαν εἴς τινα τάφρον.

Tunc ego miſeri commilitonis mei fortunam cogitans, ſtatui jam dolis abjectis &c:] Philo in de Legatione. Αἱ ἑτέρων τιμωρίαι βελτιοῦσι τοὺς πολλούς, φόβῳ τοῦ μὴ λαβεῖν παραπλήσια. *Dolis abjectis* heic, ut 9. *conſilijs* (id eſt, *dolis*) *abjectis.*

Statui jam &c: aſinum me bonæ frugi Dominis exhi-

exhibere.] Apud Plautum Trinummo ille.

Certum'ſt ad frugem applicare animum. ——

Infra de eodem aſino iſto lib. 8. *Quin emis bonum & frugi mancipium?*

Quod in proximo nobis eſſet habenda manſio, & totius viæ finis quieta.] Seneca cap. 1. de Tranquill: *Pecoribus fatigatis velocior domum gradus eſt.*

Clementi denique tranſmiſſo clivulo &c.] Cato apud Priſcianum. *Quod iter longius arduinſq; erat à curis.* Idem apud Servium in Virgilium. *Quam molliſſimum eſt, adoriuntur.* Quos locos hactenus divulſos jungamus, & hoc modo corrigamus. *Quod iter longius arduinſq; erat à clivis, quà molliſſimum eſt adoriuntur.* Qui *clemens clivulus* Apulejo, eſt Tacito Annal. 13. *collis clementer aſſurgens.* Ammiano lib. 16. *collis molliter editus.* Plinio *clivus ſenſim fallens, ut eum aſcendere non putes, ſcias aſcendiſſe.* Lib. 5. Epiſt. 6.

Pulvereis volutatibus &c:] Pollux 1. 11. Λέγοις δ' ἂν περὶ ἵππων, ψηλαφᾶν, καὶ ψήχειν: &c: κυλίσαι, ἁλίσαι, καὶ ἐξαλίσαι. Sic ὡς ὄνος κυλισθεὶς Sophocles apud Apollonij Scholiaſtem. Vide Suidam in ἐξαλίσας. Vegetius 1. 1. *ſe transvolvere* dixit.

Res ac tempus ipſum, locorum ac ſpeluncæ illius quam latrones inhabitabant, deſcriptionem exponere flagitant.] Infra hîc lib. 9. *Res ipſa mihi poſcere videtur, ut hujus quoque ſervitij mei diſciplinam exponam.* Saluſtius in Catilinario. *Res ipſa mihi hortari videtur &c:* & in Iugurthino. *Res poſtulare videtur Africæ ſitum paucis exponere.* Cicero 2. 25. ad Atticum. *Te exſpecto, &c. neque ego magis, quam ipſa res & tempus poſcit.* Apulejus heic imitatus videtur Ælianum, qui fermè ſimili præfatione Var. 13. 1. ſpeluncam Atalantæ deſcribit.

Mons horridus &c:] Guntherus Lib. 5. Pag: 67.

Prædonum caſtella jugis horrentia ſummis,
Et vix ſpectandas ſummis in rupibus arces.

Frondibus umbroſus.] Florid. 1. *Spelunca frondibus inumbrata.*

Hujus per obliqua devexa, quà ſaxis aſperrimis, et ob id inaceſſis cingitur &c:] Lib. 6. *Saxum immani magnitu-*

magnitudine procerum, & inacceſſa ſalebritate lubricum. Guntherus lib. 4. de ſimili factione.

Rupis inacceſſæ ſedem ſtatione latenti
Servabant. ——— Ait, *per obliqua devexa.* Joſephus 15.13. Trachonitarum prædonum latebras deſcribens. Πέτρα τὸ σύμπαν σκληρὰ καὶ δύσοδος, εἰ μὴ τρίβῳ χρῷτό τις ἐξ ὁδηγίας· οὐδὲ γὰρ αὐτὴ κατ' ὀρθὸν, ἀλλὰ πολλὰς ἑλιγμὰς ἐξελίττοντι. Adde quæ de Iſauriæ latronibus Ammianus 14. non longe ab initio.

De ſummo vertice fons affluens bullis ingentibus ſcaturibat.] Catullus.

Qualis in aërij pellucens vertice montis,
Rivus muſcoſo proſilit è lapide.

Perque prona delapſus &c.] Ibidem.

Qui cum de prona præceps eſt valle volutus.

Avienus. *Et quà præcipiti voluuntur prona meatu*
Flumina. —— Scholiaſtes vetus Horatii ad Carm. 1. 29. *Proni dicuntur rivi de montibus effluentes.* et ad 1. 7. *Præceps Anio: aut per devexa cadens, aut, rapidus.*

Ac valles illas agminibus ſtagnantibus irrigans &c.] Lib. 6. *Montis ardui verticem, de quo fontis atri fuſcæ deſluunt undæ, proximæq; conceptaculo vallis incluſæ Stygias irrigant paludes &c: Stagnantia agmina*, quæ campos circumjacentes inundarent. Æneid. 3.

Exupero præpingue ſolum ſtagnantis Helori.

Servius. *Fluvij qui ad imitationem Nili effunditur campis.* Onomaſt: vetus. *Stagno*, λιμνάζω.

In modum ſtipati maris.] Fortaſſe melius *ſopiti maris.* Somnus apud Homerum ad Junonem Iliad. ξ.

Ἄλλον μὲν κεν ἔγωγε θεῶν αἰειγενετάων
Ῥεῖα κατευνήσαιμι, καὶ ἂν ποταμοῖο ῥέεθρα
Ὠκεανοῦ, *&c.* —— at Jovem nequaquam.

Inſurgit ſpeluncæ &c. turris arduo caule firma.] Saxo Grammaticus lib: 6. *Nihil ita ſitu munitum, cui ſi deſit humana opera, ſimplex noſtra tutela ſufficiat.* ubi pro *noſtra* videtur *Naturæ* ſcribendum. *Caule* pro *colle* dixit. Virgil: 2. Georg: *Quin & caudicibus &c:* — ubi Servius. *Pro codicibus, ſicut caulem pro collem:*

ſauri-

ſauricem pro ſorice dicimus. In vetere Onomaſt: *Colliculus*. καυλίον.

Ante fores exigui tramites.] Male nonnulli *ramices*. Virgilius.

——— Tenuis quà ſemita ducit,
Anguſtaq́; ferunt fauces, aditusq́; maligni.

Interpres vetus Judith: 7. 5. *Sederunt per loca, quæ ad anguſti itineris tramitem dirigunt inter montoſa.* Joſephus ubi ſupra. Αἱ μὲν εἴσοδοι στεναὶ, καθ' ἕνα παρερχομένων, ubi rectius παρεισερχομένων crediderim. Idem 14. 27. de aliis id genus ſpeluncis. Ἦν δὲ ἐν ὄρεσι τὰ σπήλαια τελέως ἐξερρωγότα, καὶ κατὰ τὸ μεσαίτατον ἀποκρήμνους τὰς παρόδους ἔχοντα.

Caſula cannis temere contecta.] Ita editi omnes, ita Oxon: Ms: legendum tamen *contexta*. Iſidorus Orig: 15. 12. *Caſa eſt agreſte habitaculum, palis atque virgultis arundinibuſq́; contextum*. & ibid. cap. 2. *Tuguria ſibi & caſas virgultis arundinibuſq́; contexuerunt.* Ovidius Metamorph. 8.

Mille domos clauſere feræ, tamen una recepit
Parva ſatis, ſtipulis & canna tecta paluſtri.

ubi *texta* reponendum non dubito. Idem alibi.

Texantur reliqua tecta palude tibi.

id eſt, κατὰ μετωνυμίαν, *cannâ de palude texantur*. Idem 3. Faſtorum. *Aſpice de canna ſtraminibuſq́; domum.* contextam nempe de cannâ & ſtraminibus: cujuſmodi & πλεκτὰς καλύβας Theocritus dixit. *Temerè contextæ* inquit, Lucius Noſter. Ammianus lib. 14. *Ratibus temere contextis.* Sic, *lapides temerario interiectu poſiti* in de Deo Socratis.

Sorte ducti noctibus excubabant.] Virgilius:

—— Per muros legio ſortita periclum
Excubat.

Sidonius 8. 7. *Si quid inter excubiales curas, utpote in caſtris, ſortito vacabis.* ad quem locum Savaro conſulendus. Noſter in de Mundo. *Cuſtodiam pervices ſortium ſuſtinebant.*

Stipatis artubus direpſiſſent.] Exiſtimo *derepſiſſent* legendum. Infra lib. 9. *Derepit in quandam ciſtulam.* De fele Phædrus.

Derepit ad cubile ſetoſa ſuis.

hoc

hoc & nonnunquam *erepere*. Avienus Perieg:

—— In dumoſas erepunt deniq; rupes.

Anũ &c. curvatã g: ſenio.] Crates. Ὁ χρόνος μ' ἔκαμψε.

Etiamne tu? &c.] Legi non male poteſt, *Tune etiam?* Virgilius, (quem Noſter preſſim & ubique ſectatur,)

—— Tune etiam telis moriere Dianæ?

ubi Servius. *Cum ingenti amaritudine dictum eſt.*

Buſti cadaver.] Claudianus de Eutropio.

—— Poſtquam deforme cadaver
Manſit & in rugas totus deflexit aniles.

Infra hîc Lib. 8. *At te cadaver ſurdum ac mutum &c.*

Vitæ dedecus.] Plautus *capuli decus* dixit. Infra lib. 9. *Illam univerſi ſexus grande dedecus.*

Et Orci faſtidium ſolum.] Id eſt, quam ſolum Orcus cum faſtidio tranſit, nec inter mortuos recipere dignatur. In Pſeudolo Plautina:

—— Eam ob rem Orcus recipere hunc ad ſe noluit,
Ut eſſet heic qui mortuis cœnam coquat.

Sic nobis otioſa domi reſidens luſitabis? nec noſtris tam magnis tamq; periculoſis laboribus ſolatium de tam ſera refectione tribues?] Lib. 9. *Siccine vacuus & otioſus inſinuatis manibus ambulabis mihi? nec obito conſueto labore vitæ noſtræ proſpicies, nec aliquid cibatui parabis?* Pro *ſera refectione* fuit qui *fera profectione* legebat, conjecturâ inutili. Calpurnius Ecloga 5.

—— Ubi declivi jam nona tepeſcere Sole
Incipiet, ſeraq; videbitur hora merendæ.

τὸ *de* etiam qui in *die* mutaverunt, Auctorem corruperunt planè. Supra lib. 3. *Noſtræq; viduitati ac ſolitudini de vindicta ſolatium date.*

Pag: 68. Stridenti vocula anus] Eugraphi ad 2. 1. Eunuchi. *Decrepiti dicuntur ſenes, ſiquidem longa ſenectute vix loqui poſſunt: & tantummodo fractis vocibus loquuntur, ac ſunt quaſi quædam crepitacula.*

Quæ diebus ac noctibus nihil quidquam rei quam merum ſævienti ventri tuo ſoles aviditer ingurgitare.] Simonides de voraci uxore. —— Ἐσθίει μὲν ἐν μύχῳ
Προνὺξ, προῆμαρ. —— Horatius.

Nocturno certare mero, certare diurno.

Scholiaſtes: *Dies nocteſq; potâre.* Plautus.

Dies noctesq́; bibite, pergraecamini.

Ingurgitare heic (ut & infra 7.) eſt, *ingerere.* Gloſſæ. *Ingurgito.* ἐμφορέομαι.

Soſpitatores] Ita recte Beroaldus, cum antea *hoſpitatores* legeretur. lib. 7. *Virginis & aſini ſoſpitator.* & 11. *Humani generis perpetua ſoſpitatrix.* Onomaſt: vetus. *Soſpito.* σώζω.

Affatim cuncta &c. pulmenta præſto ſunt.] ἕτοιμά ἐστι. De quâ, & ſimilibus in convivali re loquendi formulis, videantur quæ ad Matth. 22. 4. notavimus.

Ecce quidam longe plures numero juvenes &c.] Oxon. Ms: & vetus Vicent: editio. *quidem.* male. lib. 2. *Ecce tres quidam vegetis & vaſtulis corporibus &c.* & 9. *Ecce quidam miles per mediam plateam &c.*

Veſtis ſericæ intextæ filis aureis.] Ovidius.

———*Et pictis intextum veſtibus aurum.*

Eſtur ac potatur.] Plautus Perſa.

——*Bibitur, eſtur, quaſi in popina, haud ſecus.*

Pulmentis &c: panibus &c: poculis &c:] Quæ tria etiam Virgilius junxit.

Viſcera toſta ferunt taurorum, onerantq́; caniſtris
Dona laborata Cereris, Bacchumq́; miniſtrant.

Clamore ludunt, ſtrepitu cantillant, convicijs jocantur.] Lucretius.

———*Clamor, ſingultus, jurgia gliſcunt.*

Strepitu cantillant.]

Crateras magnos ſtatuunt, & vina coronant:
Fit ſtrepitus tectis. ———

Ac jam cætera ſemiferis Lapithis, &c: Centauriſq́; ſimilia.] Scholiaſtes ad Horatij 1. Car: 18. *Poſt ebrietatem Centauri cum Lapithis pugnavere.* Lucianus Lapith. Καὶ οἱ πλεῖστοι ἐμέθυον ἤδη, καὶ βοῆς μεστὸν ἦν τὸ συμπόσιον. Chryſoſtomus Homil: in Herodiad: ſaltat: Ὅπου θρύψις, καὶ χλιδὴ, καὶ μέθαι, καὶ κῶμοι, οὐδὲν βέβαιον, ἀλλὰ πάντα σεσαλευμένα καὶ ἀνάστατα.

Qui robore cœteris anteſtabat] Gellius 9. 13. *Viribus & magnitudine, & adoleſcentia, ſimulq́; virtute cæteris anteſtabat.*

Præter tantæ fortunæ copiam] Sic infra hîc, *fortunam popularium inquirebamus.* quæ ἑνικῶς ſolens, id eſt, inſo-

inſolenter dixit. Gloſſæ. *Fortuna.* ὑπάρχοντα : Et, Υ'πάρχοντα. *Bona, fortuna.*

Quam noſtra virtute nacti ſumus.] Non, Deorum auxilio, & virtute noſtra: ut ſolebant juſtis præliis vincentes loqui: ſed, vi noſtrarum manuum, vigore fortitudinis noſtræ. Loqui hoc modo autem latrones ἠθικώτατα facit.

Dextra etenim his Deus, & telum quod miſſile librant. Rectius porro me Judice, *noſtra vi & virtute* legas. Gellius 17. 2. *Is & genere, & vi, & virtute bellica concedebat nemini.* Et 15. 21. *Præſtantiſſimos virtute, prudentia, viribus.* Adde ejuſdem 9. 13. locum paulo ſupra citatum. Quin & lectio à nobis excogitata, in Ms. Bertin: erat.

Duce veſtro fortiſſimo Lamacho &c.] Nomen (ut plura in hoc ſcripto alia) inſtituto vitæ adaptatum. Heſychius. Λάμαχος, ἄμαχος, ἀνανταγώνιστος.

Pag: 69. Sed illum quidem nimia virtus ſua peremit.] Saluſtius Catil: *Atque ille egregius adoleſcens immoderatæ fortitudinis pœnas morti dedit.*

Enim vos &c.] Ita & recte Oxon: Ms. vide Colvii notas.

Inter furta parva atq; ſervilia timidicule per balneas &c: reptantes &c.] Apud Senecam Clytemnæſtra. *Quid timida loqueris furta?* ——— contra in Ejuſdem Hippolito:

Non in receſſu furta, & obſcuro improbus
Quærit cubili. — Et nota, *parva furta.* Iuvenalis.
——— *Exigua furtis imbutus ofellæ.*

Nec temere eadem *ſervilia*, de balneis loquens vocavit. Horatius.

——— *Sub noctem qui puer uvam*
Furtiva mutat ſtrigili. ——— ubi vetus Scholiaſtes. *Puer, ſervus qui ſtrigilem furatur.*

Scrutariam facitis.] Dum ſtrigiles, ſoleas, & id genus quiſquilias, è balneis, cellulis & conclavibus ſurripitis. Lucilius.

——— *Scrutariu' laudat*
Præfractam ſtrigilem, ſoleam improbu' dimidiatam.

Numeroſa familia.] In de Deo Socratis; *Familias nume-*

numeroſiſſimas comparant. Infra lib. 5. *familiam populoſam* dixit.

Tamen quiſque magis ſuæ ſaluti &c. conſulat &c.] Lib. 9. *Ad iſtum modum ſaluti quiſque ſua conſulebat.* et 6. *Quin igitur &c. tua ſaluti dum licet conſulis?* De loci ſententia dicemus ad lib. 7.

Fortunam parvam &c. protegunt acrius.] Theophylactus ad Luc. 18. Ὁ πένης πρὸς τὴν μίαν οἰκίαν, καὶ πρὸς τὸν ἕνα ἀγρὸν δριμύτερον διάκειται. id eſt, *acrius protegit*.

Et ſanguinis ſui periculo muniunt.] Hieronymus ad Ruſticum. *Et ſervent cum animæ diſcrimine quæ multis periculis quæſierunt.* Et nota heic vocem *ſanguinis.* Donatus ad 1. 1. Phorm. *Damnum, plaga, res, ſanguis noſter dicitur*. In veteri ſenario.

Ἀργύριόν ἐστιν αἷμα καὶ ψυχὴ βροτοῖς.

Pollux 2. 23. de avaro. Θᾶττον ἂν τοῦ αἵματος ἢ χρημάτων μεταδοίη.

Res denique ipſa ſermoni meo fidem dabit.] Lucretius 5. —— *Dictis dabit ipſa fidem res.* Gellius 17. 10. *Res ipſa verum indicium facit*.

Vix enim Thebas &c.] Locus turbatior paulo, at mens aperta eſt. Pro tempore ad hunc modum reponere tentabam. *Vix enim Thebas Heptapylos acceſſimus, ſed dum (quod eſt huic diſciplinæ primarium ſtudium) ſedulò fortunam inquirebamus popularium, nec* (id eſt, *non*) *nos denique latuit Chryſeros quidam &c.* *Inquirere in alicujus fortunas* dixit & Seneca 1. de Beneficiis. Similis autem Apuleij loco eſt hic Petronij, de ſimili tenebrionum collegio. *Haud procul &c. civitatem cernimus: nec quod eſſet ſciebamus errantes, donec à villico quodam Crotona eſſe cognovimus &c. Quum deindè exploraremus qui homines nobile ſolum inhabitarent, &c.* id eſt, qui cæteros opibus & facultatibus anteirent. nimirum ut his præ cæteris inſidias tenderent. In Oxon: heic, *Fortunas inquirebamus populares*.

Copioſæ pecuniæ Dominus.] Gloſſæ. Πολυχρήματος: *pecunioſus*.

Qui metu &c. munerum publicorum magnis artibus magnam diſſimulabat opulentiam.] Rectè *munerum*

rum publicorum. *eſt* enim *munus publicum quod ſubit quis in adminiſtranda Repub: cum ſumptu ſine dignitatis titulo.* l. 14. ff: de Muner: & honor. Τοὺς εἰς λειτουργίαν τινὰ χειροτονουμένους, καὶ ἐπὶ προφάσει πενίας λειτουργεῖν μὴ βουλομένους, habemus apud Suidam: qui Scriptor in voce ἀντίδοσις conſulendus. Huc ſpectant & Gloſſarij iſta. Ἀπειθία τοῦ μὴ λειτουργεῖν τῇ πατρίδι : *detrectatio*

Magnam diſſimulabat opulentiam.] Proverb. 13. 7. *Eſt quaſi dives cum nihil habeat*, (πλουταλάζων Græcis) *&* *eſt quaſi pauper cum in multis divitijs ſit.* *Diſsimulator opis propriæ* — Horatianum eſt.

Solus & ſolitarius, parvá, ſed ſatis munita domuncula contentus &c: aureos folles incubabat.]

——— Rerum tutela ſuarum
Certa magis, quam ſi fortunas ſervet eaſdem
Heſperidum ſerpens, aut Ponticus. ———
Tantis parta malis cura majore metuque
Servantur: miſera eſt magni cuſtodia cenſus.

Ait, *Solus & ſolitarius.* de ſimili prorſus homuncione Lucilius.

Cui neque jumentum eſt, nec ſervus, nec comes ullus.
Bulgam, & quicquid habet nummorum, ſecum habet ipſe:
Cum bulga cænat, dormit, lavit, omnis in una
Spes hominis bulga, hac devincta eſt cætera vita.

Aureos incubare folles proverbiale eſt. Sulpicius Severus. *Prædia excolunt, auro incubant.* Martialis.

Largiris nihil, incubaſq; gazæ.

Ariſtophanes ἐπὶ χρυσῶν ὀρῶν χέζειν dixit. Bene autem *munita domuncula.* ἐν ἀφράκτῳ γὰρ οἰκεῖν εἰς ἐπιβουλὴν ῥᾴδιον. Lucian: in de Gymnas:

Contempta pugna manus unicæ.] Id eſt, manuum unius hominis, Chryſerotis nempe, quem *ſolum & ſolitarium* dixit. qui aliter expoſuerunt, torſerunt ſe ut à vero aberrarent.

Pag: Quà clavi immittendæ foramen patebat, ſenſim im-
70. miſſa manu &c] Cantic. 5. 4. Ἀπέστειλεν χεῖρα αὐτοῦ διὰ τῆς ὀπῆς. Seneca in Controverſijs. *Effregit domum manu ſuſpenſa.* Lucianus in Meretric: Dialog: Ἐπάραξας ἠρέμα τὴν θύραν, παραγαγὼν τὸν στροφέα, παρῆλθον ἀψοφητί.

Omnium bipedum nequiſſimus.] Plinius 1. Epiſt. 5.

Regulus,

Regulus, omnium bipedum nequiſsimus. Alexander Severus de Caracalla apud Spartianum. *Ille omnium non ſolum bipedum, ſed etiam quadrupedum nequiſsimus.*

Vigilans, & ſingula rerum ſentiens.] Quintilianus 2. Declam. *Parvulis noctium turbamur offenſis: excitant nos exigui plerumque motus: vox incerta, longinqua, & aliquando ipſum ſilentium.*

Obnixum ſilentium tolerans] Infra hoc libro, *Premens obnixum ſilentium.*

Exitiabili nexu patibulatum.] Heſychius. Προσπάλωσαν, προσέπηξαν, &c:

Gurguſtioli ſui tectum aſcendit, contentiſſima voce clamitans, roganſque vicinos.] Lucianus veræ Hiſtor. 2. Αὐτὸς δὲ ἀνελθὼν ἐπὶ τὸ τέγος, ἐβόων τε, καὶ τοὺς ἑταίρους συνεκάλουν. Quintilianus jam citato loco. *Prima vigilantium præſidia ſunt clamores.* Infra Lib. 7. *Procurrens in cubiculum, clamoribus inquietis cuncta miſcuit, &c: omnem viciniam ſuppetiatum convocans.* quod in l. 1. Cod. Theod: de rapt. virg. &c. *vicinorum opem clamoribus quærere.* In Apuleij qui præ manibus loco *corroganſq; vicinos* ſcripſerim. Gloſſæ. Συμπαρακαλῶ. corrogo. hic infra heic Lib. 9. *amicos corrogare.* Lib. 6. *Formicarum accolarum claſſem corrogare.* & ibidem, *benevolam miſericordiam corrogare.*

Et ſalutis communis admonens.] Lucretius.
——— *Communi deeſſe ſaluti.* Supra heic Lib. 3. *Salute communi protecta.*

Rogāſq; vicinos, &c. diffamat incendio repētino domū ſuam poſſideri.] Seneca 1.25. de Clement: *Sub uno aliquo tecto flamma apparuit? familia viciniq; aquam ingerunt.*

Unuſquiſque proximi periculi confinio territus, ſuppetiatum decurrunt anxij.] Salvianus lib. 6. *Quis domum vicini ſui ardere cernit, & non efficere omnibus modis nititur ne ipſe &c: concremetur?* Infra hic Lib. 5. *Tanti mali confinio ſibi etiam eximiè metuentes.*

Suppetiatum decurrunt.] Gloſſæ. Ἐπικουρῶ. &c: *Suppetias venio.*

In ancipiti periculo conſtituti &c.] Iuſtinus Lib. 27. *Ancipiti periculo circumventi.* Curtius 5. *Ancipiti malo oppreſsi.* Saluſtius Catilinario: *Ancipiti malo permotus, &c.*

Medium è re nata validum volente eo comminiſcimur.] Pro *medium* reponamus *remedium*, quod ingenioſè à Beroaldo excogitatum recentiores recenſitores temerè repudiaverunt. et pro *validum*, *calidum*, id eſt, *citum*, *ſubitarium*. ſic ſupra ad finem 1. *conſilium calidum* ubi dicta vide. Ait, *è re nata*. Donatus ad 3. 1. Adelph. *Sic propriè dicimus de ijs, quæ contra voluntatem noſtram acciderunt*.

Dum trepidi regionis ugemur gravi tumultu &c.] Ita & Oxon: Cod: Virgilius Æneid. 12. *Trepidæ rerum.* ubi Servius: *Neſcientes quid agant, ignaræ auxilij*. malebam tamen in Apuleio *trepidæ regionis*. Virgilius. —*Omne tumultu Feſtinat trepido Latium* —— Servius. *Trepido, feſtino*.

Dum trepidi regionis u. g. t. & inſtantis periculi metu terremur ad fugam &c.] Sidonius 3. 12. *Dum dubitant in crimine reperti, ſtarent, an dilaberentur &c. Inſtantis periculi* locutio eſt ex Jure ſumpta. vide l. 3. § 4. 5. de mortis cauſâ donat:

Multis nos affatibus, multiſque precibus quæſens hortatur: Per dextram Martis &c:] Eugraphius ad Andr. 1. 5. *Impetrabile fit, ſi quod volumus, in allocutione cum precibus collocamus*. Et nota, quam propriè hæc adjuratio facta. Dido apud Virgil. Æneid. 4.

—— *Per ego has lacrymas, dextramq; tuam te*.

ubi Servius: *Bene virum fortem per dextram adjurat*. Oxonienſis Ms. & editio vetus Vicentina, *quærens hortatur*.

Bonum commilitonem cruciatu ſimul & captivitate liberaremus.] Id eſt, occideremus eum. Mezentius ad Æneam. *Nullum in cæde nefas.* —— ubi Servius: *Aut, nihil acerbi in morte ſe paſſurum ait: aut, nihil infandum Æneam commiſſurum, ſi ſe volentem interfecerit*. Apud Saxonem Grammaticum ille.

—————— *Obire volentem*
Sterne virum. ——— Et poſt.
Sponte pia legem fati præcurrere fas eſt,
Quod nequeam fugere, hoc etiam anticipare licebit.

Deinde, ——— *Mors optima tunc eſt*
Cum petitur. ——— Servius ad Æneid. 10. *Pro peten-*

petentis qualitate nonnunquam etiam mors miſeratio videtur eſſe. In Senecæ Troade.

Mortem miſericors ſæpe pro vita dedit.

Et nota heic mortem captivitati præoptatam. Tacitus Annal. 12. de Zenobia gravida cum conjuge Rhadamiſto fugiente. *Feſtinatione continua ubi quati uterus, & viſcera vibrantur, orare ut morte honeſta contumeliis captivitatis eximeretur*. Anonymus apud Servium ad Æneid: 2. *Scimus mortem captivitatis eſſe remedium*. Juſtinus lib. 4. de Demoſthene. *Amiſſo exercitu, à captivitate &c. voluntaria morte ſe vindicat*. Nicol: Damaſcenus apud Stobæum de Antariatis. Τοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀδυνάτους ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις οὐδέποτε ζῶντας ἀπολείπουσι. ne nempe aut hoſtium iras aut ludibria experirentur.

Cur enim manui, qua ſola rapere & jugulare poſſet, fortem latronem ſupervivere?] Juvenalis. Pag: 71.

——— *Extincta corpus non utile dextra.*

In Mimo vetere.

Nil poſſe quenquam, mortuum hoc eſt vivere.

Tertullianus in de Idololatria. *Eundem* (Apoſtolum) *precepiſſe dicunt, ſecundum ſuum exemplum, ut manibus unusquiſq; operetur ad victum. Si hoc preceptum ab omnibus manibus defenditur, credo & fures & aleatores manibus ſuis vivere, & ipſos latrones manibus agere quo vivant*. ubi & vide Laberii locum ab eruditiſſimo Rigaltzio adductum. In Oxon: & alio Ms. *juvare*, non *jugulare* exaratum. In eodem, & nonnullis editis rectius *manu* (id eſt, *manui*) ſcriptum. Sic 1. *Primum ingreſſu ſtabulum*. Infra hîc, *lacu aliquo conterminam*. et alibi eodem libro iſto, *Luctu publico congruum*.

Qui manu ſocia volens occumberet.] Id eſt, alicujus ex ſociis ſuis. Oxon: *ſuccumberet*.

Cumq; nulli noſtrum ſpontale parricidium ſuadens perſuadere poſſet &c.] Florus de Bruto & Caſſio: *Quis ſapientiſſimos viros non miretur ad ultimum non ſuis manibus uſos? niſi ſi hoc quoq; ex perſuaſione defuit ne violarent manus, ſed in abolitione &c. animarum, judicio ſuo, ſcelere alieno uterentur*.

Sumptum gladium ſuum, diuq; deoſculatus, &c:] Ita Epaminondas (apud Juſtinum) moribundus gladium oſculatur ſuum. In Apulejo videtur legendum *diu diuque deoſculatus*. Infra lib. 5. *Viam, quæ ſola ad ſalutem perducit, diu diuque cogitatam &c.*

Per medium pectus ictu fortiſſimo tranſadigit.] Hegeſippus 2. 18. *Elevavit dextram, ac formidabilem cunctis ſubjiciens ſibi mortem, proprio victor ſe mucrone transfixit.*

Magnanimi Ducis vigore &c.] Florid. 1. *Idem vigor acerrimi bellatoris.*

Corpus veſte linea diligenter convolutum &c.] Ioh. 19. 40. Ἔλαβον τὸ σῶμα &c: καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις. Artemidorus 2. 3. Τοὺς ἀποθανόντας ἐν λινοῖς ἔθος ἐκφέρεσθαι. Plutarchus Craſſis. Τὸ σῶμα τοῦ τεθνηκότος ἐν λινοῖς ἀμφιέννυσι.

Mari celandum commiſimus.] Theodoretus de nautis. Ἰωνᾶν τῇ θαλάττῃ παρέδοσαν.

Et nunc jacet noſter Lamachus] Id eſt, corpus Lamachi noſtri. Palinurus apud Virgilium, *Nunc me fluctus habet.* —— ubi Servius. *Quia ſecundum Philoſophos corpus ſolum noſtrum eſt, quod nobiſcum oritur, nobiſcum perit: &c: ergo ME, corpus meum, quod eſt hominis proprium.* Bene autem *jacet*. Heſychius. Κεῖται ἀεὶ ἐπὶ τοῦ κακοῦ τίθεται· ἢ θανάτου, ἢ ἀπραξίας. Infra hoc lib: *Iacentem beſtiam.*

Elemento toto ſepultus.] Plinius Procemio libri 19. de inventore lini velificationi inſervientis. *Cui ſatis non fuit hominem in terra mori, niſi & inſepultus periret.* At non invenuſta catachreſi etiam in mari quis ſepeliri dicitur. Euſtathius ad Homerum. Θαλάσσῃ θυμβεύεσθαί τις λέγεται, βυθισθεὶς ἐκεῖ. Clitophon apud Achillem Tatium. Οὐκ ἤκουσας ὅτι ἐν πελάγει τέθνηκεν; ἔτι πλείω Λευκίππης τάφον. *Sepultus toto elemento* inquit, non terræ exigua portinuculâ ſex pedes longum faciente. Alcmæna de Hercule ſuo apud Senecam.

Quæ tibi ſepulchra gnate, quis tumulus ſat eſt?
Hic totus orbis famâ erit tumulus tibi.

Bene et *elemento toto* Virgilius. *Tot maria intravi duce te.* —— ubi Servius: (quem in tranſitu emendabimus) *Dicendo* maria, *partes eum maris navigaſſe ait, non tantum* (lege, *non totum*) *mare: mare enim elementum*

eſt

eſt totum. Arrianus venuſte. Εὐθὺς ὅτι πλέω, παρακύψας εἰς τὸν βυθὸν *&c:* ἐξίσταμαι, καὶ φανταζόμενος ὅτι ὅλον με δεῖ τὸ πέλαγος τοῦτο ἐκπιεῖν, ἂν ναυαγήσω, οὐκ ἐπέρχεταί μοι ὅτι μοι τρεῖς ξέσται ἀρκοῦσι. Ex quibus, ut & Apuleij verbis patet Veteres ita & ſenſiſſe, & loqui ſolitos. Fortaſſe etiam κατ' ἐξοχὴν *elementum* heic non tam *mare* quam *aquam* vocat: ſecutus hac parte Phyſicos, inprimis Thaletem, qui *aquam* omnium rerum eſſe *elementum* affirmavit. Vide ad 4. Georg. Iunium Philargyrum.

Et ille quidem dignum virtutibus ſuis vitæ terminum poſuit.] Diodorus lib. 1. de Seſoſtri Rege. Δόξας τῇ μεγαλοψυχίᾳ τῶν πεπραγμένων ἀκόλουθον τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν πεποιῆσθαι. Egeſippus 5. 30. de Iuliano milite. *Haud &c: tali dignus exitus fuit, ut tanta viri virtus ſic deciperetur.* Frequens & in partem contrariam ſimile genus loquendi. Diodorus Siculus de Phayllo. Τῆς ἀσεβείας οἰκείως τὸν βίον κατέστρεψε. et in Excerptis, de Antiocho R. Μετὰ πάσης δυνάμεως ἀπολλύμενος, πρέπουσαν τὴν καταστροφὴν τοῦ βίου εὗρε. Gregorius Nyſſenus de fœneratore quodam. Ἀξίως τοῦ τρόπου τὸν βίον καταστρέψας. Saluſtius. *Dignum moribus factiſq; ſuis exitum vita invênit.* Paterculus de Agrippa. *Dignum furore ſuo habuit exitum.* Idem de Ignatio Rufo. *Mortem digniſſimam ſua vita obyt.* Egeſippus 4. 20. de Nerone. *Parricida dignum meritis ſuis vita exitum tulit.* Trebellius Pollio de Aureolo. *Apud Mediolanum occiſus, dignum exitum vita ac moribus ſuis habuit.*

Enimvero Alcimus ſolertibus cœptis tamen ſævum Fortunæ nutum non potuit abducere] Lib. 10. *Sed hæc bene, atq; optimè &c: diſpoſita, feralem Fortunæ nutū latere non poterant.* ad quem locum uberius dicemus. *Alcimi*, ut *Lamachi*, & *Thraſyleonis*, nomen à fortitudine effinxit. Heſychius. Ἄλκιμος, μάχιμος, ἀνδρεῖος, ἰσχυρός, θρασύς.

Qui cum &c: protinus obliſis faucibus interſtinguere eam debuiſſet, prius maluit &c:] Quod præter ſectæ ſuæ diſciplinam factum, vitæ diſpendio luit. Vide Marc: 3. 27. Caſaubono *debuiſſet* heic eſt ἔμελλε: nobis noſtra expoſitio ſatisfacit.

Per latiorem feneſtram.] Ita Oxon. Ms. & vett: editt: fortaſſe tamen *altiorem* ſcribendum. ſequitur enim in hac ipſa narratione, *Qui præter altitudinem nimiam &c:*

Nobis ſcilicet rapienda &c.] Firmatur & hæc lectio à jam dicto Ms.

Cuncta rerum gnaviter emolitus] *Res emoliri*, eſt quod ſententia ſimili l. 39. ff: de furt: *res egerere.* ubi qui pro *egeſſerunt*, *ejecerunt* ſubſtituunt, ſi non in mentem Juriſconſulti, ejus in ſermonem peccant. Sic infra hîc lib. 7. *monte lignum egerere.*

Genibus ejus protuſa, ſic nequiſſima illa deprecatur.] Ennius.

—— Me orat mulier, lacrymanſq; ad genua accidit.

Similem infra ſub finem 9. aſtutiam vide.

Quid oro fili paupertinas pannoſaſq; reculas miſerrimæ anus &c:] Tibullus 1. 1.

At vos exiguo pecori fureſque lupiq;
Parcite, de magno eſt præda petenda grege.

Pannoſæ & paupertinæ reculæ, ſunt σκεύη καὶ ἐσθὴς, τοιαῦτα ὅια ἂν γένοιτο πτωχῶν κτήματα: ut Baſilius Homil: in Avarit: locutus. l. 1. Cod: de defenſor: civit: *res minuſcularias* vocat. Seneca & Juvenalis, *frivola*. Gloſſæ. Σκευάρια εὐτελῆ πάνυ, *frivola*. Oxon: & veteres editiones *reſculas* legunt.

Jam certus erroris.] Schoppius, & (in margine Apuleij ſui) Caſaubonus, *incertus erroris*. quæ vox poſterior abeſt ab Oxon: Ms.

Pag: 72. Senile illud facinus.] Id eſt, anus facinoroſa illa: at alterum illud gravius & vehementius. Terent. Eunuch. *Quin inſuper ſcelus &c.* ubi Donatus. Αὔξησις, *plus enim eſt quam ſceleſtus*.

Inopinato pulſu nutantem ac pendulum &c. præceps inegit.] In caput inegit. Gloſſæ. Ἐπὶ κεφαλῆς, *præceps*. Heſychius. Κυβηςίζω, ἐπὶ κεφαλὴν ῥίπτω. Virgil:

—— Pronuſq; magiſter Volvitur in caput. ——

Lucilius. *Has è feneſtris in caput deijciunt.*

Simillimum illi facinus, etiam à muliere patratum, è neſcio quo Veterum ita Suidas narrat. Ἡ δὲ ἐγκύψαντα αὐτὸν εἰς πίθον &c. ὤσεν εἰς κεφαλὴν, καὶ ἀπέπνιξεν. In verbo ὤσεν.

In proſpectu alioquin attonitum.] Heſychius. Περικεκυφότες, πρὸς τὰ κάτω βλέποντες.

Præter altitudinem nimiam.] Id eſt, *profunditatem.*

Servi-

Servius ad Æneid. 1. *Altum. ſciendum eſt quod & ſuperiorem & inferiorem altitudinem ſignificat : namque menſuræ nomen eſt altitudo.*

Diffiſſaq; crate coſtarum &c.] Æneid: 12.

Tranſadigit coſtas, & crates pectoris enſe.

Sidonius de Elephantis. ——*Improba cratem*

Nativam nec tela forant.—— Arnobius 3. *Sub coſtis, earumq; ſub cratibus.* Aldhelmus de laud: virginit: *Squamigeras coſtarum crates.* Lactant: cap. 5. de Opific: Dei. *Ex ejus* (ſpinæ) *parte quaſi media, coſtas, id eſt, tranſverſa & plana oſſa porrexit in diverſum : quibus clementer curvatis &c. interna viſcera conteguntur : ut ea quæ mollia & minus valida fieri opus erat, illius ſolidæ cratis amplexu poſſent eſſe munita.*

Rivos ſanguinis vomens.] Ex Virgilii illis,

Sanguinis ille rivos vomens cadit. —— Aldhelmus in de Virginit: laud: *Cruorem ritu rivi rorantis deputare.* ubi forſan *deſpumare* ſcribendum. Æneid. 9.

—— *Et plenos ſpumanti ſanguine rivos.*

Primitus narratis nobis quæ geſta ſunt &c. vitam evaſit.] Lib: 8. *Et enarratis ordine ſingulis &c: ferro ſub papillam dextram tranſadacto corruit.* Lib. 10. de medico, venenata potione hauſta. *Domum pervadit ægerrimè, vixque enarratis cunctis* (ſupple, quæ geſta ſunt) *&c: effudit ſpiritum.* Ibidem ſtatim, de uxore ejus, eodem illo poculo perempta. *Ab ipſo exordio crudeliſſimæ mulieris cunctis atrocitatibus diligenter expoſitis &c: ante ipſos Præſidis pedes exanimis corruit.* Apud Libanium Paraſitus. Τοσοῦτον δ' οὖν ὅμως ἤρκησε πρὸς τὸν λιμὸν ἀντισχεῖν, ὅσον ἃ πέπονθε πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν, τὸν βίον καταλῦσαι. In Gallo Luciani. Ὤμην γὰρ τὸν Εὐκράτην αὐτὸν ἄπαιδα ὄντα, οὐκ οἶδα ὅπως, ἀποθνήσκειν : (id eſt, ἐσχάτως ἔχειν) εἶτα προσκαλέσαντά με, καὶ διαθήκας θέμενον ἐν αἷς κληρονόμος ἦν ἁπάντων ἐγὼ, μικρὸν ἐπισχόντα ἀποθανεῖν. Terentius 1. 5. Andr: *Mors continuò eam occupat.* ubi Eugraphius. *Continuò, inquit, tanquam ad mandati creditam ſententiam vita ſuffecerit.*

Bonum ſecutorem Lamacho dedimus.] In vetere funeſta formula apud Servium : *Vale, nos te ordine quem Natura permiſerit, ſequemur.* Scaliger & Lip-

ſius ad gladiatorium morem alluſum malunt.

Orbitatis duplici plaga petiti.] Ita *repetitum orbitatis vulnus* Quintilian. lib. 6. Præfatione dixit. Oxon: *Exorbati d. p.* ἀπορφανισθέντες.

Thebanis conatibus abnuentes.] Sic 6. *Venus terrenis remedijs inquiſitionis abnuens*. Simile apud Lucilium ——— *Stimuliſq; negantem*. Hoc κείμενον ab Oxon: abeſt.

Ibi fama celebrem quendam, nomine Democharen munus editurum gladiatorum deprehendimus.] Repone ex Cod: Florent: *Ibi famam celebrem ſuper quodam Demochare munus edituro deprehendimus*: quæ eadem totidem literis ſcriptura eſt Oxonienſis manuſcripti. *Democharis* nomen, ut & aliorum multorum, ad negotium præſens accommodavit: quod apparet vel ex continuò ſequentibus, *voluptates publicas inſtruebat*.

Nam et genere primarius vir &c.] Melius Oxon: Cod: *Nam vir, & genere primarius, &c.* Onomaſticon vetus. *Primarius*, ἀρχικός.

Digno fortunæ ſuæ ſplendore publicas voluptates inſtruebat.] Ita Ms. ille, & Vicentiæ editus liber. Caſaub: hic ad oram libri ſui: *dignas fortuna ſua ſplend.* placeret mihi, *Digno fortuna ſua ſplendore &c.*

Quis tantus ingenij, quis facundiæ, qui ſingulas ſpecies apparatus multiiugi? &c.] Joſephus in deſcriptione Veſpaſianæi triumphi. Ἀμήχανον κατὰ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν τῶν θεαμάτων ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ μεγαλοπρέπειαν, ἐν ἅπασιν οἷς ἄν τις ἐπινοήσειεν, ἢ τεχνῶν ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως σπανιότησιν. Oxon: *apparatus multi*: quod nequaquam vulgato prætulerim.

Gladiatores iſti famoſæ manus.] Infra lib. 10. de alio munerario. *Gloria publica ſtudio Theſſaliam etiam acceſſerat, nobiliſſimas feras, & famoſos inde gladiatores comparaturus. Famoſæ manus gladiatores* vocat, qui multa Orco funera demiſerant, qui (ut de perfido medico eodem libro illo) multarum palmarum prœliis ſpectati, magna dextrarum ſuarum trophæa numeraverant. Donatus ad Hecyr: *Meretrices & gladiatores dici nobiles ſolent.*

Perdita ſecuritate ſuis epulis beſtiarum ſaginam inſtruentes] Artemidorus 2.59. Ὁ θηριομαχῶν, ἀπὸ τῶν ἰδίων

σαρκῶν

σαρκῶν τὰ θηρία τρέφει. Apud Minucium Fœlicem. *Feræ membris & viſceribus hominum ſaginatæ.* Oxon: *ſeveritate.* ego nec hoc, nec illud intellectum habeo.

Confixilis machinæ ſublicæ, turres tabularum nexibus ad inſtar circumforaneæ domus.] *Sublicas* Gloſſarium *ſublices* vocat, exponitque, καταπῆγας τοὺς ἐν ποταμῷ τὴν γεφύραν ὑποβαστάζοντας. de his plura jam alij. at in Oxonienſi *ſublimes* legitur: unde poſt *turres*, non *ſublicæ* interpungendum crediderim. Virgilius 9.

Turris erat vaſto ſuſpectu, & pontibus altis.

Servius. *Pontibus*, pro, *tabulatis.* De hujuſmodi Claudianus. ——— *Et non permiſſa morari,*

Fida per innocuas errent incendia turres.

Ad inſtar domus circumforaneæ, inquit. Joſephus ubi ſupra. Θαῦμα δ' ἐν τοῖς μάλιστα παρεῖχεν ἡ τῶν φερομένων πηγμάτων κατασκευή &c: τριώροφα γὰρ αὐτῶν καὶ τετρώροφα πολλὰ πεποίητο. Bene autem *nexibus*. Tacitus Annal: 4. ubi de gladiatorio munere. *Neq; fundamenta per ſolidum ſubdidit, neq; firmis nexibus ligneam compagem ſuperſtruxit.*

Qui præterea numerus! quæ facies ferarum!] Claudianus ſimili argumento.

——— *Quodcunque tremendum*
Dentibus, aut inſigne jubis, aut nobile cornu,
Aut rigidum ſetis, capitur: decus omne timorq;
Sylvarum non caute latet, non mole reſiſtunt
Fortia, non volucri fugiunt pernicia curſu.

Gellius 5.19. ex Appione. *Multæ ibi ſævientes feræ, magnitudine* (lege *magnitudines*) *beſtiarum excellentes: omniumque inviſitata erat aut forma aut ferocia.*

Nam præcipuo ſtudio forenſi etiam advexerat generoſa illa damnatorum capitum funera.] Interpunge. *N. præcipuo ſtudio, forenſi etiam, advexerat &c.* Non ſolum *ſtudio præcipuo*, ſed & *forenſi*: id eſt, *exotico*. ἐκ χωρῶν τῶν ἔξω. ſic ſupra lib. 1. *forenſis ſermo.* Mira & delectabilia plane quæ heic bonus Beroaldus excogitavit. Oxon: *corporum*, non *capitum legit.*

Totis utcunque patrimonij viribus immanis urſæ comparabat numerũ copioſum.] Salvian: 3. contra Avarit: *Totis patrimonij ſui viribus elaborans &c:* Anonymus in Paſſione S. Mariæ, de Tertullo Decurione. *Munera anni*

anni auſpicantis abſolvit : & magnis ſpectaculis proprijs viribus comparatis, communem totius populi affectum ſatiavit.

Immanis urſæ.] Ammianus lib: 31. *Vel interemerit immanem urſum.* Infra hîc lib. 7. *Ex ſummo ſtudio fugiens immanem urſam.*

Pag: 73. Tutela ſumptuoſa ſollicitè nutriebat.] Sic infra lib. 8. *ad tutelæ præſidia curioſè alumnari.* Commodè in hoc argumento autem *ſollicitè nutriebat.* Seneca cap. 14. de Vita beata. *Feras cum labore periculoq; venamur, & captarum quoq; illarum ſollicita poſſeſsio eſt.*

Pigra etiam ſeſſione languidæ &c.] Idem Epiſt. 122. *Sine ulla exercitatione jacentibus tumor pigrum corpus invadit, & ſuper membra iners ſagina ſuccreſcit.* Apud Suidam ex Veteribus quis in ἀκινησίᾳ. Καὶ τοὺς ἵππους ἐξελαύνειν προσέταξεν, ὡς διαλαθοίη αὐτοῖς ... ὑπὸ τοῦ παρὰ πολὺ νεναρκηκὸς ὑπὸ ἀκινησίας.

Paſſim per plateas cerneres jacere ſemivivorum corporum ferina naufragia.] Ex his Virgilii,

Plurima perq; vias ſternuntur inertia paſsim
Corpora. ——— Æneid. 2.

Tunc vulgus ignobile &c] Hieronymus in Hilarionis vita. *Et hinc inde ex urbibus & agris vulgus ignobile.*

Quos inculta pauperies tenuato ventri cogit ſordentia ſupplementa & dapes gratuitas conquirere.] Supra lib. 2. *Tenuato viatico paupertati meæ fomenta conquiro.* Rectè autem gratuitas dapes facit pauperes ſectari. Scholiaſtes ad Plutum Ariſtophanis. Κατὰ νεομηνίαν οἱ πλούσιοι δεῖπνον ἑσπέρας ὡς Ἑκάτῃ θυσίαν προσάγοντες, ἐπὶ ταῖς τριόδοις ἐτίθουν, οἱ δὲ πένητες ἤρχοντο πεινῶντες, καὶ αὐτὸ ἤσθιον. Pro *ſupplementa* hîc quidam *explementa* maluit, quod non poſſum approbare. Supra lib. 2. *Vbi ſagæ mulieres mortuorum ora demorſicant, eaque ſunt illis artis Magicæ ſupplementa.* Adde, quod & Ovidius *ſupplere* pro *explere* dixit. — *Amplexaq; corpus amantis*
Vulnera ſupplevit lacrymis. ——— Metamorph. 4. Vide & Jacobi 2. 23. 1. Cor. 14. 16. Latinum Interpretem.

Paſſim jacentes epulas adcurrere.] Tertullianus Apo-

Apologetico. *Ipſorum urſorum alui appetuntur, cruditantes adhuc de viſceribus humanis: ructatur proinde ab homine caro paſta de homine.*

E re nata ſubtile conſilium &c. comminiſcimur.] Ita editi plerique, ita Oxon: Ms. Vicentiæ liber excuſus, *Nacti ſubtile conſilium.* ut ſupra hoc libro, *ſubtilem occaſionem nactus*. At melior altera lectio. Supra heic, *Remedium è re nata &c. validum comminiſcimur*.

Urſam quæ cœteris ſagina corporis prævalebat, &c.] Gloſſæ: *Sagina*, παραπλήρωμα. rectius hîc alii autem *ſarcina corporis.* ſic infra lib. 8. *lupos corporibus ſarcinoſos* dixit. Oxon: & Florent: Mss. *Vnam quæ &c.* utro legatur modo, ad ſenſus nihil, ad veritatem contextus permultum refert. ſequamur itaq; lectionem ineditam illam, cui ſubjecti loci ſat auctoritatis conciliabunt. Infra hîc, *Vnus è numero noſtro, non qui corporis adeo, ſed & animi robore cæteris anteſtabat*. Lib. 3. *Vnus denique & manu* (cæteris) *promptior, & corpore vaſtior, &c.* et 8. *Vnus præ cæteris, & animo fortior, & ætate juvenior, & corpore validior.*

Ejuſq; nudatum probe carnibus corium &c:] Florid: 1. *Velut urſum bipedem corio execto, nudis & laceris viſceribus reliquerunt.* Virgilius.

Tergora deripiunt coſtis, & viſcera nudant.

Servatis ſolerter unguibus.] Theodoretus 4. περὶ Προνοίας: *Λέουσι καὶ ἄρκτοις καὶ παρδάλεσιν &c: ὀξεῖς καὶ παχεῖς, καὶ μακροὺς, καὶ μάλα ἰσχυροὺς ἐνέφυσεν ὁ Ποιητὴς ὄνυχας· φυσικὴν αὐτοῖς περιτέθεικε πανοπλίαν.* Ovidius Metamorph. ——*Armatoſq; unguibus urſos.*

Tergum omne raſura ſtudioſa tenuamus.] *Tergum* (ut & Virgilius jam adductus) quod ſupra *corium* vocat. Gloſſarium. *Tergus, &c.* δορὰ ζώων. Onomaſticon vetus. *Tergus*, σκῦτος. Porro *ſtudioſè* ſcribi malim. *raſura ſtudioſè tenuare* hîc, ut 6. *fabricâ ſtudioſè polire.* Hujuſmodi, non mutant ſenſum, at contextus ſinceritatem ſtabiliunt.

Raſura.] In eodem Onomaſtico. *Raſura*, κουρά.

Et minuto cinere perſperſum &c.] Lib. 7. *Corium adfirmatum inſperſu cineris.*

Soli

Soli ſiccandum tradimus.] Sic 6. *Solis ardentis vaporibus tradere.*

Pulpis ejus ſaginamur.] Gloſſ: Σάρκες. *pulpa.* Infra lib: 8. *Oſſa pulpis viduata.*

Inſtantis militiæ diſponimus ſacramentum.] Lib. 11. *Da nomen huic ſanctæ militiæ, cujus jam olim etiam ſacramento rogabaris.*

Per opportuna noctis ſilentia.]

——— *Per amica ſilentia noctis.*

Pag: Solers ſpecies.] Bertin: & Oxon: Mss: *ſolers ſpes.*

74. Habili corio.] Iſidorus Orig: lib. 10. *Habilis, quod ſit ad habendum aptus & commodus.* Gloſſ: *Habilia*, εὐάρμοστα. Cicero 1. de Orat. *Quamvis eſſent habiles, & apti ad pedem.*

Mollicie tractabili.] Huc ſpectant Gloſſarij iſta. *Pelliones*, δερματομαλάκται. In alio Gloſſario. Εὐψηλάφητος, *tractabilis*. & contra, Ἀψηλάφητος, *intractabilis*: in eodem Gloſſario.

Thraſyleonis caput ſubire cogimus.] Cum tamen ſupra, *Sic inſtanti militiæ diſponimus ſacramentum, ut unus è numero noſtro, &c: atq; is inprimis voluntarius, &c: urſæ effigiem ſubiret.* at *cogere*, hoc loco *facere* intelligendum.

Parviſq; reſpiratui circa nares & oculos datis foraminibus &c.] Apud Petronium ille. *Ego vos in duas jam pelles conijciam, vinctoſq; loris inter veſtimenta pro ſarcinis habebo: apertis ſcilicet aliquatenus labris, quibus & ſpiritum recipere poſſitis, & cibum.*

Abuſi præſidio tenebrarum.]

Defenſi tenebris, & dono noctis opacæ.

Abuſi pro *uſi*, quomodo & Lucretius.

Sentit enim vim quidq; ſuam qua poſſit abuti.

et Cicero ipſe. *Nos elephantorum acutiſſimis ſenſibus, nos ſagacitate canum ad utilitatem noſtram abutimur.* 2. de Nat. Deorum.

Demiratus beſtiæ magnitudinem.] Gellius, paulo ſupra adductus. *Magnitudines beſtiarum excellentes.* Et nota, *beſtiam* de urſa. ſic in l. 2. ff. ad leg: Aquil: *Beſtiæ ſunt urſi, pantheræ, &c.*

Ut ipſe habebat.] Deſunt in Oxon: Ms.

Jubet nobis protinus &c. decem aureos adnumerari.] In Trinummo Plautina. *Iam*

——— *Iam modo ex hoc loco*
Iubebo ad iſtum quinq; perferri minas.

Vt novitas conſuevit ad repentinas viſiones animos hominum pellere. Ammianus lib. 26. *Inſita pleriſque vulgarium novitatis repentina jucunditate.* Ovidius.

Eſt quoq; cunctarum novitas gratiſſima rerum.

Seneca Natur: quæſt: lib: ult: *Naturale eſt magis nova quam magna mirari.* Petronius. *Convertit ad novitatem rei mentem. Repentinas viſiones* heic ut ſupra lib. 1. *Attonitus repentinæ viſionis ſtupore.* Pro *pellere*, melius *impellere*, vel *pellicere* legas.

Multi numero mirabundi ad beſtiam confluebant.] Phædrus:

Vt mos eſt vulgi, paſſim & certatim ruunt.

Themiſtius 9. Orat: Τῆς καινουργίας &c: ἐπιστωμένης ἀεὶ τὸν πολὺν συρφετὸν, καὶ πρὸς τὰ ξένα καὶ παράλογα κεχηνότα. Et bene in hoc argumento *mirabundi*. Caſſiodorus Chronico. *Muneribus amphitheatralibus diverſi generis feras, quas ætas pro novitate miratur, exhibuit.*

Itineris ſpatio fatigatam.] ἐκ τῆς ὁδοιπορείας κεκοπιακυῖαν.

Domus tuæ patulum ac perflatilem locum &c.] Etymologus. Κήπω, τὸ πνέω· ὅθεν καὶ κῆπος διαπνεόμενος τόπος. διὸ καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις τὸν ἀποτελεσμένον τόπον πρὸς ἀνέμους ἀνάπνευσιν, καὶ κῆπον λέγουσι. vide Pollucem 5. 18. Heſychius. Ῥιπιστὰ, διαπνεόμενα. Oxon: & Florent. Mss. *perflabilem.* Ammianus, ut heic, *perflatilem.* De Alexandrina urbe lib. 22. *Auris, & ſalutari temperamento perflatilis.*

An ignoras hoc genus beſtiæ lucos conſitos, & ſpecus roridos, & colles frigidos, & fontes amœnos ſemper incubare?] Virgilius de equabus.

Saltubus in vacuis paſcant, & plena ſecundum
Flumina, muſcus ubi, & viridiſſima gramine ripa,
Speluncæq; tegunt, & ſaxea procubat umbra.

Adde quæ Jobi 40. 16. 17. de Behemotho, quem *elephantum* exponunt. In Cod: Palat: & Aldina editione, *ſuperexcubare.* quod fortaſſe vulgatis rectius. ſic infra lib. 6. *ſuperexcubare* dixit. *Roridos* bona lectio eſt, non *roſidos.* Gloſſæ. Δροσίζω. *roro.* Onomaſt: vet: *Roreſco, roro:* δροσίζω.

Talibus monitis &c.] Lib. 3. *Talibus me monitis delinire geſtiunt.*

Hîc

Hîc ibidem.] Vide ſupra pag. 55. adnotata.

Excubare noctes.] Id eſt, *noctu*. ita Virgilius.

——— *Noctes lentus non deficit humor*.

Cibum tempeſtivum &c: offeramus.] Hoc Pſalm. 104. *διδόναι τὴν τροφὴν εἰς εὐκαιρίαν.* & Pſal: 144. *ἐν εὐκαιρίᾳ.* ſic infra 9. *prandium tempeſtivum*.

Nihil indigemus labore iſto veſtro.] Supra lib. 1. *Nihil (inquit) iſtarum rerum &c: indigemus*.

VALE facto, diſceſſimus.] Lege conjunctim *valefacto*, à *valefacio*. vide veterem Interpretem Act: 18. 18. et 21. 6.

Ex diſciplina ſectæ ſervato noctis illuni tempore.] Ammianus lib. 19. *Obſervata nocte ſqualida & interluni*. Thucydides lib. 4. *Τηρήσαντες νύκτα &c: ἀσέληνον.* nimirum, cujus nullam partem Luna illuminavit. At alia Apuleij mens: vult ille id noctis tempus quo lumen obſcura Luna premit, ut Virgilius loquutus. Ait, *ex ſecta diſciplinâ*. Theodoretus 7. *περὶ προνοίας.* *Οἱ τῆς πονηρίας κατατολμῶντες &c: νύκτωρ κακουργοῦσι, τὸ σκότος, καὶ τὸν ὕπνον, καὶ τὴν ἁπάντων ἡσυχίαν τῆς λῃστείας λαμβάνοντες.* Adde quæ 1. 18. Gellius ex Varrone.

Quo ſomnus obvius impetu primo &c.] Guntherus. ——— *Quo membra diurnis*

Extenuata malis primo ſopor irrigat imbre.

Idem. ——— *Primo ſomni torpore gravatos.*

Ovidius Metamorph. 7.

Prima quies aderat, quâ curis feſſa diurnis
Pectora ſomnus habet. ———

Phædrus.

Sanctamque uxorem dormientem cubiculo,
Sopita primo quæ ſomno nil ſenſerat.

Obvius, eſt, ultro inſinuans ſe, dono Divûm ſerpens. *Premit* heic, ut & infra 5. *Exordio ſomni prementis implicitus*.

Expilationis vadimonium.] Gloſſæ. *Ἀποσυλῶ, expilo*. Aliæ: *Expilat. ἀποδύει, λῃστεύει, συλᾷ, ἐκπορθεῖ, τοιχωρυχεῖ.*

Examuſſim capto.] Onomaſticon vetus. *Examuſſim ἀπηκριβωμένως.*

Cuſtodes, qui prope ſopiti quieſcebant &c: gladio conficit.] Firmicus 6. 31. *Famoſos domuum effractores reddet,*

reddet, & qui armati gladio quieſcentibus hominibus, & patrimonij jacturam & vita diſcrimen infligant. Scriptor de Excid: Hieroſol:4.9. *Quoſcunq; repererunt, dormientes alios, perterritos alios, totis vijs cadebant.* In Apulejo *probè*, non *prope* ſcribendum. Supra heic. *Probè nudatum carnibus corium.* Lib. 6. *Iubam probè pectinatam.* 9. *Probè ſuaſum & confirmatum.* Ibidem, *Probè capite contectum,* et 10. *Poculum probè temperatum.*

Ad unum omnes.] In Græco 1. Samuel. 11. 11. Oὐκ ὑπελείφθησαν ἐν αὐτοῖς δύο κατὰ τὸ αὐτό. Gellius 3. 7. *Quadringenti omnes tum unà perfoßi gladijs, aut mißilibus operti, cadunt.* quæ ſcio ſic poſſe accipi, *unà cadunt:* credebam tamen melius, *omnes ad unum perfoßi &c.* Sic 16. 11. apud Eundem: *Eo facto Pſyllos ad unum omnes interijſſe.* Ammianus Lib. 31. *Trucidaſſetq; omnes ad unum, ni &c.* Idem lib: 14. *Perijſſent ad unum, ni &c.* Scriptor de Illuſtribus Viris. *Ad unum occiſione perierunt.* Perplexam porrò Apulejani loci lectionem ita bene Oxon: Ms. conſtituit, *omnes ad unum, mox etiam &c.*

Fores januæ repandit, nobiſq; &c. domus alueo receptis. &c.] Ex his (ni fallor) Virgilij.

Caduntur vigiles, portiſque patentibus omnes
Accipiunt ſocios, atque agmina conſcia jungunt.

Demonſtrat horreum ubi veſpera ſagaciter argentum copioſum recondi viderat.] Supra Lib. 3. *Tunc horreum quoddam &c. quod medijs ædibus conſtitutum gazis Milonis fuerat refertum &c.* Infra lib. 5. *Altrinſecus ædium horrea ſublimi fabrica perfecta, magniſq; congeſta gazis conſpicit:* Sic *pignora in horreis ſervata*, in l. 9. Cod: de pignor: act: Lampridius in Alexandro Severo. *Horrea fabricavit, in quibus privati homines qui domi loca non habebant, aut cuſtodia carebant, aurum, argentum, gemmas, aut grana convectarent.* Similem hodieq; uſum Venetijs *la Volta* præbet.

Aſportare quantum quiſq; poterat &c:] In vetere Onomaſtico. *Aſportare,* ἐκφέρειν. Gloſſarium. *Aſportavit:* ἐξεφορτίσατο.

In illis ædibus &c: mortuorum.] In Notis Magnonis. D.M: *Domus mortui.* Sic *monumentorum buſtorumq; diverſoria* apud Suetonium in Neronis vita. Vide ad

Matth. 19. 23. notata. Luſit heic operam ergo qui *ſedibus* reponebat.

Quod enim ex uſu foret omnium.] Oxon: *ex cenſu:* malè. Infra 11. *Quod enim ex uſu foret &c:*

Ad proterrendos.] Gloſſæ. Καταπτοῶ. *Proterreo, &c:* Onomaſt: vetus. *Proterreo*, ἀποφοβέω : adde quæ infra ſub initium libri. 10. adnotata.

Immani forma tantæ beſtiæ] Ad proprietatem locutionis animos advertamus. Virgilius.

——*Et forma magnorum ululare luporum.*

Plinius lib. 1. Epiſt. 20. *Animalium formas &c: nihil magis quam amplitudo commendat.* Sic *prima forma fera* apud Senecam lib: Cur bonis viris &c: Horatius Serm. 2. 2.

Imparibus formis deceptum te patet.—— Scholiaſtes, *Inæquali magnitudine.* Iuvenal: 4.—— *Adriaci ſpatium admirabile rhombi.* Scholiaſtes. *Piſcis forma magnitudo.* Juſtinus lib: 25. *Elephantos ad terrorem velut inuſitatas Barbaris formas Rex oſtendi juſſerat.* Iſidorus 12. 2. *Elephantem Græci à magnitudine corporis vocatum putant, quod formam montis præferat.* Solinus cap. 5. de enormibus hominum ſtaturis tractans. *Ante Auguſtum annis fermè mille non apparuit forma hujuſmodi.*

His omnibus ſalubri conſilio rectè diſpoſitis accurrit ſævus eventus.] In de dogm: Platonis. *Inſtabile quiddam & incurrens intercedere ſolere, quæ conſilio fuerint & meditatione ſuſcepta, quod non patiatur ad finem venire.*

Numeroſæ familiæ frequentia domus tota completur: tædis, lucernis &c:] Theocrit. 24.

Οἱ δ᾽ αἶψα προγένοντ᾽ ἅμα λύχνοις δαιομένοισι
Δμῶες, ἐνεπλήσθη δὲ δόμος σπεύδοντος ἑκάστου.

Pag: 77. Tædis, lucernis, cereis, ſebaceis &c: clareſcunt tenebræ.] Niceph: Gregoras lib. 8. Λαμπάσι καὶ πυρσοῖς κεχρήμεθα ἕως ἐν μέρει στερήσει τῆς τὰ πάντα βοσκούσης λαμπάδος, οἱονεί τινα δεύτερον ἐκ μηχανῆς ἥλιον τῇ νυκτὶ πράττοντες. quo loco forſan πλάττοντες ſcribendum.

Nocturni luminis inſtrumentis clareſcunt tenebræ.]

——*Noctem flammis funalia vincunt.*

Optimè hîc Ms. Oxon: *Et cæteris nocturni l. i.*

Sebaceis] Gloſſ. *Sebum* (ſic enim, non *Sebrum* legen-

legendum) λίπος. Ammian: lib.18. *Sebalem facem &c:*

Nec inermis quiſquam &c. proceſſit : ſed ſinguli fuſtibus, lanceis &c.] Infra lib. 8. *Hic lanceam, ille venabulum, alius gerebat ſpicula, fuſtem alius &c.* Accius apud Feſtum in *Rodus. Nec quiſquam à telis vacuus: &c: hic ferrum, alius ſaxum &c:*

Muniunt aditus.]

——— *Omnemq́; aditum cuſtode coronant.*

Canes &c: horricomes] Quales λασίους, πιναρὰ καὶ αὐχμηρὰ τῇ λάχνῃ Lucianus in Philopſeude vocat.

Gliſcente adhuc illo tumultu, retrogradi fuga domum faceſſo.] Plutarchus in Amator. narrat: Ἐν τῷ θορύβῳ ἡ κόρη φυγοῦσα, ᾤχετο διὰ τῆς χώρας. Infra hîc lib. 10: *Dum magiſter meus lectulo probè coaptando diſtrictius inſervit, & tota familia partim miniſterio venationis occupata, partim voluptario ſpectaculo attenta, &c: paulatim furtivum pedem proferens &c. curſu me celerrimo proripio.* Horatius.

——— *Fit clamor utrinq́;*
Vndiq́; concurſus: ſic me ſervavit Apollo.

Retrogradi fuga domum faceſſo] Supra hîc. *Me retrorſum celeri gradu in ſtabulum quo diverteramus recipio.*

Quanquam vitæ metas ultimas obiret.]

—— *Quanquam in media jam morte tenetur.*

Servius ad Æneid.12. *Metas vitæ dicimus, non mortis: mors enim infinita eſt.*

Non tamen ſui noſtriq́;, vel etiã priſtinæ virtutis oblitus &c:] Iuſtinus lib:9. *Non tamen priſtinæ gloriæ obliti, cecidere.* Infra lib. 9. *Nec tamen ſagacitatis &c: meæ prorſus oblitus &c:* et 7. *Nec tamen illa genuini vigoris oblita &c.* De Socrate 7.2. Valer. Maximus. *O immensã ſapientiam, quæ nec ipſo vitæ exceſſu oblivíſci ſui potuit!* E cõverſo apud Agathiam, Ἔφθογγον περιεπάθουν, ἀλκῆς ἁπάσης ἐπιλελησμένοι. Porro & hęc Noſter effinxit partim ex Virgilij illis,

——— *Nec talia paſſus Vlyſſes,*
Oblituſve ſui eſt Ithacus diſcrimine tanto:

partim ex his Saluſtij in Iugurthino. *Attamen virtutis memores &c.* et Catil: *Quo audacius aggredimini, memores priſtinæ virtutis.*

Jam faucibus ipſis hiantis Cerberi &c:] Id eſt, *eſurientis Cerberi*, ut 1. de eodem locutus. Sic

biare, & malis increpare apud Virgilium. Bene hîc Oxon: *ipſius h: c.* ſimile mendum ſupra pag: 109. ex Quintiliano ſuſtulimus.

Scænam deniq; quam ſponte ſumpſerat, cum anima retinebat.] Saluſtius. *Quem quiſq; locum pugnando vivus cœperat, eum amiſſa anima corpore tegebat.*

Varijs corporis ſui ſchemis ac motibus &c.] Ovidius in Herculis & Acheloi lucta.

——*Flexos ſinuavit corporis orbes.* Virgil: 5.

Corpore tela modo atq; oculis vigilantibus exit.

Ibidem. ——*Ille ictum venientem à vertice velox*

Prævidit, celeriq; elapſus corpore ceſſit.

Statius Theb. 6.—— *Motu Spartanus acuto*

Mille cavet lapſas circum ſua tempora mortes.

Curtius lib. 9. *Macedo lanceam emiſit, quam cum Dioxippus exigua declinatione corporis vitâſſet, &c:* et 6. *Alia tela clypeo excipiebat, alia corpore vitabat &c.* Scholiaſtes ad 2 lib: Apollonij, in pugna Amyci & Pollucis. Ὁ Ἄμυκος ἐπέκειτο μὲν &c: διεκκλινόμενος δὲ ἐκεῖνος ἄτρωτος ἦν. Lucianus in de Saltat: Ἅτε ἠσκημένος ἐν τῇ ὀρχηστικῇ, ῥᾳδίως οἶμαι διεδίδρασκε τὰς ἐπ' αὐτὸν τῶν ἀκοντίων ἀφέσεις. Bene autem *ſchemis corporis*. Agatharcides apud Photium. Πολλαχῶς τῶν σωμάτων τὰς θέσεις μετασχηματίζοντες.

Miſerum funeſtumq; ſpectamen aſpexi, Thraſyleonem noſtrum catervis canum ſævientium cinctum atq; obſeſſum, multiſq; numero morſibus laniatum.] Lib. 8. *Cerneres non tam hercle memorandum quam miſerandum ſpectaculum: canes copioſos ardentibus animis alios fugientes arripere, alios ſtantibus inhærere, quoſdam jacentes inſcendere, & per omnem noſtrum commeatum morſibus ambulare.*

Populi &c. turbulis immiſceor.] Lege ex Florent: & Oxon: Mss. *turbelis*. Lib. 3. *Inter ipſas Græcorum turbelas.* Ut à fuga *fugela*, ſic a turba *turbela.*

Noſtri ſermonis artes] *Sermonis fallacias* infra lib. 5. vocat. Servius Fuldenſis: *Veteres, artes pro dolis ponebant.* Infra lib. 10. *Maritum miris artibus perſuadet &c.*

Quidam procurrens è domo &c. incontanter lanceam medijs injecit urſæ præcordiis.] Claudianus.

Unus per medios, audendi pronior, enſe

Proſilit exerto, dictiſq; & vulnere torvus

Appe-

Appetit. ——— 2. in Ruffin:

Certatim gladios, & jam de proximo congerunt.] In Excerptis Euripidæis: —— πλησίον θρώσκουσί με. Contra de Alexandro Curtius lib. 9. *Cum unum procul tot manus peterent, nemo tamen audebat propius accedere.* et lib: 6. de Agide Lacedæmonio. *Nec quiſquam fuit qui ſuſtineret cominus congredi, procul miſſilibus appetebatur.* Virgilius, ubi de Mezentio. Pag: 78.

Non ulli eſt animus ſtricto concurrere ferro:
Miſſilibus longè, & vaſto clamore laceſſunt.

Thraſyleon, egregium decus noſtræ factionis] Æn: 11.

Ite, ait, egregias animas, quæ ſanguine nobis, &c:

ubi Servius. *Ingenti arte laudat potius quam miſeretur extinctos: ut præſentium animos &c: ſuccendat.* Idem fabulatoris propoſitum iſtius, eadem cœteros excitandi ſolertia.

Spiritu expugnato magis quam patientia.] Hegeſippus 5. 28. de Sabino. *Confectus vulneribus, ſpiritum prius quam bellum depoſuit.*

Neq; clamore, ac ne ululatu quidem &c.] Gellius 12. 5. *Nullos ejulatus, nullas complorationes, ne ullas quidem voces indecoras edebat.* Auctor ad Herenn: 4. de Tib: Graccho. *Nulla voce delibans inſitam virtutem, concidit tacitus.* Lucanus de Pompejo.

——*Nullo gemitu conſenſit ad ictum.*

Et paulo ante.

Continuitq; animam ne quas effundere voces
Poſſet, & æternam fletu corrumpere famam.

Plinius lib. 6. Epiſt. 20. *Poſſem gloriari, non gemitum mihi, non vocem parum fortem in tantis periculis excidiſſe.* & 7. 19. de Fannia. *Nullam vocem cedentem periculo emiſit.* Seneca cap. 3. ad Helviam, de veteranis. *Quamvis confoſſi, patienter, ac ſine gemitu &c. patiuntur.* In Eccleſiæ Smyrnenſis Epiſtola de Polycarpi paſſione. Οἱ μὲν (de martyribus ſermo) μάστιξι καταξανθέντες &c: τοὺς δὲ εἰς τοσοῦτον γενναιότητος ἐλθεῖν, ὥστε μήτε βρύξαι, μήτε στενάξαι τινὰ ἑαυτῶν. De Batavo milite perpeſſitio, Bredæ in ceſpitum ſcapha ab explorantis cuſpide vulnerato, recentior multò eſt memoria, quam ut ſcribi tanquam obliterata debeat.

Fidem ſacramenti &] Supra heic: *Per fidem ſacramenti, &c.*

Obnixo mugitu &c] Lib: 8. *Ferinos mugitus reiterans.* ubi notata confer.

Gloriam ſibi reſervavit, vitam fato reddidit.] Oppoſitione non diſſimili apud Iſocratem eſt, ἀντὶ θνητοῦ σώματος ἀθάνατον δόξαν ἀντικαταλλάττεσθαι. Auctor ad Herennium. *Decius vitam amiſit, at non perdidit.*

Vitam fato reddidit.] Sic τὸ ζῆν τῇ πεπρωμένῃ ἀποδοῦναι lib. 1. Diod: Siculus.

Ut uſq; diluculum, imo & in multum diem nemo quiſquam fuerit auſus beſtiam quamvis jacentem vel digito contingere.] Deſumpta puto ex his Ovidij, qui ſic de Meleagri apro.

Metam: 8. *Immanemq; feram, multa tellure jacentem*
Mirantes ſpectant, nec adhuc contingere tutum
Eſſe putant. ——— Virgilius de Arunte:
———*Nec telis occurrere virginis audet.*

ubi Servius. *Sic fuerat conſternatus, ut etiam vulneratam timeret.* Nicetas Choniates. Τὸν θῆρα (Andronicum Imperatorem fugientem) καὶ γυμνὸν ὄντα τῶν ἀμυντηρίων, οὐδὲν ἧττον ἐδεδίεσαν: καὶ παρὰ μόνην τὴν ἐκείνου θέαν κατέπλησσον. ubi malim κατεπτοήθησαν legi.

Niſi tandem pigrè ac timidè quidam lanius paulo fidentior &c.] Statius.

———*Timidè primum veſtigia jungens.*

Ante *pigrè & timidè* ſupplendum *etſi:* aut poſt *fidentior*, ſubaudiendum *cæteris:* aliter vix ſententia conſtabit. *Niſi* heic eſt *ſed:* cujuſmodi multa exempla Manutius ad Saluſtium congeſſit.

Pigrè ac timidè.] Lib. 3. *Contanter ac timidè.*

Utero beſtiæ reſecto, urſæ magnificum deſpoliavit latronem.] Legendum, ſi quid video, *urſâ.* deſpoliavit eum urſâ, quia urſam induerat. Sic ſupra lib. 2. *Aves, & muſcas induere.* et infra lib. 11. *aſinum exire.* Rectè & *utero beſtiæ.* Tertullianus (cap. 10. de fuga in perſecut:) de Iona. *Sed illum, non dico in mari, & in terra, verum in utero etiam beſtiæ invenio.* Virgilius de equo ligneo: ———*Vterumq; armato milite complent.* Iſidorus 11. 1. *Vterum ſola mulieres habent, &c. Auctores*

tamen

tamen uterum *pro utriuſque ſexus ventre ponunt.*

Thraſyleon nobis perimitur, ſed à gloria non perivit.] Cicero in Piſonem. *Perijt in mari, tamen ob virtutem gloria & laude vivit.* Symmachus 10.25. de Vettio Prætextato. *Licet naturæ lege reſolutus ſit, vivit tamen in memoria & amore cunctorum: atque hoc uno punit Invidiam, quod tantum ei Mors ad gloriam contulit, ut huic quoque Fortunæ livor debeat invidere.* Paterculus lib. 2. *Rapuiſti* (M. Antoni) *Ciceroni lucem, &c. famam vero gloriamq́; adeo non abſtuliſti, ut auxeris.* Otho apud Tacitum. *Mortem omnibus ex Natura æqualem, oblivione apud poſteros vel gloria diſtingui.* Julianus 1. Orat. Ὑπὲρ οὗ (κλέους) καὶ ἀποθνήσκειν ἄνδρες ἀγαθοὶ πολλάκις τολμῶσιν, οἷον πρὸς ἀργύριον τὴν δόξαν τὰς ψυχὰς ἀποδόμενοι. Seneca Suaſor. 2. *Optamus quoque pleriq́; mortem, adeo in ſecuram quietem receſſus eſt: at gloriæ nullus finis.* Himerius in Polemarchico: (ex Auguſtano Codice vulgatis tertia parte auctiore) Λυθέντι μὲν ὑπὸ τῆς φύσεως, ἓν καὶ τοῦ βίου τέλος καὶ τῆς μνήμης ἐστὶν ὁ θάνατος: πλεονεκτοῦντι δὲ σὺν ἀρετῇ, τῷ σώματι μὲν ἐξιέναι, τῇ δόξῃ δὲ μένειν λείπεται. Euripides.

Ἀρετὴ δὲ, κἂν ἀποθάνῃ τις, οὐκ ἀπόλλυται.

Serv: ad Virgil: illa. — *Breve & irreparabile tempus &c: Ideo amandas dicit eſſe virtutes, ut vitæ brevitas famâ & gloriæ meritis augeri poſſit.* Thales apud Auſonium.

Vita perit, mortis gloria non moritur.

Tacitus de Agricola. *Quanquam medio in ſpatio integræ ætatis abreptus, quantum ad gloriam longiſſimum ævum peregit.*

Concito gradu deſerentes.] Malè in editis quibuſdam *cito g. d.* Supra heic, *Rurſum concito gradu recurrentes.* et infra, *concito ſe gradu proripiunt.* Lib. 5. *Concito gradu viam pelago capeſſit.* et 9. *Concito gradu rectà ad civitatem feſtinat.*

Onere vecturæ, ſimul & aſperæ viæ toti fatigati.] Livius lib: 54. *Longo itinere fatigatum, & onere feſſum. Via fatigati*, κεκοπιακότες ἐκ τῆς ὁδοιπορίας. Joh. 4. 6.

Poculis aureis memoriæ defunctorũ commilitonum vino mero libant.] Aſconius Verr: 3. de Græcis. *Toties merũ libant, quoties & Deos & caros ſuos nominatim vocãt.*

Etenim nobis &c.] Bene Gruterus, *At enim:* & ita Oxon. Ms.

Sine ulla menſura] Ο'υκ ἐκ μέτρε. Ioh. 3. 34. Gloſſæ. Κατακόρως. *Saturatim, aſſatim.*

Tanta copia, & quidem ſolus potitus &c.] Lib. 8. *Cave ne ſolus exedas tam bellum &c: pullulum.* ubi dicta confer.

Pag: 79. Saliares ſe cœnaſſe cœnas crederet.] Oxon: *Salias ſe cœnaſſe crederet.* quomodo & Florent.

Ego vero, quanquam alias ordeum tunſum minutatim &c.] Florent: & Oxon. Mss. *Ego verò nunquam alias ordeo cibatus ſum minutatim &c:* Corruptum locum agnoſco, ad tempus tamen impunem dimitto.

Rimatus angulum quo panis reliquiæ &c.] *Neq; enim tam ſtultus eram, tamq; verè aſinus, ut, dulciſsimo illo cibo relicto; aſperrimum fœnum cœnarem.* Infra lib. 10.

Quo panis reliquiæ &c.] Plutarchus 6. 8. Sympos. Οὐκ ἀνθρώπες μόνον, ἀλλὰ κτῆνη μάλιστα πάντων ἐδωδίμων ἀναῤῥώννυσιν ἄρτος.

Fauces araneantes &c.] In quas jamdiu cibus non intraverat, & ob id ſitu obductas. ſic *labra incana ſitu* Ovidius dixit. & Catullus,

Plenus ſacculus eſt aranearum.

Paraſitus Plautinus.

——*Venter gutturq; reſident eſuriales ferias.*

Nocte promota latrones expergiti &c.] Horatius.

Vt jugulent homines ſurgunt de nocte latrones.

Promota nocte, ut apud Paulum, ἡ νὺξ προέκοψεν. Supra hoc lib: *Provectâ veſperâ.*

In Lemures reformati.] Non ſolum à Palat: Cod: ſed & Oxonienſi abſunt.

Jam ferme tertium qualum rumigabam.]

——*Et inattenuata manebat*

Sic quoq; dira fames.—— In vet: Onomaſt: *Quallus*, κάλαθος.

Huic me operi attentum clara lux oppreſſit.] Livius lib: 9. *Plenos crapula eos lux oppreſſit.* Cicero in de Amicitia. *Quoties illum lux aliquid noctu deſcribere ingreſſum, quoties nox oppreſsit cum cœpiſſet mane!*

Tandem deniq; aſinali verecundia ductus, ægerrimè tamen digrediens &c.]

Ite domum paſti, ſi quis pudor, ite juvenci.

Vilem laciniam.] Cyprianus in de Chriſti nativit: *Panniculi pro purpura, pro byſſo in ornatu regio lacinia congeruntur*. Gloſſ: Iſidori. *Lacinioſum, pannoſum, lacerum*.

Verbis quæ dolebat minora facientes.]

Λύπης γὰρ οὔσης ὅιδεν ἰᾶσθαι λόγος.

Et, Ψυχῆς νοσούσης ἐστι φάρμακον λόγος.

Infra lib. 8. *Verbis palpantibus doloris ſtimulum obtundere.*

Salutis & pudicitiæ] *Of your life, and of your honour.*

Brevem patientiam noſtro compendio tribue.] Lib. 7. ille. *Ego arbitror latrones, &c. nihil anteferre lucro ſuo debere*.

Quos ad iſtam ſectam neceſſitas paupertatis adegit.] Phorm. 5. 1. *Quod ut facerem, egeſtas me impulit.* Donatus. *Venialis ſtatus.* Servius ad Æneid. 3. de Achæmenide. *Utitur veniali ſtatu per excuſationem paupertatis.* Sirachides 27. 1. *Propter inopiam multi deliquerunt.* Ita vivitur. at (quod de meretrice Juriſconſultus) *Non eſt ignoſcendum ei, qui paupertatis obtentu vitam turpem agit.* l. 43. §. 4. de ritu nupt. Et nota hîc inprimis *neceſſitatis* vocem. Apud Suidam. Ἀνδρὶ πεινῶντι κλέπτειν ἐστ᾽ ἀναγκαίως ἔχειν. Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης τι ποιούντων. Heliodorus lib. 1. de Thyami latronum Duce. Γένος τι ὄντα τῶν ἐπὶ δόξης, καὶ πρὸς ἀνάγκης παρ᾽ ὀργὴν τὰ βίον ἑλόμενος.

Quos ad iſtam ſectam neceſſitas paupertatis adegit.] Donatus ad 1. 1. Andr: *In conditione turpiſſimi nominis, multum ſumitur excuſatio voluntatis.*

Parentes autem tui de tanto divitiarum cumulo, quanquam ſatis cupidi, tamen ſine mora parabunt ſcilicet idoneam ſanguinis ſui redemptionem.] Tatianus ex Juſtino Martyre. Ἐκείνοις (λῃσταῖς) ἔθος ἐστι ζωγρεῖν τινας, εἶτα τοὺς αὐτοὺς μισθοῦ τοῖς οἰκείοις ἀποκαθιστᾶν. Quintilianus 5. Declam. *Piratica feritatis ingenium eſt, in captivorum taxatione ſolos redimentes æſtimare*. Idem 6. *Non tenuiſſent* (latrones) *juvenem, niſi redempturos parentes talem filium crediſſent*. Ibidem 9. ille. *Literas de redemptione ſcripſi patri (Deos teſtor) ſoli: qui enim ſentire viderer de parentis affectu, ſi hoc incolumi redemptionem ab alio petiviſſem?* Homerus Iliad: de

Chryſe Briſeidis captivæ patre:

Ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
Λυσόμενός τε θύγατρα, φέρων τ᾽ ἀπερείσι᾽ ἄποινα.

Philo lib. Ὅτι πᾶς ὁ σπȣδ: *Πατέρες υἱῶν τιμὰς κατέθηκαν, καὶ υἱοὶ πολλάκις πατέρων, ἢ κατὰ λῃστείας ἀπαχθέντων, ἢ κατὰ πόλεμον αἰχμαλώτων γενομένων.* Hinc illud (congruè) de Barbaris 8. 3. apud Philoſtratum. *Ἐπιχώριον αὐτοῖς καὶ τοὺς αὐτῶν ἀποδίδοσθαι, καὶ ἀνδραποδισθέντων μὴ ἐπιστρέφεσθαι.* *Cupidi* hîc non eſt quod infra 11. *cupienti voluntate præditi*, ſed *avari*. In vet: Onomaſt: *Cupidus: πλεονεκτικός.* Ita optimè 1. Tim. 6. 10. Interpres vetus *φιλαργυρίαν* *cupiditatem* vertit. quod tamen Bezæ eruditioni non potuit ſatisfacere. Iſidorus 10. *Cupidus, à cupiendo multum &c. vocatus. Sanguis* metonymicè, ut 10. *Neceſſarium ſui ſanguinis munus aggreditur.* id eſt, *ſororis.* et 5. de ſororibus Pſyches, *Inimicus ſanguis.* Hieronymus in Marcellæ Epitaph: *Cum illa diligeret ſuum ſanguinem &c.* Tacit: Annal: 4. *Precatus &c: ne ſecus quam ſuum ſanguinem foveret ac tolleret.* Valer. Max. 5. 9. de Hortenſio, etſi improbam, hæredem filiam inſtituente. *Honorem ſanguini reliquit.* Tibullus.

Quicquid agit, ſanguis eſt tamen illa tuus.

Apud Quintilianum Declam: 18. uxor de filio loquens ad maritum ſuum. *Viſcera de tuis concepta vitalibus, ſanguinem qui de tua fluxit anima.* Pro *ſcilicet*, & hîc & alibi Colvius *ilicet* reponebat: malè hoc nomine meritus de Auctore noſtro, qui voluit Græcum *δηλαδὴ* exprimere. ſic 7. *Quin potius effaris ubi puerum ejuſdem agaſonem, necatum ſcilicet, occultaris?* et alibi in his libris.

His & ſimilibus blatteratis &c.] Lib. 9. *Has & ſimiles affanias fruſtra adblatterantes &c.* et 8. *Hæc, & hujuſcemodi mutuo blaterantes &c:* Oxon: & Florent: *His, & his ſimilibus &c:* quod & rectum puto.

Nequicquam dolor ſedatur puellæ.] *Mæſtum me, atque etiam tum trepidum variis ſolabatur affatibus: nec tamen indignationem injuriæ quæ inhæſerat altius meo pectori, permulcere quivit.* Supra lib. 3.

Inter genua ſua depoſito capite, ſine modo flebat.] Horatius. ——— *Rufus poſito capite, ut ſi*
Filius immaturus obiſſet, flere &c.——— In Tabula

Cebe-

Cebetis. Ἡ τὴν μάστιγα ἔχουσα, καλεῖται Τιμωρία· ἡ δὲ τὴν κεφαλὴν ἐν τοῖς γόνασιν ἔχουσα, Λύπη.

Blando quantum poſſet ſolaretur alloquio.] Terent: Adelph. —*Et iſtam quod* (id eſt, *quoad*) *potes Fac conſolere.* Servius ad Æneid. 10. *Eſt alloqui, conſolari.* Catullus.

Qua ſolatus es allocutione?

Scriptor Sapient: 8. 9. παραίνεσις φροντίδων. ubi Vetus, *allocutio.* ſic Seneca in Troadibus *in luctu alloqui* dixit. Onomaſt: vetus doctiſsimum. *Alloquor.* ἐνασμενίζω.

Nec tamen puella quivit ullis ſermonibus ab inceptis fletibus avocari.] Οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι. vide ad Matth. 2. 18. adnotata.

Sed altius eiulans &c.] Malè ex Florent. Elmenhorſtius. *auctius e.* Infra lib.8. *Infortunium domus herilis altius miſerantes.* *Altius* hoc loco autem, quia eam conſolabatur anicula. Apud Terentium. *Quid conſolare me?* ubi Donatus. *Vt ſolet, in vero angore, ipſa conſolatione ægreſcit dolor.*

Aſsiduis ſingultibus ilia quatiens, mihi quoq; lacrymas excuſsit.] Horatius.

Vt ridentibus arrident, ita flentibus adſunt
Humani vultus. —— Vide quæ ad Joh. 11. 33. adnotavimus.

An ego miſera, tali domo, tanta familia, tam caris vernulis, tam ſanctis parentibus deſolata &c.] Sirachidis 38. 20. Latinus Interpres. *In abductione permanet triſtitia.* ubi optimus Expoſitorum Grotius. *Abductione ab iis quibuſcum vixeris.* Apud Catullum.

Egone à mea remota hæc ferar in nemora domo?
Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?

In Milite Plautino. ——*Quidni ego fleam?*
Vbi pulcherrimè egi ætatem, inde abeo.

Cicero exul ad Atticum. *Poſſum oblviſci qui fuerim, non ſentire qui ſim?* Apud Plautum in Rudente illa:

Hæc parentes haud mei ſcitis miſeri,
Me nunc miſeram ita eſſe uti ſum.— In Quintiliani Declam. Divitis filius piratarum captivus. *Naturâ redit in extremis triſtis præterita voluptatis recordatio: et mihi cũ generis conſcientia, cũ fortuna conſcius aliquando fulgor,*

fulgor, &c: domus, familia, amici, cæteraq́; nunquam videnda, in ultima mortis exſpectatione ſuccurrerent, &c. Saluſtius apud Nonnium. *Ac tum maximè, uti ſolet, extremis in rebus, ſibi quiſque cariſſimum domi recordari.*

Vernulis.] Gloſſ: Οἰκογενὴς, ὑποκοριστικῶς: *vernula.*

Parentibus deſolata] Ut apud Euripidem illa,

Μόνη μονωθεῖσ' ἀπὸ πατρὸς καὶ μητέρος.

Infra lib. 10. *Deſolatam puellam, parentumque præſidio viduatam.*

Parentibus deſolata.] Hieronymus in Epitaphio Paulæ. *Inter hoſtium manus, & captivitatis duram neceſſitatem, nihil crudelius eſt, quam parentes à liberis ſeparari.*

Inque iſto ſaxeo çarcere &c.] Cujuſmodi lib. 7. *domum lapideam* dixit. Et rectè *carcerem* vocat, etſi *ſpeluncam*, eam: *Eſt* enim *carcer undecunque exire prohibemur*. Servius ad Æneid. 1. Sic infra lib. 5. *carcerem beatum* habemus.

Sub incerta ſalutis & carnificinæ laniena.] Paterculus lib. 2. *In quam arcto ſalutis exitĳque confinio fuerimus &c:* Apud Senecam Controverſ. 3. 5. *Nihil eſt miſerius, quam incertum inter vitam mortemq́; deſtitui.* ejuſmodi Deuteron. 28. 68. ſtatum deſcriptum vide. Rectè autem Beroaldus monuit *incerto* legendum. ſic 7. Declam: Quintilianus *incertum accuſationis.* 8. *incertum orbitatis.* 14. *incertum interpretationis.* et 15. (ut heic Apuleius noſter) *ſalutis incertum.* In Cod: Theod: de Equ: currul: *incertum contentionis:* apud veterem Bibliorum Interpretem 1. Tim. 6. 17. *incertum divitiarum.* Scholiaſten ad 2. Carm. Horat: *incertum maris:* et infra hoc ipſo libro, *venerationis incertum.* Obiter corrigatur Zenò Veronenſis Serm: de Continentia. *At illa ægra faſtidio novem menſium non baiulat pondus, ſub incerta partu parientis de ſalute non gemit.* ſcribe, *ſub incerto parturientis naſcentiſque de ſ. n. g.*

Inter tot ac tales latrones &c: omninò vivere potero?] Tacitus Annal: 14. de Poppæa. *Puella &c: inter centuriones ac milites, præſagio malorum jam è vita exempta.*

Vel

Vel omninò vivere potero?] Apud Quintilianum 6. Declam: *Cæci etiam litigare poſſunt, captivi nec vivere.*

Animi dolore &c: fatigata, marcentes oculos dimiſit ad ſoporem.] Fuſè ad Luc. 22. 45. in hanc mentem dixi. porro *demiſit*, non *dimiſit* legendum. Propert.

——— Somno demiſſa recenti.

Jam commodum conniverat.] Id eſt, ut infra 11. *Necdum ſatis conniverat.* ſic ſupra lib. 1. *Commodum quieveram.*

Cum repente lymphatico ritu ſomno recuſſa &c.] Lib. 8. *Velut quodam tormento, inquieta quiete excuſſa, luctu redintegrato prolixum heu heu eiulat.* Apud Senecam Octavia.

Tremor, & ingens excutit ſomnos pavor,
Renovatq; luctus & metus miſeræ mihi.

Ovid: 4. Faſt: *Excutitur terrore quies.* —— Lucanus.

Quos agitat veſana quies, ſomniq; furentes.

Virgilius. *Excutitur ſomno.* —— ubi Servius. *Vt appareat terroris eſſe, non ſatietatis.* Idem effectus enim terroris mala ex conſcientia. Claudianus in Ruffinum.

Nec recipit ſomnos, & ſæpe cubilibus amens
Excutitur. —— Chryſoſtomus Homil. 6. ad Antiochenos. *Δεδοικότες καὶ τρέμοντες, &c: καὶ ἐκ μέσων ὕπνων ἀναπηδῶντες ἀπὸ τῆς διηνεκοῦς ἀγωνίας.*

Et pectus etiam palmis infeſtis tundere, & faciem illam luculentam verberare incipit.] Supra lib. 3. *Percuſſit faciem ſuam manibus infeſtis.* Ovid: 10. Metam:

—— Pariterq; ſinum, pariterq; capillos
Rupit, & indignis percuſſit pectora palmis.

Seneca Troad. *Vacat ad crebri verbera planctus*
Furibunda manus. —— Virgil: Ceiri.

Incipit ad crebros inſani pectoris ictus
Ferre manum, aſſiduis mulcens præcordia palmis.

quo loco *mulcans* repoſuerim. Juvenalis 13.

——— Nec pugnis cædere pectus
Te veto, nec plana faciem contundere palma.

Faciem luculentam ſupra etiam 2. dixit.

Cauſas novi & inſtaurati mœroris requirenti &c:] Seneca jam dicto loco,

Quis

Quis te repens commovit afflictam metus?

Oxon: *doloris & mæroris requirenti.*

Heu, nunc certè, nunc maximè funditus perij.] Apud Euripidem Helena.

Ὄλωλα, ψεῦδα τ' ἐμὰ, κ' οὐδὲν ἔτ' εἰμι.

In Sticho Plautina:

Nunc ego hercle perij planè, non obnoxiè.

Perpetuò perire Terentius plus ſemel vocat. Infra heic lib: 5. *Se nunc maximè prorſus periiſſe iterans.*

Laqueus aut gladius, aut certe præcipitium proculdubio capeſſendum eſt.] Cum notaverim mihi elegantes aliquot Auctorum locos, in quibus tria hæc conjuncta occurrunt, eos ad aliorum ſive uſum, ſive delectationem, libens oblata occaſione iſta in medium proferam. Horatius.

Voles modo altis deſilire turribus,
Modò enſe pectus Norico recludere:
Fruſtraq; vincla gutturi innectes tuo,
Faſtidioſa triſtis ægrimoniâ.

Valer: Max: 9. 12. *Ferrum acuant, &c: laqueos apprehendant, vaſtas altitudines circumſpiciant.* Cornelia apud Lucanum 9. —— *Nunquam veniemus ad enſes,*
Aut laqueos, aut præcipites per inania jactus.

Idem 8. *Aut mihi præcipitem nautæ permittite ſaltum,*
Aut laqueum collo, tortoſq; aptare rudentes,
Aut aliquis Magno dignus comes exigat enſem.

Phædra apud Senecam.

Decreta mors eſt, quæritur fati genus.
Laqueóne vitam finiam, an ferro exigam?
An miſſa præceps arce Palladia cadam?

Phyllis in Epiſtolis Ovidianis.

Eſt ſinus adductos modicè curvatus in arcus,
Vltima prærupta cornua mole rigent.
Hinc mihi ſuppoſitas immittere corpus in undas
Mens fuit. ——— Et poſt:
——— *Sæpe cruenta*
Traiectam gladio morte perire juvat.
Colla quoq; infidis quæ ſe nectenda lacertis
Præbuerant, laqueis implicuiſſe juvat.

In Andria Terentiana. —— *Occidi,*

Vtinam

Vtinã eſſet mihi aliquid heic quo nunc me præcipitẽ darem. ubi Donatus. *Non dixit gladium aut laqueum, ne eſſet Tragicum.* Seneca 7. Controverſ. 1. *Hæc eſt conditio generis humani quod naſcimur uno modo, multis morimur. Laqueus, gladius, præceps locus, &c: mille aliæ mortes inſidiantur miſeræ huic animæ.* Plinius 2. 63. *Ne lacerum corpus abrupta diſpergerent, ne laquei torqueret pœna præpoſtera, &c: ne ferri cruciatus ſcinderet corpus.* Chryſoſtomus Homil: 66. ad Pop: Antioch: Τοὺς βρόχους ἀνάπτοντας, καὶ τοὺς κατὰ κρημνῶν ἀφιέντας ἑαυτοὺς, καὶ διὰ μέσων ξιφῶν ἑαυτοὺς ἀναιροῦντας οὐ σφόδρα οἰκτείρομεν. Apud Quintilianum 15. Declam: *Datum eſt remedium dolori, qui ſæpe in laqueos, in præcipitia compulit: qui cruciatus laborantis animæ vulneribus emiſit.* Ibidem 11. *Subtraham omne ferrum, incîdam quoſcunque ſtrinxeris nexus, ab omni revocabo præcipitio.* et 18. *Si ſaucium palpitantemque juſſiſſes adigere ferrum, premerem clauſis vulneribus animam: ſi ſtringeres aptatos ad colla nexus, conarer abrupto deſilire laqueo: ſi verò injiceres manum ad præcipitia properanti, flecterem in plana curſum.* Lampridius de Heliogabalo. *Prædictum eidem erat à ſacerdotibus Syris biothanatum ſe futurum: paraverat igitur funes blatta & ſerico & cocco intortos, quibus ſi neceſſe eſſet, laqueo vitam finiret. paraverat & gladios aureos quibus ſe occideret, ſi aliqua vis urgeret, &c: fecerat & altiſſimam turrem, ſubſtratis aureis gemmatiſque ante tabulis, ex qua ſe præcipitaret.*

Ad hæc anus ſubiratior, dicere eam ſæviore jam vultu jubebat, quid, malum, fleret.] Callimachus apud Suidam.

——— Τί δάκρυον εὖδον ἐγείρεις;

Hippolitus apud Senecam.

Effare aperte quis gravet mentem dolor.

Afranius apud Nonnium.

Quid iſthuc eſt? quid fles? quid lacrymas? largitus proloquere.

Ait *ſubiratior* Apuleius. Servius ad 6. Eclog. *Conſolantis & hoc officium eſt, ut mœrentem ſtrictim & objurget.*

Poſtli-

Poſtliminio preſſæ quietis lamentationes licentioſas refricaret.] Id eſt, *renovaret*. In Palat. & Oxon. Mss. *replicaret*. malè. Onomaſt. vetus. *Refrico. ἀνανεῶ.* Cicero in Familiaribus. *Ne refricem &c. deſiderium ac dolorem tuum.* vide Colvium. Pro *preſſa*, in dicto Oxon. Cod: *preſſim* legitur. at rectum *preſſa* illud, id eſt, *prementis*. ſic alibi *fletam*, id eſt, *flentem mulierem* dixit. *Prementis quietis*, ut 5. *exordio ſomni prementis.* et ſupra hîc, *Quo ſomnus obvius mortalium corda &c: premit & invadit.*

Compendio tuæ redemptionis fraudare juvenes meos deſtinas?] Oxon: *deſinas*.

Lacrymis iſtis, quas parvipendere latrones conſuevere &c:] Apud Achillem Tatium tamen. Δάκρυα καὶ λῃστὴς αἰσχύνεται. et Nicetam Choniatem in rebus Manuelis Comneni. Καὶ κακοῦργος ὅστις δὴ παράβολος ἐστι δάκρυσι, καὶ λίθοις παρυπείκει. Sed *ſententia* (ut rectè ad Virgilium Servius) *ad negotiorum qualitatem aptantur, nec ſemper generales ſunt.* Et nota, *lacrymas parvipendere*. Suidas. Κλαίειν ἐᾶσαι: καταφρονῆσαι, παρ' οὐδὲν λογίζονται.

Parce mi parens.] Bene hoc ad vetulam. Heſychius. Μήτηρ, ἡ πρεσβυτέρα πᾶσα.

Parce mi parens, & duriſſimo caſui meo, pietatis humanæ memor, ſubſiſte.] Apud Solinum filius Crœſi. *Parce patri meo Cyre, & te hominem eſſe vel ex caſibus noſtris diſce.* Apud Auctorem ad Herennium. *Fer manſuetè fortunam: nos quoque fuimus beati: noſce te eſſe hominem.*

Nec enim ut reor &c. tibi miſeratio exaruit.]

——Non tua ſunt duro præcordia ferro
Vincta, nec in tenero ſtat tibi corde ſilex.

Lactantius 3.22. *Cum natura hominis imbecillior ſit quam cæterorum animalium, quæ vel ad perferendam vim temporum, vel ad incurſiones à ſuis corporibus arcendas naturalibus munimentis Providentia cæleſtis armavit, homini quia nihil iſtorum datum eſt, accepit pro omnibus iſtis miſerationis affectum.* Tacitus Annal: 4. *Sunt molles in calamitatem mortalium animi.* Juvenalis.

——Molliſſima corda
Humano generi dare ſe Natura fatetur.

Scho-

Scholiaſtes. *Humanitatem & miſericordiam Natura hominibus non negavit. Exaruit*, ut in Plauti Milite.

Nec dum exarui ex rebus amœnis & voluptarijs.

Ammianus lib. 22. *Nondumq; apud eos penitus Muſica exaruit.*

Specioſus adoleſcens.] *Specioſum* heic non ad ſtatum refero, ut in l. 100. de V. S. ſed ad formæ venuſtatem. ſupra lib. 3. apertius *juvenem forma ſpecioſa* dixit. Gloſſ. *Specioſus, &c.* εὐειδής.

Tantulo triennio major in ætate.] Plaut: Bacchide:

Triduum non inter eſt eos ætatis, uter major ſit.

Mecum primis ab annis nutritus &c.] Ovid: 2. 5. de Ponto.

Tu comes antiquus, tu primis junctus ab annis.

Virgilius Æn: 2.

Pauper ad arma pater primis huc miſit ab annis.

et bene ab hac re exaggeratio petita. Apud Quintilianum 9. Declam: *A primis ætatis annis junxerat nos potentiſſimus amor ille puerilis.* Maximianus.

Par ætas animos conciliare ſolet.

Andronicus, vel quiſquis alius, Nicomach. 8. 16. Μέγα πρὸς φιλίαν, καὶ τὸ συντεθράφθαι, καὶ συνήλικας εἶναι. Scholiaſtes Vetus Horatij ad Carm: 1. 36. *Vult videri per hoc quod ſimul togas mutaverint, ætatis æqualitatem augere amicitiam.* Ariſtænetus 1. 18. Ἡ χρόνου ἰσότης ἐπὶ ἴσας ἡδονὰς ἄγουσα δι' ὁμοιοζύγου φιλίαν παρέχεται. Idem Quintilianus 16. Declam: *A primis ſtatim ætatibus in eandem coire vitam, habet aliquem fraternitatis affectum.* et Declam: 321. *Conſuetudo alienos etiam, ac nulla conſuetudine* (lege *neceſſitudine*) *inter ſe conjunctos, componere & adſtringere affectibus poteſt: conſuetudo acta pariter infantiæ, pueritiæ, ſtudia, luſus triſtitia* (lege *triſtia*) *ioci.* Plutarchus in de lib: educ: Ἡ συντροφία ὥσπερ ἐπίδυνον ἐστι τῆς εὐνοίας. Petronius. *Vetuſtiſſima conſuetudo in ſanguinis pignus tranſit.* Non mirandum ergo quod hîc ſequitur de affectione & nuptialibus tabulis. Ovidius.

Par ætas, par forma fuit, primaſq; magiſtris
Accepere artes, elementa ætatis ab iiſdem,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Hinc amor amborum tetigit rude pectus, & æquum
Vulnus utrique dedit. ——— Metam: 9.

Individuo contubernio.] In Apologia. *Qui in individuo contubernio mecum vixit.* Infra lib. 11. *Contubernijs ſacerdotum individuus.* contra apud Valer: Maximum *dividuum contubernium.* Tertullianus ad Vxorem. *Convictus, & individuus uſus.* Maximianus.

Per multos, quibus indiviſi viximus annos.

Sanctæ caritatis affectione mutuò mihi pignoratus.] Scribe, *affect. mutua mihi p.* ſic ſupra lib. 2. *Voluntate mutua tibi mancipata.*

Pacto jugali pridem deſtinatus.] *Deſtinare* vox nuptiis accommoda. Perſius. ——— *Fortique marito Deſtinet uxorem.* ——— Plinius lib. 5. Epiſt: 16. de Fundanij filia. *Iam deſtinata egregio juveni, &c:* Ulpianus I C. *Si patronus ſibi deſponderit aliam, vel deſtinaverit.*

Conſenſu parentum, tabulis etiam maritus nuncupatus.] Ut & hoc nomine tam immaturum funus mihi luctuoſius evaderet. Plinius jam citato loco. *O triſte planè acerbumq; funus! morte ipſa mortis tempus indignius! jam deſtinata egregio juveni, jam electus nuptiarum dies.* Ait, tabulis *maritum* nuncupatum eum. Virgil: de Chorœbo.

Et gener auxilium Priamo Phrygibuſq; ferebat.

ubi Servius. *Secundum ſpem illius dictum eſt. Gener dicitur & qui eſt, & qui eſſe vult: ſic etiam maritus: unde in 4.*

Quos ego jam toties ſum dedignata maritos.

Thamyris ad Teclam apud Baſil: Seleucienſem. Πείσθητί μοι τῷ σῷ Θαμύριδι: καὶ γάρ εἰμι σὸς, εἰ μηδέπω τῷ γάμῳ, τῷ νόμῳ λοιπὸν, καὶ ζῶσ' ἐπὶ σοί μοι γεγενημέναις συνθήκαις. additur, *conſenſu parentum:* nec de nihilo. *non omnis enim poteſtas nuptiarum in patre eſt.* Donatus ad 1. 5. Andr: In l. 2. ff. de ritu nupt: *Nuptiæ conſiſtere non poſſunt, niſi conſentiant omnes: id eſt, qui coëunt, quorumque in poteſtate ſunt.* vide & l. 18. eod:

Ad nuptias officio frequenti cognatorum & affinium ſtipatus.] Artemidorus Oneirocrit. 2. Τὰ αὐτὰ ἀμφοτέροις συμβαίνει, τῷ γαμοῦντι καὶ τῷ ἀποθνήσκοντι· οἷον, προ-

πομπὴ

πομπὴ φίλων, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. Et bene hîc *officio:* In Apologia. *Nuptiæ ne illæ fuerant, an aliud celebratum officium?* hic *amici nuptiarum officium celebrare* in Claudio Suetonii.

Cognatorum & affinium.] Gloſſæ. *Cognatus.* Εὐγενὴς ἀπὸ θηλείας. *Cognatio,* εὐγένεια· ἀπὸ ἐπιγαμίας θηλείας. ſcribe cum Vulcanio (quod & inviſo nos eo ſuſpicati ſumus) συγγενὴς, et συγγένεια. In eod: Gloſſario. *Affinis.* ἀγχιτέρμων, καὶ ὁ κατ' ἐπιγαμίαν συγγενής.

Tota domus lauris obſita.] Servius ad Æneid. 6. *Domum latam frondes indicant feſtæ.* Juvenalis.

Ornentur poſtes, & grandi janua lauro.

Scholiaſtes. *Ad honorem nuptiarum: ſic enim ſolent in nuptiis præparare.* Sunt autem hæc verba, cum ſequentibus, paulum verſo ordine, verſiculus, ex neſcio quo Veterum deſumptus. videtur conceptus fuiſſe ad hanc faciem:

Obſita tota domus lauris, & lucida tædis.

et plura id genus latent in Scriptore iſto. Infra hoc lib: *Talis ad Oceanum pergentem Venerem comitatur exercitus.* ex illis neſcio cujus, Catulli forſan.

Qualis ad Oceanum Venerem comitatur euntem, &c.

ſic & 8. de Pegaſo. *Dum in altum, & adusq; cælum ſubſilit, ac reſultat, formidans ſcilicet igniferæ morſum Chimeræ.* Quæ clare ex his deprompta, fortaſſe Ovidianis.

Scilicet igniferæ morſum timet ille Chimeræ,
Indeq; ad extremum ſubſilit uſq; polum.

Ita lib. 11. *Et Sol curvatus intrahebat veſperam.* Quæ nemo citius legat quam ſenarium agnoſcat. Hujuſmodi multa, ex ipſo etiam Cicerone adnotavit, & ſub uno conſpectu poſuit ad Catilin. 1. Muretus.

Tunc me gremio ſuo mater infœlix tolerans, mundo nuptiali decenter ornabat: mellitiſque ſaviis crebriter ingeſtis, jam ſpe futura liberorum votis anxiis propagabat.] Claudianus.

Ac velut officijs trepidantibus ora puellæ
Spe propiore tori mater ſolertior ornat
Adveniente proco, veſteſq; & cingula comit
Sæpe manu, viridique anguſtat iaſpide pectus:

Subſtringitq; comam gemmis, & colla monili
Circuit, & baccis onerat candentibus aures.

Oxon: *manto nuptiali*. Pro *ſpe futura*, puto *ſpem futuram* legendum. *Spem propagare* heic, ut 5. *familiam propagabimus*. et nota, *votis anxijs*. Servius ad Æn. 8. *Ineſt ſemper in matribus votum*.

Cum irruptionis ſubitæ gladiatorum impetus &c.]

——— *Subita prædonum manus*
Aggreſſa ferro facinus occultum tulit.

Cubiculum noſtrum invadunt.] Quintilianus 2. Declam. *Cubiculi fores &c: impulſu effringuntur*. Gloſſ: Ὑπεισέρχομαι βιαίως. *invado*.

Nudis & infeſtis mucronibus coruſcans.] Lib. 3. *Coruſcant in modum ortivi Solis ignis & mucro. Infeſtis* lectio non inconcinna. Supra lib. 1. *Spatham &c. infeſto mucrone devoraſſe*. ad quem locum plura. At in Oxon: Bertin: Mss: et quibuſdam editis, *incertis m.* unde non magna mutatione *intectis* legas. ſic 9. junctim, *nudis & intectis pedibus*. et 10. *nudo & intecto corpore*. prætulerim tamen vulgatam lectionem.

Exanimem ſævo pavore.] Æneid. 4. *Audijt exanimis*. ubi Servius. *Territa: nam exanimatus eſt mortuus*. *Pavore exanimem* dixit & Tacitus, à quo Noſter deſumpſit.

Trepidæ de gremio matris rapuere.] Achilles Tatius. Βοὴ τις περὶ τὰς θύρας ἐξαίφνης ἦν, καὶ εὐθὺς εἰστρέχουσιν ἄνθρωποι μεγάλοι καὶ πολλοὶ, μαχαίρας ἐσπασμένοι· καὶ ἐπὶ τὴν κόρην πάντες ὥρμησαν. Ad oram heic Msti. Oxonienſis adſcripſerat quiſpiam,

De medio matris deripuere ſinu.

De gremio matris rapuere.] Virgil:

——— *Gremijſq; abducere pactas*. ubi Servius. *Exaggeratio eſt, quod ait, gremijs abductas.*

Sic inſtar Athracis, vel Pirithoi, &c. diſpectæ diſturbatæq; nuptiæ.] In Lexiphane Luciani. Ἐξοικεῖν ἔμελλε τήμερον εἰς ἀνδρὸς τὴν θυγατέρα, καὶ ἤδη ἐκάλλυνεν αὐτήν· (ſupra hîc, *mundo nuptiali mater me decenter ornabat*) εἶτα μεμβρανῶδές τι καθαρὸν ἐμπεσὸν, τὴν ἑορτὴν διέκοψε. Pro *inſtar*, lege cum Oxonienſi *ad inſtar:* ſic paſſim Apuleius. In eodem, & Vicent; edit; *deſpecta*. Idem Codex

Atthi-

Atthidis. at vide heic Beroaldum. verba *vel Pirithoi* abſunt à Ms. illo, nec non à Vicentiæ edito.

Sæviſſimo ſomnio &c. redintegratur &c.] In Senecæ Octavia,

Confuſa triſti proxima noctis metu
Viſuq́; (nutrix) mente turbata feror.

Apud Plutarchum in de Virtut: & vitio:

Ὅταν δὲ νυστάζοντά με λύπη λάβῃ,
Ἀπόλλυμαι ὑπὸ τῶν ἐνυπνίων. ——

Dido apud Virgil: —*Quæ me ſuſpenſam inſomnia terrent?* Servius ad Eiuſdem 1. *Eſt quies quæ poteſt etiam ſomniorum terrore turbari.*

Sæviſſimo ſomnio.] Supra lib: 1. *Sæva & gravia ſomniare.*

Violenter abſtracta.] Terent. Adelph.

——————— *Et iſtam*
Pſaltriam unà illuc mecum hinc abſtraham.

ubi Donatus. *Non, abducam, ſed (quod ſævientis eſt) abſtraham.*

Pedibus fugientem alienis.] Lib. 6. *Quid meis pedibus facere contendis?*

Talis aſpectus atrocitate perterrita, ſomno funeſto pavens excuſſa ſum.] Theocritus, vel, ſi mavis, Moſchus.

Ἡ δ' ἀπὸ μὲν στρωτῶν λεχέων θόρε δειμαίνουσα,
Παλλομένη κραδίην· τὸ γὰρ ὡς ὕπαρ εἶδεν ὄνειρον.

Propertius Cynthiam ſuam naufragantem ſomnians.

Iamque ego conabar ſummo me mittere ſaxo,
Cum mihi diſcuſſit talia viſa metus.

Somno funeſto pavens excuſſa ſum.] Seneca Troad:

Mihi gelidus horror ac tremor ſomnum excutit.

et Herc: Oeteo. —— *Hinc meum pectus timor*
(Altrix) laceſſit, hinc rapit ſomnos pavor.

Philoſtratus 1. 13. Πηδήσεται ἡ καρδία, θαμὰ ἐκθρώσκοντος τοῦ ὕπνου· ὃ δὴ μάλιστα περὶ τοὺς ἐρῶντας φασὶ γίνεσθαι.

Nec vanis ſomniorum figmentis terreare.] Apud Euripidem:

Ψευδεῖς ὄνειροι χαίρετ', οὐδὲν ἦτ' ἄρα.

et propriè hìc *vanis*. Lucanus.

Ecquid (ait) vani terremur imagine viſus?

Propertius.; *Si non vana canunt mea ſomnia.* —— Quintilianus 10. Declam: *Non fictus aut fucatus habitus: nec, ut ſomniorum vanitate conſpicitur.*

Contrarios eventus nonnunquam pronunciant.] Vide hîc Elmenhorſt: & adde Plinij lib: 1. Epiſt: 18. *Pronunciant* valet *nunciant*: nemo itaque in *prænunciant* mutet. ſupra lib. 1. *Porro eadem literis Demeas meus pronunciat*, ubi & male *porro nunciat* ſubſtituunt. Iſidorus Orig: 20. 10. de Pharo. *Vſus ejus &c: ad pronuncianda vada, portuſque introitus.*

Dulciolis.] Gloſſæ. *Dulcium*, (melius *dulciolum*) πλακοῦντος.

Voluptatem Veneream.] Philo in *de congreſſu erud: quær: gratia*. Τὰς σωμάτων πρὸς σώματα μίξεις καὶ ὁμιλίας, ἡδονὴν τὸ τέλος ἐχούσας. Virgilius.

—— *Veneris nec præmia.* —— Servius. *Voluptates.* ſupra lib. 1. *Voluptatem Veneream.*

Ego te narrationibus lepidis anilibuſq; fabulis protinus avocabo.] Simplicius in cap. 8. Epicteti. Ἱστορίαι καὶ μυθικὰ διηγήματα ἡμᾶς ψυχαγωγεῖ. Scholiaſtes Theocriti. Αἱ Νύμφαι τὸν Ὕλαν ἐπὶ τῶν γονάτων ἀνέχουσαι παρεψυχοῦντο, καὶ παρεμυθοῦντο ἱλαροῖς τισι λόγοις κλαίοντα. Seneca 3. 39. de Ira. *Si vehementior erit*, (furor) *aut pudorem illi cui non reſiſtat, incutiat, aut metum: ſi infirmior, qualis eſſe mulierum ſolet, ſermones inferet vel gratos vel novos, vel cupiditate cognoſcendi avocabit.* Et bene hæc anum loquentem Apuleius inducit. Tibullus.

Aßideat cuſtos garrula ſemper anus:
Hæc tibi fabellas referat, &c. ——

Fabulis avocabo, & incipit &c.] Lib. 1. *Fabulam Græcam incipimus.* et 9. *Fabulam bonam &c. ad aures veſtras adferre decrevi: & en occipio.*

In quadam civitate Rex & Regina.] Lib. 5. *Accedit quandam civitatem, in qua regnum maritus unius ſororis ejus obtinebat.* Andreas Cæſarienſis ad Apocalypſeos illud: Καὶ κόψονται ἀπ' αὐτῆς οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς. Τοὺς βασιλεῖς, τοὺς ἄρχοντας· ὡς, περὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ: Ἰδοὺ, οἱ βασιλεῖς αὐτῆς συνήχθησαν. Sic *Regem urbis* Phædrus in Apologis dixit: & urbis Jontonæ βασιλέα Diodorus in fragmentis.

Puel-

Puellæ junioris tam præclara pulchritudo nec exprimi, ac ne ſufficienter quidem laudari ſermonis humani penuria poterat.] In de Deo Socratis. *Cum Plato &c: frequentiſſimè prædicet hunc &c: non poſſe penuria ſermonis humani quavis oratione vel modicè comprehendi.* Infra lib. II. *Ejus mirandam ſpeciem ad vos referre connitar, ſi tamen mihi diſſerendi,* (fors: *ediſſerendi*) *facultatem tribuerit paupertas oris humani.* Xenophon Memorab: 3. Καὶ εἰπόντος, ὅτι κρεῖττον εἴη τοῦ λόγου τὸ τῆς γυναικὸς κάλλος.

Multi civium & advenæ.] Eadem quæ Act: 17. 21. oppoſitio.

Inacceſſæ formoſitatis admiratione ſtupidi.] Exprimitur quod Eſdræ 4. 9. Εἰς αὐτὴν ἐκχέχηνασι, καὶ χάσκοντες τὸ στόμα αὐτὴν ἐθεώρουν. et ibidem. Ὁ βασιλεὺς χάσκων τὸ στόμα, ἐθεώρει αὐτήν. vide & 3. Eſdræ 4. 19. Servius ad Æn: 6. *Serenus dixit Gorgonas puellas fuiſſe unius* (legendum forſan *nimiæ*) *pulchritudinis: quas cum vidiſſent adoleſcentes, ſtupore torpebant.* Virgilius de Camilla.

Illam omnis tectis agriſq; effuſa juventus,
Turbaq; miratur juvenum, & proſpectat euntem,
Attonitis inhians animis.—— ubi Servius. *Stupore quodam in ore patefacto. Vultum inhiatione mirari* Trebellius in Galieno dixit. *Inacceſſa*, eſt *inacceſſibilis:* teſte Servio ad Georg. 3. Virgil: 7. *Inacceſſos lucos.* ubi idem Servius: *Inacceſſibiles, inaccedendos.* ſic ἀπρόσιτον ἀρετὴν Gregorius Nyſſenus dixit.

Et admoventes oribus ſuis dextram.] Vide Lipſium Elect: 2. 6. Pythæum Adverſar: 1. 7.

Jam Numinis ſui paſſim tributa venia, in mediis populi cœtibus converſari.] Germanicus de Aſtrea.

——— *Mediis te læta ferebas*
Sublimem populis, nec dedignata ſubire
Tecta hominum.—— vide quæ à Viro maximo, et poſt illum, à nobis ad Act: 14. 21. adnotata. *Tributâ veniâ*, id eſt, *gratia.* ſic in Apologia. *Mihi hanc veniam tribueret.* Vox *converſari* occurrit & in l. 9. §. 1. ff. de Offic. Proconſul: & in l. 3. §. 2. de adminiſt: & peric: tut: &c. In veteri Onomaſtico. *Converſor*, διατρίβω.

Sic immenſum indies procedit opinio] Ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ

αὐτῆς, ut Matth. 4. 14. ubi & Vetus, *opinio ejus.* Pro *immenſum* lege *in immenſum* cum Codice Oxon: Infra lib. 10. *Video in immenſum damni querelam procedentem.*

Sic inſulas jam proximas &c: provinciaſq; plurimas fama porrecta pervagatur.] Apertè ex his Taciti de Caractaco. *Vnde fama ejus evecta Inſulas, & proximas Provincias pervagata.* Annal: 12. Idem Annal: 11. de Italo Cheruſco. *Iamque ad proximos, jam longius clareſcere.* Nicephorus Gregoras ad Andronicum ſeniorem. Τὸ σὸν κλέος, καθάπερ ἐπὶ νηὸς τῆς φήμης ὀχούμενον, &c: διὰ πάσης γῆς ἔρχεται. Iſidorus Orig: 5. 27. *Fama dicta, quia fando & loquendo pervagatur.* Infra hîc lib. 5. *Latiuſq; famâ porrectâ &c.*

Jam multi mortalium longis itineribus atq; altiſſimis maris meatibus ad ſeculi ſpecimen glorioſum contendebant.] Auctor de Viris illuſtr: *Virginem pulcherrimam, ad cujus aſpectum concurrebatur.* Plinius Lib. 2. Epiſt: 3. *Gaditanum quendam &c. ad viſendum* (Livium) *ab ultimo terrarum orbe veniſſe.* Eunapius de Magno Sophiſta. Πάντες ἔπλεον, καὶ παρ' αὐτὸν ἐφοίτων. carpentis & navibus nempe, quod ipſum heic Apuleius. *Specimen* heic, *formoſitatis* intellige. ſic Cicero Q. Scævolam *temperantiæ prudentiæq; ſpecimen* appellavit. de Nat. Deorum 3. Valer: Maximus 6. 9. de Fabio Maximo. *Nil eodem ſene ornatius aut ſpecioſius illo ſeculo noſtra civitas habuit.* Notentur nec non illa, *mortalium multi.* Poterat ſimpliciter *multi*, aut *multi homines*: at ſexui non tantum conſulere, ſed & emphaſi voluit. Fronto Gellij verbis 13. 27. *Multorum hominum appellatio intra modicum quoq; numerum cohiberi atq; includi poteſt: multi autem mortales neſcio quo pacto, & quodam ſenſu inenarrabili, omne ferè genus hominum & ætatum, & ſexus comprehendunt.* Ita eſt, doctiſſimè & ſignificantiſſimè paſſim ſe explicat bipes Aſinus noſter: ubi malè feriati homines inſcitia Antiquitatis non tantum abſonè loqui eum, ſed & rudere exiſtimant.

Paphum nemo, Gnidum nemo, ac ne ipſa quidem Cythera ad conſpectum Deæ Veneris navigabant: ſacra Deæ deſeruntur &c.] Apud Catullum.

——— *Domum conventu tota frequentat*

Theſ-

Theſſalia, oppletur lætanti regia cœtu, &c:
Deſeritur Scyrus, linquunt Phthiotica Tempe,
Graiugenûmq; domos, & mœnia Lariſſæa:
Pharſaliam coëunt, Pharſalia tecta frequentant,
Rura colit nemo.——Hieronymus in Epiſt: ad Lætum. *Auratum ſqualet Capitolium, fuligine & aranearum telis omnia Romæ templa cooperta ſunt, &c: & inundans populus ante delubra ſemiruta currit ad Martyrum tumulos.* Et poſt: *Solitudinem patitur & in Vrbe Gentilitas: Dij quondam Nationum, cum bubonibus & noctuis in ſolis culminibus remanſerunt.*

Cythera.] *Inſula quæ numero tantum plurali dicitur.* Servius ad Æneid. 1.

Sacra Deæ deſeruntur] Propertius.

At nunc deſertis ceſſant ſacraria lucis.

Idem 2. 6. ——*Velavit aranea fanum,*
Et mala deſertos occupat herba Deos.

Catullus ſupra adductus. *Deſeritur Scyrus.*——
Seneca 96. Epiſt: *Liberalia profeſſi ſine ulla frequentia deſertis angulis præſident.*

Incoronata ſimulacra.] Euripides Hippol:

Ἀστέφανοι δὲ Κόρας ἀνάπαυλαι
Λατοῦς βαθεῖαν ἀνὰ χλοάν.

Jupiter apud Lucianum in Bis accuſato. Ἀστεφάνωτοι ναοὶ ἡμῖν ἔσονται.

Et aræ viduæ frigido cinere fœdatæ.] Ibidem Jupiter. Ἄσπονδοι οἱ κρατῆρες, ψυχροὶ δὲ οἱ βωμοί. Idem apud eundem Lucianum in Icaro-Menippo. Ψυχροτέρους ἂν μου τοὺς βωμοὺς ἴδοις τῶν Πλάτωνος νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν. Contra apud Avienum,

——*Iunone calent hîc aræ Præſide ſemper.*

Puellæ ſupplicatur, & in humanis vultibus &c:] Vide ad Act: Apoſt: 14. 13. notata.

Et in matutino progreſſu virginis &c:] Apud Catullum.

Mihi floridis corollis redimita domus erat,
Linquendum ubi eſſet orto Sole cubiculum.

Poſidonius de Athenione quodam apud Athenæum. Πολλοὶ ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐλθόντες ἀνέμενον αὐτοῦ τὴν πρόοδον.

Pag: 84. Veneris abſentis Numen propitiatur.] Non dubito rectius eſſe *nomen*, quod in vet: edit: Vicent: & Cod: Oxon. legitur. imo præceſſit vox *numina*, quæ hîc frigidè geminaretur.

Floribus ſertis & ſolutis &c.] Servius ad Æneid. 1. *Sertum & ſerta cum nihil adjicitur dicimus: &c: ſi autem ſertos dixero, adjicio, flores.*

Hæc honorum cœleſtium ad puellæ mortalis cultum immodica tranſlatio, veræ Veneris vehementer animos incendit.] Propertius.

Præ ſe formoſis invidioſa Dea eſt.

Servius ad Eclogam 10. de Erynoma. *Hæc cum eſſet nimiæ caſtitatis, & hoc,* (lege, *& per hoc*) *à Minerva ac Diana diligeretur, Veneri eſſe cæpit inviſa.*

Et impatiens indignationis, capite quaſſanti fremens altius, ſic ſecum differit.]

——— *Stetit acri fixa dolore.*
Tum quaſſans caput, hæc effudit pectore dicta.

τὸ *differit* forſan irreptitium eſt. Virgilius (ex quo hunc locum delineaſſe Apulejus videtur.)

Cum Iuno æternum ſervans ſub pectore vulnus,
Hæc ſecum. ——— ſupra heic lib. 3. *Ac tunc ſic tacitus mecum.* et 6. *Et ipſe mecum, &c.* Terentius. *Egomet continuò mecum.* Donatus. *Deeſt, volvebam, cogitabam, &c:*

En rerum naturæ priſca parens, en elementorum origo initialis.] Eadem de ſeipſa infra lib. 11. *Rerum naturæ parens, elementorum omnium Domina, ſeculorum progenies initialis.*

Origo initialis.] Videſis quæ olim pag. 153. ad Apologiam adnotata.

Orbis totius alma Venus] Id eſt, *altrix, alumna.* Vide ibidem pag: 74. dicta.

Cum mortali puella partiario majeſtatis honore tractor.] Chryſoſtomus Homil: 1. in Philemonem. Ἐξ ἴσου τιμῶντες ἄνθρωπον τῷ θεῷ, τὸν θεὸν ὑβρίζουσι. Latona apud Ovidium indignabunda.

En ego veſtra parens, vobis animoſa creatis,
Et niſi Iunoni nulli ceſſura Dearum,
An Dea ſim dubitor, perq; omnia ſecula cultis

Arceor

Arceor, ó nati, niſi vos ſuccurritis, aris.

Et nomen meum cœlo conditum terrenis ſordibus profanatur.] Scriptor Sapient: de Idololatris 14. 21. Τὸ ἀκοινώνητον ὄνομα λίθοις καὶ ξύλοις περιέθησαν.

Sed non adeo gaudens iſta, quæcunq; eſt, meos honores uſurpabit.]

——— *Largis hac gaudia faxo*
Compenſet lacrymis. ——— Apud Heliodorum lib. 4. Οἰμώξει, ἔφη Θεαγένης, ὅστις ποτὲ ἐστιν. *Non gaudens* Græcum eſt. Ariſtænetus 1. 5. Τὴν ἐμὴν εὐνὴν οὔποτε χαίρουσα καθυβρίσει. Lucianus Gallo. Ἀφ' ἑσπέρας εὐθὺς ἤδη κέκραγεν, ἀλλ' οὔτε χαίρων γε. et in Iove Tragœdo. Πλὴν οὐ χαιρήσουσί γε οἱ τὰ τοιαῦτα διεξιόντες. Julianus in Cæſaribus. Ἀλλ' οὐ χαιρήσουσιν οἱ τούτων αἴτιοι. Infra heic lib. 7. *Sed non lataberis cladibus meis homicida.* Charon apud Virgilium.

* *Nec verò Alcidem me ſum lætatus euntem*
Accepiſſe lacu. ——— ubi Servius: *Non lætatus, propter ſupplicium ſuum.*

Jam faxo hujus etiam ipſius illicitæ formoſitatis pœniteat.] Minantis formula. Infra lib: 5. *Iam faxo &c: luſus hujus pœniteat.* Petronius. *Iam faxo ſciatis non vidua hanc Inſulam eſſe.* Supra Lib. 1. *Faxo eum ſera, immò ſtatim, immo jam nunc, ut &c: curioſitatis pœniteat.* adde Claudianum ſupra adductum. In vet: Onomaſtico. *Faxo*, ποιήσω. Verum eſt, voluntarium cuiquam non eſſe quali formâ naſcatur, eoq; in ea cauſa rem non eſſe, ut rationem *pœnitendi* capiat: quam eleganter tamen feſtiveq; adeo ea voce heic Apulejus uſus ſit, diſce vel ex Auli Gellij 17. 1. *Illicita* eſt, *nimia*, mortali non congruæ: cujus vocis concinnitatem ac venerem cum non caperent Lipſius Colviuſq;, exemplo peſſimo legi *illicia* voluerunt.

Puerum ſuum pinnatum illum, qui &c: flammis & ſagittis armatus &c:] Ovidius ad Eundem, de Ponto. 3. 3. ——— *Sic habeas ferientes cuncta ſagittas,*
Sic nunquam rapido lampades igne vacent.

Senec: Hippol:

Nulla pax iſti puero per orbem:
Spargit effuſas agilis ſagittas.

Horatius.

Horatius. ——— *Ferus & Cupido,*
Semper ardentes acuens ſagittas
Cote cruenta.

Per alienas domos &c. diſcurrens, & omnium matrimonia corrumpens.] De eodem Lib. 6. *Quotidianis fabulis ob adulteria cunctaſq; corruptelas infamatum.* Gloſſarium. *Domicorruptor*, οἰκοφθόρος.

Et nihil prorſus boni facit.] Id eſt, omnia mala. De eodem Zeno Veronenſis. *Occaſionem ullam prorſus nocendi non præterit.* et Seneca.

Ille ferocem juſſit Achillem
Pulſare lyram, fregit Danaos,
Fregit Atridem, regna evertit:
Priami claras diruit urbes.

Ad Apuleij phraſin Ariſtophanes.

Οὐ γάρ ποθ' ὑγιὲς οὐδὲν ἐξελήλυθε
Δράσουσ'. ——— Plaut. Bacchid.
Nec boni ingenij quidquam in his ineſt,
Niſi ut improbis artibus ſe teneant.

Lactant. 3. 17. *Nec boni quicquam faciendum putabit.* Seneca Epiſt: 76. *Nihil boni negotij habere quod agat.*

Hunc, quanquam genuina licentia procacem, verbis quoq; inſuper ſtimulat.] Infra lib. 9. *At illa præter genuinam nequitiam, contumelia etiam, quamvis juſta, altius commota atq; exaſperata &c:* et 8. de canibus. *Præter genuinam ferocitatem, tumultu ſuorum exaſperati.* Livius lib. 24. *Hunc natura & moribus immitem ferumq;, inſuper Dux ipſe efferavit.* Non abit Taciti illud 3. Hiſtor. *Super inſitam pervicaciam ſecundis ferox.*

Verbis &c: ſtimulat.] Æneid. 7.
Quam Iuno his acuit dictis. —— Servius: *Irritavit & inſtigavit inſaniam.*

Perducit ad illam civitatem.] Lib. 9. *Perducit ad illud ſuum grabatulum.* et 3. *Ad illud ſuperius cubiculum me perducit.*

Gemens ac fremens indignatione.] Chryſologus Serm: 51. *Gemens, & tremens, & ejulans.* Livius de indignante Hannibale. *Frendens, fremens, gemenſq;*

Pag: 85. Vindictam tuæ parenti, ſed plenam tribue.]
Egregiam vero laudem & ſpolia ampla refertis,

Tuq;

Tuq́. puerq́; tuus: magnum & memorabile nomen,
Vna dolo Divûm ſi fœmina victa duorum eſt.

Pulchritudinem contumacem reverenter vindica.] De Eadem Achilles Tatius in Rhodopes & Euthynici fabula. Παραστησαμένη τὸν ὑιὸν τὸν τοξότην: Τέκνον, (εἶπεν) ζεῦγος τοῦτο ὁρᾷς ἀναφρόδιτον καὶ ἐχθρὸν ἡμῶν, καὶ τῶν ἡμετέρων μυστηρίων; ἡ παρθένος καὶ θρασύτερον ἅρμοσιν καθ' ἐμοῦ. Ὁρᾷς δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τὸν ἔλαφον τρέχοντας; ἄρξαι καὶ σὺ τῆς θήρας, ἀπὸ πρώτης τῆς τολμηρᾶς κόρης &c. Vicent: edit: & Ms. Oxon. *In pulchritudinem &c:* haud dubiè rectius. ſic ſæpe *in aliquem vindicare* Apulejus noſter.

Idq́; unum, & præ omnibus unicum volens effice.]

Hunc mihi da proprium fili dilecte laborem,
Hanc operam, ne noſter honos, infractave cedat
Fama loco. ——— et nota, *unum & unicum.*

Gellius 18. 4. *Cum ille ſe unum & unicum lectorem enarratoremq́; Saluſtij diceret.* Catullus.

———*Quem nemo gravius nec acerbius urget,*
Quàm modo qui me unum atq́; unicum amicum habuit.

Volens hîc, ut ſupra 3. *Magnis ſuis artibus reformatur volens.* Horatius.

Lauro cinge volens Melpomene comam.

Locutio Græcanica eſt.

Virgo iſta amore teneatur flagrantiſſimo hominis extremi.] Apud Quintilianum Declam. 15. *Pauper ſit, & amet quamcunq́; meretricem, & amare non deſinat.*

Et ipſius incolumitatis Fortuna damnavit.] Id eſt, *ſanitatis*, Gloſſ: Ῥῶσις, *Incolumitas, ſanitas.* Item, Ὑγίεια, *ſalus, incolumitas.* Onomaſt: vetus. *Incolumitas,* ὑγίεια. Iterum Gloſſarium. Εὐεξία σώματος, *Incolumitas.* ſic ὁλοκληρίαν Act. 3. 16. quam verſio vulgata *integram ſanitatem:* Interpres vetus Irenæi *incolumitatem* vertit.

Tamque infimi] Ita bene ex Mss: Wowerius: antea, *infirmi.* In Eunucho Terent. 3. 2.

Tace tu, quem ego eſſe infra infimos omnes puto.

Et oſculis hiantibus] Amicus A. Gellij, οὐκ ἄμουσος adoleſcens:

Dum ſemihiulco ſuavio
Meum puellum ſuavior, &c.

Apud

Apud Lucianum in Meretric: Dial: Ἐφίλοισε με καὶ οὐκ αὐτὰ μόνον προσαρμόζουσα τὰ χείλη, ἀλλὰ καὶ τὸ στόμα ὑπανοίγουσα.

Vibrantium fluctuum &c.] Qui in levem vibrantur undam, ut ſupra lib. 2. locutus.

Summum rorem calcavit.] Prudentius.

Ambulat per ſtagna Ponti, ſumma calcat fluctuum.

Florent. et Oxon: Mss. *ſummo rore calcato, ecce jam, &c:* & poſt, *ſudo vertice.*

Et ipſum quod incipit velle, ſtatim, quaſi pridem præcepit, non moratur marinum obſequium.] Seneca Herc: Oet:

——*Vincere quod parat, Iam victum eſt.*——

Q. Curtius de Alexandri militibus. *His animis Regem audierunt, ut jam cepiſſe verticem viderentur.* Xenophon παιδ: 2. Πιθανοὶ οὕτως, ὥστε πρὶν εἰδέναι τὸ προσταττόμενον, πρότερον πείθονται. De Deo vero Clemens quod de Deâ falſa Madaurenſis noſter. Ἔπεται τῷ χαρίσασθαι, μόνον τὸ βουληθῆναι αὐτὸν τὴν χάριν πεπληρῶσθαι. τὸ γὰρ μέλλον τοῦ χρόνου, τῇ δυνάμει τοῦ θελήματος προλαμβάνεται. Pædag. 1. 6.

Adſunt Nerei filiæ chorum canentes, & Portunus &c:] Simillimum apparatum comitatumq; habemus apud Lucianum in Dial: Noti Zephyriq;.

Auriga parvulus delphini Palæmon.] Gellius 7. 8. *Delphini amantis, & pueri non abhorrentis conſuetudines, luſus, geſtationes, aurigationes.*

Maria perſultantes.] Oxon: & alius Ms: *perſulcantes:* at placet poſita lectio. Lucretius.

Inde fere pecudes perſultant pabula læta.

ſic Philo lib: de plantat: Noë, navem τοῖς κύμασιν ἐπιστείχειν dixit. Vide Colvij notas.

Hic concha ſonaci leviter buccinat.] Virgilius.

——*Cava dum perſonat æquora conchâ.*

Alius ſub oculis Dominæ ſpeculum prægerit.] Seneca Epiſt: 95. *Vetemus lintea & ſtrigiles Iovi ferre, & ſpeculum tenere Iunoni.* Infra lib: 11. *Aliæq; nitentibus ſpeculis pone tergum reverſis, venienti Deæ obvium commonſtrarent obſequium.* Oxon: melius, *progerit.* ſic 11. *divinas effigies progerebant.* et 6. *ſinu nucleos progeſtans.*

Fla-

Flagrantiæ Solis obſiſtit inimici.] Abeſt vox ultima à Codice Oxonienſi.

Perſpicua pulchritudine.] Mutat Wowerius in *præcipua*, me neutiquam adprobante. *Perſpicuum* enim & Firmicus & alij Scriptores pro *conſpicuo* ponunt.

Sed ut ſimulacrum &c: mirantur omnes.] Auctor Dialogi de Oratoribus, de Baſſo, quamvis inſigni Poëta, *si quis* (eum) *requirit, & ſemel vidit, tranſit, & contentus eſt, ut ſi picturam aliquam vel ſtatuam vidiſſet.*

Olim duæ ſorores &c:] Oxon: *Enim d. ſ.* ut ſupra hoc lib: *Enim vos bonæ frugi latrones.*

Quarum temperatam formoſitatem nulli diffamârunt populi] Id eſt, *prædicarunt.* 1 Eſdræ 4.12. *Quomodo non præcellit Rex qui ſic diffamatur?* Scholiaſtes vetus Horatij de Sappho. *Diffamatur tribas fuiſſe.* Gloſſarium: Διαφημίζω, *diffamo.* ſupra hîc, *Diffamat incendio repentino domum poſſideri.* De *ſtata forma*, vel *formoſitate temperata*, vide 5. 11. A. Gellium.

Virgo vidua &c.] Ut in Apologia, *Vidua antequam nupta.*

Ægra corporis, animi ſaucia.] πρὸς τῷ σώματι καὶ τὸν νοῦν μαραινομένη, ut 1. 10. apud Ariſtænetum. Ovidius Triſt: 5. 14. Pag: 86.

Æger enim traxi contagia corpore mentis,
Libera tormento pars mihi ne qua vacet.

Iræ Deum metuens.] *Iræ* heic dandi caſu intellige. vide ſupra p. 75. notata.

Et tanto numine &c] Divinaveram, (quod & alium feciſſe video) *Et à. t. n.*

Ingratæ virgini &c.] Inamabili (inquit Beroaldus) & nulli gratæ: quippe quæ à nemine expeteretur. quam parum aptè id dixerit, præcedentia monſtrant. dicemus potius *mæſtæ:* Servius ad Æneid: 6. *Ingrato, triſti: ut gratum, lætum dicimus.* ſupra de Eadem, *Deflet ſolitudinem ſuam.* at hoc, dum quid certius promatur.

Apollo, quanquam Græcus &c. ſic Latina ſorte reſpondit.] E converſo in Floridis, *Perſius, quamvis &c. optimè Latinè poſſit, tamen hodie nobis ac vobis Atticiſſabit.*

Montis in excelſi ſcopulo deſiſte puellam.] Seneca de ſeipſo. *Infigar ſcopulo,* —— Oxon; *ſubſiſte p.* ita & Codex Fuxenſis,

Ornatam mundo funerei thalami.] Achilles Tatius de Andromeda. Δέδεται μὲν τὸν θάνατον ἐκδεχομένη: ἕστηκε δὲ νυμφικῶς ἐστολισμένη.

Fluminaq; horreſcunt.] Lib. 5. de Eodem. *Dei, qui & ipſas aquas urere conſuevit.*

Affatu ſanctæ vaticinationis accepto, piger triſtiſq; retro domum pergit.] Vide ad Matth. 19. 22. *affatu* et *piger* habet & Oxon: Ms: & vetus Vicent: editio.

Præcepta ſortis enodat] Hoc ſenſu λύειν συνδέσμους Danielis 5. In veteri Onomaſtico. *Enodo*, διαλύω. Apud Senecam Oedipo.

Nodoſa ſortis verba, & implexos dolos.

Mœretur, fletur, lamentatur] Apud Quintilianum Declam. 315. *Moriendum eſt: quid tibi præſtare infœlix pater poſſum? cum ducêris, flebo, plangam.* Et nota impersonalia iſta. Terent. Adelph. —— *Ignotum eſt, tacitum eſt, creditum eſt.* ubi Donatus. *Honeſtius imperſonaliter, quam, ignovimus, &c.*

Fletur.] Terent. Andr. — *In ignem poſita eſt, fletur.* Donatus. *Bene imperſonaliter, fletur: extrema enim mortuorum omnes ad lacrymas commovent.*

Diræ ſortis jam urgent tetri effectus.] Oxon: & duo alij Mss. *urget teter effectus.* Ammianus lib: 17. *Vrgens effectus intepuit.*

Feralium nuptiarum &c.] Lib: 2. *Feralium nuptiarum ſcæna.*

Jam tædæ lumen atræ fuliginis cinerem arceſſit, & ſonus tibiæ Zygiæ mutatur in querulum Lydium modum: cantuſq; lætus Hymenæi lugubri finitur ululatu.] In veteri Epigramm.

Ἄρτι μὲν ἐν θαλάμοις Νικιππίδος ἡδὺς ἐπήχει
Λωτὸς, καὶ γαμικοῖς ὕμνος ἔχαιρε κρότοις·
Θρῆνος δ' εἰς Ὑμέναιον ἐκώμασεν, ἡ δὲ τάλαινα
Οὔπω πάντα γυνὴ, καὶ νέκυς ἐβλέπετο.

Bion de Veneris planctu ſuper Adoni.

Ἔσβεσε λαμπάδας πάσας ἐπὶ φλιαῖς Ὑμέναιος,
Καὶ στέφος ἐξεπέτασσε γαμήλιον· οὐκέτι δ' Ὑμὰν
Ὑμὰν οὐκέτ' ἀειδόμενον μέλος, ᾄδεται δ' αἲ, αἲ.

Heliodorus. 2. Τὸν Ὑμέναιον ᾀδόμενον ἔτι διεδέχετο θρῆνος, καὶ ἀπὸ τῶν παστάδων ἐπὶ τὸ μνῆμα παρεπέμπετο, καὶ δᾷδες αἱ

τὸ

τὸ γαμήλιον ἐκλάμψασαι φῶς, αὗται καὶ τὸ ἐπικήδειον πυρκαϊὰν ἐξῆπτον. Apud Propertium.

Quæ mihi deducta fax omen prætulit, illa
Traxit ab everſo lumina nigra foco.

& Ovidius.

Noſtraq; plorantes video ſuper ora parentes:
Et face pro thalami fax mihi mortis adeſt.

Vox *modum* non eſt in Oxon: nec Fuxenſi Ms. In alio non *arceßit*, ſed *areſcit* legitur.

Sic affectæ domus triſte fatum cuncta civitas congemebat] . —— Τὰ γὰρ τῶν βασιλέων παθήματα
Ἴσασι πάντες ἂν ἐπιστροφή τις, &c. ——
ut eſt apud Euripidem. Tyrtæus.

Τὸν δ' ὀλοφύρονται μὲν ὁμῶς νέοι ἠδὲ γέροντες,
Ἀργαλέῳ τε πόθῳ πᾶσα κέκηδε πόλις.

Luctuq; publico confeſtim congruens edicitur juſtitium.] Sidonius 2. 8. *Deceßit nudius tertius non abſq; juſtitio matrona Philimatia.* Ammianus lib. 19. *Indicto juſtitio juvenis &c: lugebatur.* Fronto apud Fulgent: Planciadem. *Deniq; plebi iuſtitium indicitur.* Lucanus. —— *Ferale per urbem*

Iuſtitium, latuit plebejo tectus amictu
Omnis honos. ——

Ovidius ad Liviam, ubi de Druſo mortuo.

Vrbs gemit, & vultum miſerabilis induit unum,
Gentibus adverſis forma ſit illa precor. &c.
Iura ſilent, mutaq; tacent ſine vindice leges,
Aſpicitur toto purpura nulla foro.

Miſellam Pſychen ad deſtinatam pœnam efflagitabat.] Infra lib. 7. *Deſtinatam ſectionem meam flagitat.*

Toto proſequente populo vivum funus producitur.] Lib: 8. *Funus, toto feralem pompam proſequente populo deducitur ad ſepulturam.* et 9. *Frequente proſequente comitatu tradunt ſepulturæ. Vivum funus* elegantiſſimè. Cyprianus de ſe ad beſtiarum pugnam obiicientibus. *Viventes in ultroneum funus ornantur.* Manilius de Andromeda (ut & Pſyche) rupi affigenda.

Pag. 87.

Virginis & vivæ rapitur ſine funere funus.

Rutilius Numatianus.

Perditus hic vivo funere civis erat.

Apud Quintilianum 9 Declam: *Sonabant clangore ferali tubæ, illatiſq; Libitinæ toris ducebatur funus ante mortem.* & Senecam Controverſ: 7. 4. *viva cadavera.* Supra hîc lib. 1. *Semimortuus, immò ipſe mihi ſupervivens & poſtumus.*

Comitatur non nuptias, ſed exequias ſuas.] Seneca Controverſ: 6. 6. *Verſæ ſunt in exequias nuptiæ, genialiſq; lectus mutatus eſt in funebrem.* Tacitus de Poppæa Annal: 14. *Huic primus nuptiarum dies loco funeris fuit.* Noſter Florid. 3. de Philemone. *Comœdiam ejus prius ad funebrem facem, quam ad nuptialem veniſſe.*

Dum mœſti parentes &c. nefarium facinus perficere cunctantur, &c:] Lib: 5. *Iam tum facinori manus admovens, adhuc incerta conſilij titubat, multiſq; calamitatis ſuæ diſtrahitur affectibus.*

Tanto malo perciti] Contra lib: 5. *Tanto bono percita.*

Quid infælicem ſenectam fletu diutino cruciatis?] Non *vos*, ſed *ſenectam veſtram.* Terent: 5. 3. Andr.

Cur meam ſenectutem hujus ſollicito amentia?

ubi Donatus. *Non, me, ſed meam ſenectutem: quod plus eſt & miſerabilius.*

Quid ſpiritum veſtrum, qui magis meus eſt, crebris ejulatibus fatigatis?] Paulus Act: 21. 13. Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; quo loco adnotata conſule. Æneid. 4.

Deſine meq; tuis incendere, teq; querelis.

In Eunucho Terent: 1. 2. *Ne crucia te obſecro, anime mi.*——— ubi Donatus. *Eo geſtu dictum, quaſi in eo etiam ipſa crucietur.*

Spiritum veſtrum, qui magis meus eſt.] Seneca Epiſt. 104. de Paulina ſua: *Cum ſciam ſpiritum illius in meo verti.*

Quid caniciem ſcinditis? quid pectora &c. tunditis?]

Pectora quid pugnis fœdatis, & unguibus ora?

Lucianus in Meretric: dialog: Ἐσπαράττετο τὰς κόμας, καὶ τὰ στέρνα ἐτύπτετο.

Tunc dolere, tunc flere &c. debuiſtis] Hannibal apud Livium. *Tunc flere decuit cum adempta nobis arma &c:* Curtius lib. 7. *Tunc demens lacrymare debueras, cum equo calcaria ſubderes.*

Sentio & video.] Catullus. *Sed*

Sed facere, ut quivis ſentiat & videat.

Ducite me, & cui ſors addixit ſcopulo ſiſtite.] Macaria virgo apud Euripidem.

> Ἡγεῖσθ' ὅπου δεῖ σῶμα κατθανεῖν τόδε,
> Καὶ στεμματοῦτε, καὶ κατάρχεσθε, &c.

Feſtino fælices iſtas nuptias obire.] Sic in l. 6. ff: de appell: de damnato. *Perire feſtinans.* Apprimè ad hunc locum faciunt Pacati in Panægyrico iſta. *Magno pectoribus humanis, atq; adeò maximo lux amori, interitus horrori eſt: ſed quatenus aut iſta optari poteſt, aut ille vitari; at, ſi ultima ſupra caput ſteterit hora, & venerit dies nunquam reverſurus, ac ſe confeſſa mors fuerit, non timentur extrema cum certa ſunt. Hinc reorum uſq; ad damnationem metus, poſtea attonitus ſtupor, & ex deſperatione ſecuritas: & ad locum ſupplicij voluntaria, carnifice non trahente, properatio.*

Quid differo? quid detrecto? &c:] Apud Senecam Octavia. *Quid jam fruſtra miſeranda moror?*

Rapite ad lethum. ———

Et miſeri quidem parentes ejus &c: clauſæ domus abſtruſi tenebris &c:] In fragmentis Petronianis.

——— *Orbique parentes, &c.*
Afflicti vitam in tenebris luctuq; trahebant.

Ovidius Remed. Amor. 2.

——— *Nec ſit tua janua clauſa,*
Nec tenebris vultus flebilis abde tuos.

Seneca Epiſt. 113. de Alexandro. *Modo occiſo amico, modo amiſſo, jacebat in tenebris &c. mærens.* Infra lib: 8. de Charite. *Tenebris imis abſcondita, jam cum luce tranſegerat.* Saluſtius Jugurth: *Cæteri clauſi in tenebris cum mærore & luctu, morte graviorem vitam exigunt.* Apud Quintilianum 12. Declam. *Fletus inde, & deſperatio, & lucis odium.* et Noſtrum de Thraſyllo. *Valvis ſuper ſe diligenter obſeratis, inedia ſtatuit elidere ſua ſententia damnatum ſpiritum.*

Tanta clade defeſſi.] Sic *calamitatum laſſitudinem* Quintilianus in Declamationibus dixit. In Noſtro *clade feſſi* legendum videtur. τὸ *de* ex mediæ vocis fine irrepſiſſe credo.. Seneca Thyeſte.

Maliſque feſſos gravibus &c. ——— Claudianus.
Et quamvis gemina feſſum jam clade fugârit.

Nec aliter ſæpe Tacitus , quo frequentius Noſter neminem imitatur. Virgilius 1. *Feſſi rerum*: ubi Servius: *Dicimus , feſſus animo, & . feſſus corpore (quod magis proprium eſt) : & , feſſus rerum a fortunæ venientium.* repone, *Dicimus, feſſus corpore , & feſſus animo, (quod magis proprium eſt.) &c.* Idem ad Æneid: 8. *Corpore fatigatum dicimus, animo verò feſſum, &c:* Onomaſt: vetus eccellentiſſimum. *Feſſus* , ἀπειρηκώς.

Florentis ceſpitis gremio leniter delapſam reclinat.] Seneca cap.32. ad Polybium de Nerone. *In præceps* (me) *euntem divinæ manus uſus moderatione, depoſuit.* id eſt, *leniter reclinavit.* Curtius lib: 8. de Bucephalo. *Multis vulneribus confoſſus deficienſq; procubuit, poſito magis Rege quam excuſſo.* Quintilianus 17. Declam: *Strictos circa collum laqueos, aut nexus aut ipſius corporis ruina decepit: rotatos per abrupta mollis jactus explicuit.* Virgilius , ubi de Turno ſe in flumen proiiciente.

——— Ille ſuo cum gurgite flavo,
Accepit venientem, & mollibus extulit undis.

Seneca Præfat. lib. 3. Naturalium. *Nunc cum maximè Deus alia exaltat, alia ſubmittit : nec molliter ponit, ſed ex faſtigio ſuo , nullas habitura reliquias jactat.*

JOANNIS PRICÆI
IN
METAMORPHOSEOS
LIBRUM V
NOTÆ.

Pag: 88. IN ipſo toro roſcidi graminis ſuave recubans &c.] Ovidius.

Proq; toro, terræ non ſemper gramen habenti
Incubat. ——— Virgilius.
——— Viridante toro conſederat herba.

ubi Servius: *Verbum de verbo : nam torum à tortis herbis dictus eſt.*

Dulce conquievit.] Zeno Veronenſis Serm. Attende

tende tibi. *Fœcundi ceſpitis viridantes & herbidi tori, &c: in quibus dulces & ſalubres ſomni nullis curarum morſibus effugantur.* Claudianus.

> ——— *Heic mollis panditur herba,*
> *Sollicitum curis non abrupsura ſoporem.*

Philoſtratus 1. 4. de Apollonij matre. Εἰς ὕπνον ἀπήχθη κλιθεῖσα ἐν τῇ πόᾳ.

Lucum proceris & vaſtis arboribus conſitum] Lib:8. *Pervenimus nemus quoddam proceris arboribus conſitum.*

Fontem vitreo latice perlucidum medio luci meditullio] Ovidius.

> *Stat vetus, & multos incadua ſylva per annos, &c.*
> *Fons ſacer in medio.* ——

quæ vox poſtrema fortaſſe ex Apulejo expungendi. infra enim 7. *oneris in ipſo meditullio:* et 10. *in ipſo ſcena meditullio* dixit. An verò *medium meditullium* eſt quod ſupra lib 2. *libratam loci medietatem* vocat? *Perlucidum* eſt & in Oxon: Cod: & Vicentiæ edito libro. ſic infra 9. *Vas aqua perlucida.* in alijs *placidum*, ut ſupra lib. 1. *Fluvius in ſpeciem paludis placida ignavus.*

Jam ſcires ab introitu primo Dei cujuſpiam luculentum & amœnum videre te diverſorium.] Ita pleriq; editi: in nonnullis *ſcies.* optimè Oxon: Ms. *Iam ſciens &c:* (Pſyche ſcilicet) *videre ſe diverſorium.* Virgil: Æneid. 1. *Nympharum domus, &c:* —— ubi Servius: *Talis locus eſt ut credatur domus eſſe Nympharum.*

Summa laquearia citro & ebore cavata ſubeunt aureæ columnæ] Ovid: de Solis regia:

> ——— *Sublimibus alta columnis,*
> *Clara micante auro.* —— & ſtatim:
> *Cujus ebur nitidum faſtigia ſumma tegebat.*

Propertius:

> *Quod non Tanarijs domus eſt mihi fulta columnis,*
> *Nec camera auratas inter eburna trabes.*

Nec *ebore* domus iſta, ſed & *citro* cavata. Cant: Cantic: 1. 16. *Tigna domorum noſtrarum cedrina, laquearia noſtra cypreſſina.* 1. Reg: 6. 18. Ὠικοδόμησε τοὺς τοίχους τοῦ οἴκου ἔσωθεν διὰ ξύλων κεδρίνων, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους &c: ἕως τῶν δοκῶν.

Beſtijs & id genus pecudibus occurrentibus ob os introeuntium.] Firmicus 8. 10. *Erit quoq; vinearum*

amator & cultor, &c: vel qui buxeas arbores tondens, in belluas fingat.

Pag: 89. Mirus prorſum &c: homo &c:] Propertius.

Quicunq; ille fuit primus qui protulit enſes,
Nonne putas miras hunc habuiſſe manus?

Imo ſemideus, vel certe Deus, qui magnæ artis ſubtilitate &c] Theocritus de textilibus.

——— *Ὡς χαρίεντα! θεῶν περονάσματα φάσεις.*

Apud Scriptorem ad Hebræos. Πόλις ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. Euſtathius Ἐρωτ: 1. Ἃ πάντα Ἥφαιστος ἐχαλκούργησε, καὶ Δαιδάλου χεὶρ ἐτεχνούργησεν. Theodoretus 4. περὶ Προνοίας. Οἰκίαν ὁρῶντες ἱκανῶς μάλα γεγενημένην, καὶ στερρᾶς κρηπῖδος ἐρηρεισμένην, εὖρός τε καὶ μῆκος ἔχουσαν, καὶ ὕψος τὴν πρὸς ταῦτα διασώζον ἀναλογίαν, &c. καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τὰς τοιαύτας οἰκίας λαμπρύνειν φιλεῖ, εὐθὺς τὸν τεχνίτην θαυμάζομεν, καὶ τὸν οὐ παρόντα ζωγραφοῦμεν τῇ διανοίᾳ, καὶ εἰς τὴν ἐκείνου τέχνην πᾶσαν ἐκείνης τῆς εὐπρεπείας τὴν εὐμορφίαν ἀναφέρομεν. Et poſt. Ἐκ μεγέθους καὶ καλλονῆς κτισμάτων ἀναλόγως τὸν γενεσιουργὸν θεωροῦμεν: λογιζόμεθα γὰρ ὀρθῶς καὶ δικαίως, εἰ τηλικοῦτον τῶν ποιημάτων τὸ μέγεθος, τηλίκος ὁ ποιητὴς, &c.

Tantum efferavit argentum.] *Efferavit*, in ſpeciem ferarum formavit. Vide Firmicum paulo ſupra adductum. Scripturam hanc habet & Oxon: Ms. cum edito Vicentiæ libro: prætulerim tamen cum Beroaldo *effigiavit*, eoq; id magis, quia vox *artis* præceſſit: ſic *ſtatuas & imagines varijs artibus effigiare*, in Apologia dixit. In vet: Onomaſtico, *Effigio*, εἰκονίζω. Pro *argentum* Lipſius *argumentum*, multum Colvio laudante: cum tamen heic præceſſerit, *parietes omnes argenteo cælamine conteguntur:* et lib. 2. in non diſſimili deſcriptione occurrat, *vitrum fabre ſigillatum, cryſtallum impunctum, argentum clarum, & aurum fulgurans, & ſuccinum mirè cavatum, &c.*

Pavimenta ipſa lapide pretioſo cæſim diminuto &c.] Philoſtratus 2. 11. de Solis apud Brachmanas Templo. Τὸ δὲ εἶδος αὐτοῦ μαργαρίτιδος σύγκειται ξυμβολικὸν τρόπον. Gloſſarium: Ψήφωσις: *pavimentum*. In alio: *Pavimentum:* ψηφολογητὸν ἔδαφος. Ennius.

——*Pavimento, atq; emblemate vermiculato.*

Cæſim

Caſim diminuto, eſt *minutim caſo.* Gellius 17. 8. *In olla una lentis Ægyptiæ, & cucurbitæ inibi minutim caſæ.*

In varia picturæ genera diſcriminantur.] Iſidorus Orig: 19. 14. *Lithoſtrota ſunt elaborata arte picturæ, parvulis cruſtis ac teſſellis tinctis in varios colores.* Seneca Epiſt. 86. *Niſi Alexandrina marmora Numidicis cruſtis diſtincta ſint: niſi illis undiq; operoſa, & in picturæ modum variata circumlitio prætexatur.* Caſſiodorus 1. 6. ubi de marmorarijs. *De arte veniat quod vincat naturam: diſcolora cruſta marmorum gratiſſima picturarum varietate texantur.* Statius in Vopiſci Tiburtino.

——— Solum, varias ubi picta per artes
Gaudet humus, ſuperantq; novis aſarota figuris.

Iterum ac ſæpius beatos] Quintilianus Declam: 13. *Iterum ac ſæpius,* (Iudices) *admoneo, &c:* Syneſius in de Providentia. Αὖθις τε καὶ πολλάκις εἰρῆσθαι ἄξιον.

Qui ſuper gemmas & monilia calcant.] Statius ubi ſupra.

Dum vagor aſpectu, vultuſq; per omnia duco,
Calcabam necopinus opes. ———

Lucanus de Cleopatræ palatio.

——— *Totaq; effuſus in aula Calcabatur onyx.* ———

Martial: *Calcatuſq; tuo ſub pede lucet onyx.*

Seneca de Tranquill: cap. 1. *Iam domus etiam quæ calcantur pretioſa.* Idem in de Ira. 3. 35. *Qui nolunt domi niſi auro pretioſa calcare.* Iterum Epiſt: 16. *Vt terram marmoribus abſcondas, & non tantum habere tibi liceat, ſed & calcare divitias.* et Epiſt. 86. *Eò deliciarum pervenimus, ut niſi gemmas calcare nolimus.*

Domus ſine pretio pretioſæ.] Id eſt, ſupra omne pretium pretioſæ. ſic *auri damno pretioſum* infra lib. 6. Virgilius. ——*Ignotum argenti pondus & auri.* ubi Servius: *Aut quod ignorabat Dido: vel ad magnitudinem pertinet: tantum quantum nullus novit.*

Totiq; parietes ſolidati maſſis aureis, ſplendore proprio coruſcant.] Philoſtratus ubi ſupra. Οἱ δὲ τοῦ ἱεροῦ τοῖχοι πυρσοῖς λίθοις ὑπαστράπτει χρυσοῦ, αὐγὴν ἐκδιδοὺς ἐοικυῖαν ἀκτῖνι. Ioſephus 8. 5. de Hieroſolymitano templo. Τοὺς δὲ τοίχους κεδρίνοις ἀναλαβὼν σανίσι, χρυσὸν αὐτοῖς ἐνετόρευσεν, ὥστε στίλβειν ἅπαντα τὸν ναόν. Plinius Procemio libri

libri 3. *Alibi divitijs foditur, quærente vita aurum, & c: alibi delicijs, gemmis, & parietum digitorumq; pigmentis.* et ibidem cap. 3. *In parietes quoq;, qui jam & ipſi tanquam vaſa inaurantur.*

Solidati] In vet: Onomaſt: *Solido.* στερρόω. utitur Gellius 2. 1. & Annal: 15. C. Tacitus.

Ut diem ſuum ſibi domus faciat] Homerus Odyſſ.

Θαύμαζον κατὰ δῶμα διοτρεφέος βασιλῆος,
Ὥστε γὰρ ἠελίου αἴγλη πέλεν, ἠὲ σελήνης.

Firmicus de Luna. *Per noctem lucens hominibus, alterum pene diem facit.*

Licet Sole nolente] Corippus Africanus.

Ædibus in medijs miro conſtructa paratu
Extabat ſedes, auro gemmiſq; ſuperba:
Lumen habens ſine Sole ſuum. ———

vide Apocal. 21. 23. & 22. 5.

Licet Sole nolente] In Senecæ Hippolito.

Etiam die nolente diſcutiam tibi
Tenebras. ———

Valvæ.] Oxon: Palat: & Fuxenſis Ms. *balnea.* vide Senec: Epiſt: 86.

Nec ſecius opes cæteræ majeſtati domus reſpondent.]

In quamcunq; domus advertas lumina partem,
Immenſa ſpectantur opes. ———

Ut equidem recte videatur ad converſationem humanam magno Jovi fabricatum &c: palatium.] Lucianus in de Imaginibus. Καὶ εἰ οἰκίαν ἐπαινῇ καλὴν, καὶ ἄρισται κατεσκευασμένην, εἴποις ἄν:

Ζηνός που τοιήδε γ' Ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλή.

Egeſippus 5. 43. de Hieroſolymitano templo. *Quia tantum non niſi ſummi Dei crederetur domicilium eſſe.*

Ad humanam converſationem] L:4. de Venere. *Iam Numinis ſui paſſim tributa venia in medijs converſari populi cœtibus.* vide Act: 14. 11. & notata ibi. In Græco Danielis. Οἱ θεοὶ, ὧν οὐκ ἔστιν ἡ κατοικία μετὰ πάσης σαρκός.

Propius acceſſit.] Oxon: *prius.* non malè, quia ſequitur *mox:* nec tamen alterū illud reijcio. Flor. 4. *Propius acceſſit, ut incognoſceret.* et Miles: 1. *Dubia mente propius acceſſi.*

Intra limen ſeſe facit.] Ita & Oxon: & Vicentina editio. Colvius, *ſeſe agit.* quod & poterat ex his Virgilij fulcire.

fulcire. — *Æneas ſe matutinus agebat.* et, — *Is enim ſe primus agebat.* ubi Servius. *Incedebat: ſermo tractus à ratione phyſica: nam agitur corpus animi judicio.* Item 6.

Ecce gubernator ſeſe Palinurus agebat.

ubi Servius: *Seſe agere, eſt, ſine negotio incedere.* quæ ſana non dubito eſſe, an ſint recta, dubito. Ex his Virgilii, inquam, ſuam poterat conjecturam adſtruere: ego lectioni alteri tamen adhærendum puto: quia & fide Manuſcriptorum nititur: quia infra lib. 10. Noſter. *Ut primum ante Iudicis conſpectum facta eſt, &c:* et quia Act: 5. 34. plane ſimilem locutionem video. quo loco etiam Latinus Interpres verbo *faciendi* utitur.

Prolectante ſtudio pulcherrimæ viſionis, miratur ſingula.] Æneid 8.

— Oculos per ſingula volvit Miraturque. ——

ibid: *Miratur, facileſq; oculos fert omnia circum.*

et 1. ——*Obtutuq; hæret defixus in uno.*

ubi Servius. *In unoquoque: hoc eſt, ſingula miratur.* Calpurnius Siculus. —— *Sic undique fulgor*

Percuſſit, ſtabam defixus, & ore patenti:

Cunctaq; mirabar. —— Achilles Tatius Lib. 5.

Ἐγὼ δὲ μερίζων τοὺς ὀφθαλμοὺς &c: θεατὴς ἀκόρεστος ἤμην. καὶ τὸ κάλλος ὅλως οὐκ ἐξήρκουν ἰδεῖν. τὰ μὲν ἔβλεπον, τὰ δ' ἔμελλον, τὰ δὲ ἐπειγόμην ἰδεῖν, τὰ δὲ οὐκ ἤθελον παρελθεῖν. ἐκράτει τὴν θέαν τὰ ὁρώμενα, εἷλκε τὰ προσδοκώμενα.

Nec eſt quidquã quod ibi non eſt.] Quidquam quod ars ulla luxurię elaboravit: ut Seneca Epiſt: 16. locutus.

Offert ſe vox quædam &c.] In de Deo Socratis. *Socrates non* vocem *ſibi, ſed* vocem quampiam *oblatam dixit; quo additamento profecto intelligas non uſitatam vocem nec humanam ſignificare: quæ ſi foret, fruſtra,* quæpiam: *quin potius, aut* vox, *aut certe* cujuſpiam vox *diceretur: &c. qui vero* vocem *dicit ſe* quampiam *audiviſſe, aut neſcit unde ea orta ſit, aut in ipſa aliquid addubitat, aut eam quiddam inſolitum & arcanum demonſtrat habuiſſe.*

Quid, inquam Domina, tantis obſtupeſcis opibus.] Calpurnius ubi ſupra.

——*Quid te ſtupefactum ruſtice dixit*

Ad tantas miraris opes? ——

Tua ſunt hæc omnia.] Supra lib. 2. *Tua ſunt &c. cuncta quæ vides*. quo loco adnotata confer. Arrianus 2. 17. in Epictetum. Ἔχου εἰς τὰ σὰ &c. σά ἐστι ζῶντα τὰ κτήματα.

Lectulo laſsitudinem refove. Lib. 1. *Lectulo* (illum) *refoveo, cibo ſatio, &c.*

Sedulo præminiſtrabimus.] Sic lib. 2. et 6. *ſedulum miniſterium*.

Nec corporis cura &c.] Id eſt, lavatio, balneatio, Infra heic, *Balnearum vaporoſis fontibus curatas.* et 1. *Lavacro trado, &c. probe curatum ad hoſpitium perduco.* Ita Plautus intelligendus.

——Vt laſſus veni de via Me volo curare.——

Servius (quem & Beroaldum adduxiſſe video) ad 4. Georg. *Curare corpus, ſi de hominibus dicimus, & cibo & lavacro intelligimus, vel alterutro, &c:* at hîc poſterius intelligendum, nam & *epulæ* ſpeciatim additæ.

Regales epulæ.] Virgil: 6.

—Epulæq; ante ora parata Regifico luxu.——

Idem 1. *Regales menſas.* Ibidem. *Poſtquam prima quies epulis.— &c:* ubi Servius: *Propter regalem affluentiam.* ad alium tamen ejuſdem libri locum ſic idem Servius. *Quidam dapes Regum volunt eſſe, epulas privatorum.* quæ, ſolens tacito Auctoris nomine, habet & 20. 2. Iſidorus. In veterum Catalectis.

Regales dapibus gravare menſas.

et 4. 8. Iſidori *regales cibi*. Ammianus Marcellinus. *Epulas curantes profuſas, adeò ut eorum convivia regales menſas ſuperent.*

Lavacro fatigationem diluit.] Supra lib. 1. *Hoſpitem noſtrum produc ad proximas balneas: ſatis arduo &*

Pag: 90. *prolixo itinere fatigatus eſt.* Ariſtophanes Ranis.

Ἐγὼ μὲν οὖν εἰς τὸ βαλανεῖον βούλομαι,
Ὑπὸ τοῦ κόπου γὰρ τὼ νεφρὼ βουβωνιῶ.

Lexiphanes Lucianeus. Χαίρω μετὰ κάματον ἀπολουόμενος. Clemens Pædag: 3. 9. Λούειν δεῖ &c. τὸ σῶμα διὰ τὴν ἄσιν τὴν αὐτῷ ἐπιφυομένην: οὐ μὴν, ἀλλ' ἐσθ' ὅτε καὶ ὑπεκλύειν τοὺς καμάτους. Plautus Trucul.

——Præ laſſitudine opus eſt ut lavem.

In Ejuſdem Mercatore.

Nun-

Nunquam adepol omnes balnea hanc mihi laſſitudinem eximent.

adde tertium Ejuſdem locum paulo ſupra adductum. Oxonienſis, Fuxenſis. Palat. et multi alij Mss. *fatigationem ſui diluit.*

Suggeſtū propter.] Oxon: & Florent. Codd: *ſuggeſtu.*

Nullo ſerviente, ſed tantum ſpiritu quodam impulſa ſubminiſtrantur.] Lucianus ver: hiſt. 2. animarum in fortunatis Inſulis convivia deſcribens. Διακονοῦνται, καὶ διαφέρουσιν ἕκαστα οἱ ἄνεμοι. Glossarium. Πνεῦμα ἄνεμος. *flatus, ſpiritus.* Onomaſt: *Spiritus*, πνοή, πνεῦμα.

Nec quidquam illa tamen videre poterat, ſed verba tantum audiebat excidentia.] Vide ad Act: 9. 7. adnotata. τὸ *excidentia* non eſt in Oxon: Ms. nec veteri Vicent. editione.

Opimas dapes] Arnobius 7. *Pinguibuſque ſe dapibus atque opimis interficiunt cibis:* (fortaſſe *infarciunt* legend:) Gloſſæ. *Dapes:* πολυτελῆ δεῖπνα.

Alius cithara pulſavit.] Lege cum Fuxenſi Ms. *citharam*. Congruè hoc autem poſt *dapes opimas*. Maximus Tyrius. Ἀοιδὸν πρὸς κιθάραν μινυρίζοντα χαρίεις (ἐστιν) ἐπειδὰν πλήθωσιν αἱ τράπεζαι

Σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δὲ κρητῆρος ἀφύσσων
Οἰνοχόος προχέῃσι. —— Diſſert. 39.

Tunc modulatæ multitudinis conferta vox &c.] Palat: Fuxenſis, Oxon: Mss. *Tunc in modum multitudinis &c.* ita & Vicentina editio.

Quamvis hominum nemo pareret.] i, appareret. Gloſſarium. *Paret.* πείθεται, &c: φαίνεται. In Diſtichis Catonis nomen præferentibus.

Temporibus peccata latent, ſed tempore parent.

Clemens quidam ſonus aures ejus accidit.]

—— Mollior aura
Venerat, exili murmure dulce fremens.
Delia non aliter ſecreta ſilentia noctis
Submiſſa ac tenui rumpere voce ſolet.
Non aliter teneris collum complexa lacertis,
Auribus admotis condita verba dare.

Oxon: & Vicent. *accedit.* at vide Colvij notas.

Et

Et quovis malo plus timet quod ignorat.] In Epiſtolis Ovidianis.

Quid timeam ignoro, timeo tamen omnia demens.

Fulgentius in de Virgil: Continent. *Timor juſtè amputatis & manibus & oculis & auribus pingitur, quod nec quod videt ſentiat, nec quod audit ſciat, nec quod gerat novit:* Ita expurgandus locus ille, qui vulgo corruptiſsimus. Pacatus in Panægyrico. *Ita multiplici circumventus metu, quaſi parum habeam timere quod video, quod timeam:* ubi Lipſ: (Epiſtol: quæſt: 4. 7.) *cogito quod timeam.* Quintilianus 2. Declam. *Gravius neceſſe eſt expaveſcant, quibus de ſolitudine ſua non renunciant oculi: & cujus concluſus animus non exit in viſus, non habet unde timori ſuo par ſit.* Scriptor Sapientiæ, de Ægyptiis ſpiſſa caligine obſeſſis. ἐκδειματούμενοι τῆς μὴ θεωρουμένης ἐκείνης ὄψεως. Oxon: heic, *ignoratur.*

Ignobilis maritus] Ignotus: Gloſſæ: *Ignobilis*, ἄγνωστος, &c. è converſo 2. *nobiliſſimi* (i, *notiſſimi*) *juvenes.*

Et uxorem ſibi Pſychen fecerat.] Ovid: 7. Metam:

Illic & gelidi conjunx Actæa tyranni,
Et genetrix facta eſt. ——— Martialis.
Et quæ te faciet prima puella virum.

Iſidorus Peluſiota 3. 243. Τὴν παρθένον ὁ ἀνὴρ συναπτόμενος, γυναῖκα &c. ποιεῖ. Terent. 4. 3. Eunuch.

Vt illi &c: in oculos involem venefico.

Donatus: *Ex virginibus mulieres facienti.* Julius Proculus apud Vopiſcum. *Centum ex Sarmatia virgines cepi, ex his una nocte decem inivi: omnes tamen, quod in me erat, mulieres intra* 15. *dies reddidi.* (i. *feci.*) Solinus de Milone. *Ictu nuda manus taurum victimam fecit.* ſic infra hic lib. 8. *cadaver facere.*

Ante lucis exortum propere diſceſſerat.] Lib. 10. (etiam ſimili argumento) *Operoſa & pervigili nocte tranſacta, vitata lucis conſcientia faceſſit mulier.* Parthenius de Periandri matre. Εἰσοίχεται παρὰ τὸν παῖδα, καὶ πρὶν ἢ διαφαίνειν ἕω, λαθραίως ἔξεισιν. Apud Plautum Jupiter poſt Alcmenæ concubitum.

——— *Cur me tenes?*
Tempus 'ſt, exire ex Vrbe priuſquam luciſcat volo.

Judic. 14. 25. Καὶ ἔγνωσαν αὐτὴν, καὶ ἐνέπαιξαν αὐτῇ ὅλην τὴν νύκτα

τὴν νύκτα ἕως τὸ πρωῒ, καὶ ἐξαπίστειλαν αὐτὴν ἅμα τὸ ἀναβαίνειν τὸν ὄρθρον.

Ante lucis exortum.] Gloſſ: Πρὸς ὄρθρον: *ante lucem.* Aliud Gloſſarium: Πρὸ διαφαύματος: *ante lucem.*

Interfectæ virginitatis.] Sic *virginitatem morituram* Hieronymus in Hilarionis vita. Zeno Veronenſis Serm: de Continentia. *Pretioſa virginitatis dulcis occiſio.* Tertullianus in de Pallio. *Occiſa in publico caſtitatis.* Idem in de Spectaculis. *Illa pudoris ſui interemptrices &c.* et in de Pudicitia. *Sicut nec de locis refert, in cubiculis an in curribus pudicitia trucidetur.* Longus ποιμεν. 3. Χλόη δὲ συμπαλαίουσα σοι ταύτην τὴν πάλην, οἰμώξει καὶ κλαύσεται, καὶ αἵματι κείσεται πολλῷ, καθάπερ πεφονευμένη. Nec male *interfecta, extincta,* ἀφανισθείσης exponas. Tertull: Apologet. *Quotidie lux interfecta reſplendet.* ſic in Meleagro Accius *torrem interfectum:* et Plautus *uſum ædium interemptum, interfectum* dixere: Auguſtin. Confeſſ: 10. 31. *indigentiam ſatietate occidi.* et ſupra lib. 3. Noſter, *lorum interire.*

Hæc diutino tempore ſic agebantur.] Petronius. *Dum hæc magno tempore ſic aguntur, &c.*

Vt eſt naturâ redditum.] Oxon: *natura rerum.* et ſtatim, *delectationem ei commendarat.*

Namque præter oculos, & manibus & auribus ſen- Pag:
tiebatur.] Idem Codex. *ille nihil ſentiebatur:* moleſtè, 91.
nec otioſè minus. Senſus eſt: Et manibus & auribus ſentiebatur Cupido, non item (vel exceptis) oculis, id enim heic valet *præter.* Gellius 6. 17 *Vrbe, præter arcem incenſa.* Idem 17. 21. *Tum Galli Romam præter Capitolium ceperunt.* et 5. 17. *Vrbem præter Capitolium captam eſſe.*

Tuumque veſtigium requirentes.] Lib. 6. *Venus anxia diſquiſitione veſtigium tuum &c: requirit.*

Diem totum lacrymis & plangoribus miſella conſumit.] Lib. 8. *Dies totos totaſq; noctes inſumebat luctuoſo deſiderio:* ubi notata vide.

Se nunc maximè prorſus periiſſe iterans, quæ beati carceris cuſtodia ſepta, & humanæ converſationis colloquio viduata &c.] Jacentem locum eriges, ſi legeris mecum, *at humana c.* Septa (inquit) beato quidem (h. e,

(h. e, bonis omnibus affluente) carcere: at maxima (cæterorum omnium condimento) jucunditate humanæ converſationis viduata. Cicero in libello de Amicit: appoſitiſsimè. *Atq; hoc* (quam neceſſaria res nempe ſit ſocietas) *maximè indicaretur, ſi quid tale poßet contingere, ut aliquis nos Deus ex hac hominum frequentia tolleret, & in ſolitudine uſpiam collocaret: atque ibi ſuppeditans omnium rerum quas Natura deſiderat abundantiam, & copiam; hominis omninò aſpiciendi poteſtatem eriperet: quis tam ferreus eſſet qui eam vitam ferre poſſet? cuiq; non auferret fructum voluptatum omnium ſolitudo?* Idem 1. Offic: *Si contigerit ea vita ſapienti, ut omnium rerũ affluentibus copijs ditetur: quamvis omnia quæ cognitione digna ſunt ſummo otio ſecũ ipſe conſideret, & contempletur, tamen ſi ſolitudo tanta ſit ut hominẽ videre non poſſit, è vita excedat.*

Humanæ converſationis colloquio viduata.] Seneca Epiſt: 8. *Quomodo ſolitudo in odio eſt, ita in dulcedine appetitio ſocietatis.* Cicero citato de Amicitia libro. *Natura ſolitarium nihil amat, ſemperq; ad aliquod tanquam adminiculum nititur.*

Nec lavacro, nec cibo, nec ulla deniq; refectione recreata &c:] Lib. 8. *Vos autem* (*inquit*) *de cibo vel poculo, vel omninò ulla refectione cogitatis?*

Flens ubertim deceſſit ad ſomnum.] Nullo cibo refecta. Plutarch. Conſolat. ad Uxorem. Ἀμέλειαι σώματος ἕπονται τῷ κακῷ πένθει, (mœſtitiæ) καὶ διαβολαὶ πρὸς ἄλειμμα, καὶ λουτρὸν, καὶ τὴν ἄλλην δίαιταν. Pro *deceſſit* forſan *receßit* ſcribendum. Infra lib. 9. *Suadebat maritum temporius quieti recedere.* niſi locus ille ex hoc loco emendandus.

Lectum maritus accubans.] Oxon: *accumbens.*

Hoccine mihi pollicebare Pſyche mea?] Æneid. 4.

Hoc illud germana fuit? —— ubi Servius: *Allocutio per conqueſtionem.* Æneid. 11.

Non hæc, ô Palla, dederas promiſſa parenti.

Catullus. *At non hæc quondam blanda promiſſa dediſti*
Voce mihi: non hoc miſerum ſperare jubebas.

Hoccine pollicebare? (inquit). Donatus ad 2. 3. Andr. *Pollicitatio & promißio eandem vim habent, at pollicitatio majoris aſſeverationis eſt.*

Age

Age jam nunc ut voles &c.] Horatius ad Librum ſuum.

——— Fuge quò diſcedere geſtis,
Non erit emiſſo reditus tibi. ———

Et animo tuo damnoſa poſcenti pareto.] Apud Ovidium Metamorph. 7.

Procrin habe, dixit: quod, ſi mihi provida mens eſt,
Non habuiſſe voles. ——— Vide quæ ex Seneca, Philone, Simplicio, & Aliis notavimus in hanc mentem ad Matth. 6. 8.

Memineris meæ ſeriæ monitionis cùm cœperis ſerò pœnitere.] Propertius.

Quod ſi tu monitis tardas adverteris aures,
Heu referes quanto verba dolore mea.

Sirachides 12. 12. Μὴ καθίσῃς αὐτὸν ἐκ δεξιῶν σου, μήποτε ζητήσῃ τὴν καθέδραν σου· καὶ ἐπ' ἐσχάτῳ ἐπιγνώσῃ τοὺς λόγους μου, καὶ ἐπὶ τῶν ῥημάτων μου κατανυγήσῃ. Nota & loci paronomaſiam. ſic 3. *Mihi ſerò quidem, ſeriò tamen ſubvenit ad auxilium civile decurrere.* et in Floridis. *Serum fortaſſe an, ſed ſerium.*

Et dum ſe morituram comminatur.] Jocaſta apud Statium:

Annuite, aut natum complexa ſuperſtite bello
Heic moriar. —— Curtius lib. 10. *Lugubrem totis caſtris edidere clamorem, denunciantes ſe morituros, ſi Rex iraſci perſeveraret.* Apud Ovidium 9. Metam:

Et, ſi reijcerer, potui moritura videri.

Infra hîc lib. 9. *Nam ſibi ſtatutam decretamque mortem proximare, ni cupito maturius potiatur.* ad quem locum plura notamus.

Sed identidem monuit &c.] Gellius 14. 1. *Atque identidem commonebat &c.*

De tanto fortunarum ſuggeſtu peſſum deiiciat.] Infra hoc lib: *Niſi eam de tantis opibus peſſum dejecero.* Pag: 92.

Prius, inquit, centies moriar quam iſto tuo dulciſsimo connubio caream.] Terentius.

Animam potius relinquam quam illum deſeram.

Atque ut meum ſpiritum diligo.] Lib. 4. *Quid ſpiritum veſtrum, qui magis meus eſt &c. fatigatis?*

Nec

Nec ipſi Cupidini comparo.] Id eſt, ipſi Cupidini præfero. Firmicus Matheſ: 3. 8. *Faciet philologos, aut laborioſarum literarum peritos, & qui naturam ſuam nolint cæteris hominibus comparare.* Horatius.

Nil ego contulerim jucundo ſanus amico.

pro, omnibus jucundum amicum prætulero. Baſilius Magnus. Τῷ βίῳ οὐδεμίαν πρὸς τοὺς ἄλλους ἐπιδέχεται σύγκρισιν. i: probitate, & vitæ integritate alios antecellit. ſimile lib. 3. *Me nullam aliam Fotidi mea pramalle*, ubi adnotata vide.

Imprimens oſcula ſuaſoria.] Ovid: Metam. 10.

Sic ait, & mediis interſerit oſcula verbis.

ita in Suetonii Domitiano *perſuaſoria aſſertiones*, ubi vereor ut rectè Vir doctiſſimus *perfuſorias* ſubſtituit. hoc eſt, ſine fide, ſummis labiis prominentes.

Creſſolius.

Et jungens membra cohibentia.] Lucilius apud Nonnium:

Tum latu' componit lateri, & cum pectore pectus.

Apud Euripidem ad Menelaum Helena.

Περὶ δὲ γυῖα χεῖρας ἔβαλον, ἡδονὰν ὡς λάβω
Ὦ πόσις, ὦ φιλτάτη πρόσοψις.

Oxon: *inferens m: cohibentia:* non malè, cum præceſſerit *ingerens:* & amet παρηχήσεις Noſter, nec à priore tamen lectione recedimus.

His etiam blanditiis adſtruit] Oxon: *Hæc etiam &c.* blanditiis uxoriis intellige, ut initio 6. locutus.

Mellite mi marite.] Mss: & principes editiones, *Mi mellite, mi marite.* Bene ſanè, bene: Apud Terentium Hecyr: 4. 2. illa. *Mi Pamphile &c.* ubi Donatus. *Principium hoc eſt aliquid precantis fœmina: à blandimentis ergo incipit, ut libenter audiat.*

Tuæ Pſyches dulcis anima.] Ζωὴ καὶ ψυχή. ut apud Juvenalem Sat: 6. ubi Scholia. *Quibus ſermonibus Græca mulieres in concubitu blandiri ſolent.* Bene & *dulcis.* Servius ad Æneid: 4. *Amantes amores ſuos ſua dulcia dicunt.*

Vi ac poteſtate Veneris uſurus, invitus ſuccubuit maritus.] Verbis nempe, & oſculis ſuaſoriis, ſed præcipuè membris cohibentibus demulctus. Virgilius de Venere pro filio arma à Vulcano orante.

Dixe-

Dixerat, & niveis hinc atq; hinc Diva lacertis
Cunctantem amplexu molli fovet: ille repente
Accepit ſolitam flammam, notuſque medullas
Intravit calor, & calefacta per oſſa cucurrit.

Vocem *uſurus* ſuſpectam habeo: eſt qui *victus*, vel *urſus* proponit: remotius ego, at certius forſan *oppreſſus* ſcribo. oppreſſus (inquit) poteſtati Veneris (ſic legendum enim) ſuccubuit. Infra lib: 8. de Thraſyllo. *Promiſſioni fallacioſæ mulieris oppreſſus ſuccubuit.*

Invitus ſuccubuit.] Lib. 8. *Invita quidem, verum religioſa neceſſitati ſuccumbens.*

Et cuncta ſe facturum ſpopondit] De Boccho Saluſtius. *Sæpius fatigatus lenitur, & ex voluntate Syllæ omnia ſe facturum pollicetur.* Infra hoc ipſo libro. *His verbis, & amplexibus mollibus decantatus maritus, &c. facturum ſpopondit.*

De manibus uxoris evanuit] Infra de Eodem. *Ex oculis & manibus &c. conjugis tacitus avolavit.*

Deflebant oculos,& plangebant ubera, quoad crebris earum ululatibus ſaxa cauteſq; parilem ſonum reſultarent] Virgilius.

Conſonat omne nemus ſtrepitu, colleſq; reſultant.

Cicero pro Archia. *Saxa atque ſolitudines voci reſpondent.* Philoctetes apud Sophoclem.

Ὦ λιμένες, ὦ προβλῆτες, &c.
Ὦ καταῤῥῶγες πέτραι,
Οἷ' ἔργα ὁ παῖς μ' ἔδρασεν!

Cicero 2. de Finibus. *Turpe putandum eſt, non dico dolere, (nam id quidem eſt interdum neceſſe) ſed ſaxum illud Lemnium clamore Philoctetæo funeſtare:*

Quod eiulatu, queſtu, gemitu, fremitibus
Reſonando multum flebiles voces refert.

Bion. Ὤρεα πάντα λέγοντι, καὶ αἱ δρύες, Αἲ τὸν Ἄδωνιν:
Καὶ ποταμοὶ κλαίουσι τὰ πένθεα τᾶς Ἀφροδίτας.

Scriptor tertii Maccabaici. Ὥστε καὶ τοὺς παρακειμένους αὐλῶνας συνηχήσαντας ἀκατάσχετον οἰμωγὴν ποιῆσαι. Oxon: heic, *percutiebant ubera.*

Jamq; nomine proprio ſororem &c. ciebant.] Lib. 2. *Me nomine ciere non prius deſierunt, &c.* Lib. 7. *Mili-*

tes, ſuoſque famulos nominatim cientes. et 8. *Clamore nominatim cientes illum juvenem*.

Per prona delapſæ.] Lib. 4. *Perque prona delapſus evomebat undas argenteas*.

Amens ac trepida.] Lib. 8. *Amens, & vecordia percita*.

Quam lugetis adſum.] ——*Quam quæritis adſum*.

Pag: 93. Et illæ ſedatæ lacrymæ poſtliminio redeunt, prolectante gaudio.] Infra lib: 8. *Et quas in primo mœrore lacrymas non habebat, jam ſcilicet creſcente gaudio reddere*.

Tectum & Larem noſtrum lætæ ſuccedite.] Ex his Didonis ad Troianos Æneid. 1.

Quare agite ô juvenes, tectis ſuccedite noſtris.

Succedere, etiam in *ſubeundi* ſignificatu, rectè & dativo & accuſativo jungi docet Servius ad 5. Eclog: Virgilij.

Sic allocuta &c] Et hæc ex his ejuſdē Virgil: loci:

Sic memorat, ſimul Ænean in regia ducit
Tecta. ——————

Populoſam familiam.] Oxonienſis, *populos, atque familiam*.

Inhumanæ menſæ.] Cœleſtis. ſic infra lib. 11. *Inhumanus aſpectus*. et lib: de Deo Socratis, *cæleſtis & inhumana ſententia*.

Præcordijs penitus nutrirent invidiam.] Sic Oxon: & Vicent: malim tamen *penitìs*.

Scrupuloſè curioſeque percontari non deſinunt.] Gloſſ: Πολυπραγμονῶ. *ſciſcito, percontor*. Infra lib. 8. *Percontatur anxiè*.

Quiſve, vel qualis ipſius ſit maritus.] Libentiùs *ipſus* legerim, expende proximè præcedentia. ac illa, *quiſve, vel qualis*, non à Palat: tantum, ſed & Ms. Oxon: abſunt.

Ullo pacto] Et hæc ab iiſdem Codd: abſunt: an rectè neſcio. Infra lib. 6. *Redire nullo pacto poteris*.

Vel pectoris arcanis exigit.] *Pectoris arcana*, ſunt quæ infra 11. *pectoris ſecreta* vocat.

Commodum lanoſo barbitio genas inumbrantem.] Gloſſæ. Ἀρτιγένειος. *lanuginoſus*. Ovid: Metam: 1.

Pene

Pene puer, dubiaque tegens lanugine malas.

et 13. *Signârat dubias tenera lanugine malas.*

Pacuvius. *Nunc primum opacat flore lanugo genas.*

Inumbrantem, ut apud Euripidem Phœniſſis.

Ἐπεὶ δὲ τέκνων γένυς ἐμῶν σκιάζεται, *&c.*

Auro facto.] *Gold-plate.* ſic in Gloſſario, Ἀργυροῦν σκεῦος: *argentum factum.*

Gemmoſiſq; monilibus] Claudianus.

Luxurient tumido gemmata monilia collo.

Invidiæ felle flagrantes.] ἐν χολῇ πικρίας ὄντας: ut Act: 8. 23.

En orba & ſæva & iniqua Fortuna: hoccine tibi complacuit, ut utroque parente prognatæ diverſam ſortem ſuſtineremus? & nos quidem quæ natu majores, maritis advenis ancillæ deditæ &c.] Contextus pluſcula adſcripſimus, ut cum his Senecæ conferantur. *Hæc* (mors) *ubi res fortuna malè diviſit, & æquo jure genitos alium alij donavit, exæquat omnia.* Conſolat. ad Marc: *cap.* 20. Pincianus, & poſt eum Lipſius, *alijs* ſupponunt: nimirum *rebus*. ego nil mutandum contendo. De *rebus* antea locutus, de *perſonis* ſubjungit. *donare* ergo ibi eſt *addicere:* in hoc Apuleij loco *dedere*. Loquitur Seneca de ſervitute, non ex naturâ re, ſed ex jure gentium orta. adde, quod & *homines* exæquare Mors ſatis rectè dicitur, *res* verò nequaquam. Plinius 19. 4. *Mors certè æquabit quos pecunia ſeparaverit.* In Trinummo Plautina.

——————— *Nos homunculi,*
Qui cum ſalillum animæ extemplo amiſimus,
Æque (lege *æquo*) *mendicus atq; ille opulentiſſimus*
Cenſu cenſetur ad Acherontem mortuus.

Adverte & ad illa Apuleij *utroque parente prognatæ:* annon id ipſum volunt quod Senecæ ea, *æquo jure genitos?* Oxon: hîc non *prognatæ*, ſed *progenitæ* legit.

Maritis advenis ancillæ deditæ.] Auguſtinus Confeſs. 3. 9. *Ex quo illas tabulas quæ matrimoniales vocantur, recitari audiſſent, tanquam inſtrumenta quibus ancillæ factæ eſſent, &c:* Scriptor de bono Pudicitiæ in Cypriani operibus: *Virginitas quid aliud eſt quam ſoluta libertas? maritum non habet Dominum.* vide

1. Petr. 3. 6. Medea apud Euripidem:

Ἃς πρῶτα μὲν δεῖ χρημάτων ὑπερβολῇ
Πόσιν πρίασθαι, δεσπότην δὲ σώματος
Λαβεῖν. —— Quod inter antiquiores Romanos ne fieret, coëmptione cavebatur. Iſidorus 4.29. Orig. *Antiquus nuptiarum erat ritus, quod ſe maritus & uxor invicem emebant, ne videretur ancilla uxor.*

Extorres & Lare & ipſa patria degamus.] Afferuntur heic (idque datâ opera) à Colvio Tertulliani iſta. *Pleriq; nec Eccleſias habent, ſine matre, ſine Deo, orba fide, extorres quaſi, latè vagantur.* in quibus cenſet legendum, *extorres quaſi Lare, vagantur:* putatq; ſapientiſſimum Scriptorem illum ſe aliquo beneficio obſtrinxiſſe. Ego infæliciter eum operam poſuiſſe, benéque ſe habentem locum vulnere deformaſſe puto. Lucanus.

—————— *Lateque vagatur*
Enſis, & à nullo revocatum eſt pectore ferrum.

Hoc aliis ſcriptoribus *paſsim vagari* dicitur. Virgil:

—— *Qua paſsim tota regione vagantur.*

Servius ad Ejuſdem Æn: 4. *Ante inventum à Cerere frumentum, paſsim homines ſine lege vagabantur.* et ad Æneid: 8. illa. ——— *Armenta videbant. Quæ poſt mortem Caci paſsim &c. vagabantur.* Prudentius.

—— *Capta paſsim vagus errat in Vrbe.*

Infra lib. 11. *Inter has oblectationes ludicras quæ paſsim vagabantur &c.* Gloſſarium. *Vage, paſsim, σποράδην.* Tibullus. ——— *Paſsimq; vagantes*
Dulce ſonant tenui gutture carmen aves.

Hæc autem noviſsima, quam fœtu ſatiante poſtremus partus effudit &c.] Appoſitum è Virgilio locum præripuit Beroaldus: at non Philonis iſtum in de Abrahamo. Πρεσβύτερος καὶ πρῶτος ἔστω καὶ λεγέσθω ὁ ἀστεῖος. νεώτερος δὲ καὶ ἔσχατος πᾶς ἄφρων.

Et Deo marito potita.] Oxon: & alius Ms: *potita ſit.* et poſcit quidem imperfecta pendenſq; oratio.

Quæ nec uti rectè tantâ bonorum copia novit.] Malè hæc abſunt ab Oxonienſi. Terentius de divitiis, amicis, &c.

Atq; hæc perinde ſunt ut illius animus qui ea poſſidet:
Qui uti ſcit, ei bona; illo qui non utitur rectè, mala.

Infra

Infra lib. 9. *Potens, & dives, & juvenis, & proſapiæ majorum gloria malè utens.* Apud Quintilianum ille 9. Declam: *Non ego as alienum luxuria contraxi: nec profuſus in vitia, fortuna noſtra malè uſus ſum.*

Vidiſti ſoror, quanta in domo jacent & qualia monilia.] *Quanta & qualia*, ut apud Virgilium:

Nam qualis quantuſque. —— Totum hoc κειμηλίου abeſt ab Oxon: Ms.

Quantum præterea paſſim calcatur aurum.] Vide ſupra notata.

Procedente conſuetudine, & affectione roborata, &c.] Seneca in de Tranquillitate &c. *Longa converſatio amorem inducit.* Lucretius.

——— *Conſuetudo concinnat amorem.*

Scriptor de Hieroſolymitano excidio. 1. 23. *Vſu & conſuetudine amoris igniculus adoleſcenti obrepſit.* Ovidius.

Fac tibi conſueſcat, nil conſuetudine majus.

Fulgentius Mythol: 20. *Amantur quædam ſpeciei venuſtate, quædam etiam lenocinante conſuetudine.* Achilles Tatius lib. 1. Τὸ συνῆθες τῆς κοινωνίας εἰς χάριν αἰδεσιμώτερον, εἰ γὰρ τὰ ἄγρια τῶν θηρίων συνηθείᾳ τιθασσεύονται, πολὺ μᾶλλον ταύτῃ καὶ γυνὴ μαλαχθείη. Oxon: *ut in affect: robor: Roborata* autem in hujuſmodi argumento ſignificanter dixit. Ovidius.

——— *Amor vires ſibi colligit uſu;*
Si bene nutrieris, tempore firmus erit.

et alibi.

—— *Mora dat vires, teneras mora percoquit uvas:*
Et validas ſegetes quod fuit herba, facit.

Deam ſpirat.] Ammianus lib. 22. *Iulianus proſperis elatus, ultra homines jam ſpirabat.* Hoc Sophocli in Aiace, μὴ κατ' ἄνθρωπον φρονεῖν. Soſiphani ἴσ' οὐρανῷ φρονεῖν: Scriptori Maccabaicorum 2. 9. 12. φρονεῖν ἰσόθεα.

Cucurbita glabriorem.] Probabilem lectionem iſtam facit auctoritas Fulgentii, & Plauti locus Trinummo, ubi in ovium vituperio.

——— *Tam glabra quam hæc eſt manus.*

at *glabrum*, ubi de hominibus, ſenſu diverſo ponitur. Gloſſæ. Ἁβρὸς, *glaber, delicatus.* Infra heic de Cupidine

pidine: *Corpus glabellum atque luculentum, & quale peperiſſe Venerem non pœniteret.* haud cunctanter itaque *calviorem* præfero, quod & editio vetus Vicentina adſtruit, & Oxonienſis Ms. cum Codice Florentino.

Et quovis puero pumiliorem.] Ita & Fulgentius: Vicentini, ac Mss. quos dixi, ſcripturam ego recipiendam arbitror: eſt ea *puſilliorem*.

Articulari morbo complicatum.] Caſſiodorus 10. 29. *Limoſa podagra inundatione complutus.* pro quo ſubſtituunt Viri docti *completus*. in margine varians lectio *complectus* additur: unde facili correctione *complicatus* (ut in Apuleio) ſcribo.

Ac, per hoc, rariſsimè Venerem meam recolentem.] *Amoris languidi deſidia volentes meos amplexus diſcruciantem*, ut infra lib. 9. loquitur: Juvenalis de ſenibus agens.

—— *Coitus jam longa oblivia, vel ſi*
Conêris, jacet exiguus cum ramice nervus:
Et quamvis tota palpetur nocte, jacebit.

Detortos & duratos in lapidem digitos ejus perfricans.] Seneca Epiſt. 95. *Decolor vultus, &c. et retorti digiti articulis obrigeſcentibus.* id eſt, (ut hic Apuleius noſter) *in lapidem duratis*. Caſsiodorus ubi ſupra. *Petit* (arthritis) *concavas lacunas, ubi paluſtri ſtatione pigreſcens, ſaxa perficit de liquore: & quæ ad decorem inflexionis Natura laxaverat, in turpiſſimum rigorem ſoliditate peregrina conſtringit.* Philoſtratus de Polemone Sophiſta: Λιθιώντων αὐτῷ τῶν ἄρθρων, παρεκελεύετο ἰατροῖς ὀρύττειν καὶ τέμνειν τὰς Πολέμωνος λιθοτομίας.

Duratos in lapidem.] Lib. 2. *Et lapides quos offenderam, de homine duratos.*

Fomentis &c.] Scholiaſtes Vetus Horatij ad Epiſt: lib. 1. *Fomenta podagram juvant*, (id: *levant*:) *non ſanant*. Seneca, cur bonis viris &c. *Cujus pedes inter fomenta ſubinde mutata tepuerunt.*

Et pannis ſordidis, & fœtidis cataplaſmatis.] Virgilius 3. Georg. —— *Turpeſque podagras.* ubi Servius. *Reſpexit ad curam, quæ ſine pannis & medicaminibus ſordi-*

ſordidis non fit. Apud Stobæum Epictetus: qui quia non adeſt Græcus, pro tempore Latinè loquetur. *Corpus, omnium ſordidiſſimum moleſtiſſimumq; curamus ac diligimus: quod ſi quinque tantum diebus vicini corpus curandum eſſet, moleſtiam ferre eam non poſſemus. quam grave eſſet, mane cum ſurrexeris, alienos dentes fricare, & illas corporis partes purgare, quæ ad naturæ neceſſitates fabricatæ ſunt!* In Eundem 3. 16. Arrianus. Σοῦ τὶς ἀνάσχοιτο τῶν χρωτῶν ἱδρῶντος, καὶ τῶν χερῶν, καὶ ἐκείνας ἀπομύττοντος, καὶ πλύνοντος; Oxon: cum Fuxenſi Ms. & Vicentiæ edito, *cataplaſmatibus*.

Manus &c: adurens.] Atterens. Plinius lib. 28. *Femina equitatu atteri adurique notum eſt*.

Nec uxoris officioſam faciem, ſed medicæ laborioſam perſonam ſuſtinens.] Vana querela: cum ut ſemper aliâs, ita maximè decumbenti marito ſedulitatem ac aſsiduitatem ſuam uxor approbare debeat. Clemens ϛρωμ. β. Αἱ σωματικαὶ νόσοι μάλιστα τὸν γάμον ἀναγκαῖον δεικνύουσι. ἡ γὰρ τῆς γυναικὸς κηδεμονία, καὶ τῆς παραμονῆς ἡ ἐκτένεια, τὰς ἐκ τῶν ἄλλων οἰκείων καὶ φίλων ἔοικεν ὑπερβάλλειν προσκαρτερήσεις, ὅσῳ τῇ συμπαθείᾳ διαφέρειν καὶ προσεδρεύειν μάλιστα πάντων προαιρεῖται. Demoſthenes in Neæram. Πλείστου ἀξία ἐστὶ γυνὴ ἐν ταῖς νόσοις παροῦσα ἀνθρώπῳ κάμνοντι. Hieronymus de Paulæ filia Euſtochio. *Aſſidere lectulo, flabellum tenere, ſuſtentare caput, pulvillum ſupponere, fricare pedes, manu ſtomachum confovere, mollia ſtrata componere, aquam calidam temperare, mappulam apponere, omnium ancillarum prævenire officia*. De Domitii Tulli uxore 8. 19. Plinius. *Parum decorè ſecuta matrimonium videbatur divitis ſenis, ita perditi morbo, ut eſſe tædio poſſet uxori quam juvenis ſanuſque duxiſſet. Quippe omnibus membris extortus & fractus, tantas opes ſolis oculis obibat: ac ne in lectulo quidem niſi ab aliis movebatur, &c: Vivebat tamen, & vivere volebat, ſuſtentante maximè uxore, quæ culpam inchoati matrimonii in gloriam perſeverantia verterat. Non uxoris faciem, ſed medicæ perſonam ſuſtinens*, valet, *Non tantum u. f. ſed et &c:* ſimilia Artemidori illa. Τὰ γυναικὸς, καὶ τὰ θυγατρὸς ἔργα παρέχουσα.

Tam beatam fortunam collapſam indignè.] Scribendum *indigna*. Infra lib. 7. *Exoculatam eſſe Fortunam, quæ ſemper ſuas opes ad malos & indignos conferat.* ad quem locum notata vide, præcipuè ex Herodiano & D. Halicarnaſſenſi.

Præſentia noſtra gravata.] Sic editi omnes: ſic Cod: Oxon: repono, *præſentiam noſtram gravata.* Ita, *gravari aſpectum alicujus* apud Tacitum Annal. 3. Servius ad Æn: 10. *Gravaris, negas, graviter fers: & hac elocutione non niſi per accuſativum utimur: ut, gravor adventum tuum, gravor præſentiam tuam.* Sic, *falſam vituperationem gravari* Noſter, ut olim ad Apologiam reſtituimus.

Pag: 85 Jactatione immodicæ oſtentationis.] In Apolog: *Quàm immodica ſui oſtentatrix!*

Nec ſum mulier, nec omninò ſpiro, niſi eam peſſum &c. dejecero.] Apud Ovid: Metam. 7.

—— Nec ſim Saturnia, ſi non
Ab Ieve merſa ſuo Stygias penetrabit ad undas.

In Menechmo Plautina:

Non hercle is ſum qui ſum, niſi hanc injuriam
Meque ultus pulchrè fuero. ——

Alius apud Petronium. *Aut ego vir liberq; non ſum, aut noxio ſanguine parentabo injuria mea.*

Ac, ſi tibi etiam &c. inacuit noſtra contumelia, conſilium validum ambæ requiramus.] Poſt verba, *Ac, ſi tibi etiam*, ſubintellige, *ut mihi.* Virgilius 8.

Quos illi bello profugos egere ſuperbo.

ubi Servius: *Sicut & vos: & movet conciliationem ſententia ex fortunæ ſimilitudine. Inacuit* ab *inaceſco* ſume. eſt autem qui (nec malè) *innotuit* conjectavit.

Conſilium validum ambæ requiramus.]

Secede mecum te rogo, & rerum ſtatum
Dubium ac minacem juncta conſilia explicent.

Pro *validum* (quod tamen & Ms. Oxon: & veteres editiones agnoſcunt) malebam *calidum* ſcribi. In Epidico Plautina:

Reperiamus aliquid calidi conducibilis conſilij.

quibus vide quàm heic ſimilia: *Conſilium calidum* requi-

requiramus. confer quæ & ſupra pag: 62. adnotata. Terentius *celere conſilium* dixit.

Conſilium &c. requiramus.] P. Syrus.

Iratus etiam facinus conſilium putat.

Nec enim beati ſunt quorum divitias nemo novit.] Seneca Epiſt: 94. *Irritamentum eſt omnium in quæ inſanimus, admirator & conſcius.* Idem de Natura loquens cap. 32. de beata vita. *Curioſum nobis ingenium dedit, & artis ſibi ac pulchritudinis ſuæ conſcia, ſpectatores nos tantis rerum ſpeculis genuit, perditura fructum ſui, ſi tam magna, tam clara &c: ſolitudini oſtenderet.*

Sciet ſe non ancillas, ſed ſorores majores habere.] Lib. 6. *Tandem ancilla nequiſſima Dominam habere te ſcire cœpiſti?* Plinius Panægyrico: *Diſcat igitur Ægyptus credatq; experimento, non alimenta ſe nobis ſed tributa præſtare: ſciat ſe eſſe populo Romano neceſſariam, & tamen ſerviat.*

Lares pauperes noſtros, ſed plane ſobrios] In Pœnulo Plautina:

——— *Quanquam ſumus pauperculi,*
Eſt domi quod edimus, ne nos tam contemptim proteras.

Hieronymus. *Etſi pauper ſum, tamen frontem meam tueor, & fidem novi.*

Et perinde ut merebantur ora lacerantes] Infra heic. *Et perinde ut merebantur, laceratis viſceribus &c.*

Dolum ſceleſtum, imo verò parricidium ſtruentes contra ſororem] Iſidorus 5. 26. *Parricidij actio non ſolum in eum dabatur, qui potentem &c. interemiſſet, ſed & in eum qui fratrem occiderat.* Iam *fratris ſororiſq;* eadem neceſſitudo eſt.

Magnis conatibus &c:] Lib. 6. *Nec magno conatu res indiget.* Pag: 96.

Neq; omninò ſermonem conſeras.] Vide ad ipſum libri 1. initium notata.

Infantulus uterus.] Lege cum Cod: Oxon: *infantilis*. Onomaſt: vet: *Infantile.* νηπιαχῶδες.

Familiam noſtram propagabimus.] *Familiam* ſtirpem intellige: Gloſſarium: *Familia*, οἰκετεία, γένος. & bene hîc *propagabimus*: Gloſſæ. Γένους ἐπίδοσις, *propagatio.*

Futuri pignoris gloria geſtiebat.] Pacatus in Panægyrico. *Fugitiva ſucceſſuum repentinorum voluptas, ut occupat, ſic relinquit: fælicitas longior eſt exſpectare ſecurum.* ſcribe mecum, *exſpectare ſecuturum.* Plinius in Epiſtolis. *Rerum quas aſſequi cupis, præſumptio ipſa jucunda eſt.*

Creſcentes dies, & menſes exeuntes anxia numerat.] Nimirum

Incuſat ſpes ægra moras, longiq; videntur
Stare dies, ſegnemq́; rotam non volvere Phœbe.

Themiſtius Orat: 12. Γεγηθῦια πρὸς τὴν ἐλπίδα, πλέον πρὸς τὴν μέλλησιν ἀνιᾷ.

Sarcinæ neſcia rudimenta] Id eſt, quæ neſciuntur. vide 9. 12. A: Gellium: apud quem etiam Plauti verſiculum inter voces *neſcitur* & *ignarus* repone. nimirum paulo altius quam in excuſis occurrit.

Incrementulum.] Oxon: *Incrementum.*

Anhelantes vipereum virus.] Auctor ad Herennium. *Spumans ex ore ſcelus, anhelans ex infimo pectore crudelitatem.* Vide ad Act. 9. 1. notata.

Momentarius maritus] Quem Fulgentius, hanc fabulam enarrans, *manſionarium* vocat.

Tui noſtriq́; miſerere.] Apud Virgilium:

——— *Natiq; patriſq; Alma precor miſerere.*———

Quas tibi &c: ſorores appellare non licet &c.] τὰς σὐκέτι ἀξίας κληθῆναι ἀδελφὰς σε. Vide ad Luc: 15. 21. dicta.

Pag: 97. Poſt internecina odia.] Sic *internecina odia* libro 6. Juſtinus.

Cum more Sirenum] Oxon: *In more Sirenum.* lege, *in morem S.*

Singultu lacrymoſo ſermonem incertans,] Ovidius Eleg: ad Liviam.

Singultu medios impediente ſonos.

Idem Remed: 2.

Ruptaq; ſingultu verba loquentis erant.

Horatius.——*Singultim pauca locutus.* Scholiaſtes. *Cum intervallo: interruptis verbis.*

Sermonem incertans.] In Senecæ Apocol:

Quid nunc profatu vocis incerto ſonas?

Supra

ſupra lib. 1. *Incerta verborum ſalebra balbutire.*

Jamdudum fidei atq; parciloquij mei perpendiſti documenta.] Apud Livium lib. 32. *Vult ſibi quiſq; credi : & habita fides ipſam plerumq; obligat fidem.* Oxon: & Vicent: editus. *parciloquio meo.*

Sacroſanctæ imaginis tuæ.] *Sacrum* (inquit Iun: Philarg: ad Georg: 2) *dici volunt, quod ſit cum religione : ſanctum, quod cum amore.* ergo *ſacroſancta imago* heic, quam & amore & reverentia proſequor.

Redde ſaltem &c.] De uſu & vi particulæ iſtius vide 12. 14. A. Gellium. Servium ad Æn: 4. Donatum ad 2. 1. Andriæ. et 2. 2. Adelph:

Sic in hoc ſaltem parvulo cognoſcam faciem tuam.] Non diſpliceat *recognoſcam.* infra lib: 10. noverca ad privignum. *Illius* (patris tui) *recognoſcens imaginem in tua facie &c.*

Tibi devotæ charæq; Pſyches animam gaudio recrea.] Τὰ σπλάγχνα ἀνάπαυσόν μου: ut Paulus ad Philemonem locutus. in quibuſdam eſt *dicataq; :* in Oxon: nec hoc nec illud.

Nocturnæ tenebræ] Lib: 3. *Nocturnas tenebras cauſabatur ſibi obſiſtere.*

Teneo te] Cantic. 3. 4. *Inveni eum quem diligit anima mea : tenui eum, nec dimittam, &c.*

Amplexibus mollibus &c:] Palat. *mollitis:* malè. Virgilius: (ex quo Noſter)

——Niveis hinc atq; hinc Diva lacertis
Cunctantem amplexu molli fovet.——

Jugum ſororium conſponſæ factionis &c:] Apud Achillem Tatium. Ὦ ζεῦγος κατ' ἐμοῦ γειτόνων, ἀνδρὸς καὶ γυναικός! Feſtus Pomp: *Conſponſor, conjurator*, tranſlatio à re connubiali ducta. Idem. *Conſponſos Antiqui dicebant mutua fide colligatos.*

Præcipiti cum velocitate]Oxon: *p. animi velocitate:*

Zephyrus &c: ſuſceptas eas gremio ſpirantis auræ, ſolo reddidit.] Supra fine 4. *Pſychen &c. mitis aura molliter ſpirantis Zephyri &c: florentis ceſpitis gremio leniter delapſam reclinat.*

Domum penetrant] Lib: 3. *Cum penetraverint Larem quempiam.*

Venti ferentis] Suidas. Φορὸς, ὀξυτόνως, ὁ ἐπιτήδειος ἄνεμος. Æneid. 4. —— *Ventoſq́; ferentes.* ubi Servius. *Propitios, proſperos.* Clemens in Protreptico, ad Ulyſſem de Scylla: Ἔασον αὐτὴν ἐπινέμεσθαι τοὺς νεκροὺς, πνεῦμά σε οὐράνιον βοηθεῖ: πάρελθε τὴν ἡδονήν. Interpres falſa lectione inductus, *tibi opem fert divinus ſpiritus.* at πνεῦμα οὔριον ſcribendum.

Complexæq́; ſuam prædam.] Ut quidem opinabantur eam. Infra lib. 9. *Opulentam prædam jam tenebat animo.*

Sorores nomine mentientes.] Sic excuſus etiam Vicentiæ liber, & Ms: Oxonienſis. avebam tamen reponere *ſororum nomen ementientes.* ſic infra heic, *mariti mentito nomine.* et 8. *Amici fideliſſimi perſonam mentiebatur.* Gellius 1. 2. *Sanctiſſima diſciplina nomen ementiri* dixit. Corrige Auctorem de Viris Illuſtribus, apud quem mendum ſimile deliteſcit. *Gentilitas ejus Manlij cognomine juravit, ne quis poſtea Capitolinus vocaretur.* ſcribe, *G. e. cognomen ejuravit, ne quis &c:* ſublata etiam voce *Manlij*, quæ ut τοῦ *ejus* interpretamentum importune illapſa.

Theſaurumq́; penitus abditæ fraudis læto vultu tegentes] In verſu Græco.

Θησαυρός ἐστι τῶν κακῶν κακὴ γυνή.

Sic adulant.] Fortaſſe *appellant* ſcribendum, quæ vox inſidianti congrua. Infra hîc de Iiſdem ad Eandem: *Hoc aſtu puellam appellant.* Lectio poteſt vera eſſe *adulant*, nam & *contemplo*, & id genus alia uſurpavit. vide Beroaldum: at in Oxon: Ms. clarè *adulantur* legitur.

Non ita ut pridem parvula.] Paulus ad Philemonem de Oneſimo: οὐκ ἔτι ὡς δοῦλον. Oxon. *Non pridie parvula.* unde legendum conijcio, *non, ut pridie parvula.*

Pag: 98. Et ipſa jam mater es] Quomodo *mater* quæ necdum pepererat? ſolvent hunc nodum autem iſta A. Gellij. *Idonei vocum antiquarum enarratores tradiderunt, matronam dictam eſſe propriè quæ in matrimonium cum viro conveniſſet, quoad in eo matrimonio maneret, etiamſi ſibi liberi nondum nati forent: dictamq́; ita eſſe à matris nomine non adepto jam, ſed cum ſpe & omine mox adipiſcendi:*

unde

unde ipſum quoq; matrimonium dicitur. An vero *mater*, gravida quævis abuſivè appellari poteſt?

Quantis gaudijs totam domum noſtram hilarabis?] Sic *domum nuptiarum gaudijs hilarare* lib: 1. dixit.

Eas laſſitudine viæ ſedilibus refotas] Nonne melius, *Eas à laſſitudine v.?*

Et balnearum vaporoſis fontibus curatas, pulcherrimo triclinio, &c.] Oxon: ſic legit & interpungit. *E. b. vapore roſeis fontibus curatas pulcherrimè, triclinio &c:* quæ non conor defendere.

Miriſq; illis &c: edulijs atq; tucetis &c:] Seneca Epiſt: 12. *Cum vino, & illis funereis epulis ſepeliſſet ſe.*

Tibias agere] Sic & Oxon: & Vicent: editio.

Ad deſtinatam &c:] Gloſſæ. *Ad deſtinata: περὶ τὰ ἀφροδίσια.*

Occipiunt ſciſcitari qualis ei maritus, & unde natalium ſectacula proveniret] Ita Beroaldus maluit, nec aliter in Oxon: eſt. Colvius *natalium notacula:* infœliciter. Wowerius & Pontanus, *unde natalium, ſecta cuia p.* quæ conjectura cæteris antecellit longe. Prudentius in pugna Concord: & Diſcord:

Circumſtat properè ſtrictis mucronibus omnis
Legio virtutum, exquirens fervente tumultu
Et genus & nomen, patriam, ſectamq; &c. ——

Ovid: Metamorph: 1. ——— *Nec non & cujus, & unde,*
Quove ſit armento, veri quaſi neſcia quærit.

Servius ad Eclog: 3. *Antiqui dicebant, ſicut meus, mea, meum, ſic cujus, cuja, cujum.* Bene autem curioſas & invidas iſtas *ſciſcitari* dicit. Donatus ad Eunuchum. *Sciſcitari, eſt occulta magis & ſecretiora rimari, & cognoſcere velle.*

Sceleſtarum fœminarum &c:] In Ms quodam *ſtrivarum:* unde Schopp: *ſtrigarum*, i, *veneficarum.* at in Oxon: & vett: editis. eſt *ſceleſtarum*, quæ lectio ſinceriſſima eſt. Supra. *Ne illas ſceleſtas fœminas &c. nec audias, vel videas.* ut omittam, *ſtrigarum fœminarum* quam illepidè dici.

Magnis pecunijs negotiantem.] Supra lib. 1. *Negotiator magnarius.*

Jam medium curſum ætatis agere.] Heſychius.

Μεσῆλιξ,

Μεσήλιξ, ἀπὸ τῶν τεσσαράκοντα ἕως πεντήκοντα. Ammonius, ubi de ætatum diſcriminibus. *Εἶτα νεανίσκος, εἶτα νεανίας, εἶτα ἀνὴρ μέσος, &c:* vide olim pag: 195. ad Apologiam notata.

Interſperſum rarâ canicie.] Heſychius. *Μεσαιπόλιος, ὁ σφόδρα πεπολιωμένος, ἀλλὰ μέσος, οὔπω γέρων.* et bene *interſperſum.* Virgilius 5.

Temporibus geminis canebat ſparſa ſenectus.

Propertius.

Sparſerit & nigras alba ſenecta comas.

Dum &c: domum redeunt, ſic ſecum altercantur.] Vide ſupra pag. 72. notata.

Candenti canicie lucidus:] Eunapius de coma ſua in Proæreſij vita. *Διὰ πλῆθος πολιῶν τριχῶν ἀφριζούσῃ θαλάσσῃ προσεμφερής, καὶ ὑπαργυρίζουσα.*

Nec in ſermone iſto tantillum morata.] *In alium ſermonem intentionem earum derivans*, ut lib.1. loquitur.

Pag: 99. Quorum utrum verum eſt.] Probo Rittershuſij conjecturam, *Q. utrum utrum eſt.* Valer: Maximus de Socrate lib: 7. *Ab adoleſcentulo quodam conſultus utrum uxorem duceret, an ſe omninò* (malim *omni*) *matrimonio abſtineret: reſpondit, utrum utrum feciſſet, acturum pœnitentiam.* Cicero de Nat: D: 2. *Quorum utrumvis ſit, ſequitur, mundum Naturâ adminiſtrari.* unde ſcimus an & illic ſcribendum? *Q. utrum utrum ſit.*

Laqueo nexili &c.] Sic *πλεκταῖς ἀρτάναις* Sophocles in Antigone. Infra 8. *Sibi laqueum nectit.*

Exordio ſermonis hujus quam concolores fallacias adtexamus.] Oxon. *E ſ. hujus colorales f. a.* Onomaſt: vet. *Coloro, χρωματοποιῶ.*

Nocte turbatis vigilijs perditæ.] Ut 4 *fame perditus.*

Soliti venti præſidio &c] Prætulerim *ſolito.* infra de iiſdem. *Flatus alitis impulſu ſolito ſuper ſcopulum porrecta.*

Lacrymiſq; preſſurâ palpebrarum coacti.] Virgilius.

——— *Dolis, lacrymiſq; coactus.*

ubi Servius: *Coactis, expreſſis.* Ovidius.

Quinetiam diſcant oculi lacrymare, coacti.

——— *Vexare oculos humore coacto* Juvenalis dixit. Propertius ——— *Fletum inuitis ducere luminibus.* In Eunucho Terentij.

Hac

Hac verba mehercule una falſa lacrymula,
Quam oculos terendo miſerè vix vi expreſſerit,
Reſtinguet. —— Xenophon. Ἐπεσπάσατο ἐμπλησθῆναι δακρύων τὰ ὄμματα. Euripides Helena.
—— Ἐκβαλόντες δάκρυα ποιητῷ τρόπῳ.

Ariſtænetus 1. 9. Δάκρυον ὑποκρίσεως ἀποματτομένη, τῶν μάτην πρὸς αὐτῆς ὑποθλιβομένων βλεφάρων. Sirachides 22. 24. Ὁ νύσσων ὀφθαλμὸν, κατάξει δάκρυα.

Tu quidem fœlix,& ipſa tanti mali ignorantia beata:] Apud Senecam: —— *In malis unum hoc tuis*
Bonum eſt, Thyeſta, mala quod ignoras tua.
Plutarch: Conſolat: ad Apoll: Μετ' ἀγνοίας τῶν οἰκείων κακῶν ὁ βίος ἀλυπότατος. Terentius.

Nos omnes quibus eſt alicunde objectus labos,
Omne quod eſt interea tempus priuſquam id reſcitum eſt, lucro eſt.

In Mimis veteribus.

Bene dormit qui non ſentit quam malè dormiat.

Ibidem.

Miſeriam neſcire propriam ſine periculo eſt vivere.

Sedes incurioſa periculi tui.]

Nec qua circumſtant te deinde pericula cernis.

Seneca in de Vita beata, ex perſonâ Socratis. *Hoc vos non intelligitis, & alienum fortunæ veſtræ vultum geritis: ſicut plurimi, quibus in Circo aut theatro deſidentibus jam funeſta domus eſt, nec malum annunciatum.*

Sedes incurioſa periculi tui: nos autem &c:] Fadilla ad Commodum fratrem apud Herodianum. Σὺ μὲν &c: μόνων ἐπ' ἡσυχίᾳ, τῶν πραττομένων ἀγνοίᾳ ἐσχάτῳ καθέστηκας κινδύνῳ: ἡμεῖς δὲ τὸ σὸν γένος ὅσον οὐδέπω ἀπολλύμεθα.

Pro vero comperimus.] *Pro vero obtinere* initio Apologiæ dixit.

Sociæ ſcilicet doloris caſuſq; tui] Theophylact: ad 1. Cor. 12. 26. Ἡ ἀκριβὴς ἕνωσις κοινὰς ποιεῖ τε τὰς συμφορὰς, καὶ τὰς εὐδοκιμήσεις.

Perwigili cura rebus tuis excubamus.] Lib. 9. *Qui mea tutela pervigiles excubias agitaverant.*

Imma-

Immanem colubrum multinodis voluminibus ſerpentem &c:] Sic *μυελίλικτον ὄφιν* Eunapius apud Suidam dixit: & *ceraſtarum ſinuoſa volumina* Avienus in Periegeſi.

Veneno noxio colla ſanguinantem] Pontanus Anaлect. 1. 8. *ſaniantem*, affectatiſſimè. Schopp: ex Ms quodam *ſaginantem*. Utraq; manu amplectimur nos poſitam lectionem, non tantum à vetuſtis editionibus, ſed & Cod: Oxonienſi firmatam. In veteri & inſtructiſſimo Onomaſtico. *Sanguinare. αἱμάσσεται*. Æneid. 2.

——— Immenſis orbibus angues,
Pectora quorum inter fluctus arrecta, jubaq;
Sanguineæ exuperant undas.——— ubi Servius: *Iubæ ſanguinei coloris.* qui locus omnem hîc controverſiam dirimit.

Hiantemq; ingluvie profunda] Virgilius, itidem de angue, Georg. 3.

——— Piſcibus atram
Improbus ingluviem, raniſq; loquacibus explet.

Servius. *Ingluviem, ventris capacitatem.* quæ forſan minus vera expoſitio. Gloſſæ Vindocinenſes Ms: *Ingluvies, gula ſpatium, vel gutturis.* Gloſſarium Stephani. *Ingluvies: τράχηλος, &c.* Avienus, citato jam loco, de Ceraſtis.

——— Immodicè latè patet oris hiatus
Quippe feris, antro panduntur guttura vaſto.

Iam & *ingluviem* ab *inglutiendo*, (quod gula, non ventre fit) formari, quis eſt qui neſcit? ut omittam, vel ex voce *hiantem* patere, ſic *ingluviem* accipiendam.

Tecum noctibus latenter acquieſcere.] Arnobius lib: 5. *In draconis terribilem formam migrat, ingentibus ſpiris pavefactam colligat virginem: & ſub obtentu fero* (malim *feri*) *molliſſimis ludit atq; adulatur amplexibus.*

Et accolæ plurimi] Gloſſarium. *Accolæ, ἀκρογείτονες.*

Videre eum veſpera redeuntem è paſtu.] Oxon: *Viderunt eam beſtiam redeuntem &c.* & poſt, *vadum innatantem.*

Nec diu blandis alimoniarum obſequiis te ſaginaturum omnes affirmant; ſed cum primum prægnationem

tuam plenus maturaverit uterus, opimore fructu præditam devoraturum.] Philoſtratus de Lamijs. Καὶ ἀφροδισίων μὲν: σαρκῶν δὲ, (melius τι) καὶ μάλιστα ἀνθρωπείων ἐρῶσι, καὶ πάλλουσι τοῖς Ἀφροδισίοις οὓς ἂν ἐθέλωσι δαίσασθαι. et poſt: Δακρύοντι ἐῴκει τὸ φάντασμα, καὶ ἐδεῖτο μὴ βασανίζειν αὐτὸ, μηδ᾽ ἀναγκάζειν ὁμολογεῖν ὅ, τι εἴη. ἐπικειμένου δὲ, (τοῦ Ἀπολλωνίου) καὶ μὴ ἀνέντος: ἔμπουσά τι εἶναι ἔφη, καὶ πιαίνειν ἡδοναῖς τὸν Μένιππον εἰς βρῶσιν τοῦ σώματος. Apocal. 12. 4. Καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν: ἵνα ὅταν τέκῃ, τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. *fructu* hîc, ut apud Lucam 1. 42. καρπὸς κοιλίας.

At hîc jam tua exiſtimatio eſt, utrum &c] Infra lib. 7. *Hanc ex animo quidem meo conducibilem ſententiam protuli: ſed vos veſtrorum eſtis conſiliorum rerumq; Domini.* In quibuſdam heic, *Ad hoc.* Oxon: *Ad hac*: benè. Gloſſ. *Ad hac*: ἐπὶ τούτοις.

An ſævisſimæ beſtiæ ſepeliri viſceribus] Antoninus 4. Pag: 100.
13. Ὅσος ἀριθμὸς (ζώων) καταναλίσκεται, καὶ οὕτωσί πως θάπτεται ἐν τοῖς τῶν τρεφομένων σώμασι! Tertullianus in Apologetico: *Suffocatis & morticinis abſtinemus, ne quo ſanguine contaminemur vel intra viſcera ſepulto.* Sidonius de Thyeſte.

Fratris crimine qui miſer voratis
Vivum pignoribus fuit ſepulchrum.

at *beſtiæ viſceribus ſepeliri*, peculiari quadam elegantia dictũ. Euſtathius ad Homerũ. Θυμβεύεσθαί τις λέγεται καὶ εἰς θηρίων γαστέρας, εἰ καταφάγωσιν αὐτόν. Ignatius ad Romanos. Μᾶλλον κολακεύσατε τὰ θηρία, ἵνα μοι τάφος γένωνται. Apud Achillem Tatium 3. Εἰς ἡμᾶς ἰχθῦς ἀναλωσάτω, μία γαστὴρ χωρησάτω, ἵνα ἐν ἰχθύσι κοινῇ ταφῶμεν. De vulture Ennius.

Heu quam crudeli condebat membra ſepulchro!

Simplex, & animi tenella.] Ἄκακος, Rom. 16. 18. ſupra hîc de Eadem. *Pro genuina ſimplicitate, proq; animi tui teneritudine.*

Prorſus omnium mariti monitionum &c.] Oxon: *quod rurſum omnium &c.* ſcripſerim, *Rurſus omniũ &c.*

Et in profundum calamitatis ſe præcipitavit] Lib. 8. *In profundam ruinam cupidinis &c. ſe præcipitavit.* ubi dicta vide.

Semianimi voce] In Florent: Cod: non malè *ſemihiante.* infra lib. 10. *Semihiantes adhuc compreſſit labias:* & Floridis. *Semihiantibus in conatu labellis.* at forſan

ſemianimem vocem hîc appellat quam ſupra lib. 3. *tenuem ac diminutam admodum.*

Sic ad illas ait.] Τὸ *ait* credam vix unquam non eſſe malæ manus interpolamentum. lib. 6. *Confuſiſq; in unum grumulum, ſic ad illam. Videris mihi* &c. eodem libro. *Atq; ſic ad illum. Licet tu* &c. lib. 1. *Et ad illum: Na merito (inquam)* &c. mendum ſimile lib. 4. pag. 234. 19. ſuſtulimus.

Vel omninò cujatis ſit, novi] Lib: 1. *Sed, ut prius noritis quis ſim, & cuiatis* &c.

Malumq; grande de vultus curioſitate præminatur.] De curioſa vultus inſpectione. ſic 2. *curioſus obtutus*, 4. *curioſus aſpectus*. et 1. *curioſè arbitrari. Malum grande* eſt quod Plauto non ſemel *magnum malum*. Olympias Alexandri mater, de Iunone: *Malum mihi prorſum illa magnum dabit.* &c: (apud Gellium 13. 4.) ita & Terentius 5. 4. Eunuchi.

Si quam ſalutarem opem periclitanti ſorori poteſtis adferre, jam nunc ſubſiſtite.] Apud Virgilium:

Tu pro germano, ſi quid præſentius audes,
Perge. ———

Incuria ſequens prioris providentiæ beneficia corrumpit.] Cyprianus in de bono Patientiæ. *Pereunt præterita, dum quæ cœperant, deſinunt eſſe perfecta.* Servius ad 2 Virgilij Eclogam. *Tolerabilius eſt non incipere aliquid, quam inceptum deſerere.* Salvianus 3 de Avaritia. *Laudari anteactæ ætatis prudentia non merebitur, niſi bono fine claudatur.* Iſidorus Peluſiota. Ἡ ῥαθυμία τοὺς προγεγενημένους πόνους, κ᾽ ἂν λαμπροὶ ἦεν, σβέσει. Arrianus 4. 3. in Epictetum. Μικρὸν ἂν ἀπονυστάξῃς, ἀπῆλθε πάντα τὰ μέχρι νῦν συνειλεγμένα.

Nactæ &c. nudatum ſororis animum] Claudianus.

———*Et Veneri mentis penetralia nudant.*

Omiſsis tectæ machinæ latibulis, diſtrictis gladijs fraudium &c:] Sic *clandeſtinæ proditionis cuniculis, apertæ ſimultatis machinas* Sidonius 3. 13. opponit. quibus ſimilia heic infra lib. 6. *Rejecto velamento ad promptum* (id eſt, manifeſtum) *exitium compelli. Gladij fraudium* hîc, fraudulenti ſermones, acumen gladiorum exæquantes. In verſiculis Phocyllidi adſcriptis:

Ὅπλον

Οὐ πάλον τί λόγος ἀνδρὶ τομώτερον ἐςι σιδήρου.

Simplicis puellæ &c. cogitationes invadunt.] διὰ τὴν χρηςολογίαν τὴν τῶν ἀκάκων καρδίαν ἀπατῶσι. Rom. 16. 18.

Quoniam nos originis nexus &c:] Æneid: 4.

——— *O luce magis dilecta ſorori.*

ubi Servius: *Per nomen neceſſitudinis oſtendit ſe quæ ſunt utilia, ſuadere.*

Viam quæ ſola deducit iter ad ſalutem, diu diuq; cogitatam &c.] In Nubibus Ariſtophanis. Pag. 101.

——— *Ὅλην τὴν νύκτα φροντίζων, ὁδοῦ*
Μίαν εὗρον ἀτραπὸν δαιμονίως ὑπερφυᾶ:

Ælianus apud Suidam. *Καταδαρθέντι οἱ τῶν τις ἱερέων ἐδόκει λέγειν, μίαν εἶναι σωτηρίας ὁδόν.* &c: Helena apud Euripidē.

Μί' ἐςὶν ἐλπὶς ᾗ μόνη σωθεῖμεν ἄν.

Virgil: ——— *Ea viſa ſalus morientibus una.*

Catullus.

Vna ſalus hæc eſt: hoc eſt tibi pervincendum.

Cato 3. 6. A. Gellij. *Alia niſi hæc, ſalutis via nulla eſt.*

Novaculam præacutam] Iſidorus 20. 13. *Novacula ferrum ſubtile, ſatiſq; acutum.*

Ad pulſum etiam lenientis palmulæ exaſperatam] In Palat: Florent: & alijs Mss: *appulſu palmulæ* &c. quæ lectio purior. ſic infra lib. 6. *ſuavium blandientis linguæ appulſu mellitum.*

Lucernamq; concinnem] Id eſt, aptam, mediocrem. In Floridis. *Corpus tam concinnum eſt, ut neq; oppido parvum, neq; nimis grande ſit, ſed quantum ſatis ſit ad uſum decoremq;.* Onom: vet. *Concinnus*: εὔθημων.

Claro lumine præmicantem.] Lib. 11. *Video præmicantis Lunæ candore nimio completum orbem.*

Claudentis aulæ tegmine.] Id eſt, *olla*. In Oxon: tamen & tribus alijs Mss: *tabulæ* exaratum.

Sulcatos intrahens greſſus.] Sic infra 11. *ſulcos viperarum* dixit. Lucanus.

Et contentus humum cauda ſulcare paraas.

Cubile ſolitum &c.] Sic κοίτην συνήθη Ælianus 6. 47. de Animal:

Altum ſoporem flare cœperit.]

Virgil. ——— *Toto proflabat pectore ſomnum.*

Theocritus. ——— *Ὕπνον βαρὺν ἐκφυσῶντα.*

Altum ſoporem, ut apud Ovid: Metam. 7.

——*Adhuc Regem ſopor altus habebat.*

et infra hîc. *In altum ſoporem deſcenderat.*

Penſilem gradum &c] Quem ſupra lib. 3. *veſtigium ſuſpenſum* dixit. quo loco adnotata vide.

Paulatim minuens] Lib. 2. *Relictum paululatim labellis minuens.*

Dextra ſurſum elata.] Geſtus ferituri. Virgilius 5.

Oſtendit dextram inſurgens Entellus, & altè
Extulit.——— Idem 10.
Strymonio dextram fulgenti diripit enſe
Elatam in jugulum. — ubi Servius: *Jugulo ſuo vulnus minantem.* Sirachides 47.5. de Davide. Ἐν τῷ ἐπᾶραι χεῖρα ἐν λίθῳ σφενδόνης, &c. Heſychius in ὀρεξάσθω, Ὁ τύπλων τὴν χεῖρα ἐκτείνει. Egeſippus 1.45. de Herode. *Levavit*, (melius *elevavit*) *dextram, cupiens ſeſe ferire.* Idem 2. 18. *Elevavit dextram, ac formidabilem cunctis, ſubijciens ſibi mortem, proprio victor ſe mucrone transfixit.* Ammianus lib. 26. *Elata proſperè* (ſcribe *properè*) *dextrâ, ut Princeps fiducia plenus, increpare quoſdam ut ſeditioſos, &c:* Vide & Latinum Joſue 8. 26. Interpretem.

Nodum cervicis & capitis abſcinde.] Ovid: Metam. 1.

———*Falcato vulnerat enſe*
Quâ collo eſt confine caput.———

Heſychius. Συὼ ἐχμωτῇ: συὼ ἁρμολογῇ τοῦ τραχήλου καὶ τῆς κεφαλῆς, &c. deformatum monſtroſiſſimè locum ita priſtinæ ſuæ formæ reſtitue. Συνεοχμῷ: τῇ συναρμολογῇ &c. Seneca, quem ſtatim adducemus, *commiſſuram* vocavit. reſpexit autem Heſychius Homeri iſta ex Iliad: ξ.

Τὸν δ' ἔβαλεν κεφαλῆς τε καὶ αὐχένος ἐν συνεοχμῷ
Νείατον ἀστράγαλον: ἀπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε.

ubi τένοντες *nodus* Apulejo noſtro: id eſt, nervi cervicis. Gloſſarium. *Cervix*, τένων. Præſectis his nervis evitatur animal. Odyſſ: γ. ——Πέλεκυς δ' ἐπέκοψε τένοντας
Αὐχενίους, λῦσεν δὲ βοὸς μένος.——

Apud Suidam quis è Veteribus. Ὁ ταῦρος &c: διακόπτεις τοὺς τένοντας &c: ἡσυχῇ καθηνέχθη. Seneca. *Magnarum virium animalia humana manus ictus impellit: tenui ferro commiſſura cervicis abrumpitur: & cum articulus ille qui caput collumq; committit, inciſus eſt, tanta illa moles corruit.*

Cunctiſq;

Cunctiſq́; ocyus tecũ relatis] Rom: & Vicent.(editt: principes) *Cunctiſq́; iſtis ſociis t. r.* Oxon. Ms. *Cunctiſq́; iſtis opibus t. r.* quod ſenſum non inconcinnum efficit.

Tali verborum incendio &c.] Iacobus. 3. 6. Ἡ γλῶσσα πῦρ.

Relicta ſola, niſi quod infeſtis Furijs agitata ſola non eſt.] Scriptor de bono Pudicitiæ in Cypriani operibus. *Ioſeph in imum carceris truditur, ſed ſola non eſt in carcere pudicitia.* Vide Ioh. 16. 32.

Æſtu pelagi ſimiliter mœrendo fluctuat.] Medæa apud Senecam:

——Anceps æſtus incertum rapit,
Vt ſæva rapidi bella cum venti gerunt,
Vtrinq́; fluctus maria diſcordes agunt,
Dubiumq́; pelagus fervit: haud aliter meum
Cor fluctuat. ——vide ſupra ſub initium lib: 4. notata.

Iam tum facinori manus admovens, adhuc incerta conſilij titubat.] Apud Quintilianum Declam. 1. (etiam in homicidij argumento) *Quem etiamſi nulla fallerent tenebræ, metus, & conſcientia, magni ſceleris teſtes, incertum feciſſent.*

Et, quod eſt ultimum &c:] Lib: 7. *Quodq́; eſt cunctis extremius &c:* Pag: 102.

Veſpera &c: jam noctem trahente.] Repoſuerim *intrahente.* ſupra hoc libro. *Sulcatos intrahens greſſus.* Alius,

Et Sol curvatus intrahebat veſperam.

In eodem corpore odit beſtiam] Oxon: *odit ſerpentem beſtiam.* ſic *beſtiam proſerpentem* alicubi memini Plautum dixiſſe.

Nox aderat.] In fabula Saturni genitalia patris demeſſuri Heſiodus: (ex quo hanc ſuæ particulam effinxit Apulejus noſter.)

Ἦλθε δὲ νύκτ' ἐπάγων μέγας οὐρανός. ——

Nox aderat, & maritus aderat.] Elegantius multò Fuxenſis Codex, *& maritus advenerat.*

Primiſq́; Veneris prælijs velitatus, in altum ſoporem deſcenderat.] Ex his Virgilij,

Optatos dedit amplexus, placitumq́; petivit
Conjugis infuſus gremio per membra ſoporem.

ſupra lib. 3. *Iamq; luminibus meis vigiliâ* (libidinoſa) *marcidis infuſus ſopor, etiam in altum diem nos attinuit.*

Pſyche, corporis & animi alioquin infirma] Lib: 4. *Pſyche &c: ægra corporis, animi ſaucia.*

Fati tamen ſævitiâ ſubminiſtrante, viribus roboratur.] Metamorph. 8.——— *Faciente Cupidine vires.* Oxon: *Furi tamen &c.* ex quibus aliquid extricare poſſem, ſi indulgere conjecturis vellem. Poſt vocem *ſubminiſtrante* puto *vires* ſubaudiendum.

Arrepta novaculâ] Heſiodus ubi ſupra.

—— *Δεξιτερῇ δὲ πελώριον ἔλαβεν ἅρπην,*
Μακρὴν, καρχαρόδοντα.———

Sexum audacia mutavit.] Lib: 6. *Captâ ſupra ſexum audaciâ.*

Tori ſecreta.] Gellius 9.10. *concubij ſecretum* dixit. Quintilianus Declam. 1. *Secretum nuptiarum, & matrimonialis lectuli ſolitudinem.* Ibidem de eodem. *Servuli longius quieſcunt, & præſtatur Genio loci grande ſecretum.*

Formoſè cubantem.] Decoro corporis ſitu dormientem. Florid. 3. de Philemone mortuo. *Iacebat incumbens toro, ſimilis cogitanti &c: ſtetêre qui introierant, perculſi tam inopinæ rei, tam formoſæ mortis miraculo.*

Et acuminis ſacrilegi novaculam pœnitebat.] Lectionem iſtam oggeſsit Lipſius: quem & acuminis ſui pœnitere oportuit. Oxon: Ms. & omnes veteres editiones habent, *novacula prænitebat.* Aſpectu talis (inquit) corporis, non lucernæ tantum lumen increbuit, ſed & prænituit novacula: id eſt, ſplendore pluſquam proprio præmicuit. *Sacrilegi acuminis novacula*, aut hypallage eſt, pro, *novaculæ ſacrilegum acumen*: aut eâ formâ dictum quâ *homo multæ prudentiæ*, & id genus multa.

Marcido pallore defecta tremenſq;, deſedit in imos poplites.]

Palluit, & ſubito ſine ſanguine frigida ſedit.

Steſichorus de iis qui Helenam lapidibus obruturi erant. *Ἅμα τῷ τὴν ὄψιν ἰδεῖν, ἀφεῖναι ἐπὶ τὴν γλῶ*

τὰ ς

τὰς λίθους. Petronius. *Gyton mirabili forma exarmaverat nautas.* Oxon: *deſcendit in imos p. In imos poplites* hîc, ut infra lib. 7. *Totum corporis pondus in poſtremos poplites recello.*

Niſi ferrum timore tanti flagitij &c.] Hieronymus in Epiſtola de muliere ſepties icta. *Quaſi ferrum ream timeret attingere, circa cervicem torpet innoxium.* Ovidius 3. Faſt.

Amne jubet mergi geminos, ſcelus unda refugit:
In ſicca pueri deſtituuntur humo.

Manibus temerarijs delapſum evolaſſet.] Pater filium deferens libro 1 Heliodori. Ξιφήρης νύκτωρ ἐπῆλθε, καὶ παρὰ τοσοῦτον γέγονε (ſcripſerim οὐ γένους) πατρολοίας, παρ' ὅσον ἀντέσχεν ἡ Τύχη, ἀπροσδοκήτῳ φόβῳ τὸ ξίφος τῶν τούτου χειρῶν ἐκπεσεῖν παρασκευάσασα.

Laſſa & ſalute defecta] Oxon: *Lapſa ſalute d.* Gloſſæ. Ἀποκαμοῦσα, *laſſa, defeſſa, defracta.* pro *defracta*, puto *defecta* ſcribendum. In vet: Onomaſt: *Defectus*, ἄθυμος.

Videt capitis aurei genialem cæſariem, &c: genaſq; purpureas pererrantes crinium globos.] Propertius.

——Vidi ad frontem ſparſos errare capillos.

Cervices lacteas] Æneid. 11.

——Fuſos cervix cui lactea crines Accipit.——

Quorum ſplendore nimio fulgurante &c.] Malè doctiſſ: Urſinus *ſplendore minio.* Infra lib. 11. *Video candore nimio Luna præmicantem orbem.* et 9. *Demonſtrat ei novitate nimia candentes aureos.*

Tremulè reſultantes] Oxon: *temere r.*

Cæterum corpus glabellum.] De Apolline Florid: 2. *Genis gratus, & corpore glabellus.* Pag: 103.

Et quale peperiſſe Venerem non pœniteret.] Infra lib. 10. *Filium &c: quem tibi quoq; proveniſſe cuperes, vel talem. Pœniteret* heic, ut ſupra, elegantiſsimè. vide 17. 1. A: Gellium.

Puncto pollicis &c.] Gloſſæ: Νυγμή: *punctum, punctio.*

Ut per ſummam cutim roraverint parvulæ ſanguinis roſci guttæ.] In Epiſtolis Ovidianis:

—*Summa leviter diſtricta ſagittâ Pectora.*——
Prudentius: ——*Summo tenus extima tactu*
Læſa cutis, tenuem ſignavit ſanguine rivum.
Virgilius 12.
——*Et ſummum deguſtat vulnere corpus.*
ubi Servius: *Leviter tangit: id eſt, ſtringit, propter exiguitatem ſanguinis.* Seneca cap. 3. ad Helviam. *Non ſummam cutim rupit,* (vulnus tuum,) *pectus & viſcera ipſa diviſit. roraverint*, ut apud Aldhelmum *ritu rorantis rivi cruorem &c:* et *ſanguinis rorantes macula* apud Hegeſippum.

Sic ignara Pſyche ſponte in Amoris incidit amorem.] Vide ex parva punctura quantus animi æſtus obortus. Theocritus.

Τὸν κλέπταν ποτ' Ἔρωτα κακὰ κέντασε μέλισσα,
Κηρίον ἐκ σιμβλῶν συλεύμενον, ἄκρα δὲ χειρῶν
Δάκτυλα πάντ' ὑπένυξεν· ὁ δ' ἄλγεε, καὶ χέρ' ἐρύσῃ,
Καὶ τὰν γᾶν ἐπάταξε, καὶ ἅλατο· τᾶ δ' Ἀφροδίτα
Δεῖξεν τὰν ὀδύναν, καὶ μέμφετο ὅττι γε τυτθὸν
Θηρίον ἔντι μέλισσα, καὶ ἁλίκα τραύματα ποιεῖ!
Χ' ἁ μάτηρ γελάσασα: τί; δ' οὐκ ἴσον ἐσσὶ μελίσσαις;
Χ' ὢ τυτθὸς μὲν ἔης, τὰ δὲ τραύματα ἁλίκα ποιεῖς!

Ignara Pſyche &c. in Amoris incidit amorem.] Ovid: Metam: 10. ——*Primaq; cupidine tacta,*
Quod facit ignorans, amat, & non ſentit amorem.

Prona in eum efflictim inhians, patulis ac petulantibus ſuavijs &c.] Lib. 2. *Pronus in eam &c: mellitiſſimum illud ſuavium impreſſi.*

Petulantibus ſuavijs crebriter ingeſtis, de ſomni menſura metuebat.] Ne brevior eſſet ſomnus ejus, & per hoc longiorem illa ſaviandi copiam amitteret: aut, cum non ſuaviari illum non poſſet, à ſuavijs tamen ne evigilaret, timebat. Apud Longum ποιμεν. 1. Ὀκνῶ μὲν καὶ φιλήσαις, ἀυτὴν ἀφυπνήσω.

Bono tanto percita.] Eximium voluptatis cruciatum ſuſtinere nequiens: ut ſupra lib. 2. locutus.

Evomuit &c.] Perſius.
——*Pinguem nebulam vomuere lucernæ.*

Lucerna, Amoris vile miniſterium.] Lucernam illa apud Ariſtophanem alloquens:

Ἐν

Ἐν τοῖσι δωματίοισιν Ἀφροδίτης
Πειρωμένοισι πλησίον παραστατεῖς,
Χορδευομένων σωμάτων ἐπιστάτης.
Ὀφθαλμὸν οὐδεὶς τὸν σὸν ἐξείργει δόμων:
Μόνος δὲ μηρῶν εἰς ἀποῤῥήτους μύχους
Λάμπεις, ἀφαύων τὴν ἐπανθοῦσαν τρίχα.

In Græcis Parœmijs tamen : Χαῖρε φίλον φῶς. Γραῦς ἐθέλουσα ἀπολασταίνειν γυμνὴ, ἵνα μὴ τὴν ῥακίωσιν τοῦ σώματος ἐλέγχῃ, τοῦτο εἶπε.

Pſyche ſtatim reſurgentis ejus crure dextro ambabus manibus arrepto, ſublimis evectionis appendix miſeranda &c.] Scylla apud Ovidium ad Minoëm Metamorphos. 8.

Inſequar invitum, puppimq; amplexa tenebat:
Per freta longa trahar: vix dixerat, inſilit undis,
Conſequiturque rates faciente Cupidine vires:
Gnoßiacaq; hæret comes indivulſa carina.

Appendix (inquit) *miſeranda.* Infra lib. 8. *Seq; in prealtißimum puteum, appendicem parvulum trahens, præcipitat.* Non ergo inſipidus ille qui *appendio* volebat?

Penduli comitatus extrema conſequa.] Debemus (& utinam id minus) Grutero iſtud. Bene in alijs *conſequia.* Infra 10. *Novißimis trahebantur conſequijs.*

Sed hic feci leviter.] Oxon: *Sed hoc &c.*

Ipſe me telo meo percuſſi.] Pag: 104.

——— Patior telis vulnera facta meis.

Tale illud: Τοῖς αὐτῶν πτεροῖς ἁλισκόμεθα. Tibullus.

——— Eheu nunc premor arte mea.

Caput excideres meum.] In nonnullis malis *exſcinderes*. In vetere Onomaſtico: *Excîdo*, ἐκτέμνω. Florid. 4. Noſter. *Lingua excidenda eſt.*

Hic tibi identidem &c.] Oxon: *Hæc &c.*

Et cum termino ſermonis pinnis in altum ſe proripuit.] Virgilius.

Dixit, & in ſylvas pinnis ablata refugit.

Idem:

Hæc ubi dicta dedit, lacrymantem, & multa parantem
Dicere, deſeruit: tenueſque receſſit in auras.

ubi Servius: (ad Apuleij ſenſum non inconcinnè:) *Non metu, nec enim minantibus convenit: ſed ne poſſet rogatu placari.*

Pinnis in altum ſe proripuit.]

Nec ſeſe dedit in conſpectum cordè cupitus.

Quantum viſu poterat &c.] Malè hæc aberant à Cod: Palatino. ſupra lib. 3. *Quantum extenſis primoribus pedibus adniti poteram.*

Ubi remigio plumæ raptum maritũ proceritas ſpatij fecerat alienum &c.] In pleriſq; *captu maritum &c.* quod ſic ad oram libri ſui expoſuit Caſaubonus. *alienum captu*, id eſt, *qui capi non poſſet:* nos illud *raptum* probamus, *remigio plumæ* nempe. *Alienum fecerat* heic, ut infra 8. *Lancea mali Thraſylli me tibi alienum fecit.* *Remigium plumæ*, ut apud Lucianum ἡ τῶν πτερῶν εἰρεσία: & Noſtrum 1. Florid: *pennarum remigium.* vide Elmenhorſtium.

. Per proximi fluminis marginem præcipitem ſe dedit: ſed mitis fluvius &c. eam innoxio volumine ſuper ripam expoſuit.] Virgilius de Turno.

Tum demum præceps ſaltu ſeſe omnibus armis
In fluvium dedit: ille ſuo cum gurgite flavo
Accepit venientem, & mollibus extulit undis.

Ovidius ſupra adductus.

Amne jubet mergi geminos, ſcelus unda refugit
In ſicca pueri deſtituuntur humo.

In honorem Dei qui & ipſas aquas urere conſuevit.] In Epiſt: Philoſtrati. Καὶ αὐτὸ ὑπὸ ἔρωτος τὸ ὕδωρ καίεται.

Super ripam &c. expoſuit.] Juſtinus de Gargoris filio (eodemq; nepote) in Oceanum projecto. *Velut nave, non fluctu veheretur, leni ſalo in littore exponitur.*

Juxta ſupercilium amnis.] Sic *Iſtri ſupercilia* Ammianus lib. 22. et lib. 16. *ſupercilia Rheni.* infra hîc lib. 7. *ripæ ſupercilium.* Tobiæ veterem Interpretem 11. 5. *ſupercilium montis.* Pollux 2. 4. Καὶ ὀφρύας καλοῦσι τὰ τῆς γῆς ἀνέχοντα.

Complexus hic humo Cannam Deam.] Oxon. *Complexus hic Cannam Deam:* bene, niſi quod *ſic* loco ꝧ *hic* reponendũ. Sedebat juxta ſupercilĩu annis. *ſic* Cannam D. complexus. i, *incurioſe*, Horatius *ſic temere* dixit.

Cannam Deam.] Virgilius.

Eſt mihi diſparibus ſeptem compacta cicutis
Fiſtula. —— Servius: *Inæqualibus cannis.* Gloſſæ.

Can-

Canna: συρίγγιον ἐκ καλάμων. Iſidorus 17. 7. *Arundo dicta quod cito areſcat: hanc Veteres cannam vocaverunt.* Scholiaſtes vetus Horatii ad Art. Poët. *Arundo canna eſt.* Gloſſarium: Κάλαμος δι' οὗ γράφομεν: *Canna.*

Eamq; voculas omnimodas edocens recinere.] Servius ad Eclog: 8. *Pan fiſtula canere primus invenit: quia calamos in uſum cantilenæ adducens, inertes eſſe non paſſus eſt.* Oxon: cod: & antiquitus editi, *retinere.*

Permulcet verbis lenientibus.] *Palpantibus verbis doloris ſtimulum obtundere* infra 8. vocat.

Sum quidem ruſticanus & opilio.] Ipſe de ſeipſo apud Lucianum in Bis accuſ: Μέχρι τοῦ πλαγίου καλάμου καὶ τῆς σύριγγος ἐγὼ σοφὸς, τὰ δ' ἄλλα, αἰπόλος. In veteri Onomaſtico. *Ruſticanus*, ἀγροῖκος. ſic in l. ult. ff. de doli mali & met: except: *ruſticanus homo.*

Sed ſenectutis prolixæ beneficio multis experimentis inſtructus.]

—— *Mihi multa vetuſtas Scire dedit.* ——
——— *Multa*
Tempore tam longo vidi, multa auribus hauſi.

De ſeipſo D. Baſilius. Τὸ ἡλικίας οὕτως ἔχειν, καὶ τὸ διὰ πολλῶν ἤδη γεγυμνάσθαι πραγμάτων &c. ἔμπειρόν με τῶν ἀνθρωπίνων πεποίηκεν. et lib. 9. apud Nicephorum Gregoram ille ſenior Andronicus. Τῷ μακρῷ χρόνῳ μάλα πλείστην πεῖραν ξυνειλοχὼς καὶ προσθεὶς ἐμαυτῷ. Idem Gregoras lib. 6. de Muzalone. Διὰ &c. γῆρας, μακρὰν καὶ ποικίλην ἐμπειρίαν πραγμάτων μετὰ φρονήσεως ἔχων. et lib. 11. de Alexio Philanthropeno. Ἐκ τοῦ γήρως ἔχει λαμπρὰν τὴν πολυπειρίαν. Noſter (in de Deo Socratis,) de Neſtore. *Experimentis cautus, ſenecta venerabilis.* Iſidorus Orig. 8. 11. de Dæmonibus. *Ineſt illis cognitio rerum pluſquam infirmitati humanæ: partim ſubtilioris ſenſus acumine, partim experientia longiſſimæ vitæ.* Suidas. Γέρων ἀλώπηξ οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ. ἐπὶ τῶν διὰ τοῦ χρόνου πλῆθος ἐμπείρων. Iſocrates in Nicocle ait, τοὺς τὴν φύσιν καταδεεστέρους (tales plerumque ſenes) ταῖς ἐμπειρίαις πολὺ τῶν ἄλλων προέχειν. Virgil: 8.

——— *Retinet longævus aruſpex.* ubi Servius: *Argumento ætatis vult doctum videri.* Sophocles:

Γῆρας διδάσκει πάντα, καὶ χρόνου τριβή.

Jobi

Jobi 12. 12. Ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία, ἐν δὲ πολλῷ βίῳ ἐπιστήμη. Plutarchus in de lib: educ: Ὁ χρόνος τ' ἄλλα πάνθ' ἀφαιρῶν, τῷ γήρᾳ προστίθησιν ἐπιστήμην. Antiphanes.

Σοφόν γε τοι πρὸς τὸ βουλεύειν ἔχει
Τὸ γῆρας, ὡς δὴ πολλ' ἰδὸν καὶ μαθόν.

Jocaſta apud Euripidem.

—— Οὐχ ἅπαντα τῷ γήρᾳ κακὰ
Ἐτεόκλεις, πρόσεστιν, ἀλλ' ἡ μπειρία
Ἔχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον.

ſic γήρως ἐμπειρία 5. 10. apud Joſephum. Anicula apud Heliodorum. Πεῖραν ἔχω σοῦ μᾶλλον τῆς Ἀφροδίτης· ἡ πολιὰ θρὶξ ἣν ὁρᾷς, αὕτη πολλοῖς τοιούτοις συνήθλησεν.

Multis experimentis inſtructis.]

—— Παλαιά τε πολλά τε εἰδώς.

Sirachides 25. 8. *Corona ſenum multa peritia.* Plinius Epiſt: 1. 5. de Maurico. *Gravis, prudens, multis experimentis eruditus.* Apuleius (ſupra adductus) de Neſtore. *Experimentis cautus.*

Si rectè conjecto, quod profectò prudentes viri divinationem autumant &c:] Terentius Hecyra. *Planè hic divinat.* ubi Donatus. *Nota*, divinat *de præterito dictum: unde proverbium: Aiunt divinare ſapientem: quia qui verum dicit, divinus eſt.* Nepos in vita Attici, de Ciceronis ad Eundem Epiſtolis agens. *Sic omnia de ſtudijs Principum, vitijs Ducum, æmulationibus Reipublicæ perſcripta ſunt, ut nihil in his non appareat: & facile exiſtimari poſſit Prudentiam quodammodo eſſe Divinationem.*

Ab iſto titubante & ſæpius vacillante veſtigio, deque nimio pallore corporis, & aſsiduo ſuſpiritu, imo & ipſis mœrentibus oculis tuis, amore nimio laboras.] Si rectè conjecto, pro *ipſis*, *iſtis:* et pro *mœrentibus*, *marcentibus* reponendum. ſupra lib: 2. *Oculos udos, & tremulos, & prona libidine marcidos.* Infra lib. 10. *Iam cætera ſalutis vultuſque detrimenta ægris amantibus convenire nemo eſt qui neſciat: pallor deformis, marcentes oculi, lapſa genua, quies turbida, & ſuſpiritus cruciatus tarditate vehementior.*

Deque pallore nimio.] Ovidius.

—— *Palles, facit hunc Amor ipſe colorem.*

vide

vide plura ad citatum libri 10. locum.

Luctum deſine, & pone mœrorem.]

Οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.

Pone mœrorem, precibuſque potius &c. Deorum maximum percole.] Apud Terentium 3. 2. Adelph:

—— *Lacrymas mitte, ac potius quod ad honorem opus eſt, porro conſule.*

In Senecæ Hippolito, poſt ea,

Sepone queſtus, non levat miſeros dolor:
ſequitur: *Agreſte placa virginis Numen Deæ.*

Horatius. ——— *Deſine mollium*
Tandem querelarum, & potius nova
Cantemus Auguſti trophæa
Cæſaris. ———

Precibuſque potius &c.] Virgilius 3.

Iunonis magnæ primum prece Numen adora.
et 8. *Iunoni fer rite preces, iraſq; minaſq;*
Supplicibus ſupera votis. ———

Adoleſcentulum delicatum blandis obſequijs promerere.] *Blanditiis leni*, ut infra lib. 6. loquitur. Chryſis apud Petronium. *Reſcribe blandius Dominæ, animumq; ejus candida humanitate reſtitue.*

Pergit ire.] A: Gellius 14. 2. *A ſubſellijs pergo ire ad Phavorinum.* Terent. Phorm: *Domum ire pergam.* ubi Donatus: *Hoc nos ἐλλειπτικῶς dicimus, Domum pergam.*

Inſcio quodam tramite &c:] Id eſt, *ignoto.* ſic infra 7. *obliquam ignaramq;* (i. ignotam) *viam.* ad quem locum notata confer.

Alternis amplexibus mutuæ ſalutationis &c.] Lib. 7. *Sic mutuæ ſalutationis officium indicabat.* Eſt qui ex veteri libro *mutuis amplexibus alternæ ſalutationis* mavult, non advertens hypallagen.

Percontanti cauſas adventus ſui.] Lib. 1. *Percontatur &c: cauſas etiam peregrinationis meæ.*

Laboranti veſtigio.] Inepte Colvius *labaſcenti veſtigio. laborans veſtigium* hic vocat quod 6. *feſtinans veſtigium.*

Et nimia voluptatis copia &c. laborarem inopia.] Apud Quintilianum 12. Declam. *Ipſa nimia cupiditate nocet*

nocet abundantia. Supra lib. 4. *Opulentia nimia nimio ad extremas incitas redacti.*

Caſu ſcilicet peſſimo &c.] Lib. 3. *Quod me, peſſima ſcilicet ſorte conantem, &c.*

Pag: 106. Et nomen quo tu cenſeris &c.] Vide Beroaldum.

Arra atque nuptiis conjugabo.] Mercerus ad Tacitum *confarreatis nuptiis.* Gloſſarium Iſidori dictum. *Confarreatus, conſociatus.* Gloſſarium ab H. Stephano editum. *Confarreatus: συμβιώσεως χάριν ζευχθείς.* Oxon: *Et nomen q. t. cenſeris aiebat, his nuptijs conjugabo.*

Et quamvis alio vento flante.] Nec ineptè *alieno* ſcribas.

Accipe me, dicens, &c: ſaltu ſe maximo præcipitem dedit.] Apud Ovid: Art. 3.

Accipe me Capareu, cineres miſcebimus, inquit,
Iphias: in medios deſiluitq; rogos.

Reconcinnato mendacio fallens maritum.] Lib. 9. *Confictis obſervationibus vanis, fallens maritum.*

Laceratis viſceribus ſuis.] Laceratis ob altitudinem præcipitij. Firmicus 1. 3. *Per præcipitia projectum corpus flebili laceratione diſperſit.* Et 6. 19. *Ipſos verò ex altis dejectos locis miſera laceratione præcipitat.*

Nec vindictæ ſequentis pœna tardavit.]

——— *Nec ſceleſtam*
Deſeruit pede pœna claudo.

Vulnere lucernæ.] Sic *vulnus venantum* apud Virg: initio duodecimi: & paulo poſt, *noſtrum vulnus*: quod nos ſcilicet intulimus. vide Gellium 12. 9. in fine.

Demergit ſeſe propere ad Oceani profundum gremium.] Oxon: *D. ſ. prope ad &c.*

Pag: 107. Dubium ſalutis jacere.] Ovidius:

Hic ego ſum vitæ dubius. ———

Illa verboſa & ſatis curioſa avis.] *Loquacitatem* bene *curioſitati* junxit. Donatus ad Hecyram. *Curioſitas ſignum eſt loquacitatis.* Plutarchus in περὶ ἀδολεσχίας: Τῇ δὲ ἀδολεσχίᾳ, καὶ ἡ περιεργία (κακὸν οὐκ ἔλαττον) πρόσεστι· πολλὰ γὰρ ἀκούειν θέλουσιν, ἵνα πολλὰ λέγειν ἔχωσιν. Paulus 1. 5. ad Timoth: φλύαροι καὶ περίεργοι.

Irata ſolidum.] *Soundly angry.*

Ille bonus filius meus.] Amarè. ſic in Apologia.

Haſcine

Haſcine gratias bonus filius matri rependis? Venus iſta ad Pſychen infra lib. 6. *Ego te excipiam ut bonam nurum condecet.* vide ſupra pag: 24. notata.

Prome &c. nomen illius quæ puerum &c. inveſtem ſollicitavit.] Procopius. Αἱ τῶν γυναικῶν ἁμαρτάδες οὐκ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας ἴενται μόνον, ἀλλὰ καὶ παίδων ἅπτονται μᾶλλον.

Quæ ſola mihi ſervis amanter.] Malè hæc abſunt ab Oxonienſi. ſupra lib. 2. *Me &c. ſatis amanter cooperuit.*

Vel maximè &c.] Oxon: *permaximè.*

Jam inde à foribus boans.] Pollux Onomaſt: 2. 4. Τῶν τῆς γλώττης ἔργων ὀνόματα, βοᾶν, ἐκβοᾶν, &c. Boare ab ipſis foribus, indignantium eſt. ſimile 9. *Introëuntem maritum aſpero ſermone accipit.*

Honeſta hæc, & noſtris natalibus &c: congruentia? &c.] Donatus ad 4. 1. Andr: *Ab interrogatione incipiunt qui nimis iraſcuntur.*

Tuæ parentis, imò Dominæ.] Hieronymus ad Gaudentiam, de filiolæ inſtitutione. *Amet* (matrem) *ut parentem, ſubijciatur ut Dominæ.* Lactantius 4. 3. *Dominum eundem eſſe qui ſit pater, etiam Iuris civilis ratio demonſtrat: quis enim poterit filios educare, niſi habeat in eos dominij poteſtatem?*

Nec ſordidis amoribus inimicam meam pollueres] Ita & Oxonienſis Codex: præfero autem quod in editis permultis, *cruciares.* ſenſus eſt: nec non tantum (quod meminiſti me contendiſſe à te,) inimicam meam ſordidis amoribus non cruciâſti: verum etiam &c.

Verum etiam hoc ætatis puer, tuis licentioſis & immaturis jungeres amplexibus.] In Apologia. *Inter ſcorta & pocula puer hoc ævi &c: agitat.* Infra lib. 9. ille. *Tu autem, tam mollis, ac tener, & admodum puer &c: ætatis flore mulieres adpetis? &c: et intempeſtivum tibi nomen adulteri vindicas?*

Inamabilis.] Poſt reliqua hoc additum pro graviſſimo convicio. vide 2. 6. A. Gellium.

Nec me per ætatem poſſe concipere.] De liberis Heſiodus.

—— Γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας.

Eiq;

Eiq; donaturum iſtas pinnulas & arcum &c] Ipſa Eadem de Eodem apud Lucianum in Deorum Dialogis: *Πολλάκις ἠπείλησα, εἰ μὴ παύσῃ τὰ τοιαῦτα &c. κλάσειν μὲν αὐτοῦ τὰ τόξα καὶ τὴν φαρέτραν, περιαιρήσειν δὲ καὶ τὰ πτερά.*

Et omnem meam ſuppellectilem, quam tibi non ad hos uſus dederam.] Ut me nempe, præter cætera morum tuorum dedecora, telis vulnerares tuis. etiam Ovidius ad laſcivientem Deum iſtum 3. 3. de Ponto.

Diſcipulo perij ſolus ab ipſe meo.
Dum damus arma tibi, dum te laſcive docemus,
Hæc de diſcipulo dona magiſter habet.

Notetur formula loquendi, *non ad hos uſus*. Ovid: Metam: 5. ——*Non hos adhibendus ad uſus.*
Virgilius: ———————*Enſemq́; recludit*
Dardanium, non hos quæſitum munus in uſus.
Manilius de Andromeda.
Induiturq́; ſinus, non hæc in vota paratos.
Porcius Latro in Catilinam. *Reminiſcere, reminiſcere ferrum illud ſceleſtum, atq́; illas nefarias faces &c: non ad oppugnandam Vrbem, neque ad eam concremandam tibi datas fuiſſe: ſed potius ad ſalutem civium, dignitatem imperij, libertatiſque noſtræ defenſionem.*

Quem tibi non ad hos uſus dederam.] Supra lib. 2. *Gladium, quem &c: ad hos uſus extuleram.*

Malè prima pueritia inſtructus es.] Oxon: & plures alii Mss. *inductus es.* nec aliter antiquiſsimæ editiones. Gellius 16. 8. *Cum in diſciplinas dialecticas induci &c: vellemus.* l. gradatim, §. 4. in hunc modum. ff: de muner: & honor: *Eos qui primis literis pueros inducunt.* Socrates Hiſtor: Eccleſ: 3. 24. Ὡς ἔθος τοῖς σοφισταῖς ποιεῖν ἐν τῇ νέων εἰσαγωγῇ. *Prima pueritia* eſt quam Gellius 10. 19. *primorem pueritiam* vocat.

Acutas manus habes] Quænam aut cujuſmodi ſunt *acutæ manus?* num *agiles?* ut *motus acutus* apud Statium: & *acuti ungues* apud Juvenalem: an quales *immanſuetas* Propertius vocat?

In me manſuetas non habet illa manus.

an vero *acutæ manus* metonymicè pro *acutis telis* quæ manu ſpargit? Pſalmiſta 45. 6. *τὰ βέλη σου ἠκονημένα.*

Majo-

Majores tuos irreverenter pulſaſti toties.]

Crudelis mater magis, an puer improbus iſte?
Improbus iſte puer, crudelis tu quoque mater.

Et ipſam matrem tuam, me inquam &c. denudas quotidie, & percuſsiſti ſæpius.] Seneca Octav:

Timende matri teliger ſæve puer.

Venus iſta de Eodem apud Moſchum.

Καὶ χρύσεον περὶ νῶτα φαρέτριον· ἔνδοθι δ' ἐντὶ
Τοὶ πικροὶ κάλαμοι, τοῖς πολλάκι κ' ἐμὲ τιτρώσκει.

nec non apud Lucianum. Ὑβριστὴς ἐστιν, ἐμὲ γοῦν αὐτοῦ τὴν μητέρα οἷα δέδρακεν! ἄρτι μὲν εἰς τὴν Ἴδην κατάγων Ἀγχίσου ἕνεκα, *&c.* ἄρτι δ' ἐς τὸν Λίβανον, ἐπὶ τὸ Ἀσσύριον ἐκεῖνο μειράκιον, *&c.* Colvius *defrudas* importunè. agitur hîc de *pulſatione* & *verberibus*, quibus *denudatio* prævia.

Me inquam &c.] Cicero in pro Cælio: *Me ipſum: me inquam quondam pene ille decepit.*

Sed faxo te luſus hujus pœniteat.]

—— At non impune feremus,
Quæque inhonoratæ, non & dicemur inultæ.

Irriſui habita quid agam? quò me conferam? &c. petamne auxilium ab inimica mea Sobrietate, quam &c. ſæpius offendi? an ruſticæ &c?] Dido apud Virgilium:

En quid agam? rurſus ne procos inviſa priores
Experiar? —— Ariadne apud Catullum:
Nam quò me referam? quali ſpe perdita nitar?
Idmoneas ne petam montes, à gurgite lato
Diſcernens Pontum truculentum ubi dividit æquor?
An patris auxilium ſperem, quem næ ipſa reiqui?

ubi in primo verſiculo pro *nam* legerim *nunc*, quomodo in Apuleio noſtro: & pro *perdita*, *prodita*: infra ibidem enim,

—— Inſtam à Divis expoſcam prodita mulctam.

Stellionem iſtum.] Gloſſæ. Κακοῦργος: *maleficus, ſtellio.* ſic enim, non, *ſtellionatus* legendum.

Nec tamen vindictæ ſolatium tantum ſpernendum eſt.] Percommodè Palat. & Florent. Mss: *ſolatium undeunde ſpernendum.* vindictæ (inquit) ex quacunque plaga flans aura recreabit me. Juno apud Virgilium.

——— *Quod ſi mea Numina non ſint*
Magna ſatis, dubitem haud equidē implorare quod uſquā eſt. ubi Servius: *Ac ſi diceret*, (ut hîc Venus) *etiam humilia*. In veteri locupletiſsimo Onomaſtico. *Vndeunde*. ὁπόθεν οὖν. Terent. Andr. 4. 2. *Vbi-ubi erit*. ad quæ Donatus. *In prima parte vim ſuam tenet, in poſteriore productionem: quemadmodum ut-ut, quaqua, undeunde*. De *vindicta ſolatio* abunde pag: 124. diximus.

Pag: 109. Arcum denodet.] Oxon: *enodet*; pro qua alteram non mitto lectionem.

Et ipſum corpus ejus acrioribus remedijs coërceat.] Quod Paulo τὸ σῶμα δουλαγωγεῖν καὶ ὑπωπιάζειν.

Iſtis manibus &c.] *Iſtis* δεικτικῶς. vide ad Act: Apoſt: 20. 34. notata.

Meo gremio nectarei fontis.] Hypallage, qualis 6. *Venus terrenis remedijs inquiſitionis abnuens*.

Sic effata, foras ſeſe proripit infeſta.] Iliad. 22.

Ὣς φαμένη, μεγάροιο διέσσυτο μαινάδι ἴση,
Παλλομένη κραδίην. ——— Achilles Tatius 2.

Ταῦθ' ἅμα λέγουσα, ἀνεπήδησεν ἔξω.

Stomachata biles Venereas.]

Fœminea ardentem curaq; iraq; coquebant.

Quæſivere cur truci ſupercilio tantam venuſtatem micantium oculorum coërceret.]

—*Qua cauſa indigna ſerenos Fœdaret vultus.* ——

In Epiſtolis Philoſtrati. Ἄνθος ἐστὶ γυναικὸς ἡ τοῦ προσώπου γαλήνη· μὴ οὖν τραχεῖα γίνου, μηδὲ φοβερά: μηδὲ ἀποστεφάνου τὸ κάλλος, μηδὲ ἀφαιροῦ ῥόδων στεφάνην, ἃ ταῖς καλαῖς ὑμῖν ἐν τοῖς ὄμμασι φύεται. Ibidem. Ἐχθές σε ὀργιζομένην κατέλαβον, καὶ ἔδοξας ἄλλην βλέπειν: τούτου δὲ αἴτιον ἡ τοῦ θυμοῦ ἔκστασις, ἀκριβῶς ὅτι συγχέουσα τὴν τοῦ προσώπου χάριν. Iterum. Οὐ πρέπει οὐδὲ ἡλίῳ τοῦ προσώπου νεφέλην περιβάλλειν. τίς ἡ κατήφεια αὕτη; τίς ἡ νύξ; τί τὸ στυγνὸν σκότος τοῦτο; μειδίασον, &c: ἀπόδος ἡμῖν τὴν τῶν ὀμμάτων ἡμέραν. Ariſtænetus 1. 17. Μὴ σκυθρώπαζε καλή γε οὖσα, μηδὲ τὰς ὀφρῦς ἄναγε: εἰ γὰρ φοβερὰ γένοιο, ἧττον καλὴ ἔσῃ. *Micantes oculi* heic, ut ſupra 2. & 3. libb: Præ *vultu tumido* mihi *vultu turbido* placeret. Pacuvius. *Caperata fronte, vultu turbido*. Infra lib. 9. *Dum Barbarus*

barus vultu turbido &c. iratus incedit. ad quem locum plura. Gellius 11. 7. *vultum turbatum* dixit.

Venuſtatem micantium oculorum.] Ex hoc loco Ammianus lib. 25. de Juliano loquens. *Venuſtate micantium oculorum flagrans.* et bene heic *venuſtatem.* ſupra lib. 3. *Frontem tuam aſſidua venuſtate lætabit.*

Opportunè, inquit, ardenti prorſus iſti meo pectori violentiam ſcilicet perpetraturæ venitis.] Lectionis iſtius, quæ impunè per omnes editos diſcurrit, ſenſum ego nullum perſpicio. ſi *pectori violentiam perpetratura* (aut, ut in quibuſdam eſt, *perpetrare*) *veniebant*, quomodo *opportunè?* nemo qui malo dando venit, tempeſtivè adeſt. ut omittam loquendi modum ſatis abſonum, *violentiam pectori perpetrare.* Tentabam ſic mederi, *pectori volentia ſ. p. v. Volentia*, grata, jucunda, vel, quæ placeant mihi. ita Saluſtius (à quo tot locutiones deſumit Noſter) *volentia plebi facturus.* et bene huic ſenſui ſubſequentia congruunt. At (inquies) quis ſic uſus *perpetrandi* verbo? Noſter ſupra hoc libro. *Quo protinus perpetrato &c:* et Scriptor ſignificantiſsimæ Latinitatis Aulus Gellius: qui *pacificationem perpetrare* (id eſt, *facere*) 7. 11. dixit. Feſtus. *Perpetrat, peragit, perficit, &c.*

Domus meæ famoſa fabula.] Plautus.

—— *Me miſerum famoſum facit flagitijs ſuis.*

Gloſſ: Κακόφημος, *famoſus.* Κακοφημία, *famoſitas.* et in alio: *Famoſus*, ἄτιμος.

Et non dicendi filij mei &c.] Ob mores depravatos. Gloſſarium. Ἄφατος, ὁ μὴ λεκτός. *nefandus.* et, Ἄλεκτος: *infimus; indicendus.* fruſtra ergo exquiſitiſsimæ doctrinæ Vir P: Faber *dicenda* reponebat. Senex Terentianus.

——— *Ego te meum dici tantiſper volo,*
Dum quod te dignum eſt facis. ——— Scriptor Maccabaicorum. Τοῦ ἀσεβοῦς, καὶ οὐκ ἀρχιερέως Ἰάσονος. ſupra hoc ipſo libro. *Illas ſceleſtas fœminas, quas tibi poſt internecinum odium, & calcata ſanguinis fœdera, ſorores apellare non licet.*

Tunc illæ, ignaræ quæ geſta ſunt, &c.] Infra lib. 9. *Maritus ignarus rerum &c: hoſpitium repetit.* loci tamen

qui præ manibus ſententiæ magis congruit *gnara*, vel *non ignara*: quod & video Beroaldum monuiſſe.

Palpare Veneris iram &c.] Lib. 8. *Verbis palpantibus ſtimulum doloris obtundere.* Onomaſt: vetus: *Palpum*: θωπεία.

Quid tale Domina deliquit tuus filius, ut &c?] Servius ad Æneid. 10. *Quæritur quid tantum iſte commiſerat, ut ſic Æneas ſæviret.*

Animo pervicaci.] Ita melius quam *pertinaci*. In veteri Tragœdia.

Sed pervico Aiax animo & indomabili.

Quod autem damus illi crimen, ſi puellæ lepidæ libenter arriſit?] Martialis.

Quod (rogo,) quod ſcelus eſt mollem ſpectare miniſtrum?

Apud Quintilianum Declam: 260. *Quid eſt igitur? amavit ille meretricem, & intra conceſſos adoleſcentiæ luſus (licet aliud parentibus videatur) Naturâ tamen datos, forſitan minus tenuerit cupiditatum frænos? &c: Et quomodo crimen iſtud hoc tempore eſt? Puellæ lepidæ* heic, ut 6. de Eadem; *Amoris uxori, puellæ lepidæ periclitanti &c. Alicui crimen dare*, ut infra lib. 7. *Culpam manus ſuæ mentiens beſtiæ dabat.*

An ignoras eum maſculum & juvenem eſſe?] Apud Terentium ille. ——— *Malè judicas:*

Non eſt flagitium mihi crede adoleſcentulum
Scortari. ——— Alius apud Plautum:
——— *Meo filio non ſum iratus:*
Neq; te tuo eſt æquũ eſſe iratum: ſi amant, ſapienter faciunt.

In Senecæ Controverſijs 2. 4. *Amat meretricem? ſolet fieri, adoleſcens eſt.*

Vel certe jam quot ſit annorum oblita es?] Lucianus de puero iſto. Ἀρχαιότερος τοῦ Ἰαπετοῦ. ergo optimè in præcedentibus & *juvenem* Florentinus neſcit.

An, quod ætatem portat bellule, puer tibi ſemper videtur?] Jupiter ad Eundem eodem Luciani loco. Διότι μὴ πώγωνα μηδὲ πολιὰς ἔφυσας, ἀλλὰ ζῶπα καὶ βρίφος ἀξιοῖς νομίζεσθαι;

Filij tui luſus ſemper explorabis curioſè?]

Indulge veniam puero. ———

Et tuas artes &c; in f: filio reprehendes?] Maximian:

Quis

Quis ſuam in alterius condemnet crimine vitam? vide quæ in hanc mentem ad Rom: 2. 2. vir maximus H: Grotius.

Paſsim cupidines populis diſſeminantem.] Zeno Veronenſis de Impudicitia loquens. *Diſcurrit &c. per populos.*

Et vitiorum muliebrium publicam præcludas officinam?] Hæc eſt communis lectio, ſed ineptiſsima. ſcribe, *recludas officinam:* expende præcedentia.

Sic illæ, metu ſagittarum, patrocinio gratioſo Cupidini &c: blandiebantur.] Supra heic. *Sed mitis fluvius, in honorem Dei ſcilicet, qui & ipſas aquas urere conſuevit, metuens ſibi, confeſtim eam innoxio volumine ſuper ripam &c: expoſuit.*

Venus indignata ridiculè tractari ſuas injurias &c: concito gradu pelago viam capeſsit.] *Vertit ſe, & indignans abijt:* ut 4. Reg. 5. 13. Naämanus. Ælianus Var: 12. 57. de Menecrate. Ἐξαναστὰς ἀπιὼν ᾤχετο, καὶ ἔλεγεν ὑβρίζεσθαι. *ridiculè tractari &c:* eſt, *ridiculos in ſuas injurias iocos conſtrui*, ut infra lib. 8. locutus. ſic alibi eodem libro, *ridiculè laudare.*

Pelago viam capeſsit.] Lib. 9. *Retro quà veneramus, viam capeſſit.*

JOANNIS PRICÆI

IN

METAMORPHOSEOS

LIBRUM VI

NOTÆ.

MAriti veſtigationibus inquieta.] Virgilius: *Veſtigatque virum.* —— Servius: *Inquirit: tranſlatio à canibus.* Pag: 110.

Vxorijs blanditijs lenire.] Seneca Octav:

Tu modo blando vince obſequio
Pacata virum. —— Interpres vetus Judic. 14. 15. *Blandire viro tuo.* vide & ibidem 19. 3. Supra hîc lib. 5.

 in eo-

in eodem argum: iſto: *Adoleſcentulum delicatum blandis obſequijs promerere.* Benè & *lenire:* ſic, *fœminea lenitate ad veritatis humanitatiſq; viam maritum reducere,* Lib. 14. Ammian: Marcellinus. cui ſimile φιλανδρίᾳ σώφρονι (βιαστικῷ καὶ δικαίῳ φαρμάκῳ) τὸν γήμαντα ἐπάγουσα, Pædag: 3. 11. apud Clementem Alexandrinum.

Certè ſervilibus precibus &c.] Id eſt, *ſaltem ſ. p.* cupida uxorijs blanditijs maritum lenire, ſaltem ſervilibus p. p. Meurſius *certa*, minus rectè reponebat.

Unde autem ſcio? &c.] Supra lib. 1. *Vnde autem (inquit) ſcio an? &c.* Infra lib. 9. *Vnde autem tu ſtultule aſine &c: ſcire potuiſti? &c.* et 10. *Vnde enim ſcio an? &c:* Quintilianus Declam. 321. *Et unde ſcio an exhauſta potione ſtatim concidas?* Arnobius lib. 6. *Et unde noviſſimè ſcitis an ſimulachra hæc? &c.* Seneca Epiſt. 17. *Vnde enim ſcis an jam nimis habes?* ita & Latinus Interpres 1. Cor. 7. 16. & Auguſtinus Confeſsionum 10. 18. & 37.

Dirigit citatum gradum.] Lib. 9. *Rapidum dirigit greſſum:* et 7. *Dirigit greſſum ad ſuam patriam.*

Quem defectum prorſus aſsiduis laboribus ſpes incitabat & votum.] Hieronymus in vita Pauli de Antonio. *Neque verò greſſus ſequebantur animum, ſed quamvis corpus inane jejunijs ſeniles etiam anni fregerant, tamen animo vincebat ætatem.* Symeon Metaphraſtes de Joanne Euangeliſta. Ἐπιβὰς (ἵππου) ἤλαυνεν ὅλαις ἡνίαις, τὸ τοῦ ἵππου τάχος πρὸς τὴν αὑτοῦ προθυμίαν ἧττον εἶναι οἰόμενος. Pro *defectum aſsiduis laboribus*, malim *defeſſum* ſcribi. infra heic: *In tantis exantlatis laboribus defeſſam.* niſi ex iſto ille locus corrigendus.

Flexiles in corona.] Ita excudi debuit, ut & in Oxon: legitur, non *flexibiles*. at fortaſſe non *flexiles* ſed *plectiles* ſcribendum. ſic *plectilem corollam* Plautus Bacchid: dixit. Onomaſticon vetus. *Plectilis:* πλεκτὸς.

Et operæ meſſoriæ mundus omnis: ſed cuncta paſſim jacentia, & incuria confuſa.]

——— Diſperſa jacebant
Sarculaq;, raſtriq;, graves, longiq; ligones.

Scholiaſtes ad Nubes Ariſtophanis. ὁ αὐτῶν (ἀγροίκων) οἶκος.

οἶκος πυρῶν καὶ δερμάτων μεστὸς ὢν, οὐδεμίαν ἔχει &c: εὐθησίαν, ἀλλ' ἄλλο ἀλλαχῆ κεῖται, ὡς ἔτυχε.

Æſtu, laborantium manibus projecta.] Virgilius.

——*Rapido feßis meſſoribus æſtu.* Claudianus.

Et cum ſe rapido forſan projecerit æſtu.

Rata ſcilicet nullius Dei fana & cerimonias negligere ſe debere.] Propertius. Pag: 111.

Nullas illa ſuis contemnet fletibus aras.

Iolaus apud Euripidem:

Ποῖ τρεψόμεσθα; τίς γὰρ ἄστεπτος θεῶν;
Ποῖον δὲ γαίας ἕρκος οὐκ ἀφίγμεθα;

Tuum veſtigium &c: requirit.] Plaut. Ciſtell.

——*Veſtigium heic requiro,*
Quà aufugit quædam neſcio quò mihi.——

Teq; ad extremum ſupplicium expetit.] Catullus.

Supplicium ſævis expoſcens anxia factis.

Et totis &c: viribus &c:] Ita ſæpe Apuleius. vide quæ olim ad Apolog: pag. 156. notata.

Vberi fletu rigans Deæ veſtigia.] Arnobius. *Spirantia hæc ſigna quorum plantas & genua contingitis.*

Humumque verrens crinibus ſuis.] Claudianus.

Numinibus votiſque vacas, & ſupplice crine
Verris humum.—— Arnobius 1. *Cum Deorum ante ora proſtrati, limina ipſa oſculis everrerent.*

Per tacita ſacra ciſtarum.] Melius in Fuxenſi & alijs, *ſecreta*. ſic *tacitum* (i: *tacendum*) *ſecretum* infra lib. 10.

Demeacula, &c. remeacula.] Lib. 10. *Candidum quod cælo demeat, cærulum quod mari remeat.* Onomaſt: vetus: *Demeaculum: καθωπορεία.*

Inter iſtam ſpicarum congeriem patere &c. deliteſcam.] Plutarchus in Amator: narrat: Ἀπέκρυψαν αὐτὴν οἱ γεωργοὶ ἐν τῷ σίτῳ, καὶ οὕτω παρῆξαν μετὰ οἱ διώκοντες.

Quoad tantæ Deæ ſæviens ira ſpatio temporis mitigetur.] Lib: 9. *Quoad ſpatio fervens mariti ſedaretur animus.* ad quem locum notata vide.

Cum qua etiam antiquum fœdus amicitiæ colo.] Lib. 4. *Qui jus amicitiæ ſummum cum illo Demochare colebat.* Oxon: *auctum fœdus*: haud bene: Servius ad Æneid: 11. *Firmiores ſunt antiquiores amicitiæ.*

Bonæ præterea fœminæ malam gratiam ſubire nequeo.] *Bona fœmina*, ut apud Ciceronem Philipp. 3. *Tua uxoris, bona fœmina &c:* et Ennium:

TarquinI corpus bona fœmina lavit & unxit.

Mala gratia, ut apud Catonem. *Vtrubi bona, utrubi mala gratia capiatur &c:* et Senecam Controverſ. 1. 5. *Volo tibi malam gratiam cum ſponſo tuo facere.*

Optimi conſule.] lib.8. *Boni &c. et optimi conſules &c.*

Diſcede itaq; iſtis ædibus.] Oxon: *D. i. iſtis pedibus.* ſupra. *Pſyche pedes ejus advoluta &c. Iſtis* δεικτικῶς dixit.

Inter ſubſitæ convallis ſublucidum lucum proſpicit fanum.] Appoſita Gloſſarij illa: Ἱερὸν ἐν ἄλσει: *fanum*. Ovidius Metamorph. 7.

Templa Deûm Matri, quæ quondam clarus Echion
Fecerat ex voto nemoroſis abdita ſylvis.

Ait *ſublucidum lucum*. Gloſſarium. Ὑποσκοτεινὸς, *obſcurus, ſubluculus*. crediderim, ut in Apuleio nôſtro, *ſublucidum* reponendum. *Convallis ſubſita* eſt fere qualem Virgilius *depreſſam* vocavit. Heſychius. Καθήμενον, τὸ κοῖλον καὶ ὁμαλὸν χωρίον, καὶ πεδίον. at in Bertin: Ms: *ſubdita* exaratur. ſic *vallem ſubditam* 4. ipſo fine habemus.

Sed adire cuiuſcunq; Dei veniam.] Ita *Deos prece adire* apud Propertium. Virgil: *Principio delubra adeunt*. ubi Servius: *Adeunt propriè dixit: ad majores enim qui accedit, adit.* Terent: 2. 1. Phorm. *Sed quid ceſſas hominem adire?* Donatus: *Bene* adire, *quaſi terribilem*.

Videt dona ſpecioſa.] Servius ad Æneid: 3. *Sciendum inter ſacratas res etiam dona eſſe*. complures Mss. habent *pretioſa*. Lactantius 6. 25. *Etiam apud iſtos qui nullo modo rationem divinitatis intelligunt, donum eſt quicquid auro argentóve fabricatur: item quicquid purpura & ſerico texitur.*

Poſtibuſque ſuffixas.] Ibidem Servius: *Figi dona dicuntur.*

Quæ cum gratia facti &c.] Juſtinus lib.24. de templo Delphico. *Multa ibi opulenta Regum populorumque viſuntur munera: quæque magnificentia ſui reddentium vota gratam voluntatem &c. manifeſtant.* Ovid: Amor. 2. ad Iſidem.

Ipſe feram ante tuos munera tota pedes.
Adijciam titulum: SERVATA NASO CORINNA.

Virgilius.

Ære cavo clypeum magni geſtamen Abantis
Poſtibus ádverſis figo, & rem carmine ſigno.

Manibus aram &c amplexa] Scholiaſtes Sophoclis ad Oedip. Colon: Πϱοστάτης, ὁ ἱκέτης : ὁ πϱοσεστηκὼς τοῦ βωμοῦ.

Deterſis ante lacrymis] Suidas in ἀπομοϱξάμενος. Παϱέπεται τοῖς δάκϱυσιν, ἀπομάττεται.

Deterſis ante lacrymis, ſic apprecatur.] Lib. 11. *Deam lacrymoſo vultu ſic apprecabur.*

Inclytis Argivorum præſides mœnibus.] Non ſunt in Oxon: Codice.

Sis meis extremis caſibus Juno ſoſpita] Sic ad Lunam 11. *Meis jam nunc extremis ærumnis ſubſiſte.* et infra heic. *Vos Superi &c: meis ſupremis periculis opem ferte.* Pro *ſis* heic malim *adſis.* Luna citato libri 11 loco. *Adſum tuis commota Luci precibus.*

Quod ſciam &c.] Caſaub: ad oram libri ſui. *A ce que j'entends.* nos paulo aliter accipimus. vide ſupra pag: 107. notata.

Cum tota ſui Numinis auguſta dignitate.] σὺν πάσῃ μεγαλειότητι αὐτῆς: Act. 19. 27. Virgilius 8 de Ænea. ——— *Tanto lætus honore.* Servius. *Quod manifeſtè viderat matrem, & plenam Numinis ſui.*

Quam vellem (inquit) Pſyche nutum meum &c. accommodare!] Reponamus ex Florent: Palat: & Oxon: Mss: *Q. v. i. per fidem nutum meum &c:*; Supra lib. 3. *Quam vellem (parens) juſsis tuis obſequium commodare, ſi per fidem liceret!*

Nutum meum precibus tuis accommodare!] Melius *commodare:* ſic infra 10. *Verbis nutum commodare.*

Nurus meæ, quam filiæ loco ſemper dilexi.] De ſocru ſua apud Ariſtænetum 2. 8. ille. Ἄυτη με καθάπεϱ ἐξ εὐνοίας παῖδα καλεῖ.

Tum etiam legibus quæ ſervos alienos profugos &c: vetant ſuſcipi.] Corippus Africanus.

——— *Profugis damus oſtia ſervis?*
Legibus hoc noſtris non convenit. ———

Indi-

Pag: 113. Indipiſci] Infra 9. *Veſtigium adulteri poſſe ſe indipiſci.* Excerpt: è Gloſſ: vet: *Indipiſci.* ἐπιτυχεῖν.

Iam quæ poſſunt alia meis ærumnis tentari ſubſidia &c:?]

R.: 12. *Iam quid ego? aut qua jam ſpondet fortuna ſalutem?*

Cui nec Dearum quidem &c. potuere ſuffragia prodeſſe?] Concepta ex Virgilij hiſce:

Heu qua nunc tellus, (inquit) qua me æquora poſſunt
Accipere? aut quid jam miſero mihi deniq; reſtat?
Cui neq; apud Danaos uſquam locus: ——

Cui nec Dearum quidem, quanquam volentium, &c:] Inſcriptio vetus Hiſpanienſis. *Nec Hercules, quem Gades colunt: nec Bellona, quam Camertes adorant: nec Dij omnes Romani eripere me à morte potuere.*

Quo rurſum &c: tantis laqueis incluſa veſtigium porrigam?] Vetus Tragicus apud Ciceronem 3. de Orat:

Quò nunc me vortam? quod iter incipiam ingredi?

apud Eundem Tuſcul. 3.

Quid petam præſidij, aut exequar? quove nunc auxilio aut fuga
Freta ſim? —— *Quò accedam? quò applicem?*

Præ illis *quò rurſum*, placet *quorſum* à Mercero ſubſtitutum. infra hîc. *Quorſum iſtam feſtinanti veſtigio lucubratis viam?*

Quibuſq; tectis, vel etiam tenebris abſcondita, magnæ Veneris inevitabiles oculos effugiam?] Terent. 1. 4. Phorm.

——*Quod ejus remedium inveniam iracundiæ?*

ubi Donatus. *Plus eſt quam ſi diceret, nullum.* Pſalmiſta 138. 7. *Quò ibo à ſpiritu tuo? & quò à facie tua fugiam?* et poſt: *Et dixi, forſan tenebræ conculcabunt me, & nox illuminatio mea, &c. Quia tenebræ non obſcurabuntur à Te, & nox ſicut dies illuminabitur.* Theodoretus Serm. 8. περὶ προνοίας. Οὐκ ἐπέχουσιν ἐκείνου τὸν ὀφθαλμὸν ἃ βούλεται θεωρεῖν, ὄροφοι, καὶ τοῖχος, καὶ θύραι κεκλεισμέναι: οὐδὲ τῆς νυκτὸς τὸ ζοφῶδες ἐμπόδιον τῇ θεωρίᾳ γίνεται. Minucius in Octavio. *Tenebris intereſt, intereſt cogitationibus noſtris.*

Quin

Quin igitur maſculum ſumis animum?] Catullus.

Quin tu animum affirmas? ——Ovidius.

Quin animum firmas, teq; ipſa recolligis? —— infra hoc libro. *Quin igitur maſculum tandem ſumis animum?*

Et ultroneam te Dominæ tuæ reddis?] Ad Beſſum Cobares apud Curtium lib: 7. *Quin &c: occupas gratiam, dediſq; te? utcunq. ceſſerit, meliorem fortunam deditus quàm victus habiturus.*

Et vel ſera modeſtia ſævientes ejus impetus mitigas?] Petronius. *Sævi quoq; implacabileſq; Domini crudelitatem impediunt ſuam, ſi quando pænitentia fugitivos reduxit: & dediticijs hoſtibus parcimus.*

Principium futuræ ſecum meditabatur defenſionis.] Apud Terentium ille.

——— *Quam ego nunc totus diſpliceo mihi!*
Quàm pudet! neq; quod principium incipiam ad placandum ſcio.

adde quæ ad Luc. 15. 18. adnotavimus.

Currum quem ei Vulcanus ſubtili fabrica ſtudioſè poliverat.] Æneid. 12.

Enſem, quem Dauno ignipotens Deus ipſe parenti
Fecerat. ——— ubi Servius: *Ac ſi diceret: non per miniſtros.* Oxonienſis hîc, & plures alij Mss. *Quem ei vulcanus aurifex, &c.*

Ante thalami rudimentum] Lib. 7. *Poſt &c. rudimenta Veneris.* et 9. *Amori rudi litabant.*

Limæ tenuantis detrimento conſpicuum.] Id eſt, eo vel nomine pluris æſtimandum. Plinius 35. 11. *Iam verò & menſas repoſitorijs imponimus, & ad ſuſtinenda obſonia interradimus latera: & intereſt quamplurimum lima perdiderit.* Gloſſarium. *Detrimentum,* ἀπότριμμα. quod in vet: Onomaſtico, *Retrimentum,* διάτριμμα. et ibidem: *Raſamentum:* ῥίνημα. bene & *lima tenuantis.* Scholiaſtes vetus Horatij ad Epiſt. 1. 14. *Limat, attenuat, diminuit.*

Stabulant.] In eodem veteri Onomaſtico; *Stabulo:* αὐλίζομαι.

Picta

Picta colla torquentes.] Malè ad Propertium Paſſeratius *torquata* ſcribit. ſupra lib. 2. *Cervicem interſit.* quo loco adnotata conſule.

Suſceptaq; Domina lætæ ſubvolant.] Ovidius Metamorph: 7. de Eadem iſta:

Perq; leves auras junctis invecta quadrigis,
Litus adit Laurens. ———

Et cæteræ quæ dulcè cantitant aves melleis modulis ſuave reſonantes, adventum Deæ pronunciant.] Lib. 11. de hac Dea ipſa. *Vt canora etiam avicula &c: concentus ſuaves adſonarent: matrem ſiderum, parentem temporum, orbiſq; totius Dominam blando mulcentes adfamine.*

Cedunt nubes, & cœlum panditur] Malebam *diſcedunt nubes.* Virgilius.— *Video medium diſcedere cælum.* at *cedere* forſan pro *diſcedere:* ut *cernere* pro *decernere* apud Virgilium eundem.

Æther cum gaudio ſuſcipit Deam.] Claudianus.

Quam latus poſt bella Iovem ſuſceperit æther, &c.

cum gaudio hîc, ut infra: *Acceptam cum gaudio plenam urnulam &c: retulit.*

Obvias aquilas.] Obvia quidem lectionis iſtius mens eſt: non inſcite tamen κατὰ μετωνυμίαν *obuncas* ſcribas. Florid. 1. de Aquila. *vel unguibus obuncet.*

Pag: 114. Magnæ Veneris canora familia.] Catullus.

Et canoras non tacere Dione juſſit alites.

Nec renuit Jovis cærulum ſupercilium.]

Annuit invicto cæleſtum numine rector.

Æneid. 1.

———*Cæli quibus annuis arcem.*

Servius: *Nutu ſemper promittit aliquid Iupiter.* Et quia præ manibus *renuendi* vox, adducamus Taciti locum. Annal: 15. habet hæc de Fenio Rufo. *Subrio Flavio adſiſtenti, annuentiq; an inter ipſam cognitionem diſtringeret gladium, cædemq; Neronis patraret, retinuit, infregitq; impetum.* quo loco optimè Faërnus *renuit, infregitq; impetum.* Gloſſ: *Renuit,* ἀνανεύει.

Ovans &c:] Id eſt, *inovante gradu*, ut infra 11. loquitur.

Frater Arcas.] Ita & Oxon. Ms.

Et

Et ſimul dicens.] Sic editi, ſic Ms. ille. audebam tamen præferre, *Hac ſimul dicens.* lib. 2. *Hac ſimul dicens, inſcenſo grabatulo &c;* et poſt. *Hac ſimul dicens, reſpexit ancillam.* Macrob: 2. 14. Saturnal: *Simul hac dicens, amygdalam de lance tulit.* Græci (à quibus Latini) ἅμα λέγων ταῦτα.

A fuga retrahere &c:] *Retrahere* proprie de *fugitivis* dictum: quò Terentius reſpiciens, *argentum fugitivum retrahere* Heautont. 4. 2 dixit.

Savia.] Servius ad Æneid. 1. *Oſculum religionis eſt, ſuavium voluptatis.*

Et unum blandientis appulſu linguæ longè mellitum.] Ovidius.

Oſculaq; inſeruit cupida luctantia lingua,

Idem. *Improba tum vero jungentes oſcula vidi.*
Illa mihi lingua nexa fuiſſe liquet.

Et poſt. ——————— *Quod tota labellis*
Lingua tua eſt noſtris, noſtra recepta tuis.

vide Pollucem 2. 4. Heſychium & Suidam in καταγλωττίζειν, & καταγλωττισμὸν: & hoc loco Elmenhorſtium. *Appulſu linguæ*, ut ſupra lib. 5. *appulſu palmulæ.*

Jamq; fores ejus Dominæ proximanti &c] τὸ *ejus* extrurbandum videtur.

De famulatione Veneris.] Onomaſticon vetus. *Famulatio*: θεραπεία.

Tandem ancilla nequiſsima Dominam habere te ſcire cœpiſti?] Agrippa Rex apud Philonem. Κἀγώ τις εἰμὶ τῶν εἰδότων ὅτι δεσπότην ἔχω καὶ Κύριον. Ad ſenſum loci allegoricum D. Petrus. Ὧ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. Pag: 115.

Quod meas potiſsimum manus incidiſti] Sic εἰς χεῖρας ἐμπίπτειν Hebr. 10. 31. & in Hiſtoria Suſannæ com. 23.

Inter Orci cancros jam ipſos adhæſiſti.] *In Proſerpinæ peculio, & familia Orci jam potes numerari:* ut ſupra lib. 3. locutus. In Gloſsis Iſidori. *Cancer, forceps.*

Audaciter in capillos ejus immiſſa manu] Infra heic. *His editis, involat in eam &c: capilloq; diſciſſo &c:* In Eunucho Terentij.

Vix me contineo quin involem in capillum.

ubi

ubi Donatus. *Minæ ſunt iſtæ fœminarum, in ſe & in alios unguibus ſævientium.* Ariſtænetus 2. 7. Ζηλοτυποῦσα τὴν παιδίσκην, τῆς κόμης ἐξεῖλκεν. Propertius 3. 7.

Tu verò noſtros audax invade capillos.

Idem 3. 16.

Neu timeam audaces in mea membra manus.

Trahebat eam.] Ad Venerem nempe. Æneid. 2.

—Manus juvenem interea poſt terga revinctum
Paſtores magno ad Regem clamore trahebant.

Servius: *Cum feſtinatione adducebant.* vide ad Act: 8. 3. adnotata.

Nequaquam renitentem.] Vide ſupra pag: 135. dicta.

Latiſsimum cachinnum extollit, & qualem ſolent furenter irati.] Mamertinus in Panægyrico. *Quis neſcit aliorum Imperatorum hilarem diritatem, cachinnantemque ſævitiam?* γέλωτι ὑβριστικῶς χαίρειν dixit Xenophon παιδ: 8. Petronius. *Invenit me cum fratre ludentem: riſu itaque plauſuque cellam implevit, &c: nec ſe ſolum intra verba continuit: ſed lorum de perá ſolvit, & me cæpit non perfunctorie verberare.* Oxon: heic, *frequenter irati.* melior vulgata lectio. Cicero 1. 15. ad Atticum. *Eum pueri aiunt furenter iraſci.*

Caputque quatiens.] Homerus:

——— Κίνησε κάρη, κακὰ βυσσοδομεύων.

Petronius. *Iratum caput commovens.*

Et ſcalpens aurem &c.] Heliodorus 2. Τὴν παρειὰν ὑπὸ τὸ οὖς ἐπικνῶσα, &c.

Sed eſto ſecura.] Amarè, ut 8. *Quieſce ſecurè.*

Excipiam te ut bonam nurum condecet.] Apud Terent. Adelph.

—Ego te exercebo hodie ut dignus es ſilicernium.

Lucianus Lapith. Ἄνελον ἀμυνοῦμαι ὑμᾶς ὅν τινα καὶ χρὴ τρόπον. Apud Petronium illa: *Si quis Deus manibus meis Gytona imponeret, quam benè exulem exciperem!*

Vt bonam nurum condecet.] Terent: Hecyra 2. 1.

——Vno animo omnes ſocrus oderunt nurus.

Donatus ad ejuſdem Fabulæ 4. 3. *Sententioſe dixit, tunc congruere & concordare inter ſe mulieres poſſe, cum & illa*

illa eſſe deſierit ſocrus, & illa nurus: hæc enim inter illas eſt diſcordioſa conjunctio.

Vbi ſunt Sollicitudo atq; Triſtities, ancillæ meæ?] Supra lib. 4. *In voluptatem veneream convenire, triſtitie animi, languore corporis, damniſq; cæteris delaſſatum iri prædicant.* Lucretius.

—— Primum Veneris dulcedinis in cor
Stillavit gutta, & ſucceſſit frigida cura.

In verſu Græco.

Ὡς πολλὰ διὰ τὰς ἡδονὰς λυπούμεθα!

Tormentis excruciatam.] Lib. 7. *Tormentis vexatum pluribus, & pene ad ultimam mortem excarnificatum.*

Et ecce (inquit) turgidi ventris ſui lenocinio commovet miſerationem.] Quaſi diceret: cum vel ex hoc ipſo juſtior mihi excandeſcendi ratio. Juno ad Caliſthum apud Ovid: 2. Metamorph:

Scilicet hoc etiam reſtabat (adultera) dixit,
Vt fœcunda fores, fieretq; injuria partu
Nota, Ioviſq; mei teſtatum dedecus eſſet.

Vnde me præclara ſobole aviam beatam ſcilicet faciat.] Virgilius.

—— Et pulchra faciat te prole parentem.

In ipſo ætatis meæ flore &c.] Virgil: Eclog. 10.

—— Heic ipſo tecum conſumerer ævo.

Servius: *Ipſo flore ætatis.* Idem ad 4. Æneid: *Sciendum inter homines & herbas eſſe reciprocam tranſlationem: ſic enim pubentem herbam dicimus, quemadmodum, florem ætatis.*

Et vilis ancillæ filius nepos Veneris audiet.] Indignanter. Tacitus Annal: 13. ubi de Nerone amore Actes incapiſtrato. *Sed Agrippina libertam æmulam, nurum ancillam &c: muliebriter fremere.* et nota hic, non, *meus nepos*, ſed *Veneris:* quod iratæ congruum magis. apud Virgilium Juno ſtomachabunda. *Vbi heic Iuno?* ad quæ Servius: *Melius, quam ſi EGO dixiſſet.*

Et patre non conſentiente factæ.] Donatus ad Terentij Andriam. *Summa nuptiarum poteſtas in patre puella eſt.* Æneid. 11.

Alma

Alma tibi hanc nemorum cultrix Latonia virgo
Ipſe pater famulam voveo. ——ubi Servius: *Bene ipſe pater, quia auctoramenti poteſtatem niſi patres non habent.* Tacitus 13. Annali. *Sed ubi mulier vacua fuit, nectere moras, adverſam patris voluntatem cauſari.*

Legitimæ non poſſunt videri.] Hero apud Muſæum.

Ἄμφαδον οὐ δυνάμεσθα γάμοις ὁσίοισι πελάσσαι,
Οὐ γὰρ ἐμοῖς τοκέεσσιν ἐπεύαδεν. ——— Evariſtus ad Africanos Epiſcopos. *Aliter legitimum non ſit conjugium, niſi ab his qui ſuper ipſam fœminam dominationem habere videntur.* Vide quæ ad Matth. 28. 30. illuſtr: H. Grotius.

His editis, involat in eam, &c: capilloq; diſciſſo &c: graviter affligit.] Ovidius ubi ſupra.

Dixit, & arreptam prenſis à fronte capillis
Stravit humi.——Oxon: & alij mss. *involat eam.*

Pag: 116. Et capite conquaſſato.] In Apologetico. *Fronte & occipitio conquaſſatus.*

Et accepto frumento, & hordeo, & milio, & papavere, & cicere, & lente, & faba, commixtiſq; acervatim &c:] Philo in de Ling: confus: Μίξις σωμάτων διαφερόντων ἐστὶν οὐκ ἐν κόσμῳ παράθεσις: ὥσπερ ἂν εἴ τις σωρὸν ποιήσας κριθὰς καὶ πυροὺς, καὶ ὀρόβους, καὶ ἄλλα τὰ εἴδη τῶν σπαρτῶν, εἰς ταυτὸν εἰσενεγκὼν, &c.

Videris (inquit) mihi tam deformis ancilla, nullo alio, ſed tantum ſedulo miniſterio amatores tuos promereri.] Lucretius.

Nec divinitus interdum Venerisq; ſagittis,
Deterior fit nunc uti formâ fœmina ametur:
Nam facit ipſa ſuis interdum fœmina factis,
Vt facile inſueſcat vir ſecum degere vitam.

Sedulo miniſterio.] Lib. 2. *Ob ſedulum iſtud miniſterium.* et 5. *Tibi ſedulo præminiſtrabimus.*

Diſcerne ſeminum iſtorum paſsivam congeriem.] Theodoretus Serm. 9. περὶ Προνοίας. Κἂν ἀναμίξαι θελήσῃς κέγχρον καὶ φακὸν, καὶ πυροὺς, καὶ κριθὰς, πάλιν αὐτὰ διακρίνεις ἀκριβῶς, ὥσπερ ἐθέλοις. Gloſſæ. Διαχωρίζω: *diſcrimino, diſcerno, &c.*

Nec Pſyche manus admolitur inconditæ illi & inextricabili moli.] Panægyriſtes ad Conſtantinum.

Non

Non eſt ratio conandi, cum non eſt ſpes ulla complendi. Quintilianus 6. Declam. *Labori imcumbere oportet ubi effectus promittitur: ſtulta cura eſt qua ſpem non habet.*

Manus admolitur.] Onomaſt: vetus. *Admolior*, ἐπιχειρῶ. *manus admoliri* ſupra etiam 1. dixit.

Immanitate præcepti conſternata ſilens obſtupeſcit.] Seneca Natural: quæſt: 3. 27. *In extrema perductis hoc unum ſolatium eſt, quod tranſit in ſtuporem metus: non vacat timere mirantibus.*

Silens obſtupeſcit.] Virgil: 11.

——— *Obſtupuere ſilentes.*

Difficultatis tantæ &c.] Laborantem à prava diſtinctione locum ſic emenda. *Difficultatis tantæ, laboriſque miſerta contubernalis magni Dei, ſocruſque ſævitiam execrata, &c.*

Terræ omniparentis agiles alumnæ.] Virgilius:

——— *Terræ omniparentis alumnum.*

etiam Artemidorus Oneirocrit. 1. 26. & 3. 6. formicas τῆς γῆς παῖδας vocavit.

Puellæ lepidæ &c.] Venuſtæ, ſpecioſæ. Gloſſ: *Lepidus, &c.* χαρίεις, ὡραῖος. ſupra lib. 5. *Si puella lepida libenter adriſerit.*

Contubernalis magni Dei.] Lib. 5. de Eodem. *Precibuſque potius Deorum maximum percole.*

Ruunt aliæ, ſuperq; aliæ ſepedum populorum undæ.] Apollonius Argonaut. 4. itidem de formicis. Ἄπληκτον μεμάασιν ἐπήτριμοι. —— Heſychius. Ἐπήτριμοι, ἄλλαι ἐπ᾽ ἄλλοις, πυκνά. bene & *ruunt.* Servius ad Æn: 4. *Ruunt, cum impetu feſtinant.* Idem ad Æn: 8. *Ruebant: cum impetu veniebant: & hoc verbo more ſuo oſtendit velocitatem.* Donatus ad 3. 2. Adelph: *Ruere, eſt toto corpore uti ad impellendum: quod faciunt, qui ipſi præcipites alios proſternunt.* Seneca cap. 1. de Vita beata. *Inde iſta coacervatio aliorum ſupra* (lege *ſuper*) *alios ruentium.* ſupra heic lib. 1. *Socratem ſuperruo.* bene *populorum* etiam. Proverb. 30. 25. *Formicæ populus infirmus. Unda* μεταφορικῶς. Juvenalis. —*Nobis properantibus obſtat Unda prior.*— Scholiaſtes. *Populi multitudo &c.* ſic *inundantem populum* Hieronymus ad Lætum. Ammianus lib. 26. *Undatim coëunte plebe.*

Sed initio noctis &c:] Melius, *Sic initio noctis.* ſupra lib. 3. *Sic noctis initio Pamphile vecors animi, &c:* et 10. *Sic neceſſarium ſanguinis ſui munus aggreditur.*

Vino madens.] Suidas. Διάβροχος, οἰνωμένος. ſupra lib. 2. *Compotores, vino madidi.*

Nec tuarum manuum iſtud opus.] Tibullus.

——*Humanum nec fuit iſtud opus.*

Illius, cui tuo, imò ipſius malo placuiſti.] Lib: 8. *Oculi iſti, quibus malè placui.* ubi plura.

Pag: 117. Fruſto cibarij panis ei projecto] Poſt opus expeditum nempe. Chryſoſtomus Eclog: Homil: de Iuramento. Πολλάκις τεχνίτης διωμόσατο τῷ μαθητῇ μὴ πρότερον αὐτὸν ἀφήσειν φαγεῖν καὶ πιεῖν, ἕως τὸ δοθὲν ἔργον ἅπαν ἀνύσῃ. τοῦτο δὲ καὶ παιδαγωγὸς πολλάκις πρὸς νέον, καὶ πρὸς θεράπαιναν ἐποίησε δέσποινα. *Panis cibarius*, eſt, *nec delicatus, qui ſervis ad cibum datur.* ſunt verba Iſidori Orig: 20. 2. *Projecto*, tanquam ad canem dixit, in majorem contumeliam.

Non tuum, inquit, nequiſsima, &c] Oxon: *N. t. i. fœmina.* fortaſſe utrumq; inſerendum. lib. 3. *Nequiſſimam facinoroſiſſimamq; fœminam.*

Interioris domus unici cubiculi cuſtodia clauſus coercebatur acriter.] In Eunucho Terentij.

——*Mihi ne abſcedam imperat,*

In interiorem partem ut maneam ſolus, &c.——

Ἐν δόμων μυχοῖς φυλάσσειν Menander apud Stobæum dixit. at quale hic *unicum cubiculum* vix quiſquam expoſuerit. legamus, dum quid melius ſuccurrerit, *munitiq; cubiculi.* ſupra lib. 4. *Parva, ſed ſatis munita domuncula &c.* infra lib. 9. *Mira cuſtodela munitam domi ſua &c. cohibebat.*

Coercebatur acriter.] De eodem lib: 5. *Et corpus ejus acrioribus remedijs coërceat.* Gloſſæ. *Coërcet: &c.* κολάζει, τιμωρεῖται.

Aurora commodum inequitante] Lib. 3. *Commodum punicantibus phaleris Aurora roſeum quatiens lacertum, cœlum inequitabat, &c.*

Oves ibi nitentes, auriq; colore flaventes, &c.] Apud Ciceronem ex Tragœdia veteri.

Agnum inter pecudes aurea flavum coma.

Seneca

Seneca de ariete Pelopis, in Thyeſte.

Hujus per omne corpus infuſa coma
Dependet auro. ———

Fluvialis rupis.] Inde *prærupia fluminis* (quæ nempe flumini prætenduntur) in Apologia.

Muſicæ ſuavis nutricula &c. Arundo] Scholiaſtes Horatij. *Ripa fluminum arundinum ſylvâ decorantur, quæ à ventis agitata obſcurè ſonant.*

Ærumnis exercita] Beda in de Orthographia. *Exercitus laboribus, exercitatus ſtudijs.*

Meas ſanctas aquas polluas] In Dialogo ad Aſclepium : *Vndeq; divina non ſolum polluentur ſanguine, ſed &c.*

Truci rabie ſolent efferri.] Lucilius.

———*Studio atq; odio illius efferor ira.*

at melius P. Colvius, *efferari* infra lib. 9. *Efferari jam ſimili rabie.* et ibidem. *In ſuam advertit perniciem efferari.* Gloſſarium. *Efferatus : ἠγριωμένος.*

Et nonnunquam venenatis morſibus in exitium ſævire mortalium.] Lib. 8. de lupis. *Exitiumq; infeſtiſſimorum pecudum ipſis jam humanis capitibus imminere.* De *venenatis morſibus* ſub initium libri 9 dicemus.

Sub iſta proceriſsima platano quæ mecum ſimul unum fluentum bibit] Lib. 1. *Haud longe radices platani lenis fluvius &c: ibat.* ubi fuſius.

Subridens amarum.] Ammianus lib. 27. (ex No- Pag:
ſtro, ut ſæpicule.) *Minutus ſuopte ingenio, & ſubama-* 118.
rum ridens. Virgilius.

———*Subridens miſta Mezentius irâ.*

Heſychius. Σαρκάζων : μετὰ πικρίας γελῶν. Infra hoc lib: *Riſu maligno ſalutant.* Cicero in de Orat. *Et ridens, & ſtomachans.* Noſter in Apologetico. *Cum riſu ſuccenſentem.* quo loco adnotata vide.

Subridens amarum.] E converſo apud Catullum,

——*Dulce ridentem.*

Pauca Cocyti fluenta] *Rauca* excuſum volui, quomodo Lipſius emendaverat.

Indidem mihi de ſummi fontis penita ſcaturigine rorem rigentem iſtâ confeſtim urnulâ deferto.]

Iuvenal. 6. ——— *Si candida juſſerit Io,*
Ibit ad Ægypti finem, calidaq; petitas
A Meroë portabit aquas. ———

Studioſè gradum celerans] Ex his Virgilij:
Illa gradum celerans ſtudio properabat anili.

Cumulum.] Scribe cum Colvio & Bertin: Cod: *tumulum.*

Deferto.] Oxon: *deferes.*

Certè vel illic inventura vitæ peſsimum finem.] Veterrimæ editiones: *Certè vel illic invita peßimum finem.* Oxon: Ms. *Certè vel illic invita peßimo fine.* ex quibus facile eſt coniicere, aut, *inventura peßimum finem:* aut, *peritura peßimo fine* ſcribendum.

Dextra lævaq; &c: ſævi dracones, inconnivæ vigiliæ luminibus addictis.] Epitomator Feſti. *Dracones ἀπὸ τοῦ δέρκειν dicti: &c: qua ex cauſa incubantes eos theſauris cuſtodiæ cauſa Antiqui finxerunt.* Draconem
Ann: 11. infantiæ Neronis cuſtodem apud Tacitum habemus: fluminis autem, ut hoc loco, cuſtodem, apud Euripidem Phæniſsis.

Inconnivæ vigiliæ luminibus addictis.] Hinc ἄϋπνοι δράκοντες 2. 14. Philoſtrati. Seneca de M. Regulo. *Et in perpetuam vigiliam ſuſpenſa ſunt lumina.*

Pag: 119. Quid facis? vide. &, quid agis? &c.] Donatus ad 1. 3. Phorm. *Perturbati eſt interceſſoris dicere, Quid agis?* Arrianus 3. 22. in Epictetum. Ποῖ φέρεσθε; τί ποιεῖτε; Perſius.
——*Quò deinde inſane ruis? quo? Quid tibi vis?*——
Plinius lib. 9. Epiſt. 13. *Quid audes? quo ruis? quibus te periculis obijcis?* infra hîc: *Quid facis infælix puella? quid agis? cur ad Orcum feſtinas?* nec de nihilo heic poſt *Quid facis?* etiam *quid agis?* additum. Gellius 13. 23. *Atrocitatem rei bis idem dicendo alio atq; alio verbo auxit inculcavitq;: duplexq; eadem compellatio admonitionem inſtantiorem facit.*

Cave, &, Fuge, &, Peribis:] Servius ad Æneid. 2. *Brevitas orationis in periculis congruit.* Hieronymus in Malchi vita. *Vox per antrum ſonat: &c: Exite morituri: quid ſtatis? quid moramini? exite.*

Mutata in lapidem Pſyche] φρενοβλαβής, καὶ ὑπὸ τῶν δεινῶν ὑπόπληξ: ut 9. Heliodorus locutus. ſupra hîc lib. 9. *Fixus in lapidem ſteti gelidus.*

Quam-

Quamvis præſente corpore, ſenſibus tamen aberat] Philo de congreſſu erud: quær: cauſa. *Τοῖς σώμασι παρεῖναι, ταῖς διανοίαις ἀπηλλάχθαι, εἰδώλων καὶ ἀνδριάντων μηδὲν διαφέροντας.* Suidas: *Παρὼν ἀποδημεῖ: ἐπὶ τῶν αἴσθησιν ἑαυτοῖς μηδεμίαν παρεχόντων.* Terentius Prologo Andriæ. *Adeſte.* ubi Donatus. *Non, ut abſentibus dicit, quippe qui corporibus præſtò erant: ſed, intenti eſtote.* Auguſtinus Confeſſ. 6. 8. ex Alipij ad ſocios perſona. *Si corpus meum in Amphitheatrum trahitis, numquid & animum meum in illa ſpectacula poteſtis intendere? adero itaq; abſens, &c.*

Lacrymarum etiam extremo ſolatio carebat.] Infra lib. 9. *Nec ullum verbum, ac ne tacitum quidem fletum tot malis circumventus ſenex quivit emittere.* Iſidorus Peluſiota. *Οἱ μὲν μετρίως λυπούμενοι καὶ δακρύειν ἰσχύουσιν, οἱ δὲ καταπεπληγμένοι ἐπὶ &c: συμφοραῖς, οὐδὲ δακρῦσαι δύνανται, τῇ τοῦ πάθους ὑπερβολῇ ἑαλωκότες, καὶ πᾶν ὅσον εἶχον ὑγρὸν τῇ τοῦ πυρὸς ἀκμῇ δαπανήσαντες: ἀχανεῖς γοῦν καὶ κατηφεῖς εἰσι, μήτε λόγον, μήτε δάκρυα προϊέμενοι.* Apud Quintilianum ille Declam. 17. *Fracta malorum contentione mentes &c: caligant: non querelas poſt hoc invenio, non verba, non lacrymas.* Ibidem 1. *Miſer poſt omnia etiam lacrymas perdidit.* Bene autem *ſolatio lacrymarum.* Euripides Oenomao.

——Ἔστι γὰρ δὴ κ' ἂν κακοῖσιν ἡδονὴ
Θνητοῖς ὀδυρμοί, δακρύων τ' ἐπιρροαί:
Ἀλγηδόνας δὲ καὶ τοῦτο κουφίζει φρενῶν,
Καὶ καρδίας ἔλυσε τοὺς ἄγαν πόνους.

Supremi Jovis regalis ales.] Virgil: Ceiri.
——Aquilis ſemper gaudet Deus ille coruſcis.

Propanſis utrinq; pennis] In Floridis, etiam de aquila loquens. *Propaſſis utrinq; pennis prælabitur.*

Deiq; numen in uxoris laboribus percolens] Tale illud 10. *Illius recognoſcens imaginem in tua facie, merito te diligo.*

Alti culminis diales vias deſerit.] *Diales vias* iſtas ſic in Floridis circumloquitur. *Aquila cum ſe nubium tenus altiſſimè ſublimavit, evecta alis totum illud ſpatium quà pluitur & ningitur, ultra quod cacumen nec fulmini nec fulguri locus eſt: in ipſo (ut ita dixerim) ſolo ætheris, & faſtigio hiemis, &c.*

Simplex &c. & expers rerum talium] Supra lib. 3. *Talium rerum expers & rudis.*

Diis etiam, ipſiq; Iovi formidabiles aquas iſtas Stygias.] *Formidabiles:* per quas formidant peierare. Virgilius. ——— *Stygiamq; paludem,*

Dij cujus jurare timent & fallere numen.

Servius ad Eiuſdem illa. *Ipſa Deûm pœnas docuit: &c:— Fertur ab Orpheo, quod Dij peierantes per Stygiam paludem, novem annorum ſpatio in Tartaro puniuntur.* unde Statius:

——*Et Styx periuria Divûm Arguit.*——

Libratiſq; pinnarum nutantium molibus &c: remigium dextra lævaq; porrigens] Eodem Floridorum loco. *Nutu clementi lævorſum vel dextrorſum tanta mole corporis labitur, velificatas alas quò libuit advertens, modico caudæ gubernaculo. Libratis* heic vox propria. Ovid: Amor. 2.

Omnes quæ liquido libratis in aëre pennas.

Virgilius de apibus:

——*Seſe per inania nubila librant.*

Et ut abiret innoxius præmonentes] Oxon: *minantes.* edit: Vicentina, *præminantes:* quod revocat & commodè fulcit vir doctus hoc Iſidori loco: *Minator eſt monitor: ſed monitor dicitur cum prænunciat bona: minator, cum adverſa prænunciat.* Supra hîc lib. 5. *Malumq; grande de vultus* (ſui) *curioſitate præminatur.*

Citata.] Neq; malè *citatim* ſcribas. Gloſſ: Κατὰ τάχος. *citatim.*

Pag: 120. Majora atq; pejora flagitia comminans] Σκληρότερα διαπειλησάμενος, ut 3 Maccabaico.

Renidens exitiabile.] *Scyllæum renidens,* Hieronymus (Turnebo corrigente) dixit. Contra apud Mamertinum Panægyriſten, *ſerenum renidens.* Fuxens: & Oxonienſ: *ridens exitiabile.*

Et altè prorſus malefica.] Ita bene Scaliger. lib: 4. *Meq; in altioris vindictæ vicem &c:* lib: 9. *Altius commota atq; exaſperata.* et 8. *Fortunam domus herilis altius miſerantes.*

Sed adhuc iſtud, mea pupula, miniſtrare debebis.]

v. ἄπυκτος. Planè hoc erat quod ἐπίπονα, καὶ τῶν ἐσχάτων κινδύνων ἐχόμενα ἐπιβάλλειν Ælianus apud Suidam vocat. In vet: Onomaſt:

Pupus:

Pupus: παιδάριον. Gloſſarium. Παιδάριον: *puellus*, *pupus*. & in alio, Πάλλαξ: *pupa*, *pupula*. in Palat. tamen, *pupilla*.

Tum conferens pyxidem Proſerpinæ, petit de te Venus, dicito, modicum de tua mittas ei formoſitate.] Zeno Veronenſis, Serm: de Continent: *Ecce rurſus ad lenocinia redis, colorem de pyxide mutuaris*. Oxon: *ad te*. ſcribe, *Petit à te*.

Sed haud immaturius redito.] Supra lib. 2. *Sed &c: cave regrediare maturius*.

Indidem delinitam] Fuxenſ: & Oxon: *delitam*: alij (quod non improbo,) *delibutam*. Gloſſarium. *Delibutus*: κατάῤῥυτος.

Et velamento rejecto ad promptum exitium ſeſe compelli.] *Velamento rejecto*, eſt, *palam*, ſine obliquis artibus. *omiſsis tecta machina latibulis, diſtrictis gladijs fraudium*, ut lib: 5. locutus.

Prorumpit in vocem] Oxon: & Florent. *prorupit*.

Ecquid te (inquit) præcipitio miſella quæris extinguere?] In iiſdē, & Cod: Fux: *præcipitem ô miſella &c:*

Quidq́; jam noviſsimo periculo, laboriq́; iſto temerè ſuccumbis?] Scriptor ad Hebræos 10. 35. 37.

Si ſpiritus corpore tuo ſemel fuerit ſejugatus, ibis quidem profectò ad imum Tartarum, ſed inde nullo pacto redire poteris.] Seneca Herc. fur:

Gradumq́; retrò flectere haud unquam ſinunt
Vmbræ tenaces. —— Idem Hippol:
——— *Non unquam amplius*
Convexa tetigit ſupera, qui verſus ſemel
Adijt ſilentem nocte perpetua domum.

et in Ludo de morte Claudij. *Cyllenius illum obtorto collo trahit,*

Illuc unde negant redire quenquam.

Lucianus in Mort: dialog: Οὐ θέμις ἀνελθεῖν τινα τῶν ἅπαξ τὴν λίμνην διαπλευσάντων, καὶ ἐς τὸ εἴσω τοῦ στομίου παρελθόντων. nec alia Luc. 16. 26. ſententia.

Mihi auſculta.] Lib: 8 *Expergite mî auſculta*.

Achajæ nobilis civitas.] πόλις (ut Act. 21. 39.) οὐκ ἄσημος.

Inibi ſpiraculum Ditis, & per portas hiantes monſtratur iter invium.] Ex his Virgilij:

Hîc ſpecus horrendum, & ſævi ſpiracula Ditis

Monſtrantur. ——— Bene autem *per hiantes portas*: πλατεῖα γὰρ ἡ πύλη, καὶ ἡ ὁδὸς εὐρύχωρος. vide ad Matth. 7. 13. adnotata.

Cujus te limite tranſmeato ſimul commiſeris &c.] Malebam *limiti tranſmeato*. apte porrò poſt vocem *invium*, addit *limitem*: Gloſſ: *Limes*: πλαγία ὁδὸς. adeo malè à nonnullis *limine* edebatur.

Pag: 121. Canale directo perges ad ipſam Orci regiam.] Ovid. l. 4. de Ponto:

Cernis ut è molli ſanguis pulmone remiſſus,
Ad Stygias certo limite ducat aquas.

ubi forſan *tramite* ſcribendum: quod heic *canali*. Zeno Veronenſis. *Itineris vita tua rectum tibi tramitem demonſtrare, qui te abſque errore ullo ad ipſa cœli regna perducat.* i: e; ut hîc Noſter, *canali directo*.

Mulſo concretas.] In alijs *contritas*: Oxonienſis, *concreptas*. de quo amplius cogitandum.

Claudum aſinum &c. cum agaſone ſimili.] Lexiphanes Lucianeus. Ὁ ἀστραβηλάτης ἐπέστερχε, καὶ ἀσκωλιάζων αὐτός. Noſter lib. 9. *Senex claudus, cui noſtra tutela fuerat permiſſa, univerſa nos jumenta &c. bibendi cauſa gregatim prominabat.* et 11. *Aſinum pinnis agglutinatis, cuidam debili* (id eſt, claudo) *ſeni adambulantem.*

Nec mora.] Lib. 7. *Nec mora, nec cunctatio.* Infra hîc. *Nec mora, cum cœna &c: affluens exhibetur.*

Ad ulteriorem ripam ſutili cymba deducit commeantes.] Sutilium navicularum apud Gellium, Plinium, nec non alios mentio. Virgilius de hac ipſa caudicula:

——— *Gemuit ſub pondere cymba*
Sutilis, & multam accepit rimoſa paludem.

prætulerim tamen Fuxenſem librum, & ab Aldo editum, qui legunt *futili*: id eſt, *exigua*. Ipſe apud Lucianum Charon ad Mercurium. Μικρὸν ἡμῖν ὡς ὁρᾷς τι; τὸ σκαφίδιον &c. ἐστι. (In Dialog: Mort:) Apud Ariſtophanem Hercules ad Bacchum demeare ad Inferos volentem:

Ἐν πλοιαρίῳ τυννουτῳί σ' ἀνὴρ γέρων
Ναύτης διάξει. ——— Scholiaſtes: Τυννουτῳί, τοὺς δακτύ-

δακτύλους καὶ τὴν παλάμην κοιλάνας φησίν: ἀντὶ τοῦ, μικρῷ. de *ulteriore ripa* ſupra pag: 95. dixi.

Ergo inter mortuos vivit avaritia?] Petronius. *Ergo amor etiam Deos tangit?*

Nec Charon ille, Ditis pater? &c.] In Oxon: libro, & edito Vicentiæ. *Nec Charon ille, & D. p.*

Et pauper moriens viaticum debet quærere? &, ſi æs forte præ manu non fuerit, nemo eum exſpirare patietur?] Apud Lucianum Menippus ad Charontem vecturæ ejus pretium flagitantem: Ὃ μὴ ἔχω πῶς ἂν λάβοις; Char: Σὺ δ' οὐκ ᾔδεις ὡς κομίζειν δέον; Menipp: Ἤδειν μὲν, οὐκ εἶχον δέ: τί οὖν; ἐχρῆν διὰ τοῦτο μὴ ἀποθανεῖν; De paupere Juvenalis.

Iam ſedet in ripa, tetrumque novitius horret
Porthmea, nec ſperat cænoſi gurgitis alveum
Infelix, nec habet quem porrigat ore trientem.

Præ manu, eſt *in manu*: ſic Terent: in Adelph:

Huic &c: dabis nauli nomine de ſtipibus &c: alteram.] Vetus Interpres Ionæ 1. 3. *Deſcendit in Ioppen, & dedit naulum ijs.* Gloſſæ: Ναῦλον: *navis vectura, naulum.* Gloſſæ aliæ. *Vectura:* φόρετρον, ναῦλον. in qua voce vide Heſych: & Suidam, nec non in δανάκη: ita enim, non δανάν legendum. Antiphanes.

Τεθνήξῃ, πλουτῶσιν ἀφεὶς μεγάλην διαθήκην,
Ἐκ πολλῶν ὀβολῶν μικρῶν ἐνηγκάμενος.

adde Iſid: Orig: 8. 11. Scholiaſten ad Sat. 3. Juvenalis.

Sic tamen ut &c.] Eadem locutio etiam in l. 16. ff: ad leg: Cornel: de ſicarijs.

Nec tu tamen illicita affectare pietate.] Codd: Palat: & Bertin: *adflictare.* Oxonienſis, Fuxenſis, & unus Fulvij ſcriptus, *adflectare.*

Manus pauliſper accommodes.] Sic *manum commodare* Vell. Paterculus. Infra hîc lib. 9. *Quin igitur præcingeris, mihique manum tantiſper accommodas?* hoc ſenſu vetus Onomaſticon: *Commodo*, συνωφελῶ.

Vt vel unam de manibus omittas offulam.] Melius ita, quam in veteribus, *committas*: at *amittas* reponendum. Alexander apud Q. Curtium. *Nolite &c. maturos fructus per inertiam è manibus amittere.* Sic *è manibus victoriam amittere*, apud Cyprianum in de

dupl: martyr: et, *manibus prædam amittere* in Plautino Milite. videantur quæ ad Apolog. pag.88. olim notata.

Altera enim perdita, lux hæc tibi prorſus denegabitur.] Vide Suidam in Τερφώνιος.

Canis namq; pergrandis, &c: amplo capite prædi-tus &c:] Gloſſæ: *Amplum:* εὐμεγέθες. Gloſſæ aliæ. Ὑπερμεγέθης: *amplus.* In editionibus vetuſtis melius *prægrandis*. Onomaſticon vetus: *Prægrandis*, περιπληθής. ſupra hic lib. 2. *prægrandis lucerna*.

Tonantibus oblatrans faucibus, mortuos &c. territando.] Columella 7.12. ubi de Canibus. *Villæ cuſtos eligendus eſt ampliſſimi corporis vaſti latratus, canorique, ut prius auditu maleficum, deinde etiam conſpectu terreat.* In Oxon: Ms. & principibus editionibus, non malè *co-nantibus:* nec inficetè Colvius, *ſonantibus.* Infra lib.7. *Rudivi fortiter, tonantique clamore perſonui:* quæ etiam Lipſio favent, qui *tonantibus* emendavit. Beroaldus *comantibus*, infœliciſsimè.

Pag: 122. Mortuos &c. fruſtra territando.]

Æternum latrans exangues territat umbras.

Fruſtra territando.] In de Deo Socratis. *Inane terriculamentum.*

Servat vacuam Ditis domum.] Vide Beroaldum.

Offulæ præda.] Sic loquitur etiam in Floridis, & eodem de Deo Socratis libello.

Quæ te comiter excipiet, ac benignè.] Seneca Epiſt. 21. *Paratus erit iſtius domicilij cuſtos, hoſpitalis, humanus, & te polenta excipiet.*

Ut & molliter aſsidere &c. ſuadeat.] In Equit: Ariſtophanis: ——— Ἀλλ' ὑπαναίρου,

Κᾆτα καθίζου μαλακῶς, ἵνα μὴ τρίβῃς, &c.

Et panem ſordidum petitum eſto.] *Panis ſordidus* idem qui ſupra hîc *cibarius panis.* Nonnius Marcellus, *Cibarium, quod nunc aut de pane ſordido, aut de alio indigno dicatur.* *Panum ſordidorum* meminit & l.5. Cod. Theodoſ. de annon. civic: In Plauti Aſinaria: *Sordido vitam oblectabas pane.* Suetonius de Nerone. *Panem quidem ſordidum oblatum aſpernatus eſt.* Seneca Epiſt. 18. *Panis durus & ſordidus.* ſic ἄρτοι ῥυπαροὶ 1. 71. apud Artemidorum: contrarius in Colloquijs Græc:

καθα-

καθαρῶς ἄριστος: Romæ porrò & Vicentiæ excuſi *petitu eſto*. quod ſi rectum, ἀρχαισμὸς ſuberit, & hypallage. archaiſmus, *petitu* pro *petitui*: ut I. *primum ingreßu ſtabulum*. et II. *iſto habitu congruentem*. vide 4.16. A: Gellium. hypallage, *petitu eſto*, pro, *pete eſui*.

Canis ſævitiam offula reliqua redime.] Iſidorus Orig: 20.2. *Offa eſt propriè fruſtum dentium:* (lege *edentium:*) *nunc eſt* (melius &) *latrantium: quia ſi in os canis jacitur, ſaciatus ilico compeſcitur.* Arnobius lib. 7. *Latratorum & canum ritu, offis ſævitias ponere.* De Cynico Lucianus: Δῆλος ἦν σιωπῇ ὑλακτεῖν ἄρξων, *&c:* εἰ μὴ κατὰ καιρὸν εἰσκεκομισμένῳ πλακοῦς ἐνεμεγέθης, πρὸς ὃν ἀποβλέψας, ἡμερώτερος ἐγένετο.

Recalcans priora veſtigia.] Oxon: & duo alij Mss: *recolens &c.* malè. infra lib. 9. *Reciproco greſſu mea recalcans veſtigia.*

Obſervandum præcipuè tibi cenſeo.] Sic & alibi: *Obſervandum cautela preſſiore cenſeo.*

Sic turris illa propitia.] Rectum proculdubio *proſpicua*, ut in Oxon: & Florent: Mss: quibus propè accedit Palatinus, qui *perſpicua* legit.

Formoſitatis divinæ abditum cures theſaurum.] Scribe ex Oxon: & alijs Mss. *abditum curioſius theſaurum*. ſubaudi ex præcedentibus, *aperire*, vel, *inſpicere velis*.

Adorata &c.] Ita & Oxon: Ms. Pag: 123.

Mente capitur temeraria curioſitate.] Eſt qui *inante capitur &c.* legit: ego κατ' ἀνακόλουθον *mente* pro *mentis* accipio: aut *mentecapitur* junctim legendum putarim.

Aſinario debili.] Lib. II. *Aſinum pinnis agglutinatis, cuidam debili ſeni adambulantem.*

Infernus ſomnus, ac verè Stygius.]

—— *Alta quies, placidaq; ſimillima morti.*

Ovid: *Sunt quoq; quæ faciunt altos medicamina ſomnos,*
Vinctaq; Lethæa lumina morte premunt.

Invadit eam craſſa ſoporis nebulâ, cunctiſque ejus membris perfunditur.] Ex Oxon: & alijs Mss. ſic lege & interpunge. *Invadit eam, craßaque ſoporis nebula cunctis m. e. p.*

Jace-

Jacebat immobilis, & nihil aliud quam dormiens cadaver.] Apud Quintilianum 2. Declam. *Tu jaces, & in cadaveris ſimilitudinem uſq; reſoluta es*. Baſilius in Epiſtolis. Τῷ βαθεῖ κάρῳ καταχρατεῖσθ &c. ἐν θανάτῳ ποιεῖ τοὺς οὕτω καθεύδοντας. cui non diſsimile illud in Simocattæ Epiſtolis. Τὸ πέρα καθεύδειν τοῦ πρέποντος, τοῖς τεθνηκόσι μᾶλλον ἤπερ τοῖς ζῶσιν ἁρμόδιον. Supra lib. 2. *Me ſomnus profundus in imum barathrum repente demergit: ut ne Deus quidem ipſe Delphicus facile diſcerneret duobus nobis jacentibus quis magis mortuus eſſet. Cadaver dormiens* eſt ὀξύμωρον. ſic *vivum cadaver* Chryſologus paralyticum vocat. et *ſpirans cadaver* Hieronymus in Epiſtolis dixit. Videamus nunc *immobilis* quam heic aptum vocabulum. Lactantius cap. 18. de Opif: Dei. *Corpus vigilante ſenſu licet jaceat immobile, non tamen quietum eſt*. Tertullianus cap. 43. de Anima. *Propone tibi corpus &c. blandæ quietis acceſsione proſtratum, immobile ſitu: quale ante vitam jacuit, & quale poſt vitam jacebit.* Virgilius. ——*Cuſtode ſepulta.* ubi Servius: *Sine pulſu, ſine* MOTU.

Immobilis, & nihil aliud quam dormiens cadaver.] Nam *immobilitas* propriè cadaverum. In Apologetico. *Ritu cadaveris, unum & immobilem vultum poßidet*. Plinius Epiſtolarum lib. 3. *Extentus & immobilis, fidem peracta mortis implevit*. Suidas: Φθορά ἐστι σωμάτων νέκρωσις, καὶ ΑΚΙΝΗΣΙΑ τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος, τῆς ψυχῆς ἀπὸ τούτου χωρισθείσης.

Refectiſq; pinnis aliquanta quiete &c:] Supra lib. 5. *Vel certe vires meæ diutino labore feſſa, quietis intervallo leniantur*.

Pſychen innoxio punctulo ſuæ ſagittæ excitat.] Simile apud Thucydidem. ἀναστήσας αὐτὸν ὥστε μὴ ἀδικῆσαι. vide ad Act: 12. 7. dicta. *Innoxio punctulo* heic, ut in Cod: Theod. de curſu publ: &c. *innocuo titillo.*

Tu provinciam quæ tibi matris meæ præcepto mandata eſt, exequere gnaviter.] Oxon: & Fuxenſis Mss. *Tu quod tibi m. m. p. mandatum eſt, e. g.*

Cætera egomet videro.] In Colloquijs Græcis vett: Ἀμέριμνος ἔσο, ἐμοὶ μελήσει. Ælianus apud Suidam. Ὁ δὲ θεὸς λέγει ἐκείνους μὴ πολυπραγμονεῖν, αὐτῷ γὰρ εἶναι διὰ φροντίδος.

In

In pinnas ſe dedit.] Oxon: *In plumas.*

Aliſque pernicibus cœli penetrato vertice.] Avienus in Arat: ——*Et cælum pernicibus intrat Diva alis.* ——

Jupiter prehenſa Cupidinis buccula, manuque ad os ſuum relata, conſuaviat.] De eodem Æneid: 1. *Oſcula libavit nata.* —— ubi Servius Fuldenſis. *Multi nolunt ita intelligi, ut ſummum oſculum filiæ dederit: id eſt, non preſſum, ſed ſumma labella contingens: ſed ita ajunt: libavit, id eſt, contigit: ut ſolemus, cum blandimentis quibuſdam ſiniſtram maxillã contingere puerorum, ac deinde ad os noſtrum referre.* Sueton: Auguſt: *Ejuſq; oſculum delibatum digitis ad os ſuum retuliſſet.* Ariſtænetus 1. 22. Καὶ λάθρα τὴν ἑαυτῆς πεφίληκε δεξιὰν, ᾗ προσήψατο τοῦ μειρακίου.

Licet tu Domine fili nunquam mihi conceſſu Deûm decretum ſervâris honorem.] Virgil: Ceiri.

—*Malus ille puer quem nec ſua flectere mater*
Iratum potuit, quem nec pater atq; avus idem
Iupiter. —— In Senecæ Octavia.

Invicta gerit tela Cupido,
Queis exſtinxit fulmina ſæpe,
Captumque cælo Iovem traxit.

Ibidem. *Tu fulminantem ſæpe domuiſti Iovem.*

Crebriſq; terrenæ libidinis fœdaveris caſibus.] Cyprianus de ſcænicis.] *Exprimunt impudicam Venerem, adulterum Martem, Iovem illum ſuum &c. in terrenos amores cum ipſis ſuis fulminibus ardentem.* Arnobius lib.4. *Et tolerari forſitan maletractatio hac poßet, ſi eum ſaltem perſonis conjungeretis comparibus, & adulter à vobis immortalium conſtitueretur Dearum: in humanis verò corporibus quidnam quaſo inerat pulchritudinis, quid decoris, quod incitare, quod flectere oculos poſſet &c. Iovis?*

Contraque leges, & ipſam Iuliam, diſciplinamque publicam &c.] Lib. 4. de Eodem iſto. *Contempta diſciplina publica, &c: nocte diſcurrens, & omnium matrimonia corrumpens.*

In aves & gregalia pecua ſerenos vultus meos ſordidè reformando.] Idem ad Eundem apud Lucianum in Deorum dialogis. Οὕτως ἐμοὶ ὀλιγωρεῖς, ὥστε μηδέν' ἐστιν

ὅ μου

ἃ μὴ πεποίηκάς με: Σάτυρον, ταῦρον, χρυσὸν, κύκνον, ἀετὸν, &c. Venus in iiſdem dialogis de Eodem. Τὸν Δία πολύμορφον ἐπιδείκνυεις, ἀλλάττων ἐς ὅ, τι ἂν σοὶ ἐπὶ τοῦ καιροῦ δοκῇ. Iterum ibidem de Eodem ad Jovem Juno. Ἔπη αὐτῷ ἕπεται ἂν ἡγῆταί σου, καὶ ἀλλάττη ῥαδίως ἐς ὅ, τι ἂν κελεύσῃ. et de Iove ipſo, in *de Sacrificijs*. Ἄρτι μὲν γενόμενος χρυσίον, ἄρτι δὲ ταῦρος, ἢ κύκνος, ἢ ἀετὸς: καὶ ὅλως ποικιλώτερος αὐτοῦ Πρωτέως. Cyprianus ubi ſupra. *Nunc in plumas oloris albeſcere, nunc aureo imbre defluere, nunc in puerorum pubeſcentium raptus miniſtris avibus proſilire.* Arnobius lib. I. *O digna & pretioſa dulcedo propter quam Iupiter maximus cygnus fieret, & taurus, & candidorum procreator ovorum!*

Attamen modeſtiæ meæ memor.] Apud Petronium ille. *Non ero tui ſimilis.*

Quodque inter iſtas meas manus creveris.] *Iſtas* δακτυλικῶς. vide ad Act: 20. 34. notata.

Dum tamen ſcias &c.] Tertullianus Apologetico. *Dum tamen ſciatis &c:*

Æmulos tuos cavere.] Hæc quidem, utcunque ab alijs expoſita, me non aſſequi fateor. ſi *æmulos meos amovere* quis legerit, multò clarior ſententia erit. Virgilius de Miſeno.

——— *Cava dum perſonat æquora concha*
Demens. ——— ubi Servius: *Improvidus: qui non conſideravit etiam Deos in æmulationem poſſe deſcendere.*

Et, ſi qua &c: puella præpollet pulchritudine, præſentis beneficij vicem, per eam mihi te repenſare debere.] Fuit hoc, non dare, (mi Iupiter) ſed fenerare beneficium: quod, cum vel extero factum, laudabile minus, in ſuum, imò in filium ſuum patratum, quam illiberale cenſendum!

Repenſare debere.] In vetere Onomaſtico. *Repenſo,* ἀντεξισάζω. Gloſſarium. *Repenſare:* ἀντιςῆσαι, ἀναδοῦναι: crediderim ἀντιδοῦναι ſcribendum.

In pœnam decem millium nummûm conventum iri.] Sic *conveniri in crimen* Tertullianus cap: 24. Apologetici. & cap: 35. *in ſacrilegium conveniri.*

Completo cœleſti theatro, pro ſede ſublimi ſedens pro-

procerus Jupiter, ſic enunciat.] De Eodem Ovidius:

Ergo ubi marmoreo Superi ſedere receſſu,
Celſior ipſe loco, ſceptroque innixus eburno,
Talibus inde modis ora indignantia ſolvit.

Procerus, eminens, ſublimis. ſic in veteri Onomaſtico non ſolum redditur ὑπερέχης, ſed & ἔξοχος. *Sede ſublimi ſedens*, ἐφ' ὑψηλοῦ βήματος καθήμενος. vide ad Act: 12.21. notata. ſupra lib. 3. *Sublimi ſuggeſtu magiſtratibus reſidentibus*.

Cuius primæ juventutis caloratos impetus, &c.] Quintilianus Declam. 322. *Adoleſcens eſt, omnes cupiditates, omnes impetus in hac ætate facilius convaleſcunt.* infra hîc lib. 10. *Caloris juvenilis impetu.* Fulgentius Mytholog: 3. *calorata juventutis igniculum* dixit. *Flagrantia juventutis incendia* Cyprianus. Claudianus:

——— *Calida rapuit te flamma juventa.*

pro *cujus* malim *hujus* ſcribi.

Ob adulteria cunctaſq; corruptelas infamatum.] Firmicus 6.17. Matheſ. *Faciet lupanaribus deditos promiſcua libidinum* (lege *libidine*) *ſcorta ſectari: ita ut ex hoc cum magnâ notâ gravi pulſentur infamia.* In Actis Chryſanthii Martyris: *Miſerunt virum quendam turpiſſimum, & in ſcelere corruptionum opinatiſſimum.* (i, infamatiſſimum.) ſic, *famoſum adulterijs & corruptelis*, in Claudio Suetonius. Lactantius 6.19. *Hinc ſtupra, hinc adulteria, hinc omnes corruptelæ extiterunt.* Idem in de Ira Dei cap. 8 *Libidine utuntur ad corruptelas & voluptates.* In vet: Onomaſt: *Corruptela:* διαφθορά.

Tollenda omnis occaſio.] ἐκκόπτειν ἀφορμὴν Paulus ad Corinthios dixit. at heic *occaſionem* intellige, aut libidinandi, aut, ut apud Eundem ad Timotheum, ἀφορμὴν λοιδορίας χάριν. Apud Senecam ille Controverſ: 2. 6. *Vxorem maturè duxi, ſemper dilexi: quod ad omnem me fabulam tutum præſtitit.* id eſt, omnem rumuſculorum occaſionem abſtulit ac præcîdit.

Et luxuria puerilis nuptialibus pedicis alliganda.] Apud Ariſtænetum ille 2.11. Ἐπαίρας ἐρῶν, πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς νόσου &c. συνεζύγην σώφρονι γαμετῇ. Herodianus de Severo: Ἠγάγετο αὐτῷ (filio ſuo) γυναῖκα, γάμῳ σωφρονίσειν θέλων. Plutarchus in de liber: educandis. Περιγελῶν δὲ

καὶ τοὺς τῶν ἡδονῶν ἥττους, καὶ πρὸς τὰς ἐπιθυμήσεις δυσηκόους, γάμῳ καταζεῦξαι· δεσμὸς γὰρ οὗτος τῆς νεότητος ἀσφαλέστατος. Ignatius in Damaſceni Parallelis. Τοῖς νεωτέροις ἐπίτρεψον γαμεῖν, πρὶν διαφθαρῶσιν εἰς ἑταίρας. Clemens Conſtit: 4. 11. Σπουδάζετε ὥρᾳ γάμου ζευγνῦναι, καὶ συναλλάσσειν αὐτοὺς, ἵνα μὴ τῆς ἡλικίας ἐν ἀκμῇ ζεούσης ἤδη πορνεία ἀποβῇ. Auguſtinus Confeſſ. 2. 3. *Iam peſtilentioſum, & in poſterum periculoſum, ſentiebat coërcere* (malim, *cenſebat coërceri*) *termino conjugalis affectus, ſi reſecari ad vivum non poterat.* Martialis.

Legitimos eſſes cum vagus ante toros.

Hinc iſta Panægyriſtæ ad Conſtantinum. *Quo enim magis continentiam patris aquare potuiſti, quam quod te ab ipſo fine pueritia ilicò matrimonij legibus tradidiſti, ut primo adoleſcentia ingreſſu formares animum maritalem, nihil de vagis cupiditatibus, nihil de conceſſis atati voluptatibus in hoc ſacrum pectus admitteres.* Et Claudiani de Honorio:

Hinc fuit ut primos in conjuge diſceres ignes,
Ordiriq; virum non luxuriante juventa,
Sed cum lege tori caſto cum fœdere vellet.

Bene autem heic *pedicis nuptialibus.* Apud Achillem lib. 1. ille. Γάμον ἤδη σοι δίδωσιν ὁ πατήρ: τί γὰρ ἠδίκησας ἵνα πεδηθῇς. Auguſtinus ubi ſuprà. *Quia metus erat ne impediretur ſpes mea compede uxoria.* Artemidorus 2. 58. de crucifixione loquens. Ἀνδρὶ ἀγάμῳ γάμον προαγορεύει, διὰ τὴν δέσιν.

Puellam elegit.] Quintilianus Declam: 306. *Nuſquam libertas tam neceſſaria quam in matrimonio eſt: ego eligam cum qua victurus ſum, &c.* In Apologetico Noſter de Pudentilla illum alijs procis præferente: *Qua electio tam gravis fœmina, &c.*

Teneat.] Id eſt, *habeat.* ita Scriptoribus mos enim hoc in argumento loqui. In Plaut: Trucul: ille.

Haud manſiſti dum ego darem illam, tute ſumpſiſti tibi:
Nunc habeas ut nactus. —— vide & Trinum: 1. 2.

In Ejuſdē Bacchid. *Illum exoptavit potius, habeat &c:* — In Aulularia.

Ego quia ſum tangere auſus, haud cauſificor quin eam
Ego habeam potiſſimum. —— et in Ciſtellaria.

Eo facetus, quia tibi alia eſt ſponſa locuples Lemnia?
Habeas. ——— Ovid: Metamorph. 7.
Procrin habe dixit: quod, ſi mihi provida mens eſt,
Non habuiſſe voles. —— vide ad 2. Oſeæ D. Hieronymum. apud Terentium 4. 4. Adelph.
——— *Valeas, habeas illam quæ placet.*
Donatus ad eandem fabulam. *Haberi uxor dicitur.* Joh. 3. 29. Ὁ ἔχων νύμφην, νυμφίος ἐστιν.

Nec proſapiæ tantæ tuæ ſtatuiq; de matrimonio mortali metuas.] Idem ad filiam Cererem apud Ovidium in Plutonis fabula.

—— *Commune eſt pignus onuſq;*
Nata mihi tecum: ſed ſi modo nomina rebus
Addere vera placet, non hoc injuria factum,
Verum amor eſt: neq; erit nobis gener ille pudori.

Jam faxo nuptias non impares.] In amatorijs Græcorum Epiſtolis. Κυδίππην Ἀκοντίῳ συνάπτων, ὃν μόλυβδον ἂν συνεπιμίξαις χρυσῷ, ἀλλ' ἑκατέρωθεν ὁ γάμος χρυσοῦς ἔσται.

Porrecto &c. poculo.] Horat. Epiſt. 1.
—— *Porrecta negantem Pocula.* —— Virgil: 8.
——— *Et pocula porgite dextris.*

Porrecto Ambroſiæ poculo, ſume (inquit) Pſyche, & immortalis eſto.] Apud Lucianum Jupiter de Ganymede, in Deorum Dialogis. Ἄπαγε αὐτὸν ὦ Ἑρμῆ, καὶ πιόντα τῆς ἀθανασίας ἄγε οἰνοχοήσοντα ἡμῖν. Marcianus Capella. *Ipſamq; nupturam Deo convenire non poſſe, niſi Superûm S.C. mortalis eſſe deſineret.* Pag. 125.

Iſtæ vobis erunt perpetuæ nuptiæ.] Virgilius:
Connubio jungam ſtabili, propriamq; dicabo.
ubi Servius; *Dicendo* connubio, *oſtendit legitimum: dicendo* ſtabile, *longam promittit concordiam: id eſt, quæ divortio careat.* Apuleius verbis continuò præcedentibus. *Nec unquam digrediatur à tuo nexu Cupido.*

Accumbebat ſummum torum maritus.] Horatius:
Summus ego. ——— Scholiaſtes: *Princeps, in ſumma parte lecti.* non ideo honoratiore tamen, quam hîc ſponſæ conceſſam putem.

Pſychen gremio ſuo complexus.] Juvenal:
——— *Ingens*
Cæna, ſed & gremio jacuit nova nupta mariti.

Cicero Philipp. 3. *Cum in gremijs mimarum mentum mentemq́; deponeret.*

Cum ſua Iunone Iupiter.] Lib: 8. *Cum ſuo Adone Venus Domina.*

Quod vinum Deorum eſt.] Dele gloſſema putidiſsimum.

Spargebant balſama.] Lib. 11. *Vnguentis & geniali balſamo plateas conſpergebant.*

Muſæ voce canora perſonabant, Apollo cantavit ad citharam.] Homerus:

Δαίνυντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης,
Οὐ μὲν φόρμιγγος περικαλλέος, ἣν ἔχ' Ἀπόλλων,
Μουσάων θ' αἳ ἄειδον ἀμειβόμεναι ὀπὶ καλῇ.

Voce canorâ perſonabant.] Gellius 1. 2. *Aquis canoris & avibus perſonante.*

Venus ſuavi Muſicæ ſuppari greſſu formoſa ſaltavit.] Revocemus antiquam lectionem *ſuperingreſſa.* infra lib. 10. *Super has introceſſit alia &c: gratia coloris ambroſei deſignans Venerem.* ubi forſan *coloris roſei* ſcribendum.

Tibias inflaret Satyrus.] Gloſſæ: *Flat, flator: φυσᾷ, αὐλητὴς.* lege, *Flat: φυσᾷ. Flator: αὐλητὴς.*

Ad fiſtulam diceret.] Oxon: *ducerent.* et ſtatim, *Sic rite Pſyche &c.*

Convênit in manum Cupidinis.] Lib. 8. *Modo ne in Thraſylli manum convenias.* Terentius Andr. *Hanc mihi in manum dat.* Donatus: *Confirmata ſunt legitimè nuptia per in manum conventionem.*

Et naſcitur illis maturo partu filia &c.] Plutarchus in Parallelis. *Ἐγκύμων κατέστη, καὶ εἰς τὸν ὡρισμένον χρόνον ἐγέννησεν Αἰγίπανα.* Horatius:

Rite maturos aperire partus
Lenis Elithya. —— Phocas in Virgilij vita.
—— *Cum maturo premeretur pondere ventris.*

ſupra lib. 5. *Cum prægnationem tuam plenus uterus maturaverit.*

Dolebam mehercules quod pugillares & ſtilum non habebam, qui tam bellam fabellam prænotarem.] Plaut: Mil: *Habes tabellas? vis rogare? habeo & ſtilum.* Ammian: Marcellin: lib. 28. *Cum hæc eadem numerantes notarij prope triginta aſſiſtant cum thecis & pugillaribus.*

ſupra

ſupra lib. 2. *De induſtria quodam tabulis prænotante*.

Latrones reveniunt onuſti.] Livius lib. 1. *In latrones præda onuſtos impetum facere*. infra hoc libro. *Rapinis ſuis onuſti coram deprehendunt latrones*. De fure Phædrus.

Onuſtus ſacrilegio cum diſcederet.

Prandioq; raptim tuburcinato.] Gloſſæ: *Raptim*: ἁρπαγίμως, ἢ μετ' ἀσπαγῆς. *tuburcinari*, eſt δαρδάπτειν. Heſychius: Δαρδάπτουσιν: ἐσθίουσι, σπαράττουσι, μετὰ σπαραγμοῦ ἐσθίουσι. lege, Δαρδάπτουσι: λαύρως ἐσθίουσιν, &c. et poſt, μετὰ σπαραγμοῦ ἐσθίουσι. Idem Heſychius: Δάψαι: σπαράξαι, &c: καταφαγεῖν μετὰ σπαραγμοῦ, &c: vide & in δαρδάπτειν. infra heic, *ferinis animis cœnam invadere* dicitur.

Me & equum, vectores rerum illarum futuros, fuſtibus exinde tundentes producunt in viam.] Supra lib. 3. *Nos duos aſinos & equum meum productos è ſtabulo, quantum poſſunt gravioribus ſarcinis onerant, & domo &c. minantes baculis exigunt*. optimè hîc Ms. Oxon: *prodeunt in viam*.

Producunt ad quampiam ſpeluncam.] Scribe cum Oxon: fidenter, *perducunt*. Pag. 126.

Ne breviculo quidem tempore refectos &c.] Lib. 7. *Nec mihi miſero ſtatuta ſaltem cibaria pro tantis laboribus præſtabantur*. ubi dicta confer.

Ob iter reducunt.] Oxon: & alij Mss: imo & editiones antiquiſsimæ, *obiter reducunt*. quod à Beroaldo (quem ſecuti reliqui) perſpectum minus, in duas voces diſsiluit. *Obiter* hîc, eſt *ſimiliter*, *ut ante*, vel, *è veſtigio*. Gloſſæ: *Obiter*: ὁμοίως, ἐν τῷ αὐτῷ, Gloſſæ aliæ. Ἐν τῷ αὐτῷ: *Eodem*, *inibi*, *obiter*.

Tantaque feſtinatione trepidabant.] Supra lib. 3. *Me trepidatio ſimul & feſtinatio decepit*. Quintilianus 17. Declam: *Nec præcipiti &c. trepidatione feſtinant*.

Unde crebris æque ingeſtis ictibus &c. me ægrè ad exurgendum compellunt.] Lib. 4. *Certus atq; obſtinatus nullis verberibus ad ingrediundum exurgere*.

Quid, quod & peſsimo pede domum noſtram acceſsit?] Apud Plautum Rudente.

Malam fortunam te in ædes adduxi meas.

contra apud Laërtium Xeniades de Diogene; Ἀγαθὸς δαίμων εἰς τὴν οἰκίαν μου εἰσελήλυθε.

minebat pecunia, at magis vi nocendi præminebat. Ammian: lib 17. *Ferocia pares, & numero præminentes.* ſic *labra præminentia* Eugraphius ad 2. 3. Eunuchi. Auguſtinus Confeſſ: 6. 9. *Ingreſſus ad cancellos plumbeos qui vico argentario deſuper praeminent.*

Quæ te penetrantes qua decideris, membratim diſſipabunt.] Colvius, *quaqua decideris*, quod non improbo. eſt autem in Florentino, *Q. te pene antequam decideris m. d.* quæ vel ipſa, vel, quæ illi cognata, *Q. te penetrantes antequam decideris m. d.* eſt lectio, me Judice, vulgatæ longe præferenda. Supra 5. de ſorore Pſyches, quæ è ſcopulo ſe præcipitem dedit. *Nec tamen ad illum locum vel ſaltem mortua pervenire potuit: nam per ſaxa cautium membris jactatis atque diſſipatis &c. alitibus beſtijſque obvium ferens pabulum interijt.*

Non vultum tibi tantum laboresq; aſini, &c.] In Oxon: *Non victum tibi &c.* quæ lectio lenocinatur quidem. ſupra fine tertii. *Præſentem caſum tolerans, in aſini faciem fœna rodebam.* nil tamen auſim mutare: nam et 4. de urſæ pellem ſubeunte. *Vultu ferino ſe recondit.* et ſupra hoc ipſo libro: *Poteſt in aſino meo latere vel vultus hominis, vel facies Deorum.*

Pag: 327. Sed hirundinis tenue membranulum circumdedit.] In vet: Onomaſtico: *Membranulum: μηνίγγιον.* Gloſſæ: Ὑμὴν: *membranum, membranium.* ſcribe *membranulum.* pro *hirundinis* alij *hirudinis:* quibus non illibenter accedo.

An cuſtodiam anus ſemimortuæ formidabis?] Sophocles. ——— Ἦ καὶ δοκεῖτε

Τοῦ τυφλοῦ τιν' ἐντροπὴν ἢ φροντίδ' ἕξειν;

Pedis tui calce unica finire poteris.] Donatus ad Phorm: 1. 2. *Modo* calces, *non partes plantæ, ſed percuſſiones pedum plagaſque ſignificat. Finire* Græcum eſt. ſic Juſtinus lib. 27. de Sohemo. *Equo præcipitatus finitur.* et *beſtijs finiri*, Tertullianus in de Scorpiace.

Et alacri ſtatim niſu lorum quo fueram deſtinatus abrumpo, meque quadrupedi curſu proripio.] Homerus:

Δεσμῶν

Δεσμὸν ἀπορρήψας θεῖε, πεδίοιο κραίνων.

Infra hîc lib. 7. *Cervice ardua elata, lorum quo tenebar abrumpo, meque protinus pernici fuga committo.* et 9. *Protinuſque vinculo quo fueram deligatus abrupto, curſu me totis pedibus proripio. Lorum* hîc eſt qui Polluci l.11. δεσμὸς ἐπιφαλνιδ©.

Meque quadrupedi curſu proripio.] Infra 11. *Inclementi me curſu proripui.* Aldhelmus in de Virginit: *Multimodas ferarum naturas quadrupedante curſu orbem luſtrantes.* ſic *quadrupedantes cantherij* apud Plautum Caſina.

Aſtutulæ anus milvinos oculos &c.] Oculos inſidiantes mihi, me furtim obſervantes. Artemidorus in Oneirocriticis. Ἱέραξ φανερὸς (malim φανερῶς) καὶ ὁμόσε χωρῶν: (σημαίνει:) ἰκτῖνος λάθρα ἐπιθεμένους. verborum & temporis haud parum heic fruſtra Beroaldus inſumpſit.

Capta ſuper ſexum &c. audacia.] Infra ſtatim: *Virili conſtantia ſumptâ.* Juſtinus de Xerxe & Artemiſia. *Vt in viro muliebrem timorem, ita in muliere virilem audaciam cerneres.* Pro *ſuper* lege *ſupra*: Scriptor de Excid: Hieroſolymit: 1. 12. *Nec mediocris mulieri ſpiritus, ut maxima quæq; auderet: atque ſupra fœminei ſexus conditionem prælia diſponeret.*

Lorum prehendit, ac me deducere ac revocare contendit.] Infra hîc: *Prenſo loro, retrorſum me circumtorquet.*

Incuſsis in eam poſteriorum pedum calcibus.] Ὅπλας δ' ὀπισθίων ποδῶν κινεῖν Simonides apud Suidam vocat. Infra hîc lib. 9. *Ad tutelam ſalutis crebris calcibus velitatus.*

Illa, quamvis humi proſtrata, tamen tenaciter loro inhærebat &c:] Æneid. 1.

Fertur equis, curruq; hæret reſupinus inani,
Lora tenens tamen: huic cervixq; comaq; trahuntur
Per terram. ———

Tamen tenaciter loro inhærebat, ut procurrentem (me) aliquantiſper tractu ſui ſequeretur.] Bene Oxon: *Tam tenaciter &c.* Pro *tractu ſui*, alij *tractus vi* malunt.

Monſtrantur. ——— Bene autem *per biantes portas*: πλατεῖα γὰρ ἡ πύλη, καὶ ἡ ὁδὸς εὐρύχωρος. vide ad Matth. 7. 13. adnotata.

Cujus te limite tranſmeato ſimul commiſeris &c.] Malebam *limiti tranſmeato*. apte poιrò poſt vocem *invium*, addit *limitem*: Gloſſ: *Limes*: πλαγία ὁδὸς. adeo malè à nonnullis *limine* edebatur.

Pag: 121. Canale directo perges ad ipſam Orci regiam.] Ovid. l. 4. de Ponto:

Cernis ut è molli ſanguis pulmone remiſſus,
Ad Stygias certo limite ducat aquas.

ubi forſan *tramite* ſcribendum: quod heic *canali*. Zeno Veronenſis. *Itineris vita tua rectum tibi tramitem demonſtrare, qui te abſque errore ullo ad ipſa cæli regna perducat.* i: e; ut hîc Noſter, *canali directo*.

Mulſo concretas.] In alijs *contritas*: Oxonienſis, *concreptas*. de quo amplius cogitandum.

Claudum aſinum &c. cum agaſone ſimili.] Lexiphanes Lucianeus. Ὁ ἀστραβηλάτης ἐπέστρεχε, καὶ ἀσκαλιάζων αὐτός. Noſter lib. 9. *Senex claudus, cui noſtra tutela fuerat permiſſa, univerſa nos jumenta &c. bibendi cauſa gregatim prominabat.* et 11. *Aſinum pinnis agglutinatis, cuidam debili* (id eſt, claudo) *ſeni adambulantem.*

Nec mora.] Lib. 7. *Nec mora, nec contatio.* Infra hîc. *Nec mora, cum cæna &c: affluens exhibetur.*

Ad ulteriorem ripam ſutili cymba deducit commeantes.] Sutilium navicularum apud Gellium, Plinium, nec non alios mentio. Virgilius de hac ipſa caudicula:

——— *Gemuit ſub pondere cymba*
Sutilis, & multam accepit rimoſa paludem.

prætulerim tamen Fuxenſem librum, & ab Aldo editum, qui legunt *futili*: id eſt, *exigua*. Ipſe apud Lucianum Charon ad Mercurium. Μικρὸν ἡμῖν ὡς ὁρᾶτε, τὸ σκαφίδιον &c. ἐστι. (In Dialog: Mort:) Apud Ariſtophanem Hercules ad Bacchum demeare ad Inferos volentem:

Ἐν πλοιαρίῳ τυννουτῳί σ' ἀνὴρ γέρων
Ναύτης διάξει. —— Scholiaſtes: Τυννουτῳί, τοῖς δακτύ-

δακτύλους καὶ τὴν παλάμην κοιλάνας φησίν: ἀντὶ τοῦ, μικρῷ. de *ulteriore ripa* ſupra pag: 95. dixi.

Ergo inter mortuos vivit avaritia?] Petronius. *Ergo amor etiam Deos tangit?*

Nec Charon ille, Ditis pater? &c.] In Oxon: libro, & edito Vicentiæ. *Nec Charon ille, & D. p.*

Et pauper moriens viaticum debet quærere? &, ſi æs forte præ manu non fuerit, nemo eum exſpirare patietur?] Apud Lucianum Menippus ad Charontem vecturæ ejus pretium flagitantem: Ο μὴ ἔχω πῶς ἂν λάβοις; Char: Σὺ δ' οὐκ ᾔδεις ὡς κομίζειν δέον; Menipp: Ἤδειν μὲν, οὐκ εἶχον δέ: τί οὖν; ἐχρῆν διὰ τοῦτο μὴ ἀποθανεῖν; De paupere Juvenalis.

Iam ſedet in ripa, tetrumque novitius horret
Porthmea, nec ſperat cænoſi gurgitis alveum
Infelix, nec habet quem porrigat ore trientem.

Præ manu, eſt *in manu:* ſic Terent: in Adelph:

Huic &c: dabis nauli nomine de ſtipibus &c: alteram.] Vetus Interpres Ionæ 1. 3. *Deſcendit in Ioppen, & dedit naulum ejs.* Gloſſæ: Ναῦλον: *navis vectura, naulum.* Gloſſæ aliæ. *Vectura:* φόρετρον, ναῦλον. in qua voce vide Heſych: & Suidam, nec non in δανάκη: ita enim, non δανάκ legendum. Antiphanes.

Τεθνήξῃ, πλουτήσειν ἀφεὶς μεγάλην διαθήκην,
Ἐκ πολλῶν ὀβολῶν μονῶον ἐνεγκάμενος.

adde Iſid: Orig: 8. 11. Scholiaſten ad Sat. 3. Juvenalis.

Sic tamen ut &c.] Eadem locutio etiam in l. 16. ff: ad leg: Cornel: de ſicariis.

Nec tu tamen illicita affectare pietate.] Codd: Palat: & Bertin: *adflictare.* Oxonienſis, Fuxenſis, & unus Fulvij ſcriptus, *adflectare.*

Manus pauliſper accommodes.] Sic *manum commodare* Vell. Paterculus. Infra hîc lib. 9. *Quin igitur præcingeris, mihique manum tantiſper accommodas?* hoc ſenſu vetus Onomaſticon: *Commodo*, συνωφελῶ.

Vt vel unam de manibus omittas offulam.] Melius ita, quam in veteribus, *committas:* at *amittas* reponendum. Alexander apud Q. Curtium. *Nolite &c. maturos fructus per inertiam è manibus amittere.* Sic *è manibus victoriam amittere*, apud Cyprianum in de

dupl: martyr: et, *manibus prædam amittere* in Plautino Milite. videantur quæ ad Apolog. pag.88. olim notata.

Altera enim perdita, lux hæc tibi prorſus denegabitur.] Vide Suidam in Τερφώνιος.

Canis namq; pergrandis, &c: amplo capite præditus &c:] Gloſſæ: *Amplum:* εὐμεγεθες. Gloſſæ aliæ. Ὑπερμεγέθης: *amplus*. In editionibus vetuſtis melius *prægrandis*. Onomaſticon vetus: *Prægrandis*, περιμεγέθης. ſupra hic lib. 2. *prægrandis lucerna*.

Tonantibus oblatrans faucibus, mortuos &c. territando.] Columella 7.12. ubi de Canibus. *Villæ cuſtos eligendus eſt ampliſſimi corporis vaſti latratus, canorique, ut prius auditu maleficum, deinde etiam conſpectu terreat.* In Oxon: Ms. & principibus editionibus, non malè. *conantibus:* nec inficetè Colvius, *ſonantibus*. Infra lib.7. *Rudivi fortiter, tonantique clamore perſonui:* quæ etiam Lipſio favent, qui *tonantibus* emendavit. Beroaldus *comantibus*, infœliciſsimè.

Pag: 122. Mortuos &c. fruſtra territando.]

Æternum latrans exangues territat umbras.

Fruſtra territando.] In de Deo Socratis. *Inane terriculamentum.*

Servat vacuam Ditis domum.] Vide Beroaldum.

Offulæ præda.] Sic loquitur etiam in Floridis, & eodem de Deo Socratis libello.

Quæ te comiter excipiet, ac benignè.] Seneca Epiſt. 21. *Paratus erit iſtius domicilij cuſtos, hoſpitalis, humanus, & te polenta excipiet.*

Ut & molliter aſsidere &c. ſuadeat.] In Equit: Ariſtophanis: ——— Ἀλλ' ἐπαναίρου,

Κᾆτα καθίζου μαλακῶς, ἵνα μὴ τρίβῃς, &c.

Et panem ſordidum petitum eſto.] *Panis ſordidus* idem qui ſupra hîc *cibarius panis*. Nonnius Marcellus, *Cibarium, quod nunc aut de pane ſordido, aut de alio indigno dicatur*. *Panum ſordidorum* meminit & l.5. Cod. Theodoſ. de annon. civic: In Plauti Aſinaria: *Sordido vitam oblectabas pane*. Suetonius de Nerone. *Panem quidem ſordidum oblatum aſpernatus eſt*. Seneca Epiſt. 18. *Panis durus & ſordidus*. ſic ἄρτοι ῥυπαροὶ 1. 71. apud Artemidorum: contrarius in Colloquijs Græc: καθα-

καθαρὸς ἄρτος: Romæ porrò & Vicentiæ excuſi *petitu eſto.* quod ſi rectum, ἀρχαϊσμὸς ſuberit, & hypallage. archaiſmus, *petitu* pro *petitui*: ut I. *primum ingreßu ſtabulum.* et II. *iſto habitu congruentem.* vide 4.16. A: Gellium. hypallage, *petitu eſto*, pro, *pete eſui*.

Canis ſævitiam offula reliqua redime.] Iſidorus Orig: 20.2. *Offa eſt propriè fruſtum dentium:* (lege *edentium:*) *nunc eſt* (melius *&*) *latrantium: quia ſi in os canis jacitur, ſaciatus ilico compeſcitur.* Arnobius lib. 7. *Latratorum & canum ritu, offis ſævitias ponere.* De Cynico Lucianus: Δῆλος ἦν σίναπι ὑπερῷον ἄζων, *&c:* εἰ μὴ κατὰ καιρὸν εἰσκυκλούμενος πλακοῦς ἐμμεγέθης, πρὸς ὃν ἀποβλέψας, ἡμερώτερος ἐγένετο.

Recalcans priora veſtigia.] Oxon: & duo alii Mss: *recolens &c.* malè. infra lib. 9. *Reciproco greſſu mea recalcans veſtigia.*

Obſervandum præcipuè tibi cenſeo.] Sic & alibi: *Obſervandum cautela preſſiore cenſeo.*

Sic turris illa propitia.] Rectum proculdubio *proſpicua*, ut in Oxon: & Florent: Mss: quibus propè accedit Palatinus, qui *perſpicua* legit.

Formoſitatis divinæ abditum cures theſaurum.] Scribe ex Oxon: & aliis Mss. *abditum curioſius theſaurum.* ſubaudi ex præcedentibus, *aperire*, vel, *inſpicere velis*.

Adorata &c.] Ita & Oxon: Ms.

Mente capitur temeraria curioſitate.] Eſt qui *inante capitur &c.* legit: ego κατ᾽ ἐναλλαγὴν *mente* pro *mentis* accipio: aut *mentecapitur* junctim legendum putarim. Pag: 123.

Aſinario debili.] Lib. 11. *Aſinum pinnis agglutinatis, cuidam debili ſeni adambulantem.*

Infernus ſomnus, ac verè Stygius.]

—— *Alta quies, placidaq; ſimillima morti.*

Ovid: *Sunt quoq; quæ faciunt altos medicamina ſomnos,*
Vinctaq; Lethæa lumina morte premunt.

Invadit eam craſſa ſoporis nebulâ, cunctiſque ejus membris perfunditur.] Ex Oxon: & aliis Mss. ſic lege & interpunge. *Invadit eam, craßaque ſoporis nebula cunctis m. e. p.*

Jace-

Jacebat immobilis, & nihil aliud quam dormiens cadaver.] Apud Quintilianum 2. Declam. *Tu jaces, & in cadaveris ſimilitudinem uſq; reſoluta es.* Baſilius in Epiſtolis. Τῷ βαθεῖ κάρῳ καταχρατεῖσθαι &c. ἐν θανάτῳ ποιεῖ τοὺς οὕτω καθεύδοντας. cui non diſsimile illud in Simocattæ Epiſtolis. Τὸ πέρα καθεύδειν τοῦ πρέποντος, τοῖς τεθνηκόσι μᾶλλον ἤπερ τοῖς ζῶσιν ἁρμόδιον. Supra lib. 2. *Me ſomnus profundus in imum barathrum repente demergit: ut ne Deus quidem ipſe Delphicus facile diſcerneret duobus nobis jacentibus quis magis mortuus eſſet. Cadaver dormiens* eſt ὀξύμωρον. ſic *vivum cadaver* Chryſologus paralyticum vocat. et *ſpirans cadaver* Hieronymus in Epiſtolis dixit. Videamus nunc *immobilis* quam heic aptum vocabulum. Lactantius cap. 18. de Opif: Dei. *Corpus vigilante ſenſu licet jaceat immobile, non tamen quietum eſt.* Tertullianus cap. 43. de Anima. *Propone tibi corpus &c. blanda quietis acceſſione proſtratum, immobile ſitu: quale ante vitam jacuit, & quale poſt vitam jacebit.* Virgilius. —— *Cuſtode ſepulto.* ubi Servius: *Sine pulſu, ſine* MOTV.

Immobilis, & nihil aliud quam dormiens cadaver.] Nam *immobilitas* propriè cadaverum. In Apologetico. *Ritu cadaveris, unum & immobilem vultum poßidet.* Plinius Epiſtolarum lib. 3. *Extentus & immobilis, fidem peracta mortis implevit.* Suidas: Φθορά ἐστι σωμάτων νέκρωσις, καὶ ΑΚΙΝΗΣΙΑ τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος, τῆς ψυχῆς ἀπὸ τούτου χωρισθείσης.

Refectiſq; pinnis aliquanta quiete &c:] Supra lib. 5. *Vel certe vires meæ diutino labore feſſa, quietis intervallo leniantur.*

Pſychen innoxio punctulo ſuæ ſagittæ excitat.] Simile apud Thucydidem. ἀναστήσας αὐτὸν ὥστε μὴ ἀδικῆσαι. vide ad Act: 12. 7. dicta. *Innoxio punctulo* heic, ut in Cod: Theod. de curſu publ: &c. *innocuo titillo.*

Tu provinciam quæ tibi matris meæ præcepto mandata eſt, exequere gnaviter.] Oxon: & Fuxenſis Mss. *Tu quod tibi m. m. p. mandatum eſt, e. g.*

Cætera egomet videro.] In Colloquijs Græcis vett: Ἀμέριμνος ἔσο, ἐμοὶ μελήσει. Ælianus apud Suidam. Ὁ δὲ θεὸς λέγει ἐκείνους μὴ πολυπραγμονεῖν, αὐτῷ γὰρ εἶναι διὰ φροντίδος.

In

In pinnas ſe dedit.] Oxon: *In plumas*.

Aliſque pernicibus cœli penetrato vertice.] Avienus in Arat: —— *Et cælum pernicibus intrat*
Diva alis. ——

Jupiter prehenſa Cupidinis buccula, manuque ad os ſuum relata, conſuaviat.] De eodem Æneid: 1. *Oſcula libavit natæ.* —— ubi Servius Fuldenſis. *Multi volunt ita intelligi, ut ſummum oſculum filia dederit: id eſt, non preſſum, ſed ſumma labella contingens: ſed ita ajunt: libavit, id eſt, contigit: ut ſolemus, cum blandimentis quibuſdam ſiniſtram maxillā contingere puerorum, ac deinde ad os noſtrum referre.* Sueton: Auguſt: *Ejuſq; oſculum delibatum digitis ad os ſuum retuliſſet.* Ariſtænetus 1. 22. Καὶ λάθρα τὴν ἑαυτῆς πεφίληκε δεξιὰν, τὸ προσψαῦσαν τοῦ μειρακίου.

Licet tu Domine fili nunquam mihi conceſſu Deûm decretum ſervâris honorem.] Virgil: Ceiri.

—*Malus ille puer quem nec ſua flectere mater*
Iratum potuit, quem nec pater atq; avus idem
Iupiter. —— In Senecæ Octavia.
Invicta gerit tela Cupido,
Queis exſtinxit fulmina ſæpe,
Captumque cælo Iovem traxit.

Ibidem. *Tu fulminantem ſæpe domuiſti Iovem.*

Crebriſq; terrenæ libidinis fœdaveris caſibus.] Cyprianus de ſcænicis.] *Exprimunt impudicam Venerem, adulterum Martem, Iovem illum ſuum &c. in terrenos amores cum ipſis ſuis fulminibus ardentem.* Arnobius lib.4. *Et tolerari forſitan maletractatio hæc poßet, ſi eum ſaltem perſonis conjungeretis comparibus, & adulter à vobis immortalium conſtitueretur Dearum: in humanis verò corporibus quidnam quæſo inerat pulchritudinis, quid decoris, quod incitare, quod flectere oculos poſſet &c. Iovis?*

Contraque leges, & ipſam Iuliam, diſciplinamque publicam &c.] Lib. 4. de Eodem iſto. *Contempta diſciplina publica, &c: nocte diſcurrens, & omnium matrimonia corrumpens.*

In aves & gregalia pecua ſerenos vultus meos ſordidè reformando.] Idem ad Eundem apud Lucianum in Deorum dialogis. Οὕτως ἐμοὶ ἐντρυφᾷς, ὥστε μηδέν ἐστιν

ὃ μη

ὅ μὴ πεποίηκάς με: σάτυρον, ταῦρον, χρυσὸν, κύκνον, ἀετὸν, &c. Venus in iiſdem dialogis de Eodem. Τὸν Δία πολύμορφον ἐπιδείκνυσι, ἀλλάττων ἐς ὅ, τι ἂν σοι ἐπὶ τοῦ καιροῦ δοκῇ. Iterum ibidem de Eodem ad Jovem Juno. ἔπη αὐλῇ ἔνθα ἂν ἡγῆταί σου, καὶ ἀλλάττῃ ῥᾳδίως ἐς ὅ, τι ἂν κελεύσῃ. et de Iove ipſo, in *de Sacrificijs*. Ἄρτι μὲν γενόμενος χρυσίον, ἄρτι δὲ ταῦρος, ἢ κύκνος, ἢ ἀετός: καὶ ὅλως ποικιλώτερος αὐτοῦ Πρωτέως. Cyprianus ubi ſupra. *Nunc in plumas oloris albeſcere, nunc aureo imbre defluere. nunc in puerorum pubeſcentium raptus miniſtris avibus proſilire.* Arnobius lib. I. *O digna & pretioſa dulcedo propter quam Iupiter maximus cygnus fieret, & taurus, & candidorum procreator ovorum!*

Attamen modeſtiæ meæ memor.] Apud Petronium ille. *Non ero tui ſimilis.*

Quodque inter iſtas meas manus creveris.] *Iſtas* δεικτικῶς. vide ad Act: 20. 34. notata.

Dum tamen ſcias &c.] Tertullianus Apologetico. *Dum tamen ſciatis &c:*

Æmulos tuos cavere.] Hæc quidem, utcunque ab alijs expoſita, me non aſſequi fateor. ſi *æmulos meos amovere* quis legerit, multò clarior ſententia erit. Virgilius de Miſeno.

——— Cava dum perſonat æquora concha
Demens. ——— ubi Servius: *Improvidus: qui non conſideravit etiam Deos in æmulationem poſſe deſcendere.*

Et, ſi qua &c: puella præpollet pulchritudine, præſentis beneficij vicem, per eam mihi te repenſare debere.] Fuit hoc, non dare, (mi Iupiter) ſed fenerare beneficium: quod, cum vel extero factum, laudabile minus, in ſuum, imò in filium ſuum parratum, quam illiberale cenſendum!

Repenſare debere.] In vetere Onomaſtico. *Repenſo,* ἀντεξισάζω. Gloſſarium. *Repenſare:* ἀντισῆσαι, ἀναδοῦναι: crediderim ἀντιδοῦναι ſcribendum.

In pœnam decem millium nummûm conventum iri.] Sic *conveniri in crimen* Tertullianus cap: 24. Apologetici. & cap: 35. *in ſacrilegium conveniri.*

Completo cœleſti theatro, pro ſede ſublimi ſedens pro-

procerus Jupiter, ſic enunciat.] De Eodem Ovidius:

Ergo ubi marmoreo Superi ſedere receſſu,
Celſior ipſe loco, ſceptroque innixus eburno,
Talibus inde modis ora indignantia ſolvit.

Procerus, eminens, ſublimis. ſic in veteri Onomaſtico non ſolum redditur ὑπερέχης, ſed & ἔξοχος. *Sede ſublimi ſedens*, ἐφ' ὑψηλοῦ βήματος καθήμενος. vide ad Act: 12.21. notata. ſupra lib. 3. *Sublimi ſuggeſtu magiſtratibus reſidentibus*.

Cuius primæ juventutis caloratos impetus, &c.] Quintilianus Declam. 322. *Adoleſcens eſt, omnes cupiditates, omnes impetus in hac ætate facilius convaleſcunt.* infra hîc lib. 10. *Caloris juvenilis impetu*. Fulgentius Mytholog: 3. *calorata juventutis igniculum* dixit. *Flagrantia juventutis incendia* Cyprianus. Claudianus;

——— *Calida rapuit te flamma juventa.*

pro *cujus* malim *hujus* ſcribi.

Ob adulteria cunctaſq; corruptelas infamatum.] Firmicus 6.17. Matheſ. *Faciet lupanaribus deditos promiſcua libidinum* (lege *libidine*) *ſcorta ſectari: ita ut ex hoc cum magnâ notâ gravi pulſentur infamia.* In Actis Chryſanthii Martyris: *Miſerunt virum quendam turpiſſimum, & in ſcelere corruptionum opinatiſſimum.* (i, infamatiſſimum.) ſic, *famoſum adulteriis & corruptelis*, in Claudio Suetonius. Lactantius 6.19. *Hinc ſtupra, hinc adulteria, hinc omnes corruptelæ extiterunt.* Idem in de Ira Dei cap. 8 *Libidine utuntur ad corruptelas & voluptates*. In vet: Onomaſt: *Corruptela*: διαφθορά.

Tollenda omnis occaſio.] ἐκκόπτειν ἀφορμὴν Paulus ad Corinthios dixit. at heic *occaſionem* intellige, aut libidinandi, aut, ut apud Eundem ad Timotheum, ἀφορμὴν λοιδορίας χάριν. Apud Senecam ille Controverſ: 2. 6. *Vxorem maturè duxi, ſemper dilexi: quod ad omnem me fabulam tutum præſtitit*. id eſt, omnem rumuſculorum occaſionem abſtulit ac præcîdit.

Et luxuria puerilis nuptialibus pedicis alliganda.] Apud Ariſtænetum ille 2.11. Ἐπείρας ἐρῶν, τοὺς ἀπειλαγὴν τῶν πόδων &c. συνεζύγην σώφρονι γαμετῇ. Herodianus de Severo: Ἠγάγετο αὐτῷ (filio ſuo) γυναῖκα, γάμῳ σωφρονίσαι θέλων. Plutarchus in de liber: educandis. Πειρατέον δὲ

καὶ

καὶ τοὺς τῶν ἡδονῶν οἴστρους, καὶ πρὸς τὰς ἐπιλυμήνσεις δυσηκόους, γάμῳ καταζεῦξαι: δεσμὸς γὰρ οὗτος τῆς νεότητος ἀσφαλέστατος. Ignatius in Damaſceni Parallelis. Τοῖς νεωτέροις ἐπίτρεψον γαμεῖν, πρὶν διαφθαρῶσιν εἰς ἑταίρας. Clemens Conſtit: 4. 11. Σπουδάζετε ὥρᾳ γάμου ζευγνῦναι, καὶ συναλλάσσειν αὐτοὺς, ἵνα μὴ τῆς ἡλικίας ἐν ἀκμῇ ζεούσης ἔθη πορνικὰ ἀποβῇ. Auguſtinus Confeſſ. 2. 3. *Iam peſtilentioſum, & in poſterum periculoſum, ſentiebat coërcere* (malim, *cenſebat coërceri*) *termino conjugalis affectus, ſi reſecari ad vivum non poterat.* Martialis.

Legitimos eſſes cum vagus ante toros.

Hinc iſta Panægyriſtæ ad Conſtantinum. *Quo enim magis continentiam patris æquare potuiſti, quam quod te ab ipſo fine pueritiæ ilicò matrimonij legibus tradidiſti, ut primo adoleſcentiæ ingreſſu formares animum maritalem, nihil de vagis cupiditatibus, nihil de conceſſis ætati voluptatibus in hoc ſacrum pectus admitteres.* Et Claudiani de Honorio:

Hinc fuit ut primos in conjuge diſceret ignes,
Ordiriq; virum non luxuriante juventa,
Sed cum lege tori caſto cum fœdere vellet.

Bene autem heic *pedicis nuptialibus.* Apud Achillem lib. 1. ille. Γάμον ἤδη σοι δίδωσιν ὁ πατήρ: τί γὰρ ἠδίκησας ἵνα πεδηθῇς. Auguſtinus ubi ſupra. *Quia metus erat ne impediretur ſpes mea compede uxoria.* Artemidorus 2. 58. de crucifixione loquens. Ἀνδρὶ ἀγάμῳ γάμον προσαγορεύει, διὰ τὴν δέσιν.

Puellam elegit.] Quintilianus Declam: 306. *Nuſquam libertas tam neceſſaria quam in matrimonio eſt: ego eligam cum qua victurus ſum, &c.* In Apologetico Noſter de Pudentilla illum alijs procis præferente: *Qua electio tam gravis fœminæ, &c.*

Teneat.] Id eſt, *habeat.* ita Scriptoribus mos enim hoc in argumento loqui. In Plaut: Trucul: ille.

Haud manſiſti dum ego darem illam, tute ſumpſiſti tibi:
Nunc habeas ut nactus. —— vide & Trinum: 1. 2.

In Ejuſdē Bacchid. *Illum exoptavit potius, habeat &c:* — In Aulularia.

Ego quia ſum tangere auſus, haud cauſificor quin eam
Ego habeam potiſſimum. ——— et in Ciſtellaria.

Eo facetus, quia tibi alia eſt ſponſa locuples Lemnia?
Habeas. ——— Ovid: Metamorph. 7.

Procrin habe dixit: quod, ſi mihi provida mens eſt,
Non habuiſſe voles. —— vide ad 2. Oſeæ D. Hieronymum. apud Terentium 4. 4. Adelph.

——— *Valeas, habeas illam quæ placet.*

Donatus ad eandem fabulam. *Haberi uxor dicitur.* Joh. 3. 29. Ὁ ἔχων νύμφην, νύμφιός ἐστιν.

Nec proſapiæ tantæ tuæ ſtatuiq; de matrimonio mortali metuas.] Idem ad filiam Cererem apud Ovidium in Plutonis fabula.

—— *Commune eſt pignus onuſq;*
Nata mihi tecum: ſed ſi modo nomina rebus
Addere vera placet, non hoc injuria factum,
Verum amor eſt: neq; erit nobis gener ille pudori.

Jam faxo nuptias non impares.] In amatorijs Græcorum Epiſtolis. Κυδίππην Ἀκοντίῳ συνάπτων, οὐ μόλυβδον ἂν συνεπιμίξαις ἀργύρῳ, ἀλλ᾽ ἑκατέρωθεν ὁ γάμος χρυσοῦς ἐστι.

Porrecto &c. poculo.] Horat. Epiſt. 1.

—— *Porrecta negantem Pocula.* —— Virgil: 8.

——— *Et pocula porgite dextris.*

Porrecto Ambroſiæ poculo, ſume (inquit) Pſyche, & immortalis eſto.] Apud Lucianum Jupiter de Ganymede, in Deorum Dialogis. Ἄπαγε αὐτὸν ὦ Ἑρμῆ, καὶ πιόντα τῆς ἀθανασίας ἄγε οἰνοχοήσοντα ἡμῖν. Marcianus Capella. *Ipſamq; nupturam Deo convenire non poſſe, niſi Superûm S.C. mortalis eſſe deſineret.* Pag: 125.

Iſtæ vobis erunt perpetuæ nuptiæ.] Virgilius:

Connubio jungam ſtabili, propriamq; dicabo.

ubi Servius; *Dicendo* connubio, *oſtendit legitimum: dicendo* ſtabile, *longam promittit concordiam: id eſt, quæ divortio careat.* Apuleius verbis continuò præcedentibus. *Nec unquam digrediatur à tuo nexu Cupido.*

Accumbebat ſummum torum maritus.] Horatius:

Summus ego. ——— Scholiaſtes: *Princeps, in ſumma parte lecti.* non ideo honoratiore tamen, quam hîc ſponſæ conceſſam putem.

Pſychen gremio ſuo complexus.] Juvenal:

——— *Ingens*
Cœna, ſed & gremio jacuit nova nupta mariti.

Cicero Philipp. 3. *Cum in gremijs mimarum mentum mentemq; deponeret.*

Cum ſua Iunone Iupiter.] Lib: 8. *Cum ſuo Adone Venus Domina.*

Quod vinum Deorum eſt.] Dele gloſſema putidiſsimum.

Spargebant balſama.] Lib. 11. *Vnguentis & geniali balſamo plateas conſpergebant.*

Muſæ voce canora perſonabant, Apollo cantavit ad citharam.] Homerus:

> Δαίνυντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης,
> Οὐ μὲν φόρμιγγος περικαλλέος, ἣν ἔχ' Ἀπόλλων,
> Μουσάων θ' αἳ ἄειδον ἀμειβόμεναι ὀπὶ καλῇ.

Voce canorâ perſonabant.] Gellius 1. 2. *Aquis canoris & avibus perſonante.*

Venus ſuavi Muſicæ ſuppari greſſu formoſa ſaltavit.] Revocemus antiquam lectionem *ſuperingreſſa.* infra lib. 10. *Super has introceſſit alia &c: gratia coloris ambroſei deſignans Venerem.* ubi forſan *coloris roſei* ſcribendum.

Tibias inflaret Satyrus.] Gloſſæ: *Flat, flator:* φυσᾷ, αὐλητής. lege, *Flat:* φυσᾷ. *Flator:* αὐλητής.

Ad fiſtulam diceret.] Oxon: *ducerent.* et ſtatim, *Sic rite Pſyche &c.*

Convênit in manum Cupidinis.] Lib. 8. *Modo ne in Thraſylli manum convenias.* Terentius Andr. *Hanc mihi in manum dat.* Donatus: *Confirmata ſunt legitimè nuptia per in manum conventionem.*

Et naſcitur illis maturo partu filia &c.] Plutarchus in Parallelis. Ἐγκύμων κατέστη, καὶ εἰς τὸν ὡρισμένον χρόνον ἐγέννησεν Αἰγίπανα. Horatius:

> *Rite maturos aperire partus*
> *Lenis Elithya.* —— Phocas in Virgilij vita.
> —— *Cum maturo premeretur pondere ventris.*

ſupra lib. 5. *Cum prægnationem tuam plenus uterus maturaverit.*

Dolebam mehercules quod pugillares & ſtilum non habebam, qui tam bellam fabellam prænotarem.] Plaut: Mil: *Habes tabellas? vis rogare? habeo & ſtilum.* Ammian: Marcellin: lib. 28. *Cum hac eadem numerantes notarij prope triginta aſſiſtant cum thecis & pugillaribus.*

ſupra

ſupra lib.2. *De induſtria quodam tabulis prænotante*.

Latrones reveniunt onuſti.] Livius lib.1. *In latrones præda onuſtos impetum facere*. infra hoc libro. *Rapinis ſuis onuſti coram deprehendunt latrones*. De fure Phædrus.

Onuſtus ſacrilegio cum diſcederet.

Prandioq; raptim tuburcinato.] Gloſſæ: *Raptim*: *ἁρπαγίμως, ἢ μετ' ἁρπαγῆς. tuburcinari*, eſt *δαρδάπτειν*. Heſychius: Δαρδάπτουσιν: ἐσθίουσι, σπαράττουσι, μετὰ θορυβοῦ ἐσθίουσι. lege, Δαρδάπτουσι: λαύρως ἐσθίουσιν, &c. et poſt, μετὰ σπαραγμοῦ ἐσθίουσι. Idem Heſychius: Δάψαι: σπαράξαι, &c: καταφαγεῖν μετὰ σπαραγμοῦ, &c: vide & in *δαρδάπτειν*. infra heic, *ferinis animus cœnam invadere* dicitur.

Me & equum, vectores rerum illarum futuros, fuſtibus exinde tundentes producunt in viam.] Supra lib. 3. *Nos duos aſinos & equum meum productos è ſtabulo, quantum poſſunt gravioribus ſarcinis onerant, & domo &c. minantes baculis exigunt*. optimè hîc Ms. Oxon: *prodeunt in viam*.

Producunt ad quampiam ſpeluncam.] Scribe cum Pag: 126.
Oxon: fidenter, *perducunt*.

Ne breviculo quidem tempore refectos &c.] Lib. 7. *Nec mihi miſero ſtatuta ſaltem cibaria pro tantis laboribus præſtabantur*. ubi dicta confer.

Ob iter reducunt.] Oxon: & alij Mss: imo & editiones antiquiſsimæ, *obiter reducunt*. quod à Beroaldo (quem ſecuti reliqui) perſpectum minus, in duas voces diſsiluit. *Obiter* hîc, eſt *ſimiliter, ut ante*, vel, *è veſtigio*. Gloſſæ: *Obiter*: ὁμοίως, ἐν τῷ αὐτῷ, Gloſſæ aliæ. Ἐν τῷ αὐτῷ: *Eodem, inibi, obiter*.

Tantaque feſtinatione trepidabant.] Supra lib. 3. *Me trepidatio ſimul & feſtinatio decepit*. Quintilianus 17. Declam: *Nec præcipiti &c. trepidatione feſtinant*.

Unde crebris æque ingeſtis ictibus &c. me ægrè ad exurgendum compellunt.] Lib.4. *Certus atq; obſtinatus nullis verberibus ad ingrediundum exurgere*.

Quid, quod & peſsimo pede domum noſtram acceſsit?] Apud Plautum Rudente.

Malam fortunam te in ædes adduxi meas.

contra apud Laërtium Xeniades de Diogene: Ἀγαθὸς δαίμων εἰς τὴν οἰκίαν μου εἰσελήλυθε.

Sarcinas iſtas, quamquam invitus pertulerit.] Lib: 5. *Nec immemor Zephyrus regalis edicti, quamvis invitus, ſuſceptas eas &c: ſolo reddidit.* et 9. *Apponebat propere mulier, quamvis invita.*

Protinus cum vulturijs gratiſsimum pabulum futurum præcipitabo] Plaut. Rudente:

Teq; ambuſtulatum obijciam magnis avibus pabulum.

id eſt, *vulturijs*. ſupra hîc lib. 5. *Alitibus beſtijſque obvium ferens pabulum, interijt*. Seneca Thebaide.

Et in alta nemora pabulum miſit feris
Avidis, avibuſq;. —— Idem Thyeſte:
Vtrumne ſævis pabulum alitibus jacent?

et ibidem. ——— *Avibus epulandos licet*
Feriſq; triſte pabulum ſævis tradat.

De Aiace apud Sophoclem Menelaus:

——— Ἐκβεβλημένος,
ὄρνισι φορβὴ παραλίοις γενήσεται.

Bene & *gratiſsimum pabulum*. Homerus:

——— Οἱ δ' ἐπὶ γαίῃ
Κείαται γύπεσσι πολὺ φίλτεροι ἢ ἀλόχοισιν.

Statius 9. Thebaidos:

Ibitis æquoreis gratiſsima pabula monſtris.

Dum ſecum mitiſsimi homines altercant de mea nece, iam & domum perveneramus.] Infra heic: *Dum ſic mecum fuſtem quatiens benignus iocatur comes, jam domus eorum extremam loricam perveneramus.* Fuxenſis & Oxon: *immitiſsimi*: at ſpiſsis Lucij noſtri ironijs magis alterum congruit.

Timor mihi ungulas alas fecerat.] Lib: 8. *Sed illa pernicies non erat alacritatis meæ, at formidinis indicium. Denique mecum ſic reputabam, Pegaſum inclytum illum metu magis volaticum fuiſſe, ac per hoc meritò pinnatum proditum.*

Nulla ſalutis noſtræ cura, ac ne meæ quidem necis habita.] Imò habitam curam necis ejus & præcedentia & ſequentia monſtrant: unde conjeceram legendum, *at mea quidem n. h.* poſt vidi in Oxonienſi ἰσοδύναμον, *ſed mea q. n. h.* Sententia loci clara eſt, nec diſsimilis Taciti illa: *Non eſſe curæ Dijs ſecuritatem noſtram, eſſe ultionem.*

Comi-

Comitibus adſcitis qui vulnerati remanſerant, dudum recurrunt.] *Dudum recurrere* quid valeat, non diſpicio: conabar ita locum conſtituere: *C: a. qui dudum vulnerati remanſerant, recurrunt.* vel pro *dudum*, *domum* ſubſtituere. ſupra paulo: *Quid, quod & peſſimo pede domũ noſtram acceſſit?* Elmenhorſtius, qua fultus auctoritate non video, *actutum* edidit.

Relaturi tædia, ut aiebant, noſtræ tarditatis.] Oxon: *relectiori tædio &c.* Ms. alius: *relatori tædio.* ſubeſſe aliquid puto vulgato rectius.

Quid ſtas Luci?] Melius ita Beroaldus, quam qui poſtea, *reſtas*, & *inſtas*: Novius apud Nonnium. *Quid ſtas? age, move te.* Horatius in Epiſtolis *Quid ſtas?* Infra hîc lib. II. *Quid ſtas ô Luci?* In Menechmo Plautino.

Quid ſtatis? &c. jam ſublimem raptum oportuit.

Terentius Eunuch. *Quid ſtas?* ubi Donatus. *Quaſi ſit cauſa properandi.* Hæc autem cum ſequentibus *Vides iſtas rupinas &c.* concepta (ni fallor) ſunt ex Horatij hiſce:

Quid mori ceſſas? potes hac ab orno,
Pendulum zona bene te ſecuta,
Lædere collum.

Vel quid jam noviſsimum exſpectas?] Apud Quintilianum ille Declam: 9. *Tota cogitatione in mortem intentus, exſpectabam cruentum illum confectorem. Noviſſimum*, peſsimum, ultimum, rerum omnium extremum. ſupra lib. I. *Pol dignus es extrema ſuſtinere, &, ſi quid eſt noviſſimo extremius.* Tacitus Annal: 6. de Caligula. *A ſummâ ſpe noviſſima exſpectabat.* et apud Eundem 12. *Noviſſima quidem exempla meritum.*

Præminentes ſcilices.] Mss. Oxon: & Fuxenſis, *prominentes*: at antiquiſsimæ editiones *præminentes.* pro quo nonnulli *praeminentes*, quod eodem cadit. Tacitus Annal.12. *Cæteros peritia legum præeminebat.* Idem de Vatinio quodam Annal: 15. *Optimi cujuſque criminatione eo uſque valuit, ut gratia, pecunia, vi nocendi etiam malis præmineret.* ubi *malos* pro *malis* Pichena, quod in ſenſum eundem recidit. ego *magis* ſcribendum conjeci, hac ſententia. Præminebat gratia, præ-

minebat pecunia, at magis vi nocendi præminebat. Ammian: lib 17. *Ferocia pares, & numero praminentes.* ſic *labra praminentia* Eugraphius ad 2. 3. Eunuchi. Auguſtinus Confeſſ: 6. 9. *Ingreſſus ad cancellos plumbeos qui vico argentario deſuper praeminent.*

Quæ te penetrantes qua decideris, membratim diſſipabunt.] Colvius, *quaqua decideris*, quod non improbo. eſt autem in Florentino, *Q. te pene antequam decideris m. d.* quæ vel ipſa, vel, quæ illi cognata, *Q. te penetrantes antequam decideris m. d.* eſt lectio, me Judice, vulgatæ longe præferenda. Supra 5. de ſorore Pſyches, quæ è ſcopulo ſe præcipitem dedit. *Nec tamen ad illum locum vel ſaltem mortua pervenire potuit: nam per ſaxa cautium membris jactatis atque diſſipatis &c. alitibus beſtijſque obvium ferens pabulum interijt.*

Non vultum tibi tantum laboreſq; aſini, &c.] In Oxon: *Non victum tibi &c.* quæ lectio lenocinatur quidem. ſupra fine tertii. *Præſentem caſum tolerans, in aſini faciem fœna rodebam.* nil tamen auſim mutare: nam et 4. de urſæ pellem ſubeunte. *Vultu ferino ſe recondit.* et ſupra hoc ipſo libro: *Poteſt in aſino meo latere vel vultus hominis, vel facies Deorum.*

Pag: 327. Sed hirundinis tenue membranulum circumdedit.] In vet: Onomaſtico: *Membranulum: μηνίγγιον.* Gloſſæ: Ὑμὴν: *membranum, membranium.* ſcribe *membranulum.* pro *hirundinis* alij *hirudinis:* quibus non illibenter accedo.

An cuſtodiam anus ſemimortuæ formidabis?] Sophocles. ——— Ἦ καὶ δοκεῖτε

Τοῦ τυφλοῦ τιν' ἐντροπὴν ἢ φροντίδ' ἕξειν;

Pedis tui calce unica finire poteris.] Donatus ad Phorm: 1. 2. *Modo* calces, *non partes plantæ, ſed percuſſiones pedum plagaſque ſignificat.* *Finire* Græcum eſt. ſic Juſtinus lib. 27. de Sohemo. *Equo præcipitatus finitur.* et *beſtijs finiri*, Tertullianus in de Scorpiace.

Et alacri ſtatim niſu lorum quo fueram deſtinatus abrumpo, meque quadrupedi curſu proripio.] Homerus:

Δεσμὸν ἀποῤῥίψας θέει, πεδίοιο κροαίνων.

Infra hîc lib. 7. *Cervice ardua elata, lorum quo tenebar abrumpo, meque protinus pernici fugæ committo.* et 9. *Protinuſque vinculo quo fueram deligatus abrupto, curſu me totis pedibus proripio. Lorum* hîc eſt qui Polluci 1.11. δεσμὸς ἐπιφάτνιδιος.

Meque quadrupedi curſu proripio.] Infra 11. *Inclementi me curſu proripui.* Aldhelmus in de Virginit: *Multimodas ferarum naturas quadrupedante curſu orbem luſtrantes.* ſic *quadrupedantes cantherij* apud Plautum Caſina.

Aſtutulæ anus milvinos oculos &c.] Oculos inſidiantes mihi, me furtim obſervantes. Artemidorus in Oneirocriticis. Ἱέραξ φανερῶς (malim φανερῶς) καὶ ὁμόσε χωρῶν ἴσως: (σημαίνει:) ἰκτῖνος λάθρα ἐπιτιθεμένους. verborum & temporis haud parum heic fruſtra Beroaldus inſumpſit.

Capta ſuper ſexum &c. audacia.] Infra ſtatim: *Virili conſtantia ſumptâ.* Juſtinus de Xerxe & Artemiſia. *Vt in viro muliebrem timorem, ita in muliere virilem audaciam cerneres.* Pro *ſuper* lege *ſupra:* Scriptor de Excid: Hieroſolymit: 1. 12. *Nec mediocris mulieri ſpiritus, ut maxima quæq; auderet: atque ſupra fœminei ſexus conditionem prælia diſponeret.*

Lorum prehendit, ac me deducere ac revocare contendit.] Infra hîc: *Prenſo loro, retrorſum me circumtorquet.*

Incuſsis in eam poſteriorum pedum calcibus.] Ὀπλὰς δ᾽ ὀπισθίων ποδῶν κινεῖν Simonides apud Suidam vocat. Infra hîc lib. 9. *Ad tutelam ſalutis crebris calcibus velitatus.*

Illa, quamvis humi proſtrata, tamen tenaciter loro inhærebat &c:] Æneid. 1.

Fertur equis, curruq; hæret reſupinus inani,
Lora tenens tamen: huic cervixq; comaq; trahuntur
Per terram. ———

Tamen tenaciter loro inhærebat, ut procurrentem (me) aliquantiſper tractu ſui ſequeretur.] Bene Oxon: *Tam tenaciter &c.* Pro *tractu ſui*, alij *tractus vi* malunt.

Sed fruſtra fletibus caſſum tumultum commovebat.] Virgil: 3. Æneid.

Talia fundebat lacrymans, longoſque ciebat
Incaßum fletus. ——— ubi & Servius: (ſatis commode ad aniculam iſtam) *Et* longos, *et* incaſſum: *ut fœmineos affectus monſtraret*. Gloſſarium. *Fruſtra, nequicquam, caßum.* ubi malim *incaſſum* ſcribi. Onomaſticon vetus. *Incaſſum*, φρούδως.

Quippe cum nullus afforet, qui ſuppetias ei ferre poſſet.] In Pluto Ariſtophanis.

Ποθεῖς τὸν πατέρα, καὶ μάτην καλεῖς.
vide Judic: 18. 28.

Sumptaq; audacia virili.] Eſt in nonnullis *conſtantia.* ego poſitam lectionem amplector. Iuſtinus lib: 27. *Puer &c. virilem audaciam ſumit.* ſupra heic, de eadem iſta. *Capta ſupra ſexum &c. audacia.*

Facinus audet pulcherrimum.] Γενναῖον ἅμα καὶ σωτήριον βουλὴν βουλεύεται: ut 6. Anna Comnena locuta. Terent: 2. 3. Heautont.

Non fit ſine periculo facinus magnum, &c. ——

Pag: 128. Sed & plagarum ſuaſu, quæ me ſæpiculè commonebant.] E converſo lib. 7. *Cæterum plagis non magnoperè commovebar. Commovebant* heic (ut paſsim) Latinè, & venuſtiſsime. Virgilius:

—— *Pendens in verbera, telo Admonuit bijuges.* ——
apud Plautum ille.

Ego vos commonefaciam monumentis bubulis.
ſic νουθετεῖν κονδύλοις in Veſpis Ariſtophanes. In Cod: Theodoſ: de Curſ: publ: &c. *Placet ut omninò nullus in agitando fuſte utatur, ſed aut virga, aut certe flagro, cujus in cuſpide infixus brevis aculeus, pigreſcentes artus innocuo titillo poterit admonere.*

Obliquatâ cervice.] Oxon: & alius Ms. *obliquatus à cervice.* rectior ſine dubio vulgata lectio. Infra lib. 9. *Dum obliquata cervice per quandam feneſtrulam &c: proſpicere geſtio.*

Suſpirans altius.] Idem Oxon: & Vicentiæ editus *ſpirans*, minus rectè. De Axa Calebi filia Joſue 15. 18. *Suſpiravitq;, ut ſedebat in aſino.* qui locus valde ſimilis iſti.

Vos Superi, tandem meis ſupremis periculis opem ferte, & tu Fortuna durior jam ſævire deſine: ſat tibi miſeris iſtis cruciatibus litatum eſt.] Infra lib. 11. *Tu meis jam nunc extremis ærumnis ſubſiſte: tu fortunam collapſam adfirma: tu ſævis exantlatis caſibus pauſam pacemq; tribue: ſit ſatis laborum, ſit ſatis periculorum.* ad quem locum plura.

Et tu Fortuna durior, jam ſævire deſine.] Ex illis Virgilij.

———Et tu Saturnia Iuno,
Iam melior, jam Diva precor. —— Æn. 12.

Donatus ad 2. 1. Adelph. *Iam, tarditatis incuſatio eſt.*

Tuq; præſidium meæ libertatis, meæq; ſalutis &c] Juſtinus de Eumene: *Nunc commilitones ſuos, nunc patronos appellans, &c: nunc refugia ſalutis ſuæ, & unica præſidia commemorans.*

Parentibuſq; &c: reddideris] Donatus ad 4. 5. Eunuch. *Redditur* (quis) *cupientibus, ut Domino ſervus: reſtituitur cupiens, ut patriæ civis: redditur & reſtituitur, ut parenti filius.*

Jubam iſtam tuam probe pectinatam &c.] De cervo Virgilius.

———Ornabat cornua ſertis,
Pectebatq; ferum.——— Æneid. 7. Pollux. 1. 11. ubi de ferramentis ad equorum curam pertinentibus. Τὸ δὲ διακτενίζον σιδήρεον ὀδοντωμένον, κτενῶδες, ψῆκτρα (καλεῖται.)

Meis &c: monilibus adornabo.] In uno Fulvij Ms. erat, *manibus a.* quod (impenſè ab eruditis laudatum) nos nulli rei putamus. Claudianus de Honorij equo.

Luxurient tumido gemmata monilia collo.

In de Deo Socratis Noſter. *Neq; enim in emendis equis phaleras conſideramus, &c: ſi ex argento, & auro, & gemmis monilia variæ gazæ dependent, &c:*

Setas incuria lavacri congeſtas, & horridas.] In Apologetico. *Capillus hirtus & nodoſus, prorſus inenodabilis diutina incuria.* ubi olim notata confer. τὸ *lavacri*, ut in alijs exemplaribus, melius abfuturum puto.

Bulliſq; te &c: aureis inoculatum, veluti ſtellis ſidereis relucentem, &c] Virgilius 2.

——— *Illi ſtellatus jaſpide fulva*
Enſis erat. —— ubi Servius ex Cajo Memmio: *Syriaci calceoli gemmarum coloribus ſtellati.* et Æn: 3:

Armatumq; auro circumſpicit Oriona.

Servius: *Quia & balteus ejus & gladius clariſſimus fingitur ſtellis.* Oxon: *inauratum*: haud bene. Onomaſt: vetus. *Inoculo.* ἐνοφθαλμίζω.

Et gaudiis popularium pomparum ovantem.] Lib. 11. *Comitare pompam ſoſpitatricis Deæ inovanti gradu.*

Edulia mitiora.] Eodem lib. 11. *Miti commonſtrato cibo.*

Te &c: ſaginabo.] Gloſſæ. *Saginat aſinum*; σιάσει ὄνον.

Et depictam in tabula &c.] Vide ſupra pag: 296. annotata.

Saginabo.] Oxon: *ſaturabo.*

Pag: 129. Accedes antiquis & ipſe miraculis: credemus etiam exemplo tuo veritati] Cornutus apud Soſipatrum Chariſium. *Iamq; exemplo tuo etiam principes civitatium & Poëtæ incipient ſimilia fingere, &c:* In iſta autem, (quod in multis editionibus factum) *exemplo tuæ veritatis &c.* excuſum volui.

Ad quoddam pervenimus trivium, unde me arrepto capiſtro dirigere dextrorſum magnopere geſtiebat, &c; ſed ego gnarus latrones illac ad reliquas commeaſſe predas, renitebar fortiter.] Horatius ex perſona equitis vectorem alloquentis ſuum.

—— *Quò tendis? non mihi Cumas*
Eſt iter, aut Baias, lævâ ſtomathoſus habena
Dicet eques: ſed equi frænato eſt auris in ore.

ad quæ vetus Scholiaſtes. *Hoc tanquam ad equum loquitur ſecundum conſuetudinem vertentem; ſed in equi ore frænato (inquit) auricula eſt quæ locorum famam captat, & prout cognôrit, iter dirigit.* quæ, ſententiâ longinquâ ſatis prolata, aptiſsimè tamen Apulejum illuſtrant.

Unde me arrepto capiſtro dirigere dextrorſum &c:] Vide Iacobi 3. 3. & ad eum locum adnotata nobis.

Quid

Quid facis? &c: quid agis?] Vide ſupra pag: 308. notata.

Quid meis pedibus facere contendis?] Venuſtiſſimè. ſic Philo de homine equo reſidente. Ἐφιδρυμένος, ἄνευ καμάτων, μετὰ πολλῆς ἡσυχίας, ἑτέρου σώμασι καὶ ποσὶν τοὺς δρόμους ἐξανύει. Ambroſius de Chriſto. *Veſtigijs noſtris deſcendit ad mortis ærumnam, ut nos ſuis veſtigijs revocaret ad cælum.*

Meis pedibus facere &c.] Sic *animo alieno amare* Declam: 306. apud Quintilianum.

Diverſa tendentes.] Lib. 2. *Populus æſtuat, diverſa tendentes.* ubi dicta confer.

In cauſa finali.] In cauſa finium.

Imo viæ erciſcundæ.] Alluſio ad notiſsimam Juris formulam, *familiæ herciſcundæ.*

Coram deprehendunt.] Supra lib. 3. *Reum coram deprehenſum.* et 9. *Non quidem coram &c: deprehenſum.*

Et ad Lunæ ſplendorem jam inde longius cognitos, &c.] Virgilius Æneid: 2.

> *Addunt ſe ſocios Ripheus, & maximus annis*
> *Iphitus, oblati per Lunam.* ——— ubi Servius:

Ducti per Lunæ ſplendorem. Idem 9.

> *Et galea Euryalum ſubluſtri noctis in umbra*
> *Prodidit immemorem, radijſq; adverſa refulſit.*

et 10. *Iamq; dies cælo conceſſerat, almaq; curru*
Noctivago Phœbe medium pulſabat Olympum.

et ſtatim: *Atque illi medio in ſpatio chorus ecce ſuarum*
Occurrit comitum, Nymphæ. —— ad quæ Servius: *Lunæ non ſine cauſa commemoratio fit: nam aliter videri Nymphæ non poterant.* Ammianus lib. 26. ubi de Procopio ſaltubus & nemoribus deliteſcente. *Cum à veſpertino ortu Luna prælucens in diem metum augeret, undique facultate evadendi exemptâ, &c.* Dio Caſsius de M: Craſſo. Ἐπεχείρησε μὲν νυκτὸς ἀποδρᾶναι, προδοθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς σελήνης, πανσελήνου οὔσης, οὐκ ἔλαθε. Achilles Tatius lib. 3. Ὁρῶ δύο τινὰς ἐξ ἐναντίας (σεληναία δ᾽ ἦν) προσθέοντας. Diodorus lib. 13. Ἀνακρινόμενος πῶς νυκτὸς οὔσης ἐπιγινώσκει τὰς ὄψεις· ἔφησε, πρὸς τὸ τῆς σελήνης φῶς ἑωρακέναι.

Riſu maligno ſalutant.] Γέλωτι ὑβριστῇ, ut 2. 6, apud

apud Ariſtænetum. Supra hîc. *Latiſſimum cachinnum tollens, & qualem ſolent furenter irati*. vide quæ olim ad Apologiam p. 12. adnotata. In nonnullis malè *riſu magno ſ.*

Quorſum iſtam &c: lucubratis viam?] Gloſſæ. Εἰς ποῖον μέρος; *quorſum. Lucubrare viam* eſt quod lib. 1. *antelucio ire* vocat. ſic infra 9. *farinam lucubrare.*

Nec noctis intempeſtæ Manes larvaſq; formidatis?] Apud Afranium.

——— *Quis tu es ventoſo in loco*
Soleatus, intempeſta nocte ſub dio? &c:

Noctem intempeſtam non neceſſe eſt præciſè accipere. Feſtus. *Intempeſtam noctem dicimus pro incertiore tempore, quia non tam facile noctis horæ intelligi poſſunt.* et Servius ad Æneid. 12: docet *intempeſtum* non tantum peculiarem noctis partem ſignificare, ſed & perpetuum noctis epitheton eſſe.

An tu probiſsima puella parentes tuos interviſere properas?] Amaro riſu prolata. talia ſupra illa. *Tandem dignata es ſocrum tuam ſalutare? an potius maritum &c: interviſere veniſti? Probiſſima puella* moraliſsimè dictum. Terent. 3. 5. Andr.——*Ehodum bone vir.*—— ubi Donatus: Εἰρωνικῶς: *cum omne genus contumeliæ leve in eum dicimus* (lege *ducimus*) *in quem ferimur iracundiâ.* Malunt docti heic (ex duobus Mss.) *p: tuos furtivo viſere p.* et *furtim* quidem *furto noctis* ex Tacito interpretari poterant. at nil mutandum apparet, cum ex Onomaſtici illis, *Interviſo*; Διασκέπτομαι; tum præcipue ex collatione locorum parilem amaritudinem exprimentium, vociſq; utroq; loco unius & ejuſdem adhibitione.

Solitudini tuæ præſidium &c.] Lib. 10. *Deſolatam, &c: parentumq; præſidio viduatam.*

Prenſo loro retrorſum me circumtorquet] Μετάγει, Iacob. 3. 3. ubi dicta vide.

Nec baculi nodoſi quem gerebat ſuetis ictibus temperat.] In Cod. Theodoſ: de curſu publ: *Pleriq; nodoſis & validiſſimis fuſtibus inter ipſa currendi primordia animalia publica cogunt quicquid habent virium, abſumere.* ſupra lib. 1. *Dei medici baculo, quem ramulis ſemiam-*

ſemiamputatis nodoſum gerit. Gloſſarium. *Nodus:* &c: ῥάβδε κονδύλωμα.

Titubas ac vacillas?] Lib: 5. *Titubante, ac ſæpius vacillante veſtigio.* Gloſſarium. Σκάζω: *titubo, vacillo.* Pag: 130.

Et putres iſti tui pedes fugere poſſunt, ambulare neſciunt?] Lib. 7. *An ipſum quidem ſæpius incurſare calcibus potuiſti, moriturum verò alacritate ſimili defendere nequiviſti?* In Bacchid. Plaut:

Comeſſe panem tres pedes latum potes?
Fores pultare neſcis?—— In Ejuſdem Milite:
Si quid faciendum eſt mulieri malè atq; malicioſè,
Ea ſibi immortali memoria eſt meminiſſe, & ſempiterna:
Sin bene quid aut fideliter faciendum eſt, eò deveniunt,
Obliviosæ extemplo uti fiant, meminiſſe nequeunt.

Salvianus lib: 6. *Infirmi ad ambulandum, robuſti ad bibendum: ad greßum nutabundi, ad ſaltandum expediti.*

Iſti tui pedes fugere poſſunt?] Ammianus lib: 16. *Ad ſolam fugam ſtrenui.*

At paulo ante vincebas pinnatam Pegaſi celeritatem.] In Plautina Trinummo.

——*Vbi uſus nihil erat dicto, Spondeo*
Dicebat: nunc hic cum opus eſt, non quit dicere.

Gloſſ: Μικρῦ πρότερον: *paulo ante.*

Fuſtem quatiens.] Simul, ut vidimus, ejus de tarditate ſtomachans. Plautus Aulul:

Si hodie hercle fuſtem accepero aut ſtimulum in manum,
Teſtudineum iſtum ego tibi grandibo gradum.

Domus eorum extremam loricam &c.] Simile τὸ τῆς πόλεως κράσπεδον apud Themiſtium. de *domus lorica* fuſè hîc Beroaldus.

Proceræ cupreſſus] Lib: 5. *Involavit proximam cupreſſum, deq; ejus alto cacumine,* &c:

Cum ſuo ſibi funiculo devinctam dedere præcipitem] Lib. 7. *Ipſos partim conſtrictos uti fuerant, provolutosq; in proximas rupinas, præcipites dedere.* Et nota, non ſepultam hanc anum, ſed præcipitem datam. Servius ad Æn: 12. *Cautum fuerat in Pontificalibus libris ut qui laqueo vitam finiſſet, inſepultus abijceretur.* Fabulam Græcanicam quidem narrat Apulejus noſter, ita tamen ut Romanos mores ubiq; alludat.

Cœnam

Cœnam, quam poſtrema diligentia præparaverat &c:] Ita *ſollicitæ cautionis diligentia præparare* lib. 2. apud Arnobium. Palat: & Oxon: Codd: *poſtuma diligentiâ:* quod nemo doctior & ſagacior non vulgato prætulerit.

Ferinis invadunt animis.] Seneca Epiſt: 104. *In paſcuum emiſſus, cibum meum invaſi.* en quam emphaticè, imò Latinè utiq; Apulejus noſter.

Incipiunt de pœna noſtra &c: ſecum conſiderare] In Senecæ Apocol: *De genere pœnæ diu diſputatum eſt, quid illum pati oporteret.*

Utpote in cœtu turbulento variæ ſententiæ fuere.] Ἄλλοι ἄλλο τι ἔκραζον, ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη.

Ut primus vivam cenſeret cremari puellam.] Theophylactus ad 1.Cor. 13. Χαλεπώτερον πάντων τὸ ζῶντα τινὰ κατακαῆναι. infra lib. 9. *Addebat, & tales oportere vivas exuri fœminas.*

Tunc unus, omnium ſedato tumultu &c:] Simile Act. 19. 35. vide.

Ac ne meæ quidem modeſtiæ congruit, pati vos ultra modum, delictiq; ſævire terminum.] Horatius.

——— Adſit
Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas.
Nec ſcutica dignum horribili ſectere flagello.

Juvenalis. *——— Flagrantior æquo*
Non debet dolor eſſe viri, nec vulnere major.

non ultra modum ſævire (inquit.) Cicero Offic. 1. *Eſt enim ulciſcendi & puniendi modus.* hinc *Iudices immodicè ſævientes* in l. 2. Cod: de cuſtod: reorum. Iſidorus Peluſiota. Ἀντιμετρεῖν χρὴ τοῖς πλημμελήμασι τὰς τιμωρίας, οὐχ ὑπερβαίνειν. Julianus. Οὐδὲ γὰρ εἰ σφόδρα ἐπιτήδειοί τινες εἰσὶ πάσχειν κακῶς, καὶ κολάζεσθαι, τούτους ἐκ παντὸς ἀπολέσθαι χρεών. Leo Imper: Conſtit. 61. Τῆς κολάσεως ἀπαντώσης κατὰ λόγον τοῦ ἁμαρτήματος τοῖς ἐξημαρτηκόσι, δίκης ὡς ἀληθῶς ἐστι ψῆφος, καὶ δίκαιον τὸ τούτοις ἐπιτιθέμενον τίμημα: βαρυτέρας δὲ κολάσεως ἢ ἐφ' ὅσον ἔδει τὸ πταῖσμα κολασθῆναι προϊούσης, οὐκέτι δίκης ἔργον, ἀδικίας δὲ εἴη τὸ γινόμενον.

Ac ne mortis quidem maturatæ feſtinas tenebras accerſere.] Sed diutinam pœnam aliquam cita morte gravio-

graviorem. Claudianus de Ruffino:

——Cruciatus, vincla, tenebras,
Dilato mucrone parat.——

Ruffinus, verſione Euſebianæ Hiſtoriæ, de Origene. *Vt mille mortibus vexatus ſit, nec tamen una ei quam exoptabat accideret: perſecutore ſummo ſtudio id gerente, ut nec interitus præſtaretur, nec pœna ceſſaret.* Philo de carnificibus Alexandrinis Judæos lacerantibus. Οὐκ εὐθὺς ἐπὶ τὰ καιριώτατα μέρη τὰς πληγὰς φέροντες, ἵνα μὴ θᾶττον τελευτήσαντες, καὶ τὴν τῶν ὀδυνηρῶν ἀντίληψιν ἀποθῶνται. et nota hîc *mortis tenebras.* Virgilius.

——Malum virus ſerpentibus addidit atris.

Servius: *Noxijs: ad tenebras & mortem* (id eſt, ad mortis tenebras) *mittentibus. Mortis tenebras* dixit & Orig: lib. 10. Iſidorus. Heſychius. Σκότος, ὄλεθρος, θάνατος. Σκότος ὄσσε κάλυψε: θάνατος κατέσχεν.

Meis itaq; conſilijs auſcultantes &c] Lib. 8. in fine. *Expergite mi auſculta.* ubi dicta vide.

Vitam puellæ, ſed quam meretur largimini.] Nudam nempe per mediam aſini alvum inſuite.

Ingrata miſera vita ducenda eſt in hoc,
Novis ut uſq; ſuppetat doloribus.

Semper pigro quidem, ſed manducone ſummo.] Γαστὴρ ἀργὴ ergo, ut apud Paulum Epimenides locutus.

Virginalis fugæ ſequeſtro.] Sic 9. *Anus ſtupri ſequeſtra.* Interpres vetus Deuter. 5. 5. *Ego ſequeſter & medius fui.* Guntherus 6.

Latores apicum, mandatorumq; ſequeſtri.

de Deo Tertullianus. *Idoneus patientiæ ſequeſter.* his adde à Beroaldo notata.

Per mediam alvum nudam virginem &c: inſuere, ut ſola facie prominente &c:] Capitolinus de Macrino: *Cum quidam milites ancillæ hoſpitis pudorem depravare ſuſpecti eſſent, & per quendam frumentarium ille didiciſſet, adduci eos juſſit, interrogavitq; utrum eſſet factum: quod cum conſtitiſſet, duos boves miræ magnitudinis vivos ſubito aperiri juſſit, atq; his ſingulos milites inſeri, capitibus, ut ſecum colloqui poſſent, exſtantibus.* Pag: 131.

Super aliquod ſaxũ ſcrupoſum &c: exponere.] Lib: 4.

Montis in excelſi ſcopulo deſiſte puellam.

Incu-

Inſuticium &c:] Ita Scaliger correxit: at Oxon: et alius Ms. *inſiticium* legunt.

Et Solis ardentis vaporibus tradere.] Hieronymus in vita Pauli. *Perſeverantem in fide Martyrem &c: juſſit melle perungi, & ſub ardentiſſimo Sole &c: reſupinari.* Gellius 6. 4. de Carthaginienſibus. *Ubi erat Sol viſus ardentiſſimus, repente* (è tenebris Regulum) *educebant, & adverſus Solis ictus oppoſitum continebant.*

Cum vermibus membra laniabuntur.] Valer: Maximus 9. 2. *Atq; ut diutius pœnæ ſufficiant, cibo & potione infœlice ſpiritum prorogare, donec intus putrefacti laniatui ſint animalibus, quæ tabidis corporibus innaſci ſolent.* ubi nova & mira voce Pontanus *ſaniatui* ſubſtituit. ex iſto autem Apuleij loco mutandum nil apertiſſimum eſt.

Cum canes & vultures intima protrahent viſcera.] Catullus.

Lingua exſecta avido ſit data vulturio;
Effoſſos oculos voret atro gutture corvus,
Inteſtina canes, cætera membra lupi.

confer quæ olim dicta pag: 184. ad Apologiam.

Inediæ diutinæ lethali fame tabeſcet.] Plinius 2. 63. *Ne &c: dira famis mors &c: lenta nos tabe conſumeret.* Quintilianus 12 Declam: de *Fame* loquens. *Animi tormentum, corporis tabes, &c.*

Mortem ſibi fabricare] Eſt Græcum. ſic θάνατον τεύχειν Homerus: & ſupra hîc lib. 3. *riſum fabricare.*

Talibus dictis, non pedibus ſed totis animis latrones in ejus vadunt ſententiam.] Infra lib. 7. *Talibus dictis univerſi omnes adſenſere.*

Orantem ſequitur clamor, cunctiq; cruentas
Porrexere manus, inuentæq; triſtia laudant.

Non pedibus, ſed totis animis &c] Lib. 7. *Et, quod aiunt, pedibus in ſententiam meam vado.* Apud Quintil: Declam. 12. *Pedibus manibus ivimus in ſententiam neceſſitatis.*

Quod meis tam magnis auribus accipiens, quid aliud quam meum craſtinum deflebam cadaver?] Infra lib: 8. *Hæc audiens, jam meas futuras novas cogitabam ærumnas.*

JOAN-

JOANNIS PRICÆI
IN
METAMORPHOSEOS
LIBRUM VII
NOTÆ.

UT primum tenebris abjectis dies inalbebat.] Pag: 132.
Initio 2. *Vt primum nocte diſcuſſa Sol novum diem fecit. abjectis*, tanquam oneroſum amiculum à nocte luci circumjectum: hinc μελάμπεπλος et κυανόπεπλος νὺξ toties apud Græcos. *Inalbebat*, ut apud C: Mattium:

——— *Albicâſsit Phœbus, & recentatur.*

Candidum Solis curriculum cuncta colluſtrabat.] Supra lib. 1. *Et jam iubaris exortu cuncta colluſtrantur.* ubi dicta vide.

Quidam de numero latronum pervenit: ſic enim mutuæ ſalutationis officium indicabat.] Simillimus hic locus initio quarti. *Apud notos & familiares latronibus ſenes divertimus: ſic enim primus aditus, & ſermo prolixus, & oſcula mutua* (quæ hîc *officium mutuæ ſalutationis* vocat) *quamvis aſino, ſentire præſtabant. Officium ſalutationis* (ut multa) à Suetonio accepit. *Mutuæ* autem *ſalutationis officium* heic, ut 5. *Alternis amplexibus mutua ſalutationis expletis.* & apud Gellium 2. 2. *Aſſurrexit placidè Taurus, & poſt mutuam ſalutationem reſedit.*

Reſidens] Nec malè, ſi faverent libri, *reſiſtens.*

Ex anhelitu recepto ſpiritu] Terentius 3. 2. Adelph. *Animum recipe.* ubi Eugraphius: *Spiritum reſume.* et Donatus. *Quia præ anhelitu verba continuare non poſsit.* Cicero 1. de Officijs. *Cum nimias ſuſcipimus celeritates, anhelitus moventur.* Arnobius lib. 1. *Anhelum pectus ſpiritum ex ore jaciat.* Achilles Tatius lib: 5. Εἰστρέχει τις τῶν θεραπόντων ἀσθμαίνων. Apollonius Rhodius.

—— Ἔτ' ἄσπετον ἐκ κραδίης ἆσθμ' ἀναφυσιόων. ——

Scholiaſtes ad Ejuſdem 2. Ἄσθματι: τῷ ἐν τῷ δρόμῳ γενομένῳ φυσήματι. Heliodorus 8. Ἐφίσταται τις ἱππεὺς ἀπὸ

σιωπῶντος τῆς ἐλασίας ὡς ἐδόκει πνευστιῶν. Heſychius: Ἐπιασθμαίνων : πνευστιῶν. *Spiritum recipere* præter Noſtrum & Terentium, dixit & Plautus Menechmo. Servius ad Georg. 1. *Cum captos piſces ſuper herbam expoſuiſſet in litore, & illi recepto ſpiritu rurſus mare petiſſent, &c.* Petronius. *Apertis ſcilicet aliquatenus labris, quibus & ſpiritum recipere poſſitis, & cibum.*

Immixtus ego turbulis popularium] Lib: 4. *Populi &c: turbulis immiſceor.* Oxon: & Fuxens: *turbellis.*

Commendatitijs literis.] Ἐπιστολαῖς συστατικαῖς 2. Cor. 3. 2. Gloſſ: *Commendatitiæ literæ.* συστατικά.

Vinum commentitus bonum &c:] Ὑποκρινόμενος ἑαυτὸν δίκαιον, ut Luc. 20. 20. Lucilius.

Blanditia certare, bonum ſimulare virum ſe,
Inſidias facere. ——— Cicero. *Totius injuſtitiæ nulla capitalior eſt, quam eorum, qui cum maximè fallunt, id tamen agunt, ut viri boni eſſe videantur.* Minucius Octavio. *Creduli circumveniuntur ab his quos bonos putaverunt.* In Mimo veteri.

Malus bonum cum ſimulat, tunc eſt peſſimus.

Inter familiares intimos haberetur.] Lib. 2. *Inter cæteros familiares &c. dehinc* (te) *numerabimus.*

Pag: 133. Pluſculiſq; ibidem diebus demoratus] Scribe *P. ibi d. d.* Infra lib. 9. *Pauculis ibi diebus commorati, &c.*

Falſis amoribus ancillæ Milonis animum irrepens.] Lib. 11. de hac eadem ancilla. *Cum me Fotis malis incapiſtraſſet erroribus.*

Curioſè perſpexerat.] Fux: & Oxon: *proſpexerat.*

Procul ac procul, &c] Suidas. Πορρωτέρω, καὶ πορρωτάτω: ἐπὶ συγκρίσεως καὶ ὑπερθέσεως, ἀντὶ τοῦ, πάνυ μακράν: καὶ ἁπλῶς, ἀντὶ τοῦ, πάνυ. Gloſſarium Iſidori dictum. *Procul, procul; longè longius.* Illa, *ac procul* malè omiſſa ſunt in Cod: Oxonienſi.

Equum namq; illum ſuum candidum vectorem futurum duxiſſe ſecum.] Supra lib. 6. *Quis enim viantium vectorem ſuum non libenter auferat ſecum?*

Tormentis vexatum pluribus &c: nihil quidquam rerum talium eſſe confeſſum.] Lib. 10. *Nec rota, vel*

eculeus tormentis ejus apparata jam deerant: ſed obfirmatus mira præſumptione, nullis verberibus, ac ne ipſi quidem ſuccubuit igni.

Pene ad ultimam mortem excarnificatus] Siſenna in fragmentis. *Vitam cum dolore & inſigni cruciatu excarnificatus, amiſit.*

In patriam Lucij illius multos numero] Oxon: *I. p. L. viros multos numero.*

Veteris fortunæ, & illius beati Lucij, &c: & infælicis aſini facta comparatione medullitus ingemebam] Lib. 9. *Veteriſq; Lucij fortunam recordatus, &c: ſubmiſſo capite mœrebam.* Quintilianus 2 Declam: *Naturâ redit in extremis præteritæ voluptatis recordatio.* Tibullus. ——— *Cura novatur,*

Cum memor anteactos ſemper dolor admonet annos.

Euripides. Κεκλημένῳ δὲ φωτὶ μακαρίῳ ποτὲ
Αἱ μεταβολαὶ λυπηρόν· ᾧ δ' ἀεὶ κακῶς
Ἐστ', οὐδὲν ἄλγει, συνήθως δύστηνος ὤν.

Maximianus:

Dura ſatis miſeris memoratio priſca bonorum.

Syneſius in Epiſtolis: Συνεπιτίθεται δέ μοι τῇ πικρᾷ τῶν παρόντων αἰσθήσει μνήμη τῶν παρελθόντων ἀγαθῶν, ἐξ οἵων ἄρα ἐν οἵοις γεγόναμεν. Vide Numer: 11. 5. Auguſtini Confeſſ: 10. 21. Et nota *comparationis* vocem. Seneca Troade.

Eſt miſer nemo niſi comparatus.

Medullitus ingemebam, ut apud Ammianum lib. 14. *Hæc medullitus multis gementibus agebantur*, & infra lib. 10. *Medullitus dolore commotus.* Feſtus, *Medullitus: ex intimis medullis.* Onomaſticon vetus. *Medullitus: ἐκ μυελῶν.*

Subijt itaq; me &c:] *Subibat me illa frequens cogitatio*, ut infra iſto libro loquitur.

Non de nihilo veteris priſcæq; doctrinæ viros finxiſſe ac pronunciaſſe, cœcam & prorſus exoculatam eſſe Fortunam, quæ ſemper ſuas opes ad malos & indignos conferat.] Pacuvius apud Auctorem ad Herennium lib. 4.

Fortunam inſanam eſſe, & cæcam, & brutam perhibent Philoſophi.

et poſt:

Brutam, quià dignum atq; indignum nequeat internoſcere.

Plinius 2. 7. *A plerisq; cæca eſt æſtimata, vaga, inconſtans, incerta, varia, indignorumq; fautrix.* Seneca Hippolito.

Res humanas ordine nullo
Fortuna regit, ſpargitq; manu
Munera cæca, pejora fovens.

Herodianus 5. Τὰ μὲν τῆς Τύχης δῶρα καὶ ἀναξίοις περιπίπτει. Palladius in Anthologia.

Οὐ λόγον, οὐ νόμον οἶδε Τύχη, μερόπων δὲ τυραννεῖ,
Τοῖς ἰδίοις ἀλόγοις ῥεύμασι συρομένη.
Μᾶλλον τοῖς ἀδίκοισι ῥέπει, μισεῖ δὲ δικαίους,
Ὡς ἐπιδεικνυμένη τὴν ἄλογον δύναμιν.

Dionys: Halicarnaſſ: Τύχη ἄδικος, δωρουμένη τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν τοῖς ἀνεπιτηδειοτάτοις. De Pluto apud Phædrum Hercules.

Odi (inquit) illum quia malis amicus eſt.

Saturni ſacerdos apud Lucianum de Jove conquerens. Ἀγαθοὺς ἀφιεὶς, καὶ πονηροῖς καὶ ἀνοήτοις ἀνδράσι προσέχει τὸν πλοῦτον *Cæcam & exoculatam* hic, ut 9. *Nudis & intectis pedibus.* vide ad Apologetici pag: 139. adnotata.

Nec unquam judicio quenquam mortalium eligat.] Οὐ λόγον, οὐ νόμον οἶδε. ——— ut ſupra in Palladij verbis. Ammianus Marcellinus lib. 25. *His ita cæco quodam judicio Fortunæ peractis, &c:* de eadem 8. 11. Iſidorus. *Paſſim in quoslibet incurrens, ſine ullo meritorum examine.* Menander apud Stobæum.

Οὐδὲν κατὰ λόγον γίγνεθ' ὧν ποιεῖ Τύχη.

In Tabula Cebetis. Οὐδὲ ποιεῖ μετὰ λογισμοῦ, ἀλλ' εἰκῆ, καὶ ὡς ἔτυχε, πάντα. ibidem. Ἀφαιρεῖται ἃ δέδωκε, καὶ ἄλλοις δίδωσιν: εἰκῆ, καὶ ἀβεβαίως. Aſclepius vetus Epigrammatarius.

Injuſto arbitrio tempora dividens,
Quod dignis adimit, tranſit ad impios:
Nec diſcrimen habet, rectave judicat.

Quodq; cunctis eſt extremius, varias opiniones imo contrarias nobis attribuit, ut malus boni fama glorietur, & innocentiſsimus contra noxiorum more plectatur.] Frequenter id fieri patet vel ex Ciceronis

hiſce

hiſce. *Quaro* (inquit) *ſi duo ſunt quorum alter optimus vir, aquiſſimus, ſumma juſtitia ſingulari fide: alter inſigni ſcelere & audacia: & ,ſi in eo ſit errore civitas, ut bonum illum virum, ſceleratum, facinoroſum, nefarium putet: contra autem, qui ſit improbiſſimus, exiſtimetur eſſe ſumma probitate ac fide, &c.* Andronicus Rhodius 10. 10. de Anaxagora. Φησὶν οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ δόξει τις τοῖς πολλοῖς ἄτοπος εἶναι: δυνατὸν γὰρ ἀγαθὸν καὶ εὐδαίμονα ὄντα, πονηρὸν καὶ ἄθλιον τοῖς πολλοῖς νομισθῆναι. Seneca Hippol.

Triſtis virtus perverſa tulit
Pramia recti: caſtos ſequitur
Mala paupertas, vitioq; potens
Regnat adulter.

Simplicius in cap. 1. Epicteti. Ἀσεβοῦντες πολλάκις περὶ τὸ θεῖον, αὐτοί τε εὐσεβεῖν ἑαυτοὺς ἡγοῦνται, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων τοιοῦτοι νομίζονται: καὶ, τὸ ἐναντίον, ἄλλοι σεμνοτέρας καὶ μεγαλειοτέρας ὑπολήψεις ἔχοντες περὶ τοῦ θεοῦ, καὶ ἀνθρωπικὰ καὶ ἁπλᾶ παραιτούμενοι περὶ αὐτοῦ λέγειν, ἀσεβεῖς παρά τινων ὑπολαμβάνονται.

Ut malus boni viri fama glorietur] Eccleſiaſtes 8.10. *Vidi impios ſepultos, qui cum etiam adhuc viverent, in ſancto loco erant: & laudabantur in civitate quaſi juſtorum operum.* Dio Caſsius cum Caium Marium artibus malis inſtructiſsimum dixiſſet, adjungit, Ἐκ τῆς Τύχης tamen, ἢ παρέσχεν τὰ πρῶτα ἀγαθῇ ἐχρήσατο, καὶ ἀρετῆς δόξαν ἐκτήσατο.

Et innocentiſsimus contra noxiorum more plectatur.] Caſaubonus heic in margine libri ſui correxerat *noxio rumore p.* opponit (inquit) viri boni famam rumori noxio. ingenioſam non poſſumus non laudare, nec tamen ſequi conjecturam. non *rumore* enim, ſed ſupplicijs innocentes plecti, ſententia eſt Apuleij noſtri. nec ille ſolus hoc dixit, ſed & alij. Seneca. *Invadit &c: validiſſimos phthiſis, innocentiſſimos pœna, ſecretiſſimos tumultus.* Cicero ubi ſupra. *In eo eſt errore civitas, vel potius orbis ipſe totus, ut bonos & juſtos viros tanquam malos & impios, perſequatur, excruciet, damnet, occidat, &c.* Boëthius in de Conſolat:

——— *Premit inſontes*
Debita ſceleri noxia pœna:

Latet obſcuris condita virtus
Clara tenebris, juſtuſq́; tulit
Crimen iniqui.

Philoſtratus 6. 11. de Socrate & Palamede. Ἀδικώτατα ἔπαθον, ὄντες δικαιότατοι. quibus adde 8. 14. Eccleſiaſtem. Iam vero & *nocentiſſimorum more tractari* Tertullianus dixit libro *de fuga in perſecut:* adeo ut de poſitæ lectionis veritate nulla amplius dubitatio ſuperſit.

Pag: 134. Et extremæ ſortis quadrupedem &c.]Ovid: Amor.2.

——*Auritus miſeranda ſortis aſellus.*

ſic *extremæ conditionis mancipia* Epiſt. 20. apud Senecam. Gloſſæ. *Infima ſors:* ὑστέρα τύχη.

Cujuſq́; caſus etiam cuivis iniquiſsimo dolendus atq́; miſerandus &c:] Sophocles Oedip. Tyr.

——Θέαμα δ' εἰσόψει τάχα
Τοιοῦτον, οἷον καὶ στυγοῦντ' ἐποικτίσαι.

Cuivis iniquiſsimo] In Apologetico. *Cuivis vel iniquiſſimo animum expleſſe, &c.*

Crimine latrocinij in hoſpitem mihi cariſsimum poſtulabar: quod crimen non modo latrocinium, verum etiam parricidium quiſq́; rectius nominaverit.] Petronius. *Qui ignotos lædit, latro appellatur: qui amicos, paulo minus quam parricida.* Noſter lib: 5. *Domus ſuas contendunt, dolum ſceleſtum, imò verò parricidium ſtruentes contra ſororem inſontem.*

Deniq́; ne mala conſcientia tam ſceleſto crimini præſens viderer ſilentio conſentire, &c:] Demoſthenes περὶ παραπρεσβ: Τῷ μηδὲν αὐτῷ συνειδότι δεινὸν εἰσήει, εἰ πονηρῶν καὶ δεινῶν ἔργων δόξη κοινωνεῖν, τὸ σιωπῆσαι. Donatus ad Adelph: *Confeſſionis genus eſt adverſarium tacuiſſe.* Cicero in pro Sextio. *Me verò non movit illius oratio, ſed eorum taciturnitas in quos illa tam improba oratio conferebatur: qui tum, quanquam ob alias cauſas tacebant, tamen hominibus omnia timentibus, tacendo loqui: non inficiando, confiteri videbantur* Marius apud Saluſtium. *Cum omnibus locis me voſq́; maledictis lacerent, non placuit reticere, ne quis modeſtiam in conſcientiam duceret.* D. Hieronymus in Epiſtolis. *Reſpondere compellor, ne videar tacendo crimen agnoſcere.* Idem 1 contra Ruffinum; *Et hortamini ut reſpondeam criminanti,*

ne

ne ſi tacuerim, videar crimen agnoſcere. Cyprianus contra Demetrianum. *Vltra tacere non oportet, ne jam, non verecundiæ ſed diffidentiæ eſſe incipiat, quod tacemus: & dum criminationes falſas contemnimus refutare, videamur crimen agnoſcere.*

Mala conſcientiâ &c] Gloſſ. Κακόνοια: *mala conſcientia.* infra heic: *Conſcientia mala reatum ſuſtinebo.*

Impatientia productus, volui dicere, Non feci.] Phædrus.

——— Difficulter continetur ſpiritus,
Integritatis qui ſinceræ conſcius,
A noxiorum premitur inſolentijs.

Non feci, idiotiſmus eſt ſuam aut alienam innocentiam teſtatam volentium. Cicero in pro Ligario: *Cauſas Cæſar egi multas, &c: certe nunquam hoc modo: ignoſcite Iudices: erravit, lapſus eſt, non putavit, ſi unquam poſthac: ad parentem ſic agi ſolet: ad Iudices, Non fecit, non cogitavit, &c.* Ovidius Amor. 2.

Fœlix qui quod amat defendere fortiter audet,
Cui ſua, Non feci, *dicere amica poteſt.*

vide 19. 13. Sirachid: Apud Quintilianum ille Declam. 11. *Miſer ego nec ad cadavera acceſſi, non in ſepulchra majorum meis manibus intuli: nec licuit ſuper ipſa cadavera proclamare, Non feci.* Ibidem Declam: 271. *Non enim tibi proderit dixiſſe, Non feci: nunquam mens exitu æſtimanda eſt.* e converſo apud Iuvenal: 6.

——— Sed clamat Pontia, Feci.

Quid ſit *productus* neſcio: forſan *perditus* legendum. ſic 4. *fame perditus.* et 5. *vigilijs perdita.*

Sed in prima voce remanſi.]

—— Inceptus clamor fruſtratur biantem.

vide ſupra pag: 180. & 181. notata.

Quanquam nimia rotunditate pendula vibraſſem labia.] Lib. 10. *Contortâ in modum linguæ poſtrema labiâ.* *Rotunde vibrare*, eſt ἐπιστρέφειν, unde articulatio formatur. Pollux 2. 4. de Lingua. Τῇ ὑγρότητι τὸ ἔνδον ἐπιστρέφῃς τὰς φωνὰς τυποῦσα. id non effecit Aſinus noſter ob pendula & prominentia labia. Eugraphius ad 2. 3. Eunuchi. *Scimus retortis ad hiatum labris, ſed præeminentioribus, minus facile ſonos exprimi.*

Et identidem boavi: Non, Non.] Oxon: *boavi, nixa:* quod quid ſit neſcio, niſi forte *enixe* legendum.

Sed quid ego pluribus de Fortunæ ſcævitate conqueror?] Idem Ms. *plus de Fortuna &c.*

Quanquam nec iſtud puduit &c:] Nullam ſcriptura iſta ſententiam præbet. non malè dudum Beroaldus, *Quam nec i. p.* quo & modo Oxon. legit. conjeceram ego quidem ex ingenio, *quam quidem* legendum.

Me cum meo famulo meoq; vectore illo equo factum conſervum atq; conjugem.] Non memini illum equo ſuo ὁμοζυγηθέντα, unde putavi poſſe *congregem* ſcribi. infra hoc libro: *Equinis armentis me congregem &c. permiſcuit.*

Ventrem crebrò ſuſpiciens meum &c.] Oxon. *Ventrem quoq; crebro ſ. m.*

Qui commodum falſam de me notoriam pertulerat.] In l. 3. §. 4. ad leg: Cornel: de ſicar: *falſum indicium* vocatur. vide Cuiac. Obſerv: 1. 3. Pancirollum Var: Lect: 1. 37. et 7. 137. In Oxon: & alio Ms. *falſa notoria.* l. 7. Cod: de accuſ: *Notorijs inſimulatus.*

Expromptis mille aureis] Donatus ad Terentium: *Exprompta, in medium prolata.*

Quos in ſinu laciniæ contexerat] Bene Palat: Ms: *inſutos laciniæ.* non zonis tantum, ſed & veſtibus nummos nonnunquam recondebant. Petronius: *Scis frater ad nos rediiſſe theſaurum de quo querebaris? illa eſt tunicula adhuc, ut apparet, intactis aureis plena.*

Communi conferebat arcæ.] Solomo μιμητικῶς, itidem de improborum cœtu. Τὸν σὸν κλῆρον βάλε ἐφ' ἡμῖν, κοινὸν δὲ βαλάντιον κτησόμεθα πάντες: μαρσύππιον ἓν γεννηθήτω ἡμῖν.

Fortiſsimum quemq;, varijs quidem, ſed impigris caſibus adoppetiſſe,] Ovidius.

Cum pereant acie fortiſſima quæq; ———

3. 6. de Ponto. Juſtinus lib. 5. *Sed navibus exercitus deerat; fortiſſimis quibuſq; in Aſia populatione amiſſis.* De bello Euripides loquens.

Ἐσθλῶν δὲ χαίρει πλάνησι νεανίων.

ubi

ubi ἐσθλοὶ, *fortes, non ignavi*. contra in Saluſtij Jugurthino. *Videre fugientes capi aut occidi: fortiſſimum quemque tutiſſimum.* et apud Suidam, ex Veterum neſcio quo, in ἀποθνήσκοντας. *Ἐν πολέμῳ ἀποθνήσκοντας ὁρῶ τοὺς περὶ πλεῖστον τὸ ζῆν ποιουμένους, καὶ ζῶντας ὅσοι τοῦ ζῆν ἀπεγνώκεισαν.*

Varijs caſibus adoppetiſſe.] Juſtinus lib. 17. *Amiſſis antea varijs caſibus quindecim liberis.*

Ad priſtinæ manus numerum &c. integraretur.] Pag: 135.
Inſtauraretur: ita ad Andr. 3. 3. Donatus. Feſtus Pompeius: *Inſtaurari, ab inſtar dictum eſt, cum aliquid ad priſtinam ſimilitudinem &c: reficitur.*

Nam & invitos terrore compelli, & volentes præmio provocari poſſe.] Hierocles: *Οἱ τρόποι τῆς προαγωγῆς ἢ διὰ λόγων ἢ ἔργων γίνονται: λόγῳ μὲν, θωπευόντων ἢ ἀπειλούντων: ἔργῳ δὲ, δωρεὰς ἢ τιμωρίας προτεινόντων.* Tacitus: *Dona in promptos, minas adverſus abnuentes.* Saluſtius Jugurth: *Formidine, aut oſtentando præmia affectare.* Ammianus lib. 26. *Qui &c: ad pacatiora jam vitæ diſceſſerant, partim inviti, alij volentes adſciſcebantur.* Themiſtius 9. Orat: de Spartaco & ſocijs ejus. *Τοὺς μὲν ὁμοίους συμπείσαντες, τοὺς ἀμείνονας δὲ βιασάμενοι.*

Inſtar tyrannicæ poteſtatis.] Melius, *Ad inſtar &c.* Infra lib. 10. *Ad inſtar barbaricæ feritatis, vel tyrannicæ impotentiæ.*

Staturâ procerum, & ætate juvenem.] Pacuvius apud Gellium 13. 28.

Ætate integrâ, feroci ingenio, facie procerâ virum.

Gloſſæ. *Statura: ἀνάστημα, μέγεθος σώματος, μῆκος ἡλικίας.* In quibuſdam hîc *ſtatu procerum*. Gellius 1. 1. *In reperienda &c. ſtatus longitudiniſq; Herculis præſtantiâ.*

Et corpore vaſtum.] Lib. 2. *Vegetis & vaſtis corporibus.* ubi dicta confer. ad ſententiam Hierocles: *Πρὸς λῃστείαν ὑπὸ ῥώμης σώματος ἐκφερόμενοι.*

Eique ſuaſiſſe, ac denique perſuaſiſſe.] In Apologia: *Suaſi, ac denique perſuaſi.* ad quem locum vide pag. 197. notata.

Vt manus hebetatas diutina pigritia tandem referret ad frugem meliorem, bonoq; ſecundæ dum poſſet, frueretur valetudinis.] Theophylactus in Epiſtolis:

Ἄπαγε δῆτα τὰς ὀργίας, ὦ βέλτιστε: τί τῆς φύσεως γὰρ δῶρα κατήχυνας, τηλικαύτην ῥώμην καὶ εὐρωστίαν τοῦ σώματος ἀκόσμητον παρελών. Menander apud Stobæum:

> *Ἀργὸς δ' ὑγιαίνων τοῦ πυρέττοντος πολὺ*
> *Ἀθλιότερος, διπλάσια γὰρ ἐσθίει μάτην.*

Palæologus 7. Orat. *Οὐκοῦν γε λαμβάνειν ἁρμόττει τοῖς παρὰ σφίσιν αὐτοῖς τὰς χεῖρας κατέχουσι; τοῦτο λελωβημένοις ἀνθρώποις καὶ παρειμένοις προσήκειν ἔοικεν: οἷς δὲ καὶ ῥώμη σώματος, καὶ νεότης, καὶ ὑγίεια &c: τούτους δὲ γενναίους ἄνδρας αὐτοὺς δεικνύναι, &c:* et nota hîc, *hebetatas manus*. Saluſtius Catilinario. *Scilicet ne per otium torpeſceret manus, gratuito potius malus atq; crudelis erat.* Oxon: *deferret ad frugem mel:*

Nec manum validam erogandæ ſtipi porrigeret.] Apud Claudianum:

> *— Tolerabis iniquam Pauperiem, cum tela geras? —*

Ad ſtipem manum porrigere etiam Seneca dixit. Prudentius. *Omneſq; qui poſcunt ſtipem.* Gloſſæ. *Stipem: ἐλεημοσύνην.* Act. 3. 2. *Ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν.*

Sed hauriendo potius exerceret auro.] At ſanius multo Chryſoſtomi illud, *Βέλτιον ἐπαιτεῖν ἢ ἁρπάζειν.* Homil. 70. in Matth.

Univerſi omnes adſenſere.] Malè in recentioribus quibuſdam, *univerſim*: nam & Gellius 19. 12. *omnes univerſos* dixit.

Veſtigare ſtatuunt] Melius in Oxon: *Veſtigari ſtatuunt.*

Perducit immanem quendam juvenem, &c. neſcio an ulli præſentiũ comparandum.] *Immanem* hîc intellige,

> *Cui magni membrorum artus, magna oſſa, lacerti.*

Præſentium voce puto ſignificari,

> *Qui tunc vivebant homines, atque avum agitabant.*

qui vivunt ſunt *præſentes*, mortui *abeſſe* videntur.

Nam præter cæteram corporis molem, toto vertice cunctos antepollebat, & ei commodum lanugo malis inſerpebat.] Ammianus lib. 19. *Prima pubis adoleſcentem &c. proceritate & decore corporis æqualibus anteſtantem.* quæ ſumpſit ex iſtis Quadrigarii apud Gellium. *Viribus, & magnitudine, & adoleſcentia, ſimulq; virtute cæteris anteſtabat.*

Toto

Toto vertice cunctos antepollebat.] 1. Reg. 10. 23. de Saul. *Altior fuit univerſo populo ab humero, & ſurſum.*

Centunculis &c: malè conſarcinatis ſemiamictum.] Firmicus 8 11. Matheſ. *Pannis malè pendentibus nudus:* id eſt *ſemiamictus*. vide ſupra pag: 14. notata. *Centunculus malè conſarcinatus*, eſt, quem πτωχικὸν καὶ πολυκόλλητον χιτῶνα Homil: in Chriſti Baptiſm: Gregorius Nyſſenus vocat.

Inter quos pectus & venter cruſtata craſsitie reluctabant.]

Pinguis aqualiculus, toto ut ſibi ſeſquipede exſtet.

Juſtinus de Phyſcone Ptolomæo. *Saginâ ventris non homini ſed belluæ ſimilis: quam fœditatem nimia ſubtilitas & perlucida veſtis* (ſcribe, *ſubtilitas pellucida veſtis*) *augebat.* quod ibi à pellucida veſte, hîc à pertuſâ factum.

Fortiſſimo Deo Marti &c.] De Eodem 5. *Fortiſſimum bellatorem illum.*

Libentius vulnera excipientem, quam aurum manu ſuſcipientem.] Δι' ὅλου νενευρωμένον, &c: οὐδὲν πρὸς πληγαῖς ἐνδέον: ut alicubi Philo locutus. Chryſoſtomus de SS. Martyribus Homil: 40. ad Antiochenos. Ἐπὶ τὸ ξίφος, ὡς ἐπὶ διάδημα καὶ στέφανον ἔτρεχον: καὶ πᾶν εἶδος τιμωρίας ἤλεγξαν, οὐ τῷ γενναίως φέρειν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ μεθ' ἡδονῆς καὶ προθυμίας. Heſiodus Scuto Herculis.

——— Λιλαιόμενοι πολέμοιο
Φυλόπιδα στήσειν, τοὶ κὶ σφὶν πολὺ φέρτερα θοίνης.

ex quibus adumbrata puto hæc Marij apud Saluſtium. *Sudorem, pulverem, & alia talia nobis relinquant, quibus illa epulis jucundiora ſunt.*

Aurum manu ſuſcipientem.] Gloſſæ. Χρυσοϋποδέκτης: *ſuſceptor aurarius.*

Ipſaque morte, quam formidant alij, meliorem.] Egeſippus 2.18. *Formidabilem cunctis ſubijciens ſibi mortem.* Apud Lucanum ille.

Pompeij vobis minor eſt cauſaq; Senatus,
Quam mihi mortis amor. ——— Curtius Alexandrum laudans. *Clementia in devictos, &c: mortis, cujus metus cæteros exanimat, contemptio.* Ignatius de Petro & Apoſtolis. Θανάτου καταφρονήσαντες, ηὑρέθησαν ὑπὲρ θάνατον: *Morte melior* Græcum eſt.

Nec

Nec me putetis egenum vel abjectum.] Sic *vilis & abjectus homo* in l. 4. Cod. de cuſtod: reor: item *abjectus & contemptus* apud Ciceronem in contra Rullum.

Pag: 136. Neve de pannulis iſtis virtutes meas æſtimetis.] Lucianus in de Vita ſua: Μὴ μυσαχθῇς τοῦ σώματος τὸ εὐτελὲς, μηδὲ τῆς ἐσθῆτος τὸ πιναρόν. Cantic. 1. 5. Μὴ βλέψατέ με ὅτι μεμελανωμένη εἰμι. Sirachides 11. 2. Μὴ βδελύξῃ ἄνθρωπον ἐν ὁράσει αὐτοῦ. Apud Virgilium,

—— Neve hæc noſtris ſpectentur ab annis
Quæ ferimus. —— Æneid. 9. Σκόπει με ἐξ ἐμαυτοῦ, Bionis eſt apud Laërtium.

Ego ſum prædo famoſus, Hæmus ille Thracius, cujus totæ Provinciæ nomen horreſcunt.] Servius ad Æneid. 10. *Prædones ſunt qui populandam alienam invadunt Provinciam*. Firmicus Mathes: 3. 5. *Faciet bellorum Duces &c: quorum adventum civitates ſemper aut Provinciæ maximè perhorreſcant*. Sua autem Apuleius effinxit ex Virgilij hiſce:

Sum pius Æneas raptos qui ex hoſte penates
Claſſe veho mecum: famâ ſuper æthera notus.

In Gloſsis, Κακόφημος: *famoſus. prædo famoſus* autem, ut in l. 3. §. 1. ff: de Offic: Præf: vigil: & l. capitalium: ff: de pœnis, *famoſus latro.* et infra heic lib. 9. *latro inclytus*. Bene *prædoni* etiam *Thraciam* patriam aſsignat. vide Adverſ: 3. 16. Turnebum.

Patre Therone.] Hoc nomen à Virgilio, Virgilius (teſte Servio) à Pindaro ſumpſit.

Humano ſanguine nutritus, interq; ipſos manipulos factionis educatus.] Seneca de Hannibale (2. 5. de Ira.) *Innatus ſanguini, & ab infantia cædibus admotus.* apud Suetonium de Caio Cæſare:

In caſtris natus, patrijs nutritus in armis.

Themiſtius ad Valentinianum juniorem. Orat: 11. Ἔτι ἐν ἀγκάλαις περιφερόμενος συνεστρατεύεις τῷ πατρὶ καὶ συστρατηγεῖς: καὶ τρέφει σε οὐκ ἐν θαλάμοις καλλωπιζομένων &c: ἀλλ' ἐπὶ τῷ Ἴστρῳ, καὶ τοῖς Σκυθικοῖς, &c. Juſtinus 12. *Si veteranis patribus tirones filij ſuccederent, militaturi in vallo in quo eſſent nati: conſtantioreſque futuri, ſi non ſolum tirocinia, verum & incunabula in ipſis caſtris poſuiſſent.* et poſt: *Neq; caſtra aliter quam patriam &c: duxere.*

Hæ-

Hæres & æmulus virtutis paternæ.] Ovidius:

Vivit & in nobis facundi vena parentis,
Et res hæredem repperit illa ſuum.

Juſtinus lib. 19. de Haſdrubale & Hamilcare: *Per veſtigia paternæ virtutis decurrentes, ſicuti generi, ita & magnitudini patris ſucceſſerunt.*

Exiguo temporis &c. ſpatio.] Lib. 2. *Exiguum vitæ ſpatium deprecamur.* et 5. *Modici temporis ſpatium &c.*

Procuratorem Principis, ducenariâ perfunctũ &c:] De *procuratorijs ducenarijs* vide Cuiacium ad lib. 10. Cod: Briſſonium in de V. S. & (qui nuper Cyprianum edidit) doctiſsimum Rigaltzium. Beroaldus *militum ducentorum præfecturam* intelligit: quò pertinent iſta Servii: —— *Illos centeni quemque ſecuti. Ex numero militũ qui ſequuntur, gradus dignitatis apparet.*

Ipſi etiam probè ſpectatus.] Supra lib. 3. *Apud meos probè ſpectatus.* Virgil: —— *Et rebus ſpectata iuventus.* Servius: *Experimentis probata.* Piſo ad Tiberium apud Tacitum 3. Annal: *Quondam D. Auguſto parenti tuo probatus, & Tibi amicus.* In vett: Grammaticis: *Spectatur, qui videtur, vel, qui probatur.* Symmachus: *Ita me Dij Dominis* (Impp:) *probabilem* (id eſt, *ſpectatum*) *præſtent.* Ovid: de Ponto 2. 6. ad Græcinum ſuum:

Quodque ſoles animo ſemper, quod voce precari,
Omnia Cæſaribus ſic tua facta probes.

Hunc inſimulatum quorundam aſtu proiecit extorrem ſæviens invidia.] Ita *multorum obtrectatio unius virtutem devicit*; ut loquitur in Hannibalis vita Æmil: Probus. Lucianus in de non temerè credendo. Ἴδοις δ' ἂν τοιούτους (διαβόλους) μάλιστα ἔν τε βασιλέων αὐλαῖς, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀρχόντων καὶ δυναστευόντων φιλίας εὐδοκιμοῦντας: ἔνθα πολὺς μὲν φθόνος, μυρίαι δ' ὑπόνοιαι, πάμπολλαι δὲ &c: διαβολῶν διαθέσεις. *Invidia* (inquit) *projecit extorrem eum.* Tacitus Annal. 3. *Conſpiratione inimicorum, & invidia falſi criminis oppreßum.* vide ad Matth. 27. 18. annotata. Virgilius: *Pulſus ob invidiam.* —— ubi Servius: *Ne meritò expulſus eſſe videatur.* bene & *projecit.* Ammianus lib. 22. *Vnde omnes hujuſmodi &c. projecit.* Gloſſæ; *Projectus:* ἐκβεβλημένος, ἐξερριμμένος.

Raræ

Raræ fidei, atque ſingularis pudicitiæ fœmina.] In veteri Lapide. *Fœmina rariſſima, ſingularis exempli, pudicitia, &c.* Apud Quintilianum in Declam: *Exempli rariſſimi uxor*.

Quæ decimo partus ſtipendio viri familiam fundaverat.] Paſsim eruditionis Apuleianæ veſtigia deprehendas: en tibi vel hoc ipſo loco *fundaverat* quàm Latinè dixit. Statius Sylv: 4.

Prole fundâſti vacuos Penates.

Plautus Moſtell:

——— *Parentes fabri liberûm ſunt,*
Et fundamentum ſubſtruunt liberorum.

hinc παῖδας, οἴκων στύλους Euripides Iphigenia vocat. Pollux 3. 2. οἴκων στηρίγματα. et 2. 10. *columnis* Artemidorus aſsimilat. Plinius lib. 4. Epiſt: 21. *Cui nunc unus ex tribus liberis ſupereſt, domumque pluribus adminiculis paulo ante fundatam, deſolatus fulcit ac ſuſtinet.* nec aliò vorſum vetus Panægyriſtes reſpiciens, *Reipublicæ fundamenta* appellavit leges eas, quæ mulcta cælibes afficiebant, parenteſque præmijs honorabant.

Spretis atque contemptis &c:] Cyprianus in de Lapſis. *Spretis his omnibus atque contemptis.* infra hîc lib. 10. *Spretis illis ſuis luculentis vehiculis, & præterhabitis &c: carpentis.*

Fugientis comes.] Ovidius:

Sola comes noſtræ perſtitit illa fugæ.

Auguſtinus in 14. Joannis. *Quam multi proſcripti à caſtis uxoribus amplius dilecti ſunt! probata ſunt multa caſta* (malim *cara*) *conjugia calamitatibus maritorum: &, ne aliud amare conjuges quam maritos putarentur, non ſolum non deſeruerunt, amplius, etiam ſecutæ ſunt.* Tacitus Hiſtor. 1. *Comitatæ liberos profugos matres, ſecutæ maritos in exilia conjuges.* et en exempla nonnulla. Idem 15. Annal: *Novio Priſco, Glitio Gallo, atque Aſinio Pollioni data exilia: Priſcum Antonia Flaccilla conjux comitata eſt.* Plinius 7. Epiſt. 19. de Fannia Helvidij uxore. *Bis maritum ſecuta eſt in exilium: tertiò ipſa propter maritum relegata.* Valerius Maximus de Hypſicratea uxore Mithridatis. *Victum à Cn. Pompeio*

per efferatas gentes fugientem, animo pariter & corpore infatigabili ſecuta eſt.

Et infortunij ſocia.] Seneca ex uxoris bonæ maritum alloquentis perſonâ. *Non poſſumus unà fælices eſſe, &c: unà infælices erimus.* Controverſ. 1. 6. Ovidius 5. 15. Triſt:

Eſſe bonam facile eſt, ubi quod vetet eſſe, remotum eſt,
Et nihil officio nupta quod obſtet habet:
Cum Deus intonuit non ſe ſubducere nimbo,
Id demum eſt pietas, id ſocialis amor.

Tonſo capillo, in maſculinam faciem reformato habitu &c:] Valer: Maximus ubi ſupra. *Propter quem* (maritum) *præcipuum formæ ſuæ decorem in habitum virilem convertere voluptatis loco habuit; tonſis enim capillis equo ſe & armis aſſuefecit, quò facilius laboribus & periculis ejus intereſſet. Reformato*, ut 8. *in Lemures reformati.* et 11. *Non in alienam perſonam reformatus.* Gloſſæ. *Μεταποιῶ: deformo, reformo.*

Pretioſiſsimis monilium, & auro monetali zonis refertis incincta.] Ex more iter molientium, de quo ad Luc. 15. 13. adnotavi. inprimis autem Apuleium illuſtrant Juſtini iſta de Ætolorum uxoribus. *Quaſi in perpetuum cum viris exulaturæ, pretioſiſſima quæq; auferentes &c: Aurum monetale* vocat, quod in Jure *ſignatum aurum.* Gloſſæ. Χρυσοῦν νόμισμα: *aurum ſignatum.*

Inter ipſas &c: militum manus, & gladios nudos intrepida &c.]

——Nec inſidias inter, nec militis enſem,
Nec mare, nec ventos, barbariemve timens.

Statius Sylv: 5. de Priſcilla Abaſcantij:

——Quod ſi anceps metus ad majora vocaſſet,
Illa vel armiferas pro conjuge læta catervas,
Fulmineoſque ignes, mediiſque pericula Ponti
Exciperet.——

Et gladios nudos intrepida.]

——Non illa pericli Telorumve memor.——
Nam fortem faciebat amor, nexuſque mariti
Fœderis. — De Amore apud Stobæum Ariſtarch.

Οὗτος γὰρ ὁ θεὸς καὶ τὸν ἀσθενῆ σθένειν
Τίθησι, καὶ τὸν ἄπορον εὑρίσκειν πόρον.

Maxi-

Maximus Tyrius Diſſert. 9. Οὐ θηρίον αὐτῷ δεινὸν, οὐ πῦρ, οὐ κρημνὸς, οὐ θάλαττα, οὐ ξίφος, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄπορα αὐτῷ εὐπορώτατα, καὶ τὰ δεινὰ εὐμαχώτατα, καὶ τὰ φοβερὰ εὐπετέστατα, καὶ τὰ χαλεπὰ εὐκολώτατα, &c. πανταχοῦ θαῤῥεῖ, πάντων ὑπερορᾷ, πάντων κρατεῖ.

Cunctorum periculorum particeps.] Philo de Abrahami uxore: *Μυρία δείγματα τῆς φιλανδρίας ἐνεγκαμένη, τὴν σὺν αὐτῷ τῶν συγγενῶν ἀπόλειψιν, τὴν ἐκ τῆς οἰκίας ἀνενδοίαστον μετανάστασιν, τὰς ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς συνεχεῖς ἐπαλλήλους πλάνας, &c: ἀεὶ καὶ πανταχοῦ παροῦσα, οὐδένα τρόπον ἢ κλῆρον ἀπολιποῦσα, κοινωνὸς ὄντως βίου, καὶ τῶν κατὰ τὸν βίον πραγμάτων, ἐξ ἴσου δικαιοῦσα μετέχειν ἀγαθῶν ὁμοῦ καὶ κακῶν.* Tacitus de Germanorum uxoribus. *Ipſis incipientis matrimonij auſpicijs admonentur venire ſe laborum periculorumq; ſocias: idem in pace, idem in prælio auſuras paſſuraſque.*

Pro mariti ſalute pervigilem curam ſuſtinens.] Supra lib. 5. *Pervigili cura rebus excubamus tuis.*

Ingenio maſculo ſuſtinebat.] *Τὸν θῆλυν λογισμὸν θυμῷ ἄρσενι διεγείρασα*: ut de ſeptem filiorum matre 2. 7. 21. Scriptor Maccabaicorum locutus.

Itineris difficultatibus] Ita Tacitus (è quo Noſter) Annal. 13.

Mariſq; terroribus.] Germanicus in Aratæis:

Et cum terrores auget nox atra marinos.

Temporariam ſedem.] Sic infra 11. *Temporarium larem.* contra lib. 8. *Larem ſedeſq; perpetuas.*

Tabernulam quandam litori marique proximam &c. incubabat] Florent. male, *cavernulam*: ſequitur enim jam ſtatim de *cubiculo*, cui nullus in *caverna* locus. imò & *tabernulam* vocat, quam §. 5. Inſtit. de rerum diviſ. Juriſconſultus *caſam*. *Littorum quoque* (inquit) *uſus publicus eſt, &c: ob id, cuilibet liberum eſt caſam ibi ponere, in quam te recipias &c.*

Invadimus &c. omnia.] Solent prædones maris littora inſidere, ut caſu aut conſilio appellentes infeſtare poſsint. vide ſupra pag: *96.* annotata. et bene *invadimus*. Gloſſ: *Ἐπεισέρχομαι βιαίως*: *invado*. ſupra lib. 2. *Id omne latrocinalis invaſit manus.*

Clamoribus inquietis cuncta miſcuit.] Lucret:

——*Magnis clamoribus omnia complent.*

Infra

Infra hîc 8. *Latratibus fervidis diſſoniſq; miſcent omnia.* Gellius de Polo hiſtrione. *Opplevit omnia &c: lamentis veris & ſpirantibus.*

Suoſq; famulos nominatim &c: ſuppetiatum convocans] Apud Theocritum Eidyll. 26.

Δμῶας δὴ τοῖ' αὖσ' ὕπνον βαρὺν ἐκφυσῶντας.

nominatim convocans, ut ſolent periculis improviſis circumventi. Æneid. 11. *Nomine quemq; vocans.* —— ubi Servius: *Per hoc extrema neceſſitas indicatur.*

Pavore cunctorum, cum ſibi quiſq; metuentes deliteſcebant, effectum eſt ut impunè diſcederemus.] Ammianus lib. 25. *Semet quiſq; reliquis omnibus anteponens, vitare &c. terribilia feſtinabat.* Seneca 3. 24. de Benef: *In tanta confuſione &c: cum ſibi quiſq; conſuleret, omnes ab illa fugerunt.* Apud Achillem Tatium lib. 3. Τὸ οἰκεῖον ἕκαστος σκοπῶν ἀσφαλὲς, τὸ πρὸς τοὺς ἱερέας ἴυγγνωμον οὐκ ἐλογίζετο. ſupra lib: 4. *Licet numeroſa familia latis diverſetur ædibus, tamen quiſq; magis ſuæ ſaluti quam Domini conſulat opibus.* Oxonienſis heic, & alius Ms. *qui ſibi &c:*

Unicæ fidei fœmina.] E converſo lib. 10. *Malitiæ novercalis exemplar unicum.*

Bonis artibus gratioſa.] A Tacito, qui *bonis artibus gratos* Annali 1. dixit. Idem Annali 3. *honeſtis artibus copioſum.* quas 6. *ſanctas artes* vocat. opponuntur ſupra hîc 2. *malæ artes:* item in l. 1. § 5. de ſervo corrupto.

Aggreſſuræ] Eſt & in l. 4. famil. erciſc. ſic *aggreſſores* in l. 7. ad leg: Pomp: de parricid: & *aggreſſionis inſidiæ* in Valentiniani edicto.

Deniq, noluit eſſe Cæſar Hæmi latronis collegium, & confeſtim interijt.] Arrianus 3. 13. in Epictetum: Ὁρᾶτε ὅτι εἰρήνην μεγάλην ὁ Καῖσαρ ἡμῖν δοκεῖ παρέχειν, (id eſt, παρέχει:) ὅτι οὐκ εἰσὶν οὐκέτι πόλεμοι, οὐδὲ μάχαι, οὐδὲ λῃστήρια, οὐδὲ πειρατικά: ἀλλ' ἔξεστι πάσῃ ὥρᾳ ὁδεύειν, πλεῖν τε &c. Hoc præcipuum ſubditorum beneficium a Regibus acceptum: & hinc ἤρεμος καὶ ἡσύχιος βίος ille, de quo ad 1. 2. 2. Timoth: plena manu adnotavimus. Ad verba Apuleji autem illuſtranda faciunt unicè Ariſtidis iſta. Τῶν πάλαι τις ἀντικρατόρων πείθων, ὥς λέγεται, καὶ μεταξὺ παραφθέγξασθαι, μὴ βούλεσθαι Νασαμῶνας εἶναι· ἵνα οἱ Νασαμῶνες

ἀπώλετο. Orat: in Smyrn: Oxon: hîc *interivit*, & infra ſtatim *tranſabivit.* ſic 4. *A gloria non perivit.*

Pag: 136. Tantum poteſt nutus etiam magni Principis.] Virgilius Ecloga 1.

Sæpe malum hoc nobis (ſi mens non læva fuiſſet,)
De cælo tactas memini prædicere quercus.

ubi Servius, (quem ut opportunè emendem adduco.) *Significat motu Imperatoris poſſe agros eorum perire.* ita, qua nunc utor, editio Genevenſis. ſcribendum *nutu Imperatoris*. Ovidius de Auguſto.

Noluit, at poterat minimo me perdere nutu.

Sidonius de Avito Imperatore.

——— *Solus facit omnia nutu.*

Tota denique factione &c: confecta atque conciſa, ipſe &c: ſolus &c: evaſi.] Macrob. Saturnal. 7. 2. *Vel ſi quis tota pene claſſe &c: occupata; ſeu ingenio ſeu viribus ſolus evaſit.* *Conciſa*, ut apud Lucianum in Jove Tragœdo, κακούργους ἐκκόπτειν. *Vexillationis* vocem, ut complures alias, à Suetonio ſumpſit. *Factionem* heic, *latrocinalem* intellige. Lib. 5. *Globus latronum invadit omnia, & ſingula domus membra cingit armata factio.* Tertullianus Apologetico. *Illis nomen factionis accommodandum eſt, qui in odium bonorum & proborum conſpirant.*

Sumpta veſte muliebri &c.] Solertia non ſemel, nec de una cauſa uſurpata. Plato in Critone. Καὶ ἴσως ἂν ἡδέως σου ἀκούοιεν ὡς γελοίως ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἀπεδίδρασκες, σκευήν τινα περιθέμενος, ἢ διφθέραν λαβὼν, ἢ ἄλλα οἷα δὴ εἰώθασιν ἐπισκευάζεσθαι οἱ ἀποδιδράσκοντες, καὶ τὸ σχῆμα σαυτοῦ μεταλλάξας. Gellius 6. 10. de Euclide. *Tunica longa muliebri indutus, & pallio verſicolore amictus, & caput & ora velatus, è domo ſua Megaris Athenas ad Socratem commeabat.*

Calceis fœmininis albis illis.] Clemens Pædag: 2. 11. Γυναιξὶ τὸ λευκὸν ὑπόδημα συγχωρητέον, πλὴν εἰ μὴ ὁδεύοιεν. vide Colvij notas.

In ſinus flaccidos abundante] In multis *floccidos*. *flaccidos* autem (quod hæc editio præfert) ſi *rugoſos* interpretamur, ſententia in perſpicuo erit. In veteri Onomaſt: *Flaccidus:* χαλαρός. ita *flaccidos ſinus* dixeris

quorum

quorum ſtriæ rugas imitantur. unde nec improbè Beroaldus *undante*, non *abundante* ſubſtituit. ſupra lib. 2. *Capillo fluenter undante*. Oxon: *In ſinus flavos*, quod frugis nihil bonæ continet.

In ſequiorem ſexum inſertus.] *Incertus* (ἄδηλος nempe) Alij ex Mss: malunt. mihi *inſertus* placet, ἐγκεντρισθεὶς: neque aliter enim quam *inſiticiam* intelligo, metaphorâ non invenuſtâ. Oxon: *intectus*: ut infra ſtatim: *Habitus alieni fallacia tectus*.

Tranſabij.] Infra 8. *difficultates tranſabiremus illas*. Oxon: *tranſabivi*. ut & ſupra paulo non *interijt*, ſed *interivit*. nec longinquè hîc Florent: Codex, qui *tranſivi* legit.

Mulierem &c. aſinariam] Gloſſ. Ὀνηλάτης: *aſinarius*.

Quippe cum mihi etiam tunc depiles genæ lævi pueritia ſplendicarent.]

Nondum prima genas veſtibat flore juventa.

et bene *ſplendicarent*. infra lib. 9. *Puer, adhuc lubrico genarum ſplendore conſpicuus*. Pollux 2. 4. Καὶ ἀνθοῦσαι παρειαὶ, καὶ ἰουανθεῖς, λάμπουσαι, στίλβουσαι, *&c*: Apud Ariſtoph: Theſmophor:

Τί δ' ἐστὶν ὦ παῖ; παῖδα γάρ σ' εἰκὸς καλεῖν,
Ἕως ἂν οὕτως τὰς γνάθους ψίλας ἔχεις.

Gloſſæ. *Depiles*: ἄτριχες, ψίλοι. Oxon: *Quippe enim mihi &c.* quod ni vulgato prætulerim, parum Apuleium noverim. In Apologetico. *Quippe etenim videbatur ſibi peridoneum maritum matri repperiſſe*. Cicero 4. de finibus. *Quippe habes enim à Rhetoribus &c.* et non ſemel Lucretius. vide Merceri notas ad Nonium Marcellum.

Nec ab illa tamen paternâ gloria vel mea virtute deſcivi, quanquam &c. juxta mucrones Martios conſtitutus.] Lib. 4. *Quanquam vita metas ultimas obiret, non tamen ſui noſtriq́; , vel priſtinæ virtutis oblitus*.

Habitus alieni fallacia tectus.] Eodem lib. 4. nec diſsimili argumento. *Ad reliqua fallaciâ pergimus*.

Villas ſeu caſtella, &c.] Gloſſæ. Κώμη: *villa, caſtellum, vicus*. Iſidorus 15. 2. Orig: *Vici & caſtella & pagi, ij ſunt, qui nulla dignitate civitatis ornantur, ſed vulgari hominum conventu incoluntur, & propter parvitatem*

ſui majoribus civitatibus attribuuntur. τὸ *ſeu* eſt &, ut ſupra ad lib. 1. monui.

Solus aggrediens] En *latronem ſuccinctum, de civitate in civitatem exilientem*: ut 36. 28. apud Sirachidem.

Pag: 138. Diloricatis ſtatim pannulis] Hegeſippus 1.25. *Amictu diloricato.*

Meque vobis Ducem fidiſsimum, &c: offero.] Catilina apud Saluſtium. *Vel Imperatore me vel milite utimini: neque animus neque corpus à vobis aberit.*

Si tamen non recuſatis.]

—— *Si veſtræ res eſt accommoda turbæ.*

Niſi vobis nolentibus ſuadeo: ut hîc infra locutus. Plautus Trinummo:

Bene volo ego illi facere, niſi tu nevis.

Plinius lib.3. Epiſt: 1. *Liber legitur interdum, etiam præſentibus amicis, ſi tamen illi non gravantur.*

Brevi temporis ſpatio lapideam iſtam domum veſtram facturus auream.] Alexander apud Q. Curtium: *Totum exercitum aſpicite, qui paulo ante nihil præter arma habebant, nunc argenteis cubant lectis, menſas auro onerant.* Virgilius:

Nunc te marmoreum pro tempore fecimus, at tu
Si fætura gregem ſuppleverit, aureus eſto.

Auguſtinus apud Aurel: Victorem. *Vrbem lateritiam reperi, relinquo marmoream.*

Nec mora, nec contatio.] Ex Virgilio, qui

Nec mora, nec requies. —— Æneid: 5.

Ducatum latrones, &c. ei deferunt.] In Gloſſario. *Ducatus latronum:* ἀρχὴ λῃστείας.

Veſtemq; lautiuſculam proferunt, ſumeret abiecto centunculo divite.] Videantur quæ ad Luc: 15. 22. annotavimus. Oxon: hoc modo interpungit. *Veſtemque l. p. ſumeret. Abiecto centunculo divite ſic reformatus, &c:* et continuo, & *ſingulos exoſcolatus. Proferunt ſumeret,* ut ſupra lib. 2. *porrigit bibam.* malè Colvius hîc operam impendit.

In ſummo pulvinari.] Id eſt, *in ſummo toro*, ut lib. 6. locutus.

Vinculis onuſta.] Ita *vinculis onuſtum* 1.45. apud Hegeſippum: Ammianus lib. 15. *Onuſtum catenis* dixit.

dixit. infra lib. 9. Noſter, *vinculis obrutam.*

Contorta & vituperanti nare.] Horat. Epiſt: 1. 5. *Corruget nares.* ——— Scholiaſtes. *Quoties horret aliquis, nares contracta rugam faciunt.* Idem Epiſt: 1. 19.

—— *Ad hac ego naribus uti Formido.* ———

Scholiaſtes, *Caninis vituperantium naribus.* Suidas. Ἐπέμυξεν, ἐξεμυκτήρισεν: ἦχον διὰ τῶν ῥινῶν ἐποίησεν. Heſychius. Ἀποσιμοῦν, ἀποστρέφειν, &c: *Damnare ſimo vultu* Virgilius in Moreto dixit.

Malæ conſcientiæ reatum intra me ſuſtinebo, ſi quod bonum mihi videtur diſsimulavero.] Silius Italicus.

—— *Animumq; nefas temerare ſilendo.*

Fulgentius Mytholog. 2. *Sicùt livoris nota eſt ſilere quod noveram; ita crimen non eſt enarrare quod ſentiam.*

Ego arbitror latrones quiqui eorum rectè ſapiunt, nihil anteferre lucro ſuo debere.] Arrianus 2. 26. in Epictetum. Τί κλέπτης θέλει; πρᾶξαι τὸ αὐτῷ συμφέρον. Theophylactus ad Marc. 11. Τὸ λῃστρικὸν γένος περὶ τὸ κερδαίνειν ἐπτόηται. Heliodorus lib. 1. Λῃσταῖς καὶ ψυχῶν αὐτῶν τὰ χρήματα τιμιώτερα. Ibidem de Petoſyride. Χρήματα πάμπολλα καὶ βοσκήματα τοῖς ζῶντα (Thyamin fratrem ejus) προσαγαγοῦσιν, εἰς τὰς κώμας τὰς λῃστρικὰς διαπέμπων ἐπεκήρυξεν, ὑφ' ὧν ἁλόντες οἱ λῃσταὶ, καὶ μηδὲ περὶ τὸ ζῶον τῆς μάχης τῆς μνήμης τὸ κέρδος ἀποβαλόντες &c: πολλῶν θανάτων ἐξώχησαν. Τὸ *quiqui* bene hîc à Colvio repoſitum. Gloſſarium. Οἵτινες ἂν, *quiqui.* Ibidem. Ὅ, τι ἂν: *quodquod.* et, Οἷς ποτ' ἂν, &c: *quibuſquibus*. item, Ἀφ' ὧν τινων ἂν πότε: *à quibuſquibus.* iterum. Ἅς τινας ἂν: *quaſquas*: Ἅς τινας δήποτε: *quaſquas, quaſcunq;.* ſic *quemquem* in Hecyræ fabula apud Terentium.

Sine ullo compendio indignationem veſtram exercueritis.] Sic apud Senecam 2. 4. de Clementia: *Non in compendium, ſed occidendi cauſâ occidere.*

Quin ego cenſeo &c.] Apud Terent. 5. 8. Eunucho.

Militem ego rivalem recipiendum cenſeo.

ubi Donatus: *Quod* EGO *addidit, eo dicto uſus eſt quo uti ſolent, qui plus in negotio vident.*

Cenſeo deducendam eam ad quampiam civitatem, ibique venundandam.] Horatius:

Vendere cum poſſis captivam, occidere noli.
Hegeſippus 5. 47. *Nec Romani &c. abnuebant vitæ indulgentiam, & ſtudio captiva mancipia vendendi promptiores erant ad ſalutem reſervandam.* Judas Geneſ. 37. ad fratres, de Joſepho. Τί χρήσιμον (quid compendii afferet nobis) ἐὰν ἀποκτείνωμεν τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν; δεῦτε, ἀποδώμεθα αὐτὸν τοῖς Ἰσμαηλίταις.

Nec enim levi pretio &c.] Florid. 3. *Neque enim levi pretio emit qui rogat.*

Diſtrahi poterit talis ætatula.] *In fornicem* nempe *proceſſura*, ut continuò ſubjungit. Quintilianus Declam. 340. de puerulo. *Aut ob infelices contumeliæ annos venibit in lupanar aliquod.*

Pag: 139. Condignè natalibus ſuis.] Infra heic: *Suis monſtruoſis nuptiis condignam victimamus hoſtiam.* et 10. *Providentia divina condignum exitum accepit.*

In fornicem proceſſuram.] Gloſſ. *Fornix:* πόρνη, καμάρα. lege, πόρνης καμάρα. ibidem. *Fornicaria:* πόρνη: ἀπὸ καμάρας ἡ ἵσταντα.

Hanc ex animo quidem meo conducibilem ſententiam protuli, ſed vos noſtrorum eſtis conſiliorum rerumque Domini.] Plinius lib. 1. Epiſt. 20. *Hæc eſt &c. mea ſententia, quam mutabo, ſi tu diſſenſeris.* Saluſtius ad Cæſarem de Republ: ordin: *Mihi quidem quæ mens ſuppetit eloqui non dubitabo: cæterum tui erit ingenij probare quæ vera* (id eſt, *juſta*) *atque utilia factu putes.* Cicero Famil. 16 ad Tironem. *Ita cenſeo, verum ut videbitur.* Apud Plutarchum in Sapientum Convivio. Ἐγὼ &c. ταῦτα ἀποκρίνομαι. τὸν δὲ ἄλλον ἕκαστος ἀποφαίνεσθαι δίκαιός ἐστι τὴν ἑαυτοῦ γνώμην. Chryſoſt: ad 1. Cor. 8 Ὁ συμβουλεύων λέγει τὰ περὶ ἑαυτοῦ, οὐκ ἀναγκάζων τὸν ἀκροατὴν, ἀλλ' αὐτὸν ἀφίησι (ſcribe ἀφεὶς) τὸ τῶν γινομένων αἱρέσεως κύριον. ſupra hîc lib. 5. ad Pſychen ſorores impiæ. *Iam tua exiſtimatio eſt, utrum ſororibus pro tua cara ſalute ſollicitis aſſentiri velis, &c: an ſæviſſimæ beſtiæ ſepeliri viſceribus.*

Conducibilem.] Gloſſ: *Conducibilis:* εὔχρηστος.

Ille latronum fiſci advocatus.] Quia ne indignationem ſuam ſine compendio exercerent conſilium dederat. In Oxon: *Ille latronum frugi conſiliator.*

In diutina deliberatione cæteri cruciantes morâ conſilij mea præcordia, imò miſerum ſpiritum &c.] Feſtus. *Cogitatio &c. longa ejuſdem rei agitatio in eadem mora conſilij explicandi.* Ammianus lib. 26: ex Apuleio noſtro. *Gradum ſenſim referentes, moris diuturnis excruciabant.* repono, ex Auctore noſtro *me diutinis e.* ſic infra hîc lib: 8. *Mora diutina commoti.* *Cruciantes ſpiritum meum*, eſt quod Act: 21. Τὴν καρδίαν μου συνθρύπτοντες.

Libenter tandem novitij latronis a. ſ.] Oxon: *Libentes tam boni novitij l: a. ſ.*

Quin igitur (inquit) ſupplicatum Marti Comiti pergimus?] De Thyami, etiam latronum Duce, lib. 1. Heliodorus. Τὸν ὑπασπιστὴν ἱερεῖον ἄγων (l. ἀγὼν) προσίεται, ὡς ἂν θεοῖς ἐγχωρίοις ἐναγίζοντες, ὅπλα τῆς μάχης ἄρχειν.

Epulas Saliares comparaturus.] Ita clare etiam in Oxon: Ms.

Aram ceſpite virente Marti Deo faciunt.] Virgilius, ubi de Turno & Ænea.

In medioq; focos, & Dijs communibus aras
Gramineas. —— ubi Servius: *Gramineas, quia & de bello res agitur, & Marti ſacrificatur, cui gramen eſt conſecratum, quod ſecundum Plinium in Natur: Hiſtoria, humano cruore procreatur.* *Ceſpite virente aram* heic, ut apud Jul: Capitolinum *ara ceſpititia*, & in l. 12. Cod: Theod: de Pagan: &c. *erecta effoßis ara ceſpitibus.* Oxonienſis, vulgatis melius, *Aramq;* &c.

Grandem hircum, annoſum & horricomem Marti Pag;
&c: victimant.] Heliodorus 2. Κριὸν ἕνα τῶν ἡγεμόνων 140.
καλλιθύσαντες. In Epiſtola Smyrnenſis Eccleſiæ, de Polycarpo. Προσδεθεὶς ὥσπερ κριὸς ἐπίσημος ἐκ μεγάλου ποιμνίου, εἰς προσφορὰν &c: Bene autem poſt *hircum pragrandem*, dixit *victimant*. Gloſſarium. *Victima:* τὰ μεγάλα θύματα. bene & *annoſum*. Iſidorus 12. 1. *In victimis etiam ætas conſiderabatur.* commodè & *Marti* additum. Servius ad Æneid. 3. *Ratio victimarum fit pro Numinum qualitate.* Idem ad 9. *Singulis Numinibus certa ſunt dona quæ offeruntur: unde eſt,*

—— *Strueremve ſuis altaria donis:* id eſt, *proprijs*. *Horricomem*, Φριξότριχα: ut in Gloſſario redditur.

Non modo &c: expeditionum prædarumq́; , verum etiam voluptatum veſtrarum Ducem me ſtrenuum ſentire debetis.] Suidas de P. Æmilio. Ἔλεγε τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς εἶναι, τῷ τε πολέμῳ κρατεῖν, καὶ ταῖς παρασκευαῖς τῶν συμποσίων ἐπιμελεῖς τε καὶ φιλοτίμους φαίνεσθαι. Propriè autem *voluptatum* dixit. Firmicus. *Faciet popinarios, & qui alienarum voluptatum curâ ſollicitudinemq́; ſuſtineant.* Galienus apud Trebellium Pollionem. *Ecquid habemus in prandio, ecquæ voluptates paratæ ſunt?* Gellius 2.1. de Socrate. *Parcendiq́; moderandiq́; rationibus dicitur & à voluptatum labe caviſſe, & ſalubritates corporis retinuiſſe.* ſic 19.2. *guſtus voluptatem* dixit. Terentius 3.1. Eunuchi.

Tum me convivam ſolum abducebat ſibi.

ubi Donatus: *Hoc ſupererat*, (ita enim, non *ſuperat* legendum) *ut qui eſſet miniſter magnarum rerū, &c: voluptatum quoque Regis particeps eſſet.* In tribus (quorū unus eſt Oxonienſis) Mss. male *expoſitionū* legitur. Onomaſt: vetus: *Expeditio:* στρατεία. Gloſſæ. Ἔξοδος εἰς πόλεμον, *expeditio.* Item: Ἡ εἰς πόλεμον ἔξοδος: *expeditio.* Inſtit: de milit: teſtam. §. ſed & ſi. *In expeditione degens.* et ibid. §. 1. *Cum in expeditionibus occupati ſunt.*

Gnaviter cuncta præminiſtrat.] Gloſſæ. *Navus:* ἔμπρακτος, ἐντρεχής, εὐκίνητος.

Verrit, ſternit, coquit, tuceta concinnat, apponit ſcitulè] Πῦρ ἅψας, καὶ ἐνθεὶς τῶν σκευῶν ὅσα πρὸς τοῦτο χρηστὰ, καὶ πρὸς τὴν δαῖτα ἄφθονα παρέχων, καὶ μάλα αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπιταρέχων, ut apud Philoſtratum in Iconibus ille. *Scitulè* (quod & in Oxonienſi & aliis) Beroaldus ex conjecturâ repoſuit. ſic ſupra lib. 2. *ſcitulè miniſtrare.* in Vicentina autem, & alijs editionibus veteribus *ſatule* excuſum; unde *ſatulle* Colvius, cujus notas adi. ita *ſatulle apponere*, erit quod in Philoſtrati verbis παρέχειν ἄφθονα. Pro *concinnat*, Oxon: & Ms. alius *concremat.* de quo ulterius diſpiciendum.

Poculis crebris grandibuſque ſingulos ingurgitat.] Gellius 15.2. *Crebris & ingentibus poculis omne ingenium ingurgitabat.* ſic *pocula ingentia* apud Senecam 3. 33. de Ira: quibus oppoſita apud Ciceronem in de Senectute, *rorantia & minuta pocula.*

Interdum tamen &c.] Id eſt, *interdum autem*, ut paſsim in Apuleio.

Quæ

Quæ poſcebat uſus.] Arnobius 1. *Omnia quæ uſus poſceret.*

Ad puellam commeabat aſsiduè, parteſq; ſubreptas &c offerebat hilaris.] Eſdræ 4. *Λαμβάνει ἄνθρωπος τὴν ῥομφαίαν ἑαυτοῦ, καὶ ἐκπορεύεται εἰς ἐξόδειαν ληστεύειν καὶ κλέπτειν: καὶ ὅταν κλέψῃ καὶ ἁρπάσῃ καὶ λωποδυτήσῃ, τῇ ἐρωμένῃ ἀποφέρει.* Petronius. *Delectatus miles & forma mulieris, & ſecreto, quicquid boni per facultates poterat coëmebat, & prima ſtatim nocte in monumentum deferebat.* Oxon: heic, *ſublectas.*

Et prægustatas &c. potiones] Ex Seneca Hieronymus. *Potionemq; nullam niſi alternis tactam labris vir & uxor hauriebant.*

Promptis ſuaviolis adlubeſcebat.] Lib. 2. *Patentis oris inhalatu cinnameo, & occurſantis lingua illiſu nectareo prona lubidine adlubeſcenti.*

Hem! oblita es nuptiarum?]

——— Iamne flammatum geris

Amore ſubito pectus, & Venere nova?

Tuiq; mutui cupitoris?] *Qui voluntate mutua tibi mancipatus erat*, ut lib. 2. loquitur.

Et illi neſcio cui recenti marito quem tibi parentes junxerant &c:] Catullus.

Virginitas non tota tua eſt, ex parte parentum eſt,

Tertia pars patri data, pars data tertia matri:

Tertia ſola tua eſt.——— Supra lib. 4. *Parentum conſenſu maritus nuncupatus.*

Hunc advenam] Terent. Andr. *Hanc peregrinam.* ubi Donatus: *HANC cum contemptu dictum.*

Cruentumq; percuſſorem.] Infra hîc, *Abactorem indubitatum, cruentumq; percuſſorem.* et 9. *cruentus, & exercitatus percuſſor.* Gloſſæ. *Percuſſor: σφάκτης*, ſic legendum enim.

Nec te conſcientia ſtimulat?] Lib. 8. *perpetuæ conſcientiæ ſtimulum.*

Scortari tibi libet?] Oxon: *licet.*

De verbis eorum quibuſdam dubijs, ſed non obſcuris prudenti aſino, cognoſco &c.] Oxon: & duo alij Mss, *ſed non obſcuris, prudens aſinus cognoſco &c:* τὸ *prudens* heic epitheton temporale eſt: nec permittit enim noſtri

aſini verecundia perpetuum intelligi. infra lib: 9. *Ipſe gratas gratias aſino meo memini, quod me ſuo celatum tegmine, variјſq; fortunis exercitatum, & ſi minus prudentem, multiſcium certe reddidit.*

Contempta mea præſentiâ.] Lib. 9. *Dum præſentiam meam parvi facientes, liberè quæ volunt omnes & agunt & loquuntur.*

Pag: 141. Inſtantia validiore &c] Gloſſ: Ἔπιξις: *inſtantia*, &c. lege Ἔπειξις, ab ἐπείγω. Gloſſæ aliæ: *Inſtantia: σπȣδὴ*, &c. ἔνστασις, ἔπειξις.

Vinum jam immixtum &c; ſaucijs illis, & crapula vinolentiaq; madidis, ipſe abſtemius non ceſſat impingere.] *Immixtum*, eſt *merum*, ἄκρατον. Nicolaus Damaſcenus de Parſonda, & Nanybri cauponibus. Οἶνον ἥδιστον πίνειν ὑπέχεον ἀκρατέστερον, ἐπίτηδες ὡς μεθυσθείη. *Crapula vinolentiaq; madidis*, eſt quod Luc. 21. 34. ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ βαρυνομένοις. *Mero ſaucios* dixit & 24 Juſtinus. *à vino fatigatos* Interpres vetus Iudith: 13. 2. *Abſtemius* malè abeſt ab Oxonienſi Ms: Suidas. Κλεψιποτῶ: τὸ, φειδόμενος πίνω, καὶ τὸν συμπότην φενακίζω. Αὕτη γε μὴν κλεψιποτοῦσα, καὶ σωφρονοῦσα, &c: id eſt, (ut hic Noſter) *ipſa abſtemia.* Tibullus.

> *Sæpe mero ſomnum peperi tibi, at ipſe bibebam*
> *Sobria ſuppoſita pocula victor aqua.*

vide Iudith: cap. 12. in fine.

Non ceſſat.] Gloſſ. Οὐ διαλείπει: *non ceſſat*, &c.

Cuncti deniq, ſed prorſus omnes vino ſepulti jacebant.] Scripſerim, *ſed & prorſus omnes* &c. Servius in ſchedis Fuldens: *Cicero ſæpe ait, cuncti atq; omnes: quia omnes non ſtatim ſunt cuncti, niſi iјdem ſimul ſint juncti.* Claudianus.

> *Hujus pacificis debemus moribus omnes,*
> *Quod cuncti gens una ſumus.*——

Apud Caſsiodorum 5. 16. *Et ob id omnibus poſſunt eſſe gratiſsima, quia cunctis profutura noſcuntur.* ſic ſupra lib. 3. *Et ſingulis & univerſis. Sepulti* heic, ut apud Senecam Epiſt. 12. *Cum vino &c: ſepeliſſet ſe.* Virgilius.——*Cuſtode ſepulto.* Servius: *Dormiente ſine pulſu. ſine motu. Iacebant* autem Latiniſsimè dictum. Interpres vetus Iudith. 13. 4. *Porro Holofernes jacebat in lecto, nimia ebrietate ſopitus.* Virgilius 6. Ecloga. *St-*

Silenum pueri ſomno vidêre jacentem,
Inflatum heſterno venas, ut ſemper, Iaccho.

Idem Æneid. 3. de Polyphemo.——*Vinoq; ſepultus,*
Cervicem inflexam poſuit, jacuitq; per antrum.
ubi Servius: *Verbum* jacuit *de Varrone mutuatum eſt, qui ait in lecto temulentos jacere, ſobrios cubare conſueſcere.*

Vino ſepulti &c] Gloſſ: *Sopor è vino: κάρος ἐξ οἴνου.*

Parati morti.] Ad omnes injurias expoſiti, ut & de ebrio illo lib. 8. loquitur. ἔκδοτοι ὑπὸ τοῦ ὕπνου, ut 6. 14. Antiquit: apud Ioſephum. Claudianus.

——*Largo ſopita Lyæo*
Caſtra ſubit: pereunt alij dum membra cubili
Tarda levant, alij letho junxere ſoporem.

Paratos morti heic, ut apud Tacitum Annal: 14. *inceſto parata.* & Annal: 15. *arguenti paratus.* ita enim cum Faërno legendum non auſim dubitare. Verba Taciti: *Prior Natalis totius conjurationis magis gnarus, ſimul arguenti* (vel, ſi malueris, *urgenti* Neroni) *paratior, de Piſone primum fatetur, &c.* In excuſorum nullo non legitur, *arguendi peritior.*

Tunc nullo negotio artiſsimis vinculis impeditis &c: illis,] Nimirum,

——*Facilis victoria de madidis, &*
Blaſis, atq; mero titubantibus.——*Nullo negotio,* eſt ἀπονητὶ, μετ' εὐκολίας, ὥσπερ ἐν σαγήνῃ λαβών: ut Chryſoſtomus in *de Iuramento* locutus. ἄνευ πολέμοιο, Nonnus in Dionyſiacis dixit: cujus verſus ob ſimilitudinem argumenti merentur apponi.

Καὶ σφίσι λοίγιος ὕπνος ἐπέχραεν, ἀκλινέες δὲ
Ἔχατα βακχευθέντες ἐπωδυνάζοντο βοείαις.
Ἄλλοι δ' ἀστρέπτοισι κατεκλίνοντο κονίαις,
Νωθρὸν ἐπιτρέψαντες ἀκινήτῳ δέμας ὕπνῳ:
Βάκχαις ἀδρανέεσσιν ἐλώρια καὶ Διονύσῳ.
Τοὺς δὲ δίχα πτολέμοιο καὶ εὐθήκτοιο σιδήρου
Δούλιον ἐς ζυγόδεσμον ἐληΐσσαντο γυναῖκες
Βεβρομένοις μελέεσσι, καὶ ἀντιβίων ὑπὲρ ὤμων
Ὡς νέκυες ζώοντες ἐλαφρίζοντο μαχηταί.

Loquitur de Indis poſt potum medicatum fluvium a Baccho ſubingatis. Siſenna apud Nonnium. *Inermos armati,*

armati, impeditos expediti, ſine ullo ſuorum vulnere cunctos interficiunt.

Quam ſimul acceſsimus, tota civitas ad votivum conſpectum effunditur.] Apud Athenæum Deipnoſ: 5. Poſidonius Apamæenſis. Καὶ χεδὸν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν ἐκδοχὴν αὐτοῦ ἐξεκέχυτο. ſupra lib. 3. *Ac dum primum angiportum inſiſtimus, ſtatim civitas omnis effuſa, mira denſitate nos inſequitur.* Theodorus Prodromus.

——Ἡ γε μὲν πόλις,
Ἐπεὶ τὸ ξυμβὰν καὶ πλέθμιον μάθοι,
Ἐξῄεσαν ξύγκλυδες ἐκ τῶν δωμάτων.

Ioſephus bell: Iud: 7. 22. de nobilibus Romanis, Veſpaſiano è Iudæa Romam adveniente. Οὐκέτ' ἀνεκτὸν ἦν ἀναμένειν, ἀλλὰ πορρωτάτω τῆς Ῥώμης αὐτῷ προσεντυχεῖν ἔσπευδον: οὐ μὴν, οὐδὲ τῶν ἄλλων τις ἠνείχετο τῆς ἐντεύξεως τὴν ἀναβολὴν, ἀλλ' οὕτως ἐξεχέοντο πάντες ἀθρόοι, καὶ πᾶσιν εὐπορώτερον καὶ ῥᾷον ἐδόκει τοῦ μένειν τὸ ἀπιέναι: ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὀλιγανθρωπίας αἴσθησιν ἰδίαν: (malim ἰδίας:) ἥσσω γὰρ ἦσαν ἐλάττους τῶν ἀπιόντων οἱ μένοντες. Chryſoſtomus Homil: de Babyla. Καὶ γάρ ποτε ἡνίκα ἀπὸ τῆς Δάφνης ἐπανῄει, πᾶσα μὲν ἡμῖν ἡ πόλις εἰς τὴν ὁδὸν ἐξεχύθη.

Procurrunt parentes, affines, clientes, alumni, famuli, læti, faciem gaudio delibuti] Infra lib. 11. *Confeſtim deniq; familiares ac vernulæ, quiq; mihi proximo nexu ſanguinis cohærebant, &c: repentino lætati gaudio &c. ad meum feſtinant ilico diurnum reducemq; ab Inferis conſpectum.* quo loco *vernulas* vocat, quos hîc *alumnos*. Gloſſæ. *Alumnus:* οἰκότροφος, &c.

Gaudio delibuti.] Iſidorus Orig: lib. 10. *Delibutus, de oleo unctus, &c: hinc & delibutum gaudio, id eſt, perfuſum, vel plenum.* ſupra heic lib. 3. *Lætitiâ delibuti.*

Pompam cerneres omnis ſexus & omnis ætatis.] Pollux Onomaſt: 9. 8. Οὐδεὶς οὕτω γέρων ἢ παῖς ὅστις αὐτὸν οἴκοι κατεῖχεν. Juſtinus lib: 5. *Non pueros imprudentia, non ſenes debilitas, non mulieres ſexus imbecillitas domi tenet.* Paulinus in Ambroſij funere. *Erat exequiarum turba innumerabilis, totius dignitatis, totiusq; ſexus,*

omniumq;

omniumq; penè ætatum. Chryſoſtomus ubi ſupra. Κεναὶ μὲν ἀγοραὶ ἀνδρῶν, κεναὶ δὲ γυναικῶν ἦσαν αἱ οἰκίαι. ἔρημοι δὲ παρθένων οἱ θάλαμοι: οὕτω καὶ ἡλικία πᾶσα καὶ φύσις ἑκατέρα τῆς πόλεως ἐξεπήδησαν. Poſidonius jam dicto loco. Συνέτρεχον ἐπὶ τὴν θέαν ταύτην, ἄνδρες, γυναῖκες, παῖδες.

Theod: Prodromus.

> Ἀνδρῶν, γυναικῶν ὄχλος, ἡβῶντες νέοι,
> Γηρῶντες, οὐ γηρῶντες, εὐτυχὴς, πένης,
> Γερόντων ὅμιλος, παρθένοι, οὐ παρθένοι, &c.

Hercle memorandum ſpectamen.] Lib. 6. *Videt hercle memorandi ſpectaculi ſcænam*, et 8. *Cerneres non tam hercle memorandum quam miſerandum etiam ſpectaculum.*

Hilarior pro virili parte] Ovid: Triſt: 5. 12.

> —— *Laudes Cæſar pro parte virili*
> *Carmina noſtra tuas qualiacunq; canunt.*

Proflatiſq; naribus.] Gloſſæ. Ἐκφυσῶ: *efflo, proflo.* Virgilius.

> —— *Proflat de naribus ignem.*

Rudivi fortiter, imò tonante clamore perſonui.] Lucianus Baccho. Ὁ τοῦ Σειληνοῦ ὄνος ἐνυάλιόν τι ὠγκήσατο. quod ὀγκᾶσθαι μάλα τραχὺ καὶ καταπληκτικὸν Idem in Piſcatoribus vocat. Virgil: 4.

> *Tercentum tonat ore Deos.* ——

Servius: *Aut quia &c: aut, tonat, clara voce, & cum fiducia invocat.*

Colligatos adhuc vino magis quam vinculis &c.] Chryſoſtomus Homil. de Ebrietate. Ἅπαν καταδεσμοῦντες τὸ σῶμα, ἀλύσεως σιδηρᾶς χαλεπωτέρᾳ, τῇ τῆς μέθης &c.

Colligatos vino] ſic μέθῃ συμποδίζων τινὰ Plato 6. de Republ.

In proximas ſupinas præcipites dedere.] Lib. 4. *Per altiſſimum præceps in vallem proximam etiamnunc ſimul ſpirantem præcipitant.*

Suis ſibi gladijs obtruncatos reliquere.] Hegeſippus 4. 32. de Vitellio. *Perimitur in media urbe, vina & ſanguinem fundens.* Petronius.

> ——*Hic graves alios mero*
> *Obtruncat; & continuat in mortem ultimam*

Som-

Somnos. ——— De Siſarâ a Iaële occiſo, Iudic: 4. 14. *Soporem morti conſocians defecit.* Claudianus.

——*Alij letho junxere ſoporem.*

Tali vindicta læti &c.] Infra hoc lib: *Vindicta &c: gratulabar.* Virgilius.

Et tandem læti ſociorum ulciſcimur umbras.

Pag: 142. Civitatem revenimus.] Oxon: *revertimus.*

Publica cuſtodela] Quæ Tacito Annal. 3. *publica cuſtodia.* vide ad Act: 5. 18. notata.

Enim me, ſoſpitatorem ſuum nuncupatum, matrona prolixè curitabat.] Gloſſ: *Prolixè, &c:* ἀντιπαρχως. fortaſſe ἀρκετῶς legendum. Variant hoc loco & editi, & Mss: Oxonienſis, *matrona quiritabat:* quæ, ſi τὸ *nuncupatum* abeſſet, ſatis commoda lectio. quiritabat me ſoſpitatorem ſuum. i, e, prædicabat, ſingulis inſtrepebat, hoc & olim Beroaldo placuit.

Præſepium meum paſsim hordeo repleri jubet.] Lib. 9. *Cibarijs abundanter præſepium inſtruxit.* Ovidius.

——— *Plenum ad præſepe juvenci.*

Tibullus. ——— *Nunc ad præſepia debent*
Plena coronato ſtare boves capite.

Hinc πολυτελὴς καὶ φατνωματικὴ παραδοχὴ in Plutarchi Apophthegm: vide Suidam, verbo Ὄνος πρὸς ἄχυρα: & Heſych: in Στατὸς ἵππος, et Καπανικὰ πυρά.

Fœnumq; camelo Bactrino ſufficiens.] Vide 1. 10. §. 8. Iul: Pollucem.

Diras devotiones imprecere.] Lib. 9. *Diras in eum devotiones deprecata.* Servius ad Æneid: 4. *Iam utitur (Dido) imprecationibus, i: e: devotionibus: unde devotor & devotrix dicitur, qui imprecatur.*

Largiſsimæ cœnæ reliquijs rapinisq; canes omnes ineſcatos atq; diſtentos.] Ambroſius Serm: 33. *Videas in nonnullorum domibus nitidos & craſſos canes diſcurrere, &c:* Canis apud Phædrum.

———*De menſa ſua*
Dat oſſa Dominus, fruſta jactat familia,
Et quod faſtidit quiſq; pulmentarium.

Ineſcatos hic, *repletos:* quia eſcis nempe ſolent corpora repleri.

repleri. hinc infra 9. metaphoricῶς, *odore ſulphuris ineſcatus,*

Quoad ſummos illi promitterent honores habituri mihi.] Pro, *ſe habituros mihi.* ſic Taciti Ann: 15. *Foſſam depreſſuros promiſerant.* Virgilius. —— *Senſit medios delapſus in hoſtes.* ubi Servius Fuldens: *Senſit in medios ſe hoſtes eſſe delapſum.* ut Horatius. ——*Dignis ait eſſe paratus.* pro, *ait ſe dignis paratum eſſe.* Catullus.

Ait fuiſſe navium celerrimus.

Conſilium datur] Sic 1. Cor: 12. 25. γνώμην διδόναι.

Placuerat uni, domi me concluſum.] Virgilius.

Aut intus clauſos ſatura ad præſepia ſervant.

In vetere Onomaſtico: *Concludo:* συγκαταχλείω. Oxon: & Palat: Ms. *Placuerat quidem Dominæ concluſum &c:* cui ne poſſim lectioni acquieſcere obſtat ſequens illud, *Sed obtinuit alius, &c.* Antitheſis vocum *uni* & *alius* vulgatam lectionem ſtabilit.

Otioſum &c. ſaginari.] Lib. 6. argumento ſimili: *Inter cibos delicatos & otium profundum.* Horatius.

—— *Bovemq; Diſiunctum curas.*——

ubi vetus Scholiaſtes: *Otioſum paſcis.* Apud Phædrum lupus.

Quanto eſt facilius mihi ſub tecto vivere,
Et otioſum largo ſatiari cibo!

Rureſtribus campis.] Lib: 8. *arva rureſtria* vocat.

Daturus Dominis inſcenſu generoſo multas mulas alumnas.] Philo 2 de legg: ſpecial: Ὄνους ἱπποβρεμηγίθεις, οὓς προσαγορεύουσι κήλωνας, ἀναστρέφουσιν, ἵνα ταῖς θηλείαις ἀναβαίνωσι πώλοις.

Evocato armentario &c:]

——*Cui tradita cuncta*
Armenta, & late cuſtodia credita campi.

Onomaſticon vetus. *Armentarius:* ἀγελάρχης.

Gaudens lætuſq;.] Supra hoc libro, *Læti & gaudentes.*

Sarcinis & cæteris oneribus jam nunc renunciaturus.] Poſt nempe inſignem honorem ſalvam virginem reportandi. etiam hodie, camelus qui quotannis Mecham donaria Regis Turciæ portat, ex eo nun-

nunquam tempore ullâ ſarcinâ gravatur. τὸ *oneribus* (quod & in Oxonienſi legitur) bene additum fuit ex Palatino Codice.

Veris initio pratis herbentibus roſas utiq; reperturus aliquas.] Infra lib. 10. *Planè tenui, ut potui, ſpeculâ ſolabar clades ultimas, quod ver in ipſo ortu jam gemmulis floridis cuncta depingeret, &c: & commodum dirupto ſpineo tegmine ſpirantes cinnameos odores promicarent roſæ.* Horatius.

Mitte ſectari roſa quò locorum
Sera moretur.

ubi vetus Scholiaſtes: *Vetat puerum roſas, quæ jam peracto vere inveniri non ſolent, ſtudioſè quærere.*

Subibat me tamen illa etiam frequens cogitatio.] Oxon. et duo alij Mss: *S. m. tum illa etiam ſequens cogitatio.*

Honoribuſq; plurimis aſino modò tributis.] Non hanc damnaverim ſcripturam, prætulerim tamen *aſino meo tributis*, quam & nonnulli editi & Codex Oxon: exhibent. Infra lib. 9. *Ipſe gratas gratias aſino meo memini.* et 11. *Ad illum locum pervenimus, in quo meus pridie ſtabulaverat aſinus.* ſic in eodem libro, *Redde me meo Lucio.* et 10. *Roſæ, quæ me priori meo Lucio redderent.*

Pag: 143. Molæ machinariæ ſubjugum me dedit] Columella de hoc genus animalibus. *Iam verò molarum & conficiendi frumenti pene ſolennis eſt hujus pecoris labor. Subjugum me dedit*, (inquit:) intra lib. 9. *Subjungi machina novitium clamabat aſinum.* In vetere Onomaſtico: *Subjugalis:* ὑποζύγιος. Gloſſæ. Ὑποζύγιον: *jumentum, ſubjugium.* ſcribe, *jumentum ſubjugum.* Heſychius. Ὑποζύγια κτήνη, τὰ ὑπὸ τὸν ζυγὸν: καὶ τὰ ὑπόζωμα (fortaſſe καὶ τὰ ζῶα) πάντα τὰ ἐζευγμένα.

Nec mihi miſero ſtatuta ſaltem cibaria pro tantis præſtabantur laboribus.] Infra lib. 9. *Matutinò lutum nimis frigidum, geluq; præacuta fruſta nudis invadens pedibus enitebar: ac ne ſuetis ſaltem cibarijs meum ventrem replere poteram.* Jure autem hoc aſinus conqueritur, cum, ut virga & onus portio ejus, ita & cibaria. vide 33. 25. Sirachidem. Δούλῳ μισθὸς τροφή. Ariſtoteles

in

in Oeconomicis dixit. Seneca lib. 3. de Benef. *Eſt aliquid quod Dominus praſtare ſervo debeat, ut cibaria &c.* Theano de ſervis loquens. *Δικαία χρῆσις, ἵνα μήτε διὰ τὸν κόπον κάμνωσι, μηδὲ ἀδυνατῶσι διὰ τὴν ἔνδειαν.* vide Proverb: 31. 15. Matth. 10. 10. Coloſſ: 4. 1. l. 22. et l. 50. ff: de *oper: libert:*

Laborioſæ machinæ attrito.] Infra lib. 9. *Pectora copula ſpartea triturâ continuâ exulcerati.* exempla locutionis jam ab alijs adducta.

Furfures apponebat] Suum, non jumentorum pabulum. Plaut: Capteiv:

——*Piſtores ſcrophipaſci, qui furfure alunt ſues.*

Incretos] Vide Beroaldum.

Vicinorum etiam frumenta &c] Oxon: *frugamenta*: quam vocem nondum alibi reperij.

Talibus ærumnis edomitum novis Fortuna ſæva cruciatibus tradidit.] Infra hîc. *Fortuna meis caſibus pervicax &c. novas inſtruxit inſidias.* Item. *Fortuna meis cruciatibus inſatiabilis, aliam denuò mihi peſtem inſtruxit.* Apud Virgilium.

Nunc eadem fortuna viros tot caſibus actos
Inſequitur. —— Apud Achillem Tatium ille lib. 6. *Ἐμοὶ δὲ ἡ συνήθης Τύχη πάλιν ἐπιτίθεται, καὶ κατ᾽ ἐμοῦ δρᾶμα καινὸν συντίθεται.* In veteri Mimo.

Fortuna obeſſe nulli contenta eſt ſemel.

apud Nonnium Ennius. *Heu mea fortuna, ut omnia in me conglomeras mala! Edomitum ærumnis,* ut apud Servium (Æn: 2.) *ærumnis victum.* Catonis hoc loco locum opportunè corrigamus. *Adverſa* (inquit) *res ſe domant, & docent quid facto opus ſit.* ita omnes Gellij editiones mihi viſæ exhibent; legendum, *adverſa res edomant, &c.* habemus ſimilem ſententiam in his Livij lib: 5. *Adverſa res admonuerunt religionum.* & his Lucretij:

——*Multoq; in rebus acerbis*
Acrius advertunt animos ad religionem.
Quò magis in dubijs homines ſpectare periclis
Convenit, adverſiſq; in rebus noſcere qui ſint.

item his Aurelii Victoris. *Conſtat ſanctos prudenteſq; ſenſu mali prudentiores fieri: contraq; expertes ærumna-*

rum, dum opibus ſuis cunctos æſtimant, minus conſulere. Idem alibi. *Perditæ res ſubigunt recta conſulere.*

Fortuna ſæva.] Lib. 5. *En orba, & ſæva &c: Fortuna.* et alibi. *Fortunæ ſævitatem meæ.*

Scilicet, ut &c: domi foriſq; fortibus factis adoreæ plenæ gloriarer.] Seneca lib: cur bonis viris &c: *Fortuna fortiſſimos ſibi pares quærit, quoſdam faſtidio tranſit.*

Mandati dominici ſerius auſcultator] Ex vocibus *aliquando* & *tandem*, quæ ſequuntur, legendum, quantum ego video, *ſerus auſcultator.* imo & ſic ſcriptum reperi in Cod: Oxonienſi.

At ego tandem liber aſinus &c] Virgilius.

Tandem liber equus, campoq; potitus aperto.

Tripudians, graduq; molli geſtiens] Georg. 3.

Altius ingreditur, ac mollia crura reponit.

ubi Servius: *Cum exultatione quadam incedit.* Κυδρῷ σχήματι καὶ ὑγροῖν σκελοῖν γαυρούμενος φέρεται, Xenophon in *de re equeſtri* dixit.

Equas opportuniſsimas jam mihi futuras concubinas deligebam.] Apud Plautum Mil: glor:

Ad equas fuiſti ſcitus admiſſarius.

In his autem cum proximè præcedentibus, puto exprimi geſtum illum quem τὸν εἰς τὰς θηλείας σχηματισμὸν l. 11. §. 13. Julius Pollux vocat. cuius loci aut ego intellectu, aut Interpres Latinus falſus. *Deligebam* eſt *eligebam*: In veteri Onomaſtico. *Deligo*, ἐπιλέγομαι.

Sed hæc etiam ſpes hilarior in capitale proceſsit exitium.] Vide ſub initium libri 9. adnotata.

Ob admiſſuram Veneream paſsim ſatiati ac diu ſaginati.] Columella 6. 27. *Roborandus eſt largo cibo, & appropinquante vere hordeo ervoq; ſaginandus, ut Veneri ſuperſit, &c.* Varro 2. 8. de re Ruſt: *Hos* (aſinos) *paſcimus præcipuè fæno atq; hordeo: atq; id ante admiſſuram largius facimus.* Onomaſticon vetus, *Admiſſura*: ὀχεία. Gloſſarium. Βίβασις: ἡ ὀχεία: *admiſſura.* ibidem. Ὀχευτὴς: *admiſſarius.* ita *equus admiſſarius* Sirachidis 33. 6. apud Latinum Interpretem: ut rectè pro *emiſſarius* reſtituit æternum deflendus hono-

honorandusq́; Vir H: Grotius. τὸ *Veneream* ex Fulvij Ms. Schopp: & Wowerius depromſerunt. habebant veteres editiones, *admiſſuram veterem:* Oxon: Ms. *venerem:* quod merum præcedentis vocis interpretamentum eſt. ego omnia iſta inducenda crediderim, legendumq́; *ob admiſſuram paßim ſatiati &c.*

Et utiq́; quovis aſino fortiores] Lib. 9. *Canes rabidos & immanes: quibuſuis lupis & urſis ſæviores.*

Nec hoſpitalis Jovis ſervato fœdere.] Lib. 3. argumento parili. *Sed, proh Iupiter hoſpitalis! &c: præclarus ille vector meus cum aſino capita conferunt, &c: utq; me præſepio videre proximantem &c: infeſtis calcibus inſequuntur.*

Arduus capite] Virgil: de equo.

——— *Campo ſeſe arduus infert.*

Arduus capite, & ſublimis vertice.] Ita γαῦρον καὶ ὑψαύχενα ἵππον, Orat. 2 Themiſtius. & ἐριαύχενας ἵππους Iliad. λ. Homerus. Pro *vertice* (quod omnes editos, imo, quod ſciam, omnes Manuſcriptos inſedit) puto *cervice* reponendum. Silius Ital: de generoſo pullo.

——— *Inſignis multa cervice.* ———

Virgilius 11. ——— *Arrectiſq; fremit cervicibus altè.*

Infra hîc de ſeipſo. *Arduaq; cervice ſublimiter elata, lorum quo tenebar, abrumpo.*

Primoribus in me pugilatur ungulis.] Lactantius de animalibus loquens: *Alia eorum &c: ſuffulta ungulis, vel inſtructa cornibus. Primoribus*, eſt, *prioribus*, ἐμπροσθίοις. ſic ὁπλὰς ἐμπροσθίους μετεωρίζειν lib. 3. apud Agathiam Scholaſticum: &, ὁπλὰς ἐμπροσθίους ἀνασείειν 2. 3. 25. Maccabaicæ hiſtoriæ. Anacreon.

Φύσις κέρατα ταύροις,
Ὁπλὰς δ' ἔδωκεν ἵπποις.

Xenophon Παιδ: β. Ἐπίσταται ὁ βοῦς κέρατι παίειν, ὁ ἵππος ὁπλῇ, &c:

Hinnitu maligno &c.] Hinnitu quem infeſta rabies, non propitia voluntas ciebat. κατὰ φύσιν enim *hinnitum* equis *hilarem* in Excerptis Floridorum tribuit.

Remiſsis auribus] *Remulſis* Vicentina editio, & non unus Ms. fruſtra fuerunt illi qui *remißis* maluerunt. Pag: 144.

 ſupra

ſupra lib. 1. *Aures* (equi) *remulceo.* Caſsiodorus 7. 15. de Equis. *Criſpatis naribus, ac rotundis & conſtrictis membris, auribuſq; remulſis.* de lupo Virgilius.

——Caudamq; remulcens Subjecit pavitantem utero——

ſupra libro 3. in re ſimili, *dejectis auribus furere* vocavit Noſter. nec tamen ad mentem Colvij hoc in loco *demiſſis* ſcribendum. quid ſit *demittere aures*, in promptu eſt ex notiſsimo illo:

Demitto auriculas ut iniquæ mentis aſellus.

quod quam huic loco alienum, quis ille qui neſcire fatebitur?

Qui miſeros hoſpites ferinis equis ſuis &c:] De Eodem Ovidius.

Quiq; ſuis homines pabula fecit equis.

vide præter alios Servium ad finem 1 Æneid: *Ferinis equis:* quia ut feræ hominum carnes vorabant.

Rurſus molares illos circuitus requirebam.] Apud Horatium.

Obſecro & obteſtor, vitæ me redde priori.

De delicijs humanorum votorum Maximus Tyrius. Εἴ τις θεῶν, ὥσπερ ἐν δράματι ὑποκρίνεται, ἀποδύσας ἑκάστου τοῦ παρόντος βίου καὶ σχήματος, μεταμφιέσει τὰ τοῦ πλησίον, αὖθις οἱ αὐτοὶ ἐκεῖνοι ποθήσουσι μὲν τὰ πρότερα, ὀδυροῦνται δὲ τὰ παρόντα. Lactantius cap. 3. de Opific: Dei. *Magniſq; clamoribus conditionem priſtinam flagitant.* Arrianus Epictetæorum 3. 16. de eo qui è ſervitute in libertatem & divitias evaſerat. Πεφίληκε παιδισκάριον, καὶ δυστυχῶν ἀνακλαίεται, καὶ τὴν (προτέραν) δουλείαν ποθεῖ. adeo verè Eubulus.

Πολλοὶ φυγόντες δεσπότας, ἐλεύθεροι
Ὄντες, πάλιν ζητοῦσι τὴν αὐτὴν φάτνην.

Fortuna meis cruciatibus inſatiabilis] Heliodorus 2. Ἐριννὺς τοῖς ἡμετέροις κακοῖς ἀκόρεστος. De eâdem Theodorus Prodromus.

Οὐ γοῦν τὰ τὴν ἄπληστον αὐτοῦ γαστέρα
Ἔπλησεν, οὐκ ἔδωκε τῷ λιμῷ κόρον.

Delegor enim ligno monte devehundo.] Lactantius de Ira Dei cap. 13. *Vtitur* (homo) *terrâ ad percipiendam frugum varietatem: collibus ad conſerenda vineta: montibus ad uſum arborum atq; lignorum.* Aſinos

his

his uſibus deputatos Græci *ἀγκαλιδαγωγοὺς* vocant. vide 7. 25. Pollucem.

Puerq́; mihi præfectus imponitur.] *Præfectum* lepidè dixit. Terentius——*Elephantis quem Indicis præfecerat.* ubi Donatus. *Etiam hoc ſtultè, cum hoc ad dignitatem ſumat, & ſic pronunciet ut magna eſſe præfectura videatur.* Bene & *imponitur*: Quintilianus 13. Declam: *Et vacca, & armenta, & omne pecudum genus: ſed illa impoſitus cohibet magiſter.* hinc in Gloſſario, *Ἐπικτηνίτης: jumentarius &c:* quo loci non inepte *ſuperjumentarius* reponas: nec enim vim nullam illud *ἐπὶ* habet, nec altera vox illa apud Suetonium non extat.

Omnium ille quidem puer deterrimus.] Gulielmius *omnimodis ille &c.* at melius duo Mss: *omnibus modis.* infra lib. 11. *Lucrum certum modis omnibus ſignificari.* Gellius lib. 2. cap. 18. *Ex quibus latenter intelligas non omnes modo Dijs exoſos eſſe, qui in hac vita cum ærumnarum varietate luctantur.* quo loco mihi perplaceret, *non omnibus modis Dijs &c:* reponi. eſt & *omnibus* in Oxon: Codice, *τῷ modis* negligenter omiſſo.

Nec me montis excelſi tantum arduum fatigabat jugum] Cyprianus in de habitu virgin: *Quem ſudorem perpetimur, quem laborem, cum conamur aſcendere colles, & vertices montium!* at cum de *lignatione* heic agatur, apponamus congruum hunc Horatiani Scholiaſtis locum. *Non facile itur in ea loca ad cadendum ligna, quæ ſunt nimis alta atq́; abrupta.* De *montium jugis arduis* ſupra pag. 5. dixi.

Nec ſaxeas tantum ſudes incurſando conterebam ungulas] *Sudes ſaxeas*, ut potuit, expoſuit Beroaldus. bene interim Oxonienſis Ms. *nec ſaxoſa tantum incurſando contribam ungulas.*

Fuſtium quoq́; crebris ictibus perſæpe dedolabar.] Gloſſæ. *Ξυλοκόπος, ὁ τύπτων ξύλῳ: fuſtuarius.* & ibidem. *Ξυλοκοπῶ, τύπτω ξύλῳ. defuſto, fuſtigo. Dedolabar*, ut in alio Gloſſario. *Dolat: πελεκῶ, καὶ τύπτει.*

Ut uſq́; plagarum mihi medullaris inſideret dolor.]

dolor.] Hypallage, pro, *Vt medullas uſq; plagarum dolor inſideret mihi.* Virgilius.

Altius ad vivum perſedit. ——— ubi Servius: *Medullas &c: penetravit.* Scriptor ad Hebræos 4. 12. Διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ &c. ἁρμῶν καὶ μυελῶν.

Coxæq; dextræ ſemper ictus incutiens &c:] Apud Plautum Bacchid: ille. ——— *Stimulo cor foditur.* cui alter cavillans,

Pol tibi multo æquius eſt coxendicem.

Et vulneris latiſsimi facto foramine, imò verò fovea.] Libanius 14. Declam: Ὀρωρυγμένους ὑπὸ τῶν μαστίγων. In martyrio Polycarpi. Μάστιξι μὲν καταξανθέντες, ὥστε μέχρι τῶν ἔσω φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν τὴν τῆς σαρκὸς οἰκονομίαν θεωρεῖσθαι. ſic *vulnerum foveas* Caſsiodorus cap. 15. de Anima dixit: *foſſare telis corpora* apud Varronem Ennius: & *tergum vulneribus defoſſum.* Claudianus. Virgilius. ——— *Reddit ſpecus atri vulneris undam. Spumantem.* ——— ubi Servius: *Poëtica exaggeratione ſpecum pro* cavatione *poſuit.* Pro *atri, alti* autem quid nos prohibet legere? Prædictam ſancti Viri paſsionem, cum Ignatij Epiſtolis ex Mss: nuper in lucem edidit celeberrimus ſanctiſsimuſq; Præſul, Uſſerius, Armachanus Archiepiſcopus: *qui* (quod de Sophocle Val: Maximus,) *certamen cum natura rerum glorioſum habet: tam ille benignè opera ſua mirifica exhibendo, quam illa operibus tempora* (commodiora utinam) *liberaliter ſubminiſtrando.*

Lignorum verò tanto me premebat pondere, ut &c:]

Molem immenſam humeris, & non tractabile pondus
Imponens. ——— Seneca cap. 5. de Tranquill: *Neceſſe eſt opprimant onera quæ ferente majora ſunt.* nec ſolum *pondere* eum, ſed & *verberibus* multat. hæc ſors hoc genus animalium. Ῥάβδος καὶ φορτία ὄνῳ apud Sirachidem eſt. bene & *premebat:* Lucilius.

Mantica cantheri coſtas gravitate premebat.

Ut ſarcinæ molem &c] Feſtus. Moles *pro magnitudine fere poni ſolet.*

Quoties in alterum latus præponderans declinaret ſarcina] Hoc volunt Heſychij iſta. Ῥέπει: κλίνει, βαρεῖ, καθέλκει.

Vel

Vel certè in alterum latus tranſlatis peræquare.] Hoc illud eſt quod ὑποζύγια ἀφ' ἑκατέρας πλευρᾶς εἰς τὸ ἰσόῤῥοπον βαρύνειν, Philo in Flaccum vocat.

Sarcinæ pondere] Gloſſarium. *Βάρ@: ſarcina, pondus, gravamen.*

Madore.] Onomaſt: vetus. *Mador:* δίεσις, ὑγρασία. utitur & 1. libro. Pag: 145.

Superpondium.] In eodem Onomaſt: *Superpondium:* ὑπέρμετρον.

Ripæ ſupercilio.] Vide ſupra pag. 282. dicta.

Cauda ſublevare.] Lib. 4. *Non fuſtibus, non ſtimulis, ac ne cauda quidem &c: cruribuſq; undiq; verſum ſublevatis, tentabat exſurgere.* vide Exod. 23. 5. de aſino ſub onere deficiente. ubi Latinus: *Sublevabis eum eo.* Ita *plauſtrum converſum ſublevare,* in l. 52. ff: ad leg: Aquil: In vet: Onomaſt: *Sublevo:* ὑποαίρομαι.

Certe partem tanti ponderis quoad reſurgerem ſaltem detrahere] Panægyriſtes ad Conſtantinum. *Nimia mole depreſſi, levato onere conſurgimus.*

Nullum quidem defeſſo mihi ferebat auxilium.] Hæc eſt vulgaris lectio, & ſatis commoda: crederem commodiorem tamen *defecto.* lib: 8. *Meiſq; defectis lateribus conſulas.* & libri 6. initio, *defectus gradus.* & poſt, eodem libro: *Laſſa, ſaluteq; defecta.* Gloſſæ. *Defectus:* ἐξατονήσας.

Donec fomenti vice ipſæ me plagæ ſuſcitarent.] Petronius. *Oſculis, tanquam fomentis aggreſſus eſt.* De eo qui plagis velut fomentis quibuſdam ad coitum incitari ſolebat, vide Cælium Rhodiginum.

Spinas acerrimas, & punctu venenato viroſas &c: caudæ meæ penſilem deligavit cruciatum: ut inceſſu meo commotæ incitatæq; funeſtis aculeis infeſtè me convulnerarent] Gloſſa ordinaria ad Matth: 23. 5. *Faciebant grandes fimbrias, & in iis ligabant acutas ſpinas, ut eundo vel ſedendo interdum pungerentur, & ſic quaſi commoniti, ad Dei officia retraherentur.* In veteri Onomaſt: *Aculeus:* κέντρον.

Si dolori parcens &c:] Opportunè heic ſtabiliendam cenſeo vulgatam in Jure lectionem, quam è doctorum numero non unus immutatam voluit. In Gothofr: Schardius.

l. 1. §. 7. ff: ſi quadrupes pauper: fecerit. *Si equus dolore concitatus calce petierit, ceſſare actionem iſtam.* ex l: 52. §. 1. ſequentis tituli *dolone* ſubſtituunt. quos vel hic locus Apulejanus erroris manifeſtos facit. at cum ſupra etiam libro 4. *dolorem plagarum* legam: apud Curtium 3. Darij equos *dolore efferatos:* & Senecam, (de animalibus ſeſſorem recuſantibus) *Compeſcimus ea, ut dolor contumaciam vincat.* (lib: In ſap: non cad: injur:) Cum hæc legam (inquam) & apud Ciceronem (quem imitatus Iuriſconſultus videtur) Orat: pro Scauro apud Priſcianum: *dolore concitatum:* non ipſe tantum perſuadeor, ſed & aliis me perſuaſurum crediderim, in tam concinna lectione nil quidquam novandum.

Nec quidquam videbatur aliud excogitare puer ille nequiſsimus, quam ut &c] Suidas. Ἀεὶ φέρει τι Λιβύη κακὸν· ἐπὶ τῶν κακούντων, καὶ ἀεί τι κακὸν νεώτερον ἐξευρισκόντων. Ioſephus 8. 3. de Ieroboamo. Οὕτως ἐξύβρισεν εἰς τὸ θεῖον, καὶ παρηνόμησεν, ὡς οὐδὲν ἄλλο καθ᾽ ἡμέραν ζητεῖν, ἢ τι καινὸν καὶ μιαρώτερον τῶν ἤδη τετολμημένων ἐργάζεσθαι.

Idq́; jurans etiam &c:] Infra lib. 9. *Idq́; dejerans etiam confirmat per omnia divina Numina.*

Et planè fuit quod ejus deteſtabilem malitiam ad pejores caſus ſtimularet.] Philo de Flacco loquens. Προσεπέῤῥωσεν δ᾽ αὐτοῦ τὴν ἐκ μαθήσεως τὸ πλέον ἢ φύσεως ἐπιτετηδευμένην ἀπόνοιαν καὶ συντυχία τις τοιαύτη, *&c:*

Nimia ejus inſolentia expugnatâ patientiâ meâ.] Ovidius.

——*Vitijs patientia victa eſt.*

Deniq́; tale facinus in me comminiſcitur.] Infra lib. 10. *Tale deniq́; comminiſcitur facinus.*

Stuppæ ſarcina me ſatis onuſtum, funiculiſq́; conſtrictum, propere producit in viam.] In alijs, *onuſtum, propereq́; funiculis conſtrictum, producit &c:* quod propius veræ lectioni: quam putamus *probeq́; funiculis conſtrictum.* lib. 3. de caprinis utribus. *Quos cum probe conſtrictos &c: cernerem.*

Pag: 146. Fomento tenui caleſcens & enutritus ignis ſurgebat in flammas.] Vide ad Jacobi 3. 5. notata.

Peſtis extremæ] Uſtrinæ, incendij. Virgilius:

——*Quid peſtem evadere belli Iuvit?*——

ubi Servius: *Peſtem, incendium ſignificat: ut, Toto deſcendit corpore peſtis: cum de navibus incenſis loqueretur.*

Vſtrina] Gloſſ: Καῦσις νεκρῶν: *buſtuarium, uſterna:* annon melius *uſtrina* legas? in veteri Onomaſt: *Vſtrina:* τὰ καυτηρεῖα.

Vſtrina talis moram non ſuſtinens meliora conſilia prævertitur.]

——— *Moras extrema recuſant.*

Infra lib. 10. *Perturbatus, excuſſuſq; toto conſilio, & ob anguſtiam temporis ſpatio cogitandi privatus.* et 9. *Præcipitante conſilium periculi præſentia.* ad quem locum fuſius dicemus.

Affulſit Fortunæ nutus hilarior, neſcio an futuris periculis me reſervans.] Infra heic: *Medijs Orci manibus extractus, ſed extrema pœna reſervatus.* ſupra lib. 1. *Recordabar bonam Meroën non miſericordia jugulo meo peperciſſe, ſed ſævitia me cruci reſervâſſe.* ad quem locum pag: 40. adnotata inſpice.

Pluviæ &c: conceptaculum] Onomaſt: vetus. *Conceptaculum:* ἐκδοχεῖον. *collectam* & *collectaculum* vocant finium Scriptores: ad quos eruditiſsimi Viri Rigaltzij Gloſſarium vide. Ejuſmodi receptacula video & *lamas* dicta. Scholiaſtes vetus Horatij ad Epiſtol: lib. 1. *Lama, eſt aqua in via ſtans, ex pluvia:* item. *Lamas dixerunt majores lacunas, aquam cæleſtem continentes.*

Gregarijſq; &c] Gloſſ: *Gregarius:* ἀγελάρχης, ποιμήν.

Titubanti gradu prolapſum.] Lib. 6. ad eundem iſtum. *Rurſum titubas, ac vacillas?*

Mihi etiam arridens &c.] *Subamarum arridens*, ut ſupra lib. 6. locutus.

Jam ſe nequitiæ meæ proclamans imparem.] Saturnus apud Lucianum. Οὐκ ἠδυνάμην ἄρχειν πρὸς οὕτω πολλὴν ἀδικίαν.

Non capiunt vires crimina tanta mea.

Servius ad finem 4. Georg: *Hoc vult dicere: Res quidem publica habet optimum Imperatorem, ſed tanta ſunt vitia &c: ut ea, licet optimus rector, refrænare non poſſit.*

Seneca 2. 8. de Irâ. *Omnia ſceleribus ac vitijs plena ſunt: plus committitur quam quod poſſit coërcitione ſanari.*

Querelas hujuſmodi concinnat.] Id eſt, falſas criminationes. Gloſſæ. *Querela: μέμψις ματαία.* Propriè autem argumento tali *concinnat.* In eodem Gloſſario: *Concinnat, &c:* ἐπὶ συμφώνῳ συγκαταλύει, *&c.* συσκευάζεται. Aliud Gloſſarium. Κατασκευάζω: *concinno.* ibidem. Κατασκευαστὴς, ὁ κακοπράγμων: *concinnator, &c.* ſic, *criminum concinnatores* 3. 13. Sidonius: & apud Eundem 4. 22. *mendacium concinnare.* infra hîc lib. 8. *fraudulentas ambages concinnare.* et 9. *mendacium reconcinnare.*

Ignigenam iſtum.] Ex præcedentibus exponere hanc vocem minus arduum foret. at Mss. aliam, imo tertiam, & quartam exhibent. Oxonienſis *nugonem iſtum.* ut 5. *nugonem iſtum caſtiget.* quod hoc loco tamen non eſt cur approbem.

Tardiſsimumque, & nimis aſinum?] Arnobius lib. 2. *Bovis ritu, aut aſini, porci: aut ſi eſt ullum animal tardius.*

Me, præ cæteris flagitijs, nunc novis etiam periculis angit.] In Adelphis Terentij 1. 2.

——Nam illa quæ antehac facta ſunt
Omitto, modo quid deſignavit? —— et alibi:
Nam, ut alia omittam, pitiſſando modo mihi
Quid vini abſumpſit! —— In Florentino hîc

& Oxonienſi, *Me præ cætera flagitia:* unde rectè in recentius editis quibuſdam, *Me præter c. f.* Ait *novis periculis* Noſter. Cicero 5. Verr: *Id agit, ut ſemper ſuperius ſuum facinus novo ſcelere vincat.* vide ſupra 376. 15. notata.

Scitula mulier.] Gloſſæ. *Scitus, &c.* χαρίεις.

Virgo nubilis.] Cornel. Nepos. *Aut virgo amici nubilis.* Virgil. 7.

Iam matura viro, iam plenis nubilis annis.

Seu tener puellus.] Infra lib. 9. *Tener, & admodum puer.* Lucilius.

——Tener ipſe etiam, atque puellus.

Ovidius 13. Metamorphos:

Nam

NAm tener, & lactens, pueroq; ſimillimus ævo eſt. Juvenalis. *Quò tener Hedymeles operas dedit.* —— Scholiaſtes: *Tener ad ætatem retulit.* hinc *primæ teneritudinis pueros* Suetonius in Tiberij vita.

Stramentis abjectis.] Gloſſ: *Stramenta:* χορτόστρωτοι στιβάδες.

Furens incurrit.] Juvenalis, ubi de ſalaci matrona: *Si nihil eſt, ſervis incurritur.* ——— Infra hîc lib. 10. *Verebatur ne quo caſu juvenilis caloris impetu lapſus, neſcius neſciam ſororem incurreret.* Tertullianus in de Pudicitia. *Nec enim intereſt, alienam nuptam an viduam quis incurſet, dum non ſuam fœminam.* Salvianus de Gubern: 7. *In quamcunque eos primam fœminam ardens impudicitia furor traxerit, irruunt.* utitur & Declam: 3. hoc ſenſu Quintilianus. Minucius Octavio. *Dum domi natos aliena miſericordia frequenter exponitis, neceſſe eſt in veſtros recurrere,* (ſcribendum *incurrere,*) *in filios inerrare.*

Amator talis.] *Trux* nempe, & *inſuavis amator,* Pag: ut hîc infra vocatur. ſic 9. *Talis illa mulier, &c.* de- 147. teſtanter prolatum.

Proſtratis illis inhians.] Tertullianus. *Libidine fera humanis membris inhiant.*

Et ferinas voluptates adverſa Venere invitat ad nuptias.] In alijs *averſa Venere:* quod ἐξηγητικὸν volunt eſſe præcedentium, *ferinas voluptates:* facile hoc equidem concederem, at quid eſt *ferinas voluptates invitare?* aut quis modus loquendi ille? melius interpunctionem mutaſſent ſanè, & *invitans* legiſſent. *Incognitas tentat libidines, & ferinas voluptates: averſa Venere invitans ad nuptias.* at aliam longè (eamque ni fallor veram) ſcripturam Oxonienſis præfert. eſt ea, *Et fœminas volutatas adverſa Venere invitat ad nuptias:* quæ & optimè congruit præcedentibus, *humi proſtratis illis:* neque cogit nos præpoſteræ hic Veneris ſpurcitiem comminiſci. Bene ſit illi Manuſcripto: ſemper igni, ſemper aqua interdicatur ei, ex quo haud paucis locis Apuleium ſanavimus. *Nuptiæ* heic pro *concubitu* ponuntur, ut in Plautinis illis.

Habe-

——Habemus nuptias quotidianas;
Hac quidem eccaſtor viro quotidie nubit.

et apud Auctorem ad Herennium. *Cujus mater quotidianis nuptijs delectatur. Invitat* heic, eâdem qua apud Petronium elegantia. *Non deſtitit ad pygiaca ſacra invitare.* et Firmicum lib: 5. *Ad conſortium tori genialis invitant.*

Nam imaginem etiam ſavij mentiendo.] Τὸ *etiam* ab Oxon: abeſt.

Ore improbo compulſat] Gloſſ: Συνωθῶ: *contrudo, compulſo.* Onomaſt: vetus. *Compulſo:* συναράττω.

Pariet.] Oxon: *parient.*

Mulierem incoram omnium geſtiebat inſcendere.] Florid. 2. *Ibidem, in loco celebri, luce clariſſima accubuit.* Nicetas Choniates ad milites quoſdam, de neſcio quo libidinoſo ſene. Ἀποφλαυρίσας τὰς ὑμῶν ἐντολὰς, ταῖς παρθενικαῖς, ἐπὶ μάρτυσι πολλοῖς, ὀνηδὸν ἐπιβεβημένος, οὐχὶ δέδιε.

Ploratu quæſtuq́; fœmineo] Pollux lib. 6. Θρηνῶδές τε γυναικεῖον γένος. Virgilius:

Lamentis, gemituq́;, & fœmineo ululatu.

Idem. *Fœmineum clamorem ad cæli ſidera tollunt.* Tacitus Annal. 3. *fœminarum ululatum* dixit. Horatius.

Et illa non virilis ejulatio.

Scholiaſtes. *Planctus &c: magis fœminis conveniens.* Seneca Troade. *——Nos flebilis clamor movet,*
Furorq́; caſſus fœmina? ——Seneca alter cap. 3. ad Helviam. *Lamentationes, & ululatus, & alia, per quæ fere muliebris tumultuatur dolor.*

Compavita] Ita & Oxon: vide Colvium.

Dirupta.] Sic infra 10. *Diruptâ nobili fœminâ.* et 9. *Nates illas candidas diruptus.*

Talibus mendacijs admiſcendo ſermones alios &c:]

——Ψεύδεα πολλὰ λέγων, ἐτύμοισιν ὁμοῖα.

Animos paſtorum in meam perniciem &c: ſuſcitavit.] Lib. 9. *Magiſque in ſuam perniciem advertis efferari.*

Denique unus ex illis &c.] Lib: 8. *Inter hæc unus ex illis &c.* Terent: Eunuch:

Illi invidere miſerè, verum unus tamen

Impen-

Impenſe. ——— Donatus. *Propriè* unus: *nam unus ex multis dicitur.*

Imò communem omnium adulterum.] Seneca 3.28. de Benef. *Libidinis & gulæ ſervus: & adulteræ, imò adulterarum commune mancipium.*

Obtruncato protinus eo &c:] *Obtruncare* (vox quâ plures quam qui intelligunt utuntur) eſt, à collo caput dividere. Servius ad Æneid. 3. *Obtruncare, eſt propriè capite cædere.* In vetere Onomaſtico. *Obtrunco*: ἀποδειροτομῶ. Hesychius. Ἀποδειροτομήσω: ἀποτεμῶ τοὺς τραχήλους. Lucianus hoc loco, laxius, ἀποσφάξαι.

Inteſtina quidem canibus noſtris jacta, cæteram verò carnem &c:] Catullus.

Inteſtina canes, cætera membra lupi.

Iactare pro *jacere* inſolentius, nec fortaſſe tamen ſolus dixit. Gloſſarium: Ἀκοντίζω. *jactum jacio, jaculor.* quod facile dicat prolatum quis, ut *cœnare cœnam: pugnare pugnam*, &c: neque timeo proponere tamen an *jacto, jacio, &c:* legendum.

Ejuſq; mortem de lupo facile mentiemur.] Geneſ. 37.20. *Occidamus eum, & mittamus in ciſternam &c: dicemuſq; fera peſſima devoravit eum. Facile* hîc non tam εὐχερῶς aut ῥᾳδίως, quam πιθανῶς ſignat.

Sublata contatione.] Lib. 9. *Iamq; omni ſublata contatione, &c.* ſupra hoc lib. *Nec mora, nec contatio.*

Meis inſultans malis.] Servius ad Æneid. 2. *Inſultare, eſt in alienum dolorem exultare.* et ad 10. *Inſultare, eſt inimicis per cavillationem illudere.* Gloſſæ. *Inſultat:* ἐπιγαυριᾷ, ἐπιχαίρει, *&c:* ſic τῇ τύχῃ (ἀλλοτρίᾳ) ἐπεμβαίνειν, Vetus quis apud Suidam; et ταῖς συμφοραῖς ἐπεμβαίνειν 3.17. apud Pollucem.

Calciſq; illius admonitus &c:] Æneid: 6.

——*Et nimium meminiſſe neceſſe eſt.*

ubi Servius ex Cicerone. *Cui placet, obliviſcitur; cui dolet, meminit.*

Gladium cotis attritu parabat.] *Deſtinatæ laniena cultros acuebat:* ut infra lib: 8. loquitur. *Parabat*, in re tali ſignificanter dixit. Donatus ad 4. 2. Andr: *Apparari ad horrorem & timorem refertur.* ne quid diſſimulem tamen, fortaſsis *exaſperabat* ſcribendum. ſupra

lib.

lib. 5. *Novacula &c. lenientis palmulæ appulſu exaſperata.*

Nefas (ait) tam bellum aſinum ſic enecare.] Lib. 4. de urſo ille. *O grande (inquam) & extremum flagitium! verè pretioſam perdimus beſtiam.*

Propter luxuriē laſciviamq; amatoriam culpatū &c:] Lib. 5. *Mater autem tu &c: filij tui luſus explorabis curioſè? & in eo luxuriem culpabis, & amores revinces?*

Servitioque tam neceſſario &c:] Plinius Panægyr. de Ægypto. *Sciat ſe eſſe Pop. Rom. neceſſariam, & tamen ſerviat.*

Craſsior atque corpulentior effici.] Plaut: Epidico,

—— *Corpulentior videre atque habitior.*

Oxon: *fieri.*

Aſinos inertes.] Lib. 9. *Iners aſellus iſte.*

Nimio libidinis calore laborantes.] Abeſt, (ut malè, vereor) *calore* ab Oxon: & Florent. Mss: ſupra lib. 6. *Cujus effrenæ juventutis caloratos* (id eſt, libidinoſos) *impetus &c:* ubi dicta pag: 319. vide.

Adhibita deteſtatione manſuetos ac manſues &c. factos.] Ælianus in Epiſtolis. Τοῦτο (de caſtratione agit) τὰ ζῶα ἀναπείθει ἡσυχίαν τε ἔχειν, καὶ σωφρονεῖν. *Manſuetos ac manſues* habent editi omnes, habet & Oxon: Ms. ego qui tam clarè non video ut diſcrimen harum dictionum cernam, vitandæ illepidæ geminationis ergo *manſuetos ac mites* repoſuerim. Gellius 5. 14. *Mitis ac manſuetus acceſſit.* Gloſſ: Πρᾷος: *lenis, mitis, manſuetus.* Ibidem. Καταπραΰνω: *mitigo, manſuefacio, &c.*

Et oneri ferundo non inhabiles.] *Neque enim quid de fortitudine jumenti caſtratione detrahitur.* l: 38. §. 6. ff. de ædilit: edicto.

Cœteri miniſterij patientes.] Florent: Fuxenſ: & Oxon: Codd: *Cætero miniſterio p.*

Mercatum proximum &c.] Gloſſæ. *Mercatus, &c:* πανήγυρις.

Ferramentis.] Arnobius 3. *Aut ruris ferramenta procudat.* Cato apud Servium in Virgilium. *Vir bonus, cujus ferramenta ſplendent.* Gloſſæ. Σιδηρεῖα ἐργαλεῖα: *ferramenta:* at heic ſpeciatim intellige quæ *caſtratoria ferramenta* Palladius vocat.

Tru-

Trucemq́; amatorem iſtum &c.] In Apologia, de vulgaria Venere: *Immodico truciq́; perculſorum animalium ſerva corpora complexu vincientem.*

Atque inſuavem.] Græciſſat, ut & 9. *Inſuavis & ω mariti.*

Diſsitis femoribus emaſculare.] Onomaſticon vetus ornatiſsimum. *Emaſculo:* εὐνουχίζω. *Salacem ferro caudam demetere* Horatius dixit. Colvius *diſſectis f.* Oxon: cod: *diſciſis.* τὸ *diſsitis* nobis ſatisfacit. lib. 6. *Diſtributis diſsitiſq́; generibus:* niſi forſan, cum de caſtratione agatur, *deſectis* vel *deſtinatis* ſcribendum. ſupra lib. 1. *Vel, membris ejus deſtinatis, virilia deſecamus?* In vetere Onomaſtico: *Deſeco:* ἀποτέμνω.

Vervece mitiorem efficere.] Proverbiale eſt. ſic 8. *Vervecem, non aſinum vides.* ad quem locum fuſius dicemus. Oxon: malè, *viliorem.*

Medijs Orci manibus extractus.] Achilles Tatius lib. 6. ἐκ μέσων τῶν τοῦ θανάτου πυλῶν ἀναγαγεῖν dixit. infra lib. 9. *Medijs lanij manibus ereptus.*

Extremæ pœnæ reſervatus.] Ovidius.

——— *Pœna crucianda reſervor.*

Et in noviſsima parte corporis totum me periturum deflebam.] Tale illud,

——— *Exſtincta corpus non utile dextra.*

Præcipiti ruina memet ipſe quærebam extinguere.] Ex θανατώντων conſuetudine, de qua fuſè ad Matth. 27. 5. pag. 250. dixi. *Præcipiti ruina*, ut apud Ennium: ——— *Præcipiti ſeſe traxere ruina.* et Maximum Taurinenſem. *Etiam Magum illum Simonem orationibus ſuis* (Petrus) *de aëris vacuo præcipiti ruina proſtraverat.*

Dumq́; in iſta necis meæ decontor electione &c:] Hegeſippus 1. 45. *De genere necis tractat.* Ovidius.

In necis electu parva futura mora eſt.

ſupra lib. 1. *De genere mortis tumultuario deliberabam mecum.* ubi notata pag: 40. vide.

Montis ſuetum veſtigium.] 11. *Sueto lavacro traditum.* pro *veſtigium* cur non *faſtigium* legimus? ſupra in hac ipſa narratione. *Nec me montis excelſi tantum arduum fatigabat jugum, &c.*

Deve-

Deveheret.] De monte veheret : nec enim illud *de* vacat.

Vaſtum attollens caput.] Seneca Oedipo:

——*Altum taurus attollens caput.*

Idem Hippol: ——*Alto vertice attollens caput.* infra heic lib. 11. *Caput attollens arduum.* et 8. *deformem attollens faciem.*

Repentinâ facie conterritus.] Lib. 9. *Mobili, ac trepida facie percitus.*

Pag: 149. Quam ſimul aſpexi &c:] Catullus.

——*Simul te Leſbia aſpexi, &c:*

Totũ corporis pondus in poſtremos poplites recello.] Phædrus. *Feroq; viſo retulit retro pedem.*

Meque protinus pernici fuga concitato &c.] Maximus Tyrius Diſſert. 32. Τῷ τῶν ἵππων γένει συγκεκλήρωται πρὸς σπουδαίαν δρόμος. Xenophon in de *re equeſtri.* Ἐκφυγὼν οὐδεὶς ἵππος βάδην πορεύεται. In vett: editt: melius, *pernici fuga committo.*

Perque prona non tantum pedibus, verumetiam toto projecto corpore, properè devolutus, &c: ſummo ſtudio fugiens immanem urſam.] Virgilius.

——*Mox ſeſe ad litora præceps*

Cum fletu precibuſq; tulit. ——ubi Servius: *Præceps, reſpectu ſalutis: ſcilicet poſtquam Cyclopum graviora pericula cogitaſſet.* et poſt. *Quò eat non cogitat, eorum comparatione quæ fugit.* et nota τὸ *devolutus.* Ariſtoph: Acharn: Εἰ μὴ χολὴν ἔχεις κατιλλᾶθεῖν, ἐγκεκλήθητι. Scholiaſtes: Συστράφηθι.

Immitto me campis ſubpatentibus.] Lucianus in de Domo. Ἵππος ἥδιον ἂν οἶμαι δράμοι κατὰ πρανοῦς πεδίου καὶ μαλακοῦ, προσηνῶς τὴν βάσιν δεχομένου, καὶ ἠρέμα ὑπείκοντος τῷ ποδὶ, καὶ μὴ ἀντιτυποῦντος τῇ ὁπλῇ: ἅπαντι γοῦν τότε τῷ δρόμῳ χρῆται, καὶ ὅλον ἐπιδοὺς ἑαυτὸν τῷ τάχει, ἁμιλλᾶται καὶ πρὸς τὸ κάλλος τοῦ πεδίου.

Summo ſtudio fugiens immanem urſam.] Melius. *Ex ſummo ſtudio &c:* Lib: 8. contraria ſententia. *Ex ſummo ſtudio beſtiam inſequentes.* Lib: 3. *Ex ſummis viribus irruentes.* et ſæpe alibi.

Tunc quidam viator ſolitarium vagumque me reſpiciens, invadit: &c.] Factu res haud ardua, Iſidorus Orig:

Orig. 12. 1. de hoc genus quadrupedi. *Animal tardum, & nulla ratione renitens, ſtatim ut voluit, ſibi homo ſubſtravit.*

Baculo quem gerebat obverberans] Commentus eſt Beroaldus lectionē iſtam, quam miror cæteros editores ita facile ſecutos. Oxon: codex, primiq; omniū Romæ & Vicentiæ cuſi, elegantiſsimè *obumbrans* legunt: quod ego interdicto *Unde vi* ſuo loco reſtituendum cenſeo.

Per obliquam gravemque me ducebat viam.] Reponendum ex Cod: Florent: *obliquam ignaramque:* quod & (prima tantum literula omiſſa) eſt in libro Oxonienſis Bibliothecæ. Servius ad Æneid 10. *Ignarum: id eſt, ignoratum: qui neſciretur.* Iſidorus lib. 10. Orig: *Ignarus duo ſignificat: vel, qui ignorat, vel, qui ignoratur.* quæ ſumpſit ex his Gellij 9. 12. *Ignarus utroquevorſum dicitur, non tantum qui ignorat. ſed & qui ignoratur.* Ita *ignarum* pro *ignoto* Tacitus Hiſtor. 3. & Annal. 15. Ab eadem ultro citro communicatæ ſignificationis forma, ſupra etiam lib. 5. *tramitem inſciū* dixit. contra in Floridis. *Prioribus gnaris. ſequentia exſpectare.* id eſt, *notis.* & in Apologia. *Alta illa &c. Platonica, rariſſimo cuiq; piorum gnara.*

Nec invitus ego curſui me commodabam, relinquens atrociſsimam virilitatis meæ lanienam.] Lib. 8. *Nec me pondus ſarcinæ, quanquam enormis urgebat, quippe gaudiali fuga deteſtabilem exſectorem virilitatis meæ relinquentem.* *Virilitatis* voce utitur & 9. 4. A. Gellius. Juriſconſultus in l. 4. ff: ad leg: Cornel: de ſicar: Quintilianus Declam: 340. & 7. de *Civ: Dei* D. Auguſtinus. eodem etiam ſenſu Græci ἀνδρείαν ponunt. Artemidorus 1. 47. Τοῦ ἰσχύος, καὶ τοῦ σώματος ἀνδρείας αἰδοῖον αἴτιόν ἐστι: διὸ ἀνδρεῖα πρός τινων καλεῖται. Fuxenſis, non malè, *Curſui me commendabam.* ſic 1. *fuga mandes* (id eſt, *commendes*) *præſidium.*

Cæterū plagis non magnopere commovebar.] Hinc ὄνος ἀνάλγητος Arriano 1. 18. in Epictetū. Plaut. Pſeudolo.

> *Neque ego homines magis aſinos unquam vidi, ita*
> *plagis coſtæ callent.*

Quippe conſuetus ex fortuna concîdi fuſtibus.] *Ex fortuna*, eſt, ex ſorte hoc genus animaliū. Ῥάβδος καὶ φορτία ὄνῳ Sirachidē jam dicentē audivimus. Ovid: Amor. 2. 7.

Aſpice ut auritus miſeranda ſortis aſellus,
Aſſiduo domitus verbere tardus eat.

Apud Arrianum 3. 7. παροιμιακῶς, Ὡς ὄνον ξυλοκοπηθῆναι. Non commovebar plagis (inquit,) quippe fuſtibus cædi conſuetus. Ovidius 3. 7. de Ponto.

Ductus ab armento taurus detrectat aratrum,
Subtrahit & duro colla novella jugo.
Nos quibus aſſuevit Fatum crudeliter uti,
Ad mala jampridem non ſumus ulla rudes.

Virgil. 9. *Aſſuevi longo &c:* —— ubi Servius: *Docet uſum in omnibus rebus plurimum poſſe.* Plinius 6. Epiſt. 2. *Mihi &c: leviora incommoda, quod aſſuevi.* Apud Senecam Agamemnone.

Exilia mihi haud ſunt nova, aſſuevi malis.

Saluſt. Jugurthino. *Quæ quanquam gravia ſunt, tamen conſuetudine jam pro nihilo habentur.*

Fortuna meis caſibus pervicax.] Libentius *pertinax* legerem. Seneca Epiſt: 104. de Catone. *Cum quo infeſtius Fortuna, & pertinacius egit.*

Perditam ſibi requirentes vacculam, variaſque regiones peragrantes.] Vide 1. Samuel: 9. 4.

Quid me raptatis violenter? quid invaditis?] In Menechmo Plautina.

Quid hoc eſt negotij? quid illic homines ad me currunt obſecro?
Quid vultis vos? quid quæritatis? quid me circumſiſtitis?

τὸ *violenter* eiiciunt, ego non moveri malim. lib. 8. *Funeſtum nodum manibus ambabus violenter invadens.*

Quin potius effaris ubi puerum ejuſdem agaſonem, necatum ſcilicet occultaris?] Vibulenus apud Tacitum Annal. 1. *Reſponde Blæſe, ubi cadaver abjeceris.*

Infit dejerans, nullũ ſemet vidiſſe ductorem.] Lib. 10. *Dejerant utriq; nullam ſe prorſus fraudem &c. factitaſſe.*

Nullum ſemet vidiſſe ductorem, ſed planè &c: ſolutum & ſolitarium &c:] Non moveo illud *ductorem*, nam & 9. *Vbi ducis aſinum iſtum?* magis placeret tamen *rectorem*. Ammianus Marcellinus (& fortaſſe hæc Apuleii reſpiciens.) *Iumentum ſolum, ſolutum, ſine rectore.* Virgilius. —— *Curruq; hæret reſupinus inani.* Servius. *Inani: ſine rectore. Solutum & ſolitarium* hic, ut 4. *ſolum & ſolitarium.*

Ob

Ob indicinæ præmium] Quod *gratiam indicij* Minucius in Octavio vocat. vide Exod: 23. 5. Julium Pollucem 6. 41.

Quem nunquam profectò vidiſſem, &c:] Euſtathius Pag: ad Homeri Odyſſ: 18. Ἔθος τοῖς θυμηρδύοις μέμφεσθαι καὶ 150. τὸ ἤδη γεγονὸς, καὶ ἐπαρᾶσθαι, μὴ ἂν γενέσθαι: *&c.*

Hujus omnis injuriæ &c.] *Omnis* à Vicentino abeſt, & ab Oxon: Ms.

Sic adſeverans nihil quidquam promovebat, nam collo conſtrictum &c.] Lib. 9 *Has, & ſimiles affanias fruſtra obblaterantes eos retrorſum pagani abducunt: ſtatimq; vinctos in Tullianum compingunt.* Curtius lib. 6. de Philota jam ad necem ducendo. *Gentium jura, Deos patrios, nequicquam apud ſurdas aures invocabas.*

Paſtores moleſti.] Fero moleſtè vocem iſtam, nec moveo tamen: eſt enim in omnibus libris, nec ſaltem in ſcripturâ variatur.

Conſpicitur.] Oxon: *Conſpicantur.* lib. 2. *Conſpicor in medio foro, &c.*

Seræ vindictæ gratulabar.] Idem Codex, & ille quo Colvius uſus, *Feræ:* id eſt, *urſa.* ſic 8. de apro: *fera quidem pepercit.*

Et cadaver quidem disjectis partibus tandem totum repertum, ægreq; concinnatum, ibidem terræ dedêre.] Lucanus de Pompeium tumulante.

Et collecta procul laceræ fragmenta carinæ
Exigua trepidus poſuit ſcrobe. —— Seneca Hippol:
Errant per agros funebres famulæ manus,
Per illa quà diſtractus Hippolitus loca,
Longum cruenta tramitem ſignat nota.
Mæſtaq; Domini membra veſtigant canes,
Nec dum dolentum potuit ſedulus labor
Explere corpus. ——

Et nota, *ægre concinnatum.* Euripides de diſcerpto Penthei cadavere, Οὐ ῥᾴδιον ζήτημα.

Terræ dedere.] *Solatium eſt vivorum humare defunctos.* Servius ad Æneid. 10.

Terræ dedere.] Lactantius 6. 12. *Non patiamur Dei figuram jacere feris in prædam: ſed reddamus id terræ.* Cicero 2. de legibus. *Terræ corpus redditur.*

Ad caſas interim vinctum ſuas perducunt, quoad renaſcenti die ſequenti deductus ad Magiſtratum &c.] Supra lib.3. *Priuſquam iſte clandeſtinis itineribus elaberetur, mane præſtolatus, ad graviſſimum Iudicij veſtri ſacramentum curavi produci.* ubi dicta pag: 14.. vide.

Ad caſas ſuas.] Gloſſæ. Σκηνὴ ἀγροίκων: *caſa, tugugurium.* aliud Gloſſarium. Καλύβη: *caſa, tuguriolum, &c:* Iſidorus 15. 12. Orig: *Caſa eſt agreſte habitaculum virgultis arundinibuſq; contextum.*

Dum puerum iſtum parentes ſui plangoribus fletibuſque quærebant &c.] Luc. 2. 48. Ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε.

Deſtinatam ſectionem meam flatigat.] Supra lib.4. *Miſellam Pſychen ad deſtinatam pœnam efflagitabat.*

Hoc ſic effectum eſt.] Τὸ *hoc* ex duorum Mss. auctoritate delere poſsis.

Gratias agebam bono puero, quod &c: unam carnificinæ meæ dieculam donâſſet.] Apud Achillem Tatium lib. 5. Οὕτως ἐξεφύγομεν τὴν ἐπιβουλὴν, ἐκερδήσαμεν γ̓ οὐδὲν ἢ μίαν ἡμέραν. Apud Lucianum mortuorum cymbæ Dives imponendus. Μίαν ὦ Μοῖρα ἐασόν με τὴν ἡμέραν μεῖναι. Heliodorus lib. 9. Οἱ ἀπεγνωκότες ἑαυτῶν ἄνθρωποι, καὶ τὴν ἀεὶ παροῦσαν ὥραν κέρδος εἰς ὑπέρθεσιν θανάτου νομίζουσιν.

Pag: 151. Mater pueri mortem deplorans acerbã filij] Τὸ τέκνον ἑαυτῆς κλαίουσα: Matth. 2. 18. ubi dicta vide.

Fleta] Pro *flens.* ſic apud Virgilium

—— *Tunſa pectora palmis.* nomen pro participio. fortaſſe & Græciſſat. Philo in de Moſis vita. Δεδακρυμένοι τὸν παῖδα ἐκτεθέασιν, *&c:* et poſt. Καὶ δεδακρυμένον ὁρῶσαν, ἐλεεῖν. item. Συνδραμόντες εἰς τὰ βασιλήια δεδακρυμένοι.

Fuſcaque veſte contecta.] Ut ſolent luctu indulgentes. vide ſupra pag: 113. dicta.

Ambabus manibus trahens cineroſam canitiem.] Scholiaſtes ad Pacem Ariſtoph: Τίλλειν ἑαυτὸν, λέγεται, τὸ τῶν ἑαυτοῦ τριχῶν ἐπιλαμβάνεσθαι, καὶ τὰς κόμας σπαράττειν. infra lib. 10. *Trahens cinere ſordentem canitiem.* ſupra lib. 2. *Deprecantis, ſuamque canitiem diſtrahentis.* vide 2. 10. Fabri Semeſtrium.

Et exinde proclamans.] Fortaſſe melius, *Et de limine proclamans.* infra lib. 8. *De primo limine proclamas.*

mat. aut ita, *Et jam inde* (id eſt, à limine, vel foribus) *proclamans.* ſupra lib. 5. *Iam inde à foribus &c. boans.*

Tunſiſque &c. uberibus.] Lib. 4. *Quid ubera ſancta tunditis?* et 8. *Nec non interdum manus Charites à pulſandis uberibus amovere.* item 9. *Et interdum pugnis obtundens ubera.*

Incipit.] Magis Apuleium ſaperet, *infit.*

Et nunc iſte &c.] Ex his Virgilij.

Et nunc iſte Paris cum ſemiviro comitatu.

Securus incumbens præſepio] *Securus* hîc eſt quod Varroni in Menippæis,

Habens ante poſitam alimoniam;
Neque ante proſpiciens, neq; poſt reſpiciens.

quod in Epiſtola Judæ ἀφόβως ἑαυτὸν ποιμαίνειν. Ignatius de hoc genus animalibus. Μηδὲν τοῦ μέλλοντος φροντίζοντες, μόνον τοῦ φαγεῖν ὀρεκτικοί εἰσιν. Epiſt: ad Tarſenſes. infra hîc lib. 10. *Nec tantillum commotus ego, ſecurus eſitabam. Incumbens,* κύψας. *demerſus circa præſepium caput* lib. 9. dixit. Ariſtophanes de Cleone.

Οἷον δὲ κύψας ὁ καταπρατος ἐσθίει!

ad quæ Suidas. Διὰ τοῦ σχήματος τὴν ἀδηφαγίαν αὐτοῦ δηλοῖ: καὶ γὰρ ἀνθρώπων καὶ θρεμμάτων οἱ τοῖς ἐδέσμασι μάλιστα ἐγκεκυφότες καὶ προσκείμενοι, δοκοῦσιν ἀπλήστως καὶ ἀπαραιτήτως ἐσθίειν.

Voracitati ſuæ deſervit.]

——— *Furit ardor edendi,*
Perque avidas fauces immenſaque viſcera regnat.

Deſervit, ut Rom: 16. 18. Τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ δουλεύειν. Τῇ γαστρὶ λατρείας λατρεύειν Chryſoſtomus Homil. 15. ad Antiochenos dixit.

Defuncti magiſtri.] Sic infra 8. *Equorum magiſter.* Quintilianus Declam: 13. *Et vacca, & armenta, & omne pecudum genus: ſed illa impoſitus cohibet magiſter.* Servius ad Æneid: 12. *Propriè magiſtri ſunt militum, paſtores pecorum: ſed reciproca ſunt iſta tranſlationes, nam & ductor militum paſtor vocatur, & magiſtros pecorum dicimus.* ſic 1. Maccab: 6. 37. Latinus, *Magiſter beſtiæ.* vide & Senecam 2. 19. de Beneficiis.

Senectam infirmitatem meam contemnit ac deſpicit.] Tacitus Annal. 6. *Senectutem Tiberij ut inermem*

deſpiciens. Idem 1. Hiſtoriarum. *Ipſa ætas Galbæ irriſui & faſtidio erat*. Dio Caſsius de Nerva: Διὰ τὸ γῆρας καταφρονούμενος. Heſiodus.

Αἶψα δὲ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας.

Maximianus, ubi de ſenectutis incommodis.

Iurgia, contemptus, violentaq; damna ſequuntur.

Cicero in Catone M: de Salinatore & Albino. *Deplorare ſolebant* (ſenectutem) *cum quod voluptatibus carent, tum quod ſpernerentur ab ijs à quibus coli ſoliti erant*. ibidem de ſenibus. *Contemni ſe putant, deſpici, illudi*. *Senectam infirmitatem* exponere quoquomodo Colvius conatur. at veteres editiones ſincerius, *ſenectam, infirmitatemque meam*; & hanc germanam ſcripturam eſſe probat ſequens illud: *Senties efficiam miſero dolori naturales vires adeſſe*. id eſt, quamvis infirma ſim, dolori tamen vires ſuppetere. accedat Taciti locus ex prædicto Hiſtoriarum libro: ubi *ſenecta* & *infirmitatis* contemptum videbimus conjungi. *Superior* (Germaniæ) *exercitus Hordeonium Flaccum ſpernebat, ſenecta ac debilitate pedum invalidum*. De juventute contempta ad 1. Tim: 4. 12. dicemus.

Atque utcunque ſe præſumit innocentem.] Malim, *Et utique præſumit innocentem*. lib. 5. *Sed utique præſumis nugo, & corruptor, &c.*

Eſt enim congruens peſsimis conatibus contra noxiam conſcientiam ſperare ſecuritatem.] *Contra noxiam conſcientiam*, exponas, *contra morem noxiæ conſcientiæ*: quæ plerumq; adeo parum ſecura eſt, ut quod meretur aſsiduè exſpectet. Non longe ab his (ſaltem verborum conceptione) diſcedunt Symmachi iſta. *Moribus ſcævis familiare atq; cognatum eſt armare ſpiritus impunitatis exemplo*. et forſan *ſecuritatem* Noſter pro *impunitate* dixit: ita ſenſus Symmachiano quadrabit.

Quadrupes nequiſsime.] Gloſſ: *Nequiſſime*: ἄθλιε.

Certe dorſo receptum auferres protinus.] Theodoretus περὶ προνοίας 5. de Equo loquens. Οὗτος καὶ θηρῶντι συνθηρεύει, καὶ πολεμοῦντι συναγωνίζεται, καὶ κατὰ τῶν ἀντιπάλων μετὰ ῥύμης χωρεῖ: κἂν φεύγειν ἐθελήσῃς, δειλιῶν μεταβάλλει τὸ θράσος, καὶ σὺν τάχει φερόμενος τὸν διακόντων ἐλευθεροῖ. vide quæ de elephanto Pori Q. Curtius, & de Bucephalo Alexandri A. Gellius.

An

An ignoras eos etiam qui morituris auxilium ſalutare denegarunt, quod contra bonos mores id ipſum fecerint, ſolere puniri?] Seneca 1.14. de Ira. *Cogitet quam multa contra quam bonum morem faciat.* Propert:

O nimium noſtro fælicem tempore Romam,
Si contra mores una puella facit.

ex Jure formula deſumpta eſt, ut notavit Beroaldus. *Morituris* intellige *perituris*. Lactantius 6.11. *Qui ſuccurrere perituro poteſt, ſi non ſuccurrerit, occidit.* De furtis (Homil. π. διδαχῆς) non aliena Chryſoſtomus. Οὐχ οἱ κλέπτοντες μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ κύριοι ὄντες κωλῦσαι, μὴ ποιοῦντες δὲ, τὴν αὐτὴν ἐκείνοις δίδωσι δίκην.

Sed non diutius meis cladibus lætaberis.] Vide ſupra pag. 235. adnotata.

Senties, efficiam, miſero dolori naturales vires adeſſe.] Dolori, etſi fœminæ, etſi aniculæ. Apud Senecam Andromache. *Dabit ira vires.* —— Ovidius de Hecuba. —— *Facit ira valentem.* Idem 1. Amorum.

Quamlibet infirmas adjuvat ira manus.

Servius ad Georg: 3. *Languentia corpora in vires quandoque furor excitat.* Philo in de Joſepho. Ῥώμη κραταιοτέρα τὸ πάθος ἰσχὺν ἐπιδιδόντος, ὃ καὶ τοὺς ἀσθενεστέρους νευροῦν εἴωθε.

Subſertis manibus, exſolvit ſuam ſibi faſciam, pedeſque meos ſingillatim alligans &c.] Non alibi major varietas quam in primæ vocis ſcripturâ. in Oxon: Ms. *ſubſertis.* in alio *ſubſeptis.* in tertio *obſeptis.* & in editis quibuſdam, *aſſertis.* et nemo quidvis horum explicavit nobis. delendum forſan τὸ *manibus*, & pro *ſubſertis*, *ſub ſuris* ſcribendum. Sub ſuris exſolvit ſuam ſibi faſciam &c: Petronius. *Duas inſtitas* (Apuleius *faſcias* diceret) *ancilla de ſuris protulit, alteraq; pedes meos alligavit, altera manus.*

Et pertica &c: arrepta, &c:] Pag: 152.

Non oblita animorum, annorum oblita ſuorum.

Non prius me deſijt obtundere, quam victis feſsiſq; viribus &c.] Joſephus Antiquit: 13. 21. Τραπέντας (Ἰουδαίους) ἅπαντας ἐδίωκον οἱ φονεύοντες, ἕως οὗ καὶ ὁ σίδηρος αὐτοῖς ἠμβλυνώθη, &c: καὶ αἱ χεῖρες παρείθησαν.

Quam &c. ſuopte pondere degravatus, manibus ejus fuſtis eſſet elapſus.] Virgilius 12.

——*Vi victus, & ipſo*
Pondere defecit, prædamq; ex unguibus ales
Projecit.—— Plinius lib. 2. Epiſt. 1. *Liber, quem forte acceperat grandiorem, & ſeni, & ſtanti, ipſo pondere elapſus eſt.* Petronius. *Fracta eſt putris ſella, quæ ſtaturæ altitudinem adjecerat: anumq; ſuo pondere dejectam ſuper foculum mittit.* Nota & argumento tali τὸ *elapſus.* De Poro Q. Curtius. *Multoq; ſanguine profuſo, languidis manibus magis elapſa quam excuſſa tela mitteret.*

Tunc de brachiorum ſuorum cita fatigatione conqueſta &c.] Propertius 4. 9.

Atque ubi jam noſtris laſſavit brachia plagis.

Terent: Adelph:

Ego vapulando, ille verberando ambo defeſſi ſumus.

vide 1. Samuel: 14. 31.

Procurrit ad focum, ardentemq; titionẽ gerens &c.] Virgilius. ——*Ambuſta torrem Corinæus ab ara*
Corripit.—— Sic *ignes ex proximo raptos* inter ſubitaria tela Quintilianus Decl: 19. numerat. *Titio* autem muliebris vindictæ non infrequens adjumentum. Lib. 10. de altera illa. *Velut mentitam, atque cuncta fingentem, titione candenti inter media femina detruſo, crudeliſſimè necavit.* Ælianus Var: 13. 2 de Macarei uxore. Χίζαν ἁρπάσασα &c. ἡμίκαυτον, ζῶντη τὸν παῖδα ἀπέκτεινεν. *Ardentem* licentioſius ait. *titionem* enim, *extractum foco torrem ſemiuſtum & exſtinctum vulgus appellat.* ſunt verba 4. 14. Lactantij.

Donec ſolo quod reſtabat præſidio niſus, liquida fimo ſtrictim egeſta &c.] Solinus cap. 43. de Bonaſo. *Quicquid præſidij monſtro illi frons negat, alvus ſufficit: nam cum in fugam vertitur, proluvie citi ventris fimum egerit, per longitudinem trium jugerum: cujus ardor quicquid attigerit, adurit.*

Liquida fimo ſtrictim egeſta &c:] Nonnius. *Foria, ſtercora liquidiora.* Gloſſarium. Ἐσφιγμένως: *ſtrictim.*

Qua cæcitate atq; fætore tandem fugata eſt à me pernicies.] Cicero de beſtijs agens. *Multa etiam inſectantes odoris intolerabili fœditate depellunt.* 2 de Nat. Deor. Solinus ubi ſupra. *Ita egerie noxia ſummovet inſequentes.* Caſſiodorus 10. 30. de Elephanto. *Quod ſi ali-*

ſi aliquis (circumſtantium) *præbere contempſerit poſtulata*, (id eſt, ſtipem,) *veſica collectaculo patefacto, tantam dicitur alluvionem egerere, ut in ejus penatibus quidam fluvius videatur intraſſe, contemptum vindicans de fœtore.*

JOANNIS PRICÆI

IN

METAMORPHOSEOS

LIBRUM VIII

NOTÆ.

VEnit quidam juvenis ex proxima civitate.] Rectius in Cod: Bertin: *ex proxima villula.* lib. 7: *De proxima villula ſpirantem carbunculum furatus, &c:* & lib. 1. *Vtriq; comites ad proximas villulas lævorſum abiere.*

Mira &c: ignem propter aſsidens, inter conſervorum frequentiam ſic annunciabat.] Apud Athenæum Xenophon Colophonius.

Παρ πυρὶ χρὴ πιχõτα λέγειν, χειμῶνος ἐν ὥρᾳ.

Lucianus in de Peregrini morte. Σὺ μὲν πόῤῥω ἑςῶτα καὶ μακρὰν ἀσφαλίστερον: ἐγὼ δὲ περὶ τὸ πῦρ αὐτὸ, καὶ ἔτι πρότερον ἐν πολλῷ πλήθει τῶν ἀκροατῶν εἶπον αὐτά. Bene autem frequentiam conſervorum propter ignem poſuit. Martialis.

Cingunt ſerenum lactei focum vernæ.

Equiſones, opilioneſq;, & bubſequæ.] Vide olim ad Apologiæ pag: 23. notata.

Nec vero incomitata Manes adivit.] Æneid: 4. Pag: 153.

——Comitemne ſororem Spreviſti moriens? ——

et 12. ————*Et miſero fratri comes ire per umbras.*

Titinnius ſtatim interfecturus ſe, ad Caſsium iacentem. *Accipe me fati tui comitem.* Ovid: in Eleg: ad Liviam, de mortui Neronis Druſi comitibus.

Quorum aliquis mæſtus tendens ſua brachia, dixit,
Cur ſine me? cur ſic incomitatus abis?

Statius ad Priſcillæ Manes de Abaſcanto:

—— Rupiſſet tempora vitæ,
Ne tu Tartareum Chaos incomitata ſubires.

Clotho in ludo Senecæ de morte Claudij. *Hos tres uno anno, exiguis intervallis temporum diviſos mori jubebo: nec illum* (Claudium) *incomitatum dimittam.* Frequentius hæc & hujusmodi notamus, ut eximia noſtri Auctoris eruditio, ſervatæq; diligentius proprietates legentibus eluceſcant.

Quæq; poſſent meritò doctiores, quibus ſtilos Fortuna ſubminiſtrat, in hiſtoriæ ſpecimen chartis involvere.] Pacatus fine Panægryci. *Ad me longinquæ convenient civitates, a me geſtarum ordinem rerum omnis ſtilus accipiet: &c. compenſabo Tibi iſtam (Imperator) injuriam, ſi cum de Te nihil ipſe dixerim quod legendum ſit, inſtruam quæ legantur.* Auſonius Panægyrico. *Qui dicturi eſtis laudes Principis noſtri, habetis velut ſeminarium, unde orationum veſtrarum jugera compleatis.* Vopiſcus in Probo. *Illud tantum conteſtatum volo, me & rem ſcripſiſſe, quam, ſi quis voluerit, honeſtius eloquio celſiore demonſtret.* Idem in Carino extremo: *Habe mi amice meum munus: quod ego &c: non eloquentiæ cauſa, ſed curioſitatis, in lumen edidi: id præcipue agens, ut ſi quis eloquens vellet facta Principum reſerare, materiam non requireret, habiturus libellos meos miniſtros eloquij.* Cicero de Cæſare. *Dum voluit alios habere unde ſumerent, qui* (melius *ſi quis*) *vellent hiſtoriam ſcribere.*

Quibus ſtilos Fortuna ſubminiſtrat.] Lampridius in Heliogabalo. *Te verò Auguſte venerabilis multis paginis, iiſdemq; diſertioribus illi proſequentur, quibus id fœliciter Natura detulerit.* A. Gellius 6. 8. *Sed hanc utramq; declamatiunculam &c: celebraverint quibus abunde & ingenij, & otij, & verborum eſt.*

Juvenis natalibus prænobilis: &c. pecuniæ ſatis locuples, ſed luxuriæ popinalis &c:] Gracchus apud Gellium 7. 11. de adoleſcente Lucano quodam. *Apprimè ſummo genere natus, ſed luxuria & nequitia pecuniam magnam conſumpſerat.* In verſu Græco,

Πολλοὶ

Πολλοὶ γὰρ οὕτως ἐυγενεῖς εἰσὶν κακοί.

De Clodio Plutarchus. Γένει ἐυπατρίδης, πλούτῳ καὶ λόγῳ λαμπρός: ὕβρει δὲ καὶ θρασύτητι τῶν ἐπὶ βδελυρίᾳ περιβοήτων οὐδενὸς δεύτερος.

Equo clarus, & pecuniæ ſimul ſatis locuples.] Oxon: *Quo clarus, & pecunia fuit ſatis locuples.* quò accedit Vicentina editio. *Pecunia ſatis locuples*, eſt, εὖ χρημάτων ἔχων, οὐ μέν τοι ὑπερπλουτῶν, ut lib: 59. Dio Caſsius locutus.

Luxuriæ popinalis.] Nonnius Marcellus. *Popinones, quos nunc dicimus tabernarios: vel luxurioſos qui ſe popinis dedunt.*

Scortiſq; & diurnis potationibus exercitatus] Apud Suidam v. ἐφήδετο, de neſcio quo Ælianus. Ῥάθυμον καὶ λαγνὸν βίον, τὸν εἰς ἑταίρας καὶ πότους περιηνεγμένον. In Apologia. *Puer hoc avi inter ſcorta & pocula, &c.* Plutarchus de Themiſtocle. Ἐν πότοις καὶ γυναιξὶν ἐκυλινδεῖτο. ſic, *ſcortari* & *potare*, Terentius in Adelph: junxit. & bene, *exercitatus ſcortis:* Plautus Bacchid.

Saliendo ſe exercebant magis quam ſcorto. ——

ſic, *exercere ſcortum*, Idem in Amphitryone.

Nec non manus infectas humano cruore.] Firmicus 6. 31. *Latronem, & humano ſemper cruore perfuſum.* Salvianus de ſui temporis moribus. *Quis eſt aut humano ſanguine non cruentus, aut cænoſâ impuritate non ſordidus?* Et bene in hujuſmodi argumento *infectas*. Tertullianus in de Baptiſmo. *Quiſquis ſe homicidio infecerat, &c.* Propertius.

—— *Infectas ſanguine habuiſſe manus.*

pro quo apud Senecam Tragicum,

Hominum cruenta cæde pollutas manus.

vide & Feſtum in *Impias*.

Idq; ſic erat, & Fama dicebat.] Hæc eſt communis lectio, nec inepta ea: quam tamen ſæpius putavi in meliorem ſic mutari poſſe. *Iſq; ſic erat, & famâ dicebatur.* Ovid: Metam. 7. ——— *Fælix dicebar, eramq.* Suidas. —— Ἣ μὲν κλέος, ἤδη καὶ ἦθα: Ἐπὶ τῶν ὁμοίων τῇ περὶ αὐτῶν φήμῃ. Themiſtius 4. Orat: Σοφιστὴς ὅμως, καὶ ἦν τε καὶ ἐλεγόμην. Simplicius de Diogene & Hera-

Heraclito. *Ἀξίως θεῖοι ἦσαν, καὶ ἐλέγοντο.* Eunapius in Ædeſij vita, de Sapore Rege. *Τυραννικὸς καὶ ἄγριος &c: ἦν τι ἀληθῶς, καὶ ἐξηγγέλλετο.* Horatius.

——*Si curas eſſe quod audis.*

ubi Scholiaſtes. *Si talis es qualem te Fama teſtatur.* In Excerptis è lib. 5. Pachymerij. *Quadam de aliquo dicuntur, & ſunt: quadam nec ſunt, nec dicuntur: quadam dicuntur, ſed non ſunt: quadam contra ſunt, ſed non dicuntur.*

Cum primum Charite nubendo maturuiſſet] Cum eſſet

Iam matura viro, jam plenis nubilis annis.

infra lib. 10. *Vbi flos ætatis nuptialem virgini diem flagitabat.* Plato in Critone. *Ἤδη εἰς ἀνδρὸς ὥραν τῆς κόρης ἡκούσης.* Heſychius. *Ὥρα γάμων: ἐν ἀκμῇ γάμων.* Idem: *Ἐπιτελής: ὡραῖα γημᾶσθαι.*

Eximijſq; muneribus parentes invitaret, judicio morum tamen improbatus, repulſa contumeliæ fuerat aſperſus.] *Apud Veteres* enim *in eligendis maritis non genus & pulchritudo tantum, ſed & virtus ſpectabatur.* Cicero 2. de Offic. Achilles Tatius de Calliſthene. *Περιπλαθὼν τῷ Σωστράτῃ* (Leucippes patri) *ᾔτει τὴν κόρην: ὁ δὲ βδελυττόμενος αὐτοῦ τοῦ βίου ἀσέλγειαν, ἠρνήσατο.* Roman: Vicent. & Aldina editt: *parentum invitaret judicium, morum tamen improbatus, &c.* quod vix probo tamen, vel ob Tit: Codicis. *De repud: & judicio morum ſublato.*

Repulſæ contumelia.] Phædrus.

A quo repulſus triſtem ſuſtinuit notam.

Denegati thalami permiſcens indignationem.]

——*Manet alta mente repoſtum*
Iudicium morum, ſpretaq; injuria vita.

Cruento facinori quærebat acceſſum.] *Ἐζήτει εὐκαιρίαν*: ut Matth. 26. 16. Luc. 22. 6.

Nactus deniq; &c: tempeſtivam occaſionem] Lib: 10. *Nacta ſolitudinis damnoſam occaſionem.* et 4. *Subtilem occaſionem nactus.* infra hîc: *Nactus fraudium opportunum decipulum.*

Sceleri &c. accingitur.] Donatus ad 5. 8. Eunuchi. *Accingor dicimus in rebus magnis ſuſcipiendis.* Servius

ad

ad Æneid. 1. *Accingunt ſe : ſtudioſe parant.* infra hîc lib. 9. *Ad expugnandum tenacem domus diſciplinam totis viribus accingitur.*

Infeſtis mucronibus.] Vide ſupra pag: 10. adnotata.

Turbæ gratulantium &c: permiſcuit ſeſe.] Donatus ad 5. 8. Eunuchi. *Multi ſe fingunt gratulari, cum invideant : gaudere, cum dolent.* In excerptis vet: Gloſſarii : *Turba lætantium : χορός.*

Gaudibundus.] Scribendum *gratulabundus* puto.

Ad honorem ſplendidæ proſapiæ inter præcipuos hoſpites &c: receptus] Si vera iſta ſcriptura, quæ mihi parum Latina videtur, *Ad honorem ſplendidæ proſapiæ*, valet, *Vt proſapia atq; dignitas ejus poſtulabat.* ut infra lib. 10. loquitur. *Ejus*, intellige Thraſylli, non Tlepolemi.

Occultato conſilio ſceleris, amici fideliſsimi perſonam mentiebatur.]

Tuta frequenſq; via eſt per amici fallere nomen.

vide ſub initium libri 7. notata, ad ea: *Virum bonum commentitus. Occultato* (inquit) *conſilio ſceleris.* Auguſtinus in Pſalm: 119. de doloſo homine. *Obtento velo probitatis & manſuetudinis, ſæpe virus occultat.*

Cœnâ poculoq́, communi carior cariorq́; factus.] Pag:
Theophylactus ex perſona Chriſti. Luc. 22. Ἐξ ἑνὸς 154.
ἄρτου ἐφάγετε, καὶ ἐξ ἑνὸς ποτηρίου ἐπίετε : φίλους ὑμᾶς καὶ ὁμοτίμους ἡ μία τράπεζα ποιεῖ. Homerus.

——— Ἐπεὶ οἱ ἑταῖρος ἔην φίλος εἰλαπιναστής.

Communis cœna heic, ut apud Euripidem κοινὴ τράπεζα. & Chryſologum Serm, 171. *menſa, ac convivium commune.*

Carior cariorq́;.] Vide Scaligerum ad ea Tibulli pag. 167. *candidior candidiorq́;.*

In profundam romam cupidinis ſeſe paulatim neſcius præcipitaverat.] Magis placeret mihi, *In profundum cupidinis*, extritâ intermedia vocula. ſic 5. *in calamitatis profundum præcipitare ſe.* apud Valer. Maximum 9. 1. *in profundum turpitudinis cadere.* & apud Eundem 2. 10. *in profundum miſeriarum abiici.* at cum *ruinam* Oxonienſis Ms. habeat, eorum qui *rotam*, *ærumnam*, *rimam* &c: voluerunt, præterhabitis conjecturis,

jecturis, τὸ *ruinam* (quod & Scaliger, vel potius Faber reponendum exiſtimaverunt) haud invitus amplector. *Ruinam* vocat, quod argumentis ſimilibus alij *barathrum*, *abyſſum*, *charybdin*. Catullus.

——Tanto te abſorbens vortice amoris
Æſtus, in abruptum detulerat barathrum.

Clemens Alexandrinus in Protreptico. Ἤδη γαργαλίζει ἡ συνήθεια, ἀλλ' εἰς τὸ βάραθρον ὠθεῖ. ſic, εἰς λαγνείας ἄβυσσον ἐμβάλλειν ἑαυτὸν, 5. 29. Iſidorus Peluſiota. &, εἰς τὸ Σοδόμων βάραθρον καταποντίζειν τινὰ apud Suidam (v: σπάδων) Cyrillus Alexandrinus. ſic, *ſtupri barathrum*, Hieronymus in Epiſtolis. Anaxilaus de ſcorto Phryne.

——Τὴν χάρυβδιν οὐχὶ πόῤῥω ποιεῖ,
Τόν τε ναύκληρον λαβοῦσα καταπέπωκ' αὐτῷ σκάφει;

Horatius. *——Ah miſer,*
Quanta laboras in Charybdi!

quibus congruum, in re non diſsimili, apud Sirachidem 9. 13. τῷ πνεύματι εἰς ἀπώλειαν ὀλισθάνειν. quo tamen loco αἵματι Latinus legit.

Paulatim neſcius ſeſe præcipitaverat.] Auguſtinus Confeſſ: 6. 8. de Alypio in amphitheatro ſedente *Vt vidit illum ſanguinem*, (gladiatoris cadentis) *immanitatem ſimul ebibit: & non ſe avertit, ſed fixit aſpectum, & hauriebat furias, & neſciebat.* et ibidem 5. 13. *Propinquabam ſenſim, & neſcivi.* Bene autem hoc argumento *paulatim.* Terent. Phorm. *Amare cæpit.* ubi Donatus. *Cæpit: non, amavit: ut oſtendat vim amoris non &c: rem eſſe quæ ſemel ſuſcipi poſſit.* vide notata ad ea lib: 5. *Accedente conſuetudine, & roborata affectione.* bene & *præcipitaverat.* Plautus. *——Qui in amore*
Præcipitavit, pejus perit quam ſi ſaxo ſaliat.

Paterculus lib. 2. *A rectis in vitia, a vitijs in prava, a pravis in præcipitia pervenitur.*

Cum flamma ſævi amoris, parva quidem primo vapore delectet, ſed fomento conſuetudinis exæſtuans, immodicis ardoribus totos adurat homines.] Lucretius.

——Primum Veneris dulcedinis in cor
Stillavit gutta, & ſucceſſit frigida cura.

infra lib. 10. *Sed mulier illa, quamdiu primis elementis Cupido parvulus nutriebatur, &c: facile ruborem tenuem de-*

deprimens, ſilentio reſiſtebat: at ubi completis igne veſano præcordijs totis immodice debacchatus amor exæſtuabat, ſævienti jam Deo ſuccubuit.

Fomento conſuetudinis exæſtuans, immodicis ardoribus totos adurat homines.] Ovidius argumẽto iſto.

Nam mora dat vires, teneras mora percoquit uvas,
Et validas ſegetes quod fuit herba, facit.
Quæ præbet latas arbor ſpaciantibus umbras,
Quo poſita eſt primum tempore, virga fuit.
Tunc poterat manibus ſumma tellure revelli,
Nunc ſtat in immenſum viribus aucta ſuis.

Apud Xenophontem ille παιδ: α. Ἔγωγ᾽ οὖν ἑαυτὴν ἑωρακὼς, καὶ πάνυ μοι καλῆς δοξάσης εἶναι, ὅμως παρὰ σοί εἰμι, καὶ ἱππεύω, *&c.* cui Cyrus: Ναὶ, μὰ Δί᾽, ἴσως γὰρ θᾶττον ἀπῆλθες ἢ ἐν ὅσῳ χρόνῳ ὁ ἔρως πέφυκε συσκευάζεσθαι ἄνθρωπον: καὶ πυρὸς γάρ τοι ἔστι θιγγάνειν, ἢ εὐθὺς καίεσθαι: καὶ τὰ ξύλα οὐκ εὐθὺς ἀναλάμπει. adde Clementis locũ paulo ſupra adductum.

Quo &c:] Id eſt, *quo pacto.*

Cum & &c:] Lege, *Et cum &c.*

Et puellæ, ſi vellet, quanquam velle non poſſet, furatione conjugalis incommodaret rudimentum, &c:] Iſta quidem nec ſatis intelligere, nec in tranſitu emendare poſſum.

Et tamen ad hoc ipſum.] Melius, *Tamen a. h. i.*

Ad hoc ipſum quod non poteſt, contentioſa pernicie quaſi poſſet impellitur.]

——— *Haud ſtulte ſapiens,*
Si quidem id ſapere eſt, velle id quod non poteſt contingere. Heaut: 2. 3.

Seneca 1. 3. de Ira. *Concupiſcunt homines & quæ non poſſunt.* de proximo autem rem præſentem illuſtrant iſta Maximi Tyrij. Ἀκόλαστον παύσασθαι μοιχείαν οὐκ ἰῶσιν αἱ ἐλπίδες, προσεπίτεινουσι ἀνήνυτα ποιεῖν καὶ ἀπελάτητα. diſſert: 37. Hieronymus in Epiſtolis, *Impatientia neſcit modum, & deſiderium non ſuſtinet,* (οὐ μακροθυμεῖ) *unde & nos obliti virium noſtrarum, &, non quid poſſumus, ſed quid velimus tantum cogitantes, cupimus &c:* Terentius Andr: *Nodum in ſcirpo quæris.* ubi Eugraphius. *Rem quæ omninò eſſe non poteſt, nimia ſollicitudine & cura inquiris.*

Quod

Quod nunc arduum factu videtur, amore per dies roborato, facile videtur effectu.]

Ἔχω δὲ τόλμης καὶ θράσους διδάσκαλον
Ἐν τοῖς ἀμηχάνοισιν εὐπορώτατον,
Ἔρωτα:——dixit neſcio quis apud Euripidem.

Amore per dies roborato.] Lib. 5. *Accedente conſuetudine, & affectione roborata, &c.*

Spectate demq; &c.] Lib. 4. *Specta deniq; ſcænam meæ calamitatis.*

Sollicitis animis intendite.] Lib. 11. *Imperijs iſtis meis animum intende ſollicitum.*

Indagaturus feras, ſi quid tamen in capreis feritatis eſt.] Æneid: 4. *Feræ capræ.* ubi Servius: *Capreæ.* Xenophon παιδ: 1. Ἄρκτοι πολλοὺς ἤδη πλησιάζοντας διέφθειραν, καὶ λέοντες, καὶ κάπροι, καὶ παρδάλεις: οἱ δὲ ἔλαφοι καὶ δορκάδες ἀσινεῖς εἰσι. In vet: Onomaſt: *Caprea:* δορκάς.

Magis magiſq;] Virgil: 2. Æneid. *Et magis atq; magis.* ——ubi Servius: *Iteratione ſermonis fecit augmentum.* ſupra lib. 2. *Magis magiſq; cum æmulatione virium crebrius inſultantes.* et 3. *Magis magiſq; ad indignationem erecti.*

Nec enim Charite maritum ſuum quærere patiebatur beſtias armatas &c.] Propertius.

Incipiam captare feras, & reddere pinu
Cornua, & audaces ipſe movere canes.
Nec tamen ut vaſtos auſim tentare leones,
Aut celer agreſtes cominus ire ſues.
Hæc igitur mihi ſit lepores audacia molles
Excipere, aut ſtricto figere avem calamo.

Adumbravit autem hæc ſua Apulejus ex Ovidianis hiſce in Veneris & Adonidis fabula.

Hortaturq; canes, mutæq; animalia prædæ.
Aut pronos lepores, aut celſum in cornua cervum:
Aut agitat damas, at fortibus abſtinet apris:
Raptoreſq; lupos, armatoſq; unguibus urſos
Vitat, & armenti ſaturatos cæde leones.

quibus ſtatim ſubjunguntur iſta:

Te quoq; ut hos timeas. ſi quid prodeſſe monendo
Poſſet, Adoni monet: fortiſq; fugacibus eſto
Inquit, in audaces non eſt audacia tuta.

Parce

Parce meo juvenis temerarius eſſe periclo,
Neve feras quibus arma dedit Natura, laceſſe.

Oxonienſis, non *quarere*, ſed *quatere* legit.

Armatas dente vel cornu.] Lactantius (cap. 2. de Opif: Dei) de animalibus loquens. *Alia eorum, vel plumis levibus in ſublimi ſuſpenſa, vel ſuffulta ungulis, vel inſtructa cornibus: quibuſdam &c: arma ſunt dentes, &c: Animalia ad nocendum armata* Seneca Epiſt: 121. dixit.

Frondoſum tumulum.] Onomaſt: vet: *Tumulus*: λόφος. Gloſſarium. Λόφος, ὑψηλὸς τόπος: *tumulus, collis.* nec male in Oxonienſi, *frondoſum cumulum.* Gloſſæ aliæ: *Cumulus, collis*: βουνὸς, φάραγξ. lege, *Cumulus, collis*: βουνός. *Convallis*: φάραγξ. vel, *Cumulus*: βουνὸς. *Convallis*: φάραγξ.

Ramorumq; denſis tegminibus umbroſum.] Heſychius. Δάσκιον, μεγάλως σκιάζον, διὰ τὸ σύνδενδρον καὶ δασύ. *Ramorum tegmina*, ſunt quæ *nexus ramorum* Tacitus in *Germania* vocat. *Denſis* hîc, ut ſupra 4. *marginem denſis arboribus ſeptam.* Gloſſæ. Δρυμὸς: *nemus, ſaltus, condenſum.*

Proſpectu veſtigatorum &c.] Gloſſæ. *Veſtigator*: ἰχνευτής. Ulpianus l. 12. §. 22. ff: de inſtruct: vel inſtrum: leg: *Venatores, veſtigatores, &c:* vide Servium ad ea Æneid: 4. ——— *Saltuſq; indagine cingunt.* & ipſo Orig: libri 10 fine Iſidorum. In Oxon: & duobus alijs Mss, *proſectu.*

Canes venationis indagini generoſæ mandatæ,] Conſtructio eſt, *Canes mandata v. i. g:* Mandatas, *deſtinatas* intelligo: & *venationem*, μετωνυμικῶς rem venatu quæſitam. Ad ſententiam Theodoretus. Οὗτος (de cane περὶ loquitur) ἰχνεύσει θήραν ὑπὸ κυνηγέτου κελευόμενος, καὶ τῆς περὶ ὀσμῶν ἀντιλαμβάνεται, καὶ τούτοις οἷον ἴχνεσί ποσι κατ' ἀκρίβειαν ἑπόμενος, οὐ πρότερον ἀφίσταται ἕως οὗ εὕρῃ τὸ θήραμα.

Totos præcingunt aditus.] Virgilius.

——— *Saltuſq; indagine cingunt.*

Tacitaq; prius ſervata muſſitatione &c:] Seneca Thyeſte.

Sic cum feras veſtigat, & longo ſagax
Loro tenetur Umber, ac preſſo vias
Scrutatur ore, dum procul lento ſuem
Odore ſentit, paret, & tacito locum

Roſtro pererret. —— Et in Hippol:

—— *At vos laxas*

Canibus tacitis mittite habenas.

Horatius. *Seu viſa eſt catulis cerva fidelibus.* ubi vetus Scholiaſtes. *Sagacibus: vel ſilentium in veſtigando ſervantibus.* Pollux Onomaſt: 5. 10. ait bonæ canis eſſe φροντίζειν μὲν κατὰ τὴν ζήτησιν τῶν ὀσμῶν, ἡσυχάζειν δὲ κατὰ τὴν εὕρεσιν τῶν ἰχνῶν. & Longus lib. 2. ὑλακτεῖν, κακῶς πεπαιδευμένων eſſe. Arnobius 2. *Aſellus & bos, uſu atq; aſſiduitate cogente, diſcit arare & molere, &c: canis, cum invenerit prædam, cohibere & continere latratum.* Oppianus Cyneget. 2.

Μηδ' ὑλάειν ἐθέλοιεν, ἐπεὶ μάλα θηρευτῆρσι
Σιγὴ πέθμιός ἐστι, πανέξοχα δ' ἰχνευτῆρσι.

Plinius 8. 40. *Quâ* (fera) *viſâ, quam ſilens, & occulta, quam ſignificans demonſtratio eſt! cauda primum, deinde roſtro.*

Signo ſibi repentino reddito &c:] Plutarchus in de Deo Socratis. Οὐκ οἱ πολλοὶ κυνὸς τῶν θηρατικῶν σημείων &c: συνίασιν, ἀλλ' οἱ μεμαθηκότες, εὐθὺς ἀπὸ σιγμῆς τοῦ τυχόντος, τὸ προσταττόμενον αἰσθανόμενοι, ῥαδίως εἰς ὃ δεῖ καθίστανται. vide Heſychium in Ἐπίσιγμα, & Ἐπισίττειν. Pollucem ubi ſupra: & magni Etymologici Auctorem in Ἐπισιγεῖν.

Latratibus &c: miſcent omnia.] Ex his Lucretij.

Et cum jam latrant, & vocibus omnia complent

Pavens damula.] Ælianus 7. 19. de Animal: Νοθίτερόν πως δοκεῖ προβάτων καὶ ὄνος: ἄτολμος δὲ, νεβροὶ καὶ πρόκες. Artemidorus in Oneirocriticis. Καὶ τὰ δειλὰ καὶ δρομικὰ καὶ ἀνελεύθερα, δειλοὺς ἢ δραπέτας παρίστησιν: ὡς ἔλαφος, λαγωὸς, &c:

Pag: Exurgit.] —— Ἔκθορε φωλάδος κοίλης: ut Babrias

155. apud Suidam locutus.

Pilis &c: ſqualidus.] Lib. 11. *Squalens pilus defluit.* A. Gellius 2. 6. *Quicquid nimis inculcatum obſitumq; aliqua re erat, & incuteret viſentibus facie* (id eſt, *ſpecie*) *horrorem: id ſqualere dicebatur.*

Setis &c: hiſpidus.] Sidonius Carm. 23.

Formam imponit apri, caputq; ſetis
Et tergum aſperat: hiſpidiſq; malis
Leve incurvat ebur. ——

Ammi-

Ammianus Marcellinus lib. 24. *Cervicibus jubatis leones, armiſq; hiſpidos apros.*

Setis inſurgentibus ſpinæ hiſpidus, dentibus attritu ſonaci ſpumeus, oculis aſpectu minaci flammeus.] Hæc tria in apri ferocientis deſcriptione etiam Alij iunxerunt. In vet: Anthologia.

> Καὶ τὰς αὐχενίας πεφρικότας, θηγὸν ὀδόντα
> Βρυχῶντα, γλήνας φλεκτὸν ἴυγα σέλας.
> Ἀφρῷ χείλεα πάντα δεδευμένα. —— Philoſtratus

Icon. 1. Ὁρᾷ δὲ αὐτὸν καὶ τὴν χαίτην φρίττοντα, καὶ πῦρ ἐμβλέποντα, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς πατάγουσιν. Ante omnes in *Scuto Herculis* Heſiodus.

> —— Θήγει δέ τε λευκὸν ὀδόντα
> Ἀυχμωθεὶς, ἀφρὸς δὲ περὶ στόμα μαστιχόωντι
> Λείβεται: ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐίκτην:
> Ὀρθὰς δ' ἐν λοφίῃ φρίσσει τρίχας.——

Attritu &c:] Sidonius ubi ſupra.

> *Hirtam dorſa feram, repanda tela*
> *Attritu aſsiduo cacuminantem.*

adde paulo poſt notanda, ad ea, *Dentium compulſu &c:* *Attritu* autem, arboris vel ſaxi intellige: utroq; enim pro libitu ſicas dentium acuunt: ut libri 18 Præfatione nos Plinius docet.

Oculis &c. flammeus.] —— *Ab ore*

> *Scintilla abſiſtunt, oculis micat acribus ignis.*

Impetu frementis oris totus fulmineus.] Claudianus de apro Herculis.

> *Fulmen ab ore venit.*——Phædrus.
> *Aper fulmineis ad eum venit dentibus.*

Ovid: 10. Metamorphos:

> *Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.*

Faſt: 2.

> *Fulmineo celeres diſsipat ore canes.*

et de Arte amandi 2.

> *Fulmineo rapidos dum rotat ore canes.*

Auſonius.

> *Stringere fulmineo venabula cominus hoſti.*

Canum procaciores, quæ cominus contulerant veſtigium] Ovid: Halieut:

> ——*Canum quibus eſt audacia præceps.*

Seneca Epiſt: 76. *In cane ſagacitas* (virtus) *prima eſt, ſi inveſtigare debet feras: curſus, ſi conſequi: audacia, ſi mordere & invadere.*

Genis hac illac jactatis &c: interficit.] Ovidius ſimili argumento:

> *Ille ruit, ſpargitq; canes, ut quiſq; furenti*
> *Obſtat.* ——

Dein, calcata retiola &c:] Seneca lib. 1. de Clementia. *Feras lineis & pinnis concluſas contine: eaſdem a tergo eques telis inceſſat: tentabunt fugam per ipſa quæ fugerant, proculcabuntq; formidinem.* Pollux 5. 10. Τὰς ἄρκυς διακόψειεν ἄν, καὶ τὰς στάλικας ἀνατρέψειεν. et quia τῶν ἀρκύων meminimus, corrigamus Heſychij locum. Ἀρκύπαλα, (inquit) οἱ τόποι ἔνθα αἱ ἄρκυες πήγνυνται. legendum ἀρκυστάσια. Pollux 5 4. Ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ (αἱ ἄρκυες) ἵστανται, ἀρκυστάσιον.

Quà primos impetus reduxerat, tranſabijt.] Hegeſippus 5. 27. *Feræ ipſæ, cum ſe circumvallatas armatis viderint, majore in eos impetu ruunt, ut vi ſibi iter aperiant.* Quid autem hîc *impetus reduxerat?* legendum *direxerat* puto. ſic 7. *In eam furioſos direxit impetus.* et 9. *Canem rabidam &c: per poſticam impetu miro ſe direxiſſe.* et paſsim uti amat *dirigendi* voce. lib. 3. *Dirigitur prœliaris acies.* 6. *Dirigit citatum greſſum.* et 10. *Domum juvenis &c: ſe direxit ſeava rivalitas.*

Inermes atq; immuniti.] *Inermes* ad *manus* refer, *immuniti* ad corpora.

Tegumentis frondis & arboribus latenter abſcondimur.]

> Πάπτηνεν δ' ἕκαστος ὅπῃ φύγοι αἰπὺν ὄλεθρον.

pro *frondis* malim *frondeis* ſcribi. Servius ad Æneid: 1. *Frondoſus locus eſt qui frondes habet: frondeum, totum eſt de frondibus.* In Oxon: melius, *vel* (id eſt, &) *arboribus*: & poſt, *aſcendimus*: non male, ſi Latinitas conſtaret. Tacitus Annal. 1. *Turpi fuga in ſummia arborum niſi, ramiſq; ſe occultantes:* at recta eſt lectio vulgata, nam & 6. & infra hoc libro *latenter ſe abſcondere* dixit.

Captioſe compellat.] Inſidioſe, fraudulenter. Onomaſt: vetus. *Captio*: ὑπαγωγή.

Caſſa formidine.] Lucretius. *Solli-*

Sollicitamq; geris caſſa formidine mentem.

Idem alibi. ——— *Caſſa formidine torpes.*

Humilitati ſervorum iſtorum.] Sic ſupra lib. 7. *humilem & ſervilem vitam.* iterum ac ſæpius dico, Apulejo magis propriè vix quenquam loqui. apud Senecam Phædra.

Matris ſuperbum eſt nomen, & nimium potens,
Noſtros humilius nomen affectus decet:
Me vel ſororem Hippolite, vel famulam voca.

ſic Luc: 1. 48. δούλης ταπείνωσις. Philip. 2. 7. μορφὴν δούλου λαβών. et poſt, ſequente verſiculo, ἑαυτὸν ἐταπείνωσε. *Servos* hîc, eos intellige, qui in venatu Dominis operas exhibebant. ejuſmodi *recept: ſentent:* 3. 6. Paulus meminit. Ammianus lib: 28. *Si agros viſuri proceſſeſerint longius: aut alienis* (id eſt, ſervorum) *laboribus venaturi, &c.* qui ergo *cervorum* reponebat, minus caute bonam lectionem immutavit.

Medijs manibus amittimus?] De hac loquendi forma p. 313. 36. diximus.

Quin equos inſcendimus? quin ocyus indipiſcimur? & cape venabulum, & ego lanceam ſumo.] Ariſtoteles in equi Apologo. Ἠρώτα τὸν ἄνθρωπον, εἰ δύναιτο μετ' αὐτοῦ κολάσαι τὴν ἔλαφον: ὁ δὲ ἔφησεν: ἐὰν λάβῃ χαλινὸν, καὶ αὐτὸς ἀναβῇ ἐπ' αὐτὸν, ἔχων ἀκόντια. Oxon: *quin eum indipiſcimur?*

Quin equos inſcendinus?] Collatinus apud Livium 1. ad Tarquinium. *Quin, ſi vigor juventæ ineſt, conſcendimus equos?*

Nec tantillum morati &c.] Lib. 9. *Nec quidquam moratus &c:*

Beſtiam inſequentes.] τὸ *beſtiam* ab Oxonienſi abeſt.

Lanceam.] Quam ſupra lib. 1. *lanceam venatoriam* appellat.

Nec tamen illa genuini vigoris oblita, retorquet impetum.] Cicero pro Milone. *Hoc & ratio doctis, & neceßitas barbaris, & mos gentibus, & feris Natura ipſa præſcripſit, ut omnem ſemper vim quacunq; ope poſſent, a corpore, a capite, a vita ſua propulſent.* Plinius de beſtijs loquens. *Si vis inferatur, nulla eſt cui non ſit animæ injuriæ impatiens: & prompta, ſi noceas, ad ſe defendendũ alacritas.*

Sentit enim vim quidq; ſuam, qua poßit abuti. ut rectiſsimè Lucretius. *Impetum retorquere*, eſt *fugere:* contrarium illius quod præceſsit, *impetum dirigere.*

Et incendio ferocitatis ardeſcens] Incendebatur (h. e. augebatur) irritatione iſta naturalis ferocitas ejus. In Oxon: Ms. & veteribus editt: (etſi in ſenſu diſcrimen nullum) rectius *feritatis.* Seneca 1. 1. de Ira *Non vides, ut omnium animalium ſimul ad nocendum inſurrexerunt, procurrant* (melius *præcurrant*) *notæ? &c. ac feritatem ſuam exaſperent? ſpumant apris ora, &c.* et poſt: *Nullum animal tam horrendum, &c: ut non appareat in illo, ubi ira invaſit, nova feritatis acceßio.* Pro *&*, lege, *at incendio &c.*

Dentium compulſu &c.] Ovidius.

Dentibus ille ferox in querno ſtipite tritis
Imminet exitio. —— Seneca 1. 1. de Ira. *Spumant apris ora, dentes acuuntur attritu.* Pollux ubi ſupra. Τὰς ὀδόντας θήγει. et poſt: Τῷ πρὸς ἀλλήλους κόμπῳ τῶν ὀδόντων ἀπειλεῖ. Ariſtophanes Ranis. —— Θήγοντος ὀδόντας Ἀντιτέχνου. —— ubi Scholia: Ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν χοίρων, οἳ ὅταν εἰς μάχην παρασκευάζωνται, τοῦτο ποιοῦσι. De apro D. Baſilius. Τὸν ἔνδοθεν θυμὸν διὰ τῆς τῶν ὀδόντων παραθήξεως ὑπεκφαίνων, adde quæ paulo ſupra ex Philoſtrato notata.

Quem primum inſiliat, cunctabunda rimatur.] Apollonius de lupis in ovili.

Μαίονται δ' ὅ, τι πρῶτον ἐπαΐξαντες ἕλωσι,
Πολλ' ἐπιπαμφαλόωντες ὄμμασι. —— Seneca Thyeſte.
Iejuna ſylvis qualis in Gangeticis
Inter juvencos Tygris erravit duos,
Vtriuſq; prædæ cupida, quo primos ferat
Incerta morſus: flectit huc rictus ſuos,
Illò reflectit, & famem dubiam tenet:
Sic dirus Atreus capita devota impia
Speculatur ira: quem prius mactet ſibi
Dubitat, ſecunda deinde quem cæde immolet.

Ovidius Metamorphos: 5.

Ille nihil contra, ſed & hunc & Perſea vultu
Alterno ſpectans, petat hunc ignorat, an illum.

Hegeſippus 4. 1. de Veſpaſiano. *Cum paucis, quos præ-*

ſentes habebat, imperterritus ſletit: quaſi in quos ſeſe excuteret, conſiderans.

At Thraſyllus feræ quidem pepercit, ſed equi, quo vehebatur Tlepolemus, poſtremos poplites, &c: amputat.] Ita fateor quidem in omnibus legi & editis & Mss. cogitabam tamen concinnè ſcribi poſſe, *Sed feri &c. Fera pepercit quidem, at feri &c.* quæ παρήχησις (quo genere nemo ſpiſsior Noſtro) adeo quidem blanditur mihi, ut ſi vel in uno Ms: reperirem, recipere non dubitarem. *Ferum* de *equo* dici, præter alios docet Servius ad Æneid. 2. et 7. Heſychius. Θήρεια, τὰ ζῶα: καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων οὕτω λέγουσι. corruptum & mutilum locum (ſi videbitur) ſic conſtitues mecum. Θηρεῖα, τὰ ἄγρια ζῶα: καὶ ἐπὶ &c.

Quadrupes recidens quà ſanguis effluxerat, toto tergo ſupinatus, invitus Dominum ſuum devoluit ad terram.] Polybius apud Suidam. Ο' ἵππος τοῦ Σκιπίωνος ἰσχυρῶς ἤλγει μὲν ἀπὸ τῆς πληγῆς, οὐ μὴν ὁλοσχερῶς ἐσφάλμενος, διότι ὀρθὸς Σκιπίων ἐπὶ τὴν γῆν ἀπέπεσεν. Heliodorus lib. 9. in Blemmyum & Perſarum pugna. Ε'λυμαίνοντο τὴν ἵππον ὑπὸ τὴν γαστέρα κατὰ τὴν διεξίλασιν τοῖς ξίφεσιν ἀποκόπτοντες, ὥστε ἔπιπτον μὲν οὐκ ὀλίγοι τῶν ἵππων, πρὸς τὰ ἀλγηδόνα τοῦ χαλινοῦ ὑπερθρῶντων, καὶ τοὺς ἀναβάτας ἀποσειομένων. Agathias lib. 3. de elephanto ſaucio. Πρὸς τὴν πληγὴν δυσανασχετῶν, καὶ πρός γε τοῦ δορατίου ἀμφὶ τὸν ὀφθαλμὸν κραδαινομένου ἐκταρασσόμενος, &c. τοὺς ὕπερθεν ἐπιβάτας ἀποσειόμενος κατέβαλε. et ſtatim, de equis illius belluæ rabie turbatis. Οὐ μάλα τοῖς ῥυτῆρσιν ἐπείθοντο, ἀλλὰ τὰς ἐμπροσθίους ὁπλὰς μετεωρίζοντες, ἐξεκύλιον τοὺς ἐλατῆρας. Illa *toto tergo*, non ſunt in Oxon. Ms: Ab eodem & Palat: Cod: τὸ *invitus* abeſt. Pro *recidens* (quod Oxonienſis, & editt: vett: agnoſcunt) malè ex uno codice Elmenhorſtius *reſidens*. Onomaſticon vetus. *Recido: ἀναπίπτω.* Hunc locum autem effinxit Noſter vel ex iſto Æneid. 11.

Archilochus Romuli (quando ipſum horrebat adire)
Haſtam intorſit equo, ferrumq; ſub aure reliquit.
Quo ſonipes ictu furit arduus, altaq; jactat
Vulneris impatiens arrecto pectore crura.
Volvitur ille excuſſus humi. ——— vel certe ex

hoc e decimo, quem & video Beroaldum adduxiſſe.

Multa movens animo jam tandem erumpit, & inter
Bellatoris equi cava tempora conijcit haſtam.
Tollit ſe arrectum quadrupes, & calcibus auras
Verberat, effuſumq́; equitem ſuper ipſe ſecutus
Implicat. —— ubi Servius: *Multa movens, utrum ſcilicet in ipſum an in equum tela intorqueret; quo vulnerato Mezentius effugio carebat.* ad mentem Thraſylli noſtri non importunè.

Supinatus.] Heſychius. Παλιμπτὲς: τὸ εἰς ὀπίσω πεπτωκὸς.

Pag: 156. Bonum piguit amicum.] Amare. ſic Declam: 321. apud Quintilianum. *Illud interim teſtor, hunc bonum amicum utriq́; maledicere.*

Vel ſuæ ſævitiæ litatum &c:] Lib. 5. *Tunc mea injuria litatum crediderim, &c:* hæc autem cum ſequentibus uſq́; ad verbum *contegenti*, ſorte qua mala neſcio Oxonienſis ignorat, connectit hoc modo autem contextus ſeriem. *Nec cœpti nefarij bonum piguit amicum, ſed ſuum auxilium miſeriter roganti, &c.*

Plagoſa crura contegenti.] In alijs *p. vulnera c.* quod & nos rectius putamus. Virgil:

———*Et vulnera dira tegentem.*

Suumq́; auxilium miſeriter roganti, per dextrum femur lanceam immiſit.] Alterius ſpretis precibus ſuum opus perficit. Æn: 12.——*At fervidus advolat haſta*
Meſſapus, teloq́; orantem multa trabali
Deſuper altus equo graviter ferit.———Ibid. 10.
Tum caput orantis nequicquam, & multa parantis
Dicere, deturbat terra. —— Et 1.
Tum validam perq́; arma viro perq́; oſſa ſecurim
Altior inſurgens, oranti & multa precanti
Congeminat. ——Ovid. 9. Metamorph:
Dicentem, genibuſq́; manus adhibere parantem,
Corripit Alcides: ac terq́; quaterq́; rotatum,
Mittit in Euboicas tormento fortius undas.

Suumq́; auxilium miſeriter roganti] Lib: 9. *Deprecatur periclitanti ſibi ferret auxiliū. Miſeriter* (Apulejanū quid ſonans) non auſim expungere: malueram autem *miſerabiliter.* In vet: Onomaſtico. *Miſerabiliter:* ἐλεεινῶς.

Nec non tamen ipſam beſtiam &c:] Oxon: *Perf: d.*

lanceam

lanceam immiſit : ipſam etiam beſtiam &c: expunctis intermedijs omnibus.

Ad hunc modum defuncto juvene &c:] Redonemus ineptam hanc Beroaldo conjecturam. Oxonienſis Codex, duo alij Mss. vetuſque editio Vicentina *definito* legunt. unde veram ſcripturam *finito* haud ægrè elicimus. Lib. 6. *Quam* (vetulam) *licet claudi pedis tui calce unica finire poteris.* ubi dicta p:326. vide.

Quanquam perfecto voto.] Placet Bertin: codicis ſcriptura, *peracto voto.*

Vultu tamen gaudium tegit.]

Conſilium vultu tegit. ——— Virgilius.

Et frontem adſeverat.] Lib. 2. *Vultuoſam frontem rugis &c. adſeverabat.*

Et cadaver quod ipſe fecerat, avide amplexatus, omnia quidem lugentium officia ſolerter finxit.] Joſephus Antiquit: 15. de Herode, Ariſtobulo ejus fraude occiſo. Πᾶσι τοῖς ἔξωθεν πιθανῶς ἐπισκευάζετο, μὴ μετὰ προνοίας γενέσθαι τῷ παιδὶ τὸν θάνατον· οὐχ ὅσα πρὸς πένθος ἐπιτηδεύων μόνον, ἀλλὰ (en peritiorem Thraſyllo artificem,) καὶ δάκρυσι χρώμενος, καὶ σύγχυσιν τῆς ψυχῆς ἀληθινὴν ἐμφαίνων. Idem *bell: Iud:* 2. de Hieroſolymitanis ſicariis. Ταῖς ἐσθήσεσιν ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, τούτοις ἔνυττον τοὺς διαφόρους, ἔπειτα πεσόντων, μέρος ἐγίνοντο τῶν ἐπαγανακτούντων. Sequentia heic uſq; ad vocem *conformatus*, membranæ Oxonienſes ignorant.

Cadaver quod ipſe fecerat, amplexatus] Seneca, Alexandrum inprimis deſignans, at fide bona pœnitentiam emendantem. *Transfoderunt* (irati quidam) *amata corpora, & in eorum quos occiderant jacuere complexibus.* de Ira 2. 37.

Ad noſtri ſimilitudinem &c. conformatus] Servius ad Æneid: 2. *Noſtri & veſtri, genitivi plurales ſunt antiqui, & ex Græcis venientes.* (ſic enim, non *convenientes* ſcribendum.) *Ad noſtri ſimilitudinem conformatum* phraſi Paulina dicas, σύμμορφον τῆς ἡμῶν εἰκόνος γενόμενον: Rom. 8. 29. ubi & Vetus, *conformis.*

Solæ lacrymæ procedere noluerunt.] Nec decebat ſane Naturam penitus ab imitatore exæquari. Seneca Epiſt: 11, *Artifices ſcænici qui imitantur affectus, qui me-*

tum & trepidationem exprimunt, qui triſtitiam repræſentant, hoc indicio imitantur verecundiam: deijciunt vultum, verba ſubmittunt, figunt in terram oculos, & deprimunt: ruborem ſibi exprimere non poſſunt.

Ad noſtri ſimilitudinem qui vere lamentabamur conformatus.] ἀληθινὴν τῆς ψυχῆς σύγχυσιν ἐμφαίνων, ut Joſephum jam loquentem audivimus. Heſychius. Σχηματιζόμενοι: προσποιούμενοι, σχῆμα ἐπιδεικνύντες. Seneca Epiſt: 99. *Remota omni lugentium ſcæna, nihil erat niſi quod veris dabatur affectibus.* Gellius 7.5. *Opplevit omnia, non ſimulacris, atque imitamentis, ſed luctu, atque lamentis veris & ſpirantibus.*

Nec dum ſatis ſcelere tranſacto Fama dilabitur] Donatus ad 5.6. Andr: *Fama mali celerior quam boni.* non improbo Bertin. codicis lectionem, *fama dilatatur.* ſupra lib.4. *Fama porrecta pervagatur.* Totius porro iſtius loci imaginem Apuleius ex hoc Virgilij cœpit.

Interea pavidam volitans pennata per urbem
Nuncia fama ruit, matriſq; allabitur aures
Euryali, ac ſubitus miſeræ calor oſſa reliquit:
Excuſſi manibus radij, revolutaq; penſa.
Evolat infelix, & femineo ululatu
Sciſſa comam, muros amens atq; agmina curſu
Prima petit: non illa virûm, non illa pericli,
Telorumve memor: cælum dehinc queſtibus implet.

Qualem non audiet alium.] Oxon: & Florent: Mss. *Quale n. a. aliud.*

Amens.] *Veſtigium amenti ſimilis accelerans:* ut ſupra lib. 2. loquitur.

Λύπη γὰρ ὀργή τ' εἰς ἕνα ψυχῆς τόπον
Ἐλθοῦσαι, μανία τοῖς ἔχουσι γίνεται.

ut olim Cleænetus ſcripſit. Æneid. 9.

——— *Fæmineo ululatu*
Sciſſa comam, muros amens, atq; agmina curſu
Prima petit. ——— Ovid: Metam. 2.
——— *Lugubris & amens*
Et laniata ſinus, totam percenſuit urbem.

Curſuq; bacchata furibundo &c.] Virgilius Ceiri.

Infelix virgo tota bacchatur in urbe.

et Æneid: 7.

Immen-

Immenſam ſine more furit bacchata per urbem.

Ovidius de Phyllide.

Ibat, ut Aonio referens trieterica Baccho,
Ire ſolet fuſis barbara turba comis.

benè & *curſu furibundo.* Scriptor Maccabaici tertij, de Hieroſolymitanis mulieribus, Antiocho templi penetrali ingreſſo. Τὴν ἁρμόζουσαν αἰδῶ παραλείπουσαι, δρόμον ἄτακτον ἐν τῇ πόλει συνίσταντο. hoc habitu, interfectis matre & fratribus, Antigone ab Euripide deſcribitur.

Per plateas populoſas &c. fertur]

——Ἄνα πτόλιν οἰκτρὸν ἀείδει: ut Adoni Venus interfecto. Chryſologus de archiſynagogi filia. *Illa ſecretas languoris ſui ſuſtinet paſſiones : hic* (pater ejus) *&c. toto fertur & jactatur in populo.* Curtius ubi de Alexandro mortuo. *Nobiles pueri, cuſtodia ejus corporis aſſueti, nec doloris magnitudinem capere, nec ſeipſos intra veſtibulum regiæ retinere potuerunt : vagique & furentibus ſimiles, totam urbem luctu ac mœrore compleverunt.*

Et arva rureſtria fertur.]

——— *Mæret, illacrymat, gemit :*
Et huc & illuc anxios greſſus refert.

Cicero Tuſcul. 3. *Ex hoc evenit, ut in animi doloribus alibi ſolitudines captent, ut ait Homerus de Bellerophonte :*

Qui miſer in campis mærens errabat Aleis,
Ipſe ſuum cor edens, hominum veſtigia vitans.

Bion ubi ſupra, de Venere:

——Ἀνὰ δρυμὼς ἀλάληται.

et poſt: ——Δι' ἄγκεα μακρὰ φορεῖται.

Homerus de Achille Patroclum interfectum lugente.

Δινεύεσκ' ἀλύων παρὰ θῖν' ἁλός. ——

De Hercule, rapto Hila Theocritus.

——— Ἐν ἀτρίπτοισιν ἀκάνθαις
Παῖδα ποθῶν δεδόνητο, πολὺν δ' ἐπελάμβανε χῶρον.

et ſtatim: ——— Ἀλώμενος ὅσσ' ἐμόγησεν
Ὤρεα καὶ δρυμώς! ——— deinde:
——— Ὁ δ' ᾇ πόδες ἆγον, ἐχώρει
Μαινόμενος. ——— ex quibus Ovidiana iſta de Canente, marito Pico amiſſo.

Laios

——*Latos errat veſana per agros,*
Per iuga, per valles, quà ſors ducebat euntem.

Confluunt &c: civium catervæ.] Lib. 10. *Magna civium turba confluebant.* et 11. *Tunc ecce confluunt undique turbæ.*

Civitas vacuatur ſtudio viſionis.] Lib. 7. *Tota civitas ad &c: conſpectum effunditur.* ubi dicta p:364. vide.

Labantique ſpiritu totam ſe ſuper corpus effudit.] Donatus ad 4. 5. Adelph: *Animo male fieri dicitur, cum ictu alicujus mœroris perculſus, non ſuſtinet corpus, ſequiturq; ruina membrorum.* Zeno Veronenſis. *Mortua ſpiritu, labentibus ad terram membris, incertas reddebat exequias, cui* (melius, *& cui*, id eſt, *utri*) *lacrymas commodarent: mortuone, an morienti.* pro quibus Apuleius: *Peniſsime ibidem, quam deveverat ei, reddidiſſet animam, &c.* Et nota in verbis Zenonis, *lacrymas commodare*. ſic ad 1. 1. Andr: Donatus. *Qui alienis lacrymis ſuas commodabat.* quos locos ſi incidiſſent eruditi homines, haud ita male eandem in Petronio locutionem vexaſſent: nec, dum lucem afferre ſe crederent, Scriptori illi tenebras offudiſſent. Pro *labantiq; ſpiritu*, cum Florent. cod. & Vicent. edit *labentiq;* ſcribe. Tacitus (quem, ut ſæpe monui, ſæpiſsimè imitatur Noſter) de Charicle medico. *Labi ſpiritum,* (Tiberij) *nec ultra biduum duraturum &c: firmavit.*

Totam ſe ſuper corpus effudit.] Servius ad 5. Eclog. *Lugentium eſt, ut & corpori inhæreant.* Æneid. 10. de Mezentio, Lauſo filio occiſo. ——*Ambas*
Ad cœlum tendit palmas, & corpore inhæret.

Ovidius Faſt: 2. ubi de Lucretia.

Ecce ſuper corpus communia damna gementes,
Obliti decoris virque paterque jacent.

Q. Curtius de Alexandro. *Super amici* (Epheſtionis) *corpus ejulans procubuit.* Hieronymus de Euſtochio, matre Paula mortua. *Deoſculari oculos, hærere vultui, totum corpus amplexari.* Virgilius de Euandro.

——*Venit in medios feretro Pallante repoſto,*
Procubuit ſuper.—— Statius de Abaſcantio:
——*Ore ligato Incubat amiſſæ.*——

amiſſæ

amiſſæ uxori ſcilicet. Philoſtratus de Aiace, Palamede interfecto. Ἐπιῤῥίψας ἑαυτὸν τῷ νεκρῷ. Heliodorus 2. Ἐπὶ τὸ σῶμα τῆς κειμένης κατενεχθεὶς, *&c:* εἴχετο, καὶ περιεπεφύκει.

Sed, ægrè manibus erepta ſuorum &c.] Melius, ut in Palat: *erecta:* ſe totam enim ſuper corpus effuderat.

Invita remanſit in vita.] Ovidius ad Liviam, Druſo mortuo.

Vix etiam fueras paucas vitalis in horas,
Obtulit invita cum tibi Cæſar opem.

Pro *invita remanſit &c:* magis ad Apuleii more *quamvis invita* ſcribas. Lib. 5. *Quamvis invitus, ſuſceptas eas &c. ſolo reddidit.* Lib. 6. *Cum primum ſarcinas iſtas, quamvis invitus, pertulerit.* et 9. *Apponebat properè mulier, quamvis invita.* at Palat: Cod: & antiquiſsimæ editt: ita locum concipiunt. *Ægrè m. e. ſ. remanſit in vita.* Oxon: Ms. *invita remanſit. Ægrè* autem *remanſit* intellige, non *ægrè erecta.* Juſtinus lib. 12. *Ægréque ab eo obtentum ut vellet vivere.*

Funus verò toto feralem pompam proſequente populo, deducitur ad ſepulturam.] Ovidius, ubi de Druſo:

Funeris exequijs adſumus omnis eques.

vide ſupra pag: 241. dicta. Dio Caſsius de Auguſto mortuo. Παρῆν δὲ, καὶ συνεξέφερον αὐτὸν ἥ τε γερουσία, καὶ οἱ ἱππεῖς, αἵ τε γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὸ δορυφορικὸν, οἵ τε λοιποὶ πάντες ὡς εἰπεῖν οἱ ἐν τῇ πόλει ὄντες. P. Chryſologus Serm: 121. *In obſequium divitis migrat tota civitas cum funus effertur: pauper vadit ſolus.* ubi *obſequium* erudite dixit. Terent. Andr. *In funus prodeo.* ubi Eugraphius. *In obſequium funeris.* Luc. 7. 12. de vidua filium efferente. Καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. Florid. 4. Noſter. *Aſpexit in pomarijs civitatis funus ingens locatum: plurimos homines ingenti multitudine, qui exequias venerant circumſtare.* Laërtius de Platone mortuo. Πανδημεὶ παρεπέμφθη. De *pompa exequiali* ſupra pag. 120. dixi.

Sed Thraſyllus nimium clamare, plangere, &c.] Tacitus Annal. 2. *Et periiſſe Germanicum nulli jactantius mœrent quam qui maximè lætantur.* In Oxonienſi & duobus alijs Mss. *nimium nimius clamare:* unde *nimium nimiumq; c.* putavit bene Colvius legendum. ſupra fine tertij. *Et cervice prolixa, nimium nimiumque per-* Pag: 157.

porrectis labijs, &c: ut quidem in vetere Vicentina, & Codice Oxonienſi legitur: in nuperis enim editionibus, mutile, *cervice prolixa, nimiumq; p. l.*

Veritatem ipſam fallere.] Supra lib. 2. *Ipſos Solis & Iuſtitiæ oculos fruſtrari.*

Illum &c. coætaneum, contubernalem, &c.] Ex quibus vinculis neceſsitudo arctior, proin gravior jactura. ſupra lib. 4. puella ſponſum ereptum deflens. *Tantulo triennio major in ætate, mecum primis ab annis nutritus, & adultus, individuo contubernio, &c.* ad quem locum pag: 225. adnotata confer.

Fratrem denique &c:] *Fratrem* poſt omnia dixit, quaſi cœteris maius omnibus. Lib. 1. *Comes, & pater, & frater meus.* ubi dicta pag:44. vide.

Addito nomine lugubri, ciere.] Virgil: 4.

——— *Et morientem nomine clamat.*

at quid heic *nomen lugubre?* aut quæ ratio epitheti illius? locum interpunctionis, & (quod haud paulo gravius) vitioſæ lectionis macula deturpatum, ita mecum reſtitue. *Fratrem denique, addito nomine, lugubriter ciere.* ſic ſupra 3. *lugubriter ejulare.* Livius lib. 1. *Solvit crines, & flebiliter nomine ſponſum mortuum appellat.* id eſt, (ut heic Apuleius) *lugubriter ciet.* ſupra lib. 5. *Iamque nomine proprio ſororem miſeram ciebant, quoad ſono penetrabili vocis ululabilis &c. trepida Pſyche procurrit, &c.* quæ quid ſibi volunt quam quod hic, *lugubriter ciere?*

Verbis palpantibus ſtimulum doloris obtundere, varijs exemplis multivagi caſus ſolatia nectere.] Petronius, ubi de matrona Epheſina. *Cœpit* (miles) *hortari lugentem ne perſeveraret in dolore ſupervacuo, &c. omnium eundem exitum eſſe. ſed & idem domicilium: & cætera, quibus exulceratæ mentes ad ſanitatem revocantur.* Paulus 1. 10. 13. ad Corinth. Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν, εἰ μὴ ἀνθρώπινος. Euripides.

Οἴμοι! Τί δ' οἴμοι; θνητά τοι πεπόνθαμεν.

his *caſus multivagus* illuſtratur.

Studium contrectandæ mulieris adhibere.] In Milite Plautino.

Te compellare, & complecti, & contrectare.

Cicero

Cicero lib. 1. de Deorum Nat: *Cur non geſtiret taurus equæ contrectatione, equus vaccæ?* Cyprianus in de habitu virgin: *Cum amictu veſtis honor corporis ponitur: denotanda & contrectanda virginitas revelatur.* Achilles Tatius lib. 4. *Χειρὸς θίγειν, ψαῦσαι σώματος, ἄντικρυς ἐρώντων παραμυθίαι.* Ibidem. *Ἀκοῦσαι φίλης φωνῆς, χειρὸς θίγειν, ψαῦσαι σώματος.* Oxonienſis, & alius Ms. *contractanda:* quod eôdem cadit. Gloſſæ. *Ψηλαφῶ: tracto, contracto, &c: palpo.*

Officiis inferialibus ſtatim exactis] Malueram *peractis.* ſic 9. *Peractis feralibus officiis.* et in l. 44. de manum: teſtam: *ſolennia mortis peragere.*

Puellæ protinus feſtinat ad maritum ſuum demeare.] Infra. *Iam tempus eſt ut &c: deorſum ad meum Tlepolemum viam quæram.*

Cunctaſque prorſus pertentat vias.] Vt Porcia Bruti.

Certè lenem illam &c.] *Inedia* ſcilicet, ut continuò ſubiungitur: ergo bene *lenem.* Tacitus Ann: 11. *Hortantibus &c. quibuſdam inediam, & lenem exitum.* id eſt, *lenem inediæ exitum.* Seneca Epiſt: 77. de Tullio Marcellino ſe inedia luci ſubtrahente. *Paulatim defecit, ut aiebat, non ſine quadam voluptate, quam afferre ſolet lenis diſſolutio.* Idem, lib: cur bon: vir; &c. *Lenior jejuno mors eſt, cruditate diſſiliunt.* liceat, dum quid certius excogitaverit quis, *cruditantes* reponere: qua voce adverſus Pſychicos, & alibi Tertullianus utitur. Valer: Maximus 7. 1. *Lenique genere mortis &c. extinctum.*

Tenebris imis abſcondita, cũ luce jam tranſegerat.]

—— Caput ferali obduxit amictu,
Decrevitque pati tenebras. ——

ut apud Lucanum Cornelia. vide ſupra pag: 243. 20. adnotata.

Familiares & neceſſarios.] Tacitus Annal: 4. *Amici, aut neceſſarii.* ſic, *φίλους & ἀναγκαίους* Dio Caſsius lib: 47. junxit. confer ad Act: 10. 24. allata.

Religioſæ neceſsitati ſuccumbens.] Seneca Epiſt. 80. *Interdum non licet palam eſſe miſeros, ſed inter ærumnas cor ipſum exedentes neceſſe eſt agere fælicem.*

Obiens, ut videbatur viventium munia &c.] Melius

in

in alijs *jubebatur*. Clitophon apud Achillem Tatium lib. 5. *Θεραπευθεὶς ἄκων τὸ τραῦμα, τοῦ Μενελάου με παρηγορῦντος, ζῶν διεκαρτέρησα.*

Penitus in medullis.] Lib. 10. *Perniciem cæcam &c. medulla penitus attraxerant.*

Vultu non quidem hilaro, verũ paulo ſereniore &c.] Lib. 3. *Pauliſper hilaro vultu renidens, quantumq; poteram, lætiorem me refingens.* Sex verſus ſubſequentes, uſque ad verba *ſolatio cruciabat*, male deſunt in Oxon: Ms.

Mœrore carpebat animum.] Gloſſarium. *Carpitur: τρύχεται, δρέπεται, κακοπαθεῖ.*

Dies totos, totaſq; noctes inſumebat luctuoſo deſiderio.] —— *Sævumque arcte complexa dolorem*

Perfruitur lacrymis, & amat pro conjuge luctum:

ut Cornelia apud Lucanum: qui fortaſſe iſta patrui imitatur. *Teneas licet, & amplexéris dolorem tuum, quem tibi in filij locum ſuperſtitem feciſti.* (cap. 1. Conſol. ad Marciam) & poſt eum Auguſtinus. *Solus fletus erat dulcis mihi, & ſucceſſerat amico in delicijs animi mei.* Confeſs: 4. 4.

Dies totos totaſq; noctes &c.] Lib. 5. *Diem totum lacrymis & plangoribus miſella conſumit.* In veteri lapide. *Deſiderio nata diem ac noctem cum lacrymis traxit.* Apud Quintilianum 6. Declam: *Quæ miſera deſiderio tui dies noctesque fletibus jungit.* Seneca cap. 6. ad Marciam. *Si fletibus Fata vincerentur, &c: eat omnis inter luctus dies: noctem ſine ſomno triſtitia conſumat.* Petronius ubi ſupra. *Poſitumque in hypogæo corpus cuſtodire, & flere totis noctibus diebuſque cœpit.* Homerus.

—— *Νύκτας τε καὶ ἤματα δακρυχέουσα.*

Scriptor Tobiæ vitæ, de matre ejus. *Ἡμέρας ἄρτον οὐκ ἤσθιε, τὰς δὲ νύκτας ὅλας οὐ διέλυπανε θρηνοῦσα.* Horatius.

Tu ſemper urges flebilibus modis
Myſten ademptum: nec tibi veſpera
Surgente decedunt amores,
Nec rapidum fugiente Solem.

Cinna in Smyrna apud Servium in Georg: 2.

Te matutinum flentem conſpexit Eous,

Et flentem paulo vidit poſt Heſperus idem.

Lucretius.

Nec nox ulla diem, neq; noctem aurora ſecuta eſt,
Quæ non audierit miſtos vagitibus ægris
Ploratus, mortis comites & funeris atri.

Totaſq; noctes] Virgil. 4. Georg. *Flet noctem.* ubi Servius. *Iugi nocte: continuo fletu.*

Et imaginem defuncti &c:] Admetus apud Euripidem ad uxorem ſuam, ut putavit, morituram.

Σοφῇ δὲ χειρὶ τεκτόνων δέμας τὸ σὸν
Εἰκασθὲν ἐν λέκτροισιν ἐκταθήσεται.

Lactantius 2.2. *Fingendarum ſimilitudinum ratio idcirco &c: inventa eſt, ut poſſet hominum memoria retineri.* Apud Quintilianum 10. Declam. *Clamat itaque. clamat mater infœlix: Si mihi aliquam imaginem filij mei &c. auferres, inijcerem tamen miſera tanquam corpori manum: illam ſimilitudinem flens tenerem: illos oculos, illam gratiſſimam faciem, & rictus oris expreſſos, & adumbratos artificis manu vultus.*

Quam ad habitũ Dei Liberi formaverat.] Suetonius Calig: *Vnius jam puerascens, inſigni feſtivitate, cujus effigiem habitu Cupidinis in æde Capitolina dedicavit.* Scriptor Sapientiæ 14.15. Ἀόρῳ πένθει τρυχόμενος πατὴρ, τοῦ ταχέως ἀφαιρεθέντος τέκνου εἰκόνα ποιήσας, τὸν τότε νεκρὸν ἄνθρωπον, νῦν ὡς θεὸν ἐτίμησεν. Statius Sylv: 2.

Hac te non thyaſis procax doloſis
Falſi numinis induit figuras:
Ipſum ſed colit, & frequentat ipſum
Imis altius inſitum medullis.

quod ipſum heic Apuleius noſter.

Affixo ſervitio.] Excuſis omnibus prohibentibus *affixa* reponendum crediderim. Seneca cap. 2. ad Marciam. *Intenta in unam rem, & toto animo affixa.* Pag: 158.
Virgilius de Palinuro:

—Clavumq; affixus & hærens Nuſquam amittebat.—

infra lib. 9. *Affixus atque conglutinatus &c: commiſſa provinciæ fidem tuebatur.* Eucherius ad Valerianum. *Qui amat egregie rem aliquam, velut affixus & cohærens illi, nuſquam eam relinquit, &c:* Cicero Famil: 1.8. *Me tibi in omnibus rebus affixum habebis.* ita *penſis puellam affixam*

affixam Tibullus, & *affixam foribus* dixit. Minucius Fœlix de Sole. *Cœlo affixus, ſed terris omnibus ſparſus,* apud Quintilianum 6. Declam: *Semper eſtis intra domum, uno plurimum in loco, levibus officijs affixa.* Porcius Latro in Catilinam. *Nihil illo affixius ad colenda bonorum conſortia.* i. *Nemo affixius illo.* Ita de perſonis, non rebus poſitum ubique vides.

Ipſo ſe ſolatio cruciabat.] Tertullianus in de Anima, cap: 56. de Homero. *Tanto magis curam ſepulturæ collocavit, quanto etiam moram ejus injurioſam animabus incuſavit: ſimul & ne quis defunctum domi detinens, ipſe amplius cum illo maceretur enormitate ſolatij dolore nutriti.* Seneca cap. 1. ad Helviam. *Ne dolorem tuum ipſa ſolatia irritarent.* Idem cap. 1. ad Marciam. *Hæc triſtia & miſera, & in ſe ſævientia, ipſa noviſſimè acerbitate paſcuntur: & fit infelicis animi prava voluptas dolor.* Lucanus.

——— *His ſe ſtimulis dolor ipſe laceſſit.*

Fulgentius Mythol: 1. de Syrophane Ægyptio. *Doloris anguſtia (quæ ſemper inquirit neceſſitatis ſolatium) filij ſibi ſimulacrum in ædibus conſtituit.* et ſtatim. *Fecerat ille unde luctus reſurrectionem indies acquireret, non quo luctus ſolatium inveniret.* ubi nota (ut & in Lucio noſtro) quæ loquendi proprietas. Mortuorũ vel abſentium amicorũ memoriam per eorum imagines aut ſtatuas renovatam, plerumq; veteres Scriptores *ſolatium* vocaverunt. Iſidorus 8. 11. Orig: *Fuerunt etiam aut quidam viri fortes, aut urbium conditores, quibus mortuis, homines qui eos dilexerunt, ſimulacra finxerunt, ut haberent aliquod ex imaginum contemplatione ſolatium.* Servius ad Georg: 1. de Sylvano. *Amavit puerum Cypariſſum, qui habebat manſuetiſſimam cervam. hanc cum Sylvanus neſcius occidiſſet, puer eſt exſtinctus dolore: quem amator Deus in arborem ejus nominis vertit, quam pro ſolatio portare dicitur.* Tacitus Annal: 12. de Agrippina, poſt veneno Claudium ſublatum. *Velut victa dolore, & ſolatia conquirens, tenere amplexu Britannicum: veram paterni oris effigiem appellare.* Minucius in Octavio. *Dum geſtiunt eorum* (Regum) *memorias in ſtatuis detinere, ſacra facta ſunt quæ fuerant aſſumpta ſolatia.*

Seneca

Seneca Epiſt: 40. de imaginibus loquens. *Deſiderium abſentia falſo atque inani ſolatio levant.* Lactantius 2. 2. *Si qui imaginem hominis peregre conſtituti contempletur ſæpius, ut ex ea ſolatium capiat, &c:* Statius Sylu: 5.

Si manus, aut ſimiles docilis mihi fingere ceras,
Aut ebur impreſſis aurumve animare figuris:
Hinc Priſcilla tuo ſolatia grata marito
Conciperem. ——— Ibidem 2.
At ſolatia vana ſubminiſtrat
Vultus qui ſimili notatus auro,
Stratis prænitet, incubatq; ſomno.

Symmachus 10 22. *Senatus impatiens diſpendij ſui, ſolatium petit de honore virtutis: veſtrumq; Numen precatur, ut virum noſtra ætate mirabilem ſtatuarum diuturnitas tradat oculis poſterorum.* Perſeus ironice ad Phineum quem in ſaxum verterat:

Inque domo ſoceri ſemper ſpectabere noſtri, Metam: 5.
Vt mea ſe ſponſi ſoletur imagine conjunx.

Et in ſeſe nimietatis ſenio faceſſeret.] Beroaldus *laſſeſſeret.* Lipſius *flacceſceret.* τὸ *faceſſeret* eſt à Colvio, & probamus: at non illud ejuſdem, *Et hinc ſeſe &c:* *In ſeſe faceſſere* heic, eſt quod 11. *in ſeſe recedere.* id eſt, evaneſcere, non amplius apparere. *Sic oraculi &c: fine prolato, Numen invictum in ſe receſſit.*

Adhuc veſtes lacerantem, capillos diſtrahentem &c:] Ἔτι ἐν χερσὶν τὰ πένθη ἔχουσιν, καὶ νεκρῶν τάφοις προσοδυρόμενοι. ut 19. 3. apud Sapient: Scriptorem. Eſdr: 9. 3. Διέῤῥηξα τὰ ἱμάτιά μου, &c: καὶ ἔτιλλον τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου. Cteſias apud Heſychium v. σαίραπις. Διαῤῥηξαμένη τὴν σαίραπιν, καὶ τὰς τρίχας καθειμένη, ἐπέλετό τι (lσ: ἐτίλλετό τι,) καὶ βοὴν ἐποίει. Oxon: *veſtem lacerantem.* ſupra lib. 4. *Mærentem, & crines cum veſte ſua lacerantem.*

Non dubitavit de nuptijs convenire.] Eſt & hic κυριολογία. Feſtus Pompeius. *Veteres conveniendi voce utebantur, cum primus ſermo de nuptijs habebatur.*

Tacita pectoris ſui ſecreta.] Lib. 10. *Tacitum* (id eſt, tacendum) *ſecretum aperuit.*

Vocem nefandam & horruit, & deteſtata eſt.] Gloſſ; *Horruit:* ἔφριξεν, ἐφοβήθη. melius autẽ Oxon: Cod:

exhorruit, et d. e. lib. 9. *Exhorruit Myrmex inauditum facinus, & occluſis auribus aufugit protinus.*

Et velut gravi tonitru, &c. vel ipſo Diali fulmine percuſſa, corruit, &c.]

——*Vt fulminis ictu Concidit.*——

Heliodorus lib. 6. Ὥσπερ βέλει, τῷ ῥήματι βληθεὶς. Petronius. *Fulminatus hac pronunciatione, &c. in lectulum decidi.* Hegeſippus 1.43. de Antipatro. *Velut ictus & ſaucius gravi vulnere, jacebat ante pedes patris.*

Corruit corpus.] Apud Senecam Controverſ: 7. 1. *Oborta ſunt ſubito tenebræ, ſublapſum eſt intercepto ſpiritu corpus.*

Et obnubilavit animam.] Cod: Bertin: *obumbravit*, male. vide olim ad Apologiam pag: 124. notata.

Sed intervallo, revaleſcente paulatim ſpiritu &c.] Lib. 10. *Sed revaleſcente rurſus aſtutia &c.*

Ferinos rugitus iterans.] Placet quod in Oxon: Ms. & editis multis, *mugitus iterans.* lib. 9. *Tacitos ſecum mugitus iterans.* lib. 4. *Obnixo mugitu &c. præſentem caſum &c: tolerans.* Virgilius de Laocoönte.

Clamores ſimul horrendos ad ſidera tollit,
Quales mugitus fugit cum ſaucius aras
Taurus.—— et 12. de Turno.
——*Oculis micat acribus ignis:*
Mugitus veluti cum prima in prælia taurus
Terrificos ciet.——

ubi Servius: *Apparet mugitus & dolentium & iraſcentium eſſe.* Hieronymus in Joannis Monachi vita. *De inferno quodammodo mugitum cordis gemitumq; reddebat.* Interpres vetus Pſalm. 37. 9. *Rugiebam* (fortaſſe *mugiebam*, ut jam alibi monuimus legendum) *à gemitu cordis mei.* Tertullianus cap. 9. de pœnitent: *Ingemiſcere, lacrymare, & mugire &c: ad Dominum Deum ſuum.* Varro de ling: Latina lib. 6. *Multa ab animalium vocibus ad homines tranſlata.* Sophocles.

Ὑπεστέναζε, ταῦρος ὡς βρυχώμενος.

Non diſsimile illud Nicephori Gregoræ de Cæſariſſa, marito mortuo. Ἐστέναζε βύθιον, καθάπερ ἐκ μεγάλης καμίνου τῆς ἔνδον πικρίας καπνοὺς ἀναπέμπουσα ζέοντας καὶ φλογώδεις.

Etiam ſcænam &c:] Concinnius *&* *iam* ſcribas.

Tunc inter moras &c:] Florus 4. 10. *Et ſubinde inter moras mortem à gladiatore ſuo efflagitaſſet.* Saluſtius. *Et inter eas moras promiſſa legatorum exſpectare.* Idem. *Inter eas moras Metellus ſe cum exercitu oſtendit.* ſic loquitur etiam Suetonius in Nerone: Marcellus in l. 28. ff. de adminiſtr: & peric: tutor: & in l. 33. de ritu nupt: item Paulus l. 60. §. 4. eod.

Umbra illa miſere trucidati Tlepolemi ſanie cruentam, & pallore deformem attollens faciem, quietem pudicam interpellat uxoris.] Ovid: Metam. 11.

Luridus, exanimi ſimilis, ſine veſtibus ullis,
Conjugis ante torum miſera ſtetit. ——

Pallore deformem attollens faciem.] Virgilius.

—— *Simulacra modis pallentia miris.*

Quietem &c. interpellat uxoris.] Lib. 11. *Quietem meam rurſus interpellat, &c.*

Mi conjunx.] Æneid. 4.

—— *O luce magis dilecta ſorori.*

ubi Servius. *Per nomen neceſſitudinis oſtendit ſe quæ ſunt utilia perſuadere.*

Et ſi pectori tuo &c.] Τὸ *&* inducendum credo. hoc vult: ſi pectore tuo manet memoria noſtri, te alius nemo *conjugem* vocaverit.

Vel acerbæ mortis meæ caſus fœdus caritatis intercidit.] Legendum puto, *Vel, ſi acerba mortis mea caſu f. c. intercidit.* aut, *acerba mortis mea caſus f. c. interſcîdit.* quæ utraq; ſcriptura efficiet ſenſum commodum.

Neve ſermonem conferas, nec menſam accumbas.] Apud Syneſium Epiſt: 44. *Οὐδὲ ἐμβαλοῦμεν σοι δεξιὰν, οὐδὲ ἀπὸ τῆς αὐτῆς σιτησόμεθα.* pro *conferas*, *conſeras* lege: vide ſupra pag: 3. notata.

Mei percuſſoris.] Gloſſ: *Percuſſor: κολαφιστὴς, σφάκτης.*

Noli parricidio nuptias auſpicari.] Parricidio, quia me amicum & hoſpitem interemit: Lib. 7. *Ego denique &c: latrociniј crimine in hoſpitem mihi cariſſimum poſtulabar: quod crimen non modo latrocinium, verumetiam parricidium quiſque rectius nominaverit.*

 ſi ex-

ſi expilatio hoſpitis parricidium, multo magis occiſio ejus.

Omnemq́; ſcœnam ſceleris illuminat.] Virgilius.

—— Cæcumq́; domus ſcelus omne retexit.

Vt primum mœſta conniverat.] Ita benè Bertin: Ms. non, *quieverat*. ſupra lib. 1. *Commodum conniveram*, *&c.* id eſt, ut hoc loco, *ut primum conniveram*.

Toro faciem impreſſa.] Virgilius.

——— Os impreſſa toro. ——— Juvenalis.

—— Cubat in faciem, mox deinde ſupinus.

Petronius. *Tota facie &c. torum meum preßit.*

Pag: 159. Lacrymis emanantibus.] Perennibus, jugiter fluentibus. Heſychius. Θαλερὸν δάκρυον: τὸ πολὺ, καὶ μὴ ξηραινόμενον, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀεὶ θάλλον.

Velut quodam tormento inquieta quiete excuſſa.] Lib. 4. *Lymphatico ritu ſomno recuſſa.* ubi dicta confer. Virgilius, (quem imitatur Noſter) Æneid. 11.

——— Excußus Aconteus
Fulminis in morem, aut tormento ponderis acti.

Joſephus bell: Jud: 2.20. non abſimili locutione. Καθάπερ ὀργάνῳ τινὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνελκόμενοι.

Diſciſſaque interula.] Onomaſt: vetus. *Interula:* χιτωνίσκος.

Nec tamen cum quoquã participatis nocturnis imaginibus.] Reponamus Oxonienſis, Fuxenſis, & Palat: Mss. ſcripturam, quæ fere ſic habet. *Nec tamen cum quoquam nocturnarum imaginum ſecreta participat.*

Indicio facinoris prorſus diſsimulato.] *Non ulli cordolio patefacto*, ut infra lib. 9. locutus.

Tacite decernit.] Oxon: *Tacita decrevit.*

Aures obſeratas de nuptijs obtundens.] Ibidem. *A. o. ad nuptias o.* Donatus ad Andr. 2. 2. *Obtundere, ſæpe repetendo dicere: tranſlatio à fabris, qui ſæpe repetunt, aliquid malleo tundendo.* Suidas. Διατεθρυλλημένος τὰ ὦτα: οἷον, καταδολεσχημένος: ἢ, οἷον, πλειστάκις, καὶ περὶ τῶν αὐτῶν πλεῖστα ἀκηκοώς.

Obſeratas aures.] Horatius.

Quid obſeratis auribus fundis preces?

Illa clementer aſpernata ſermonem Thraſylli aſtuque

miro

miro perſonata &c.] *Ἀπατῆσαι αὐτὴν ἔδοξεν, ἀντιλέγειν γὰρ οὐκ ἀκίνδυνον ἦν*: ut 4. Achillis Tatij. Penelope de procis ſuis apud Homerum.

Οἱ δὲ γάμον σπεύδουσιν, ἐγὼ δὲ δόλους τολυπεύω.

Adhuc &c: cariſsimi mariti facies pulchra illa in meis diverſatur oculis.] Curtius de Alexandro mortuo. *Vigor ejus, & vultus educentis in prælium milites, obſidentis urbes, &c: occurrebant oculis.*

Odor cinnameus ambroſei corporis] Cantic: Solom: 1. 1. *Ὀσμὴ μύρων σου ὑπὲρ πάντα ἀρώματα.* vide & 4. 13. 14. 15. Plutarchus Sympoſ: 1. 6. de Alexandro. *Λέγεται καὶ τοῦ χρωτὸς ἥδιστον ἀποπνεῖν, ὥστε καταπιμπλάναι τοὺς χιτωνίσκους εὐωδίας ἀρωματιζούσης.* In Epiſtola Smyrnenſium de Polycarpo iam igni admoto. *Εὐωδίας τοσαύτης ἀντελαβόμεθα, ὡς λιβανωτοῦ πνέοντος, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν τιμίων ἀρωμάτων.* Lucianus de Endymione. *Ἀναπνεῖ τὸ ἀμβρόσιον.* adde Geneſ. 27. 27.

Optimi conſules.] Lib. 6. *Et, quod à me retentâ &c: non ſis, optimi conſule.*

Quoad reſiduis menſibus ſpatium reliquum compleatur anni.] Apud Achillem Tatium ubi ſupra. *Ἐπίνευσεν ἡ γυνή*, (diſsimulanter, ut hîc Charite,) *ἀξιοῖ δὲ εἰς ὀλίγην αὐτῇ χαρίσασθαι ἡμερῶν προθεσμίαν.* De annuo luctus ſpatio vide c. 12. de diverſ: temp: præſcript: Cuiacium, & hoc loco Beroaldum.

Quæ res, cum meum pudorem, tum etiam tuum ſalutare commodum reſpicit.] In Andria Terent: ille: *Si in rem eſt utriq; &c:*—— ubi Donatus. *Benè, utrique: non alteri utile, alteri inutile.* cur ſuum *pudorem* dixerit, ex l. 8. 10. & 11. *de his qui not: infam:* diſce: cur *commodi ſalutaris* meminerit, continuò ſubiungit. Ovidius, etiam in nuptiarum argumento.

——— Quamvis properabitis ambo,
Differ, habent parva commoda magna mora.

Indignatione juſta Manes acerbos mariti ad exitium ſalutis tuæ ſuſcitemus.] Lib. 9. *Certè larva, vel aliquo diro numine immiſſo violenter ejus ſpiritū expugnari. Acerbos*, ante tempus factos. Virgil: —*Funere merſit acerbo.* Servius. *Immaturo: à pomis tranſlatione facta.* ſupra hîc hi Manes ipſi: *Acerba mortis meæ caſu, &c.*

Nec iſto ſermone Thraſyllus ſobriefactus &c:] Lib. 9. *Nec iſto ſaltem tam nefario ſcelere impuratiſſima illa capita confutari &c. potuere. Sobriefactus:* σωφρονισθεὶς.

Suſurros &c: invergere.] *Inurguere* rectè veteres editiones habent: quibus proxime accedit Oxonienſis Cod: in quo *inarguere* ſcriptum. Gloſſ: *Vrguet:* ἐπείγει, κατασπεύδει, ἐπίκειται.

Iſtud equidem certe &c.] Sic *illud quidem certe* in l. 52. §. 2. ff: ad leg: Aquil:

Deprecanti concedas.] In fragmentis Petronij.

——— *Saltem concede precanti.*

Ut interdum tacitè clandeſtinos coitus obeamus.] ſic ſupra 5. *clandeſtinos concubitus. furtivos amplexus obire* infra lib. 9. vocat. *Interdum* eſt *interim:* dum nempe reliquos dies annus metiretur.

Pag: Prolixe conſentit.] Lib. 10. *Prolixe &c: pollicetur.*

160. Noctemque, & opertas exoptat ultro tenebras.] Ex more id genus ſectæ, & ſimilium lucifugarum diſciplina. Prudentius.

Aptamque noctem turpibus
Nocturnus adulter fovet.

Horatius. *Nocturnis ab adulteris.* Scholiaſtes: *Occultis: hoc enim* (i, noctis) *tempus crimini aptum eſt. Operta* (id eſt, *operientes*) *tenebræ*, ſunt quales infra 9. *illunem caliginem* vocat. Proverb: 7.9. de mœcho juvene. *Graditur in obſcuro noctis, &c: in tenebris & caligine.* Job: 24. 15 *Oculus adulteri obſervat caliginem: dicens, non me videbit oculus: &c.* Theodoretus Serm: 9. de Provident. Μοιχοὶ, &c. καὶ οἱ τὰ τούτων συγγενῆ μελετᾶν τολμῶντες, σκότῳ συνεργῷ κεχρημένοι, ταῦτα ποιεῖν ἐπιχειροῦσι. Statius Achill:

——— *Denſa noctis gaviſus in umbra*
Tempeſtiva ſuis torpere ſilentia furtis.

Infra heic lib. 9. *Iamque nocte promota &c: amatorem ſtrenuum infert ad uſque Dominæ cubiculum.* Firmicus 8.12. de hujuſmodi tenebrionibus. *Puellarum concubitus cæca nocte ſectantes.*

Opertas &c: tenebras.] Quintilianus Declam: 10. ex incantatoris perſona. *Opertæ arcana mea tenebræ adjuvate.*

Vni

Uni potiundi ſtudio poſtponens omnia.] Terent: 2. 3. Eunuch:

——— *Mea nihil refert, dum potiar modo.*

ubi Eugraphius: *Qualibet cauſa ſit, dummodo ad hoc perueniam, ut poſſim potiri.* Infra lib. 9. de alio ſcortatore. *Quiduis facere, quiduis pati paratus.* Plato in Sympoſio ait, τοὺς τὴν πάνδημον Ἀφροδίτην ἀσπαζομένους ἐρᾶν ὡς ἂν δύνωνται ἀνοητάτων, (melius ἀνοητότατα,) πρὸς τὸ διαπράξασθαι μόνον βλέποντας. Heliodorus lib. 1. Πόθος ἀκριβὴς, &c: τῶν μὲν ἔξωθεν προσπιπτόντων ἀλγεινῶν τε καὶ ἡδέων πάντων ὑπερφρονεῖν: πρὸς ἓν δὲ τὸ φιλούμενον καὶ ὁρᾶν καὶ συννεύειν τὸ φρόνημα καταναγκάζει. ſupra heic lib. 2. *Paratus vel uno ſuaviolo recreatus, ſuper ignem iſtum porrectus aſſari.*

Uni potiundi ſtudio poſtponens omnia.]
Lucilius. ——— *Uno hoc non omnia muto.*
Phædrus. *Nihil reſpiciens, dum dolorem vindicet.*

Quam probe veſte contectus, omniq; comite viduatus &c: fores meas tacitus accedas] Et ſtatim: *Te &c: ad meum perducet cubiculum.* Infra lib. 9. *Iamq; nocte promotâ ſolum perducit ad domum, probeq; capite contectum amatorem ſtrenuum infert adusq; Dominæ cubiculum.* ad quem locum de adulteris coopertis plura.

Unoq; ſibilo contentus] Hieronymus in Hilarionis vita *Tactu, jocis, nutibus, ſibilis, & cæteris hujuſmodi, quæ ſolent moritura virginitatis eſſe principia.* Tibullus 1. 2. ——— *Reſeret modo Delia poſtes,*

Et vocet ad digiti me taciturna ſonum.

Baſilius Hexaem: 7. de vipera murænæ coitum appetente. Συριγμῷ τὴν παρουσίαν σημήνασα. Deſumptus mos hic amatoriæ, fortaſſe ex caſtrenſi militia. In fragmentis Siſennæ. *Procul ſibilus ſignificare Conſuli capit, &c:* Servius ad Æneid: 9. *Secundum Homerum exploratores quacunq; volunt, plerumq; ſibilo ſignificant.*

Nutricem &c: quæ clauſtris adhærens, excubabit adventui tuo.] De ſimili 1. 6. Tibullus.

Hac mihi te adducit tenebris, multoq; timore
Conjungit noſtras clam taciturna manus.

Hæc foribuſq; manet noctes affixa, proculq;
Cognoſcit ſtrepitus me veniente pedum.

Pro *clauſtris* Colvius *clatris*, inſulſiſsimè. lib: 3. *Domus januas &c: evellere geſtientes, clauſtriſq; omnibus &c: violenter evulſis, &c.* et 7. *Ianuæ clauſtra ſedulo exploraverat, &c:* adde l. 17. §. 1. ff: de action: empt: & vend:

Nec ſequius aliquid ſuſpicatus] Lib 9. *Nec quidquam moratus ac ſuſpicatus &c:* eod: lib: *Ac nihil etiam tunc ſequius ſuſpicatus.* Terent. 1. 1. Andriæ. *Nihil ſuſpicans etiam mali.* ———

Sed exſpectatione turbidus] Menander.

——— Πρᾶγμ' ἐστιν ἐπίπονον τὸ προσδοκᾶν.

Velleius Paterculus lib. 2. *Difficilis eſt &c: utcunq; concepta ſpei mora.* Achilles Tatius lib: 4. Οὐ δύναταί τις τρωθεὶς ἀνέχεσθαι. Saluſt: Iugurth: *Animo cupienti nihil ſatis feſtinatur.* P: Syrus.

Eſt cupiditati & ipſa tarda celeritas.

Idem. *Etiam celeritas in deſiderio mora eſt.*

Firmicus 8.12. *Puellarum concubitus cæca nocte ſectantes, & nimio impatientia ardore poſcentes.*

De diei ſpatio, & veſperæ mora querebatur.] Tacitus Annal. 2. *Vix diei moram perpeſſus.* Caſsianus 10. 2. de monacho acedia tentato. *Solem, velut ad occaſum tardius properantem, crebrius intuetur.* Senſu Apulejano Ovidius in Epiſtolis.

Longa mora eſt omnis nobis quæ gaudia differt.

Idem 4 Metamorphos:

Pacta placent, & lux tarde diſcedere viſa eſt.

Claudianus in de nupt: Honorij & Mariæ.

Incuſat ſpes ægra moras, longiq; videntur
Stare dies, & lux tarde diſcedere viſa eſt.

Heliodorus de Thyami. lib. 1. Ὑπὸ τῆς περὶ τὴν Χαρίκλειαν ἐπιθυμίας, καὶ παρ' ὅσον ὥραν ἀπέραντον χρόνου μῆκος εἰς ὑπέρθεσιν ἡγούμενος. Macrobius Saturnal: 4. 6. *Naſcitur præter hæc de nimietate amatorium pathos.*

Si mihi non hæc lux toto jam longior anno eſt.

Ariſtænetus. Ἅπαντα βραδύνειν ἐδόκει τῷ Ἀκοντίῳ: καὶ ἔτι ἡμέραν ἐκείνης (qua Cydippen duxerat) ἐνόμιζε

μακρο-

μακροτέραν εἶναι, ὅυτι νύκτα τῆς ἐκείνης νυκτὸς βραχυτέραν.

Ex imperio Charites adornatus.] *Contectus* ſicut Charite præceperat. at in Fuxenſi & Oxonienſi Mss. *Et imperio Charites adortatus, & nutricis capt: vigilia deceptus*, quam præ alterâ ſcripturam amplectimur.

Irrepit cubiculum, pronus ſpei.] Hieronymus de ſimili juvene in vita Hilarionis. *Venit, præſumptum animo ſtuprum gerens*. *Pronus ſpei* hîc, ut lib. 4. *ſpei fatigati*. Falſi porro qui *irrumpit* pro *irrepit* reponebant. lib. 9. de ſimili tenebrione. *Irrepit temerarius adulter*. ſic 4. *caveam &c. feſtinus irrepſit*. Cato apud Gellium. *Ibi pro ſcorto fuit: in cubiculum ſubreptavit è convivio*.

Quod immixtum vino ſoporiferum gerebat venenum.] Lib. 7. *Et hercle ſuſpicionem mihi fecit, quaſi ſoporiferum quoddam venenum cantharis immiſceret*.

Crebris potionibus, &c: facile ſepelivit ad ſomnum.] Plautus.

Vt me deponas vino eam affectas viam.

Sepelivit ad ſomnum.] Lib. 2. *In profundam quietem ſepulto*.

Jamque eo ad omnes iniurias expoſito ac ſupinato.] Sic, *vinctum, omnique patientiæ expoſitum*, Seneca lib. 3. de Irâ dixit. bene autem de ebrio, *expoſitum*. ſupra lib. 7. *Omnes vino ſepulti jacebant, omnes parati morti, & expoſiti*. Baſilius de poculis obruto. *Ἕτοιμος παθεῖν τοῖς ἐχθροῖς ὅσα βούλονται*. exemplum in Oloferne. bene & *ſupinato*, quod alieno arbitrio ſubiectiſsimum notat. infra hoc libro. *Supinato illi & cr immanem draconem mandentem reſiſtere*.

Introvocata Charite.] Onomaſt: vetus. *Introvoco: εἰσκαλέω*.

Superſiſtit ſicarium.] Virgilius, non diſsimili materia.

Quem Turnus ſuperadſiſtens, ſic ore profatur.

Maſculis animis, impetuque diro] Lib. 9. *Ardentibus animis, impetuque veſano*.

Fremens invadit.] Colvius, *ferinè invadit*, inficete. ſupra lib. 4. *Gemens ac fremens indignatione*.

Carus

Carus mariti.] Lib. 9. *Suam, ſuorumq; carorum ſalutem adjurans.* ubi plura dico. Oxon: *trux maritus.*

Qui meum ſanguinem fudit.] Mariti mei. lib. 4. Pſyche ad parentes. *Quid ſpiritum veſtrum, qui magis meus eſt &c: fatigatis?*

Quod fraudulentas ambages in meum concinnavit exitium.] Lib. 9. *Scænas fraudulentas in exitium mariti ſubdolis ambagibus conſtruebat.* de voce *concinnare* ſupra pag. 378. dixi.

Oculi iſti quibus male placui.] Quibus dum placerem, male feciſſe videor mihi. *plus juſto placui*, Horatius diceret: Beroaldus locutionem non intellexit. Hippolitus apud Senecam.

——*Sum nocens, merui mori,*
Placui novercæ.——

Seneca alter conſol: ad Marciam cap. 24. *Nullius ſpei ſe præbuit, & cum quarundam uſq; ad tentandum perveniſſet improbitas, erubuit, quaſi peccaſſet quod placuerat.*

Qui quodammodo jam futuras tenebras auſpicantes] Scriptor Sapientiæ 17. 20. de Ægyptijs. Ἐκείνοις ἐπέταθο βαρεῖα νύξ, εἰκὼν τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς διαδέχεσθαι σκότους. Cyprianus in de hab: virg: *Audaci conatu crines tuos inficis: malo præſagio futurorum capillos jam tibi flammeos auſpicaris.* ex quibus forſan deſumpta hæc Hieronymi. *Nec caput* (filiolæ tuæ) *gemmis oneres, nec capillum irrufes, & ei aliquid de gehennæ ignibus auſpiceris.*

Quieſce ſecure.] Judic. 18. 27. *Venerantq; in Lais, ad populum quieſcentem & ſecurum.*

Quieſce ſecure, &c: non ego te gladio, non ferro petam.] Infra lib. 9. ille. *Nihil triſte de me tibi fili metuas: non ſum Barbarus, nec agreſti morum ſqualore præditus: nec ad exemplum machæ truculentæ ſulphuris te lethali fumo necabo.*

Pag: 61. Vivo tibi morientur oculi.] Seneca Suaſor. 7. *Vives, ſed eruentur oculi tibi.* Donatus ad Terentij Eunuchum. *In oculos maximè ſævire fœminas, & Tragœdiæ omnes & Comœdiæ proteſtantur.* at hîc de cauſa adæquata oculi excæcati. Terent. 3. 2. Adelph: *Adoleſcenti ipſi eriperem oculos.* ubi Donatus; *Bene oculos*

amoris indices (malim *illices* ſcribi) *& flagitij adjutores. Moriuntur* hic, ut apud Euripidem, ὀμμάτων φόνος. Philo in de Princip: creat: Ὀφθαλμοὶ μὴ βλέποντες, νεκροί.

Faxo feliciorem necem inimici tui quam vitam tuam ſentias.] Sirachides 30. 17. Κρείσσων θάνατος ὑπὲρ ζωὴν πικράν. Saxo Grammaticus lib. 6. *Cavendum duxerat, ne clariſsimas manus turpiſsimi cinifionis exitio commodaret: improbi amoris faces gravius ignominia quam morte multatas exiſtimans; ita a quibuſdam calamitoſus exſtincto punitior exiſtimatur.* In veteri Onomaſt: *Faxo*: ποιήσω.

Manu comitis indigebis.] χειραγωγοῦ. vide, ſi videbitur, non iniucunda ad Act: 13. 11. adnotata.

Lumen certe non videbis.] Tobias ad Angelum Raphaelem. 5. 12. *In tenebris ſedeo, & lumen cæli non video.* Ibid: 11. 8. *Aperientur oculi ejus, & videbit pater tuus lumen cæli.*

Chariten non tenebis.] *Tenebis* propriè dictum. lib. 6. *Puellam elegit, &c: teneat, &c:* ad quem locum p. 320. 32. notata confer.

Nec mortis quiete recreaberis, nec vitæ voluptate lætaberis.] Apud Quintilianum ille Declam. 12. *Sic tabuimus, ut &c. nec vivos habeamus, nec mortuos.* Tacitus (at propoſito diverſo) de Poppæa, Annal: 14. *Malorum præſagio jam a vivis exempta, nondum tamen morte acquieſcebat.* ſcribe, *è vivis*, & *, morte quieſcebat.* De *mortis quiete* ſupra 125. 38. dixi.

Incertum ſimulacrum errabis inter Orcum & Solem.] Seneca Controverſ: 3. 5. *Nihil eſt miſerius quam incertum inter vitam mortemq; deſtitui.* Theſeus in ejuſdem Hippolito.

Ambiguus ut me ſortis ignota labor,
Detinuit inter mortis & vitæ mala.

Idem Controverſ. 1. 3. *Inter Superos Inferoſq; jactata, in novam pœnam revixiſti.* Mirifice autem Apuleij locum illuſtrant Artemidori iſta. Ἔδοξέ τις λέγειν τινὰ ἑαυτῷ, ἀποθανεῖν μὴ φοβοῦ, ζῆν δὲ οὐ δύνασαι: τυφλὸς ἐγένετο: ὀρθῶς, καὶ κατὰ λόγον ἀποβάντος αὐτῷ τοῦ τοιούτου: οὐκ ἐτεθνήκει γὰρ, παρόσον ἔζη: οὐκ ἔζη δὲ, παρόσον τὸ φῶς οὐκ ἔβλεπε. lib. 5. §. 78.

Quodq;

Quodq́; eſt in ærumna miſerrimum, neſcies de quo queraris.] Seneca Agamemnone.

Nec hoc levamen deniq́; ærumnis datum eſt,
Videre ſaltem & noſſe quo pereas malo.

Guntherus lib. 10. —— *Vehementibus ora ſagittis*
Figuntur: neq́; ſcire licet, neq́; cernere fas eſt
Vulneris auctorem. ——

Sed quid mora temporis dignum cruciatum lucraris?] Claudianus 9.

Dum mora ſupplicij lucro eſt. —— Statius.
——*Quonam uſq́; moram lucrabere fati?*

ſic, *tormenta imminentia lucrari*, lib. 3. apud Victorem Uticenſem: et, *lucrum ſuppliciorum captare*, 3. 17. apud Egeſippum. De voce *lucrari* hoc ſenſu poſita ad Act. 27. 21. dixi.

Et meos forſitan &c: imaginaris amplexus?] Lucretius 4.

Et cui quiſq́; fere ſtudio devinctus adhæret,
Aut quibus in rebus multum ſumus ante morati:
Atq́; in qua ratione fuit contenta magis mens,
In ſomnis eadem plerumq́; videmur obire.

In verſiculis Catonis dictis. —*Mens humana quod optat,*
Dum vigilans ſperat, per ſomnum cernit id ipſum.

In veteri Mimo.

Amans quod ſuſpicatur vigilans, ſomniat,

et in Veterum Poetarum Catalectis.

Vidi ego me tecum falſa ſub imagine ſomni.

Servius ad 2. Eclog: *Epicurei dicunt (quod etiam Cicero tractat) geminam eſſe voluptatem: unam quæ percipitur, alteram imaginariam: eam ſcilicet quæ naſcitur ex cogitatione.* Macrobius Somn: Scip. 1. 3. ἐνυπνίων unam eſſe ſpeciem ait, *cum cura animi qualis vigilantem fatigaverat, talem ſe dormienti ingerit. ut, ſi amator delicijs ſuis fruentem ſe videat, &c:* Scholiaſtes vetus Horatij ad Serm. 2. *Solent homines quod cupiunt per ſomnium videre.* Hegeſippus 2. 2. de Glaphyra. *In ſomnis Alexandrum vidit, & complecti deſideravit.*

Ad aliam pœnalem caliginem evigila.] Caliginem cæcitatis. Apud Senecam Quintiliani 2. 9. ille. *Non video, nox oboritur, & craſſa caligo.*

Vacuam

Vacuam faciem.] Oculis vacuam. Jocaſta ad jam cœcum Oedipum.

Quò avertis faciem vacuoſq́. vultus?

Pollux 2. 4. Τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττειν, κοιλαίνειν, ΚΕΝΟΥΝ.

Ærumnas computa.] Lib. 6. *Quin & cæteras ejus ærumnas &c. numerate.*

Ultrices habebis pronubas.] Oxon: Fuxenſis, & Palat: Mss. *pravias*: P. Fabro approbante. ego *pronubas* (quod Vicentina aliæq́; veteres editiones præferunt) non puto reijciendum. Ovidius in Epiſtolis.

Pronuba Tiſyphone thalamis ululavit in illis,
Et cecinit mæſtum devia carmen avis.

Seneca Oedip:

Et mecum Erynnes pronubas thalami traham.

Sic faces nuptiales tuos illuminarunt thalamos.] Ovid: ubi ſupra.

Aſſuit Alecto brevibus torquata colubris,
Suntq́; ſepulchrali lumina mota face.

Perpetuæ conſcientiæ ſtimulum] Melius *perpetuum* legas, niſi enallagen malueris.

Ad hunc modum vaticinata mulier, &c] Lib. 11. *Ad hunc modum vaticinatus ſacerdos.* et 6. *Sic turris illa &c: vaticinationis munus explevit.*

Acu crinali &c. Thraſylli tota convulnerat lumina.] Terentij 4. 3. Eunuch.

Vt ego &c. in oculos involem venefico.

Donatus. *In oculos, quaſi amatori.* Idem ibidem ad Sc: 6. *In oculos maximè ſævire fœminas & Tragœdiæ fere omnes & Comœdiæ proteſtantur.* Propertius.

Præcipueq́; oculos qui meruere ferit.

Acus crinalis autem non infrequens mulierum ſævientium adjumentum. Philoſtratus de zelotypa quadam. Ἐπιστᾶσα τῇ εὐνῇ, τῆς μὲν ἄμφω, τοῦ δὲ ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν ἐξέκοψεν, ἐναράξασα ταῖς περόναις. quibus adde quæ e Hieronymo & Petronio jam alij adduxerunt.

Acu crinali.] Iſidorus Orig: 19. 31. *Acus ſunt, quibus in fœminis ornandorum crinium compago retinetur,*

ne laxius fluant, *&c:* ſcribe, *ornatorum crinium*, ex his Hieronymi in Eſaiam. *Habent acus mulieres, quibus ornatorum crinium compago retinetur, ne latius fluat, &c:* viciſsim in Hieronymo *laxius*, non *latius* ſcribe. Noſter ſupra 2. *In effuſum laxa crinem.*

Dolore neſcio.] Dolore cujus efficientem cauſam neſcivit. ſupra: *Quodq́; eſt in ærumna miſerrimum, neſcies de quo queraris.* vide 9. 12. A. Gellium: cujus obiter perturbatiſsimum locum ſic ordina. *Neſcius quoq; dicitur tam is qui neſcitur, quam qui neſcit. Plautus in Rudente.* *Quæ in locis neſcijs neſcia ſpe ſumus.* *Sed ſuper eo qui neſcit &c:*

Arrepto nudo gladio &c: per mediam civitatem curſu furioſo proripit ſe.] Apud Petronium. *Hæc locutus, gladio latus cingor &c: mox in publicum proſilio, furentiſq; more omnes porticus proſilio.*

Proculdubio neſcio quod ſcelus geſtiens]

——*In vultu pignora mentis habens.*

Progne apud Ovidium 6 Metamorph:

——*Magnum eſt quodcunq; paravi,*
Quid ſit adhuc dubito.—— Heliodorus lib. 5.

Δῆλος ἦν ἀπὸ τοῦ βλέμματος ἐμμανές τι διανοούμενος.

Monumentum mariti contendit] Repone ex cod: Fulviano, *Recta monumentum m. contendit.* infra lib: 11. *Et recta patrium Larem &c: contendo.* In vetere Onomaſtico. *Recta:* τὴν εὐθεῖαν.

Nudatis totis ædibus] Baſilius Homil: in Gordium Martyrem. Ἐξέλειπον τὰς φυλακὰς τῶν οἴκων οἱ φύλακες, ἄκλειστα ἦν τῶν ἐμπόρων τὰ ἐργαστήρια.

Pag: 162. Gladioq́; fulgenti ſingulos abigens &c.] Excerpta Diodori Siculi de Aquilio quodam (ut heic Charite) ſibi mortem illaturo. Τοὺς ἐπ' αὐτὸν ὁρμῶντας ἐποίησε μὴ τολμῆσαι πλησίον αὐτοῦ προσελθεῖν. *Fulgentem gladium* Noſter, Virgilium imitatus dixit. *Abigere gladio* autem etiam apud Ulpianum eſt Tit. *de Abigeis.*

Abijcite importunas lacrymas]

——*Muliebres tollite luctus:*
Flete alios, mea mors lacrymis non indiget ullis.

Vindicavi mei mariti cruentum percuſſorem.] Lætabunde, ut ſolent qui plenarie litatum ſuis injurijs credunt.

credunt. Apud Quintilianum 3. Declam: ille. *Percuſſi &c: occîdi, hauſi ſanguinem noxium ultrice dextra.* Ibidem 5. *Erige vultus pater, &c. vindicati de ſæviſſimis prædonibus ſumus. Vindicavi in mei* autem, non, ut hactenus in excuſis, legendum. ſupra lib. 1. *Statutum eſt ut in eam &c: ſaxorum jaculationibus vindicaretur.* lib. 2. *Extremum facinus in nefariam ſceleſtamque iſtam fœminam vindicate.* lib. 3. *Conſtanter ferte ſententias de eo crimine quod etiam in civem veſtrum &c: vindicaretis.* et 1. Florid: *Haud ſecus in eum quam in ſacrilegum vindicaretur.* Jul: Paulus Sentent: 5. 23. *In honeſtiores pœna capitis vindicari placuit.*

Punita ſum funeſtum mearũ nuptiarum prædonem.] Quintil: 9. 3. *Eſt & in verbis:* (figura:) *ut, fabricatus eſt gladium: &, inimicos punitus eſt: quod mirum minus eſt, quod in natura verborum, eſt & quæ facimus patiendi modo ſæpe dicere: & contra, faciendi, quæ patimur: ut, vapulo: ideoque frequens permutatio eſt, & pleraque utroque modo efferuntur. Nuptiarum prædo* hîc, ut apud Petronium, *corporis prædator.*

Jam tempus ut iſto gladio deorſus ad meum Tlepolemum viam quæram.] Theagenes apud Heliodorum ad Charicliam ſuam, quam crediderat interfectam. Ἀπολείψῃ με μικρὸν ὕστερον, ἰδοὺ γάρ σοι χοὰς ἐπάξω τὰς ἐμαυτοῦ σφαγάς. Apuleius hunc locum è Virgilio ſumpſit, apud quem ſic Dido.

Et nunc magna mei ſub terras ibit imago.

et ſtatim:

Vlta virum, pœnas inimico à fratre recepi.

Iam tempus &c. cum luce tranſigentium ſermo. Seneca (3, 23. de Benef.) de C. Vettio captivo. *Gladium militi ipſi à quo trahebatur eduxit: & primum Dominum occîdit: deinde, Tempus eſt (inquit) me & mihi conſulere, jam Dominũ manumiſi: atq; ita ſe uno ictu tranſiecit.*

Et enarratis ordine ſingulis &c.] Vide ſupra pag: 201. 20. notata.

Ferro ſub papillam dextram tranſadacto &c.] Ovid:

——— *Ferro per pectus adacto.*

Per dextram (inquit) papillam tranſadacto. ita ſupra hoc libro. *Per femur dextrum* (ei) *lanceam immiſit.*

at cum per mammam ſiniſtram ad Orcum ſit paratior via, quid mali eſt credere *dextra* Apuleium ſcripſiſſe, ſiniſtramq́; *papillæ* nomine ἐξόχως intellegiſſe? Paterculus lib. 2. de M. Bruto. *Cum mucronem gladij ejus* (Stratonis) *dextra tenens ſiniſtræ admoviſſet papillæ, ad eum ipſum locum qua cor emicat impellens, &c. uno ictu transfixus exſpiravit.*

Corruit] Supra, de eadem iſta. *Corruit corpus, & obnubilavit animam.*

In ſuo ſibi pervoluta ſanguine.] Vide ſupra pag: 139. adnotata. In Fuxenſi & Florent: Mss. *pervolutata.*

Balbutiens incerto ſermone.] Ut ſolent animam efflaturi. ſupra lib. 1. *Cum ille impetu teli præſecata gula, &c. incertum ſtridorem per vulnus effunderet.* ad quem locum pag: 34. notata vide. lex 15. Cod: de Teſtam: &c. *linguam ſeminecem* vocat.

Pereffavit virilem animam.] Ovidius de alia ſui interfectrice, Lucretia.

Fertur in exequias animi matrona virilis.

In Oxon: *perflavit:* unde non malè *proflavit* ſcribas.

Corpus ablutum, unita ſepultura ibidem marito perpetuam conjugem reddidere.] Antiquæ editiones, ut Roald: & Oxon: Codex, *munita.* quod eſt qui conatur adſtruere ex his veteris monumenti; *Structura cum munitura ſarcophagi &c.* ego Lipſij (à quo *unita*) & ſequor & conjecturam munio. Tobias ad filium de uxore ſua. Ὅταν ἀποθάνῃ, θάψον αὐτὴν παρ' ἐμοὶ ἐν ἑνὶ τάφῳ. Amator de amaſio ſuo apud Lucianum. Τελευταίως δὲ ἐντολὰς τοῖς μετ' ἐκεῖνον ὑπ' ἐμοῦ στεργομένοις ἐπιθήσομαι, κοινὸν ἀμφοτέροις ἐπιχῶσαι τάφον: ὀστέοις δὲ ἀναμίξαντες ὀστέα, μηδὲ τὴν κωφὴν κόνιν ἀπ' ἀλλήλων διακρῖναι. quibus adde quæ apud Euripidem Admetus ad Alceſtidem, & hoc loco ab Elmenhorſtio allata. De ablutione cadaverum jam heic alij dixerunt. quædam & ad Act: 9. nos adnotaſſe meminimus.

Sponte delatus] Gloſſ. Τῇ ἰδίᾳ προαιρέσει: *ſponte, ultrò.*

Ultronea vobis infeſti Manes en adeſt victima.] Excerpta Diod: Siculi, de Adraſto, quamvis involuntario homicida. Κατ' ἰδίαν ἐπὶ τοῦ Ἄτυος (id interfecto nomen) πορευθεὶς τάφον, ἑαυτὸν κατέσφαξε,

Ultro-

Ultronea &c. victima.] De bove Julius Obſequens. *Injuſſa de montibus per hoſtium claſſem adnatavit, ſeque ad aram percutiendam obtulit.*

Valvis ſuper ſe diligenter obſeratis &c.]

Conſpectum lucis fugiens, tenebriſq; pudorem
Celans. ———

Valvis &c: obſeratis, inedia ſtatuit elidere &c. ſpiritum.] Supra heic de Charite. *Inedia &c: tenebris imis abſcondita, jam cum luce tranſegerat.* Seneca (ad Marc: cap. 22.) de Cordo hoc idem genus mortis adſciſcente. *Lumen omne praecludi juſsit, & in tenebras ſe condidit.* Curtius de Siſigambi, Alexandro mortuo. *Abſtinuit cibo pariter & luce.* adde ſupra pag. 243. notata. Tertullianus de Lycurgo. *Vt in ſeceſſu inedia de ſemetipſo judicavit.*

Sua ſententia damnatũ ſpiritum.] In l. 1. ff. de confeſſ: *Qui quodammodo ſuâ ſententia damnatur.* Philotas apud Q. Curtium. *Memet ipſe non deſeram, nec committam ut damnatus etiam mea ſententia videar.* In vetere Inſcriptione. *Inferno Plotoni, tricorpori oxori cariſſ: Tricipitiq; Cerbero munus meum ferens, damnatam dedo animam, vivamq; me hoc condo monimento, &c.*

Longos trahens ſpiritus.] *Fatigatos anhelitus trahens,* ut infra 11. Gellius 12. 5. *Spirituſq; & anhelitus è pectore ejus evadere.* vide ſupra 21. 6. notata. Horatius.

——— *Et latere Petitus imo ſpiritus.*

Pervolat quicquid in caſula pretioſum conditum, meo &c:] In alijs *conditum pervolat:* at nec ſic conſtructio procedit. repone ex Oxon: Ms. *Quicquid in caſula pretioſum conditumq; ſervabat, meo &c:* vel, melius adhuc ex Vicentina editione, *conditum ſervabat.*

Infantulos &c: & quicquid infirmo gradu fugam morabatur, &c.] Quod praecipuè infantuli ſolent. vide Matth: 24. 19. Virgilius de Julo, jam capta Troia. Pag: 163.

——*Sequiturq; patrem non paſſibus aequis.*

vide & Geneſ. 33. 14. Judic. 18. 21. *Fugam morari* ſupra etiam lib: 4. dixit.

Noſtris quoq; pedibus ambulabat.] Plinius. *Alienis pedibus ambulamus.* ſupra lib. 6. *Quid meis pedibus facere contendis?* ubi dicta 331. 3. vide.

Jam veſpera ſemitam tenebrante.] Ex Noſtro lib. 25. Ammianus. *Veſpera tenebrante, à cana Iovianus raptus.*

Repoſita camporum ad ſpatia pervecti.] Oxonienſis, & alius Ms. *camporum ſpatia.* τοῦ *ad* extrito.

Unde nos incolæ nocturna, imò verò matutina etiam prohibebant egreſsione.] Oxonienſis. *Nocturnam, imò verò matutinam e. p. egreſsionem.* quam loquendi figuram Græcam nemo humanior reſpuerit.

Vaſtis corporibus ſarcinoſos.] Malè Colvius *carnivoros.* ſupra 4. *Vrſam, quæ cæteris ſarcina corporis prævalebat, &c.* ſic, *pabuli ſarcinam,* in de Dogm: Platonis dixit.

Jamq; ipſas vias obſidere.] Plinius Panægyrico. *Nec mediocre pacis decus habebatur ſubmota campis irruptio ferarum, & obſidione quadam liberatus agreſtium labor.*

Et in modum latronum prætereuntes aggredi.] Judic: 9. 25. de Sichemitis latronibus. Ἀνήρπαζον πάντας τοὺς διαπορευομένους ἐν τῇ ὁδῷ.

Exitiumq; inertiſsimarum pecudum ipſis iam humanis capitibus imminere.] Ita 9. de cane rabida: *Ac dehinc proximum petiſſe ſtabulum, atque ibi pleraque jumenta &c. incurriſſe: nec poſtremum ſaltem ipſis hominibus peperciſſe. Inertiſsimæ pecudes* heic, ut in Apologia, *ſegniſsima corpora*, de eodem genere animalium.

Suiſq; viſceribus nudatis oſsibus cuncta candere.]
——— *Campos ſub clade latere.*
Imperator Claudius apud Trebell: Pollionem. *Campi oſsibus latent tecti.* Plinius 2. 3. de Terra loquens: *Quamque ſanguine noſtro irrigamus, inſepultis oſsibus tegimus. Viſceribus ſuis nudatis oſsibus*, ut apud Zenonem Veronenſem: *Vbique diſperſi, ubique deperditi: ſemeſis oſsibus etiam, ſuis carnibus nudis.* et Agathiam lib. 2. Γυμνὰ δὲ τὰ ὀστᾶ πύθεται σποράδην ἀνὰ τὰ πεδία περιερριμμένα. et infra hoc ipſo libro, *oſſa pulpis viduata. Candere oſſibus cuncta*, proverbiale eſt. Virgilius de Sirenum ſcopulis. —— *Multorumq; oſsibus albos.*
Idem 12. —— *Campiq; ingentes oſsibus albent.*
Ammian: lib. 31. *Campos oſsibus albentes.* Seneca Oedip:
—— *Et albis oſsibus ſparſum ſolum.* Horat:

Albis

Albis informem ſpectabunt oſſibus agrum.

Tacitus Annal: 1. *Medio campi albentia oſſa, ut fugerant, ut reſtiterant, disjecta vel aggregata.*

Et die iam provecto.] Avienus Periegeſi.

Vix evecta dies illuminat.—— ubi malim *provecta* ſcribi. ſic ſupra *provectam noctem* 2. lib: habuimus.

Dirarum beſtiarum &c:] Luporum. Æneid: 8.

Dirarum nidis domus opportuna volucrum.

ubi Servius. *Dirarum, non nunc mali ominis dicit, ut ſunt bubones: ſed quæ humanis cadaveribus veſcebantur.* ad mentem Auctoris noſtri illuſtrandam appoſitiſsimè.

Cuneatim ſtipato commeatu difficultates illas tranſabiremus.] Ammianus lib: 24. de aſinis agreſtibus. *Ideo ſimul incedentes, ut conſtipatione denſa feroces leonum fruſtrarentur aſſultus.* In vetere Onomaſtico. *Cuneatim*: κατὰ σίφη. Gloſſæ. *Stipata cohors*: σωειλθὸν τάγμα. et in alijs. Κύνιον, τὸ σύστημα: *cuneum.*

— Denſi cuneis ſe quiſq; coactis Agglomerant.——

qui locus è Virgilio deſumptus.

Et metu incertæ inſecutionis] De qua, an ſuperventura eſſet incerti erant. ſic infra 9. *incertam venditionem* dixit.

Circa tertiam ferme vigiliam noctis &c.] Lib. 1. *Circa tertiam ferme vigiliam paululum conniveo.*

Quam potui, turbæ medius &c.] Virgilius:

—— Ipſe agmine Pallas In medio. —— Pag: 164.

ubi Servius: *Hic mos fuit, ut tirones ponerentur in medio, & ambirent viri fortes exercitum.*

Sed illa pernicitas non erat alacritatis meæ, ſed formidinis indicium.] Firmicus in de error: prof: relig: *Facta ex ipſo timore velocior.* ſupra hîc lib. 6. *Timor mihi ungulas alas fecerat.*

Pegaſum inclytum illum metu magis volaticum fuiſſe.] Nicetas Choniates in Iſaacio Angelo, de fugiente Branæ Alexij exercitu. Τὴν τῶν πολεμίων ἐπιδίωξιν δεδιττόμενοι, ηὔχοντο τοὺς (αὐτῶν) ἵππους μὴ ποσὶ κρότειν τὸ δάπεδον, ἀλλ' ἵπτασθαι κατὰ Πήγασον.

Dum in altum, & aduſq; cœlum ſubſilit ac reſultat, formidans ſcilicet igniferæ morſum Chimeræ.] Ut primum hæc legi, imaginem horum verſiculorũ concepi:

Scilicet ignifera morſum timet ille Chimera,
Indeq; ad extremum ſubſilit uſq; polum.

qui, ut neſcio an ſint Ovidij, ita hoc & ſcio & profiteor, ad marginem eos Oxon: Codicis totidem verbis me appictos inveniſſe.

Paſtores qui nos agebant, in ſpeciem prælij manus obarmaverant. hic lanceam, ille venabulum &c:] Diodorus de Siculorum divitum paſtoribus (in Excerptis.) Περιφέροντες ῥόπαλα καὶ λόγχας, καὶ καλαύροπας, &c: καταπληκτικὴν εἶχον τὴν πρόσοψιν, καὶ πολεμικῶν ἔργων οὐ πόῤῥω κειμένην.

Hic lanceam, ille venabulum &c.] Supra hîc. *Cape venabulum, & ego ſumo lanceam.* et 9. *Me lanceis illis & venabulis &c: compilaſſent, &c.*

Salebroſa ſemita.] Gloſſæ. *Salebra:* ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀνωμαλίαι, καὶ βόθυνοι. Onomaſticon vetus. *Salebra:* ἐκρήγματα.

Erant qui ſudes præacutas attollerent.] Saluſtius de parte quadam exercitus Catilinæ. *Vt quemque caſus armaverat, ſparos aut lanceas: alij praacutas ſudes portabant.* Virgilius.

——— Hic torre armatus obuſto,
Stipitis hic gravidi nodis. ——— Idem 7.
——— Non jam certamine agreſti
Stipitibus agitur duris, ſudibuſve peruſtis.

Nec quidquam præter unicam tubam deerat, quin acies eſſet prœliaris.] Ammianus lib: 28. *Cum hac eadem numerantes notarij prope triginta aſsiſtant, cum thecis & pugillaribus tabulis, ut deeſſe ſolus magiſter ludi literarij videretur.*

Nequidquam fruſtra &c.] Delerunt quidam poſteriorem hanc, ut prioris vocis interpretamentum. quin potius copulam interpoſuerunt? Catullus.

Rufe, mihi fruſtra ac nequidquam cognite amice.

at nil expungi debet. amat Scriptor hic (ut ſupra lib. 1. monui) adverbia duo ponere, nullo ligamento adnexa. Gloſſarium. Μάτην: *fruſtra, nequicquam, caſſum.* videtur *incaſſum* legendum.

Confertæ juventutis &c.] Servius ad Æneid: 2. *Iuventus enunciatione ſingulare eſt, intellectu plurale.*

Idem

Idem ad 4. Æneid. *Iuventa, Dea illius ætatis eſt: juventus, juvenum multitudo.*

Lupi &c: nulli contra nos aditum tulerunt.] Plautus Capt:

Quaſi lupus eſuriens, metui ne in me faceret impetum.

Satis agentes &c. eximiéq; trepidi.] Gloſſarium. Ἀγωνιῶ: *ſatago, trepido.* Supra lib. 1. *Trepidans, & eximiè metuens mihi.*

Villæ coloni &c: canes rabidos & immanes &c: quos ad tutelæ præſidia curioſè fuerant alumnati &c:] In l. 44. ff. de acquir: rer: domin: *Cum paſtori meo lupi porcos eriperent, hos vicinæ villæ colonus cum robuſtis canibus & fortibus, quos pecoris ſui gratia paſcebat, conſectatus, lupis eripuit, &c:* Philo in de Plantat. Noachi. Τοῦ ἀνθρώπου κλήματα φρουροὺς ἔχει καὶ φύλακας ἀγριωτάτους θῆρας, εἰς τὴν τῶν ἐπιόντων καὶ καταστρεχόντων ἄμυναν. *Immanes canes*, ut apud Ennium,

——— *Immane' canes ut.*

Immanes hîc ad menſuram corporis, non animi feritatem refer. ita vocem eam & ἀγρίους & μεγίστους Gloſſarium exponit.

Quibuſvis lupis & urſis ſæviores.] Solinus cap. 20. *Apud hos populos nati canes, omnibus feris anteponuntur: frangunt tauros, leones perimunt.* vide ſupra 184. 33. notata.

Urſis ſæviores.] Juvenalis.

—— *Sævis inter ſe convenit urſis.*

Ammianus lib. 24. *Urſos ultra omnem rabiem ſævientes.*

Jubilationibus ſolitis, &c. nobis inhortantur.]

—— *Notæ vocis hortatu cient.*

Ariſtoph: Equit:

Ἵνα γινώσκῃς τὸν ὑλακτοῦντα, κἀνθ' ὅταν δοῦλος γ' ἐπισίζῃ
Ἐπὶ τῶν ἐχθρῶν ἣν ἐπιρρύξας, ἀγρίως αὐτοῖς ἐπιπηδᾷς.

Heſychius. Ἐπιρρύξειν: κύνας ἐπαφεῖναι, καὶ παρορμᾶν. Infra lib. 9. *Canes paſtoricios, villaticos, feros atque immanes &c: laxari, atque in eorum exitium inhortatos immitti præcepit.* ſupra lib 4. *Conclamant canes, utque ad me laniandum &c: ferrent impetum, cohortantur.* In vet: Onomaſt: *Hortatus:* ἐγκέλευσις. Propriè etiam de ruſticis, *jubilari.* Gloſſ. Κραυγὴ ἀγροίκων: *ejulatio, jubilatio.*

 vide

vide & Feſtum Pompeium. In eodem Gloſſario. Ἐξαλαπίζω: *exclamo*. fortaſſe ἐξαλαλάζω ſcribendum. In alio Gloſſario: *Ἀλαλαγμὸς: iubilatio, &c.*

Undiq; &c: circumfuſi] Virgilianum eſt.

Vndiq; viſendi ſtudio Romana juventus
Circumfuſa ruit. ——— Æneid. 2.

Pag: 165. Sine ullo delectu &c.] Lib. 4. *Sine ullo ciborum delectu.*

Cerneres non tam hercule memorandum quam miſerandum ſpectaculum: canes copioſos ardentibus animis alios fugientes arripere, alios ſtantibus inhærere, & per omnem noſtrum commeatum morſibus ambulare.] Fortaſſe ex his Taciti in Agricolæ vitâ. *Tum verò patentibus locis grande & atrox ſpectaculum: ſequi, vulnerare, capere: atque eoſdem oblatis aliijs trucidare.*

Alios fugientes arripere.] De alijs canibus infra lib. 9. *Latratibus abſonis horribiles, eunt in homines, &c. nec fugientibus ſaltem compeſcunt.* quo loco plura.

Alios ſtantibus inhærere.] Ovidius.

——— *Haſuros cerno per oſſa canes.*

Infra heic de formicis, *morſiunculis inhærentes.*

Per omnem noſtrum commeatum morſibus ambulare.] Supra lib. 3. *Per totam domum cædes ambulet.*

Ecce tanto periculo malum maius inſequitur.] Virgilius.

His aliud maius Iuturna adiungit. ——

Ruſticani illi.] Onomaſt: vetus. *Ruſticanus: ἀγροῖκος.*

Ut diſcernere prorſus nequiremus quam potiſsimum caveremus cladem.] In Andria Terent: 2 6.

Quem (inquam) ad cænam vocabo meorum æqualium
Potiſſimum? —— ubi Donatus: *Æqualium ætate, potiſſimum dignitate.* vel ex iſto Apuleij loco quam fallat vides: addemus tamen & alium ex Æmilij Probi Hannibale. *Cum quid potiſſimum vitarent, non viderent, &c: Quam* hîc pro *utram:* vide ad Matthæum pag: 98. & 185. dicta.

Cominus canum, an eminus lapidum.] Scythæ apud Q. Curtium, ad Alexandrum. *Inimicos ſagitta eminus, haſta cominus petimus.* vide pag: 4. ad Apologiam notata.

Quæ

Quæ dorſum meum reſidebat.] Iſidorus Orig: 12. 1. *Aſinus & aſellus à ſedendo dictus, quaſi aſſedus: ſed hoc nomen (quod equis magis conveniebat) ideo hoc animal ſumpſit, quia priuſquā equos caperent homines, huic præſidere* (lege *reſidere*) *cœperunt.* *Reſidere* & tertiæ & quartæ inflexioni Apuleius jungit: priori ſæpius, poſteriori & hîc, & 10. *Conſueta loca reſidentibus.* et ibidem. *Me &c: reſidens, &c: comiſſimis ſermonibus affatur.*

Quo dolore commota.] Infra hîc: *Quo dolore &c. inſtincta.*

Fletu cum clamore ſublato, maritum ſuum paſtorem illum ſuppetiatum ciet.] Lib. 9. *Atque ut ejus lethalem ululatum cognovere cæteri fratres, adcurrunt mæſti ſuppetias.*

Fletu cum clamore ſublato.] Infra lib. 9. *Sublato flebili clamore.* Seneca Troade.

——— Et vos flebilis clamor movet,
Furorque caſſus fœmina? ———

Fidem Deûm clamitans.] Lib: 9. *Recipit &c: fidem Deûm boantem Dominum.* Juvenalis.

Nos hominum Divûmq; fidem clamore ciemus.

Cruorem uxoris abſtergens.] Gellius 5. 14. *Deterſi cruorem.* infra hîc lib. 9. *Prolatum capite ſanguinem detergens.*

Miſeros homines, & laborioſos viatores.] Firmicus 8. 29. *Faciet viatores, &c. qui omnis laboris onere prægravati, vitam miſeram ducant.*

At non ſpeluncas ferarum, vel cautes incolitis Barbarorum.] Seneca Thyeſte.

——— Tale quis vidit nefas?
Quis inhoſpitalis Caucaſi rupem aſperam
Heniochus habitans? ——— Pollux 9. 4:

Θηρίων μᾶλλον ἢ ἀνθρώπων πόλις.

Ut humano ſanguine profuſo gaudeatis.] Firmicus 6. 31. *Homicidam, latronem, & humano ſemper cruore perfuſum.*

Lapidum &c: imber.] Phocas in Virgilij vita.

Nocturnum furem ſaxeus imber habet.

De Stephano Prudentius.

—— *Per imbrem ſaxeum*
Cælos apertos intuens.

De eodem Gregorius Nyſſenus: Ταῖς τῶν λίθων νιφάσι καταχωννύμενος. Χερμάδων ἐπομβρείας apud Licophronem habemus. Lucianus Timone. Πλείστους λίθους ξυμφορήσας, ἐπιχαλαζῶ &c: αὐτούς.

De ſummo cupreſſus cacumine] Lib: 5. *Involavit proximam cupreſſum, deque ejus alto cacumine ſic eam &c: affatur.* Florid: 4. *In quadam proxima quercu, in ſummo ejus cacumine &c: ſedit.*

De veſtris protelamus manibus.] Onomaſt: vetus. *Protelo:* ἀπείργω. Siſenna in Hiſtor: fragm: *Romanos impetu ſuo protelant.* et quia Siſennam citavimus, aliquantillum de eo boni mereamur. In omnibus libris editis ita apud Gellium loquitur. *Nos una æſtate in Aſia &*
12.15. *Græcia geſta idcirco literis continentia* (lege *continenter*) *mandavimus, ne velitatim & ſaltuatim ſcribendo lectorum animos impediremus.* Ita excuſi omnes, dico in ea parte quam nos graviter corruptam reſtituemus: in nonnullis enim alium verborum ordinem eſſe, & *vellicatim*, non *velitatim* ſcribi nequaquam ignoramus. Eſt autem pars affecta, pars prima, quam hoc modo ſanamus. *Nos non una æſtate &c.* Res (inquit) non una æſtate geſtas &c: literis continenter (nimirum, quaſi continenter geſta fuiſſent) mandavimus, ne ſaltuatim ſcribendo, lectorum animos impediremus. id eſt: reminiſcentias eorum
Ann.1. perplexas redderemus. Tacitus (quem Siſennæ imitatum verba negabit nemo.) *Hæc, quanquam à duobus Oſtorio Didioq; pro-prætoribus plures per annos geſta, conjunxi, ne diviſa haud perinde ad memoriam ſui valerent.* Hîc forſan aliquis obſtrepuerit, mutandum nil, & hanc mentem Siſennæ eſſe. Eſt Aſia quidem à Græcia diviſa, nos tamen in ijs æſtate una res geſtas conjungendas putavimus, ne ſaltuatim ſcribendo, &c: Penitius inſpicientem putabo tamen idem mecum ſenſurum, Siſennamq; corrigendum è Tacito, quam id acuminis amplectendum.

Jam denique pace tranquilla ſecuri poteſtis incedere.] Lib: 7. *Diſcuſſa ſollicitudine jam poteſtis ſecuri eſſe.*

Alius

Alius lapidis, alius morſus vulnera referentes, univerſi tamen ſaucij.]

——Pauca ſine vulnere mala, Juven:
Vix cuiquam aut nulli toto certamine naſus
Integer.—— Petronius. *Multi utrinq; ſemimortui labuntur: plures cruenti vulneribus referunt veluti ex prælio pedem.* Videtur imitatus Noſter Saluſtiana iſta. *Paulo diverſi alius alibi ſtantes, omnes tamen &c: ceciderunt.*

Paſsim proſtrati ſolo.] Virgilius. Pag:
——Paßimq; in littore ſicco Corpora curantes.—— 166.
ubi Servius: *Paßim, prout quiſq; voluit.*

Hic cruorem præterfluentis aquæ rore diluere.] Ovidius. *——Crudelia vulnera lymphis*
Abluere.—— Propertius.
Et Dominum lavit mærens captiva cruentum.
Lucianus in Deorum Dialogis. Ἄπειμι, ὕδωρ αὐτῷ πρὸς τὸ τραῦμα οἴσων. vide hîc Beroaldum, & à nobis ad Act: 16. 33. notata.

Ille ſpongi;s madidatis tumores comprimere.] Hippocrates in de Medico. Πρὸς μὲν τὰς ὀφθαλμοὺς ὀθονίοις, πρὸς δὲ τὰ τραύματα σπόγγοις. Vetuſtiſsimæ editiones hîc *macidatis:* Mss: quidam, *inacedatis.* Oxonienſis, *inacetatis.* Aceto vulnera leniri docent hæc Petronij. *Vulnuſq; cruris &c: aceto diluo.* et Sereni Sammonici iſta.

Nec non peniculo calidum annectatur acetum,
Quo lita ſaneſcunt depulſo membra dolore.

Plinius 29. 2. de lana ſuccida. *Vulnera ex vino, vel aceto, vel aqua frigida & oleo expreßa ſanat.* At, cum iſti ad flumen ſedeant, ubi *aceti* facultas nulla, *aqua* autem plus ſatis, libentius Colvij conjecturam *madidatis* probo: nimirum aqua profluenti madefactis. Chryſoſtomus Homil: 27. ad Antiochenos. Τὰ φλεγμαίνοντα τῶν τραυμάτων οὐδὲ ἐπιβολὴν χειρὸς ἀνέχεται, οὐδὲ ἁφὴν ὑπομεῖναι τραχυτέραν: ἀλλὰ ταῦτα οἱ σοφοὶ τῶν ἰατρῶν μαλακῇ τινι σπογγιᾷ τὰ τοιαῦτα καταψήχουσιν ἕλκη: ἐπεὶ οὖν καὶ τούτοις ἕλκος ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ φλεγμαῖνον, ὥσπερ ἁπαλῇ τινι σπογγιᾷ προσηνεῖς ὕδωρ καὶ πότιμον σπῶντες, οὕτω τὰ εἰρημένα ἅπαντα καταντλοῦντες, πειρώμεθα καταστέλλειν αὐτῶν τὸ φύσημα, καὶ τὸν ὄγκον καθαίρειν. adde Plinium jam ſupra adductum. *Madidare* eſt in vetere Ono-

Onomaſtico : et *ὑγραίνειν* exponitur. At antequam *ſpongias* dimittamus, emendemus (ubi de cognato ſpongiæ, *peniculo*) Terentium: apud quem ſic Thraſo.

——*Peniculo ne pugnare, qui iſtum huc portes cogitas?*
reſpondet Coquus:

Egone? imperatoriam virtutẽ noverã, & vim militum:
Sine ſanguine hoc fieri non poſſe, quî abſtergerẽ vulnera.

In verſu medium occupante mihi jacet ſententia: *ἀδήλως καὶ ὑποσκοτεινῶς* Donatus interpretatur. eam erigo interrogationis notam tollendo, legendoq́;, *Næ ego imperatoriam &c: Quî abſtergerem vulnera* autem, *ἐλλειπτικῶς*: pro, ideoq́; peniculum attuli quo vulnera abſtergerem.

Alius faſciolis hiantes vincire plagas.] Luc. 10. 34. *Κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ.* Appianus Alexandrinus. *Ἐπιδησάμενοι τὰ σώματα, ὡς τετρωμένοι.* *Hiantes*, ut apud Statium,

Vulnus hiat, magnaq́; patet via lubrica plaga.

Saluti ſuæ quiſq; conſulebat.] Lib. 4. *Tamen quiſque magis ſua ſaluti quam Domini opibus conſulat.*

Senex de ſummo colle proſpectat, quem circum capellæ paſcentes opilionem eſſe profectò clamabant.] Appoſite Theocriti Scholiaſtes ad Eidyll. 1. *Αἰπόλοι εἰσὶν, οἱ ἐν τοῖς αἴπεσι, τουτέστιν ὑψηλοῖς τόποις &c: τὰς αἶγας νέμοντες.* ſic ——*Saxi de vertice paſtor*, apud Poëtam præcipuum.

Haberet ne vænui lac] Calpurnius Eclog: 4.

——*Et lac venale per urbem.*

Vel adhuc liquidum, vel in caſeum recentem incoactum.] Eodem Polyphemus diſcrimine apud Ovid:

Me-tam: 13 *Lac mihi ſemper adeſt niveum, pars inde bibenda*
Servatur, partem liquefacta coagula durant.

In caſeum recentem incoactum, ipſum id quod Nonnus Dionyſ: 17. *τυρὸν νεοπηγέα* vocat. Heſychius. *Νεόθρεπτον: τὸν νεωστὶ πεπηγότα τυρόν.* Idem. *Τετυρευμένον, συγκείμενον: ἀπὸ τοῦ πηγνυμένου γάλακτος.* Quod his *πήγνυσθαι*, Empedocli eſt *γομφοῦν καὶ δεσμεύειν.*

——*Ὀπὸς [illegible]άλα γλυκὸν ἐγόμφωσεν καὶ ἔδησε.*

qua facie 8. 64. Martialis *lac alligatum* dixit: quod Apuleius noſter *incoactum* vocat: *τὸ in* (quod inſo-

leus

lens non facit) initio verbi adfixo. Virgil: Georg. 3.

Quod ſurgente die mulſere, horiſque diurnis,
Nocte premunt. —— Servius: *In caſeos cogitur.*

ſic Eclog. 1. ——— *Et preſſi copia lactis.* ubi Servius: *Emulcti, & in caſeum coacti.* adeo malè hîc nonnulli libri *inchoatum* legunt.

An nulli ſcitis quo loco conſederitis?] Virgil:

——— *An neſcis quorum conſederis arvis?*

Apud Ciceronem Somn: Scip: *Nonne aſpicis quæ in templa veneris?* Arnobius lib. 1. *Nonne cogitatio vos ſubit conſiderare, diſquirere in cuia poſſeſſione verſemini? cuia in re ſitis?* talia & Plautina iſta.

O ſtulte, ſtulte, neſcis nunc venire te,
Atq; in eo ipſo adſtas lapide ubi præco prædicat.

Et cum dicto &c. converſus, longè receſsit.]

Tantum effatus, & in verbo veſtigia torſit.

Æneid. 8. —— *Nec plura effatus.* —— Servius: *Sicut feſtinantem decebat.*

Quæ vox ejus &c. paſtoribus noſtris non mediocrem pavorem incuſsit.] Infra heic: *Quæ res incutiebat mihi non parvam ſollicitudinem.*

Ac dum &c: de loci qualitate ſciſcitari geſtiunt.] Gloſſæ. Φιλοπεύστης: *ſciſcitator.* et, Πολυπραγμονῶ: *ſciſcitor, percontor.*

Senex alius, magnus ille quidem, &c:] Æneid: 3.

Cum ſubito è ſylvis macie confecta ſuprema,
Ignoti nova forma viri, miſerandaq; cultu
Procedit, ſupplexq; manus ad littora tendit.

cum ſequentibus: ex quibus totus hic locus expreſſus eſt. quod hîc *draco*, ibi *Polyphemus.*

Gravatus annis] —— Πολλοῖσι βαρύς περ ἰὼν ἐνιαυτοῖς. Theocritus.
ſic, ὑπὸ τῆς ἡλικίας βαρυνόμενον Polybius: &, *cervos ætate gravatos*, Servius in Virgilium.

In baculum pronus] Ecl. 7.

—— *Minus vegetum corpus fulcimine tutans,* Saxo Gram.
Flaccida ſubjectis innixus membra bacillis.

Seneca Herc: fur:

Iners ſenectus adiuvat baculo gradum.

Idem Oedipo.

Baculo ſenili triſte prætentans iter.

alter

Metam: 8. alter 2.6. de Clementia. *Obnixâ baculo ſenectutem.* Ovid:

Membra levant baculis. —— Cornel: Gallus.

—— *Baculo incumbens ruitura ſenectus.*

Pronus, ὑπὸ χρόνου καμφθεὶς: ut Crates de ſeipſo locutus.

Et laſſum trahens veſtigium.] Ovid: ubi ſupra.

—— *Tardiq; ſenilibus annis,*

Nituntur longo veſtigia ponere clivo.

Claudianus 1 in Ruffinum.

Longævum mentita ſenem, rugiſq; ſeveras

Perſulcata genas, & ficto languida paſſu.

adde quæ ex Plinio & Plauto Beroaldus. Phædrus.

Lib. 5, *Quin etiam reſides, & ſequentes otium,*

Ne defuiſſe noceat, repetunt ultimi.

repone, *reptant ultimi*. Seneca de ſene Oedipo.

—— *Repit incertus viæ.*

Bene autem, *trahens veſtigium.* In Euripidis Phæniſs:

Γήρᾳ τρομερὰν ἕλκω ποδὸς βάσιν.

Cum fletu &c: genua contingens.] Ennius.

—— *Lacrymanſq; ad genua accidit.*

Per fortunas &c:] Cicero 7.11. ad Atticum. *Per fortunas, quale tibi conſilium Pompeij videtur?* Infra hic lib: 9. hoc ſenſu, *per ſpes proſperas quem orare* dixit:

Genioſq; veſtros.] Gloſſarium. Τύχη ἑκάστου ἀνθρώπου: *genius*. Seneca Epiſt: 12. de villico ſuo: *Iurat per Genium meum &c.* vide Hanſenium de *Iurejurando Vett:* pag: 96. Heraldum ad Tertulliani Apologeticum, pag: 125.

Sic ad meæ ſenectutis ſpatia validi lætiq; veniatis.] Marcellus Empiricus:

Sic non incuſes validam placitamq; ſenectam.

Ad meæ ſenectutis ſpatia &c.] Infra lib. 11. *Cum ſpatium ſeculi tui permenſus &c:* Terent: 5. 4. Adelph. *Prope jam excurſo ſpatio.* —— Donatus: *In ſumma ſenectute.* Firmicus 5. 1. *Ad extrema ſenectutis ſpatia perveniet.*

Validi lætiq;.] Ita Auguſtus apud A: Gellium *lætum & benevalentem* dixit.

Decepto ſeni ſubſiſtite.] *Decrepito* maluit Beroaldus. Gloſſæ. *Decrepitus:* ὑπέργηρως, τυμβωρὸς γέρων,

παχυ-

παχυθάνατος: & in vetere Onomaſtico. *Decrepiti*: ἐσχατογέροντες. Eſt qui *defecto* ſubſtituit, & ſtabilire ſatagit. *Decepto* (editionum veterum & membranarum Oxonienſium lectio,) ſcriptura eſt ſincerisſima. Eſt autem *decipi* hoc in loco, *orbari*: nec hoc tantum, ſed ab affectu carisſimo derelinqui, orbari pignore dilectisſimo, & quaſi ἀποῤῥφανίζεσθαι. Elegantisſimæ, minuſque cognitæ ſignificationis exempla ponemus. Auſon:

Torqueo deceptos ego vita cælibe canos.

Anna de ſorore moritura apud Silium Italicum.

Quod vidi decepta nefas! congeſſit in atram Lib. 8.
Cuncta tui monumenta pyram. ———

Calpurnius Siculus.

Sæpe etiam leporem decepta matre paventem
Miſimus. ——— Ambroſius Hexaëm: 5. 9.

Turtur ubi fuerit jugalis proprij amiſſione viduata, pertaſum thalamos & nomen habet conjugij, eo quod primus amor fefellerit eam dilecti morte deceptam. Virgilius (ex quo Ambroſius,) Æneid: 4.

Poſtquam primus amor deceptam morte fefellit.

Idem Georg: 4. de Orpheo, Euridice amiſſa.

——— *Cava ſolans ægrum teſtudine amorem.*

ubi Servius: *Amorem ægrum*: *mæſtum*, *deceptum*. Jephthe ad filiam ſacrificandam Judic. 11. 35. *Decepiſti me, & ipſa decepta es.* Apud Quintilianum Dives liberis privatus. O *miſeras cogitationes! ô decepta ſolatia!* Hegeſippus 5. 2. urbem Hieroſolymitanam alloquens. *Quomodo decepta es populis tuis!* Invenio & apud Græcos. Dio Caſsius de matre Getæ, interfecto eo: Καὶ ἡ μὲν οὕτως ἀπατηθεῖσα, τὸν υἱὸν ἐν τοῖς ἑαυτῆς κόλποις ἀνοσιώτατα ἀπολλύμενον ἐπεῖδε. Hæc eo libentius attuli, ut Latinã nonnihil linguam ornarem, & quia inſignes viros qui hunc obiter Apuleij locum produxerunt, virtutem iſtius vocis video aliter explicâſſe.

Meumq; parvulum ab Inferis ereptum canis meis reddite.] Cicero Verrina 5. *Filij nomen implorans, mihi ad pedes miſera jacuit, quaſi ego excitare filium ejus ab Inferis poſſem.* *Reddite* autem venuſtate heic non pauca dixit, non minima proprietatis obſervatione. Horatius.

Medi-

——— *Medicum roget ut te*
Suſcitet, & reddat natis cariſq; propinquis.

Apud Tacitum ille Annal. 1. *Sed quis fratri meo vitam? quis fratrem mihi reddet?* apud Hieronymum liberorũ ultimè periclitantium mater Hilarionem orans. *Per ego te Ieſum clementiſſimum Deum noſtrum obteſtor, per crucem eius & ſanguinem, ut reddas mihi tres filios.* et poſt. *Hilarion ſerve Chriſti, redde mihi filios meos.* Ovidius.

Aut mihi redde meos, aut me quoq; conde ſepulchro.

Hoc ſenſu Luc. 9. 42. ἀποδιδόναι. vide & Luc. 7. 15. 1 Reg. 17. 23. 2 Reg. 4. 36.

Nepos namque meus, & itineris huius ſuavis comes.] Æneid. 2.

——— *Meus comes, & conſanguinitate propinquus.*

Philoſtratus in Heroicis. Ἐθεράπευον ἀεὶ τὸ βάδισμα τῶν πατέρων οἱ τῶν παίδων νεώτεροι.

Pag: 167. Dum forte paſſerem &c. conſectatur arripere.] Id eſt, *dum conſectatur:* ut ſupra 3. *Telum quærens invenire.* Gloſſæ. *Conſectatur:* ἐξέρχεται εἰς τὸ παραγίνεσθαι.

Delapſus in proximam foveam quæ fruticibus imis ſubpatet.] Supra lib. 7. *Campis ſubpatentibus.* Pro *qua*, malim *quà &c. ſubpatet* reponi. Lib. 1. *Per vulnus illud quà maximè patebat.* et 4. *Quà clavi immittendæ foramen patebat.* eodem lib. *Ad ipſum confinium gulæ quà cervix excecta fuerat.* Foveam hanc naturalemne dicemus, an ad feras capiendas factam? vide 5. 12. Jul: Pollucem.

Avum ſibi ſæpiculè clamitantis] Ita bene Fuxenſis cum Oxon: Ms. & vetere Vicentina editione: *auxilium* (quod nonnullis placet) huic loco minus belle convenit. pueruli in diſcrimine poſiti cariſsimas neceſſitudines ſuas nominatim cient. id locorum, id ſeculorum omnium conſuetudo monſtrat. *Avum clamare* hîc, ut 2. *ſaxa conclamare.*

Defectam valetudinem.] Vel, (ut loquitur l. 12. §. 3. de uſufructu &c.) *defectam ſenectutem.*

At vobis, ætatis & roboris beneficio &c.]

——— *Vobis quibus integer ævi*
Sanguis adeſt, ſolidaq; ſuo ſtant robore vires.

Vobis

At vobis &c: facile eſt &c.] Propertius 2. 9.

At vobis facile eſt verba & componere fraudes.

Noviſsimam ſucceſsionis meæ atq; unicam ſtirpem.]

———Unicum lapſa domus Seneca Herc. fur.
Firmamen, unum lumen afflicto malis.

Mater Tobiæ, de filio 10. 4. *Baculum ſenectutis noſtræ, &c: ſpem poſteritatis noſtræ unicam.* quo nomine ſenex iſte miſericordiam movet. ſic Luc. 9. 38. ille: Ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής ἐστί μοι. Sub hac imagine autem ἠθικῶς majorem triſtitudinem fingit. Theophylactus ad Luc. 18. Οἱ πατέρες, ὅταν ἕνα παῖδα ἔχωσι, πλείω τὴν χάριν πρὸς αὐτὸν ἐπιδείκνυνται. Plinius lib: 4. Epiſt: 21. *Cujus ego pro ſalute &c: hoc ſum magis anxius, quod unicus eſt.* Ovidius.

Parcius è multis mater deſiderat unum,
Quam quæ flens dicit, Tu mihi ſolus eras.

Suamque caniciem diſtrahentis.] Lib. 7. *Ambabus manibus ciner oſam caniciem trahens.* et 10. *Trahenſque cinere ſordentem caniciem.*

Quiq; ſolus præter alios &c:] Imitatur Plautina iſta,

Sed cur ſedebas in foro, ſi eras coquus Pſeud:
Tu ſolus præter alios?— ſic 1 Florid. *Solus ante alios catus canere.* et 4. *Hoc unum ſibi præ cæteris deeſſe.*

Exurgit alacer.] Vide ſupra pag: 44. notata.

Et percontatus quonam loci &c:] Lib. 1. *Percontato pretio, &c: viginti denariis præſtinavi.* melius Vicentina editio, *præcontatus*, & *præcontato* legit: nam non hîc ſimplex percontatio tantum, at quæ actus ſecuturi prævia.

Sarcinulis quiſque ſumptis ſuis, viam capeſſunt.] Lib: 11. *Sumptis rurſum quæ quiſque detulerant, alacres ad fanum reditum capeſſunt.* Gloſſæ. *Sarcina:* σκευὴ ὁδοιπορική.

Clamore &c. nominatim cientes illum juvenem frequenter inclamant.]

Tardantem longo ſocium clamore requirunt.

Lucretius lib: 4.

Palantes comites cum montes inter opacos
Quærimus, & magna diſperſos voce ciemus.

Æneid: 2.

Implevi clamore viam, mæſtuſque Creuſam
Nequicquam ingeminans, iterumq; iterumq; vocavi.

Mox mora diutina commoti, mittunt è ſuis arceſſitorem &c.] Florid. 3. *Sed ubi diutius æquo ſedetur, nec Philemon uſquam comparet, miſſi ex promptioribus qui accirent.* Vicentina editio: Oxonienſis Ms. & quo Colvius uſus, *hora diutina.*

Mira ſuper conſervo ſuo renunciat.] Initio libri iſtius. *De eius exitio, & totius domus infortunio, mira ac nefanda &c: ſic annunciabat.*

Supinato illi &c: immanem draconem mandentem inſiſtere.] Superſtare. Gloſſarium. Ἐφίσταμαι: *Immineo, inſiſto.* Ovidius Metamorph. 3. in Cadmi & draconis fabula.

Vt nemus intravit, lethataque corpora vidit,
Victoremque ſuper ſpacioſi corporis hoſtem, &c:

Apud Quintilianum ille Declam. 12. *Velut infauſtæ aves ſuper exſpirantes ſtamus.* Draconis paſtores & bubulcos vorare ſoliti meminit & in Vita Hilarionis D. Hieronymus.

Nec ullum uſquam miſerrimum ſenem comparere illum.] Terentius.

——Ille autem vir bonus nuſquam comparet.

Florid. 3. Noſter. *Neque Philemon uſquam comparet.*

Qui eum prorſus hunc illum, nec alium locorum inquilinum præminabantur.] Hæc abſunt ab Oxon: Cod:

Pag: 168. Velociore ſe fuga proripiunt.] Phædrus.

Veloci ſaltu fovea ſe liberat.

Celerrimè deniq; longo itinere confecto &c:] Oxon: & Vicent. hoc modo interpungunt: *Noſque pellunt crebris tundentes fuſtibus celerrimè. Denique &c:* celerrimè pellunt, intellige: neque clauſulam verbo *denique* incipere Apuleio inſolitum.

Ubi compertum facinus oppidò memorabile &c.] Id eſt, *facinus oppidò memorabile compertum:* ſi hæc vera lectio. lib. 1. *Me vera comperta memorare.* et 9. *Fabulam ſuavem compertam.* Præfero ego quod in aliis libris: *Vbi cæptum facinus.* Donatus ad 5. 6. Eunuch. *Incipere, magnorum facinorum eſt.* et ibid: ad Sc: 4. *Facimus mediocria, incipimus ingentia.* Idem ad 1. 3.

Phorm:

Phorm: *Incipere, propriè, quaſi de re magna dixit.* Colvius *ſpectum facinus*, ridiculè.

Servus quidam, cui cunctam familiæ tutelam Dominus permiſerat ſuus.] Dixi ad Matth. 24. 47.

Poſſeſsionem maximam &c. villicabat.] Gloſſarium. Οἰκονομῶ: *villico.* Οἰκονόμος, ὁ ἐπὶ τῆς κώμης: *villicus.* et in alio. *Villicus:* ὁ κατ' ἀγρὸν οἰκονομῶν.

Habens ex eodem famulitio conſervam conjugem] Rationem ex his Tertulliani diſce, *Domini diſciplina tenaciſſimi ſervis ſuis foras nubere interdicunt: ſcilicet, ne in laſciviam excedant, officia deſerant, dominica extraneis promant.* In pleriſque veteribus hoc loco *conjugam.*

Quo dolore pellicatus uxor eius inſtricta.] Seneca Agam:

> ——— *Vltimum eſt nupta malum*
> *Palam mariti poſſidens pellex domum.*

Gloſſæ. Ζηλοτυπία: *pellicatus.* Onomaſticon vetus. *Pellicatus:* παλλακία. bene autem, *dolore pellicatus.* Cicero apud Priſcianum. *Vxorem pellicatus dolore concitatam.* Servius ad Æneid. 1. de Junone. *Permota formâ pueri velut pellicatus dolore, eum in avem vertit.* ſic *ira pellicatus* apud Valer. Maximum 9.14. et infra hîc lib. 10. *pellicatus indignatio.* In Oxonienſi Ms. & Vicentiæ edito libro *inſtructa:* quod ad aliquid Beroaldo probatum. Colvius ex codice ſuo *inſtricta* & hîc & alibi huius Scripti reponit. Aldina lectio eſt *inſtincta:* quam ut veram ſine ſcrupulo admitto. *Inſtingui*, eſt percelli, incendi, inflammari. Tacitus in Agricolæ vita. *Inſtinctos ruenteſque* (milites ſuos) *ita diſpoſuit, ut &c.* Idem, vel alius quis, in de Clar: Orator: *Concitatus, & velut inſtinctus.* Seneca Epiſt. 108. *His* (præceptis) *inſtinctus, abſtinere ab animalibus cœpi.* Gellius 1. 11. *Impulſu atque inſtinctu extraneo naturalis illa Gracchi vehementia indiguiſſe non opinor exiſtimanda eſt.* Gloſſ. Ἐρεθισμὸς: *inſtigatio, inſtinctio:* (ubi melius *inſtinctus* ſcribas.) Ibidem. Οἶστρος, ὁ παροξυσμὸς: *inſtinctus.* infra heic lib. 9. *His inſtincta verbis mariti audaciſſima uxor.* ibidem. *Inſigni tutela nimietate inſtinctus atque inflammatus.* et in lib. de philoſophia.

Menteſ Natura duce, inſtincta ad ardorem ejus. ita enim in his omnibus Apuleij locis legendum credimus, clareq; ex ſuperioribus teſtimonijs probaſſe exiſtimamus.

Cunctas mariti rationes.] *His accounts.* rationes villicationis ejus, quas Domino exhibendum habuit & approbandum. In Apologia. *Neget eam rationibus villicorum ſubſcripſiſſe.*

Et quicquid horreo reconditum continebatur, admoto combuſsit igne.]

Senec. Herc: fur.

O quàm cruentus fœminas ſtimulat dolor,
Cum patuit una pellici & nupta domus!
Scylla, aut Charybdis Sicula contorquens freta,
Minus timenda eſt: nulla non melior fera eſt.

Quæ fortaſſe ex Euripidæis iſtis.

Γυνὴ γάρ ἐστι τ' ἄλλα μὲν φόβου πλέα,
Κακὴ δ' ἐς ἀλκὴν καὶ σίδηρον εἰσορᾶν:
Ὅταν δ' ἐς εὐνὴν ἠδικημένη κυρῇ,
Οὐκ ἔστιν ἄλλη φρὴν μιαιφονωτέρα.

Ex quibus forſan deſumpta & Ovidij illa:

Sed neq; fulvus aper media tam ſævus in ira,
Fulmineo rapidos dum rotat ore canes:
Nec lea cum catulis lactantibus ubera præbet,
Nec brevis ignaro vipera læſa pede:
Fœmina quam ſocij deprenſa pellice lecti
Ardet, & in vultu pugnora mentis habet.

Quicquid horreo reconditum &c:] Supra hic: *Quicquid in caſula pretioſum conditum ſervabat, &c.*

Tori ſui contumeliam.] In Apologetico. *Ita ei contumelia lecti ſui vectigalis eſt.* ubi malim *vectigal* legi.

Jam contra ſua ſæviens viſcera &c:] Adeo vere argumento ſimili Horatius: ——*Exigit autem*
Interdum iſte dolor plus quam lex ulla dolori
Concedit.——— et Seneca 1. 26. de Clementia. *Illa rationis expertia, & à nobis immanitatis crimine damnata, abſtinent ſuis: & tuta eſt etiam inter feras ſimilitudo; apud homines tantum, nec à neceſſarijs quidem rabies temperat ſibi, ſed externa ſuaque in æquo habet. Viſcera, filiolum* intellige. Artemidorus lib. 5. Τὰ σπλάγχνα τὸν παῖδα σημαίνουσιν· οὕτω γὰρ καὶ τὸν παῖδα καλεῖν ἔθος ἐστί. Hieronymus ad cap. 17. Proverb; *Nimi-*

rum

rum illud contra exteros, hoc contra ſua viſcera certamen agebant.

Laqueum ſibi nectit.] Infra heic. *Mortem ſibi nexu laquei comparabat.* et 5. *Me ſtatim laqueo nexili ſuſpendam.*

Infantulumque, quem de eodem marito jamdudum ſuſceperat, &c:] Ovidius ubi ſupra.

Coniugis admiſſum, violataque jura mariti,
Barbara per natos Thracias ulta ſuos.

Seque in præaltiſsimum puteum, appendicem parvulum trahens, præcipitat.]

Iacturâ ſocij ſanguinis ulta virum. Ovid:

De Ino Seneca.

——*Inſiluit freto, Merſura gnatum ſeque.*——

Plinius de re non diſsimili, ſed à cauſa diſsimillima profecta. *Se cum marito ligavit, abiecitque in lacum.* lib. 6. Epiſt. 24. Oxon: hîc, *Seque per altiſsimum puteum, &c:*

In præaltiſsimum puteum.] Porphyrius apud Fulgentium: ——*Puteum quoque te puto Quinte,*
Quanto altus magis es, tam mage deſpiceris.

Qui cauſam tanti ſceleris uxori ſuæ præſtiterat.] Vicentina, & Mss. nonnulli, *luxuriæ ſua præſtiterat.* quæ fortaſſe ſincerior ſcriptura. ſic 6. hoc ſenſu *luxuria puerilis:* et 7. *luxuria amatoria.*

Nudum, ac totum melle illitum firmiter alligavit arbori ficulneæ.] Hieronymus in vita Pauli: *Perſeverantem in fide Martyrem &c: juſſit melle perungi, & ſub ardentiſsimo Sole ligatis manibus poſt tergum, reſupinari: ſcilicet, ut muſcarum* (Apuleius hîc *formicarum*) *aculeis cederet, qui ignitas ſartagines ſuperaſſet.* In lege Lyctiorum (is Cretæ populus) ne quis Urbem ſuam Epicureus intraret. Ἐὰν δέ τις ἀφίκηται θηλυνόμενος, &c. δεδέσθω ἐν κύφωνι πρὸς τῷ ἀρχείῳ ἡμερῶν εἴκοσιν, ἐπιρρεόμενος μέλιτι γυμνὸς, καὶ γάλακτι, ἵνα ᾖ μελίτταις καὶ μυίαις δεῖπνον. (apud Suidam in Ἐπίκουρος & in κύφων.) confer Plutarchum in vita Artoxerxis, Theodoretum Ἑλλην: παθημ: Serm. 9.

Arbori ficulneæ.] Servius ad Georg. 1. *Sunt aliqua derivationes ex uſu magis quam ex ratione venientes:*

tes, ut quernus, ilignus, ficulnus, &c.

Cuius in ipſa carioſa ſtipite inhabitantium formicarum nidificia burriebant.] Oxon: *In ipſa carioſa ſtipe.* Alij, *in ipſo carioſo ſtipite.* Pro *burriebant* Beroaldus *bulliebant:* quæ lectio ab alijs improbatur, ut formicarum ſuſurris minus congruens, quos hac fictitia voce Apuleium expreſsiſſe putant. Huiuſmodi animalculorum ſuſurros ego nunquam audivi: in Codice Oxonienſi eſt *aberrabant*, unde facile *oberrabant* ſcribo. *oberrabant*, eſt, *huc illuc errabant.* Et quis tot alijs conjecturis hanc præferre gravabitur?

Et ultro citroq; commeabant multivaga ſcaturigine.] Ovidius de quercu loquens.

Me-tam. 7.

Heic nos frugilegas aſpeximus ordine longo
Grande onus exiguo formicas ore gerentes,
Rugoſoq; ſuam ſervantes cortice callem.

Multivaga illud à Wowerio eſt, ad cuius editionis normam hic contextus formatus: in cæteris omnibus *multijuga:* quæ ſcriptura reponenda. ſupra lib. 6. *Ruunt alia ſuperq; alia ſepedum populorum unda.* Theocrit: 15.

——— Μύρμηκες ἀνήριθμοι καὶ ἄρυθμοι.

qui loci non *multivagum* ſed *multijugum* exprimunt. ſic infra hîc *multijugis ovium talis flagrum teſſellatum* dixit: et ſupra lib. 6. *multijugas preces.*

Ultro citroque] Gloſſarium. *Ultro citroque:* ἔξωθεν καὶ ἔνδοθεν: τετέσι, πανταχοῦ.

Parvis quidem, ſed numeroſis & continuis morſiunculis, &c:] Plautus.

Iam ego te faciam ut hîc formicæ fruſtulatim differant.

In vetere Onomaſtico. *Morſiuncula:* δηγμάτιον.

Per longi temporis cruciatum &c:] Cyprianus contra Demetrianum. *Saltem contentus eſto dolorum noſtrorum compendio, & ſimplici ac veloci brevitate pœnarum; admoves laniandis corporibus longa tormenta.* Seneca 2. 5. de Benef: *Acerrima eſt crudelitas quæ trahit pœnam.*

Carnibus &c. adeſis membra nudarunt, ut oſſa tamen viduata pulpis &c.] Hieronymus ad cap. 37. Ezechielis. *Oſſa cum alijs oſsibus nervorum vinculis colligantur, deinde implentur carnibus: & deſuper ob pulchritudinem exten-*

extenditur cutis, quæ nudarum carnium operiat fœditatem. In Oxon: & Florent: melius, *ut oſſa tantum.*

Nitore nimio candentia.] Infra lib. 9. *Demonſtrat novitate nimia candentes aureos.* Pag: 169.

Hac quoq; deteſtabili deſerta manſione &c.] Virgil:

Hanc quoq; deſerimus ſedem. ———

Paganos in ſummo luctu relinquentes.] Eſt qui *in ſummo lucu* ſcribendum confidentiſsimè adfirmat. *cum primo lucu* Terentium non ignoro dixiſſe: ut Matt. 20. 1. ἅμα πρωΐ. at interim id non eſt *in primo lucu*: nec memini r lautum aut alium tali modo locutũ. adde quod & ſupra hoc libro occurrunt iſta. *Hæc ille &c: illacrymans, graviter affectis ruſticis annunciabat.* ubi *graviter affecti ruſtici,* ſunt fere quos hoc loco *Paganos in ſummo luctu* vocat.

Campeſtres emenſi vias.] Onomaſt: vetus. *Campeſtria: πεδινὰ χωρία.*

Civitatem quandam &c. jam feſsi pervenimus.] Lib. 9. *Ad hortulum noſtrum jam feſſo equo diverterat.* Saluſtius Jugurthino. *Diu multumq; fatigati tandem in caſtellum perveniunt.*

Inibi Larem ſedeſque perpetuas paſtores illi ſtatuere decernunt.] Supra lib. 4. *Secum eos animadverteram colloquentes, quod in proximo nobis eſſet habenda manſio, & totius viæ finis quieta: eorumq; etiam ſedes illa & habitatio.*

Et annonæ copioſæ beata crebritas.] Gloſſæ. Εὐθηνία: *Copia, ubertas, annona, &c.* In Oxon: & vett: editt: *celebritas.*

Jumentorum refectis corporibus quo venui cariores videremur.] Sic apud Philonẽ (lib: ὅτι πᾶς ὁ σπουδ. ἐλεύθ.) δελφάκια καὶ πρόβατα ὁπότε μέλλοι πιπράσκεσθαι, λιπαραῖς ἐπιμελεστέραις εἰς εὐσαρκίαν πιαίνειν. Lucianus in *Vit: auct:* Στῆσον ἑξῆς τὰ ἀνδράποδα τοὺς βίους: ἀλλὰ κοσμήσας πρότερον, ὅπως εὐπρόσωποι φανοῦνται, καὶ ὅτι πλείστους ἐπάξονται. Editio Vicent: *quo vendibiliores videremur.* et ſic multi Mss. In vetere Onomaſt: *Vendibile*: ἐμπαλφής. Oxon: Fuxenſ. & alij, ut hîc editur. tentabam ego, *quo vendi carius videremur,* id eſt, *quo carius venderemur.* ſic 9. *Mola, quæ maxima videbatur, &c: adſtituor,* & alibi in his libris.

Ad mercatum producimur.] Infra lib. 9. *Productum me, voce præconis vanui ſubjiciunt.* Terentius Heautont: *Omnes produxi ac vendidi.* —— Donatus ad Ejuſdem Eunuch: 1. 2. *Produci res venales dicuntur.*

Magnaq; voce præconis] Vide ſupra pag: 137. dicta. infra hîc de eodem: *Voce raucâ ſaucius.*

At me &c: cum faſtidio pleriq; præteribant] Abies jactabunda, ad dumum, in Avieni fabulis.

In me ſuſpenſos explicat aura ſinus:
At tibi deformem quod dant ſpineta figuram,
Deſpectam cuncti prætериere viri.

Heſychius: Παρειμένος, &c: καταπεφρονημένος. Seneca cur bon: vir: &c. *Fortuna fortiſſimos ſibi pares quærit, quoſdam faſtidio tranſit.* Supra lib. 4. de vetula: *Faſtidium Orci.*

Qui de dentibus noſtris ætatem computabant.] Xenophon in de re equeſtri. Suidas in καταπεπτωκότα. Heſychius in λιπογνώμονες, et γνῶμα: ſic enim, non [illegible] ſcribendum.

Manum cujuſdam &c: mordicus arreptam &c.] Ariſtophanes Pluto. ὀδὰξ ἐλαβόμην. Scholiaſtes: ἀντὶ τοῦ, τοῖς ὀδοῦσιν αὐτὴν ἔλαβον.

Circumſtantium.] Oxon: *circumadſtantium.*

Et raucâ voce ſaucius.] Ita, *raucam præconis vocem* 1. 3. Sidonius. Servius ad Æneid. 11. *Raucum τῶν μέσων: modo enim canoram ſignificat, modo vocem peſſimam.*

In meas fortunas ridiculos conſtruebat jocos.] Hinc 1. 85. Martialis, *facetus præco.*

Extritis ungulis debilem.] Supra lib. 4. *Vngulis extritis claudus & titubans.* Seneca Epiſt. 51. *Iumenta in molli paluſtrique paſcuo ſaginata, citò ſubteruntur.*

Et colore deformem] Oxon: & tres alij Ms: *dolore d.* quod alij quidem probant, ego non intelligo.

Et in hebeti pigritia ferocem.] Pigrum ad portanda onera, & id genus miniſteria ſubeunda: ferocem ad calces elevandas, & mulieres incurrendas. In nonnullis heic, *& inerti p. f.*

Nec quidquam amplius quam ruderarium cribrum.] Vide ſupra pag: 181. notata.

Quare

Quare vel donemus eum cuipiam, &c:] Claudianus de Eutropio.

Omnes pœnituit pretij, venumq; redibat
Dum vendi potuit: poſtquam deforme cadaver
Manſit, & in rugas totus deflexit aniles:
Iam ſpecie doni certatim limine pellunt.
Et fœdum ignaris properant obtrudere munus.

Si qui tamen fœnũ ſuum perdere non gravatur.] Facetus præco ille apud Martialem, colles venum exponens.

Quis faceret pretium niſi qui ſua perdere vellet?

Cachinnos circumſtantibus commovebat.] Infra lib. 9. *Riſum toto cœtu commoveram.*

Illa fortuna mea ſæviſsima, quam per tot regiones jam aufugiens, effugere &c: non potui, &c.] Apud Virgilium:

Nunc eadem fortuna viros tot caſibus actos
Inſequitur. ———

In me cœcos detorſit oculos.] Lib. 7. *Cæcam, & prorſus exoculatam eſſe Fortunam.*

Duris meis caſibus.] Vide ſupra pag: 177. notata. Pag: 170.

Mire repertum.] Colvius, *mi è re repertum.* commento (ut mihi videtur) mire, & ab re reperto. In Apologia Noſter de ſpeculo. *Cum in eo viſitur imago mire relata.*

Cinædum, & ſenem.] Ibidem, de Ruffino quodam. *In hac etiam ætate qua nunc eſt, qui ipſum perdepſuint multi ſunt.* ubi plura pag: 164. notata. Sariſberienſis 3. 13. Polycratici. *Pudet dicere, quod ſeipſos viri ætate provectiores & ſenſu, turpitudini tantæ non ſubtrahant: & cum eos in nobiliore ſexu Natura creavit, ad deteriorem, quantum in ipſis eſt, ex innata malitia prolabuntur effeminati vitio & corruptela morum, cum tamen Naturæ beneficio fœminæ eſſe non poſſunt.*

Caluum, &c. cincinnis ſemicanis & pendulis capillatum.] Erat ἀναφαλαντίας δοῦλος, ut in *Navig:* Lucianus loquitur. Martialis ad Labienum.

Sunt illinc tibi ſed & hinc capilli, 5. 50.
Quales nec puerum decere poſſint:
Nudum eſt in medio caput, nec ullus
In longa pilus area notatur.

Idem ad Marinum.

30.83. *Raros colligis hinc & hinc capillos,*
Et latum nitidæ Marine calvæ
Campum temporibus tegis comatis.

et in fine: *Caluo turpius eſt nihil comato.*

Unum de triviali popularium fece.]

Natum in triviis. —— Scholiaſtes vetus Horatij ad Serm. 2. *Balathroni, ſcurræ, & triviali.* vide ad Act: 17.5. notata.

Qui per plateas & oppida cymbalis & crotalis perſonantes, Deamque Syriam circumferentes, mendicare compellunt.] Tertullianus in Apologetico. *Circuit cauponas mendicans religio.* Ibidem. *Non ſufficimus & hominibus & Diis veſtris mendicantibus opem ferre.* vide Suidam in Περγαῖα Ἄρτεμις. Infra hîc lib. 9. *Divinis exuviis onuſtus, cum crotalis & cymbalis circumforaneum mendicabulum producor ad viam.* Et nota, *per plateas.* Auguſtinus *Civ. D. 7. 26.* de hoc genus æruſcatoribus. *Per plateas vicoſq; Carthaginis, etiam à populis unde turpiter viverent exigebant.*

Ille Cappadocum me & ſatis forticulum denunciat.] Vegetius 4. 6. *In permutandis equis vel diſtrahendis maximam fraudem patria ſolet afferre mendacium: volentes enim carius vendere, generoſiſſimos fingunt.* Intempeſtive Lipſius hujus loci lectionem immutavit.

Sed ipſe ſcilicet melius iſtud de ſua novit profeſſione.] In Gloſsis. *De profeſſione:* ἀπὸ τοῦ ἐπιτηδεύματος. at id nil ad iſtius loci ſententiam. *profeſſionem* hîc *natalium profeſſionem* intellige. quæ præciſè in l. non nudis. Cod: de probat: et l. ſtatim. Cod: de fide inſtrum: *profeſſio*, ut hoc loco, vocatur. cur autem de aſino loquens ita iocetur, ex ſequentibus apparet.

Quanquam enim prudens &c.] Fortaſſe *imprudens* ſcribendum. Obſcuri admodum loci poteſt hæc ſententia eſſe. ætatem ejus ex natalium tabulis multo certius quam ex dentibus explorabis. natalium inquam, poteſt fieri enim ut imprudens legem Corneliam incurram, dum tibi civem Romanum pro ſervo vendo; quin eme tamen &c. quaſi mancipium, quod pote-

poterit te foris, poterit & domi juvare. ἔγκλημα autem, ſive *crimen* dixit, non *pœnam* legis, quia imprudenter vendens.

Quin emis &c:] Plautus Perſa:

——— *Quin tu hanc emis?*

Bonum & frugi mancipium.] Horatius, etiam ex mancipii perſona: *Sum bonus & frugi.* —— ſupra lib. 5. *Honeſta hæc, & natalibus noſtris, bonaq; tua frugi congruentia?* et 4. *Statui &c. aſinum me bona frugi Dominis exhibere.*

Quod te & foris & domi poterit juvare.] Id eſt, qui foris circumgeſtanti tibi Deam cornu canens adambulare poterit, domi verò promiſcui operis concubitus partiarios agere: ut infra de juvene corpulento his uſibus inſerviente loquitur. Ita tractat cinædum præco; ita ſalſum hoc dicterium capiendum.

Odioſus emptor aliud de alio non deſinit quærere.] Gloſſarium. Περιεργάζομαι: *ſciſcitor, otioſè ago.* videtur *odioſe* legendum. *odioſi* dicebantur moleſti percontatores: & *odium*, intempeſtiva ac nimia interpellatio. Plautus. *Enecas jam me odio.* Terent. Hecyra. *Tundendo, atq; odio effecit deniq; &c.* Ibidem. *Cum iſthoc odio.* ubi Donatus. *Inſtantia ac moleſtia.*

Percontatur anxiè.] Gloſſæ. Πολυπραγμονῶ: *ſciſcitor, percontor.*

Vervecem, (inquit) non aſinum vides.] Lib. 7. *Emaſculare, & quovis vervece mitiorem efficere.* Lactant. 3. 26. *Da mihi virum qui ſit iracundus, effrenatus: pauciſſimis Dei verbis tam placidum quam ovem reddam.* Scriptor vitarũ illuſtrium, de Fabio Maximo. *Ovicula à clementia morum dictus.* de Eodem eadẽ Plutarchus. Chryſoſtomus. Ἐὰν ἴδωμεν ἄνθρωπον ἥμερον, λέγομεν, πρόβατόν ὁ ἄνθρωπος. Baſilius ad illa Eſaiæ 7. Θρέψει ἄνθρωπος δάμαλιν βοῶν, καὶ δύο πρόβατα. Ἀντὶ τοῦ, ἡμέρους, καὶ ἐπιεικεῖς &c. ἤθεσι, πρόβατα τροπικῶς προσηγόρευσε. et poſt: Πρόβατα, οἱ χρηστότεροι τὰ ἤθη. Ariſtophanes Pace.

Ὡς ἰσόμεθ' ἀλλήλοισιν ἀμνοὶ τοὺς τρόπους.

ubi Scholia. Εὐήθεις &c: ἢ πρᾳεῖς καὶ μαλακοί. ex quibus (ut ſæpicule) Suidas: Ἀμνοὶ τρόπους: ἀντὶ τοῦ, πρᾳεῖς, εὐήθεις, ἁπλοῖ. Theodoretus in de Providentia.

Τοῖς

Ταῖς ἁπλαῖς καὶ ἀκακοήθεσι ψυχαῖς ἐκ τῶν ἐπαινουμένων ζώων τὰς προσηγορίας τεθείκασι.

Ad uſum omnem quietum.] Florus 4. 11. *Habiles in omnia quæ uſus poſcebat.* ſic, *habilia ad miniſterium mancipia*, in l. 37. ff. de ædilit: edicto. Cicero Nat. Deor. 2. *Ad uſum aptus.*

Non mordacem, nec calcitronem.] Gloſſæ. *Δηκτικὸς : mordoſus.* Pollux, ubi de equi vitijs. *Δάκνων, λακτίζων, &c.*

Sed potius in aſini corio modeſtum hominem habitare credas.] Lege, ut in Oxonienſi & aliis, *Sed prorſus ut in aſini &c:* ſupra lib. 6. *Quod ſi vere Iupiter mugivit in bove, poteſt in aſino meo latere vel vultus hominis, vel facies Deorum.*

Modeſtum hominem.] Scholiaſtes vetus Horatij. *Vulgo ſimplex modeſtus dicitur.* Gloſſæ. *Modeſtus : ἐπιεικής.*

Quæ res cognitu non ardua.] Abſunt ab Oxon: Ms.

Si faciem tuam medijs ejus feminibus immiſeris.] Eſt iocus παρὰ προσδοκίαν: debebat *manum tuam*, non *faciem*. Oxon: Palat: & alij *femeribus*. melius *feminibus*. ſic 16. *Titione inter media femina detruſo.* et in Apologetico: *interfeminium tegat.* Columella (qui & belle Apuleium illuſtrat) 6. 2. *Mox etiam convenit tota terga tractare, & reſpergere mero, quò familiariores bubulco fiant: ventri quoque & ſub femina manum ſubijcere, ne ad ejuſmodi tactum poſtmodum paveſcant.*

Facile periclitaberis, videns quam grandem tibi demonſtret patientiam.] *Patientiam* heic Elmenhorſtius capit pro *natura*, id eſt, membro ſalaci: ego ſimpliciter accipio. ſupra 7. idem aſinus iſte: *Nimia* (pueri) *inſolentia expugnata patientia mea.* Pro *videns*, ſunt qui *videbis* legunt. rectè autem utrumq́; abeſt à Mss. & veteribus editionibus. *Periclitaberis*, inquit, (id eſt, experieris,) *quam grandem &c:* ſic 9. *Patefactis foribus, an jam ſim manſuefactus periclitantur.* Terentius Andr: 3. *facere periculum* dixit.

Tractabat dicacule.] Sic ſupra 5. *ridicule tractare.* lib: 9. *ludicre tractare.* et infra hîc, (ſi vera lectio) *ridicule laudare. Dicacule*, iriſorie. Onomaſt: vetus,

Dica-

Dicaculus: σκωπτικὸς. Scholiaſtes vetus Horatij. *Dicaces ſunt, qui riſum movent maledicendo, qui habent joca mordacia.* hinc ſupra 1. *probrum dicacule dicere.* apta & *tractandi* vox illudenti. Terent. Heaut: 2. 3. —*Hac arte tractabat virum.* Apud Gellium libri 8. cap. 14. lemmate. *Ignominiatus tractatuſq;.* et lemmate 18 libri 7. *Quem in modum Phavorinus tractaverit intempeſtivum quendam de verborum ambiguitatibus quærentem.* Neutiquam Phavorinus *tractabat*, at *tractabatur*, ut interpellator intempeſtivus: quod ex ſerie totius capitis apparet, & præcipuè his verbis ejus. *Non tempeſtive hunc hominem acceſſimus.* corrigenda itaq; vulgata lectio, & hoc modo formanda. *Quem in modum Phavorinum tractaverit quidam* (aut ſi malueris *Grammaticus quidam*) *intempeſtivè de verborum ambiguitatibus quærentem.*

Cognito cavillatu.] Gloſſ: *Cavillatio, &c:* εἰρωνεία.

Sed ille &c: ſimilis indignanti.] Hegeſippus 2. 2. *At ille indignanti ſimilis, &c.* Virgilius.

—— *Indignanti ſimilem ſimilemq; minanti.*

ſupra hîc lib. 7. *Dolenti atq; indignanti ſimilis.* 2. *Lixæ temulento ſimilis.* et 10. *Triſtes, & iratis ſimiles.* Auguſtin: Confeſs. 9. 11. *Quærenti ſimilis.* Gellius 7. 17. *Oſcitans, & hallucinanti ſimilis.*

At te (inquit) cadaver ſurdum & mutũ &c:] Lib. 9. *At te nequiſſimum & periurum caput, &c:* Cum jocis velitari iſte non poſſet, ſe ad diras convertit. Chremylus cum Paupertate diſputans apud Ariſtophanem: Ἀλλά σέ γ' ὁ Ζεὺς ἐξολέσειε. —— ubi Scholia: Ἐπισπευσθεὶς παρὰ τῆς Πενίας &c. ὡς χαλεπῶς τὸν λόγον ἔστρεψε. In hæc Apuleij verba ſic Beroaldus. *Imprecatur ut irâ Deorum obſurdeſcat, obmuteſcat, excæcetur.* non ita eſt: imprecatur cœcitatem tantum, cœtera convicio prolata. ſic ſupra 190. *Etiamne tu buſti cadaver?* ubi Claudianum vide. ita Cicero Piſonem *cadaver, & carnem putridam* vocavit. ſimile convicium κωφὸς καὶ τυφλὸς apud Arrianum 4.8. in Epictetum. Bene autem *ſurdum ac mutum cadaver.* ſic, cadaver κωφὸν καὶ ἄναυδον Moſchio Syracuſanus dixit.

Sabadius.] Al: *Sabazius.* de hoc alij pluſcula.

Cum

Cum ſuo Adone Venus Domina.] Servius ad Æneid: 5. *Singula Numina habent inferiores poteſtates, quaſi miniſtras: ut Venus Adonim, Diana Virbium: Venus Domina* hîc, ut 5. ad eandem. *Quid tale Domina deliquit filius tuus?* ſic, δέσποινα Ἄρτεμις (ni fallor) apud Sophoclem.

Pag: 171. Scurrilibus &c. velitaris iocis.] Ita Gellij 6. 11. *Maledictis velitari.* apud Titinnium *verbis velitari*, & Noſtrum in Apologetico, *calumnijs velitari.* V. Feſtum Pompeium.

Jumento fero poſſe Deam committere?] Sic *equo fero imponere*, lib. 37. apud Juſtinum. ubi fruſtra doctiſſimus vir τὸ *equo* pro gloſſemate expungit.

Ut turbatum repente divinum deijciat ſimulacrum?] De idoli cultore 13. 15. Sapientiæ Scriptor. *In pariete ponens illud, & confirmans ferro, ne forte cadat proſpiciens illi.* Baruch. 6. 26. de Diis fictitijs. Ἐπ' ὤμοις φέρονται, &c: αἰσχύνονται δὲ καὶ οἱ θεραπεύοντες αὐτὰ, διὰ τὸ μήποτε ἐπὶ τὴν γῆν πέσῃ. Pro *turbatum*, *diſturbatum* malo. ſic lib: 7. *Diſturbato geſtamine.* et 9. *Menſas impetu meo &c: diſturbo.* Onomaſticon vetus. *Diſturbo:* ἀπορρίπτω.

Et Deæ meæ humi jacenti aliquem medicum quærere.] De medico apud Plautum in Menechm: ille.

——Tandem vix ab ægrotis venit:
Ait ſe obligâſſe crus fractum Æſculapio,
Apollini autem brachium.——

Philippus ad Alexandrum filium apud Lucianum.
Dial: mort. Ἦ τίς οὐκ ἂν ἐγέλασεν ὁρῶν τὸν τοῦ Διὸς υἱὸν λειποψυχοῦντα, δεόμενον τῶν ἰατρῶν βοηθεῖν; &c. et nota, *Dea humi jacenti.* infra heic, *Dea vehiculo meo ſublata, & humi repoſita.* et poſt de Eadem: *Simulacri jacentis contemplatione.*

Cogitabam ſubitò velut lymphaticus exilire, &c: ſed prævênit cogitatum meum emptor ánxius.] Lib: 4. *Cogitabam totum memet pronum abijcere, &c: ſed tam bellum conſilium meum prævênit ſors deterrima. Emptor anxius* hîc, eſt qui Horatio *hians emptor.* quò ſpectat & *calor licitantis* in l. 9. ff. de public: & vectigal.

Ut me ferocitate cernens exaſperatum, emptionem

riem deſineret.] Apud Plautum ille in Menechm.

Ego me aßimulem inſanire ut illos à me abſterream.

Ferocitate exaſperatum, ut ſupra hîc de canibus: *Præter genuinam ferocitatem tumultu ſuorum exaſperati.*

Pretio depenſo ſtatim.] Gloſſæ. *Pretium:* τίμημα ἐπὶ τοῖς ὠνίοις καταβαλλόμενον.

Quod quidem gaudens Dominus, ſcilicet tædio mei, facile ſuſcepit.] Pſalm 44.13. *Vendidiſti populum tuum ſine pretio.* ubi (apprimè ad Apuleij illuſtrationem) Diodorus: Πέπρακας ἡμᾶς &c: τοῦ μηδενός: (id eſt, pretio viliſsimo:) τοῦτο γὰρ λέγει, ἄνευ τιμῆς: ὡς ἀχρήστους δούλους, καὶ οὐδενὸς ἀξίους.

Tumicla ſpartea &c.] Ita Scaliger emendavit ad Feſtum verbo *Tomices*.

Tradidit Philebo.] Traditio emptionem ſequitur.

Novitium famulum.] Gloſſæ. *Novitius:* νεώνητος.

De primo limine proclamat.] Oſtenditur ſtudium ejus eloquendi quod præſtinaverat. Æneid. 11.

Et mæſtas alto fundunt de limine voces.

ubi Servius: *Ad preces feſtinantium mulierum deſiderium oſtenditur.* ſupra hîc lib. 5. *Iam inde à foribus boans.* ſimile hîc infra, *ab ingreſſu ſtatim primo conſtrepere.*

Sed illæ puellæ chorus erat cinædorum.] Lib. 10. *Sed iſti Caſtores erant ſcanici pueri.*

Quæ ſtatim exultantes in gaudium, fracta, &c. et effœminata voce clamores &c. intollunt.] In Hecyra Terentij:

Poſtquam adſpexere ancillæ adveniſſe, ilicò omnes ſimul
Lætæ exclamant, &c: ——— *Voce fracta*, ut apud Gellium 3.5. *infractam vocem:* apud Senecam Epiſt. 90. *molles & infractos cantus:* et Xiphilinum in Heliogabalo φωνὴ κικλασμένη. Bene autem *fractam* vocem *effœminatam* vocat. Iſidorus 2.12. de Offic: Eccleſiaſt: *Vox lectoris ſimplex erit, &c: plena ſpiritu virili, &c: non fracta, nec tenera, nihilq; fœmineum ſonans.* Heſychius. Θηλυδρώδεις: κατακεκλασμένον.

Exultantes in gaudium] Servius ad Æneid. 10. *Exultare, eſt gaudere.* Minucius Octavio: *Quanto, quamque impatienti gaudio exultaverim.*

Non

Non cervâ pro virgine,&c:] Porphyrius περὶ ἀποχ: β. Ἐθύετο (ante tempora Hadriani) καὶ ἐν Λαοδικείᾳ τῇ κατὰ Συρίαν τῇ Ἀθηνᾷ καθ' ἔτος παρθένος, νῦν δ' ἔλαφος. De Iphigenia (quæ hîc innuitur) eſt fabula pervulgatiſsima.

Heus aiunt &c:] Oxon: *Heus civiter, &c:* ſub quo fortaſſe latet quid, quod in tranſitu non eruo.

Cave ne ſolus exedas &c.] Lib. 4. *Vt equus meus tanta copia, & quidem ſolus potitus, Saliares ſe cœnaſſe cœnas crederet.* Juvenal: 1. *Pœna tamen præſens &c:* — ubi vetus Scholiaſtes: *Quod ſolus voraverit quod multis ſufficere potuiſſet.* Lucilius apud eundem Scholiaſten Sat. 9. ——*Guſtavi cruſtula ſolus.* ſic, πλακοῦντα αὐτὸς μόνος καταπίνειν, apud Arrianum 1. 18. in Epictetum. et, τὰς θύρας ἐπικλεισαμένους, τρυφᾶν μόνους, apud Lucianum. Julianus in Epiſtolæ fragmento. Πάντας ἀπελάσωμεν, ἵνα μόνοι τὰ κοινὰ δῶρα &c: ἁρπάσωμεν. quibus adde ex Platone & Euripide jam ſtatim adducenda. Ab iſta gulæ voluptate ad inguinum hîc tranſlatio facta. ſic 9. *Solus ipſe cum puero cubans, gratiſſima corruptarum nuptiarum vindicta perfruebatur.* et apud Petronium: *Errantem* (puerum) *ſua veſte circundedit, ac domum abduxit: credo ut tam magna fortuna ſolus uteretur.* Propert:

——— *Fruar ô ſolus amore meo.*

Tam bellum ſcilicet pullulum.] Plautus Caſ:

Meus pullus, meus paſſer, mea columba, &c.

Feſtus Pompeius: *Antiqui puerum quem quis amabat, ejus pullum dicebant.*

Sed nobis quoque tuis palumbulis nonnunquam impertias.] Euripides.

Μεταδὸς φίλοισι σοῖσι σῆς εὐπραξίας,
Καὶ μὴ μόνος τὸ χρηστὸν ἀπολαβὼν ἔχε.

In Lyſide Platonis. Τί; ὑμεῖς αὐτῷ μόνοι ἑστιᾶσθε; ἡμῖν τι οὐ μεταδίδοτε τῶν λόγων. Plenius in Apuleio legas, *indidem nonnunquam impertias.* ſupra lib. 3. *Et impertire nobis unctulum indidem.*

Collatitia ſtipe &c.] Ita non ſemel vel uno 14 libro (imitatione Apuleij noſtri) Ammianus Marcellinus. Apuleius ipſe in Apologia: *Collatis ſextantibus.*

Circum-

Circumgeſtantibus Deam cornu canens adambulabat.] Ovidius in de Ponto.

Ante Deûm matrem cornu tibicen adunco
Cum canit, &c. ———

Appoſitis largiter cibariis &c:] Heſychius. Ἐπιδαψιλευόμενος, *&c:* ἐπιχωρηγῶν πλουσίως. ita enim tenore uno in vulgatis malè diviſa legenda. Pag: 172.

Et Dominis placeas.] Symmachus. *Ita me Dij Dominis probabilem præſtent.*

Et meis defectis jam lateribus conſulas.] Spurciſsimi & propudioſiſsimi laboris nimietate exhauſtis. In Priapæis.

Defecit latus, & periculoſa
Cum tuſsi miſer exſpuo ſalivam.

Martialis. *Rumpis Baſſe latus, ſed in comatis.*

Juvenalis. ——— *Nec queritur quod*
Et lateri parcas, nec quantum juſsit anheles.

Infra hîc, in ejuſdem infamiæ ſcæna. *Ruſticanum, induſtria laterum atque imi ventris benè præparatum.*

Hæc audiens, jam meas futuras novas cogitabam ærumnas.] Apud Ciceronem ex vetere Tragœdia Tuſcul. 3. *Futuras mecum commentabar miſerias.* In Hecyra Terentiana.

Lacrymo, quæ poſthac futura'ſt vita cum in mentẽ venit.

ſupra lib. 6. *Quam* (ſententiam) *meis tam magnis auribus accipiens, quid aliud quam meum craſtinum deflebam cadaver?*

Deformiter quiſq; formati.] Ὀξύμωρον, quale 9 illud, *Farinulento cinere ſordidè candidati.*

Facie cœnoſo pigmento delita] D. Auguſtinus de hoc genus æruſcatoribus. *Facie dealbata, fluentibus membris &c: per plateas vicoſq; Carthaginis, à populis unde turpiter viverent, exigebant.*

Et oculis obunctis.] Id eſt, palpebris. vide ad Apologiam pag: 174. dicta.

Mitellis.] Servius ad Æneid. 4. *Quibus effeminatio crimini dabatur, etiam mitra ijs adſcribebatur.* In vetere Onomaſtico. *Mitella: μιτέλλιον.*

Crocotis.] De his jam alij.

Tunicas albas in modum lanciolarum &c.] Cyprian:
——— *Sacerdotes tunicis muliebribus ijdem*

 Inte-

Interius ritum cultu exteriore fatentur.
virgatas heic *tunicas* rectè Beroaldus intellexit. Caſaub: etiam ad marginem Apuleij ſui *ῥαβδωτοὺς χιτῶνας* alliverat.

Deamq; ſerico contectam amiculo &c.] Vide Baruchi *6. 12.*

Euantes.] Servius ad Æneid. *6. Euantes, bacchantes: à Libero, qui Euan dicitur.*

Incitante tibiæ cantu lymphaticum tripudium.] Juvenal: —— *Cum tibia lumbos Incitat.* —— Phædrus de tibicine. —— *Cuius flatibus*
Solebat incitari ſaltantis vigor.

Lucretius.
Et Phrygio ſtimulat numero cava tibia mentes.

Horatius. *Pulſo Thyas uti concita tympano.* Chryſoſtomus Homil: de tribus pueris. Τὰ λεγόμενα τῆς Μουσικῆς ὄργανα τοὺς ἄφρονας δεινῶς &c: ἐξεβάκχευε. Iamblichus de comiſſatore juvene. Ἐξήπτετο καὶ ἀνεζωπυρεῖτο ὑπὸ τοῦ αὐλήματος.

Nec paucis percurſatis caſulis.] Melius Oxon: *caſtellis.* Ex eodem & alijs membranis *pererratis* lege. Virgil: —— *Pererrato ſtatues quæ deniq; Ponto.* ubi Servius: *Hoc verbo oſtendit erroris longinquitatem.*

Ad quandam villam poſſeſſoris Britini] Puto rectius *beati*, quomodo in Fuxenſi libro, & alio à Beroaldo laudato. compendium ſcripturæ illius, habet & Oxon: Ms.

Crineſq; pendulos rotantes] Statius.
—— *Quatit ille ſacras in pectore pinus,*
Sanguineoſq; rotat crines. ——

Servius ad Æneid.10. *Mater Deûm dicta Cybele,* ἀπὸ τοῦ κυβιστᾶν τὴν κεφαλὴν: *quod ſemper Galli motu capitis per furorem comam rotantes, ululatu futura pronunciabant.* Euripides πλοκάμους ῥίπτειν καὶ ἀνασείειν dixit. Lucianus de Alexandro pſeudomante. Σείων τὴν κόμην ἀνετον, ὥσπερ τῇ μητρὶ ἀγείροντες τε καὶ ἐνθεάζοντες, ἐδημηγόρει. Lucret: ubi ſupra. *Terrificas capitum quatientes Numine criſtas,*
Dictæos referunt Curetas. —— adde quæ heic Colvius, & in Omiſsis.

Ad poſtremum &c.] Florent: *Ac poſtremum:* habemus

mus quidem in Gloſsis, *Τὸ πλευταῖον: deniq; , poſtremum, &c.* et apud Tacitum item adverbialiter , nil muto tamen : nam & infra lib. 9. *ad poſtremum* dixit. Virgil: 6. *Sic demum &c.* ubi Servius: *Ad poſtremũ : h. e. noviſſimè*, Juvenal: Sat. 3. *Ad ſummam &c.*— ubi Scholiaſtes : *Ad poſtremum :* et Gellius 16. 19. *Cantus ad poſtrema*. Ann:1.

Ancipiti ferro.] Id eſt, ſecuribus ijs de quibus ſupra locutus. Virgilius 11. *ferrum bipenne* dixit. ubi Servius *bipennem*, *ſecurim* expoſuit. et Æneid: 7.

—— *Ferro ancipiti decernunt*. —— Servius : *Vtrinq; noxio : dicit autem aut gladios aut bipennes*.

Sua quiſq; brachia diſſecant.] Statius ubi ſupra.

— *Conſumptaq; brachia ferro Debilitant*. ——

Lucianus de Corybantibus. Ὁ μὲν αὐτῶν τέμνεται ξίφει τὸν πῆχυν, ὁ δὲ &c: Prudentius in Romani paſsione.

Cultrum in lacertos exerit fanaticus,
Sectiſq; matrem brachijs placat Deûm.

Cyprianus.

Mente fremunt, lacerant corpus, funduntq; cruorem.

1. Reg: 18. 28. de Baali ſacerdotibus. *Incidebant ſe juxtà ritum ſuum cultris & lanceolis*. vide Senecam apud Auguſtinum *de Civit: Dei 6. 10.* Martialis.

Alba minus ſævis lacerantur brachia cultris,
Cum furit ad Phrygios enthea turba modos.

Anhelitus crebros referens.] Lib. 11. de ſacerdote altero illo. *Fatigatos anhelitus trahens*. Donatus ad 4. 4. Phorm: *Hariolus quaſi fariolus, à fatis, & fando : cum f pro h , & item h pro f in multis locutionibus ponatur : an quod imitatur aſpirationem in exhalando : nam halitu ſolent excludere mortalem animam ut divinam recipiant*. Pollux 1. 1. de oraculis & prophetis agens. Τὸ πνεῦμα δὲ εἴποις ἄν, καὶ, ἀτμὸν μανικὸν, καὶ ἆσθμα δαιμόνιον. Dio Chryſoſtomus de Regno 1. Ταῦτα δὲ ἔλεγεν, οὐχ ὥσπερ οἱ πολλοὶ τῶν λεγομένων ἐνθέων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἀσθμαίνουσα, καὶ περιδινοῦσα τὴν κεφαλὴν, &c: ἀλλὰ πάνυ ἐγκρατῶς, καὶ σωφρόνως.

Velut numinis divino ſpiritu repletus, ſimulabat, &c:] Simulabat ſe θεόληπτον. Jul: Paulus recept: ſentent: 5. 21. *Vaticinatores , qui ſe Deo plenos ſimulant, &c:* Iſidorus Orig: 8. 9. *Divinitate ſe plenos ſimulant,*

& aſtutia quadam fraudulenta hominibus futura conjectant. Noſter in de Mundo. *Velut Propheta quidam Deorum majeſtate effantur cæteris, quæ divino beneficio ſoli vident.* legendum videtur, *qui Deorum majeſtate pleni, effantur &c:* et neſcio an iam alibi hunc locum emendaverim. Apud Senecam Suaſor: 3. Ovidius.

Feror huc & illuc, ut plena Deo.

Servius ad Æneid: 6. *Nondum Deo plena, ſed afflata divinitate Numinis.* Pollux ubi ſupra. θεοῦ πλήρης: et, θεοῦ πληρωθῆναι. Suidas, Καλιβακχεύοντος: τελέσιν, ἐνθεσίαν, ἐπιπνοίας τινὸς πληρωθέντες.

Simulabat ſauciam vecordiam.] Heliodorus 7. Ὥς τινα τῶν ἀγυρτῶν, ἢ καὶ ἄλλως ἐξεστηκότων παρήμειβον. Lucianus de Alexandro pſeudomante. Μεμηνέναι προσποιούμενος ἐνίοτε, καὶ ἀφροῦ ὑποπιμπλάμενος τὸ στόμα.

Quaſi Deûm præſentia ſoleant homines &c:] Χαρακτηρισμός: qualis apud Ciceronem ille Tuſcul. 3. *In luctu capillum ſibi vellere, quaſi calvitio mæror levaretur.* Eſt in aliis hîc, *Quaſi Domini præſentia.* quis verò *Dominus* ille? nimirum neque *Deûm*, nec *Domini*, ſed *Divini* legendum. lectionem hanc compendioſè exhibet Oxon: cod: in quo *Divini* exaratum: nec tantum in illo Ms. ſed & in vetere Vicentina editione. pro voce minus cognita autem, notiorem obtruſerunt nobis. *Divinum:* θεῖον. et hinc in Apologia Noſter, *Divini contumaciam.*

Quale providentia cœleſti meritum reportaverit.] Apud Suidā in Πυῤῥός. Ἡ δὲ δικαία Προνοία αὐτῆς δύναμιν ἐπεδείξατο. ſupra lib.3. *Providentia Deûm, qua nihil impunitum nocentibus permittit.* *meritum*, mercedem: nec aliter ad Phorm. 2: 1. Donatus. *mercedem* intellige, plagas à ſe impoſitas ſibi. tale & 5° illud de ſororibus Pſyches. *Et perinde ut merebantur, ora lacerantes.*

Pag: 173. Pœnas noxij facinoris ipſe de ſuis manibus expoſcere.] Malebam, *de ſe ſuis m. e.* nec ignoro tamen hoc in Scripto τὸ *de* multoties abundare.

Indidem ſeſe multinodis commulcat ictibus.]

Nunc dextra ingeminans ictus, nunc parte ſiniſtra.

Mecœnas ad Deam Cybelen apud Fortunatianum.

——Sonante tympano quate flexibile caput,
Latus horreat flagello, comitum chorus ululet.

placet

placet porro quod in uno Ms. *multimodis*.

Mira contra plagarum dolores præſumptione munitus.] Plagas nobilitate pluſquam Spartana concoquens. Infra lib.10. *Obfirmatus mira præſumptione, nullis verberibus &c. ſuccubuit*. Vtroque loco Nicol: Faber, vir magnæ eruditionis (lenocinante, ſed falſa conjectura) malebat *myrrha*. videantur quæ περὶ οἴνου ἐσμυρνισμένου ad cruciatus & tormenta toleranda miniſtrati, & vir doctiſsimus ille, & in Annalibus Baronius. at longè à verò abeſt receptæ illa lectionis immutatio: atque hoc certum eſſe ex heic adductis exemplis liquidiſsimè conſtabit. lib.3. *mira celeritate* dixit: et ibidem, *miro viſendi ſtudio*. lib. 9. *miro impetu*, *miro odio*, *cuſtodela mira*, et, *mira ſagacitate*. lib. 10. *mira deſperatione*: et, *miris artibus*. lib.11. *picturis miris*: et, *miris ſimulacris*. fortaſſe & *miram maciem* lib.1. quo tamen loco excuſi legunt *miſeram*.

Profectu gladiorum.] Sic ſupra pag: 156. *profectu dentium*.

Solū ſpurcitie ſanguinis &c: madeſcere.] Homerus.

—— *Ἐρυθαίνετο αἵματι γαῖα.*

Sic illa ſanguinem conſpiceret aſininum.] Volebam ad emendationem Beroaldi *concupiſceret* excuſum.

Vbi tandem fatigati &c: pauſam carnificinæ dedere.]

Vt primum ceſſit furor hic, rabieſq; quievit.

Pauſam carnificinæ dare, ut apud Lucretium.

—— *Concurrere, nec dare pauſam*. et infra hîc 11. *ſævis caſibus pauſam tribuere*. Dicitur & *pauſam facere*. Apud Varronem Ennius. — *Pauſam fecere fremendi*. apud Gellium 9.13. Quadrigarius. *Pugna facta pauſa eſt*. et infra heic lib.9. *pauſam luctui facere*.

Stipes æreas.] Ovidius.

Ante Deûm matrem cornu tibicen adunco
Cum canit, exiguæ quis ſtipis æra neget?

Imò verò & argenteas multis certatim offerentibus.] Lucretius.

Ære atq; argento ſternunt iter omne viarum,
Largifica ſtipe ditantes. —— *Certatim*, ut apud

Plautum Milite: —— *Inter ſe certant donis,*
Ille miſerrimum ſe retur minimum qui miſit mihi.

 et Pe-

et Petronium: *Suas opes ſummo certamine in Eumolpum congeſſerunt.* ſupra heic lib. 4. *Amicorum donationibus variis certatim oblatas.* Suetonius *certatim ingerere* in Nerone dixit. Onomaſt: vetus. *Certatim*: φιλοτίμως.

Vini cadum.] Lib. 2. *Et vini cadum in ætate pretioſi.*

Et lactem, & caſeos, & farris & ſiliginis aliquid &c] Tzetzes ex perſona unius ex collegio ſimili.

> Τὶς σὺκ ἀπαρχὰς ὀσπρίων τε καὶ συκῶν
> Ἀγνῷ φέρειν δίδωσι τυμπάνῳ Ῥείης;

Et hoc μητραγυρτεῖν: id eſt, (Euſtathio exponente) τὸ μετὰ τυμπάνων &c: περιϊέναι, καὶ ἐπὶ τῇ μητρὶ τροφὰς ἀγείρειν. Firmicus 6. 31. *Futura prædicunt, ut ſic illis quotidiana vitæ alimenta quærantur.*

Deæ gerulo] Mihi aſino. περὶ ὄνε εἴδωλον βαστάζοντος eſt lemma in Græcorum veteribus fabellis.

Avidis animis corradentes omnia.] Lucilius.

> *Omnia viſcatis manibus legit, omnia ſumit.*

Sarcinæ pondere gravatus.] Malè τὸ *ſarcinæ* delet Palat: cod: Supra lib. 7. *Nec &c: immodico ſarcinæ pondere contentus.*

Palantes.] In vetere Onomaſt: *Palor*: περιφέρομαι. affini ſatis argumento Act: 19. 13. περιερχομένων.

Gaudiales inſtruunt dapes.] Infra lib. 9. *Dapem nefariam inſtruit.*

A quodam colono, fictæ vaticinationis mendacio, pinguiſsimum depoſcunt arietem.] Ut Dea vel ineſcata proventum fœliciorem promitteret, vel propitiata labes fundorumque peſtilentias averteret. Juvenalis Sat. 6. de huiuſmodi errone.

> *Grande ſonat, metuiq; jubet Septembris & Auſtri*
> *Adventum, niſi ſe centum luſtraverit ovis:*
> *Et xerampelinas veteres donaverit ipſi.*

Benè & *mendacio vaticinationis.* Phavorinus de hoc genus nebulonibus. *Cibum, quæſtumq; ex mendaciis captantes.* Et, *Quæ aut temere aut aſtutè vera dicunt, præ cæteris quæ mentiuntur, pars ea non ſit milleſima.* apud Gellium lib. 14. cap. 1.

Qui Deam &c: eſurientem ſuo ſatiaret ſacrificio.] Nil mirum Deam eſurire illam quæ & medico indigere potuit.

Pro-

Probeq́; diſpoſita cœnula] *Diſpoſita* propriè. vide ſupra pag: 98. 10. notata. Pag: 174.

Induſtria laterũ, atq́; imis ventris benè præparatũ.] *Pulchrè penſilibus peculiatum.* Lampridius in Heliogabalo *benè vaſatum* dixit. Petronius. *Habebat inguinum pondus tam grande, ut ipſum hominem laciniam faſcini crederes. O juvenem laborioſum!* id eſt, (ut hoc loco) lateribus induſtrium. *Induſtriâ* autem perbelle. Juvenal: —— *Si paſcitur inguine venter.* ubi vetus Scholiaſtes: *Vſque adeo infælix, ut vix induſtria inguinum ad victum ſufficiat.* Vox *præparatus* accedit ad formam Græcam. Philoſtratus 5. 12. de athleta. Ἐνψυχίᾳ καὶ μήκει καλισκευασμένος.

Ante ipſam menſam.] Rem ſacram habitam Veteribus, eoq́; deteſtabilior fœditas. Ovidius.

Ante ipſam, quà mors foret invidioſior, aram.

Ad illicitæ libidinis &c:] Lib: 7. *Illicitas atq́; incognitas tentat libidines.*

Nudatum ſupinatumq́; juvenem &c.] Catullus, ſimili ſpurcitia.

O Memmi, benè me ac diu ſupinum,
Tota iſta trabe lentus irrumâſti.

Execrandis inguinibus poſtulabant.] Cato apud Feſtum. *Intercutibus ſtupris flagitatus.* habebant Mss. *virginibus.* lege cum Beroaldo, & antiqua Vicentina, *uredinibus:* aut cum Colvio, *uriginibus.* ſupra hîc lib. 1. *Vrigine percita.* et unde ſcimus (quanquam nil moveo) an vox illa Juvenali reſtituenda? In editis eſt, ——*Prurigo moræ impatiens.*—— quî ſcimus (inquam) an *urigo* ſcribendum?

Nec diu tale facinus oculis meis tolerantibus &c] Tale illud 9. *At mihi penitus præcordia rumpebantur, præcedens facinus, & præſentem deterrimæ fæminæ conſtantiam cogitanti.* De motu animi ad aſpectum rerum indignarum oboriente, videantur quæ ad Act: 17. 16. commentati ſumus.

Porro Quirites, proclamare geſtivi.] Juvenalis.

—— *Non poſſum ferre Quirites.*

Scholiaſtes: *Exclamatio,* PORRO QVIRITES. Vide Formulas Briſſonij.

O &c. clarum & validum.] *Ω σύντονον* Diogeni Laërtio; qui ad hunc modum de Xenocrate.

Χαλκῇ προσπταίσας λεκάνῃ ποτὲ, καὶ τὸ μέτωπον
Πλήξας, ἴαχεν Ω σιώτονον, εἶτ' ἔθανεν.

Et aſino proprium.] Cur ita? an quod hoc animal cæteris magis fuſti aſſuetum?

Sed inopportuno plane tempore.] Oxon: *Sed importunum p. t.*

Palamque &c:] *Ἐπ' ἀνδροφόρῳ.*

Jam jamq; vicinos undiq; percientes.] Eſt quod 4. (ubi de ſuppetijs ferundis,) *Vicinos corrogare*, (ita enim, non *rogare*, legendum monui:) *& unumquemq; ciere.* et 7. *viciniam convocare.* nam *per* hoc loco vim adaugentem habet, quod non cogitantes Critici noſtri, quantum fruſtra laboris exhauſerunt!

Turpiſsimam ſcænam patefaciunt.] Lib. 10. *Vocatoque uno & altero, ac deinde pluribus conſervis, demonſtrant infandam hebetis jumenti gulam.*

Turpiſs: ſcænam patefaciunt.] Lib. 9. *Scænam propudioſæ mulieris patefacit.* et 10. *Incontanter ei libidinis noſtræ totam ſcænam detegit.*

Ridiculè &c: laudantes &c:] Sic ſupra 5. *ridiculè tractare.* ubi dicta pag: 293. 15. vide.

Hac infamia conſternati.] Cyprianus de iſtorum mendicabulorum Dea.

Cujus cultores infamia turpis inurit.

Hac infamia conſternati, quæ per ora populi facile dilapſa, meritò inviſos ac deteſtabiles eos cunctis effecerat, &c: collectis omnibus, furtim caſtello faceſſunt.] Catullus.

Cur non exilium, malaſque in oras
Itis? quandoquidem patris rapinæ
Notæ ſunt populo.———

Apud Terentium 4. 2. Hecyræ.

Hîc video me eſſe inviſum &c: tempus eſt concedere.

Attius in Diomede.

Ego me Argos referam, nam hîc ſum nobilis.

Per ora populi hîc, ut 1. *Paſsim per ora populi.* et 5. *Per cunctorum ora populorum. Inviſos ac deteſtabiles.* ut 7. 18. apud Gellium. *Vſque adeo inteſtabiles inviſoſque fuiſſe.*

fuiſſe, &c: Collectis omnibus: ut 1. *ſarcinulis collectis.*

Bonaq; itineris parte ante jubaris ortum tranſacta] Lib. 1. *Aliquantulum proceſſeramus, & jam jubaris exortu cuncta colluſtrantur.*

Verberantes, pene ad extremam confecerant mortem.] Gellius 17. 1. *Verberando necatus eſt.* Gracchus apud Eundem 10. 3. *Vſque adeo verberari juſſit, dum animam efflaret. Ad necem uſque verberare*, Terentius 2. 2. Phormione dixit. et 1. 2. Adelph: *Ad necem uſque loris operiri.* Iſti l. 8. §. 2. ff. de pœn: *Nec ea pœna damnari quenquam oportet, ut verberibus necetur. Conficere* heic *ad mortem*, & ſcitè, & Latinè dixit. Donatus ad 5. 4. Eunuchi. *Propriè hoc verbum convenit gladiatoribus ijs qui graviſſimis vulneribus occubuerunt: ſic Cicero in Catilinam: Gladiatori illi confecto & ſaucio.* ut illi ſolebant confici vulneribus, ſic ſe plagis confectũ dicit.

Qui poplites meos enervare ſecuri ſæva comminaretur.] Supra lib: 4. *Diſtricto gladio, poplites ejus &c: amputant.* Iſidorus Orig: lib. 18. *Cætera membra ſecuribus caduntur, collum gladio tantum.* In Mss. & editis quibuſdam malè, *ſua ſecuri*. Virgilius, (ex quo Noſter,) *—Sævaſq; ſecures.* Scriptor de Excid: Hieroſolymitano 5. 22. *Super colla pignorum ſævam librantis ſecurim.* Plinius Panægyrico. *Inſtare ferro, ſævire ſecuribus.*

Rurſum itaque me refertum ſarcinis plenis, gladijs minantes, &c.] Mss. duo, & vetuſtiſsimæ editiones ſic legunt ac diſtinguunt: *refertum ſarcinis, planis gladijs minantes.* Colvius ſiniſtris avibus illam alteram lectionem ſuggeſsit. *Minare planis gladijs* Apuleius dixit, ut, πλαγίοις καὶ πλατέσι ξίφεσι παίειν, Dio Caſsius. et, L:40, *—plana faciem contundere palma* Juvenalis. Sat: 13. ſic, *planas manus deducere &c.* 1. 14. apud A: Gellium. Non tali ſenſu Pontius in Cypriani vita. *Manu ēxpanſa & complanata ad ſpatha modum, ictum &c: animadverſionis imitatur.* quomodo hæc debeant ſumi ex his Heſychij diſce. Πλάται, τῶν σπαθῶν τὰ πλατεῖα.

Inibi.] Onomaſt: vetus. *Inibi:* αὐτόθι.

Vir principalis.] Ἐκ τῶν τῆς πόλεως πρώτων. vide ad Act: 13. 50. adnotata. Florid. 3. Noſter. *Vnum è principalibus viris.*

 Reli-

Religioſus, & eximiè Deûm reverens.] Τὰ περὶ θεὰς πάνυ νοσῶν, ut Rutilianus ille apud Lucianum in Pſeudomante. Vicentina, & reliquæ veteres; *Domini reverens:* pro quo Beroaldus, *Domina:* id eſt, Deæ Syriæ: modeſtius & probabilius alijs, qui *Deûm*, nullis libris adſtipulantibus. fortaſſe in Ms: *divini* erat, ex quo *divini* legendum. vide paulo ſupra notata, ad ea, *Quaſi Deûm præſentia &c.*

Cantuſq; Phrygij mulcentibus modulis excitus.] *Exercitus* malè habent Mss. aliquot, & antiquitus cuſi. ſupra lib: 6. *Qua vocis excitu procurrens.* et 10. *Acerba mortis exciti nuncijs, &c.*

Votivo ſuſcipiens hoſpitio.] Id eſt, *optato hoſpitio.* ſic 5. *votivas nuptias.* 7. *votivum conſpectum:* & apud Scriptorem de Pudicitiæ bono, *votivum negotium.*

Intra conſeptum domus] Infra lib. 11. *Infra conſeptum templi.* Onomaſt: vetus. *Conſeptum:* περίφραγμα.

Capitis periclitatum.] Martialis.

Periclitatur capite Sotades noſter.

Quod incurioſè pone culinæ fores &c: ſuſpenſum, canis adæquè venaticus latenter invaſerat.] Gratius in Cynegetici fragmento.

Sed præceps virtus ipſa venabitur aula.

id eſt, in aula domus tuæ. ſubdit enim:

Paſce tamen, quacunq; domi tibi crimina fecit,
Excutiet ſylva magnus pugnator aperta.

ergo falſus (ni ego) Barthius, qui *aulam*, *nidum* expoſuit. Apud Lucianum, inter pauperum contra opulentos malas preces, habemus, τὴν κύνα παρεισπεσοῦσαν τόν τε ἀλλᾶντα ὅλον καταφαγεῖν, περὶ τ' ἄλλα τῶν ὀψοποιῶν ἐχόντων, καὶ τοῦ πλακοῦντος τὸ ἥμισυ. Et nota, *incurioſè ſuſpenſum:* Longus in Poimenicis. Εἰς κύων &c: τὴν ἀμέλειαν φυλάξας, τὸ κρέας ἁρπάξας, ἔφυγεν.

Lætuſq; præda &c.] Florid. 4. de Aquila. *Præda ſimul & victoria lætus.*

Quo damno cognito &c] Lib. 4. *Tanto damno cognito.*

Suaq; reprehenſa negligentia.] Ita melius quam in Bertin: Cod. *deprehenſa.* Cornel. Nepos in Datame. *Seipſum reprehendit.*

Lamentatus lacrymis inefficacibus.] Lib: 4. *Quid*

lacry-

lacrymis inefficacibus ora &c: fœdatis. et 9. *Lacrymis uberibus, & postremis lamentationibus inefficacem commovet miserationem.*

Mœrens, & utcunq; metuens.] Lib. 5. *Pavens, & utcunq; metuens.* ſic 1. *Trepidus, & eximiè metuens.*

Arctius filio ſuo parvulo conſalutato, arreptoq; funiculo, mortẽ ſibi nexu laquei comparabat.] Ut quæ metuebat verbera vel hoc pacto evaderet. Seneca. *Iracundus Dominus quoſdam ad fugam coegit, quoſdā ad mortem.*

Complecti & oſculari ſuos mos frequens perituris. De Myro Plutarchus. Λύσασα τὴν ζώνην, καὶ βρόχον ἐνάψασα, τὴν ἀδελφὴν κατεσπάζετο, &c. Idẽ de Ancharo Midæ filio. Δὺς περιπλοκὰς τοῖς γεννήσασι, καὶ τῇ γυναικὶ Τιμοθέᾳ, ἔφιππος εἰς τὸν τόπον τοῦ χάσματος ἐνίχθη. Pro *conſalutato* Wowerius *conſaviato* repoſuit. adiuvabo (quod nec ipſe fecerat) conjecturam ejus. ſupra hîc lib.2. *Amplexus oſculatur artiſſimè.* nec tamen loci lectionẽ immutatum ibo. nam & in vetere Onomaſt: *Conſalutare,* eſt ἀσπάζομαι, & Tacitus (quẽ ſæpè exprimit Noſter) non ſemel ea voce utitur.

Nec tamen latuit fidam uxorem ejus caſus extremus mariti.] Lib.6. *Nec Providentia bona graves oculos innocentis animæ ærumna latuit.* lib.9. *Ardentem Philoſetari vigilantiam matronæ nobilis pulchritudo latere non potuit.* et 4. *Nec deniq; nos latuit Chryſeros quidam &c:*

Funeſtum nodum violenter invadens manibus ambabus] Apud Petronium ille. *Incluſus ſuſpendio vitam finire conſtitui, &c: ceruiceſq; nodo condebam: cum reſeratis foribus intrat cum Gytone Eumolpus, meque à fatali jam meta revocavit ad lucem.*

Adeóne, inquit, præſenti malo perterritus mente excidiſti tua?] In Eunucho Terentiana.

——— Quid homo inquam ignaviſsime,
Itan' parâſti te ut ſpes nulla reliqua in te eſſet tibi?

Mente excidiſti tua?] Catullus, ſi memini.

Senſibus ereptis mens excidit. —— hoc voluit Scriptor Sapientiæ: qui *metum,* τὴν τῶν λογισμῶν βοηθημάτων προδοσίαν, 17. 11. vocat.

Fortuitũ remedium quod Deûm providentia ſubmi- Pag:
niſtrat, &c] Lib.1. *Cum nullum aliud telum &c. Fortuna* 176.
ſubminiſtraret. Etiam hîc in vet: Vicent: *dñi:* unde clarum *divini* legendum.

Si

Si quid in ultimo Fortunæ turbine reſpicis, expergite mi auſculta.] Apud Livium lib.1. *Si tua re ſubita conſilia torpent, at tu mea ſequere.* Helena apud Euripidem. Εἰς ἄπορον ἥκεις, δεῖ δὲ μηχανῆς τινος.
Apud Æſchylum chorus ad Prometheum.

Κακὸς δ' ἰατρὸς ὥς τις ἐς νόσον πεσὼν ἀθυμεῖς,
Καὶ σαυτὸν οὐκ ἔχεις εὑρεῖν ὁποίοις φαρμάκοις ἰάσιμος.

Mi auſculta, conſilium ſuggerentis formula. Apud Plautum Curcul: ——— *Auſcultes mihi,*
Atque iſtam exturbes ex animo ægritudinem.

ſupra lib. 5. *Ergo auſculta mihi, nec te præcipitio, vel ullo mortis genere accerſito perimas.* et 6. *Meis itaq; conſilijs auſcultantes, vitam puellæ, ſed quam meretur largimini.* τὸ *reſpicis* eò remittamus unde Colvius deprompſit, veterumque editionum ſcripturam *reſipiſcis* revocemus. *reſipiſcit*, qui aberrantem ſpiritum revocat, vel excitat dormientem. vide ad Andr. 4. 2. Donatum. conjecturæ autem ſi novæ locus, *reſipis*, (id eſt, *ſapis*,) ſcribamus. ſic, pro *narrare*, *renarrare*: pro *dare*, *reddere*: & alia illius notæ hoc in Scripto occurrentia.

Expergitè mi auſculta]

Vt te ipſum ſerves non expergiſceris? ———

Apud Senecam Herc. fur.

Meliora mente concipe, atque animum excita.

id eſt, *expergiſcere*. *expergite* hîc eſt ἐγρηγορότως.

Remoto quodam loco deductum] Supra lib. 4. *Remoto & abdito loco poſitum.*

Protrimentis] Onomaſticon vetus. *Protrimenta*: ἐπιτρίμματα.

Nequiſsimo verberoni ſua placuit ſalus de mea morte, & multum conſervæ ſagacitate laudata, deſtinatæ etiam lanienæ cultros acuebat.] *Conſervam*, uxorem intellige. Eſther: 5.14. de Hamane. *Placuit ei* (uxoris) *conſilium, juſsit excelſam parari* (Mardochæo) *crucem.*

JOANNIS PRICÆI
IN
METAMORPHOSEOS
LIBRUM IX
NOTÆ.

COntra me manus &c. obarmabat.] Lib. 8. *In ſpeciem prælij manus obarmaverant.*

Præcipitante conſilium periculi tanti præſentia.] Lib. 7. *Vſtrina talis moram non ſuſtinens, meliora conſilia prævertit.* lib. 10. *Perturbatus excuſſuſq; toto conſilio, & ob anguſtiam temporis ſpatio cogitandi privatus.* Infra heic. *Repentino malo perturbatus, & miſera trepidatione ad inopiam conſilij deductus.* Ovid: 3.6. de Pont.

Sed pavor attonito rationis ademerat uſum,
Ceſſerat omne meis conſiliumque malis.

Plutarchus in de Alexandri fortuna. Τὰς κρίσεις ἐκκρούουσιν αἱ φαντασίαι τῶν κινδύνων ἐγγὺς γινομένων. Dio Caſsius lib. 42. Ὅταν γὰρ ἀπροσδοκήτως τινὶ, καὶ μετὰ πλείστου παραλόγου προσπέσῃ, τό τε φρόνημα αὐτοῦ ταπεινοῖ, καὶ τὸ λογιζόμενον ἐκπλήσσει, ὥστ' αὐτὸν ἥκιστόν τε καὶ ἀσθενέστατον τῶν πρακτέων κριτὴν γενέσθαι.

Nec exſpectata diutina cogitatione, lanienam imminentem fuga vitare ſtatui.] Lib. 10. *Nec quidquam diutina deliberatione tam ſalubre viſum, quam fuga celeri Fortunæ ſævientis procellam evadere.*

Vinculo quo fueram deligatus abrupto,&c] Ennius.

—— Sicut equus qui de præſepibus altis
Vincla ſuis magnis animis abrumpit, &c.—

ubi Notas Columnæ vide. Sinon apud Virgilium.

Eripui fateor letho me, ac vincula rupi.

Tranſcurſa proxima porticu] Terent: 4. 6. Eunuch.

—— Dum ego hinc tranſcurro ad forum.

ubi Donatus: *Tranſcurro dixit, non, curro: ut proximitatem fori oſtenderet.*

Ad tutelam ſalutis] Lib. 8. *ſalutis præſidium* dixit.

ſalu-

ſalubrem (quod heic excuſum) non adeo probamus.

Pag: 177. Menſas etiam impetu meo collido atq; diſturbo.] In Luciani Gallo, non diſpari argumento: *Τὰς τραπέζας ἀνέτρεψας.* benè & *menſas*, non *menſam* dixit. Virgilius 1. —— *Menſaq; remotæ:* ubi Servius: *Licet ſub extranea perſona, Romanorum tamen morem exequitur, apud quos duæ menſæ erant: una epularum, altera poculorum.* quæ verba, ut de proximo huc quadrant, ubi & res de *menſis*, ita alijs horum librorum locis aptiſsimè conveniunt. Apuleius enim ad exemplũ Virgilij (quem præ omnibus & Poëtis & Hiſtoricis ſectatur) ſæpiſsimè ſub perſonis Græcis Romanas conſuetudines alludit.

Impetu meo &c: diſturbo.] Infra lib. 11. *Ne repentino quadrupedis impetu religionis quietus turbaretur ordo.*

Qua rerum deformi ſtrage paterfamilias commotus, &c:] Thucydides. *Πᾶσιν, ἐν τοῖς ὄμμασι, καὶ ἐν τῷ παραυτίκα ὁρᾷν πάσχοντάς τι ἀηδὲς, ὀργὴ προσπίπτει.*

Me cuidam famulo curioſè traditum.] Lib. 10. *Meq; cuidã acceptiſsimo liberto ſuo &c: magna præfatus diligentia tradidit.* Virg. 3. Eclog. —*Nuper mihi tradidit Ægon.* Servius: *Fidei meæ commiſit & credidit.*

Ne rurſum convivium &c. diſsiparem.] Lucianus ubi ſupra. *Συνετάραξας ἡμῖν τὸ συμπόσιον.* Heſychius. *Συνὼ δ' ἡμῖν δαῖτα ταράξαι: συνταράξαι ἡμῖν τὴν εὐωχίαν.*

Commento.] Gloſſæ. *Commento: τεχνάσματα.*

Nihil Fortuna renuente licet homini nato dextrum provenire.] Demoſthenes. *Μεγάλη ῥοπὴ, μᾶλλον δὲ ὅλον ἡ Τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων.* De *homine nato* olim pag: 32. ad Apologiam dixi.

Nec conſilio prudenti, vel remedio ſagaci divinæ providentiæ fatalis diſpoſitio ſubverti vel reformari poteſt.] Velleius Paterculus. *Prævalebant jam Fata conſilijs.* Ovidius.

—— *Tantum ne aliquis ſibi poſſe videtur,*
Fata quoq; ut ſuperet? ——

Virgilius.

—— *Manent immota tuorum Fata tibi.* ——

ubi Servius: *Per tranſitum Stoicorum dogma oſtendit, nulla ratione poſſe fata mutari.* Idem ad Æneid. 1. *Fati immobilis ratio eſt.* ad 2. *Contra fata venire conſtat neminem.* et ad 11. *Fata ſuperare nemo hominum poteſt.*

Ammi-

Ammianus Marcellinus. *Nulla vis humana unquam aut virtus meruiſſe potuit, ut quod præſcripſit fatalis ordo, non fiat.* Cicero ex Varronis perſona. *Quam vim animam eſſe dicunt mundi, eandemq; eſſe mentem, ſapientiamq; perfectam, quam Deum appellant: omniumq; rerum quæ ſunt ei ſubiecta quaſi providentiam quandam, &c: quam interdum Neceſſitatē appellant, quia nil aliter poſſit atq; ab ea conſtitutum ſit, intervenire: quaſi fatalem & immutabilem continuationem ordinis ſempiterni.* Theocritus. ——— Οὐκ ἔστιν ἀλύξαι

Ἀνθρώποις ὅ, τι Μοῖρα κατὰ κλωστῆρας ἐπινήσῃ.

Maximus Tyrius Diſsert: 30. *Τυραννικὸν ἡ Εἱμαρμένη, καὶ ἀδιάστροφον, καὶ ἀμεταπρεπτέον.* id eſt, *quæ ſubverti nequeat,* ut loquitur Apuleius noſter.

Nec conſilio &c.] Joſephus Antiquit: 2. 5. *Κρατήσειε δ' ἂν οὐδεὶς τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης, οὐδὲ μυρίας τέχνας ἐπὶ τούτῳ μηχανησάμενος.* Proverb. 21. 30. *Non eſt ſapientia, non eſt prudentia, non eſt conſilium contra Deum.*

Reformari.] Mutari. vide ſupra 351. dicta.

Mihi deniq; id ipſum commentum quod momentariam ſalutem reperiſſe videbatur, periculum grande, imò exitium præſens creavit.]

——— *Quamcunq; viam virtute munirem,*
Succeſſum Dea dira negavit. —— Virgil. Georg. 3.
——— *Ea viſa ſalus morientibus una,*
Mox erat hoc ipſum exitio. — ubi Servius: *Hoc ipſum quod ſaluti eſſe putabatur.* Idē ad Eclog. 9. *Plerumq; bona in peius &c: mutantur.* Artemid: 3. 67. *Ἐν τοῖς πράγμασι πολὺ μὲν χρησταὶ ἐλπίδες εἰς κακὸν ἀπέβησαν.* Donatus ad 2. 1. Adelph: *Sæpe malè cedit quod bonum putatur.* et ibid. 4. 7. *Sæpe homines ea optaverunt quæ alijs aliter* (melius *quæ aliter*) *atq; expectaverunt contigiſſent: quam poteſtatem rerum vertentiū ſe in utramq; partem Vertumno Deo ſupereſſe Veteres exiſtimaverunt.* Chryſoſt. *Πολλὰ δοκοῦντα λυσιτελεῖν, ἐστὶν ὅτε βλάβην ἤνεγκε πολλήν.* Tacit. Ann. 6. *Eaq; quæ remedio quæſita &c: in contrariū mutari.* In verſiculis Soloni adſcriptis. *Πᾶσι δὲ τοῖς κίνδυνος ἐπ' ἔργμασιν, οὐδέ τις οἶδεν*

Ἧ μέλλει σχήσειν, χρήματος ἀρχομένου:
Ἀλλ' ὁ μὲν εὖ ἔρδειν πειρώμενος, οὐ προνοήσας,
Εἰς μεγάλην ἄτην καὶ χαλεπὴν ἔπεσεν.

Apud Libanium moroſus ille. Νομίζων φορὰν ἀγαθῶν ἔσεσθαί μοι τὸ πρᾶγμα, συμφορὰν ἠσθόμην περιθέμενος.

Mobili ac trepida facie percitus.] Terent. Hecyr. 3.3.
——— *Incredibili re atq; atroci percitus.*
τὸ *mobili* quid ſit neſcio: præterierunt omnes, nemo explicavit nobis. fortaſſe *ignobili*, id eſt, *ignota*, ſcribendum. ſic ſupra 5. *ignobilis maritus.*

Irrumpit triclinium.] Achilles Tatius lib. 4. Εἰσπηδᾷ δέ τις τεθορυβημένος.

De proximo angiportu canem rabidam &c.] Supra lib. 4. *Canes de proximo angiportu ſatis feri, &c.*

Hypatium cubicularium.] Oxonienſis, & quo Colvius uſus Ms. *Hyſpaſium.*

Venenatis morſibus] Supra lib. 6. *Et nonnunquam venenatis morſibus in exitium mortalium ſævire.* Iſidorus 12.4. de aſpide. *Venenato morſu interimit.* Virgil:
—— *Læſæq; venenum Morſibus inſpirant.* ——
Horatius. —— *Morſuq; venenat.*

Contacta nonnulla jumenta &c.] Ita rectè Oxon: & Bertin. Mss. cum edito Vicentiæ. male *contracta* alij, alij *contrectata.* Seneca 3.7. de Ira. *Quædam in contactos corporis vitia tranſiliunt.* Saluſt. 1. Hiſtor. *rabie contacti.* Iſidorus 4.6. *Contagium à contingendo, quia quem tetigerit polluit.*

Efferari jam ſimili rabie.] Petronius. *Ex dolore in rabiem efferatus.* Onomaſt: vetus. *Effero:* ἀγριόω.

Quæ res omnium &c. percuſſit animos.] Lib. 8. *Quæ res circumſtantium &c. deterruit animos.*

Ratiq; me etiam eadem peſte infectum ferocire, arreptis cujuſcemodi telis &c.] Oxonienſis hoc modo. *R. m. e. e. p. infectum, ferociter arreptis &c.*

Pag: 178. Ipſi potius eodem veſaniæ morbo laborantes.] In Menechmo Plautina, Sc: *ut ætas.*
—— *Inſanire me aiunt, ultrò cum ipſi inſaniunt.*
Cyprianus de Novatiano. *Cum ſit à ſeipſo factus immundus, ſordidus, ſacrilegijs inquinatus: hoc nos eſſe contendit.*

Lanceis illis & venabulis.] Idem Codex, *vel* (id eſt, &,) *venabulis:* quod rectius eſſe non dubito: ſic ſæpe enim Apuleius.

Bipen-

Bipennibus.] Gloſſæ. *Bipennis*: δίστομος ἀξίνη. Virgilius 11. *ferrum bipenne* dixit.

Membratim compilaſſent.] Heſychius. Μιλιῶσι, κατακόπτουσι.

Cubiculum &c. irrupiſſem.] Antea in triclinium irruperat, nunc in cubiculum dormitorium irrumpit.

Obſeratiſq; ſuper me foribus.] Lib: 8. *Valvis ſuper ſe diligenter obſeratis*. Interpres vetus Eſaiæ 26. 20. *Claude oſtia tua ſuper te*.

Sine ullo conceſsionis ſuæ periculo.] *Ingreſsionis, & introitus*, exponit Beroaldus: at exempla deſidero. Lipſius *congreſsionis*: quod nec ipſum ſatisfacit mihi.

Peſtilentiæ lethalis &c: rabie &c: pereſus.] Lib: 10. *Herba peſtilentis ſucco noxio peremptus*.

Solitariæ fortunæ munus amplexus] Id eſt, beneficium ſolitudinis. futili ergo torquetur ſcrupulo Beroaldus an heic *ſolitam fortunam* intelligat. ſupra lib. 4. *Ipſa ſolitudo mihi bonam fiduciam tribuebat, ſi &c. in hominem, inſpectante nullo, reſurgerem*.

Poſt multum equidem temporis &c.] Diu eſt quod ad Apologiam pag: 160. monui, videri mihi hoc loco *poſt aliquam multum* legendum.

Jamq; clara die.] Perſius.

——*Iam clarum mane feneſtras Intrat*.——

ſupra lib. 8. *Luce clara, & die jam provecto*.

Illos auſculto &c. de meis ſic altercare fortunis.] Lib: 6. *Dum ſecum mitiſsimi homines altercant de mea nece*.

At hunccine? &c.] Melius in cœteris, *adhuccine?*

Inquieſcente ſævitia &c.] Pro *quieſcente*, ut *incognoſcere, inconcupiſcere*: & talia apud Scriptorē iſtum.

Opinionis variæ &c.] Symmachus lib. 9. *Inter hæc opinionum varia, &c.*

De rima quadam proſpiciunt &c.] Vide ſupra pag: 171. 16. notata.

Sanum me atq; ſobrium otioſè conſiſtere.] Καθήμενον καὶ σωφρονοῦντα: ut 5: 15. D. Marci. *conſiſtendi* (id eſt, *quieſcendi*) vocem, *jugi jactationi* opponit.

Jamq; ultro foribus patefactis, plenius an jam ſim manſuefactus periclitantur.] Fuxenſis, Oxon: & Colvij

Ms: *percontantur.* tuentur alteram lectionem vel hæc Plautina. ——— *Nihil pericli eſt, age,*

Moſtel: *Tam placida eſt quam eſt aqua: viſe, ire intrò audacter licet.*

De cœlo miſſus mihi ſoſpitator.] Ariſtophanes Avib:

——— Σὺ δ᾽ μοὶ κατ᾽ δαίμονα, καὶ
Συντυχίαν ἀγαθὴν ἥκεις ἐμοὶ σωτήρ.

Supra heic lib. 3. *Tandem mihi inopinatam ſalutem ipſe Iupiter tribuit.* Pſalm 57. 4. Ἐξαπέστειλεν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔσωσέ με. vide Suidam in ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ δαιμόνιον: et in κατ᾽ θεῖον. Artemidorus 1. 7. Θεόπεμπτα ἐν τῇ συνηθείᾳ πάντα τὰ ἀπροσδόκητα καλοῦσι. Tibullus.

Sed videar cœlo miſſus adeſſe tibi.

Si intrepidus &c: aquis adlubeſcerem, ſanum me &c] Philoſtratus 6. ult. Φαρμακοποσία λύπης ὕδωρ, ἂν θαρρήσῃ αὐτὸ ὁ λυττῶν.

Atque omni morbo ſcirent expeditum.] In Apologia. *Sanitas expedita, imbecillitas lacinioſa eſt.* vide quæ ibidem pag: 81. annotata.

Pag: 179. Contantes adhuc.] Dubitantes propius conſiſtere eum, quaſi adhuc ferocientem. ſupra lib. 4. *Vt &c. nemo quiſquam fuerit auſus quamvis jacentem beſtiam vel digito contingere, niſi tandem pigrè ac timidè quidam lanius &c: utero beſtia reſecto magnificum deſpoliavit latronem.*

Pronus, & totũ caput invergens] Omnes Mss. *vergens*, quæ lectio firmari poteſt ex Plinio, qui 4. Epiſt: ult: *pronum* & *vergens* junxit: ego, cum de potu heic res, aut *mergens*, aut *immergens* legerim: &, niſi probè fulcivero conjecturam meam, à me, contra membranas tot veteres, ſtet nemo quiſquam. Solinus cap. 47. *Quo quis acrior fuerit, ſpeiq; maioris, eo profundius nares merſitat in bibendo.* In veterum Poëtarum reliquiis.

Fontanos latices, & lucida pocula vitro,
Cerne ut demerſo torridus ore bibat.

Scholiaſtes vetus Juvenalis de Phœnicoptero, Sat. 11. *Hujus roſtrum tam prolixum eſt & curvum, ut, niſi merſo capite aqua in os ipſius non poſſit intrare.* Sic apud Clementem Alexandrinum Pædag: 2. 2. Τὸ πρόσωπον μέχρι γονάτων ἐμπλύνειν καὶ ἐναποκλύζεσθαι. et Theocritum 7.

Αὐταῖσι κυλίκεσσι καὶ ἐς τρύγα χεῖλος ἐρείδειν.

et in-

et infra hoc ipſó libro, ubi de pabulo, etſi non de potu. *Cantherij &c: circa præſepia capita demerſi.* Benè autem *pronus* argumento iſto. ſupra lib. 1. *Appronat ſe, avidus affectans poculum.* ubi p: 50. 21. adnotata vide.

Plauſus manus] Virgilius.

——— *Et plauſa ſonitum cervicis amare.*

Seneca *blandiente tactu permulcere* dixit. Ulpianus ad 2. Olynth. Εἰώθαμεν τὰ θηρία οὕτως ἐξημεροῦν, διὰ τοῦ τὴν χεῖρα τοῖς σώμασιν αὐτῶν ἐπάγειν, οἱονεὶ κολακεύοντες αὐτὰ διὰ τοῦ χειροτριβεῖν.

Et aurium flexus.] *Aures flectere* heic, fortaſſe eſt quod ſupra 1. *aures remulcere* dixit.

Modeſtiam meam.] Manſuetudinem. 8. de eodem iſto. *Prorſus ut in aſini corio modeſtum hominem inhabitare credas.* Gloſſæ. *Modeſtus :* ἐπιεικής. Ἐπιείκεια, *manſuetudo, &c: modeſtia.*

Cum crotalis & cymbalis.] Cicero in L. Piſonem. *Nec collegæ tui cymbala & crotala fugi.*

Hoſpitio proximi ſtabuli &c:] Id eſt, *ſtabuli quod ingreſſu primum*, ut ſupra lib. 1. locutus.

Gracili pauperie laborans, fabriles operas præbendo, &c] Seneca cap. 23. ad Polybium. *Alium ad quotidianum opus laborioſa egeſtas vocat, &c.*

Fabriles operas præbendo, parvis illis mercedibus vitã tenebat.] Georgius Nyſſenus de Aëtio 1. contra Eunomiũ. Διὰ χειρὸς ἔχοντα σφῦρα βραχεῖα, καὶ ἄκμονι μικρῷ προσκαθήμενον ὑπὸ σκηνῇ τριχίνῃ, γλίσχρως, καὶ μετὰ πόνου τὰ ἀναγκαῖα τοῦ βίου διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης συμποριζόμενον: τίς γὰρ ἂν δὴ γένοιτο μισθὸς λόγου ἄξιος (Apuleius *parvas mercedes* dixit) παρὰ θεραπευόντων τὰ σαθρὰ τῶν χαλκωμάτων, καὶ παραβυόντων τὰς τρυμαλιάς, &c: καὶ μολιβδοχοούντων τῶν λεβήτων τὰς βάσεις; quæ facile eſt videre quam benè Apuleium illuſtrent. Oxonienſis, Palat: & Lipſij Ms: *prehendens :* ſatis commoda vulgata lectio: *præbere operas* paſsim in Digeſto occurrit.

Parvis illis mercedibus vitam tenebat.] Heſychius. Μιμισθαρνηκότα: μισθῷ [illegible]μενοντα. Virgilius.

——*Tolerare colo vitam, tenuiq; Minerva.*

ubi Servius: *Non, filo tenui: id eſt, ſubtili artificio: ſed, parvo pretio lanificij exiliter & tenuiter victum præbente. Tenere vitam* hîc, ut 1. *Quo quæſtu vitam teneam*, et apud

Plautum Bacchid: *improbis ſe artibus tenere.* In Axiocho Platonis dicto, de hominibus χειρωνακτικοῖς καὶ βαναύσοις. Πονοῦμενοι ἐκ νυκτὸς εἰς νύκτα, καὶ μόλις τὰ ἐπιτήδεια πορίζομενοι.

Poſtrema laſcivia &c] Summa. ſic infra hoc lib: *poſtremas lamentationes* dixit.

Dum matutinò ille ad opus ſuſceptũ proficiſcitur]

——— *Dum bene mane*
Duris è ſtratis opera ad fabrilia ſurgit.

Antoninus 5. 1. Ὄρθρου, ὅταν δυσόκνως ἐξεγείρῃ, πρόχειρον ἔστω, ὅτι ἐπ' ἀνθρώπου ἔργον ἐγείρομαι. Heſiodus.

Ὄρθρου ἀνιστάμενος, ἵνα σοὶ βίος ἄρκιος εἴη.

Plutarchus Sympoſ: 3. 6. Τὴν ἑσπέραν τῶν πόνων ἀνάπαυσιν, τὸ δὲ ὄρθρον, ἀρχήν: καὶ τὴν μὲν ὁ Λύσιος ἐπισκοπεῖ Διόνυσος, μετὰ τῆς Τερψιχόρης καὶ Θαλίας: ὁ δὲ πρὸς τὴν ἐργάνην Ἀθηνᾶν, καὶ τὸν ἀγοραῖον Ἑρμῆν ἐπανίστησι. *Suſceptum* qui è contextu ejecerit, me neutiquam repugnantem habebit. Florid. 1. *Impranſus ad opus foras extruditur.* Auctor de Obſerv: vigil: in D. Hieronymi operibus. *Bonus Deus, qui ita proſpexit, ut homo exiturus ad opus ſuum &c: uſq; ad veſperam, haberet vicarium tempus.*

Dum matutinò &c. proficiſcitur] Commodè hoc horæ poſitum: ——— Οὐδὲ γὰρ εὕδειν
Ἀνδράσιν ἐργατίναισι κακαὶ παρέχοντι μέριμναι.

paupertatis μέριμναι nempe: ut 22. apud Theocritum.

Dum matutinò ille ad opus ſuſceptum proficiſcitur, ſtatim latenter irrepit ejus hoſpitium temerarius adulter.] Suidas. Μοιχός, ὁ πόρνος: ἐκ τοῦ μὴ, καὶ τοῦ οἴχομαι: ὁ ἐπιτηρῶν μὴ οἴχηται ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικὸς, ἵνα εἰσέλθῃ.

Veneris colluctationibus &c.] Lib. 2. *His & hujuſmodis colluctationibus ad confinia lucis uſq; pervigiles egimus.* Aurelius Victor de Domitiano. *Furens libidine, cuius fœdum exercitium Græcorum lingua* κλινοπάλην *vocabat.*

Operantur.] Vide ſupra pag: 139. 12. notata.

Maritus &c: improviſus hoſpitium repetit.] Infra hîc in ſimili nequitiæ ſcæna. *Commodum novis amplexibus Amori rudi litabant: commodum prima ſtipendia Veneri militabant, &c: et contra omnium opinionem &c: improviſus maritus adſtitit.*

Clau-

Clauſis & obſeratis foribus.] Supra hic. *Clauſis obſeratiſq; ſuper me foribus &c.*

Sibilo etiam &c:] Lib: 8. *Vnoq; ſibilo contentus, &c:* ubi dicta 425. 25. vide.

Tunc mulier callida, & ad hujuſmodi flagitia peraſtutula] Euripides de mulieribus loquens.

—— Ἐ'ις μὲν ἐσθλ' ἀμηχανώταται,
Κακῶν δὲ πάντων τέκτονες σοφώταται.

Bene autem flagitijs aſtutiam junxit. Servius ad Æneid: 11. *Aſtutos propriè malitioſos vocamus.* Pro *peraſtutula*, fortaſſe *praaſtutula* legendum. ſic 4. *praaltiſſimum puteum.* 6. *praeminentes ſilices.* et 7. *pragrandem hircum.*

Tenaciſsimis amplexibus expeditum] Florid. 1. de Elephantis. *Expedire greſſum nequientibus, vel omninò abrumpere tenaciſſimorum ſerpentium ſquameas pedicas, &c:* at hæc ad locutionem. ad ſenſum loci iſtius Claudianus. —— *Liveſcant brachia nexu.* vide & 7. 27. Eccleſiaſten. ſupra hîc lib. 5. *Iungens membra cohibentia.* Pag: 180.

Dolio &c: diſsimulanter abſcondit.] Infra heic in alia hujus notæ narratione. *Subitario ducta conſilio, eundem contegit viminea cavea.* Horatius.

———— *An turpi clauſus in arca, &c:*

ubi vetus Scholiaſtes. *An in adulterio comprehenſus, claudaris in arca, &c: ne te maritus inveniat.* Juvenal.

Quem toties texit perituri ciſta Latini.

Scholiaſtes. *Latinus mimus fuit, qui mœchus in ciſtam devolutus, ſuperveniente aliquo tegebatur.*

Aſpero ſermone accipit.] Annon melius *excipit*? certè Tacitus (quem ubiq; imitatur Noſter) *ſermone infeſto excipere quem*, Hiſtor. 3. dixit.

Siccine vacuus & otioſus, inſinuatis manibus ambulabis mihi?] Increpatio ſimilis apud Philonem illa in de Moſis vita. Βραχίονας καὶ πήχεις ἀργοὺς περίφοντες, οὐκ ἐρυθριᾶτε; *Manibus inſinuatis*, eſt, in ſinum conditis. ſic Proverb: 19. 24. Ἐ'ις τοὺς κόλπους αὐτοῦ τὰς χεῖρας ἐγκρύπτειν: qui habitus deſidioſorum. Imperator Manuel Palæologus 7. Orat: Οὐκ οὖν λαμβάνειν ἁρμόττει τοῖς παρὰ σφίσιν αὐτοῖς τὰς χεῖρας κατέχουσιν: τοῦτο γὰρ λελωβημένοις καὶ παρειμένοις ἀνθρώποις προσήκειν ἔοικεν. Tale apud Chryſoſtomum in Eclogis τὰς αὐτοῦ χεῖρας δήσας καθίζεται: et

manibus compreſsis ſedere apud Livium: *Vacuus* hîc, eſt ἔυχολος, ἔυχειρος: ut benè in Gloſſario vertitur. Ulpianus l.11. §.1. ff: ad exhibend: *Si forte ipſe ſervus ex operis, vel artificio ſuo ſolebat ſe exercere, nunc verò cogitur vacare.* id eſt, (ut vertitur in Baſilicis) σχολάζειν: *vacuos* autem quid mirum *ambulones* eſſe? cum nil boni negotij habeant. Apud Terentium 5. 1. Adelph: ille.

—— Poſtquam intus ſum omnium rerum ſatur,
Prodeambulare huc libitum eſt. ——

quæ adduco ut hæc Donati corrigã. *Procedere ſegnem, deambulare* ſignificat: *nam* deambulare *etiam intus potuit.* Priore loco videtur *prodeambulare* ſcribendum.

Nec, obito conſueto labore, vitæ noſtræ proſpicies?] Philo in *de Mundi Opificio.* Ἡ γυνὴ σφοδρὰς ἀνίας ἐνδεξαμένη τὰς ἐν ὠδῖσι, *&c:* ὁ δ' ἀνὴρ ἐν μέρει πόνους καὶ ταλαιπωρίας καὶ συνεχεῖς ἱδρῶτας, ἕνεκα πορισμοῦ τῶν ἀναγκαίων. Aptè heic autem *proſpicies.* Terentius 4. 2. Adelph: —— *Ego jam proſpiciam mihi.* ubi Donatus: *Benè proſpiciam, quaſi non pranſurus niſi providero mihi.*

Vitæ noſtræ proſpicies?] Donatus ad 1. 3. Phorm. *Vita mores ſignificat, & animam, & alimentum, &c.*

Et aliquid cibatui parabis?] Lib. 4. *Sic nobis otioſa domi reſidens luſitabis? nec noſtris tam magnis tamq; periculoſis laboribus ſolatiũ de tam ſera refectione tribues?*

At ego miſera &c.] Apud Terentium 1. 4. Phorm. *Quod ego huic &c: exitio remedium inveniam miſer?* ubi Donatus: *Quum* EGO *&c: dixerit,* ἐμφατικῶς *addidit* MISER. at hic loquendi modus ſequiori ſexui familiarior, ſupra hîc lib. 4. captitia puella. *An ego miſera tali domo, &c: privata? &c:* Donatus ad 2. 1. Hecyræ. *Miſera, muliebris interpoſitio eſt.* Idem ad 3. 2. Adelph: *Proprium eſt mulierum cum loquuntur, aut alijs blandiri, &c: aut ſe commiſerari.*

Per noctem & per diem lanificio nervos meos contorqueo] Gloſſæ. Ἐριεργία: *lanificium.* Virgilius.

—— Ceu fœmina primum
Cui tolerare colo vitam tenuiq; Minerva,
Impoſitum cinerem & ſopitos ſuſcitat ignes,
Noctem addens operi, &c. —— quæ ſumpta ex Apollonij 3. Idem 9.

Nec

——Nec vulnera lavi
Veſte tegens, tibi quam noctes feſtina dieſque
Vrgebam, & tela curas ſolabar anili.

Apollonius 4.

Ἐννυχίη κλωστῆρα γυνὴ ταλάεργος ἑλίσσει.

quod, *lanam lucubrando facere*, Varroni in de Rom: Populo. benè & *contorqueo nervos meos*. Ovidius.

——Aſsiduis exercent brachia telis.

Suidas. Ξαναᾶν: πονεῖν τοὺς χεῖρας τὰς γυναῖκας διὰ συνεχῆ τῶν ἐρίων ἐργασίαν. vide & Proverb. 31. 17. 19. ſimilia Heſychiana illa: Καναβιωθῆναι, πρὸς τὴν κάνναβιν ἐξιδρῶσαι καὶ πυρακτωθῆναι. *Per noctem*, & *per diem* legit & Oxon: Ms. nec tamen malè illi qui *pernox* & *perdia*. ſic, *perdium* & *pernoctem*, Gellius 2. 1. et 31. Ammianus (pertinaciſsimus ejus imitator) dixit. In vetere Onomaſtico. *Perdius*: πανημέριος. *Pernox*: παννύχιος.

Ut intra cellulam noſtram ſaltem lucerna luceat.] Plutarchus in περὶ τοῦ μὴ δεῖν δανείζ: Καὶ μὴν Μίκυλλον εἰσεῖδον (φησὶν ὁ Κράτης) τῶν ἐρίων ξαίνοντα, γυναῖκά τε συγξαίνουσαν:

Τὸν λιμὸν φεύγοντας ἐν αἰνῇ δηϊότητι.

Servius ad citata Virgilij ea; —*tenuique Minervâ*. *Parvo pretio lanificij exiliter & tenuiter victum præbente.* Suidas. Λεπτὰ ξαίνεις: ἐπὶ τῶν πενιχρῶς τὸν βίον διαγόντων. *Lucerna*, (quam *unicam* hîc intellige) paupertatis magnæ indicium. In l: 6. §. 3. ff: de offic: Præſid: *Ne tenuis vitæ homines ſub prætextu adventus officiorum vel militum, lumine unico, vel brevi ſupellectili ad aliorum uſus tranſlatis, injurijs vexentur, Præſes Provinciæ providebit.* ubi malè Coraſius & alij *limine unico* malebant. Iſidorus Peluſiota. Τὴν Ἐλισσαίου ἐυτέλειαν ζήλου, ὑπερῴῳ καὶ λυχνῷ ἀρκοῦ, &c: Ovidius Faſt: 2.

Lumen ad exiguum famulæ data penſa trahebant.

Martialis, neſcio cuius ſupellectilem enumerans. 12. 33.

Ibat grabatus tripes, & bipes menſa,
Et cum lucerna corneoque cratere,
Matella curto rupta latere meiebat.

et alibi:

Pondero, poto, cano, ludo, lavo, cœno, quieſco:
Dum parvus lychnus modicum conſumit olivi.

Daphne vicina.] Oxon: *Daſyrie*. ſub quo fortaſſe nomen nondum erutum deliteſcit.

Mero & prandio matutino ſatiata] Editiones Aldina & Vicent: *ſatia*, ex quo formarunt *ſatiata*, quod & in Fulvij libro. ego *ſaucia* (quod, ni fallor, & Oxonienſis exhibet,) veriorem lectionem exiſtimo. non enim Ennius tantum *flore Liberi ſauciari*, ſed & Noſter (for- Lib. 7. taſſe Ennium ſecutus) *ſaucium vinolentia* dixit. *Prandium matutinum* videtur eſſe quod infra hoc libro *ientaculum* vocat: ibi & *meri* mentio. *Cum qua* (inquit) *protinus ientaculo, dehinc vino mero mutuis vicibus velitata &c:*

Cum ſuis adulteris voluptatur.] Ita principes editiones Romana & Vicentina: fortaſſe item (nam nec ſatis memini) Ms. Oxonienſis. acriterq; iſti lectioni propugnat Colvius, non hoc in loco tantum, ſed & in Quin- Decl. 3. tiliano. at minus rectè facere eum patebit ex ſequentibus exemplis, ſcripturamq; Florentini Codicis *volutatur* modis omnibus reponendam. Seneca Epiſt: 114. *Cum omni exoletorum feminarumq; turba convolutatur*. Tertullianus. *Vnà orant, unà volutantur.* Petronius. *Subduxit mihi nocte puerum, &c: volutatuſque liberius cum fratre non ſuo, &c:* Caſsianus 14 17. *Aut cænoſis libidinum ſuarum volutabris polluat.* Juſtinus 12. de Alexandri Olympiade. *Viſa eſt per quietem cum ingenti ſerpente volutari.* et in 277. Quintiliani ipſius Declamatione. *Cum adultero volutata eſt.* quibus addamus è Græcis quædam. Solomo παροιμίαις 7.18. Gnomologici. Ἀπολαύσωμεν φιλίας ἕως ὄρθρου: δεῦρο, καὶ ἐγκυλισθῶμεν ἔρωτι. Lucianus Aſino. Ἐπὶ ταύτης κυλιόμενος &c: συμπλεκόμενος, &c. Plutarchus de adhuc puero Themiſtocle. Ἐν πότοις καὶ γυναιξὶν ἐκυλινδεῖτο. (Apophthegm. L:4. Reg: &c:) ſic, ἀκρασίᾳ συγκυλινδεῖσθαι, Xenophon in Convivio: et, *in omni dedecore volutari*, Auctor ad Herennium dixit.

Sic confutatus maritus.] Infra hîc: *Nec iſto ſaltem tam nefario ſcelere &c: confutari terrerive potuere*. ſic, *dictis confutare*, Phorm: 3. 1. Terentius: et, *increpatione confutare*, Zeno Veronenſis.

Et quid iſthuc eſt?] Melius in alijs, *Ecquid &c.*

uxorem

uxorem ſtomachantẽ mulcet compellatione iſta. Apud Terentium Phorm. 2. 1. *Quid iſtuc ?* ubi Donatus: *Magnam vim habet contra iram huiuſmodi interrogatio.* Florent: & Oxon: Codd: *iſtic*.

Licet forenſi negotio officinator noſter attentus &c:] In Pſeudolo Plautina.

At illic nunc negotioſus, res agitur apud Iudicem.

Ferias nobis fecerit.] Otiandi tempus. hinc in Gloſſario. *Feria :* ἀργίαι.

Vides iſtud dolium? &c:] Melius *videſne?* ſic 1. *Videſne extremas feneſtras ?* &c: et 6. *Videſne inſiſtentem &c: illi rupi montis ardui verticem ?*

Quod ſupervacuum fruſtra locum detinet tantum.] Donatus ad Hecyram: *In medio ſtare dicitur ſupervacuum & moleſtum.*

Ut dato pretio rem ſuam ſecum ferat.] Hinc joculare illud infra 10. *Miles qui ſine pretio me ſuum fecerat. Rem ſuam*, ut ſupra 2. *Non terra rem ſuam denegamus.* Matth. 20. 14. Τὸ σὸν ἆρον.

Quin itaq; præcingeris?] Terent: Phorm. 2. 2. *Accingere.* Donatus. *Appara te, atq; expedi.*

Mihique manum tantiſper accommodas?] Lib. 6. *Orabunt &c: manus tantiſper accommodes.* ubi dicta pag: 313. vide.

Ut exobrutum &c] Ita & Oxon: Ms.

E re nata fallacia, mulier temerarium tollens cachinnum.] Lectioni (ut quidem ego exiſtimo) mendoſiſsimæ nemo hactenus controverſiam fecit. tolle diſtinctionis notulam, & ſcribe *fallacioſa mulier*. In re nata (i, ſubitaria, improviſa) illa animo præſenti uſa. Donatus ad 5. 3. Adelph: *Natum, de rebus repentinis dicimus: ut ſupra:*

E re nata melius fieri haud potuit, quam factum eſt hera.

vide ſupra 185. & 196. dicta. Vitioſa iſtius loci ſcriptura Beroaldum induxit.

Magnum (inquit) iſtum virum &c: nacta ſum.] Donatus ad 2. 6. Andr. VIR, *ad vituperationem cum ironia: ad laudem verò ſine ironia.*

Ego mulier, & intra hoſpitium contenta &c:] Contenta intra hoſpitiũ erat, quia mulier. Philo in de legg:

ſpecial: Ἀγοραὶ καὶ βουλευτήρια &c: καὶ ὁ ἐν ὑπαίθρῳ βίος &c: ἀνδράσιν ἐφαρμόζουσιν: θηλείαις δὲ οἰκουρία, καὶ ἔνδον μονή. hinc, ut de re inſueta, Sophocles Oedipo Colon:

> Ἐκεῖ γὰρ οἱ μὲν ἄρσενες κατὰ στέγας
> Θακοῦσιν ἱστουργοῦντες, αἱ δὲ σύννομοι
> Τἄξω βίου τροφεῖα πορσύνουσ' ἀεί.

Additamento pretij lætus maritus] *Inſperato lucro in gaudium diffuſus:* ut ſupra lib. 2. locutus. Gloſſæ. Πρόσθεσις: *additamentum.* Προσθήκη: *Acceſſio, adjectio, augmentum, additamentum.*

Et, quis eſt ille, ait, qui tanto pretio præſtinavit?] Lib. 5. *Quis ille quem modici temporis ſpatium repentina ſenecta reformavit?* Rom: & Vicent: *qui tanto præſtinavit?* nec aliter Bertin: & Oxon: Ms. Lectio altera autem (quam debemus Lipſij Manuſcripto) multis modis probabilior. ſupra lib. 4. *Immittimus caveæ modico pretio præſtinatæ.*

Nec ille ſermoni mulieris defuit.] Appoſitè 1. 9. Ariſtænetus. Ὁ δὲ μοιχὸς συμπράττων, ὡς ἀπὸ συνθήματος, τῇ τῆς γυναικὸς γνώμῃ, &c.

Exurgens alacriter.] Vide ſupra pag: 44. 8. notata.

Pag: 181. Et multifariam rimis hiantibus quaſsum.] In Palat: malè, *nimijs hiatibus.* Ovidius Triſt: 5. 13.
— *Rimiſq; dehiſcunt.* Virgil: 1. Æn: — *Rimiſq; fatiſcunt.* Oxon: *quaſſatum:* quod eodem cadit. Gloſſ: *Quaſſum:* σαθρόν. Gloſſæ aliæ. Σαθρὸς: *quaſſatus, fragilis.*

Quin tu? &c:] *Hortantis eſt.* Servius ad 2. Eclogam.

Ut eraſis intrinſecus ſordibus diligenter aptum uſui poſsim dignoſcere.] Recreabis locū languentē ſic legens & interpungens. *Ut e. i. ſ. diligenter, an aptum u. p. d.* Oxon: *poſſim diſcernere, vel dignoſcere.* quorum alterum abundat. in eodem, at malè, *craſsis:* melius, *eraſis:* & adhuc melius, ni fallor, *deraſis.* Perſius argumento ſimili.

> *Seriolæ veteris metuens deradere limum.*

ſic ſupra heic lib: 5. *comas deradere.* Benè autem, *an uſui aptum.* Ariſtophanes Acharn:

> Πῶς δ' ἂν πεποιθοίη τις ἀγ-
> γείῳ τοιούτῳ χρώμενος κατ' οἰκίαν,
> οὕτω δ' ἀεὶ ψοφοῦντι;

ad quæ vetus Scholiaſtes; Οἱ ἄνθρωποι παραιτοῦνται ἐπὶ τοιού-

τοι

τῶν κεραμίων ἀναγκαῖον τε βαλεῖν, φοβούμενοι τὸ σαθρὸν αὐτῶν.

Niſi nos putas æs de malo habere.] Ac per hoc producturos illud. *De malo habere* græciſsans dixit, pro, ex malo, vel, illicito lucro. ſic, *acquirere ex malo*, Interpres vetus Sap: 15. 12. pro eo quod in Græco, ἐκ κακοῦ πορίζειν. Κακὰ κερδαίνειν, Heſiodus vocat: ἐξ ἀδικίας κερδαίνειν, ἐργ. α. Iſocrates ad Demonicum. Seneca cap. 23. de vita beata. *Sapiens nullum denarium intra limen malè intrantem admittet.* imitatus, ni fallor, Euripidem, qui χρήματα κακῶς οἴκους εἰσελθόντα, in Erechtheo dixit. Simile apud Ariſtophanem, τὸν βίον οὐκ ἐκ δικαίου κλέπτειν. *malo jurejurando rem quærere* apud Plautum: et, πλούτῳ ἀπὸ κακῆς ἐργασίας προσέχεσθαι, apud Democritum. Bacch: Ælianus de neſcio quo apud Suidam in ἀρχ. Ἀπάταις καὶ ψευδολογίαις συμβιοῦντα, οὐδὲν οὐδέποτε ὑγιὲς λέγοντα, καὶ ἐντεῦθεν πλουτοῦντα.

Nec quidquam moratus &c: acer ille.] Ex his, ut videtur, Virgilij Æneid: 10.

Nec Turnum ſegnis retinet mora, *ſed rapit* acer, *&c:* *Acrem* heic intellige, promptum, impigrum, expeditum. Virgil: 1. —— *Acris Oronti*. Servius: *Fortis, alias, velocis. quidam acrem in unamquamq; rem vegetum ac nimium tradunt.*

Accenſa lucerna &c:] Ut ſolent diligentius quid aggreſſuri. Luc: 15. 8.

Diſcede frater.] Fac te è medio. Donatus ad Andr. 4. 2. *Diſcedere dicitur, qui è medio abit. Frater* ignoti compellatio, ut apud Italos hodiernos.

Donec probè procuratum iſtud tibi repræſentem.] In Menechmo Plautina.

—— *Ego tibi hanc hodie probè*
Lepideq; concinnatam referam. ——

Et cū dicto &c] Ἦρχε, καὶ εἰς ἔργον τράπεθ', ut 1 Apollonij.

Scabiem carioſæ teſtæ occipit exſculpere.] An dolium *teſtam* vocat? vix putem: imò potius cum Elmenhorſtio *carioſa teſta* legendum. Interpres vetus Jobi 2. 7. *Teſtâ ſaniem radens, ſedebat in ſterquilinio.* In Gloſsis: Γερυπωμένος: *carioſus.* Ibid: Εὐρωτιῶν, ὁ ῥυπαρός: *carioſus.* Oxon: & Vicent: melius, *exſcalpere.*

Inclinatam dolio &c:] Gloſſarium. Κύπτω: *vergo, cevo, inclino.* Juvenalis 9.

Ipſos

——— *Ipſos etiam inclinare maritos.*

Scholiaſtes ad Ejuſdem 1. *Ceventem: ad ſtuprum inclinatum.* Infra hîc lib: 10. de matrona ſalaciſsima illa. *More quo didiceram, facile reclinat me.*

Superincurvatus.] Martialis.

Incurvabat Hylam poſito Tyrinthius arcu.

Dedolabat.] Donatus ad Eunuch: 3. 3. *Dolare lignum, eſt aſcia cadere.* Ut faber lignum dedolabat, id eſt, polibat: ita ille uxorem fabri, materiam multo molliorem complanabat.

Donec utroque opere perfecto &c:] Diſertam nequitiam! bene & *perfecto*. Heſychius in περαίνω. Περαίνειν, τὸ αἰδοῖον, ἀφ' οὗ καὶ τὸ περαίνεσθαι. Martialis.

——— *Sine* EFFECTU *prurit uterq; labor.*

Calamitoſus faber collo ſuo gerens dolium, coactus eſt ad hoſpitium adulteri perferre.] Pro, *collo ſuo gerere dolium coactus eſt ad hoſpitium adulteri*: vel, *collo ſuo dolium coactus eſt ad hoſpitium adulteri perferre*. loquendi duo genera in unum miſcuit: quod nec Latinis nec Græcis res inſolita. In Gloſsis. Δυστυχὴς: *calamitoſus, infælix.* et ibidem. Κακοδαίμων: *calamitoſus.*

Piiſsimi iſti ſacerdotes] In eodem Gloſſario. Εὐσεβέστατος: *pijſsimus*. ſimilis ironia illa in Apologetico: *Dicat hic pius filius, &c:* at rectius illi libri qui *puriſsimi.* ſupra, ubi de hoc ipſo collegio, lib. 8. *Ridiculè ſacerdotum puriſsimam caſtimoniam laudantes.*

Sorte unica caſibus pluribus enotata, &c.] Rectam lectionem cum Colvio putem, *pro c. pluribus e.* Pro *enotata* autem *notata* malim: ſic, *ſortes notis diſtincta* apud Tacitum. Optimè illuſtrando huic loco Quintilianus. *Tota in eo fallendi ratio eſt, non dare conſulentibus quod depoſcunt, ſed caligine magnaque promiſſorum varietate ſuſpenſos ſic dimittere, ut quicquid caſus attulerit, putent prædictum eſſe.* Nec mirum à magiſtro artem monſtratâ diſcipulos exercere. Cicero Divinat. 2. *Utrum eorum accidiſſet, verum oraculum fuiſſet.*

Mor: Germ: Decl:4.

Si qui, matrimonium ſorte captantes, interrogarent, rem ipſam reſponderi aiebant, &c.] Artemidorus 1. 53. Γεωργεῖν, ἢ σπείρειν, ἢ φυτεύειν, ἢ φυλεύειν, ἀγαθὸν τοῖς γῆμαι προῃρημένοις, &c.

Et

Et ſatis liberûm procreandis.] Iſidorus Peluſ. 3. 243. Παρ' Ἀθηναίοις συνάφεια κατὰ νόμον, ἐπ' ἀρότρῳ παίδων ἐλέγετο γίνεσθαι. Artemidorus jam dicto loco. Ἄρουρα οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ γυνή, σπέρματα δὲ καὶ φυτὰ οἱ παῖδες. Cicero ad Atticum. *Tertullæ abortum doleo, tam enim Caſsij quam Bruti ſerendi.* Pag: 182.

Et arva ſementis florentia.] Gloſſarium. Γῆ σπορίμη: *arvum.*

Si quis de profectione ſollicitus &c.] Lib. 2. de Ægyptio propheta. *Arcana fatorum ſtipibus emerendis edicit in vulgus: qui dies &c: negotiatori commodus, quis viatori celebris, quis navigijs opportunus. mihi deniqne proventum hujus peregrinationis inquirenti, multa reſpondit, &c:* In his, ut in alijs multis, tenebriones iſti ad veros veriq; Dei Prophetas componebant ſe. vide Judic. 18. 5. Scriptor Sapient: 13. 19. de Idololatris ſimulacra conſulentibus. Περὶ ὁδοιπορίας ἐπικαλεῖται τὸ μηδὲ βάσει χρῆσθαι δυνάμενον.

Quadrupedum cunctorum manſuetiſsimos.] Philo in de Decalogo. Ἡμερώτατον &c: βίου ἀροτὴρ ὁ βοῦς, &c: Ovidius. —— *Boves, animal ſine fraude doloque.*

Et lucrum promitti de glebæ germine.] Hoc ordine, quod ſciam, editi omnes, & omnes Mss. qui verò preſsius mecū iſta verba perpenderit, ad proximè præcedentia videbit non pertinere: quid enim ad iter accingenti ſe cum lucro glebæ? at empturienti agros quid in votis, quid in oculis magis? poſt vocem *pronunciari* ergo putem reponenda eſſe, ſenſumq; hactenus luxatum ita commode coaliturum. *Si poſſeſsiones* (inquit) *præſtinaturus quæreret: merito boves, ut & jugum, & arva ſementis florentia pronunciari: & lucrum promitti de glebæ germine.*

Si prælium capeſsiturus &c. utiles nec ne proceſſus ſciſcitaretur &c.] Propertius 2. 27.

Quæritis & cælo Phœnicum inventa ſereno,
Quæ ſit ſtella homini commoda, quæq; mala.
Seu pedibus Parthos ſequimur, ſeu claſſe Britannos.

Vel latronum factionem &c.] Lib. 4. *Latrones remeant, &c: factionis ſuæ cunctis viribus.* lib. 7. *Noluit eſſe Cæſar Hæmi latronis collegium.* et ſtatim de eodem colle-

collegio: *Tota itaq; factione &c. confecta.* item 8. *Factionibus latronum ſociatus.*

Addictam victoriam forti præſagio contendebant.] Arnobius lib. 2. *Bella cum hoſtibus geritis, non victoriam vos credentes præliorum ſucceſſibus relaturos? Addictam* eſt *promiſſam.* Onomaſticon vetus. *Addico:* ἐπαγγέλλομαι. pro *forti* Colvius *ſortis*, non importunè.

Divinationis aſtu captioſo contraxerant non parvas pecunias.] Πολλὴν ἐργασίαν, ut Act: 16. 16. in non diſſimili argumento. Accius apud A. Gellium 14. 1.

——— Aures verbis divitant
Alienas, ſuas ut auro locupletent domos.

Interpres Nicomachæorum 4. 9. §. 6. Προσποιοῦνται ἰατροί τινες εἶναι, ἢ μάντεις σοφοί, ἵνα δόξαντες ὠφέλιμοι εἶναι τοῖς κεχρημένοις, τὰ ἐκείνων περικερδαίνωσι. Et bene *aſtu divinationis.* Gellius ubi ſupra. *Quæ temere aut aſtutè vera dicunt, præ cæteris quæ mentiuntur pars ea non fit milleſima.* Pro *contraxerant*, repone veterũ editionũ ſcripturam *corraſerant.* lib. 7. *Viaticulum corraſi mihi.* lib. 8. *Avidis animis corradentes omnia.* 10. *Summulas diurnas corradere.* et 11. *Sufficientem corraſi ſummulam.* Terent. Adelph. —— *Minas decem corradet alicunde.*

Aſsiduis interrogationibus argumenti ſatietate jam defecti.] Id eſt, aſsiduarum interrogationũ ſatietate argumento defecti. Defecti, *dry-pump'd:* ut Noſtrates loquuntur: at in Ms. Bertin: & vetere Vicentina editione, *argenti ſatietate*, non *argumenti* legitur. unde ego, non magna mutatione, tentabam, *A. i. & argenti ſ. i. defeſſi.* tale illud 3. de latronibus. *Opulentia nimia nimio ad extremas incitas redacti.* Dixerat ſupra paulo, pecunias non parvas corraſiſſe eos: imò publica munificentia ſaginatos, crebriſq; vaticinationum mercedibus ſuffarcinatos. quid ergo mirum tales *argento defeſſos* dici? *Feſſum* autem, magis propriè de animo quam de corpore dici, ex Servio, ad finẽ quarti, ſi memini, demonſtratũ.

Ad viam prodeunt, via tota quam nocte confeceramus, longè peiorem.] Horatius Serm. 1.

Poſtera tempeſtas melior, via peior, &c. ——

Oxonienſis & Lipſij Ms. *viam totam &c:* quod ni vulgato prætulerim, malè me facturum puto.

Lacu-

Lacunoſis incilibus &c:] Vide Beroaldum.

Subluvie cœnoſa lubricam] Gloſſarium ab H. Stephano editum. Ὑπόκλυσις: *ſubluvies.* Onomaſt: vetus. *Subluvies:* ῥύπος. Gloſſarium Iſidori dictum. *Alluvijs: cænoſis locis.* meritò autem tales *lubrici.* Claudianus Mamercus. *Vt ſolemus in ijs locis, quæ vel humoris aſſidui ſubterluvionum* (mel: *ſubterluvionibus*) *cedentia, vel levi* (ſcribe *lævi*) *prono lubrica ſunt, &c:* Ita apud Nonnium Lucilius *iter laboſum* dixit. Pollux 1. 1. ubi de viarum diſcriminibus. Ὑφυγρα, διάβροχα, ὑποφέροντα τοὺς πόδας, *&c:* ὀλισθηρά, τοὺς πόδας ὑποσκελίζοντα.

Stagnanti palude fluidam.] Lib: 4. *Et valles illas agminibus ſtagnantibus irrigans.*

Vix tandem ad campeſtres ſemitas &c. evadere potui.] In vetere Onomaſtico. *Campeſtria:* πεδινὰ χωρία. Donatus ad 1. 2. Phorm: *Evadere, eſt per obſtantia pervenire.* et ad Andriam: *Evadere, eſt per quamcunque difficultatem ad aliquid pervenire.*

Et ecce nobis repente &c:] Servius ad Æneid. 2. *Hac particula utimur quoties aliquid repentinũ volumus indicare.* et Donat. ad 4. 7. Adelph. ECCE *dicitur, cum repentè triſte aliquid &c: intervenit.*

* Nobis &c: manipulus armati ſupercurrit equitis.] Qui ſtatim urguente ſermone comprimunt, promerent cantharum ſubreptum. Simillimum Geneſ: 44. 3. 4. 5. vide: ubi & de ſcypho ablato. adde & Judic. 18. 22. 23. 24. Oxon: *armati ſupercurrunt equites.* quod exiſtimo genuinam ſcripturam. *ſupercurrunt* eſt & in tribus alijs Mss.

Ægreq; cohibita equorum curruli rabie] Lib: 4. *At illi canibus ægrè cohibitis, &c:* Heſychius. Δυσκάθεκτοι, δυσκράτητοι, δυσκόλως ἐπεχόμενοι. Oxon: & Colvij Ms. *curriculi:* at nec *curruli,* nec *curriculi* videtur, ſed *currilium* vel *currulium* ſcribendũ. ſupra lib. 4. *Vt hercle ipſe ſentirẽ non aſinũ me, ſed equũ currulẽ nimia velocitate refectũ.* Gloſſ. Δρομικὸς ἵππος: *equus currulis.* et, Τροχηλάτης ἵππος: *currilis equus.* Gloſſ. aliæ. *Currulis equus:* σὺν ἅρματι ἀγωνιζόμενος.

Colloq; conſtricto &c:] Plaut: Amphitr.

—— *Manifeſtum hunc obtorto collo teneo*
Furem flagitij. —— Supra lib: 7. *Collo conſtricto*

reducunt

reducunt eum, &c. ubi *conſtringere*, eſt πνίγειν. Matth. 18. 28. Κρατήσας αὐτὸν, ἔπνιγε. ad quem locum uberius notavi.

Urguenti ſermone comprimunt &c:] Oxon: *urgente:* nec mala tamen altera ſcriptura. Gloſſæ. *Vrguet:* ἐπείγει, καταναγκάζει, ἐπίκειται. In vetere Inſcriptione. *Vrguente fato ſanum ipſe necavit ſe. Comprimere*, hìc eſt παραβιάζεσθαι.

Promerent ocyus aureum cantharum, promerent auctoramentum illud ſceleris ſui] Ita bene Beroaldus, cum antea *potius* legeretur. Oxon: autem, expunctis mediis hiſce, *Promerent auctoramentum illud ſ. ſ.* De *auctoramenti* voce eundem Beroaldum vide. at hîc *auctoramentum ſceleris* id videtur eſſe quod lib. 2. Paterculus *ſceleris invitamentum* vocat.

Quod ſimulatione ſolennium quæ in operto factitaverant, &c.] Colvius, *quæ in aperto f.* quod ſi rectum, *in aperto* hîc, eſt quod *in propatulo & conſpicuo* dixit in Apologia: At ſi in aperto ſacrificabant, quæ copia à pulvinaribus Deæ cantharum furandi? quin potius ſolos ſacrificaſſe dicimus in ſacello Deæ quopiam, & ab ejuſmodi ſecreto furandi opportunitatem captâſſe? Oxon: heic: *Quod de ſimulatione &c:* quæ lectio probabilis valde. τὸ *de* ſępicule abundat in Apuleio noſtro.

Ab ipſis pulvinaribus.] Hoc ad crimen onerandum. Ovidius:

Ante ipſam, qua mors foret invidioſior, aram.

Pag: 183. Adhuc luce dubia &c:] Id eſt, (ut Marc. 1. 35.) πρωῒ ἔννυχον λίαν. Heſychius. Ἀμφιλύκη: ὄρθρος, τὸ λεγόμενον λυκόφως. Ovidius.

——— *Dubiaque crepuſcula lucis.*

Seneca Hippol: *Dum dubia lux eſt.* ———

Idem Troadibus.

Dum premitur dubius nocte vicina dies.

Iſidorus Orig: 5. 31. *Crepuſculum eſt dubia lux, nam creperum dubium dicimus.* Opponitur *lux certa* apud Quintilianum Declam: 10. *Nec jam, niſi cum luce certa, fugatiſq; ſideribus &c: vaneſcebat.*

Mendoſo riſu cavillantes] *Mendaci* non dubito legendum, ex libro Fulvij.

Quam

Quam plerique; inſontes &c:] Oxon: *Qua plerumque i.* et, verbo antecedenti, ſed malè, *ſecuritatem.*

Noxios religionis antiſtites ad diſcrimen vocari capitis.] Infra hîc. *Ac ne legis quidem ſeveritate &c. ad diſcrimen vocabo capitis.* *Innoxios* non malè monitum à Stewechio legendum. Senſum (etſi à nebulonibus hujuſmodi ſatis importunè editum) idem quod ſupra lib. 7. ubi de Fortunæ ſcævitate: *Varias opiniones, imò contrarias nobis attribuit: ut malus boni fama glorietur, contra, innocentiſſimus quiſque noxiorum more plectatur.*

His &c: affaniis fruſtra obblateratis] Ut ſolent ſontes criminis objecti. infra lib. 10. *Modo hanc, modo illam partem ſcalpere capitis: & ore ſemiclauſo neſcio quas affanias effutire, ut nemo eum prorſus à culpa vacuum meritò crederet.* Gloſſarium. *Blaterat*: ματαιολογεῖ. *Blato*: (fort: *blatero*:) ματαιολόγος. Vicent: *ablatrantes.* et ita Beroaldus legit. vide heic notas Colvij, qui alteram lectionem repoſuit.

Statimque; vinctos in Tullianum compingunt.] Ob cantharum à Matris Deûm pulvinari ſubreptum. In Plautina Menechmo ille:

At ego te ſacram coronam ſurripuiſſe Iovi ſcio:
Et ob eam rem in carcerem ted eſſe compactum ſcio.

Apud fani donarium] Apparet vel ex his verbis non in aperto iſta mendicabula ſacrificaſſe. *Donarium* heic, templum intellige, ut in Floridis. *Ibi donarium Deæ opulentum.* ſic, *concio*, *civitas*, *ſenatus*, &c. vide 18. 7. A: Gellium.

Altera die productum me, &c: vænui ſubijciunt.] *Produci* heic propriè. ſupra lib: 8. *Ad mercatum producimur.* ubi dicta 456. 1. vide.

Per iter arduum ſcrupis.] Donatus ad 5. 4. Andr. *Nimis moleſtæ ſunt pedibus ſcrupuloſæ viæ.*

Nec die tantum, verum perpeti etiam nocte lucubrabant pervigilem farinam.] Curtius lib. 5. *Ne nocturna quidem quiete diurnum laborem relaxante.* *Pervigilem* metonymicè pro *pervigiles*: ea operis enim piſtorij diſciplina. Firmicus 3. 10. Matheſ: *Eorum artes erunt aut ſordidæ, aut ſqualidæ, ex quibus vigiliæ perpetua operatoribus exiguntur: quales ſunt confectores corio-*

rum, fullones, lanarij, pictores (ſcribe, *piſtores*) *&c.*

Verũ perpeti etiã nocte &c] Vide ſupra 112.22. dicta.

Sed mihi, ne rudimentũ ſervitij perhorreſcerem, novus Dominus loca & lautia prolixè præbuit.] Oxon: *Sed dum rudimentum &c:* haud æque benè: nam & Lucianus τὸν ἐπὶ μισθῷ συνόντα, ne quid ſervile timeat, ait lautè initio tractari. Vide & Suidam in καταχύσματα.

Et cibarijs abundanter inſtruxit præſepium.] Lib. 7. *Præſepium meum paſſim hordeo repleri jubet*. ad quem locum 366. 18. notata confer.

Pag: 184. Illa otij ſaginæque beatitudo.] Puella ſupra 6. ad hunc aſinum ipſum. *Inter cibos delicatos, & otium profundum, vitaq́; totius beatitudinem, &c.*

Molæ, quæ maxima videbatur, matutinus adſtituor] Fortaſſe *molã &c: adſtituor.* ſic ſupra 3. *tribunal adſtituor.* ad quem locũ confer Servium 136. 5. adductũ. *Videbatur*, eſt, *erat.* vide olim pag: 5. ad Apologiam notata.

Velata facie, propellor ad incurva ſpatia, &c:] Velata facie, ne vertigo labori officeret. Ita Sampſon, effoſsis oculis, in piſtrinum miſſus, Judic.16. 21.

In orbe termini circumfluentis &c.] τὸ *termini* (de quo nihil nemo) mendoſum eſt, aut quid velit neſcimus.

Vagarer errore certo.] Pacatus Panægyrico: *Quin ipſos via implicabat errores: & nunc dexter, nunc lævus, nunc veſtigijs ſuis obvius, incertum iter ancipiti ambage tenebat.* Qui locus facile quem inducat ut *incerto* in Apuleio malit. at *certo errore* ὀξύμωρον eſt, qualia plura in hoc Scripto. *Errore*, quia in orbem jugiter errabat: *certo*, quia machinæ alligatus, in eodem ſemper orbe verſabatur: nec potuit incerta ponere veſtigia, & huc illuc ferri. Appoſita ad hunc ſenſum etiam quæ de *Planetis* à Beroaldo adducta.

Nec tamen ſagacitatis ac prudentiæ meæ &c: oblitus] Vide ſupra 211. 26. adnotata.

Tamen ut expers & ignarus operis, ſtupore mentito defixus hærebam:] *Stuporis* voce heic utitur Latiniſsimè. In fragmentis vett: Poëtarum.

——— *Domiti modo terga juvenci*
Quid premis? & tenerum currere cogis equum,
Dum ſtupet, ac novus eſt. ———

Ser-

Servius ad Æneid: 6. *Hac autem pertinent ad victimarum explorationem: ut, ſi non ſtupuerint, aptè probentur.* Pontius μεταφορικῶς de *homine*, in vita Cypriani. *Aiunt Apoſtoli litera, neophytos prateriri debere: ne ſtupore gentilitatis nondum fundatis ſenſibus adharente, &c:* et Florus 2. 12. *Tertius* (dies) *captivos, ipſumque Regem,* (exhibuit) *attonitum adhuc, tanquam* (malim *& tanquam*) *ſubito malo ſtupentem.*

Vel otioſum certè cibatum iri.] Lib. 7. *Domi me concluſū & otioſum, hordeo ſecto fabaq; & vicia ſaginari.*

Circumſteterunt me, &c: atq; &c: plagas ingerentes acervatim &c:] 2. Maccab. 3. 26. Παραστάντες ἐξ ἑκατέρου μέρους, ἐμαστίγουν αὐτὸν ἀδιαλείπτως.

Plagas ingerentes] Sic *fuſtes congerere* apud Phædrū.

Ut cunctis conſilijs abiectis, ilicò ſcitiſsimè tæniæ ſparteæ totus innixus &c:] Lib. 4. *Statui jam dolis* (quos heic *conſilia* vocat) *& fraudibus abiectis, aſinum me bona frugi Dominis exhibere.* Terent. 4. 1. Andr.

Quantaſq; hic ſuis conſilijs mihi confecit ſollicitudines.

Virgilius 11.

Conſilio verſare dolos aggreſſus, & aſtu.

Hac ſubita ſectæ commutatione &c] E converſo in de Deo Socratis. *Nec enim mens illa à ſua perpetua ſecta ad quempiam ſubitum habitum dimovetur.*

Riſum toto cœtu commoveram.] Lib. 8. *Cachinnos circumſtantibus commovebat.*

Maxima diei parte tranſacta.] Horatius.

—— *Quarta jam parte diei.*

Ennius apud A. Gellium.

—— *Magna cum lapſa diei Pars foret.* ——

Virgilius. —— *Melior quoniam pars acta diei.*

Eximiè fatigatus, & refectione virium vehementer indigus] Indigus refectione virium, quia eximiè fatigatus. De Paulo Act: 9: 19. *Λαβὼν τροφὴν, ἐνίσχυσεν.* adde quæ ad Act. 27. 34. adnotata.

Fame perditus] Sic *tuſsi perditus* Lucilius apud Donatum. vide ſupra 182. 35. notata. Eun: 2. 3.

Inoptabilis officinæ diſciplinam cum quadam delectatione arbitrabar] Apud Petronium: *Alternos opponebam foramini oculos, & veluti quodam cibo replebam me.*

Arbitrabar, inſpiciebam: ut ſæpius in his libris. *Inoptabilis*, ἀπεύχετος: (ut apud Virgilium *inamabilis*) καὶ voti στέρησιν. vide 2. 6. A. Gellium. Heſychius: Ἀπόθητος: μὴ φιλούμενος.

Pag: 185. Vibicibus livedinis totam cutem depicti.] Pollux 3.8. ubi de ergaſtularijs & mancipijs. Μωλώπων τὸ δέρμα μεστὸν ἔχειν. *Depicti*, venuſtiſsimè. apud Plautum ille:

—— Meum futurum corium pulchrum prædicas,
Quem Apelles atq; Zeuxis duo pingent pigmentis ulmeis.

Sciſsili centunculo magis inumbrati quam obtecti.]

Frigida conſuti velabant inguina panni.

In vetere Onomaſtico. *Centunculus*: γναφάλιον. Cyprianus Epiſt: 77. ad fideles in metallo conſtitutos. *Panis illic exiguus &c: veſtis algentibus deeſt*: confer quæ ſupra in hanc mentem pag: 14. adnotata. et, quod verbum *inumbrati* ſpectat, vide Suidam in ἐπιλυγάζεσθαι.

Nonnulli exiguo tegili tantummodo pubem injecti.] Agatharcides de mulieribus in Ægypti aurifodinis verſantibus. Οὕτως ἐζωσμέναι διαπερόνας, ὥστε μόνην τὴν τοῦ σώματος αἰσχύνην κρύπτειν ἀλήθειαν.

Exiguo tegili] Juvenal: *—— Et tegetis pars Dimidia brevior.* —— Infra hoc lib: *Stramen aliquod, vel exiguum tegimen parare.*

Tunicati.] Onomaſticon vetus. *Tunico*: χιτωνίζω.

Frontes literati.] Macrobius Saturnal. 1. 11. *Servus compeditus, inſcripta fronte.* Valer: Maximus 6.8. *Vinculorum pœna coercitus, inexpiabiliq; literarum nota per ſummam oris contumeliam inuſtus.* Bion de patre ſuo apud Diogenem Laërtium. Ἔχων οὐ πρόσωπον, ἀλλὰ συγγραφὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῆς τοῦ δεσπότου πικρίας σύμβολον. vide & in Ἰστίανα Heſychium. Martialis.

Et numeroſa linunt ſtellantem ſplenia frontem:
Ignoras quid ſit? ſplenia tolle, leges.

Capillum ſemiraſi.] Cyprianus ubi ſupra. *Semitonſi capitis capillus horreſcit.* Artemidorus. Ὁπότερον δ' ἂν τῆς κεφαλῆς ψιλὸν ἔχει τις, οὐκ ἂν ἐνσυνείδητος, εἰς ἔργον δημόσιον κατακριθήσεται: τοῦτο γὰρ καὶ ἀκεῖ παράσημόν ἐστι τοῖς δικαζομένοις.

Pedes annulati.] *—— Compede ſuras*
Cruraque ſignati nigro liventia ferro.

Mar-

Martialis. *Has cum gemina compede dedicat catenas*
Saturne tibi Zoilus, annulos *priores*.

Tum lurore deformes.] Supra lib. 1. *Lurore &c. deformatus*. Wower: *cutim l. d.* illepidè, cum præceſſerit, *cutim depicti*.

Atque adeo malè luminati.] Fortaſſe melius *ideo* reponas.

Qui pulviſculo perſperſi dimicant] Vix poſſum credere non irreptitia eſſe, ſunt tamen & in Oxon: Ms.

Farinulento cinere ſordidè candidati.] Heſychius. Καλητταλωμένη: τεφρωθεῖσα. Alluditur hîc ad morem Veterum magiſtratus toga candida petentium: quò & pertinet Onomaſtici illud. *Candidatus*: λευχειμων. *Sordidè candidati*, ὀξύμωρον, quale 8. *deformiter formati*. Benè autem tribuit *ſordes* piſtrino. Firmicus 3. 10. *Eorum artes erunt, aut ſordida, aut ſqualida, &c: quales ſunt confectores coriorum, &c: piſtores* (ita ſupra pag: 498. legendum monui:) *&c:* et ibidem cap. 11. *In talibus artibus poſitos, quæ gravibus oronibus*, (ſcribe *odoribus*, vel *operationibus*) *aut ſordibus ſqualida ſunt: ut ſunt fullones, aut coriorum confectores, aut caligarij, vel piſtores, &c:*

Quid, vel ad quem modum &c:] Sic πῶς ἢ τί Matth. 10. 19.

Muli ſenes, vel cantherij debiles!] Non equi & aſini tantum, ſed & muli piſtrinis adhibiti. Iſidorus (ex Veterum ut videtur quopiam) Orig: 12. 1. *Mulus &c: jugo piſtorum ſubactus, tardas molendo ducit in gyrum molas.* τὸ *vel* eſt *&*, quod plus ſemel (ni fallor) monitum.

Circa præſepia capita demerſi.] *Demerſi*, κύψαντες: qua voce ſumma ingluvies denotatur. vide ſupra pag: 389. 20. notata. In vetere epigrammate.

Cerne ut demerſo torridus ore bibat.

Cervice carioſa vulnerum putredine.] Ni *exulcerati* ſequeretur, maluiſſem *ulcerum*. vulnera ſive ulcera hujuſmodi video *pantices* dicta. Gloſſ: *Pantices*: ἕλκη κτηνῶν ἐν τραχήλῳ. Ibidem. *Panceps*: ἕλκος κτήνους ἐπιτραχήλιος, ſcribe, *Pantices*: ἕλκη κ. ἐπιτραχήλια.

Follicantes nares &c:] Sic *narium folles*, Prudentius in περὶ στεφ: dixit. Gloſſarium. *Follex*: ἀσκὸς, θύλακος

καμίνου. Gloſſæ aliæ. *Φῦσα χαλκέως: follis.*

Hiulci] Vide quæ olim pag. 113. ad Apologiã allata.

Pectora copulæ ſparteæ tritura continua exulcerati.] Juvenalis. ——*Tritoq; trahunt epirhedia collo*
Segnipedes, digniq; molam verſare nepotis.

Pollux de baiulis tractans, τελβὼ dixit. Τύλη (inquit) ἐκαλεῖτο ἡ ἐπὶ τοῖς τραχήλοις αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀχθέων γινομένη τελβὴ. 7. 29. Talia & Heſychii illa: Χειλεβρῶται δεσμοί: τοῖς πυκτικοῖς ἱμᾶσι: διὰ τὸ τοὺς στέρνους διακόπτειν καὶ ἀναλίσκειν. ſupra lib. 7. *Per diem laborioſæ machinæ attrito.* adeò malè heic *trituræ* vox à nonnullis mutata. *Copula* heic, eſt quam paulo ſupra *taniam ſparteam* dixit. ſic *ſtuppa tortas copulas*, apud Nonnium Accius: ubi & doctiſsimis viris qui pro *ſtuppa*, *ſipa* ſcribunt, non poſſum aſſentire: ita enim & *ſtuppeum tormentum* in Apologia Noſter.

Perpetua caſtigatione oſsium tenus renudati.] Vide ſupra 374. 11. notata. Gloſſæ. *Caſtigat:* νουθετεῖ, δέρει. Ita Latinus τὸ Pauli ὑπωπιάζειν, *caſtigo* vertit. Paſsim hoc ſenſu etiam in Jure occurrit, extenditurque ad fuſtes & ad flagella.

Multivia circumciſione] Scribe cum Florent: Cod: & Colvio, *circumcurſione.*

Talis familiæ funeſtum mihi etiam metuens exemplum, &c:]
Talia jam metuens miſero mihi fata parari.

Interpres vetus Tobiæ 7.11. *Expavit, ſciens quid evenerit illis ſeptem &c: et timere cœpit ne forte & huic ſimiliter contingeret.* Lib.4. hoc eodem ſenſu. *Tunc ego, miſeri commilitonis mei fortunam cogitans, &c:* et 8. *Quæ res incutiebat mihi non parvam ſollicitudinem, videnti tot vulneribus largiter profuſum cruorẽ: ne quo caſu Dea peregrinæ ſtomachus, ut quorundã hominum lactes, ſic illa ſanguinem concupiſceret aſininum.* Calpurnius 5. Declam: de carcere publico. *In hunc conjecti robur Tullianum proſpiciunt, &c: & alienũ ſupplicium exſpectando* (benè Lipſius *aſpectando*,) *ſuum diſcunt.* Nec forſan aliud heic *exemplum* quam *ſupplicium.* Tacitus Annal: 15. *Adverſus ſontes noviſſima exempla meritos.* Gell: 6.14. *Veteres noſtri* exempla *pro maximis graviſſimiſq; pœnis dicebant.* Cicero Philipp. 14. *Crudeliſſimis exemplis interemit.*

Vete-

Veteriſq; Lucij fortunam recordatus, &c.] Vide ſupra 339. 9. notata.

Et ad ultima ſalutis jam detruſus, &c.] Vicent. edit: & Oxon. Ms. *E. a. u. ſ. me tandem truſum, &c:* benè itaq; à Stewechio emendatum, *E. a. u. ſ. metam detruſus. Salutis meta ultima* eſt, quæ Petronio, *fatalis meta.* ſic ſupra 4. *ultimas vitæ metas* dixit. et lib: 8. exeunte, *Fortuna ultimum turbinem.* Pro *detruſum*, Lipſius, Cœlius Rhodig: & alij *detrux* malunt. quæ vox ut quid ſit neſcio, ita alteram rectiorē præſto. Æmilius Probus de Dionyſio in vita Timoleonis. *Vt non ſolum auribus acciperetur, ſed etiam oculis cerneretur, quem, & ex quanto regno ad quam fortunam detruſiſſet.* Sic, *de ſummo fœlicitatis gradu ad ima detruſus*, apud Horatij veterem Scholiaſten: *In luctum & dolorem detrudi*, apud Ciceronem ad Q: Fratrem: et, *Ad mendicitatem detrudere ſe*, apud Plautum Menechmo.

Summiſſo capite mœrebam.] Horatius.

Demitto auriculas, ut iniqua ſortis aſellus.

Gloſſæ. Καθειμβρὸς, ὁ στυγνὸς: *dejectus, ſubmiſſus, &c.*

Ingenita mihi curioſitate &c:] Quam alibi *familiarem curioſitatem* vocat, & infra hoc libro *genuinam curioſitatem.*

Gratias aſino meo memini.] Tertullianus cap. 42. de Præſcript: *Cæterum nec Præſidibus ſuis reverentiam noverunt.* figura Græca.

Varijſque fortunis exercitatum] Repoſuerim, *exercitum*. Virgilius. Pag: 186.

——— *Nate Iliacis excercite fatis.*

ubi Servius: *Fatigate: nam* exercitatus *peritum ſignificat.* Gell: lib. 20. cap. ult. *Per negotiorum intervalla &c: exercitus defeſſuſque ſum.* Idem 9. 3. de Philippo Macedone: *Negotijs belli victorijſq; affectus exercituſque.* Macrob. in Saturnal: *Ego Diſarium noſtrum inexercitum non relinquam.* ſupra heic lib. 6. *Ærumnis exercita.*

Etſi minus prudentem, multiſcium certè reddidit.] Πολυμαθίη enim *ὀυ νόον διδάσκει*: ut olim Heraclitus dixit. Pro *etſi*, malim *ſi* reponi. nec enim planè imprudentem ſe vocat, at modeſtè prudentiæ opinionem detrectat.

Suave comptam] Lege *ſuavem compertam:* ſic ſupra 1. *Me vera comperta memorare.*

Qui me pretio ſuum fecerat] E converſo lib. 10. *Qui me nullo vendente comparaverat, & ſine pretio ſuum fecerat.*

Bonus alioqui vir, & apprimè modeſtus] Χρηστὸς, ἐπιεικής. vide ad Matth. 1. 19. notata. Infra hîc lib. 11. *Vir alioqui gravis, & ſobriæ religionis obſervatione famoſus.*

Peſsimam &c: conjugam] De eadem infra. *Ad detegenda quoquomodo peſſimæ fœminæ flagitia.* infra lib 10. *Proprius peſſimæ fœminæ filius.* ibidem. *Neſcius fraudum peſſimæ mulieris.* et 2. *Hi peſſimam fœminam ſtatim &c: vivam ſepeliendam &c.* Euripides.

Ω παγκακίστη, καὶ γυνή: τί γὰρ λέγων
Μεῖζον σ' ὄνειδος ἐξείποι τις ἄν;

Ante cunctas &c: longè deterrimam.] Virgilius.

——*Scelere ante alios immanior omnes.*

et alibi: ——*Ipſe ante alios pulcherrimus omnes.*

Florid: 3. Noſter. *Præcipuum beneficium, & longè ante cætera præcellens.*

Ut hercules ejus vicem ego quoque &c: ingemiſcerem.] Gloſſarium: *Doleo vicem tui, & vicem tuam:* συμπάσχω σοι.

Nec enim vel unum vitium nequiſsimæ illi fœminæ deerat.] Q: d:

Hoſpitium calamitatis: quid verbis opu'ſt?
Quamvis malam rem quærens, illic reperias.

Plautus.

Vah: quid illa poteſt peius quidquam muliere memorarier?

Non unum (inquit) vitium deerat illi. Auctor ad Herennium 4. *A quo tandem abit iſte vitio?* Theopompus de Philippi R. ſodalibus, in Excerptis Polybianis. Τί τῶν αἰσχρῶν ἢ δεινῶν αὐτοῖς οὐ προσῆν; ἢ τί τῶν καλῶν καὶ σπουδαίων οὐκ ἀπῆν;

Sed omnia, prorſus ut in quandam cœnoſam latrinam, in ejus animum flagitia confluxerant.] Cicero in Verrinis, de Apronio. *Immenſa aliqua vorago aut gurges vitiorum turpitudinumq; omnium.* Arnobius lib. 5. de Jove. *Neque ullum turpitudinis genus eſt, in quo*

ejus

ejus non nomen conſociatis libidinibus conſecratis: ut videatur miſerabilis prorſus ullam non eſſe cauſam ob aliam natus, niſi ut eſſet criminum ſedes, &c: locus quidam expoſitus, in quem ſpurcitiæ ſe omnes ſcanarum colluvionibus derivarent. Philo, lib: *quod Deus immutabilis.* Σύστημα καὶ συμφόρημα κακῶν ἀθρόων καὶ ποικίλων εἰς ἓν εἶδος συνυφασμένων. E converſo, *ſinceram bonarum artium congeriem*, Claudianus ſuum Mallium vocat. cui ſimile Auſonii illud: *Quid aliud es quam ex omni bonarum artium ingenio collecta perfectio?* Notemus obiter locutionem, *quaſi in ſentinam confluere.* Saluſtius Catilinario: *Poſtremò omnes quos aut flagitium aut facinus domo expulerat, hi Romam ſicut in ſentinam confluxerant.* Scriptor de Excidio Hieroſolymitano 4. 6. *Ex diverſis regionibus principes flagitiorum quaſi in ſentinam confluxerant.* Salvianus lib. 3. *Quid eſt aliud pene omnis cœtus Chriſtianorum quam vitiorum ſentina?* et 7. ubi de Carthagine agit. *Fœtebant, ut ita dixerim, cuncti illius cives cœno libidinis, &c: unam illic putes fuiſſe libidinum fornicationumq; ſentinam: cœnum, quaſi ex omni platearum & cloacarum labe collectum.* Affine Taciti illud Annal: 15. *Per Vrbem etiam, quò cuncta undiq; atrocia aut pudenda confluunt.* et illud apud Declamatorem in Saluſtium. *Quò, tanquam in imam voraginem cœtus omnium vitiorum exceſſerat.*

Scæva, ſæva, viroſa, ebrioſa, pervicax, pertinax, &c:] Terentius 5. 8. Eunuch. *Fatuus eſt, inſulſus, tardus, &c.* ubi Donatus. *Hac pro acervo vitiorum, &c.* Auctor ad Herennium ubi ſupra. *A quo tandem abeſt iſte vitio? &c: ſuæ pudicitiæ proditor eſt, inſidiator alienæ: cupidus, intemperans, petulans, impius in parentes, ingratus in amicos, infeſtus in cognatos, in ſuperiores contumax, in æquos & pares faſtidioſus, in inferiores crudelis, in omnes intolerabilis.* In quibuſdam hîc Mss. *injurioſa:* in alijs *jurgioſa:* et in alijs, (ut & Oxonienſi) *virioſa:* id eſt, viri appetens, ſalax, libidinoſa. Colvius (quod eodem cadit) *viroſa.* Servius ad Æneid: 12. *Virago dicitur mulier quæ virile implet officium: id eſt, mulier quæ viri animum habet: has Antiqui viras vocabant:* ubi ſi (quod dicere non audeo) mutandum quid,

viroſas, vel *virioſas* legendum. Porrò in Fuxenſibus membranis, *vinoſa*, non *ebrioſa*. legitur: ut vox unaquæq; præcedens ſequentem adſonantem habeat. quod cum non infrequens Scriptori iſti, probabile & hoc loco factum.

Pervicax, pertinax.] In de Deo Socratis: *Pervicaci audacia, pertinaci ſpe.* Donatus ad 4.1. Hecyr: *Pervicax: perſeverans cum quadam vi.* Onomaſticon vetus. *Pervicax:* ἐνστατικός. *Pertinax:* διάτονος.

In rapinis turpibus avara, in ſumptibus fœdis profuſa.] Cicero in pro Cælio: *Quis in rapacitate avarior? quis in largitione effuſior?* Saluſtius. *Alieni appetens, ſui profuſus.* Idem. *Quos peſſima ac diverſa inter ſe mala, luxuria atque avaritia vexabant.* quod ante apud Livium Cato, lib.34. *Diverſiſq; duobus vitijs avaritia & luxuria civitatem laborare.* Seneca pater Octavia.

——— *Avaris manibus ut perdat, rapit.*

Seneca filius Epiſt: 120. *Nemo non quotidie & conſilium mutat, & votum, &c: nunc pecuniam ſpargit, nunc rapit.* et Præfat. lib.1. Nat: quæſt: *Non eſt tibi frons ficta, &c: nec avaritia, quæ quod omnibus abſtulit, ſibi negat: nec luxuria pecuniam turpiter amittens, quam turpius &c: reparet.* Tacitus Annal: 13. de Narciſſo. *Cujus* (Neronis) *vitijs per avaritiam ac prodigentiam mirè congruebat.* Ammianus lib. 22. *Nec largiendi, nec rapiendi &c: tenuere aliquem modum.* Scriptor de Hieroſolymit. excidio 7.4. *Vbi ſe flagitijs ingurgitaverunt, diſſipando proprias ſucceſſiones, diripiunt aliena.* Auctor *de cibis Iudaicis* in operibus Tertulliani. *Sequitur* (avaritia) *præcurrentem luxuriam: quicquid hæc per vitia conſumpſerit, illa per ſcelera reſtituit, orbe criminum recurſo, ut rurſum luxuria eximat quicquid avaritia congeſſerat.* ubi pro *recurſo*, *reciproco* malim: & pro *eximat*, *exinaniat* legi. Dio Caſsius de Nerone. Πολλὰ χρήματα ἀνηλίσκετο &c: πολλὰ δὲ βιαίως ἥρπαζετο. Idem de M. Antonio. Τὰ ἀλλότρια ἥρπαζε, καὶ τὰ οἰκεῖα προΐετο. Apud Herodianum Pertinax: Τὰ μεγάλα, καὶ ὡς ἔτυχε χαρίζεσθαι, οὐκ ἂν περιγένοιτο, εἰ μὴ ἐκ τοῦ ἁρπάζειν, καὶ βιάζεσθαι. Chryſoſtomus Homil: 22. ad Antiochenos. Πολυτελῆ φοροῦντες ἱμάτια, πολλὴν περιβεβλημένους τὴν φαντασίαν, &c:

τὰ πάν-

τὰ πάντων ἁρπάζοντες, πλεονεκτήσαντες. Plinius, etſi argumento diverſo, ad hunc locum concinnè. *Memento nihil magis eſſe vitandum quam iſtam luxuriæ ac ſordium novam ſocietatem: quæ cum ſint turpiſſima, diſcreta ac ſeparata, turpius junguntur.* Lib: 2. Epiſt: 6.

Inimica fidei, hoſtis pudicitiæ.] Valentinianus Novell. 2. de Manichæorum ſecta. *Inimica publicæ diſciplinæ, hoſtis fidei Chriſtianæ.*

Calcatis divinis Numinibus.] Infra lib. 10. *Calcata Numinum religione.*

Mentita præſumptione Dei quem prædicaret unicum, &c.] Apparet hanc piſtoris uxorem Chriſtianam fuiſſe: magiſq; id apparet ex *præſumptionis* voce: ita ſanam enim ac veram fidem Pagani illudentes appellabant. Tertullianus in Apologetico. *Hæc ſunt quæ in nobis ſolis præſumptiones vocantur.* In Montani & ſociorum Paſſione. *Condiſcipuli ejus ſuadebant ut præſumptione depoſita, ſacrificaret.* Honorius Ethnicus apud Symmachum *obſtinationis præſumptionem* dixit.

Confictis obſervationibus vacuis &c: matutino mero & continuo ſtupro corpus mancipârat.] *Vacuis* pro *vanis* Græcum eſt. Heſychius: Κενὸν, &c: μάταιον. Infra lib. 10. *Et cum dicto, vacuas fuiſſe cogitationes meas, ineptumque metum monſtrat.* qui ergo *vanis* corrigebat, Colu: vanam operam inſumebat. *Obſervationes* vocat cerimonias cultui religioſo congruentes. In Apologia. *Vulgatiſſima obſervationum conſuetudine.* et 11. Miles. *Vir ſobriæ religionis obſervatione famoſus.* *Vanas* autem *obſervationes* vocat hymnos, preces, & *ἀγάπας* illas quibus horis operabantur matutinis veteres Chriſtiani: & quas identidem diffamabant Idololatræ illi, non tam religioſos ritus quam crapulæ libidiniſque auctoramenta. Tertullianus ad Uxorem. *Quis conjugem ſuam ad convivium Dominicum illud quod infamant, ſine ſcæva ſuſpicione dimittet?* Paganus apud Minucium Fœlicem. *De convivio notum eſt, paſſim omnes loquuntur: ad epulas &c: coeunt cum liberis, ſororibus, matribus, ſexus omnis homines, & omnis ætatis. Ibi poſtquam epulas multas &c:* dein ſequitur de con-

de *concubitibus*. Lucianus de Chriſtianis Peregrinum captivum viſitantibus. Καὶ ἕωθεν μὲν εὐθὺς (Apuleius *matutino* &c) ὁρᾷν ἦν τῷ δεσμωτηρίῳ περιμένοντα, χήρας τινὰς, καὶ παιδία ὄρφανα: οἱ δὲ ἐν τέλει αὐτῶν καὶ συνεκάθευδον ἔνδον, διαφθείροντες τοὺς δεσμοφύλακας: εἶτα δεῖπνα ποικίλα εἰσεκομίζετο, καὶ λόγοι ἱεροὶ αὐτῶν ἐλέγοντο.

Et miſerum maritum decipiens.] Supra lib: 5. *Reconcinnato mendacio fallens maritum.* maritum autem hoc loco decipiens, quia ſuperſtitionis peregrinæ particeps. Plutarchus in *conjugal: præceptis*. Θεοὺς οὓς ὁ ἀνὴρ νομίζει, σέβεσθαι τῇ γαμετῇ καὶ γινώσκειν μόνους προσήκει: περιέργοις δὲ θρησκείαις καὶ ξέναις δεισιδαιμονίαις ἀποκεκλεῖσθαι (malim ἀποκλείεσθαι) τὴν αὔλειον. οὐδενὶ γὰρ θεῶν ἱερὰ κλεπτόμενα καὶ λανθάνοντα ὑπὸ γυναικὸς κεχαρισμένως δρᾶται. Benè autem, quod nec ſolæ hoc nomine Chriſtianæ laborarent. Tibullus.

Exibit quam ſæpè time, ſeu viſere dicet
Sacra bonæ maribus non adeunda Deæ.

Matutino mero &c: Juvenalis.

Et matutino ſudans Criſpinus amomo.

Supra heic de quadam alia: *Mero & prandio matutino ſaucia.*

Subiungi machinæ &c.] Quam ſupra lib: 7. *molam machinariam* dixit. Hinc in l. quæritur, ff: de ædilit: edict: *machinarius aſinus*.

Inſiſtens] Id eſt, inſtans, urgens.

Jubebat incoram ſui plagas mihi quam plurimas irrogari.] Vopiſcus in Aureliano. *Servos & miniſtros peccantes coram ſe cædi jubebat.* Suetonius de L. Othone. *Auſus eſt etiam in Illyrico milites quoſdam, &c: capite punire: & quidem ante principia, ſe coram.* Idem de Claudio Imp: *Tormenta quæſtionum, pænaſq; parricidarum repræſentabat, exigebatque coram.* Lampridius in Severo: *Pro qualitate loci, aut fuſtibus ſubijciebatur in conſpectu ejus, aut virgis, aut condemnationi.* Sic Luc: 19. 27. κατασφάξατε ἔμπροσθέν μου: in Græco Jeremiæ 52. 10. κατ' ὀφθαλμοὺς σφάττειν: et Apocal: 14. 10. ἐνώπιον βασανίζειν.

Aſsiduè planè commeantem in ejus cubiculū quendam ſentiebam juvenem, cuius & faciem cupiebam videre ex ſummo ſtudio, ſi velamentum capitis libertatem

tatē tribuiſſet meis alioqui luminibus.] Seneca Oedip.

Viſu carentem magna pars veri latet.

velamentum heic aſini intellige, non adulteri: quamquam (ut poſt pauca monſtrabimus) & id genus tenebriones tecto capite irreperent. Infra heic. *Cæcam ſcabioſi illius aſini faciem.* et ſupra. *Velata facie propellor ad flexuoſi canalis incurva ſpatia.* quomodo ergo *juvenem* dicit, quem videre non poterat? at rectè importuna vox abeſt ab Oxon: Ms.

Ex ſummo ſtudio videre cupiebam.] Supra lib. 7. Pag: *Ex ſummo ſtudio fugiens immanem urſam.* Donatus ad 187. 2. 1. Hecyræ. *Maioris operis eſt*, ſtudere *quam* velle. et poſt. *Studium eſt voluntas hominis attentior atq; impenſior.*

Ad detegenda &c] Oxon: *In detegenda.*

Anus quædam ſtupri ſequeſtra] Intermedia, internuncia. Firmicus 6. 30. *Aut ſequeſtros, aut turpium libidinum miniſtros faciet.* ſic ſupra fine 6. *aſinus fuga ſequeſter.* Benè autem anum ſtupri ſequeſtram facit. Gregorius Nazianz. Panægyr. in Cyprianum. Καὶ προαγωγῷ χρῆται, ὀυ γυναικιδίῳ τινὶ παλαιῷ τῶν πρὸς ταῦτα ἐπιτηδείων, &c: quod à vetuſtis deductum temporibus, nunc viget, & in ſecula tranſibit.

De die] Pridem ad Apolog: p. 137. dixi.

Inſeparabilis aderat.] Infra heic: *Inſeparabilis aſsidebat.* Gloſſæ. Ἀχώριστος: *Inſeparabilis, individuus.*

Cum qua protinus jentaculo ac dehinc vino mero &c:] Terent: Andr.

Importunitatem ſpectate aniculæ quæ compotrix ejus eſt.

Vino mero mutuis vicibus velitata.] Virgil:

—— *Variantq; vices.* —— Servius: *Ut invicem potent.*

Quanquam graviter ſuccenſens &c:] Donatus ad 2. 6. Andr: *Succenſere: in re gravi & juſta iraſci.* In Cod: Oxon: rectius *ſuſcenſens.* Gloſſæ. *Suſcenſet:* Καταμαίνεται, ἀδικᾶται, μνησικακεῖ.

Quod auribus grandiſsimis præditus &c] Supra 3. cum hoc animal indueret. *Sic & aures immodicis horripilant auctibus.* Martialis 6.

—— *Acuto capite, & auribus longis,*
Quæ ſic moventur ut ſolent aſellorum.

Scho-

Scholiaſtes ad Plutum Ariſtophanis de Mida. *Μυθεύονται αὐτὸν καὶ ὦτα ὄνου ἔχειν, ὅτι τὰ τῆς ἀκοῆς αἰσθητήρια, οἷα περ ὄνος, μέγιστα εἶχεν.*

Cuncta, longule etiam diſsita, facillimè ſentiebam.] Philo in de Abrahamo. Τίς περὶ ἀκοὴν εὐτυχὴς οὕτως ὡς τῶν ζώων τὸ νωθέστατον, ὄνος; Baſilius Hexaëm. 8. Τὸ ὀξυήκοον τοῦ ζώου (aſini nempe,) οὐδὲ ἄλλο τι ἔχειν λέγεται τῶν χερσαίων.

Timidæ illius aniculæ &c.] Epitheton, cujus nec affertur, nec afferri poteſt ulla proba ratio, in *uvida*, *temulenta*, & id genus alia mutârunt. melius conjeciſſent *tremula:* ſupra lib. 4. enim, *anum trementem* habuimus. Ovidius Metamorph. 8.

—— *Menſam ſuccincta tremenſque*
Ponit anus. —— Apud Ciceronem Ennius.
—— *Cum tremulis anus attulit artubu' lumen.*

Petronius. *Anus &c: trementibus labellis.* Idem. *Ætatiſque longa moram tremulis vocibus cœpit accuſare.* Placet præ iſtis *tinnula:* i, loquacis. Plautus Pſeud:

Moleſtus ne ſis, nimium jam tinnis.

ſupra lib. 1. *Iam ſcitum eſt cavillum, jam dicacitas tinnula.* Infra heic de hac eadem anicula: *Immodica ſermocinatrix.* et, *Hactenus adhuc anicula garriente, &c.*

Mi herilis] Sic 4. etiã ad fœminam, *Parce mi parens.*

Tuos volentes amplexus diſcruciat.] Melius libri quibus uſus Beroaldus, *volentis.* tale illud:

—— *Noſtros vidiſti flentis ocellos.*

Phileſieterus] Melius in Oxon: *Philoſiterus:* id eſt, φίλος ἑταίρος. Heſychius. Φιλέταιρος, πεφιλημένος.

Et contra maritorum inefficaces diligentias conſtantiſsimus] —— *Fœlicior aſtro*
Juven: *Martis, ut in laqueos nunquam incidat.* —

Declamationis in Saluſtium Auctor. *Noli nobis languorem & ſoporem nimium exprobrare, ſumus diligentes in tuenda pudicitia uxorum noſtrarum: ſed ita experrecti non ſumus ut à te cavere poſsimus: audacia tua vincit ſtudia noſtra.*

Ἔχω δὲ τόλμης καὶ θράσους διδάσκαλον
Ἐν τοῖς ἀμηχάνοισιν εὐπορώτατον,
Ἔρωτα: —— ait apud Euripidem ille.

Quod

Quod iſte τόλμην καὶ θράσος, ille *audaciam* vocat: *conſtantia* voce notat Apuleius noſter. Ad ſuperiorem ſententiam ſpectant & Virgilij iſta:

—— Curam Clymene narrabat inanem
Vulcani, Martiſq; dolos, & dulcia furta.

Et hæc Apollodori apud Stobæum:

Κλείεθ' ἡ θύρα μοχλοῖς, ἀλλ' οὐδὲ εἷς
Τέκτων ὀχυρὰν οὕτως ἐποίησε θύραν,
Δι' ἧς γαλῆ καὶ μοιχὸς οὐκ εἰσέρχεται.

In quendam zelotypum maritum.] Martialis.

Toxica zelotypo dedit uxor mœcha marito.

Nôſti quendã Barbarũ? &c. Quidni?] Terent. Eunuch.

Patris cognatum atque æqualem Archidemidem
Noviſtin'? Quidni? —— ubi & Donatus: (ad ſenſum aniculæ iſtius haud inappoſitè,) *Hoc ſic pronunciandum eſt, ut appareat ex ipſo nomine ſtatim odioſum neſcio quem occurriſſe.*

Quem *Scorpionem* præ morum acritudine vulgus appellat.] Hieronymus in Apocalypſin. *Scorpiones vocantur qui ſunt corde indomabili.* In vetere Epigramm:

Θᾶττον ποιήσει μέλι κάνθαρος, ἢ γάλα κώνωψ,
Ἢ σύ τι ποιήσεις, σκόρπιος ὤν, ἀγαθόν.

Pollux Onomaſt: 6.29. de moroſo & iracundo homine. Ἄγριος, θηριώδης, ἰοῦ γέμων, σκορπιώδης, σκόρπιος. Heſychius. Σκορπιοῦται, ἀγριαίνεται, &c. Philo de Elicone, Imperatoris Caij aſſentatore. Σκορπιῶδες ἀνδράποδον, τὸ Αἰγυπτιακὸν ἰὸν εἰς Ἰουδαίους ἤφιεν. Stephanus in π: πολ: de Cychreo. Διὰ τὴν τῶν τρόπων τραχύτητα ΟΦΙΣ ἐπεκλήθη. Chryſoſtomus Homil: in illud: Sufficit tibi gratia mea. Προσέχετε ὅτι τὰ ὀνόματα ἀπὸ τῶν τρόπων τίθεται, καὶ αἱ προσηγορίαι ἀπὸ τῆς γνώμης: καὶ τοῦτο οὐκ ἐν τῇ γραφῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ τῇ κοινῇ. ἐὰν ἴδωμεν σήμερον ἄνθρωπον ἥμερον, λέγομεν πρόβατον ὁ ἄνθρωπος: (vide ſupra 459. 26. adnotata:) ἐὰν ἴδωμέν τινα ἀναισχυντοῦντα, λέγομεν, μὴ γὰρ ἄνθρωπος κύων ἐστι; ἐὰν ἴδωμεν δολερὸν, ΟΦΙΣ ὁ ἄνθρωπος, &c: Tertullianus cap.32. de Anima. *Quidam homines beſtijs adæquantur, pro qualitatibus morum & ingeniorum, & affectuum, &c:* Theodoretus περὶ Προνοίας. 8. Τοῖς πονηροῖς ἤθεσι τὰς τῶν θηρίων προσηγορίας ἐπέθηκαν. Nec tantum ab animalibus ſed & rebus cognomenta indita. Guntherus de Marchione Malaſpina.

Quem

—Quem propter mores (ni fallor) acerbos,
Spinam fama malam vero ſatis ore ferebat.

Ælianus Var: 14. 35. de ſcorto Phryne. Ἀξίνη ἐκαλεῖτο: ἤλεγχε δὲ αὐτῆς τὸ ἐπώνυμον τοῦτο τὴν τοῦ ἤθους ἀγριότητα. Plutarchus in de Iſide & Oſyride. Τὸν ὠμότατον Περσῶν βασιλέα καὶ φοβερώτατον Ὦχον, ἀποκτείναντα πολλοὺς, τέλος δὲ τὸν Ἄπιν κατασφάξαντα, καὶ καταδειπνήσαντα μετὰ τῶν φίλων, ἐκάλεσαν Μάχαιραν, *&c:* οὐ κυρίως δήπου τὴν ὀνομασίαν αὐτοῦ σημαίνοντες, ἀλλὰ τοῦ τρόπου τὴν σκληρότητα καὶ κακίαν ὀργάνῳ φονικῷ παρεικάζοντες. Oxon: *pro morum acritudine:* quod genuinum exiſtimo.

Quem Scorpionem præ morum a: vulgus appellat.] L. 5. Cod: de malef: & mathemat. *Chaldæi, & Magi, ac cæteri, quos maleficos ob facinorum magnitudinem vulgus appellat.*

Pag: 188. Uxorem generoſam] Hoc ſenſu Gloſſarium. *Generoſus:* εὐγενὴς, ὁ ἀπὸ γένους. mancum (ut videtur) locum ſarcito, τίμιος vel ἔντιμος addendo.

Mira cuſtodela munitam] Propertius.

Quid faciat nullo munita puella timore?

Munitam, domi ſuæ &c:] Cogitabam etiam, *munita domu ſua.* ſupra lib: 4. *Satis munita domuncula contectus.*

Ultima illa piſtoris uxor.] τὸ *ultima* malè delet Bertin: Ms. Virgilius.

—— *Atque ultima Teucrûm Iuſſa ſequar.* ——

Servius: *Vltima, deterrima.*

Quidni? inquit] *Quidni,* ad formam Græcam, πῶς γὰρ οὔ; Donatus ad 3. 4. Adelph: *Plus eſt* quidni, *quam* noveram: *nam quaſi corripit dubitantem.*

Ergo nôſti totam Phileſiteri &c: fabulam.] Helena apud Euripidem.

Πάνθ' οἶσθ' ἄρ', ὡς ἔοικε. ——

Minimè gentium (inquit,) ſed noſſe valde cupio: &, oro mater, ordine mihi ſingula retexe.] Venus apud Lucianum ad Paridem de Helena loquens. Πάντως δὲ καὶ σὺ ἀκήκοας τὰ περὶ αὐτῆς. reſpondet ille, Οὐδὲν ὦ Ἀφροδίτη: νῦν δὲ ἡδέως ἂν ἀκούσαιμί σου τὰ πάντα διηγουμένης. *Retexere ordine ſingula,* eſt, quod Act: 21. 13. ἐξηγεῖσθαι καθ' ἓν ἕκαστον. Supra lib. 8. *Enarratis ordine ſingulis, &c.*

ubi

ubi dicta pag: 433. 35. vide. Terentius 3. 2. Adelph: ——*Rem omnem narrato ordine.* Maximianus.

——*Referens ordine cuncta ſuo.*

Oro mater, &c:] Heſychius. Μήτηρ: ἡ πρεσβυτάτη πᾶσα.

Profectionem pararet] Infra hîc: *Ad ſexageſimum lapidem profectionem comparat.*

Servulum &c. præcipua fidelitate cognitum] Cicero lib. 1. ad Q. Fr: *At, ſi quis eſt ex ſervis egregiè fidelis, &c:* Macrob: Sat. 1. 11. *Cum & Iovem tetigerit cura de ſervo, & multos ex his fideles exſtitiſſe conſtiterit.* Cicero pro Deiotaro. *Servo, ut putabat, fideli, &c:* P. Warnefridus lib. 3. *Cum &c: ipſe cum uno fideliſſimo tantum ſuo remanſiſſet, graviſſimo ſomno depreſſus, caput in genubus ejuſdem fidelis ſui reclinans, obdormivit.* His adde quæ olim pag. 186. ad Apologiam notata.

Secretum commonet.] In alijs *ſecreto.* Orleans ad Taciti Annal. 11. *ſecretorum* legit.

Suæq; Dominæ cuſtodelã omnem permittit.] Ovid:

Quem penes eſt Dominam ſervandi cura, Bagoe.

Vxorem autem committit ei, ut fide non vulgari ſpectato. Philo lib: ὅτι πᾶς ὁ σπουδ: ἐλεύθ: de ſervis loquens: Πολλοὶ δὲ καὶ γυναῖκας &c: δεσποτῶν ἐνεχειρίσθησαν, συγγενῶν προκριθέντες εἰς πίστιν. vide quæ de Agamemnone ad bellum profecturo Odyſs: 3. Homerus.

Carcerem, & perpetua vincula &c:] Claudianus.

——*Cruciatus, vincla, tenebras,*
Dilato mucrone parat.—— Ruff. 1.

Mortem deniq; violentam & famem comminatus] Poſt cœtera *famem* comminatur, ut graviſsimum, nec immeritò. Quintilianus 12. Declam: *Adeò neque apud Inferos quidem ulla pœna eſt fame gravior.* Ibidem. *Fœlix peſtilentia, fœlix præliorum ſtrages, deniq; omnis mors facilis: fames aſpera vitalia haurit, præcordia coquit: animi tormentum, corporis tabes, &c: duriſſima neceſſitatum, malorum deformiſſima.* Chryſoſtomus Homil. 46. ad Antiochenos. Λιμὸν ἀκούσας, μὴ παρέλθῃς ἁπλῶς τὸ λεγόμενον: ἁπάντων γὰρ θανάτων οὗτός ἐστι χαλεπώτατος, &c. καθάπερ γὰρ δήμιός τις τοῖς σπλάγχνοις ἔνδον καθήμενος, ἅπαντα κατεξαίνει τὰ μέλη, πυρὸς παντὸς καὶ θηρίων σφοδρότερον κατεσθίων

πάντοθεν τὸ σῶμα, διηνεχῆ τινα καὶ ἄρρητον παρέχων ὀδύνην· Virgilius 6.

——— Epulaque ante ora parata
Regifico luxu: Furiarum maxima juxta
Accubat, & manibus prohibet contingere menſas.

ubi Servius: *Furiarum maxima: id eſt, ſaviſsima: hoc eſt, fames: ut — Vobis Furiarum ego maxima pando. unde & famem prænunciat, ut hanc eſſe Furiarū maximam doceat.* Idem ad 3. *Nihil fame gravius.* deinde hæc Saluſtij addit: *Sin vis obſiſtat, ferro quam fame æquius perituros.* ex quo, ut videtur, lib. 25. Ammianus. *Ferro properans quam fame, immaniſsimo genere mortis, abſumi.* adde Terent: Heautont: 5. 2. & ibi Eugraphium. Ms. Oxon: *M. d. violentam defamem comminatus.* Florent: *et defamem c.* quæ probant homines eruditi, & ad *crucis* infamiam referunt. non poſſum ego accedere ſic ſentientibus: nam nec (quod ſciam) *defamis* uſpiam alibi occurrit, nec Dominis ſervos *crucifigendi* poteſtatem conceſſam lego. *fame* autem afflixiſſe eos mancipia ſua Scriptorum multa teſtimonia evincunt, quorum pauca ad firmandam alteram lectionem non erit importunum apponere. Pacuvius.

El-menh: Schopp.

—— Te in ſpecu tenebrica macerabo fame.

Herus ad ſervos ſuos in Veſpis Ariſtophanis.

—— Ἐν πέδαις παχείαις οὐδὲν ἀριστήσοντε.

Imperator M. Antoninus. *Sed & Dominorum intereſt, ne auxilium contra ſævitiam, vel famem, &c: denegetur ijs qui juſtè deprecantur.* Meſſenio Sc: *Spectamen*, in Plautina Menechmo.

Recordent id qui nihili ſunt, quid ijs pretij
Detur ab ſuis heris: ignavis, improbis
Viris, verbera, compedes, mola, magna
Laſsitudo, fames, &c: ——— Quæ verba calamum meum pergentem demorantur. loquitur non tantum ſervus, ſed & de ſervis ac mancipijs: quis verò ejuſmodi nationem appellari *viros* crediderit? præcipuè qui Romanos mores ac Scriptores cognovit? Quid multa? lectione ac diſtinctione prava infuſcatum locum ita luce perfundo. —— *Quid ijs pretij*
Detur ab ſuis heris; ignavis, improbis:

Situs,

Sitis, verbera, compedes, &c: ———

Et, ne quis reſpuat conjecturam hanc, expendat Cypriani iſta. *Niſi tibi pro arbitrio tuo ſerviatur, &c: flagellas, verberas: fame, ſiti, nuditate, &c: affligis.* Epiſtola ad Demetrianum. Si quid porro in Apuleio mutatum vellem, *de fame* ſcriberem. *Mortem de fame comminari*, ut 7. lib. *mortem de lupo mentiri.* quod loquendi genus fortaſſe etiam reponendum 8. libro, ubi vulgo, *mortem ſibi nexu laquei comparabat.* Nullum autem recepta lectio, hac parte ſaltem, mihi ſcrupulum movet. pro *violentam* vero, *lentam* ſubſtituendum putavi. Plinius 2. 63. *Ne in tadio vita dira famis mors &c: lenta nos tabe conſumeret.* cui ſimile ſupra 6. *inedia diutina lethali fame tabeſcere. Mortem lentam & famem*, pro, *lentam mortem famis:* figurâ ἓν διὰ δυοῖν dictâ, quæ χίοις frequentiſsima.

Si quiſquam hominum vel in tranſitu digito tenus eam contigiſſet.] In Eunucho Terentij 4. 6.

—*Si illam digito attigerit uno, oculi ilicò effodientur.*

ubi Donatus. *Moris comminantium eſt ad exiguum revocare commiſſa, qua ſe ulturos pradicant.* Cicero Tuſcul. 5. *Lalius, ſi digito quem attigiſſet, pœnas dediſſet.* Addit, *vel in tranſitu* Barbarus: quibus appoſitè Plutarchus. Δύσζηλα γὰρ βαρβαρικὰ δεινῶς περὶ τὸ ἀκόλαστον, ὥστε μὴ μόνον τὸν προσελθόντα καὶ θιγόντα παλλακῆς βασιλέως, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν πορείᾳ προσελθόντα (παρελθόντα legerim) καὶ διελάσαντα τὰς ἁμάξας ἐφ᾽ αἷς κομίζονται, θανάτῳ κολάζεσθαι. Pro *quiſquam hominum*, fuit qui *quiſquam omnium* corrigebat: & levi, & minus neceſſaria mutatione. Juvenalis. Artoxerx: vita.

Schopp

Quiſquam hominũ eſt quem tu contentum videris uno
Flagitio? ——— Ad hæc, erectæ, non ſordidæ, & jacentiś auris lectori, hoc, altero illo gravius quid & concitatius ſonabit. Oxon: hîc, *cognoviſſet:* quod non video cur approbem.

Idque dejerans etiam confirmat per omnia divina Numina.] Lib. 2. *Quamque ſanctiſsimè poterat, adjurans cuncta Numina.* Alia porro quam quæ debuerant agebant, ille qui τὸ *numina*, hic qui τὸ *divina* expunctum voluit. retinendũ utrumq;. ſupra hîc. *Spretis* Brant Elmenh

atq; calcatis divinis Numinibus. et infra hoc ipſo libro, *cæleſtia Numina*.

Summo pavore perculſum Myrmecem, &c.] Nota *cuſtodis pavorem*, & Propertium emenda.

2.23. *—Rejecto qua libera vadit amictu,*
Cuſtodum & nullo ſepta tumore placet.

repone *timore*. Idem 3.12.

Quid faciat nullo munita puella timore?

timore cuſtodientium nempe. et 3.14.

Nec timor, aut ulla eſt clauſa tutela puellæ.

Tibullus.

1.6. *Hæc mihi te adducit tenebris, multoq; timore*
Conjungit noſtras clam taciturna manus.

ubi pro *mihi te*, legendum *tibi me* videtur.

Acerrimum relinquens uxori ſecutorem.] Ælianus Var: 2.14. de Xerxe platani admiratore. Μελεδωνὸν αὐτῇ κατέλιπεν, ὥσπερ ἐρωμένῃ, φρουρὸν καὶ φύλακα.

Obſtinato animo] Lib. 5. de Pſyche. *Statuto conſilio, & obſtinato animo*. Hoc ſenſu in Gloſſario: *Obſtinatione:* ἐπιμονῇ. et ſupra lib. 1. *Obſtinationi ſuæ me ingratis obedientem*.

Deſtrictam] Videtur *deſtricta* legendum. Gloſſ: *Deſtrictus:* περισπασθεὶς, ἀσχοληθεὶς.

Ac tantum neceſſario veſpertini lavacri progreſſu affixus &c:] Ex moribus temporum illorum neceſſe erat ſe lavacro curaret: id quia prohiberi inhumanum, Myrmex, ſe cuſtode, permittit. ſic in l. 7. Cod: Th: de cuſt: reor: *Quos ad lavacrum ſub fida cuſtodia duci oportet*. Libanius in περὶ προσεδρ: τοῖς ἄρχουσι, de odioſis petitoribus agens, habet quædam quæ cum nimia Myrmecis huius diligentia pari paſſu incedunt. Ἑσπέρας (inquit) καὶ λύχνου, καὶ οὐδὲν μᾶλλον ἀπέχονται: ἀλλὰ καὶ λουτρὸν τῶν ἀρχόντων αὐτοῖς, ὡς ἐκείνοις μηδὲ πρᾶξαί τι τῶν ἀναγκαίων ἐνεῖναι. quæ verba tamen, niſi ex parte, non intelligibilia videntur. qualia enim & cuiuſmodi illa? ἀλλὰ καὶ λουτρὸν τῶν ἀρχόντων αὐτοῖς. nimirum mutilus locus ad hanc faciem integrandus. ἀλλὰ καὶ λουτρὸν τῶν ἀρχόντων, αὐτοῖς τὸ βῆμα. vel ipſa lavacra Magiſtratuum importunis his pro tribunali ſunt: adeo ſine temporis, ſine loci reſpectu moleſtè interpellant eos. *Veſpertinum progreſſum* heic, ut 4. *progreſſum matu-*

matutinum dixit: & illa *t. neceſſ:* fortaſſe, *tam neceſſario*, intelligenda.

Affixus.] Vox apta cuſtodelæ. Juvenal:

—— *Cuſtos affixus ibidem.* Virgil. de Palinuro.

—— *Clavumq́; affixus & hærens*
Nuſquam amittebat. —— Vide quæ plura de voce iſta ſupra pag: 417. adnotata. Ovidius: at de *comitis* obſervantia, non *cuſtodis* obſervatione.

Quando ego non fixus lateri ſpatiantis adhæſi?

Extremas manu prehendens lacinias.] Julianus ad Jamblichum. Τῷ σῷ χιτωνίσκῳ προσφύψαιμι ἂν ἡδέως, ἵνα σοῦ κατὰ μηδὲν ἀπολειποίμην: ἀλλὰ συνείην ἀεὶ, καὶ πανταχοῦ περιφερείμην. puto παραφερείμην ſcribendum. Tale apud Themiſtium Orat: 4. ἕπεσθαι, καὶ συμπαραθεῖν, τοῦ τρίβωνος ἐξημμένος. *laciniam extremam* dixit & Petronius.

Ardentis Philoſiteri vigilantiá matronæ nobilis pulchritudo latere non potuit.] Infra lib.10. *Hæc bene &c: diſpoſita, feralem Fortunæ nutum latere non poterant.* vide ſupra pag. 475. 20. notata.

Atq́; hac ipſa potiſsimum &c: tutelæ nimietate inſtrictus atque inflammatus, &c.]

—— *Auget Hoc ipſum flammas.* —— * Ovid:
—— Ἐρεθίζεο μᾶλλον ἐραστάς. Theocrit:

Supra 8. de Thraſyllo. *Cum adulterinæ Veneris magis magiſq́; præcluſos aditus copia cuſtodientium cerneret, &c: tamen ad hoc ipſum quod non poteſt, contentioſa pernicie, quaſi poſſet, impellitur.* Seneca Epiſt: 97. *Omnibus crimen ſuum voluptati eſt: lætatur ille adulterio, in quod ipſa difficultate irritatus eſt, &c.* Horatius.

—— *Nam te Hoc facit inſanum: &c.* ——
ad quem locum vetus Scholiaſtes. *Semper ibi plus incendimur quò difficilius pervenimus.* Menander, cum dixiſſet mulieres magis irritari ſtrictiore cuſtodia, addidit:

Τό τ᾽ ἄρσεν ἀεὶ τοῦ κεκρυμμένου λίχνον.

Ovidius Faſt. 3.

Quicquid ſervatur cupimus magis, ipſaq́; furem
Præda vocat: pauci quod ſinit alter, amant.

Contra apud Eundem Amor. 4.

Cui peccare licet, peccat minus: ipſa poteſtas
Semina nequitiæ languidiora facit.

Plinius lib. 8. Epiſt. 21. *Omnium rerum cupido langueſcit, cum facilis occaſio eſt.* Quintilianus 1. Declam. *Diliguntur immodicè ſola quæ non licent, &c. brevis de conceſſis, ſed* (ſcribe, *&*) *ſtatim ſatietati vicinus affectus eſt: non fovet, non nutrit ardorem concupiſcendi* (lege, *concupiſcentia*) *ubi frui licet: & quæcunq; in mentibus circa permiſſa coaleſcunt, non ſunt deſiderij, ſed voluntatis.* Vicent. editio, & Ms. Oxon: *inſtinctus:* haud dubiè rectius. vide quæ ſupra pag: 451. 30. adnotata.

Tutelæ nimietate.] Propertius.

——— *Clauſæ tutela puellæ.*

Inſtinctus atque inflammatus.] Infra hîc de canibus: *Incenſi atque inflammati.*

Pag: Quidvis facere &c: paratus ad expugnandam &c:]
189. Ovid: ——— *Nihil eſt quod non effræno captus amore*
Audeat. ——— Donatus ad 3. 5. Eunuchi. *Amore cogente nihil eſt infectum cupientibus.* Interpres optimus Nicomachæorum 3. 8. Οἱ μοιχοὶ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τολμηρῶς πολλὰ δρῶσιν. Fulgent: Mytholog. 3. *Amor cum periculo ſæpè concordat.* In vetere Mimo.

Metum reſpicere non ſolet quicquid juvat.

Supra lib. 8. *Vno potiundi ſtudio poſtponens omnia.* ubi plura hanc in mentem adnotata. *Paratus* monſtrat animum vel graviſsima ſubeundi. Supra 2. nec diſsimili argumento. *Paratus, vel uno interim ſuaviolo recreatus, ſuper ignem porrectus aſſari.* Hoc ſenſu Luc. 22. 33. ἕτοιμος: et Act. 21. 13. ἑτοίμως ἔχω. adde Heliodori locum continuò ſubiungendum.

Quidvis facere, quidvis pati paratus.] Horatius.

——— *Poſſum quidvis perferre patique.*

vide & Suidam in ἀντλήκυθοι. Zeno Veronenſis: (etiam de cupidine inconceſſa loquens:) *Nil prorſus exiſtimat*
Cynico *turpe nec pati nec facere.* et Lucianus. Τί δὲ δεῖ λέγειν ὅσα τῶν ἀφροδισίων ἕνεκα πράγματα ποιοῦσί τε καὶ πάσχουσιν οἱ ἄνθρωποι. Apud Heliodorum 8. ille. Πάντα ὑπὲρ σοῦ πράττειν καὶ πάσχειν ἕτοιμος. Libanius in Magi accuſat. Πᾶν ἦσαν ἕτοιμοι καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν ὑπὲρ αὐτοῦ. Adde quæ pag: 165. ad Apologiam notata. Philo in de Moſis
Lib. 1. vita. Τραχηλιζόμενος ταῖς ἐπιθυμίαις, πάνθ' ὑπομένουσι δρᾷν τι καὶ πάσχειν.

Accin-

Accingitur] Lib. 8. *Sceleri &c: accingitur.* ubi dicta 395. 39. confer.

Et, quod pecuniæ cunctæ ſint difficultates perviæ.] Phædrus. ——*Objecto cuncta corrumpit lucro.* Horatius. ——*Abſtinens*

Ducentis ad ſe cuncta pecunia.

Auroq; ſoleant adamantinæ etiam perfringi fores.]

Χρυσὸς δ' ἀνοίγει πάντα, κ' Ἅιδου πύλας.

Apud Servium Tiberianus.

Aurum, quo pretio reſerantur limina Ditis.

Supplex eum medelam cruciatui deprecatur.] Infra heic. *Deprecatur periclitanti ſibi auxilium ferret.*

Nam ſibi ſtatutam decretamq; mortem proximare, ni cupito maturius potiatur] In Milite Plautino.

——*Si non quibo impetrare,*

Conſciſcam lethum: vivere ſine illo ſcio me non poſſe.

Imp: Marcus ad Senatum apud D. Caſsium. Ἂν μὴ τούτου τυχῶ, πρὸς τὸν θάνατον σπεύσω. Phædra ad Hippolitum.

——*Certa deſcendi ad preces:*

Finem hic dolori faciet aut vita dies.

Parthenius in Eroticis, de Leucippo ſororem depereunte. Ἀνακοινοῦται (τὸ πρᾶγμα) τῇ μητρὶ, καὶ πολλὰ καθικέτευε μὴ περιϊδεῖν αὐτὸν ἀπολλύμενον: εἰ γὰρ αὐτῷ μὴ συνεργήσειεν, ἀποσφάξειν αὐτὸν ἠπείλει. Ariſtænetus 1. 10. Δυοῖν θάτερον, ἢ γάμον, ἢ θάνατον βληθεὶς διελογίζου. adde ſupra 255. 21. notata. Pro *cupito*, melius *cupita* (ποθουμένη) legas. ſic 6. *Ne cum ſua cupita conveniret.* et 3. *In avem ſe plumaturam, & ad ſuum cupitum ſic devolaturam.*

Nec eum tamen quidquam in re facili formidare debere] Infra 11. *Nec quidquam rerum earum reformides ut arduum.*

Fide tenebrarum contectus.]

Defenſus tenebris, & dono noctis opaca.

Supra lib. 8. in nō diſsimilis nequitiæ ſcena. *Noctemq;, & opertas exoptat tenebras.* ad quem locum notata conſule.

Intra momentum temporis.] Petronius. *Momento temporis montem conſcendimus.*

His & hujuſcemodi ſuadelis validum addens cuneum.] Virgilius.

His aliud majus Iuturna adiungit. —— Æn. 12.

His & hujuſcemodi ſuadelis: ut 2. *His & hujuſcemodi colluctationibus.*

Porrecta enim manu ſua &c.] Heſychius. Πϱοτείνεται, δίδωσιν, ὑπισχνεῖται. fortaſſe πϱοτείνει ſcribendum. Suidas. Πϱοτείνειν: δωϱεῖσθαι, χαϱίζεσθαι. ubi & ſequentia vide.

Exhorruit Myrmex inauditum facinus.] Lib. 10. *Quanquam tale facinus protinus exhorruiſſet.* et 8. *Sed Charite nefandam vocem exhorruit,* (ita Oxon: non, ut vulgo, *et horruit*) *& deteſtata eſt.*

Occluſis auribus effugit] Philo in de legg: ſpecial. Οὐκ ἀποδϱαμεῖται; τὰ ὦτα ἐπιφϱάξασα; vide quæ ad Act. 7. 57. notata.

Auri ſplendor flammeus] Lucretius.

——— *Nec ſplendorem reverentur ab auro.*

Virgil: 6. *Auri aura.* ubi Servius: *Splendor auri.* Horatius Serm. 1. *Hunc capit argenti ſplendor.* ——— Benè & *flammeus ſplendor.* Caſſiodorus 7. 32. *Auri flamma* (i. flammeus ſplendor) *nulla permixtionis injuria albeſcat.* Noſter in de Mundo. *Flammis ex auro, vel electri claritate.* Lucianus Timone. Ω' χϱυσὲ, &c: αἰθόμενον πῦϱ ἅτε διαπϱέπεις! quæ hauſit à Pindaro. ſic, *radiantem monetam,* Prudentius dixit, & Clemens Pædag: 3. 5. χϱυσίου μαϱμαϱυγάς.

Videbat tamen decora illa monetæ lumina.] Nec quidquam aliud:

Diphilus. Πϱὸς τὸ λαβεῖν γὰϱ ὢν ὁ νοῦς, τ' ἄλλ' οὐχ ὁϱᾷ.

Videre lumina moneta, eſt quod Baſilio, Homil: de Avarit. χϱυσὸν βλέπειν, χϱυσὸν φαντάζεσθαι. quomodo etiam Diſsert. 36. locutus Max: Tyrius. Heſychius. Κατοπτϱίζεται: ἐν αἰσθήσει ὁϱᾷ, ἢ φαντάζεται. Nec temere hîc *decora:* ſic, *decorem ſplendoris auri,* Beda in de Orthographia. et, τοῦ χϱυσίου εὔχϱοιαν, Baſilius ubi ſupra. Lucianus, adductis modo verbis, διαπϱέπεις. et Noſter ſtatim infra, *formoſam pecuniam.*

Opulentam prædam jam tenebat animo.] Ita Cicero, *pecunia, ſpe atq; animo incubare,* in pro Cluentio. Saluſtius Jugurth: *Totum ejus regnum jam animo invaſerat.* Noſter in Apologia. *Totum Pudentillæ quadragies præſumptione, &c: devorârat.*

Miroq; mentis ſalo &c: miſellus in diverſas ſententias

tias carpebatur.] Ammianus lib: 17. *Fluctuantes ambiguitate mentium, in diverſa rapiebantur.* Curtius lib. 3. *Quicquid in utramq; partem aut ſpes aut metus ſubjecerat. ſecreta æſtimatione penſabat.* Feſtus Pompeius. *Miſcelliones appellantur, qui non certa ſunt ſententia, ſed variorum mixtorumq; judiciorum.* Suidas. Ἐν τριόδῳ εἶμι λογισμῶν: ἐπὶ τῶν ἀδήλων καὶ ἀμφιβόλων πραγμάτων. Ovidius Metam. 10. ——— *Vtq; ſecuri*

Saucia trabs ingens, ubi plaga noviſſima reſtat,
Quò cadat in dubio eſt, omniq; à parte timetur:
Sic animus, vario labefactus vulnere, nutat
Huc levis atq; illuc: momentaq; ſumit utroq;.

De *æſtu* vel *ſalo mentis* ſupra pag. 183. 3. dixi.

Illic fides, hic lucrum: illic cruciatus, hic voluptas] Lege, *illinc fides, hinc lucrum, &c.* ſimilis & ſententiæ & locutionis iſta apud Perſij veterem Scholiaſtem. *Hinc* Sat. 1. *pudor, illinc petulantia: hinc pudicitia, illinc ſtuprum: iſthinc fraudatio, illinc fides.* Nec appoſita minus, ultro longè ſalubria magis hæc Seneca 82. Epiſtola. *Nihil honeſtè fit, niſi cui totus animus incubuit, atque affuit: cui nulla parte ſui repugnavit: ubi autem ad malum acceditur, diſſident inter ſe judicia facientis. hinc eſt quod jubeat propoſita perficere, illinc quod retrahat: & ab re ſuſpecta ac periculoſa fuget; igitur in diverſa diſtrahitur, &c.* Verba gravia & ſancta, verba meram ſapientiam ſpirantia: & quæ nemo niſi conſcientiam inuſtus, veriſsima non experitur.

Ad poſtremum tamen, formidinem mortis vicit aurum.] Cicero pro Cluentio. *Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia.* Cum ratio ſimul & argentum tanquam in trutina ponuntur, argentum (inquit Demoſthenes) ἐφ' ἑαυτὸ τὸν λογισμὸν καθέλκει. At, cum In de Pace. de *ſervo* res hîc, appoſita illa Taciti. *Cum ſecum ſervilis animus præmia perfidiæ reputaret, &c: ceſſit fas & ſalus patroni.* Annal. 15. Ejuſdem ſunt & iſta Annal. 11. *Nec fidem integram manere, ubi magnitudo quæſtuum ſpectetur.* Imitatur hîc Apuleius Saluſtium forſan, qui ad hunc modum de Jugurtha ſcribit. *Commotus metu atque libidine, diverſus agitabatur: timebat iram Senatus ni Legatis paruiſſet, porrò animus cupidine cæcus ad inceptum*

 ſcelus

ſcelus rapiebat : vicit tamen (*iσ*: *tandem*, quod Apuleio *ad poſtremum*) *in avido ingenio pravum conſilium.*

Ad poſtremum tamen &c.] Idem in de Republ: ordin: *Ubi cupido divitiarum invaſit, &c: nullum ingenium ſatis pollet : quin animus magis aut minus maturè, poſtremò tamen ſuccumbit.*

Nec ſaltem ſpatio cupido formoſæ pecuniæ leniebatur.] Non nego omnes editos hanc ſcripturam retinere, nec, vel uno Ms. jubente, immutandam eam : ſum tamen auſus cogitare *diei ſpatio* legendum : nam & ex verbis *dimota contatione*, videtur ſtatim eum lucro victum ſuccubuiſſe: & curas, quæ heic ſequuntur, *nocturnas*, *diei ſpatio* opponi. adde quod & *ſpatium diei* lib: 8. dixit.

Sed nocturnas etiam curas invaſerat peſtilens avaritia.] Baſilius ubi ſupra. Τοῦτο (χρυσίον) καὶ καθεύδοντι ἐνύπνιον, καὶ ἐγρηγορότι ἐνθύμιον. P. Chryſologus, Serm. 29. *Fidem frangit, turbat quietem.*

Devorato pudore.] *Pudorem devorare*, etiam ſupra 2. dixit.

Nec à genuina levitate deſcivit mulier.] Lib. 7. *Nec ab illa tamen paterna, &c: virtute deſcivi.* ſic, *à conſpecta fide deſcire*, in Apologia. Gloſſæ. *Deſciſcit:* ἀφαιρεῖται. neſcio an benè coniecerim, ἀπαρνεῖται.

Pag: 190. Execrando metallo] Heliodorus 4. Ἀπαρκεῖτον ἔχει πρὸς γυναῖκα ἴυγγα χρυσὸς καὶ λίθος. Zeno Veronenſis. *Execrabili metallo procedis onuſta.*

Ad ſuæ fidei præcipitium]

Auro flexa fides quæ nec bene firma manebat
Antea, præcipiti cecidit jam prona ruina.

Fidei præcipitium.] Sic Paulus, *fidei naufragium*, 1. ad Timotheum.

Et magnis ſuis laboribus perfectum deſiderium &c.] Terentius Prologo Eunuchi. *Perfecit, &c:* — Donatus. *Perfecit, mire: quaſi difficile & illicitum.* Idem ad 1. 2. Hecyræ. *Efficimus, quod cum magno conatu & molimine facimus.* Et nota, *magnis laboribus*. Heſychius. Ἐπιμοχθῆσαι: σὺν μόχθῳ ἐπιπονῆσαι.

Nocte promota, &c:] Lib. 8. in re ſimili, *Noctemque*

que, & opertas exoptat tenebras. ubi dicta 424. 18. vide.

Probéque capite contectum &c.] Juvenalis 6.

Ille jubet juvenem ſumpto properare cucullo.

Idem 8. ——— *Nocturnus adulter,*

Tempora Santonico velans adoperta cucullo.

In Hiſtoria Suſannæ. Καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὴν νεανίσκος ὃς ἦν κεκρυμμένος. Horatius.

——*Odoratum caput obſcurante lacerna.*

ubi vetus Scholiaſtes: *Exit de adulterio, obtecto capite, ne quis illum videat*. Iſidorus Orig: 19. 26. *Cum egrediebantur de ludi proſtibulo juvenes, &c: velamento tegebant caput & faciem: quia ſolebant erubeſcere qui lupanar introiſſent*. Seneca (hunc morem alludens) cap. 13. de Vita beata. *Indulget vitiis ſuis, non timidè, nec obſcurè: & luxuriatur, etiam inoperto capite*.

Veneri militabant] Vide ſupra 104. 21. dicta.

Novi & nudi milites.] Verba *novi &*, abſunt ab Oxon: Ms. & eo quo Colvius uſus.

Contra omnium opinionem] Infra hîc. *Inſperato, & longè contra ejus opinionem*. et de lapide. *Contra omnium opinionem deciderat innoxius*.

Captata noctis opportunitate.] Virgilius Georg. 3. *Nocturnum furem*. ubi Servius: *Noctis opportunitatem captantem*. Vegetius 4. 6. *Tenebrarum ac noctis occaſione captata*. ſupra heic lib: 4. *Obſervato noctis illunis tempore*.

Improviſus maritus adſiſtit] Apud Quintilianum ille Declam. 18. etiam ſimili argumento. *Improviſus adſtiti, dum non timeor adveni.* vide fabellas Phædri 3. 10.

Suæ domus januam jam pulſat, jam clamitat.] *Clamitare, indignantis eſt*. Donat: ad 1. 1. Andr. Ariſtænet: 2. 22. Ὁ τῆς (adulteræ) ἀνὴρ ἐξ ἀποδημίας ἀφιγμένος, (ita Barbarus noſter) τὴν θύραν, ἄμα βοῶν, ἔκοπτε. Horatius.

Nec metuo, ne dum futuo, vir rure recurrat:
Janua frangatur, latret canis, undiq; magno
Pulſa domus ſtrepitu reſonet: vel pallida lecto
Deſiliat mulier, miſeram ſe conſcia clamet.

Et ipſa tarditate magis magiſq; ſuſpectus, dira comminatur Myrmeci ſupplicia.] Perappoſitè ad hunc locũ Suidas. Τί; ἀπειλὴ βραδυνόντων, καὶ ἀνοιγνύναι κελευόντων.

ubi

ubi ſenſu tamen paſsivo *βραδύνειν*, quod forſan inſolentius. Falſus autem, & multum falſus qui *tarditatem* & *ſuſpectans* volebat. *Suſpectum* hîc pro *ſuſpicientem* vel *ſuſpicacem* poſuit, ut 2. pro *flens*, *fleta*. Virgilius.

——*Pictis conſpectus in armis.* ubi Servius: *Conſpicuus, vel conſpicabilis.* Sic in Gloſs. *Perſpectus:* (id eſt, *perſpicax,*) ἐνωρατόρος. Donatus ad 5.1. Hecyræ. *Suſpectas eſſe, ambiguum eſt: nunc partem ejus manifeſtā videmus.* Ammian. lib. 16. *Suſpectior de obſcuris, nec referre gradum, nec ulterius ire tentavit.* Scholiaſtes vetus Horatij ad Carm. 3. de vita regia. *Quia ſemper inſidiarum metu ſuſpecta ſit.* His adde quæ ex Gloſsarijs, Euripide, Tertulliano, adnotavit ad Catonis diſticha Joſ. Scaliger. E converſo vox *ſuſpicioſus*, ſono activa, non ſolum activum ſenſum ſed & paſsivum recipit. id eſt, non *ſuſpicantem* tantum, ſed & *ſuſpectum* ſignificat. vide 9. 12. A: Gellium.

Repentino malo perturbatus] Lib. 10. *Repentino malo perturbatus adoleſcens, &c.*

Ad inopiam conſilij redactus.] Ob mali improviſum ſuperventum. vide ſupra ad ipſum libri iſtius initium adnotata.

Quin clavem &c:] Id eſt, *quo minus,* vide 17. 13. A: Gellium.

Pedibus intectis] Ut ſolent feſtinantes. Theocrit. 25.

Ἄνστα, μηδὲ πόδεσσι πεοῖς ὑπὸ σάνδαλα θείης.

Horatius ubi ſupra.

Diſcincta tunica fugiendum eſt, & pede nudo.

Recipit &c: fidem Deûm boantem Dominum] Ariſtænetus 1. 5. de zelotypo. Ἧκεν εὐθὺς, καὶ εἰσεπεπήδηκεν ἔνδον, κεκραγὼς ἅμα, καὶ πνέων θυμοῦ. *Boantem*, vociferantem. Gloſſ: Βοῶ: *vociferor.* Ennius apud Varronem:

— *Clamore boantes.* Vetuſtæ editt: *fidem Domini boantem Dominū.* unde Beroaldus, *fidem Dominicam, &c.* id eſt, *Dominis debitam fidem:* quod non video cur laude proſequar: cum ſæpius hoc in ſcripto *Deûm fides* occurrat.

Pro limine liberato.] Vide 11. 3. A. Gellium.

Soleas &c: quibus indutus &c] Oxon: *inductus.*

Suſpectuſq; &c: quæ geſta ſunt.] Oxon: *ſuſceptiſque:* ſcribe cum alijs Mss: *ſuſpectiſque.*

Non uxori, nec ulli familiarium &c] Melius Fuxenſis Cod: *non ulli famil:*

Forum

Forum verſus detrahi.] Oxon: *abtrahi*. Bertin: *attrahi*. vide ad Act: Apoſt: cap. 8. pag. 65. adnotata.

Tacitos ſecum mugitus iterans] Servius ad Æn. 12. *Apparet, mugitus & dolentium & iraſcentium eſſe*. Seneca 1. 1. de notis Iræ. *Spiritus coactus ac ſtridens, &c. gemitus, mugituſque*. et 2. 35. *Talem nobis iram figuremus: flammâ lumina ardentia, ſibilo, mugituq; , &c: perſtrepentem*. De dolentium mœſtorumq; mugitibus ſupra pag: 420. 17. notavimus.

Rapidum dirigit greſſum.] Lib. 6. *Citatum dirigit gradum*. Suidas. Θολερῶς προβαίνεις: ἐπὶ τῶν τεταραγμένως προϊόντων, καὶ μὴ καθεστηκυῖαν τὴν πορείαν ἐχόντων.

Per plateam dum Barbarus vultu turgido ſubductiſque ſupercilijs incedit iratus.] *Subductis ſupercilijs incedere* iratorum eſt, & ſuperbientium. Ariſtoph: Equit. —— Τὰ μέτωπ' ἀνέσπασε. ubi Scholia: Τοῦτο ὀργῆς δεῖγμα. In iiſdem ad Aves ſcholijs. Τὰς ὀφρῦς αἴρειν ἔθος τοῖς ὀργιζομένοις. Pollux 2. 4. Τὰς ὀφρῦς αἴρων, ὑπερήφανος. Hieronymus ad Paulinum. *Subducto ſupercilio grandia verba trutinantes*. Hinc *ſubducti ſupercilij carptores*, Nævio apud Gellium. Plinius 11. 37. de *ſupercilijs* agens. *Hac maximè indicant faſtus, ſuperbia alibi conceptaculum, heic ſedem habet: in corde naſcitur, huc ſubit, heic pendet*. Suetonius de Tiberio. *Incedebat cervice rigida & obſtipa, adducto fere vultu*. quo loco notemus etiam *incedebat*, quod de Barbaro noſtro non temere prolatum. Claudianus in Eutropium.

Mentitoq; ferox incedit Barbara greſſu.

Interpres vetus 1. Samuel. 17. 41. *Ibat autem Philiſtaus incedens*. Servivs ad Æneid: 1. *Incedere, eſt cum dignitate ambulare*. adde quæ ſtatim ex Tacito apponemus. Et benè heic de homine faſtuoſo, *per plateas incedit*. Heſychius. Σύβαρις διὰ πλατείας: παρασημειώδης, ἐπὶ τῶν σοβαρῶς πορευομένων. vide & Suidæ Collectanea. Optimè autem *ſubductis ſupercilijs* iſte Barbarus inſignitus. Cyrillus Alexandrinus (in *de recta fide*) de Rabſace Aſſyriorum Duce. Ἀπονοίαις βαρβαρικαῖς οὐ μετρίως καλωφρυωμένος. *Vultu turgido* hîc, ut in vetere Onomaſtico, *Turgidus*: ὑπέρογκος. at Cod: Bertin: *turbido*, quod ſincerius puto. ſupra fine 5. *Viſamque eam viſu tumido*, qua-

quaſivere &c: ſcribo, *viſu turbido*. Æn: 10. de Mezentio: *Turbidus ingreditur campo*. ibidem de Turno: —— *Spem turbidus hauſit inanem*. ubi Servius: *Tumens, elatus arrogantia*. et de Eodem 11.
—— *Venulo ſe turbidus infert*. Servius: *Terribilis*. De eodem iterum 12. —— *Ita turbidus infit*. Servius. *Plenus terroris & perturbationis*. ſic, *turbidum inceſſum* Tacitus, de Piſone. *Civitatem Athenienſium turbido inceſſu exterritam, oratione ſæva increpuit*. Annal. 2.

Deprehenſus] *Prehenſus* Oxon: Ms. & liber Beroaldi.

Stewech. Conſcientia tamen peſsima permixtus lacrymis uberibus.] Non accedo poſt vocem *permixtus* interpungenti. lacrymabat nequam iſte, etſi minimè coram deprehenſus, ex ſola malæ conſcientiæ contemplatione. ſupra lib. 3. *At ego tunc temporis nil amplius quàm flere poteram, non tam mehercule truculentam accuſationem metuens, quam meam miſeram conſcientiam*. multoque minus approbo quod *pervictus* mavult. *Permixtus lacrymis*; ut & infra heic, *mœrore permixtus*. et 11. *Pavore & gaudio &c: permixtus*. id eſt, *repletus*. ſic, *mœnia lamentis permiſcere*, lib. 25. Ammianus Marcellinus. *conſcientiam delicto miſcere*, Scriptor de bono Pudicitiæ in Cypriani operibus. et, *terram ſtercore mixtam* 1. 34. Palladius. quo loco (quod nonnulli volunt) nec *iutam*, nec *veſtitam* legendum.

Inefficacem commovet miſerationem.] Scribo, *commovens m.*

Opportunè Phileſieterus occurrens] Fallaciæ ſimilem contextum 1. 5. apud Ariſtænetum vide.

Pugniſque malas ejus clementer obtundens.] Ita & Oxon: Lipſij Ms. *inclementer*, ut & nos legendum coniecimus. ſupra lib. 3. *Arreptam inclementer increpat*.

At te nequiſsimum & periurum caput &c. cuncta cœli Numina &c.] Eumenes apud Juſtinum lib. 14. *At vos, devota capita, reſpiciant Dij periuriorum vindices*. Terentius Andr. *Ridiculum caput*. Donatus: *Pro toto homine*. Suidas: Μιαρὰ κεφαλὴ, ὥσπερ, φίλη κεφαλή: ἐκ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέρους τὸν ἄνδρα δηλοῖ.

Cœli

Cœli Numina, quæ deierando temere devotâſti.] Scribe cum Lipſij & Oxon: Ms. *devoráſti. Devorare numina*, eſt quod ſupra hîc, *Numina ſpernere & calcare.* ſic 2. & jam alibi hoc ipſo libro, *pudorem ſuum devorare.* Beroaldns heic ſuam operam luſit.

Peſsimum peſsimè perdant.] Κακοὺς κακῶς ἀπολ: *&c.* Matth. 21. 41. Apud Græcos hac forma loquendi nihil tritius.

Dignus qui & iſta vincula conteras] Supra lib. 1. *Dignus es extrema ſuſtinere.* ubi notata p. 24. confer. *Conterere vincula*, eſt, quod *redigere in ſplendorem compedes*, Plautus Aulularia vocat.

Carceris tenebras] Sic, *carceris tenebrarumque ſecretum*, Declam. 6. Quintilianus. et, σκολιᾶς κρυπτὸν, Euripides Bacchis.

Inductus] Deceptus. Infra lib. 10. *Inductos ſervuli mendacio.* Ibid. *Sic inductus, pecuniam ſignavit.* & in Apologet. *Falſa ſpe inductus.* Gloſſ: *Inductus:* δελεασθείς, *&c:*

Immò ſublatus] Melius Ms. Lipſij, *immò vero ſ.* ſupra lib. 1. *Inanimis, &c: immò verò ſemimortuus.* Gloſſ. *Immò vero:* ἀλλὰ μὴν. Rectè faciebat etiam qui heic *os ſublitus* reponebat. etiam *ſublitus* Oxon: legit. Stewech:

Ignovit ex animo] Sic ſupra 3. *Ex animo delictum remittere.* Donatus ad 5. 7. Adelph: *Ex animo: tota mente, non perfunctoriè.* Modius, *Ignovit exanimo.* nempe, ſervo illi timore exanimi: haud rectè collineatâ conjecturâ. Pag: 192.

Beatam illam! &c: At ego miſella &c:] Supra hîc de alia hujus notæ fœmina. *Ego miſera &c: laniſicio nervos meos contorqueo, &c: quanto me fælicior Daphne vicina! &c:*

Et cœcam illius ſcabioſi aſini faciem, &c.] Sic in excuſis pleriſque, quin & vetuſtioribus. cumq; ſæpius hîc de velato capite ſuo ſit queſtus, cui facile non hæc lectio placeat? complures tamen Mss: (inter quos Oxonienſis) *& ecce illius*, magno conſenſu legunt. Id ſi germanum, putârim faſtidienter dictum. Lib. 6. ad Pſychen Venus. *Et ecce nobis turgidi ventris ſui lenocinio miſerationem commovet.*

Amatorem illum alacrem vadimonio ſiſtam.] Plaut.

Vbi

Vbi tu es qui me convadatus Veneris vadimonij? &c.
Ecce me ſiſto, &c. —— Infra lib. 10. *Promiſſa libidinis flagitat vadimonium*. Seneca, vel apud Senecam Cicero, μιμηλικῶς Epiſt. 97. *Illius tibi noctem promitto, nec differo: intra comperendinationem fides promiſſi mei ſtabit*. figurâ, ut & hoc loco, à re forenſi ſumpta.

Cubiculo faceſsit.] Eodem lib. 10. *Clauſis cubiculi foribus, faceſſunt*.

Pudica uxor ſtatim cœnas Saliares comparat.] Juvenalis. —— *Mœchis foliata parantur,*
His emitur quicquid graciles huc mittitis Indi.

Vina pretioſa defecat.] Tertullianus in de Pœnitentia. *Conquirito altilium enormem ſaginam, defæcato vini ſenectutem*. Onomaſt: vetus. *Defæco:* ἀποτρυγῶ. vide Colvium & Beroaldum.

Tucetis.] Vide ſupra pag. 79. 17. dicta.

Menſa largiter inſtructa.] Supra lib: 4. *Menſas dapibus largiter inſtructas.* Catullus.
Largè multiplici conſtructa ſunt dape menſa.

Ut Dei cuiuſdam, ſic expectatur adventus adulteri.] *Adventus propriè exſpectatorum neceſſariorumq; dicitur*. Donatus ad 2. 2. Eunuch: *Vt Deus exſpectari* proverbiale eſt. Euſtathius Ἐρωτ. 1. Δέχομαι παρ' αὐτῆς (πόλεως) οὐκ ὡς κῆρυξ, ἀλλ' ὡς θεός. ſimile apud Paulum ad Galatas, ὡς Χριστὸν δέχεσθε. Eunapius de Juliano Priſcum & Chryſanthium accerſente. Καθάπερ θεοὺς ἱκετεύων ἐλθεῖν καὶ συνεῖναι.

Maritus foris apud naccam proximum cœnitabat.] In Sticho Plautina.
—— *Apud fratrem cœno in proximo.*
Membranæ Oxon: & Fuxenſes *vaccam: naccam* ſcribendum autem apparet ex his Feſti. *Nacca, fullones ſunt, &c. quod nauci ſint, & nullius pretij*. apud fullonem autem hoc loco cœnatum fuiſſe ex ſequentibus clarum.

Adhærens lateri] Ovidius,
———— *Lateri ſpatiantis adhæſi*.
vide ſupra pag. 67. 32. dicta.

Adulter adventat.] Phædrus.
———— *Ventitare adulterum,*

Stupro-

Stuproq́; turpi pollui famam domus.

Adhuc lubrico genarum ſplendore conſpicuus.] Ἀγένειος ἀκριβῶς, οὐδ' ἐπ' ὀλίγον τὴν παρειὰν χνοῶν: ut de Baccho Lucianus. *Genarum ſplendorem*, ut ſupra lib. 7. *Cum mihi etiam tunc depiles genæ levi pueritiâ ſplendicarent.*

Adhuc adulteros ipſe delectans.] Petronius. *At ille non indelectatus nequitia mea, &c:*

Ut primum &c. inchoatum guſtum extremis labijs contingebat.] Lib. 2. *Necdū ſatis extremis labijs ſummum aquæ rorem attigerat, &c:* Pro *guſtum* malim *guſtulū* legi. Infra hîc. *Cogitas, ut video, guſtulum præparare nobis.* ſupra lib. 2. *Dulcem & amarum guſtulum carpis.*

Diras devotiones in eum deprecata.] Ita, *compoſitas & meditatas diras imprecari*, Tacitus Annal. 6. at Noſter non *imprecari*, ſed *deprecari*. quod quā electè, quam eruditè prolatum, diſce ex 6. 16. Gellij. E converſo heic paulo infra, *ſalutem imprecari* dixit.

Et crurifragiū obominata.] Salvian: 3. de Gubernat. *Quicquid non poſſumus imbecilli, optamus irati: & in omni animorum indignantium motu votis malis pro armis utimur.* Lipſius *adominata* mavult.

Exangui formidine trepidantem &c:] Servius ad Pag: 2. Æneid: *Ideo timentes palleſcunt, quia ante exangues* 193. *fiunt.*

Quo frumenta confuſa purgari conſueverant] Malè à quibuſdam abeſt τὸ *confuſa*. Supra 6. *Accepto frumento, & hordeo, & papavere, &c: confuſiſq́; in unum grumulum.* ubi & vide ex Philone adducta.

Contubernalis artiſsimi] Lib. 10. *Artiſsimo, multumque ſibi dilecto contubernali.*

Hem! qualis (Dij boni!) matrona! quam fida, &c: turpiſsimo ſe dedecore fœdavit!] *Hem, interjectio eſt res novas & inopinatas audientis.* Donatus ad 4. 4. Adelph; *Quam fidà! eſt, quam fida habita!* Ovidius.

——— Matronaq́; rara pudica eſt.

Juvenal. *—— Auratam Junoni cæde juvencam,*
Si tibi contigerit capitis matrona pudici.

Fida heic, ut in vetere Epigrammate.

——— Vulgi neſcia, fida viro.

Nefarium & extremũ facinus &c: tolerare nequiens, ſuga me proripui.] Supra. *Exhorruit Myrmex inauditum facinus, & occluſis auribus, aufugit protinus.*

Juro ego per iſtam ſanctã Cererem &c.] Gloſſarium. *Eccer*: κατὰ τῆς Δήμητρος. Meurs. in *Exerc: Crit:* emendavit *Ecer.* melius *eccere* Vulcanius. Feſtus Pompeius. *Eccere jusjurandum eſt: ac ſi dicatur, per Cererem.*

Me nunc etiam meis oculis de tali muliere minus credere.] Plinius in Panægyr. *Stupeo P. Conſcripti, necdum ſatis aut oculis meis aut auribus credo.* Tibullus 1, 2.

Ille nihil poterit de nobis credere quidquam:
Non ſibi, ſi in molli viderit eſſe ſinu.

Philo in de Moſis vita. Ὥστε τοὺς ἰδόντας ἀπιστεῖν.

His inſtincta verbis mariti, audaciſsima uxor, noſcendæ rei cupiens, non ceſſat obtundere, &c:] Ingenij muliebris ſpecimen. Gellius 1. 23. *Mulier fit audiendi cupidior: ſecretum rei, & ſilentium pueri, animum ejus ad inquirendum everberat: quærit itaq; compreſſius violentiuſque.* Quo loco pro *everberat*, puto *evibrat* ſcribendum. *Evibrare alicuius animum*, eſt, acuere, excitare, incendere. Idem Gellius 1. 11. *Neque etiam ut excitarentur atq; evibrarentur animi.* Ammianus (imitator ejus ſtudioſiſsimus) lib: 14. *Adverſando jurgandoque cum parum congrueret, eum ad rabiem potius evibrabat. Everberari* autem, eſt *aurium.* Ammianus eodem libro. *Cum hæc taliaq; ſollicitas ejus aures everberarent.* Sidonius 7. 9. in Concione. *Aures ilicò meas incondito tumultu circumſtrepitas, ignobilium pumilionum murmur everberat.* De voce *inſtingui*, ſupra 451. 25. dixi.

Totam prorſus à principio promeret fabulam.] Terent. 1, 1. Andr.

—— Rem omnem à principio audies.

Virgil: *Imò age, & à prima dic hoſpes origine nobis.*

Nec deſtitit, donec &c:] Hæc cum ſequentibus uſque ad *infortunium* à Ms: Lipſij, & Oxon: abſunt.

Sic ignarus ſuorum, domus alienæ percenſet infortunium.] Tacitus Annal: 11. de Claudio ſalacis Meſſalinæ marito. *Matrimonij ſui ignarus, & munia Cenſoria uſurpans.* Apud Achillem Tatium lib. 2. ille.

Σὺ μὲν

Σὺ μὲν ἐν Βυζαντίῳ πολεμεῖς ὑπὲρ ἀλλοτρίων γάμων, ἐν Τύρῳ δὲ καταπεπολέμησαι: καὶ τὸ θυγατέρος σου τις τοὺς γάμους ἐσύλησεν. quibus adde quæ ex Græco epigramm. adduxit Scopp.

Servati pudoris &c: fœmina] Contrarius apud Firmicũ *nundinatus pudor.* et 6.30. apud eundẽ *pudor proſtitutus.*

Secundo rumore glorioſa] *Μαρτυρουμένη.* vide quæ ad Act. Apoſt. pag. 47. & 93. notata. Heſychius. *Εὐφημουμένη: ἐπιφημιζομένη. A malis rumoribus tuta erat*, ut ad Uxorem 1. Tertullianus locutus. *Obſcæni rumoris nullam in ſe fabulam dedit.* ut 2. contra Jovinianum Hieronymus. Æneid: 8. —— *Rumore ſecundo.* Servius; *Bona fama.* Apud Terentium 1.3. Phorm:

Quod habes &c: uxorem ſine mala fama.

Scriptor Judithæ. 8.8. *Οὐκ ἦν ὃς ἐπήνεγκεν ἐπ' αὐτὴν ῥῆμα πονηρόν.* Apud Suidam in *Διαῤῥεῖν. Οὗ διαῤῥεῖ πολὺ καὶ κλεινὸν ὄνομα τ' ἀντὶ τοῦ, εὐφημίᾳ γεραίρεται.* id eſt, *ſecundo rumore glorioſus.* Sic, *honeſtum, & rumore ſecundo*, Noſter in de Philoſophia libro. Senſu contrario apud Horatium, *rumore malo flagrare.* et Ovidium.

Caſta quidem, ſed non eſt credita, rumor iniquus
Læſerat. ——— Faſt: 4. His adde quæ & Brantio notata.

Furtivos amplexus obiret.] Sic ſupra 8. *Coitus clandeſtinos obire. Furtivos amplexus*, ut eod: 8. lib. *Furtivos concubitus. Furto gaudet amans* —— Claudianus dixit. Statius Achill:

—— *Denſa noctis gaviſus in umbra*
Tempeſtiva ſuis torpere ſilentia furtis.

Georg: 4. —— *Martiſq; dolos & dulcia furta.* Servius. *Adulterium.*

Miſcebatur in Venerem.] Heſychius. *Μίξις, κοίτη, συνουσία.* Gloſſ. *Μίξις ἀνδρὸς καὶ γυναικός: coitus.* Juvenal: — *Tua nunc Migale* — Scholiaſtes. *Nomen mulieris, ex ipſa coitione.* Idem ad Sat. 2. de Iſtro. *Omne patrimonium ſuum vivus donavit uxori, &c: ut ſimul dormiret is qui & illum corrumperet, & illi miſceretur.* Sic, *laſcivias amatorias miſcere*, lib. 6. Arnobius. In narratione de Suſanna, com: 38. *Et vidimus eos pariter commiſceri.*

Eundem illum ſubiectum contegit viminea cavea] Vide ſupra hîc pag: . notata.

In rectum aggregata cumulum.] Oxon: *aggerata*: vide pag: 110. 12. dicta.

Suffuſa] Ex Plinij à Beroaldo adducto loco *ſuffitas* legendum. Gloſſ: Θυμιάω: *ſuffio*, &c.

Menſam nobiſcum &c: participabat.] Vide ſupra pag: 11. 6. allata.

Pag: 194. Interdum acerrimo graviq; odore ſulphuris juvenis ineſcatus atq; obnubilatus, intercluſo ſpiritu diffluebat] Ammianus Marcellinus. *Fumus anguſtius penetrans, ideque ſpiſsior, quoſdam obſtructis vitalibus necavit. Intercluſo ſpiritu*, ut apud eundem lib: 26. *Vitam laqueo ſpiritu intercluſo profudit.* Curtius lib: 3. *Intercluſus ſpiritus arcte meabat.* Hegeſippus 5. 24. *Intercluſis faucium meatibus ſtrangulabantur.* Tacitus Annal. 6. de Tiberio. *Intercluſa anima, mortalitatem creditus eſt expleviſſe.* Livius lib: 22. *Obruenteſq; ora ſubiecta, ſuper humo iniecta, intercluſiſſe ſpiritum apparebat.* quod Quintiliano Declam. 9. et Senecæ Controverſ. 7. 1. *ſpiritum intercipere.* De *mentis obnubilatione*, vel *nubilo* pag. 124. ad Apologiam dixi. Pro *interdum* autem, malè *interim* repoſuit Beroaldus, cum idem valeat *interdum*, & ſæpè in his libris, & apud Arnobium. E converſo, nonnunquam *interim* pro *interdum* occurrit. Quintilianus Declam: 248. *Neque enim continuò homo occiſus ad crimen & damnationem pertinet: cum hoc interim legibus facere liceat.* Idem Inſtit. Orat. 5. 7. *Illud Fortuna interim præſtat, ut aliquid quod inter ſe parum conſentiat, à teſte dicatur: interim (quod ſæpè evenit) ut teſtis teſti diverſa dicat.* In Tragœdijs Senecæ.

——— *Interim ſcelus eſt fides.*

Quod res erat, tandem ſuſpicatur.] Ammianus lib. 31. *Id quod cogitatum eſt, ſuſpicatus.* ſupra heic. *Suſpectis è re nata quæ geſta ſunt.*

Et impulſa menſa, remotaq; cavea, producit hominem &c.] Ita ſorex iſte indicio eſt detectus ſternutationis ſuæ. Petronius. *Collectione ſpiritus plenius, ter continuò ita ſternutavit, ut grabatum concuteret. ad quem motum Eumolpus converſus, ſalvere Gytona iubet: remota etiam culcita videt Vlyſſem, cui vel eſuriens Cyclops potuiſſet parcere.*

Reſtan-

Reflantem] Ita & Oxon: vulg. *efflantem*.

Inflammatuſq; indignatione &c:] Caſsiodorus cap. 15. de Anima. *Indignatione nimia flammatus.* fortaſſe, ex Apuleij hoc loco, *inflammatus* legendum. hoc ſenſu hæc Gloſſarij accipio. *Inflammatus*: ἐμπεπυρισμένος.

Inflammatuſq; indignatione contumeliæ, gladium flagitans, &c.] Ovidius.

——Nec capiunt incluſas pectora flammas,
Iamq; moras malè fert.—— Cyprianus Epiſt: 62. *Si ſuperveniens maritus ſponſam ſuam jacentem cum altero videat, nonne indignatur, & fremit? & per zeli livorem fortaſſis & gladium in manum ſumit?* Lucilius.

————Nec longiu' quidquam
Nobis, quam dextra gladium dum accommodet alter:
Vſque adeo ſtudio atque odio illius efferor ira.

Ni reſpecto communi periculo.] Supra heic. *Ni reſpecto ſubiti periculi turbine.*

Adſeverans, brevi abſq; noxa noſtri, ſuapte inimicum ejus violentia ſulphuris periturum.] Petronius. *Genua ego perſeverantis amplector, ne morientes velles occidere.* Salvianus 2. de Avaritia: *Nulli ſunt tam feri, tam inhumani, qui non deſperatos iam atque morientes adverſarios ſuos perſequi deſinant.* Phædrus de panthera in foveam delapſa.

————Alij fuſtes congerunt,
Alij onerant ſaxis: quidam contra miſeriti,
(Peritura quippe, quamvis nemo læderet.)
Miſere panem.———— Apud Plautum ille.
————Eho Pſeudole, i, gladium affer.
Quid opus gladio? Quî hunc occidam atq; me.
Quin tu te occîdis potius? nam hunc fames jam occiderit.

Dio Caſsius lib. 59. de Caligula. Τοῦτον (Senecam) ἀποθανεῖν κελεύσας, ἀφῆκε, γυναικί τινι ὧν ἐχρῆτο πιστεύσας, ὅτι φθόη τε ἔχοιτο κακῶς, καὶ οὐκ εἰς μακρὰν τελευτήσοι.

Quippe jam ſemivivum illum, &c:] Omninò *quippini* legendum videtur: ſic infra hîc. *Apponebat ei mulier, quamvis invita: quippini? deſtinatam alij.* et alibi apud Scriptorem iſtum.

Suaſi ac denique perſuaſi] Seneca Epiſt: 71. *Suadeo mihi adhuc iſta quæ laudo, nondum perſuadeo.* vide Bu-

Budæum ad l. 1. ff. *de ſervo corrupto*, & quæ nos olim pag: 197. ad Apologiam.

Secederet paululum, atque ultra limen tabernæ ad quampiam tantiſper familiarem ſibi mulierem, quoad &c:] Hiantem heic orationem vel myops agnoverit. τὸ *atque* abeſt ab Oxon: & ſic facile ſanatur locus. Addendo, non detrahendo, medelam ego certiorem adhibeo. Scribo, *Secederet paululum ultra limen tabernæ, atq; ad quempiam tantiſper familiarem ſibi mulierẽ diverteret, quoad &c:* et hoc non turbidæ & ambiguæ, ſed puræ liquentiſq; fidei. Infra heic. *Ad quampiam ſibi divertit familiarem, &c:* Et lib: 4. *Ad notos* (ſic enim, non *apud notos*, ſcribendũ monuimus) *& familiares latronibus ſenes divertimus.* In Oxon: & Colvij libro *ſuccederet:* quod non approbo tamẽ. vide ſtatim ex Egeſippo adducenda. *Tantiſper* hîc, ut in Gloſsis: ἐπὶ τοῦ παρόντος. et ibid: Ἄχρι τοσούτου: *tantiſper.* nec tam ad vocem ſequentẽ, quam ad τὸ *diverteret* applicandũ. Apud Terent. 3. 3. Heautont.

—*Concedas hinc aliquò ab eorum ore aliquantiſper.*

Iratum breviter vites, —— Publius Syrus dixit.

Quoad ſpatio fervens mariti ſedaretur animus.] Seneca 3. 39. de Ira. *Primam iram non audebimus oratione mulcere, ſurda eſt & amens: dabimus illi ſpatium.* Supra heic lib. 6. *Inter iſtam ſpicarum congeriem patere &c: deliteſcam, quoad tanta Deæ ſæviens ira ſpatio mitigetur.* Ita enim ille locus legendus. Hegeſipp. de Excid. Hieroſol. 1. 43. *Nullum ſibi aliud remediũ, niſi ut longius aliquo ſecederet, quò tantæ beſtiæ furori vel fuga eximerentur.* Eſaiæ 26. 20. *Abſcondere modicũ ad momentum, donec pertranſeat indignatio.* Rebecca ad Jacobum Geneſ: 27. 43. Ἀναστὰς ἀπόδραθι εἰς τὴν Μεσοποταμίαν πρὸς Λάβαν τὸν ἀδελφόν σου εἰς Χαρρὰν, καὶ οἴκησον μετ' αὐτοῦ ἡμέρας τινὰς, ἕως τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ ἀδελφοῦ σου ἀπὸ σοῦ. Achilles Tatius lib. 6. Ἔδοξεν οὖν τῇ Μελίτῃ τὸ νῦν ἀναχωρεῖν: ὅταν γὰρ ἐν καλῷ θῇ τὰ πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ γένηται τὰ τῆς ὀργῆς ἐν γαλήνῃ, τότε μεῖναι. vide l. 27. §. 4. ff: de ædilit: edict. Apud Petronium eſt, *iram prudenti abſentia exſtinguere.* Apud Theophylactum ad Joh: 10. ὑποχωρεῖν, τῷ θυμῷ ἐνδιδόναι, καὶ διὰ τῆς ἀπουσίας τὸ τοῦ θυμοῦ πάθος λῆξαι παρασκευάζειν. De *Tempore* Ovidius loquens,

Hoc

Hoc etiam ſævas paulatim mitigat iras.

De eodem Philo in de Joſepho. Ἰσχυρὸς καὶ πένθος ἀντλεῖν, καὶ θυμὸν σβέσαι. Auguſtinus Confeſſ. 4. 8. *Non vacant tempora, nec otioſè volvuntur per ſenſus noſtros: faciunt in animo mira opera.*

Qui tanto calore tantaq; rabie perculſus, non eram dubius alioquin etiam de ſe ſuaq; conjuge triſtius profecto cogitaret aliud.] Joſephus Antiquit. 18. 10. de Caio Imper. Περιοργὴς ὤν, φανερὸς ἦν ἐργασόμενός τι δεινὸν αὐτοῖς. Mss. Florent. & Bertin: *Non erat dubius.* Oxon: *Non erat dubium.* Caſaub: ad oram libri ſui. *Non eram dubius*, & poſt, *quin aliquid &c. Triſtius aliquid:* εὐφημισμὸς, pro, *morte violenta.* τὸ *aliud* nulli uſui eſt niſi ad ſenſum implicandum.

Contubernalis epularum tædio fatigatus &c.] Gloſſarium. *Tædet me hujus hominis:* σικχαίνομαι τούτου ἀνθρώπου. *Fatigatus*, metaphora ab ijs ſumpta qui onere laborant. Sirachides 21. 19. Ἐξήγησις μωροῦ ὡς ἐν ὁδῷ φορτίον. Petronius. *Itaque tædio fatigatus, rogo inquam, &c.* Gellius 1. 2. *Iamque omnes finem cuperent, verbiſq; ejus fatigati pertæduiſſent.*

Quæ ſuo pudore poſtpoſito, torique genialis calcato fœdere.] Oxon. *Quæ ſ. pudore toriq; &c:* Ita, *calcare pudorem* heic, erit quod ſupra 2. *pudorem devorare.* at non facile vulgatum reijcio. Arnobius lib. 5. *Poſtpoſitis pudoris & verecundiæ frenis.*

Larem mariti lupanari maculaſſet infamia.] Sic, Pag:
commaculare torum, Iſidorus Orig. 5. 26. dixit. item 195.
Plinius jam ſtatim adducendus. Contra Hebr. 13. 4. ἀμίαντος κοίτη. ubi Latinus, *immaculatus torus.*

Jamque perdita nuptæ dignitate, proſtitutæ ſibi notam adſciverat.] Lege *nomen*, ex Mss. Florent. & Bert: & edito Vicentiæ libro. Sic Rom. 7. 3. μοιχαλὶς χρηματίζειν. Luc. 15. 19. prodigus ille, nequitiæ ſuæ & luxuriæ conſcius. Οὐκ ἔτι ἄξιος εἰμὶ κληθῆναι υἱός σου, ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. Et nota heic, *dignitatem nuptæ.* Plinius lib. 6. Epiſt. 30. de Gallita adulterij rea. *Et ſuam, & mariti dignitatem Centurionis amore maculaverat.* hinc 19. 25. apud Iſidorum, *maritalis dignitas.* Scriptor ad Hebræos, ubi ſupra: ὁ γάμος τίμιος.

Proſtitutæ &c.] Gloſſæ. Ἑταίρα: *proſtituta, meretrix.* Ibidem. Προεστῶσα ἐπὶ πορνείᾳ: *proſtituta.* et, Προΐσταμαι ἐπὶ πόρνης: *proſto.* Firmicus 5. 26. *Proſtituto pudore publicas meretrices.* et cap. 25. *Paſſivis libidinum cupiditatibus proſtituta.* Iterum 6. 30. *In publicis meritorijs proſtituta.*

Exuri] Oxon: *aduri.*

Temporius quieti decederet.] Sic, *temporius diſcumbere*, Donatus in Terentij vita. Gloſſæ. Ἐνωρότερον: *temporius.* vide quæ in *de Vitijs ſermonis* pag. 168. Vir ſummus I. G. Voſsius, communi eruditorum damno dum hæc ſcriberem mortalitati ereptus.

Utpote intercepta cœna &c.] Scripſerim, *Vtpote qui &c:*

Profugerat prorſus jejunus.] Horatius.

—— Quem nos ſic fugimus ulti,
Vt nihil omninò guſtaremus.——

Menſam poni comiter poſtulabat] Hæc lectio (quam & probat Colvius) eſt Beroaldi. ſanè infra heic lib. 10. & in Floridis Noſter *menſam ponere* dixit. Græci etiam eadem facie τράπεζαν παραθεῖναι. vide quæ ad Act: 16. 34. adnotavimus, & quæ ad eundem locum vir maximus H: Grotius. Mss. autem & veteres editiones legunt, *menſam potius, &c.* quod, ſenſum adeo commodum efficiens, cur de ſuo depellendum?

Mihi penitus carpebantur præcordia &c.] Vide quæ ad Act: 17. 16. allata. Hegeſippus 1. 17. *Coquebantur ægra præcordia.* Perſius, ad hunc aſinum noſtrum perappoſitè.

Findor, ut Arcadiæ pecuaria rudere credas.

Mecumq; ſedulò deliberabam, ſi quo modo poſſem, detectis ac revelatis fraudibus &c:]

Omnia narraſſet, ſed & os, & lingua volenti
Dicere, non aderat: nec quo loqueretur habebat.

Si quomodo, ut ſupra 7. *Quod ſi quo modo cæteri latrones perſenſerint, &c:* ubi otioſè reponebat Stewechius, *quoquomodo:* eſt enim utrumq; in uſu, at illud rarius. Gloſſæ. Εἴλῃ τρόπῳ: *ſi quomodo.* Item: Εἴ πως: *ſi quomodo, &c.* Virgilius 6. Eclog: *Si qua &c.* ubi Servius. *Pro, ſi: vel, ſi quomodo.* Sic Philipp. 3. 11. εἴ πως: ubi Latinus, *ſi quomodo.* Senex

Senex claudus, cui noſtra tutela permiſſa fuerat, &c:] Lib. 4. *Anum ſenio curvatam, cui &c: tutela tot numero juvenum commiſſa videbatur.* De *claudis agaſonibus* ſupra 312.18. dixi.

Univerſa nos jumenta, id hora jam poſtulante, ad lacum proximum bibendi cauſa gregatim prominabat.] Suetonius Galba. *Cum de proprietate jumenti quæreretur, levibus utrinq; argumentis & teſtibus, ideoque difficili conjectura veritatis: ita decrevit, ut ad lacum ubi adaquari ſolebat, duceretur capite obvoluto, &c:* Varro lib. 4. de Ling. Lat. *Lacus, lacuna magna, ubi aqua contineri poteſt.* ubi forſan, *lacuna non magna* legendum. Gloſſarium. Τόπος ἐν ᾧ ὀλίγον ὕδωρ συνίσαται: *lacus, ſtagnum. Lacum proximum*, intellige, portæ oppidi illius contiguum lacum. Terentius 4. 2. Adelph:

— Priusquam ad portam venias, apud ipſum lacum
Eſt piſtrilla. —— Donatus. *Credibiliter lacum addidit, nam Varro docet ſemper lacum portis additum: ſcilicet ob uſum jumentorum exeuntium & introëuntium.* Et nota, *hora poſtulante.* Artemidorus 3. 67. Πάντα πρὸς τὰς ὥρας ἀποβλέποντες ἄνθρωποι, ποιοῦσι. *Gregatim prominare* heic, ut ſupra lib. 7. *Gregatim pecua comminantes.*

Opportuniſsimam mihi vindictæ ſubminiſtravit occaſionem.] Apud Petronium ille. *Ego autem nactus occaſionem vindictæ, &c.* Rom: & Vicent: editt: rectius *optatiſſimam.* vide ſupra 77. 20. dicta.

Obſervatos extremos digitos adulteri, qui per anguſtias cavi tegminis prominebant.] Suetonius de Claudio poſt aulæa latente. *Iacentem, diſcurrens forte gregarius miles, animadverſis pedibus &c: agnovit.*

Ad ſummam minutiem contero.] Seneca de granis Epiſt: 90. *Sæpius reteruntur, donec ad minutiem &c: redigantur.*

Sublato flebili clamore] Lib. 8. *Fletu cum clamore ſublato.* Phædrus. —— *Flebiles gemitus ciens.* Scriptor ad Hebræos 11. Κραυγῆς μετὰ δακρύων.

Repulſoque & abiecto alveo.] Oxon. *Repulſoque obiecto alveo.*

Exangui pallore trepidantem puerum.]

Metam. 6. *—— Pallentem, trepidumque, & dira timentem.*

—— Trementem,

Metam. 13. *Pallentemq; metu, ac trepidantem morte futura.*

Exangui pallore, ut apud Euripid: — αἷμα δ' οὐκ ἐνὸν χροΐ. Supra lib: 1. *buxeum pallorem* dixit.

Pag: 196. Nihil triſte de me tibi fili metuas: non ſum Barbarus] Heliodorus lib. 1. ubi de Chariclea, & cœteris captivis. Ἐπεὶ ἤγαγον, τίς ἄρα τύχη διαδέξεται ἡμᾶς, ἐβόων; καὶ πολλὰ τὸν Κνήμωνα ἱκέτευον εἴ τι δύναιτο, συμπράττειν. ὁ δὲ ἐπηγγέλλετο, καὶ θυμὸν ἔχειν ἀγαθὸν προὔτρεπεν: οὐ παντάπασι βάρβαρον εἶναι τὰ ἤθη τὸν λῄσταρχον ἐγνωσμένος.

Non ſum Barbarus] In Euripidis Heraclidis ille.

Οὐ γὰρ τυραννίδ' ὥστε βαρβάρων ἔχω.

Nec agreſti morum ſqualore præditus.]

—— Non incola montis,

Metam. 1. *Non ego ſum paſtor. ——* Catullus.

Pleni ruris & inficetiarum.

Heſychius. Ἀγροῦ πλέων: ἀγροικίας πλήρης. Gellius 1. 5. *Subagreſti ingenio homo.* ex eo (ut ſemper) Ammian. 31. *In crudelitatem proclivior, ingenij ſubagreſtis.* et 14. *Velamento ſubagreſtis ingenij perſuaſionis opifex.* Horatius.

Aſperitas agreſtis, & inconcinna, graviſque.

Nec ad exemplum machinæ truculentæ ſulphuris te lethali fumo necabo.] Vulcatius Gallicanus in Avidio Caſsio. *Supplicij genus invênit, ut ſtipitem grandem poneret pedum* 180. *& à ſummo uſque ad imum damnatos ligaret: & ab imò focum apponeret, incenſiſq; alijs, alios fumi cruciatu &c: necaret.* ubi vide quæ ex Martyrologio notavit eximius ille Caſaubonus. Philo de Alexandrinis in Judæos ſævientibus. Καπνῷ τὸ πλέον ἢ πυρὶ διέφθειραν, οἰκτρότερον καὶ ἐπιμηκέστερον ὄλεθρον τοῖς δειλαίοις τεχνάζοντες. Macrobius Saturn. 4. 4. *Vt, dum queritur Cicero, flammam ex lignis viridibus factam, atq; ibi incluſum fumo necatum. hoc enim à materia pathos eſt: quoniam hic uſus eſt fumo materia ad occidendum, ut alius gladio, alius veneno.* Julianus in Cæſaribus. Τυφόμεθα ὑπὸ τοῦ καπνοῦ. Heſychius. Τυφῶσαι, πνῖξαι, ἀπολέσαι. Pro *machina*, lege cum Scaligero *mœcha*. intelligit uxorem fallonis, quæ adulterum ſuum caveâ ſulphurea contexit. Rem totam paulo ſupra narratam habemus.

Nec

Nec &c: ad diſcrimen vocabo capitis tam venuſtum atque pulchellum puellum.] Tale illud 7. *Nefas tam bellum aſinum ſic enecare.*

Cum uxore mea partiario tractabo] Lib. 8. *Promiſcui operis partiarios concubitus agebat.*

Erciſcundæ familiæ] Gloſſarium. *Οὐσίας διαιρετέας: familiæ erciſcundæ.*

Sine ulla controverſia vel diſſenſione.] Gloſſ. *Ἄνευ ἀντιλογίας: ſine controverſia: ſine contradictione.* et ſtatim: *Ἄνευ μέμψεως: ſine querela.* quod heic, *diſſenſione.*

Tribus nobis in uno conveniat lectulo] Auſonius.

Tres uno in lecto: ſtuprum duo perpetiuntur,
Et duo committunt. ——— Scholiaſtes Juvenalis de Iſtro quodam, ad 2. Sat. *Omne patrimonium ſuum vivus donavit uxori, ut ſimul dormiret is qui & illum corrumperet, & illi miſceretur.*

Cum mea conjuge tam concorditer vixi, &c:] Suetonius de Tiberio. *Cum Iulia primò concorditer, & mutuo amore vixit.* quæ ſic imitatus eſt Noſter in Apologetico ſuo. *Omnem ſupellectilem, cunctaſque divitias, in concordia conjugij, & mutuo amore ponentem.* Servius ad Virgilij ea,

Connubio jungam ſtabili. ———
Dicendo, connubio, oſtendit legitimum: dicendo, ſtabile: longam promittit concordiam.

Ut, ex ſecta prudentium, eadem nobis ambobus placerent] Nec incommodè hoc modo legas: *Vt & ſecta prudentium eadem nobis ambobus placeret. Prudentes* heic non *conſultos*, ſed *philoſophos* intelligo. quò & ſpectat *placendi* vox. Gloſſæ. *Secta: αἵρεσις, φιλοσόφων δόγμα, &c:* Gloſſæ aliæ. *Φιλοσοφία: philoſophia, ſecta.* Servius ad Æneid: 10. *Sectas dicimus habitus animorum, & inſtituta philoſophorum circa diſciplinam.*

Eadem nobis ambobus placerent] Ovidius, ſi non labitur memoria, de Baucide & Philemone.

Velle ac nolle ambobus idem. ———

Sed nec æquitas ipſa patitur habere plus auctoritatis uxorem quam maritum] Paulus ad Timoth. 1. 2. 12. *Γυναικὶ αὐθεντεῖν ἀνδρὸς οὐκ ἐπιτρέπω, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ.*

Dedu-

Deducebat ad torum nolentem puerum, ſequentem tamen.] Horatius.

——— Ego, ut contendere durum eſt
Cum victore, ſequor. ———

Supra lib. 1. *Obſtinationi ſuæ me ingratijs obedientem, perducit ad illum ſuum grabatulum.*

Nolentem, &c: ſequentem tamen.] Martialis 5.

——— Secuit nolentę capillos
Encolpus Domino, nec prohibente tamen.

Et pudiciſsima illa uxore altrorſus diſcluſa, ſolus ipſe cum puero cubans, gratiſsima corruptarum nuptiarum vindicta perfruebatur.] Apud Petronium ille. *Ego nactus occaſionem vindictæ, Eumolpum excludo: redditaque ſcordalo vice, ſine æmulo ſcilicet, & cella utor, & nocte.* Maritos autem ita molliores uxorum mœchos tractaſſe teſtantur multi Poëtarum loci. vel vide Epigr: 57. Catull: & 2. 47. Martialem.

Solus ipſe cum puero cubans] Vide ſupra 464. 8. notata.

Cum primum rota Solis lucida diem peperit] Oxon: fortaſſe melius, *lucidam d. p.*

Quam altiſsimè ſublato puero, & ferula nates ejus obverberans.] Prudentius in Romano.

——— Præcipit
Sublime tollant, & manu pulſent nates.

Ferula autem obiurgatur mœchulus iſte, ut tenellæ ætatis. vide Suetonium in Caligula. Ulpianum l. 1. ff. ad SC: Silan: & quæ heic Elmenhorſtio adnotata.

Tu autem (inquit) tam mollis ac tener &c.] Gloſſ. Τρυφερὸς: *tener, mollis, &c:* Heſychius. Ἁπαλὸς, μικρὸς, τρυφερὸς. Philoſtratus de Como. Ἁπαλὸς, καὶ οὔπω ἔφηβος. De *pueris tenellis* vide ſupra 378. 37. dicta.

Et admodum puer.] Suetonius Nerone. *Puer adhuc, necdum maturâ pueritiâ.*

Defraudatis amatoribus, &c.] Q. d. *Tute lepus es, & pulpamentum quæris?* Suidas. Δασύπους κρεῶν ἐπιθυμεῖ: λέγεται δὲ ἐπὶ τοῦ ἐπιθυμοῦντος παρ' ἄλλου γενέσθαι, τὰ ὄντα παρ' ἑαυτοῦ. Supra heic de altro juniore mœcho. *Adhuc lubrico genarum ſplendore conſpicuus, adhuc adulteros ipſe delectans.*

Et

Et connubia lege ſociatas corrumpis?] Hæc abſunt (ſed, ut puto, malè) ab Oxon: Ms. Sirachides 9.12. Μετ' ὑπάνδρου γυναικὸς μὴ κάθου. ad quæ Clemens Alexandrinus. Ἐπεὶ μείζων ὁ κίνδυνος τῷ τὸ συμβιώσεως δέσιν λύσαι πειρωμένῳ. vide & 19.20. Levitic: Apud Plutarchum in de liber: educ: inter alia juniorum ἀδικήματα, numerantur & γαμετῶν γυναικῶν διαφθορίαι. Illud *corrumpis* Græcum eſt. ſic ſupra 4. *matrimonia corrumpens.* vide 319. 18. adnotata.

Ille adulterorum omnium fortiſsimus] Beroaldus, *formoſiſsimus.* Verum eſt appellari eum ſuperius *formoſum & liberalem.* ſed additur *ſtrenuum*, & contra maritorum diligentias *conſtantiſsimum* (id eſt, audaciſsimum) fuiſſe. Quem ergò alibi *audacem* dixit, quid heic mirum *fortem* vocari? Poſſumus & alio ſenſu eam vocem capere. Horatius.

—— *Fortiq; marito Deſtinet uxorem.* ——

quod, *validum in officio noctis*, Donatus ad Hecyram 4.1. exponit.

Inſperata potitus ſalute.] Ex his Virgilij.

—— *Inſperata tandem tellure potiti.*

Apud Suidam in συνυφαίνουσι. Ὁ δὲ Χαζάνος παράδοξον καὶ ἕρμαιον σωτηρίας ἠυτύχησε.

Eamq; protinus de ſua perturbavit domo.] Mira lectioni iſti obſtinatione propugnat Schoppius: cum & ſupra tamen lib. 2. Noſter, *domo proturbari* dixit. Pag: 197.

At illa, præter genuinam nequitiam, contumelia etiam, &c: commota] Vide ſupra 236. 22. dicta.

Contumelia etiam, quamvis juſta, tamen altius commota atque exaſperata.] Macrobius Saturn. 7.2. *Dolor ſemper reprehenſionem vel juſtam ſequitur.* In Apologia Noſter. *Etiam hi, qui ſibi delicti alicuius conſcij ſunt, tamen cum malè audiunt, impendio commoventur.* Quanto fortius commovetur ergò hæc piſtoris uxor, quæ malè non audiit tantum, ſed & malum divortij ſubivit!

Ad familiares fœminarum artes accenditur] Ovidius Metamorphoſ. 9.

Inferior virtute, meas divertor ad artes.

Benè & *artes fæminarum.* Clytemneſtra apud Senecam Tragicum. *Tecum*

Agam: *Tecum ipſa nunc evolve fœmineos dolos.*

Euripides.

Πολλὰς ἂν εὕροις μηχανὰς, γυνὴ γὰρ εἶ.

In Eiuſdem Medæa.

—— Φείδου μηδὲν ὧν ἐπίστασαι
Μήδεια, βουλεύουσα καὶ τεχνωμένη.

Scholiaſtes ad Ejuſdem Hippolytum. Ὥσπερ τὸ νοεῖν ἔχειν τοῖς ἀνδράσι δέδοται, οὕτως τὸ κακουργεῖν καὶ μηχανὰς ἐξευρίσκειν, ταῖς γυναιξί. Et (quod proximè ad argumentũ noſtrum) apud Eundem ſenex ad Creuſam.

Ἐκ τοῦ δὲ δεῖ σε δὴ γυναικεῖόν τι δρᾶν.
Ἢ γὰρ ξίφος λαβοῦσαν, ἢ δόλῳ τινὶ,
Ἢ φαρμάκοισι σὸν κατακτεῖναι πόσιν.

Pro *accenditur*, melius cum Colvio *accingitur* legas. Vide quæ ſupra 396. 39. dicta.

Magnaq; cura requiſitam veratricem quandam &c.] Melius in aliis *veteratricem*. In veteri Onomaſt: *Veteratrix*: πανοῦργος. Gloſſarium Iſidori dictum. *Veteratricem: callidam, incircumſcribendam.* Idem 10. Orig: *Inveteratus, eo quod ſit multi veteriſque in malitia uſus.* adde Donatum & Eugraphium ad 2. 6. Andr: Gloſſæ aliæ. Πέπειρος πανουργίας: *inveteratus*. Apuleius Floridis. *Tanti veteratoris perfectiſſimus diſcipulus.*

Quæ &c: maleficijs quidvis efficere poſſe credebatur.] Φαρμακίδα περιβόητον: ut in Claudium ſuum Agrippina. (Dio Caſs.) Tacitus in eodem argumento. *Deligitur artifex talium, vocabulo Locuſta.*

Multiſq; ſuffarcinat muneribus] Sic, *auro ſuffarcinari*, Hieronymus ad Paulinum. Propriè *ſuffarcinari* autem de *avibus*. ut ad Andriam Donatus notat.

Conciliari marito] Τῷ ἀνδρὶ καταλλαγῆναι, 1. Cor. 7. 11. Interpres vetus Judic. 19. 3. *Secutuſque eſt eam vir ſuus, volens reconciliari ei.* Gloſſæ. Εἰς φιλίαν διαλλάσσω: *reconcilio.*

Si id nequierit, certè larva &c.] Saluſtius de Jugurtha. *Bomilcari &c: imperat, pretio &c: inſidiatores Maſſivæ paret, &c: ſin id parum procedat, quovis modò interficiat. Si id nequierit,* hoc loco, ut in Apologetico. *Ipſum vivum: ſi id nequierint, vel mortuum oſtendant.*

Certe larva, vel aliquo diro numine immiſſo, violen-

violenter ejus expugnari ſpiritum.] Firmicus 3. 14. *In nono ab horoſcopo loco Mercurius cum Venere partiliter conſtituti, faſcinantes mulieres dabunt, & uxores quæ etiam ipſos artus* (lege *maritos*) *larvari &c: faciant.* Gloſſæ. *Larva : δαιμόνιον, εἴδωλον. Dirum numen*, eſt, *Deorum ira immiſſum*. vide Servium ad Æneid: 2. et Nonnium Marcellum. Gloſſ: *Dirus : δεινὸς, θεοχόλωτος*.

Primis adhuc armis facinoroſæ diſciplinæ &c.] Servius ad Æneid: 10. *Arma, ſunt uniuſcuiuſque rei poſſibilitas.* et ad Æneid: 2. *Arma, ſunt inſtrumenta cujuſlibet rei : unde inſidiantis fraudes arma nominavit. Prima arma* heic, ſunt, qualia ſupra 1. *folia artis* vocavit.

Quæ res, cum ei ſecius ac rata fuerat, proveniret.] Saluſtius Catil. *Sed ea res longè aliter ac ratus erat evênit*. Ammianus lib. 28. *Sed longè ſecus accidit quam ſperabatur*.

Umbramque violenter peremptæ mulieris &c.] Infra lib. 10. *Sic eliſus violenter ſpectatiſſimus medicus*, ſupra heic. *Violenter ejus expugnari ſpiritum.*

Sed forſitan lector ſcrupuloſus reprehendens narratum meum, ſic argumentaberis: Vnde autem tu ſtultule aſine intra terminos piſtrini contentus, quid ſecretò, ut affirmas, mulieres geſſerint, ſcire potuiſti?] Vopiſcus in Aureliano. *Imperator qui domi clauſus eſt, vera non novit.* Catullus (ex quo fortaſſe aſinus noſter.)

Dixerit hîc aliquis, qui tu iſthac janua nôſti,
Cui nunquam Domini limine abeſſe licet?
Nec populum auſcultare, ſed huic ſuffixa tigillo,
Tantum operire ſoles, aut aperire domum.

Quemadmodum homo curioſus &c: cuncta &c: cognovi.] Supra lib: 1. *Non quidem curioſum, ſed qui velim ſcire vel cuncta, vel certè plurima.*

Nudis & intectis pedibus.] Lib. 10. *Nudo & intecto corpore*. Infra hîc. *Sub dio, & intecto concluſus ſtabulo*. et ſupra. *Detectis, & revelatis fraudibus.* et in Apologia. *Iejunus & irrefectus.*

Flebili centunculo ſemiamicta.] Supra hîc. *Sciſſili centunculo inumbrati*. Et fortaſſe ſic hoc loco ſcribendum. vide ſupra pag: 13. & 14. notata.

Comæ ſemicanæ ſordentes inſperſu cineris.] Lucianus in *de Luctu.* Καί τις καὶ ἐσθῆς καταῤῥήγνυται, καὶ κόνις ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσσεται). Apud Quintilianum Declam. 10. *Confuſi cinere vultus, & infectum favilla caput.* Euripid:

Κόνει φύρουσα δυστηνὸν κάρα.

Pleramque ejus anteventulæ contegebant faciem.]

——*Solutas In vultus effuſa comas.*——

ut de Cornelia Lucanus, Pompeio occiſo.

Manu piſtori clementer injecta, quaſi quidpiam ſecreto collocutura, in ſuum cubiculum deducit eum.] Infra lib. 11. *Me &c: arrepta manu, ſacerdos deducit ad ipſius ſacrarij penetralia.* Act: 23. 19. Ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν, ἐπυνθάνετο· τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; ubi, ſi placet, notata vide. Deductio autem in ſecretum locum hoc loco per inſidias facta: ut Geneſ. 4. 8. Judic. 3. 19. 2. Samuel. 3. 27. qua in hiſtoria Joſephus. Ἀποστὰς μὲν οἰκείων, ὡς ἐν ἀποῤῥήτῳ διαλεξόμενος. pro quibus Apuleius, *quaſi quidpiam ſecretò collocutura.* In quibuſdam heic *ſeducit eum:* quod melius argumento quadrat. *Seducit:* ſeorſim ducit. *ſeducit* etiam, eſt, εἰς τὸ κατ' ἰδίαν ἀποσπᾷ, in vetere Gloſſario.

Adducta fore &c.] *Forem* ἑνικῶς poſuit & Plautus, nec non Petronius.

Confectum omne frumentum] Id eſt, molitum, elaboratum. Gloſſæ: Συντελεσθὲν: *confectum.* Gloſſæ aliæ. *Confectum eſſe:* κατηρτίσθαι, συντετελέσθαι.

Operiq; ſupplementum poſtulabant.] Gloſſæ. *Supplementum:* ἀναπλήρωμα.

Atq; ut illis ſæpiculè & intervocaliter clamantibus nullus reſpondit Dominus, jam forem pulſare validius, &c.] Libanius in de Invido. Κεκλεισμένας ἰδὼν τὰς &c: θύρας, οὐκ εἰωθὸς ὂν, προσστὰς κρούσας ἐκάλει· ὡς δὲ οὐδεὶς ὑπήκουε, πάνυ σφόδρα κόπτων καὶ βοῶν, &c:

Intervocaliter clamantibus] Lib. 1. *Ianuam &c. pulſare vocaliter incipio.* ubi dicta 54. 31. vide.

Diligentiſsimè f. oppeſſulata] Supra lib. 3. *Patere fores cubiculi diligenter occludam.* et 8. *Valvis ſuper ſe diligenter obſeratis.* Interpres vetus citato Judicum loco. com: 23. *Clauſis diligentiſſimè cœnaculi oſtijs.*

Maius peiuſque aliquid opinantes, niſu valido reducto vel diffracto cardine, tandem patefaciunt aditum: nec uſpiam reperta illa muliere, vident è quodam tigillo conſtrictum jamque exanimem pendere Dominum.] Ibidem com: 25. de Egloni ſervis. *Exſpectanteſque diu donec erubeſcerent, & videntes quod nullus aperiret, tulerunt clavem: & aperientes, invenerunt Dominum ſuum in terra jacentem mortuum.*

Summis plangoribus] Gloſſæ. *Plangoribus:* κοπετοῖς, θρήνοις.

Ultimo lavacro procurant.] Vide ad Act: Apoſt: pag: 85. dicta.

Frequente proſequente comitatu, tradunt ſepulturæ.] Artemidorus 2. 54. Τὰ αὐτὰ ἀμφοτέροις συμβαίνει, τῷ γαμοῦντι καὶ τῷ ἀποθνήσκοντι: οἷον, προπομπὴ φίλων, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. vide ſupra pag: 241. 31. & 413. 19. notata.

Crines pendulos quatiens.] Lib. 8. *Crineſque pendulos rotantes.*

Crines p. q. & interdum pugnis obtundens ubera.] Virgilius.

Unguibus ora ſoror fœdans, & pectora pugnis.

Hieronymus ad Paulam. *More lymphatico ſparſis crinibus, &c: lacerum pectus invadere.*

Sed ei per quietem obtulit ſeſe flebilis patris ſui facies, adhuc nodo revincta cervice.] Quintilianus Declam. 315. *Stabat ante oculos laceratus, & adhuc cruentus pater, oſtendebatque effuſa vitalia.*

Eiq; totum novercæ ſcelus aperuit.] Virgilius.

—— *Cæcumq; domus ſcelus omne retexit.*

Et quemadmodum larvatus ad Inferos demeaſſet.] Quemadmodũ ſibi ſpiritus larva expugnatus fuerat. In vetere Inſcriptione. *Nec luctu, nec lacrymis miſera ac larvata noſtra defleatis funera.* Gloſſ. Δαιμονισμὸς: *larvatus.* ubi *larvatio*, aut (quod malim) δαιμονιζόμενος legendum.

Accurſu familiarium &c:] Infra heic. *Ut accurrentium familiarium manu liberaret ſe.*

Pauſam &c: fecit] Vide ſupra 469. 24. notata.

Jamq; nono die, completis apud tumulum ſolennibus &c:] Gloſſæ. *Novendialia:* ἔνατα ἐπὶ νεκρῷ ἀγόμενα. Pag: 229.

Donatus ad Phorm. 1. 1. *In nuptijs etiam ſeptimus dies inſtaurationem voti habet, ut in funere nonus dies, quo parentalia concluduntur. Solennia complere* heic, eſt quod in l. 44. ff: de manum: teſtam: *mortis ſolennia peragere.*

Pauperculus quidam hortulanus]

Juven: —— *Exigui latus plantaribus horti.*

Virgil: ——— *Cuſtos es pauperis horti.*

Except: vet: Gloſſ. *Pauperculus:* πλωχώτατ☉. Firmicus 4. 6. *Aut erunt hortulani, ſed miſeri pauperesque.*

Magno] Id eſt, magno pretio. vide Beroaldum.

Ut communi labore victum ſibi quæreret] Et meo, & ſuo labore. Virgilius Georg. 2. de agricola.

Suſtinet hinc armenta boum, meritoſq; juvencos.

ubi Servius: *Sui conſortes laboris.* Lactantius 4. 17. de ſuillo genere. *Ventri & pabulo ſervit, nec alium ullum dum vivit præſtare uſum poteſt, ſicut cætera animantes, quæ vel ſedendi vehiculum præbent, vel in cultibus agrorum vivunt,* (lege *juvant:*) *vel plauſtra collo trahunt, &c.* Columella præfat. lib. 6. *Iumenta nomen à re traxere: quod noſtrum laborem, vel onera ſubvectando, vel arando juvarent.* quæ 12. 1. Orig: Iſidorus tranſcripſit. Lactantius idem in de Ira Dei, cap. 13. *Intelligimus & ipſa animalia eodem modo ad uſum hominis à Deo facta: partim ad cibos, partim ad veſtium, partim ad operis auxilia.* Ita juvencum συνεργὸν ἡμῖν ζῶον, Baſilius in cap. 7. Eſaiæ dixit.

Me multis oleribus onuſtum proximam civitatem deducere conſueverat] Virgilius Moreto.

Venales olerum faſces portabat in Vrbem.

Horat. *Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.*

Venditoribus tradita merce.] Lucianus hîc, Τοῖς ζῶ-τῶ πεπρακόσιν. intelligit παλιγκαπήλους.

Sic hortum redire] Id eſt, *ſic demum.* et nota eſt rei factæ. vide quæ ad Act: 20. 11. adnotata.

Dum fodiens, dũ irrigans, cæteroq; incurvus labore deſervit] Pœnalẽ vitam olitoris ἠθικῶς ob oculos ponit. Ad Menedemum Chremes apud Terent. 1. 1. Heautont.

Nunquam tam mane egredior, neq; tam veſperi
Domum revertor, quin te in fundo conſpicer
Fodere, aut arare, aut aliquid ferre: denique
Nullum remittis tempus, neq; te reſpicis.

He-

Heſiodus de agricolis. —— Οὐδέ ποτ' ἦμαρ
Παύσονται καμάτου καὶ ὀϊζύος, οὐδ' ἔτι νυκτὸς
Γινομένης, χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσουσι μερίμνας.

Curvare corpus, eſt terrâ ſubigentium. Sidonius Carm. 5.

—— *Sic quondam Conſule curvo*
Vertebas terram. —— Virgilius 3. Ecloga.
Tempora quæ meſſor, quæ curvus arator haberet.

Plinius ſenior. *Arator, niſi ſemper incurvus, prævaricatur.* Lucianus Timone. Ἐπικεκυφὼς ἔσκαπτεν. et ibidem. νενευκὼς εἰς τὸ ἔργον. Euſtathius ἐρωτικ: 4. Γήπονος, περὶ μέσους κεκυφὼς τοὺς ἀστάχυας. Sic aquilegem, κατέχοντα δίκελλαν, καὶ κεκυφότα, Achilles Tatius lib. 1. depingit: et, figulum *ſe curuantem*, 38. 33. Sirachides.

Tacita quiete recreabar.] Contra lib. 7. *Nec tamen tantillum &c: meæ quieti ſpatium datum.* In Lipſij & Fuxenſi Ms. *placita*. unde rectè vir ſummus P. Faber, *placidâ*. Virgilius.

Omnia noctis erant placida compoſta quiete.
Idem. —— *Placidam per membra quietem*
Irrigat. —— et alibi.
—— *Placida laxarunt membra quiete.*

Poſt muſtulentas Autumni delicias ad hibernas Capricorni pruinas deflexerat.] Juvenalis.

— *Iam lethifero cedente pruinis Autumno.* ——

Aſsiduis pluvijs, nocturniſque rorationibus, ſub dio, &c:] Propertius 2. 7.

Sub Iove duravit multis immota diebus,
Et Lunæ patiens, & pluvialis aquæ.

Nocturnis rorationibus &c: ut 4. 22. Danielis, ὑπὸ τῆς δρόσου αὐλίζεται. *Sub dio*, quia Domini adeo pauperis jumentum. Horatius. —— *Pauper, & infima*
De gente, ſub dio moreris, &c.
ubi vetus Scholiaſtes. *Sub dio poſuit pauperis manſionem.* Xenophon apud Suidam. Ὑπὸ τῆς αἰθρίας κακῶς σκηνοῦντες.

Continuo diſcruciabar frigore.] Plinius 8. 43. de Aſinis. *Animal frigoris maximè impatiens.*

Quippe cum meus Dominus &c: ne ſibi quidem, nedum mihi, poſſet &c:] Ὁ δοῦλος οὐχ ὑπὲρ τοῦ Κυρίου αὐτοῦ. Matth. 10. 24. ubi dicta vide.

Vel exiguum tegimen] Gloſſæ. *Tegimentum.* Στέγασμα, κάλυμμα, σκέπασμα.

Frondoſo caſulæ contentus umbraculo] Seneca Epiſt: 90. *Furcæ utrinq; ſuſpenſæ fulciebant caſam, ſpiſſatis ramalibus ac fronde congeſtam.* et poſt, ead: Epiſt: *Adverſus ſævitiã hiemis aut imbris, vili receptaculo tuti, ſub fronde vivebant.* Hieronymus ad Heliodorum. *Frondoſo arboris tectus umbraculo.*

Geluque præacuta fruſta.] Interpres vetus Sirachidis 43. 21. *Gelu ſicut ſalem effundet ſuper terram: & dum gelaverit, fiet tanquam cacumina tribuli.* Imò *tanquam acumina tribuli* acutius & vividius legas. Ammianus Marcellinus lib.30. *Per nives, & acumina crudelium pruinarum.* Onomaſt: vetus laudabiliſsimum. *Acumen:* ὀξύτης. Gloſſæ. *Acumen:* ἄκρον ξίφους. et Seneca Epiſt. 82. de re, tribulo non aliena valde. *Quid acutius ariſta?* at Ammiani locus rem extra controverſiam ponit. *Fruſta* Apuleius vocat, quæ alij *cruſtas.* Sidonius 4.6. *Cumulis nivium, cruſtiſq; glacierum.* Gloſſ. Παγετοῦ κλάσματα: *cruſta.* lege, *cruſtæ.* Servius ad Georg. 3. *Cum cruſta fœminino genere dicimus, lapidis, aut ligni, aut gelu partem ſignificamus.* Et ad 7. Æneid: *Cruſta neutraliter dicimus de his quæ comedi poſſunt: fœminino genere, fragmenta quæ comeſſe non poſſumus. ut*

Concreſcunt ſubitæ currenti in flumine cruſtæ.

hinc *frigore humum cruſtatam*, lib. 25. idem Ammianus dixit.

Nudis invadens pedibus] Sic 7. *Saxeas ſudes incurſare.* quod hîc *invadere. Nudis* intellige, ferro non munitis. Heſychius. Γυμνὸς, ἀνυπόδητος.

Enitebar.] Donatus ad Andr. 3. 4. *Enitere, labora: quaſi difficile ſit, & conatu opus.*

Ac ne ſuetis ſaltem cibarijs ventrem meum replere poteram.] Supra lib. 7. *Nec mihi miſero ſtatuta ſaltem cibarja &c: præſtabantur.* ubi fuſius p: 368. 34. dixi.

Mihi & ipſi Domino cœna par & ſimilis] Horatius.

Servorum ventres modio caſtigat iniquo,
Ipſe quoque eſuriens. —— Tacitus de Germanis loquens. *Dominum ac ſervum nullis educationis delicijs dignoſcas.* Apud Quintilianum 6. Declam. *Habitamus*

mus in fluctibus, hiberni nos feriunt venti: non ſtatio, non ſedes, non quies: ſed, quod malorum meorum maxima portio eſt, tam miſeri ſunt etiam Domini mei.

Lactucæ veteres & inſuaves illæ.]

Tales ergò cibi qualis domus. —— Juven:

Apud Ariſtophanem in Pluto.

—— Σιτεῖσθ' δ' ἀντὶ μὲν ἄρτων,
Μαλάχης πτόρθους: ἀντὶ δὲ μάζης, φύλλ' ἰσχνῶν ῥαφανίδων.

Tenebris illunæ caliginis impeditus, & imbre nimio madeſcens, &c: ad hortum noſtrum, &c. divertit.] Anacreon de Cupidine.

—— Ἄνοιγε φησὶ,
Βρέφος εἰμὶ, μὴ φόβησαι.
Βρέχομαι δὲ, κ' ἀσέληνον
Κατὰ νύκτα πεπλάνημαι.

In Solomonis Cantico. 5. 5. Ἄνοιξόν μοι, ὅτι ἡ κεφαλή μου ἐπλήσθη δρόσου, καὶ οἱ βόστρυχοί μου ψεκάδων νυκτός. Seneca 6. 15. de Benef: *Quanti æſtimas in ſolitudine hoſpitium, in imbre tectum!* In vetuſtis editt: & Mss. *madefactus.* Orientius Illiberitanus. —— *Nemo*

Conſperſus pluvia, nec madefactus erit.

Heſychius. Διαχεῖται: ὑπὸ ὄμβρου βρέχεται.

Tenebris illunæ caliginis &c.] Latinus Proverb. 7. 9. Interpres. *In noctis tenebris, & caligine.* Virgilius. Pag: 200.

—— *Et nocte teguntur opaca.*

Servius. *Opaca nubium caligine.*

Atque ob id ab itinere directo cohibitus, ad hortum noſtrum &c: divertit.] Valde hic locus illuſtrat Euangelij illum Luc: 11. 6. Χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με. Impulſus nempe aut nocte, aut imbre, aut utroq;. noctu autem ſuperveniſſe eum monſtrant illa, πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου. jam & illud ἐξ ὁδοῦ παραγίνεσθαι, eſt quod hîc, *ab itinere directo divertere*, vel *cohiberi*. quæ vis locutionis Græcæ haud ſcio an Interpretibus animadverſa. *Iter directum* hîc, ut 6. *canale directum.* Gloſſæ. Εὐθεῖα ὁδός: *itiner.* (id eſt, *rectum itèr.*) ex illo qui deflectunt, *divertere* dicuntur. In vetere Onomaſtico. *Diverſito:* τρέπομαι. videtur ἐκτρέπομαι legendum. Gloſſæ. *Devertit:* ἐκνεύει, ἐκτρέπεται. et hinc ad Eunuch: 4. 2. Donati illa. *Di-*

verticula dicuntur &c: domicilia, ad quæ de itinere divertendum ſit. In eodem Gloſſario. *Diverticulum, &c:* καταγώγιον.

Ad hortulum noſtrum jam feſſo equo divertit.] Lib.8. *Ad civitatem quandam populoſam, &c: jam feſſi pervenimus.*

Receptuſq; comiter pro tempore, licet non delicato, neceſſario tamen quietis ſubſidio] Baſilius Conc: de Ingluvie & Ebriet: de ſe & cœnobiotis ſuis. Ἐπεδήμησεν τὶς τῶν ξένων; *&c:* κέκμηκεν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας; τοσοῦτον αὐτῷ παρεθήκαμεν ὅσον τὸν κόπον παραμυθήσασθαι. Tale Antiquit. 4.8. apud Joſephum illud. Ἀφιγμένους ἀλλαχόθεν ἀνθρώπους ξενίων τυχεῖν ἀξιοῦν ἂν ὁ θεὸς καθ' ὧν ἂν παρέχει. ubi pro καθ' ὧν ἂν, quis non videt καθ' ἅπερ ſcribendum? *Quietis non delicatum ſubſidium*, eſt, non delicatum lectum. In Epiſtola Myiæ Pythagoricæ. Ἐν τούτοις (lecti ſtragulis) τὸ οἰκεῖον ἡ φύσις ἐπιποθεῖ, οὐ τὸ πολυτελές. E converſo hîc lib. 10. *Pulvillis pluma delicata ventoſè tumentibus terreſtrem nobis cubitum praſternunt.* Benè autem *delicato* opponit *neceſſarium*. Plinius lib.8. Epiſt.4. *Cur tibi ſimilis audentia, præſertim non delicata ſed neceſſaria denegetur?* Seneca. (ſenſu Apuleianum proximante) *Id actum eſt ab illo mundi conditore qui nobis vivendi jura deſcripſit, ut ſalvi eſſemus, non delicati.* epiſt.119. De locutione *pro tempore*, ſupra pag. 51. dixi. Commodè & poſt ea verba, *neceſſarium* ſubiunxit. Virgilius.

Nunc te marmoreum pro tempore fecimus.——

ubi Servius. *Pro neceſſitate.*

Nec moratus meus Dominus] Supra hoc lib. *Nec quidquam moratus &c. ille egregius maritus.*

Sacculo & utribus vacuis ſecum apportatis.] Ad vinum & frumentum aſportandum. Lib. 8. *Avidis animis corradentes omnia, & in ſacculos de induſtria &c: præparatos farcientes.*

Prandio participat.] Vide ſupra pag: 11. 6. notata.

In poculis mutuis altercantibus.] Ita Sirachidis 9.13. Latinus, *in vino altercari:* quod ſupra heic, *vino mutuis vicibus velitari.* et 6. 2. apud Pollucem, ἐν πότῳ διαμιλλᾶσθαι.

Mira-

Mirabile prorſus evenit oſtentum.]

——*Subitum, dictuq́; oritur mirabile monſtrum.* Æn. 2.

Mirabile heic, παράδοξον: ut benè in Gloſſario. Sic Luc. 5. 26. παράδοξον Latinus peritiſsimè vertit.

O bona ancilla.] Ita editio Vicentina pervetus, & Cod. Oxon. Sunt tamen qui contendunt *ancilla* legendum. Supra lib. 6. *ancillam nequiſſimam* dixit. cur non hoc loco è converſo, *ancillam bonam?* certè & *partubus ſaginare* (ut inquit) *Dominum*, quoddam genus famulationis videtur. Qui adeo faſtidioſi ſunt ut huiuſmodi non queant ferre, non eſt cur ingrata lectione ſe ipſos & Apuleium inquietent.

Calathum fœtui gallinaceo deſtinatum angulo ſolito collocato.] Varro 3. de R. R. *Acus* (id Feſto, *palea*) *parturientibus ſubſtruendum.*

Ita ut juſſum fuerat, procurante puero.] Luc. 14. 22. Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος, Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας.

Ante ipſos pedes Domini.] Infra lib. 10. *Ante ipſos pedes Præſidis.* Supra lib. 2. *Ante ipſa veſtigia mea.*

Quod ſcimus illud] Vide ſupra pag. 107. notata. Palatinus autem, Codex Lipſij, & Oxon: Ms. hoc non agnoſcunt.

Non enim ovum, &c: ſed pinnis, & unguibus, & oculis, & voce etiam perfectum edidit pullum.] Meritò prodigioſum hoc viſum, cum & Epicharmus de hac avium ſpecie agens.

——— Ὤιον τίκτει τέκνα
Ζῶντ', ἀλλ' ἐπώζει, καὶ ποιεῖ ψυχὴν ἔχειν.

Et Macrobius 7. 16. generalius. *Natura fabricans avem, ab informi rudimento incipit: & ovum, in quo necdum eſt ſpecies animalis efficit. Ex hoc, perfecta avis ſpecies exiſtit, procedente paulatim maturitatis effectu.*

Nec eo ſecius longè maius oſtentum &c. exoritur.] *Aliud ex alio malum*, ut Terentius locutus. Supra lib. 8. *Ecce tanto periculo malum maius inſequitur.* Expreſſit autem hunc locum Apuleius ex Virgilij iſto.

Heic aliud maius miſeris, multoq́; tremendum
Obijcitur magis, atq́; improvida pectora turbat.

Pag: 201. Sub ipſa menſa quæ reliquias prandij gerebat.] Lib. 2. *Et adſiſtit menſula, totius cœnæ &c: reliquias tolerans.*

Largiſsimus emicuit fons ſanguinis.] Juvenalis 13.

——Tanquam in mare fluxerit amnis
Gurgitibus miris, & lactis vertice torrens.

Scholiaſtes. *Aut lacteis, aut ſanguineis.* Et ita in Juvenale legendum. dico, *aut lactis vert: t.* In Oxon: *emanavit:* quo nil opus. Gloſſæ. *Emicat: ἐξάλλεται, προπηδᾷ.*

Ipſoq; illo momento quo ſtupore defixi, mirantur &c:] Seneca Natur: quæſt: 3. 27. *Tranſierat in ſtuporem metus: non vacabat timere vacantibus.* Sic Luc. 9. 43. poſt ἐκπλήττεσθαι, θαυμάζειν.

Ipſoque i. m. q. ſ. d. mirantur, &c:] Supra hîc. *Ipſo illo denique momento quo nos lauti cœnam petebamus, &c:*

E cella vinaria] Gloſſæ. *Cella vinaria: οἰνών.* nec aliter in Onomaſtico legendum, ubi vulgo *cellaria.* Interpres vetus Cantic: 2. 4. *Introduxit me in cellam vinariam.* Virgilius.

————Nec ideo cellis contende Falernis.

ubi Servius: *Cellis, apothecis: nam cellas vinarias dicimus.*

Quod olim diffuſum fuerat.] *Diffuſum* propriè. vide Beroaldum.

Viſæ etiam interea muſtelæ mortuum ſerpentem forinſecus mordicus attrahentes.] De Xenocrate Suidas. Συνεγράψατο τὸ οἰωνοσκοπικὸν οἰώνισμα: οἷον, εἰ ἐν τῇ στέγῃ ἐφάνη γαλῆ ἢ ὄφις, τὸ δὲ τί σημαίνει. quæ eadem & in Telegono habet.

Paſtoricij canis.] Gloſſæ. *Paſtoricius canis: ποιμενικὸς κύων.* Pollux 7. 33. Ποιμενίται κύνες: αἰπόλοι κύνες.

Hæc tot ac talia &c: ad extremum ſtuporem deiecerunt animos, quid prius, quidve poſterius, &c:]

Obſtupuere animi, gelidusq; per ima cucurrit
Oſſa tremor, quid fata parent:——

Virgilius de Turno.

Obſtupuit varia confuſus imagine rerum.

ubi Servius. *Multiplici nuncio: quod Regina periјt, quod urbs*

urbs oppugnatur, &c: Curtius lib: 4. de Dario. *Multiplicis doloris exſpectatione commotus, & quid potiſſimum timeret incertus. Quid prius, quid poſterius* proverbiale eſt, ubi in pluribus difficilis delectus. Virgilius 11.

Quem telo primum, quem poſtremum aſpera virgo
Deijcis? —— Idem 4.
Quæ quibus anteferam? —— ubi Servius: *Quid prius? quid poſterius dicam?* Et alibi ad eundem librum. *Quid prius, quid poſterius dicimus, ubi omnia & paria & magna ſunt.* Seneca Herc: Oet:

—— *Quæ prima querar?*
Quæ ſumma gemam? pariter cuncta
Deflere juvat. —— Claudian: Conſul: Honor:
—— *Quæ prima miſer, quæ funera dictis*
Poſteriora querar? —— Ammianus lib. 29.

Inter ambigentes Iudices quid prius quæri debeat, quid poſterius. Libanius Baſilico. Ἐνταῦθα δὴ τί πρῶτον ἢ τί τελευταῖον χρὴ λέγειν; Apud Achillem Tatium lib: 8. ille. Οὐκ οἶδα τίνος ἄρξωμαι λόγου, καὶ πόθεν: οὐδὲ τίνων κατηγορήσω πρῶτον, καὶ τίνων δεύτερον.

Numinum cœleſtium leniendis minis] Adeo verè Lucretius. —— *Homines in rebus acerbis*
Acrius advertunt animos ad religionem.

Et nota, *minis leniendis.* Virgilius de Anchiſe.

Numina magna vocat, meritoſq; indicit honores:
Dij prohibete minas: Dij talem avertite caſum.

Adhuc omnibus exſpectatione teterrimæ formidinis torpidis, accurrit quidam ſervulus, magnas & poſtremas Domino illi fundorum clades annuncians.] Ovid: Metamorph: 11.

—— *Curſu feſtinus anhelo*
Advolat armento cuſtos Phoceus Anetor:
Et, Peleu, Peleu, magnæ tibi nuncius adſum
Cladis, ait. —— Jobi cap: 1. Ἔτι τούτου λαλοῦντος, ἦλθεν ἕτερος ἄγγελος, &c: et poſt: Ἔτι τούτου λαλοῦντος, ἦλθεν ἕτερος, &c:

Exſpectatione teterrimæ formidinis torpidis.] Ita *ſtupore ac miraculo torpidos,* Lib: 22. T. Livius.

Tribus liberis doctrina inſtructis, & verecundia præditis, vivebat glorioſus.] De alio lib. 10. *Habebat ju-*

venem filium probè literatum, atq; ob id, pietate & modeſtia præcipuum. Glorioſus vivebat, eſt ipſum id quod apud Terentium. Vno ore omnes omnia bona dicebant, & laudabant fortunas ejus, qui gnatos haberet tali ingenio præditos. Gloſſarium. *Glorioſus*: δεδοξασμένος. Eſt & hoc ſenſu Græcum μεγαλιζόμενος.

Potens & dives.] Phædrus.

Venit ecce dives & potens. ——— Lib. 3.

Et proſapiæ maiorũ gloria malè utens.] Apud Quintilianũ ille 9. Declam. *Non ego as alienum luxuria contraxi, nec profuſus in vitia, fortuna noſtra malè uſus ſum.*

Πολλοὶ γὰρ ὄντες εὐγενεῖς, εἰσὶν κακοί:

fuit veteris Græci dictum. Exemplum vel è Thraſyllo pete initio 8. libri.

Pollenſq; factionibus] Talis Crotoniata ille, de quo ſic Porphyrius. Κατὰ μὲν τὸ γένος καὶ δόξαν προγονικὴν, καὶ βίου περιουσίαν πάντας τοὺς πολίτας ὑπερβάλλων: χαλεπὸς δὲ ἄλλως, καὶ τυραννικὸς, τῇ τε τῶν φίλων περιβολῇ, καὶ τῇ τοῦ πλούτου δυνάμει πρὸς ἰσχὺν ἀδικημάτων χρώμενος. *Pollere factionibus*, divitum eſt. Plautus Aulul:

—Te eſſe hominem divitem. Factioſum.——

In ejuſdem Ciſtellaria.

—Neq; nos factione tanta quanta tu ſumus:
Neq; opes noſtræ tam ſunt validæ quam tuæ.—

Idem in Trinummo *opulentiam* & *factiones* junxit. Cæcilius Comicus apud Gellium 2. 23.

——*Opulento famam Facile occultat factio.*—

Vide & Nonnium in *factio*.

Et cuncta facile faciens in civitate.] Τὴν πόλιν διὰ χειρὸς ἔχων: ut 2.4. apud Jul: Pollucem. Theſeus ad Creontem apud Sophoclem, magno Grotio vertente.

Ingreſſus urbem quæ colit fas ac pium,
Quæ cuncta rite legis ex norma facit:
Noſtris omiſſis moribus, quicquid lubet
Moliris, & vi cuncta te acturum putas.

Idem Pollux 6. 32. potentem ac factioſum deſcribens. Τὶς δ' ἂν ἀντίσχοι πρὸς τὴν ῥώμην αὐτοῦ, ὅς γε πάντολμος ἄνθρωπος, πᾶν ἂν πράξας. Joſephus Antiquit. 19. 1. de Aruntio quodam. Χρήματα περιβεβλημένος ὅμοια τοῖς Ῥωμαίων πλουσιωτάτοις: δυνάμεις τε ἦν ἐφ' οἷς ἐθελήσειε πράσσειν κατὰ τὴν πόλιν. Plato

Alci-

Alcibiade 1. Ὃς οὐ μόνον ἐν τῇ ᾗ τῇ πόλει δύναται πράττειν ὃ βούληται, ἀλλ' ἐν πάσῃ τῇ Ἑλλάδι.

Hoſtili modo vicini tenuis incurſabat pauperiem.] Martialis de liberto Cæſaris.

Vexat ſæpè meum Patrobas vicinus agellum.

Sirachides 13. 23. *Paſcua divitum ſunt pauperes.* Salvianus 4. *Quotuſquiſque juxta divitem pauper aut intactus aut tutus?*

Pecua trucidando.] Ut ſuas ijs menſas inſtrueret. vide 2. Reg. 12. 4.

Boves abigendo.] Claudianus bello Get:

——— *Si bos abductus aratro.*

Simile quod Baſilius de Divite, Homil: εἰς τοὺς πλουτοῦντας. Ἐπάγει τὰ ζεύγη τῶν βοῶν, ἀροτριᾷ, καταφυτεύει, θερίζει τὰ μὴ προσήκοντα.

Fruges adhuc immaturas obterendo.] Ibidem Claudianus. *Si libata ſeges.* —— Quanto laudabilior Beliſarius, etiam hoſtis perſonam ſuſtinens. Ἡνίκα ἀκμάζοι τὰ λήϊα, εἰς τὸ ἀκριβὲς διεφύλασσε μή τινι παριοῦσα ἢ ἵππος λυμήνηται. vide Suidam.

Frugalitate ſpoliatum] Sic *frugalitatis* vocem Declam. 298. Quintilianus poſuit. et *venalitatem* pro *venalibus* 7. 32. Caſsiodorus. Pag: 202.

Ipſis etiam glebulis exterminare geſtiebat.] Claudianus. ——— *Proturbat avita*

Quemq; domo, veteres detrudit rure colonos.

Finiumque inani commota quæſtione &c:] Seneca 7. 4. de Benef. *Fines, Athenienſium aut Campanorum vocamus: quos deinde inter ſe vicini privata terminatione diſtinguunt.* Et nota, *finium quæſtionem.* Ulpian. l.8. ff. fin: regund. *Ad officiũ de finibus cognoſcentis pertinet menſores mittere, & per eos dirimere ipſam finium quæſtionẽ.* Servius ad Eclog. 9. de Virgilio. *Lis exorta eſt de finibus inter eum, & eos qui in proximo agros acceperant.*

Terram totam ſibi vindicabat:] Iſocrates ad Nicoclem. Τινὲς, ἣν καὶ μικρῷ μείζω τῶν ὁμόρων δύναμιν ἔχωσιν, ἀποτέμνονται τῆς γῆς, καὶ πλεονεκτεῖν ζηλοῦσι.

Ut ſuo ſaltem ſepulchro paternum retineret ſolum, &c:] Non jam tam ut aleret ſe vivum agens, quam ut mortuum tegeret. Servius ad Eclog. 3. de Cælio quo-

quodam, quamvis prodigo & ganeone. *Venditis omnibus rebus, & conſumptis, tantummodo ſpatium ſibi reſervavit quod ſepulchro ſufficeret.*

Amicos plurimos ad demonſtrationem finium &c: corrogarat.] Sic in l. 13. ff. fin: reg: *fundi terminos demonſtrare. Amicos corrogare*, ut 4. *vicinos corrogare.* vide ſupra pag: 195. dicta.

Trepidans eximiè] Lib: 8. *Satis agentes rerum ſuarum, eximiéque trepidi.*

Quantulũ ferentes auxilium] Sic Oxon: Ms. etiam, & vetus Vicent: editio. Gloſſ: *Quantulum*: ποσὸν ἢ. Florent: *Quantulum quantulum*: id foret quod Hebr: 10. 37. μικρὸν ὅσον ὅσον. adhæreo autem priori lectioni.

Confuſus] Δυσωπούμενος, αἰσχυνόμενος.

Clementer expoſtulantibus, fervidoſq; eius mores blanditijs permulcentibus.] *Iratum blanditijs lenientibus*: ut ſupra lib. 6. locutus. Rich: Victorinus 2. 13. *Dum Saulem ſpiritus malus vexat, cithara David ejus inſaniam temperavit. quia cum ſenſus potentium per elationem in furorem vertitur, dignum eſt ut elocutionis noſtræ tranquillitate, quaſi citharæ dulcedine ad ſalutem revocetur. Durus adamas incisionem ferri non recipit, ſed leni hircorum ſanguine madeſcit.* Et nota hîc *mores fervidos*: ſic *homo ferventis naturæ*, apud Ammianum Marcellinum. Benè & *expoſtulantibus.* Donatus ad 1. 2. Hecyr: *Expoſtulatio, eſt apud illum ipſum qui peccaverit: poſtulatio, de illo apud alterum.* quæ & repetit ad 4. 1. Andr.

Suam ſuorumque carorum ſalutem &c: adjurans] Servius ad Æneid: 2. *Naturale eſt jurare per id, quod quis carum habet.* Significat *carus* nonnunquam in interiorem amicitiæ gradum receptum. ſic ſupra 8. *En carus mariti.* hîc malim *liberos* reſtrictius denotari. hinc etiam 3. illud, *per pignorum caritatem.* horum autem per ſalutem jurare, haud inſolitum. Hieronymus contra Jovinianum. *Celebrandus natalis ejus*, (filiolæ nempe,) *jurandum per ſalutem ejus.* Ita, non jurat tantum per ſalutem filij, ſed & peierat Regulus apud Plinium, lib. 2. Epiſt: ult. *Per ſuam ſalutem* jurandi veſtigia habemus in l. 5. & 33. ff: de jurejur:

Adſeverans parvi ſe pendere tot mediatorum præſentiam

tiam] Emendant, unus *metatorum*, *metitorum* alius. Si quid mutandum crederem, *mendicorum* reponerem. Pollux 7. 6. de hoc genus impotente. Διαπτύων τοὺς πολλοὺς: καθάρματα, καὶ πτωχοὺς καλῶν. non dubito autem lectionem poſitam rectiſsimè ſe habere. Suidas. Μεσίτης: εἰρηνοποιός. Gloſſæ. Μεσίτης: *Sequeſter*, *mediator*. nec aliter vocem eam 1. Tim. 2. Latinus vertit. Imò quam aliam lectionem permittunt præcedentia illa? *Clementer expoſtulantibus, fervidoſq́; ejus mores blanditijs permulcentibus.* Firmatur etiam (quod pene me fugerat) à Codice Oxonienſi.

Denique vicinum illum amiculis per ſuos ſervulos ſublatum, de caſula longiſsimè ſtatimq́; proiectum iri] Illud *amiculis* formavit Wowerius ex neſcio cujus Ms. veſtigijs. alius *maniculis* voluit, i. e. *parvis manicis*. At veteres editiones, etiam Oxon. Ms. multo melius *auriculis* legunt. Noſtrates, eodem loquendi genere, *to pull out by the eares*. cui ſimile apud Phædrum, *capite foras protrudi*. quod etiam noſtrâ linguâ, *to thruſt out by head and ſhoulders*. Poſt, pro *ſtatimq́;* æque infœliciter *ſtratumq́;* reponebant. Qui graviter commoventur, ſolent addere, quod minantur, *ſtatim* impleturos. Supra lib. 1. *Faxo eum ſero, imò ſtatim, &c:*

Longiſsimè.] Gloſſ: Ὡς πορρωτάτω: *quam longiſsimè.*

Projectum iri.] Ibidem. *Projectus:* ἐκβεβλημένος, ἐξερριμμένος.

Quo dicto inſignis indignatio totos audientium pertentavit animos] Act. 7. 54. Ἀκούοντες ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις.

Paulo liberius reſpondit, &c:] Quintilianus 9. Declam. *Paupertatis eſt proprium, quando alia deficiunt, exercere libertatem.*

Fruſtra eum ſuis opibus confiſum] Apud Menandrum ille.

—— Μηδ' αὐτὸς, εἰ σφόδρ' εὐπορεῖς,
Πίστευε τούτῳ: μήτε τῶν πτωχῶν πάλιν
Ἡμῶν καταφρόνει. —— De fiducia autem in opibus collocata, ad 1. Tim. 6. 17. haud pauca diximus, quæ integra ei loco ſervamus.

Cum alioquin pauperes etiam, liberali legum præſidio,

ſidio, de inſolentia locupletium conſueverint vindicari.] Ovidius Faſt: 3.

Inde datæ leges, ne fortior omnia poſſet.

Philo in de Princip: creat. Ὅταν ἰδιῶται καὶ ἄποροι καὶ ἄδοξοι πρὸς δυνατωτέρους διαφέρωσι, πρὸς τὸ μηδὲν ἀνήκεστον παθεῖν μία ἐλπὶς ὁ νόμος. Apud Ciceroné vetus Tragic:

de Orat. 3. *Erras, erras: nam exultantem te & præſidentem tibi*
Reprimunt validæ legum habenæ. ———

Euripides Supplicibus.

Οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρεῖττον ἢ νόμοι πόλει
Καλῶς τεθέντες: ὅ τε γὰρ ἀσθενέστερος,
Ὁ πλούσιός τε τὴν δίκην ἴσην φέρει.
Νικᾷ δ' ὁ μείων τὸν μέγαν, δίκαι' ἔχων.

Theodoreti eſt Epiſt: 10. Τοὺς νόμους εἰς ἐπικουρίαν τῶν ἀδικουμένων οἱ νομοθέται γεγράφασι. Idem 7. περὶ Προνοίας, de legum beneficio agens. Ὁ ἀδικούμενος ἀδεῶς πρόσεισι τοῖς δικάζουσι, καὶ τὴν τῆς ἀδικίας εἰσάγει γραφὴν, καὶ τὴν τοῦ ἠδικηκότος οὐ δέδοικε δυναστείαν, οὐδὲ φρίττει πλούτου τὴν περιφάνειαν. Apud Suidam in ἔθος. Ὁ νόμος τοσαύτης δικαιοσύνης καὶ φιλανθρωπίας μεστὸς, ὥστε καὶ τοῖς ἀτυχοῦσι χρησιμώτερος καθέστηκε τῶν γένει προσηκόντων: καὶ τοῖς ἀδικουμένοις ἰσχυρότερος τῆς αὐτῆς ἐκείνων ῥώμης. Apud Livium ille lib. 28. *Neminem unum civem tantum eminere debere, ut legibus interrogari non poßit: nihil tam æquanda libertati, quam potentißimum quemq; poſſe cauſam dicere.* Impp. Valentinianus & Marcianus Novell: *Neminem exhiberi, &c:* et in Theodoſ. Cod. *Illi* (Provinciarum rectores) *noxiæ potentiæ, vim legum benignam: illi divitijs, integram mentem opponant.* Bractonus de legg. & conſuetud. Angliæ. 3. 10. *Coram ijs* (de Judicibus agit) *nullum deprimat adverſariorum potentia, ſed agat quilibet quod cauſa ſua deſiderat.*

Quod oleum flammæ, quod ſulphur incendio, hoc & iſte ſermo truculentiæ hominis nutrimento fuit.]

Euripid: Οἱ γὰρ πνέοντες μεγάλα, τοὺς κρείσσους λόγους
Πικρῶς φέρουσι τῶν ἐλασσόνων ὕπο.

Sirachides 28. 12. Κατὰ τὴν ὕλην τὸ πῦρ ἐκκαυθήσεται, οὕτως κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀνθρώπου ὁ θυμὸς αὐτοῦ ἔσται: καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον ἀνθρώπου, ἀνυψοῖ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ. Eundem ſapientem Hebræum etiam 8. 4. vide.

Quod

Quod ſulphur incendio, &c.] Terent. Phorm. —— *Loquar ne? incendam.* Donatus. *Quia iracundia ignis eſt.*

Suſpendium ſeſe &c: ipſis legibus mandare proclamans] *Iura negans ſibi nata.* —— Salvianus Maſsilienſis. *Mavult quilibet improbus execrari legem, quam emendare mentem.* De Caio Philo. Νόμον ἡγούμενος ἑαυτὸν, τοὺς τῶν ἑκασταχοῦ νομοθετῶν ὡς κενὰς ῥήσεις ἔλυσεν. Philoſtratus 7. 11. Τὸ φρόνημα (ὁ πλοῦτος) ἐγείρει, νόμοις τε οὐκ ἐᾷ πείθεσθαι. Ariſtoteles Politic. 4. 11. Οἱ ἐν ὑπεροχαῖς εὐτυχημάτων ὄντες ἰσχύος, καὶ πλούτου, &c: ἄρχεσθαι οὔτε βούλονται, οὔτε ἐπίστανται. Præcipuè autem, ſi (ut heic) ira acceſſerit, nulla legum reverentia. In vett: Mimis.

Legem ſolet obliviſcier iracundia.

Ibidem. *Lex videt iratum, iratus legem non videt.* *Suſpendium legibus mandare* heic, ut, *iratus leges minitari*, apud Horatium: et, *laqueum Fortunæ mandare*, apud Juvenalem.

Canes &c: villaticos, feros atque immanes &c.] De huiuſmodi vide ſupra pag: 184. 33. notata.

Feros atque immanes.] Gellius 16. ult. *Feros atque immanes nautas.* Idem 15. 21. *Immanes & ferociſsimos.*

Eſitare cadavera.] Ita & Oxon: Ms. at Colvius aliam heic lectionem tuetur.

Tranſeuntium viatorum paſsim morſibus alumnatos] *Tranſeuntes viatores* dixit & Declam. 6. Quintilianus. In Mss. erat *paſsibus:* unde Roaldus *aſsiduis*. Beroaldus, *paſsim*. Colvius, *paſsivis*. quod ſatis belle firmat ex alijs Scriptoribus. Accedat illis & Firmicus, qui *libidinum paſsivas cupiditates* dixit. Cur non & Noſtrum 8. ſic ſcripſiſſe putemus? quo loco omnes editi hunc in modum habent: *Lupos paſſim rapinis adſuetos cunctam regionem infeſtare*. Malè pro *alumnatos* autem idem *annulatos* repoſuit. Supra lib. 8. *Canes rabidos & immanes, &c: quos ad tutela præſidia curioſè fuerant alumnati.* et 6. *Adoleſcentem iſtum quod meis manibus alumnatus ſit, ſcitis &c. omnes.* *Alumnati* (i. e. nutriti) erant hi canes viatorum

mor-

morſibus. In Epiſtolis Simocattæ. Ἡ θήλεια κύων καὶ ἐς περιφρουρεῖ τὸ γηδίον, ἀνθρωπίνης ὀργῶσα πιμελῆς ἐφάψασθαι. Φυλακτικοὺς θῆρας, οἷς τὸ αἷμα ἡ τροφὴ, apud Clementem Pædag. 3. 3. habemus. Seneca cap. 22. ad Marciam de Seiano. *Et acerrimi canes, quos ille ut ſibi uni manſuetos, omnibus feros haberet, ſanguine humano paſcebat.* vide quæ de Alyattis canibus Polyænus 7. 2. Philo in de Moſis vita. Ἐπιφοιτῶσιν (οἱ κύνες) καὶ ἐπιτρέχουσιν ἀδεῶς, κἂν ἀπείργῃ τις, εἰς τὸ ἀήττητον ἀντιφιλονεικοῦσιν, ἄχρις ἂν αἵματος καὶ σαρκῶν κορεσθῶσιν. Imo Colvij lectione admiſſa, nec vel ſenſus conſtabit. quid enim eſt, *morſibus annulatos?* i. e. *vinctos*, ipſo exponente. Quin & alteram lectionem flagitant prolati è libb: 6. & 8. loci.

Pag: 203. Laxari] Seneca Hippol: ——— *Laxas*
Canibus tacitis mittite habenas.

Atq; in eorum exitium inhortatos &c:] Supra lib. 8. *Canes rabidos &c: nobis inhortantur.* ubi notata pag: 439. 29. vide. *Inhortari* hîc, eſt, quod Petronio *canem inſtigare*. Quo ſenſu & Gloſſarium. *Inſtigant:* ἐφιστῶσιν, ἀπελαύνωσιν. ſcribe, ἐπελαύνουσιν. Heſychius. Ἐκκελαύνειν: ἐπιπέμπειν. Iterum in Gloſſario. *Inſtigatio:* διδασκαλία, ἀπελασία. lege, *Inſtigatio:* ἐπελασία. *Inſtillatio:* (quæ vox perierat) διδασκαλία.

In eorum exitium inhortatos &c:] Lib. 2. *Parvulos etiam ad exitium mulieris hortantur.* et 10. *Quacunque ad exitium mulieris beſtia fuiſſet immiſſa.*

Qui ſimul ſigno ſolito paſtorum incenſi atq; inflammati ſunt, latratibus abſonis &c:] Lib. 8. *Signo ſibi repentino reddito, latratibus fervidis diſſoniſque miſcent omnia.*

Eunt in homines.] Virgilius.
——— *Simul enſe recluſo*
Ibat in Euryalum. ——— Æn: 9.

• Nec fugientibus ſaltem compeſcunt.] Juſtinus lib. 24. *Sed nec fugientibus fortuna commodior fuit.* *Compeſcunt* habet & Oxon: Divinavi (quod & alios feciſſe video) *compercunt*. Ammianus lib. 14. *Ne cedentium quidem ulli parcendo.* Senec: Controv: 8. 4. *Quis miretur eum mori voluiſſe, quem fugientem quoque Fortuna perſequitur?*

Sed

Sed eò magis irritatiores ſequuntur.] Seneca Epiſt. 78. *Pernicioſior eſt hoſtis fugientibus*. Solinus cap. 35. de Crocodilis. *Formidant reſiſtentes, fugientes inſequuntur*, malim & *inſequuntur* in Apuleio ſcribi. Salluſtius Jugurthino. *Ac primò mulieres & pueri &c: fugere, poſtremò cuncti, armati, inermeſque: quod ubi accidit, eò acrius Romani inſtare, fundere, &c.* Judic. 20. 39. vetus Interpres. *Putaverunt filij Beniamin eos fugere, & inſtantius perſequebantur*.

Eò magis irritatiores ſequuntur] Æneid. 12.

—— Haudquaquam dictis violentia Turni
Flectitur, exuperat magis ægreſcitque medendo.

Inter confertam trepidæ multitudinis ſtragem] Onomaſticon vetus. *Strages*: ὄλεθρος. Gloſſæ. *Strages*: ἀναίρεσις πολλὴ, ὡς τὴν γλῶ στόμασι καλεσρῶσι.

Offenſo lapide.] Offenſo ad lapidem pede. Locutio inſolentior paulo.

Et obtunſis terræ digitis.] Vide ſupra pag: 131. dicta.

Canibus inſtruit nefariam dapem.] Lib. 4. *Suis epulis beſtiarum ſaginam inſtruentes*. In fabellis Phædri.

—— Inedia ſunt conſumpti cum ſuis,
Feliſque catulis largam præbuerunt dapem.

Ad Achillem Hector apud Homerum.

Μή μ' ἐᾷ νῦν παρὰ νηυσὶ κύνας καταδάψαι Ἀχαιῶν.

Iacobus apud Philonem de Ioſepho. Ἀτιθάσοις καὶ σαρκοβόροις θηρσὶν εὐωχία καὶ θοίνη γέγονας: γευσαμένοις καὶ ἑστιαθεῖσι τῶν ἐμῶν σπλάγχνων. Sic, τοῖς θηρίοις ἑστίασις, apud Suidam in λωποδύτης. Sic, gulones δαψιλῆ ἐξ οἰκείων σαρκῶν τράπεζαν τῷ σκώληκι παρασκευάζειν, Chryſoſtomus Homil. 6. *de Fato & Provident.* adde his quæ ſupra 324. 5. adnotata.

Nacti prædam jacentem, miſerum illum adoleſcentem ſic fruſtatim diſcerpunt.] Supra lib. 8. de Tlepolemo ad terram devoluto. *Nec diu, & furens aper eum invadit jacentem, ac primo lacinias ejus, mox ipſum reſurgentem multo dente laniavit.* Ait, *fruſtatim diſcerpunt.* Iuvenalis, nec abſimili caſu.

Labitur heic quidam, nimia formidine curſum
Præcipitans, capiturque: aſt illum in plurima ſectum
Fruſtra ac particulas, ut multis mortuus unus

Sufficeret, totum corroſis oſsibus edit
Victrix turba, &c: —— Infra heic. *Conciſurum eum machæra ſua fruſtatim.*

Agnovere.] Repone (quod in alijs) *cognovere.* ſic ſemper Apuleius.

Obvolutiſque lacinia lævis manibus] Habitus ſe ad pugnam componentis. Pollux 5. 3. de venatore. Ἣν (χλαμύδα) δεῖ τῇ λαιᾷ χειρὶ περιελίττειν, ὁπότε μεταθέοι ἢ προσμάχοιτο τοῖς θηρίοις. vide Commentatores Petronij, & hoc loco Beroaldum.

Conterrere] Scribe cum Vicentina & alijs, *conterere.*

Quippe cum miſerrimus adoleſcens voce ultima prolata, vindicarent de pollutiſsimo divite mortem fratris, &c:] Lucretia ad patrem & maritum (ſi memini) apud D. Halicarnaſs: Ὑμεῖς, εἴπερ ἄνδρες ἐστε, *&c:* ἐμοὶ τιμωρήσατε. et 1. Livij. *Date dextras fidemq; haud impune adultero fore.* Servius ad Virgilij Æneid: 8. de Eadem. *Petijt, ne violatus pudor, neve inultus ejus interitus eſſet.* Germanicus apud Tacitum moribundus Annal: 2. *Non hoc præcipuum amicorum munus eſt proſequi defunctum ignavo queſtu: ſed, quæ voluerit, meminiſſe: quæ mandaverit, exequi.* Joſephus Antiquit: 14.15. de Phaſaëla. Ἀκούσας *&c:* τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδην τοὺς πολεμίους διαπεφευγότα, σφόδρα τὴν τελευτὴν εὐθύμως ὑπέμεινε, καταλιπὼν τὸν ἐκδικήσοντα τὸν θάνατον αὐτοῦ.

De pollutiſsimo divite.] Infra lib. 10. *Sceleroſæ pollutaq; fæmina.* Gloſſ. Μεμολυσμένος: *pollutus, maculatus.* Affini Gellius ſignificatu *homines inquinatiſsimos* dixit. Philo in de legg: ſpecial. Ἀκάθαρτος, κυρίως ὁ ἄδικος καὶ ἀσεβὴς, ὁ τοῦ μήτε τῶν ἀνθρωπίνων μήτε τῶν θείων αἰδῶς τις ἔχεται. Talis hic noſter dives, qui & hominibus & ipſis legibus ſuſpendium mandavit. In Oxon: malè; *opulentiſsimo d.*

Non tam hercule deſperata quam ultrò neglecta ſua ſalute, contendunt ad divitem, atque ardentibus animis &c:] *Gladiatorio animo ad eum viam affectant:* ut Terentius Phormione locutus. id eſt, (ut ibi Donatus.) *Animo ad periculum parato: animo ita perdito ac temerario, ut non ſibi caveant, dummodo vulnerent.* Seneca Controverſ. 6. *Concitatiſsima eſt rabies in deſperatione.*

Poly-

Polybius 2. Πεϱικακοῦντες, καὶ δυσχεϱαίνοντες τοῖς παϱοῦσιν, οἱ μὲν ἀπὸ θυμοῦ καὶ τῆς ἀλογιστίας εἰς τοὺς πολεμίους πϱοσπίπτοντες, ἑκουσίως ἀπέθνησκον. *Ardentibus animis*, ut infra lib. 10. Juvenalis.

——— Sed jurgia prima ſonare
Incipiunt animis ardentibus, &c: ——

Lapidibus crebris in eum velitantur] Scholiaſtes vetus Juvenalis ad Sat. 15. *Nulla ſic ſunt domeſtica rixantibus tela, ut ſaxa.* Ad rem ipſam Seneca. *Si exigua contentio eſt de modo finium, ad lapides & arma diſcurrunt.* de brevit. vitæ cap. 3. et Gregoras lib. 10. Οἱ πεϱὶ γῆς ὅϱων πϱὸς ἀλλήλους μαχόμενοι πϱῶτα μὲν ταῖς ἀπὸ γλώττης λοιδοϱίαις πεϱὶ τῆς νίκης διαγωνίζονται: εἶτα βϱαχίονι καὶ παλάμῃ τὴν ἀπαλλαγὴν ἐπιτϱέπουσιν, ὃς ἂν ἐπικϱατέστεϱος καταστὰς, ἢ λίθῳ παίξῃ τὴν κεφαλὴν, ἢ κονδύλῳ καιϱίαν τϱώσῃ, ἢ τυχὸν ὄνυξί πως ξίφους, πεϱὶ πλευϱὰν ἐλάσας, ἐναϱίθμιον τοῖς ἐν Ἅδου κειμένοις τὸν ἀνταγωνιστὴν τάχιστα ἀποδείξῃ.

Multis ante flagitiis ſimilibus exercitatus percuſſor.] Quintilianus 1. Declam. *Et manus homicidium &c: velut quoddam genus artis exerceat.* Sic, *à cædibus exercitatum*, Seneca 1.26. de Clementia. Heliodor. de Piloro latrone lib. 5. Γενναῖος, καὶ φόνοις πολλοῖς γεγυμνασμένος.

Flagitijs ſimilibus exercitatus] Tacitus de Agrippina Claudij. *Ad omne flagitium exercita.* ubi malim *exercitata* legi. ita, *ad audaciam exercitatos*, Saluſt. Catilina. Petrus 2. 2. 14. καϱδίαν πλεονεξίαις γεγυμνασμένην. Ariſtophanes Veſpis. Ὦ πονωπόνηϱε. ubi Scholia. Ἐν ἀσκήσει καὶ μελέτῃ πεπονημένε, ſcribendum puto, πονηϱίας πεπονημένε.

Per pectus medium tranſadegit] Æneid. 9.

——— Viribus enſis adactus
Tranſadigit coſtas, & candida pectora rupit.

Supra lib. 4. *Gladium ſuum &c: per medium pectus ictu fortiſſimo tranſadigit.*

Telum tranſiectum] Æneid: 9.

Hunc illa exceptum &c: —— Traijcit. ——

ubi Servius. *Vis iactus oſtenditur.*

Telum tranſiectum, atque ex maxima parte pone tergum elapſum, ſoloque niſus violentiâ defixum rigore librato ſuſpenderat corpus.] Suidas de Cotta quodam. Οὕτω βίαιον ἠφίει πληγὴν, ὥστε τὸν βληθέντα

διά τε τοῦ θώρακος καὶ τῶν πλευρῶν διαπεῖραι, καὶ τῇ γῇ προσηλῶσαι. Heſychius. Προσήλωσαν: προσέπηξαν, ἔτρωσαν. Judic. 4. 21. de Jaële. Ε'νέκρουσε τὸν πάσσαλον ἐν τῷ γνάθῳ αὐτοῦ, καὶ διήλασεν ἐν τῇ γῇ. Sic 1. Reg. 18. 11. *cum pariete configere.* De Cadmo Ovidius.

——Conjectum in guttura ferrum
Vſq; ſequens preſsit, dum retro quercus eunti
Obſtitit, & fixa eſt pariter cum robore cervix.

Rigorem libratum vocat, qui inter terram, erectamque ac naturalem poſituram, æquali quaſi libramento juvenis corpus ſuſpendebat. Sic, *animam in confinio mortis ac vitæ librato dolore ſuſpendere*, Declam: 8. Quintilianus. et, *caput ſub gladio libratum*, Tertullianus. Pro *tranſiectum*, Florent: & vetuſtiſs: editt: *tranſvectum.* id eſt, (ut benè in Gloſſario vertitur) διακομιζόμενον.

Pag: 204. Sicario illi] Quintilianus 10. 1. *Per abuſionem ſicarios etiam omnes vocamus, qui cædem telo quocunq; commiſerint.*

Lapide contorto.] Juvenalis 15.

Saxa inclinatis per humum quæſita lacertis
Incipiunt torquere.—— Gloſſæ. *Contorquet, immittit, jaculatur:* ἐμβάλλει. Latinus 1. Sam. 17. 49. *Lapidem circumducere* vocat.

Longo jactu petierat: ſed impetu caſſo per extremos digitos tranſcurrens lapis, &c:] Non aliena Virgilij iſta.

Tum lapis ipſe viri vacuum per inane volutus,
Nec ſpatium evaſit, totum nec pertulit ictum.

ubi Servius. *Evacuatus eſt impetus ipſius ſpatio longiore.* Oxon: *Longo ictu p.*

Impetu caſſo &c:] *Excepere auræ.——* Virgil.

Nonnullam tamen &c:] Gloſſæ. *Nonnullum:* τὸ τυχόν.

Sagaciſsimo juveni] Ibidem. *Sagaciſsimus:* ἀγχίνους, φρονιμώτατος.

Sic crudeliſsimum juvenem compellat] Malo diſcriminandi cauſa ſcribi, *divitem compellat.* præceſsit enim antè verſiculum unum vox *juvenis*, de fratre tertio.

Fruere exitio &c:] Lib. 1. illc. *Fruatur trophæo ſuo Fortuna, &c.*

Et ſanguine trium fratrum inſatiabilem tuam crudeli-

delitatem paſce.] Niobe apud Ovidium.

Paſcere crudelis noſtra Latona dolore:
Paſcere, ait: ſatiaq; meo tua pectora luctu: Met.6.

Apud Juſtinum lib.1. *Satia te ſanguine quem ſitiſti, cujuſq; inſatiabilis ſemper fuiſti.* In excerptis Euripidæis.

Πίμπρεσθε, κάπτεσθε σαρκὸς, ἐμπλήσθητί μου
Πίνων κελαινὸν αἷμα.—— Jubelius Taurea Campanus ad Fulvium Flaccum. *Quoniam cupiditate tantæ ſanguinis noſtri teneris, quid ceſſas in me cruentam ſecurim diſtringere?*

Et de proſtratis civibus tuis glorioſè triumpha.] Ibidem. *Vt gloriari poſſis aliquanto virum fortiorem quam ipſe es, tuo juſſu interemptum.* Niobe ubi ſupra.

Corq; ferum ſatia, victrixq; inimica triumpha.

Dum ſcias, licet privato ſuis poſſeſsionibus paupere, fines uſq; & uſq; proterminaveris, habiturum te tamen aliquem vicinum.] Cyprianus ad Donatum. *Continuantes ſaltubus ſaltus, & de confinio pauperibus excluſis, infinita, ac ſine terminis rura latius porrigentes.* Zeno Veronenſis Serm: de Avarit. *Iungunt ſaltubus ſaltus, fines oderunt: illicitum putant habere vicinum.* Baſilius ejuſdem tituli Concione. Εἰ ἐπιθυμεῖς τῆς τοῦ γείτονος οἰκίας, γείτων δέ σοι πάντως οὐ λείψει. Eſaias 5.8. *Væ qui conjungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis: num quid habitabitis vos ſoli in medio terræ?* Q. d. putatis nullos vicinos vos habituros. Seneca Epiſt. 89. *Quam vultis latè poſſidete, ſit fundus quod aliquando imperium vocabatur: facite veſtrũ quicquid poteſtis, dum plus ſit alieni.* Antoninus 8. 27. de Pompeia & Auguſto Cæſare. Πόσα ἐσπούδασαν οἱ πρόγονοι αὐτῶν ἵνα διάδοχόν τινα καταλίπωσιν! εἶτα ἀνάγκη ἔσχατόν τινα γενέσθαι. Vox *poſſeſſionibus* pauperibus minus congrua videtur. Feſtus Pompeius. *Poſſeſſiones appellantur agri latè patentes, &c.* ſic ſupra hîc 8. *Poſſeſſionem maximam villicare.* Repono, etſi nullis libris auctoribus, *poſſeſſiunculis.* Salvianus lib. 5. *Exturbas poſſeſſiunculis ſuis vicinos tuos.*

Fines uſq; & uſq; proterminaveris.] Horatius.

——*Vocat uſq; ſuum quà populus adſita certis*
Limitibus vicina refugit jurgia.——

Juvenalis. ——*Ergo paratur*

 Alte-

Altera villa tibi, cum rus non ſufficit unum:
Et proferre libet fines, &c: ——— Benè (in de beneficijs) Seneca 7. 7. *Multi &c: fines alijs abſtulerunt, ſibi nemo conſtituit.*

Nam hæc etiam dextra, quæ tuum prorſus amputaſſet caput, iniquitate Fati contuſa, decidit.] De Scævola Valer: Maximus. *Pertaſus dextram ſuam, quod ejus miniſterio in cæde Regis uti nequiſſet, &c.* Apud Euripidem ille in Herc: fur.

Ὦ δεξιὰ χεὶρ ὡς ποθεῖς λαβεῖν δόρυ!
Ἐν δ' ἀσθενείᾳ τὸν πότμον διώλεσας.
Ἐπεί σ' ἔπαυσ' ἄν. ——— *Alioqui compeſcuiſſem te.*

quem locum non dubito reſpexiſſe Apuleium noſtrũ.

Iniquitate Fati.] Servius ad Æneid. 2. *Fatis iniquis: voluntate Numinum.* videtur *iniqua voluntate Numinum* ſcribendum.

Sua miſerrimum juvenem manu perempturus invadit.] Livius lib. 32. *Iuratus ſe eum ſua manu interempturum &c.* Frontinus 4. 39. de Scipione. *Pronunciavit manu ſe ſua interfecturũ, niſi &:* Seneca de Alexandro. *Qui Clytum &c: inter epulas transfodit, & manu quidem ſua.* Suetonius Caligula. *Spirantiq; adhuc &c: pulvinum juſsit injici, atque etiam fauces manu ſua oppreſsit.* Adde quæ pag. 177. ad Apologiam adnotatã.

Invadit.] Gloſſæ. *Invadit:* ἐφορμᾷ. Supra lib. 8. *Invadit ac ſuperſiſtit ſicarium.* et 7. *Invadimus, ac diripuimus omnia.*

Nec tamen ſui molliorem provocaverat.] Non ſunt in Lipſij Ms. nec cod: Oxon: In vetere apud Suidam tamen Epigrammate,

Ἐσθλὸς ἐὼν, ἄλλου κρείττονος ἀντέτυχεν.

Inſperato.] Heſychius. Ἐξ ἀελπτίης: (forte ἐξ ἀέλπτου:) ἐξ ἀνελπίστου.

Arripuit ejus dextram.] Supra lib. 3. *Arrepta manu Fotidis.* Gloſſ. *Arripit, &c:* χειρὸς ἐπιλαμβάνεται.

Ferro vibrato] Lege cum Fuxenſi & alijs, *librato.* ſic *telum librare*, Virgilius.

Multis & crebris ictibus impuram elidit divitis animam.]

Nunc dextra ingeminans ictus, nunc ille ſiniſtra.

Infra

Infra hîc, de patre ipſo iſtius juvenis. *Iugulum ſibi multis ictibus contrucidat.* Apud Quintilianum declam. 345. *Nefarium corpus repetitis ictibus trucidavi.* Sueton. Calig. *Nec temere in quenquam, niſi crebris & minutis ictibus animadverti paſſus eſt.* Idem de Vitellio. *Apud Gemonias minutiſſimis ictibus excarnificatus.* Lactant. 6. 20. *Percuſſos jacenteſq́, repeti jubent, & cadavera ictibus diſſipari.* Ammianus lib. 15. *Denſis gladiorum ictibus trucidant.*

Impuram elidit divitis animam.] Lucilius.

— Fauces invaſſe, animamq́; Eliſiſſe illi. ——

Infra hîc lib. 10. *Sic eliſus &c: ſpectatiſſimus medicus.* Commodè autem adeò improbi divitis animam *impuram* dixit. Seneca Epiſt. 81. *Quid ergo? utrum illum pecunia purum effecit, an ipſe pecuniam conſpurcavit? quæ ſic in quoſdā homines quomodo denarius in cloacam cadit.*

Gulam ſibi prorſus execuit.] Non video quid hîc faciat illud *prorſus.* Fortaſſe pro *prorſus execuit*, *præſecuit* legendum. Supra lib. 1. *Impetu teli præſecata gula.* Scholiaſtes Juvenalis de Seneca. *Sibi venas præſecans.* Et in vetere Epigrammate.

Præſecuit tenerum lubrica texta caput.

Scribendum videtur *lubrica teſta.* i. e. glacies, in qua puer ludebat. Benè etiā (quod in idem cadit) *proſecuit* legas. Tertullianus Apologetico. *Et alia vis pronuncietur in eo qui genitalia vel lacertos, alia qui gulam ſibi proſecat.* Gloſſæ. Ἀπότμησις: *proſectio.* Ἀποτομή: *abſciſſio, proſecatio.* Sic ſupra hîc 8. *Proſectum dentium.* et ibidem, *proſectum gladiorum* dixit. Servius ad Æneid. 8. *Quæ non proſecantur.*

Nec ullum verbum, &c:] Apud Petronium ille. *Frigidior hieme Gallica factus, nullum potui verbum emittere.* Alius Declam. 2. apud Quintilianum. *Auferunt nobis vocem quæ fieri non poſſe credimus: & ſilentium eſt admiratio ſubita miſerorum.* Philo de Jacobo: Συγχυθεὶς ὑπὸ τῆς περιπαθήσεως, ἀχανὴς ἐπὶ πλεῖστον χρόνον ἔκειτο, μηδ' ὅσον τὴν κεφαλὴν ἐπαίρειν δυνάμενος, θλιβούσης καὶ ἐκτραχηλιζούσης τῆς συμφορᾶς.

Ac ne tacitum quidem fletum tot malis circumventus ſenex quivit emittere.] Nimirum.

Obſtupuit varia confuſus imagine rerum.

Ovid: *Fine carent lacrymæ, niſi cum ſtupor obſtitit illis.*
Idem. *Et pariter vocem lacrymaſq́; introrſus oborſas*
Devorat ipſe dolor. —— Vide 309. 11. dicta.

Ferro, quo commodum inter epulones ſuos &c:] In fragmentis Varronianis. *Cultro ſe coquinario traiecit.* Onomaſticon vetus. *Epulones :* δειτυμάνες.

Pag: 205. Jugulum ſibi multis ictibus contrucidat] Lib. 8. *Multimodis ſeſe commulcat ictibus.* Ovidius de Amphione, ut hic noſter, liberis orbato.

——Ferro per pectus adacto,
Finivit pariter moriens cum luce dolorem.

Quoad ſuper menſam cernuus corruens, portentoſi cruoris maculas novi ſanguinis fluvio proluit.] Apud Curtium lib. 8. *Alius menſam ſuam ſanguine ſuo aſperſit.* Apud Senecam Agamemnone.

———Sanguinem extremæ dapes
Domini videbunt, & cruor Baccho incidet.

Illud *cernuus* (quod & nos rectum putamus) Scaligeri conjectura eſt: fortaſſe ex Florentino, in quo ſcriptum *cernulus.* eò pertinet Lucretij iſtud.

Namq́; omnes pleriq́; cadunt in vulnus, &c. ——

Oxon: & vett: editt: *tremulus corruens*, quod non malè ex Juvenalis loco firmavit Beroaldus. In Ms. Lipſij *cæruleus:* quod utinam ineptè approbare ſatis Colvius habuiſſet. at, dum illud, & id genus plura, ex libro eo in contextum recepit, egiſſe quid aliud videri poteſt, quam ut juvenilem temeritatem proderet, & affanias ab Auctoris inſtituto ac mente alieniſsimas obtruderet.

Puncto breviſsimo] Lib. 10. *Momento modico, imò puncto exiguo.*

Dilapſæ domus fortunam] Mallebam *collapſæ:* non quod id minus Latinum, ſed quod hoc Apuleianum magis. Supra lib. 5. *Tam beatam fortunam collapſam indignè.* Infra 11. *Tu fortunam collapſam adfirma.*

Suoſq́; caſus graviter ingemiſcens.] Quinam ſunt iſti *caſus ſui* quos hortulanus ingemiſcit? ſpeſne deceptas illas quas de vino, oleo, frumento conceperat? quanto melius ſuſpicari mecum eſſe locum depravatum, preq́; futili lectione *ſuos*, ſcribendum *ſcævos?* nimirum ſcævos collapſæ domus caſus: vel, infælicis patrisfami-

lias illus. Tale Virgilianum illud,

Multa gemens, caſuq; animum concuſſus amici.

Scribendum *ſcævos* autem, patebit ex ſequentibus locis. Lib. 11. *Tu ſcævis exantlatis caſibus pauſam pacemque tribue.* et 4. *His omnibus &c: ritè diſpoſitis occurrit ſcævus eventus.* Item 3. *Quod tuum factum ſcævitas conſecuta eſt.* id eſt, *quis ſcævus caſus, vel eventus.*

Vacuaſq; manus complodens] Frumento, & reliquis quæ ſperaverat, vacuis. *Complodere manus* dolentium eſt, aſpectuq; vel auditione rei gravioris commotorum. Heliodorus. Βαρὺ δὲ ἀνοιμώξας, &c: καὶ τὼ χεῖρε διατρίψας. In Phædone Platonis. Στεναγμοῖς καὶ δακρύοις, καὶ τῶν χειρῶν κροτήσει. Syneſius in Epiſtolis. Ἐπὶ πᾶσιν, ὦ τοῦ δαίμονος! εἰπὼν ἐκραγεὶς, καὶ τὼ χεῖρε πατάξας, ἀπηλλάττετο.

Nec innoxius ei ſaltem regreſſus evênit.] Lib. 7. *Nec tamen levi periculo tentati diſceſſimus.* *Innoxius* ancipitis ſignificationis eſt: ut *formidoloſus*, *ſuſpicioſus*, *infeſtus*, & id genus plura: de quibus 9. 12. A. Gellius videndus.

Ut indicabat habitus & habitudo] Vide ſupra pag. 51. adnotata.

Miles è legione factus nobis obvius &c. percontatur quorſum vacuum duceret aſinum.] Servius ad Eclog. 9. Virgilij. *Hoc dicit, augurio ſe eſſe admonitum, ut abſtineret ab occurſu litigioſi militis.*

Mœrore permixtus] Supra hîc. *Permixtus lacrymis uberibus.* ubi dicta 526. 20. vide.

Latini ſermonis ignarus.] Oxon. *Latino ſermone i.* cujus locutionis exempla deſidero.

Tacitus præteribat.] Lib. 6. *Sed tu, nulla voce deprompta, tacita præterito.*

Nec miles ille familiarem cohibere quivit inſolentiam.] Terent. 1. 2. Hecyræ. *Cum milite inhumaniſſimo.* ubi Donatus. *Omnis miles inhumanus.*

Indignatus ſilentio ejus, ut convicio: vite quam tenebat, obtundens eum &c.] Apud Juvenalem Sat. 3.

Nil mihi reſpondes? aut dic, aut accipe calcem.
Dicere ſi tentes aliquid, tacituſve recedas,
Tantundem eſt, feriunt pariter. —— Petronius. *Arundinem rapuit ab oſtio, iterumq; nihil reſpondentem*

mulcavit. Tacitus Annal: 6. *Silentium ipſius non civile, ut crediderat, ſed in ſuperbiam accipiebatur.*

Vite quam tenebat, obtundens eum.] Lib. 7. *Baculo, quem gerebat, obverberans, &c:* Compoſitum *obtundens* pro ſimplici, ut ſæpiſsimè in his libris.

Reſpondit, ſermonis ignorantia, ſe quid ille diceret, ſcire non poſſe.] Id eſt, *neſcire.* ad quem modum loquendi advertendum. Lucretius lib. 4.

Nunc alijs alius cur ſit cibus, ut videamus
Expediam: quare ut alijs quod triſte & amarum eſt,
Hoc tamen eſſe alijs poſsit prædulce videri.

id eſt, *prædulce videtur.* Apud Caſsiodorum Rex ille. *Alteri ſubdi non poſſumus, quia Iudices non habemus.* Cyprianus 61. Epiſt. *Non poteſt videri ceſſaſſe, qui vicarios ſubſtituit.* Sariſberienſis 3. 13. Polycratici. *Effœminati vitio & corruptela morum, cum tamen Naturæ beneficio feminæ eſſe non poſſunt.* Lactantius 2. 9. *Quomodo Deus &c: ignem & aquam vel accenderit, vel eliquaverit, ſolus ſcire poteſt qui fecit.* De eodem Minucius Fœlix. *Qui cum poſsit præſcire materiam, pro meritis & qualitatibus ſingulorum etiam fata determinat.* Nec de alio ad 2. Cor. 16. Sedulius loquens. *Qui poteſt in vos vindicare, niſi pœnitentiam agatis.* Servius ad Æneid. 2. *His rebus terret eum qui non poteſt mortem timere.* i. e. *non timet mortem.* Sic quod Joannis 20. 2. Οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτὸν: illius paraphraſtes Nonnus ſic extulit.

Ἡμέας δ' οὐ σθένος ἐστὶ νοῆσαι ὅπῃ μιν ἔθηκαν.

Auguſtinus Confeſs. 6. 14. *Id otium ſic moliti, ut ſi quid habere poſſemus, conferremus in medium* Et poſt. *Cum videremus nobis eſſe poſſe decem ferme homines in eadem ſocietate, &c:* Quibus adde quæ ſupra pag. 129. haud malignè adnotata.

Ubi ducis? &c.] Id eſt, *quò ducis?* ſic ποῦ pro ποῖ, Hebr. 11. 8. et ὅπου non *ubi* tantum, ſed & *quò* in Gloſſario vertitur.

Sed mihi (inquit) operæ ejus opus eſt, nam de proximo caſtello &c:] Militaris διασεισμοῦ ſpecies. vide Luc. 3. 13. Sic, τὸ ἕτερον ὑποζύγιον εἰς ἑαυτοῦ χρείαν ἀποσπᾶν, Antiquit. 6. 6. apud Joſephum. Et neſcio quid

quid ſimile apud Syneſium 6 Epiſt.

Et injecta ſtatim manu, loro me quo ducebar arreptum, incipit trahere.] Supra lib. 6. *Et verbum manu injecta ſecutus, prenſo loro retrorſum me circumtorquet.* Oxon: & Palat. *Loro quo me ducebat, arreptum, &c.*

Nam & hic ipſe &c:] Scribe, *hic iſte*. ſic ſupra 2. *Hic iſte Chaldæus.* Virgilius.

Hic tamen ille urbem Patavi ſedeſq; locavit
Teucrorum. ———

Iners aſellus] Lib. 7. *Non modo aſinos inertes, ſed & equos ferociſſimos.*

Morbo deteſtabili caducus.] Ait aſinum iſtum ſubinde vel titubare, vel in terram cadere: alludens morbum epilepſiæ, quo homines caduci fiunt. Supra hîc de eodem. *Crebris offenſaculis & aſſiduis lapſibus contuſis cruribus meis, &c:* Quæ Barthius Adverſ. 7.19. & Beroaldus attulerunt, haud ad mentem Apuleij putem.

Vix etiam paucos olerum manipulos ſolet anhelitu Pag:
languido fatigatus ſubvehere, nedum ut rebus amplio- 206.
ribus idoneus videatur gerulus] In Plautina Amphitr.

Vix incedo inanis, ne ire poſſe cum onere exiſtimes.

Tacitus Imperator jam ſenior apud Vopiſcum Senatum alloquens. *En membra quæ jaculari valeant, quæ haſtile torquere, quæ clypeis intonare, &c: vix munia Senatus implemus, vix ſententias ad quas nos locus arctat, edicimus.* Calviſius Sabinus (homo æger, gracilis,) ad Quadratum ſe ut luctaretur hortantem: *Et quomodo poſſum? vix vivo.* apud Senecam Epiſt. 27.

Olerum manipulos.] Gloſſæ. Δισμὴ λαχάνων: *faſcis oleraris.*

Sed ubi nullis precibus mitigari militem, &c] Claudianus. —— *Poſtquam precibus miteſcere nullis,*
Non auro ceſſiſſe videt, &c: —— Terent: Phorm. 3. 2.

Adeón ingenio te eſſe duro atque inexorabili,
Vt neq; miſericordia neq; precibus molliri queas?

Virgilius 4.

——— *Sed nullis ille movetur*
Fletibus, aut ullas voces tractabilis audet.

Ubi

Ubi nullis precibus &c.] Saluſtius apud Nonnium. *At Oppius, poſtquam orans nihil proficiebat, &c.*

De vaſtiore nodulo, cerebrum ſuum diffindere.] Juvenalis.

Nodoſam poſthac frangebat vertice vitem.

vide ſupra pag: 332. dicta. Malè in quibuſdam coniunctim, *devaſtiore: τὸ de* abundat, ut ſæpè in his libris.

Currit ad extrema ſubſidia, ſimulanſq; &c.] Virgil.

——Ubi ſe nullo jam curſu evadere pugna
Poſſe, neque inſtantem reginam avertere cernit:
Conſilio verſare dolos ingreſſus, & aſtu,
Incipit hæc, &c. ——

Simulanſq; ad commovendam miſerationem genua ejus velle contingere, &c:] Ex more vitæ periclitantium. Homerus Iliad. φ.

——— Ὁ δ' οἱ σχεδὸν ἦλθε τεθηπὼς,
Γούνων ἅψασθαι μεμαώς: περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
Ἐκφυγέειν θάνατόν τε κακὸν, καὶ κῆρα μέλαιναν.

De genubus ad commovendam miſericordiam tactis, ad Matth. 17. 14. adnotavimus. Oxon: & Lipſij Ms. *velle tangere*, minus benè. Supra lib. 2. *Cujus manus & ipſa genua contingens.* Lectionem vulgarem *ſimulanſq;*, Beroaldus excogitavit. at in Oxon: cæteriſq; omnibus Mss. vetuſtiſq; editionibus, legitur, *ſimulans quærere, &c:* quod etſi minus ſatisfaciat mihi, ſequentibus præſertim aliis infinitivis, malè intelligere malo quam peius immutare. *Multa* (inquit Quintilianus lib. 9. cap. ult.) *in veteribus libris reperta, mutare imperiti ſolent: & dum librariorū inſcitiam inſectari volunt, ſuam confitentur.* Quæ meditans, manum ſæpius cohibeo, alioſque has literas tractantes, idem faciant admoneo.

Submiſſus atque incurvatus, arreptis ejus pedibus utriſque, ſublimem elatum terræ graviter applodit]

Conſumptis precibus violentam tranſit in iram.

Juſtinus 14. *Cum non obtineret, preces in iram vertit.* Notanda illa, *ſubmiſſus & incurvatus.* Sirachides 19. 24. *Eſt qui ſe nimium ſubmittit à multa humilitate, & &c: ſi invenerit tempus malefaciendi, malefaciet.* Huic ſimilem, anilem aſtutiam ſupra lib. 4. vide. Tacitus Annal. 12. *Decidiſſe ſimulans, genua Mithridatis invadit,*

dit, ipſumq; proſternit. et Annal. 15. *Lateranus, quaſi ſubſidium rei familiaris oraret, deprecabundus, & genubus Principis accidens, incautum proſterneret, premeretq;.* *Applodere terræ* hîc, ut 6. *Incuſſis in eam &c: calcibus, protinus terræ applodo.* Gloſſæ. Περισκελίζω: *offendo, applodo.* Virgilius *terræ applicare* dixit.

Impreſſoque genu nitens, terræ applicat ipſum.

In Adelphis Terentij.

Sublimen medium primum arriperem, & capite in terram ſtatuerem, Vt cerebro diſpergat viam. —

Sublimem elatum] Hieronymus in Hilarionis vita. *Amplexus eum poſt tergum, in ſublime levavit.*

Terræ graviter applodit: & ſtatim quà pugnis, quà cubitis, quà morſibus, &c: totam faciem manuſque ejus, & latera converberat.] In Excerptis Diodori Siculi, de Pleminio. Οἱ χιλίαρχοι τοῦτον δόντες ἐπὶ γῆν, τὰ ὦτα περιέτεμον αὐτοῦ, καὶ τὴν ῥῖνα· πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τὰ χείλη διέσχισαν. Sic, *proſtratos verberibus mulcare*, apud Tacitũ. Ann.1. Oxon. *Tum faciem ejus, manus ejus, & l. c.*

Quà cubitis] Heſychius. Κυβιτίζω: τοῖς ἀγκῶσι πλήττω. vide ſupra pag: 119. notata.

Seſe conciſurum eum machæra ſua fruſtatim.] Ita Noſter, ἠθικωτέρως Luciano, qui ſimpliciter, ἀποκλείειν. Eunapius in Ædeſio. Κρεουργηδὸν, ὥσπερ ἢ τὸ ἐν τοῖς ἰναχίαις ζῶον, κατακόψαντες. Apud Philonem lib. ὅτι πᾶς ὁ σπουδ: ἐλευθ: Μαγείρων τρόπον κατὰ μέλη καὶ μέλη κρεουργεῖν. emenda, κατὰ μέρη καὶ μέλη κρεουργεῖν. Heſych. Μεληδὸν, ἐπίρρημα: εἰς μικρὰ μέρη καὶ μέλη κοπτόμενον. Sic Judic. 19. 29. at de cadavere. *In partes ac fruſta concidere.* In Menechmo Plautina. —— *Dedolabo aſſulatim viſcera.*

Proſtratus] Gloſſæ. *Proſtratus:* κατεστρωμένος.

Ac præventus vulneribus.] Expoſitorum unus, *cruentus vulneribus.* duo alij, *pene moriens vulneribus.* Pontanus Analect. 2. 15. *Pramoriens vuln.* Priores licentioſè ſatis, iſte tertius illepidè. Qui Apuleium ſincerum vult, receptam lectionem tueatur. *Præventum, occupatum* vocat, vel *impeditum.* Infra lib. 10. *Inſita matribus pietate præventa, deſcivit ab obſequio mariti.* et eodem libro. *Si verè peremptus, ſi verè morte præventus eſt, &c.* Firmicus Matheſ. 8, 26. *Multarum mulierum*

rum amore praventos. Tam parũ noti Apuleio qui apud ipſum tamdiu diverſati: id eſt, qui manibus eum triverunt, Notiſque illuſtrarunt.

Quod ſolum reſtabat, ſimulat ſe mortuum.] Lactantius 6. 20. *Quin etiam percuſſos jacenteſq; repeti jubent, & cadavera ictibus diſſipari, ne quis illos ſimulata morte deludat.* Conſule quæ benignè ad Act. 14. 20. adnotavimus.

Deprecatur periclitanti ſibi ferret auxilium, ſeque cum ſuo ſibi aſino tantiſper occultaret.] Apud Plautum Rudente.

Nunc tibi amplectimur genua, egentes opum, &c:
Vt tuo recipias tecto, ſerveſq; nos.

Supra hîc lib. 6. *Miſeranda Pſyches anima &c: ſubſiſte: inter iſtam ſpicarum congeriem patere vel pauculos dies deliteſcam.*

Nec oblitus ille &c.] De hac loquendi formula vide ſupra pag. 211. notata.

Meq; per ſcalas &c: in ſuperius cœnaculum attracto, hortulanus deorſus in ipſa tabernula direpit in quandam ciſtulam] *Superius cœnaculum*, eſt ὑπερῷον, ἀνώγειον. Jupiter apud Plautum.

In ſuperiore qui habito cœnaculo.

Vide ad Act. 1. 13. notata. Gentilis in Commentario ad Apologiam pag: 290. *detorſus* heic, pro *deorſus* ſcribit: quod nempe in ciſtas & talia correpentes, comprimere ſe ſoleant, & contorquere. adducitq; in eam mentem Horatium, at loco importuno. Nil ego mutandum contendo. *Deorſus derepere*, ut 8. *Deorſus delabi:* taberna etiam, (quæ deorſus poſita) cœnaculo ſuperiori diſertim manifeſtéque opponitur. quod cum ſatis cuivis candido, non cavillatori, poſſe facere videatur, apponam tamen & Donati in Adelph. 3. 3. locum, quo minor ſit dubitandi occaſio. *Veteres* (inquit) *ganeum meritoriam tabernam dixerunt*, ἀπὸ τῆς γᾶς, τουτέστι, τῆς γῆς: *quod ipſa ſit in terrâ*, (Apuleius *deorſus* dixiſſet,) *non, ut cœnacula, ſuperius.* Pro *direpit* ſcribendum *derêpit.* vide ſupra pag: 189. dicta.

Pag: Plinius 8. 36. de Vrſis. *In arbores averſi derepunt.*

207. Et ſupergeſto deliteſcit orificio.] Lectionem iſtam

Mss. nul-

Mſs. nullis jubentibus, non equidem immutabo. Proponere tamen liceat an *ſuperiecto* legendum. Ammianus lib. 25. *Obrutus eſt ſaxorum multitudine ſuperiecta*. Onomaſticon vetus. *Superiacio* : ἐπιβάλλω. *Orificium ciſtæ* hîc, ut 10. *Orificium urnæ*. In eodem vet: Onomaſtico. *Orificium* : στόμα.

Velut emerſus gravi crapula, nutabundus, &c.] Titubans & vacillans, ut ſolent crapula laborantes. Gloſſarium. *Vacillantes* : κραιπαλῶντες.

Nutabundus.] Salvianus lib. 6. *Ad greſſum nutabundi*. Supra hîc lib. 6. *Nutanti capite claudicare*.

Confuſuſq; de impotentia deque inertia ſua quidquam ad quenquam referre &c.] Supra hîc. *Non uxori, non ulli familiarium cordolio patefacto*. Longus de Methymnæis juvenibus, ut miles iſte, ſtrenuè plagis multatis. Ἐκκλησίαν συνήγαγον τῶν πολιτῶν, καὶ ἱκετηρίας θέντες, ἱκέτευον τιμωρίας ἀξιωθῆναι: τῶν μὲν ἀληθῶν λέγοντες οὐδὲ ἕν, μὴ καὶ προσκαταγέλαστοι γένοιντο, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ὑπὸ ποιμένων παθόντες. Ubi & conſonam fere diſparitatem videmus diſcrimini, quod hoc loco inter hortulanum & militem.

Sed tacitus injuriam devorans]

Multa gemens ignominiam, plagaſq; ſuperbi
Victoris. ——— Seneca 4. 37. de benef. *Injuriam tacitus tulit*.

Iſtas tunc clades enarrat ſuas] Melior vett. editt. & Mſs. lectio. *Iſtam t. cladem e. ſuam*. Lib. 4. *Miſeri parentes tanta clade defeſſi*, &c: Lib. 8. *Nequiens idoneum exitium tantæ cladi reddere*. et 10. *Magnam domus cladem* &c.

Contubernio.] Gloſſæ. *Contubernium* : συνοικίσιον, συσκήνιον, σύσσιτον στρατιωτῶν.

Militaris ſacramenti] Ibidem. *Sacramentum* : ὅρκος στρατιωτικός.

Ob amiſſam ſpatham.] Vide Lipſium de *Milit: Rom.* lib. 5.

Signis noſtris enotatis, inveſtigationi &c: darent operam.] Appoſitè Clemens Alexandrinus Stromat. 6. Ἔστιν ἡ μὲν ζήτησις, ὁρμὴ ἐπὶ τὸ καταλαβεῖν, διά τινων σημείων ἀνευρίσκουσα τὸ ὑποκείμενον. Heic *ſigna* malim reſtrictius

veſti-

veſtigia ſignificare. quo ſpectant Heſychij illa. Ἰχνηλατῆσαι: ἐκ τῶν ἰχνῶν ζητῆσαι τινά. vide l. 3. ff: *de fugit:* Ut ex veſtigijs feras hominesque, ita ex ſignis res ac veritatem deprehendimus. Hinc fit, ut *ſigna* pro *veſtigijs*, & è converſo *veſtigia* pro *ſignis* ponantur. Quintilianus 5. 9. *Signum vocant* σημεῖον *quanquam id quidam* indicium, *quidam* veſtigium *nominaverunt.* Et vide heic totum militum contubernium, unius, etſi debitas plagas, ulciſci aggreſſum. Apud Iuvenalem, ſive de commodis militiæ Scriptorem, poſt Pagani illa,

——— *Nec mihi deerit*
Ultio, ſi juſtæ defertur cauſa querelæ.

ſequitur,

Tota cohors tamen eſt inimica, omneſque manipli
Conſenſu magno efficient curabilis ut ſit
Vindicta, & gravior quam injuria: dignum erit ergo
Declamatoris Mutinenſis corde Vagelli,
Cum duo crura habens offendere tot caligatos?
Millia clavorum?——— Ubi ad oram libri ſui qui penes me, (ex ingenio, an ex Ms.?) vir eximius Ioſias Mercerus. —*tot caligas? tot Millia clavorum?*— quæ lectio quantum præſtet vulgatæ quid opus demonſtrare?

Nec defuit vicinus perfidus] Heſiodus.

Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.

Iulianus Epiſt. 20. Γείτονα μὲν ἔνεστιν ἐχθρὸν ἔχειν. ſupra lib. 1. *Cauponem vicinum, & ob id æmulum, &c.*

Tum commilitones, accerſitis Magiſtratibus, &c:] En aliam διασεισμοῦ ſpeciem, ipſorum magiſtratuum additionem, ut publica auctoritate freti commodius graſſarentur. Hanc, inter alias, ſpeciem reſpicit l. 6. §. *de offic: Præſid.* Τὸν ἄρχοντα ἐπ' οἰκίαν ὅν τις ἀποκρύπτεται ἐπάγειν, habemus 8. 6. apud Iul. Pollucem.

Vaſculum argenteum] Iuvenalis.

——— *Argenti vaſcula puri.*

Tunc Magiſtratus, & damno Præſidis nomine cognito, &c:] Lectio nihili, quæ tamen libros omnes impune pervagatur. Scribe, *& damno, & Præſidis nomine cognito.*

Veniunt ad diverſorij noſtri fores, claraque voce denun-

denunciant hoſpiti noſtro, nos quos occultaret apud ſe, &c: dedere.] Similia, at in re diſsimili, Judic. 19. 22. *Περιεκύκλωσαν τὴν οἰκίαν, &c. καὶ εἶπον πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν κύριον τῆς οἰκίας, ἐξάγαγε τὸν ἄνδρα τὸν εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκίαν σου, &c: Dedere* (ſic ubique enim, non *dederet* ſcriptum) ex uſu Græco eſt.

Salutiq́; ſtudens eius quem in ſuam receperat fidē.] Id eſt, *in ſuam opem & auxilium*. ita ad Andr. 4. 3. Donato exponente. Cornelius Nepos de Eumene. *Amicum* (Perdiccam) *non deſeruit, neque ſalutis quam fidei cupidior fuit.* Et propriè hoc loco *receperat.* Ulpianus l. 1, §. 2. de ſerv: corrupt. *Recipere, eſt refugium abſcondendi cauſa alicui præſtare, vel in agro ſuo, vel in alio loco, ædificiove.*

Nec vidiſſe quidem illum hortulanum contendit.] Plautus apud Ariſtophanem.

> Ἢν μὲν γὰρ εἰς φειδωλὸν εἰσελθὼν τύχω,
> Εὐθὺς κατώρυξέ με κατὰ τῆς γῆς κάτω.
> Κ' ἂν τις προσέλθῃ χρηστὸς ἄνθρωπος φίλος,
> Αἰτῶν λαβεῖν τι μικρὸν ἀργυρίδιον,
> Ἔξαρνός ἐστι μή μ' ἰδεῖν πώποτε.

Supra heic lib. 7. *Infit deierans, nullum ſemet vidiſſe rectorem, &c.*

Contra, commilitones, ibi nec uſpiam illum deliteſcere, &c: contendebant.] Apud Plautum ille in Milite glorioſo.

> *Me homo nemo deterruerit, quin ea ſit in his ædibus.*

Scrutinio detegere] In l. 3. ff. de fugit. *Scrutari cubilia & veſtigia occultantium.* Pag. 208.

Tunc gliſcit violentior &c:] Silius Italicus.

> *Gliſcit Eliſeo violentior ira tyranno.*

Gloſſæ. *Αὐξάνεται: augeſcit, gliſcit, creſcit,*

Pro comperto &c: aſſeverantium.] *Pro comperto aſſeverare*, eſt quod 1. Timoth. 1. 7. & Tit. 3. 8. *διαβεβαιοῦσθαι.*

Quidnam ſibi vellet tumultus ille.] Et hoc ex Græco uſu. Act. 2. 12. *Τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι;* vide & Act. 17. 20. *Quid iſte fert tumultus?* —— apud Horatium legas.

Per quandam feneſtrulam &c. proſpicere geſtio.]

Lucianus. Διακύπτω &c. διὰ τ͂ θυρίδος. ſic Proverb. 7. 6. in Græco, ἀπὸ θυρίδος παρακύπτειν.

Collimatis oculis.] *Collineatis* excuſum volui. In vetere Onomaſtico. *Collineo*: καταστοχῶ. vide Schoppij Notas.

Magnus continuò clamor exortus eſt.] Lib. 10. *Clamor exurgit conſona voce cunctorum.*

Injecta manu, me velut captivum detrahunt.] Vide ſupra 134. 39. notata.

Oblatum magiſtratibus.] In Cypriani paſsione, ex cænobij S. Victoris ms. *Cyprianum Galerius Maximus Proconſul, alia die &c: offerri ſibi præcipit.* Vide ſupra 166. 10. dicta.

In publicum deducunt carcerem] Sic & infra 10. loquitur. ſupra 7. *publicam cuſtodelam* dixit. vide ad Act. 15. 18. adnotata.

JOANNIS PRICÆI
IN
METAMORPHOSEOS
LIBRUM X
NOTÆ.

Pag: 109. PRopter eximiam impotentiam eximiè vapulaverat.] Servius ad Æneid. 1. *Sunt quædam quæ pro locis intelliguntur, ut impotens: quod & ſatis, & minus, & nihil potens ſignificat.* Gloſſarium. *Impotens, &c:* ὠμός. Beroaldus nodum hîc in ſcirpo quæſivit.

Longius relucens.] Suidas. Τηλαυγές: λίαν λαμπρόν, πόῤῥωθεν φαῖνον.

Sarcinis proprijs onuſtum.] Appoſitè in Gloſſario. Σκευὴ στρατιωτική: *ſarcina.* Seneca cap. 12. Conſol: ad Helviam. *Militantes quotam partem rerum ſuarum ſecum habent! cum omnem apparatum caſtrenſis diſciplina ſubmoveat.* At hîc extra expeditionem agebat.

Quam

Quam ſcilicet &c.] Melius Oxon. *Qua ſ.*

Propter terrendos &c.] Sic etiam Oxon: ms. cogitabam *ad proterrendos.* Lib. 4. *Nam & urſa facies &c. ad proterrendos, ſi qui de familia forte vigilaſſent, videbatur opportuna.* Virgilius. *Adverſo proterret equo.* — ſupra hîc lib. 8. *Facibus feras proterrebant.*

Miſeros viatores.] Lib. 8. *Miſeros homines, & laborioſos viatores.*

Confecta campeſtri, &c: via, ad quandam civitatulam pervenimus.] Lib. 8. *Campeſtres emenſi vias, civitatem quandam populoſam, & nobilem &c: pervenimus.*

Cuiuſdam decurionis] Gloſſ. Δεκάρχης: *decurio.*

Ad præpoſitum ſuum qui mille armatorum ducatūm ſuſtinebat.] Firmicus 3. 5. *Faciet nihilominus armatos, præpoſitos, tribunos, vel minoris loci duces, &c.* Gloſſæ. *Ducatus:* ἡγεμονία. In loco Firmici legendum videtur *armatorum præpoſitos.* Onomaſt: vetus. *Armati:* ἔνοπλοι. De *mille armatorum ducatu* vide l. 1. ff. *de teſtam: milit.*

Ad librum profero.] Infra heic. *Quæ comperi, ad iſtas literas proferam.* Pag 3 210.

Juvenem filium probe literatum, atque ob id conſequenter pietate ac modeſtia præcipuum.] In Tabula Cebetis. Γράμματα καὶ μαθήματα, ἅ καὶ Πλάτων φησὶ ὡσανεὶ χαλινοῦ τινὸς δύναμιν ἔχειν τοῖς νέοις. Philo in περὶ τῆς εἰς τὰ προπαιδ: συνοδ: Ὥσπερ ἐν οἰκίαις αὔλειοι πρόκεινται κλισιάδων, ἐν δὲ πόλεσι τὰ προάστεια, δι' ὧν εἴσω βαδίζειν ἔνεστιν: οὕτως καὶ τῆς ἀρετῆς πρόκειται ἐγκύκλια, ταῦτα γὰρ ὁδός ἐστιν ἐπ' ἐκείνην φέρουσα. Scholiaſtes ad Equit: Ariſtoph. Ἡ παιδεία τοὺς ἀτόπους λογισμοὺς ἐκτρέπει. et poſt: Ὡς τῆς παιδείας ἱκανῶς καθιστώσης, ἀποδιώξαι καὶ ἀπελάσαι τοὺς πονηροὺς λογισμούς. In verſu Græco.

Ἅπαντας ἡ παίδευσις ἡμέρους ποιεῖ.

Demoſthenes in Amatorio. Ὅλως μὲν ἅπασα φύσις βελτίων γίνεται παιδείαν προσλαβοῦσα. Ammianus Marcellinus lib. 29. *O præclara informatio doctrinarum, &c. quæ vel vitioſas naturas ſæpè excoluiſti.* Cominæus lib. 10. *Multos novi quos à pravis & illaudatis conſilijs eruditio ſola retraxit.* Ab his non multum diſcedit

quod de Theramene 3.2. Valer: Maximus. *A literis ac doctrina virilitatem traxit*. ita enim legendum putem, non, *ad doctrinam*, ut in excuſis. τὸ *conſequenter* poſt *ob id* fortaſſe abundare videatur. Q. Curtius lib. 4. *Non recto itinere, ſed maiore, & ob id tutiore, circuitu.* Ibidem. *Avidum certaminis, atq; ob id incautius in ſe ruentem.* Apuleius ipſe lib. 1. *Cauponem vicinum, atque ob id æmulum.* et poſt, *Civitatem &c: in ſummo montis exaſperati vertice ſitam, & ob id ab aquis ſterilem.* lib. 8. *Diurnis potationibus exercitatus, atq; ob id factionibus latronum malè ſociatus.* et 9. *Imbre nimio madefactus, atque ob id ab itinere directo cohibitus.* At meritò locum heic implet, nimirum παρελκτικῶς poſitum. Exculti ſtudijs *conſequenter* boni ſunt, non autem *neceſſario.* Apud Cebetem ubi ſupra. Πότερον δὲ ἀνάγκη ταῦτα (μαθήματα) λαβεῖν, εἰ μέλλοι τις ἥξειν πρὸς τὴν ἀληθινὴν παιδείαν, ἢ οὔ; Ἀνάγκη μὲν οὐδεμία, ἔφη, χρήσιμα μέν τοι ἐστί. Multi enim nullis literis adiuti, vivendi normam optimam ſequuntur. alij eruditionis nomine conſpicui, haud unquam ad meliorem frugem evadunt. at hæc eſt virtus literarum, ut bonas indoles citius ad perfectionem ducant: certè peſsimas, ſaltem ad aliquid, refrænent ac cohibeant.

Pietate ac modeſtia præcipuum.] Oxon: *Pietate modeſta præcipuum.* quò accedit & Lipſianus Ms.

Quem tibi quoque proveniſſe cuperes, vel talem.] De liberis & parentibus Plautus in Moſtellaria.

Expoliunt, docent literas, jura & leges,
Sumptu ſuo & labore nituntur, ut
Alij ſibi eſſe illorum ſimiles expetant.

C. Marius apud Saluſtium. *Si jam ex patribus Albini & Beſtiæ quæri poſſet, me ne an illos ex ſe gigni maluerint: quid reſponſuros creditis, niſi ſe liberos quam optimos voluiſſe?* Hadrianus inter laudes Commodi apud Dionem Caſsium. Οἷον οὐδ' ἂν εὔξαιτό τις παῖδα ἰδεῖν ἤθελεν. Imp: Claudius apud Suetonium de L. Othone. *Vir, quo meliores liberos habere ne opto quidem.* Contra apud Plutarchum in Cimone, Τοιοῦτος οἷον ἀπεύξαιτ' ἄν τις μὴ γενέσθαι ἑαυτοῦ παιδίον. Idem in περὶ δεισιδαιμ. Τοῦ Τιμοθέου τὴν Ἄρτεμιν ᾄδοντος ἐν Ἀθήναις, καὶ λέγοντος, θυιάδα, φοιβάδα,

φοιβάδα, μαινάδα, λυσσάδα: Κινησίας ὁ μελοποιὸς ἐκ τῶν θεατῶν ἀναστὰς, τοιαύτη (ἔφη) θυγάτηρ γένοιτο. Suetonius de Auguſto. *Deprecanti populo*, (relegationem Juliæ) *& pertinacius inſtanti, tales filias &c: pro concione imprecatus.* Declamationis in Saluſtium Auctor. *Nunc, ut ad te revertar, patremq; tuum prætercam: qui ſi nunquam in vita ſua peccavit, tamen maiorem injuriam facere Reipublicæ non potuit, quam quod te talem filium genuit.* Propriè autem in hoc argumento *provenire*. Apud Plautum Trucul:

Cum tu rectè proveniſti, cumq; es aucta liberis
Gratulor.——— Juſtinus lib. 2. *Artemenem primum quidem Dario, ſed privato proveniſſe.* Idem 36. *Iſraëlem fœlix decem liberorum proventus maioribus ſuis clariorem fecit.*

Adæque &c.] Abeſt à Bertino, agnoſcit Oxon: quin & ſupra 8. *Canem adæquè venaticum* dixit. Onomaſticon vetus. *Adæquè:* ἐπίσης.

Forma magis quam moribus in domo mariti præpollens] Theocritus 24.

Τᾷ μορφᾷ ἀγαθᾷ, τὸν δὲ τρόπον οὐκ ἔθ' ὁμοίᾳ.

Spartianus de Ælio Vero. *Hadriano &c: acceptior forma quam moribus.* E converſo, de Suſanna, Scriptor de bono Pudicitiæ. *Vxor &c: pulcherrima, pulchrior moribus.*

Seu naturaliter impudica, ſeu fato &c. impulſa] Donatus ad ea 1. 1. Andr. *Mala mens, malus animus.— Argumentum à Natura, & an aliquis ſine cauſa malus, an ab impulſione.* Servius ad Æneid. 9. *Apud Plotinum Philoſophum & alios, quæritur utrum mentis noſtræ acies per ſe ad cupiditates & conſilia moveatur, an impulſu alicuius Numinis. Et primo dixerunt mentes humanas moveri ſua ſponte, deprehenderunt tamen* (melius *tandem*) *ad omnia honeſta impelli nos Genio & Numine quodam familiari, quod nobis naſcentibus datur: prava verò noſtra mente nos cupere ac deſiderare. nec enim fieri poſſe ut prava Numinum voluntate cupiamus, quibus nihil malum conſtat placere.* vide quæ olim ad Apologiam pag. 182. & nuper ad Jacobi 1. 13. 14. notata.

Seu fato &c.] Ovidius.

Sive fuit fatum, ſeu fuit ipſe Deus.

Oculos ad privignum adjecit.] Servius ad Æneid. 6. *Amare privignum crimen eſt, virtus maritum. Oculos adjicere* heic, eſt quod Matth. 5. 28. πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι βλέπειν. ubi notata vide. Pollux 2. 4. Ἐποφθαλμεῖν, ἐπιθυμεῖν τινος. Suidas. Ὀφθαλμὸν ἐπιβάλλειν: περιέργως θεάσασθαι. Plautus hoc ſenſu in Milite, *adjicere animum*. Narrationem iſti perſimilem 5. 7. habet Valerius Maximus.

Quamdiu primis elementis Cupido parvulus nutriebatur.] Ex his, ut puto, Virgilii lib. 7.

Ac dum prima lues udo ſublapſa veneno
Pertentat ſenſus, atque oſsibus implicat ignem:
Nec dum animus toto percepit pectore flammam,
Mollius, & ſolito matrum de more locuta eſt.

Caſaubonus ad oram libri ſui alliverat *alimentis*, quæ etiam Colvii conjectura fuit, probata Elmenhorſtio. At rectum illud *elementis*, ſi quid uſpiam his in libris ſincerum. Quintilianus Declam. 14. *Ut adoleſcentis ardoris impetus in parvis exſtinguatur elementis*. Sic infra hoc ipſo libro, *indignationis parva elementa*, Noſter.

Facile ruborem tenuem deprimens ſilentio, reſiſtebat.] Lucianus in de Dea Syria, in re non diſsimili. Ἡ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ἰσοφρόνει, καὶ τὴν νοῦσον ἔκρυπτε.

At ubi completis igne veſano totis præcordiis, &c.]

Maximian. *At poſtquam teneram rupit verecundia frontem,*
Nec valuit penitus flamma recepta tegi:

Lucianus ubi ſupra. Ὡς δὲ οἱ τὸ κακὸν μεῖζον ἡσυχίης ἐγένετο, κλαίεσκέ τε δι' ἡμέρης, καὶ Κόμβαβον ἀνεκαλέετο, καί οἱ πάντα Κόμβαβος ἦν.

Completis igne v. totis præcordijs] De Phædra, itidem noverca, Seneca in Hippolito.

Labitur totas furor in medullas,
Igne furtivo populante venas.

Virgilius.

Vulnus alit venis, & cæco carpitur igni.

Bacchatus amor &c:] Lib. 2. *Bacchamur in Venerem.*

Sævienti Deo jam ſuccubuit.] Servius ad Eclog. 10. *Cuivis facilius quam amori repugnatur.* præcipue in-

concesſo

conceſſo (qualis hic,) amori. Idem ad 4. Æneid. *Contra dignitatem amor ſuſceptus gravior eſſe ſolet.*

Sævienti Deo jam ſ.] Concinnius forſan, *S. iam Deo ſuccubuit.*

Ac languore ſimulato &c.] Apud Petronium. *Quod ſolum igitur ſalvo pudore poteram confingere, languorem ſimulare cœpi.* Vide 2. Samuel. 15. 3. Contra apud Philonem, Νοσεῖν ὑγιαίνοντα καθυποκρίνει).

Vulnus animi mentitur in corporis valetudine] Quid eſt in uſu Latinitatis *mentiri quid*, quam *ſimulare?* cujuſlibet rei ſpeciem præ ſe ferre? at hoc non agit mulier iſta ut mentis ſuæ vulnus appareat, quin è diverſo, utitur quanta poteſt ſolertia, ut corporis, non animi ægritudine decumbere videatur. Ergò loci mutanda lectio videtur; & ad hanc formam concinnanda. *Vulnus animi mentitur corporis invalitudinem.* Mutatio quidem levicula, quæ è tenebris tamen ſenſum obrutum extraxit. Juvenalis, non iſta quidem ſententia, at verbis iſti argumento concinnis.

——————— Corpore ſano
Advocat Archigenen, oneroſaq́; pallia jactat.

Jam cætera ſalutis vultuſq́; detrimenta, &c.] Virgilius ſimili argumento.

—— Horrida vultum Deformat macies. ——

Ovidius in fabula Biblidis.

Eſſe quidem læſi poterat tibi pectoris index,
Et color, & macies, & vultus. —— Metam. 8.

Nazarius, at in re alia, in Panægyrico. *Malè clauſi ſigna mœroris per vultus indices exierunt.* Maximianus.

Prodere non auſus, carpebar vulnere cæco:
Sed ſtupor & macies vocis habebat opus.

Pallor deformis.] Supra lib. 5. *Si rite conjecto, &c: de nimio pallore corporis, &c: amore nimio laboras.* Pollux 4. 19. Ὠχριᾷ, ὡς νοσοῦντα ἢ ἐρῶντα δηλοῖ. Catullus Argonaut.

Quantos illa tulit languenti corde dolores!
Quantum ſæpè magis fulgore expalluit auri!

De Scylla amore perculſa Virgilius Ceiri.

Nullus in ore rubor, ubi enim rubor, obſtat amori.

Vide quæ plura Beroaldus & Elmenhorſtius. Malè heic ex Ms. Schoppius *pallor deforis*. ſupra lib. 8. *Pallore deformem faciem*.

Marcentes oculi.] Apuleius eodem libri 5. loco. *De iſtis marcentibus oculis tuis &c.* (ſic ſcribendum monuimus,) *amore laboras*.

Laſſa genua.] Sic, *genubus ſucciduis laſſum*, Germanicus in Aratæis. Oxon. *Lapſa g.* quod & Colvius conjecit. De Phædra amatrice & noverca Seneca Hippolito.

——— *Soluto labitur moriens gradu.*

Ibidem de Eadem.

Populatur artus cura, jam greſſus tremunt.

Apuleius ubi ſupra. *Ab iſto titubante & ſæpius vacillante veſtigio, &c: amore laboras.* Virgilius 5. Ecloga. *Incumbens &c: oliva.* ubi Servius. *Propter amorem ſe non ſuſtinens*. Apud Plautum in amoris, etſi ſimulati, argumento.

Tene me obſecro. Cur? Ne cadam. Quid ita?
Quia hîc adſtare
Nequeo: ita animus per oculos meos deſit.

Sic Hebr. 12. 12. (at ſenſu alio) παραλελυμένα γόνατα. et ſupra heic lib. 8. *Lurore pene collapſa membra*. Cum autem de vultus detrimentis res heic, & hæc mulier lecto decumbat, (quo loci *genuum lapſorum* videtur minus tempeſtiva mentio) fortaſſe rectius prædictis, *lapſa gena* ſcripſerimus. *Lapſas* intelligo inſuccas, areſcentes. Claudianus. *Interius fugere gena.* —— Quintilianus 12. Declam. *Genas deſtitutas* dixit. Juvenalis, *pendentes genas*.

Quies turbida.] Philoſtratus 1. 23. Πηδήσεται ἡ καρδία θαμὰ ἐνθρώσκοντος τοῦ ὕπνου, ὃ δὲ μάλιστα περὶ τοὺς ἐρῶντάς φασὶ γίνεσθαι.

Et ſuſpiritus cruciatus tarditate vehementior.]

——— *Attractus ab imo*
Spiritus, interdum gemitu gravis. ———

Ovidius, ubi de Biblide.

——— *Nec cauſâ ſuſpiria mota patenti.*

Scholiaſtes vetus Horatij, in amoris argumento. *Ex triſtitia languor, ex languore pallor, ſilentium, & ſuſpiria.*

et

et Anacreon, ſimili materia, ὑπὸ καύματος ἀναστενάζειν.

Vapore febrium.] Melius Florent: & Oxon: Mss. *Vaporibus.*

Niſi quod & flebat.] Ovidius ubi ſupra.

——Et humida ſæpè Lumina.——

Horatius. *—Humor & in genas*
Furtim labitur, arguens
Quam lentis penitus macerer ignibus.

Fatigatus anhelitus.] Infra 11. *Fatigatos anhelitus trahens.* et 9. *Anhelitu languido fatigatus.* Ad ſententiam loci Declam. 8. Quintilianus. *Abditos profundoſq; morbos, aut citatior &c: ſanguinis curſus, aut crebrior anhelitus laborantis animæ indicat.* Julianus Miſopogone. Ὡς ἦλθεν, (ἡ ποθουμένη) ἐδίδου τὰ σημεῖα τοῦ πάθους ὁ νεανίας, ἆσθμα τῶν θλιβομένων ἠφίει: ἐπέχειν γὰρ αὐτὸ κινούμενον, καίπερ σφόδρα ἐθέλων, οὐχ οἷός τε ἦν, καὶ ταραχὴ ἦν τοῦ πνεύματος. De Daphnide amore Chloës vulnerato Longus Sophiſta. Τὸ πνεῦμα, ποτὲ μὲν λάβρον ἐξέπνει, καθάπερ τινὸς διώκοντος αὐτόν: ποτὲ δὲ ἐπέλιπε, καθάπερ ἐκδαπανηθὲν ἐν ταῖς προτέραις ἐπιδρομαῖς.

Et utrinque ſecus jactatæ crebriter laterum mutuæ viciſsitudines.] Heliodorus lib. 7. Παννύχιος ἔκειτο, πυκνὰ πρὸς ἑκάτερον πλευρὸν τὸ σῶμα διαστρέφουσα, &c. Seneca, ubi de Phædra.

——Semper impatiens ſui Mutatur habitus.——

Ibidem. *Artuſque variè jactat incertus dolor.*

Quam facilis, licet non artifici medico, &c: Venereæ cupidinis comprehenſio!]

——Quis enim celaverit ignem,
Lumine qui ſemper proditur ipſe ſuo?

Quintilianus ubi ſupra. *Medicus qui per hæc non poteſt invenire languorem, non invenit nec remedium.* Juvenalis Sat. 9.

Deprendas animi tormenta latentis in ægro
Corpore, deprendas & gaudia: ſumit utrumq;
Inde habitum facies.—— Anacreon.

Ἐγὼ δὲ τοὺς ἐρῶντας ἰδὼν, ἐπίσταμ᾽ εὐθύς:
Ἔχουσι γὰρ λεπτὸν ψυχῆς ἔξω χάραγμα.

Impatientia furoris altius agitata.] Ita benè Beroaldus, ſic ſupra 9. *Commota & exaſperata altius.* Fir- Pag: 211.

matur etiam emendatio ejus ab Oxon: & Fuxenſi Ms.

Dirupit ſilentium.] Sic & idem Oxon: codex.

Et ad ſe vocari præcipit filium] Apud Achillem Tatium illa lib. 4. *Νενίκημαι, πεπλήρωμαι βελῶν: χάλεπον πάχυ τὸ ἴαμβον, ἐπείγει τὸ τραῦμα.*

Quod nomen in eo ipſo, ſcilicet ne ruboris admonetur, libenter eraderet.] Ovidius de Biblide fratrem inconceſſè amante.

—— Iam nomina ſanguinis odit:
Biblida jam mavult, quam ſe vocet ille ſororem.

Oxon. & Florent. *in eos ipſos.* latet aliquid quod haud properans produco.

Senili triſtitie ſtriatam gerens frontem]

Ante annos, animumq; gerens frontemq; ſeveram.

Statius de Melioris puero.

Et caſtigata collecta modeſtia frontis.

Phædra de Hippolito.

Quam grata eſt facies torva viriliter!
Et pondus veteris triſte ſupercilij!

Plinins lib. 2. Epiſt. 7. de Coctio Spurinæ filio. *Tanta ei gravitas &c: ut poſſet ſenes provocare virtute, quibus nunc honore adæquatus eſt.* et 5. 16. de filia Fundanij. *Nondum annos quatuordecim expleverat, & jam illi ſenilis prudentia, matronalis gravitas erat.* Ex quo, ut videtur, Noſter Florid. 2. *Senilis in juvene prudentia.* Menander.

Οὐχ' αἱ τρίχες ποιοῦσιν αἱ λευκαὶ φρονεῖν,
Ἀλλ' ὁ τρόπος ἐνίοις τῇ φύσει γέρων.

Senili triſtitia ſtriatam gerens frontem.] Euripides Bacchis.

Ὡς δύσκολον τὸ γῆρας ἀνθρώποις ἔφυ,
Ἔν τ' ὄμμασι σκυθρωπόν! ——

Seneca Hippol. ——*Frons decet triſtis ſenem.*

Ut in quodam vado dubitationis hærens.] Servius ad Æneid. 9. *Omnis cogitatio in dubitatione eſt ante ſententiam.*

Omne verbum quod præſenti ſermoni putabat aptiſsimum, rurſum improbans.] Idem ad Æneid. 11. *Naturale eſt, ut quoties ſimul multa cogitamus, vix aliquod comprobemus,*

Nutante

Nutante etiam tunc pudore.] Theophylactus Simocatta in Epiſtolis. Ἐρωτικὸν διηγήσασθαι πάθος τὸ γυναικεῖον φῦλον αἰσχύνεται. Ovidius Metamorphoſ. 10.

——— Virgo Cinyreia carpitur igne
Pervigil indomito, furióſaq; vota retractat.
Et modo deſperat, modo vult tentare: pudetque,
Et cupit, & quod agat non invenit: utq; ſecuri
Saucia trabs ingens, ubi plaga noviſſima reſtat,
Quò cadat in dubio eſt, omniq; à parte timetur:
Sic animus vario labefactus vulnere, nutat
Huc levis atq; illuc, momentaq; ſumit utroque.

Unde potiſsimum caperet exordium decontatur.]

—— Neſcit quæ prima exordia ſumat.

Ovid: Metamorph. 10. de Myrrha

——— Conataque ſæpè fateri,
Sæpe tenet vocem. ——— Æditus vetus Poëta apud Gellium 19. 9.

Dicere cum conor curam tibi Pamphile cordis,
Quid mi abs te quæram, verba labris abeunt.

Phædra ad Hippolitum.

Sed ora cœptis tranſitum verbis negant,
Vis magna vocem emittit, at maior tenet.

Rogat &c: cauſas præſentis ægritudinis.] Supra lib. 4. *Anicula inſtantiſſimè cauſas &c: mœroris requirenti.*

Nacta ſolitudinis &c: occaſionem.] Vide ſupra 396. 35. dicta. *Solitudinis occaſionem* dixit & Tacitus Annal. 15.

Prorumpit in audaciam.] Lib. 9. *Occulta libidine prorupit in adulterum quendam.*

Ubertim allacrymans.] Hieronymus in Epitaphio Nepotiani. *Vbertim fluentes lacrymas.* Sic, *ubertim manantes lacrymas*, 4. 23. Sidonius. Supra heic lib. 6. *Vberi fletu rigans Deæ veſtigia.* et 5. *Flens ubertim, deceſſit ad ſomnum.*

Laciniaq; contegens faciem.] Apud Gellium illo 19. 9. *Permittite mihi quæſo operire pallio caput, quod in parum pudica oratione Socratem feciſſe aiunt.* Propertius 1. 4.

——— Et quæ
Gaudia ſub tacita dicere veſte libet.

De

De Myrrha patrem cupiente Ovidius Metam. 10.

——— Pudibundaq́; veſtibus ora
Texit, & ô dixit fælicem conjuge matrem.

Voce trepida ſic eum breviter affatur] Servius ad Æneid: 4. de Didone. *Suſpenſè & pedetentim, amore reſiſtente incipit.*

Cauſa omnis & origo &c:] Juvenalis 14.

Mentis cauſa mala tamen eſt, & origo penes te.

In Apologia Noſter. *Cauſa, & ratio, & origo initialis.*

Etiam medela ipſa &c: tute ipſe es.] Vide ſupra pag: 81. 20. notata.

Iſti enim tui oculi per meos oculos &c:] Philoſtratus 1. 21. Τὸ ἐπιθυμητικὸν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν εἰσάγεται. Achilles Tatius lib. 6. Εἰς τὰ ὄμματα τῶν καλῶν τὸ κάλλος κάθηται, ῥέον δὲ ἐκεῖθεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ὁρώντων ἵσταται. Ariſtænetus 2.18. Δεξάμενος τοῦ κάλλους τὴν ἀπόρροιαν διὰ τῶν ὀμμάτων, ἐρωτικῶς διεθερμάνθη. Anacreon.

Οὐχ ἵππος ὤλεσέν με,
Οὐ πεζὸς, οὐχὶ νῆες:
Στρατὸς δὲ καινὸς ἄλλος
Ἀπ' ὀμμάτων βαλών με.

Hinc illud quaſi inſolitum in Simocattæ Epiſtolis. Βέβλημαι τὴν ψυχὴν, μηδὲν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἀδικούμενος. vide in ὀμματεῖος πόθος Heſychium. Plutarchū Sympoſ. 3. 6. Philoſtrati epiſtolam, Πόθεν μοι &c: Ovid. Amor. 3.

Perque tuos oculos qui rapuere meos.

Ad intima delapſi præcordia.] Supra lib. 2. *Vbi primam ſagittam ſævi Cupidinis, in ima præcordia mea delapſam, excepi.* Virgilius.

—— Inque ſinum præcordia ad ultima ſubdit.

ubi Servius. *In loca cordi vicina, ubi ſenſus percipitur.* In Epiſtolis Ovidij.

Non mea ſunt ſummâ leviter diſtricta ſagittâ
Pectora, deſcendit vulnus ad oſſa meum.

Orientius Illiberitanus.

— Amor, ut lacrymæ, quas fundi injuria cogit,
Ex oculis ſurgit, pectoris ima petit.

Muſæus. ——— Ἀπ' ὀφθαλμοῖο βολάων
Ἕλκος ὀλισθαίνει, καὶ ἐπὶ φρένας ἀνδρὸς ὁδεύει.

Paulus Silentiarius.

Οἶστρος

Οἶστρος ἀλιαθέστατον ἔχει φύσιν, ἣν τις οἴςου
Ἄκρον ἕλῃ φλογίου, δύεται ὅλος ὅλος.

Maximus Tyrius Diſſert. 9. Ἀρχὴ αὐτοῦ (amoris) ἄνθος σώματος, ἐρχόμενον εἰς ὀφθαλμοὺς, καὶ δι' αὐτῶν ἐπὶ τὴν ψυχὴν ῥέον. Moſchus de Cupidine.

——— Ἐπὶ σπλάγχνοις δὲ κάθηται.

Meis medullis acerrimum commovent incendium.] Scriptor de bono Pudicitiæ, in Cypriani operibus. *In medullis verſata cæca incendia, &c.* Zeno Veronenſis. *Cum medullitus amoris inſani flagraret incendio.* Statius Achilleidos 1. —— *Fax vibrata medullis.* Infra heic, at in re alia. *Perniciem &c: medullæ penitus adtraxerant.* Sirachides 9. 9. Ἐκ κάλλους (formoſitate) φιλία ὡς πῦρ ἀνακαίεται. Adde quæ ſupra pag: 81. 5. adnotata.

Miſerere tuæ caræ parentis.] Supra 2. argumento non diſsimili. *Miſerere, & ſubveni maturius.* Lectionem poſitam debemus Lipſij Ms. aut potius Colvij incogitantiæ: qua ſine, in latebris jacuiſſet ſuis, nec ſecutas quaſdã editiones deformaſſet. inter eas, quam adornavit Wowerius, ad quam noſtræ magnã partem contextus formatus. Complures alij Mss. (quos & veteres omnes editiones ſecutæ) legunt, *M. tua cauſa pereuntis.* quam iterum ſuis ſedibus ſcripturam reponamus. Supra ad Fotidem ſuam Noſter 2. Miles. *Pereo, imò jamdudum perij, niſi tu propitiaris.* Virgilius Eclog: 8. *Vt vidi! ut perij!* —— In reliquijs veterum Poëtarum.

Sæva non cernis quod ego langueo?

ſcribe, *Sæva ah, non cernis quantum ego langueo?*

Sic me deſtituis jam ſemimortuum?

id eſt, (ut hîc noverca) *jam tui cauſa pereuntem.*

Nec te religio patris omninò deterreat.] *Religionem* heic *verecundiam* vocat, ſive, *religioſum reſpectum*. Gloſſæ. Εὐλάβεια: *Reverentia, verecundia, religio.* Gloſſæ aliæ. *Religio: θρησκεία, &c: δεισιδαιμονία, καὶ αἰδώς.* *Patris*, eſt *erga patrem*: ut Sirachidis 3. 15. *Eleemoſyna patris*: pro, *patri eleemoſyna præſtita.* et, *juramenta patrum*, id eſt, patribus facta: Sapient. 18. 22. apud Latinum Interpretem.

Cui morituram prorſus ſervabis uxorem.] Confer quæ

quæ ſupra pag: 155. 21. adnotata.

Illius recognoſcens imaginem in tua facie, meritò te diligo.] Virgilius de Didone.

—Gremio Aſcanium, genitoris imagine capta
Detinet. ——— Apud Senecam Phædra ad privignum. —*Genitor in te totus.*— Andromache apud eundem.

———Teſtor immites Deos,
Non aliud Hector in meo nato mihi
Placere quam te: vivat, ut poßit tuos
Referre vultus.———

Illius recognoſcens imaginem in tua facie] Lib. 5. Pſyche ad Cupidinem. *Sic in hoc ſaltem parvulo recognoſcam faciem tuam.* Cicero de filio ſuo. *Imago corporis & animi mei.*

Habes ſolitudinis plenam fiduciam.] De Potipharis uxore Zeno Veronenſis. *Captat ſolitudinem, &c: à quali etiã non irritata adoleſcentia invitis fœminis ſæpè violenta eſſe conſuevit.* vide 23. 25. & 26. Sirachidem. In eodem argumento Cyprianus, ſive de bono Pudicitiæ Scriptor. *Latebrarum tuta quibuſdam videtur occaſio, &c.* Apud Achillem Tatium lib. 2. ille. Πολλὰ ἦν τὰ ὁπλίζοντά με θαῤῥεῖν: οἶνος, ἔρως, ἐλπὶς, ἐρημία. et illa apud Petronium. *Sume ergò amplexus, ſi placet, neq; eſt quod curioſum aliquem extimeſcas: longè ab hoc loco frater eſt.* In narratione de Suſanna ſenes libidinoſi. Ἰδοὺ, αἱ θύραι κέκλεινται τοῦ παραδείσου, καὶ οὐδεὶς θεωρεῖ ἡμᾶς.

Juven. *Tam facile & pronum eſt Superos contemnere teſtes,*
Si mortalis idem nemo ſciat.———

Plin. Epiſt. *Tantumque licentiæ pravis ingeniis adiicit illa fiducia, Quis enim ſciet?*

Neceſsarij facinoris] Rationem epitheti iſtius non aſſequor, fortaſſe locus corruptus. quæ Beroaldus attulit, non ſatisfaciunt.

Quod nemo novit, penè non fit.] Seneca 1. 13. de Ira. *Innocentem quiſq; ſe dicit, reſpiciens teſtem, non conſcientiam.* Solomo Proverb. 30. 19. 20. *Viam aquilæ in cælo, viam colubri ſuper petram &c: talis eſt via mulieris adulteræ, quæ comedit, & tergens os ſuum, dicit, Non ſum operata malum.* Ovidius 3. Amor.

Non

Non peccat quæcunq; poteſt peccaſſe negare;
Solaq; deformem culpa profeſſa facit.

Simplicius in cap. 47. Epicteti. Ἕως ἂν ἐλεγχθῶμεν, οἰόμεθα λανθάνειν, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ἡμαρτηκέναι δοκεῖν. Salvianus lib. 7. *Solet flagitioſa res quando agitur occulté, fidem facinoris non mereri.* Oxonienſis, & duo alij Mss. non malè, *penitus non fit.* communem lectionem retineo tamen, ob hæc Zenonis Veronenſis. *Pene pro infecto habetur, quod non diffamatur.* (Serm. 4. de Eſaia.) et iſta Senecæ 2. 29. de Ira. *Qui dicere tibi niſi clam non vult, pene non dicit.*

Quanquam tale facinus protinus exhorruiſſet, &c:] Lib. 9. *Exhorruit Myrmex inauditum facinus.*

Non tamen negationis intempeſtiva ſeveritate putavit exaſperandam] Providè hoc, præcipuè eam erga, quæ parentis locum implebat. Gellius, ubi de liberorum officio in parentum imperia. *Sententia media optima & tutiſsima eſt, quædam parendum eſſe, quædam non obſequendum: ſed ea tamen quæ obſequi non oportet, leniter, ac verecundè, ac ſine deteſtatione nimia, ſine opprobratione acerbæ reprehenſionis declinanda ſenſim, & relinquenda, non reſpuenda eſſe.* Vide quæ Acrotatus in Plutarchi apophthegm. Pro *intempeſtiva*, melius *intempeſtivæ* ſcribas, ut reſpondeat ſequenti membro. *Intempeſtivæ ſeveritatis negationem* opponit *cautæ promiſsionis dilationi.* 2. 7.

Negationis intempeſtiva ſeveritate] Id eſt, (ut infra argumento alio,) *intempeſtiva repulſa.*

Sed cautæ promiſsionis dilatione leniendam] Impudici & importuni petitores non raro tali aſtu eluſi. vel vide Noſtrum 8. de Charite & Thraſyllo. Chariclia lib. 5. apud Heliodorum. Ὁρῶν τὸν Φοίνικα μὴ ἀνιέντα, ἀλλ' εἰς ὑπερβολήν τι πρὸς τὸ βούλημα θερμαινόμενον, καὶ ἡμέραν οὐδεμίαν τοῦ διοχλεῖν περὶ τῶν αὐτῶν ἀπολειπόμενον, ἔγνων τὸ παρὸν ὑπερθέσθαι χρησταῖς ἐπαγγελίαις. Eadem 7. ad Theagenem ſuum, quem ardenter Arſace appetebat. Εἰ ἄτοπον δοκιμάζεις τὸ αἰτούμενον, ἀλλὰ σύ γε πλάττου τὸ συγκατατίθεσθαι, καὶ τρέφων ἐπαγγελίαις τῆς βαρβάρου τὴν ὄρεξιν, ὑπερθέσει ὑπότεμνε τὸ πρὸς ὀξύ τι καθ' ἡμῶν βουλεύσασθαι, ἐφηδύνων ἐλπίδι, καὶ καταμαλάττων ὑποσχέσει τοῦ θυμοῦ τὸ φλεγμαῖνον. Pag: 212.

Ergò

Ergò prolixè pollicetur.] ——— *Ægram*
• *Multa bonum ſimulans vana ſpe ludit amantem.*
Infra hîc lib. 11. *Meam differens inſtantiam, ſpei melioris ſolatijs alioquin anxium mihi permulcebat animum.*

Bonum caperet animum &c: ſuadet] Lib. 3. *Bono animo es, quod ad huius rei curam pertinet.* Lib. 7. *Bono animo es Charite dulciſsima.* et in Floridis. *Ægrum jubet uti ſit bono animo.* Apud Heliodorum lib. 1. Ἐπηγγέλλετο, καὶ θυμὸν ἔχειν ἀγαθὸν προὔτρεπεν.

Refectioniq; ſe ac ſaluti redderet.] Benè hoc, ex *refectione* enim *ſalus.* Act. 27. 34. Παρακαλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν τροφῆς, τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας.

Donec patris aliqua profectione liberum voluptati concederetur ſpatium.] Simulatio, ad eorum morem compoſita, qui amores furtivos ſectantur. Proverb. 7. 19. *Fruamur cupitis amplexibus, &c: non eſt enim vir in domo: abijt viâ longiſsimâ.* Achilles Tatius lib. 8. Τοῦ ἀνδρὸς στειλαμένου τινὰ μακρὰν ἀποδημίαν, καιρὸν τοῦτον νενόμικεν εὔκαιρον μοιχείας. Sic uxor Barbari hîc lib. 9. marito peregre profectò.

A noxio conſpectu novercæ.] Lib. 2. *Perinde in ejus* (Pamphilæ magæ) *faciem oculos meos, ac ſi in Avernum lacum &c: deieceram.*

Et magnam domus cladem ratus indigere conſilio pleniore, ad quendam compertæ gravitatis educatorem ſenem protinus refert.] Apud Senecam.

Secede mecum potius, ut rerum ſtatum
Dubium ac minacem juncta conſilia explicent.

In Florent: *Etiam magnam domus cladem, &c.* unde facile germanam ſcripturam eruo, *Et tam m. d. c.*

Sed impatiens vel exiguæ dilationis mulier] Auguſtinus Confeſſ. 6. 15. *At ego &c: dilationis impatiens &c.* Meritò autem huiuſmodi mulierem *impatientem* vocat. Seneca Hippol.

Sed Phædra præceps graditur, impatiens moræ.

Jul. Firmicus in de errore prof. relig. *Nullo genere &c. muliebris impatientia tormenta curantur.* Idem 6. 30. Matheſ. *Eritq; &c: iſta mulier circa omnem libidinem vitio proſtituti pudoris impatiens.* Virgilius 6.

His Phædram Procrinq; locis, &c: —— ubi Servius.

Fæmi-

Fœminarum tantum ponit exempla, non quod deſint viri, ſed elegit ſexum impatientem ad amandum. Confer & quæ ſupra pag: 100. notata.

Exiguæ dilationis[Scriptor de *excid: Hieroſolym.* 4.4. *Dilationem tam exiguam nequaquā impedimento futurā.*

Modo iſtud, modo illud cauſæ faciens] Hoc 7. Heliodori in re ſimili, ἄλλοτε ἄλλαις προφάσεσιν ὑπερτίθεσθαι. et 8. ποικίλας, καὶ ἄλλοτε ἄλλας προφάσεις ἀναπλάττειν. Virgilius Eclog. 9.

Cauſando noſtros in longum ducis amores.

ubi Servius. *Cauſas nectendo differs deſideria noſtra.* Sic, *trahere omnia, & alias, deinde alias moræ cauſas facere*, apud Saluſtium in Jugurthino.

Quoad illa &c: pollicitationem ſibi denegatam manifeſtò perſpiciens, mobilitate lubrica nefarium amorem ad longè deterius odiū tranſtulit] In vetere Mimo.

Aut amat aut odit mulier, nihil eſt tertium.

Juvenalis. ——— *Mulier ſæviſſima tunc eſt,*
Cum ſtimulos odio pudor admovet. ———

quod ipſum hac in facti ſpecie impletum. Heliodorus lib. 7. ἱλόνεοι γυναῖκες, ἀμείλικτοι γίνονται καὶ βαρυμήνιδες ἀποτυχ. ἔνεστι, καὶ τοὺς ὑπερόπτας ὡς ὑβριστὰς ἀμύνονται. Idem 8. Ἀπελπισθεὶς ὁ ἔρως οὐδεμίαν ἔχει φειδὼ τοῦ ἐρωμένου, τρέπει καὶ φιλεῖ τὴν ἀποτυχίαν εἰς τιμωρίαν. Quintilianus 6. Declam. *Eſt quadam ultima amorum rabies, & noviſſimè in furorem vota ipſa vertuntur.*

Nunciorum varietate.] Contra in Gloſſario, *Sine ulla varietate:* ἄνευ ποικιλίας τινὸς, ἢ ἀμφισβητήσεως. Lipſius, *mendaciorum varietate:* infœliciter.

Mobilitate lubrica &c.] Lib. 2. *Lubricis geſtibus mobilem ſpinam quatiens.*

Mobilitate lubrica nefarium amorem ad longè deterius odium tranſtulit.] Ad odium, vitæ juvenis perniciosum. Servius ad Æneid. 1. *Amantibus nec levius aliquid, nec mutabilius invenitur, ut in ipſa probatur Didone: nam de ejus interitu cogitat, cuius paulo ante amore deperibat.* Theophraſtus apud Plutarchum in Catonis M. vita. Κινδυνεύει τὸ λίαν φιλεῖν, αἴτιον τοῦ μισεῖν πολλάκις γίνεσθαι.

Adſumpto ſtatim nequiſsimo, &c:] Sic Act. 17. 5. in

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

malo, προσλαμβάνεσθαι. Tacitus Annal. 3. *Secretis colloquiis ferociſſimo quoq; adſumpto.*

Et ad omne facinus emancipato &c: ſervulo.] Talis apud eundem Annal. 15. *libertus cuicunq; flagitio promptus.* tales & Annal. 11. *pecunia &c: in omne flagitium obſtricti.* Seneca Herc. fur.

Ad omne clarum facinus audaces manus.

Venenum præſentaneum comparat] Apud Quintilianum ille 17. Declam. *Virus præſentaneum paro, quod ſtatim, quod ſubitò corripiat.* Sic Gellij 6. 4. *venenum præſentaneum.* Oxon. *peremptorium*, ut infra heic hac in narratione vocatur. Onomaſticon vetus. *Peremptorius: ἀναιρετικός.* ſcripſerim, *Peremptorium, ἀναιρετικόν.* intelligens *venenum.*

Idq; vino diligenter dilutum, inſontis privigni præparat exitio.]

———*Decet hæc dare dona novercam.*

Dum de oblationis opportunitate ſecum noxij homines deliberant.] Lib. 6. *Dum ſecum mitiſſimi homines altercant de mea nece, &c:*

Poſt matutinum laborem ſtudiorum &c:] Ita in l. 1. Cod: de adſeſſ: & domeſt: &c: *ſtudiorum labor.* apud Noſtrum in de Platonis dogm: *ſtudendi labor.* in Apologia, *labor literatus:* & Capellam lib. 1. *Philologiæ laborata* (i. e. *laborioſa*) *pervigilia.* Bene et *matutinum laborem.* Seneca de patribus loquens. *Excitari jubent liberos ad ſtudia maturè obeunda.*

Studiorum.] Gloſſæ. *Studiorum: ἀσκήσεων.*

Pag: 213. Neſcius fraudis occultæ,] *Ignarus, & juveniliter hauriens:* ut in re tali, de Druſo Tacitus. Caſum ſimilem apud Lucianum habemus in Zenophantis & Callidemidæ Dialogo.

Exanimis terræ procumbit.] Seneca Hippol.

Repente terra corpus exanimum cadit.

Malitiæ novercalis exemplar unicum.] Virgilius.

Miſcueruntq; herbas, & non innoxia verba.

ubi Servius. *Exprimit augmenta malitiæ novercarum, &c.* Lactantius in de opific. Dei, de Cicerone. *Eloquentiæ ipſius exemplar unicum.* De *novercalibus odijs* vide Marcellum Donatum ad initium Taciti Annalium.

Miſitq;

Miſitq́; protinus curſorem, qui vianti marito domus expugnationem nunciaret.] Cyprianus 55. Epiſt: *Semper ſcelera feſtinant, quaſi contra innocentiam feſtinatione prævaleant.* De *curſoribus* vide Pignorium in *de Servis* pag: 147. et ſeqqu: Suetonius de Nerone. *Perlatos à curſore &c: codicillos præripuit.* Plinius lib. 7. epiſt: 12. *Curſore dimiſſo.* Onomaſticon vetus. *Curſor: δρομεὺς.* Gloſſæ. *Ταχυδρόμος: curſor.* Gloſſæ aliæ. *Exercipes: ταχυδρόμος, δρομεὺς, καὶ κήρυξ:*

Perſonata nimia temeritate] Colvius *mima t.* ſatis inficetè. Si quid mutandum, (quod non præſto) ſciberem *mira t.* ſupra lib. 8. *Aſtu miro perſonatæ.* Vide quæ ad eundem librum 469. 3. adnotata.

Inſimulat privigni veneno &c] Ex amatrice accuſatrix facta. Scriptor de bono Pudicitiæ in Cypriani operibus, de Ægyptij uxore. *Ad crimen impudicitiæ adijcere non dubitavit calumniam.* Seneca de noverca Phædra.

Quid ſinat inauſum fœmina præceps furor?
Nefanda juveni crimina inſonti apparat.

Donatus ad 2. 3. Phorm. *Inſimulare, eſt, crimen ingerere.* Feſtus Pompejus. *Inſimulare, crimen in aliquem confingere.*

Et hic quidem &c:] Locutionem Apulejanam Beroaldus vocat, nulla tamen exempla adducit. Lipſij Ms. *& hæc.* Florent. & Oxon. *& hoc q.*

Qua ſe comprimere tentaverat] Id eſt, juniorem fratrem, non novercam. ita exponendum ex ſequentibus, *ſibi* (h. e. novercæ) *quoq́; ob detectum flagitium &c.* quod non conſiderans Beroaldus, verboſius heic quam oportebat, egit.

Nec tam immanibus contenta mendacijs,] Vide ſupra p. 7. 1. notata.

Eundem illum gladium comminari.] Ita recte (ex Lipſij ut videtur Ms.) editio Woweriana: in cæteris minus ſincerè, *gladio.* Supra lib. 3. *Soli tenebras & caliginem comminari.* lib. 9. *Dira Myrmeci comminatur ſupplicia.* Ibidem. *Mortem deniq́; violentam & famem comminatus.* et infra heic, *Quod recuſanti mortem ſit comminatus.*

Duplici filiorum morte percuſsus] Lib. 4. *Orbitatis duplici plaga petiti.*

Magnis ærumnarum procellis æſtuat] Videntur ex Poëta quopiam adumbrata, qui fortaſſe ſic ſcripſit.

—*Magnis ærumnarumq́; procellis Æſtuat.*——

Gloſſæ. *Æſtuat:* ἐκζαλοῦται, ἐκλύεται, ῥιπίζεται, κυματίζεται. Virgilius.

——*Magno curarum fluctuat æſtu.*

Prudentius. *Mens æſtuans procellis.*

Arnobius μιμητικῶς lib. 2. *Cur non immunes agitis tot diſcriminibus & procellis, quibus quotidie vos agunt exitiabiles multipliceſq́; fortunæ.*

Ad hoc.] Melius, *ad hæc* ſcribas. Gloſſæ. *Ad hæc, &c:* πρὸς τούτοις. Gloſſæ aliæ. Ἐπὶ τούτοις: *adhæc, inſuper, &c.*

Uxoris dilectæ nimium mentitis lamentationibus ad extremum ſobolis impellebatur odium.] Citatus modo Scriptor de bono Pudicitiæ. *Maritalis* (Putipharis) *ardor rerum inſcius, & uxoris accuſatione graviter inflammatus incenditur.* Ambroſius Hexaëm. 6. *Mutato concubitu patres depravantur, &c.* Apud Sulymannum Roxana in Muſtapham quid valuerit, probe omnes noverunt.

Pompæ funebres] Vide ſupra 120. 8. dicta.

Pag: 244. Foro ſe feſtinus immittit.] Hoc ſenſu in Apologia, *Turbabat in medio foro bacchabundus.*

Trahenſque cinere ſordentem caniciem] Vide ſupra 388. 33. dicta.

Tum fletu, tum precibus, genua etiam Decurionum contingens.] Lib. 8. *Cum fletu &c: ſingulorum genua contingens.*

Neſcius fraudium] Oxon. *Fraudum.*

In exitium reliqui filij plenis operabatur affectibus]

——*Funeſta pater Peior noverca.*—— In voce *plenis* metaphora eſt à velificatione deſumpta. Ammianus Marcellinus lib. 18. *Non contis, & remulco, ut ajunt, &c: ſed tota velificatione in Rempublicam ferebatur.*

Et incomminata novercæ nece ſicarium.] Imo & parricidam. nam etſi in *lege Pompeia de parricidijs* no-

vercæ ſit omiſſa perſona, ſententiâ tamen legis continetur. l. 3. ff. eod. *Incomminari* heic, ut in Floridis, *inconcupiſcere*, & alia in Apuleio noſtro.

Tanta deniq; miſeratione, tantaq; indignatione Curiam, ſed & plebem mœrens inflammaverat, ut &c: cuncti conclamaverint, lapidibus &c.] Credentes nempe non ita patrem eius facturum, niſi penitus rei veritate perſpecta. Non malè his conveniunt quæ in hiſtoria Suſannæ. *Credidit eis multitudo, quaſi ſenibus, &c. & condemnaverunt eam ad mortem.* Quintilianus Declam. 11. *Fallitur, quiſquis ullum facinus in rebus humanis publicum putat: perſuadentium vires ſunt quicquid civitas facit, & ſecundum quod exaſperatur iraſcitur.* Valerius Maximus de Zenone, à Phalari tormentis 3. 3.
vexato. *Increpitans Agrigentinis ignaviam ac timiditatem, effecit ut ſubito mentis impulſu concitati Phalarim lapidibus proſternerent.* Vide ſupra pag. 27. & 121. adnotata.

Magiſtratus interim, metu periculi proprij, ne de parvis indignationis elementis ad exitium diſciplinæ civitatiſque ſeditio procederet, &c.] Tacitus Hiſtor. 2. *In civitate diſcordi &c: parva quoque res magnis motibus agebantur.* Trebellius Pollio in 30. Tyrannis. *Hoc familiare eſt populo Ægyptiorum, ut velut furioſi ac dementes, de levibus quibuſque ad ſumma Reipublicæ pericula perducantur.* In voce *elementis* tranſlatio eſt ab *incendijs* ſumpta, ad quam, ut & ad ſenſum loci iſtius, Plutarchus perappoſitè. Ὥσπερ ἐμπρησμὸς οὖν πολλάκις ἐκ τόπων ἱερῶν ἄρχεται, καὶ δημοσίων, ἀλλὰ λύχνος τις ἐν οἰκίᾳ παραμεληθεὶς, ἢ συρφετὸς διακαεὶς, ἀνῆκε φλόγα πολλὴν, καὶ δημοσίαν φθορὰν ἀπεργάζεται: οὕτως καὶ οὐκ ἀεὶ στάσιν πόλεως αἱ περὶ τὰ κοινὰ φιλονεικίαι διακαίουσιν, ἀλλὰ πολλάκις ἐκ πραγμάτων, καὶ προσκρουσμάτων ἰδίων εἰς δημόσιον αἱ διαφοραὶ περιελθοῦσαι, τὴν πόλιν ἅπασαν συνετάραξαν. οὐδενὸς ἧττον τῷ πολιτικῷ προσήκει ταῦτα ἰᾶσθαι, καὶ προκαταλαμβάνειν ὅπως τὰ μὲν οὐδὲ ὅλως ἔσται, τὰ δὲ παύσηται ταχέως, τὰ δὲ οὐ λήψηται μέγεθος, οὐδὲ ἅψηται τῶν δημοσίων, ἀλλ᾽ ἐν αὐτοῖς μένῃ τοῖς διαφερομένοις: αὐτόν τε προσέχοντα καὶ φράζοντά τε ἄλλοις, ὡς ἴδια μικρὰ κοινῶν μεγάλων αἴτια καθίσταται παροφθέντα, καὶ μὴ τυχόντα θεραπείας ἐν ἀρχῇ, μηδὲ παρηγορίας.

quæ extant in præceptis ejus *de Republ. adminiſtranda. Diſciplina* heic, eſt quam ſupra 3. *publicam diſciplinam* vocat.

Metu periculi &c] Lib.8. *Metu prædicti periculi, &c.*

Partim Decuriones deprecari, partim populares compeſcere, ut &c.] Bonum factum Act. 19. comm: 36. 38. 39. et 40. cum hoc loco conferre. quod hîc *compeſcere*, ibi καταστέλλειν: quod hîc, *metu periculi proprij*, ibi ἐγκαλεῖσθαι κινδυνεύομεν.

Ut rite &c. judicio reddito &c:] Heſiodus.

——— Διακρινώμεθα νεῖκος Ἰθείῃσι δίκαις. ———

Confer narrationis de Suſanna com. 48. In vetere Onomaſtico, *Rite*: κατὰ κόσμον.

Et utrinq; ſecus allegationibus examinatis &c:] Vide ad Act. 23. 35. et 25. 16. annotata.

Civiliter ſententia promeretur.] Gloſſæ. *Civiliter*: εὐπρεπῶς, χρηματικῶς, (an σχηματικῶς, i. e. *decenter* ſcribendum?) πολιτικῶς.

Nec ad inſtar barbaricæ feritatis, vel tyrannicæ impotentiæ damnaretur aliquis inauditus.] Maximus Tyrius 6. Diſſert. Ἀλλ' εἰ μὲν δίκην ἐφθέγγομεν, ἠχθόμεθα ἂν τῷ δικαστῇ μὴ παρέχοντι ἑκατέρῳ ἐκ τῆς ἴσης τὴν ἀπολογίαν, ἀλλ' ἐοικότι τυράννῳ μᾶλλον ἢ δικαστῇ. Philo de Flacco. Μηδὲ λόγου μεταδοὺς, ἀλλ' ἀκρίτως καταδικάζων: οὐ τί εἴη τυραννίδος μεῖζον ἐπάγγελμα; Bene autem barbaricam feritatem tyrannicæ impotentiæ junxit. Apud Euripidem in Heraclidis.

Οὐ γὰρ τυραννίδ' ὥστε βαρβάρων ἔχω.

Nota & *tyrannicum* hîc *civili* oppoſitum. Tertullianus Apologetico. *Civilis, non tyrannica dominatio eſt.*

Barbaricæ feritatis.] Scriptor de excid. Hieroſolymit: 5. 24. *Et feritas barbarica propior immanitati.*

Nec in pace placida &c:] *Re placida atq; otioſa*: ut Plautus Truculento locutus. In ejuſdem Menechmo.

O facinus indignum & malum Epidamnij cives, herum
Meum heic in pacato oppido
Luci deripier! &c: ———

Tam dirum ſeculo proderetur exemplum.] Paterculus lib. 2. *Volumnius &c: diri auctor exempli.*

Placuit ſalubre conſilium] Supra lib. 3. *His dictis* applau-

applauditur. et 7. *Talibus dictis universi omnes adſenſere.* Πᾶσιν εὖ λέγειν ἔδοξεν, Heliodorus dixit. Adde quæ ad Act. 5. 40. adnotata.

Præconis vocatu] Ita editi, & Cod: Oxon: In antiquioribus Mss. puto *voatu* (i. e. *boatu*) ſcriptum, & inde in recentiores τὸ *vocatu* manaſſe. Supra lib. 3. *Præconis amplo boatu.* quo ſenſu lib. 8. *Præco diruptis faucibus, & rauca voce ſaucius.* Florid. 1. *Præco cum Proconſule, & ipſe tribunal aſcendit, &c: et quidem perdiu* (lege *perdius*) *ſtat, aut ambulat, aut plerumq́; contentiſſimè clamitat.* Ibidem 3. de Tragœdis, *Boando ravim purgant.*

Primus accuſator incedit] Merito notatur Colvius, qui *intendit* reponebat. Infra heic. *Incedit puella vultu honeſta.*

Exemplo legis Atticæ Martijq́; judicij cauſæ patronis denunciat præco, neq́; principia dicere, neq́; miſerationem commovere.] Quintilianus 6. 1. *Athenis affectus movere per præconem etiam prohibetur Orator.* et 2. 17. *Athenis quoq́;, ubi actor movere commiſerationem vetabatur.* Themiſtius 16 Orat. Τάχα οὖν οὐδὲ μοι ἐπιτρέψεσθε ἐπὶ πλέον προοιμιάζεσθαι: οὐδὲ γὰρ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ ὁ νόμος ἐδίδου. ubi προοιμιάζεσθαι, eſt quod hîc *principia dicere.* Heſychius. Ἀναβάλλεται: προοιμιάζεται. ſic enim legendum videtur. Virgilius.

—— *Per ambages & longa exorſa tenebo.*

ubi Servius. *Proœmia longe repetita.* Gellius 9. 15. *Incipit mira celeritate in eandem hanc controverſiam principia neſcio qua dicere, &c.* Hujuſmodi quædam extant hodieq́; ſub Demoſthenis nomine. Pomponius l. 1. ff. de Orig: jur. *præfationes* dixit. Habebant & *principia* ſua citharœdi, ut ex Suetonio ad Taciti Annal. 16. I. Lipſius notavit. adde in v. οἴμη Heſychium. *Miſerationem commovere*, eſt παθαίνεσθαι. Plutarchus in de mor: virt. Τοὺς ῥήτορας ἐν τοῖς ἀριστοκρατίαις οὐκ ἐῶσι παθαίνεσθαι. vide Lucianum *de Gymnaſijs.*

Compluribus mutuò ſermocinantibus cognovi.] Pag:
Sic edi debuit, neſcio an operarum incuriâ duæ voces 215.
omiſſæ.

Quibus autem verbis accuſator egerit, quibus rebus diluerit

diluerit reus, &c:] Seneca Controverſ. 6. 5. *Omnia legitimè peracta ſunt: accuſator ſuo loco dixit, reus ſuo reſpondit.* In vetuſtiſs. editt. *accuſator venerit*, unde *invenerit*, non malè Beroaldus. Noſter in de Mundo. *Reus purgandi ſe neceßitate, inſectandi* (i. e. *invehendi*) *ſtudio accuſator venit.* Præfero autem Florentini Cod. lectionem, *urſerit.* Gloſſæ. *Vrguet:* ἐπείγει, *&c.* ἐπέχει). hoc Luc. 11. 53. δεινῶς ἐνέχειν. Lectionem illam tantum non exhibent duo alij Mss: in quibus *orſerit* exaratum.

Ac prorſus orationes altercationeſque] Tertullianus Apologetico. *Reſpondendi altercandique facultas patet.* Gloſſarium. *Altercatur:* ἀντιαποκρίνεται. *Altercatio, &c:* ἀντίῤῥησις, ἀμοιβαῖοι λόγοι. Jure autem poſt orationes *altercationes* poſuit: poſt *orationes* enim habitas utrinq; ſecus, ſolebant *altercationes* in judicijs ſequi. vide 6. 5. Quintilianum.

Neque abſens ipſe apud præſepium ſcire potui, &c.] In Terentij Phormione.

—— Sed me cenſen' potuiſſe omnia
Intelligere extra oſtium, intus quæ inter ſeſe ipſi egerint?

Apud Suidam Quis in ἐπαγγέλλει, de Juſtino. Οὔτε τοῖς πεπραγμένοις ξυνεπίσταται οἷός τε ἦν ἐν τῷ σπηλαίῳ καθειργμένος. Seneca Controverſ. 1. 1. *Quid incluſa feceris, nec quærere debemus, nec ſcire poſſumus.*

Veritatem criminum.] Sic, τὴν τῶν ἁμαρτημάτων ἀλήθειαν, lib. 3. Herodianus. Supra hîc lib. 3. *Quod planè verum crimen non diffitebor.*

Fortuna t. m. judicij.] *Fortunam judicij* dixit & Inſtit. 10. 1. & Declam. 371. Quintilianus.

Confertæ conſpectu curiæ.] Gloſſæ. *Conferti:* μεμεστωμένοι. Gloſſæ aliæ. Μεμεστωμένος: *fartus, confertus.* Florid. 3. *Inter confertos homines.* et ſupra hîc lib. 9. *Inter conferta multitudinis ſtragem.* Benè & *curiæ conſpectu.* ſic, ὄψις πόλεως, in Gloſsis *conciliabulum* redditur.

Vel certè noxiâ conſcientia ſua deterritus] Lib. 3. *At ego tunc temporis nihil amplius quam flere poteram, non tam mehercules truculentam accuſationem intuens, quam meam miſeram conſcientiam.*

Quæ ipſe finxerat, &c.] Phædra apud Senecam.

Quæque

Quaque ipſa demens pectore inſano hauſeram,
Mentita finxi. ——— Apud Noſtrum in Apologetico. *Non inſimulet Craſſus ſervum ſuum, ipſe hæc potius &c: mentitus eſt.* Hieronymus ad Furiam. *Rumores turpiſsimos ſerunt : & quod ab ipſis egreſſum eſt, id ab alijs audiſſe ſe ſimulant.*

Quod promiſiſſet grande ſilentij pretium, quod recuſanti mortem ſit comminatus.] Vide ſupra pag. 345. 13. adnotata.

Hæc &c: ad veritatis imaginem verberone illo ſimulata trepidatione perferente, finitũ eſt judicium.] Valer. Maximus 6.8. *Quia veriſimile videbatur, habita eſt voci fides. Ad imaginem veritatis perferre*, eſt,
—— ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὅμοια.
Fictiones ſub imagine veritatis expromere, Arnobius dixit. Firmicus 5.12. Matheſ. *Faciet effractores, fures : & qui mendacia ſua umbra quadam veritatis ſoleant ornare.* Additur, *ſimulata trepidatione :* quo nil potuit moralius dici. Virgilius de Sinone.

Proſequitur pavitans, & ficto pectore fatur.

ubi Servius. *Quaſi pavitans.* Idem ad Æneid. 11. *Sceleratorum eſt formidinem ſimulare.* Dio Caſsius de Narciſſo Claudij liberto. Ἔπλασεν ὡς σφαττόμενον τὸν Κλαύδιον ὑπὸ τοῦ Σιλανοῦ αὐτοχειρίᾳ ἰδών, (in ſomno nimirum) καὶ αὐτός τε εὐθὺς ὑπὸ τὴν ἕω ἐν τῇ εὐνῇ οἱ ἔτι ὄντι, ὑπότρομος διηγήσατο.

Ad imaginem veritatis.] Cyprianus Epiſt. 75. *Vbi omnia, quamvis ad imaginem veritatis, tamen per Dæmonem geſta ſunt.* et alibi. *Expreſſa ad imaginem veritatis actione.*

Inſui culleo &c.] Solennis pœna parricidij, quod crimen huic inſonti juveni objectum. Juvenalis.

Et deducendum corio bovis in mare. ——

ubi vetus Scholiaſtes. *Culleo enim inſeri (ic: inſui) conſueverant, qui hæc ſcelera tentarent.* Idem ad ea,

Cuius ſupplicio non debuit una parari
Simia, nec ſerpens unus, nec culleus unus.

Hoc ideo, quia parricidis in culleo clauſis, ad pœnam ſimia & ſerpentes jungi ſolebant. In ſententijs Hadriani Imperatoris cum Gloſſarijs à Vulcanio editis. Ἐγίνετο

νόμος τὶς &c. col: 305. locus longior enim quam ut exſcribi neceſſe. Gloſſæ. *Culleus : ὁ ζώρειος ἀσκός.* Gloſſæ aliæ. *Ἀσκὸς ζώρειος, culleum.* Vide et l. 9. ff. ad leg: Pomp: de parricid.

Cum jam ſententiæ pares &c.] Nimirum, damnatoriæ omnes. Ovidius Metam. 15.

——Lata eſt ſententia triſtis, & omnis
Calculus immitem dimittitur ater in urnam.

Pollux 8. 4. ubi de Judicibus conſentientibus. Ἴσας τὰς ψήφους ἔθεντο, ἴσαι αἱ ψῆφοι ἠνέχθησαν.

Quo ſemel conditis calculis, jam cum rei fortuna tranſacto, nihil poſtea commutari licebat, &c.] Vide Florid. 1. ſub ipſum finem. Joſephus humanum hunc morem alludens, Antiquit. lib. 9. Τὸ θεῖον καθ' αὐτῶν ψῆφον ἤνεγκεν, ἣν οὐκ ἰκεσίαις ἄν τις ἄκυρον ποιήσειεν.

Pag: 216. Mancipabatur poteſtas capitis in manum carnificis.] Tacitus Annal. 3. *Servos quoq; Silani, ut tormentis interrogarentur, actor publicus mancipio acceperat.*

Unus è curia ſenior, præ cæteris compertæ fidei, atq; auctoritatis præcipuæ medicus] Gellius 10. 17. de Democrito. *Præter alios venerandum, auctoritateq; antiqua præditum.* Saluſtius apud Servium Æn. 9. de Philippo. *Ætate & conſilio cæteros anteibat.* De *fidis*, vel *compertæ fidei medicis*, vide ſupra p. 46. notata.

Atq; auctoritatis præcipuæ.] Meritò ei *auctoritatem* tribuit, quem *ſeniorem* vocaverat. Cicero in Catone M. *Apex ſenectutis eſt auctoritas.* Ibidem. *Habet ſenectus, honorata præſertim, tantam auctoritatem, ut &c.* Zeno Veronenſis Serm. de Pudicitia. *Creditur ætati, creditur auctoritati.* Virgilius 11. *Tum ſenior &c:* ubi Servius, *Cui ab ætate præſtabatur auctoritas.* Hinc *auctoritatem longævam* lib. 28. Ammianus Marcellinus.

Orificium urnæ] Id eſt, ut infra hîc in re alia, *operculum.* ſic ſupra lib. 9. *ciſtulæ orificium.* Græcis hoc *urnæ orificium* κημὸς dictum, vide Heſychium, Scholiaſtem ad Veſpas Ariſtophanis, & 8. 5. Pollucem.

Hæc ad ordinem pertulit.] Nunciavit. Virgilius.

——Gnato manes perferre ſub imos.

ubi

ubi Servius. *Vt filij Turno nuncietur interitus.* Supra heic, *Hac ad veritatis imaginem verberone illo perferente.* Malè ergo *protulit* in Fulvij Ms. *Ad ordinem*: ad concilium. Gloſſæ. Βουλευτήριον: *curia, ordo.*

Quod ætatis ſum vobis approbatus &c:] Chilo apud A. Gellium 1. 3. *Dicta factaq; mea in ætate longa pleraq; omnia non fuiſſe pœnitenda, forſitan vos ſciatis etiam.* Gloſſæ. Εὐδόκιμος πάνυ: *probatus.* Pro *quod ætatis*, malim, *quod adhoc ætatis* ſcribi. vide elegantiſsimum Hadriani Cardinalis de Sermone Latino libellum. Apud Suetonium Domitianus ad Senatum. *Vſq; adhuc certè animum meum probâſtis, & vultum.*

Nec patiar falſis criminibus petito reo &c.] Infra hîc. *Non patiar &c: non patiar contra fas de innocente iſto vos juvene ſupplicium ſumere.* Auctor Dialogi de Oratoribus. *Non inauditum & indefenſum ſeculum noſtrum patiar hac veſtra conſpiratione damnari.* Apud Senecam Controverſ: 7. 1. *Ignoſce ſi diligentior ſum, cum videam hominem tam facilè damnari.*

Nec vos, qui jurejurando adſtricti judicatis, &c.] De hoc more jam alii. Apud Lucianum in Stoæ defenſione Iudices alloquentis. Ὑμεῖς γε τοὺς ὅρκους μνημονεύσαντες, ψηφίσασθε τὰ εὔορκα.

Inductos ſervuli mendacio.] Oxon. *ſervili.*

Ipſe non poſſum, calcata Numinum religione &c.] Sacerdos apud Quintilianum Declam. 323 *Nec religionis meæ diſsimulare quæ acciderunt, me ſinit ratio.*

Ut res eſt, de me cognoſcite.] Terent. 2. 1. Adelph. *Id quod res eſt.* ubi Donatus, *Id quod verum eſt.* Supra lib. 4. *Res deniq; ipſa ſermoni meo fidem dabit.*

Mecum olim convenerat.] In Mss. & editis nonnullis male, *Me non olim c.* ſupra lib. 2. *Mecum jamdudum grandi præmio pepigit &c.*

Quod ægroto cuidam dicebat neceſſarium, qui morbi inextricabilis veterno vehementer implicitus, &c.] Plinius 2. 63. de *veneno* loquens. *Ita miſerita* (Natura) *genuit id, cujus facillimo hauſtu, illibato corpore, & cum toto ſanguine exſtingueremur, nullo labore, ſitientibus ſimiles.* Propriè autem *morbo implicitus.* vide pag. 81. ad Apologiam notata.

Vitæ

Vitæ ſe cruciatui ſubtrahere geſtiret.] Hippocrates in *Præceptionibus &c:* Οἱ νοσέοντες διὰ τὴν ἀλγεινὴν διάθεσιν ἀπαυδέοντες, ἑωυτοὺς τῆς ζωῆς μεταλλάσσουσι. Supra lib. 8. *Ærumnabili ſe vita ſubtrahere &c. decrevit.* Et unde ſcimus an & ita iſto loco ſcribendum ſit *ærumnabilis* (inquam) *vita* &c: dilutior certè vulgata lectio quam pro Apuleij conſuetudine.

At ego perſpiciens malum iſtum verberonem blaterantem.] Scriptor vetus apud Fulgentium. *Ni ego te blaterantem aſpicerem, &c:* Heſychius. Ἀλληλίζειν: ἄλλως καὶ ἄλλως λέγειν. Themiſt. Orat. 3. de *Calumnia* loquens. Ὄψει ἰλιγγιῶσαν καὶ λυγιζομένην, καὶ βατταρίζουσαν.

Cauſificantem, certuſque aliquod moliri flagitium.] Servius ad Æneid. 4. de Didone. *An perplexè locuta eſt, ut ſolent mali aliquid molientes?* Onomaſticon vetus. *Cauſificor:* αἰτιολογοῦμαι.

Certuſque aliquod moliri flagitium.] Lib. 8. *Procul dubio neſcio quod ſcelus geſtiens.*

Ne forte aliquis iſtorum &c: aureorum nequam vel adulter reperiatur &c.] Tertullianus in de Pœnitentia. *Qui venditant, prius nummum quo paciſcuntur examinant, ne ſcalptus, ne raſus, neve adulter, &c:* Hinc *mina perpera*, Plauto in Trucul: vide 1. 20. Arriani in Epictetum.

In hoc ipſo ſacculo conditos eos annulo tuo prænota.] Sic in l. 1. §. 3. ff. de uſur. & fruct. *Pecuniam obſignatam deponere.* et, ἐν τοῖς σφραγίσι θυλάκια 9. 5. apud Tobiæ Scriptorem. Gloſſæ. Βαλλάντιον: *ſacculum, ſacculus.* Aſconius in Verr. 2. *Pro cenſu privato, loculos, & aream, & ſaccellum dicimus.* Heſychius. Σάκελλα, ὅπου τὸ χρυσίον τίθεται. Ariſtophanes Theſmophor.

Σακκίον ἐν ᾧ ἀργύριον ταμιεύεται.

Donec nummulario præſente comprobentur.] Gloſſarium. Τραπεζίτης: *nummularius.* Donatus ad 1. 2. Phorm. *Prius qualitas, deinde numerus pecuniæ ſpectari ſolet.* Baſilius Homil. in Avarit. Τοῦ νομίσματος ἐπιγινώσκεις τὸ χάραγμα, καὶ τὸ δόκιμον διακρίνεις τὸ κίβδηλον. In Colloquijs Græcis veteribus. Δοκίμασον. Ἐδοκίμασα. Καθὼς ἔλαβες, δόκιμον ἀπόδος.

Juſsi de meis aliquem curriculò taberna promptum adfer-

adferre.] In Apologia. *Iuſſi curriculò iret aliquis, & ex hoſpitio meo Mercuriolum afferret.* ad quem locum vide olim notata. Servo apud Plautum herus. *Curriculò abi.* Moſtel. Onomaſticon vetus. *Curriculò : δρομαίως.* Heſychius. Ἐπιδρομάδην: παρέργως, (lege, aut παρέργως, aut μὴ παρέργως:) καὶ σπουδῇ. Helladius apud Photium de ſervis loquens. Ἐκάλουν (αὐτοὺς) καὶ ἀπὸ τρόπου, Παρμένοντα, καὶ Πιστὸν, καὶ Δρόμωνα.

Videat, & ſuum ſigillum recognoſcat.] Ulpianus l. 4. quemadm: teſtam: aper. *Prætoris id officium eſt, ut cogat ſignatores convenire, & ſigilla ſua recognoſcere.* adde l. 1. §. 2. eod. l. 3. §. 9. de tabul: exhib: & quæ olim ad Apologiam pag. 192. adnotata.

Ingens exinde verberonem corripit trepidatio, & Pag: in vicem humani coloris ſuccedit pallor, &c.] Apud 217. Quintilianum ille Declam. 17. etiam in veneni argumento. *Facinus, me tacente, non pallor, non eſt confeſſa trepidatio, &c.* Seneca 97. Epiſt. *Proprium eſt nocentium, trepidare.* Prudentius.

Et deprenſa tremit languens manus, & color albus.

Et in vicem humani coloris ſuccedit pallor infernus]

Heu, quam difficile eſt crimen non prodere vultu!

Infernus pallor, ut in illis,

—— *Totoſq; per artus It Stygius color.* ——

Maximianus. —— *Inficit ora*
Pallor, & exanguis funereuſq; color.

quò & ſpectat apud Sidonium, *facies veluti umbris mæſtificata larvalibus.*

In vicem humani coloris ſuccedit pallor.] Apud Quintilianum in Declamationibus. *Et in vicem legis ira ſuccedit.*

Perq; univerſa membra frigidus ſudor emanebat.] Vide ſupra 33. 32. notata.

Tunc pedes incertis alternationibus commovere.] Seneca Epiſt. 95. *Incerti labantium pedes.* Pollux 3.13. Περιβάδην, ἐστι, τὸ ὑπαλλάξαι τοὺς πόδας. ubi malim ἐπαλλάξαι ſcribi. ſic, μηρῶν ἀπρεπὴς ἐπάλλαξις, apud Plutarchum in *de audiendo.*

Modo hanc, modo illam partem ſcalpere capitis] Siſenna apud Soſipatrum Chariſium. *Quid nunc os*

tuum

tuum ſcalpis? quid tergiverſaris? &c.

Et ore ſemiclauſo balbutiens, neſcio quas affanias effutire.] Sidonius 4. 12. *Quanquam eſſet trepidus & ſternax, & præ reatu balbutiret.* In l. 10. §. 5. de quæſtion. *Ex ſermone, & ex eo qua quis conſtantia, qua trepidatione quid dicat, &c: quadam ad illuminandam veritatem in lucem emergunt.* Petronius. *Obſtupuerat ſupplicij metu, nec quid in re manifeſtiſſima diceret inveniebat.* Tacitus Annal: 15. *Non vox adverſum ea Fenio, non ſilentium: ſed verba ſua præpediens, & pavoris manifeſtus, &c.* Huc ſpectant ea Gloſſarij: *Trepidat, titubat:* σφάλλεται, πταίει. βαμβαίνει. et Heſychij. Ἐλίσσων, πλέκων, ψευδόμενος. οὐκ ἐπ' εὐθείας λέγων, &c. Sic, *varia præ timore loqui.* lib. 18. apud Ammianum Marcellinum: & He-
L. 2. rodotum, πλανᾶσθαι ἐν λόγῳ, καὶ μὴ τὴν ἀληθείην λέγειν. Ait, *ore ſemiclauſo &c.* ſic, *ore ſemiclauſo loqui*, Interpres Eccleſiæ Smyrnenſis Epiſtolæ ad Polycarpum. et, *ſemiclauſam huc & illuc voluntatem jactare*, Confeſſ. 8. 8. D. Auguſtinus.

Ut eum nemo prorſus à culpa vacuum meritò exiſtimaret.] Prudentius.

——— Pallor in ore
Conſcius audacis facti, dat ſigna reatus.

Horatius. *——— Ora pallor albus inficit.* ubi Scholiaſtes, *Velut qui conſcientiam peccati monſtraret.* Infra hîc, *Antequam trepidatione aliqua &c: daret malæ conſcientiæ ſuſpicionem, &c.* Cicero in Partit: Orat. *Eſt etiam genus argumentorum aliud, quod ex facti veſtigijs ſumitur: ut, telum, clamor editus, titubatio, permutatio coloris, oratio inconſtans, tremor, &c.* Idem 3 Catilinaria. *Ac mihi quidem, cum illa certiſſima viſa ſunt argumenta atq; indicia ſceleris, tabellæ, ſigna, manus, deniq; uniuſcujuſq; confeſſio: tum multò certiora illa, color, oculi, vultus, taciturnitas, &c.* et in pro Cluentio. *Timor ejus, perturbatio, ſuſpenſus incertuſq; vultus, crebra coloris mutatio, quæ erant antea ſuſpicioſa, hæc aperta ac manifeſta faciebant.* Themiſtius de civitate turbata & ſuſpenſa. Ἔπαλλε μὲν αὐτοῦ ἡ καρδία, ἐβάμβανε δὲ ἡ φωνή: κρύπτειν δὲ ἐπιχειροῦσα τὸ δέος, ἐξελέγχετο ὅμως ὑπὸ τοῦ πάθους, ἀλλοχροοῦσά τε, καὶ ἀδημονοῦσα,

καὶ ἀπειρίᾳ συνισχημένη. *A culpa vacuum* heic, ut apud Gellium 2. 23. *à dignitate & gratia vacuum*. Accium in Chryſippo, *A telis vacuus*. Ciceronem ipſum Verr: 6. *Ab his rebus &c: vacua atq; nuda.*

Sed revaleſcente rurſus aſtutia &c:]

——— Ad mores natura recurrit
Damnatos, fixa, & mutari neſcia.———

Auctor ad Herennium 4. *Conturbatur ſane, ſed tamen à vitio naturæ non recedit.*

Conſtantiſsimè negare.] Juvenalis.

——— Quin aſpice quantæ
Voce neget, quæ ſit ficti conſtantia vultus.

Tertullianus in Apologetico. *Malefici deprehenſi trepidant, accuſati negant.* Quintilianus Declam. 321. *Faciendi ſcelera conſilium non unam viam intuetur, ut ad ſummam cogitati inchoatiq; perveniat: ſed illam alteram, vel magis neceſſariam, ut quod commiſit neget.* et Declam. 328. *Cauta ſunt ſcelera, & circumſpecta: nec enim quiſquam eſt &c: tam inutilis ſibi, ut non iſta committat propoſito negandi.* Appoſitè ad verberonem iſtum Donatus ad Terentium. *Primus metus adimit conſilium, ſed recognitio reddit confidentiam.* Eun. 5. 2.

Miniſteria publica.] Sic vocantur etiam in l. 1. ff. de ſerv: fugit. Noſter lib. 9. *publicos miniſtros* dixit, et lib. 3. *magiſtratuum miniſtros.*

Nec rota vel eculeus, more Græcorum tormentis ejus apparata, jam deerant.] Non tempero mihi, quin, quod alibi, & heic faciam, id eſt, linguæ proprietates illuſtrem: quas inter, ad vocem *apparari*, ubi de ſupplicijs agitur, adverti velim. Ovidius Met. 3.

Inſtrumenta necis, ferrumq; igneſq; parantur.

Ammianus Marcellinus lib. 14. *Intendebantur equulei, uncoſq, parabat carnifex & tormenta.* Quintilianus 9. Declam. *Fremebant omnia apparatu mortis.* Cyprianus in de duplici martyrio. *Candentes laminas, ferrum & ignem, reliquumq; carnificinæ apparatum.* Sic, *mortis apparatum* Scriptor de excidio Hieroſolym. quem vulgo 5. 53.
Hegeſippum vocant. Seneca Controverſ. 2. 5. *Explicantur tyrannicæ crudelitatis adverſus infelicem fæmi-*

nam

nam apparatus. Habet & emphaſim ſuam, *tormentis apparata ejus.* Donatus ad Andr. 4. 1. *Apparari cum dativo caſu, ſemper cladem & perniciem ſignificat.* et ibidem ad 4. 2. *Apparari, ad horrorem & timorem refertur: & caſui dativo ſubjunctum, cladem ac perniciem ſignificat.* Virgilius. ——*Cui fata parent.*—— ubi Servius, *Cui mortem præparent.*

Sed obfirmatus mira præſumptione, &c:] Stabilivimus jam ſupra pag: 469. lectionem iſtam, contra ſummæ eruditionis Virum Nicolaum Fabrum, qui, & heic, & lib. 8. contendebat *myrrha* legendum. *Præſumptione obfirmari* heic, eſt quod Ulpianus in l.27. §.5. ff. ad leg. Jul. de adult. *obdurari* vocat. Plutarchus in Apophthegm. ἐμμόνως βασάνους ὑπομένειν. Ælianus Var. 2. 4. ἐγκαρτερεῖν καὶ ἐναθλεῖν ταῖς βασάνοις. ſic, *patientiam, ſive duritiam tormentorum*, in l. 1. ff. de quæſtion. idem Ulpianus dixit. Apud Quintilianum ille Declam. 11. *Levat omnes cruciatus, omnem dolorem, præparata mentem compoſuiſſe patientia: fallitur quiſquis humana tormenta ſolâ nominum atrocitate metitur, nulla pœna eſt, niſi invito, non habemus ullum niſi ab impatientia dolorem.*

Nullis verberibus &c: ſuccubuit.] Gloſſarium. Καρτερικῶς ἐν πληγαῖς: *triverbero.*

Nullis verberibus, ac ne ipſo quidem ſuccubuit igni] Tacitus Annal. 15. de Epichari quadam. *Illam non verbera, non ignes &c: pervicêre, quin objecta denegaret.* Calanus de Gymnoſophiſtis ſuis, apud Philonem, lib. ὅτι πᾶς ὁ σπουδ: ἐλεύθ: Πῦρ, μεγίστους τοῖς ζῶσι σώμασι πόνους καὶ φθορὰν ἐργάζεται, τούτου ὑπερέχομεν ἡμεῖς γινόμενοι. Idem apud Clementem Alexandrinum Stromat.4. Πῦρ ἀνθρώποις μέγιστον κολαστήριον, τούτου ἡμεῖς καταφρονοῦμεν. Lactant: 5. 12. de Chriſtianis. *Pueri & mulierculæ tortores ſuos taciti vincunt: & exprimere illis gemitum nec ignis poteſt.*

Pœnam noxij facinoris evadere.] Supra lib. 9. *Quaſi poſſent tanti facinoris ſupplicium evadere.*

Dabo enim rei præſentis evidens &c:] Lib. 2. *Dabo vobis intemeratæ veritatis documenta perlucida.*

Nec meæ ſectæ crederem convenire &c:] Lib. 6. *Nec ſectæ collegij, &c: ac ne meæ quidẽ modeſtiæ congruit, &c.*

Nec

Nec exitio, ſed ſaluti hominum medicinam quæſitam eſſe.] Tale Plautinum illud,

Iuſiurandū rei ſervandæ, non perdundæ conditum eſt.

Sed ſaluti hominum medicinam quæſitam eſſe.] Julianus 26. Epiſt. *Τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην σωτηρίας ἕνεκα τοῖς ἀνθρώποις τυγχάνειν, τὸ ἐναργὲς τῆς χρείας μαρτυρεῖ.* Hippocrates de Medico loquens, in *Præceptionibus.* *Σώζων, οὐκ ἀλλοιῶν φύσιν.* ubi putem *ἀπολλύων* ſcribendum. Lex 1. ff. de extraord. cognit. *Medicorum quoq; eadem cauſa eſt quæ profeſſorum, niſi quod juſtior: cum hi ſalutis hominum, illi ſtudiorum curam gerant.* Marcellus, ubi de medicamentorum compoſitione.

Ne fallare vide, ne quæ ſunt parta ſaluti,
Vertat in exitium non ſolers cura medentis.

Cicero in de *Aruſpic: reſponſ:* de P. Clodio. *Quales hunc carnifices habere putamus, qui etiam medicis non ad ſalutem, ſed necem utatur?*

Verens ne &c:] Ita *veteres* corruptam lectionem, rectè Beroaldus emendavit. Juſtinus 12. *Verens ne hac opinio &c:* ſupra hîc lib. 7. *Verentes cibariis ſuis.*

Dedi, non venenum, ſed ſomniferum mandragoræ Pag: illud.] *Cujus inter venenum ac ſoporem vis media eſt.* 218. Frontinus 2. 5. Seneca in *de Benef:* 3. 24. de Domitij ſervo. *Promiſit,* (venenum Domino) *& medicamentum innoxium ei dedit: quo cum ſopitus eſſet, &c:* Onomaſt: vetus. *Somnifer: ὑπνοφόρος.* Oxonienſis codex, vulgatis elegantius multo, particulam negativam expungit. Q. d. medicus iſte: dedi *venenum* quidem, at *ſoporiferum*, non *mortiferum:* quale hic furcifer exſpectavit. ſic ſupra 7. & 8. *venenum ſoporiferum* habuimus. *Venenum* eſſe ἐκ τῶν μέσων quid opus indicare? *τὸ illud* abundat, ut infra ſtatim, & centies in Apuleio.

Gravedinis compertæ famoſum] Heſychius. *Ὑπναλικόν: ὁ μανδραγόρας.*

Et morti ſimillimi ſoporis efficax] Philoſtratus 2. 14. *Ἔστι δὲ καὶ φάρμακα ὕπνον μεμηχανευμένα τοῖς ἀνθρώποις, ὧν πιόντες τι καὶ ἀλειψάμενοι* (melius ἢ καὶ ἀλειψάμενοι) *καθεύδουσιν, ἐκτείνοντες ἑαυτοὺς ὥσπερ ἀποθνήσκοντες.*

Certum extremæ pœnæ, quæ more majorum in

eum competit, &c.] Suetonius de Nerone. *Perlatos à curſore Phaonti* (ſic legendum, non *Phaontis*) *codicillos prœripuit, legitq; ſe hoſtem à Senatu judicatum: & quæri, ut puniretur more majorum: interrogavitq; quale eſſet id genus pœna. & cum comperiſſet nudi hominis cervicem inſeri furcæ, corpus virgis ad necem cædi, conterritus, duos pugiones quos ſecum tulerat, arripuit, &c.* Apud Noſtrum autem eventus rei ſatis evidenter monſtrat, *extrema pœna* nomine *pœnam crucis* intelligi: cui tamen, ex moribus Romanorum, fortaſſe *flagellatio* prævia.

Si verè morte præventus eſt.] Mutavit qui non intellexit, in *præverſus eſt.* ſupra lib. 9. *Præventus vulneribus.* ad quem locum p. 573. 32. notata vide.

Ad iſtum modum ſeniore adorante placuit, & itur confeſtim &c. ad illud ſepulchrum &c.] Heliodorus 2. Ἐπηνήθη ζῶντα, καὶ ἐδόκει γίγνεσθαι, καὶ ὁρμήσαντες ἐπὶ τὸ στόμιον τοῦ σπηλαίου, *&c.*

Sepulchrum in quo corpus pueri depoſitum jacebat.] Florid: 4. *Iacenti homini, ac prope depoſito vitam attulit.* Artemidorus 2. 24. Ὁ ἀποθανὼν, εἰς τὴν γῆν κατατίθεται. Hinc explica Heſychium. Κειμήλια, τὰ ἀπόθετα χρήματα, ἀπὸ τοῦ κεῖσθαι: καὶ τὰ ἐν παραθέσει. (i. e. depoſita.) μεταφορικῶς δὲ ἐπὶ σώματα τίθεται. ubi σῶμα intellige πτῶμα, quod in capulo, vel in terra deponitur.

Nemo de curia.] Eorum qui curiales erant, qui & decuriones dicti: quia ſcilicet civilia munera procurabant & exequebantur. Iſidorus Orig: 9. 4.

De optimatibus nemo.] Gloſſarium. *Optimates:* πρωτοπολῖται.

Cooperculo capuli] *Capulus, quod corpus capiat:* inquit Servius ad Æneid. 11. Eundem verbis præcedentibus emenda. *Pheretrum locus ubi mortui feruntur, & eſt Græcum nomen: &c. nam Latinè capulus dicitur.* ſcribe, *Pheretrum, loculus eſt ubi mortui feruntur.*

Eumq; complexus arctiſsimè] Supra lib. 2. *Et converſum amplexus oſculatur artiſſimè.*

Verbis impar præſenti gaudio] Pacatus Panægyrico. *Animos noſtros ſubitis affectibus impares, perinde lætitia ac dolor, ſi deprehendat, externat.* Putabam

viribus

viribus in Apulejo ſcribendum, ob hæc Alcimi Aviti. *Par eſt decreſcat facultas virium, creſcente materia gaudiorum.* maturius re perpenſa, nil muto. In fragmentis Floridorum, *Lætitia facundia obſtrepit.* Philo lib. *Quis rerum divin: hæres.* Ἐπισομίζουσιν ὡς αἱ σφόδραι λῦπαι, καὶ ὑπερβάλλουσαι χαραί. Infra heic 11. *Hærebam tacitus, animo meo tam repentinum tamq; magnum non capiente gaudium.*

Feralibus amiculis obſtrictus] De Lazaro Nonnus.

——— Ἐκ ποδὸς ἄχρι καρήνου
Σφιγγόμενον πλοκῇσιν ὅλον δέμας εἶχε κειρίαις.

ubi σφίγγεσθαι, eſt quod heic *obſtringi.* De infante in matris utero (apud Photium) Nilus. Τοῖς παρὰ τῆς φύσεως σπαργάνοις ἐνειλημμένος, παρόμοιος νεκρῷ δεδεμένῳ. Pro *obſtrictus* (quod inter tot alia debemus Colvij incogitantiæ) legendum cum Mss. & vett: editt: *inſtrictus.* ſic, *corpus ſtrictum linteis*, (feralibus nempe,) Auctor de *cardinal: Chriſti operibus*, cum Cypriano excuſus. *Inſtringi* autem, ut *incogi*, *incognoſcere*, *inconcupiſcere*, & ſimilia in Apuleio plura. *Amicula feralia* heic, quæ Luc. 24. 12. Joh. 20. 6. ὀθόνια.

Procedit in medium nuda veritas] In Apologia. *Detectum mendacium eſt, &c: veritas olim interverſa, nunc ſe effert, &c.* ad quem locum confer olim notata.

Servus verò patibulo ſuffigitur.] Servius ad Æneid: 3. *Servos patibulis ſuffixerunt.* hinc Philip. 2. 7. poſt, μορφὴν δούλου λαβὼν, ſequitur, ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Appianus Alexandrinus Civil. 2. Ὅσοι θεράποντες ἦσαν, ἐκρεμάσθησαν.

Et omnium conſenſu, &c.] In Apologia. *Ut omnium adſenſus declaravit.* Ibidem. *De omnium conſenſu rus diu ablegatus.* Gellius 18. 3. *Conſenſu petituq; omnium.*

Illius quidem ſenis famoſa atq; fabuloſa fortuna.] In Oxon: & Lipſij Ms. *famoſa atq; favoſa fortuna.* unde miro acumine quidam, *favoſa & felloſa fortuna.* Vulgatum bene retinet & explicat Beroaldus. Παρήχησις iſti non aliena illa Gellij 15. 16. *Milo &c: exitum vitæ habuit miſerandum & mirandum.*

Pag: 219. Momento modico, imò puncto exiguo] Plinius Panægyrico. *Quod momentum, imò quod temporis punctum, &c.?*

Poſt orbitatis periculum] In Notis Valer: Probi. ORB. PAR. *orbati parentes.*

Talibus fatorum fluctibus volutabar.] Catullus.

Accipe queis merſer Fortunæ fluctibus ipſe.

Nicetas Choniates in Alexio Comneno. Κακὸν ἐπὶ κακῷ προσβάλλει, καὶ κῦμα (ὅ φασιν) ἐπὶ κύματι ἐπικυλίνδεται. Sic, βίου τρικυμίας, Libanius in *de Vita ſua:* εἱμαρμένης ῥεύματα, Syneſius in Epiſtolis: & τύχης κύμασι χειμάζεσθαι, lib. 6. Nicephoras Gregoras.

Tribuni ſui præcepto debitum ſuſtinens obſequium] Apud Quintilianum 3. Declam. *Æquum eſt Tribuno militem parere.* Ibidem. *Tribunus fuit, & hic miles fuit. hoc dicit: cui parere caligatum lex jubet, &c:* Pollux 1. 10. Onomaſtici. Στρατιώτου δὲ ἔπαινος, εὐπειθής, πειθαρχικός, πειθήνιος, κατήκοος, ὑπήκοος. Pro *ſuſtinens*, (inepta lectione) ad Matth. 8. 9. monui *ſiſtens* ſcribendum. Supra hoc ipſo libro. *Vtcunque debitum ſiſtens obſequium.*

Literas ad magnum ſcriptas Principem Romam verſus perlaturus &c.] Ovidius.

Militis officium longa eſt via. —— Amor. 1.

Magnum Principem etiam Ammianus 22. Imperatorem Romanum vocat, fortaſſe Apuleium imitatus. Julianus Miſopogone. Κέκτημαι οὐδὲν, καὶ ζῶντι, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ἀκούων ΜΕΓΑΣ.

Duobns ſervis fratribus] Et fratribus & ſocijs, ut ex ſequentibus & Luciano apparet. Duplici ergo ratione fratres: cum & ſocietas in ſe jus quodammodo fraternitatis habeat. l. 63. ff. *pro ſocio.*

Piſtor dulciarius.] Firmicus Matheſ. 8. 11. *Piſtores dulciarios.* vide Colvium & Beroaldum.

Qui panes & mellita concinnabat edulia.] De tali Martialis.

Mille tibi dulces operum manus iſta figuras
Exſtruit: huic uni parca laborat apis.

Celſus lib. 2. de opere piſtoris. *Ex frumento, adipe, melle, caſeo conſtat.*

Qui

Qui ſapidiſsimis intrimentis ſuccuum pulmenta condita, vapore mollibat.] De Sophiſta quodam Diſſert. 7. Maximus Tyrius. *Τὰ ὄψα καὶ τὰ σιτία ἡδυσμάτων συμμελείαις, καὶ κράσεσι, καὶ ποικιλίαις, καὶ τῇ διὰ πυρὸς ὁμιλίᾳ, ἀντὶ ἑαυτῶν προσφορώτατα* (melius *προσφορώτερα*) *εἶναι παρασκευάζει.*

Vitam ſuſtinebant] Terentius 3. 4. Adelph. *Familiam ſuſtentat.* ubi Donatus. *Hoc verbo tenuis victus oſtenditur.*

Meque ad vaſa illa compluria geſtanda &c:] Saluſtius Jugurth. *Conquirit ex agris quam plurimum poteſt domiti pecoris, eoque imponit vaſa cujuſquemodi.*

Quæ Dominis regiones pluſculas pererrantibus &c.] Ut ſolet illa hominum natio. Lib. 1. negotiatior ille. *Rhegienſis ſum, &c: melle, vel caſeo, & huiuſcemodi cauponarum mercibus Theſſaliam, Ætoliam, Bœotiam ultrò citrò diſcurrens.* ad quæ verba vide pag: 13. notata. Heſychius. *Συνέμποροι: συνόδοι.*

Poſt opiparas cœnas, earumq; ſplendidiſsimos apparatus.] *Ἐν διὰ δυοῖν.*

Largiſsimas reliquias] Cuiuſmodi lib. 2. *honeſtas reliquias* vocat. Supra lib. 7. *Largiſsima cæna reliquijs rapiniſque.*

Cruſtula] Horatius.

——Vt pueris olim dant cruſtula blandi
Doctores.— Scholiaſtes Juvenalis. *Cruſtula, ſpecies operis piſtorij. Ψωμοπώλας*, talium venditores vocat Balſamo ad Canon 7. 6. Syn. in Trullo. Oxon: male, *cruſtulas.* vide quæ ex Servio ſupra 548. 20. notata.

Lucunculos.] Ita Scaliger & Turnebus, quos ad Feſtum & Adverſ. 18. 20. conſule. nec non ad Nonnium Marcellum Dionyſ. Gothofredum. In vett. editt. *jucunculos.* vide Beroaldum.

Nec enim tam ſtultus eram, tamq; verè aſinus, &c.] Supra lib. 4. *Apud mea non uſquequaque ferina præcordia.*

Ut dulciſsimis illis relictis cibis cœnarem aſperrimum fœnum.] Aut, cum mure Horatiano,

Eſſem ut ador, loliumq;, dapis meliora relinquens.

In Milite Plautino.

Mirum eſt lolio victitare te, tam vili tritico.

In parœmijs Græcis.

Οὐδεὶς κρέως παρόντος ἐσθίει θύμον.

Plutarchus in περὶ Εὐθυμίας. Οἰκέτης τὶς ἐρωτηθεὶς ὑφ' ἑτέρου τί ποιοῦντα τὸν δεσπότην καταλέλοιπεν, ἀγαθῶν (ἔφη) παρόντων, κακὸν ζητοῦντα. καὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τὰ χρηστὰ καὶ πότιμα τῶν ἡδέων ὑπερβαίνοντες, ἐπὶ τὰ δυσχερῆ καὶ μοχθηρὰ τρέχουσιν.

Aſperrimum fœnum.] Apud Plautum Capt. 1.

——*Aſper meus victus ſane eſt.* et ibidem 3.

——*Ad cœnam aſperam.*

Pag: 220. Partes opimas q. devorabam.] Arnobius 7. *Pinguibuſq; ſe dapibus, atq; opimis interficiunt cibis.* ubi forſan *inferciunt* ſcribendum.

Et rancidiora ſeligens, abligurribam dulcia.] Apud Terentium ille 4. 2. Adelph.

——*Unumquodq; quod quidem erit belliſſimum,*
Carpam. —— Donatus ad Ejuſdem Eunuchum. *Ligurrire dicitur, qui &c: multo faſtidio ſuaviora quæq; deguſtat.* De *ape* Homil. 22. ad Antiochenos Chryſoſtomus. Οὐ πάντα ἐκλέγει, ἀλλὰ τὰ χρήσιμα λαβοῦσα, τὰ λοιπὰ ἀφίησι. Oxon. Ms. & vett: editt: omnes, *jucundiora eligens.* quæ, ſi τὸ *dulcia* permiſerimus, parum commoda lectio. Jam nec altera illa, non niſi unius Lipſiani codicis (quod ſciam) auctoritate fulcitur.

Tandem deniq; rupta verecundia &c] Lib. 4. *Tandem deniq; aſinali verecundia ductus, &c.* et 2. *Tandem deniq; devorato pudore.* i. e. ut hoc loco, *verecundia rupta.*

At iſtud jam neq; æquum, ac ne humanum &c.] Arnobius lib. 7. *Humanum eſt iſtud & rectum? aut æquitatis alicujus in æſtimatione ponendum? &c.* Noſter in Apologia. *Hoccine verum* (i. e. juſtum) *fuit? hoc, non dico, pium, ſed ſaltem humanum? &c.*

Fidem minuere] Delenda cenſeo, quæ nec Oxon: nec duo alij Mss. agnoſcunt.

Partes electiores] Petronius, ubi & convivium deſcribit. *Et res electibiles &c. aggredimur.*

De reliquis æquam vindicare diviſionem] In Adelph: Terentij. *Curemus æquam uterq; partem.* ubi Donatus. *Æquam quaſi fratris particeps.*

Poſſu-

Poſſumus, omnia quidem cætera, fratres manere] Suidas. Τ' ἄλλα καὶ φιλώμεθα, λεγόμενόν τι, οἷον: Τ' ἄλλα καὶ φίλοι ὦμεν.

Ab iſto tamen nexu communionis diſcedere.] Gloſſarium. Κοινωνίαν διαλύω : *diſſocio*. In alio Gloſſario, *Socius* : κοινωνὸς, ἐμπορεία. lege, κοινωνὸς ἐμπορείας.

Nam video in immenſum damni procedentem querelam] Apud Petronium ille. *Aſcylte, intelligo convenire nobis non poſſe: itaq; communes ſarcinulas partiamur, ac paupertatem noſtram privatis quaſtibus tentemus expellere.*

Subijcit alius, laudo iſtam tuam mehercules &c. conſtantiam] *Alium* pro *altero*, & *conſtantiam* pro *audacia* vel *impudentia*, ut multoties hoc in Scripto, ponit.

Querimoniam, quam diutiſsimè ſuſtinens, tacitus ingemiſcebam.] Hoc eſt quod Jacobi 5. 9. στενάζειν κατά τινος. ubi notata qui voluerit videat.

Sed bene, quod utrinq; ſecus ſermone prolato &c:] Ita aliud par fratrum in Quintiliani 321. Declam. *Hoc primum velut mentium animiq; tentati veneno ſumus; ſed Dij melius: neq; longum iſtud fuit, neq; quidquam ex eo ſecutum quod emendari non poßit.* Sirachides 20. 1. Ὡς καλὸν ἐλέγξαι, ἢ θυμοῦσθαι κρυπτῶν! vide et 19. 17. Levitici. In Hecyra Terentiana ille.

Haud ita decet, ſi perpetuam vis eſſe affinitatem hanc,
Celare te iras, ſi quid peccatum à nobis, profer:
Aut ea refellendo aut purgando vobis corrigemus.

Alexander apud Q. Curtium. *Niſi qua delata eſſent* L. 7.
excußiſſem, valde dißimulatio mea ſuſpecta eſſe potuiſſet: ſed ſatius eſt purgatos eſſe quam ſuſpectos. cogitate neminem abſolvi poſſe, niſi qui cauſam dixerit.

Ne ſilentio procedens ſimultas &c.] Ovid.

Sed nunquam dederis ſpatioſum tempus in ira,
Sæpe ſimultates ira morata facit.

Tacitus Hiſtor. 3. *Inde graves ſimultates, quas Antonius ſimplicius, Mucianus callidè, eoq; implacabilius nutriebat.* Cicero Verr. 7. *Tacita magis & occulta inimicitia timenda ſunt, quam indicta & aperta.* Philo de Joſephi fratribus. Τὸ μῖσος οὐκ ἐξελάλουν, ἀλλ' ἐν αὑτοῖς ἐταμιεύοντο: ὅθεν εἰκότως ἀργαλεώτερον ἐφύετο.

Deierant uterque &c.] *Deierare, valde jurare.* Donat: ad 2. 3. Eunuchi. et 5. 1. Hecyræ. Schoppius ex Ms. *uterque*, malè. ſupra 1. de duobus. *Vtrique comites*.

Debere cunctis artibus communis diſpendij latronem inquiri] Claudianus.

——— *Animoſq́; ligant commercia damni.*

In Oxon: melius, *inquirere.* In verbis *communis diſp: latronem*, loquendi duo genera (ut & alibi) permiſcuit.

Pag: 221. Liberalibus cœnis ineſcatus, &c: corpus obeſa pinguitie compleveram.] Vide 23. 20. Ezechielis. Apud Petronium ille. *Quotidiè magis magiſque ſuperfluentibus bonis ſaginatum corpus impleveram.*

Arvina ſucculentâ] Cyprianus. *Impletur in ſuccum cibis fortioribus corpus, & arvina toris membrorum moles robuſta pingueſcit.* Prudentius.

Luxus vorandi carnis arvinam fovet.

Gloſſæ. *Arvina:* λίπος ἄνευ σαρκός. In Gloſsis Iſidori dictis. *Arvinulis: adipibus.* vide & Beroaldum..

Sed iſte corporis mei decor pudori meo peperit grande dedecus.] Hieronymus Epiſt. ad Salvinam. *Quos ſuſpectos faciebat aut cultus immoderatior, aut craſſi corporis nitor.*

Tergoris vaſtitate.] Lib. 8. de lupis. *Vaſtis corporibus ſarcinoſos.* vide pag: 131. 28. adnotata.

Expoſitis epulis inhærentem.] Vide ſupra 440. 18. dicta.

Infandam memoratu &c.] Virgilius.

Infandum Regina jubes memorare dolorem.

Ac tam liber cachinnus cunctos invaſerat, &c.] *Cachinnus liber*, eſt qualem ſupra lib. 2. *cachinnum licentioſum* dixit. In quibuſdam hîc *liberalis c.* Oxon. *ioci cachinnus*, ex quo ſive *jocundus*, ſive *jocularis* legeris, ſatisfaciet neutrum. *Invaſerat:* κατειλήφει: ut appoſitè in Gloſſario vertitur.

Sciſcitatus deniq́; &c.] Idem Codex, *ſciſcitans.*

Per idem proſpiciens foramen, delectatur.] Lib. 9. *Inoptabilis officina diſciplinam cum quadam delectatione arbitrabar.*

Ac dein riſu ipſe quoq́; latiſsimo aduſque inteſtinorum

norum dolorem redactus] Lucianus in Eunucho. Πάντας ὁ γέλως κατεῖχε, καὶ οὐδεὶς ὅστις οὐ τὴν γαστέρα ἤλγει, βραστόμενος ὑπ' αὐτοῦ. *Latiſſimus riſus* Græcanicum eſt. vide in πλατὺν γέλωτα, Suidam & Phrynichum. ſupra hîc lib. 6. *Latiſſimum cachinnum extollit*.

Coram arbitratur.] Oxon. *Arbitrabatur*.

Securus eſitabam] Lib. 7. *Præſepio ſecurus incumbens*. ubi dicta pag: 389. vide.

Quicquid potiſſimum abhorreret aſinus excogitantes, &c: id offerunt mihi.] E converſo in Hermagora Noſter, apud Priſcianum lib. 10. *Cibatum quem jucundum eſſe nobis animadverterant, eum appoſiverunt*. Pag: 222.

Carnes laſere infectas.] Vide Beroaldum.

Altilia] Gloſſarium Iſidori. *Altilis, paſta, ab alendo*. vide ad Apologiam pag: 83. notata. Excerpta veteris Gloſſarij. *Altiliarius*: ὀρνιθοτρόφος.

Exotico jure perfuſos.] Sic, *jure perfundi*, Seneca 95. Epiſtola.

Interim convivium ſummo riſu perſonabat.] Supra lib. 2. *Inter hæc, per convivium totum licentioſus cachinnus effunditur*. i. e. per totum locum in quo convivium. vide 18. 7. A. Gellium. Heſychius. Συμπόσιον, τόπος εὐωχίας καὶ πόσεως. Tertullianus cap. 14. de Idololatria. *Convivia conſtrepunt*.

Summo riſu perſonabat.] Petronius. *Omnia nimio riſu exſonuerant*.

Scurrula.] Vide Vulcanium col. 62. ad veteres Gloſſographos.

Poculum quoque mulſi &c.] Ms. Oxon. *paulum*. tres alij, *paululum*.

Date (inquit) huic quidpiam meri] De Philemone Valer. Maximus. *Paratas ei ficus &c: aſello conſumente, puerum ut illum abigeret, inclamavit: qui cum jam comeſtis omnibus ſuperveniſſet, quoniam (inquit) tam tardus fuiſti, da nunc merum aſello*. Eandem rem narrat & Lucianus Macrobijs.

Sodali huic] Feſtus Pompeius. *Sodales quidam dictos putant, quod unà ſedeant, edantque*. Onomaſticon vetus. *Sodalis*, σύσσιτος.

Quod dictũ Dominus ſecutus] I. e. adſenſu ſecutus.

Illum aureum cantharum mulſo & multo contempera.] Redeant ad ſedes ſuas illa *& multo*, à Colvio ex Lipſij Ms. importuniſsimè inſerta, nec aliorum codicum, aut cæterarum editionum aſſenſu munita. Oxon. *aureum crateram.* Virgil: 2. *Crateresq́; auro ſolidi.* quod etſi in idem fermè recidat, malim *cantharum* tamen. nam & ſupra 9. *aureum cantharum* habuimus, et 7. *vinum cantharis immiſtum.* Pontanus ad Macrobij 7. 12. hæc citans, legit, *mulſo & muſto contempera.* Quid voluit vir doctiſsimus cum id ſcriberet? ſi *mulſi* ex melle & vino confectio eſt, quid *muſti* additamento opus.

Epulonum] Onomaſt: vetus. *Epulones*, δαιτυμόνες.

Otioſè] Ἠρέμα. ſecurè.

Uno hauſtu perhauſi.] —— *Impiger hauſit*
Spumantem pateram, & pleno ſe proluit auro.

Suidas. Σπασάμενος ἀκράτου: οἴνου ἐκπιών. Eundem vide & in ἀμυστὶ πίνειν. Pollux 6. 3. Ἀμυστὶ πίνειν, ἀμυστίζειν, χανδὸν πίνειν.

Clamor exurgit &c: cunctorum] Hieronymus in Hilarionis vita. *Clamor ortus ab omnibus.* Gellius 15. 22. *Clamor factus, & orta admiratio eſt.*

Salute me proſequentium] Hæc abſunt ab Oxon: Palat: & Lipſij Ms.

Magno deniq; delibutus gaudio Dominus] Vicent: edit: & Oxon: cod. *Magnoq; delibutus g. D.*

Vocatis ſervis emptoribus meis] Iidem, *V. ſervis ſuis, e. meis.*

Quadruplum reſtitui pretium.] Τετραπλοῦν ἀποδίδωμι Luc. 19. 8.

Cuidam acceptiſsimo liberto ſuo] Gloſſ: *Acceptus*, προσφιλὴς, &c. Sic, *acceptiſſimus ſervus*, in Plautinis Capteivis. & Luc. 7. 2. δοῦλος ἔντιμος, ad quem locum σὺν θεῷ plura annotabimus.

Et ſatis peculiato.] Gloſſæ. Πεκούλιον: οὐσία ὑπεξουσίου, ἢ δούλου. *peculium.* Gloſſæ aliæ. *Peculiatus.* κτήσιος, πολυούσιος. In vetere Onomaſtico. *Peculio: as:* ἀργυρίου τιμῶ. ita enim, non τιμῶν ſcribendum.

Magna præfatus diligentia tradidit] *Præfatus* ſervandum vel curandum intellige; oratio enim eſt elleiptica.

ptica. Supra lib. 7. *Evocato armentario equiſone, magna cum præfatione deducendus aſſignor.*

Voluptates ejus &c: inſtruebat.] Supra lib. 4. *Voluptates publicas inſtruebat.*

Suffixo cubito.] Lib. 2. *Suffultus in cubitum.* ubi pag: 110. adnotata conſule. Pag: 223.

Dein adluctari, & inſultare &c: perdocuit.] Plutarchus in περὶ Τύχης, de elephanto. Ὀρχήσεις μανθάνει, καὶ χωρείας, καὶ προσκυνήσεις.

Verbis nutum commodare.] Quintilianus 11. 3. *Non manus ſolum, ſed nutus etiam declarant voluntatem noſtram, & in mutis pro ſermone ſunt.*

Ut, quod vellem, relato: quod nollem, rejecto capite monſtrarem.] Gellius 10. 4. *Cum adnuimus vel abnuimus, motus ille capitis à natura rei non abhorret, &c.* Heſychius. Ἀνενεύει, (fortaſſe ἀνανεύει legendum) ἀρνεῖται: ἀπὸ τοῦ ἄνω νεύειν, ἢ ἀπαρνεῖται. Homerus.

Τὸν δ᾽ ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ᾽ ἀνένευσεν.

Quæ citans 1. Epiſt. 7. Plinius junior, ſubjungit, *Ego quoq; ſimili nutu ac renutu reſpondere tuo voto poſſum.* vide Artemidorum 5. §. 72. 73. De *manibus* Quintilianus. *Annuendi quoq; & renuendi ratione demittuntur aut allevantur.* Ἀνανεύει autem in Heſychio legendum probabile eſt ex ejuſdem hiſce, Ἀνανεύων: παραιτούμενος.

Rejecto capite] Supra lib. 2. *In rubore ſuffuſus, rejecto capite reſtiti.* Oxon. & alius Ms. *dejecto c.*

Sitienſq; pocillatore reſpecto &c.] Juvenalis.

——*Tu Getulum Ganymedem*
Reſpice, cum ſitias.——

Ciliis alterna connivens &c.] Ὀφρύσι νεύειν Homero Iliad: 10. Heſychius. Ὀφρυάζει: ταῖς ὀφρύσι νεύει. quod Nonnus ad Joannis 13. λάλον σιωπὴν vocat. Simile in Plautino Milite, *oculis ſignum dare.*

Bibere flagitarem.] Cicero Verr. 3. *Poſcunt majoribus poculis.* ubi Aſconius, *A pincerna: id eſt, petunt, ut ſubaudiatur, bibere.*

Atq; hæc omnia perfacile obaudiebam.] Wowerius, *obibam.*

Me obtruncatum, vulturibus opimum pabulum redderent.]

derent.] Lib. 7. *Hem tu puer, obtruncato protinus iſto, inteſtina quidem canibus noſtris jacta, &c.*

Jamque rumor publicè crebruerat &c:] Supra lib. 1. *Publicitus indignatio percrebuit.*

Quo conſpectum &c: effeceram Dominum] Id eſt, *conſpicuum*, περίβλεπτον. ſic, *in armis conſpectum*, Virgilius & Avienus dixere.

Hoc enim nomine meus nuncupabatur Dominus.] Lib. 8. *Hoc enim nomine cenſebatur jam meus Dominus.*

Gradatim permenſis honoribus] L. 4. §. 5. de Mununer: & honor. *Neque prius majorem magiſtratum quiſquam, niſi minorem ſuſceperit, gerere poteſt.* Hinc, *gradatim honores deferre*, in l. 11. §. 1. d. tit. et, *honores ordinatim petere*, apud Marcum Sulpicium (in Epiſt. Cicer. famil. 4. 5.) Vide quæſt. politic. Part. 1. qu. 10. Melch. Junium. Gloſſæ. *Gradatim: βαθμηδὸν, κατὰ βαθμόν.*

Latius munificentiam ſuuam porrigebat.] Hoc ſenſu capienda Gloſſarij ea, *Munificentia: δωρεά, φιλοτιμία.* item, *Φιλοτιμία: munificentia, &c: munus.* Extenditur vox hæc & ad opera publica. Gloſſarium, Iſidori dictum. *Munificentia, opus publicum.*

Nobiliſsimas feras] Quales *prima forma feras* lib: cur bon: viris &c: Seneca vocavit.

Et famoſos gladiatores] Vide ſupra pag: 202. 31. notata.

Ex arbitrio coemptis, &c] E converſo, *ex ſententia* (quod hic *ex arbitrio*) *vendere*, in Plautina Mercatore.

Pag: 224. Spretis luculentis illis vehiculis ſuis] Baſilius homil. εἰς τ: πλουτοῦντας, de luxu divitum. Ὀχήματα ἐπι μύρια, τὰ μὲν σκευαγωγοῦντα, τὰ δὲ αὐτοὺς περιφέροντα, &c: Oxon. *Enim ſpretis &c:*

Quæ partim contecta &c] Pollux 10. 12. Καὶ τὰ μὲν τῶν ὀχημάτων σκευοφόρα ἂν εἴη, &c: τὰ δὲ κατάστεγα, καὶ στεγαστά. Curtius lib. 9. de Alexandro. *Vehicula deinde conſtrata, ut plures capere milites poſſent: tabernaculúm in modum ornari* (præcepit:) *alia candidis velis, alia veſte pretioſa.*

Equis etiam &c: quibus generoſa ſoboles pretioſam per-

perhibet dignitatem] Baſilius ubi ſupra. Ἵπποι παμπληθεῖς, καὶ οὗτοι γενεαλογούμενοι ἀπὸ εὐγενείας πατέρων, ὥσπερ οἱ ἄνθρωποι.

Me phaleris aureis, & fucatis ephippijs, & purpureis tapetis, & frænis argenteis, & pictilibus balteis &c: exornatum] In de Deo Socratis. *Neque enim in emendis equis phaleras conſideramus, & baltei polimina inſpicimus, & ornatiſſimæ cervicis divitias contemplamur: ſi ex argento & auro monilia varia gaza dependent, ſi plena artis ornamenta capiti & collo circumjacent: ſi fræna cælata, ſi ephippia fucata, cingula aurata ſint: ſed &c:* Gellius 5. 5. de Antiocho R. *Inducebat etiam &c. equitatum, frænis, ephippijs, monilibus, phaleris præfulgentem.* Philoſtratus 1. 20. Φαλάροις (ἵππον) κοσμήσαι, ὥσπερ εἰς πομπήν. Apud Achillem Tatium ille lib. 1. Ἐκαλλώπιζον τὸ πονηρὸν θηρίον (πονηρὸν, quia Dominum ſuum occiderat) προστερνιδίοις, προμετωπιδίοις, φαλάροις ἀργυροῖς, χρυσαῖς ἡνίαις, &c: Vide Chryſoſtomi Homil. 10. ad cap. 3. Philipp. Malè Modius autem, *purpureis capiſtris*: peius Scoppius *capitijs* reponebat. Virgilius.

Inſtratos oſtro alipedes, pictiſque tapetis.

Baſilius ubi ſupra. Χαλινοὶ, καὶ ζῶναι, καὶ περιδέῤῥαια: πάντα ἀργυρᾶ, πάντα χρυσόπαστα, ΤΑΠΗΤΕΣ ἁλουργοὶ, κοσμοῦντες ἵππους ὥσπερ νυμφίους. ſic, 2. Maccab. 3. 25. ἵππος καλλίστῃ σάγῃ κεκοσμημένος.

Exornatum] Ita, *jumentum itineris cauſa ornatum ducere*, in l. 38. §. 11. de ædil: edicto.

Quod haberet in me ſimul & convivam & vectorem] Lib. 8. *Ut duplici ſcilicet pondere gravatus, & horreum ſimul, & templum incederem.*

Partim terreſtri, partim maritimo itinere] Sic, κατὰ θάλατταν καὶ πεζῇ in Platonis *Politico*. vide & Act. 20. 13. Supra lib. 2. *Maris & via iter.* ubi dicta pag. 94. vide.

Ut non mediocri quæſtui præpoſito meo fuerim] Ἐργασίαν αὐτῷ πολλὴν παρεῖχεν, ut Act. 16. 16. illa.

Matrona quædam pollens & opulens] Oxon. & Lipſij Ms. *Matrona q. opulens.* Palat. *M. q. pollens*, ſequentibus deletis. *Pollens* intellige *ſplendens*, honore ac dignitate lucens. Gloſſæ. *Pollens*: φανεὶς, λάμψας.

Per

Per admirationem aſsiduam paulatim in admirabilem mei cupidinem incidit.] Heliodorus lib. 7. Τὸ θαῦμα λανθάνον εἰς ἐρωτικὸν πάθος κατέφερε. Nec mirum hoc accidiſſe mulieri opulentia diffluenti. Ovidius.

Divitijs alitur luxurioſus amor.

Ad inſtar aſinariæ Paſiphaës complexus meos ardenter appetebat.]——*Sapiunt videntq; magnam Matronæ quoq; mentulam libenter.*

Juvenalis de hujuſmodi matrona.

——Iubet ſumpto juvenem properare cucullo:
Si nihil eſt, ſervis incurritur: abſtuleris ſpem
Servorum, veniet conductus aquarius: hic ſi
Quæritur, & deſunt homines, mora nulla per ipſam
Quo minus impoſito clunem ſubmittat aſello.

Ita equi coitum à Semiramide expetitum ex Juba 8. 42. Plinius narrat. Τὸ *expetebat* Beroaldinum eſt, non Apulejanum. Mss. vetuſtæq; editiones, uno agmine *exſpectabat* legunt: quæ vox alterius illius virtutem & efficaciam poſsidet. plerumq; enim quæ exſpectamus, ea expetimus deſideramuſq;. Sic ſæpius in novo fœdere, ἐκδέχεσθαι et προσδέχεσθαι. ut Joh. 5. 3. Jacob. 5. 7. Marc. 15. 43. Tit. 2. 13. & alibi.

Grandi præmio &c. depacta eſt unius noctis concubitum.] In Apologetico. *Cum ipſo de uxoris noctibus paciſcuntur.* Onomaſticon vetus. *Depeciſcor:* συντίθεμαι. & nota, *grandi præmio depacta.* Supra lib. 2. *Qui mecum jamdudum grandi præmio pepigit, &c.*

Pag: 225. Lucro ſuo tandem contentus annuit] Pauſanias Meſſeniacis. Ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει καὶ ἄλλων ἐνόντων ἐφ' οἷς βιαζόμενοι ἄδικοι γίνονται, τὰ κέρδη μεγίστην ἀνάγκην ἔχουσι. Supra 7. de latronibus. *Nihil lucro ſuo anteferre debere.* Τὸ *tandem* à Wowerio eſt, cum antea *tantum* legeretur. τὸ *contentus* à Colvio, pro quo malim *intentus* ſcribi. ſic ſupra 4. *ærugini intentus*. Oxonienſis autem, & duo alij Mss. *L ſ. tantum conſenſum annuit.*

Dij boni! qualis ille, quamq; præclarus apparatus!] Petronius. *Qualis nox fuit illa, Dij Deæq;!*
Quam mollis torus!——

Quatuor Eunuchi confeſtim pulvillis compluribus ventosè tumentibus pluma delicata &c.] Zeno Veronenſis

nenſis Serm. de ſpiritu & corpore. *Delicatè tumentis ac reſtabilis tori plumeo ſepulchro ſuperba.* Plutarchus in περὶ ἀοργησίας. Στρωμνὴ ὥσπερ θάλασσα οἰδοῦσα. Chryſoſtomus Homil. in ſaltat. Herodiadis. Μαλακὰ χλινοπλήματα, ἐκλύοντα καὶ χαυνοῦντα τῶν ἀνθρωπίνων τὰ σώματα. Philo in de Somnijs. Μαλακαῖς σφόδρα κατακλίνονται, τὰς γυναικῶν τρυφὰς ἐκμιμούμενοι. Eunuchorum autem, ut qui cubicularij eſſent, officium fuit lectum ſternere. Gloſſæ. *Cubicularius:* εὐνοῦχος. ſic, θαλαμηπόλοι Eunuchi apud Nicetam Choniatem in Alexiò Duca. De Eunuchorum apud primates fœminas miniſterio, ad Act: 8. 27. diximus.

Terreſtre nobis cubitum præſternunt.] Nec enim lectus aſino inſcenſu facilis. Oxon: & Vicent: editio, *terreſtrem*, &, *praſtruunt.*

Sed & ſtragula veſte, auro ac murice Tyrio depicta probè cōſternunt.] Eubulus Comicus apud Pollucē 6.1.

Ταῖς ξυστίσι ταῖς χρυσοπλάσταις στρώννυται.

In Gnomologico Solomonis cap. 7. 16. ex meretricis perſona. Κειρίαις τέτακα τὴν κλίνην μου, ἀμφιτάποις δὲ ἔστρωσα τοῖς ἀπ᾽ Αἰγύπτου. Ovidius de Pygmalione ſuæ manus fabricam adamante.

Collocat hanc ſtratis concha Sidonide tinctis,
Appellatq; tori ſociam, inclinataq; colla
Mollibus in plumis, tanquam ſenſura reponit.

Probè conſternunt.] Infra hîc, argum. non diſsimili. *Dum magiſter meus lectulo probe coaptando &c: inſervit.*

Brevibus admodum, ſed ſatis copioſis pulvillis, alijs nimis modicis, queis maxillas & cervices delicatæ mulieres ſuffulcire conſueverunt.] Pollux ubi ſupra. Καὶ πλευρῖτα καὶ τύλαι τὰ προσκεφάλαια ὀνομάζουσι. De talibus (in de adulat. & amici diſcrimine) Plutarchus. Προσκεφάλαια, ἃ δοκοῦντα ταῖς κεφαλαῖς ἀντερείδειν καὶ ἀντέχειν, ἐνδίδωσι καὶ ὑπείκει μᾶλλον. In verbis Auctoris noſtri (quæ, ut eduntur, nullam ſententiam continent) poſt vocem *pulvillis* diſtinctionem tolle, &, pro *alijs*, lege *illis*. Sic 5. *Mirisq; illis & beatis edulijs &c.* et ſæpiſsimè in his libris. Tentârunt alij locum hunc, ſed infœliciter. Ad vocem *ſuffulcire* pertinent Heſychij iſta, Ἐπηρίσιον; τὸ προσκεφάλαιον.

Nec

Nec Dominæ voluptates diutina ſua præſentia morati] In Declamatione Porcij Latronis dicta. *Cur voluptates noſtras diutius remoraris?* Supra heic lib. 2. *Nec voluptas noſtra ulterius differetur.*

Diutina ſua præſentia morati] In Terentiana Hecyra 4. 2.

Ego rus abiturā hinc cum tuo me eſſe certo decrevi patre,
Ne mea præſentia obſtet. ———

Cerei præclara micantes luce, nocturnas nobis tenebras inalbabant] Lib. 4. *Tædis, lucernis, cereis, &c: nocturni luminis inſtrumentis, clareſcunt tenebræ.* Pro, *præclara micantes luce*, malim *clara præmicantes luce* reponi. ſupra lib. 5. *Lucernam claro lumine præmicantem.* et 11. *Candore nimio Lunæ præmicantem orbem.* ſic ibidem. *veſte nivea prænitere.* Lucianus hoc ipſo loco, Λύχνοι μέγα τῷ πυρὶ λαμπόμενοι. quod quid aliud quam *præmicare* innuit?

Nocturnas nobis tenebras inalbabant] Melius in Oxon. *inalbebant.* Supra lib. 7. *Tenebris abjectis dies inalbebat.* id eſt, *albebat.* τὸ *in* (ut alibi monuimus) ſolenni ejus conſuetudine adiecto.

Cuncto prorſus ſpoliata tegmine] Lib. 2. non diſsimili ſcæna. *Laciniis cunctis ſuis renudata.*

Tænia quoq; qua decoras papillas devinxerat] Scholiaſtes ad Ariſtophanis Plut. 1. Ταινία, στενὸν ἐστὶ καὶ ἐπιμήκες ὕφασμα· κοινότερον δὲ εἰπεῖν, φασκία. Martialis.

Faſcia creſcentes Dominæ compeſce papillas.

Pollux 7. 14. Τὸ δὲ τῶν μαστῶν τῶν γυναικείων ζῶσμα ταινίαν ὀνομάζουσι, καὶ ταινίδιον. adde quæ ſupra 79. 39. adnotata.

De ſtanneo vaſculo] Lucianus hîc, ἐκ τινος ἀλαβάστρου. vide ad Matth. 26. 7. dicta.

Sed multo tanta impenſius cura etiam nares perfundit meas] Colvius. *S. m. tanto impenſius crura, etiam nates p. m. Nates* habet & Oxon: & Fulvij Ms. lectionem priorem autem poſcunt Luciani iſta. Ἔνθα μάλιστα τὴν ῥῖνας μου μύρῳ ἐνέπλησε.

Non qualia in lupanari ſolent baſiola jactari]

Qualia non fratri tulerit germana ſevero,
Sed tulerit cupido mollis amica viro.
Ovid: Amor. 2. 5. *Qualia credendum eſt non Phœbum ferre Dianam,*

Sed Venerem Marti ſæpe tuliſſe ſuo.

Meretricum poſcinummia, vel adventorum negotinummia.] *Poſcinummia*, negotio nullo: *negotinummia*, nullo ſtudio intelligimus. quæ enim Beroaldus, difflatu perfacilia. Florentinus Codex, *regatinummia*, corrupte quidem, non longe autem ab incorrupta lectione, *negantinummia*, quam ſervavit nobis Oxon: Ms. Poſcunt meretrices nummos, adventores negant. d'Orleans ad Tacitum, & hic Schoppius, *advocatorum* Ann: 11. reponunt. rectior vulgata lectio, ut ex 1. lib. Beroaldus indicavit. *Poſcere* vox propria meretricibus. Gellius 1. 8. de Laide. *Neq; admittebatur, niſi qui dabat quod popoſcerat: poſcebat autem nimiam quantitatem.* Apud Plautum illa. *Lingua poſcit, corpus quærit.* —— Aſinar: Catullus. ——— *An illa puella defututa,*

Tota millia me decem popoſcit?

Sed pura atq; ſincera] Sic, γνήσια καὶ ἀψευδῆ φιλήματα, Ariſtænetus: &, χείλεσι γνησίοις ἀσπάζεται (at ſenſu alio) Baſilius Seleucienſis. Nota & lupanarium baſijs *ſincera* opponi. Donatus ad 1. 2. Eunuchi. *Sincerum, purum, &c. ut mel ſine cera. & bene, ut mel blandimentum meretricis dulce fatetur, negat autem ſincerum eſſe.* Non multum hinc abeunt Sidonij illa. 9. 6. *Plurimum differt ille honeſtiſſimus & uxorius amor à figmentis illecebriſq; concubinalibus.*

Blandiſsimos adfatus inſtruit.] Aſconius ad Verr. 2. *Fœminis, ac maximè meretricibus* (talis matrona iſta) *blanditiæ conveniunt.* Donatus ad 5. 4. Hecyræ. *Blandimentum, meretricium eſt.*

Blandiſsimos affatus] Sic ſupra hoc ipſo libro, *ſermones comiſſimi.* Spartianus in Didio Juliano. *Affatus blandiſſimè eſt.*

Sine te jam vivere nequeo.] Illuſtremus loquendi formulam adhuc alijs intactam. Seneca Controverſ. 2. 2. *Aſſiduæ certationes erant: ego magis amo, imò ego. Sine te vivere non poſſum: imo, ego ſine te.* et in Themate 6. 4. *Rogavit illa* (uxor) *ut partem* (veneni) *ſibi daret: & dixit ſe nolle ſine illo vivere.* Zeno Veronenſis Serm: de Pudicitia. *Tu (inquam) non es quæ nunc cælum ipſum ululatibus rumpens, poſt talem maritum*

puncto temporis vivere te non poſſe clamabas? Apud Quintilianum 6 Declam. *Quæ miſera deſiderio tui dies noctesq; fletibus jungit: quæ vivere ſine te non poteſt.* Terentius 3. 2. Adelph.

—— *Qui ſine hac jurabat ſe unum nunquam victurum diem.*

Apud eundem 1. 4. Phorm:

—— *Si eo mea fortunæ redeunt &c.: abs te ut diſtrahar,*
Nulla' ſt mihi vita expetenda. —— Plinius 21. 3. ex Cleopatræ perſona. *Adeo mihi, ſi poſſim ſine te vivere, occaſio aut ratio deeſt.* Apud Petronium ille. *Quid? donas mihi eum ſine quo vivere non potes?* Plautus Milite.

———— *Vivere ſine illo ſcio me non poſſe.*

Ovidius. *Qua ſine non poſſe eſt vivere, poſſe mori eſt.*
L. 3. Clitophon apud Achillem Tatium. Οὐδὲ γὰρ ζῆν ἔτι δύναμαι &c. Λευκίππης οὕτως ἀνῃρημένης. Apud Heliodorum lib. 5. Οὐκ ἔστιν ὅπως βιώσομαι, τούτων χωριζομένων. Longus ποιμεν: β. Δάφνις τὸν Πᾶνα ὤμοσεν μὴ ζήσεσθαι μόνος ἄνευ Χλόης μηδὲ μιᾶς χρόνον ἡμέρας: ἡ δὲ Χλόη Δάφνιδι τὰς Νύμφας, τὸν αὐτὸν ἕξειν θάνατον καὶ βίον. Auguſtinus Confeſſ: 4. 5. de Pylade & Oreſte. *Qui vellent pro invicem, vel ſimul* (lege, *vel potius, ſimul*) *mori: quia morte pejus erat eis non ſimul vivere.* Seneca (hunc morem reſpiciens) 91 Epiſt: *Hujus* (de *Virtute* loquitur) *quadam ſuperſtitione teneantur: hanc ament, cum hac vivere velint, ſine hac nolint.*

Et cætera queis mulieres &c.] Illa *cætera*, ſunt quæ Amor. 3. Ovidius vocat *publica verba.*

Et mihi blanditias dixit, Dominamq; vocavit:
Et quæ præterea publica verba juvant.

et 2. 20. Ariſtænetus, τὰ συνήθη. Ὁ ἐκεῖ δ᾽ ὢν ἔφασκε ζῶντα δὴ τὰ μυελόληκτα καὶ συνήθη &c. τοῖς ἐρῶσιν.

Capiſtroq; me prehenſum &c. reclinat] Apud Petronium ille. *Implicitumq; me brachijs pluma mollioribus, in terram deduxit. Reclinare* heic vox commoda. ſupra lib. 9. *Inclinatam dolio uxorem fabri &c. dedolabat.* ad quem locum p. 491. 38. adnotata vide.

Vino pulcherrimo memet madefeceram.] Viaticum

cum itineri ſecuturo non incommodum. vide ſupra 88. 10. adnotata.

Et unguento fragrantiſsimo &c:] Unguentó, quale illud de quo Catullus.

Quod tu cum olfacies, Deos rogabis
Totum ut te faciant Fabulle naſum.

Notemus autem *vini* & *unguenti* conjunctionem. Seneca Thyeſte.

Nitet fluente madidus unguento comam,
Graviſq; vino. ——— Seneca alter 122. Epiſt. *Licet in vino unguentoq; tenebras ſuas exigant.* et Epiſt. 109. *Inde in omnem vitam unguento abſtinemus: &c. inde vino caret ſtomachus: &c.* Scriptor Sapientiæ μημηλικῶς 2. 7. *Vino pretioſo & unguentis impleamus nos.* Quintilianus Declam. 298. *Flagrantem mero vidi, redolentem unguenta.*

Proluvium libidinis ſuſcitâram] Onomaſticon vetus. *Proluvium*, πρόϊσις. vide hîc Beroaldum. In Oxon. malè, *perfluvium*. Pag. 226.

Angebar planè non exili metu] In Apologia. *Ea ſollicitudo non mediocriter animum angebat.*

Quemadmodum tantis tamq; magnis cruribus poſſem delicatam matronam inſcendere] Thomas Morus.

Ergo puella, viri quis te neget eſſe capacem,
Cum tua tam magnum circundent crura caballum?

Inſcendere propriè dixit. Pollux 5. 15. Τὸ μίγνυσθαι, ἐπὶ τῶν ἀλόγων, βαίνειν, ἐπιβαίνειν, &c. Suidas. Ἐπιβαίνοντα, συνουσιάζοντα, &c. ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ζώων, ἃ ἐπιβαίνοντα συνουσιάζει. *Matrona delicata*, ut apud Cyprianum in de Mortalitate. Interpres vetus de Suſanna. *Erat delicata, ac pulchra ſpecie.* Supra heic lib. 9. *delicias matronarum* habuimus.

Lacte ac melle confecta membra] In fragmentis Petronij. *Mellea purpureum depromunt ora ruborem,*
Lacteaq; admixtus ſublimat pectora ſanguis.
adde ſupra p. 161. 20. notata.

Duris ungulis complecti.] Infra heic. *Privatus humana manu, privatus digitis, ungula rotunda atq; mutila gladium ſtringere nequaquam poteram.*

Labiaſq; modicas &c] Chariſius tamen, *Labra modica, labia immodica: & inde Labeones.*

Amplo ore] Vide ſupra 314. 5. notata.

Saxeis dentibus] Infra lib. 11. *Dentes ſaxei redeunt ad humanam minutiem.*

Quanquam ex unguiculis perpruriſcens] *Quanquam voluntate cupienti praditus:* ut eod: lib. 11. locutus. Virgilius.

——— Neq; tendere contra
Ille quidem hoc cupiens, potis eſt.——— Æn. 9.

In Pſeudolo Plautina. ———*Scio*
Hoc febrim tibi eſſe, quia non licet &c. injicere ungulas.

Tam vaſtum genitale] De aſino ſignatiſsimè. Lampridius de Commodo. *Habuit & hominem pene prominente ultra modum animalium, quem ὄνον appellabat.* Et Græcis ὄνος *virilitas*, ſi Phavorino fides.

Dirupta &c] Vide ſupra p. 380. 30. dicta

Molles interdum voculas &c] Juvenalis.

——— Cujus non excitat inguen
Vox blanda & nequam?———

Commorſicantibus oculis] Si vera lectio iſta, *morſicantes oculos* vocat, quales *udos ac tremulos, & libidine marcidos* ſupra lib. 2. appellavit. etſi de vocis ratione mihi parum ſatisfacio. Putabam, nec ab re fortaſſe, *oſculis* ſcribendum. mordentium oſculorum mentio haud rara apud veteres Poëtas.

In ſumma] Onomaſticon vetus. *In ſumma:* ὅλως.

Teneo te, inquit] Nota vocis proprietatem. Lib. 5. Pſyche cum Cupidine volutans. *Teneo te meum lumen.* Apud Petronium ille. *Teneo te inquit, &c. tu deſiderium meum.* In Epiſtolis Ovidianis.

Lumina demitto, cum te tenet arctius ille.

Ibidem. ———*Totis indignus noctibus ille*
Te tenet, amplexu perfruiturq; tuo.

Meum palumbulum.] Lib. 8. cinædi illi. *Sed nobis quoq; tuis palumbulis nonnunquam impertias.* Servius ad Æn. 1. *Blandimentum gaudet diminutione.* In vetere Onomaſtico. *Palumbula:* φάττιον.

Vanas fuiſſe cogitationes meas, ineptumq; monſtrat metum.] Ovidius. *Crede*

Crede mihi, vanos res habet iſta metus.

Complexa me prorſus, ſed totum recipit.] Catullus.

O Memmi, bene me ac diu ſupinum,
Tota iſta trabe lentus irrumaſti.

In fragmentis Petronij.

Totamq; hanc ſine fraude, quantacunq; eſt,
Tormento citharave tenſiorem,
Ad coſtam tibi ſeptimam recondam.

Tranſlatio eſt à lethaliter vulneratis, h. e. totum inimici ferrum recipientibus. Virgilius 10.

——— *Exigit enſem*
Per medium Æneas juvenem, totumq; recondit.

et 12. *Pectore in adverſo totum cui cominus enſem*
Condidit.——quò alludens Claudianus:
Altius haud unquam toto deſcendimus enſe
In jugulum Scythiæ.——Pacatus Panægyrico. *Ferro incumbere, & corpore vulnus onerare: & recipere ſtatim totum, quam ſupplicium dividere.* Oxon. heic, et alij Mss. *Complexa totum me prorſus, ſed totum recipit.* unde quidam, *complexatum me prorſus, &c.*

Appliciore nexu.] Vide Colvium. conijcio ego tamen, ut & Beroaldus, *applicatiore* ſcribendum.

Ut hercules etiam deeſſe mihi aliquid ad ſupplendam ejus libidinem crederem.] Scholiaſtes ad Sat. 6. Juvenalis. *Vna uncia libidinis eſt in maſculis, & undecim in fœminis.*

Operoſa & pervigili nocte tranſacta,] Venus de milite Pœno apud Silium Italicum.

Aut noſtro vigiles ducat ſub Numine noctes.

Longus ποιμ. δ. Περιέβαλον ἀλλήλους, καὶ κατεφίλουν, ἀγρυπνήσαντες τῆς νυκτὸς, ὅσον οὐδὲ γλαῦκες. Vide quæ Supra 103. 30. notata.

Vitata lucis conſcientia faceſsit mulier.] Joh. 3. 20. Πᾶς ὁ φαῦλα πράττων, μισεῖ τὸ φῶς. Supra 5. de Cupidine. *Torum inſcenderat, & uxorem ſibi Pſychen fecerat, & ante lucis exortum propere diſceſſerat.* ubi dicta p. 252. vide.

Condicto pari noctis futuræ pretio.] In vett. Poëtarum reliquijs, quæ Catalecta vocant.

Dum noctis pretium tua requiro.

Macrobius 2. 2. in eodem, ut videtur, argumento. *Vbi dimidium talentum unius pretium noctis audivit, &c.* Sic, *pretia noctium*, apud Noſtrum in Apologia. Bene & *condicto*. Minucius in Octavio. *Condicuntur ſtupra, tractantur lenocinia.*

Pag: 227. Vilis quæritur aliquâ] Id eſt, *quadam*. Ammianus (imitâtus fortaſſe Noſtrum) lib. 14. *Aliqua mulier vilis, &c.* Tertullianus Apologetico. *Aliqua Carthaginis conditrix rogo ſe ſecundum matrimonium dedit.*

Beſtijs addicta.] Gloſſæ. *Addicere: &c.* προσκρίνειν.

Quæ mecum incoram publicam populi caveam frequentaret.] Servius ad Æn. 5. *Cavea conſeſſus eſt populi.* Roaldus. *Q. m. incoram populi publicam c. frequentaret. Incoram*, haud ſemel in his libris confiteor genitivo jungi. ſed neç hoc tantum loco abſolutè ponitur, nam & infra heic, dixit, *coram detento calice:* i. e. in præſentium conſpectu. itaq; ſana vulgata lectio. *Frequentaret*, frequentem redderet. i. e. plenam ſpectatoribus. ita, *ſobolis &c. gignendæ copia civitatem frequentare* 16. 10. A. Gellius. et 2. 15. *prolem populi frequentare.* Idem 1. 6. *ſalvam civitatem ſine matrimoniorum frequentia* (i. e. frequentatione) *eſſe non poſſe.*

Sarcina prægnationis oneratam.] Vide ſupra p. 26. 26. dicta.

Per abſentiam mariti] Editt. vett. *præ abſtinentia m.* Oxon. *in abſentia m.*

Pietate præventa] Sic 9. *Vulneribus præventus*, ad quem locum p. 573. 32. adnotata vide.

Ab obſequio mariti.] Ab obſequio marito debito. ut infra ſtatim, *Obſequium matris, & ſororis officium.* Sæpius hæc forma loquendi in his libris occurrit.

Prodidit.] Ἐξέδωκε.

Natam necatamq; puellam nunciabat.] Non videtur procedere conſtructio, niſi *nata p.* ſcribamus. τὸ *puellam* (quod inutili Colvij diligentiæ debemus) rectè delent editt: vett: cum Florent: et Oxon: Mss.

Ubi flos ætatis nuptialem virgini diem flagitabat.] Heſychius. Ἔφηβοι, οἱ ἡβῶντες: ἐλέγετο δὲ καὶ ἐπὶ παρθένων.

παρθένων. vide ſupra 395. 10. allata. *Flagitare* heic, eſt quod 1. Cor. 7. 36. argumento ſimili, ὀφείλειν γίνεσθαι.

Tacitum ſecretum] Tacendum, Servio ad Æneid. 4. annotante. vide ſupra 163. 30. dicta.

Caloris juvenilis impetu] Vide 319. 10. notata.

Sororem incurreret.] Vide 379. 7. dicta.

Et arcana domus venerabilis ſilentij cuſtodiæ tradidit.] Editt. vett. *Et arcanis domus venerabilis ſilentij cuſtodiam tradidit.* hypallagetice, & ob id Apulejanè magis.

Plebejam &c. humanitatem.] Petronius *tralatitiam humanitatem* dixit.

Sanguinis ſui.] Sororis. vide ſupra 218. 14. notata.

Deſolatam v. puellam, parentumq; præſidio viduatam.] Lib. 4. captitia puella. *An ego miſera, tali domo, &c. tam ſanctis parentibus deſolata, &c? Deſolatam*, μεμονωμένην, ut 1. Tim. 5. 5. ubi & Vetus *deſolata*. ſic, *deſolatam mulierem* in Apologia. Terent: Andr: ——— *Hæc ſola'ſt mulier.* ubi Donatus, *Sine auxilio: ſine defenſoribus.*

Parentumq; præſidio viduatam.] Ita, *parentum præſidio deſtitutam*, 10. 2. Caſsianus dixit. *Præſidio viduata* heic, ut apud Plautum, *præſidij viduitas.*

Multumq; ſibi dilecto contubernali.] Supra hoc lib. *Vxoris nimium dilectæ mentitis lamentationibus.*

Largitus de proprio dotem] Vide olim p. 72. ad Apologiam notata.

Sed hæc bene &c. diſpoſita feralem Fortunæ nutum latere non poterant] Supra lib. 4. *Enimverò Alcimus ſolertibus cœptis tamen ſcævum Fortunæ nutum non potuit abducere.* Paterculus lib. 2. *Rumpit, interdum moratur propoſita hominum Fortuna.* Symmachus 7. 37. *Plerumq; fors diſpoſita conturbat.* Plautus Pſeud.

Centum doctûm hominum conſilia ſola hæc evincit Dea.

Suidas in ἐσθλά. Ἔστιν ὅτι καὶ ταὐτόματον ἀντέπραξε ταῖς τῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἐπιβουλαῖς. Curtius lib. 3. *Deſtinata ſalubriter, omni ratione potentior Fortuna diſcuſſit.* Herodianus lib. 6. Ἀλέξανδρος μὲν, ὡς ᾤετο, ἄριστα βεβούλευτο: ἔσφηλε δὲ αὐτοῦ τὴν γνώμην ἡ Τύχη.

Saluſtius de Republ. ordin. *De futuro nemo ſatis callidus, ſatiſq; prudens: quinetiam ſæpe prava magis quam bona conſilia proſperè eveniunt: quia pleraſq; res Fortuna ex lubidine ſua agitat.* Menander apud Stobæum. —— Ἀσυλλόγιστον ἡ Τύχη ποιεῖ

Τὸ συμφέρον, τί ποτ' ἐστιν, ἀνθρώπου βίῳ.

quibus adde quæ in eandem ſententiam ſub initium lib. 9. notata.

Domum juvenis p. ſe direxit ſcæva rivalitas.] Videtur vocula excidiſſe, & legendum, *Ad domum &c. direxit.* Lib. 6. *Se protinus ad regias Iovis arces dirigit.* et ſupra heic. *Iam totos ad me dirigunt animos.* In Vetere Onomaſtico. *Rivalitas:* ἀντιζηλία.

Cœpit puellam, velut æmulam tori &c.] Fulgentius Mytholog. 3. *Quamvis apud muliebres animos libido regnum obtineat, tamen etiam in invicta libidine zelus dominatum obtinet.* Vide ſupra lib. 451. 15. adnotata.

Pag: 228. Deteſtari.] Καταρᾶσθαι. *Devotiones in eum diras deprecari:* ut ſupra 9 locutus. Sic Matth. 26. 74. καταναθεματίζειν doctiſsimus optimuſq; Interpres vetus *deteſtari* vertit. Horatius.

Diris agam vos, dira deteſtatio
Nulla expiatur victima.

Crudeliſsimis laqueis mortis inſidiari.] Oxon. *crudeliſsima.*

Quendam ſervulum ſibi quidem fidelem, ſed de ipſa fide peſsimè merentem.] De ſervo ſuo ille in Plautina Trinummo.

—— *Sceleſtus eſt,*
At mihi infidelis non eſt. ——

Sola, & ſine ullo comite] Lib. 8. *Veſte contectus, omniq; comite viduatus.*

Fraudis extremæ lapſa decipula] Lege cum vett: editt. Oxon. et alijs Mss. *decipulo.* i.e. σκανδαλήθρῳ. Supra lib. 8. *Nactus fraudium opportunum decipulum.* Pro *lapſa*, Barthius Adverſ. 59. 16. *illapſa.*

Flagris uberrimè verberat.]

Nec celeri mittit letho, crudelibus ante
Claud: *Supplicijs fruitur.* ——

In

In vett. editt. *ultime verberat.* ut apud Zoſimum, ἐσχάτως μαστιγῶσαι. et ſupra hîc lib. 1. *ultime affici.* quem modum loquendi Græcum non advertens Colvius, majore confidentia quam judicio τὸ *uberrimè* oggeſsit. Supra lib. 8. *Flagro* (me) *illo &c: verberantes, pene ad extremam confecerant mortem.* ad quem locum p. 473. 5. annotata vide.

Pellicatus indignatione &c.] Vide 451. 15. dicta.

Titione candenti inter media femina detruſo &c.] Suetonius Domitiano. *Pleroſq; partis adverſæ, inveſtigato novo quæſtionis genere, diſtorſit: immiſſo per obſcæna igne.* Vide Supra 392. 15. dicta.

Acerbæ mortis exciti nuncijs frater ac maritus accurrunt.] Lib. 8. *Ad hunc modum defuncto juvene* (*finito* pag. 409. legendum monui) *exciti &c. concurrimus.*

Varijſq; lamentationibus defletam puellam tradunt ſepulturæ] *Sine fletu ſepultura non eſt*, inquit Servius ad Virgilium. Supra lib. 1. *Defletum miſellum comitem &c. in omnis vicinia ſempiterna contexi.* Æneid. 11.

Nos alias hinc ad lacrymas eadem horrida belli
Fata vocant.——ubi Servius. *Ad alias lacrymas, ad aliam ſepulturam: id eſt, ad cæteros ſepeliendos.*

Sororis ſuæ mortem tam miſeram.] Sororis
——*Indigna quam mors tam ſæva maneret.*

Et, minimè ut par erat, illatam.] Heſychius. Παρὰ τὸ εἰκὸς: παρὰ τὸ δέον. Magna eſt ſub hac forma μειώσεως, aggravatio. ſic Tit. 1. 11. ἃ μὴ δεῖ. et Rom: 1. 28. Τὰ μὴ καθήκοντα. Licet, nec malè, exponere, à qua minime par erat, illatam. Tale Terentianum illud.

——*Etſi ego hac dignus contumelia,*
Indignus pol tu qui faceres tamen.

Ariſtides Leuctrica. Ὅλως μὲν οὐκ ἔστι φέρειν ἀδικουμένους, τὸ δὲ ὑφ' ὧν ἥκιστα ἐχρῆν, ἀπαραίτητον τὴν ὀργὴν παρέστησι.

Medullitus dolore commotus] Vide ſupra 339. 28. notata.

Acerrimæq; bilis noxio furore perfuſus, exin flagrantiſsimis febribus ardebat] Maximus Tyrius Diſſert. 18. Ἀποπίμπουσι τῷ σώματι ὀδύνας θυμοὶ καὶ ὀργαί. Sophocles. Pag: 229.

Τίκτουσι γάρ τοι καὶ νόσους δυσθυμίαι.

Philemon.——Διὰ λύπην καὶ μανία γὰρ γίνεται

Πολλοῖσι, καὶ νοσήματ' οὐκ ἰάσιμα.

Ex quo fortaſſe Seneca 2. 36. de Ira, *In morbos* (iraſcendo) *ægri recidere: nulla celerior ad inſaniam via eſt.*

Quæ &c. nomen uxoris cum fide perdiderat.] Supra lib. 9. *Iamq́; perdita nuptæ dignitate, proſtituta ſibi nomen adſciverat,*

Quæ nomen uxoris cum fide perdiderat.] Lib. 5. *Quas tibi, poſt calcata ſanguinis fœdera, & internecina odia, ſorores appellare non licet.* Luc. 15. 19. ille. Οὐκέτι ἄξιός εἰμι κληθῆναι υἱός σου. quia nempe cum bonis moribus perdidiſſe ſe nomen filij exiſtimavit.

Medicum &c. notæ perfidiæ.] Sic Declam. 13. Quintiliani, *Dives nota impotentiæ.* Martialis 6. 72. *Fur nota rapacitatis.* vide olim ad initium Apologiæ dicta. Contrarius ſupra hoc libro, *comperta* (i. e. *nota*) *fidei medicus,* Confer quæ ſupra 46. 3. notata.

Qui jam multarum palmarum ſpectatus prælijs, magna dextræ ſuæ trophæa numerabat.] I. e. qui multa Orco funera demiſerat. Æneid. 11.

Multa virum meritis ſuſtentat fama trophæis.

ubi Servius. *Vel, quia multos occiderat, &c: vel &c.* Philoſtratus 4. 15. de Apollonio. Παρεσκεύαστο δὲ κατήγορος ἐπ' αὐτὸν, πολλοὺς ἤδη ἀνῃρηκὼς, καὶ τοιούτων Ὀλυμπιάδων μεστός. Eunapius de medico imperito, quod fere hîc de perfido. Πολλοὺς ἀνῃρηκὼς, οὐχ ὅσους ἐπηγγέλλετο θεραπεύειν, ἀλλὰ καὶ ὅσους εἶδε μόνον,

Multarum palmarum &c:] Martialis.

Dum numerat palmas, credidit eſſe ſenem.

Præſente familia, & nonnullis amicis & affinibus &c:] Signum antiqui moris non indignum notatu: ut nec alia, ſi quæ occurrerint, eodem pertinentia.

Poculum probe temperatum manu ſua porrigit.] Quintilianus Declam. 321. *Nulli venenum facilius dari poteſt quam qui accipit utiq́; tanquam medicamentum. Probe temperare,* ut apud Macrobium 7. 12. Gloſſ. *Temperatum:* εὔκρατον, συγκεκερασμένον.

Ut conſcium ſceleris amoliretur] Apud Lyſiam Euphi-

Euphiletus monſtrans ſibi nil cauſæ fuiſſe Eratoſthenem occidendi. *Οὔτε γὰρ συκοφαντῶν γραφάς μοι ἐγράψατο, &c: οὔτε συνήδει κακὸν οὐδὲν, ὅ ἐγὼ δεδιὼς μή τις πύθηται, ἐπεθύμουν ἀπολέσαι αὐτόν.*

Et quam deſponderat pecuniam lucraretur.] Laudatum nunquam ſatis Onomaſticon, *Deſpondere: ὁμολογεῖν. Lucrari*, ſenſu quo ſupra 430. 8. ubi dicta vide.

Meo cariſsimo marito.] Lib. 8. *Tui fratris, meiq; cariſsimi mariti.*

Medicorum optime] Κράτιστε de qua voce conſulantur quæ ad Act: 23. 26. adnotavimus.

Unde enim ſcio? &c.] Vide ſupra 294. 10. dicta.

An noxium in ea lateat venenum.] Supra hoc lib. *Repertum vini poculum, in quo venenum latebat incluſum.* Gloſſ. *Venenum: θανάσιμον φάρμακον. Noxium venenum* hîc, ut 6. *Veneno noxio colla ſanguinantem.* vide 126. 25. notata.

Uxor circa mariti ſalutem ſollicita] In Apologia, de uxore ſua. *Facit omnia circa honorem meum obſervanter, circa ſalutem ſollicite.* Sic, *mulier circa maritum nimia*, in. l. 23. §. eo autem, ff: ſol: matrim. &c. Supra hîc lib. 7. *Mulier pro mariti ſalute pervigilem curam ſuſtinens.* et 5. *Sororibus pro tua cara ſalute ſollicitis.* Alexander ad medicum ſuum apud Curtium, potione hauſta. *Nunc credo te non minus pro tua fide, quam pro mea ſalute eſſe ſollicitum.*

Qua mira deſperatione truculentæ fœminæ &c.] *Deſperationem* hîc audaciam perditam ac profligatam expono. Gloſſarium. *Deſperatione: τολμηρῶς.* Supra de hac eadem venefica, *Illa audex mulier.*

Perturbatus, excuſſuſq́, toto conſilio] Virgil.

——Excuſſaq́; pectore Iuno eſt. Sil. Ital.

Excuſſus Conſul fatorum turbine mentem.

Supra lib. 9. *Perturbatus, & miſera trepidatione ad inopiam conſilij deductus.*

Et ob anguſtiam temporis ſpatio cogitandi privatus] Vide ad initium ipſum libri 9. notata. Apud Suidam in *συνεσταλμένοι. Ἠπόρουν τὸ τί χρὴ πράττειν, ὡς ὀξὺν οὔπω καιρὸν συνεσταλμένοι.*

Ante-

Antequam trepidatione aliqua &c. daret malæ conſcientiæ ſuſpicionem] Supra hoc lib. *Trepidatio ſuccedit, &c. ut nemo eum à culpa vacuum exiſtimaret.* ubi plura 605.14. dixi.

Indidem de potione guſtavit] Pleonaſmus, cui ſimilis apud Gellium 6. 10. ille. *Euclides Socraticus, qui indidem Megaris erat.* Marc. 1. 13. Ἐκεῖ, ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Quam fidem ſecutus adoleſcens, etiam ſumpto calice, quod offerebatur hauſit.] Zeno Veronenſis Serm: de Avaritia. *Amica ſub fallacia manus innoxias animas ſecurè conficit ebibita veneni tempeſtas.* Quam propriè hîc *fidem* dixerit, vide in p. 46. annotatis.

Pag: 230. Ad iſtum modum præſenti tranſacto negotio, &c] Lib. 8. *Ad iſtum modum finito juvene, &c.*

Nec eum &c. à ſe diſcedere paſſa eſt.] Supra lib. 3. *Nec me digredi patitur.*

Obſtinatione ſacrilega] Sic ſupra 9. *Sacrilega præſumptione.* In nonnullis (malè) codicibus, *obteſtatione,* & *oſtentatione.* Eod. lib. 9. *Obſtinato animo &c. anxius.* ubi dicta 516. 18. vide.

Priuſquam &c. medicinæ eventus probatus appareat.] Oxon. Ms. *P. m. proventus appareat.* abeſt & à Lipſij Cod. τὸ *probatus.*

Precibus &c. ejus multum ac diu fatigata, tandem abire permiſit.] De Boccho Saluſtius. *Sæpius fatigatus lenitur, & ex voluntate Syllæ omnia facturum pollicetur.*

Interdum perniciem cœcam totis viſceribus furentem medullæ penitus adtraxerant.]

Virus edax ſuperârat opem, penituſq; recepta
Oſsibus, & toto corpore peſtis erat.

Bene autem de mortifero poculo, *perniciem.* Cyprianus alluſoriè, epiſt: ad Donatum. *Vbi epotaveris, pernicies hauſta graſſatur.* Ita venenum, *peſtem multa fraude graſſantem,* Declam. 15. Quintilianus vocat. *Pernicies cæca* hîc, ut in Apologia, *cæca & inevitabilis pernicies.* et, *cæca & occulta pernicies* (Serm. de zelo & livore) apud eundem Cyprianum.

Vixq; enarratis cunctis, &c.] Vide ſupra 201. 20. notata.

Men-

Mentitaſq; lacrymas uxoris.] In mimo vetere.

Didicere flere fœmina in mendacium.

Supra hoc libro. *Vxoris nimium dilectæ mentitis lamentationibus.*

Pari caſu mortis fuerat exſtinctus] Lib. 6. *Inq; ſimile mortis exitium cecidit.*

Paucis interjectis diebus, queis feralia mortuis litantur obſequia.] Heliodorus lib. 1. Ὀλίγων διελθουσῶν ἡμερῶν, ἐν ὅσαις περὶ τὴν κηδείαν τοῦ πατρὸς τὸν υἱὸν ἀπησχόλουν, *&c.* Oxon. et Lipſij Ms. *mortis.*

Uſquequaq; ſuæ ſimulatæ fidei, &c.] Lege, ut in alijs, *Vſquequaq; ſui ſimilis, fidei &c.*

Prolixè accumulateq; pollicetur.] Supra hoc lib. *Ergo prolixè pollicetur.* et 8. *Prolixè conſentit.*

Et ſtatutum præmium ſine mora ſe reddituram conſtituit.] Lib. 2. *Præcipit, bono cuſtodi ſine mora redderet præmium.*

Perſecutionem.] Bertin. et Oxon: *proſecutionem.*

Quod pluribus &c.] Lege, ut in alijs editt. *Quid pluribus? &c.*

Fraudium] Oxon: *fraudum.*

Inducta] Decepta. Vide ſupra 527. 16. notata. In uno hîc Ms. *viduata.*

Quò ſe gratiorem locupleti fœminæ faceret] Supra hîc. *Quò ſe patrono commendatiorem faceret.* Sic in l. 4. ff. de re milit. *ſub obtentu militiæ pretioſiorem ſe adverſario facere.* Quo loco, (graviter, & à viris gravibus vexato) nil me judice mutandum.

Veneni pyxidem] I. e. veneno repletam. ſic Matth. 26. ἀλάβαστρον μύρου.

Quæ grandem ſcelerum nacta materiam] Virg:

At ſæva è ſpeculis tempus Dea nacta nocendi.

Nanciſci, vox fraudibus ac malitiæ accommoda. vide ſupra 396. 35. dicta.

Longe lateq; cruentas ſuas manus porrigit.] Am- Pag:
mianus lib. 28. *Accepta nocendi materia Maximinus,* 231.
ferociam genuinam effudit.

Filiam ſuam parvulam.] Lib. 8. *Arctius filio parvulo ſuo conſaviato.* hîc tamen recte τὸ *ſuam*, editt. veteres, Oxon: & duo alij Mss. inducunt.

Talem parentem præbuit, qualem exhibuerat uxorem.] De Catilina 9. 1. Valer. Maximus. *Eodem animo civem gerens, quo patrem egerat.* Juſtinus lib. 8. de Philippo Macedone. *Sed pactio ejus fidei fuit, cujus antea fuerat deprecati belli promiſſio.*

Prandioq; commento pro tempore, uxorem medici, ſimul & ſuam filiam veneno eodem percutit.]

Tune duas unâ ſæviſſima vipera cœnâ?

Tune duas?———De locutione *pro tempore* ſupra p. 51. dixi.

Dum noxijs ambagibus pulmones ejus pererrat &c.]

———*Dum medio currit pulmone venenum.*

Met: 2. ———*Dum pulmonibus errat*

Met: 9. *Ignis edax imis, perq; omnes paſcitur artus.*

Quintilian. 15. Declam. *Profer corporis notas, per quas ſe noxiæ potionis vagus fervor effuderit.*

Tempeſtas deteſtabilis potionis.] Zeno jam ſupra adductus, *Ebibita veneni tempeſtas.*

Contendit ad ipſius Præſidis domum, magnoq; fidem ejus proteſtata clamore, &c] Seneca Medæa.

Petijq; ſupplex Præſidis dextræ fidem.

Et populi concitato tumultu, utpote tam immania detectura flagitia, &c.] Ovidius Faſt. 2. de Bruto.

———*Clamore Quirites*

Concitat, & Regis facta nefanda refert.

Tumultu populi concitato, ut in l. 38. §. 2. ff: de pœn: (at ſententia diverſa) *Auctores tumultus, populo concitato, &c.*

Utpote tam immania detectura flagitia, efficit ſtatim ſibi ſimul & domus, & aures Præſidis patefierent.] Salvianus de Gubern. 3. *Intra januas non modo illuſtrium Poteſtatum, ſed etiam Præſidum aut Præpoſitorum, non omnes paſſim intrare præſumunt, niſi quos aut Iudex vocaverit, aut negotium traxerit.*

Simul & domus & aures Præſidis patefierent.] Cicero ad Q. Fratrem Bithyniæ Proconſulem. *Facillimos eſſe aditus ad te, patere aures tuas querelis omnium: nullius inopiam ac ſolitudinem non modo nullo populari acceſſu, ac tribunali, ſed ne domo quidem tua & cubiculo eſſe excluſam.*

Ab

Ab ipſo exordio &c: cunctis atrocitatibus diligenter expoſitis, &c: exanimis corruit.] Vide ſupra 201. 20. notata.

Mentis nubilo turbine correpta] Vide quæ olim p. 124. ad Apologiam allata.

Semihiantes adhuc compreſsit labias.] Oxon: *ſemianimis a. c. l.* quæ lectio non ſpernenda.

Longo ſtridore reddito.] Ut ſolent moribundi. vide ſupra 34. 25. dicta. Pro *reddito* an *edito* legendum? ſupra certè lib. 3. *ſtridore edito* dixit. at *reddere* ſæpius in hoc Scripto pro *dare* ponitur.

Ante ipſos Præſidis pedes exanimis corruit.]

Poplite deciduo genua intremuere, fugitq́;
Et color, & ſanguis, animuſq́; relinquit euntem. Metam 10.

Petronius. *Semel iterumq́; cervice percuſſa, ante pedes collabitur noſtros.* Adde Act. 5. 10. et quæ ſupra 132. 20. notata.

Nec ille, vir alioquin exercitus, multiforme facinus execratæ veneficæ dilatione languida paſſus marceſcere,] Ne gratia, pecuniæ vi, aut quo alio modo impuratiſsima illa leges eluderet. Quintilianus 319. Declam. *Naturalis improbis hominibus dilationis eſt cupiditas: &c. occurrunt illæ cogitationes, quæretur, &, quæretur diu: extrahetur judicium, ut ſequatur alia ſubſcriptio, alij Iudices, alia ſortitionis fortuna. interim, ut nihil artes valeant, multum Fata poſſunt, &c.* Simili porro ac Præſidem illum laude, Proconſulem in Apologia ornat. *Tuum* (inquit) *hoc Maxime, tuaq́; providentiæ beneficium, quod à principio intellectas calumnias, ne corroborarentur tempore, præcipitâſti: &, nulla impertitæ mora, ſubnervâſti.* Præſidem autem dum *virum exercitum* vocat, haud impropriè loquitur. Gellius 12. 7. *Dolabella rem ad Areopagitas, ut ad Iudices graviores exercitatioreſq́; rejecit.* Idem 14. 2. *Amici quos in conſilium rogaveram, viri exercitati, & in operis fori celebres.* Plinius nepos 2. 9. *Vir ſanctus, diſertus, antiquus, & in agendis cauſis exercitatus. Execrata venefica*, eſt, *execranda*: ut *fleta*, pro *flens*, vel *flebilis*: & alia ſimilis formæ in his libris. nec aliud præfert vetuſtiſsima Vicentina editio. Oxon. et Lipſij Codex *execrata venenata*: cui ſimile

Simile neſcio quid eſt & in alijs Mss. ex quibus & cujuſmodi veſtigijs Elmenhorſtius *excetra venenata* legit.

Vi tormentorum veritatem eruit.] Supra lib. 3. *Tormentis veritas exprimenda* eſt. ad quem locum p. 150. 30. notata conſule.

Atq; illam, &c. quod dignus cruciatus alius excogitari non poterat, certe beſtijs obijciendam pronunciavit] Claudianus 2. in Ruffinum.

——Quo tanta piacula quiſquam
Supplicio conferre valet? quid deniq; dignum
Omnibus inveniam, vincant cum ſingula pœnas?

Supra hîc 8. de Thraſyllo. *Nequiens idoneum exitium præſenti cladi reddere, certuſq; tanto facinori nec gladium ſufficere, ſponte delatus ibidem ad ſepulchrum,* (Charites & Tlepolemi,) *Vltronea vobis (inquit) infeſti Manes en adeſt victima, &c.* Cæſar apud Salu-

Catil: ſtium. *Si digna pœna pro factis eorum reperitur, novum conſilium approbo: ſin magnitudo ſceleris omnium ingenia ſuperat, ijs utendum cenſeo quæ legibus comparata ſunt.* Lyſias in pro Eratoſthenis cæde. Καί τοι δῆλον, ὅτι εἴ τινα εἶχε ταύτης μείζω τιμωρίαν ἐπὶ ταῖς γαμεταῖς, ἐποίησεν ἄν: νῦν δὲ, οὐχ οἷός τε ὢν ταύτης ἰσχυροτέραν ἐπ' ἐκείναις ἐξευρεῖν, τὴν αὐτὴν &c: ἠξίωσε γίνεσθαι.

Matrimonium confarreaturus] De hoc ritu ſat jam alijs dictum.

Pag: 232. Mortem mihi mea volens manu conſciſcere.] Heſychius. Αὐτόχειρ: ὁ ἑαυτὸν φονεύων. Quomodo autem *ſua manu*, qui *ungulam* tantum, eamq; mutilam habebat? nimirum & hanc depravationem debemus Colvio: qui (quod de Græcis Gellius) *ſine diſcriminis curâ, ſolam copiam* (ut videtur) *ſectans*, quæ in Codice quodam J. Lipſij reperit, plerumq; in contextum aſſumpſit. Lege cum vett. editt. et Mss. cæteris, *Mortem mihi metu volens conſciſcere.*

Sceleroſæ mulieris.] Servius ad Æn. 1. *Velut à genere, generoſus: & à ſcelere, sceleroſus.*

Depudeſcerem] Pudorem perderem. Ovidius.

Depudui, profuguſq; pudor ſua ſigna reliquit.

Gloſſæ. Ἀπαναισχυντῶ: *depudo. Depudeo*, vel *depudeſco* lege.

lege. Ibidem. *Ἀπερυθριῶ: depudeſco, derubeſco.* Gloſſæ aliæ. *Depuduit: ἀπηλγηκὼς ἀπηναισχύντησεν.*

Sed privatus humana manu, privatus digitis, &c: gladium ſtringere nequaquam poteram.] Supra lib. 6. *Nec ſuis ſaltem liberis manibus mortem ſibi fabricari poterit.*

Planè, ut potui, tenui ſpecula ſolabar clades ultimas &c.] Ariſtoph: Equit.

Λεπτή τις ἐλπίς ἐσ' ἐφ' ἧς ὀχούμεθα.

Cicero Famil: 15. 2. *In communibus miſerijs hac tamen ſpecula oblectabar, &c: Clades ultimas* hîc, ut ſupra 9. *magnas & poſtremas clades.* De locutione *Vt potui* vide 175. 32. dicta.

Quod ver &c. gemmulis floridis cuncta dipingeret.] Avienus Periegeſi. ——*Flore frequenti*

Pinxit terra ſinus—— Sidonius Carm: 2.

——*Flore perenni*

Picta, peregrinos ignorant arva rigores.

Et jam purpureo nitore prata veſtiret.] Videntur ex Veterum aliquo deſumpta, qui fortaſſe ſic pedibus vinxerat.

Et jam purpureo veſtiret prata nitore.

Et commodum &c. ſpirantes cinnameos odores, promicarent roſæ.] Cyprianus in Epiſtolis. *Succeſſit hiemi verna temperies, roſis læta, & floribus coronata.* De *odore cinnameo* vide 423. 9. dicta.

Quæ me priori meo Lucio redderent.] Infra lib. 11. *Redde me conſpectui meorum, redde me meo Lucio.*

Dies ecce muneri deſtinatus aderat.] Eod. 11. *Iam dies aderat divino deſtinatus vadimonio.* Apud Quintilianum ille 9 Declam. *Et jam dies aderat, jamq; ad ſpectaculum &c: populus convenerat.*

Ad conſeptum caveæ proſequente populo, pompatico favore deducor.] Infra hîc de Venere. *Cum magno favore caveæ, &c: circumfuſo populo lætiſſimorum parvulorum.* Virgilius.

——*Quos omnis euntes*

Trinacriæ mirata fremit Trojaq; juventus.

ubi Servius. *Fremit: cum favore perſequitur.* Seneca 59. Epiſt. *Acclamationis ſecunda favorem.* Valerianus

Sſ Cime-

Cimelienſis. *Non favorem vocis exſpectat, odit choros acclamantium.* Gloſſæ. Εὐφημία: *favor.* Gloſſæ aliæ. *Favor:* ἡ συγκρότησις. Ait, *proſequente populo.* vide ſupra p. 241. 31. notata. Bene & *favore deducor:* ſic, *deduci favoribus*, lib. 25. Ammianus Marcellinus.

Pabulum &c: affectabam.] Vide ſupra 6. 22. dicta.

Curioſos oculos &c.] Petronius. *Per rimam &c: applicaverat curioſum oculum.*

Florentes ætatula.] Virgilius.

Ambo florentes ætatibus.——Ecl: 7.

Pueri puellæq; &c.] Lucianus in περὶ ὀρχήσεως. Ὅρμος ὄρχησίς ἐστι κοινὴ ἐφήβων τε καὶ παρθένων παρ᾽ ἕνα χορευόντων, καὶ ὡς ἀληθῶς ὅρμῳ ἐοικότων. καὶ ἡγεῖται μὲν ὁ ἔφηβος τὰ νεανικὰ ὀρχούμενος, καὶ ὅσοις ὕστερον ἐν πολέμοις χρήσεται: ἡ παρθένος δὲ ἕπεται κοσμίως, τὸ θῆλυ χορεύειν διδάσκουσα, ὡς εἶναι τὸν ὅρμον ἐκ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας πεπλεγμένον.

Inceſſu geſtuoſi.] Infra 11. *Proferebat unus è miniſterio beato, greſſu geſtuoſo.* Servius ad Æneid. 4. *Ferebatur, quaſi cum quodam geſtu.* ſupra hîc lib. 7. *Gradu molli geſtiens.*

Diſpoſitis ordinationibus decoros ambitus inerrabant] *Diſpoſitis*, τακτικοῖς. Gloſſæ. Τακτικὸς, &c: *diſpoſitus.* hoc ſenſu capio Heſychij illa, Τάξις, &c: ἀκολουθία, καὶ εἱρμὸς: ut ſimilem huic ſpeciem ſaltationis intelligat. Nec temere *ambitus decoros* Noſter. Idem Heſychius. Εὐσχήμονες: εὐσχημόνως, καὶ εὖ σχήματα ἐν ὀρχήσει ποιοῦντες. ubi ineptam & mancam lectionem ſic integrandam exiſtimavi: εὐσχημόνως καὶ εὐρύθμως σχή-
4. 13. ματα ε. ο. π. et poſtea conjecturam vidi munitam à Polluce, qui εὐσχημοσύνην et εὐρυθμίαν jungit, de re ſaltatoria tractans. Contrarium, ἀχροικικῶς ὀρχεῖσθαι apud Heſychium, v. ἄιρειν μασχάλην. et *motus incompoſiti* apud Virgilium. Alludunt ſaltatoriam & Pauli illa, εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν. ut monſtravit (quo Opere autem non memini) Vir maximus, Salmaſius.

In orbe rotatim flexuoſi] Virgil. de apibus.

——*Magnum miſtæ glomerantur in orbem.*

ubi

ubi Servius, *More bellantium.* Heſychius. Περιφορά: ἡ κατὰ κύκλον κίνησις.

Nunc in obliquam ſeriem connexi, & in quadratum patorem cuneati.] Seneca cap. 4. de Vita beata. *Quemadmodum idem exercitus modo latius panditur, modo in anguſtum coarctatur: &, aut in cornua ſinuata media parte curvatur, aut recta fronte explicatur: &c.* Lucianus jam dicto loco, de Spartanis juvenibus. Καθὰ στοῖχον ἀλλήλοις ἑπόμενοι σχήματα παντοῖα ἐπιδείκνυνται, πρὸς ῥυθμὸν ἐμβαίνοντες: ἄρτι μὲν πολεμικά, καὶ μετ' ὀλίγον δὲ χορευτικά, ἃ Διονύσῳ καὶ Ἀφροδίτῃ φίλα.

Aulæo ſubducto, & complicitis ſiparijs] Supra lib. 1. *Aulaum tragicum dimoveto, & ſiparium ſcanicum complicato.*

Conſitus viretis, & vivis arboribus ſummo cacu- Pag:
mine, de manibus fabri fonte manante, fluviales 233.
aquas eliquans,] Perplexum corruptumq; (ut videtur) locum pro tempore ſic interpungo emendoq;. *Conſitus viretis & vivis arboribus: de ſummo cacumine manibus fabri fons fluviales aquas eliquans.* Supra lib. 4. deſcriptione huic multum accedente. *Mons horridus ſylveſtribuſq; frondibus umbroſus.* et poſt, *De ſummo vertice fons affluens bullis ingentibus ſcaturibat: &c. Manibus fabri*, ſenſu fere ſimili quo lib. 2. *Et (in quo ſummum ſpecimen opera fabrilis egregius ille ſignifex prodidit, &c. Aquas eliquare* dixit et 2. 10. Lactantius. τὸ *manante* ex auctoritate Ms. Oxon: deleuimus.

Capellæ pauculæ tondebant herbulas.] Virgil.

Dum tenera attondent ſima virgulta capella,

Supra lib. 5. *Comam fluvij tondentes capella.*

Pulchrè induſiatus.] Lib. 2. *Puelli calamiſtrati, pulchrè induſiati.*

Luculentus puer.] Lib. 5. de Cupidine. *Corpus glabellum atq; luculentum.*

Nudus, niſi quod ephebica chlamyda &c.] Ut infra de Venere. *Nudo & intecto corpore, &c: niſi quod tenui pallio, &c.* De Hercule Dion Chryſoſtomus. Γυμνὸς ᾔει, (περιῄει puto ſcribendum) μόνον λεοντῆν ἔχων. et Joannes Chryſtomus Homil: ad baptizandos,

Γυμνὸς ἦν, ὃ χιτωνίσκῳ μόνον. Sic Joh. 21. 7. Jacobi 2. 15. Matth. 25. 36. γυμνὸν intellige, et 1. Cor: 4. 11. γυμνητεύειν. Hinc & *nudi* dicti, adeo malè tunicati, ut per pannulos manifeſti ſint. Seneca. in de Beneficijs. *Quadam, etiamſi vera non ſunt, propter ſimilitudinem, eodem vocabulo comprehenſa ſunt. ſic pyxidem, & argenteam dicimus, & auream: ſic illiteratum, non ex toto rudem, ſed ad literas altiores non perductum: ſic qui malè veſtitum & pannoſum vidit, nudum ſe vidiſſe dicit.*

Flavis crinibus uſquequaq; conſpicuus] Vide quæ ſupra 70. 24. notata. Ovidius.

Leda fuit nigra conſpicienda coma.

Protinus gradus ſcitulè referens] Ita et Oxon: et Lipſij Ms. Rectius editt: Ald: & Vicent: *citulè.* Lib. 6. de Pſyche. *Acceptam cum gaudio urnulam Veneri citata retulit.*

Vultu honeſta.] Florid. 4. *Ad ſpeciem honeſtus.*

In Deæ Junonis ſpeciem ſimilis.] Lib. 1. *Puer in molliciem decorus.* Ibjdem. *Fluvius in ſpeciem placida paludis &c. ibat.* et infra hîc. *Ipſe color Dea diverſus in ſpeciem.*

Diadema candida.] Ita, non *candidum.* vide Colvij notas.

Fulgenti galea] *Nitore galea præmicante:* ut initio hujus libri locutus.

Gratia coloris ambroſei deſignans Venerem.] Dixi ſupra pag. 322. 18. videri mihi legendum, *coloris roſei.* ſic, *roſeum cutis ruborem* lib. 2. dixit. *Ambroſias* quidem *comas* illi maximus Poëtarum tribuit, at & Idem eodem loco etiam *roſeam cervicem.* et alibi,

——— *Roſeoq; hac inſuper addidit ore.* ubi Servius. *Roſeo, pulchro: perpetuum Veneris epitheton.* ſic ſupra heic 4 de Eadem. *Plantis roſeis &c.* De *roſis* Maximianus.

Hunc Venus ante alios ſibi vindicat ipſa colorem,
Diligit & florem Cypris ubiq; ſuum.

Nudo & intecto corpore perfectam formoſitatem profeſſa.] Confer quæ ſupra 82. 10. adnotata. *Nudo & intecto corpore*; ut apud Arnobium, *Intectis corporibus*

ribus atq; nudis. Supra hîc lib. 9. *Nudis & intectis pedibus.* et 4. *Nudis & exertis mucronibus.*

Tenui pallio bombycino inumbrabat ſpectabilem pubem.] Martialis 8. 67.

Famineum lucet ſic per bombycina corpus.

Seneca (ex perſona Demetrii ſui) 7. 9. de Benef. *Video ſericas veſtes, ſi veſtes vocandæ ſunt, in quibus nihil eſt quo defendi aut corpus, aut deniq; pudor poßit: quibus ſumptis, mulier parum liquido nudam ſe non eſſe jurabit. Tenui pallio*, ut in Floridis, *Interulam textu tenuißimo.* et Miles. 11. *Byſſo tenui pertexta.* Pacatus Panægyrico. *Illos tenui perlucentes amictu, & vix leve carbaſum vitando Soli tolerantes.*

Quam quidem laciniam curioſulus ventus &c. reflabat.] Vide ſupra 73. 25. dicta.

Ut adhærens preſſulè membrorum voluptatem graphicè laciniaret.] Suidas. Διαφανῆ χιτώνια: οὐ τὰ λαμπρὰ, ἀλλὰ τὰ ἰσχνὰ, δι' ὧν διαφαίνεται τὰ τῶν γυναικῶν σώματα. Clemens appoſitè Pædag. 2. 10. Οὐκ ἐπὶ σκέπῃ ἡ ἀβροδίαιτος ἐσθής ἐστι, τὸ σχῆμα τῆς γυμνότητος κρύπτειν μὴ δυναμένη. προσπίπτουσα γὰρ ἡ τοιαύτη τῷ σώματι προσυποῦται αὐτῷ ὑγρότερον, καὶ προσαναπλάττεται, σαρκικῶς ἐμφῦσα τῷ σχήματι, καὶ τὸν τύπον ἐκμάττεται τῆς γυναικὸς, ὡς οὐχ ὁρῶντι τὴν ὅλην τοῦ σώματος εἶναι φανερὰν διάθεσιν. Pro *voluptatem membrorum*, non malè *venuſtatem* legas. ſic ſupra 5. *oculorum venuſtatem* dixit. τὸ *laciniaret* formaverunt ex ſcriptura vett: codd. in quibus *liciniaret* ſcriptum. fortaſſe *linearet* (i. e. *exprimeret*) ſcribendum. Tacitus de Germanis. *Locupletißimi veſte diſtinguuntur, non fluitante, &c: ſed ſtricta, & ſingulos artus exprimente. Liniaret* autem pro *delinearet:* cujuſmodi ἀποκοπαὶ in Gloſsis frequentiſsimè occurrunt.

Corpus candidum, quod cœlo demeat: cœrulum, quod mari remeat.] Oxon. & tres alij Mſs. *amictus cærulus, &c.* quod primus omnium Colvius audacter è ſuo textu ejecit. Pag: 234.

Quæ Deæ putabantur.] I. e. *erant.* In de Mundo. *Pars domibus & muneribus præfecti putabantur.* et in de Philoſophia. *Et alij rerumpublicarum ſtatus ab eo definiti putantur.* Græciſmus, de quo alibi uberius dicemus.

Sui obibant.] Non ſunt in Oxon: nec in alijs pluribus Mss.

Caſsides æratæ] Et hoc è Lipſij cod: in contextum Colvius recepit. Habemus *galeas* quidem *aratas* 1. Maccab: 6. 35. apud Latinum Interpretem: Apuleij autem vetuſtiſsimæ editt: *orbata*, unde alij *obbata*. Oxon: *obacta*.

Nutibus honeſtis paſtori pollicetur, ſi ſibi præmium decoris addixiſſet, ſeſe regnum totius Aſiæ tributuram] Paris ipſe de his Deabus apud Ovidium.

Tantaq; vincendi cura eſt, ingentibus ardent
Iudicium donis ſollicitare meum.
Regna Iovis coniunx, virtutem filia jactat.

cum ſequentibus, quæ paulo poſt ſuo loco adducemus.

Præliaris Deæ comites armigeri, Terror, & Metus] Artemidorus 2. 35. Φόβος καὶ Δεῖμος, ὓς ἔνιοι Ἄρεως υἱοὺς λέγουσι. & ibid. cap. 44. Δεῖμος καὶ Φόβος, Ἄρεως υἱοί. Homer. Iliad. δ.

Ὦρσε δὲ τοὺς μὲν Ἄρης, τοὺς δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Δεῖμός τ' ἠδὲ Φόβος, καὶ Ἔρις ἄμοτον μεμαυῖα.

De Marte 1 in Ruffin: Claudianus.

Surgit & hortatur celeres clamore miniſtros:
Fer galeam Bellona mihi, nexuſq; rotarum
Tende Pavor, frænet rapidos Formido jugales.

Terror & Metus] Servius ad Æn. 11. *Terror eſt propriè qui alij infertur: &c: metus autem, quem habent timentes.*

Inſultantes] Bertin: & Oxon: *inſaltantes*: i. e. (Apuleiano more) *ſaltantes*. ſic ſupra hoc libro. *Me &c: adluctari & inſultare, ſublatis primoribus pedibus, perdocuit.*

Hormum canebat bellicoſum.] Oxon. *Tritonum*. Vide Colvium & Beroaldum. Elmenhorſtius *Dorium bellicoſum*.

Saltationis agilis vigorem] Macrobius Sat. 2. 1. *lubricum ſaltationis* dixit. Pro *agilis*, *agilem* ſcripſerim. Manilius lib. 5. ——*In luxus agiles agilemq; vigorem Deſudant.*—— vide ſupra hîc 88. 31. notata.

Oculis in aſpectu minacibus] Vide 70. 37. dicta.

Citato & intorto genere] Wower: *femore*. Colvius *intorto gradu*. Virgilius.

——*Tortos legit obvius orbes.* Ser-

Servius. *Obliquas, & implicitas vias.*

Favore caveæ.] Vide ſupra hîc 641. 34. notata.

Circumfuſo populo lætiſsimorum parvulorum.] Lib. 2. de Eadem. *Licet omni Cupidinum populo comitatus.* Caſaubonus hîc ad oram libri ſui, *circumfuſa.*

Dulce ſubridens.] Lib. 6. de Eadem, *ſubridens amarum.*

Conſtitit amœnè. Illos teretes ac lacteos puellos &c:] Oxon: *Conſtituta pone illos &c.* quomodo & ex Florentino Cod: Elmenhorſtius conjecit. Præfert eandem ſcripturam etiam Lipſij Ms.

Et Cupidines veros] Oxon. *E. C. verò.*

Velut nuptiales epulas obituræ Dominæ coruſcis facibus prælucebant.] Vide quæ ad Matth. 25. 1.

Floris ſerti & ſoluti.] Vide ſupra 99. 1. notata.

Veneris coma blandientes] Hoc etiam putidè inſerſit Colvius ex Lipſij corruptiſsimo Ms. Repone editt: vett. ſcripturam, *veris coma b.* quam lectionem recte munivit Beroaldus. *Comam veris*, flores vocat, ut 5. *comam fluvij*, gramen. Wower: & Elmenhorſtius *veris dono:* minus recte. *Coma* eſt & in Oxon: Cod: quo prope accedit Bertin: ubi *corno*, & duo alij Codd: ubi *comas* ſcriptum.
Pag; 235.

Contantiq; lentè veſtigio] Infra lib. 11. *Contabundo clementer incedebat veſtigio.*

Et ſenſim annutante capite cœpit incedere.] Lib. 6. *Occipio nutante capite claudicare.* Pollux inter geſtus ſaltatorios 4. 13. νεῦσαι καὶ σιμωαπονεῦσαι numerat.

Placidè commoveri, &c: & leviter fluctuante ſpinula &c.] Supra lib. 2. *Membra leviter illubricans. lumbis ſenſim vibrantibus, ſpinam mobilem quatiens placidè &c:*

Molliq; tibiarum ſono delicatis reſpondere geſtibus.] Horat. *Junctæq; Nymphis Gratiæ decentes*
Alternò terram quatiunt pede.——

Ad quæ vetus Scholiaſtes. *Pro ſono cantilenæ ad rythmum feriente pede.* Supra hîc lib. 6. de eadem Venere iſta. *Suppari greſſu ſuavi muſicæ &c: ſaltavit.* et forſan hoc loco etiam *greſsibus* ſcribendum. Seneca Quæſt, nat. lib. 7. *Tenero ac molli greſſu ſuſpendimus gradum.*

Mite conniventibus &c. pupillis.] Silius Ital.

7. —— *Pacemq; ſerenis Connivens oculis ibat.* ——

Oxon: cod: et vett: editt: *pupulis* legunt.

Et nonnunquam ſaltare ſolis oculis.] *Saltare oculis* heic eſt, quod apud Ambroſium lib. de Virgin: 3. *oculis ludere*. Hinc *oculi ludibundi*, & *illecebræ pleni* 3. 5. A. Gellij. Apulejus Ennium imitatur, qui apud eundem Gellium,

22. 5. *His equitat curritq; , oculis equitare videmus.*

et ibidem. *Ergo oculis equitat.* ——— Lucianus ex perſona Cynici, ad peritum ſaltatorem. Δοκεῖς μοι ταῖς χερσὶν αὐταῖς λαλεῖν. De ſe Cajus apud Philonem. Οὐ τῇ φωνῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄμμασι φθέγγομαι.

Ante Judicis conſpectum facta] Gloſſæ. Ἐναντίον, ἄντικρυ. *ante conſpectum*. *Fieri* hîc Græciſſans dixit.

Niſu brachiorum.] Infra 11. *Geſtum brachiorum* vocat.

Polliceri videbatur, ſi fuiſſet Deabus cæteris antelata, daturam ſe nuptam Paridi forma præcipuam.] Ovidius ubi ſupra.

Dulce Venus riſit, nec te Pari munera tangant,
Vtraq; ſuſpenſi plena timoris ait.
Nos dabimus quod ames, & pulchra filia Ledæ,
Ibit in amplexus pulchrior illa tuos.

Apud Virgilium ad Æolum Juno, ſi Æneæ naves vexaret.

Sunt mihi bis ſeptem præſtanti corpore Nymphæ,
Quarum, quæ forma eſt pulcherrima, Dejopejam
Connubio jungam ſtabili, propriamq; dicabo.

Suiq; conſimilem.] Lib. 5. *Per teretes, & teneras, & mei ſimiles genas.*

Togati vulturij] Seneca 2. 7. de Ira. *Inter iſtos togatos nulla pax eſt.* Idem lib. In ſap: non cad. injur. *Accuſatore ſubmiſſo, aut criminatione falſa, aut irritatis in nos potentiorum motibus: quæq; alia inter togatos latrocinia ſunt.* Bene itaq; *togatos vulturios.* In Trinummo Plautina.

Tum autem ſunt alij qui te vulturium vocant:
Hoſtes ne an cives comedas, parvipendere.

Imitatur autem Apulejus Ciceronem, qui *paludatos vulturios*

vulturios in Orat. pro Seſtio dixit.

Si toti nunc Judices ſententias ſuas pretio nundinantur,] Cyprianus in Epiſtolis. *Quis inter hac ſubveniat? patronus? ſed pravaricator eſt: Iudex? ſed ſententiam vendit.* Seneca 97 Epiſt. *Credat aliquis pecuniam eſſe verſatam in eo judicio, in quo reus erat Clodius?* &c. *atqui dati Iudicibus nummi ſunt.* Petronius.

Ergo judicium nihil eſt niſi publica merces.

Ruſticanus & opilio] Supra lib. 5. *Sum quidem ruſticanus & opilio.*

Sententiam &c: lucro libidinis vendiderit, cum totius etiam ſuæ ſtirpis exitio.] Ut Adamus conſenſum lucro guſtus vendidit, cum totius etiam ſuæ ſtirpis exitio. Supra hîc lib. 9. ille. *Fruere exitio totius noſtra familia.*

Sic hercule & aliud ſequens judicium inter inclytos Achivorum Duces celebratum, cum falſis inſimulationibus &c.] Ammianus Marcellinus lib. 17. *Vt ſolet ampliſſima gloria objecta eſſe invidia, legimus in veteres quoq; magnificos Duces vitia criminaq;, etiamſi inveniri non poterant, finxiſſe malignitatem, eorum ſpectatiſſimis artibus offenſam.* Vide quæ ſupra 349. 27. notata. Lipſius hîc, *ſequius judicium*, nonnulla veritatis ſpecie. ſic *falſè factum judicium*, in fragmentis Siſennæ legimus.

Inter inclytos Achivorum Duces] Lib. 4. *Inter inclytos Reges ac Duces præliorum.*

Cum vel falſis inſimulationibus &c: Palamedes proditionis damnatur, &c:] De eodem Philoſtratus. Προδότης εἶναι κατεψεύσθη, περιαχθεὶς δὲ τὼ χεῖρε, κατελιθώθη. Apollonius apud eundem Philoſtratum 4. 4. Veneremur optimi viri tumulum, καὶ γὰρ ἂν καὶ τῶν γε Ἀχαιῶν βελτίους γενοίμεθα: τιμῶντες δι' ἀρετὴν, ὃν ἐκεῖνοι δίκῃ οὐδεμίᾳ ἀπέκτειναν.

Athenienſes catos illos] Olim ad Apologiam p. 76. dixi. Donatus ad 5. 2. Andr. *Catus, callidus, doctus, ardens:* παρὰ τὸ καίειν, &c: *ingeniorum enim igneus vigor eſſe videtur.* vide Beroaldum.

Catos, & omnis ſcientiæ magiſtros.] Interpres vetus Daniel. 1. 4. *Cautos ſcientia, doctos diſciplina.*

Mamertinus Panægyrico. *Ipſa illa bonarum artium magiſtra atq; inventrices Athenæ &c.* Adde quæ fuſè Meurſius cap. 8. de *Attica fortuna.*

Pag: 236. Quem ſapientia prætulit cunctis mortalibus Deus Delphicus.] Vide quæ pridem pag. 36. ad Apologiam dicta.

Fraude & invidia nequiſsimæ factionis circumventus] De eodem 1. 3. Firmicus. *Acerba delationis oneratus invidia, &c: ſevera animadvertentium poteſtati ſuccubuit.* Bene autem argumento tali, *circumventus.* Idem 3. 13. *Aut enim appetuntur, aut deferuntur, aut falſis criminum obligantur circumventionibus.* Seneca 6. 8. de benef. *Et reum velut factione circumventum, miſerabilem reddidit.*

Velut corruptor adoleſcentiæ, quam frænis coërcebat, &c:] Hieronymus Præfat: in lib: Jobi. *Corrector vitiorum, falſarius dicor: & errores non auferre, ſed ſerere.* Scriptor Macabaicorum. 2. 4. 2. de Simone. *Oniam proviſorem civitatis, ac defenſorem gentis ſuæ &c: audebat inſidiatorem regni dicere. Adoleſcentia*, ut *Inventutis* vox, enunciatione ſingularis, intellectu pluralis eſt. *Coërcere adoleſcentiam* heic, ut Tit. 2. 4. τὰς νέας σωφρονίζειν.

Succo noxio.] Vide ſupra 126. 26. notata. Virgil: ——— *Felle veneni Armatam.* ——— ubi Servius: *Amaritudine veneni, ſucco noxio.*

Peremptus eſt.] Philoſtratus 6. 11. de eodem, et Palamede. Ἀδικώτατα ἔπαθον, ὄντες δικαιότατοι.

Relinquens civibus ignominiæ perpetuæ maculam.] Vere id feciſti mi Socrates, atq; utinam ſolus. fecerunt alij etiam, non vulgares, nec longinquæ memoriæ: & locus laxior commentandi eſt, at me contineo.

Jurent in ipſius nomen] Horatius.

Nullius addictus jurare in verba magiſtri.

Sed, ne quis indignationis meæ reprehendat impetum, ſic ſecum reputans, Ecce nunc patiemur philoſophantem nobis aſinum? &c:] Lib. 9. *Sed forſitan lector ſcrupuloſus reprehendens narratum meum, ſic argumentaberis: Vnde autem tu ſtultule aſine intra termi-*

nos piſtrini contentus, quid ſecreto, ut affirmas, mulieres geſſerint, ſcire potuiſti?

Indignationis meæ reprehendat impetum.] Minucius Octavio. *Suſtinebitis me, impetum orationis liberius exerentem.*

Rurſus, unde diſceſsi, revertar ad fabulam.] Juvenalis. *A diverticulo repetatur fabula.*——— Heſychius. Ἀναβήσομαι: ἐπανελεύσομαι ἐπὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς. In Menechmo Plautina. ——*Illuc redeo unde abij.*—— quo ex loco Horatius. *Illuc unde abij redeo.*——— Julianus 7. Orat. Ἐπανάξω ὅθεν ἐξέβην. Idem 2. Orat. Ἐπάνειμι δὲ ὅθεν ἐξῆλθον. et in reliquijs Epiſtolæ de Sacerdotio. Ὅθεν ἐξέβην, εἰς τοῦτο ἐπανήξω.

Unde diſceſsi.] Quintilianus 8. 3. *Vitanda* μακρολογία, *ut apud Livium. Legati, non impetrata pace, retro domum unde venerant, abierunt.*

Poſtquam finitum eſt illud Paridis judicium.] Supra hic: *Judicium finitum eſt.*

Triſtes, & iratis ſimiles è ſcæna redeunt.] Ἀπῆλθον (ut Matth. 9. 22.) λυπούμενοι. Oxon: *cedunt.* fortaſſe *recedunt.* Lucretius, non abſimili ſenſu:

———*Victus triſtiſq; recedit.*

Venus vero gaudens & hilaris lætitiam ſuam ſaltando &c, profeſſa eſt.] Ovidius ubi ſupra.

———*Donis formaq; probata,*
Victorem cælo rettulit illa pedem.

Lucianus de Charicle & Callicratida, (quorum hic maſculis, ille fæmineis amoribus propugnabat) ſententiâ pronunciatâ. Ἑώρων ὑπερκρατηθῇ τὸν Χαρικλέα, &c: ὁ δὲ Ἀθηναῖος ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ φαιδρὸς ἀναπηδήσας, προῄει σφόδρα σοβαρῶς. Πηδᾷν καὶ χορεύειν ſolere gaudio delibutos, ait & ad Pſalm 113. Chryſoſtomus. vide quæ ad Act. 3. 8. adnotavimus.

Vino crocus diluta, ſparſimq; defluens &c.] Gloſſarium. *Sparſio*: κρόκος ὁ ῥαινόμενος. vide Lipſum de Amphitheatro, Scaligerum ad Propertium. Marcilium ad Matrialem.

Tota ſuave fragrante cavea.] Hegeſippus 1. 46. *Ut ſuavi odore tota cavea fragraret.*

Montem illum ligneum terræ vorago decepit.]

Hiero-

Hieronymus, etiam in re ludicra, at non luſoriè. *Repentino terræ hiatu pompa omnis abſorpta eſt.* Seneca. Epiſt: 88. ubi de artibus ludicris. *His adnumeres licet machinatores, qui pegmata per ſe ſurgentia excogitant, & tabulata tacitè in ſublime creſcentia, & alias ex inopinato voluptates: aut dehiſcentibus quæ cohærebant, aut his quæ diſtabant ſua ſponte coëuntibus, aut his quæ eminebant, paulatim in ſe reſidentibus.* Oxon: *recepit*, non *decepit* legit.

Miles per mediam plateam dirigit curſum.] Senec. Agam.——*Vaſto concitus miles gradu.*

Per mediam plateam d. curſum.] Plaut: Trinum:

——*Quis hic eſt qui huc in plateam curſuram incipit?*

Idem Ciſtellaria.

——*Quis hic eſt qui recta platea curſum huc tendit ſuum?*

Et jam, torus genialis ſcilicet noſter futurus, accuratiſsimè diſternebatur] Servius ad Æn: 6. *Geniales tori propriè ſunt qui puellis nubentibus ſternuntur, à liberis generandis dicti.* quæ (tacito Auctoris nomine) habet et 20. 1. Originum Iſidorus. Gloſſæ. *Γαμήλιος: genialis.*

Pag: 237. In amplexu Venereo nobis coëuntibus.] Ita Colvius è Lipſij ms. ſcribe cum vett: editt: *cohærentibus.* Lucretius.

Vſq; adeo cupidè Veneris compagibus hærent.

ſic 1. Cor. 6. 16. apud Latinum, *meretrici adhærere.*

Vel artificio docta, vel abſtinentia frugi poſſet provenire.] Deſunt hæc tota in Oxon: et Lipſij Ms.

Ergo igitur &c.] Caſaub. hîc in margine, *Ego igitur.* at nil mutandum. Infra lib. 11. *Ergo igitur imperijs iſtis meis animum intende ſollicitum.*

Non de pudore jam, ſed de ipſa ſalute ſollicitus] Curtius lib. 4. *Iam non de gloria, ſed de ſalute &c. pugnandum eſt.*

Diſtrictus inſeruit.] Inſtanter, ſollicitè. Gloſſæ. *Diſtrictus, περισπασθεὶς, ἀσχοληθεὶς.*

Voluptario ſpectaculo attenta.] Et hoc debemus Colvio, ex eodem codice. Oxon: ms. et vett: editt: *attonita:*

attonita: atq́; ita reponendum putamus. ſic 2. *Deſiderio attonitus.* Ibidem. *Attonitus repentinæ viſionis ſtupore.* et 11. *In humano meo aſpectu attonitus.*

Porta quæ proxima eſt potitus, jam curſu me celerrimo proripio.] Apud Suidam Anonymus è Veteribus v. ὤθει. Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἐκ τῆς πόλεως, ἔθει δρόμῳ.

Quod oppidum adeunt quidem &c] Bertin. Cod. & Vicent: editus, *Q. o. audit &c.* quam probant viri docti ſcripturam. Fuxens: & Oxon. *Q. o. eſt quidem &c.*

Alluitur autem Ægæo & Saronico mari.] Vide 9. 4. Jul: Pollucem.

Ubi portus etiam &c.] Stephanus π: πόλ: Κεγχρείαι, πόλις καὶ ἐπίνειον Κορίνθου. Philo de Flacco. Καταβὰς εἰς Κεγχρείας τὸ Κορινθίων ἐπίνειον. Pro *ubi*, videtur *ibi* legendum, ut ad Act. 18. monuimus.

Tutiſsimum navium receptaculum.] Falſi qui cum cod: Bertin: *munitiſsimum* legunt. Seneca cap. 17. ad Marciam, de portu Syracuſarum. *Quietiſsimum omnium quos aut Natura poſuit in tutelam claſsium, aut manus adjuvit.* et poſt. *ſic tutus, ut ne maximarum quidem tempeſtatum furori locus ſit.* Pollux 1. 9. in portus laudibus, ἀσφαλὴς, ἀκίνδυνος. adde quod *tutiſsimum receptaculum* etiam alij dixerunt. Curtius lib. 5. *Si Bactra, quod tutiſsimum eſt receptaculum, petimus, &c.* Donatus ad 5. 2. Phorm. *Ne prætereas caſam tuam, quæ ſit tibi tutiſsimum receptaculum.*

Vitatis &c. turbulis] Lib. 7. *Tabernulam quandam &c. vitatis maris fluctibus incubabat.*

Electo ſecreto littore.] Prudentius.

Invenit expoſitam ſecreti in littoris acta.

JOAN-

JOANNIS PRICÆI
IN
METAMORPHOSEOS
LIBRUM XI
NOTÆ.

Pag: 238. EXperrectus pavore ſubito.] Supra lib. 2. *Expergitus, & pavore nimio perterritus.* infra hoc lib. *Pavore & gaudio &c: permixtus, exurgo.*

Summatem Deam.] Ut 2. *primatem fœminam.* Onomaſt. vetus. *Summates: Μεγιστᾶνες.*

Reſq; prorſus humanas ipſius regi providentia.] De Venere, quæ & Luna, ſupra lib. 4. *Rerum naturæ &c. parens.* et Lucretius.

——Rerum naturam ſola gubernas,

Scholiaſtes vetus Horatii, ad Carmen ſeculare. *Penes ipſam & corporum omnium ratio eſſe dicitur, & poteſtas.* Firmicus Præfat. lib: 4. *Omnis ſubſtantia terreni corporis iſtius Numinis providentia gubernatur.*

Nec tantum pecuina & ferina &c:] De eadem in Apologia. *Non modo humanis animis, verumetiam pecuinis & ferinis &c: imperitare.*

Numiniſq; nutu] Varro de L. Lat. lib. 6. *Numen dicunt eſſe imperium, à nutu, &c.*

Ipſa etiam corpora cœlo, terrâ, mariq; nunc incrementis conſequenter augeri, nunc decrementis obſequenter imminui, &c.] Macrobius Somn. Scip. 1. 11. *Nec dubium eſt, quin ipſa ſit mortalium corporum & auctor & conditrix: adeo ut nonnulla corpora ſub luminis ejus acceſſu patiantur augmenta, & hac decreſcente minuantur.* Firmicus ubi ſupra. *Creſcentis Lunæ augmenta in corporibus noſtris, & deficientis luminis damna ſentimus.* Fulgentius Mytholog. lib. 2. *Detrimenta ejus & augmenta non ſolum terra, ſed & lapides, &c: & (quod magis incredibile eſt) etiam letamina ſentiunt.* Et nota heic conjunctionem *cæli, terræ, mariſq;.* Ovid: Metam. 2.

Deq; tot ac tantis cæli terraq; mariſq;

Poſce

Poſce bonis aliquid —— In excerptis Floridorum Noſter. *Remedia terra, cœloq́;, et mari conquiſita.*

Fato ſcilicet jam meis tot tantiſq́; cladibus ſatiato] Laſſat & Fati ſævitiam conſtantia ferendi.

Κάμνουσι γάρ τοι καὶ βροτῶν αἱ ξυμφοραί,

Euripidæum eſt in Hercule fur:

Auguſtum ſpecimen Deæ præſentis &c.] Gloſſæ. Ἀπεικόνισμα: *ſpecimen, inſtar, effigies. Præſentis*, non tam quam videbat, quam propitiæ.

Diſcuſſa pigra quiete, alacer exurgo] Supra lib. 8. *Exurgit alacer.* vide pag. 43. 37. dicta. Bene & *diſcuſſa quiete.* Virgil. *Corripio è ſtratis corpus* —— ubi Servius. *Ne ſatietate videatur ſomnum reliquiſſe.*

Meq́; protinus purificandi ſtudio marino lavacro trado] Virgilius de Ænea expergito —— *Cavis undam de flumine palmis. Suſtulit.* ——— ubi Servius: *Quia dicitur nox etiam ſolo ſomno polluere.* De marino lavacro Plutarchus in περὶ δεισιδαιμ: Βάπτισον σεαυτὸν εἰς θάλασσαν. Heſychius. Θαλασσωθεὶς, ἁγνισάμενος. Fuſe de hoc more jam hîc alij dixerunt.

Submerſo capite &c, Deam præpotentem &c: apprecabar.] Lavatio precum prævia. Perſius.

Hæc ſanctè ut poſcas, Tiberino in gurgite mergis
Mane caput. ——— Propertius.
Surge, & poſcentes juſta precare Deos.
At primum pura ſomnum tibi diſcute lympha.

Ovid ——— *Vbi libatos irroravere liquores*
Veſtibus & capiti, flectunt veſtigia ſacra
Ad delubra Deæ. —— Virgil: ubi ſupra.
——— *Vndam de flumine palmis*
Suſtulit, & tales effudit ad æthera voces.

Præcipuè &c. aptiſsimum] Sic ſupra lib. 1. *Summè præcipuum* dixit.

Divinus ille Pythagoras] De eodem in Floridis. *Vir ingenio ingenti, ac profecto ſupra captum hominis animi auguſtior.*

Regina cœli, ſive tu Ceres alma, &c: ſeu tu cœleſtis Venus &c:] Servius ad Æn. 1. *Notandum eſt, unū Deum habere plura nomina, id eſt, poſsibilitates.* ita enim, non

numina

numina, et *poſsibilitatem* legendum. Junonem ſupra *6.* non diſsimilem iſti habuimus invocandi modum. & fortaſſe uterq; locus ex Ariſtoph: Nub: 1. 3. effictus.

Pag: 239. Vetuſtæ glandis ferino remoto pabulo, &c.] Sic cum Oxonienſi Ms. & vetuſtis editionibus: non *veſcula*, cum Schoppio & Bertin: cod. ſcribendum. *Vetuſta*, μετωνυμικῶς, vetuſtis ſeculis eſitatæ. Virgilius de agricola. *Det motus incompoſitos.* —— ubi Servius. *Habens in memoria victum priorem, à quo Cereris revocatus eſt benignitate: nam olim homines glande veſcebantur.* Eundem & ad initium 1. Georg: vide. et 1. 12. §. 9. Jul. Pollucem. Ovidius de Tellure & Cerere. ———*Per quas correcta vetuſtas,*
Quernaq; glans victa eſt utiliore cibo.
qui locus altum clamat vetuſtam heic lectionem ſequendam.

Miti commonſtrato cibo] Idem.
———*Alimentaq; mitia fruges.* et de Cerere.
Prima dedit fruges alimentaq; mitia terris.
Apud Quintilianum ille Declam. 12. *Concutere quercum, legere fraga, & quacunq; primi mortales ante traditas divinitus mitiores cibos, contra famem objecerunt.* Juſtinus de Habyde. *Frumenta ſulco quærere docuit, & ex agreſti cibo mitiora veſci.* Supra 6 de nucleis, *Edulia mitiora.*

Primis rerum exordijs] Virgilius, (quem ubiq; exprimit,)
——*Quæ prima exordia ſumat.*

Sexuum diverſitatem generato amore ſociaſti.] *Sociare* hîc, eſt δύο εἰς σάρκα μίαν ποιεῖν. cum nempe τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ προσκολλᾶται. Matth. 19. 5.

Et æterna ſobole humano genere propagato.] Id eſt, æterno, ſobolis jugi propagatione, facto. In de Deo Socratis. *Homines ſingillatim mortales, cuncti tamen univerſo genere perpetui.* Seneca Hippol.
Providit ille maximus mundi parens,
Cum tam rapaces cerneret Fati minas,
Vt damna ſemper ſobole repararet nova.
Lucianus in Amoribus. Ἐπιστάμενη (ἡ τῶν ὅλων φύσις) ὅτι θνητῆς ἐσμὲν ὕλης δημιούργημα, καὶ βραχὺς χρόνος ὁ τοῦ ζῆν

ζῆν ἑκάστῳ καθείμαρται, τὴν ἑτέρου φθορὰν ἄλλου γένεσιν ἐμηχανήσατο, καὶ τῷ θνήσκοντι τὸ τικτόμενον ἀντιμέτρησεν, ἵνα ταῖς παρ' ἀλλήλων διαδοχαῖς εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον ζῶμεν. De Deo, vel de Eadem, Auguſtus apud D. Caſsium: Τὴν ὁμιλίαν (ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς) γόνιμον ἐποίησεν, ὅπως ἐκ τῶν ἀεὶ γεννωμένων, ἀΐδιον τρόπον τινὰ καὶ τὸ θνητὸν ἀπεργάσηται. Ibidem, exemplo Majorum populo conjugia ſuadens. Ὧν χρὴ μεμνημένους, τὸ θνητὸν τῆς φύσεως ἡμῶν ἀϊδίῳ διαδοχῇ γενῶν, ὥσπερ τινῶν λαμπάδων παραμυθεῖσθαι: ἵν' ἐν ᾧ μόνῳ τῆς θείας εὐδαιμονίας ἡττώμεθα, τοῦτο ἐξ ἀλλήλων ἀθάνατον καθιστώμεθα. Philo lib. *Quod mundus incorruptib:* Ἐξ ἀϊδίου κατὰ διαδοχὰς ἐξ ἀνθρώπων οἱ ἄνθρωποι βλαστάνουσιν, &c: τῆς φύσεως &c: ὅπερ οὐκ ἰσχὺς λαβεῖν ἡμῶν ἕκαστος, τοῦθ' ἅπαντι τῷ γένει δωρησαμένης, τὸ ἀθάνατον. Ariſtides 1. Orat: Ἡ ἐξ ἀρχῆς γένεσις ἐκ Διὸς ἡμῖν, &c. καὶ τὸ θνητὸν ὂν ἡμῶν γένος κατὰ μέρος, ἀθάνατον τῇ διαδοχῇ εἶναι. Lucianus ubi ſupra. Αἱ σὺν γυναιξὶν ἀνδρῶν ὁμιλίαι μέχρι δεῦρο τὸν ἀνθρώπινον βίον ἀθανάτοις διαδοχαῖς φυλάττουσιν. Athenagoras de homine loquens, in *de Reſurrect.* Τῇ τῶν παίδων καὶ τῶν ἐκγόνων διαδοχῇ τὴν ἑαυτοῦ τελευτὴν παραμυθούμενος, καὶ ταύτῃ τὸ θνητὸν ἀπαθανατίζειν οἰόμενος. Juſtinianus Præfat: Novell. 22. de matrimonio. *Humano generi videtur immortalitatem artificioſè introducere: & ex filiorum procreatione genera renovata manent.* Sirachides 14. 19. de folijs. *Alia generantur, & alia dejiciuntur, ſic generatio carnis & ſanguinis: alia finitur, & alia naſcitur. Sorte naſcentium*, nempe *loco obitorum pullulante, & occidentium numero locum naſcentibus pandente*: ut ipſe Auctor noſter in de Mundo loquitur. Hinc, γένος τὸ ἀεὶ ἐπιγιγνόμενον, humanum dixit Xenophon: & Julianus, τῷ καθ' ἕκαστον θνητὸν, τῷ παντὶ δὲ, ἀθάνατον. In loco Senecæ pro *minas* forſan *manus* ſcribendum.

L. 56.

παιδ. 8.

Orat. 6.

Quæ partu fœtarum medelis lenientibus recreato &c:] Horatius.

Rite maturos aperire partus
Lenis Eilithya. —— Ovidius parturienti Corinnæ hujus Deæ auxilium implorat.

Amor. 2. 13.

Triformi facie &c.] Æneid. 4. ——— *Tria virginis ora Diana*, ad quem locum Servius videndus.

Lucos diverſos inerrans.] De eadem Seneca.

O magna lucos inter & ſylvas Dea.

Hippo. *Diverſos*, varios. ſupra hîc, *Color Deæ diverſus in ſpeciem.* Infra. *Iam geſtamina longè diverſa.* et 1. *Per diverſas &c: ſolitudines aufugi.*

Vario cultu propitiaris.] Themiſtius 12. Orat: Ὁ θεὸς τὸ μὲν ἔχειν πρὸς εὐσέβειαν ἐπιτηδείως τῆς φύσεως. κοινὸν ἐποίησε τῆς ἀνθρωπίνης, τὸν τρόπον δὲ τῆς θεραπείας ἐξῆψε τῶν ἑκάστου βουλήσεως. et poſt. Ταύτῃ τῇ ποικιλίᾳ (θρησκείας) νόμιζε καὶ τὸν τοῦ παντὸς ἀρχηγέτην γάννυσθαι. ἄλλως Σύρους ἐθέλει πολιτεύεσθαι, ἄλλως Ἕλληνας, ἄλλως Αἰγυπτίους.

Iſta luce fœminea &c:] Paulus 1. ad Corinth. 15. Ἡλίου ἄλλη δόξα, καὶ ἄλλη σελήνης. *Fœminea*, tenui, imbecilla. ut, σκεῦος γυναικεῖον ἀσθενὲς apud D. Petrum. Seneca de eâdem loquens, *lene ac remiſſum lumen* dixit. (cap. 18. Conſol: ad Marc:) Macrobius Saturnal. 1. 17. *Et Solem quidem maxima vi caloris in ſuperna raptum, Lunam verò humidiore, & quaſi fœmineo ſexu, naturali quodam preſſam tepore inferiora tenuiſſe.*

Udis ignibus nutriens læta ſemina] Maximus Tyrius Diſſert. 23. Τί σελήνης ἐντροφώτερον; Virg: Georg. 1.

Dijq; Deæq; omnes ſtudium quibus arva tueri,
Quiq; novas alitis nonnullo ſemine fruges.

ubi Servius: *Qui à nobis jacta ſemina veſtris ſeminibus alitis: ſemina autem Deorum dicit cæli temperiem, pluvias, teporem, &c.* τὸ *udis* rectè pro *nudis* & poſuit & expoſuit Beroaldus. Vide & Scaligerum ad Vett: Catalecta.

Diſpenſans incerta lumina] Firmicus 1. 4. *Quæ &c: menſtruis ſemper incerta luminibus, Solis auguſta radiatione fulgeſcis.* vide Beroaldum.

Quoquo nomine &c: te fas eſt invocare.] In vetere formula apud Macrobium Saturnal. 3. 9. *Dis Pater, Vejovis, Manes: ſive vos quo alio nomine fas eſt nominare: &c:* Æneid. 4.——*Sequimur te ſancte Deorum, Quiſquis es.*——ad quæ Servius: *Secundum morem Pontificum, qui ſic precantur: Iupiter omnipotens, vel quo alio nomine appellari volueris.* Idem alibi. *Stoici dicunt non eſſe niſi unum Deum, & unam eandemq; eſſe poteſtatem: quæ pro ratione officiorum noſtrorum varijs nominibus appellatur.*

Tu

Tu meis jam nunc extremis ærumnis ſubſiſte.]

Iam ſtatue tandem gravibus ærumnis modum. Senec.

Jam nunc extremis ærumnis ſubſiſte.] Tibullus.

Nunc Dea, nunc ſuccurre mihi. ——

Niſus ad eandem hanc Deam apud Virgilium.

Tu Dea, tu præſens noſtro ſuccurre labori.

Supra hîc lib. 5. *Iam nunc ſubſiſtite.*

Sit ſatis laborum] Silius Italicus.

Tormentis finem, metamq; laboribus orat.

Æn: 1. ——*Quem das finem Rex magne laborum?*

De Jô adhuc vacca Ovidius.

Cum Iove viſa queri eſt, finemq; orare laborum.

De eâdem Juvenalis Scholiaſtes ad Sat. 6. *Cum veniſſet, errans in partibus Ægypti, in Nilum fluvium, laſſata cœpit orare prout potuit, requiem malorum.* Cicero ad Q. Fr. *Precor* (Deos) *ut his infinitis malis noſtris contenti ſint.* Nec verò hîc & *ſatis* proprietas negligenda. ſupra lib. 6. *Et tu Fortuna durior, jam ſævire deſiſte: ſat tibi miſeris iſtis cruciatibus meis litatum eſt.* Virgilius Ceiri.

Sit ſatis hoc tantum ſolam vidiſſe malorum.

et Æn. 9. *Pœnarum exhauſtum ſatis eſt.* —— ubi forſan *exactum* reponendum. Seneca Troad.

——*Exactum ſatis Pœnarum, & ultra eſt.*——

pro quo Horatius.

Dedi ſatis ſuperq; pœnarum tibi.

Helena apud Euripidem.

Ἅλις δὲ μόχθων οὓς ἐμοχθοῦμεν πάρος.

Sit ſatis periculorum.]

Χρῆν δ' εἰ σοφὸς πέφυκας, οὐκ ἐᾶν βροτὸν
Τὸν αὐτὸν ἀεὶ δυστυχῆ καθεστάναι:

ait ad Jovem Jocaſta in Euripidis Phœniſsis.

Redde me conſpectui meorum] Ita Symmachus (Apulejum imitatus noſtrum) 3. 63.

Redde me meo Lucio.]

Me, precor, heu, me redde mihi, gravibuſq; medere Claud:
Vulneribus. ——

Obſecro & obteſtor, vita me redde priori. Horat.

Meo Lucio, ut ſupra 3. *Quo dicto factove &c: ad meum Lucium redibo.*

Ac, ſi quod offenſum Numen inexorabili me ſævitia premit, &c:] Virgilius

Si ſceleris tanta eſt injuria noſtri.

ubi Servius, *Ut non poßit præſentis fortunæ qualitate molliri.*

Mori ſaltem liceat, ſi non licet vivere.]

Ovid: Epiſt: *Vel fer opem, vel dede neci.*——

Menander. ——Ἡδὺ δ᾽ ἀποθνήσκειν ὅταν
Ζῶν μὴ πάρεσ᾽ ὡς βούλεται.——Senec. Oedip.
Proſtrata jacet turba per aras,
Oratq; mori.—— Moſes ad Deum Numer. 11. 15. *Sin aliter tibi videtur, obſecro ut interficias me: & inveniam gratiam in oculis tuis, ne tantis malis afficiar.* in Græco eſt, ἔλεος, *miſericordiam.* Virgilius.

——*Tu magne pater Divûm miſerere, tuoq;*
Inviſum hoc detrude caput ſub Tartara telo.

ad quæ Servius, *Miſericordia genus eſt, ſi me etiam iratus interimas.* Apud Senecam ille Controverſ: 2. 3. *Si tibi tam pertinax adverſum me odium eſt, audacter quid ſis facturus pronuncia, &c. ſi non impetro ut vivam, hoc certe impetrem ne diu moriar.* Ibidem 8. 4. *Summam infelicitatum ſuarum in hoc removit, quod exiſtimabat licere miſero mori.* Hinc illa, quaſi de pœna extrema, ſupra hîc 8. *Nec mortis quiete recreaberis, nec vita voluptate recreaberis.* Adherbalis apud Saluſtium: *Neq; vivere lubet, neq; mori ſine dedecore licet.* & quæ de Corah & ſocijs Optatus Milevitanus. *Ne beneficium de mortis compendio conſequi viderentur, dum non eſſent digni vivere, ijs nec mori conceſſum eſt.* vide Suidam in πέρασις. Plinius 2. Epiſt. 20. ex perſona Reguli ad medicos Velleij Blæſi. *Quid invidetis bona mortis, cui dare vitam non poteſtis?* Maximianus.

Vivere cum nequeam, ſit mihi poſſe mori.

Et adſtructis miſeris lamentationibus] Tò *miſeris* primus Colvius bene è Ms. addidit. ſupra lib. 5. *Quid miſeris lamentationibus vos nequicquam affligitis?*

Marcentem animum &c. ſopor circumfuſus oppreſsit.] *Marcentem* mœrore intellige, inde ſopor circumfuſus. Luc. 22. 45. Εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης. cui loco quæ illuſtrando congeſſeramus libet hîc

in

in medium afferre. occaſio commodè ſe offert, nec conſpectus forſan injucundus erit. De Jona Theodoretus. Τῇ ἀθυμίᾳ βαλλόμενος, &c: ἐμηχανήσατο ἀπὸ τοῦ ὕπνου παραψυχήν. De eodem Chryſoſtomus. Ἐκάθευδε καὶ ἔρρεγχε: βαρὺς ὁ ὕπνος, ἀλλ' οὐκ ἦν ἡδονῆς, ἀλλὰ λύπης. Ad Antioch: 51. Longus Sophiſta. Ἐκ τῶν δακρύων καὶ τῆς λύπης ὕπνος βαθὺς καταλαμβάνει. Heliodorus 1. Φροντίδι συνεχόμενος πρὸς ὕπνον ἐτράπετο. Idem 2. Πρὸς ἤδη κῶμα διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς λύπης ὠλίσθησεν. et 5. Ἐμοὶ τήν τε ἐκ τῆς ὁδοιπορίας καὶ τῶν ἄλλων φροντίδων κάκωσιν ὕπνῳ βραχεῖ γοῦν ἐστι παραμυθητέον. Ibidem. Λύπης προσβολῇ πρὸς βαθὺν ὕπνον ὀλισθήσασα: huc refer & Heſychij illa, Μέρμηρα: ἡ εἰς ὕπνον καταφορικὴ φροντίς. Ἐκ σάλου πολλοῦ εὕδειν Sophocles in Philoctete dixit. Ponamus jam è Latinis nonnulla. Claudianus.

Ille diu curis animum ſtimulantibus æger,
Labitur in ſomnum.—— Petronius. *Cum Aſcyltus tot malis gravatus, in ſomnum laberetur.* Q. Curtius 4. de Alexandro. *Gravatum animi anxietate corpus altior ſomnus oppreſſit.* Idem de eodem lib. 9. *Prælio & ſollicitudine fatigatus, cum Ptolomæo aſſideret, lectum in quo ipſe acquieſceret, juſſit inferri: in quem ut ſe recepit, protinus altior ſomnus inſecutus eſt.* Ennius.

Vix ægro tum corde meo me ſomnu' reliquit.

Quintilianus in Declamationibus. *Gravior eſt quies, quibus ex laſſitudine calamitatum venit.* Apud Silium Italicum:

——*Somno dirus me impleverat horror.*

Seneca Octav:

Et feſſa fletu lumina oppreſſit ſopor.

Saluſtius de Nabdalſa. *Primo cura, dein, uti ægrum animum ſolet, ſomnus cæpit.* Virgilius.

Æneas triſti turbatus pectora bello
Procubuit, ſeramq; dedit per membra quietem.

et alibi. ——— *Confectum curis, ſomnoq; gravatum.* unde 11. Juſtinus. *Confectum curis &c: ſomnus arripuit.* Eſt & in Amphitryone Plautina locus, qui fortaſſe hunc in ſenſum exponendus.

Credo miſericors eſt: nunc propterea quod me meus herus
Fecit ut vigilem, hic pugnis faciet hodie ut dormiam.

Id eſt, pugni ejus incutient mœrorem mihi, mœror ſomnũ. Ibidem 1.1. vers 147. ille, ſuos pugnos alloquens.

Iampridem videtur factum heri quod homines quatuor
In ſoporem collocâſtis. ——— cui ſimile vers: 201. ejuſd: Scænæ.

Faciam ego te hodie ſuperbum niſi hinc abis.——

Ita plagis nempe te conteram, ut, ambulare nequiens, aliorum (quod ſuperbi ſolent) humeris auferaris. Ad puerům ſuum apud Ariſtophanem ille. *Δεῦρ', ἐλθ' ἵνα κλάῃς.*———id eſt, ut benè vapules, & proinde plores.

Venerandos &c: vultus] Horatius, de eadẽ loquens, *os decorum* dixit. Pro *Dijs* Ms. Lipſij *Dea*. Oxon. *Dei*.

Toto corpore &c: ante me conſtitiſſe viſum eſt.]

———*Oculis ſe plena videndam*
Obtulit, & pura per noctem luce refulſit
Alma parens, confeſſa Deam, qualiſq; videri
Cælicolis, & quanta ſolet.——*Toto corpore*, eſt,

Πρόσωπα καλλύνουσα καὶ πληρουμένη:

ut de eadem Sophocles locutus. Statius.

———*Toto ſtetit obvia vultu.*

Supra hic lib: 6. *Supplicanti, ſe Iuno cum totius ſui Numinis auguſta dignitate præſentat.* Seneca cap: 18. ad Marc: ibidem de Luna. *Nunc toto ore terris imminentem, &c:*

Ejus mirandam ſpeciem &c:] Oxon. & Lipſij liber, *Qui ejus &c.* et poſt, *enitar*.

Pag: Si tamen mihi diſſerendi tribuerit facultatem pau-
240. pertas oris humani.] Lib: 4. *Sermonis humani penuria*. Pro *diſſerendi* malim *ediſſerendi* ſcribi, ut ſupra p. 321. commonui. Gloſſ: *Ediſſere*: ἔκθου, φράσον.

Dapſilem copiam] Heſychius. Δαψιλῆ, πολλή. vide Beroaldum. ſic *dapſilos dotes* Plautus: *dapſiles ſumptus* Terentius.

Eloquutilis facundiæ] Lipſij et Oxon. lib. *Loquutilis f.*

Jamq; primům crines uberrimi prolixiq; &c:] Lege, *Iamprimum*. Florid. 1. *Iamprimum crines ejus &c: anteventuli & propenduli.* Ad vocem *prolixi* pertinent Gloſſarij iſta; *Prolixus*, τανύθριξ.

Per

Per divina colla paſsivè diſperſi.] Supra lib. 2. *Uberes crines &c: cervice dependulos, ac deinde per colla diſpoſitos paſsivè*, i. e. temere diſperſi. Terent. Phorm. *Capillus paſſus.* ubi Donatus. *Temerè diſperſus.*

Cujus media &c.] Videtur *medio* legendum.

Diſtrinxerat.] Al. *diſtinxerat.*

In modum ſpeculi, vel imo argumentum Lunæ candidum lumen emicabat.] Ita et Oxon. ms. Urſinus, *vel in modum ſemeſtris Lunæ*, ubi primum ad illepidam geminationem adverte, tum, ad immodicam conjecturæ licentiam, quæ à communi lectione toto cœlo recedit. nec tamen deſunt qui probent, qui ingenioſam appellent. nobis rectius, certè modeſtius, pro *vel imo*, videtur *vel enim* reponendum. ſæpius ita Apulejum locutum docet Mercerus ad libellum de D. Socratis. Pro *argumentum*, antiquo more ſcribendi *augumentum* emendaverim. Gloſſarium Iſidori. *Augumentum: profectus.* ſic, *Lunæ creſcentis augumenta* Firmicus in Matheſeos Præfatione. & paſsim in principe editione ejus, *augumenta honoris & fælicitatis*, *&c.* Vox *candidum* ad τὸ *lumen* pertinet.

Dextra lævaq; ſulcis inſurgentium viperarum cohibita] Lib. 6. *Dextra lævaq; &c: proſerpunt & colla longa porrecti ſævi dracones.* Minucius in Octavio. *Ceres facibus accenſis, & ſerpente circundata.*

Nunc albo candore lucida, nunc croceo flore lutea, nunc roſeo rubore flammida.] De eadem in de Deo Socratis. *Seu corniculata, ſeu dividua, ſeu protumida, ſeu plena: varia ignium face, &c.* Seneca cap. 18. ad Marciam. *Acceſsionibus damniſq; notabilem, ſemper proximæ diſsimilem.*

Quæ longè longeq; etiam meum confutabat obtutum, palla nigerrima ſplendeſcens atro nitore] Baſilius. Τὸ ἄγαν λαμπρὸν ἀμαυροῖ τὰς ὄψεις. Julianus de Saturni lecto in Cæſaribus. Ἐβένου μὲν ἦν σιλβούσης, καὶ πολλὴν ἐν τῷ μέλανι καὶ θείαν αὐγὴν κρυπτούσης, ὥστε οὐδεὶς οἷός τε ἦν ἀντιβλέπειν. ἔπασχε δὲ τοῦτο πρὸς τὴν ἔβενον ἐκείνην τὰ ὄμματα δι' ὑπερβολὴν τῆς λαμπηδόνος, ὅπερ οἶμαι πρὸς ἥλιον, ὅταν αὐτοῦ τῷ δίσκῳ τις ἀτενίστερον προσβλέπῃ.

Palla nigerrima.] Horatius.

——*Nigra ſuccinctum vadere palla.*

Et ſub dextrum latus ad lævum humerum recurrens] Iſidorus Orig. 19. 25. *Stola matronale operimentum, quod cooperto capite & ſcapula, à dextro latere in lævum humerum mittitur.* Scholiaſtes vetus Perſij ad Sat. 5. *Gabino habitu cinctuq; Dij Penates formabantur, obvoluti togâ ſuper humerum ſiniſtrum, dextro nudo.*

Ad ultimas oras] Onomaſt: vett. *Ora*, ἰχαλιά.

Earumq; media] Lege, ut ſupra, *medio.*

Æreum crepitaculum, cujus per anguſtam laminam &c.] Deſcriptio *ſiſtri*, de quo olim ad Apologiam dixi.

Conſtructa pomis] *Conſtricta* Oxon: & alius Ms.

Pag: 241. Caput extollens arduum.] Legendum *attollens*: vide ſupra 384. 3. notata.

Palmæ victricis folijs] Oxon: & duo alij Mss. *victricibus.*

Spirans Arabiæ fælicis germina.] Liber Lipſij *Spirans fœlicia germina.* Oxon. *Spirans germina.* vide ſupra 423. 10. notata.

Tuis commota precibus.] Lib. 6. *Tuis &c: precibus commoveor, & opitulari cupio.*

Rerum naturæ parens] Lucretius de eâdem:

——*Rerum naturam ſola gubernat.*

Elementorum omnium Domina, ſeculorum progenies initialis.] Oxon. *Elementorum, & omnium ſeculorum p. i.* munitur altera lectio ab illis *Tibi &c. ſerviunt elementa*, quæ infra occurrunt.

Maris ſalubria flamina] Meurſius in Exercit: Crit: legebat *aëris.*

Inferorum &c: ſilentia] Virgil:

——*Vmbræq; ſilentes.*

Servius, *Secreta Inferorum ſemper ſilentia.*

Nutibus meis diſpenſo] Al: *motibus.*

Ritu vario] Vide Themiſtium ſupra adductum.

Totus veneratur orbis.] De eadem Act. 19. 27. Ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.

Me primigenij Phryges Peſſinunticam nominant

Deûm

Deûm Matrem: hinc Autochthones Attici Cecropiam Minervam, &c:] Marcianus Capella.

Te Serapim Nilus, Memphis veneratur Oſyrim,
Diſſona ſacra Mithram.——De Jove (in de Mundo) Noſter. *Et cum ſit unus, pluribus nominibus cietur, propter ſpecierum multitudinem, quarum diverſitate fit multiformis.*

Autochthones Attici.] Vide Suidam in Αὐτόχθονες. Scholiaſtes ad Equit. Ariſtoph. Πρῶτοι τε καὶ αὐτόχθονες οἱ Ἀθηναῖοι. Euripides Jone.

——Ἐλθὼν λαὸν εἰς αὐτόχθονα κλεινῶν Ἀθηνῶν.—— De exi.

Idem apud Plutarchum, de Athenis.

Ἧ πρῶτα μὲν λεὼς οὐκ ἐπακτὸς ἄλλοθεν,
Αὐτόχθονες δ' ἔφυμεν.———— Juſtinus lib. 2. *Non advena, neq; paßim collecta populi colluvies originem Vrbi dedit, ſed in eodem nati ſolo quod incedunt: & quæ illis ſedes, eadem origo eſt.* Cicero in pro Flacco. *Ex ſeſe ſuos cives genuiſſe dicuntur.* Servius ad Æn: 3. *Terrigenas eſſe Athenienſes nemo dubitat.* Præ alijs autem inſigniter Ariſtides, qui ſic in Panathænaica. Ξένοι καὶ πολῖται μόνῃ τῇ γῇ ταύτῃ δικαίως πρέπουσιν· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι καθάπερ θέαν καταλαβόντες, οὕτω ταύτας κρίνουσιν, οὐ τῷ μᾶλλον ἑαυτοῖς προσήκειν τῶν χωρίων τοὺς ἄλλους ἀφορίζοντες, ἀλλὰ τῷ φθῆναι κατασχόντες· καὶ ξένους ὀνομάζουσι τοὺς δευτέρους ἐλθόντας, ἀγνοοῦντες, ὅτι πάντες ὁμοίως εἰσὶ ξένοι, μᾶλλον δ' αὐτοὶ πρότερον ξένοι, καὶ τοσοῦτον τῶν δημοποιητῶν οὓς αὐτοὶ ποιοῦνται διαφέρουσιν, ὅσον οὐ κριθέντες ἄξιοι τῆς πολιτείας, ἀλλ' εἰσβιασάμενοι, περιεβάλλοντο τὴν πατρίδα, ὥσπερ ὅπλων ἀπορίᾳ τῷ φανέντι χρησάμενοι: μόνοις δ' ὑμῖν (Athenienſibus) ὑπάρχει καθαρὰν εὐγένειάν τε καὶ πολιτείαν αὐχῆσαι· καὶ δυοῖν ὄντοιν ὀνομάτοιν, ἑκάτερον κύριόν ἐστι τῇ χώρᾳ διὰ τὸ ἕτερον, εἰκότως: οἵ τε γὰρ ξένοι διὰ τοὺς ἄλλους πολίτας γνησίους ὄντας ἀνέχονται τῷ προσρήματι, οἵ τε πολῖται βεβαιοῦσι τὴν ἐπωνυμίαν τῷ καθαρῶς ξένων τὸ ἐξ ἀρχῆς εἶναι.

Et qui naſcentis Dei Solis inchoantibus radijs illuſtrantur Æthiopes] Non hæc offendit me necdum dubitata lectio, magis placeret tamen *naſcentis diei*, voce *Solis* expuncta. Lib. 5. *Naſcentis diei lumen prævertit.* et in Floridis, de Indis loquens, quos hîc Æthiopas vocat. *Iiſdem ad naſcentem diem ſitis, in corpore tamen color noctis eſt.*

Priſcaq́; doctrina pollentes Ægyptii.] Act. 7. 22. *Αἰγυπτίων σοφίᾳ.* ad quem locum adnotata vide.

Mitte jam fletus, & lamentationes omitte.] Lib. 3. *Omnem de tuo pectore triſtitudinem mitte, & angorem animi depelle.* et 5. *Lugubres voces deſinite, & diutinis lacrymis madentes genas ſiccate.*

Jam tibi providentia mea illuceſcet dies ſalutaris.]

Senec. *Optatus ille portus ærumnis adeſt.*

Propert. *Iam tibi vexatæ poſt multa pericula vitæ,*
Extremo veniet mollior hora die.

Vexari naves dicuntur quibus procellæ incumbunt. (vide 2. 6. A. Gellium.) cogitemus ergo an *mollior aura* legi concinnius poſsit. ſic *mollis Zephyrus* Senecæ in Tragœdijs. Heſychius etiam, *Ὑγρὸν ἀέντων: μαλακῶς πνεόντων.*

Animum intende ſollicitum.] Lib. 8. *Sollicitis animis intendite.*

Navigabili jam pelago, &c:] Vide Meurſ: pag: 7. ad Conſtant: Porphyrogenn: Turnebum Adverſ: 8. 24.

Pag: 242. In ipſo procinctu pompæ] Thomas Magiſter. *Πομπή, ἡ ἐν ταῖς τῶν θεῶν πανηγύρεσι πρόοδος.* Schopp. ex Bertin: cod: *protractu pompæ:* non malè: nam & *longa pomparum varietate agmina* Noſter in de Deo Socratis dixit. & multa coronam iſtam præceſsiſſe docet ſequentium ſeries. Pro *ipſo* autem (quod ſenſui iſti malè convenit) malim *illo* ſcribi. *In illo protractu prompæ*, pro, *in pompæ protractu.* Abundare in his libris vocem eam non ſemel neq́; bis monuimus.

Alacer continuare pompam] Infra hîc: *Comitare pompā &c: Deæ inovanti gradu.* qui locus hunc illuſtrat.

Mea volentia fretus.] I. e. benevolentia.

Conſtricti comitatus] Conſtipati.

Hoc eodem momento quo tibi venio, &c: quæ ſunt conſequentia ſacerdoti meo per quietem facienda præcipio.] Operæ pretium fuerit Act. 9. 10. conferre.

Meo juſſu tibi conſtricti comitatus decedent populi.]

—— Ipſa omnem longa decedere pompa
Infuſum populum, & campum faciam eſſe patentem.

Neq́; &c. figuram tuam repente mutatam ſequius aliquis interpretatus, malignè criminabitur] Quaſi nēpe

vi

vi Magica effectum. Supra lib. 3. *Dumq́; jam labijs undantibus* (roſas) *affecto, conſilium me ſubijt longe ſalubrius: ne, ſi rurſum, aſino remoto prodirem in Lucium, evidens exitium &c: offenderem, vel artis magicæ ſuſpicione, vel indicij futuri criminatione.*

Et penita mente &c.] Tacitus Ann. 2. *Penitus noſcendas mentes.* ſcribe, *penitas.* vide ſupra heic 34. 10. et quæ olim p. 89. ad Apologiam dicta.

Nec injurium cujus beneficio ad homines redieris, ei totum debere quod vives.] Anna Samuelis mater 1. Sam. 1. 27. Ὑπὲρ τοῦ παιδίου τούτου προσηυχόμην, καὶ ἔδωκέ μοι Κύριος τὸ αἴτημά μου, &c: κἀγὼ κιχρῶ αὐτὸν τῷ Κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ζῇ αὐτός. ibi de nato res, hîc de renato. Sedulius ad 1. Cor. 6. *Qui non eſt ſuus, non debet ſibi vivere.* vide & 2. Tim. 2. 26.

Totum &c. quod vives.] Ammianus Marcellinus lib. 28. *Hi omne quod vivunt, vino & teſſeris impendunt.*

Vives &c. glorioſus,] *Secundo rumore glorioſus*, ut lib. 9. locutus. Ita *vivere glorioſè*, Cato in Diſtich. Præfatione.

Scias ultra ſtatuta fato tuo ſpatia vitam quoq́; tibi prorogare mihi tantum licere.] Q. d.

——*Ego inexorabile fatum Subjeci pedibus.*——

Sideribus fata gubernantur: (Serv: ad ea 4. Æn:—— *Vertere ſidera retro.* Item, —— *Conſcia ſidera fati*) illa autem ſiderum Domina ac Regina, ſtellarum noxios meatus cohibens. (ut infra de eadem dictum) Virgilius.

Ille, ut depoſiti proferret fata parentis, &c.

Ejuſdem 9.——*Quo fata vocas?*—ubi Servius: *Oſtendit fata poſſe aliquatenus trahi*, et ad Æn: 6. *Poſſe aliqua ratione fata diſrumpi per tranſitum docet.* Infra hîc ad eandem iſtam. *Fatorum inextricabiliter contorta licia retractas.* qui locus hunc illuſtrat. His adde à Beroaldo dicta.

Sic oraculi venerabilis fine prolato, Numen invictum in ſe receſsit.] Ovidius de Tellure. Pag: 243.

Dixerat hæc, &c: ſuumq́;
Retulit os in ſe.——— Metam. 2.

hic

hic autem *in ſe recedere*, intelligam, *ſe in nubem condere.* Virgilius de Venere (quæ & Luna) Æn. 6.

Dixerat, & ſpiſſis noctis ſe condidit umbris,

Stewechius, *numen inviſum*, Elmenhorſtio accedente, at qui *Solem invictum*, *invictum Herculem*, & ſimilia in Lapidibus animadvertit, fortaſſe ejuſmodi conjecturam haud ægre repudiaverit.

Pavore & gaudio &c. permixtus.] Videantur quæ ad Matth. 28. 8. adnotavimus.

Noctis atræ fugato nubilo, Sol exurgit aureus] Supra lib. 2. *Nocte diſcuſſa, Sol novus diem fecerat. Fugato*, ut apud Virgilium.

——Revoluta ruebat
Matura jam luce dies, noctemq́; fugârat.

Noctis atræ nubilo.] Florid. 4. *Duo colores præſtabiles ſunt, piceus, & niveus, quibus inter ſe nox cum die differunt.*

Sol exurgit aureus.]

——Iubar aureus extulerat Sol.

Prudentius. *Sol ecce ſurgit aureus.*

Et ecce &c. turbulæ complent totas plateas.] Ammianus lib. 28. *Exoptato die equeſtrium ludorum, elucescente nondum Solis puro jubare, effuſius omnes feſtinant præcipites, &c:* quibus ſimilia apud Corippum Africanum. Statius in nuptiali argum.

Vixdum emiſſa dies, etiam ſocialia præſto
Omina, jam feſta fervet domus utraq́; pompa.
Fronde virent poſtes, & fervent compita flammis,
Et pars immenſa gaudet celeberrima Roma.

Turbulæ complent totas plateas.] Lib. 3. *Turba miſcellanea cuncta completa.*

Præter peculiarem meam] Ita excudi debuit. *meam*, hilaritudinem intellige.

Et ipſum diem ſerena facie gaudere ſentirem.]

Ipſe mihi viſus pulchrior ire dies.

Avienus in Perieg. *——Vndiq́; fulſit*
Cælicolum ſedes, convexaq́; pura tetendit
Feſta dies. —— Petronius.
Ipſe nitor Phœbi vulgato lætior orbe
Crevit, & aurato præcinxit fulgure vultus.

Florus

Florus 4.12. *Ea deniq; in Germania pax erat, ut mutati homines, alia terra: cælum ipſum mitius molliuſq; ſolito videretur.*

Et ipſum diem ſerena facie gaudere ſentirem.]

Numine cæleſti Solem fulgere ſerenum, Ovid.
Cum populi vultu conveniente die

Chryſologus Serm. 41. *Gratus dies eſt, & gratior ſerenus.*

Priunam pridianam dies apricus ac placidus repente fuerat inſecutus.] Claudianus 6. Conſul. Honorij.

Ipſe favens votis, ſolitoq; decentior aër,
Quamvis aſsiduo noctem fœdaverat imbre,
Principis & Solis radÿs deterſa removit
Nubila: nam pluvÿs ideo turbaverat omnes
Ante dies, Lunamq; rudem madefecerat Auſter,
Vt tibi ſervatum ferrent convexa ſerenum.

Sidonius. Car: 11.

Proxima quinetiam feſtorum afflata calore
Iam minus alget hiems, ſpeciemq; tenentia vernam,
Hoc dant vota loco, quod non dant tempora mundo.

Ut canoræ etiam aviculæ prolectante verno vapore, concentus ſuaves adſonarent: matrem ſiderum &c: blando mulcentes affamine.] Lucretius.

Nam ſimul ac ſpecies patefacta eſt verna diei,
Et reſerata viget genitabilis aura Favoni:
Aëria primum volucres te Diva, tuumq;
Significant initum, perculſa corda tua vi.

Vaporem vernum Noſter pro *tepore* ponit, ut in illis 10. *Succuum pulmenta &c: vapore mollibat.* et 4. *Flamma vapore recreati.* Curtius lib. 4. *Cæli quoq; temperies mira, verno tempori maximè ſimilis.* videtur *tepori* legendum.

Canoræ aviculæ.] Manilius lib. 3.

—Tum voce canora Omne nemus loquitur.—

Virgil. *Omnia tunc reſonant avibus virgulta ſonoris.*

Gellius 1. 2. *Totius villa venuſtate &c: canoris avibus perſonante.*

Concentus ſuaves adſonarent.] Virgilius.—*Avium concentus.*——Servius, *Commiſtus cantus, ſymphonia.* Seneca cap. 18. ad Marciam, *Aviumq; concentu diſſono.*

Blando

Blando mulcentes affamine.] Virgilius 1.

——Blandiſq; morantur Vocibus.——

Idem 7. *Aſſuetæ ripis volucres, & fluminis alveo,*

Æthera mulcebant cantu.——

Quæq; earum umbra contentæ & ſteriles] Δένδρα τῶν καρπῶν ἄγονα, τὴν δὲ εὐμορφίαν καρπὸν ἔχοντα, ut Lucianus in Amoribus locutus. Tales *platani, umbras* (ut alibi Auctor noſter) *potantibus miniſtrantes.* vide 1.12. §.9. Jul: Pollucem.

De Mundo.

Auſtrinis laxatæ flatibus, germine foliorum renidentes] Claudianus in Eutrop: 2.

Mitior alternum Zephyri jam bruma teporem

Senſerat, & primi laxabant germina flores.

Heſychius. Φύλλα. τὰ τῶν δένδρων. ſcribe, τὰ τῶν δένδρων πέταλα. Pollux 1.12. §.10. Τὰ δὲ φύλλα καὶ πέταλα καλεῖται. Heſychius ipſe, Πέταλα: οὐδετέρως τὰ φύλλα. Servius ad 5. Eclog: *Φύλλα dicta ſunt à Phyllide, quæ antea πέταλα dicebantur.*

Clementi motu brachiorum dulces ſtrepitus obſibilabant.] Petronius. *——Non verno perſona cantu*

Mollia diſcordi ſtrepitu virgulta loquuntur.

Supra 6. de fluviali Arundine. *Muſica ſuavis nutricula, leni crepitu dulcis auræ &c: inſpirata.* Scholiaſtes Theocriti ad Eidyll. 1. Ψιθυρίζουσιν αἱ πίτυς ὅταν ἐμπνέωσι, τῇ στενότητι τῶν φύλλων σχιζομένης τῆς πνοῆς. Conſtantinus Manaſſes. Προσέβαλε τῆς πίτυος ἄνεμος τοῖς πετάλοις, καὶ γλυκίον ψιθύρισμα τοῖς φύλλοις ἐνέπνει. Clemens Stromat. 6. Πολλάκις δὲ καὶ ἀνὰ τὰς ὕλας κινουμένων τῶν φύλλων ἀθρόᾳ πνεύματος προσβολῇ, ὀρνίθων ᾠδῇ παραπλήσιος ἠχὴ προσπίπτει. Lucianus Inſulas fortunatas deſcribens. Καὶ αὖραι δέ τινες ἡδεῖαι διαπνέουσαι ἠρέμα τὴν ὕλην διασαλεύουσιν, ὥστε καὶ ἀπὸ τῶν κλάδων κινουμένων τερπνὰ καὶ συνεχῆ μέλη ἀποσυρίζεσθαι, ἐοικότα τοῖς ἐπ᾽ ἐρημίας αὐλήμασι τῶν πλαγίων αὐλῶν. His adde ab Elmenhorſtio annotata.

Ac turbido fluctuum tumore poſito mare quietas alluvies temperabat.] Theophylactus Simocatta de coma palæſtritæ cujuſdam. Κυανίζουσαν ἄρα χαίτην τὴν θάλασσαν εἰκονίζετο, ὅτι καὶ τὴν χιόνα χροιὰν ἁπαλοῖς περιπλέουσι ῥείθροις, τὸ μανιῶδες τοῦ κλύδωνος καὶ βάρβαρον παρεάσασα.

Luminis proprij ſplendore candebat.] Supra lib. 5.

Parietes

Parietes ſolidati maſsis aureis, ſplendore proprio coruſcant.

Hic incinctus balteo militem gerebat.] Baſilius reg: fuſ: diſput: §. 22. Ἔστι τὸ στρατιώτῃ ἴδιον ἐν τῷ ἐνδύματι, καὶ ἄλλο τοῦ συγκλητικοῦ, *&c.* Servius ad Æn. 5. *Balteus dicitur, non tantum quo cingimur, ſed etiam à quo arma dependent.* In Gloſsis. Ζωστὴρ. *balteum, cingulum.* Paulus in τῇ πανοπλίᾳ. Epheſ: 6. 14. Στῆτε περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν, *&c.* i. e. *incincti.* Bene & *militem gerebat.* Virgilius. *Virginis os habitumq; gerens.* —— ubi Servius. *Gerens, non, habens: quod geri aliena putantur.*

Illum ſuccinctum chlamyde copides & venabula venatorem fecerant.] Curtius lib. 8. *Copides vocant gladios leviter armatos, falcibus ſimiles, quibus appetebant belluarum manus.* i. e. elephantorum promuſcides. Pollux ubiq; numerat in coquinario inſtrumento. *Venatorem fecerant*, ut 10. *Illam, quam cultus armorum Minervam fecerat.* Nota et *ſuccinctam chlamyde.* Pollux. 5. 3. Σκευὴ κυνηγέτου χιτὼν εὔσταλης, πρὸς τὴν ἰγνύαν καθήκων. et poſt. Καὶ χλάμυς, ἣν δεῖ τῇ λαιᾷ χειρὶ περιειλίττειν, ὁπότε μεταθέοι, ἢ προσμάχοιτο τοῖς θηρίοις.

Indutus ſerica veſte] Florent. et Oxon. Mss. *inductus.*

Et attextis capite crinibus &c. fœminam mentiebatur.] Ovidius. Pag: 244.

Fœmina procedit denſiſsima crinibus emptis,
Proq; ſuis, alios efficit are ſuos.

Hieronymus ad Demetriadem. *Ceruſsa ora dipingere, ornare crinem, & alienis capillis turritum verticem ſtruere.* Scholiaſtes Juvenalis, *Galero: crine ſuppoſititio.* Scholiaſtes vetus Horatij ad Serm. 1. *Caliendrum dicitur ornatus capitis mulierum, quo ad exornandos crines utuntur: vel, ſuppoſitus crinis, quem pro naturalibus capillis accipiebant.* ubi legendum *attexebant* videtur. Apulejus heic, *adtextis capite crinibus.* Tertullianus *affigere* dixit. *Affigitis* inquit, (ſequiorem ſexum alloquens) *neſcio quas enormitates ſutilium capillamentorum.* Firmicus, *apponere. Qui alienis crinibus appoſitis, fictam & compoſitam pulchritudinem mentiantur.* et Manilius,

Appe-

——— *Appoſitis caput immutare capillis.*

Inceſſu perfluo fœminam mentiebatur.] Columella lib. 1. *Attonitiq; miramur geſtus effœminatorum, quod à Natura ſexum viris denegatum muliebri motu mentiuntur.* Maximus Taurinenſis, vel (ut alij) Ambroſius, Homil: de Januarij Calendis. (quo die etiam Chriſtiani vanitatis Ethnicæ ſimulachra retinebant) *An non omnia quæ à miniſtris dæmonum illis aguntur diebus, falſa ſunt & inſana? cum vir, virium ſuarum vigore mollito, totum ſe frangit in fœminam? &c:* Julius Firmicus. *Veſtigia ſua cum delicata quadam moderatione* (ſcribe *modulatione*) *ſuſpendent, & pœnitebit eos quod* Annal: 3. 10. *viri nati ſunt.* Malè hîc Wowerius et Pontanus *ſuperfluo* corrigebant. Seneca cap. 15. de animi tranquill: *Vt nunc mos eſt, etiam inceſſu ipſo ultra muliebrem molliciem fluentibus, &c.* Sic, βάδισμα ὥσπερ κυπάριττος καὶ φοῖνιξ ἡσυχῇ σειόμενον, apud Ariſtænetum. Auguſtinus 7. 26. de Civit. Dei. *Fluentibus membris, inceſſu fœmineo. Inceſſum mollem* vocant alii, &, *molliter incedere.* Manilius. ——— *Fictiq́, placent ad mollia greſſus.* Apud Senecam Nat. quæſt. 7. 31. poſt, *muliebres mundicias anteceſſimus:* ſequitur, *tenero & molli greſſu gra-* Cæſarr. *dum ſuſpendimus.* Julianus de Galieno Imper. Κινήσει μαλακωτέρᾳ χρώμενος, ὥσπερ αἱ γυναῖκες. Opponitur *ſerius inceſſus* 9. 9. apud A. Gellium.

Nec ille deerat, qui magiſtratum faſcibus purpuraq́; luderet.] Herodianus, ubi de anteludijs pompæ Deûm matris, i. e. Deæ iſtius. Ἀνετὸς πᾶσι δίδοται ἐξουσία παντοδαπῆς παιδιᾶς, ἕκαστός τε ὃ βούλεται σχῆμα ὑποκρίνεται: οὐδ' ἔστιν οὕτω μέγα ἢ ἐξαίρετον ἀξίωμα, ὃ μὴ παντὶ τῷ βουλομένῳ ἀμφιεσθέντι ὑπάρχει παῖξαί τε, καὶ κρύψαι τὴν ἀλήθειαν, ὡς μὴ ῥᾳδίως διαγνῶναι τόν τε ὄντα, καὶ τὸν μιμούμενον. Bene autem *purpuram* tribuit Magiſtratibus. Cyprianus ad Donatum. *Quos honores putas eſſe? quos faſces? &c. in magiſtratu purpura ſpeciem?* Cato pro mulieribus apud Livium agens. *Purpura &c. utemur in magiſtratibus? in ſacerdotijs? &c.*

Et hircino barbitio Philoſophum fingeret.] Strabo de Philoſophiam mentientibus, lib. 3. Μετὰ ῥάβδων περιπατοῦντες, ὅμοιοι τοῖς τράγοις ταῖς ὑπήναις. De ſeipſo Julianus.

Julianus. *Ὥσπερ οἱ τράγοι τὸ γένειον ἔχων.* vide Beroaldum. In vetere Onomaſtico, *Hircipili : δασύτριχες.*

Piſcatorem cum hamo induceret.] *Indueret* rectè Colvius legendum monuit. Supra 2. de magis verſipellibus illis: *Muſcas, & canes, & aves induunt.*

Vidi & urſam manſuem] Urſam hic veram intellige: nonnunquam tamen in hujuſmodi ludicris apparet homines etiam ſpeciem beſtiarum ſubiiſſe. Maximus Taurinenſis, ubi ſupra. *Et cum ſe à Deo formati homines, aut in pecudes, aut in feras &c: transformant.*

Et ſimiam &c:] Joſephus 7. 24. in Veſpaſiani triumpho. *Ζώων δὲ πολλαὶ φύσεις παρήγοντο, κόσμον οἰκεῖον ἁπάντων περικειμένων.*

Aſinum &c: adambulantem cuidam ſeni debili.] *Debili*, i. e. *claudo.* vide ſupra 312. 18. dicta.

Rideres autem utrumq;.] Virgilius Georg. 2.

Verſibus incomptis ludant, riſuq; ſoluto.

ubi Servius: *Quia neceſſe erat pro ratione ſacrorum aliqua ludicra &c. fieri, quibus poſſet populo riſus moveri.*

Quæ paſsim vagabantur] Cicero de Invent. 1. *Paſſim beſtiarum more vagabantur.* Plinius 7. 2. *Paſſim cum feris vagantes.* Catullus.

Ad ſe quiſq; vago paſſim pede diſcedebant.

Saluſtius Jugurth. *Cum turma ſua quam &c: collegerat, vagari paſſim.* Seneca de Benef: 4. 6. *Gregibus paſſim vagantibus.* et 2. 48. Natur: quæſt. *Paſſim ac vagè dicunt.* adde quæ ſupra 260. 17. notata.

Quæ de gremio, per viam quà ſacer incedebat comitatus, ſolum floſculis ſternebant.] Per viam, quam Dij alienis incedentes pedibus, jam ſtatim calcaturi erant. hinc illud 4. de Pſyche, tanquam Numen culta. *Per plateas commeantem, populi floribus ſertis & ſolutis adprecantur.* Ovidius.

Vndiq; jactato flore tegente vias.

Quæ geſtu brachiorum, flexuq; digitorum, ornatum atq; oppexum crinium regalium fingerent.] Seneca. *Digitos movent ornantium modo.* Gloſſæ. *Ἐμπλέκτρια. implicatrix, ornatrix.* Gloſſæ aliæ. *Κοσμήτης, ornamentarius, ornator. Κοσμήτριας : ornatrices.* Ovidius de capillitio loquens, *Nec genus ornatus unus eſt, &c.*—

vide ſupra 84. 25.

Illæ etiam quæ cœteris unguentis & geniali balſamo &c: conſpergebant plateas] Hegeſippus in funere Herodis M: 1. 46. *Quingenti etiam ſervorum regiæ domus aſpergebant aromata, ut ſuavi odore tota fragraret via.* *Geniali*, lauto, ſplendido, voluptario. Gloſſæ. *Genialis*, εὐφραντική. Virgil. Georg. 1. *Genialis hyems.* ubi Servius. *Convivalis, voluptuoſa.* ſic ſupra hoc libro. *vultus genialis.* Nota & loquendi modum, *cæteris unguentis & balſamo.* Tacitus Annal: 15. de Timarcho Cretenſi. *Cæteris criminibus, &c: & opibus nimiis ad injurias minorum elatus.*

Guttatim excuſſo.] Supra lib. 3. *Guttatim defluo.*

Lucernis, tædis, cereis, &c] Lib. 4. *Tædis, lucernis, cereis, ſebaceis, &c.*

Et alio genere facium, lumine ſiderum cœleſtium ſtirpem propitiantes] Τὸ *lumine* loci ſententiam implicatam reddit. eſt in nonnullis, *E. a. g. ficti luminis &c:* Fortaſſe iſto modo ſcribendum, *E. a. g facium luminoſo &c: Cœleſtium ſiderum ſtirpem*, ut 4. *cœleſtium ſtellarum germen.*

Fiſtulæ tibiæq; modulis dulciſsimis perſonabant.] Chryſoſtomus Homil. 15. in Epiſt. ad Epheſ. Τῶν ὀργάνων τῶν μουσικῶν ὅσα μὲν ἂν κρούζῃ, ἀηδέστερόν ἐστι πρὸς τὸν φθόγγον: οἷον, τύμπανα, σάλπιγγες: τὰ δὲ μὴ οὕτως, ἀλλὰ μαλάττοντα, ταῦτα ἡδέα: αὐλὸς, καὶ κιθάρα, καὶ σύριγγες. Supra lib. 10. *Molliq; tibiarum ſono delicatis greßibus reſpondere.*

Pag: 245. Juventutis &c: chorus] Servius ad Georg. 1. *Chorus propriè eſt coævorum cantus atq; ſaltatio.*

Dicati magno Serapi tibicines] Idem ad Æn. 1. *In uſu dicimus, dicatus eſt Numini, hoc eſt, ad obſequium datus.* Gloſſarium. *Dicatus:* Καθωσιωμένος.

Tibicines, qui per obliquum calamum &c:] Ovidius.
———*Cornu tibicen adunco.* Gloſſarium perappoſitè. *Cornicines:* καμπυλοσαλπισταί.

Familiarem Dei modulum frequentabant.] Pollux ubi ſupra. Ἔστι δέ τι καὶ πομπικὸν, (ἦχος vel μέλος) ἐπὶ πομπαῖς, &c: Αἰγυπτίοις τε καὶ Ἀργείοις, καὶ Τυῤῥηνοῖς, καὶ Ῥωμαίοις. Et vide quanta proprietatis obſervatione *modulum frequentare* dixerit. Gellius 1. 11. *Si, ut pla-*

nipedi

nipedi ſaltanti, &c: & modos & frequentamenta quadam tibicen incineret. Idem 5. 1. *Si modulis verborum, & quibuſdam quaſi frequentamentis orationis* (Auditores) *moventur.* Onomaſt: vetus. *Modulus: μιδώλημα.*

Tunc influunt turbæ ſacris divinis initiatæ, viri fœminæq; &c:] De quibus Meurſius cap. 16. *Eleuſinia* videndus.

Viri fœminæq; omnis ætatis, &c:] Supra lib. 7. *Pompam cerneres omnis ſexus, & omnis ætatis.*

Capillum deraſi funditus] *Aduſq; deraſi*, ut 2. lib: ubi 122. 33. dixi. Onomaſt: vet: *Funditus: ἐκ βάθρων.* Phædrus. *Calvus repente factus eſt, nam funditus*
Canos puella, nigros anus evellerat.

Vertice prænitentes.] *Nitentes*, quia glabri. In Apologis Avieni.

——*Dejecto nituit frons nuda galero.*

Valer. Maximus, ubi de Æſchylo Poeta. *Eluſa* (aquila) *ſplendore capitis, (erat enim capillis vacuum,) perinde atq; lapidi* (teſtam) *illiſit.*

Siſtris argutum tinnitum conſtrepentes.] Supra hîc, in ſiſtri deſcriptione. *Trajecta media paucula virgula, &c. reddebant argutum ſonorem.*

Sed antiſtites, ſacrorum proceres illi, &c.] Ex prava, ſed & communi hac interpunctione, videtur locus iſte ſequioris expoſitionis periclitari. Poſt *ſacrorum*, non *antiſtites* ὑποστιγμή ponenda. Senſus eſt: antiſtites ſacrorum, fuiſſe *proceres*, non vulgares, & è plebe homines. Macrobius Saturnalium. 1. 23. *Vehitur Dei Heliopolitani ſimulacrum ferculo, &c. & ſubeunt plerumq; Provinciæ Proceres, raſo capite, longi temporis caſtimonia puri.*

Cinctum pectorale] Onomaſticon vetus. *Cinctus. us.* (lege, *Cinctum. us.* vel è converſo) διάζωμα. Gloſſarium. *Ζῶμα: cinctum.* ſic in alio Gloſſario, *Succinctum.* ὑπόζωμα.

Strictim injecti.] Palat: & Oxon. Mss. *intecti.*

Potentiſsimorum Deûm proferebant inſignes exuvias.] Oxon. malè, *potiſſimorum.* In quibuſdam hîc *præferebant*: putarim *progerebant* legendum. ſic 4. *ſpeculum progerere.* et 6. *ſinu nucleos progeſtare.*

Lucernam præmicantem claro porrigebat lumine.] Oxon. & Lipſij Ms. *pranitentem.* minus rectè. Initio libri iſtius, *Candore nimio pramicantem.* et 10. *cerei clara pramicantes luce.* ſic enim legendum monuimus.

Æquitatis &c: indicium, deformatam manum ſiniſtram porrecta palmula.] *Porrecta* (i. e. extenſa,) quia non, niſi contracta aliquatenus manu, doloſa contrectatio fit.

Quæ genuina pigritia.] Ateius Capito apud Macrobium Saturnal: 7. 13. *Hinc factum ut uſus annulorum exemptus dextra (qua multum negotiorum gerit) in lævam relegaretur, qua otioſior eſt.* Sic, *ſiniſtram* διὰ τὸ ἀνίδιστον, ἄεργον 12. §. 6. Antoninus dixit: et *dextra partis habiliorem motum eſſe*, cap. 5. Solinus. Hinc & majorem *ſiniſtra* agilitatem, Suetonius quaſi rem inſuetam in Tiberio memoravit.

Pag: 246. Videbatur æquitati magis apta, quam dextra.] Macrobius Saturnal. 1. *Apollinis ſimulacra manu dextra gratias geſtant, arcum cum ſagittis ſiniſtra: quod ad noxam ſit pigrior, &c.* Ariſtophanes Equit: Ω̃ δεξιωτάτων χερῶν! Scholiaſtes. Διὰ τὸ κεκλοφέναι, καὶ ὥσπερ δεξιᾷ ὑφηρῆσθαι. Hinc furem balneatium Catullus *dextra inquinatum* vocat. Idem alibi tamen,

Inter cœnam Aſini manu ſiniſtra
Non bellè uteris, in joco atq; vino
Tollis lintea negligentiorum.

Quæ fortaſſe pro negotio præſenti intelligenda, quaſi dextra id temporis in oris miniſterio occuparetur.

Dij dignati pedibus humanis incedere &c:] Supra lib. 6. *Quid meis pedibus facere contendis?*

Ille Superûm commeator & Inferûm.] De eodem in Apologia. *Iſte Superûm & Inferûm commeator.* ad quem locum adnotata vide.

Dextra palmam virentem quatiens.] Oxon. *D. p. v. levatam q.*

Cujus veſtigium continuum ſequebatur bos in erectum levata ſtatum] Abſunt, ut malè, metuo, à jam dicto Ms.

Quod reſidens humeris ſuis proferebat unus &c:] In Epiſtola Jeremiæ dicta. Θεοὺς ἀργυροὺς, καὶ χρυσοὺς, καὶ ξυλίνους.

ξυλίνες, ἐπ' ὤμων αἰρόμενες. Ibidem. *Ἐπ' ὤμων φέρονται ἐνδεικνύμενοι τὴν ἑαυτῶν ἀτιμίαν τοῖς ἀνθρώποις.*

Tegendæ religionis argumentum ineffabile] Flor: et Palat. *tegente.* Oxon. melius, *tegentem* : effigiem nempe, de qua ſupra.

Urnula faberrimè cavata, &c. miris extrinſecus ſimulacris Ægyptiorum effigiata.] Infra hîc: *Navem faberrimè factam, picturis miris Ægyptiorum circumſecus variegatam.*

Aſpis, ſquameæ cervicis ſtriato tumore ſublimis.] Servius ad Georg. 2. *Quadam ſerpentium genera toto corpore repunt: alia, parte corporis eriguntur.*

Præſentiſsimi Numinis] Lib. 3. *Per hodierni diei præſentiſſimum numen.*

Mihi coronam, & coronam hercle conſequenter, Pag: quod tot ac tantis exantlatis laboribus, &c:] Aptè 247. ab iſto loco illuſtratur Pauli ille. *Τὸν ἀγῶνα καλὸν ἠγώνισμαι, &c: λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος.*

Placido &c. gradu &c. ſenſim irrepo.] Sic, *ſenſim ac placidè accedere*, 5. 14. A. Gellius.

Divinitus decedente populo] Divino Deæ nutu. ſupra hîc. *Meo juſſu tibi &c: decedent populi.*

Sacerdos, &c. nocturni commonefactus oraculi, &c.] Macrobius Somn. Scip. 1. 3. *Eſt oraculum, cum in ſomnis parens, vel alia ſancta graviſq; perſona, ſeu ſacerdos, vel etiam Deus*, (ut hîc Iſis Dea) *apertè eventurum quid, vel non eventurum &c: denunciat.* et paulo ante, de viſo nocturno. *Eſt ὄνειρος, &c: aut ὅραμα, &c. aut χρηματισμός, quod oraculum nuncupatur.*

Ut reapſe cognoſcere potui.] I. e. *ut reapſe cognovi.* vide p. 129. et 570. notata.

Ob os ipſum meum coronam exhibuit.] Lib. 6. de aquila. *Ob os puellæ prævolans.*

Aſsiduo pulſu micante corde.] Virgilius.

——*Exultantiaq; haurit Corda pavor.*——

Paterculus 2. *Siniſtra papilla, ad eum ipſum locum quà cor emicat.* vide hîc Elmenhorſtium.

Quæ roſis amœnis &c:] Lib. 4. *Illas roſas teneras & amœnas.*

Nec me fefellit cœleſte promiſſum.] Infra hîc.

Nec me fefellit &c: potentis Deæ benignitas ſalutaris.

Squalens pilus defluit.] Lib. 8. *Pilis inhorrentibus &c: ſqualidus.* Ulyſsis ſocij apud Ovidium ad humanam jam figuram redeuntes. *Erigimur, ſetaq; cadunt.—* De Jô vaccam exuente idem Ovidius.

—— *Fugiunt de corpore ſetæ.*

Pedum plantæ per ungulas in digitos exeunt.] Ibidem. ——*Bifidoſq; relinquit Rima pedes.*—— Lucianum ſtatim adducendum adde.

Manus &c: in erecta porriguntur officia.] I. e. *miniſteria* de quibus Act: 20. 34. copioſè adnotavi.

Os & caput rotundatur.] Lactantius (cap: 8. de opif: Dei) de humano capite loquens. *Non obductum porrectumq;* (Deus) *formavit, ut in mutis animalibus, ſed orbi ac globo ſimilem: quod orbis rotunditas perfectæ rationis eſt ac figuræ.*

Et (quæ me potiſsimum cruciabat ante) cauda nuſquam comparuit.] Lactantius dicti jam libri 2. capite. *Si homini ferinos dentes, aut cornua, &c: aut caudam* (Natura) *addidiſſet, quis non ſentit quam turpe animal eſſet futurum?* Lucianus de Jô faciem humanam reſumente. Οὐκέτι τὰ κέρατα, ὀυδὲ ὀυρὰ; καὶ δίχηλα τὰ σκέλη. τὸ *comparuit* à duobus abeſt Mss. & abeſſe debere ait Schoppius, at malè, ut ex p. 450. 22. notatis clarum. quibus adde & hunc locum è lib. 10. *Et tamen partes electibiles comparere nuſquam.*

Populi mirantur, religioſi venerantur tam evidentem maximi Numinis potentiam.] Matth. 9. 8. Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι, ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν.

Pag: 248. Conſona voce.] Lib. 10. *Clamor exurgit conſona voce cunctorum.*

Cœlo manus attendentes.] Non, cum precibus, ſed admiratione tam novæ tamq; inſolitæ faciei. Virgilius 5.———*Palmas ad ſidera tollunt.* ubi Servius. *Aut mirantes, aut increpantes Deos.*

Stupore nimio defixus.] Lib. 9. *Stupore defixi.*

Animo meo &c: tam magnum non capiente gaudium.] Hinc *ſtupor* de quo ſupra proximè. Juſtinus lib. 6. *His ex dolore metus, illis ex gaudio ſtupor injicitur.*

Donatus

Donatus ad 5. 4. Andr. *Vnuſquiſq; gaudens ita perturbatur, ut apud ſeipſum jam non ſit.* vide ſupra p. 610. 38. notata.

Non capiente gaudium.] In ſupplemento lib. 43. T. Livij. *Majus gaudium fuit quam quod univerſum homines caperent.* Idem alibi. *Cum vix gaudium animis caperent.*

Tacitus hærebam] *Verbis præſenti gaudio impar:* ut ille, de quo 10. libro.

Quid potiſsimum præfarer primarium.] Menelaus, recepta Helena ſua, apud Euripidem.

——— Πολλοὺς δ᾽ ἐν μέσῳ λόγους ἔχων,
Οὐκ οἶδ᾽ ὁποίου πρῶτον ἄρξωμαι τὰ νῦν.

Unde novæ vocis exordium caperem] Lib. 10. *Vnde potiſsimum caperet exordium, decontatur.*

Quo ſermonem nunc renata lingua fælicius auſpicarer: quibus quantiſq; verbis tantæ Deæ gratias agerem.] Ulyſsis comites, ubi ſupra, ſuam iterum in ſpeciem reformati.

——— *Nec verba locuti*
Vlla priora ſumus, quam nos teſtantia gratos.

Nutu ſignificato prius præcepit &c.] Id eſt, ſigno per nutum facto. Quintilianus 11. 3. *Non manus ſolum, ſed nutus etiam declarant voluntatem noſtram.*

Nefando tegmine deſpoliaverat aſinus] Oxon. & tres alij Mss. *nefaſto:* quod eodem cadit. Gloſſæ. *Nefaſtum, inauditum:* Ibidem. *Inauditum, nefaſtum: ἄῤῥητον.*

Compreſsis in arctum feminibus, & ſuperſtrictis accuratè manibus, &c: velamento me naturali probe muniveram.] In Apologia. *Interfeminium tegat & femoris objectu, & palma velamento.* τὸ *arctum* primus intulit Beroaldus. Oxon. treſq; alij Mss. *in altum* legunt, quod neſcio an permittendum, an *multum* ejus loco reponendũ. non abſunt ductus literarum, ſi quis mentem advertat. fortaſſe & pro *ſuperſtrictis. ſuperſtructis* legendũ.

Superiorem exutus tunicam.] Sic, *ſumma amicula exuere*, apud Q. Curtium. *Superior tunica*, ἐπενδύτης. Joh. 21. 7. Florid. 1. *Habebat amictui pallium candidum, quod ſuperne circumjecerat.* Gloſſarium Iſidori. *Superaria: veſtis qua ſuperinduitur.*

Supertexit me celerrimè] Vide ſupra 19. 21. adnotata.

Vultu geniali,& hercules perhumano in aſpectum meum attonitus, &c:] Bert: Ms. *in humano aſpectu meo attonitus :* quod & rectè Schoppio probatum. ſupra lib. 4. *Et in aſpectu alioquin attonitum.*

Maximis actus procellis , ad portum &c. Luci tandem veniſti.]

Per varios caſus , poſt tot diſcrimina rerum,
Veniſti in portum. ——

Miſericordiæ.] Deeſt in Oxon. libro.

Nec tibi natales, ac ne dignitas &c:] Supra 3. ad eundem. *Neq; tuæ dignitatis , vel etiam proſapiæ tuorum ignari ſumus.*

Lubrico virentis ætatulæ] Sic , *lubricum adoleſcentiæ* , ſi memini, apud Valer: Maximum. *Virentis ætatulæ*, ut ſupra lib. 10. *Pueri &c: virenti florentes ætatula.*

Ad ſerviles delapſus voluptates] *Serviles* ne , quod ancillæ amore irretitus fuerat? (cui contrarium apud Horatium , *ingenuo amore peccare*, *aduri non erubeſcendis ignibus:*) an quia addictum eum *voluptates* tanquam *ſervum* tenuerant? ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. (vide quæ olim p. 27. ad Apologiam notata.) an verò,
π. libero homine indignas? ſic , ἀνδραποδώδεις ἐπιθυμίας
ωεῶν: Theodoretus.

Fortunæ cæcitas , dum te peſsimis periculis diſcruciat, ad religioſam iſtam beatitudinem improvida perduxit malitia.] Chryſoſtomus in Joſephi ad fratres illa, ὁ θεὸς ἀπέστειλέ με ἐνταῦθα. Τουτέστι, τῇ κακουργίᾳ ὑμῶν εἰς δέον ἐχρήσατο. Seneca. *Sæpe majori fortunæ locum injuria fecit.* Heliodorus 2. Δυσπραξία εὐπραξίας αἰτία.

Eat nunc , &c. & crudelitati ſuæ materiam quærat aliam .] Gellius 20. ult: *Abeant &c: à Noctibus his procul , & alia ſibi oblectamenta quærant.* Apud Petronium ille. *Alium locum quem polluas , quære.*

Pag: 249. Deæ noſtræ majeſtas] Μεγαλειότης , ut Act. 19. 27. de eâdem iſta. Supra hic, *Summatem Deam præcipua majeſtate pollere.*

Caſus

Caſus infeſtus.] I. e. quamvis infeſtus: ut rectè Beroaldus.

Quid latrones? quid feræ? quid ſervitium? &c. nefariæ Fortunæ profuit? in intelam jam receptus es Fortunæ, ſed videntis.] Ex his Junonis apud Virgilium Æn. 7.

Quid Syrtes aut Scylla mihi? quid vaſta Charybdis
Profuit? optato conduntur Tybridis alueo.

In tutelam &c:] Gloſſæ. *In tutela:* ἐν τῇ προστασίᾳ.

Iſto habitu congruentem.] I. e. *habitui,* ut ſæpe alibi locutus. vide 4. 16. A. Gellium.

Comitare pompam Deæ &c. inovanti gradu.] Ἀλλόμενος, ut Act. 3. 8. ille, validus de claudo factus. Quas varias, ineptaſq; hîc lectiones depromunt, non eſt operæ numerare.

Videant, & errorem ſuum recognoſcant.] Lib. 10. *Videat, & ſigillum ſuum recognoſcat.*

Da nomen huic ſanctæ militiæ.] I. e. initiare. In Gloſsis Iſidori nomen præferentibus. *Initiabunt;* (melius *initiabuntur*) *nomen dabunt. Sancta militia,* tranſlatitiè, ut 2. Tim. 2. 2. ubi & vox στρατεύεται. *Dare nomen* hîc, proprietas ſermonis eſt. Seneca cap. 30. de Vita beatà. *Nomen in militiam non daret debilis, &c.* ſic, *nomen militiæ dare*, in l. 16. de re milit.

Miniſterij jugum ſubi voluntarium.] I. e. voluntarius ſubi. Supra 4. *Vt unus è numero noſtro &c: atq; is inprimis voluntarius, urſæ effigiem ſubiret. Acerbiſsimam* (inquit Seneca) *partem ſervitutis effugit, qui imperia libens excipit. Miniſterij jugum*, ut intra hîc, *caſtimoniæ jugum.* et 1. Tim. 6. 1. ζυγὸς δουλείας.

Cum cœperis Deæ ſervire, tunc magis ſenties fructum tuæ libertatis.] Guntherus lib. 3.

Quæ tibi libertas poterit contingere major,
Quam Regi ſervire tuo? —— et 8.
—— *Libertas maxima nobis*
Tam placido parere viro. —— Caſsiodorus 5. 16. *Libertatis genus eſt ſervire rectori.* Deus Paralipom. 2. 12. 8. de Iſraëlitis. *Servient ei,* (Regi Siſac,) *ut ſciant diſtantiam ſervitutis meæ, & ſervitutis regni terrarum.*

Moſes ad Eundem apud Philonem in de Noachi plantat: Ἡ ἀδιάστατος παρὰ σοὶ δουλεία, τῆς μεγίστης ἀρχῆς, οὐκ ἐλευθερίας μόνον ἄμεινον. Idem libro de Cherubin. Τὸ δουλεύειν θεῷ μέγιστον αὔχημα, καὶ πάντων ὅσα τὸ θνητὸν ἀσπάζεται, τιμιώτερον. Et in de rerum divin. hærede. Πλείονι χαρᾷ χρώμενος ἐπὶ τὸ θεράπων θεοῦ γενέσθαι, ἢ εἰ τοῦ παντὸς ἀνθρώπων γένους ἐβασίλευσε.

Ad iſtum modum vaticinatus ſacerdos] Tibullus.

——Sic magna ſacerdos
Eſt mihi divino vaticinata ſono.

Gloſſæ. *Vaticinatur*: Φοιβάζεται. Onomaſt. vetus. *Vaticinor*: χρησμῳδέω. Hoc ſenſu ut capiam Apulejum faciunt proximè ſequentia.

Fatigatos anhelitus trahens] Lib: 8. *Crebros anhelitus referens, ſimulabat ſauciam vecordiam.* ubi dicta 467. 25. vide. Tertullianus de hujuſmodi impoſtoribus in Apologetico. *Ructando conantur, anhelando profantur.* ubi *conari*, (quod non omnes intelligunt) eſt, *conari loqui*. Perſius de pica. ——*verba noſtra conari.* Noſter in Florid. 2. *Semihiantibus in conatu labellis.* Poëta vetus apud Gellium, plenariè.

Dicere cum conor curam tibi Pamphile cordis.

Fatigatos anhelitus trahens] Quintilianus Declam. 13. de Apibus. *Aliæ longum permenſa iter, fatigata* (lege *fatigatum*) *anhelitum traherent.*

Totæ civitati notus & conſpicuus] Idem 8. Declam. *Mater tota civitate conſpicua.* Auguſtinus Confeſſ. 9. 7. *Civitati notiſſimus.*

Digitis omnium nutibuſq; notabilis.] Onomaſticon vetus. *Notabilis*: γνωστός. vide ſupra 128. 35. dicta.

Omnes in me populi fabulantur: Hunc omnipotentis hodie Deæ numen auguſtum reformavit ad homines] Supra lib. 10. *Iam rumor publicè crebuerat, quo conſpectum atq; famigerabilem meis artibus effeceram Dominum. Hic eſt qui ſodalem convivamq; poſſidet aſinum, &c:* Gellius 5. 14. ex Appione. *Poſtea videbamus Androdum & leonem tenui loco revinctum, urbe tota circum tabernas ire, &c: omneſq; fere ubiq; obvios dicere, Hic eſt leo hoſpes hominis, hic eſt homo medicus leonis.*

Numen auguſtum] Infra hîc. *Quem propitia voluntate Numen auguſtum tantoperè dignatur.* et 6. *Cum tota Numinis ſui auguſta dignitate.*

Quodammodo renatu] Infra hîc. *Et ſua providentia quodammodo renatos, &c:* Firmicus 5. 3. *Sic ante oculos ſuos mortis pericula habebunt. ut tunc ſe putent iterum renatos, cum ad conſpectum magnorum &c: virorum venientes, eorum fuerint protectione liberati. Renatus* hîc, à beſtijs redditus hominibus. ſic, reditum ad honores ac patriam ſuam, Cicero παλιγγενεσίαν vocat, lib. 6. ad Atticum.

Sacrorum deſponderetur obſequio] *Redderetur* Oxon. malè. infra hîc. *Ad iſtum modum deſponſus ſacris. Obſequium* propriè. Arnobius lib. 1. *Obſequio venerabili invocare in rebus feſſis.* Noſter in de Socratis Deo. *Sacerdotum officia, ſacrificantium obſequia.* Infra hîc. *Velut debitum ſacris obſequium flagitare.*

Ripam maris proximamus.] Fortaſſe *ripa* ſcribendum. vide ſupra 184. 1. notata.

Solenniſsimas preces &c:] Seneca c. 13. ad Marc: de Pulvillo Pontifice. *Solennia carminis verba concepit.* Pag: 250.

Tæda &c. et ſulphure &c.] Servius ad Æn. 6. *Luſtratio à circumlatione dicta eſt vel tada vel ſulphuris.* vide Beroaldum.

Hujus alvei felicis nitens carbaſus litore votum ingeſtans progerebat.. Ecce literæ &c.] Attentè hæc verba perpendenti mihi ſic videtur ſcribendum, *literis votum ingentibus progerebat. Ea litera, &c.* ſic *literis ingentibus implere* apud Petronium. Grande malum iſti loco dederunt Expoſitores, tam diverſa tendentes;

Votum &c. progerebat.] Gloſſæ. *Votum, εὐχή.*

Inſigni carcheſio conſpicua.] Florid. 4. *Firmis rudentibus, procero malo, inſigni carcheſio.* Carcheſium, mali ſummitas, per quam funes traijciunt. Servius ad Æn. 5.

Puppis intorta cheniſco.] Vide Elmenhorſtium. Oxon. *ceruſco.*

Citro

Citro limpido perpolita] Oxon. malè, *atro l. p.* vide Beroaldum.

Certatim congerunt.] Lib. 4. *Certatim gladios &c: congerunt.* vide ſupra 469. 35. dicta.

Et hujuſmodi ſupplicijs] Onomaſt. vetus. *Supplicium*, πρόσοδος. *Cujuſcemodi* legendum autem bene Brantio monitum. Supra hîc, *cujuſcemodi pecua.* et 9. *Canes cujuſcemodi vocibus inhortantur nobis.*

Donec muneribus largis & devotionibus fauſtis completa navis, abſoluta ſtrophijs anchoralibus, &c: pelago redderetur] Virgil:

——— Tempeſtatibus agnum
Cædere deinde jubet, ſolviq; ex ordine funes.

Quintilianus Proëmio operis. *Permittamus vela ventis, & oram ſolventibus bene precemur.* In Heroicis Philoſtrati. Ἐῤῥώσθω ἡ ναῦς, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ. *Fauſta devotiones*, ſunt quæ Suetonius *fauſta omina* vocat. Tacitus Annal. 4. *precationes fauſtas.* opponuntur *diræ devotiones* ſupra lib. 9. Pro *ſtrophijs* eſt qui *ſtroppis* corrigit, quod non intelligo. Poteſt vulgatum ferri, (Beroaldum vide;) ni *ſtuppis* (i. e. funibus) malueris. Noſter de hirta coma ſua, in Apologia. *Stuppeo tormento adſimilis.* Gracchus apud A. Gellium 10. 3. *Lecticam deponi juſſit, ſtuppis quibus deligata erat, uſq; adeo verberari juſſit, dum animam efflavit.*

Similis ritu pompæ] Oxon. *ſimili ſtructu p.* quomodo & in Colvij editione.

Simulacra ſpirantia.] Simulacra adeo fabrè effecta, ut ſpirare viderentur. Arnobius lib. 6. *Spirantia hæc ſigna, quorum plantas & genua contingitis.* Ammianus lib. 22. *Spirantibus ſignorum figmentis.* Quæ heic Beroaldus poſuit, videtur inter vigiliam & ſoporem ſcripſiſſe.

Velut in concionem vocato.] Lib. 6. *Deos omnes ad concionem protinus advocare.*

Pag: 251. ΛΑΟΙΣ ΑΦΕΣΙΣ.] Vide Parerg. 7. 10. Alciatum.

Græcienſi.] Sic Gellius 19. 10. *Scimpodium Græcienſe* dixit.

Gaudio

Gaudio delibuti.] Phraſis Terentiana. vide ſupra 364. 31. dicta.

Thallos, verbenas, &c.] *Verbenas* (inquit Servius ad Æn. 12.) *abuſivè vocamus omnes frondes ſacratas: ut eſt laurus, oliva, vel myrtus. Thallos* propriè eſſe *oliva* aut *palma* docent Pollux et Heſychius. at cum omnia iſta ſacris inſerviant, ex uſu confunduntur. hinc in Gloſſario, Θαλλὸς, *verbena*. et ibidem, Δάφνης κλάδος: *verbena*.

Exoſculatis veſtigijs Deæ quæ gradibus hærebant &c:] Ælianus 11. 31. de Animal. Πρὸς τοῖς ἀναβαθμοῖς καλινδούμενος ἱκετεῦτο, τῷ θεῷ &c. χαριστήρια ἐκτίνων.

Ad ſuos diſcedunt Lares.]

Ad ſe quiſq; vago paſſim pede diſcedebant.

Nec tamen ſinebat me animus ungue latius indidem digredi.] Lib. 10. *Nec eum &c: ungue latius à ſe diſcedere paſſa eſt.*

Intentus in Deæ ſpecimen] Colvius *intuitans*, Wowerius *in Deæ ſpeciem*. cum tamen *Deæ ſpecimen* & ſupra ſub initium dixerit. Accedo neutri iſtorum, at pro *ſpecimen ſpecimini* repono. *Intentus Deæ ſpecimini*, ut apud Tacitum Hiſtor. 4. *Ingreſſus* (Serapidis templum) *intentuſq; Numini, &c:* et ſupra hîc, *Magniſq; imperijs ejus intentus*. In vetere Onomaſtico. *Intentus*, προσεχής.

Nec tamen Fama volucris &c. ceſſaverat.] Q. Curtius. *Fama, ut ſolet, ſtrenuè totas urbes diſcurrit.* vide ſupra 231. 3. notata.

Familiares ac vernulæ, quiq; mihi proximo nexu ſanguinis cohærebant &c: repentino lætati gaudio, &c:] Supra lib. 7. ubi de puella è latronum manibus ſervata. *Procurrunt parentes, affines, clientes, alumni, famuli, læti, faciem gaudio delibuti.* confer & 4. 33. Danielis. *Nexu ſanguinis* hîc, ut 2. *germanitatis nexus*. ubi 71. 28. dixi. Bene & *proximo* additum. Donatus ad ea Adelph. 5. 8. ——*Hegio eſt his cognatus proximus. Bene proximus: nam multi gradus, & veluti rami ſunt propinquitatis in affinitate & cognatione diſpoſiti.* In Gloſſario, *Proximitas*, ἀγχιστεία.

Lætati gaudio, variè quiſq; munerabundi]

Dona

Dona ferunt, præ ſe teſtantur gaudia vultu.

Divinum &c: conſpectum.] *Diurnum* legit Oxon. & cæteri Mss.

Oblationes honeſtas æqui boniq; facio] I. e. excipio gratis verbis, ipſas autem reijcio. vide ſupra pag. 11. notata.

Perſpicuè] *Proſpicuè* legendum.

Affatis itaq; ex officio ſingulis] Affatis ſecundum ſtatum cujuſq;. Plinius lib. 5. Epiſt. 16. de Fundanii filia. *Vt nutrices, ut pædagogos, ut præceptores, pro ſuo quemq; officio diligebat! According to their qualitie and condition.* Sidonius 7. 2. *Agere cum ſingulis prout ætatis ratio permitteret: grandævos obſequijs, æquævos officijs obligare.* Spartianus in Didio Juliano. *Senatum & equeſtrem ordinem in Palatium venientem admiſit, atq; unumquemq; ut erat ætas, vel patrem,* (Heraldus *fratrem*) *vel filium, vel parentem, affatus blandiſſimè eſt.*

Narratiſq; meis priſtinis ærumnis, & præſentibus gaudijs.] Oxon. *& p. æ. e. p. g.*

Me &c. ad Deæ gratiſsimum mihi conſpectum refero.] E converſo lib. 10. *Statimq; ſe refert à noxio novercæ conſpectu.*

Intra conſeptum templi.] Ἔισω τῶν ἱερῶν περιβόλων, ut apud Amphilochium in Baſilij vita. Gloſſæ. Περίφραγμα, *conſeptum.*

Pag: 252. Nec fuit nox una, vel quies aliqua &c.] Infra hic, *Nec dies, nec quies aliqua, &c.*

Quanquam cupienti voluntate præditus] *Quanquam ex unguiculis perpruriſcens*, ut ſupra lib. 10. locutus.

Tamen religioſa formidine retinebar.] Apud Achillem Tatium lib. 4. Ἐγὼ τὴν μὲν ἀναβολὴν ἠχθόμην, τοῖς δὲ τοῦ μέλλοντος ἐλπίσιν ἠδόμην. In quibuſdam hîc, *retardabar.* Oxon. *retrahebar.*

Et caſtimoniorum abſtinentiam ſatis arduam] Supplendum *inaudiveram*, vel *didiceram.*

Cautoq; circumſpectu vitam quæ varijs caſibus ſubjacet, eſſe muniendam.] Seneca Epiſt. 71. *Neceſſe eſt multum in vita noſtra Caſus poſſit, quia vivimus caſu.*

et

et ad Marciam cap. 16. *Plena & infeſta varijs caſibus vita eſt, à quibus nulli longa pax, vix induciæ ſunt.* Virgilius —— *Caſus apibus quoq; noſtris Vita tulit.* —— et Æn: 11. ——— *Miſeris mortalibus.* ——— ubi Servius. *Qui ſunt ſubjecti tot caſibus.* Idem 10. ——— *Humanis quæ ſit fiducia rebus Admonet.* ——— Ad quæ idem Commentatorum utiliſsimus. *Latenter hoc dicit, Nolite putare fixam eſſe & ſtabilem fœlicitatem, magna eſt enim rerum varietas.* Donatus ad 3. 5. Andr. *Audacter ſe incolumem in futurum promittit fore, cum vita hominis tam varijs multiſq; ſit periculis conferta.* et ad 3. 5. Eunuchi. *Mirum vitæ crimen oſtendit, velut ipſa ſit campus poſſeſſioq; fortunæ inſtabilis variorum.* Scholiaſtes vetus Horatij ad Carm. 3. 29. *Per allegoriam deſcribit varietates & vices humanæ vitæ, quæ dum quieta & læta eſt, ſubitò adverſis caſibus inquietatur.* De eadem Diſſert: 38. Maximus Tyrius. Ἔστι χρῆμα πολύμορφον καὶ παντοδαπὸν, πολλαῖς μὲν τύχαις, πολλοῖς δὲ πράγμασι, πολλοῖς δὲ καιροῖς ἀλλοιούμενον. Andronicus Rhodius Nicomach: 1. 16. §. 4. Πολλαὶ μεταβολαὶ γίνονται, καὶ παντοῖαι τύχαι κατὰ τὸν βίον. Diodorus Siculus lib. 13. Πολλὰ ὁ βίος ἔχει παράδοξα, στάσεις πολιτικὰς, λῃστείας, πολέμους, ἐν οἷς οὐ ῥάδιον διαφεύγειν τὸν κίνδυνον, ἄνθρωπον ὄντα. Dum autem de *Caſus* poteſtate agimus, expendamus locum Servij Sulpitij, qui de morte Marcelli ad Ciceronem ſcribens, ſic Epiſtolam orditur. *Etſi ſcio non jucundiſsimum me vobis nuncium allaturum, tamen quia Caſus & Natura in bonis dominantur, viſum eſt faciundum quoquomodo res ſe haberet, vos certiores facere.* Soline autem *boni* vim *Caſus*, nullum impetum ejus *mali* experiuntur? imò potentiam ejus, ſi rectè calculum ponimus & ſinguli & univerſi ſentimus. Quid igitur (inquies) reponendum? reſpondebo ſine verborum ambitu. Compendium veræ ſcripturæ erat *oibus*: ex eo, voce inverſa, illud *bonis* irrepſit. *In omnibus* (inquit) *Caſus & Natura dominantur.* i. e. omnibus rebus. Servius ad Æn: 4. *Tribus humana vita continetur, Natura, &c: Fato, &c: Fortuna: i. e. Caſu: qui ad omnia pertinet quæ extrinſecus eveniunt.* Demoſthenes. Μεγάλη ῥοπὴ, μᾶλλον

Famil: 4. 12.

ἢ ὅλον

ᾗ ὅλον ἡ Τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Virgilius; ——— *Sors omnia verſat.* quibus accedant Saluſtij illa. *Humanarum rerum pleraq́, Fortuna regit. Muniendam* autem in Apuleio certa lectio eſt, quicquid libri, quicquid conjectores oggerant. Locutio eſt à re gymnaſtica deſumpta. Gellius 13. 26. ex Panætio. *Vita hominum &c. negotia periculaq́; ex improviſo aßidua quotidianaq́; fert. Ad ea cavenda atq́; declinanda perinde eſſe oportet animo ſemper prompto atq́; intento, ut ſunt athletarum qui pancratiaſtæ vocantur. Nam ſicut illi ad certandum vocati projectis altè brachijs conſiſtunt, caputq; & os ſuum manibus oppoſitis quaſi vallo præmuniunt: membraq́; eorum omnia, priuſquam pugna mota eſt, aut ad vitandos ictus cauta ſunt, aut ad faciendos parata: ita animus atq; mens viri prudentis &c. omni in loco atq́; in tempore proſpiciens debet eſſe, erecta, ardua, ſepta, ſolida, expedita, nunquam connivens, nuſquam aciem ſuam flectens: conſilia cogitationeſq; contra Fortunæ verbera, contraq; inſidias iniquorum, quaſi brachia & manus prætendens, ne qua in re adverſa & repentina incurſio imparatis improtectiſq; nobis oboriatur.* Quo loco præter optimè Apuleij illuſtratum ſenſum, habes, *cauta*, & *præmuniunt*, & *proſpiciens:* priores quarum duas Apulejus poſuit. Falſi porro qui ex Cod. Ms. *tantoq; circumſpectu* legunt. *cautum circumſpectum* dixit & lib. 14. Ammianus Marcellinus, qui mutando vel adfirmando Apulejano textui imprimis conducibilis Scriptor.

Hæc identidem mecum reputans, &c:] Lib. 1. *Hæc identidem mecum replicabam.*

Quanquam feſtinans differebam] Claudianus. ———*Manifeſtaq; gaudia differt.* Florid. 4. Noſter. *Quanquam oppido feſtinant, &c: curſum cohibent.* et Miles 6. *Quanquam feſtinans obſequium terminare, mente capitur temeraria curioſitate.*

Hanc experrectus imaginem diu diuq́; apud cogitationes meas revolvebam, quid rei portenderet.] Conferantur hîc quæ ad Act. 10. 17. adnotavimus. *Revolvere apud cogitationes ſuas*, ut apud Lucianum, πρὸς ἑαυτὸν ἀνακυκλοῦν. et, συνεγείρειν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν

ἀνατυ-

ἀνατυλίττειν, in Nigrino. &, *τὸν λογισμὸν ἐλίττειν*, in Syneſij Epiſtolis.

Ut tamen ſeſe præſagium ſomni porrigeret, &c] Videtur *ut ut*, et *ſomni* legendum.

In proventum proſperiorem attonitus] Schopp: & Brant: *attentus*. otioſè. idem valet enim *attonitus*. ſic 2. *In aureos refulgentes &c. attonitus*. Scriptor de bono Pudicitiæ in Cypriani operibus. *Animus propenſus ad fidem, & mens attonita ad ſacram religionem*. Juvenalis.

Magna mentis opus, nec de lodice paranda
Attonita. ——— Supra hic. *In humano aſpectu meo attonitus*. et 4. *Nutantem, ac pendulum, & in proſpectu attonitum*.

Deæ venerabilem conſpectum apprecamur.] Supra hîc. *Auguſtum ſpecimen Deæ præſentis ſtatui deprecari*.

Spondeo libat.] Gloſſarium. *Libat, σπένδει. Liba. σπεῖσαι, &c: σπονδαί.* lege, *Liba, σπεῖσον, &c: Libamina, σπονδαί.* Gloſſæ aliæ. *Σπονδὴ, libamentum, libamen, &c. Spondæum* hîc ad Græcam formam. Donatus ad 3. 5. Andr. *Græci πλατεῖαν dixerunt, quam nos plateam: ſecundum ejuſmodi formam Μηδεῖαν, & Medæam, σπονδεῖον, & Spondæum dicimus.* Heſychius. *Σπονδεῖον, ἀγγεῖον, ἐν ᾧ τοῖς εἰδώλοις ἐπέσπενδον.* adde Suidam. et 6. 6. Pollucem.

Cum me Fotis malis incapiſtraſſet erroribus.] Sic 1. 18. Ariſtæneti, *τὸν νέον κατηγχόνει*. Virgilius.—— Pag: 253. *Ut me malus abſtulit error*. ubi Servius. *Amor errare plerumq; compellit. Incapiſtrare* hîc, ut apud Juvenalem *maritale capiſtrum*. ſimili figura ſupra 2. *amoris pedicis illigare*. et 7. *amoribus animum irretire*.

Quem &c. notæ dorſualis agnitione recuperaverant.] *Factitiam* iſtam *notam*, an *naturalem* dicemus? ut *naturalem* putemus, facit hic Suetonij locus. *Qua ſtatura, quo colore eſſet, quibus corporis notis vel cicatricibus*. ut *factitiam*, (quod & facimus libentius) faciunt ſubſequentes loci. Iſidorus Orig: 20. 16. *Character eſt ferrum caloratum, quo nota pecudibus inuruntur*. Virgilius. *Continuoq; notas, & nomina gentis inurunt*, ubi Servius, *Notas, characteres*. Anacreon.

Ἐν ἰσχίοις μὲν ἵπποι
Πυρὸς χάραγμ' ἔχουσι.

In Excerptis Theodoti, excuſis cum Clementis Alexandrini Operibus. Καὶ τὰ ἄλογα ζῶα διὰ σφραγῖδος δείκνυσι τίνος ἐστὶν ἕκαστον, καὶ ἐκ τῆς σφραγῖδος ἐκδικεῖται. ubi et ἐκδικεῖν, eſt fere idem quod heic *recuperare*. Vide Heſychium in Νώμαζα. Lorinum ad Deuteron: 22. 3. Cerdam ad 1 Georg. vers 263.

Sollicitus ſedulum colendi frequentabam miniſterium.] Supra hîc. *Si ſedulis obſequijs, & religioſis miniſterijs, &c. Numen promerueris noſtrum.* vide 304. 32. dicta. Pro *ſollicitus*, puto *ſollicitius* ſcribendum. ſic *ſollicitius cavere*, in Apologetico.

Accipiendorum ſacrorum cupido gliſcebat.] Hæc explicant hunc Gloſſarij locum, *Deſiderata*, λειτουργία, πλειστή.

Et ſobriæ religionis obſervatione famoſus] Laus ſacerdoti apta. Gellius 15. 18. de Cornelio quodam. *Sacerdotij religionibus venerandus, & caſtitate vitæ ſanctus.* De Sacerdote Eugenio lib. 2. Victor Uticenſis. *Per converſationem bonorum operum venerabilis & reverendus. Famoſus* eſt ἐκ τῶν μέσων, hic in partem meliorem ponitur. ſic infra 9. *famoſa caſtitate matrona.* et Judith: 8. 8. apud Latinum Interpretem, *Erat in omnibus famoſiſſima.* In vetere Onomaſtico. *Famoſus*, εὔφημος. Ita Græci utroq; ſenſu περιβόητον. Heſychius. Περιβόητος, ὁ ἐπὶ κακοῦ ἢ ἀγαθοῦ φήμην ἔχων.

Ut ſolent parentes immaturis liberorum deſiderijs modificari, meam differens inſtantiam,] Macrob: Somn. Scip. 1. 13. *Sed hoc ipſo, quo tibi celerem finem ſpem fruendæ beatitatis arceſſit, irretitur laqueo paſſionis, &c. Et hoc eſt, quod Paulus filium ſpe vitæ verioris ad ſe venire properantem, prohibet ac repellit.* Ibidem 1. 12. *Cumq; eum ultrò ſpes iſta traxiſſet ad moriendi deſiderium, ſuccedit Pauli patris opportuna diſſuaſio, accenſam filij feſtinationem ab appetitu ſpontaneæ mortis excludens.*

Nam & diem, qua quiſq; poſsit initiari Deæ nutu demonſtrari, & ſacerdotem qui ſacra debeat miniſtrare,

ſtrare, ejuſdem providentia deligi.] Clemens ad Corinthios. Πάντα τάξει ποιεῖν ὀφείλομεν, ὅσα ὁ δεσπότης ἐπιτελεῖν ἐκέλευσεν κατὰ καιροὺς τεταγμένους, τάς τε προσφορὰς καὶ λειτουργίας ἐπιτελεῖσθαι. καὶ οὐκ εἰκῆ καὶ ἀτάκτως, &c. ἀλλ' ὡρισμένοις καιροῖς καὶ ὥραις, ποῦ τε, καὶ διὰ τίνων ἐπιτελεῖσθαι θέλει αὐτὸς ὥρισεν, τῇ ὑπερτάτῃ αὐτοῦ βουλήσει, ἵν' ὁσίως πάντα γινόμενα εὐπρόσδεκτα εἴη τῷ αὐτοῦ θελήματι. Quid aptius (etſi in cultu tam diſpari) ad Apulejum illuſtrandum? Accedant his quæ (nec appoſitè minus) Theophylactus ad Rom. 12. 2. Πολλὰ ἀγαθὰ ὄντα οὐκ εὐάρεστά εἰσιν, ἢ παρὰ τὸν καιρὸν, ἢ παρὰ τὸ πρόσωπον. οἷον, τὸ θυμιᾶν τῷ θεῷ, ἀγαθόν ἐστιν, ἀλλ' ὁ Ὀζίας ποιήσας, οὐκ εὐηρέστησεν. Καὶ καλὸν ἦν τὸ τοῖς μαθηταῖς τὰ ΜΥΣΤΗΡΙΑ πιστευθῆναι, ἀλλὰ πρὸ καιροῦ, οὐκ εὐάρεστον.

Ac neq; vocatus morari, nec non juſſus feſtinare deberem] Horatius. —*Cautus adito,*
Neu deſis operæ, neve immoderatus abundes.

Tam perditæ mentis] Gloſſ. *Tam perditus*: οὕτως πανώλης.

Inferûm clauſtra] Πύλας Ἅδου.

Ipſamq; traditionem ad inſtar voluntariæ mortis Pag: 254.
& precariæ ſalutis celebrari.] Quæ Paulus Rom. 6. 11. et 2. Tim. 2. 26. ſcribit, hæc commodè illuſtrabunt. Supra heic. *Memineris &c: cujus beneficio ad homines redieris, id ei totum debere te quod vives. Traditionem* hîc, ſacrorum intellige.

In ipſo finitæ lucis limine conſtitutos] *In ultimo ſpiritu conſtitutos*, ut apud Latinum 2. Maccab. 7. 9. Interpretem. Seneca 4. 11. de Benef: *Cum in ipſo fine vitæ conſtituti ſumus.* τὸ *limine* Beroaldus ſuppoſuit, ex Virgilij illis,

Infantumq; animæ flentes in limine primo.

quibus adde Claudiani iſta. —*Vitaq; & lucis in ipſo Limine contentus.*— et quæ ad Iſidor. Pelus. 5. 251. A. Schottus. At in Oxon. & alijs non paucis codd. *lumine.* quod rectius eſſe conſtabit ex ſequentibus teſtimonijs. In vetere Epigram. —*Finito lumine vitæ.* Apud Ciceronem 1 de Divinat. —*Vitai lumina linquens.* et 15. 6. A. Gellij, —*Vita jampridem lumina linquens.* Firmicus 8. 6. *In ipſo naſcenti lumine conſtituti.*

Virgilius ipſe.——*Si lumina vitæ Attigerint.*—— ad quem locum vide Cerdæ *collectanea.* Poteſt & *limite* ſcribi, nec incommodè. Sedulius ad 2. Tim. 2. 4. *In extremo vitæ limite conſtitutus.* præcedens autem lectio recipienda.

Quodammodo renatos] Ab extremo vitæ lumine revocatos, neq; enim de *myſterijs* accipiendum, ut in illis, *Taurobolio*, *criobolioq;* *&c: renatus.*

Ad novæ reponere rurſus ſalutis curricula.] Hoc eſt quod ſupra, *Vltra ſtatuta fato tuo ſpatia, vitam mihi quoq; prorogare licere. Tranſactis vitæ* nempe *temporibus*, ut jam proximè dictum.

Cœleſte ſuſtinere præceptum] Quietè & tranquillè exſpectare. quo ſenſu Jacobus 5. 7. 8. μακροθυμεῖν dixit.

Cibis profanis ac nefarijs] Κοινοῖς καὶ ἀκαθάρτοις, Act: 10. 14.

Nec impatientia corrumpebatur obſequium meum] Symmachus 1. 6. *Solent impatientes dilationis eſſe, qui ſperant in ſe aliquid muneris conferendum.* vide ſupra 592. 31. adnotata. Drepanius Panægyriſtes. *Eſt omne deſiderium poſt ſpem impatientius.* Ex quibus videas quam inconſultè unus *impatientiæ* ſubſtituit, quam imperitè alius ejuſmodi conjecturam approbavit. *Impatientia* habet & Oxon. Ms.

Nec me longi temporis prolatione cruciavit] Infra heic. *Nec te tamen deſiderio forſan religioſo ſuſpenſum, angore diutino cruciabo.* vide ſupra 359. 1. notata.

Voti compotiret.] Gloſſæ. *Compuſo*, (lege *Compotior.*) εὐχῆς ἐπιτυγχάνω.

Pag: 455. Cubiculo ſuo commodum prodeuntem] Supra lib. 4. *Qui commodum domo &c: proceſſerat.*

Saluto, ſolito conſtantius &c] Hæc abſunt in Oxon. Ms.

O mi quidem Luci, &c.] Idem Codex, O *Luci, &c.*

Quem propitia voluntate Numen auguſtum tantopere dignatur.] Hoc eſt quod Epheſ. 1. 6. et Luc. 1. 28. χαριτοῦν, et χαριτοῦσθαι. *Propitiam voluntatem* etiam in Excerptis Floridorum dixit.

Quid

Quid &c: ſtas otioſus, teq́; ipſum demoraris?]

——Quæ te tam ſera moratur Segnities?——
Quid tibi nunc obſtas, aut cur tua vota moraris?

Horatius. *Eripe te moræ.* Accius. *Sed memet calvor.* (i. e. *moror.*) Plautus Mercat. ——— *Me moror cum hîc adſto.* Idem Epid. *Tibi moram facis.*

Adeſt tibi dies votis aſsiduis exoptatus] Ammianus lib. 16. *En*, (inquit) *diu ſperatus praſto adeſt dies.* Terent. Hecyr.

Hunc videre ſæpe optabamus diem.

Supra hîc, *Iam tibi providentia mea dies ſalutaris illuceſcet.* Ferrandus in Epiſt: ad Fulgentium. *Iam hora exoptata cunctis advenerat.* quæ & nota de baptizandis dici.

Votis aſsiduis exoptatus] Seneca Oedipo.

Adeſt petitus votis omnibus Creo.

Saluſtius Catilinario. *En illa, quam ſæpe optâſtis, libertas.*

Deæ multinominis &c:] Ipſa ſupra hîc. *Me primigenij Phryges Peſsinunticam nominant Deûm matrem, &c: hinc Autochthones Attici Cecropiam Minervam, &c:* cum ſeqq. Eidem πολυωνυμίαν tribuit & Callimachus. Hym. 1.

De opertis adyti profert quoſdam libros literis ignorabilibus prænotatos,] Achilles Tatius lib. 3. Ἔρχεται δέ τις ἱερεὺς Αἰγύπτιος βιβλίον ἐξ ἀδύτων φέρων, *&c.* Hujuſmodi non pauca librorum millia etiamnum Cairi ſupereſſe, magnaq́; ab ignaris Turcis ſuperſtitione adſervari, narrat Kirckerus p. 512. de Lingua Coptica.

A curioſa profanorum lectione munita.] Ammianus lib. 22. de Ægyptijs. *Initia prima ſacrorum cautè tuentur, condita ſcriptis arcanis.*

Indidem mihi prædicat quæ forent ad uſum teletæ neceſſariò præparanda.] Tertullianus Apologetico. *Volentibus initiari moris eſt, prius patrem illum ſacrorum adire, quæ præparanda ſint deſcribere.*

Partim ipſe, partim per meos ſocios coëmenda procuro] Lib. 8. de Thraſyllo. *Partim per ſemetipſum, partim per cæteros familiares ac neceſſarios, &c.*

Tempore &c. id poſtulante, ſtipatum me religioſa cohorte, deducit ad proximas balneas] Supra lib. 9. *Vniverſa nos jumenta, id hora jam poſtulante, ad lacum proximum &c: prominabat.*

Stipatum me &c.] Vide ſupra 65. 32. dicta.

Præfatus Deûm veniam, puriſsimè circumrorans abluit.] Supra hîc. *Solenniſsimas preces &c: præfatus, quàm puriſsimè purificatum, Deæ nuncupavit.* Fiebat autem, tanquam à prioris vitæ ſordibus ſacrandorum ablutio iſta. Vide Grotium ad Matth. 28. 19.

Circumrorans abluit] Aquæ rore circumlauans. vide ſupra 50. 40. notata. In Gloſſario, Περιῤῥαίνω. *circumlavo.*

Quibuſdam quæ voce meliora ſunt] Græciſmus, ut ſupra 7. *virum morte meliorem.* Decepti et decipientes ergo qui *majora* reponebant.

Præcipit, decem continuis illis diebus cibariam voluptatem coërcerem.] Cheræmon apud Porphyr. π. ἀποχ: de Ægyptijs. Ὁ δὲ χρόνος οὗτος ὁπότε συντελεῖν τι περὶ τὴν ἱερὰν μέλλοιεν θρησκείαν προλαμβανόντων ἡμερῶν ἀριθμὸν, οἱ μὲν δυοῖν καὶ τετταράκοντα, οἱ δὲ τούτων πλείους, οἱ δὲ ἐλάσσους: οὐδέποτε μὲν τις τῶν ἑπτὰ λειπομένας. vide Beroaldum. τὸ *illis* περιοσσεύειν otioſe moneam, adeo paſsim hoc in Opere abundat.

Pag. 256. Invinius.] Onomaſt. vetus. *Invinius*, ἄοινος. Sic, ἀΐχθυς, ὁ μὴ ἰχθῦν ἐσθίων, apud Heſychium.

Et Sol curvatus intrahebat veſperam.] Senarius, quales multi alij latenter his in libris ſparſi.

Varijs quiſq; me muneribus honorantes] Notabis κυριολογίαν iſtam. Ariſtoteles Rhetor. 1. 5. Δῶρα παρ' ἑκάστοις τίμια, καὶ γὰρ τὸ δῶρόν ἐστι &c. τιμῆς σημεῖον. Sirachid. 38. 1. Τίμα ἰατρὸν. et ſtatim, δόμα λήψεται. Matth. 15. 6. Καὶ οὐ μὴ τιμήσει τὸν πατέρα. pro quo apud Marcum, καὶ οὐκ ἔτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν τῷ πατρὶ ποιῆσαι. Sic Act: 28. 10. poſt πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, ſequitur, ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρείαν. De legatorum *honore* ad Apologiam diximus.

Sacerdos deducit ad ipſius ſacrarij penetralia.] Æn. 3. ——*Meq; ad tua limina Phœbe,*
Ipſe manu, multo ſuſpenſum Numine ducit.

quæ

quæ etiam de Sacerdote dicta.

Dicerem, ſi dicere liceret,] Paulus 2. Cor. 14. 4. Ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄῤῥητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. Pauſanias in Atticis, ubi de Eleuſine. Τὰ δὲ ἐντὸς τοῦ τείχους τοῦ ἱεροῦ, τό τε ὄνειρον, ἀπεῖπε γράφειν, καὶ τοῖς οὐ τελεσθεῖσιν, ὅπως ὧν θέας εἴργονται, δῆλα δήπου μηδὲ πυθέσθαι μετεῖναί σφισιν. In Apologia. *Nullo unquam pacto adducar, quæ reticenda accepi, hæc ad profanos enunciare.*

Parem noxam contraherent aures & lingua temerariæ curioſitatis.] Lyſis Pythagorica apud Jamblichum cap. 17. Meurſio corrigente. Οὐ θέμις ὀρέγειν τοῖς ἀπαντῶσι τὰ μετὰ τοσούτων ἀγώνων περιεσθέντα, οὐδὲ γὰρ βεβάλοις τὰ τοῖν Ἐλευσινίαιν Θεαῖν μυστήρια διηγεῖσθαι. κατ' ἰσότητα δὲ ἄδικοι καὶ ἀσεβεῖς ἀμφότεροι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες. Apud Syneſium in περὶ προνοίας, de ſilentio myſteriis debito. Ὅ τε ἐκφλύσας, ὅ τε ἰδὼν νεμεσᾶται παρὰ τοῦ θεοῦ. Lucianus in Deorum Dialogis. Σιώπα, εὐφήμει· οὐ γὰρ ἀσφαλὲς σοὶ λέγειν, οὔτ' ἐμοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα. cui ſimile illud Senecæ, *Auſcultatio, & publicorum ſecretorumq; inquiſitio: & multarum rerum ſcientia, quæ nec tutò narrantur, nec tuto audiuntur.* et iſtud Salviani. *Spectaculorum impuritates unum admodum faciunt & agentium & aſpicientium crimen.* de Gubern. lib. 6. De Tranq.

Crede quæ vera ſunt.]

Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.

Ovid. *Accipe cum vera facta relata fide.*

Acceſsi confinium mortis, & calcato Proſerpinæ limine, &c] Pindarus.

Ὄλβιος ὅστις ἰδὼν ἐκεῖνα
Κοινὰ εἶσ' ὑπὸ χθόνα.
Οἶδε μὲν βίου τελευτάν,
Οἶδεν δὲ διόσδοτον ἀρχάν.

Nocte media vidi Solem &c:]

Candidior media nox erat illa die.

Dio Chryſoſtmus Orat. 12. ubi de myſterijs initiato. Πολλὰ ὁρῶντα μυστικὰ θεάματα, πολλῶν δὲ ἀκούοντα τοιούτων φωνῶν: σκότους τε καὶ φωτὸς ἐναλλὰξ αὐτῷ φαινομένων, ἄλλων τε μυρίων γιγνομένων. Vide quæ plura Meurſius cap. 11. Eleuſiniæ.

Acceſsi coram] Id eſt,ut 1. Cor. 13. 12. πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Infra hîc de Oſiride. *Non in alienam quampiam perſonam reformatus, ſed coram ſuo venerando me dignatus affamine.* adde Arnobium jam ſtatim adducendum. Ovidius 2. 8. de Ponto.

Fælices illi qui non ſimulacra, ſed ipſos.
Quiq; Deûm coram corpora vera vident.

Acceſsi coram, & adoravi de proximo.] Arnobius μιμητικῶς lib. 6. *Vt eos* (Deos) *poßimus coram & cominus intueri, affari de proximo.* ubi & *affari* eſt quod hîc *adorare.* Ovidius. *Hac prece adoravi Superos ego.*— Supra hîc lib. 3. *Sic populum adorat.*

Quæ quamvis audita, ignores tamen neceſſe eſt.] Oxon. & tres alij Mss. plenius, & (ut putamus) ſincerius. *Q. q. audita ignores, tamen credere neceſſe eſt.*

Quod ſolum poteſt ſine piaculo ad profanorum intelligentias enunciari, &c:] Julianus 7. Orat. Περὶ ἀῤῥήτων οὐ χρὴ λέγειν, *&c:* ὑπὲρ ὧν εἰπεῖν τι καὶ ἀκοῦσαι θέμις, καὶ ἀνεμέσητον ἀμφοτέροις ἐστιν, *&c.*

Mane factum eſt.] Sic Judith. 13. 1. apud Latinum, *Vt ſerò factum eſt.*

Duodecim ſacratus ſtolis] Vide Beroaldum.

Conſtitutum] Oxon. *aſtitutum.*

In ipſo ædis ſacræ meditullio, ante Deæ ſimulacrum &c:] Vide ſupra 177. dicta.

Floridè depicta veſte conſpicuus.] Plinius 21. 8. *In odoratis floribus unguento viciſſe Naturam gaudens luxuria, veſtibus quoq; provocavit eos flores, qui colore commendantur.* Ad rem Clemens autem Pædag. 2. 10. Αἱ τοῖς ἄνθεσιν ἐοικυῖαι ἐσθῆτες Βακχικοῖς καὶ τελεστικοῖς καταλειπτέαι λήροις.

Floridè d. v. conſpicuus] Lib. 10. *Flavis crinibus uſquequaq; conſpicuus.*

Pag. 257. Circumnotatis inſignibar animalibus.] Vide in π. ἀποχ. 4. Porphyrium. Ammianus lib. 14. *Tunica effigiata in ſpecies animalium multiformes.*

Gryphes Hyperborei] Servius ad Eclog. 8. *Gryphes, genus ferarum, in Hyperboreis naſcitur montibus, &c.* Vide 3. 14. Philoſtratum.

Ad inſtar Solis] Servius ad Æn. 6. ex Probo, ait

inſtar

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

inſtar præpoſitionem non recipere.

In aſpectum populi errabam] In Codd. quibuſdam, *populus errabat.* in aſpectum Apuleij nempe. tale illud 10. *Multa civium turba confluebant, non tum Thyaſi divitijs dantes honorem, quam mei conſpectus cupientes.* Mihi neutra iſtarum lectio probatur; utrâq; veriorem puto, *aſpectum populi inerrabam.* eodem lib. 10. *Decoros ambitus inerrabant.* et ſupra hîc, *Diverſos lucos inerrans.*

Natalem ſacrorum] Vide Caſaub. ad Spartianum, Lindenbrogium ad Cenſorinum. Servius ad 3. Eclog. *Natalis, apud Majores, plenum nomen: poſteritas natalis dies dicere cœpit.* Gloſſæ. *Natalis.* γενέθλιος. i. e. ἡμέρα γ.

Suaves epulæ, & faceta convivia.] In quibus joci liberales, ut ſupra lib. 2. locutus.

Irremunerabili q. beneficio pignoratus.] Lib. 3. *Tuumq; mancipium irremunerabili beneficio ſic tibi pignora.*

Singultu crebro ſermonem interficiens] Lib. 2. *Voce &c: aſsiduis ſingultibus impedita.* Statius Theb. 2.

Tandem hac ſingultu verba incidente profatur.

Calpurnius Ecl. 6.

——— *Expellis male ſingultantia verba.*

Quintilianus 10. 7. *Interſiſtunt, offenſant, & ſingultantium morte verba eijciunt.* Adde quæ plura ſupra 266. 32. dicta, & quæ de voce *interficere* 253. 3. notata.

Nec dies, nec quies ulla, ac ne momentum quidem tenue tuis tranſcurrit beneficijs otioſum.] Plinius Trajanum celebrans, *Quod momentum, quod immo temporis punctum, aut beneficio ſterile, aut vacuum laude?* Ovidius de Sexto ſuo.

Tempora nam noſtra complectar ut omnia vita,
A meritis ejus pars mihi nulla vacat.

Plinius alter 22. 12. de divino Numine. *Vt non ſit ſatis mirari ingenium ejus, diſponentis auxilia in cauſas, in tempora: ut alijs proſit atq; alijs horis, dieſq; nullus prope ſine præſidijs reperiatur.* De eodem Philo, lib. περὶ ζώων εἰς θυσ. Τὰς εὐεργεσίας ἀπαύστως καὶ ἀδιαστάτως τῇ τῶν ἀνθρώπων φύσει χορηγεῖ. et Jeremias Thren. 3. 23. Οἱ

οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ καινοὶ εἰς τὰς πρωΐας. Et certè ita concepta eſt oratio iſta, ut nec ſanctiſsimo ipſi Auguſtino dedecori eſſet, ac proinde quâ veriſsimum & potentiſsimum Numen oretur, ſit digniſsima. Videtur autem hoc κείμενον effictum ex Virgilij illis,

Nec requies, quin aut pomis exuberet annus,
Aut fœtu pecorum, aut Cerealis mergite culmi.

Quietem hîc *noctem* dicit. Servius ad Georg. 1. *Somni, noctis: nam ab officio temporis ipſum tempus oſtendit.* Seneca Epiſt. 125. lucifugas deſcribens. *Lucet? ſomni tempus. Quies eſt? nunc exerceamur, nunc geſtemur.*

Depulſis vitæ procellis] Gloſſ: Ἀλεξίκακος, *depulſor.*

Salutarem porrigas dextram.] Sic, τὴν χεῖρα σωτήριον ὀρέγειν, Philo, de Deo loquens, lib: *quod D. immutabilis.* Æneid. 6. *Da dextram.* ubi Servius, *Præſta auxilium.*

Quo Fatorum etiam inextricabiliter contorta retractas licia.] Supra hîc, *Vltra ſtatuta fato tuo ſpatia vitam mihi prorogare licere. Retractas,* retrahis, differs. Gloſſæ. *Retractas,* διαλογίζει, ἀναβάλλει.

Pag: 258. Tibi &c: redeunt tempora, ſerviunt elementa] Lucretius ad Eandem ——*Tibi ſuaves dædala tellus*
Summittit flores, tibi rident æquora Ponti,
Pacatumq; nitet diffuſo lumine cœlum.

Virgil. ——*Tibi pampineo gravidus autumno*
Floret ager.—Serv. *In honorem tuum exultat, &c.*

Tuo nutu &c. germinant ſemina, creſcunt germina.] Supra initio libri. *Nec tantum pecuina & ferina, verum inanima etiam divino ejus luminis numiniſq; nutu vegetari.*

Tuam majeſtatem perhorreſcunt &c.] Φρίττουσι, eam vocem enim Jacob. 2. 19. ita verterim, *majeſtatem ejus perhorreſcunt.* Gloſſarium: φρίττω, *horreo, horreſco.* ſupra hîc lib. 8. *Prædo famoſus ille, cujus tota Provincia nomen horreſcunt.* et 4. de Cupidine. *Quem tremit ipſe Iovis, &c. Fluminaq; horreſcunt, & Stygiæ tenebræ.*

Aves cœlo meantes, feræ montibus errantes, ſerpentes ſolo latentes, belluæ Ponto natantes] In Græco 4. 17. Deuteronomij. Ὁμοίωμα κτήνους, &c: ὁμοίωμα ὀρνέου πτερωτοῦ, &c: ὁμοίωμα ἑρπετοῦ, &c: ὁμοίωμα ἰχθύος, &c:

Jacob.

Jacob. 3. 7. Φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων.

Nec mihi vocis ubertas, ad dicenda quæ de tua majeſtate ſentio, ſufficit.] De Deo,& ad Deum Arnobius lib. 1. *De quo nil dici & exprimi mortalium poteſt ſignificatione verborum: qui, ut intelligaris, tacendum eſt: atq; ut per umbram te poßit errans inveſtigare ſuſpicio, nihil eſt omninò mutiendum.*

Vel indefeſsi ſermonis &c:] Scribendum potius dixerim, *indefecti* ſic in libro de Deo Socratis. *Vivacitas æterna, & indefecta.*

Numenq; ſanctiſsimum, intra pectoris mei ſecreta conditum &c:] Ἐν πνεύματι &c: προσκυνήσω, ut Joh. 4. 24.

Complexus Mithrâm ſacerdotem, & meum jam parentem] *Parentem*, quia ſecundo eum genuerat, i. e. myſterijs initiaverat. ita Paulus de Oneſimo, ὃν ἐγέννησα &c. Nota & loquendi genus, *meum jam parentem*. In Minucij Octavio. *De providentia fateor, & Deo cedo, & de ſecta jam noſtra ſinceritate conſentio*. ita & Servius capit hæc Virgilij de Orpheo loquentis,

Reſtitit, Eurydicenq; ſuam jam luce ſub ipſa
Immemor heu, victuſq; animi, reſpexit, &c. ——

at rectius illi qui τὸ *jam* non ad *ſuam*, ſed ad ſequentia retulerunt.

Gratiarum gerendarum &c] Loquendi modus inſolentior, nec ſolo tamen hoc in Scripto repertus: nam & *gratias Deo gerere*, in oratione ſub martyrij horam B. Cyprianus dixit. et, *deſideria conjugalia ſibi gerere*, (i. e. *reddere*) Scriptor de cleric: ſingular: cum eodem Cypriano excuſus.

Colloq; ejus multis oſculis inhærens] Luc. 15. 20. Ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν κατεφίλησεν. *Inhærens*, ut in illis Heliodori, περιφῦσα τοῦ αὐχένος (αὐτοῦ) ἀπρὶξ εἴχετο, καὶ ἐξήρτητο.

Deæ potentis inſtinctu &c: Romam verſus profectionem dirigo.] Paulus Act: 20. 22. Δεδεμένος τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ. ubi hunc locum Apuleij produximus.

Raptim conſtrictis ſarcinulis] Supra lib. 4. *Raptimq; conſtrictis ſarcinis, &c.*

Tutuſq;

Tutuſq; proſperitate ventorum ferentium, Auguſti portum celerrimè.] Ovidius.

——— Ventiſq; ferentibus uſus,
Applicor in terras Oebali Nympha tuas

Plura hîc de *ventis ferentibus* Elmenhorſtius, Schopp: ad Miles. 5. & nos ad illum ipſum locum p. 268. adnotavimus. Pro *tutuſq;* videndum, an qui Codices *adjutuſq;* legant, quod nec tamen obtrudo. *Auguſti portum* (quod è Lipſij Codice primus Colvius edidit) habet & Oxon. Ms. at neq; hîc ullam ſyntaxin ea ſcriptura conſtituit, nec video cur *hauſi portum*, antiquiſsimarum editt: lectio, non optimè ſatisfaciat nobis. *Portum* κατ' ἐξοχὴν vocat Oſtiæ portum. Sic in Actis Ignatij Martyris à Reverendiſſ: doctiſsimoq; Præſule Armachano editis. *Navigantes in portum &c: milites quidem pro tarditate offendebantur.* ita enim, extrito τῷ *Romanorum*, legendum forſan, cum & ſequatur ſtatim, *Expulſi à vocato Portu*, & hîc in Apulejo etiam eminenter *Portus* vocetur. *Haurire portum* nil aliud eſt quam *penetrare*. Quadrigarius Gellij 9. 13. de Manlio Torquato. *Hiſpanico* (gladio Galli) *pectus hauſit*. Virgilius. ——*Exultantiaq; haurit*

Corda pavor. —— Idem.

Per tunicam ſqualentem auro latus haurit apertum.

quæ tamen aliter ſcio à Scaligero Poët: 4. 16. exponi.

Proſperitate ventorum] Gloſſ: Οὖρος, ὁ αἴσιος ἄνεμος: *proſper ventus*. et, Οὐρία ἐπὶ πλοίου: *proſperitas venti*.

Hauſi portum celerrimè, ac dehinc carpento pervolavi.] Plinius 10. Epiſt. 16. *Sicut ſaluberrimam navigationem uſq; Epheſum expertus, ita inde poſtquam vehiculis iter facere cœpi, &c.* Achilles Tatius 2. Παρῆμεν ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ εὐθὺς ἐπὶ τὸν δρόμον ἐποιούμεθα.

Sacroſanctam iſtam civitatem.] Romam. Sic in Floridis de Carthagine. *Sanctiſsimam iſtam Civitatem ingreſſo, &c.* Non ergo apud Hebræos ſolos iſte mos loquendi. Merito autem *ſacroſanctam*, de civitate quæ Deorum ſedes exiſtimata, & cujus verum nomen nec in ſacris eloqui licitum. Vide Servium ad Eclog. 1. et Æneid. 1.

Suppli-

Supplicare ſummo Numini Reginæ Iſidis, quæ de Pag:
templi ſitu ſumpto nomine, Campenſis, &c:] Idem 259.
ad 3. Æneid. *A locis Numina frequenter nomen accipiunt.* vide hîc Beroaldum.

Cultor aſsiduus] Contrarius apud Horatium,

Parcus Deorum cultor & infrequens.

Fani quidem advena, religionis autem indigena.] *Advena* quoad locum, *indigena* quoad ſacrorum participationem. Notanda autem oppoſitio iſta. ſic ſupra 1. *Advena ſtudiorum, Quiritium indigenam ſermonem &c: excolui.* Interpres vetus Joſue 8. 33. *Vt advena, ita indigena.* Salvianus lib. 5. *Suſcipiuntur advenæ, fiunt præjudicio habitationis indigenæ.*

Signifero circulo] Gloſſ. *Signifer*, ζωδιακός. et in alio, Ζωδιοφόρος, *ſignifer.*

Et quietem meam rurſus interpellat, &c: rurſus teletæ, rurſus ſacrorum commonet.] Seneca Natur. quæſt. 7. 31. *Non ſemel quædam ſacra traduntur.* Ariſtides ἱερ. λόγ: δ: Τελῶν ἢ τετλάρων ἡμερῶν διαγινομένων, φωνὴ δι' ὀνείρατος γίνεται, ὅτι πέρας τι ἔχοι, καὶ ἐπανήκειν δεῖ, ἣν ἂν οὐ μόνον τελείῃ τινὶ ἱκανός, &c.

Mirabar quid rei tentaret.] Oxon. *reptaret*, unde forſan *reſtaret* legendum.

Novum mirumq;] Gellius 16. ult. *Novum & mirum facinus.* Tacitus Annal. 13. *Vallum foſſamq; quaſi nova & mira viſerent.* et 5. *Prompti Græcorum animi ad nova & mira.*

Sublata eſt ergo &c.] Gloſſæ. Ἀνῃρέθη: *ſublata eſt.*

Sublata eſt ergo poſt tam manifeſtam Deûm voluntatem ambiguitatis tota caligo.] Claudianus.

——*Quis jam poſt talia ſegnis*
Ambigat, aut cœlo dubitet parere vocanti?

Summo ſtudio &c] Melius, *ex ſummo ſtudio.* lib. 7. *Ex ſummo ſtudio fugiens immanem urſam.* et 9. *Cujus faciem ex ſummo ſtudio videre cupiebam.*

Nec is defuit.] Vetuſtiſſ: editt: Rom: et Vicent: Pag:
nec fide abfuit. unde *n. fides a.* Beroaldus. Tacitus 260.
Annal. 13. *Nec defuit fides.* melior tamen poſterior conjectura ejus, *nec is defuit.* lib. 9. *Nec defuit quis manu ſuper dorſum meum injecto, &c.* et ſupra hîc.

Nec

Nec deerat ille qui magiſtratum faſcibus purpuraq́; luderet.

De paſtophoris unum conſpexi ſtatim, præter indicium pedis, cætero etiam ſtatu atq́; habitu nocturnæ imagini congruentem] Apud Ovid: Metam. 7.

———Qualeſq; in imagine ſomni
Viſus eram vidiſſe viros, ex ordine tales
Aſpicio, agnoſcoq́;———Confer in Baſilij vita Amphilochium cap. 5. Act: Apoſt. 9. 12. & quæ inibi notata. *Statum* hîc pro *ſtatura*, ut ſupra lib. 1.

Aſinium Marcellum] Aſinij Marcelli, Pollionis pronepotis, meminit & Tacitus Annal: 14. in rebus Neronis.

Deformationis meæ &c] Ita et Oxon. melius alij *reformationis.* ſic lib. 8. *in lemures reformari.*

Viriculas patrimonij peregrinationis attriverant impenſæ.] Supra lib. 4. *Totis patrimonij viribus &c.* Seneca 1. 7. Controvers. *Petitur unde tantas patrimonij vires habeas.* In l. 22. §. ult. Cod. de adminiſtr. tutor: *robur patrimonij* dicuntur. Plinius Panægyrico. *An tantas vires habeat frugalitas Principis, ut tot impendijs, tot erogationibus ſola ſufficiat.* Sic et *vires*, in l. 21. Cod. Theod. de Præt: et Quæſt: *Vires hereditatis*, in l. 42. ff: mandati, &c. *Vires opum* apud Noſtrum, libello de Philoſophia. et, *Viribus* (i. e. opibus) *Principis illudere*, apud Tacitum 15. Annalium. Τὸ *attriverant* à Suetonio eſt. In Galba ille, *Attritis facultatibus.* & in Auguſto, *Attrito bellis civilibus patrimonio.*

Et erogationes urbicæ priſtinis illis provincialibus anteſtabant.] *Vrbica*, eſt, Romanæ civitatis. Seneca μιμητικῶς Epiſt. 50. *Non ego ſumptuoſus, ſed urbs ipſa magnas impenſas exigit.* Gloſſ. Ἔξοδος, ἀνάλωμα. *erogatio, expenſa.* In vetere Onomaſt. *Vrbanus, urbicus*, ἀστικός.

Duritia paupertatis &c.]

———Duris urgens in rebus egeſtas.

Veſte ipſa mea &c: diſtracta, &c:] Ad impenſas teletæ ſolvendas. Apud Ariſtophanem in Nubibus ille, Τὸ θοιμάτιον ἀπολέσας; Reſpondet alter,

———Οὐκ ἀπολώλεκ᾽, ἀλλὰ καταπεφρόντικα.

Ad

Ad quæ Suidas, *Εἰς τοὺς φροντιστὰς ἀνάλωσε, εἰς τὴν παίδευσιν καταδεδαπάνηκε.*

Sufficientem corraſi ſummulam] Bene *corraſi*, ut rei difficultatem notaret. ſic ſupra 10. *ſummulas corradere.* Donatus ad 1. 1. Phorm. *Apta in verbo difficultas, ut in Adelph. Minas decem corradet alicunde.*

Et id ipſum præceptum fuerat ſpecialiter.] Sic *reſcriptum ab Imper: ſpecialiter emiſſum*, in Cypriani Paſſione. quæ tamen Vir inſignis expungenda cenſet. *Id ipſum*, ut apud Gellium 20. 1. *Sed enim id ipſum vide.* ubi male in editis, *S. e. ipſum vide.* Idem 1. 19. *Atq; id ipſum denuò placidè rogavit.*

An tu (inquit) ſi quam rem voluptati ſtruendæ molireris, laciniis tuis nequaquam parceres? nunc tantas cerimonias aditurus, &c?] A minori ad majus argumentatio. Ovidius, ſi memini.

Vt corpus redimas, ferrum patieris & ignes,
Arida nec ſitiens ora levabis aqua.
Vt valeas animo, quidquam tolerare negabis?

E converſo à majori ad minus 4. Reg. 5. 13. *Pater, & ſi rem grandem dixiſſet tibi Propheta, certè facere debueras: quantò magis, quia nunc dixit tibi, lavare, & mundaberis? Cerimonia*, *τελετή*, ut optimè in Onomaſtico.

Nunc tantas cerimonias aditurus, impœnitendæ te pauperiei contaris committere?] Baſilius Homil: de Avarit. *Καὶ σὺ μικροπρεπὴς εἶ περὶ τὰς δαπάνας, τηλικαύτης μέλλων δόξης ἐπιβήσεσθαι;* Tertullianus Apologetico. *Quantiſcunq; ſumptibus conſtet, lucrum eſt, quicquid pietatis nomine fit. Pauperies impœnitenda*, ut 2. Cor. 7. 10. *σωτηρία ἀμεταμέλητος.* Infra hîc argum. ſimili. *Nec hercules laborum me ſumptuumq; quidquam pœnituit.*

Quæ res ſummum peregrinationi meæ tribuebat Pag:
ſolatium.] Lib. 9. *Quæ res optatiſſimam mihi vindictæ* 261.
occaſionem ſubminiſtravit.

Spiritu &c.] Benignâ aſpiratione.

Tertiam quoq; teletam ſuſcitare.] Placet Wowerii conjectura, *ſuſceptare.* Supra lib. 2. *Vicariam pro me lanienam ſuſceptavit.*

Oppidò ſuſpenſus animi.] Lib. 10. *Ingenti angore oppidò ſuſpenſus.*

Mecum ipſe cogitationes exercitius cogitabam.] Nulla librorum editorum non hanc præfert ſcripturam, mihi tamen videtur legendum *conſulebam.* ſupra lib. 6. *Sic ipſa ſuas cogitationes conſuluit.*

Traditioni] Sacrorum traditioni ſcilicet.

Sacerdotes utriq;] Oxon. et Fuxenſ. Mss. *Sacerdos uterq;.*

Cogitationis æſtu fluctuantem] Vide ſupra 183. 3. et 596. 3. notata.

Ad inſtar inſaniæ percitum] Fortaſſe melius hoc modo, *Et ad inſtar inſani p.*

Nihil eſt quod numeroſa ſerie religionis, quaſi quidquam ſit prius omiſſum, terreare.] In de Deo Socratis. *Vt plerumq; in ſomniis & vaticinationibus, & oraculis comperimus ſæpe indignata Numina, ſi quid in ſacris ſocordia vel ſuperbia negligatur.* Plutarchus in Coriolani vita, de Romanis. *Μίαν θυσίαν τεσσαρακοντάκις ἐπολησαν, ἀεί τινος ἐλλείμματος ἢ προσκρούματος γίνεσθαι δοκοῦντος.* In Oxon. (& ſolo, quod ſciam) *numeroſa ſcientia.*

Lætum capeſſe gaudium] *Capeſſe*, ſume. Gloſſ: *Capeſſit*, λαμβάνει. Nec *gaudium*, ſed *lætum gaudium.* i. e. Stoicorum ἡδονὴν. ſive *lætitiam*, quam Cicero *quaſi geſtientis animi voluptuariam elationem* interpretatur. ſic Gell. 3. 15. *lætiſſimè gaudere.*

Bruto.

Teq; de iſto numero meritò præſume beatum.] Alludit notam formulam, τρὶς μάκαρες.

Exuvias Deæ, quas in Provincia ſumpſiſti, in eodem fano depoſitas perſeverare.] *Exuvias* ſtolam vocat, qua indutus teletam ſuſceperat. hæc (inquit) *in eodem ſolo* (ita rectius enim Oxon. Palat. & Fuxenſes membranæ legunt) depoſita remanere debet. Illuſtrant hunc ritum Ariſtophanis iſta.

Plut.

ΚΑΡ Τὸ τριβώνιον δὲ τί δύναται πρὸς τῶν θεῶν,
Ὃ φέρει μετά σου τὸ παιδάριον τουτί; φράσον.
ΔΙΚ. Καὶ τοῦτ' ἀναθήσων ἔρχομαι πρὸς τὸν θεόν.
ΚΑΡ. Μῶν οὖν ἐμυήθης ἐν αὐτῷ τὰ μεγάλα;

ubi vetus Scholiaſtes. Ἔθος ἦν ἐν οἷς τις ἱματίοις μυηθείη,

ἐν

εἰς θεοῦ τινος ζῶντα ἀνατεθεῖναι, ὥσπερ δηλοῖ καὶ Μελάνθιος ἐν τῷ περὶ Μυστηρίων. Πάτριόν ἐστι ταῖς θεαῖς ἀνιερεῦν καὶ τὰς στολὰς τοῖς μύσταις ἐν αἷς τύχοιεν μυηθέντες.

Initiare.] Onomaſt: vetus. *Invio* (lege *initio*) *τελέω, μυῶ.* Pag: 262.

Nec deinceps poſtpoſito, vel in ſupinam procraſtinationem rejecto negotio, &c:] Paulus Act. 26. 19. *Οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ.* In Gloſſario, *Εἰς αὔριον ἀναβάλλομαι, recraſtino.* Ibidem, *Ἄνευ ἀναβολῆς: ſine dilatione, ſine procraſtinatione.*

Deus Deûm magnorum potior, & majorum ſummus, & ſummorum maximus, & maximorum regnator Oſiris.] Diodorus Siculus lib. 1. *Βασιλεὺς βασιλέων, καὶ δεσπότης δεσποτῶν Σεσόωσις.* Paulus 1. 6. 15. ad Timotheum. *Ὁ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων.*

Per quietem præcipere viſus eſt, quam nunc incontanter &c:] Non malè, fortaſſe tamen melius, *jam nunc incontanter.* lib. 1. *Faxo eum &c: ſtatim, imo jam nunc, &c.* Supra hîc, *Cibis profanis ac nefariis jam nunc temperare.* et 5. *Iam nunc ſubſiſtite.*

Malorum diſſeminationes] Oblocutiones. *Puſillorum ac malevolorum obtrectationes,* Cicero 5. 9. Famil: dixit. In quibuſdam, (etiam Mss) malè hîc, *diſſenſiones.* Spartianus. *Etiam hi qui Iulianum odiſſe cœperant, diſſeminârunt prima ſtatim die, &c.* Gloſſarium. *Diſſeminat: διασπείρει, διαδίδωσι.* Cyprianus ad Demetrianum. *Adverſum nos odia tuis maledicis vocibus ſeminando.* Hoc Joanni Epiſt. 3. com. 10. *πονηροῖς λόγοις φλυαρεῖν.* Sic, *ſeminarium malorum,* Noſter in Apologia. *ὑποσπείρειν διαβολάς,* Plutarchus in de amici & adulat. diſcrim: & *ἀροτριᾶν ψεῦδος,* 7. 13. Sirachides.

Studiorum meorum laborioſa doctrina] De ſeipſo in Apologetico, *Vnis ſtudiis literarum ex ſummis viribus deditus, &c: impenſo labore, &c.* De ſtudiorum *labore* vide ſupra 594. 21. dicta.

Quam raro capillo] Martialis.

Raros colligis hinc & hinc capillos.

Beroaldus *raſo* tamen, quod non improbo. *Raripilum* non fuiſſe Apulejũ prolixe vel ex Apologetico conſtat.

Hæc habuimus quæ poſt tot alios poſſemus hos in libros annotare: majore forſan conatu quam ſucceſſu. erat aliquid agendum autem, ſi quod alios juvaret minus, certè mœrorem meum de infeliciſsima conceptum patria levaret falleretq;. Mœſtitiam (inquam) de patria obortam, non quod cauſæ peculiares deſint, ſed quod publicis attonito malis domeſtica non intueri vacat. Quæ in reliqua Apuleij Opera, in Apologiam autem vulgatis triplo auctius congeſsimus, quæq; in Gellium ultra menſuram Commentarij iſtius collecta in ſcrinijs adſervantur noſtris, æternis tota ea tenebris (quod ſciam) obruentur; nam & oculi precariò ſerviunt, unde priſtinus noſter vigor elanguit, fertq; animus, quod vitæ ſupereſt, impendere Libro alij illuſtrando; meminens

N. T. ea parte tentata nobis nec olim magno *Grotio* improbata, nec nunc omnimodis diſplicere *Hieronymo Bignonio*; cujus immenſam doctrinam ut ſtupeo, honoremq; amicitiæ veneror, ita faxit Deus, ad ſanctiſsimæ vitæ ejus exemplum (quod ſemper, quod ubiq; imaginor) me formem componamq;.

P. 5.

P. 5. lin: 18. Æn: 10. Idem ad 3. Æneid. *Hoc pronomine & in venerativa, & in vituperativa ſignificatione Veteres utebantur.*

6. 8. Fatigationem ſedentariam inceſſ: vegetat: diſcuterem] Vide pag: 204. 12. notata.

8. 2. Ventos inanimes expirare] Servius ad 6. Eclog. *Anima: i. e. aëris: unde etiam venti ſunt.*

10. 32. Flexibus tortuoſis] Ammianus lib. 24. *Per flumen &c: aßiduis flexibus tortuoſum.* Iſidorus——

11. 10. *ſuis.* —— Idem 5. ——— *Et præmia ponit.*

ibid. 38. memorare.] Chryſoſtomus Homil: 13. in Epiſt: ad Ephes. Ἴσως μὲν ἄπιστα δόξω ἐρεῖν, πλὴν ἀλλ' ἀληθῆ. Seneca Epiſt: 50. *Incredibilem tibi narro rem, ſed veram.* Idem Nat: quæſt. ———

12. 9. vide. *ibidem.* i. e. in civitate Theſſaliæ: et hinc eruditè *populi*, non *populorum* dixit. Servius ad Æn. 1. *Cum populos numero plurali dicimus, urbes ſignificamus: cum verò populum, unius multitudinem civitatis intelligimus.*

14. 17. ſcribi. Onomaſticon vetus. *Retorreſcere*: ἀναξηραίνεσθαι.

ibid. 35. μετασχηματίζεται. Philoſtratus in Epiſtolis. Ἐχθές σε ὀργιζομένην κατέλαβον, καὶ ἔδοξα ἄλλην βλέπειν. Terentius. ———

13. 32. Sedebat humi ſciſsili palliaſtro ſemiamictus: pœnali lurore ac miſera macie deformatus] Eugraphius ad 2. 2. Eun. *Miſerorum expreßio his modis impletur: vultu, habitu corporis, atq; veſtitu.* Humi ſedere ſolent qui ——.

15. 17. veniebat. Idem 12. Declam. famem *malorum deformißimam* vocat, quod nempe cæteris malis deformiores reddat.

——ibid. 31. porrigeret. Gloſſarium. *Stipem*: ἐλεημοσύνην.

ibid. 34. οἰκεῖος. Gloſſæ aliæ. Ὀικεῖος, ὁ συγγενὴς: *neceſſarius.* Infra ———

——16. 19. dati.] Gloſſarium. *Iuridicus*, δικαιοδότης. In———

ibid. 37. Perſolutis feralibus officijs] Infra lib. 9. *peractis feralibus officijs.*

17. 26. ἀγνοεῖς. Arnobius μιμηλικῶς lib. 2. *Cur non immunes agitis tot diſcriminibus & procellis, quibus quotidie vos agunt exitiabiles multiplicesq; fortuna?* Ælianus. ———

21. 26. dextra. Seneca cap. 6. ad Marc: *In ipſam faciem impetus fiat, & ſeſe omni genere SÆVITIÆ profecturus mœror exerceat.*

ibid. 32. dixerit. Iulius Firmicus. *In 17. parte Virginis naſcetur gladiator, publicis voluptatibus deputatus.* Vopiſcus. ———

22. 20. obſeſſus, &c:] Cyprianus de latronibus loquens, ad Demetrianum. *Avias fauces, & deſertas ſolitudines deligunt.* Theodoretus ——

23. 3. obſeſſus] Cyprianus Epiſt. 68. *Aut ſi in via ſtabulum aliquod obſideri &c. à latronibus cœperit.* Cicero——

ibid. 24. ἀπῆλθον. ſic infra lib. 10. *flagris ultimè affecere.* et lib. 3. poſt——

26. 3. ſiparium ſcænicum] Lindenbrogius Notis ad Terentium legit *mimicum.*

ibid. 9. ἔφθαρται. Æn. 8. ——*Raptas ſine more Sabinas.* ubi Servius, *Stupratas: i. e. per vim.*

27. 2. Publicitus indignatio percrebuit.] Seneca de Ira loquens, 3. 2. *Cætera* (vitia) *ſingulos corripiunt, hic unus affectus eſt qui interdum publicè concipitur.*

ibid. 6. *hortantur.* ubi notata vide. Tertullianus. *Lapidatio non legitimis bellis, ſed popularibus cœtibus &c: familiaris.* Apud———

28. 20. Injecto non ſcrupulo ſed lancea] *Spiculo* non malè legi poſſe memini olim me ad Apologiam monere. *Spiculum* eſt ferrum lanceæ capiti præfixum. Gloſſæ. *Spiculum*, &c. ἐπιδορατίς. Heſychius. Ἐπιδορατίς: ὁ σίδηρος τοῦ ἀκοντίου τὸ ἄνω. Non *ſpiculum lancea* (inquit) injeciſti mihi, ſed *totam lanceam.* Tertullianus in de Pudicitia. *Non lucerna ſpiculo lumine, ſed totius Solis lancea.*

33. 3. *aboriri.* Heſychius. Ἱδρῶ, ἱδρῶτα (lege ἱδρῶτι) κατ' ἀποκοπήν. Ἱδρῷ ἀπεψύχοντο.——*Perfluere*———

35. 33. ſupervivens] Seneca cap. 3. de Tranquill. *Ultimum malorum eſt, ex vivorum numero, antequam*

moriaris

moriaris, *exire*. Tacitus. ——

38. 11 *ſuccidaneum*. Apud Arnobium 7. *Quanam cauſa eſt, ut aliorum crimen meo ſanguine luatur? Cucurbita*——

46. 19. Infra 10. de medico. *Qui, cum fidem ſuam coram lacerari videret*, Ibidem, *Comperta*——

49. 2. πίνει. Seneca 82. Epiſt. *Non crevit in ore cibus, non in faucibus hæſit*. Ovidius. ——

ibid. 40. ſcribendum. In vett. Catalectis.

Fontanos latices, & lucida pocula vitro.

50. 17. quæratur. ſic 3 *lacteam cutem*. et 10. *Cupidines lacteos*. *Lacteum*——

ibid. 18. ὕδει. *Fontem* pro *aqua* videtur, quanquam ποιητικωτέρως, dixiſſe. Virgil. Georg. 4.

——*Liquidos manibus dant ordine fontes.*

ibid. 40. Summum aquæ rorem attigerat] Virgilius.

Primaq; libato ſummo tenus attigit ore.

Aquæ rorem hîc, ut infra 4. *Vibrantium*——

51. 29. In amnis viciniâ &c: contexi.]

——*Ignoto camporum in pulvere liqui.*

52. 28. colligitur. *Infecta*: i. e. *impoſſibilia*. Donatus ad 3. 5. Eun: *Amore cogente nihil eſt infectum cupientibus*. Gloſſæ. *Infectum*: ἀπίλεστν.

ibid. 29. Hinc &c: gratas gratias memini.] Infra lib. 9. *Deniq; gratas gratias Aſino meo memini, &c.* Lepidæ fabulæ feſtivitate nos avocavit.] Lib. 4. *Ego te narrationibus lepidis &c: avocabo*. ubi dicta 230. 18. vide.

55. 2. ὑπακοῦσαι. Pollux 3. 8. ex Lyſia. Ἐξελθοῦσα ἡ παιδίσκη τὴν θύραν ἀνοίγνυσι.

ibid. 29. Sed quæ cauſa quæſtionis hujus?] Infra hoc libro. *Quæ cauſa tibi peregrinationis hujus?*

56. 15. *intuli*. Virgilius, à quo ſumpſit, ita ſæpius loquitur.

57. 19. *virginalis*. Donatus ad 5. 2. Eunuch. *Pudicitia ac verecundia virginalis ſtatum.*

58. 2. Serm. 36. *Contentus* dixit, non ſine emphaſi. Virgilius: —— *Argolica hac galea contentus abito.* ubi Servius, *Contentus, quaſi parvo munere*. In Oxon.——

ibid. 15. *Conde cum fide* autem, ad ancillam ſignatiſsimè dictum. Pollux 3. 8. Ἡ τιμεῖα τῆς πίστεως ὄνομα.

ibid. 40. *neceſſaria, &c.* et 11. *Quæ forent ad uſum teletæ neceſſario præparanda.* Nec interim aliorum auctoritates neglectui habendæ. Hieronymus contra Jovinianum 1. *Multa eſſe quæ matronarum uſibus neceſſaria ſunt.* Servius ad Georg. 1. *Ante præparabis hæc omnia, quæ in illius rei ſunt uſum neceſſaria.* Ammianus ——

60. 18. At, quæ cauſa peregrinationis hujus?] Virgilius. ——

Circumſtant animæ dextra lævaq; frequentes,
Nec vidiſſe ſemel ſatis eſt, juvat uſq; morari,
Et conferre gradum, & veniendi diſcere cauſas.

Infra hîc. *Percontatur &c: etiam cauſas peregrinationis meæ.* et 5. *Percontanti cauſas adventus ſui, ſic infit.* ——

62. 39. Quod viæ vexationem non cibo ſed ſomno cenſerem diluendam] Apud Heliodorum ille lib. 5. Ἐμοὶ τὴν ἐκ τῆς ὁδοιπορείας &c: κάκωσιν ὕπνῳ βραχεῖ γοῦν ἐστι παραμυθητέον.

63. 13. Ingratis me obedientem perducit &c.] Donatus ad 1. 1. Andr. *Perducuntur neceſſitate coacti.*

65. 5. Ut primum Sol novus diem fecit]

——*Cum ſole novo terras roraret Eous.*

ibid. 6. Nec fuit in illa civitate quod adſpiciens, id crederem quod eſſet, ſed omnia prorſus &c: in aliam effigiem tranſlata] Florus 4. 12. *Ea deniq; in Germania pax erat, ut mutati homines, alia terra, &c.* ——

ibid. 8. Fontanos latices] In Vett: Catalectis.

Fontanos latices, & lucida pocula vitro.

Virg: *Sparſerat & latices ſimulatos fontis Averni.*

ibid. 13. *attonitos.* Florus 2. 12. *Attonitum adhuc, tanquam ſubito malo ſtupentem.*

ibid. 33. κύκλῳ. Bardeſanes de Bactrorum mulieribus, (apud Euſebium.) Ὑπηρετοῦνται ὑπὸ παιδίσκων καὶ νεανίσκων μᾶλλον ἢ οἱ ἄνδρες. *Frequenti* ——

——65. 10. *lucido.* ſic infra lib. 9. *Rotam Solis lucidam* dixit.

66. 1. *ſtipator*. Ibidem. Δορυφόρος, *ſtipator*; *ſatelles*. ——

ibid. 3. *θεραπεία*. Pollux 3. 8. Τὸ δὲ πλῆθος τῶν οἰκετῶν, θεραπεία Ms. ——

ibid. 28. *profitetur*. Cyprianus Epiſt. 62. *Quantum dedecoris & criminis confitetur!* Lactantius ——

67. 1. Aurum &c: intextum] Æneid. 4.

——*Tyrioq; ardebat murice lana*
Demiſſa ex humeris, dives quæ munera Dido
Fecerat, & tenui telas diſcreverat auro.

Scriptor de bono Pudicit: in Cypriani Operibus. *Veſtibus aurum intexere, quaſi pretio eſt veſtes corrumpere. Quid inter fila ſtaminum delicata rigida faciunt metalla, &c.* Infra hîc lib. 4. ——

68. 13. ἦν. Adde Joh: 10. 5.

69. 15. congruentia.] *Ad regulam*, πρὸς κανόνα; exactiſsimè nempe & faberrimè facta. Theophylactus ad Philipp. 3. 16. Ο κανὼν οὔτε προσθήκην ἔχει, οὔτε ἀφαίρεσιν. Nicephorus ——

70. 38. *placens*. Pollux 2. 4. Ὀφθαλμοὶ λάμποντες, φωσφόροι, &c. μαρμαρωπὰς ἀφιέντες, αἴγλην, αὐγήν. Rectum—

71. 26. *educator*, &c. In l. 3. de manumiſſ: vindict. *Si collactaneus, ſi educator, vel capſarius.* Infra hic lib. 10. ——

72. 10. deſeram.] Cicero de Verre. *Hæc ut audivit*, (de pulchra nempe Philodami filia,) *ſic exarſit, &c. ut ſtatim ad Philodamum migrare ſe velle diceret. Hoſpes Ianitor, qui nihil ſuſpicaretur, veritus ne quid in ſe offenderit, hominem ſumma vi retinere cœpit.* Theophylactus ——

73. 9. *attolle*. Iterum. *Attollentes immanes gladios.* et 11. *Attollens canis cervices arduas.*

ibid. 40. *hirrit*. et illa, Κυνὸς ἀπειλὴ ὅτε ὑλακτεῖ: *hirrit*. lege, *hirritus*. ——

74. 15. *reſiſtere*. Quintilian: 10. Decl. *Invitus vaneſcebat ex oculis, multum reſiſtens, ſæpe reſpiciens.* Seneca 110. Epiſt. *Nec ob hoc reſiſtimus, aut circumſpectius pedem poſuimus.* Tacitus ——

75. 19. notata. Scriptor de Pudicitiæ bono. *Nihil conſideretur curioſè in alienis vultibus.* In Oxon. ——

ibid. 26. *omnia.* Æneid. 4. Dido ad Æneam.

——*Quid ſi non arva aliena domoſq;*
Ignotas peteres?——ubi Servius: *Aliena, blandè: quaſi hæc jam tua ſint.* Pro——

76. 19. Minus morigeros.] Terent. 1. 5. Andr: *Seu tibi morigera fuit, &c.*——Donatus. *Hoc quaſi amanti utile fuit.*

77. 8. *vigila.* Idem Milite.——*Age, ſi quid agis: vigila, ne ſomno ſtude.* Servius.——

79. 27. *concupiſcunt.* Cato apud Livium. *Non magiſtratus & ſacerdotia, & triumphi, &c. iis poſſunt. Munditia, ornatus, & cultus, hæc fœminarum inſignia ſunt.* Marius——

80. 36. *moriar &c:* vel (quod remotius paulo) *& ter beatus.* Infra 11. *Fælix hercules, & ter beatus, qui &c.*

81. 4. urêris intimè] In Plautina Epidico.

——*Ille quidem Vulcani irati eſt filius,*
Quaqua tangit, omne amburit: ſi prope adſtes, aſtu calefacit. Paulus——

84. 2. Corvina nigredine] Ovidius.

Leda fuit nigra conſpicienda coma.

In de Deo Socratis. *Cum duo colores præſtabiles forent, piceus & niveus, &c: utrumq; colorem Apollo ſuis alitibus condonavit: candidum olori, nigrum corvo.* Cantic:——

ibid. 9. Pectinis arguti] Æneid. 7.

Arguto tenues percurrens pectine telas.

ubi Servius. *Garrulo, ſtridulo, ſonanti.* Imo, me judice, *acuto.* Gloſſarium. *Argutus: ἀδόλεσχος &c: σημαίνει δὲ καὶ ὀξύς.* vel certè *arguto pèctine.* i. e. *parvo, brevi,* Eundem ad 7 Eclog: et 3 Georg: vide.

ibid. 16. *ſubmiſerit.* Gruterus hîc pro *ſpiſſus, ſpiroſus* corrigit.

ibid. 34. Mundo exornata.] Interpres vetus, Ezech: 24. 40. *Ornata es mundo.*

85. 10. ſcribi. Infra lib. 11. *Crines uberrimi prolixiq;, &c: molliter defluebant.* Quod hîc *demitti*, ibi *defluere.*

86. 9. petitæ. Æn. 4. *Spargens humida mella.*——

ubi

ubi Servius, *Non incongruè ad amaritudinem amorum mel adhibet.* Julianus———

ibid. 31. aſſari] Dio Caſsius lib. 65. Εἰς τοῦτο μωρίας ἀφικνοῦνται τινὲς, ὥς ἄν τι προσδέχήσωσιν ἀγαθὸν κακῷ μεμιγμένον λήψεσθαι, ἐπιθυμίᾳ τοῦ κρείττονος καταφρονεῖν τοῦ χείρονος. Claudianus.

> ——*Suadentq́, brevem præſentia fructum,*
> *Et ruit in vetitum damni ſecura libido.*

In Mimo vetere.

> *Amans quid cupiat ſcit, quod ſapiat non videt.*

Notanda & emphaſis verborum, *uno vel ſuaviolo recreatus.* Scriptor———

88. 23. *conſuevit.* Theophylactus ad illa Rom. 13. Μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις, *&c:* Εἰπὼν περὶ τῆς μέθης πρότερον, νῦν λέγει περὶ τῶν ἐκ ταύτης γεννωμένων κακῶν: ἐκ γὰρ μέθης αἱ ἀσέλγειαι.

89. 15. μάλιστα. vide Servium ad Virgilij ea,——*Teſta cum ardente videret Scintillare oleum.*——Georg. 1.

92. 40. componere. Plautus Menechm. *Iam aſcendo in currum, jam lora teneo jam ſtimulum in manu eſt.* Livius de Hannibale. *Iam Tarentum, jam Arpinas, jam Capuam habebat.*

94. 31. *orabat.* Seneca cap. 9. Conſol. ad Marciam. *Quis non, ſi admoneatur ut de his* (egeſtatem, luctum &c. intelligit) *cogitet, tanquam dirum omen reſpuit, & in capita inimicorum &c: abire illa jubet?*

ibid. 12. Enavigâſti.] Gloſſæ. Αποπλέω, *enavigo.*

95. 4. *illa.* Idem Ecl. 10.

> *Ah, tibi ne teneras glacies ſecet horrida plantas.*

ibid. 35. legendum. *Detruſa* hîc, ὀκείλαντα. Heſychius. Ο'κείλαντα: τὴν ἐποκείλαντα ναῦν. Idem. Ο'κέλλει, προσορμᾷ, κρατεῖ ἑαυτοῦ. vide ad Act: 27. 41. notata.

96. 9. διασώζεται. Anna Comnena Alexiados lib. 3. Τὸ δὲ σκάφος ἐν ᾧ ὁ Ρόμπερτος ἐνῆν, ἠμίθραυστον γεγονὸς, ΜΟΓΙΣ διεσώθη. Apud———

97. 29. *porrigas.* ſic alibi, *Iter retrorſum porrigens.*

100. 24. Gloſſario. & *Inquies, etis:* ἀκοίμητος, in vetere Onomaſtico.

101. 35. *ſuadeo.* De Crate Cynico Noſter in Floridorum

excerptis. *Coramq; virginem imminuiſſet, paratam pari conſtantia, ni Zeno, &c.*

104. 19. *ætas.* Servius ad Æn. 8. ex Auguſti Imp. Commentarijs. *Antonium iuſsiſſe ut legiones ſua apud Cleopatram excubarent, ejuſq; nutu ac juſſu parerent.* ſic ———

ibid. 39. *mancipia.* At hîc *notiſsimos* malim explicare. ſic ſupra hoc ipſo libro *nobiles adoleſcentulos.* Attius

Ego me Argos referam, nam hic ſum nobilis.

Onomaſticon vetus. *Nobilis:* γνώριμος. et *nobiles* (i. e. *notas*) *meretrices* olim dictas fuiſſe docet Servius ad Æneid. 6. ſic infra hîc lib. 5. *Ignobilis maritus.* ———

107. 22. patria?] Terent. 3. 5. Andr:

Quid vos? quo pacto hic? ſatin' recte? ——

ubi Donatus. *Significatio eſt peregrinantis.* Caſaub.—

109. 23. ἐστραμμένον. Heſychius. Κατήδησαν αὐτὸν: ἀσχημονῆσαι αὐτὸν ἐποίησαν.

ibid. 27. ille. Virgilius de ventis. *Indignantes magno cum murmure,* ——Palat.———

110. 16. ἐπισωματεύω. Poteſt permitti tamen *aggeratis.* Infra hîc lib. 4. *Spinetis quaqua verſus aggeratus.* Gloſſæ. Ἐπισωρεύω: *Coaggero, congero, cumulo, &c.*

112. 29. Verſipelles.] Gloſſæ. Κυνάνθρωπος. *verſipellis.*

ibid. 31. induunt.]

Omnia transformant ſeſe in miracula rerum.

In vetere ———

113. 31. matronamq; flebilem &c. Gloſſ: *Reſerat,* ἀνοίγει, κυρίως μοχλόν. In vet.———

117. 5. reſpexit. et 8. *Hic me ſimul domi &c: conſpexit.* ——

118. 37. tributa. Pollux 3. 8. ex Lyſia, ἀνδράποδα φιλοδέσποτα. ſic ———

119. 11. *concutiens.* Hieronymus *inſonare. Munera vel parva vel magna non ſprevi? in manu mea æs alicujus inſonuit?*

ibid. 24. Familiares omen nefarium execrati.] Seneca cap. 9. ad Marciam. *Quis noſtrûm de exilio, &c: de luctu cogitare auſus eſt? quis non, ſi admoneatur ut de his cogitet, tanquam dirum omen reſpuat, &c.*

120. 22. *duci.* Ulpianus l. 2. ff: de in jus voc. *Neq; funus ducentem familiare, juſtave mortuo facientem.* Propertius. ———

121. 21. *mens eſt, &c.* Cicero in Bruto, de Multitudine. *Gaudet, dolet, ridet, favet, plorat, odit, contemnit, invidet, ad miſericordiam inducitur, ad pudendum, ad pigendum: iraſcitur, minatur, &c. Hæc perinde accidunt, ut eorum qui adſunt mentes verbis & ſententijs & actione tractantur.* Seneca ———

ibid. 31. Inſiſtebat lapidem] Servius ad Æn: 6. *Inſiſto illam rem dicimus, non, illi rei: quod qui dicunt, decipiuntur, propter, inſto illi rei.* Infra ———

123. 21. πατρίς. Euripides Hipſipyle. ——— Εἰς γλῶ φέροντες γλῶ. Cicero 3. de Republ. *Neq; enim Natura pateretur, ut id quod eſſet de terra, niſi in terra maneret.* Eccleſiaſtes. ———

125. 8. *arrexerat.* Virgil: ——— *Arrectæ mentes, ſtupefactaq; corda.* Tacitus. ———

ibid. 30. Quid (oro) me? &c.] Q. d.

Carmine quid miſerum torques? jam parce ſepulto,
Parce ſitos violare Manes. ———

128. 19. *interibunt.* Interpres vetus Levit. 24. 18. *Vicariam reddet: i. e. animam pro anima.* Seneca ———

129. 4. Dum riſus ebullit.] Gloſſæ. *Ebullit,* ἀναβλύζει. at propius Onomaſtici illud, *Ebullio,* καχλάζω. Heſychius. Καχλάζει, κιχλίζει, ἀθρόως γελᾷ, &c. Eundem & in καγχασμὸς vide. Supra hoc libro Noſter *cachinnum licentioſum* dixit.

ibid. 6. Frigido ſudore defluens] Fortaſſe *perfluens.* vide ſupra 32. 32. dicta.

130. 4. ſubſtitue. Chryſoſtomus Homil: 30. in Epiſt. 1. ad Corinth. Ἔϛωσαν ὀφθαλμοὶ λάμποντες, καὶ παρειὰ μειδιῶσα, καὶ χεῖλος ἐρυθρὸν, καὶ ῥὶς εὐθεῖα, καὶ ὀφρὺς ἐκτεταμένη: ἀλλ' ὅμως κ' ἂν τὸ τυχὸν ἐκ τούτων λυμήνῃς, τῷ κοινῷ πάντων ἐλυμήνω κάλλει, πάντα κηληφείας μεστὰ, καὶ πάντα αἰσχρὰ φανεῖται τὰ πρὸ τούτου καλά· ἂν γὰρ τὸ ἄκρον τῆς ῥινὸς συντρίψῃς, πάντων πολλὴν κατέχεας τὴν ἀμορφίαν. Diodorus ———

131. 12. ignis. Æditus apud A. Gellium, de flammâ ſui pectoris,

Iſtam

Iſtam non potis eſt vis ſæva exſtinguere venti.

ibid. 23. confer. Hinc Ethnicum *luculento etiam die in lapides impingere*, facetè dixit Fœlix Minucius. Ariſtoph: ———

135. 38. Minas portentorum hoſtijs circumfor. expiant.] Leniunt, placant. Gloſſæ. *Piat:* ἐξιλάσκεται. Infra lib. 9. *Quid magis, quid minus Numinum cæleſtium leniendis minis, quot, & qualibus procurentur hoſtijs.*

142. 3. Sed ſi pauliſper audientiam publica mihi tribuerit humanitas, facile vos edocebo, &c] Seneca 2. 34. de Benef. *Quod dico, non videbitur durum, quamvis primò contra opinionem pugnet tuam, ſi te commodaveris mihi. Audiendi* ———

143. 18. Aditum tentantes, & domus januas obtortis cardinibus evellere geſtientes] Virgilius.

———*Emoti procumbunt cardine poſtes,*
Fit via vi. ——— Æn. 2.

144. 25. comitabatur] Cantic. 3. 8. *Uniuſcujuſq; enſis ſuper femur ſuum, propter timores nocturnos.* Seneca

145. 27. *dubitavit, &c:* Proconſul ad S. Cyprianum. *Nequiſſimi criminis auctor & ſignifer deprehenſus es.* Illa———

146. 10. θεράξι. vide & eundem in Κεράξ ἀιγοφόρες. Porro———

146. 30. *ictu.* Apud eundem 11.———*Certam quatit improbus haſtam.* ubi Servius. *Inevitabilem.* Seneca.

148. 46. Ne tantillo quidem unquam crimine poſtulatus, ſed probe ſpectatus apud meos, &c.] In Apologetico. *Vir probè inter ſuos cognitus.* Defenſionis locum ex anteacta vita ſolent rei, nec ineptè, petere. Cicero in pro Roſcio Amerino. *Dabit nobis jam tacitè vita acta in utramq; partem firmum & grave teſtimonium.* Idem pro Cluentio. *Perinde ut opinio eſt de cujuſq; moribus, ita quid ab eo factum, & non factum ſit, exiſtimari poteſt.* Et pro Sylla. *Omnibus in rebus quæ graviores majoreſq; ſunt, quid quiſq; voluerit, cogitaverit, admiſerit, non ex crimine, ſed ex moribus ejus qui arguitur, eſt ponderandum: neq; enim poteſt quiſquam noſtrûm*

ſubitò

ſubitò fingi, neq; cujuſpiam vita repente mutari, aut natura converti; vita torqueatur, ex ea quaratur, &c.

149. 31. En fides.] Virgil:——*En dextra, fideſq;.*

150. 23. At ille non contentus &c:] Καὶ οὐκ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, ut Joh. 3. Epiſt. com. 10. de Diotrephe. Infra lib. 10. *Nec tam immanibus contenta mendaciis, &c.* et 7. *Nec &c. immodico ſarcina pondere contentus, &c.*

154. 18. conjunctio. Afranius.——*Ætas integra eſt, forma ſatis.* Terentius.——

157. 36. decrevit. Seneca 5. 8. de Benef: *Nemo, quamvis pro ſe dixerit, adfuiſſe ſibi dicitur, nec* STATUAM *ſibi, tanquam* PATRONO *ponit.* Decreta autem heic ſtatua, appenſa——

158. 17. ἐπιτρέχων. Seneca cap. 13. ad Marciam, de Pulvillo Pontifice, morte filij nunciata. *Peractis qua moris erant praſtare defunctis, ad Capitolium rediit hilari vultu.* Plinius.——

ibid. 21. προσποιητῶς. Idem, Διαστρεφωνῆσαι: τὸ προσποιητῶς γελάσαι.

161. 4. *ſanguine.* Seneca cap. 13. Conſol: ad Marciam, de Æmilio Paulo. *Precatam enim ſe, ut ſi quid ob ingentem victoriam Invidia dandum eſſet, id ſuo potius quam publico damno lueretur.* Plinius.——

ibid. 18. Factiq; cauſam deliteſcentem nudari geſtiens] Claudianus ——*Mentis penetralia nudant.* Servius ad Æn: 6. *Tegere, eſt, celare: ut contra, nudare, eſt, indicare.* Heſychius. Ἀπογυμνοῦ, φανερὸν ποιῶ.

164. 24. Jam ſcies &c.] Terentius Hecyr. 1. 2. *Nunc audies*, ubi Donatus: *Quaſi jamdudum ſcire cupienti.*

ibid. 39. *artes.* Heſychius. Μηχαναὶ, τέχναι, ἐπίνοιαι, βουλεύματα, *&c.*

165. 20. *incendium.* vide Grotij adnotata ad lib. 4. de *Relig: Chriſt.* Valerius——

166. 8. Tune ultima non ceſſas? &c.] Ex hoc loco in mentem venit poſſe corrigi illum Apologetici. *Tune ultrò parentis tua animum in iſtis ſcrutaris?* et pro *ultrò*, *ultime* ſcribendum. ſic infra 9. *Illa ultima piſtoris uxor.*

166. 19.

166. 19. interiectum eſt. Eugraphius ad 3. 4. Andr. *Aſtutia, ſcelus, malum &c: interjectiones ſunt dolentis aut iraſcentis.* Sic——

167. 34. *non hominem.* Antiphanes apud Athenæum.

——— Τοῦτον οὖν
Δι' οἰνοφλυγίαν καὶ πάχος τοῦ σώματος,
Ἀσκὸν καλοῦσι πάντες οἱ ἐπιχώριοι.

168. 4. Maximè his artibus ſuis accommodum.] Scriptor de bono Pudicitiæ in Cypriani operibus. *In domus parte ſecreta, & ſine arbitris: alta, & facinoribus accommoda.* Noſter infra in hac eadem re, *Superius cubiculum.*

ibid. 20. *innodo.* Video permitti jam poſſe receptam lectionem. Virgil. —— *Crines nodantur in aurum.*

ibid. 21. Et quà nidor &c.] Virgilius, & de pilis.

—— *Illi ingens barba reluxit,*
Nidoremq; ambuſta dedit.———

ibid. 34. rudis &c:] Tibullus 1. 8.

Quid querar heu miſero carmen nocuiſſe? quid herbas?
Forma nihil magicis utitur auxilijs.

169. 10. *mancipo.* Seneca Epiſt: 116. ex Panætio. *Non eſt committendum ut incidamus in rem commotam, (Amorem) impotentem, alteri mancipatā, vilem ſibi.* Sic—

170. 24. *jacet.* Nec male heic legas, *in multum diem.* Infra lib. 4. *Vt uſq; diluculum, imò & in multum diem, &c.* ſic Cicero, *in multā noctē vigilare,* in Somn. Scip.

172. 10. *magicis ſ. a.* Simillimum errorem erravit etiam Meurſius, qui pro ijs Apologetici, *Si magnum putarem caducum deijcere, &c.* volebat *magicum* ſcribi. Infra———

174. 3. *maluiſſe.* Ibidem in Pudentillæ literis, Βουλομένην γάρ με *&c:* γαμηθῆναι, αὐτὸς τοῦτον ἔπεισας ἀντὶ πάντων αἱρεῖσθαι. Ariſtænet. 1. 24. Λέγε σαφέστερον, εἰ τοῦτον ἔχειν ἀντὶ πάντων ἐθέλεις. In———

176. 7. Percuſsit faciem ſuam manibus infeſtis.]

Terq; quaterq; manu faciem percuſſit. ——

Seneca cap. 6. ad Marc. *Ingerantur lacerato pectori manus, & in ipſam faciem impetus fiat.*

176. 12. ſcribendum. Æn: 1. —— *Haud tanto ceſſabit cardine rerum.* ubi Servius. *Aut* δεικτικῶς *dixit, ne in*

tantum

tantum quidem : h. e. brevi occaſione ceſſabit. Sic in———

181. 26. Inopinatam ſalutem ipſe mihi Jupiter tribuit.] Artemidorus 1. 6. *Θεόπεμπτα &c. πάντα τὰ ἀπροσδόκητα καλοῦσι.*

182. 17. caleret.]

——*Medios cum Sol accenderet æſtus.*

Virg: *Et medio toſtas æſtu terit area fruges.*

ubi Servius, *Medio æſtu, i. e. per diem, quando æſtus eſt.* lege, *per medium diem quando æ. e.* Gellius——

184. 24. *ululabilis.* Heſychius. *Κρυόεσσα ἰωκή: ἡ φρικτὴ καὶ φοβερὰ βοή.*

188. 21. irrigans &c:] Virgil. ——*Nec qua*

Saxoſas inter decurrunt flumina valles.

Infra lib. 6.———

189. 1. *dicimus.* & ad Georg. 3. *Caurum pro Corum, ſicut ſaurex pro ſorex, caulis pro collis.* In———

190. 2. *rupes.* Seneca Epiſt. 53. *Dum per aſpera erepo.* Suetonius in Tiberio. *Quod &c: per aſpera & devia erepſiſſet.* Sic, *per aſpera & dumis hirta erepere,* lib. 27. Ammianus. et *agrum erepere*, Sat. 6. Juvenalis.———

ibid. 4. Cui ſalus tot numero juvenum commiſſa videbatur] *Commiſſa* idem hic quod *permiſſa*, at hoc Apuleianum magis. lib. 9. *Senex claudus, cui noſtra tutela permiſſa fuerat.* ibidem. *Suaq; Domina cuſtodelam omnem permittit.* itaq; melius *permiſſa* legamus.———

ibid. 38. *περιῄμαρ.* Ælianus Var. 2. 2. de Mycerino. *Ταῖς ἡμέραις περιϊδεῖς τὰς νύκτας, διῆλει ἀγρυπνῶν καὶ πίνων ἅμα.* Horatius.———

191. 3. *ἰμφορέομαι.* Bene autem *ſævienti ventri.* Juvenalis. ——*Dum gula ſævit.*

192. 20. *dedit.* Juvenalis.

——*Torrens dicendi copia multis,*
Et ſua mortifera eſt facundia: viribus ille
Confiſus periit, admirandiſq; lacertis.

194. 39. Clauſtrum evellere geſtiebat.] Lib. 3. *Clauſtriſq; omnibus violenter evulſis, &c.*

195. 10. patibulatum] Seneca 6. 17. Lactantii. *Sive flamma*

ſlamma ore recipenda eſt, ſive extendenda per patibulum manus. Heſychius.———

ibid. 24. Contentiſsima voce clamitans.] Florid. 1. de præcone. *Contentiſſima voce clamitat.*

196. 30. eum. Lucanus. *Aut aliquis Magno dignus comes exigat enſem.* Mezentius———

198. 5. *cogitatam*, *&c:* et 11. *Diu diuq; apud cogitationes meas revolvebam.*

201. 14. *munita.* Heſychius. Κτένας *&c:* μεταφέροντες ἀπὸ τῶν εἰς τὰς τρίχας ἐπιτηδείων κτενῶν, λέγουσι καὶ τὰς πλευρὰς ναυκαίας.

202. 1. malunt. Ego *ſequi* hîc intelligo *comitari.* ſic 9. *Myrmecem acerrimum uxori ſecutorem relinquens.* et hinc 7. junctim, *Marti Comiti & Secutori* dixit.

203. 1. τρίφει. De hujuſmodi Amphilochius.

> Δοῦλοι γὰρ ὄντες γαστρὸς, αἰσχίστης νόσου,
> Ὑπηρετοῦσι τοῖς κακοῖς προστάγμασιν.
> Ἣ δ' ὡς πικρὰ δέσποινα τῶν λοιπῶν μελῶν
> Ἔνδον κάθηται θηρσὶ πωλοῦσα μέλη,
> Λαύρας καταδικοῦσα τὰ τμήματα,
> Γαστὴρ ἄσωτος, θηρίων εἰς γαστέρας
> Τυραννικῶς ὠθοῦσα συγγενῆ μέλη.

Apud———

204. 6. Largis emptionibus partas] Donatus ad 1. 1. Phorm. *Propriè dicitur partum, de eo quod labore quæſitum eſt.*

ibid. 7. Certatim oblatas.] Vide 469. 35. notata.

206. 18. Juncturæ rimam, licet gracilem &c.] Aptius ni fallor, *ſcilicet g.* legas.

207. 25. Διαπαντιόρθωμα. Eundem vide etiam in κεγαφιόζα. Oxon.———

208. 2. noctu. Virgil. 4. Georg. *Flet noctem.* ubi Servius, *Jugi nocte.* Idem. *Noctes.*———

209. 9. Ad unum] Servius ad Æneid. 3. *Ad unum: nullo excepto.* In———

212. 34. Pretioſam perdimus beſtiam.] Virgil. 8. ——*Et pelle Libyſtidis urſa.* ubi Servius. *Libyſtidis, ut ex pretio beſtia aliquid gratia potuiſſet &c: accedere.* i. e. *accederet.*

215. 3. perivit.] Cicero. *Exiguum nobis vitæ curriculum Naturâ*

Natura circumſcripſit, immenſum gloria. Idem——216. 34. κάλαθος. Ms. Fulvij non *fermè*, ſed *farina* legit. Priorem voculam ut non auſim quidem hoc loco exturbandam dicere, ita certus ſum ſimillimæ ſibi vocis locum eam apud Ammianum occupaſſe: & ex erecto ſenſum evanidum defectumq; effeciſſe. Nec inutile fuerit adhuc aliquà juvare Scriptorem et à ſe conſpicuum, doctorumq; Virorum curis jam ſæpe elimatum. Habemus lib. 26. hæc verba de Procopio. *Et quia ſe quari induſtria didicerat magna, &c: ad abdita longiuſq; remota receſſit. Cumq; à Ioviano exploratius indagari latibula ſua ſentiret, & forma vita jam fuiſſet pertaſum, &c: poſtrema neceſſitatis impulſu devijs itineribus ad Chalcedonium agrum pervênit. Formam vita* ſcio & Tacitum dixiſſe Annal: 1. *Formam vita inijt, quam poſtea celebrem miſeria temporum &c: fecerunt.* et Prudentium,——*Libertas laxior ipſi*

Conceſſa eſt homini, formam cui flectere vita

Atq; voluntatis licitum eſt.——Conſtanter tamen in Ammiano *ferina vita* repoſuerim. Androdus 5. 14. A. Gellij. *Triennium ego & leo in eadem ſpecu eodemq; victu viximus &c: ſed ubi me vita illius ferina jam pertaſum eſt, leone in venatum profecto, reliqui ſpecum, &c.* Polybius, ſi memini, apud Suidam, voce ἔφεδρος. Μεσολαβηθεὶς &c. ὑπ' ἐχθρῶν ὑπερκειμένων καὶ ἐφέδρων, εἰς τὸ ἄντρον εἰσελθεὶς, ἐπίπονον καὶ θηριώδη βίον συνεστήσατο. Ita clamat etiam apud Ammianum legendum vel vox *latibula.* at (quæ vix hactenus eruditis animadverſa) perpetua ejus imitandi Gellium conſuetudo certiſsimè evincit. Cicero 1. de Invent. *Cum in agris homines paſſim beſtiarum more vagabantur, & ſibi ritu ferino vitam propagabant.* Hieronymus 42. Epiſt. *Qui ſibi &c: ritu ferino victum quærebant.* Curtius lib. 3. *Delituiſſe inter anguſtias & ſaltus, ritu ignobilium ferarum.* ——*Vitam Degere more fera*—— Virgilianum eſt. 217. 14. adegit.] Cyprianus 61. Epiſt. de hiſtrione. *Quod ſi penuriam & neceſſitatem paupertatis obtendit, &c.* Terent. Phorm:——

218. 19. *tolleret.* Virgil. 2.

——*Aderit multo Priami de ſanguine Pyrrhus.*

ubi Servius, *Quaſi bis ſanguinem fuderit Priami: quia & filium ejus occîdit.*

219. 3. alloquio.] Servius ad Eclog. 9. *Solatium, infelicium eſſe conſuevit.* Terent: ——

ibid. 13. Sed altius ejulans &c]

——*Haudquaquam alloquio menſura doloris*
Cedit, at exuperat magis, agreſcitq; medendo.

Malè autem ex Florentino ——

ibid. 25. deſolata &c:] Q. d.

Cum mihi jam patriam antiquam ſpes nulla videndi,
Nec dulces vernas, exoptatoſq; parentes.

Sirachidis ——

220. 11. parentibus deſolata] Juvenal. 11.

Suſpirat longo non viſam tempore matrem.

ubi vetus Scholiaſtes, *Quia diu abeſt à parentibus, triſtis eſt.* Hieronymus ——

224. 38. *animi.* Chryſoſtomus ad 1. Tim. 3. Ἔχει τὸ συμπαθὲς τὸ ἀνθρώπινον, καὶ ταῖς τῶν ἑτέρων συμφοραῖς κατακλώμεθα. Juvenalis. ——

227. 10. obſita] Statius argumento ſimili.

——*Iam feſta fervet domus utraq; pompa,*
Fronde virent poſtes. —— Servius. ——

231. 30. Ut IPSAM prorſus Deam Venerem &c.] Terent. 2. 2. Eunuch. —*Hac ſuperat ipſam Thaidem.* ubi Donatus. IPSAM *addidit, quaſi nimia pulchritudinis.*

232. 14. Fama porrecta pervagatur.] Gloſſæ. *Pervagatur.* περιέμβεται.

234. 32. Venus] De eadem infra 11. *Matrem ſiderum, parentem temporum, orbiſq; totius Dominam. Alma,* i. e. ——

235. 19. Honores meos uſurpabit.] Gloſſarium. *Uſurpatio.* ἐξιδιοποίησις, ὑφάρπασις.

236. 5. corrumpens] Moſchus.

——Πτερόεις ὅσσον ὄρνις ἐφίπταται ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλοις.

De eodem lib. 6. ——

ibid. 7. οἰκοφθόρος. Et bene hic, *diſcurrens.* Zeno Veronenſis de Impudicitia. *Diſcurrit, &c. per populos,*

ibid..

ibid. 8. Omnium matrimonia corrumpens] Cyprianus Epiſt. 55. de Fælicisſimo. *Matrimoniorum multorum depopulator atq; corruptor.*

ibid. 32. *inſaniam.* Gloſſæ. *Stimulat.* παροξύνει, ἐπείγει.

243. 2. ſiſtite.]

——*Nulla mora eſt, ſequor, & quà ducitis, adſum.* Macaria ——

ibid. 18. Sic profata virgo, conticuit.] Lib. 3. *Sic profatus accuſator, &c. vocem repreſſit.*

248. 15. *ſuum.* Malmeſberienſis lib. 4. *Nos parum putamus actum &c. niſi multicoloribus parietes picturis reniteant, & Solem ad lacunar ſollicitent.*

251. 25. vox &c.] Interpres vetus 23. 42. Ezechielis. *Et vox multitudinis exultantis in ea.* ubi Grotius, *Omnia hymnis Deorum perſtrepebant.* Palat. ——

252. 24. ποιεῖ. Apud Theocritum puella imminuta.

Παρθένος ἔνθα βέβηκα, γυνὴ δ' ἐς οἶκον ἀφέρψω.

256. 24. recedimus. Scriptor de bono Pudicitiæ. *Hinc & illud dicit,* (Apoſtolus,) *membra Chriſti membris meretricis non eſſe jungenda.*

257. 6. proponit. Terent. 2. 2. Hec. ——*Patrio animo victus, &c.* ubi Donatus. *Bene victus, quia non ratione facit.* Remotius ——

ibid. 8. ſuccubuit. Firmicus 1. 3. de Socrate. *Severa animadvertentium poteſtati ſuccubuit.* Infra ——

259. 24. orta. Cyprianus ad Demetrianum. *Ipſe de ſervo tuo exigis ſervitutem, &c. & cum ſit vobis eadem ſors naſcendi, conditio una moriendi, &c: æquali jure, & pari lege vel veniatur in iſtum mundum, vel de mundo poſtmodum recedatur, tamen niſi tibi pro arbitrio tuo ſerviatur, &c.* Adde ——

260. 8. degamus.] Apud Sophoclem illa.

Ὅπερ εἰς ἥβην ἐξικώμεθ' εὔφρονες
Ὠθούμεθ' ἔξω, καὶ διεμπολούμεθα. Afferuntur ——

261. 4. *ſum.* Plato. Οὐκ ὀρθῶς δωρεᾷ καλλωπίζεται. Donatus ad ea Phormionis, *Regem me eſſe oportuit. Oſtendit pauperum affectiones, qui ſe ſolos uti divitijs ſcire ajunt, ſi eas haberent.*

262. 9. complicatum] Gloſſæ. Ἀρθριτικὸς, *articularius.* Caſsiodorus. ——

266. 23. Caſtra commovit, & aciem direxit, & claſſicum perſonavit.] Ὑστερολογία. Sonat tuba enim antequam caſtra commoveantur, & acies dirigatur. Pollux 1. 10. §. 19. Ὑποσημαίνουσι οἱ σαλπιγκταὶ τὸ εἰς ἔφοδον. vide et 1. Cor. 14. 8.

268. 34. Pſyche, non ita ut pridem, parvula, & ipſa jam mater es.] Apud Theocritum,

—— Γυνὴ μήτηρ, τοκέων τροφὸς, οὐκέτι κώρα.

Quomodo *mater* autem quæ necdum pepererat?——

272. 9. firmatum. Gloſſæ. Αἱμάτῳ. *cruento, ſanguino.* In——

275. 36. Cubile ſolitum &c.] Ita, δράκοντος φωλεώδη χειὰν, Plutarchus in de Oracul: defect. et κοίτην ——

285. 2. Nec te &c. ullo mortis accerſito genere perimas] *Nec mortis maturata feſtinas tenebras accerſito.* ut infra lib. 6. loquitur.

ibid. 18. Deorumq́; maximum &c:] De eodem apud Feſtum Ennius. *Deus qui multò eſt maxumus.*

286. 39. *angry.* Heſychius. Ὑπέρχολος, ὑπερβαλλόντως ὀργιζόμενος.

ibid. 40. Irata ſolidum, exclamat.] Clamor iræ comes & pediſſequus. vide ad Matth. 12. 19. notata.

287. 32. Per &c: ora populorum rumoribus conviciiſq́; &c: male audire.] Infra lib. 8. *Hac infamia conſternati, quæ per ora populi facile dilapſa, meritò inviſos ac deteſtabiles eos cunctis effecerat, &c.*

288. 32. *manus.* et alibi, *audaces manus.*

Neu timeam audaces in mea membra manus.

An verò ——

290. 20. κραδίην —— De Petro Nonnus in Joh. 20. 3.

Ἔμπνοος οἰστρηθέντι ποδῶν διφήτορι ταρσῷ
Ἄνθορεν ἐκ μεγάροιο. —— Achilles ——

291. 23. Nec enim vos utiq́; domus meæ famoſa fabula &c: latuerit] Q. d.

Omnibus in trivijs vulgatur fabula paſſim.

292. 2. monuiſſe. Firmatur lectio talis ab his ſupra, *Vtcunq́; caſus ejus non inſcius, &c.*

293. 16. capeſsit.]

Multa gemens, & ſe pelago Dea condidit alto.

294. 9. Proſpecto templo quodam in ardui montis vertice]

vertice] Templo Cereris nempe. Æn. 2.

Eſt urbe egreſsis tumulus, templumq; vetuſtum
Deſerta Cereris. ——

295. 30. Miſerandæ Pſyches animæ &c: ſubſiſte.]

—— *Miſerere laborum*
Tantorum, miſerere animæ non digna ferentis.

ibid. 34. mitigetur.] Τὸ *temporis* exturbandum dixerim è loco nullo jure occupato. Seneca 3. 39. de Ira. *Primam iram non audebimus oratione mulcere, &c. dabimus illi ſpatium, &c.* Claudianus—— *Spatio debilitatur amor.* Infra hîc lib. 9. *Nec ſaltem ſpatio &c: pecunia cupido leniebatur.* et ibidem, *Quoad ſpatio* ——

296. 27. Sacratis foribus proximat.] Gloſſæ. Θύραι ἱερᾶ: *fores, ſingulare non habet.*

297. 8. βωμοῦ. Servius ad Æneid. 4. ex Varrone. *Aras Veteres anſas dicebant &c. neceſſe enim erat à ſacrificantibus teneri: quod ni fieret, Dijs ſacrificatio grata non eſſet.* et ad 6. *Rogabant Deos, ararum anſas tenentes.*

299. 38. Et ipſius auri damno pretioſum] Ovidius de Solis curru.

Aureus axis erat, temo aureus, aurea ſumma
Curvatura rotæ. ——

300. 3. conſule. De pictis collis columbarum vide et ſupra 84. 3. notata.

ibid. 4. Jugum gemmeum ſubeunt.]

—— *Quatuor Dea magna columbas*
Curribus admovit, freniſq; coërcuit ora:
Et medium cæli terræq; per aëra vecta eſt.

ibid. 14. Melleis modulis.] Supra lib. 5. *Mellita cantus dulcedine.*

ibid. 17. eundem. Bene autem poſt nubium diſceſsionem facit ait cœlum pandi. Virgil. Georg. 3. —— *Quem ſuper ingens Porta tonat cæli.* —— Servius, *Aër nubibus plenus, per quem iter in cælum eſt.*

ibid. 21. *retulit. Summum æthera* autem dixit exemplo Virgilij, qui proprium & perpetuum id ætheri epitheton dedit, ut docet nos Servius Fuldens: ad Æneid. 1.

[illegible] *Filius familias non* [illegible] Æneid. 11.—
[illegible] in Epist. ad
[illegible]
[illegible] *frequen-*
[illegible]
[illegible] Virgil.
[illegible]
[illegible] ——
[illegible]
[illegible] Glossari. Ma-
[illegible] Glossarium, Ex[illegible]
[illegible] Virgilius 4. Georg.
[illegible] Glossar. [illegible]
[illegible]
[illegible] facis, & for-
[illegible] Oxon.——
[illegible] de quo ad
[illegible]
Pag: 252. [illegible]
[illegible] *sua*
[illegible]
[illegible] Tarentum; inibi
[illegible] Georg. 4.
[illegible]
[illegible] *est*, cir-
[illegible] *esse descensum.*
[illegible] Juvenalem,
[illegible] *cele-*
[illegible]
[illegible] quo leges elemen-
[illegible] crebris
[illegible] Ferri securq;
[illegible] Venus lib. 4.
Et

Et nomen meum cælo conditum terrenis ſordibus profanatur. ubi & *divinum* vides *mortali* oppoſitum. Jam et *ſordibus* quid aptius poteſt de libidinibus dici?

318. 13. *ovorum*. *Reformando* hîc, *mutando*. Gloſſæ, Μεζατυπῶ: *deformo, reformo.*

ibid. 37. Ac ſi qui &c:] Hoc ſenſu in Gloſſario, *Ac ſi quis*: ἐὰν δέ τις. ad veterem enim videtur hanc formulam alludi.

319. 28. *voluptates*. Cyprianus Epiſt. 62. de Diaconis. *Quomodo poſſunt &c. continentiæ præeſſe, ſi ex ipſis incipiunt corruptelæ &c: procedere?* In vet. ——

ibid. 31. libidinandi. (Chryſoſtomus Homil. 15. in Epiſt. ad Ephes. de ancilla ſcortatrice. Ζεῦξον (αὐτὴν) ἀνδρὶ, (tu Domina ejus) ἀπείργε τῆς πορνείας τοὺς ὑποθέσεις.) aut, ut apud Paulum eundem ——

320. 25. uxoria. Paulus 1. Cor. 7. 27. Δέδησαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν. vide & Rom. 7. 2. Artemidorus. ——

321. 19. poculo.] Juvenal. 11. *Plebeios calices, &c.* —— *Porriget incultus puer.* —— Horatius. ——

322. 23. Compendioſum &c. iter.] Gloſſæ. Σωζόμενος ὁδὸς: *compendiaria.*

324. 40. *ultionem*. *Salutem* heic *refectionem* intellige, ex qua ſalus. hinc infra 10. *Refectioni ſe ac ſaluti redderet.* vide ad Act. 27. 30. notata.

328. 15. *ſumit*. Saluſtius de Sempronia. *Multa ſæpe virilis audaciæ facinora commiſerat.* Supra ——

329. 35. *dependent, &c.* Bardeſanes de mulieribus Bactrorum, (apud Euſebium) Μετὰ πολλῆς φαντασίας ἔφιπποι, κοσμοῦσαι πολλῷ χρυσῷ καὶ λίθοις βαρυτίμοις τοὺς ἵππους.

334. 19. Placido ſermone ſic orſus eſt] Virgil. *Maximus Ilioneus placido ſic pectore fatur.*

338. 13. Qui &c: Miloni ſeſe, virum commentitus bonum, arctius conciliaverat, ut etiam hoſpitio receptus, &c] Sirachides 11. 31. *Non omnem hominem inducas in domum tuam, multæ enim ſunt inſidiæ doloſi.*

ibid. 14. Luc. 20. 20. Virgilius *bonum ſimulare* dixit, & Lucilius. ——

339. 28. *agebantur.* et lib. 25. *Illud tamen ad medullas uſq;*

excerptis. *Coramq; virginem imminuiſſet, paratam pari conſtantia, ni Zeno, &c.*

104. 19. *ætas.* Servius ad Æn. 8. ex Auguſti Imp. Commentarijs. *Antonium iuſsiſſe ut legiones ſua apud Cleopatram excubarent, ejuſq; nutu ac juſſu parerent.* ſic ———

ibid. 39. *mancipia.* At hîc *notiſsimos* malim explicare. ſic ſupra hoc ipſo libro *nobiles adoleſcentulos.* Attius

Ego me Argos referam, nam hic ſum nobilis.

Onomaſticon vetus. *Nobilis :* γνώριμος. et *nobiles* (i. e. *notas*) *meretrices* olim dictas fuiſſe docet Servius ad Æneid. 6. ſic infra hîc lib. 5. *Ignobilis maritus.* ———

107. 22. patria?] Terent. 3. 5. Andr:

Quid vos? quo pacto hic? ſatin' recte? ———

ubi Donatus. *Significatio eſt peregrinantis.* Caſaub.—

109. 23. ἱςραμμυθίων. Heſychius. Κατήδεσαν αὐτὸν : αἰσχυνθῆναι αὐτὸν ἐποίησαν.

ibid. 27. ille. Virgilius de ventis. *Indignantes magno cum murmure,* ——Palat.———

110. 16. ἐπισωματεργίζω. Poteſt permitti tamen *aggeratis.* Infra hic lib. 4. *Spinetis quaqua verſus aggeratus.* Gloſſæ. Ἐπισωρεύω : *Coaggero, congero, cumulo, &c.*

112. 29. Verſipelles.] Gloſſæ. Κυνάνθρωπος. *verſipellis.*

ibid. 31. induunt.]

Omnia transformant ſeſe in miracula rerum.

In vetere ———

113. 31. matronamq; flebilem &c. Gloſſ: *Reſerat,* ἀνοίγει, κυρίως μοχλόν. In vet. ———

117. 5. reſpexit. et 8. *Hic me ſimul domi &c: conſpexit.* ———

118. 37. tributa. Pollux 3. 8. ex Lyſia, ἀνδράποδα φιλοδέσποτα. ſic ———

119. 11. *concutiens.* Hieronymus *inſonare. Munera vel parva vel magna non ſprevi? in manu mea as alicujus inſonuit?*

ibid. 24. Familiares omen nefarium execrati.] Seneca cap. 9. ad Marciam. *Quis noſtrûm de exilio, &c: de luctu cogitare auſus eſt? quis non, ſi admoneatur ut de his cogitet, tanquam dirum omen reſpuat, &c.*

120. 22.

120. 22. *duci.* Ulpianus l. 2. ff: de in jus voc. *Neq; funus ducentem familiare, juſtave mortuo facientem.* Propertius. ———

121. 21. *mens eſt,* &c. Cicero in Bruto, de Multitudine. *Gaudet, dolet, ridet, favet, plorat, odit, contemnit, invidet, ad miſericordiam inducitur, ad pudendum, ad pigendum: iraſcitur, minatur,* &c. *Hæc perinde accidunt, ut eorum qui adſunt mentes verbis & ſententijs & actione tractantur.* Seneca ———

ibid. 31. Inſiſtebat lapidem] Servius ad Æn: 6. *Inſiſto illam rem dicimus, non, illi rei: quod qui dicunt, decipiuntur, propter, inſto illi rei.* Infra ———

123. 21. πατρὶς. Euripides Hipſipyle. ——Εἰς γῆν φέροντες γῆν. Cicero 3. de Republ. *Neq; enim Natura pateretur, ut id quod eſſet de terra, niſi in terra maneret.* Eccleſiaſtes. ———

125. 8. *arrexerat.* Virgil: ——*Arrectæ mentes, ſtupefactaq; corda.* Tacitus. ———

ibid. 30. Quid (oro) me? &c.] Q. d.

Carmine quid miſerum torques? jam parce ſepulto,
Parce ſitos violare Manes. ———

128. 19. *interibunt.* Interpres vetus Levit. 24. 18. *Vicariam reddet: i. e. animam pro anima.* Seneca ———

129. 4. Dum riſus ebullit.] Gloſſæ. *Ebullit,* ἀναβλύζει. at propius Onomaſtici illud, *Ebullio,* καχλάζω. Heſychius. Καχλάζει, κιχλίζει, ἀθρόως γελᾷ, &c. Eundem & in καγχασμὸς vide. Supra hoc libro Noſter *cachinnum licentioſum* dixit.

ibid. 6. Frigido ſudore defluens] Fortaſſe *perfluens.* vide ſupra 32. 32. dicta.

130. 4. ſubſtitue. Chryſoſtomus Homil: 30. in Epiſt. 1. ad Corinth. Ἔστωσαν ὀφθαλμοὶ λάμποντες, καὶ παρειὰ μειδιῶσα, καὶ χεῖλος ἐρυθρὸν, καὶ ῥὶς εὐθεῖα, καὶ ὀφρὺς ἐκτεταμένη: ἀλλ' ὅμως κἂν τὸ τυχὸν ἐκ τούτων λυμήνῃς, τὸ κοινὸν πάντων ἠλυμήνω κάλλει, πάντα κηλῖδος μεστὰ, καὶ πάντα αἰσχρὰ φανεῖται διὰ τοῦτο κακά· ἂν γὰρ τὸ ἄκρον τῆς ῥινὸς συντρίψῃς, πάντων πολλῷ καλύψεις τὴν ἀμορφίαν. Diodorus ———

131. 12. ignis. Æditᴜus apud A. Gellium, de flammâ ſui pectoris,

Iſtam

Iſtam non potis eſt vis ſæva exſtinguere venti.

ibid. 23. confer. Hinc Ethnicum *luculento etiam die in lapides impingere*, facetè dixit Fœlix Minucius. Ariſtoph: ———

135. 38. Minas portentorum hoſtijs circumfor. expiant.] Leniunt, placant. Gloſſæ. *Piat:* ἐξιλάσκεται. Infra lib. 9. *Quid magis, quid minus Numinum cœleſtium leniendis minis, quot, & qualibus procurentur hoſtijs.*

142. 3. Sed ſi pauliſper audientiam publica mihi tribuerit humanitas, facile vos edocebo, &c] Seneca 2. 34. de Benef. *Quod dico, non videbitur durum, quamvis primò contra opinionem pugnet tuam, ſi te commodaveris mihi. Audiendi* ———

143. 18. Aditum tentantes, & domus januas obtortis cardinibus evellere geſtientes] Virgilius.

———*Emoti procumbunt cardine poſtes,*
Fit via vi. —— Æn. 2.

144. 25. comitabatur] Cantic. 3.8. *Vniuſcujusq; enſis ſuper femur ſuum, propter timores nocturnos.* Seneca

145. 27. *dubitavit, &c:* Proconſul ad S. Cyprianum. *Nequiſsimi criminis auctor & ſignifer deprehenſus es.* Illa———

146. 10. θριξὶ. vide & eundem in Κρεὶξ ἀνορθρεῖς. Porro ———

146. 30. *ictu.* Apud eundem 11.——*Certam quatit improbus haſtam.* ubi Servius. *Inevitabilem.* Seneca.

148. 46. Ne tantillo quidem unquam crimine poſtulatus, ſed probe ſpectatus apud meos, &c.] In Apologetico. *Vir probè inter ſuos cognitus.* Defenſionis locum ex anteacta vita ſolent rei, nec ineptè, petere. Cicero in pro Roſcio Amerino. *Dabit nobis jam tacitè vita acta in utramq; partem firmum & grave teſtimonium.* Idem pro Cluentio. *Petinde ut opinio eſt de cujuſq; moribus, ita quid ab eo factum, & non factum ſit, exiſtimari poteſt.* Et pro Sylla. *Omnibus in rebus quæ graviores majoreſq; ſunt, quid quiſq; voluerit, cogitaverit, admiſerit, non ex crimine, ſed ex moribus ejus qui arguitur, eſt ponderandum: neq; enim poteſt quiſquam noſtrûm*

ſubitò

ſubitò fingi, neq; cujuſpiam vita repente mutari, aut natura converti; vita torqueatur, ex ea quaratur, &c.

149. 31. En fides.] Virgil:——*En dextra, fideſq;.*

150. 23. At ille non contentus &c:] Καὶ οὐκ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, ut Joh. 3. Epiſt. com. 10. de Diotrephe. Infra lib. 10. *Nec tam immanibus contenta mendaciïs, &c.* et 7. *Nec &c. immodico ſarcina pondere contentus, &c.*

154. 18. conjunctio. Afranius.——*Ætas integra eſt, forma ſatis.* Terentius.————

157. 36. decrevit. Seneca 5. 8. de Benef: *Nemo, quamvis pro ſe dixerit, adfuiſſe ſibi dicitur, nec* STATUAM *ſibi, tanquam* PATRONO *ponit.* Decreta autem heic ſtatua, appenſa————

158. 17 ἐπιτρέχον. Seneca cap. 13. ad Marciam, de Pulvillo Pontifice, morte filij nunciata. *Peractis qua moris erant praſtare defunctis, ad Capitolium rediïſt hilari vultu.* Plinius.————

ibid. 21. προσαποιητῶς. Idem, Διασαρκάζονται: τὸ προσαποιητῶς γελᾶσαι.

161. 4. *ſanguine.* Seneca cap. 13. Conſol: ad Marciam, de Æmilio Paulo. *Precatum enim ſe, ut ſi quid ob ingentem victoriam Invidia dandum eſſet, id ſuo potius quam publico damno lueretur.* Plinius.————

ibid. 18. Factiq; cauſam deliteſcentem nudari geſtiens] Claudianus ——*Mentis penetralia nudant.* Servius ad Æn: 6. *Tegere, eſt, celare: ut contra, nudare, eſt, indicare.* Heſychius. Ἀπογυμνῶ, φανερὸν ποιῶ.

164. 24. Jam ſcies &c.] Terentius Hecyr. 1. 2. *Nunc audies*. ubi Donatus: *Quaſi jamdudum ſcire cupienti.*

ibid. 39. *artes*. Heſychius. Μηχαναὶ, τέχναι, ἐπίνοιαι, βουλεύματα, &c.

165. 20. *incendium.* vide Grotij adnotata ad lib. 4. de *Relig: Chriſt.* Valerius————

166. 8. Tune ultima non ceſſas? &c.] Ex hoc loco in mentem venit poſſe corrigi illum Apologetici. *Tune ultrò parentis tua animum in iſtis ſcrutaris?* et pro *ultrò*, *ultime* ſcribendum. ſic infra 9. *Illa ultima piſtoris uxor.*

166. 19.

166. 19. interiectum eſt. Eugraphius ad 3. 4. Andr. *Aſtutia, ſcelus, malum &c: interjectiones ſunt dolentis aut iraſcentis.* Sic——

167. 34. *non hominem.* Antiphanes apud Athenæum.

——Τοῦτον οὖν
Δι' οἰνοφλυγίαν καὶ πάχος τοῦ σώματος,
Ἀσκὸν καλοῦσι πάντες οἱ ἐπιχώριοι.

168. 4. Maximè his artibus ſuis accommodum.] Scriptor de bono Pudicitiæ in Cypriani operibus. *In domus parte ſecreta, & ſine arbitris: altæ, & facinoribus accommoda.* Noſter infra in hac eadem re, *Superius cubiculum.*

ibid. 20. *innodo.* Video permitti jam poſſe receptam lectionem. Virgil. ——*Crines nodantur in aurum.*

ibid. 21. Et quà nidor &c.] Virgilius, & de pilis.

——*Illi ingens barba reluxit,*
Nidoremq; ambuſta dedit.——

ibid. 34. rudis &c:] Tibullus 1. 8.

Quid querar heu miſero carmen nocuiſſe? quid herbas?
Forma nihil magicis utitur auxiliis.

169. 10. *mancipo.* Seneca Epiſt: 116. ex Panætio. *Non eſt committendum ut incidamus in rem commotam, (Amorem) impotentem, alteri mancipatā, vilem ſibi.* Sic—

170. 24. *jacet.* Nec male heic legas, *in multum diem.* Infra lib. 4. *Vt uſq; diluculum, imò & in multum diem, &c.* ſic Cicero, *in multā noctē vigilare,* in Somn. Scip.

172. 10. *magicis ſ. a.* Simillimum errorem erravit etiam Meurſius, qui pro iis Apologetici, *Si magnum putarem caducum deiicere, &c.* volebat *magicum* ſcribi. Infra——

174. 3. *maluiſſe.* Ibidem in Pudentillæ literis, Βουλομένην γάρ με &c: γαμηθῆναι, αὐτὸς τοῦτον ἔπεισας ἀντὶ πάντων αἱρεῖσθαι. Ariſtænet. 1. 24. Λέγε σαφέστερον, εἰ τοῦτον ἔχειν ἀντὶ πάντων ἐθέλεις. In——

176. 7. Percuſsit faciem ſuam manibus infeſtis.]

Terq; quaterq; manu faciem percuſsit. ——

Seneca cap. 6. ad Marc. *Ingerantur lacerato pectori manus, & in ipſam faciem impetus fiat.*

176. 12. ſcribendum. Æn: 1. —— *Haud tanto ceſſabit cardine rerum.* ubi Servius. *Aut* διαλεκτικῶς *dixit, ne in*

tantum

tantum quidem : h. e. brevi occaſione ceſſabit. Sic in———

181. 26. Inopinatam ſalutem ipſe mihi Jupiter tribuit.] Artemidorus L. 6. Θεόπεμπτα &c. πάντα τὰ ἀπροσδόκητα καλοῦσι.

182. 17. caleret.]

—— *Medios cum Sol accenderet æſtus.*

Virg: *Et medio toſtas æſtu terit area fruges.*

ubi Servius, *Medio æſtu, i. e. per diem, quando æſtus eſt.* lege, *per medium diem quando a. e.* Gellius——

184. 24. *ululabilis.* Heſychius. Κρυόεσσα ἰωή: ἡ φρικτὴ καὶ φοβερὰ βοή.

188. 21. irrigans &c:] Virgil. ——*Nec quæ*
Saxoſas inter decurrunt flumina valles.

Infra lib. 6.———

189. 1. *dicimus.* & ad Georg. 3. *Caurum pro Corum, ſicut ſaurex pro ſorex, caulis pro collis.* In———

190. 2. *rupes.* Seneca Epiſt. 53. *Dum per aſpera erepo.* Suetonius in Tiberio. *Quod &c: per aſpera & devia erepſiſſet.* Sic, *per aſpera & dumis hirta erepere,* lib. 27. Ammianus. et *agrum erepere*, Sat. 6. Juvenalis.———

ibid. 4. Cui ſalus tot numero juvenum commiſſa videbatur] *Commiſſa* idem hic quod *permiſſa*, at hoc Apuleianum magis. lib. 9. *Senex claudus, cui noſtra tutela permiſſa fuerat.* ibidem. *Suaq́, Domina cuſtodelam omnem permittit.* itaq́; melius *permiſſa* legamus.———

ibid. 38. προῆμαρ. Ælianus Var. 2. 2. de Mycerino. Ταῖς ἡμέραις προσθεὶς τὰς νύκτας, διετέλει ἀγρυπνῶν καὶ πίνων ἅμα. Horatius.———

191. 3. ἐμφορέομαι. Bene autem *ſævienti ventri.* Juvenalis. ——— *Dum gula ſævit.*

192. 20. *dedit.* Juvenalis.

——*Torrens dicendi copia multis,*
Et ſua mortifera eſt facundia: viribus ille
Confiſus perijt, admirandiſq; lacertis.

194. 39. Clauſtrum evellere geſtiebat.] Lib. 3. *Clauſtriſq́; omnibus violenter evulſis, &c.*

195. 10. patibulatum] Seneca 6. 17. Lactantij. *Sive*

flamma

ſlamma ore recipenda eſt, ſive extendenda per patibulum manus. Heſychius.———

ibid. 24. Contentiſsima voce clamitans.] Florid. 1. de præcone. *Contentiſſima voce clamitat.*

196. 30. eum. Lucanus. *Aut aliquis Magno dignus comes exigat enſem.* Mezentius ———

198. 5. *cogitatam*, *&c:* et 11. *Diu diuq; apud cogitationes meas revolvebam.*

201. 14. *munita.* Heſychius. Κτένας &c: μεταφέροντες ἀπὸ τῶ εἰς τὰς τρίχας ἐπιτηδείων κτενῶν, λέγουσι καὶ τὰς πλευρὰς ναυκαίας.

202. 1. malunt. Ego *ſequi* hîc intelligo *comitari.* ſic 9. *Myrmecem acerrimum uxori ſecutorem relinquens.* et hinc 7. junctim, *Marti Comiti & Secutori* dixit.

203. 1. τρίφει. De hujuſmodi Amphilochius.

Δοῦλοι γὰρ ὄντες γαστρὸς, αἰσχίστης νόσου,
Ὑπηρετοῦσι τοῖς κακοῖς προστάγμασιν.
Ἡ δ' ὡς πικρὰ δέσποινα τῶν λοιπῶν μελῶν
Ἔνδον καθῆται θηρσὶ πωλοῦσα μέλη,
Λαύρως καταστοιβοῦσα τὰ τιμήματα,
Γαστὴρ ἄσωτος, θηρίων εἰς γαστέρας
Τυραννικῶς ὠθοῦσα συγγενῆ μέλη.

Apud———

204. 6. Largis emptionibus partas] Donatus ad 1. 1. Phorm. *Propriè dicitur partum, de eo quod labore quæſitum eſt.*

ibid. 7. Certatim oblatas.] Vide 469. 35. notata.

206. 18. Juncturæ rimam, licet gracilem &c.] Aptius ni fallor, *ſcilicet g.* legas.

207. 25. Διαπαντεύρυθμα. Eundem vide etiam in κυναφηό᾽ζα. Oxon.———

208. 2. noctu. Virgil. 4. Georg. *Flet noctem.* ubi Servius, *Iugi nocte.* Idem. *Noctes.*———

209. 9. Ad unum] Servius ad Æneid. 3. *Ad unum: nullo excepto.* In———

212. 34. Pretioſam perdimus beſtiam.] Virgil. 8. ——*Et pelle Libyſtidis urſa.* ubi Servius. *Libyſtidis, ut ex pretio beſtia aliquid gratia potuiſſet &c: accedere.* i. e. *accederet.*

215. 3. perivit.] Cicero. *Exiguum nobis vita curriculum*

Natura

Natura circumſcripſit, immenſum gloria. Idem——

216. 34. κάλαθος. Ms. Fulvij non *fermè*, ſed *farina* legit. Priorem voculam ut non auſim quidem hoc loco exturbandam dicere, ita certus ſum ſimillimæ ſibi vocis locum eam apud Ammianum occupaſſe: & ex erecto ſenſum evanidum defectumq; effeciſſe. Nec inutile fuerit adhuc aliquà juvare Scriptorem et à ſe conſpicuum, doctorumq; Virorum curis jam ſæpe elimatum. Habemus lib. 26. hæc verba de Procopio. *Et quia ſe quari induſtria didicerat magna, &c: ad abdita longiusq; remota receſſit. Cumq; à Ioviano exploratius indagari latibula ſua ſentiret, & forma vitæ jam fuiſſet pertaſum, &c: poſtrema neceſſitatis impulſu devijs itineribus ad Chalcedonium agrum pervênit. Formam vitæ* ſcio & Tacitum dixiſſe Annal: 1. *Formam vitæ inijt, quam poſtea celebrem miſeria temporum &c: fecerunt.* et Prudentium,——*Libertas laxior ipſi*

Conceſſa eſt homini, formam cui flectere vitæ

Atq; voluntatis licitum eſt.——Conſtanter tamen in Ammiano *ferina vita* repoſuerim. Androdus 5. 14. A. Gellij. *Triennium ego & leo in eadem ſpecu eodemq; victu viximus &c: ſed ubi me vita illius ferina jam pertaſum eſt, leone in venatum profecto, reliqui ſpecum, &c.* Polybius, ſi memini, apud Suidam, voce ἔφεδρος. Μεσολαβηθεὶς &c. ὑπ' ἐχθρῶν ὑπερκειμένων καὶ ἐφέδρων, εἰς τὸ ἄντρον εἰσελθεὶς, ἐπίπονον καὶ θηριώδη βίον συνιστήσατο. Ita clamat etiam apud Ammianum legendum vel vox *latibula.* at (quæ vix hactenus eruditis animadverſa) perpetua ejus imitandi Gellium conſuetudo certiſsimè evincit. Cicero 1. de Invent. *Cum in agris homines paſſim beſtiarum more vagabantur, & ſibi ritu ferino vitam propagabant.* Hieronymus 42. Epiſt. *Qui ſibi &c: ritu ferino victum quærebant.* Curtius lib. 3. *Delituiſſe inter anguſtias & ſaltus, ritu ignobilium ferarum.* ——*Vitam Degere more feræ*—— Virgilianum eſt.

217. 14. adegit.] Cyprianus 61. Epiſt. de hiſtrione. *Quod ſi penuriam & neceſſitatem paupertatis obtendit, &c.* Terent. Phorm:——

218. 19. *tolleret.* Virgil. 2.

—— *Aderit multo Priami de ſanguine Pyrrhus.*

ubi Servius, *Quaſi bis ſanguinem fuderit Priami: quia & filium ejus occîdit.*

219. 3. alloquio.] Servius ad Eclog. 9. *Solatium, infelicium eſſe conſuevit.* Terent: ——

ibid. 13. Sed altius ejulans &c]

—— *Haudquaquam alloquio menſura doloris*
Cedit, at exuperat magis, ægreſcitq; medendo.

Malè autem ex Florentino ——

ibid. 25. deſolata: &c:] Q. d.

Cum mihi jam patriam antiquam ſpes nulla videndi,
Nec dulces vernas, exoptatoſq; parentes.

Sirachidis ——

220. 11. parentibus deſolata:] Juvenal. 11.

Suſpirat longo non viſam tempore matrem.

ubi vetus Scholiaſtès, *Quia diu abeſt à parentibus, triſtis eſt.* Hieronymus ——

224. 38. *animi.* Chryſoſtomus ad 1. Tim. 3. Ἔχει τὸ συμπαθὲς τὸ ἀνθρώπινον, καὶ ταῖς τῶν ἑτέρων συμφοραῖς κατακλώμεθα. Juvenalis. ——

227. 10. obſita] Statius argumento ſimili.

—— *Iam feſta fervet domus utraq; pompa.*
Fronde virent poſtes. —— Servius. ——

231. 30. Ut IPSAM prorſus Deam Venerem &c.] Terent. 2. 2. Eunuch. —*Hac ſuperat ipſam Thaidem.* ubi Donatus. IPSAM *addidit, quaſi nimia pulchritudinis.*

232. 14. Fama porrecta pervagatur.] Gloſſæ. *Pervagatur.* περιέμβεται.

234. 32. Venus] De eadem infra 11. *Matrem ſiderum, parentem temporum, orbiſq; totius Dominam. Alma,* i. e. ——

235. 19. Honores meos uſurpabit.] Gloſſarium. *Vſurpatio.* ἐξιδιοποίησις, ὑφάρπασις.

236. 5. corrumpens] Moſchus.

—— Πτερόεις ὅσσον ὄρνις ἐφίπταται ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλοις.

De eodem lib. 6. ——

ibid. 7. οἰκοφθόρος. Et bene hic, *diſcurrens.* Zeno Veronenſis de Impudicitia. *Diſcurrit, &c. per populos,*

ibid..

ibid. 8. Omnium matrimonia corrumpens] Cyprianus Epiſt. 55. de Fælicifſimo. *Matrimoniorum multorum depopulator atq; corruptor.*

ibid. 32. *inſaniam.* Gloſſæ. *Stimulat.* παροξύνει, ἐπεγείρει.

243. 2. ſiſtite.]

——*Nulla mora eſt, ſequor, & quà ducitis, adſum.* Macaria——

ibid. 18. Sic profata virgo, conticuit.] Lib. 3. *Sic profatus accuſator, &c. vocem repreſſit.*

248. 15. *ſuum.* Malmeſberienſis lib. 4. *Nos parum putamus actum &c. niſi multicoloribus parietes picturis reniteant, & Solem ad lacunar ſollicitent.*

251. 25. vox &c.] Interpres vetus 23. 42. Ezechielis. *Et vox multitudinis exultantis in ea.* ubi Grotius, *Omnia hymnis Deorum perſtrepebant.* Palat.——

252. 24. ποιεῖ. Apud Theocritum puella imminuta.

Παρθένος ἦνθα βέβηκα, γυνὴ δ' εἰς οἶκον ἀφέρψω.

256. 24. recedimus. Scriptor de bono Pudicitiæ. *Hinc & illud dicit, (* Apoſtolus, *) membra Chriſti membris meretricis non eſſe jungenda.*

257. 6. proponit. Terent. 2. 2. Hec.——*Patrio animo victus, &c.* ubi Donatus. *Bene victus, quia non ratione facit.* Remotius——

ibid. 8. ſuccubuit. Firmicus 1. 3. de Socrate. *Severa animadvertentium poteſtati ſuccubuit.* Infra——

259. 24. orta. Cyprianus ad Demetrianum. *Ipſe de ſervo tuo exigis ſervitutem, &c. & cum ſit vobis eadem ſors naſcendi, conditio una moriendi, &c: æquali jure, & pari lege vel veniatur in iſtum mundum, vel de mundo poſtmodum recedatur, tamen niſi tibi pro arbitrio tuo ſerviatur, &c.* Adde——

260. 8. degamus.] Apud Sophoclem illa.

Ὅπερ εἰς ἥβην ἐξικόμεσθ' εὐφρόνως
Ὠθούμεθ' ἔξω, καὶ διεμπολώμεθα. Afferuntur——

261. 4. *ſum.* Plato. Οὐκ ὀρθῶς δωρεᾷ χαρίζεται. Donatus ad ea Phormionis, *Regem me eſſe oportuit. Oſtendit pauperum affectiones, qui ſe ſolos uti divitijs ſcire ajunt, ſi eas haberent.*

262. 9. complicatum] Gloſſæ. Ἀρθριτικῶς, *articulatim.* Caſſiodorus.——

266. 23. Caſtra commovit, & aciem direxit, & claſſicum perſonavit.] Ὑστερολογία. Sonat tuba enim antequam caſtra commoveantur, & acies dirigatur. Pollux 1. 10. §. 19. Ὑποσημαίνουσι οἱ σαλπιγκταὶ τὸ εἰς ἔφοδον. vide et 1. Cor. 14. 8.

268. 34. Pſyche, non ita ut pridem, parvula, & ipſa jam mater es.] Apud Theocritum,

——Γυνὴ μήτηρ, τοκίων τροφὸς, οὐκέτι κώρα.

Quomodo *mater* autem quæ necdum pepererat?——

272. 9. firmatum. Gloſſæ. Αἱμάτινον. *cruento, ſanguino.* In——

275. 36. Cubile ſolitum &c.] Ita, δράκοντος φωλεώδη χειὰν, Plutarchus in de Oracul: defect. et κοίτην——

285. 2. Nec te &c. ullo mortis accerſito genere perimas] *Nec mortis maturata feſtinas tenebras accerſito.* ut infra lib. 6. loquitur.

ibid. 18. Deorumq́; maximum &c:] De eodem apud Feſtum Ennius. *Deus qui multò eſt maxumus.*

286. 39. *angry.* Heſychius. Ὑπέρχολος, ὑπερβαλλόντως ὀργιζόμενος.

ibid. 40. Irata ſolidum, exclamat.] Clamor iræ comes & pediſſequus. vide ad Matth. 12. 19. notata.

287. 32. Per &c: ora populorum rumoribus conviciiſq́; &c: male audire.] Infra lib. 8. *Hac infamia conſternati, quæ per ora populi facile dilapſa, meritò inviſos ac deteſtabiles eos cunctis effecerat, &c.*

288. 32. *manus.* et alibi, *audaces manus.*

Neu timeam audaces in mea membra manus.

An verò——

290. 20. κορυδίλην—— De Petro Nonnus in Joh. 20. 3.

Ἔμπνοος ὀιστρηθέντι ποδῶν διφήτορι ταρσῷ

Ἄνθορεν ἐκ μεγάροιο.—— Achilles——

291. 23. Nec enim vos utiq́; domus meæ famoſa fabula &c: latuerit] Q. d.

Omnibus in trivijs vulgatur fabula paſſim.

292. 2. monuiſſe. Firmatur lectio talis ab his ſupra, *Vtcunq́; caſus ejus non inſcius, &c.*

293. 16. capeſsit.]

Multa gemens, & ſe pelago Dea condidit alto.

294. 9. Proſpecto templo quodam in ardui montis vertice]

vertice] Templo Cereris nempe. Æn. 2.

Eſt urbe egreſſis tumulus, templumq; vetuſtum
Deſerta Cereris. ——

295. 30. Miſerandæ Pſyches animæ &c: ſubſiſte.]

—— *Miſerere laborum*
Tantorum, miſerere animæ non digna ferentis.

ibid. 34. mitigetur.] Τὸ *temporis* exturbandum dixerim è loco nullo jure occupato. Seneca 3. 39. de Ira. *Primam iram non audebimus oratione mulcere, &c. dabimus illi ſpatium, &c.* Claudianus —— *Spatio debilitatur amor.* Infra hîc lib. 9. *Nec ſaltem ſpatio &c: pecunia cupido leniebatur.* et ibidem, *Quoad ſpatio* ——

296. 27. Sacratis foribus proximat.] Gloſſæ. Θύραι ἱερῦ: *fores, ſingulare non habet.*

297. 8. βωμῷ. Servius ad Æneid. 4. ex Varrone. *Aras Veteres anſas dicebant &c. neceſſe enim erat à ſacrificantibus teneri: quod ni fieret, Dijs ſacrificatio grata non eſſet.* et ad 6. *Rogabant Deos, ararum anſas tenentes.*

299. 38. Et ipſius auri damno pretioſum] Ovidius de Solis curru.

Aureus axis erat, temo aureus, aurea ſumma
Curvatura rota. ——

300. 3. conſule. De pictis collis columbarum vide et ſupra 84. 3. notata.

ibid. 4. Jugum gemmeum ſubeunt.]

—— *Quatuor Dea magna columbas*
Curribus admovit, freniſq; coërcuit ora:
Et medium cæli terraq; per aëra vecta eſt.

ibid. 14. Melleis modulis.] Supra lib. 5. *Mellita cantus dulcedine.*

ibid. 17. eundem. Bene autem poſt nubium diſceſsionem facit ait cœlum pandi. Virgil. Georg. 3. —— *Quem ſuper ingens Porta tonat cæli.* —— Servius, *Aër nubibus plenus, per quem iter in cælum eſt.*

ibid. 21. *retulit. Summum athera* autem dixit exemplo Virgilij, qui proprium & perpetuum id ætheri epitheton dedit, ut docet nos Servius Fuldens: ad Æneid. 1.

303. 40. *eſt.* et ad 1. 2. Phorm. *Filius familiæ non tam ducit uxorem, quam à patre accipit.* Æneid. 11.—

304. 16. *humi.* Chryſoſtomus Homil. 15. in Epiſt. ad Ephes. Εἰς τοσοῦτό τινες (Dominæ) ἀτοπίας ἥκουσιν, ὡς ἀποκαλύπτειν τὴν κεφαλὴν, καὶ ἀπὸ τειχῶν σύρειν τὰς θεραπαινίδας. Oxon.———

ibid. 33. *miniſterium.* lib. 7. *Sedulum colendi frequentabam miniſterium.* ibidem. *Sedulum &c: obibam cultura ſacrorum obſequium.* et 5.———

299. 26. *aurifex.* et nota, *ſtudioſè poliverat.* Virgil. ſcutum deſcribens, de eodem artifice:

——— *Et lapſa ancilia cælo Extuderat.* ———

ubi Servius, *Extuderat, ſtudioſè fecerat.*

206. 16. δερματομαλάκτης. et illa alterius Gloſſarii, Μαλάσσω, *ſubigo, mollio.* In eodem Gloſſario, Εὐψηλάφητος, ———

305. 36. *infirmus.* ſic, *populos apum*, Virgilius 4. Georg. *Vnda* ———

307. 37. Hujus facti auctor] Gloſſæ. Αὐτουργὸς : *auctor rei.*

311. 6. *mutuaris.* Lucianus de mulierum fucis, & formæ adulterijs. Καθάπερ ἐκ φαρμακοπώλου πυξίδων ὄχλος, ἀγγεῖα μεστὰ πολλῆς κακοδαιμονίας. Oxon.———

ibid. 16. locutus. Contrarium καταισοφίζεσθαι: de quo ad Act. 7. 19. notata vide.

ibid. 17. Ad quampiam turrem præaltam]

Turrem in præcipiti ſtantem, ſummiſq; ſub aſtra Eductam tectis. ———

ibid. 38. Devijs abditam locis quære Tænarum; inibi ſpiraculum Ditis, &c:] Virgil. Georg. 4.

Tænarias etiam fauces, alta oſtia Ditis.

ubi Servius. *Tænarus Laconiæ promontorium eſt, circa finem Maleæ, ubi Inferorum dicitur eſſe deſcenſus.*

317. 25. Domine fili] Hieronymus contra Jovinianum, de cujuſvis νεογάμου filiola. *Vocanda Domina, celebrandus Natalis ejus.*

ibid. 26. Sed iſtud pectus meum, quo leges elementorum & vices ſiderum diſponuntur, &c. crebris terrenæ libidinis fœdaveris caſibus.] Ferri utcunq; poteſt hæc lectio, at malim *ſordibus.* Venus lib. 4.

Et

Et nomen meum cælo conditum terrenis ſordibus profanatur. ubi & *divinum* vides *mortali* oppoſitum. Jam et *ſordibus* quid aptius poteſt de libidinibus dici?

318. 13. *ovorum. Reformando* hîc, *mutando.* Gloſſæ, Μετατυπῶ: *deformo, reformo.* ——

ibid. 37. Ac ſi qui &c:] Hoc ſenſu in Gloſſario, *Ac ſi quis*: ἐὰν δέ τις. ad veterem enim videtur hanc formulam alludi. ——

319. 28. *voluptates.* Cyprianus Epiſt. 62. de Diaconis. *Quomodo poſſunt &c. continentiæ præeſſe, ſi ex ipſis incipiunt corruptelæ &c: procedere?* In vet. ——

ibid. 31. libidinandi. (Chryſoſtomus Homil. 15. in Epiſt. ad Ephes. de ancilla ſcortatrice. Σύζυγον (αὐτὴν) ἀνδρὶ, (tu Domina ejus) ἀφεῖλε τὰς πορνείας τὰς ὑποθέσεις.) aut, ut apud Paulum eundem ——

320. 25. uxoria. Paulus 1. Cor. 7. 27. Δέδησαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν. vide & Rom. 7. 2. Artemidorus. ——

321. 19. poculo.] Juvenal. 11. *Plebeios calices, &c.* —— *Porriget incultus puer.* —— Horatius. ——

322. 23. Compendioſum &c. iter.] Gloſſæ. Σύντομος ὁδός: *compendiaria.*

324. 40. *ultionem. Salutem* heic *refectionem* intellige, ex qua ſalus. hinc infra 10. *Refectioni ſe ac ſaluti redderet.* vide ad Act. 27. 30. notata.

328. 15. *ſumit.* Saluſtius de Sempronia. *Multa ſæpe virilis audaciæ facinora commiſerat.* Supra ——

329. 35. *dependent, &c.* Bardeſanes de mulieribus Bactrorum, (apud Euſebium) Μετὰ πολλῆς φαντασίας ἔφιπποι, κοσμοῦσαι πολλῷ χρυσῷ καὶ λίθοις βαρυτίμοις τοὺς ἵππους.

334. 19. Placido ſermone ſic orſus eſt] Virgil.
Maximus Ilioneus placido ſic pectore fatur.

338. 13. Qui &c: Miloni ſeſe, virum commentitus bonum, arctius conciliaverat, ut etiam hoſpitio receptus, &c] Sirachides 11. 31. *Non omnem hominem inducas in domum tuam, multa enim ſunt inſidiæ doloſi.*

ibid. 14. Luc. 20. 20. Virgilius *bonum ſimulare* dixit, & Lucilius. ——

339. 28. *agebantur.* et lib. 25. *Illud tamen ad medullas uſq;*

medullas uſq; bonorum pervénit, &c. i. e. ingemebant medullitus. Infra hîc,———

345. 10. Donatus. Idem ibidem 4. 2. *Integratur quod ad integrum redit, quod repetitur, quod inſtauratur.* Feſtus———

351. 54. *Exciperet.* —— Seneca cap. 16. Conſol: ad Marciam. *Cloeliam, contempto hoſte, & flumine, ob inſignem audaciam tantum non in viros tranſcripſimus.*

352. 20. locutus. Seneca ubi ſupra. *Quis dixerit Naturam malignè cum muliebribus ingenÿs egiſſe, & virtutes illarum in arctum retraxiſſe? par illis (mihi crede) vigor, par ad honeſta &c: facultas.*

356. 7. Veſtro collegio.] *Collegium* pauci neſciunt ἐκ τῶν μέσων eſſe. eam vocem iſte tanquam ad legitimæ cujuſdam militiæ ſocios aptavit. In Gloſſario, Τάξις στρατιωτική: *collegium, &c.*

357. 30. *quaſcunq;.* et, Ἧς τινος ἄν. *cujus, cujus.* Ἧ τινι δήποτε. *cui cui.* Sic———

360. 22. Inſigni facilitate gnaviter cuncta præminiſtrat] Heſychius. Ἐλαφρίζων, παρασκευαζόμενος ῥαδίως.

362. 30. *cuncti.* Hinc *cuncti*, σύμπαντες, in vetere Onomaſtico. Claudianus. ——

367. 24. Deducendus adſignor.] Donatus ad 2. 2. Eun. *Ducitur quis ad ſepulturam, deducitur ad lætitiam.*

375. 3. vocat. Pollux 4. 24. Ἀναστηκασθῆναι δὲ λέγοιτ᾽ ἄν, τὸ παραθεῖναι τοῦ ἀναφερομένου πρὸς τὸ βαρύνον ἰσοῤῥοπίαν.

376. 22. Idq; jurans etiam nonnunquam, comminabatur aſsidue.] Infra lib. 9. *Carcerem, & perpetua vincula, mortem deniq; &c. comminatus; &c: idq; dejerans etiam confirmat per omnia divina Numina.* Philo in de legg. ſpecial. Εἰσὶ γὰρ οἳ ὀμνύουσιν, ἐὰν τύχῃ, τραύματα καὶ σφαγάς. Chryſoſtomus Homil: 15. in Epiſt. ad Epheſ. Εἰσὶ δέ τινες αἳ καὶ ὅρκους προστιθέασιν, (nempe iræ ſuæ litaturas ſe) οὐδὲν δὲ αἴσχιον τῆς τοιαύτης θυμουμένης. Supra hîc lib. 5. *Nec ſum mulier, nec omnino ſpirem, niſi eam de tantis opibus peſſum dejecero.*

377. 29. Ibi memet improvido ſaltu totum proijcio] Incon-

Inconſulto (id enim eſt *improvido)* ſaltu uſtrinam fugiens. Auctor de cardinal. Chriſti oper: cum Cypriano excuſus. *Non attendi quò proſilirem, dum me vorax incendium non cremaret.*

378. 23. angit.] In Apologia. *Cur autem præterita conqueror, cum non ſint acerba minus præſentia?* In Adelph. ——

379. 23. *inhians.* Supra 5. de Pſyche. *Prona in eum* (Cupidinem) *efflictim inhians.*

384. 1. Securi lignum quod deveheret, recideret.] Jerem. 46. 22. *Cum ſecuribus venient, quaſi cædentes ligna.* Ovidius.—— *Et, caſa ſecuribus, urar. Deveheret*, de monte veheret, nec enim illud *de* vacat.

ibid. 21. urſam] Theophylactus ad illa Philipp. 3. τοῖς ἔμπροσθεν ἐπικλεινόμενος. Τοῦτ᾽ ἔστι, πρὶν φθάσαι, λαβεῖν σπουδάζων: καὶ τοὺς πόδας, καὶ τὰς χεῖρας, τὸ λοιπὸν σῶμα προλαμβάνειν σπεύδων. τὸ ἐπικλίνειν ἑαυτὸν εἰς τὰ ἔμπροσθεν, ὅπερ ἀπὸ πολλῆς προθυμίας γίνεται. Virgilius.—

386. 27. *invadens.* et 10. *Sic eliſus violenter ſpectatiſſimus medicus.*

388. 2. magiſtratum.] Ammianus lib. 26. de Procopio. *A comitibus ſuis arctius vinctus, relato jam die &c. Imperatori offertur.* Supra hîc lib 3. ——

ibid. 18. donâſſet.] *Dieculâ unâ* ſolet tempus breviſſimum denotari. ſic ſupra 6. *Ad unam ſaltem dieculam ſufficiens.* Cicero. *Huic latroni unius diei uſuram non dediſſem.* Et in mortis (ut hîc) lucratione; apud Achillem Tatium.——

389. 31. Deteſtabilem caſum &c] Gloſſæ. *Deteſtabilis*, οἰκτρός, ἐλεεινός, *&c.*

391. 21. excitat. Eſaiæ 63. 5. *Indignatio mea ipſa auxiliata eſt mihi.* Philo ——

395. 21. Amphitryone. Terent: Phorm. 3. 1.—— *A ſua palæſtra exit foras.* ubi Donatus, *Bene palæſtram ejus dixit lenonis domum, in qua eſt exercitus* (melius *exercitatus* legas) *amator aſſiduè.* Suetonius de Tiberio. *Infantiam pueritiamq́; habuit luxurioſam & exercitatam.*

ibid. 22. cruore.] Lib. 1. *Cruore humano aſperſum atq́; impiatum.* Firmicus ——

398. 20. præcipitaverat.] Cyprianus in de zelo & livore. *Qui odit fratrem ſuum &c. it neſcius in gehennam.* Auguſtinus ———

ibid. 28. *paulatim.* Infra 10. de matrona libidinoſa. *Per admirationem aſſiduam, paulatim in admirabilem mei cupidinem incidit.* Terentius. ———

400. 10. Sollicitis animis intendite.]
——*Quæ dicam animis advertite veſtris.* Infra ——

401. 16. δασύ. Pollux 1. 12. §. 10. de ramis. Σκιεροὶ. εὔσκιοι, σύσκιοι, δασεῖς, βαθεῖαν ποιούμενοι σκιὰν, &c.

401. 19. *ſeptam.* Gloſſæ. Δασεῖα, ἐπὶ ὕλης: *denſitas.* Ibidem: Δρυμός. ———

ibid. 34. *cingunt.* Idem Ecl. 6.——*Iam claudite ſaltus.* ubi Servius, *Ne ſcilicet latius evagetur, eoq; minus inveſtigari poſſit.*

404. 26. Nos &c. pavore deterriti.]
Nos pavidi trepidare metu ——— Æn. 2

407. 11. Æn. 2. et 7. Idem ad Æn. 1. *Feras dicimus, aut quod omni corpore ferantur, aut quod naturali libertate utantur, & pro deſiderio ſuo ferantur: propterea omnes quadrupedes feras dicebant.* Heſychius.—

410. 9. *vota.* Satis jam facit mihi communis lectio. Infra lib. 9. *Magnis ſuis laboribus perfectum deſiderium Philoſetaro &c: nunciat.*

412. 5. *turba.* Æn. 11.
——— *Fluuntq; ad regia plenis Tecta viis.* ———
Servius. *Fluunt, feſtinanter incedunt.*

413. 18. *vivere.* Poteſt & alterum illud permitti. *Ægre erigi* hîc, ut ſupra lib. 1. *Fatigatum ægrè ſuſtinere.*

415. 12. *peragere. Solennia tumuli peragere,* Servius ad Æn. 9. dixit. Seneca cap. 13. ad Marciam. *Peractis quæ moris erat præſtare defunctis. &c.*

179. 15. *reponunt.* Heſychius. Ὄρεια, &c: ἔνιοι ἀποθήκας, καὶ Ῥωμαῖοι ὄρρεα καλοῦσι.

422. 20. *acti.* Ovidius.
——— *Terq; quaterq; rotatum*
Mittit in Euboicas tormento fortius undas.
Joſephus ———

423. 5. *oculis.* Quomodo hîc *frater* ſumendum vide in p. 44. 14. notatis.

427. 30.

427. 30. notat. lib. 9. *Nec ille, ut primum humi ſupinatus eſt, vel repugnare, vel omninò munire ſe potuit.* Infra ——

429. 18. *cœli.* Artemidorus lib. 5. de cœco, Τὸ φῶς οὐκ ἔβλεπε.

ibid. 24. *mortuos.* Optatus Milevitanus de Corah & ſocijs ejus. *Ne beneficium de mortis compendio conſequi viderentur, dum non eſſent digni vivere, nec mori ijs conceſſum eſt.* Tacitus. ——

434. 27. τάφῳ. vide & Judith. 16. 28. Amator ——

436. 8. reſpuerit. Sed & quarto & ſexto caſui jungi docet Servius ad 2. Æneid.

ibid. 26. Exitiumq; &c. pecudum] Seneca cap. 17. conſol: ad Marciam, de Dionyſio Siculo. *Libertatis, juſtitiæ, legum exitium.*

448. 18. Dum paſſerem &c. conſectatur arripere, delapſus in proximam foveam, &c:] Supra lib. 1. ille. *Dum voluptatem gladiatorij ſpectaculi &c. conſector, in has ærumnas incidi.*

449. 5. *malis.* Bene autem nepotem ſtirpem ſuæ ſucceſsionis vocat. Virgilius.

Dij patrij ſervate domum, ſervate nepotem.

ubi Servius, *A quo certa erat Romana prolis propagatio.*

451. 14. inſtricta.] Terent: 4. 4. Hecyræ.

Ægræ mulieres ſunt, non facile hæc ferunt,

ubi Donatus, *Nec facilè ferunt pellicatum, neq; amorem aliarum in viris.* Seneca. ——

453. 17. *per altiſsimum puteum præcipitat.* quæ lectio germaniſsima. ſupra lib. 4. *Per altiſsimum præceps in vallem proximam &c: præcipitant.* ——

459. 31. Plutarchus. Cyprianus in de zelo & livore, de Chriſto loquens. *Gregem ſuum oves vocat, ut innocentia Chriſtiana ovibus exæquetur. agnos vocat, ut agnorum naturam ſimplicem ſimplicitas mentis imitetur.* Chryſoſtomus. ——

466. 9. tripudium.] Seneca Epiſt. 108. *Quidam ad magnificas voces excitantur, alacres vultu & animo: nec aliter concitantur quam ſolent Phrygij tibicinis ſono ſemiviri.* Juvenal. ——

467. 8. locutus. Heſychius. Κρότιον : ἀξίνη δίστομος. Virgil.———

468. 33. Et inſuper] Gloſſæ. Καὶ ἐπὶ τούτοις : *inſuper etiam.*

475. 21. mariti.] Lib. 5. *Nec enim vos utiq; domus mea famoſa fabula &c. latuerit.* Lib. 6. ———

486. 2. vertitur. Gloſſæ aliæ. Σχολάζων, *vacuus.* Ulpianus ———

ibid. 35. contorqueo.] Hoc eſt quod κοπιᾶν ἐργαζόμενος, Paulus 2. Cor. 4. 12. vocat. Gloſſarium. ———

489. 21. *expedi.* vide ad Luc. 12. 35. H. Grotium.

490. 22. quaſſum.] Gloſſæ, *Multifariam* : πολυτρόπως, πολυμερῶς. In ———

ibid. 34. *limum.* Gloſſarium. Παραξύω, *derado, deſtringo.* Sic ———

493. 34. ſciſcitaretur, &c:] Et hoc ad veri Dei ſacerdotum exemplum. τὸ Urim de expeditionum ſucceſsibus conſuli ſolitum, apparet ex 1. Samuel. 30. 7. et Numerorum libro. Propertius ———

496. 13. vide. Gloſſæ. Μισθὸς εἰς λοῦδον : *auctoramentum.* At hic ———

500. 7. ἔχειν. Huc referas Heſychiana illa. Φοίνικες μάστιγας, διὰ τὸ τὰ νῶτα φοινίσσειν. *Depicti* ———

506. 10. profuſa.] Λαμβάνουσι ἀφ' ὧν οὐκ ἴδει, καὶ μὴ εἰς ἃ ἴδει διδοῦσι : ut 3. 23. apud Jul. Pollucem. Cicero———

511. 19. appellat.] Ezechiel 2. 6. *Increduli & ſubverſores ſunt tecum, & cum Scorpionibus habitas.* Hieronymus ———

520. 10. effugit] Ignatius ad Epheſios. Βύσαντες τὰ ὦτα (ὑμῶν) εἰς τὸ μὴ παραδέξασθαι τὰ σπειρόμενα ὑπ' αὐτῶν. Philo ———

521. 7. πραγμάτων, vide et in ἐν τελωνίοις Heſychium. Ovidius ———

ibid. 13. Et cogitationum diſſenſione] Servius ad Æn. 10. *Omnis cogitatio in dubitatione eſt ante ſententiam.*

522. 14. dixit. Video autem permitti jam poſſe receptam lectionem. Lib. 6. *Quoad tanta Dea ſæviens ira ſpatio mitigetur.* et infra hîc, *Quoad ſpatio fervens mariti ſedaretur animus.*

ibid.

Ibid. 22. deſcivi. ſic, *ab obſequio deſcire*, infra lib. 10. et, *à conſpecta* ———

524. 16. Gellium, qui et 9. 4. *incredulas res* forma non diſsimili dixit.

504. 3. fecerat.] Supra heic, *Adeſt, ut dato pretio rem ſuam ſecum ferat.* E converſo ———

537. 1. Illumq; qui ad inſtar teſtudinis alveum ſuccubabat, &c.] Qui

Abditus interea latuit ſub tegmine cavo,
Impatienſq; moræ ſiluit, præputia ducens.

539. 4. partiario tractabo] Supra lib. 4. *Partiario majeſtatis honore tractor.* ſupra lib. 8. ———

541. 15. *vocari?* Juvenalis Sat. 4. ——— *Solaq; libidine fortes.* Scholiaſtes. *Vt quem nullus poſſet à conſuetis vitijs deterrere.*

542. 23. Quæ devotionibus ac maleficijs efficere quidvis poſſe videbatur.]

——— *Carminibus quæ poſſet ſolvere mentes*
Vinctas, atq; alijs duras immittere curas:
Siſtere aquam fluvijs, ac vertere ſidera retro,
Infernaſq; ciere animas, mugire jubere
Sub pedibus terram, et deſcendere montibus ornos.

543. 9. Divinipotens] Onomaſticon vetus: *Divinipotens*, θεοκρατής.

546. 4. *peragere*, Servius ad Æneid. 6. *ſolennia tumuli peragere.* vide ſupra 415. 10. adnotata.

ibid. 10. pretio. Virgil. ——— *Magno cum optaverit emptum.* Servius. *Magno pretio. ut alibi,* ——— *Et magno mercentur Atridæ.* Idem 1. Georg. ——— *Mileſia magno Vellera mutentur.* — Servius, *Ingenti pretio comparentur.*

547. 22. Remeans annus] In ſe recurrens. Annus itaq; ſecundum Ægyptios indicabatur ante inventas literas, picto dracone, caudam ſuam mordente, quia in ſe recurrit. Servius ad Æn: 5.

ibid. 33. *manſionem.* Theophylactus ad 1. Tim. 5 Κ' ἂν ἄλλως ἄπορος εἴη τις, οἰκίαν πάντως ἔχει, οὐ γὰρ δὴ ἄιθριος μένει. ubi forſan, δεῖ α. μένειν legendum. Xenophon ———

548. 20. *cruſta.* In vetere Onomaſtico. *Cruſta:* πλάξ, ὄστρακον. Servius ———

550. 17. πολυτελεῖς. Chryſoſtomus Homil. 13. in Epiſt. ad Ephes. Κέχρησο κλίνῃ καὶ στρώμασι, μὴ πρὸς ἐπίδειξιν, πεποιημένοις, ἀλλὰ πρὸς ἀνάπαυσιν. E converſo ———

555. 3. pauperiem] Varro.

Qui pote plus, urget: piſces ut ſæpe minutos
Magnu' comeſt, ut aves enecat accipiter.

Et nota hîc τὸ *vicini*. Martialis. ———

558. 8. *habena.* ——— Theophylactus ad Rom. 13. de Magiſtratibus. Δι' αὐτῶν ὁ βίος ἡμῶν συνίσταται, καὶ εἴγε μὴ ἦσαν, πάντα ἂν ᾤχετο, τῶν δυνατωτέρων τοὺς ἀσθενεστέρους καταπινόντων. Euripides ——

568. 29. Portentuoſi cruoris] Gloſſæ. Τερατώδης: *monſtruoſus, portentuoſus.*

569. 25. *militis.* Miles è legione. i. e. legionarius m. ita capio Gloſſarij illa, Ταγματικὸς: *legionarius.* at ibidem pro Τάγμα, τὸ στρατιωτικὸν σημεῖον: *vexillum.* videtur mihi legendum, Τάγματος στρατιωτικὸν σημεῖον, *&c.*

ibid. 2. *amici.* & illud ſupra hîc lib. 4. *Sic affecta domus triſte fatum cuncta civitas congemebat.* Scribendum ———

571. 7. precatur civilius &c. verſari commilitonem.] Servius ad Æn. 12. *Animo, aut corpore, aut precibus & voce poſſumus quicquid poſſumus.*

581. 18 Ductaq; alia, filium procreaverat alium.] Ergo alter, ut loquuntur Græci, erat πρόγονος.

594. 17. *novercam.* ——*Coctumq; venenum,*
Privignoq; datum. —— Juvenal. 6.

598. 16. promeretur.] Donatus ad 4. 6. Eunuchi. *Violento civiliter reſiſti ſolet.* Gloſſæ. ——

602. 19. *acceperat.* Onomaſt. vetus. *Mancipo:* ἐξανδραποδίζω. Heſychius. Ἐξανδραποδίζεται, αἰχμαλωτίζεται.

609. 35. μανδραγόρας. Pollux 2. 4. ubi de capitis affectibus. Καρηβαρία, καὶ καρηβαρικὸν ποτὸν, ἢ βρῶμα.

614. 35. agnoſcunt. Incidi autem jam locum Ciceronis qui retinenda clamat. *Æque perfidioſum & nefarium eſt fidem frangere, qua continet vitam: & pupillum fraudare, qui in tutelam pervenit: & ſocium fallere qui ſe in negotio conjunxit.*

615. 38. *aperta.* Chryſoſtomus Homil. 15. in Epiſt. ad Ephes. Εἰ δὲ καὶ χωρὶς κραυγῆς αὐτὰ (ἀμεμωρημένα ἔργα nempe) ποιεῖς, καὶ ἔνδον στρέφεις τὴν πυρὰν καὶ τοὺς ἄνθρακας, τί τὸ ὄφελος τῆς σιγῆς; ἢ οὐκ οἶδας ὅτι αἱ πυρκαϊαὶ μάλιστα εἰσὶ χαλεπώταται, αἵπερ ἂν ἔνδον τρεφόμεναι, μὴ φαίνονται τοῖς παρεστηκόσιν ἑκάστοις; καὶ τραύματα, ἅπερ ἂν μὴ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξανθήσῃ; καὶ πυρετοὶ οὗτοι τὰ ἐντόσθια καίοντες; &c. Philo ——

616. 26 Totos ad me dirigunt animos.] Seneca 6. 16. de Benef. *Si nunquam in me direxit animum.*

129. 5. λεληθότως. Idem. Ἐξαναχωρεῖ, λεληθότως ὑποφεύγειν. In ——

629. 32. notata. *Operoſa*, ut ſupra 9. *Collu͏ctationibus Venereis operari.*

631. 7. Spectatæ pietatis juvenis, & matris obſequium, & ſororis officium religioſè diſpenſat.] Gloſſator vetus in vita Perſij Poëtæ. *Verecundia virginalis, &c. pietatis erga matrem & ſororem exemplo ſufficientis.*

670. 1. affamine] Supra lib. 10. *Affatus blandiſſimos.* Virgil. ——

680. 8. veniſti.]

Optatus ille portus ærumnis adeſt.

Per ——

670. 5. pomifera ſobole] I. e. fructifera. Gloſſæ. *Pomiferat.* Ὀπωροφορεῖ. Gloſſæ aliæ. Ὀπώρα, *pomum.*

695. Audi igitur, ſed crede quæ vera ſunt] Iſocrates in de Permutat. Ὡς ἀκουσόμενοι τὴν ἀλήθειαν, οὕτω τὸν νοῦν προσέχετε.

669. 3. *videretur.* Apte autem ſecuturis ludis ſerenum facit diem præludere. Æneas ludos funebres Anchiſæ inſtituturus.

—— *Si nona diem mortalibus almum*
Aurora extulerit. —— ubi Servius. *Almum, ſerenum. id eſt, ſi dederit diem ſerenum, & talem qualis ludis aptus eſt.*

621. 31. itinere.] Plinius 10. Ep. 15. *Deſtino partim orarijs navibus, partim vehiculis Provinciam petere.* Sic ——

513. Mortem deniq; violentam, & famem comminatus.] Seneca cap. 8. in ſap. non cad. injur. de Morte loquens. *Maximum illud, ultra quod nihil habent iratæ leges, nec ſæviſſimi Domini quod minentur*

492. 24. *filius*, *&c.* Æneid. 6. *Quiq; pij vates.* Servius— *Vaticinantes, non mendaces.* Nec male ij libri qui —

210. 13. viris &c. Idem cap. 12. in ſap. non cad. injur. de ſenibus nil rerum uſu proficientibus. *A pueris tantum magnitudine ac forma corporum differunt.* Hor.—

186. 18. ſolent. Martialis de vetula nupturiente. ——— *Quid ſurire ſi velit ſaxum?* Apud ———

365. 40. *propagatio.* Ibidem. Ε'πίδοσις γένος, *propago.*

287. 9. Nec loquax illa conticuit avis.] De qua ſupra Venus, *Quæ ſola mihi amanter ſervis.* Donatus ad 1. 2. Hecyræ. *Servile vitium eſt tacere non poſſe.*

312. 12. *canali.* Apud Virgil. ubi & via monſtratur. *Hoc ſuperate jugum, & facili jam tramite ſiſtam.*

100. 24. Sagittam ſævi Cupidinis in ima præcordia mea delapſam, &c] Vide 588. 27. notata.

157. 32. *celebrare.* Virgilius 5.

Annua vota tamen, ſolenneſq; ordine pompas
Exequerer. —— In ———

407. 3. Jaculum &c: contorquet,] Gloſſæ. *Contorquet, immittit, jaculatur*: ἐμβάλλει. Gloſſæ aliæ, Ε'ναγκυπίζω, *intorqueo.*

73. 21. *poterat.* Æneid. 8. in auratæ chlamydæ deſcriptione.

Intextuſq; puer frondoſa regius Ida,
Veloces jaculo cervos curſuq; fatigat.

ubi Servius idem; *Laus picturæ, quaſi gerat.* ubi forſan *urgeat* (i. e. fatiget) reponendum. Alibi——

447. 28. *tuis!* Cyprianus Epiſt. 2. *Sed & Catechumeni apprehenſi infirmitate, decepti eſſe non debent, ut eis ſubveniatur.* Quibus omnibus locis *decepti* ſunt μεμονωμένοι, *deſolati.* Virgilius de Creuſa amiſſa inter fugam Æneæ:

Defuit, & comites natumq; virumq; fefellit.

id eſt, *decepit*; niſi (quod non non æque arridet) ſit Græcum ἔλαθεν. video enim & ipſos Græcos ſic ponere τὸ ἀπατῆσαι. Dio Caſsius,——

Index

INDEX SCRIPTORUM

qui in Heſychij Gręco Vocabulario laudantur,

Confectus,

et alphabeticè diſpoſitus

à

IOANNE PRICÆO.

Lectori.

HVnc Indicem, ante annos tredecim confectum, libuit hîc adjungere, ne quantum Stephano Xylander contulit, Heſychio nos defieri pateremur: &, ne diu inter ſchedas latendo noſtras, quandoq; evaneſceret. Materiam præbet Notis non inuberem, quas tamen nec potuimus apponere, cum non niſi affecto præcedente Opere, edendi eum cogitatio ſubiret, nec Libri peregrè agentibus ulli præſto eſſent. Ex opera quali quali tamen iſta ſuus fructus prodit: nam & Scriptores quoſdam & Comœdiarum Tragœdiarumq; titulos vix alibi occurrentes eruit, collatis cœteris cum Athenæo, Polluce, Diogene Laërtio, & aliis, viam facilem ultro citro emendandi aperit, & ex nuda Indicis percurſione ſtructorem Vocabularij illius (rem nondum omnibus creditam) parebit Chriſtianum fuiſſe. Quis enim (ut Novi Fœderis tot ῥήσεις mittam,) Euangeliſtas, Apoſtolos, Prophetas, Prophetarum Expoſitores, à vera fide alienus ſuo Operi inſeruiſſet? Laxior autem & id & alia perſequendi fortaſſe erit brevi locus: in nova nempe Heſychij editione, ad quam præ ſe fert Librarius noſter non noſtro tantum impulſu, ſed & ſuo impetu ferri. Ad cœnam adeo lautam vocatos hortamur ne immunes veniant, quin ad ſplendidum Contextus apparatum bellaria Annotationum conijciant. Nos certe, ne aſymboli accedamus, pro viriculis adnitemur.

Achæus. v. ἀλίβαπτον. δίχηλοι. κύτταροι. οἴνη.

Idem ἐν Ἀλφεσιβοίᾳ. v. ἔναστρος.
ἐν Θησεῖ. v. σταρωνία.
ἐν Ἴριδι (ex reſtitutione Caſauboni,) v. ἰκρολλώπισι.
ἐν Μοίραις. (ex emendatione Meurſij) v. νυμφόβας.
ἐν Οἰδίποδι. v. ἐκλωπίζεται. ἀκάθαρτον.
ἐν Ὀμφάλῃ. v. φαναῖος.
ἐν Πειρίθῳ. v. ἀμφερκήπιθον.
ἐν Φρίξῳ v. πελεός.

Æſchines v. ὀργαῖς. θεοβλαβίαν.

Æſchylus. v. αἰγίζειν. ἄλως. ἀνέδην. ἀυλῶνες. ἀνερβάλους. ἀυτορέγμενος. βεῦνις. ἐδανοῖς. ἠργάνεια. ἴτλυγα. κεχρημάτικας. ὀρσολοπεῖται. σταυροβρεθῖς ὑόσκοπον.

Idem ἐν Ἀγαμέμνονι. v. ἀχείασθιν. ἀλκή. ἄπληρος. ἀσκοδύοις. γρυνίας. δημιοτήρη.
ἐν Ἀθάμαντι. v. ἀήτους. ἀπαρτί.
ἐν Αἴαντι μαστιγοφόρῳ. v. ἀρῆ.
ἐν Αἰτναίαις. v. αἱμοδίδυμοι in ἀναξίαν, Joanne Meurſio, & in κρείττονας, nobis emendantibus.
ἐν Ἀλκμήνῃ. v. ἀποστάς.
ἐν Ἀμυμώνῃ. v. θρώσκων.
ἐν Ἀργείοις. (corrigente Mauſſaco,) v. ἀπόσκημμα. (reſtituente Meurſio) v. ἐμμέλεια.
ἐν Βασσάραις. v. εἰλλόμενον.
ἐν Γλαύκῳ ποτνιεῖ. v. ἀμφίστωπον. εὐφήμοις. ἴτηλον. ξιρέφους.
ἐν Δανάῃ (Meurſius Δαναΐσι) v. καθιέρωμαι.
ἐν Δικτυουλκοῖς. v. δωνᾶσθαι.
ἐν Ἐλευσινίοις. v. ἀοξήσω.
ἐν Ἐπιγόνοις. v. τιμαιφής.
ἐν Ἠδωνοῖς. v. ἄδασμος. αἰγίζειν. ἀμφίδρομος. ἄοσιστα.
ἐν Ἡρακλείδαις. v. ἀμφιμήτορες. ἐπιγλώσσαι.
ἐν Θεωροῖς ἢ Ἰσθμιασταῖς. v. ἰαμβίς.
ἐν Θρῄσσαις. v. ἀγαῖς. ἀλαιός.
ἐν Ἱερείαις. v. κασωλάβα.
ἐν Ἰξίονι. v. ἱερεῖον.

ἐν Καλλιστοῖ. V. πανίας.
ἐν Κερκύωνι. V. ἄμβωνες. ἀπίσεις.
ἐν Κερκύωνι Σατυρικῷ. V. ἀποψύχη. ἐυλημματεῖ.
ἐν Κίρκῃ. V. αὐτόφορος.
ἐν Κίρκῃ Σατυρικῇ. V. ζυγώσω.
ἐν Κρήσσαις. V. ἀτόπαστον. ἐπιξενοῦσθαι. κωνῆσαι.
ἐν Λαΐῳ. V. ἀράχνε.
ἐν Λυκούργῳ V. ἀνούτατος.
ἐν Μυρμιδόσι V. ἄχρειμον. ἐγκουράδες. κουράς.
ἐν Νεανίσκοις. V. δρείφατον. ἀφοίβαστιν.
ἐν Νηρεῖ. V. αἰθήρ.
ἐν Νηρηΐσιν. V. ἐναραφόρος.
ἐν Νιόβῃ. V. ἐπώζειν. ἡμερὶς. κάγκαλα.
ἐν Ὀμφάλῃ. V. φαναῖος.
ἐν Περραιβοῖς. V. ἀπαιόλη.
ἐν Προμηθεῖ. V. ἐπιστολαί.
ἐν Προμηθεῖ δεσμώτῃ. V. ἀθετῶς. ἄρδις. διαμφίδιον. ἐλελεῦ.
ἐν Προμηθεῖ λυομένῳ. V. εἰσαφάσματα.
ἐν Προπομποῖς. V. δίπολοι.
ἐν Πρωτεῖ. V. ἀελπτία.
ἐν Πρωτεῖ Σατυρικῷ. V. ἄμαλα. ἐπάσω.
ἐν Σατυρικῷ (Meurſius Κερκύωνι, vel Πρωτεῖ σατυρικῷ) V. ἀποφύλιοι.
ἐν Σαλαμῖνι. V. ἀναρραβδοῖ. ἀνήρης. Meurſius legit Σαλαμινίαις ut et in ἔκλογιν, et καρθήλας.
ἐν Σεμέλῃ. V. ἀμφίδρομος. ἀντία. ἄστερκτα.
ἐν Σισύφῳ. V. ἴαμβωνες.
ἐν Σισύφῳ πετροκυλιστῇ (ſic emendat Meurſius) V. θώψεις.
ἐν Σφιγγὶ. V. κνοῦς.
ἐν Τηλέφῳ. V. ἀμφιδέξιοις.
ἐν Τοξότισιν. V. πιζοφόροις.
ἐν Τροφοῖς. V. δίκρα. πεδοίκου.
ἐν Ὑψιπύλῃ (ſic enim legendum puto) V. ἀποκορεσαμέναις.
ἐν Φρυξὶ (ſic Meurſius) V. ἄγαστα. ἀδίοπον. ἄεθλον. διαπιφεύρηται. ἐπιστροφή.
ἐν Ψυχαγωγοῖς. V. δρώπτειν.
ἐν Ψυχοστασίαις. V. ἀνηκίδοτι. ἀνεμβάτα.

Agathon. v. ἀγαθώνιον.

Alcæus. v. ἀδηφάγοι. ἀμ' ἡμέρᾳ. ἱππευύων. πιτραβαρῆ. πιτράδων.

Alcman. v. ἄαυτα. ἀλίβαπτον. κλεψίαμβοι. νηρεύς.

Alexander. ἐν Ἐπιςολαῖς. v. δροπάνοι. γητικά. σκοῖδος.

Amerias. v. βαθάλη. βαζυκώς. καλαρρυγαί. κάλιθος. καμασίς. λιτμός. πίχαρες. πιζανεόασιον. σαυᾶδαι. σμώγη. χερόν. ὑφαίνειν. et forſan in σαυβρία, ubi vulgo ἀμερία legitur.

Amphilochus. v. μίχης.

Anacreon. v. αἰθιοπαῖδα. ἄμιθα. ἄςυ νυμφίων. ἀνζάγετοι. γυναῖκες. ἕρμα.

Anaxandrides. v. ἀμφίδυσις.

Andromenides. v. ἐνοδία.

Anonymi. Ο' τὰ περὶ Ἀμαθοῦντα γεγραφώς. v. ἀφρόδιτος.
Ο' τὴν μικρὰν γράψας Ἰλιάδα. (ſic enim lego) v. διομήδειος ἀνάγκη.
Ο' πρὸς Ἀταλάντας σωθείς. v. διονυσοκουροπυρόνην.
Οἱ τὴν Ἑβραϊκὴν φωνὴν μεταθέντες, (i. e. οἱ LXX.) v. ὀνοκένταυροι.
Ὁ περὶ Θεόφραστον. v. διὸς ἄνθος. niſi forſan (ex uſu linguæ) ipſe Theophraſtus deſignetur.
Ὁ περὶ τὸν Ἀριστοφάνην. v. σαμινά.
Ὁ τὰ Θηβαϊκὰ γεγραφότες. v. πυμησία.
Ἀρχαῖα ποιήματα. v. δῶροι.

Anticlides. v. ἀλδευροῦντες.

Antigonus. v. κείρυλος.

Antigonus Caryſthius ἐν τῷ περὶ ζώων. v. ἴληοι.

Antimachus. v. γαιηΐδα. ἑανηφόρος. ἱεσκονιασοί. ἐπιήρα. ζειροφόρος. κλύμενος. σύςενον. χηρήϊον.

Antiochus ὁ Ξενοφάνους, ἐν τῷ περὶ Ἰταλίας. v. χώνην.

35 *Antipater.* v. δημιάσι.

Antiphanes. v. ἀυχένιοι.

Antiphon. ἐν Ἀληθείᾳ. v. ἄβιος.

Apollodorus. v. ἄγος. ἀγρεύς. ἀλίπλοα. γραῦς σέριφος. παραμμίδες.

Apollonius, ὁ τοῦ Ἀρχιβίου, ὁ τὰς Ὁμηρικὰς λέξεις γράψας.

in Præfatione. et v. ἐλεάτης. ἔχετο.

Apollophanes ὁ Κωμικὸς. v. μυσίκαρφι.

Idem ἐν Κρησί. v. θεοὶ ξενικοί.

Appion ὁ τὰς Ὁμηρικὰς λέξεις γράψας. v. ἀγυρτὴς. ἄδις. αἰσυμνητῆρες. θαλαμηπόλος. ἰονθάδος. κήξ. μηονεῖ. μήνιμα. οὐδενόσωρα. πόποι. φοινήεντα. χαμαιευνάδες. et in Præfatione.

Aquila. v. ὀνοκένταυροι. σειρῆνες.

Archias. v. ψαυστά.

Ariſtarchus. v. αἰψηρά. ἀμφιμελέη. ἀνθρήνη. ἀντιάνειραι. ἀσφόδελος. δέρμησις. δίψιον ἄργος. ἐλαιοῦται. ἐλειοὺς. ἐπὶ Φαλινίου. ἐς τὸν λιμένα. ἰωγή. κυσολάκων. λυκοκτόνου θεοῦ. πάλιν. πάντα λίθον. πράκις. et in Præfatione.

Ariſteas. v. πεδυκαλεῖται.

Ariſtoteles. v. ἀμόρυτλοι. ἀμμοῦς. βατίδες. βοῦθος. βρύττος. δεκάτη θύομεν. δελφική. ἰλιάς. ἰννός. κερκυραία. λοχείαις. μίραπις. πλειοθρέμμονα. σινδαράκη.

ἐν Ὀπουντίων πολιτεία. v. ἄαπετος.

ἐν τῇ Πολιτεία (Athenienſium, ut videtur, πολιτεία) v. εὐθύνας.

ἐν τῷ περὶ Ζώων. v. πώϋξ.

Ariſtomenes. ὁ Κωμικὸς (obiter citatus) v. θυροποιός.

Ariſtonymus. v. βορρᾶ. ψώσματα.

Ariſtophanes. v. αὐλήκα. ἀφορμή. ἄφρον. ἄχνη πυρὸς. βύθυτον. βυρσαίετον. γελοῖον. γυμνόπτερος λεβηρίδος. γωνή. δαιδάλεια. δαφνοπώλην. δράκαιναν. δρακοντίδης. ἐμπιδορκεῖν. ἔμπουσα. ἐνδυμιωνάκας. ἐτνήρυσις. ἰασώ. ἰννός. ἱππαίτερον. ἱπποκλείδης. κλύμενος. λακρατίδης. λάμια. λοχείαις. μεγάλη θεός. μεσαυχένες. μεταλλεῖον. μολγὸς ὄνου πόκαι. οὐ παντὸς γεράνιον. πηλέως μάχαιρα. ἀδελφός.

Idem ἐν Δράμασι. v. βύρσαν. ſed, ut puto, δράμασι legendum.

ἐν Ἀχαρνεῦσι. v. ἐσκοροδισμένος

ἐν Γλώσσαις. v. ἀάδα.

ἐν Βαβυλωνίοις. v. ἐς τὸν λιμένα. ἰστελάνα.

ἐν Βατράχοις. v. γωνιασμὸς. σκηπελίτης.

ἐν Γηρυ-

ἐν Γηρυτάδῃ. v. αὐτοὶ θύομεν.
ἐν Δαιδάλῳ. v. δορυφόνον.
ἐν Εἰρήνῃ. v. ἐλίχνων.
ἐν Ἐξηγήσει Λακωνικῶν. v. πυρίαχος.
ἐν Θεσμοφοριαζούσαις. v. ἔμβολον. καλάσιρις.
ἐν Ἱππεῦσιν. v. εἰκοὺς τοῦ ἐγχέλεων. ἀχίλλειον.
ἐν Κενταύρῳ. v. κύλλου πήρα.
ἐν Κιθαρῳδῷ. v. σειλέαν.
ἐν Καπήλῳ. v. ἰπνός.
ἐν Νήσοις. v. θύρσου κωνῆ.
ἐν Νεφέλαις. v. λέσβιος. σιδαρέοι.
ἐν Ὁλκάσιν. v. ἀπεσφακέλισεν.
ἐν Ὄρνισιν. v. βλιμάζειν. γλαῦκες λαυριωτικαί.
ἐν Σκηναῖς καταλαμβανούσαις. v. οὐ γὰρ &c. τειτοστάτης.
ἐν Σφηξί. v. ὄνου σκιά.
ἐν Τελφάλητι. v. ἑρμῆς τελκίφαλος. ἱλάων.
ἐν Τελμησσεῦσι. v. πύλαι.
ἐν Ὥραις. v. ἀργὰς ἱερὸν. δικαστικὸν. ζεῦγος.

Idem ut videtur, tacito nomine. v. βαρβὸς. βατεριδία.

Ariſtoxenus. v. κλεψίαμβοι.

Artemidorus. v. κνηστὸς. σκυρία. πελάνιον. forſan et in μίλαξ. qui locus corruptus videtur.

Aſclepiades. v. κολακοφορικλείδης.
ἐν ἕκτῳ Τραγωδουμένων. v. ῥησίαρχος.

Athenion. (ut videtur) v. ἀνθρίσκιον.

Attalus ἐν τῷ περὶ Παροιμιῶν. v. κορίννεσι.

Baccaris. v. βρένθιον.

Bacchilides. v. δίχολοι.

Beroſus. v. σαραχήρω.

Blæſus v. φυλακτὸς.

Baſtas Chius, Hiſtoricus. v. βάστας.

Boëthus ἐν τοῖς περὶ Πλάτωνος. v. διὰ πάντων κρατὴς.

Byton (ut videtur,) v. σαμβύκη.

Callias. v. μεγαρικαί. σκανὰς &c.

Callimachus. v. ἆ. ἀοζοί. βουγενέων. θύα. ἴαψ. κάπτω. καταρελῶ. λειριόεντα. νεκάδεσσι. σιαλενδρίς. χειμέδα.
Idem ἐν Ἑκάλῃ. v. γηφάγοι.
Calliſtratus. v. ἁρμόδιος. ἐλεοῦς. θρώσκω. ἰλλυεὶς &c. παρνόπη. videndum etiam an in κυδρός.
Chamæleon. v. λιβυκά.
Charixena. Ἐρωτικῶν ποιητρία. obiter citata, v. ἐπὶ Χαριξένης.
Chœrilus Comicus. obiter citatus, v. ἐκκεχοιριλωμένη.
Chryſippus. v. φολιά.
Clearchus. v. ἄδωνις. γλυκὺς ἀγκών. διομήδειος ἀνάγκη. διὸς ἐγκέφαλος. et forte in μητέρα.
ἐν τοῖς περὶ Παιδείας. v. μανίρας.
Cletodemus ἐν τῇ Ἀτθίδι. v. βοῦς ἕβδομος. ſed legendum *Clidotemus* videtur, vel potius *Clidemus* qui ἐν τῇ Ἀτθίδι 6. Athenæi citatur. forſan & ſupra in Ἀγαμεμνόνια φρέατα idem nomen reſtituendum. ubi vulgò Δῆμος legitur.
Clitarchus. v. μητέρα.
Conon. (ut videtur) v. βερενίκης πλόκαμος.
Corinna. v. τένθων.
Crates. v. ἐνώπια.
Cratinus. v. ἀΐδρυτον. ἀψῶ. βαλανιομφάλους. βρέα, γαληδέα. δεξῶ. διαλαὸς. δυσβράκανον. δυσθαλὴς. ἐλλόπιδας. ἀνεξικάμη. ἀπέφρησαν. καῦσις. κορσάκις. κυβηλὶς. λέρνη θεατῶν. ναύσων. σαυνίον. σκυθικὸς. χρεῖλον.
Idem ἐν Βουκόλοις. (reſtituente Caſaubono) v. πυρπερέγχει.
ἐν Δραπέταις. (ſic enim legendum putamus,) v. ἀγερσικύβηλις.
ἐν Δηλιάσιν. v. βοῦς ἐν αὐλίᾳ.
ἐν Θρᾴτταις. v. δίλογχον. συρβηνεύς. et forſan in v. ἀπέφρησαν. ubi vulgo θρέασαν.
ἐν Ἰλιάσι v. αἰθρία.
ἐν Κλεοβούλαις, (Κλεοβουλίνη legendum putamus) v. αἴθης.
ἐν Κρήσσαις. v. κωνῆσαι.

ἐν Μαλ-

ἐν Μαλθακοῖς. vel Μαλακοῖς. (ut videtur ſcribendum) v. βρυλίνη.
ἐν Νόμοις. v. λυκαμβὶς.
ἐν Πυλαίᾳ. v. γεργῶπις. ζωπύρε.
ἐν Σεριφίοις. v. διονυσοκερεργοπυρώνιον. vide et in βείκελοι.
ἐν Χαίρωνι. v. ἀνθόφορτοι.
ἐν Ὥραις. v. κήπιον. μυσίκορι.

Cratinus. Ὁ νεώτερος. ἐν Γίγασιν. v. παμμύλης.

Cteſias. v. σάραπις.

Cyrillus. ἐν τῇ Ἑρμηνείᾳ Ὠσηὲ τοῦ Προφήτου. v. μονιὸς.

Demetrius. (Hiſtoricus, ut ex fragmento adjuncto videtur,) v. ἐμπήρους.

Democritus. v. ἀμφιδήποι. ἀπατηλόν. ἄσκληρες. βρογχμώδης. βρόγχος. δεξαμεναί. δυοχοῖ. συγγόνη.

Demus. ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῆς Ατθίδος. v. ἀγαμεμνόνια φρέατα. Idem eſt qui ſub nomine *Demonis* occurrit v. οἰνᾶιοι &c. Vide ſupra in *Cletodemus.*

Demoſthenes. v. δρυεραῖοι. ἰθύφαλλον.
ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους. v. ὁσίους.

Dicæarchus. v. ἐν πίθῳ &c.

Didymus. v. αὐλὶς. βείκελοι. ἐπώζειν. κέλετο. κόροσικις. λαπίρσαι. λέασιν. λιμοδωρεῖς. μοσυνοίκια. μυκερίνα. οἰοπάτη. σαμιακὸς &c. σισύμβριον &c. σκινθαρίζειν.

Didymus Ὁ τὰς Κωμικὰς λέξεις γράψας. In Præfatione.

Dinolochus v. ἀδος. μυρμηκιά. ὀλβάχιον.

Diocles. v. λαπάραι. πῆγα. συγκομιστὸς, (ubi *Medicus* vocatur.) unus forte ex veterinarijs.

Diodorus Tarſenſis. v. διαγόρας.

Diogenianus. ἐν περιεργοπένησιν. In Præfatione.

Dion. v. σταδινόν

Dionyſius. v. ἀμβλῶνες. βούτυρος. γύης. ἱερείανα. κλισίαι. σκυρθαλιάς. ὑάλιχος. ὑγιείαν.

Dionyſodorus. v. γλαυκοῦ τέχνη.

Dozyllus Tragicus. obiter citatus, v. δορυαλλός.

Ecphantides Comicus (citatus obiter) v. ἐκκεχοιρελωμένη· & in v. καπνίας. Vide & in Χοιρίλον. ubi forte Χοιρίλον ſcribendum.

Empedocles. v. ἀγέννητα. βαυμοί. Idem obiter citatus in καλυπτωνέμας.

Ephorus. v. ταναγραίων.

Ephorus Cumæus obiter citatus v. δίφορος.

Epicharmus. v. ἄγκυρα. ἀσπαστῶ. βίμβλινος. βλιτάχεα. καμπισίγγα. καπνοκορτυάζει. λυκόσπαλος. (ubi vulg. malè Ἱπποχάρμω.) ῥογκίλω. σαμαίνει. ψύλλα.

Idem ἐν Ἀγρωστίνω. v. κόλαφος.

ἐν Βάκχαις. v. ἀγληχίδων.

ἐν Κωμασταῖς. v. Φρύγιον.

ἐν τοῖς Μησὶ, (ut videtur) v. σκυφοκώνακτος. forſan & in σκωρυφίαν.

ἐν Ὀρύα. v. ὀρύα.

ἐν Παιδοτρίβαις. v. κόλαφος.

ἐν Τελακίσι forſan. v. σκαρνυφίαν. quod videor ex antitheto μησὶ colligere. Vide ſupra in σκυφοκώνακτος.

Epiphanius bis (inquit Caſaub. ad Athenæum pag. 31.) Me loca effugerunt iſta.

Eratoſthenes. v. ἀγρηνὸν. ἀλκεὸν. βασιλίδες. ἐφώδιον. ἡδυωτῆρες. καλειλυσπωμένην. ναρθηκιῶντες. παρ' αἰγείρου &c.

ἐν τῷ ἐννάτῳ τῶν Ἀμαθουσίων. v. ῥοίκου &c.

Eſaias Propheta. v. ὠρίων. col. 776.

Eubulus ἐν Κυβευταῖς. v. μάνης.

Euclides. v. ἀνύξιον.

Euclitus. v. γάλας. vereor ut corruptè.

Eucrates ἐν Ῥοδιακοῖς. v. ἴλατρον.

Eudoxus. v. βοῦς Κύπριος.

Evelus. v. κακόρας. κάπαλος. (ubi vulgò tamen Εὔφλων legitur.)

Euphorion. v. ἄλλιξ. ἄνταρ.

Euphronius. v. λακκοπρωκτίδα.

Eupolis. v. ἀπ' ὄνου. &c. βοῶπις. γαληψὸς. δάμαρ ἱππίας. δαμασικόνδυλον. θύα. κοτυτώ. κηρός. ὄνου γνάθος. σαννίον. & forſ. in v. πίσων. (ubi vulgò πόλις.)

ἐν Αἰξὶν.

ἐν Αἴξιν. v. ἱερεὺς Διονύσου.
ἐν Βάπταις. v. βάσας.
ἐν Μαρικᾷ. v. δούλων πόλις.

Euripides v. αἰγυπτία ἐμπολή. ἄντρον. ἄνω ποταμῶν. ἀπαιώνιστον. ἁρπάγη. κρείνουσι.

Idem ἐν Αἰόλῳ. v. ἀκρατὲς.
ἐν Ἀλεξάνδρᾳ. v. ἄρρητον.
ἐν Ἀλκήστιδι. v. ἅλις.
ἐν Ἀλκμαίωνι. v. ἀργαίνειν. ἀπτνής.
ἐν Ἀλκμήνῃ. (ut reſtituit Meurſ.) v. ἀμολγὸν.
ἐν Ἀλώπῃ. v. ἀπρόσηλον. ſi bene ad Harpocrationem Mauſſacus correxit. Brodæus autem corrigit Μεναλίππῃ.
ἐν Ἀνδρομάχῃ. v. ἀχείμαντα. ἀπηῦρον.
ἐν Ἀνδρομέδᾳ. v. ἀμείβεται.
ἐν Ἀντιόπῃ. v. εὐθυδήμονα.
ἐν Αὔγῃ. v. ἀπινήσω. διέφθειρε. κίρας.
ἐν Δικτύϊ. v. ἀζοίμην.
ἐν Ἑκάβῃ. v. κάσις.
ἐν Ἐρεχθεῖ. v. ζεῦγος.
ἐν Ἡρακλείδαις. v. ἁμαλόν.
ἐν Ἱκέτισιν. v. ἀναδρομή.
ἐν Ἰνοῖ. v. δ' ἄρα. et v. infra in Οἰνεῖ.
ἐν Ἱππολύτῳ στεφανηφόρῳ. v. ἀνασπειράζει.
ἐν Ἰφιγενίᾳ τῇ ἐν Αὐλίδι. v. ἄθραυστα.
ἐν Ἰφιγενίᾳ τῇ ἐν Ταύροις. v. ἀγχίπους. et ἀντιψάλμους.
ἐν Ἴωνι. v. εἰλείθυιαν. ἀντίπηγα. καρφυλαί.
ἐν Λικυμνίῳ. v. θελάζειν. λικυμνίοις βολαῖς.
ἐν Μελεάγρῳ. v. ἀντήλιοι. καθωσίωται.
ἐν Μεναλίππῃ. v. ἀπρόσηλος. Brodęo cõijciẽte.
ἐν Μηδείᾳ. v. ἀπαιώνιστον. ἀποστέλλεις. αἰσυμνᾷ. ἀεί.
ἐν Οἰδίποδι. v. ἀηδόνα. ἄναρθρος.
ἐν Οἰνεῖ. v. ἀθραίνοντον. ἀκρίζων.
ἐν Ὀρέστῃ. v. ἄφυλλον.
ἐν Παλαμήδῃ. v. ἔμβολα.
ἐν Πειρίθῳ. v. ἰφέξεις. θεράξαι.
ἐν Πελιάσιν. (ex reſtitutione Meurſii.) v. ἀντιπεμμάσσεται. et ἀρταμεῖν, (ex ejuſd. reſtitutione) item in καταβολή.
ἐν Πηλεῖ. v. ἀρκεῖ.

ἐν Πλη-

ἐν Πληϑένει. v. κότταβος.

ἐν Σισύφῳ. v. ἐλίσσων.

ἐν Σκυρίαις. (ex reſtit. Caſaub.) v. ζεύγλας.

ἐν Σκείρωνι. v. ἁμαρτητὴν. et in ἔμβολα, Brodæo emendante.

ἐν Ὑψιπύλῃ. v. ἀναδεσμαὶ.

ἐν Φιλοκτήτῃ. v. ἄιρειν. αἰὼν. ἀκριβὲς. γαῦρος.

ἐν Φοίνικι. v. ἀμνήστευτος.

ἐν Φρύξῳ. v. ἰλλάδας.

ἐν Χρυσίππῳ. v. ἰκάζων.

Idem obiter citatus, v. σκάνδιξ.

Ezechiel. v. βιζὶκ.

Galenus. v. σώτειρα.

Glaucias. v. πάρ. et σαμίθη. ubi *medicus* vocatur.

Gorgon Hiſtoricus. v. ἐπιπολιαῖος.

ἐν τῷ περὶ θυσιῶν. v. καταῤῥάκτης.

Hecatæus. v. ὑπ' αὐλὴν.

Hegeſander. v. ἀπόφαρσις.

Hegeſias. v. ἀγελμέλισσα.

Hegeſippus Rhetor. v. κρώβυλος.

Heliodorus. v. ἀδευκέι. ἀμεινήνωσεν. ἀναγωγὴ. ἀνακτορέησι. ἀνάπυστα. et in Præfatione.

Hellanicus. v. κάδμιοι.

Heracleon. v. κιφυρὶς. πυλησρύνται. πηθήσεται. πίγγα. τελχθιάδες.

Hermeas, ὁ Ἀριστοτέλους γνώριμος, citatus obiter. v. πάρνη.

Hermippus. v. λόγχια.

ἐν Ἀρτοπώλισι. v. δοκικῶ. ubi malè Ἕρμιππος legitur.

ἐν Δημόταις. v. οὐ φροντὶς &c.

ἐν Θεοῖς. v. μίλαξ. meminit hujus Fabulæ etiam Pollux 9. 7.

ἐν Κέρκωψι. v. κολακοφορεκλείδης.

ἐν Στρατιώταις. v. πάνικον.

ἐν Φορμοφόροις. (ex reſtitutione Caſauboni) v. Διὸς βάλανοι.

Hermodorus. v. σκυδικαὶ.

Herodianus Grammaticus, in Præfatione.

Herodotus. v. ἀγαθοεργοί. βασιλεῦς. ζάλμοξις. ζειρά. θύεστον. καταμείς. μυχιερεῖα. ποσοκανίας. πάρα.

Heſiodus. v. ἀμφοῖδις. ἀργεῖη. ἀφροδίσιος ὅρκος. γοργείην. δίψιον ἄργος. ἐπ' ἰυρυγῶν.

ἐν Θεογονίᾳ. v. χάσος. ἱερεῦσαι. ἱπποκορύνης.

ἐν Καταλόγῳ ἠοίων. v. ἠοίαι.

Hippocharmus. v. λυκόστρατος. niſi legend. (ut ſupra monuimus) Ἐπίχαρμος.

Hippocrates. v. ἀιών. ἄλμα. ἀμφιμήτριον. ἀντιλαβαί. ἀπολελαμμέναι. ἀρχαία φύσις. ἄχνη πυρός. βαλβίς. βληχρῶδες. βεβάλιον. βρῆγμα. διαστεφῶν. δικαῖον. κίδματα.

Hipponax. v. ἀβδής. ἀγχαλίη. βασανικόρος. βεβρενθυόμενον. ἐμβάφιον. ἐμπιδής. κυβήκη. κυλλήβην. μαυλιστήριον.

Homerus. v. ἆ. ἀγυιαί. ἄι. αἰδοῖος. ἀκτή. ἄμαλλα. ἀμαρτῇ. ἀναβήσομαι. ἀναιδής. ἀναρρίβδει. ἀναστρέπτης. ἄπληρος. ἀρχέσταο. αὐλίκη. γαμφαί. γλυφίδες. γόνος. δαρδάνιαι. δαρδάπτειν. δειναντίην. διατρίβοιτε. δοιαί γάρ τε &c. ἑανόν. ἔδωκα πολλά. ἐπιμάστακα. ζήγαινα. ἠρρήκειν. θῖν. θρύον. κάρα. κατὰ στεφάνης. κνώδαλα. κολίν. κρέσσαι. λύχνος. μά. μαχάλλην. ξύει. πελιός. πλωτή. προσβάλλεσαι. πύλαι. σέθεν. συμπληγάδες. τειχίον. τρεῖς θεοί. τριάς. ὑποχαλκίς. χειμάμμια. ὠμ[illegible]τεῖν.

Idem citatus ſub nomine τοῦ Ποιητοῦ. v. ἀγαυοί. ἀκίοντος. ἄεισιν. δυοί. δέξασθαι. δίδυμοι. δίχαλον ζυγόν. δυσπαλίζειν. ἱληθῦιας. ἔργον. ζόφον ἠερόεντα. οὐ. πάλιν.

Idem obiter citatus, v. ῥάβδοι. ῥαψωδός.

Ibicus. v. βρυαλίκται. σειρίς &c.

Iob. v. ὠρείων. col. 776. et v. περίβινθος, col. 707. edit. Hagen: In poſteriore autem voce iſta legendum *Iobas* crediderim.

Iob. ἐν πέντε καὶ δεκάτῃ περὶ ὁμοιοτήτων. v. κάρτη. legendum & hîc puto *Iobas.* Vide Athenæum pag. 170. edit. Lugd.

Iobas. v. βλιτύριον. βρίγες. κυλικίας. λυβιφοίτην. σαμβύκη.

Idem in

Idem ἐν τετάρτῳ Θεατρικῶν. v. κλώπια. Ἐν τετάρτῃ θεατρικῆς ἱστορίας citatur Athenæo lib. 4. Ἰόβας ὁ τὰς θεατρικὰς ἱστορίας γράψας, citatur etiam ab Ulpiano ad Demoſthenem.

Ion. ἐν Ἀλκμαιώνῃ (ſic enim legend:) v. ἀνζάγητοι. καταφράκτοις.
ἐν Ἀγαμέμνονι. v. ἱππικὸν χῖλος. πεδανῷ.
ἐν Ἀργείοις. v. στέρφν.
ἐν Εὐρυτίδαις. v. ἰνῖος.
ἐν Μεγάλῳ δράματι. v. ὀνοταζομένη.
ἐν Ὀμφάλῃ. v. ἐῤῥωπιζόμενον. μαγάδεις. (ex reſtitut. Caſaub:) μεσομφάλους. σπίλον.
ἐν Τεύκρῳ. v. αἴθρει. ἀμφιβώτης.
ἐν Φοίνικι δευτέρῳ. v. τημαιφὺς.
ἐν Φρουροῖς. v. κλητῆρα. νιφόεσσα.
citatur & in vocibus, πυκνὰ, et φοινικόλεγνον. videndum an & in νυμφαῖον.

Ionas Propheta obiter citatus. v. Ἰωνᾶς.
Iſidorus. v. δυσφέρειν.
Iſter. v. ἅμαλλα. forſ. et in σίκεον.

Leo. ὁ Ἀλαβανδεὺς ἐν τρίτῳ. v. βαιάγες.
Leonides. v. ἴκτερες πάσσαλοι. &c.
Leucon ἐν Φράτερσιν. v. πααίπης.
Leucus ἐν Νόμοις. v. λεπταλέον.
Lucas Evangeliſta. v. Ἰάκωβος.
Lycophron. v. καπιλυπωμένην. πύππαξ.
Idem in Κασσάνδρᾳ. ut videtur, v. ἐπαγωνῆ.
Lyſias. v. ἀνδηφάγοι. τιμωρία.
Lyſicrates. v. σμυσία.
Lyſimachus. v. σκῦρος &c.
Lyſippus. v. βοῦδος.
ἐν Βάκχαις. v. ἀγεροσκυβῆλις. hujus dramatis ſæpius Pollux meminit.

Marathonius ὁ ποιητὴς. obiter v. μαραθών.
Marcus Euangeliſta. v. Ἰάκωβος.
Marſyas ἐν τῇ Ἰάδι. v. ὑστὴς.

Matthæus

Matthæus Euangeliſta. v. Ἰάκωβος.

Megaclides. v. ἀθλῶα. λιμβόα κλυτὸν.

Meleſagoras. v. ἐπ' ἰυρυγύη ἀγὼν.

Menander. v. ἀλλ' ἄχρι ἔξεστιν. ἔμπυος. καλαθίσκος. ἄς.

Idem ἐν Λευκαδίᾳ, v. λευκάδος.
ἐν Ὀργῇ, v. ὀ μάτην.
ἐν Παρακαταθήκη. (emendante Caſaub.) v. ὄφεις.
ἐν Ὑδρία. v. παρουσία.
ἐν Ὑμνίδι. v. βάκηλος. παρυφὶς.
ἐν Φάσματι. v. ἔμβαρος.

Metrodorus. v. ἀγαμεμνόνια φρέατα.

Mnaſeas ἐν τοῖς περὶ Λυβύης. v. βαρκαίοις.

Morſimus, Tragicus ineptus, obiter citatur v. κλύμενος.

Moſes. v. δραχμή.

Myllus Comicus, obiter citatus v. μύλλον.

Myndius. v. ὑπομέλαθρα. Sic *Myndius* ſine adjuncto Arnobio lib. 6. citatur. De *Alexandro Myndio* ſæpe Athenæus.

Naſſander. v. ἀοῖα.

Nicander. v. ἀγωνοθέτης. ἀθελβεῖν. θιβρὸν. κλισίαι. μέσκος, τελτώ.

Nymphodorus. v. αἰγὶς.

Ochlus ἐν Τροφωνίῳ. ſi non mendoſè.

Orus v. νυμφαῖον.

Oſeas propheta obiter citatus. v. μονιὸς.

Panyaſis. v. ἤοίην.

Paulus Apoſtolus. v. Παῦλος.

Perigenes. v. διαπίνειν.

Phanodemus. v. ἀχάνας. χαλκοὶ. ταῦρος.

Pherecrates ἐν Τυραννίσι. v. γυμνοφυλακεῖν. ἐπίμεστα. μιμάρκυς.

Pherecydes. v. ἐυρύμας. ἰοφῶσσα.

Philemon. v. ἴσις.

Philetas. V. ἄμαλλα. βαβυκώς. θέσπαλαι. σκεῖρος. σκύζης. ὑπ᾽ αὐγλῶ. ὑπεζῶκα.

Philiſtus. V. βουβάρπις. μεσηρεύειν.

Philoctetus. V. δορυφόνον.

Philochorus. V. ξυμβόλους.

Idem ἐν τρίτῳ. (fortaſſe Ἀτθίδος intelligendum) V. ἀγοραῖος Ἑρμῆς.
ἐν τετάρτῳ. V. ἱππῆς.

Philolaus. V. πόλισιν. λιχνοφιλάργυρος.

Philoſtephanus. V. θελπτόβρωτος.

Philoxenus. ἐν Σύρῳ. V. μεσαύχενες.

Phœnicides Comicus Megarenſis. V. δύνασαι σιωπᾶν;

Phrynichus. ἐν Αἰγυπτίοις. V. ἰαίνεται. σεμέλη.
ἐν Ἀλκήστιδι. V. ἄθαμβει.
ἐν Δαάνεσιν. V. ἔγκαρπα.
ἐν Κοννώῃ. V. ἀεί.
ἐν Κωμασταῖς. V. κολακοφορτοκλείδης.
ἐν Κρονίῳ V. σεσελλίσαι.
ἐν Ταντάλῳ. V. ἐφίδρανα.

Pindarus. V. ἀληθεῖς. διὸς κόρινθος.

Piſander. V. νοῦς οὐ παρὰ &c.

Piſiſtratus. V. καταχήνη.

Plato. V. ἀγανακτεῖν. ἀλῆτις. ἀμφιμάσχαλος. ἀρχωνίδας. ἀσελγής. αὐτὸ δείξει. βορρᾶς. δευτέρων ἀμεινόνων. ἐμμέλεια. ἡρακλεία λίθος. κενός. πῦρ ἐπὶ πῦρ. ποδοκάκη. σίλλυβον &c. στάθερον.

Plato ἐν τοῖς ἀφ᾽ ἱερῶν. V. ἀπαλεύς.
ἐν Γοργίᾳ. V. τὸ παρόν.
ἐν Ἴωνι. V. ἡρακλεία λίθος.
ἐν Μαμακύθῳ. V. μαμάκυθος.
ἐν Μωμοθήρᾳ. V. παλινδορία.
ἐν τῷ Σοφιστῇ. V. ἐγγαστρίμυθος.
ἐν Σύρφακι. V. παλινδορία.

Plutarchus. V. δεκαδώρῳ ἁμάξῃ. λιναίων μίαν.

Polemarchus. V. χρυσοῦς.

Polemon. V. διοσκώλιον. ἐφώδιον. ἠλύσιον. κυλίκρανον.

Idem ἐν Ἐρατοσθένους ἀποδημίᾳ. V. βίηφι. σκυδικοί.
ἐν Αἴαντος ὑποκορισμῷ. V. συαπαστῖν.

Polbijus

Polybius. v. φριζοτύπανα.

Polymneſtus, *Poëta Colophonius*, *obiter citatus*. v. πολυμνήστιον. &c.

Praxilla Sicyonia. v. βάκχου διώνης.

Praxiphanes. v. διατεγχάδης.

Pythagoras. v. γιωνή.

Rinthon. v. ἄστικτος. βρυδαλίχα. γαλεοί. καλαβείαν. κάρκαρα. σαλιά. σάννορος. σκαπυλλεῖν. σάρματα. τροχαῖα. ὑδραίνα.

Idem ἐν Μηδείᾳ. v. κομάκτωρ.

Sappho. v. Ἕκτορος πάσσαλοι.

Sacra pagina. ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν βασιλειῶν. v. ὀζειάς. et v. ὠραίαν. ſub nomine τῆς Γραφῆς.

Seleucus. v. βέδος. διάχισις. κάρβανοι. σίελον. πάλλακτον.

Simmias. v. πλωκάς.

Simonides. v. κάρκαρα. νεαιρητῖσιν. οἰκιάδης.

Solon. v. ἀγχιστίνδην. βεῖνειν. τριζεία. obiter etiam in σεισάχθεια. χαλεπτὰ &c. et τρεῖς θεοί.

Sophocles. v. ἄβαι. ἀδρέπανον. ἄιφρυρος. ἀλύβας. ἀναστρέφων. ἀναψύχουσι. ἀπαιόλημα. ἀρουραῖοι. αὐλῶνες. ἀφάρμακον. βάσκανος. βωλόναι. γλίδου χοάναι. γλοιάς. γνώμων. ἐγκυράδες. κατασγίσαι. καχλύουσιν. σιείου. σιλφίου. τυφώ.

ἐν Ἀθάμαντι. v. ἀγχιμηνήνης. ἐπιστήγματα. ἐχραμάτισθη. καταγνῶναι.

ἐν Ἀθάμαντι δευτέρῳ. v. ἔρκεσι. ἐψεά.

ἐν Αἴαντι μαστιγοφόρῳ. v. ἄσκοπον. ἄφρακτος. ἐξαλύξωμαι. κατηναρισμένα.

ἐν Αἰγεῖ. (ex emend. Caſaub.) v. ζώρειον πόμα.

ἐν Αἰγίσθῳ. v. δρύθμων.

ἐν Αἰθίοψι. v. ἄναρκτον. ἀνθοβόσκον. ἀπιστεῖ.

ἐν Αἰχμαλωτίσιν. v. αἰχμόδετος. ἁλιτερπύνη. ἀμφίλινα. ἀνηκὲς. ἀπειθής. ἐμπαλδύρου. ἐνστερνομαντίαις. ἐναύλοις. ἐπιμάστευται. ἴαννα.

ἐν Αἰχμαλώτισι. v. ἄσεπτον. ἀχηνία. ἱερόλας. ἱκτηρεύσομεν.

ἐν Ἀκρισίῳ. v. ἄδοξα. ἀκλῖνης. ἀλοίμαστα. ἀνταίαν. ἀπόδερμον. ἀποφανθείς. ἀρόματα. ἄστομος. βίδην. ἰλλάδας.
ἐν Ἀλεάδαις. v. ἠεφυμνεῖς. ſed legend. Ἀλευάδαις.
ἐν Ἀλεξάνδρῳ. v. δύσαυλος. et θηλάστρια. videtur Ἀλεξάνδρᾳ legendum.
ἐν Ἀλκμαίωνι. v. αἰνῶ. ἀραίας.
ἐν Ἀμφιαράῳ. v. ἁγνίσαι. ἀλεξαίθριον.
ἐν Ἀμφιτρύωνι. v. ἀμφιτέρμονας. ἀτμησίφρων.
ἐν Ἀμφιτρύωνι δευτέρῳ. (ex reſtit. Meurſij) v. ἐπινώπισιν.
ἐν Ἀνδρομέδᾳ. v. ἀμβλύσκει. ἀμφίτρυμνον. ζευξιλέως. κυρίον. σαλητόν.
ἐν Ἀντηνορίδαις. v. ἀφεψιασάμην. ἐκβιβάξαι.
ἐν Ἀντιγόνῃ. v. κοινὸς.
ἐν Ἀτρεῖ. v. ἐπισπάσαι.
ἐν Ἀχαιῶν συλλόγῳ. v. ἐπιξενοῦται. ἐπισεισθείσης. ξυμβόλους.
ἐν Ἀχιλλέως ἐρασταῖς. (tacito nomine ejus) v. ὀμμάτειος πόθος.
ἐν Δανάῃ. v. ἀνθήμερον. ἀφροδίσια ἔργα.
ἐν Δαιδάλῳ. v. γοργάδων. ἰσέφθην. (emendante Caſaub.)
ἐν Διονυσιακῷ. v. θωχθεὶς.
ἐν Δόλοψι. v. ἔυναιος.
ἐν Εὐμήλῳ. v. ἄιματος &c.
ἐν Εὐρυσάκῃ. v. ἀδόξαστον.
ἐν Ἑλένης ἀπαιτήσει. v. ἀναχαιτίζει.
ἐν Ἠλέκτρᾳ. v. ἄιμα. ἀμήτωρ. ἀντήρεις. ἐπηγγελλόμην. λυκοκτόνου θεοῦ.
ἐν Ἡρακλεῖ. v. κύκλους.
ἐν Θυέστῃ. v. ἀκήρυκτον. ἄλογα. ἀντιρροῦσιν. ἀπίεργας. ἀπόθεα. ἀπελῆ.
ἐν Θυέστῃ δευτέρῳ. v. ἠγόμην. ἀφοσιωσάμην.
ἐν Θυέστῃ τῷ ἐν Σικυῶνι. v. ἀμοίφωτον. ἀποπλήκτῳ ποδί. ἀντίμαρος. αὐτόφορτοι. ἐπαίνους.
ἐν Ἴνοῖ. v. ἄλυτον.
ἐν Ἰοβάτῃ. v. ἀφύλλωτον.
ἐν Ἱππόνῳ. v. ἀπηλέξατο. ἀπαρθένευτος.

ἐν Ἴελδι. v. ἴυαρος.

ἐν Ἴωνι. v. χερσεύει.

ἐν Ἰφιγενίᾳ τῇ ἐν Αὐλίδι. v. ἀπαρθένευτος.

ἐν Ἰνάχῳ. v. ἀελλόθελξ. ἀναιδείας. ἄναυτα. ἀλωπός. (ex reſtitur. Caſaub.) ἀντίπλαστον. ὀρχασκλεών. ἐπιήρσμα. κυάμῳ.

ἐν Κολχίσιν. v. ἐπαλλαχθεῖσαι.

ἐν Κρεούσῃ. v. ἀνέκτημαι.

ἐν Κρησίν. v. βυδδί. Hinc corrige 6. 12. Pollucem, & pro χρήσει lege Κρησὶ, vel Κρεούσῃ.

ἐν Κηδαλίωνι. v. αὐτοκτίστους. δίαιτος. Caſaubono corrigente.

ἐν Κώμῳ. v. ἄνθρασκε. (ἴσ: Μώμῳ legend.)

ἐν Λαοκόωντι. v. καταρράκτης.

ἐν Λαρισαίοις. v. ὡς.

ἐν Λημνίαις. v. ἀξύμβλητον. ἀσπάλτικον ὄργον. vide et in δορυαλλόν.

ἐν Μελεάγρῳ. v. ἀντίβοιον. ἰξοφόρους. κυάμῳ.

ἐν Μυσοῖς. v. ἀπόβαθρα. ἀποσύρει. ἄπυρος. ἀστραφής. ἀφθίτους.

ἐν Μώμῳ. v. ἀλώπηξ. ἀμφίον. ἀνασύψαι. ἀποσκόλυπτε. ἄνθρασκε.

ἐν Ναυπλίῳ. v. ἀνόρειος.

ἐν Ναυπλίῳ πυρκαεῖ. v. πεσσά.

ἐν Ναυπλίῳ καταπλέοντι. ex reſtit. Meurſ. v. ἐπίκοπα. τρίτος κρατήρ.

ἐν Ὀδυσσεῖ μαινομένῳ. v. ἐμπρησ. ἡμαλάψαι. θρεκτοῖσι νόμοις. θαλάζειν.

ἐν Ὀδυσσεῖ ἀκανθοπλῆγι. v. ἀθηρόβρωτον. ἐλαιάδεσσα.

ἐν Οἰδίποδι. v. ῥαψῳδός. ἀπότροπον.

ἐν Οἰδίποδι ἐπὶ Κολωνῷ. v. αἰτναῖα. ἀμπυκτήρια. (ubi editur ἐν κολωνῷ.) οἰακόδος.

ἐν Οἰδίποδι τυράννῳ. v. ἀελλάδων. ἄκαιν. ἀμφιπλήξ. βακόν. ἰούς.

ἐν Οἰνομάῳ, forſan in ὀρχεσῖοι.

ἐν Παλαμήδῃ. v. ἀκιδρόν. δρωπᾷ.

ἐν Πανδώρᾳ. v. κιχήλωμαι.

ἐν Πιελλάῳ. v. καρπομανεῖς.

ἐν Ποιμέσιν. v. βερεκύνζα. ἴαννα. φοινικίοις.

ἐν Πολυείδῳ. v. ἐνζαίας. ὡραίας.

ἐν Πολυξένῃ. v. παράφρυμα.

ἐν Ριζοτόμοις. v. ἀΐστωθεὶς.

ἐν Σαλμωνεῖ. v. θῆμα. καρυκοὶ.

ἐν Σατυρίσκῳ. (ἴσ: Σατυρικῷ.) v. ἀῤῥαγὴς ὄμμα.

ἐν Σίνωνι. v. αἰθύσσειν. ἀναισθήσω. ἀξίστες. ἄῤῥηζον. ἐνθερίακλος.

ἐν Σισύφῳ. v. ζεῦγος.

ἐν Σκύθαις. v. ἀχίλλειον. ἀψάλακτος.

ἐν Σκυρίαις. (ex reſtit. Caſaub.) v. ἀποστίβης. αὐτόστιβον. (ex ejuſd. reſtit.) ἴνωρος. ἀγχέμαχον, ubi vulgo Σκυρίοις legitur.

ἐν Συλλόγῳ. v. ἐκκεκόπται. v. ſupra in Ἀχαιῶν συλλόγῳ.

ἐν Συνδείπνοις. v. μάσθλη. et v. ἀζειάζαι. ubi vulgo Συνδείπνῳ legitur.

ἐν Συνωνύμων ὑστέρῳ. (ex reſtit. Meurſ.) v. ἄρηζον.

ἐν Ταινάρῳ. (vel Ταιναρίοις, ut emendavit Caſaub.) v. ἀλαλιαν.

ἐν Ταινάρῳ Σατυρικῷ. v. ὀργιώνας.

ἐν Τελέφῳ. v. ἀειφόρος.

ἐν Τηρεῖ. v. ἀγληχίδων. ſic et in ἀῤῥενοβοσκὸς. et θεανὴ. quo utroq; loco malè Τυρῷ editur.

ἐν Τραχινίαις. v. ἀειρομβρίας. αἰόλη νύξ. ἀμφίνεικος. ἀνδυφημήσαι. ἀντίπτερος. ἀπλάκητον. ὀροτὺς.

ἐν Τρωΐλῳ. v. ἀμάσσεται. ἀνδρήπαις. ἀπίσκη. ἄπιστος. ἄσας. ἀσόλοικον. ἐλαιοῦται. ἕρκη. ἴαννα. ἰήϊος. καζαρβύλαις.

ἐν Τριπτολέμῳ. v. ἄμαλλα. ἀποθυμιᾶν. ἀφράδμων. (ubi male Τριπτολέμῳ editur). δαίς. (ubi vulgo male divellitur.) ἐλκηθμεῖς. ἴαννα. ἰλλυρὶς γυνὴ.

ἐν Τυμπανισταῖς. v. ἄδημον. ἀνιστῶς. ἀντιστρίφω. δραίκαυλος. forſan et in ἀπάνθρωπος, et in κομίζεται. ubi legend. fortaſſe, ὥσπερ ἐν Τυμπανισταῖς.

ἐν Τυράννοις. v. ἔχθημα. Meurſ. Τυράννῳ emen-

emendat. *Oedipo* nimirum. Vide ſupra in *Pherecrates.*

ἐν Ὑδροφόροις. v. κηρινός.

ἐν Φαίδρᾳ. v. ἄγκυραι. ἄγος. ἄκλικτοι. ἀπίπτησι. αὐτομόλως. ἀψερές. χυλαίνων. μῶλυς.

ἐν Φιλοκτήτῃ. v. ἁμαρτεῖν. ἀμπυκτήρια. δράκοντα. δρυοπαγῆ στόλον.

ἐν Φιλοκτήτῃ ἐν Τροίᾳ. v. ζηλῶ. ῥακτηρίοις. ſed nomine tacito.

ἐν Φινεῖ. v. ἀπινάζουσιν. δορτύμασι.

ἐν Φινεῖ δευτέρῳ. v. ἀχάλκευτα. καταῤῥάκτης.

Idem tacito ut videtur nomine. v. ἄρραβα. βαυκόβλαρ. (aut ſaltem Euripides, uterq; enim Ἀλκμαίωνα ſcripſit.) βρυαζούσης λεαίνας. βρυαλίκται. γαλίς. γάστρον. γελχανός. δρυαλλός. ἐπινάζειν. ἐπήκοος. ἡράκλεια λίθος, &c. ναύκληρον, &c. σμηνά &c.

Sophron. v. ἀχροπηγή. ἀδανά. ἀλύδιμον. ἀλικάων. διαπλείαν. ἠρύκαλον. κατάπικτον. παραστίζουσι. σαίρον.

Sophronius. v. σκαιὰς &c.

Soſibius. v. ἡλακάτια. προφίλα. σάνδυξ.

Speuſippus. v. συβώτας.

Steſichorus. v. βρυαλίκται. ἐλίβατον. ναυκληρώσιμοι. et obiter in τριάς.

Strattis. v. κάλχας. βοῦς ἐμβαίνῃ &c.

ἐν Ζωπύρῳ περικαιομένῳ. v. οὐ μάλα κικκός.

ἐν Φορμικῷ δραματίῳ. v. κολεκάνοι.

Suilas. Σουΐλας (niſi corrupte.) v. πυῤῥαία. Suidas Θεσσαλικῶν πρώτῳ citatur ab Apollonij Scholiaſte. pag. 122. ed. H. Steph. Idem & pag. 26. videndus.

Teleclides. v. βρόμιος. δρεπτόν. ἐντρηίας.

Idem ἐν Πρυτανεῦσι. v. δορυφόνον.

Telleſilla. v. βελτιώτας.

Theocritus. v. αἰολικόν. βουκολιασμός.

Theognis (ut videtur) v. πολυπαίδης.

Theon. ὁ τὰς κωμικὰς λέξεις γράψας, In Præfatione.

Theophraſtus. V. ἀφροδίσιος ὄρκος. δύσκαπνος. ἐπίπλεγν-κολλύρα. κύναρος. κύπαρος. προσφανῆ. σαλακωνίσαι. σίδη. σισύμβριον. σκυρθαλιὰς, vide et in διὸς ἄνθος.

Theopompus. V. βισύρας. δυναστὴν. ζειρὰ.
ἐν Τρίτῳ αὐτοῦ λόγῳ. V. ἱππάκη.

Thucydides. V. ἀμφίβολοι, ἀντίπυλον, ἀργυρεῖα. αὐτοβοεὶ. βιοτεύειν. ξυνεάκρεως. ἤντησαν. κυλώνιον. λιμῷ. ῥᾳδίως. πύθιον.

Timachidas. V. πυελβριμίζας.

Timarchus. V. ἀμυστίς.

Timocles. V. ἀποξίνου.

Tryphon. V. ῥαφανίς.

Xanthus. V. ἀπλέγαθος. βουλεψίη.

Xenophon. V. ἀποσκαλιδόντα. ζωπαίνουσι.
ἐν Ἀναβάσει. V. σιγάζοντος.
ἐν ἕκτῃ Ἀναβάσεως. V. σίγλον.
ἐν πρώτῳ Ἀναβάσεως. V. φοινικιστής.

FINIS.

Rerum

Rerum Verborumq;

in

Annotatis

Index amplißimus.

A

ABjectus homo. 348. 1. Abigere boves alicujus. 555. 11. a communi hordeo. 177. 15.
Abnuere rei alicui. 202. 6.
Abrumpere lorum, vinculum, &c. 326. 39. 477. 21.
Abſens neſcit quæ geſta ſunt. 600. 17.
Abſentiæ opportunitatem captare. 592. 13.
Abſtrahi. 229. 15.
Abundantia inquietudinis cauſa 179. 40.
Abuti. i. *uti*. 206. 30.
Accedere & ſalutare. 68. 3.
Accingi; de rebus magnis. 396. 39.
Accipe me, form. 286. 13.
Acer. 491. 19.
Acerba mors. 423. 37.
Acclive. 184. 16.
Accolæ. 272. 35.
Ac ſi quis. form. 727. 7.
Acumina pruinarum. 548. 12.
Acus crinalis muliebris vindictæ telum. 431. 34.
Accuſatores ad fortiter ferendam ſententiam Judices incitant. 141. 5.
Adæque. 581. 16.
Addicere, addictus. 162. 2. 126. 28.
Adeſſe locum aliquem. 87. 18. adeſſe corpore, mente abeſſe. 309. 1.
Adhæc. 273. 15. 596. 13.
Adijcere animum, *oculos*, in amore impudico. 582. 7.
Adire *Deos*, aut *majores*. 296. 22.
Adjurare per ſalutem, Genium, fortunas. 110. 9. 446. 20.
Adlubeſcere. 361. 14.
Admiſſarij. 367. 28. bene ſaginandi. 370. 32.
Adoleſcentię indulgendum 292. 23. calorati impetus. 319. 10.
Adorare populum. 137. 24.
Ad poſtremum. 466. 40.

Adſeverare frontem. 160. 13. 409. 13.
Adſtitui tribunal. 136. 5.
Adſumere, in malo. 593. 40.
Advena, indigena. 701. 7.
Adventores. 26. 16.
Adverbia duo ἀσυνδέτως poſita. 45. 35.
Adulare. 268. 25.
Adulteri. v. Mœchi.
Ad unum. 710. 34. ad unum omnes. 209. 9.
Adurere. i. *atterere*. 263. 12.
Ædiculæ Deorum. 277. 34.
Ædilium auctoritas. 62. 9. comites et apparatus. 60. 25.
Æger animo et corpore. 239. 21.
Ægre cohibere. 185. 5. 495. 30.
Ægritudinem ſimulare. 583. 5.
Æmulatio etiam in Deos cadit. 318. 20.
Ægyptij eruditi. 666. 1.
Æqui boni facere. i. *recuſare*. 11. 17.
Æruſcatores facie deliti. 465. 30. tunicis muliebribus induti. ibid. 39. brachia diſſecantes. 467. 12. Numine ſe plenos ſimulantes. ibid. 37. anhelitus crebros referentes. ibid. 25. vecordiam ſimulantes. 468. 12. mendaces. 470. 33.
Æs de malo habere. 491. 2.
Æſtuare. æſtus mentis. 183. 3. 277. 10. 596. 3.
Æſtus meridianus. 182. 17. 719. 7.
Æſtu ſe projicere. 295. 3.
Ætas virens. 680. 16. media. 269. 40. ætatis flos. 303. 24. lubricum. 680. 15. ætatis & formæ conjunctio. 150. 23. 717. 9. ætatis longæ experientia. 283. 16. ætatis æqualitas animos conciliat. 225. 20.
Æternùm, adverb. 32. 1.
Æther ſummus. 725. 38.
Affectare. 6. 25.
Affectus, ultimè affici. 23. 25.
Affixus. 417. 32. 517. 3.
Affines tanquam *ſui* dilecti. 697. 34.
Agere ſe &c. 248. 40.
Aggerare, aggregare. 110. 14. 714. 21.
Aggreſſura. 393. 27.
Agreſtis ingenij homines. 538. 1.
Ain? ain' tandem? 25. 25.
Alabaſtra unguenti. 623. 30.
Albentes oſſibus campi. 436. 36.
Alcimus. 199. 32.
Aliqua. i. *quædam*. 630. 6.
Alium ſibi locum quærat, form. 680. 34.
Alius pene factus. 14. 32.
Alloqui. i. *conſolari*. 219. 3.
Alma. i. *alumna*. 234. 32.
Altè commoveri, miſerari, &c. 310. 34.
Altercari in vino. 550. 37.

ſer-

ſermonem. 73. 2. altercationes forenſes. 600. 10.
Altilia. 617. 14.
Altum. 201. 1.
Altus Sol, dies, &c. 170. 23.
Alvus ex timore cita. 185. 11. alvo ſoluta corpus levius redditur. 6. 17. alvo beſtiæ inſui. 335. 32.
Amantibus dies tarde diſcedere videtur. 426. 27. amantium macies. 583. 22. pallor. 16. 33. genua labentia. 584. 7. genæ inſuccæ. ibid. 26. ſuſpiria. ibid. 35. fletus. 585. 4. fatigatus anhelitus. ibid. 9. laterum jactationes. ibid. 21. primæ voces in conatu repreſſæ. 587. 12. amatorum complexus in ſomnis imaginantur. 430. 16.
Ambiguitas mentis. 520. 40.
Ambulare. i. *graſſari*. 144. 9. pedibus alienis. 435. 38.
Ambulatorium jentaculum. 6. 22.
Amens curſus. 410. 28.
Amicitiæ antiquæ firmiores. 295. 37.
Amittere de manibus. 313. 38.
Amor paulatim creſcit. 398. 25. 399. 12. 730. 4. ex conſuetudine conciliatur. 261. 12. per oculos tranſit. 588. 12. inde ad præcordia. ibid. 27. et ipſas medullas. 589. 7. internus exteriore corporis facie deprehenſibilis. 585. 27. nonunquam in odium vertitur. 593. 15. primo delectat, poſt cruciat. 398. 34. ejus prima elementa. 582. 10. ignis. ibid. 31. præcipitium, ruina, barathrum, Charybdis. 398. 3. et 29. initia ejus celatu non difficilia. 582. 22. æternæ ejus pedicæ. 76. 13.
Amplum. 314. 6.
Anceps ferrum. 467. 7. malum, periculum. 195. 38.
Ancillæ janitrices. 709. 29. et 54. 40. vitiatæ Dominarum ſecreta produnt. 164. 24. *ancillæ maritorum* uxores dictæ. 259. 35.
Anfractus. 156. 39.
Anhelare virus, crudelitatem, &c. 266. 18.
Anhelans & ſudans. 132. 28.
Anhelitus fatigati. 682. 23. longos trahere. 435. 23.
Aniculæ loquaces. 53. 6. ſtuprorum ſequeſtræ. 509. 19. potatrices. ibid. 28. tremulæ. 510. 11. tinnulæ. ibid. 19.
Animalium ſpecies in pomparum ludicris homines ſubibant. 673. 6.
Animo meo. i. *mihi*. 41. 18.
Animo meo cariſsime. 41. 26.

Animo prædam tenere. 520. 35.
Animus humanus ad miſericordiam proclivis. 224. 30. noxia ſæpe poſcit. 225. 5.
Annonam curare. 60. 32. annonæ crebritas. 455. 27.
Annua reverticula. 157. 29.
Anſula. 185. 8.
Ante lucem. 253. 3.
Antelucio fugere. 37. 9. poſt concubitum diſcedere. 252. 32. 629. 33.
Ante ipſos pedes, veſtigia, &c. 132. 20. 551. 18.
Anteſtare robore et viribus. 191. 36.
Apparari ad horrorem pertinet. 168. 5. 607. 30.
Applodere terræ. 573. 5.
Approbare pulchritudinem ſuam. 82. 31.
Appronare ſe ad bibendum. 50. 21.
Appulſus palmæ, linguæ, &c. 275. 22.
A principio narrare. 530. 31.
Apri ſetis hiſpidi. 402. 37. dentibus ſpumei. 403. 3. oculis flammei. ibid. 14. dentibus fulminei. ibid. 26. dentium attritores. 17. et 406. 15. retia calcant et perrumpunt. 404. 8.
Aqua ſordium purgatrix. 20. 1. cruoris dilutrix. 443. 12. rabiei remedium. 482. 14.
Aquilæ Jovis alites. 309. 28. ſublimes eorum volatus. ibid. 36. et 173. 12.
Aræ manibus ſupplicum tactæ. 297. 6. 725. 16. frigidæ. 233. 26. ceſpititiæ. 359. 18.
Araneantes fauces, ſacculi, &c. 216. 20.
Arbitrium luminis. 118. 29.
Arbores umbram tantum præbentes. 670. 5. arbores vento agitatæ quandam Muſicam edunt. ibid. 20.
Arcana Fatorum. 90. 40.
Arcana ſecreta. 163. 34.
Arculæ magicæ. 171. 22.
Ardentibus animis. 563. 3.
Ardua montium. 5. 25.
Areopagiticæ Curiæ mos. 599. 16.
Argentei fluvij. 50. 3.
Argo oculatior. 113. 17.
Argutum pecten. 712. 27.
Arma cujuſq; rei. 543. 10.
Armata animalia. 401. 4.
Armentarij. 367. 31.
Arreptum quem increpare. 166. 5. plagis obtundere. 184. 7.
Artes. i. *doli*. 212. 34.
Artes bonæ, malæ. 126. 22. 353. 23. fœmineæ. 541. 35. magnæ. 172. 9.
Arthritidis effectus & incommoda. 262. 10. et 22.
Articulatio ut facta. 343. 34.
Aruina. 616. 14.
Arundo muſicæ nutricula. 307. 6.

Aſi-

Aſinarij, aſinariæ. 355. 14.
Aſini extremæ ſortis animalia. 342. 9. tarda. 378. 20. non renitentia. 385. 1. auditu pollentia. 510. 4. frigoris impatientia. 547. 36. plagis non commota. 385. 34. machinarij. 508. 23. molis ſubjuncti. 368. 25. velatiſq; capitibus. 498. 18. 509. 3. inertes. 571. 11. 382. 15. eorum aures longæ. 175. 18. 509. 36. magna genitalia. 628. 14. clamores abſoni. 181. 9.
Aſſuetudo malorum ſenſum aufert vel minuit. 386. 5.
Aſpera cœna, victus, &c: 614. 8.
Aſportare. 209. 35.
Athenæ artium magiſtræ. 560. 1.
Athenienſes autochthones. 665. 8.
Athenienſis ſoli fertilitas. 4. 23.
Atterere facultates ſuas. 702. 25.
Attonitus. 562. 4. 24. 35. attoniti & obſtupidi. 65. 12. attonitus. i. *attentus*. 689. 6.
Attrita jumentorum colla. 502. 3.
Avaritiæ & prodigentiæ conjunctio. 506. 10.
Auctorari. 114. 4.
Auctoritas ſenilis. 602. 26.
Audacia virilis. 328. 15. 728. 7. ſupra ſexum. 278. 14. 728. 8. 327: 18. poſt facinora commiſſa. 127. 7.
Audientiã cõmodare. 142. 3.
Audire, nec videre tamen. 251. 13. audire & narrare quædam ex æquo periculoſum. 695. 10.
Avertere. i. *emere*. 61. 3.
Aves nocturnæ. 174. 13. vere concinentes. 669. 21. et 38. canoræ. ibid. 33. ad caveas & nidos quotidie revertentes. 173. 15.
Augumentum. 663. 16.
Aviditas ſuffocationis cauſa. 9. 1.
Aures bibulæ. 4. 1. craſſæ. 8. 6. remulſæ. 371. 39. obſeratæ. 422. 38. aures occludere, mos deteſtantium. 520. 10. 732. 29. aures equi remulcere. 6. 15. aurem ſcalpere. 302. 27.
Aurigationes delphinorum. 238. 25.
Aurum veſtibus intextum. 66. 8. 67. 1. 191. 15. 711. 7. inſutum. 344. 25. monetale. 351. 24. execrandũ metallum. 522. 26. ejus ſplendor. 520. 13. flamma. ibid. 17. decor. ibid. 30. ei cuncta pervia. 519. 3. et 7. cupido ejus vincit mortis timorem, minuit fidem, &c: 521. 29. turbat quietem. 522. 15.
Aurum ſuſcipere. 347. 30. manu concutere, ventilare, 119. 9.

Auſculta mihi, form. 476. 7.
Auſpicari ſibi futura mala. 428. 19.

B

BAcchari curſu furibundo. 410. 38.
Baculi ſenum fulcra. 445. 34.
Baculus Æſculapij. 10, 37.
Balnea fatigationem diſcutiunt. 250. 30. eorum uſus Veteribus neceſſarius habitus. 516. 24. balnearium inſtrumentum. 58. 16.
Balſamo plateæ ſparſæ. 322. 7.
Balthei militum. 671. 2.
Barbarica feritas. 598. 31.
Barbitium hircinum. 672. 38.
Baſſus, baſſulus. 131. 30.
Bene cognitus. 15. 39.
Benignus. i. *liberalis*. 54. 1.
Bibere auribus. 4. 1.
Bilis ex nimio melle. 86. 6.
Bipedum omnium nequiſſimus. 194. 40.
Bipennes. 481. 1.
Blandè affari. 625. 30.
Blandiciæ meretriciæ. 625. 26. uxoriæ. 293. 32.
Blaterationes & perplexi ſermones mala ſtruentium, 604. 14. deprehenſorum. 606. 2.
Boare. 524. 28. 599. 4. à foribus. 287. 11.
Boatus præconum. 137. 11.
Bombycina corpus inumbrantia tantum. 645. 3. et 17.
Bonus, εἰρωνικῶς. 24. 9. 287. 40. 408. 11.
Boni tanquam noxij puniti. 341. 28.
Boni calices, &c. 98. 25.
Bonæ frugi mancipia. 186. 40.
Bonum virum ſimulare. 338. 13.
Bona pars. 49. 12.
Bona fœmina. 296. 1.
Bono animo es. 592. 5.
Bos animal manſuetum. 493. 19.
Buxeus pallor. 48. 10.
Buxus in ferarum formas tonſa. 245. 39.

C

CAchinni iratorum 302. 14.
Cachinnabilis riſus. 149. 17.
Cadaver: convicium. 190. 8. 461. 25. Cadaver dormiens, vivum, ſpirans, &c. 316. 10. cadaver amplecti. 409. 27. cadaveri incubare, inhærere. 412. 27. cadavera terræ debita. 715. 14. *res terræ* dicta. 123. 19. et *depoſita*. 610. 19. maleficijs mutilata. 108. 38. linteis obſtricta. 611. 9. cadaverũ lavatio. 545. 11. immobilitas. 316. 14. cuſtodes. 111. 33. cadavera diſcerpta concinnare. 387. 24.

Ca-

Cadentia ad terram Idola. 462. 14.

Cædes capillorum, ligni, &c. 165. 34.

Cæſaris nomen interponere, in nimijs injurijs. 180. 27.

Calamitoſus. 492. 20.

Calcare Numina. 507. 10. ſuper gemmas, &c. 247. 17.

Calcei albi fæminei. 354. 34.

Calces incutere. 327. 28.

Calidum conſilium. 62. 30. 264. 37. remedium. 196. 4.

Calor libidinis. 382. 16. juvenilis. 319. 12.

Calvi cincinnati. 457. 34.

Calvitiei deformitas. 82. 33.

Cameli Bactrini. 366. 27.

Campeſtria. 455. 16.

Cancer, forceps. 301. 35.

Canicies ſparſa, interſperſa. 270. 7. lucida. ibid. 13. caniciem ſuam diſtrahere. 388. 34. 449. 17.

Canes paſtoritij. 552. 32. immanes colonorum. 439. 10. urſis ac leonibus pares. 184. 33. vaſtè latrantes. 314. 10. reliquijs cœnarum diſtenti. 366. 30. in feras audaces. 405. 38. carnem incurioſè ſuſpenſam rapientes. 474. 20. corporibus inhærentes. 440. 20. morſibus humanis nutriti. 560. 1.

Canes laxare. 560. 14. inhortari, inſtigare, ibid. 18. et 439. 35. offis compeſcere. 315. 6.

Canibus inteſtina proijcere. 381. 12. dapem ſua de carne inſtruere. 561. 20.

Cannæ. 282. 39. cannis contexta tuguria. 189. 15.

Cantherij. 178. 25.

Capellæ herbam tondentes. 643. 30.

Capilli flavi. 70. 24. contra Solem renidentes. 83. 13. fluentes. 101. 14. corvinæ nigredinis. 84. 1. et 712. 21. in verticem nodati. 84. 10. 85. 11. dorſum permanantes. 84. 17. anteventuli & propenduli. 114. 7. humi jacentes. 165. 37. cinere inſperſi. 544. 1. prolixi. 662. 39. per colla ſparſi. 663. 1. appoſititij, 671. 25. rari. 705. 38. inaffectati. 70. 33. incurioſi. 329. 36.

Capillum rotare. 466. 28. involare. 301. 37. diſtrahere, &c. 419. 26. arripere occidendi cauſa. 145. 33. innodare. 302. 1. 304. 13.

Caprearum tuta venatio. 400. 12.

Caprini utres. 167. 17.

Captare noctis opportunitatem. 523. 22.

Captivi à parentibus redempti. 217. 30. captivitati mors præoptata. 197. 4.

Capuli mortuorum. 610. 32.

Caput homini rotundum. 678. 13. animalibus prolixum. 175. 9. *caput*, pro *homine*. 525. 35. caput nitens. i. raſum, vel calvum. 675. 15. movere, ad voluntatem ſignificandam. 619. 13. conferre. 177. 10. attollere. 384. 3. ſcalpere. 605. 39. rejicere. 68. 28. 619. 26. quatere. 116. 25. 234. 16. 302. 24. inter genua deponere. 218. 38. inter edendum aut bibendum mergere. 482. 30. alienum conquaſſare. 304. 17. in caput deiicere. 200. 30.
Carcer. 220. 15. publicus. 578. 14.
Carcheſium. 683. 36.
Carioſus. 491. 37.
Carpi. 416. 11.
Caſæ. 388. 6. frondoſæ. 548. 3. in litore marino poſitæ. 352. 30.
Caſſa formido. 404. 40.
Caſtella. 355. 37.
Caſtigare. 502. 17.
Caſtratio animalia manſueta facit. 382. 20. nec tamen imbecilla. ibid. 29.
Caſus noxium non facit. 161. 34. in omnibus dominatur. 687. 35.
Caſus incertus. 162. 6. ſcævus. 569. 3. cuivis dolendus. 342. 14. duriſſimus. 177. 3.
Caſum ſuum tolerare. 183. 1.
Cataplaſmata fœtida ægrotorum. 262. 38.
Catus. 649. 35.
Caudarum longitudo. 175. 5. hominibus quam deformes forent. 678. 17. caudâ jumenta ſublevare. 375. 12.
Cave. i. *vide*. 104. 26.
Caulis pro *collis*, & ſimilia. 188. 38.
Cauponum invitationes. 26. 16.
Cauſa et origo. 588. 7.
Cauſari, cauſificari, cauſas facere, in amoris argumento. 593. 6.
Cauſaria miſsio debilibus indulta. 185. 31.
Cedrina laquearia. 245. 35.
Celare ignominiam ſuam. 575. 12.
Celeritas inefficax. 13. 25.
Cella vinaria. 552. 18.
Cenchreæ portus. 653. 13.
Centies beatus. 80. 35.
Cerdones. 92. 14.
Cerimoniæ. 703. 23.
Cernuari in flumen. 51. 11.
Certus ictus. 146. 28. 716. 26. error. 498. 24.
Certatim facere. 469. 38.
Cervicem torquere, meretricium. 85. 25. 99. 32.

32. cervix obliquata. 328. 33.
Chaldæorum φιλαργυρία. 90. 37. ambigua reſponſa. 91. 20.
Chorus. 674. 29.
Cibus tempeſtivus. 208. 5, faucibus inhærens. 48. 38. ſpiritum deficientem recreat. 47. 18. ſervis non negandus. 368. 34. ſed perfectis officijs ſuis. 306. 10. cibum invadere. 334. 6. cibo ſuo proſpicere. 59. 21. ſecurus incumbere. 389. 11.
Cilijs ſignum dare. 619. 31.
Cinctum. 675. 33.
Cinere perſpergere. 205. 40.
Cinnama fragrans, 83. 10.
Cinnameus corporis odor. 423. 9.
Circulatorum pro exigua ſtipe præſtigiæ. 9. 35. 10. 10.
Circumduci tanquam hoſtia. 135. 38. circumducere, circumtorquere jumenta, 330. 39. 332. 34.
Circumfluens populus. 135. 28.
Circumſpectus cautus. 688. 26.
Gircumſpicere ſermonis tutamenta. 24. 37.
Circumveniri inimicorum factione. 650. 10.
Cives et advenæ. 231. 11.
Ciuile. 598. 16. 734. 30. *tyrannico* oppoſitum. 598. 29.
Civitas tota ad conſpectum effuſa. 364. 3. et 35. à levibus et privatis querelis turbata. 997. 20. cuncta in civitate facere. 554. 35.
Civium laniena. 138. 16.
Clamare ſuppetias. 36. 17. 195. 12. de primo limine. 463. 17. cum fletu. 537. 35. præ indignatione. 523. 30. contenta voce. 720. 3.
Clamor iræ pediſſequus. 724. 22. clamor ululabilis. 184. flebilis. 441. 16. clamor omnium exurgit. 618. 20.
Clara lux, dies, &c. 481. 23.
Claudi agaſones. 312. 18. 315. 31.
Clavi crucifixorum magicis adhibiti. 168. 11.
Clauſtra januarum. 426. 3.
Clemens clivus. 187. 14.
Clementi violentia trahere. 156. 34.
Coactum in caſeum lac. 444. 30.
Cœci neq; inter vivos nec mortuos. 429. 38. cœcorum comites. ibid. 13.

Cœ-

Cæcitas ex fletu. 16. 22.
Cæcitatis caligo. 430. 38.
Cœlo miſſus. 482. 5.
Cœlo, mari, terraq;. 654. 34.
Cœnacula ſuperiora. 574. 21.
Cognati, cognatio. 227. 5.
Cognomina ab animalibus et à rebus indita. 511. 39.
Collegium. 728. 14.
Collineare. 578. 3.
Collo conſtringere. 495. 38.
Colluctationes Venereæ. 484. 30.
Columbinorum collorum variegatio. 84. 3.
Coma veris, flores. 647. 19.
Comes. 44. 15.
Cominus, eminus. 440. 38.
Comiſſatum. 117. 3.
Comitari, de gladio vel telo. 144. 40. *comitari*, pro *συναποθνήσκειν*. 393. 29. ad nuptias. 226. 38. comitatus funerum. 241. 31.
Commendatitiæ literæ. 338. 12.
Comminari gladium, mortem, &c: 595. 35.
Commodùm. 60. 5.
Commonere plagis. 328. 23.
Commovere cachinnos. 457. 11.
Communicare menſam. 11. 8. communis menſa amicitiam conciliat. 397. 24.
Communio in malis tolerandis ligat animos. 41. 38.
Communis ſalus. 195. 25.
Communis adulter. 381. 4.
Communis humanitatis jus. 150. 34.
Communibus verbis loqni. 25. 33.
Comparare aliquem nulli, i. e. omnibus præferre. 256. 1.
Compaſci. 182. 30.
Compedes. v. Pedicæ.
Comperto. 13. 19.
Complicari arthritide. 262. 18.
Componere ligni faſciculos. 178. 35.
Compulſare. 380. 10.
Conari. 682. 18.
Conceptacula, collectacula. 377. 22.
Concinnare calumnias, &c: 378. 6. cadavera diſcerpta. 387. 24.
Concinnum. 275. 52.
Concitare populum. 638. 22.
Concitus gradus, ſaltus. 76. 35. 215. 30.
Concordia conjugij. 539. 18.
Concubitus animalium à nonnullis mulieribus expetitus. 622. 6.
Concumbere in coram omnium. 380. 14.
Condictio ſtupri. 630. 4.
Conferta curia. 600. 30.
Conficere, vox arenæ. 473. 11.
Confiteri. 66. 20. 711. 5.

Con-

Confluere. 412. 3. 730. 25. tanquam in ſentinam. 505. 10.
Confutare. 488.36.
Conſalutare. 475. 18.
Conſcientia mala. 343.6. terrorem inijcit. 141. 18. 600. 36.
Conſcium ſceleris amoliri. 635. 40.
Conſenſu omnium. 611. 31.
Conſeptum. 474. 16. 686. 24.
Conſerere fabulas, ſermonem, &c. 3. 19.
Conſilia: i. *doli.* 499. 17.
Conſiliator. 32. 12.
Conſilium melius initur in adverſis. 369. 34. adimitur tamen inſtantia periculorum. 377. 10. è re nata capere. 185. 3. ſuum alieno arbitrio ſubmittere. 358. 20.
Conſitum arboribus. 245. 7.
Conſolari quem exemplis. 414. 29.
Conſolari nolle. 219. 10.
Conſpectus. i. *conſpicuus.* 620. 5.
Conſpicuus coma. 644. 11.
Conſponſi, conjurati. 267. 30.
Conſtipatè et cuneatim incedere. 437. 12.
Conſuetudo amoris fomes. 261. 11. 399. 4.
Conſulere cogitationes ſuas. 704. 5. ſaluti ſuæ alijs præverſis. 193. 3. 353. 10. de itineris aut prælij ſucceſſu. 493. 9. et 34. 732. 16.
Contacta. 480. 19.
Contemplatione tui. 167. 13.
Contentus. 709. 37.
Contextum cannis. 189. 15.
Contorquere jaculum. 736.
Contra bonos mores facere. 391. 3.
Contra omnium opinionem. 523. 19.
Contrarie eveniunt bene diſpoſita. 479. 21.
Contrarij affectus eundem nonnunquam effectum producunt. 30. 34.
Contrectare mulierem. 414. 38. cadaverum membra. 116. 2.
Contubernalis artiſsimus. 529. 30.
Contumelia, quamvis juſta, exaſperat. 541. 29.
Contumelia tori. 452. 28.
Contumulare, de humatione tumultuaria. 33. 24.
Conualles latrocinijs aptæ. 22. 20. ſubditæ. 296. 18.
Convenire de nuptijs. 419. 34.
Convenire in mariti manum. 322. 24.
Conveniri in crimen, pœnam, &c: 318. 38.
Converſari. 231. 38.
Convivia Chriſtianorum ab Ethnicis infamata. 507. 30.

Convivones. i. *combibones.* 39. 8.
Copides. 671. 12.
Copulæ ſparteæ. 502. 11.
Coram deprehendere. 331. 16. Deos affari. 696. 1. et 8. coram ſe cædi jubere. 508. 26.
Corda victimis evulſa. 34. 15.
Cordis emicatio. 677. 34.
Cornibus tauri armati. 371. 31.
Corollarium. 115. 26.
Corona circumſtantium. 91. 40.
Corona poſt labores exantlatos 677. 5. coronæ plectiles. 294. 33.
Corpus. i. *cadaver.* 126. 5. ad regulam ſive normam congruens. 69. 14.
Corporum flexu tela vitare. 212. 7. revelatione miſericordiam aut iram in judicijs excitare. 153. 39. corpore adeſſe, mente abeſſe. 309. 1.
Corradere. 494. 18. 703. 3.
Corrogare. 195. 21.
Corrumpere matrimonia. 236. 5. corruptelæ matrimoniorũ. 319. 25. corruptelis infamatus. 319. 19.
Corvina nigredo. 712. 21.
Coxę plagis multatę. 374. 7.
Crapula vacillare. 575. 9.
Craſtinò. 60. 20.
Crates pectoris, coſtarum. 201. 5. 720. 9.
Creare exitium. 184. 25.
Cribrum proverbialiter de plagis perforato. 181. 17.
Crine uno vinciri, vulnerari, &c. 173. 36.
Crinibus humum verrere. 295. 21.
Criſtata cohors. 118. 17.
Croci in theatris ſparſio. 651. 34.
Cruciari in alius cruciatu. 242. 24. cruciatus longi. 454. 31.
Cruditare. 415. 25.
Cruſtæ, cruſta. 548. 18.
Cruſtula piſtorum. 613. 24.
Crux ſervile ſupplicium. 611. 26.
Cubito fulcire ſe mos narrare incipientium. 110. 17. cubita impingere. 119. 30.
Cucurbita calvior. 262. 3.
Cucurbitæ capùt, conuicium. 38. 12.
Cujuſcemodì. 684. 6.
Cum fide. 58. 11.
Cũ gaudio ſuſcipere. 300. 20
Cum ipſo ſolo, &c. 28. 5.
Cumulus terræ. 401. 11.
Cuncti, omnes. 362. 26.
Cupedinis forum. 59. 24.
Cupido flãmis ſagittiſq; armatus. 235. 35. puer matri ſuæ timendus. 289. 4. ipſum Jovem domat. 317. 16. ipſas aquas urere conſuevit. 240. 4. 282. 24. Deorũ maximus. 724. 17.
Cupidus, i. *avarus.* 218. 9.
Cupitus. 170. 31. cupitę. 519. 26.

Cupreſſus

Cupreſſus proceræ. 333. 31.
earum cacumina. 442. 7.
Curare annonam. 60. 32.
corpus balneo. 250. 9.
Curioſitas familiaris. 161. 17.
Curioſitas loquacitatis comes. 286. 33.
Curioſe aliquem luſtrare, intueri. 81. 35. 75. 18.
Curriculò ire. 605. 1.
Currules equi. 183. 31. 495. 34.
Curſores. 595. 4.
Curvari ſenio. 190. 5. ad opus ſuum. 547. 4.
Cuſtodia publica. 366. 9.
Cuſtodum timor. 516. 4.
Cuſtodiæ nimietate ipſa irritari. 517. 20.
Cypreſſina laquearia. 245. 35.
Cythera. 133. 12.

D

DAmna communia animos ligant. 616. 5.
Damnandus nemo inauditus. 598. 19.
Damnatus ſua ſententia ſpiritus. 435. 16.
Damulæ paventes. 402. 26.
Dapes opimæ: 25. 116. gratuitas conquirere. 204. 25. carne ſua inſtruere. 561. 20. relinquit nemo ut fœnum comedat. 613. 36.
Dapſilis. 662. 32.
Dare crimen alicui. 392. 21.
Dativi duo juncti. 159. 10.
De abundans. 592. 7.
Decipi. i, deſolari. 447. 5. 736. 32.
Decor naſi. 130. 1.
Decrepiti. 446. 40.
De die. 509. 24.
Deduci. 728. 24.
Dedolare, in obſcœnis. 492. 7. fuſtibus. 373. 39.
Defectus. 375. 22.
Defectionē meditari. 299 15.
Defeſſus argenti copia. 494. 28.
Deflere oculos. 16. 35.
Defletus et conclamatus. 120. 7.
Defœcare vinum. 528. 13.
Deformitas maciei. 15. 16. 707. 30. oris truncati. 109. 14.
Deformes ſedulo miniſterio amorē provocant. 304. 25.
Dejerare. 616. 1. ſanctiſsimè. 27. 26.
Delectari, in obſcœnis. 529. 7.
Delibutus gaudio. 364. 31.
Deliberare de mortis genere. 40. 29. 383. 32. quem primum inſiliat. 406. 25.
Delicatum oppoſitum *neceſſario.* 550. 19.
Deliteſcere in frumenti acervo. 295. 31.
De malo æs habere. 491. 2.
Demergere totum gladium. 33. 30.
Demittere ſe ad ſoporem. 221. 6.
Demuſſare, devorare contumeliam. 176. 40.
Denotari digitis. 159. 30.
Denſitas turbæ. 135. 14. ramorum. 401. 16. 730. 11.

Dentes ſaxei. 628. 4. de dentibus ætatem computare. 456. 16.
Depiles. 355. 24.
Depoſitum, de cadavere. 610. 19.
Deprecari. i. *imprecari.* 529. 16.
Depudeſcere. 640. 37.
Deradere ſordes. 490. 33. 732. 14.
Derepere. 189. 37. 574. 37.
Deſcire. 522. 21.
Deſecare. 383. 12.
Deſertæ aræ, ſacra, &c. 233. 14.
Deſidia validis dedecori. 346. 1.
Deſolatæ puellæ. 220. 7. 631. 14.
Deſperatio. 635. 28.
Deſperati audaciſsimi. 562. 35.
Deſponderi ſacris. 683. 12.
Deſpumare cruorem. 201. 18.
Deſtinare loro. 185. 8.
Deſtinari marito. 226. 12.
Detegere. 154. 36.
Deteſtabilis. i. miſerandus. 729. 29.
Deteſtari. 632. 19.
Detrudi ad ultima. 503. 8.
Detruſæ naves. 713. 31.
Devorare. i, contemnere. 98. 8. pudorem ſuum. 522. 19. ignominiam ſuam. 575. 22.
Devotiones deprecari, imprecari, &c. 366. 29. fauſtæ, diræ, &c. 684. 17.
Deus nullo ſermone eloquibilis. 699. 2.
Dextra inutilis. 566. 5.
Diadema. æ. 644. 23.
Dicaces. 461. 1.
Dicari Numini. 674. 30.
Diecula una. 27. 16. 729. 24. dieculam unam mortis lucrari. 388. 18.
Dies naſcens, pro, Orientis plaga. 665. 35. provectus. 437. 4. nullus Numinis beneficijs vacuus. 697. 28. jam adeſt. 693. 7. jam aderat. 641. 30. ſereni ludis ſecuturis optati. 733. 31.
Diei numen. 159. 5.
Dieq; nocteq; potare. 190. 36. lugere. 416. 22.
Diffamare. 239. 12.
Differre nil à mortuo. 180. 13.
Differenda quæ vix tuto concedi poſſunt. 591. 28.
Difficillima maxime expetita. 517. 20.
Digitum intingere. 80. 37. vel digito contingere. 515. 17. ori admovere ſilentio indicendo. 24. 30. digito & nutu denotari. 128. 35. digitos pedum ob lapides detundere. 131. 17.
Dignitas matrimonij. 535. 36.
Dignum vitæ exitum ſortiri. 199. 10.

Dignus extrema ſuſtinere. 24. 22.
Digredi non pati. 159. 16.
Digreſsio delicata. 108. 33.
Dij humeris ſublati. 676. 39. ad terram cadentes. 462. 14. mendicantes. 458. 10. medicis indigentes. 462. 23.
Diligenter explorare. 82. 4. fores occludere. 544. 36.
Diloricare amictum. 356. 5.
Diluculum primum. 176. 14.
Dirigere gradum. 294. 19. 525. 10. impetum. 404. 20. animum in vel ad quem. 735. 9.
Dirum, Deorum ira immiſſum. 543. 5. humanis cadaveribus impaſtum. 437. 9.
Dirumpi, in obſcœnis. 380. 31.
Diſcedere. 491. 25.
Diſcernere. 304. 37.
Diſpenſatores Dominorum juſſu pecunias numerabant. 118. 31.
Diſpoſita ſaltatio. 642. 25.
Diſpoſitiones epularum. 98. 12.
Diſſeminationes invidorum. 705. 22.
Diſsimilis ſui. 159. 35.
Diſsimulare opulentiam. 194. 8.
Diſturbare. 462. 20.
Diu diuq;. 198. 4.
Diverſa tendere. 127. 21.
Divertere ad aliquem. 534. 10. ex itinere. 549. 38.
Diverticula. 550. 1.
Dives & potens. 554. 7.
Divites factioſi. 554. 20. vicinis pauperibus damnoſi. 555. 3. divitijs fidere. 557. 34. ſine conſcijs & admiratoribus injucundæ. 265. 5. diuitias muneribus publicis detrectandis diſsimulare. 194. 3.
Divinipotens. 733. 23.
Diutina mora. 359. 5.
Doctrina cohibet vel peſsima ingenia, bona autem in melius provehit, 579. 23.
Dolia uſui inepta. 490. 36.
Dolor plagarum. 376. 1. dolor nonnunquam ex ipſa conſolatione ægreſcit. 219. 15.
Dominæ in ancillas ſæuientes. 726. 3.
Domus interior. 306. 22. mortuorum. 209. 38. domum triſtis diſcedere. 240. 7. domuitionem patare. 169. 23. domus Jovi fabricata. 248. 25. membra. 179. 26.
Dona ſacra. 296. 28. iis tituli et carmina appicta. ibid. 36.
Donare fatum alicui. 91. 37.
Donandi inutilia mos. 457. 1.

Draconum inconniva cuſtodia. 308. 15. et 21. 2.
Dubia mens. 521. 1. 586. 34. Lux. 496. 28.
Dubius vitæ, ſalutis, &c. 286. 31.
Ducatus armatorum. 597. 17. latronum. 356. 28.
Ducenarij procuratores. 349. 10.
Ducere exequias, pompam funebrem, &c. 120. 18.
Duces inclyti. 649. 26.
Dulcia vocant amantes amores ſuos. 256. 34.
Dulciola. 230. 11.
Dum tamen ſcias. 318. 18.
Duritia paupertatis. 702. 35.
Dux et ſignifer. 145. 26.

E

Ebriorum ſomni graves. 28. 40. ſomnia formidoloſa. ibid. 39. eorum facilis victoria. 363. 22. ebrij omni injuriæ expoſiti. 427. 24. in ebrietate occîdi. 365. 36. ebrius domum à cœna revertere. 142. 36.
Ecce. 495. 19.
Eccere. 530. 5.
Edomari ærumnis, &c. 369. 28.
Educatores. 71. 26.
Efferari. 307. 16. 480. 25.
Effigiare. 246. 27.
Effligere. 146. 20.
Egerere. 200. 4.
Ego cauſa fui. form. 160. 16.
Ego cenſeo, form. 357. 35.
Ego miſer. form. 486. 25.
Egregia uxor, εἰρωνικῶς. 127. 3.
Ejulatio fœminea. 380. 19. ejulatibus ſaxa et colles reſpondentes. 257. 20.
Elabentia manibus tela. 392. 7.
Electilia in cænis. 614. 36.
Elementa prima amoris. 582. 10.
Elementum totum. i. mare. 198. 37.
Elidere animam. 567. 9.
Eligere, nuptialis vox. 320. 28
Eliquare. 6. 19.
Ementium et vendentium certationes. 59. 32.
Emergere ab Inferis. 156. 28.
Emicare. 552. 9.
Emptor hians, anxius, &c. 462. 34.
Enatare, in re naufragij: 96. 20.
En fides! form. 149. 19.
Eniti. 548. 31.
Enodare ſortes. 240. 9.
Enormis. 69. 28.
Epulones. 568. 6. 618. 13.
Equi feri. 462. 11. mordaces. 460. 7. currules. 495. 34. ardui capite. 371. 16. et 19. angulis armati. ibid. humanis carnibus ſaginati. 372. 12. monilibus et tapetibus ornati. 621. 4. 727. 30. Dominos fuga liberantes. 390. 36. et ſeipſos 384. 16. vulnerati ſeſſores effundunt. 407. 15. eorum

patriæ ementitæ. 458. 21.
generoſa ſoboles. 620. 40.
à ſervis curati. 178. 21.
Erat, et famâ dicebatur. 395. 35.
E re nata. 196. 7.
Erepere. 190. 1. 719. 19.
Ergo igitur. 652. 31.
Erigi ad indignationem. 154. 14.
Erogare ſtipem. 15. 30.
Et nunc iſte, form. 389. 9.
Evadere. 495. 16. pœnam facinoris. 608. 35.
Evellere cardines. 143. 19.
Everberare aures alicujus. 530. 25.
Evibrare animum alicujus. ibid. 20.
Evitare. 152. 26.
Eunuchi cubicularij. 623. 7.
Exanguis timore. 529. 23. 228 21.
Exanimis terræ cadere. 594 33.
Ex animo. 527. 23.
Exarmare inimicos formoſitate ſua. 278. 36.
Exaſperare gladium. 381. 40.
Exaſperari ferocitate. 463. 3.
Excarnificari ad mortem. 339. 4.
Excidere, ἐκπίμπειν. 281. 29.
Excipere comiter. 314. 26. aſperè. 485. 25. prout meruit quis. 302. 30.
Excitare leniter è ſomno. 316. 31.
Excubiæ ductis ſortibus factæ. 189. 31.
Excuti mente et conſilio. 635. 32.
Exempla. i, *pœnæ.* 502. 37.
Exemplum dirum. 598. 38.
Exemplar unicum. 594. 38.
Exerceri malis et miſerijs. 503. 27.
Exercitati Judices. 639. 32.
Exercitatus flagitijs. 563. 18. ſcortis et potationibus. 395. 14. 729. 33.
Ex negotio. 5. 19.
Exordia prima. 656. 26.
Expectare. i. *expetere.* 622. 18.
Expectatione turbari. 426. 12. et 25.
Expectari ut Deus quidam. 528. 20.
Expediri morbo. 482. 17.
Expeditiones bellicæ. 360. 18.
Experimentis inſtructus, cautus, &c. 284. 13.
Expers rerum talium. 310. 1.
Expilare. 208. 34.
Expoſtulare, poſtulare. 556. 25.
Exprimere veritatem. 153. 5.
Expromere. 344. 24.
Ex ſummo ſtudio, ſummis viribus, &c. 384. 35. 701. 33.
Extimæ palmulæ. 174. 37.
Extorquere, &c. 61. 5.
Extrema pæna, i. crux. 610. 8.
Exurgere alacriter. 44. 7.

F.

FAberrime politum. 74. 18.
Fabricare riſum, mortem, &c: 336. 27.
Fabulis permulcere. 21. 1. avocare. 230. 18. cœnare quem. 64. 26. viæ tædium fallere. 7. 20. 52. 29. ignem propter narrare. 393. 18.
Facere ſe, &c. 249. 9. alienum. 282. 10. quidlibet in civitate. 554. 35. uxorem, mulierem, cadaver, &c. 252. 19. prole avum aut parentem. 303. 21. priuſquam velle. hyperbol. 238. 12. ſagariam, ſcrutariam, piraticam, balneariam, &c. 24. 1. *nec ipſe faciam, nec alios facere permittam.* form. 27. 28.
Facies luculenta. 221. 38.
Faciem ſuam percutere. 718. 35. obtegere, in ærumna. 17. 40. in impudica oratione. 587. 36. torum premere. 422. 9.
Factio. 354. 20. latronum. 493. 38.
Factioſi divites. 554. 20.
Facturum cuncta ſe polliceri. 257. 13.
Fama citò & longe pervagatur. 232. 4. mali celerior quam boni. 410. 13.
Famelici, effigies aut umbræ hominum, 17. 1.
Fames mors lenta. 515. 13. mors immaniſsima. 513. 30.
Familiæ numeroſiſsimæ. 192. 40.
Famoſus. 690. 22. 291. 25.
Famoſi gladiatores. 202. 31. latrones. 348. 21.
Famulatio. 66. 1. 301. 25.
Famulum me tuum putato, voca, &c. 119. 12.
Fana in lucis. 296. 12.
Fartim ſtipare. 136. 31.
Faſces lignorum. 179. 15.
Faſciæ papillares. 79. 39. 624. 24. vulnerum & plagarum. 444. 14.
Faſtidium Orci, convicium. 190. 14.
Fateri, palam facere. 66. 20.
Fatigari, in re obſcœna. 103. 26. verbis alicujus. 535. 16.
Fatigatio ſomnum gravem inducit. 28. 32.
Fatum ſubverti vel mutari non poſſe. 478. 30. prorogari poſſe. 667. 22. cladibus nimijs ſatiatur. 655. 3. fato vitam reddere. 214. 9. fatorum fluctibus volui. 612. 6.
Fauces præ fame agitare. 39. 24. faucibus cibus inhærens. 48. 38.
Favor in theatris. 641. 33.
Faxo eum &c: form. 32. 26. 235. 20.
Febris ex ira. 633. 37.

Felicem

Felicem neceſſariò agere. 415. 37.
Felices glebæ. 4. 23.
Femina media. 460. 21.
Femina exempli rariſsimi. 350. 1. unicæ fidei. 353. 21.
Femineæ artes, doli, &c: 541. 35.
Feræ. i. *equi*. 407. 10.
Feræ, unde dictæ. 730. 18. earum formæ, et magnitudines. 203. 20. 206. 35. ſollicita tutela. 204. 9. è buxo effigiatæ. 245. 39.
Ferino ritu vivere. 721. 22.
Feri atq; immanes. 559. 22.
Feriæ. ὄργια. 489. 9.
Ferramenta. 382. 36.
Ferreus homo. 113. 7.
Ferri per plateas. 411. 10. per arva & ſolitudines. ibid. 20.
Ferula nates pulſare. 540. 23.
Feſſus. 243. 39.
Feſtinare et trepidare. 323. 30.
Feſtinare ad mortem indeclinabilem. 243. 6.
Feſtinans quanquam, differre. 688. 31.
Feſtinatione ſcelera prævalere conantur. 595. 2.
Feſtivitas mea. 86. 27.
Fidenter impera, form. 119. 15.
Fides ſacramenti. 214. 1. ſilentij. 164. 13. 170. 7.
Fidem Deûm clamare. 441. 20. Quiritium. 121. 1. frangere, minuere. 734. 37.
Fidi medici. 46. 8. ſervi. 513. 7.
Fiducia in opibus. 557. 34.
Figere telo ad terram. 563. 36.
Figi, *affigi*, de donis ſacris. 296. 34.
Fines proterminare. 565. 37.
Finium quæſtio. 555. 30.
Finire. i. *occidere*. 316. 32. 409. 6.
Fingere hilaritudinem. 158. 22. capitis dolorem. 159. 32.
Fiſtularum dulces moduli. 674. 22. earum Pan inuentor. 283. 5.
Flaccidi ſinus. 354. 37.
Flagella explorandis reis adhibita. 150. 18.
Flagitare ad ſupplicium. 241. 29. 295. 15.
Flare ſoporem. 275. 38.
Fleta. i. *flens*. 224. 7. 388. 26.
Fletus. v. Lacrymæ. luctus.
Florens ætate. 642. 80.
Flores ſerti. 234. 5. ſerti et ſoluti. 99. 4. floribus viam ſpargere. ibid. 14. et 673. 30. floribus arva picta. 641. 15.
Fluvij ignavi. 49. vitrei. ibid. argentei. 50. ſtagnantes. 188. 25.

Fomenta. 262. 34.
Fons. i, *aqua.* 709. 13.
Fontani latices. 710. 31.
Fontes in lucis. 245. 10.
Forenſe. 203. 33.
Foris, ἐνικῶς. 544. 23. fores fortiter pulſare. 55. 4.
Forma ſtata, temperata. 239. 17.
Formâ quàm moribus pollens. 581. 19.
Formæ et ætatis conjunctio. 154. 18.
Formæ beſtiarum et ferarum. 210. 8. 736. 13.
Formicarum populus. 305. 35. morſiunculæ. 454. 27. multivagæ oberrationes. 454. 12. formicæ, terræ alumni. 305. 19.
Formidinem mendaces ſimulant. 601. 18.
Fornix, fornicaria. 358. 17.
Foro bacchari. 596. 26.
Fortis, in obſcœnis. 87. 27. 733. 14.
Fortiſsimi citius pereunt. 344. 35. et 345. 1.
Fortuna. i, *fortunæ.* 191. 40.
Fortuna collapſa. 568. 30.
Fortuna judicij. 600. 28.
Fortunæ reciprocæ viciſſitudines. 17. 25. fluctus. 612. 6. trophæa, ærumnoſi. 18. 25. pertinax. 386. 17. indignorum fautrix. 264. 1. 340. 1. pleraq; ſive judicio facit. ibid. 24. varias, imo contrarias opiniones hominibus tribuit. ibid. 38. optimè diſpoſita turbat. 631. 28. novis ſæpe ærumnis onerat. 369. 16. 372. 32. renuente ea nihil procedit. 468. 26. improvidè perſequendo nonnunquam ad magna bona perducit. 680. 27.
Foveæ vulnerum. 374. 12.
Frater maximæ neceſsitudinis nomen. 44. 20.
Frequentare. 630. 18. modulos. 674. 39.
Frivola. 200. 10.
Frondeus, frondoſus. 404. 31.
Frondibus inumbrari. 187. 37. occultare. 404. 29.
Frondoſus baculus, fuſtis. 179. 18.
Frugalitas. i. *fruges.* 555. 21.
Frugi mancipia. 459. 6.
Fruſtatim concidere. 573. 22. diſcerpi. 561. 36.
Fruſtulum. 49. 4.
Fuga ex mala conſcientia. 140. 1. ex ſævitia Domini. 166. 30. in tumultu. 211. 11. fugæ præſidium. 39. 11. fugientibus acrius inſtare. 561. 1.
Fugare et proterrere. 145. 10.
Fulcimenta. 40. 27. pedibus repellere ſuſpendioſorum mos. 42. 30.
Fulminari verbis alicujus. 420. 3.
Fulminei apri. 403. 26.
Fumus hoſpitum et advenarum

narum indicium. 54. 24.
fumo necare. 538. 24.
Fundare familiam liberis. 30. 6.
Funditus deradi. 675. 10. proſterni. 30. 9.
Furta amantium. 531. 25. timida et minuta. 192. 23. furtivi amplexus. 531. 23.
Futilis cymba Charontis. 312. 34.

G

Gabinus habitus. 664. 3.
Gallinæ ova, non pullos pariunt. 551. 26.
Gaudium lætum. 704. 25. ſuum non capere. 679. 4. gaudio exultare. 463. 38. et pavore permiſceri. 668. 8. verba non juvenire. 610. 38. ſtupere. 678. 39.
Gaza. 105. 30.
Gemens ac fremens. 236. 36.
Gemitu ſermonem incipere. 126. 15. gemitum nec in mortis ictu emittere. 213. 21.
Gemmæ in pocula formatæ. 106. 20.
Gemmata monilia. 259. 8.
Geniales tori. 652. 18. genialis. 674. 6.
Genua labentia famelicorũ. 47. 1. amantium. 584. 7.
Genubus advolui implorabundus. 572. 19. inſidiabundus. ibid. 35. et 200. 9.
Genuinam alicujus nequitiam exſtimulare. 236. 23.
Genus mortis. 40. 32.
Gerere militem, ædilem, &c. 699. 26.
Geri aliena putantur. 671. 9.
Geſtuoſus greſſus. 642. 20.
Geſtum ſubſtantivè, et ἰνικῶς. 166. 26.
Glaber. i, delicatus, mollis. 261. 39.
Gladiatores famoſi. 202. 31. carnibus ſuis beſtias ſaginantes. 720. 15.
Gladij fraudum. 274. 38. plani. 473. 30. veſtibus tecti. 132. 9. coruſcantes. 228. 13. manibus delabentes. 279. 12. ſalutis pręſidia. 105. 15. 144. 25.
Gladium capulo tenus demergere. 33. 30. 132. 18. præ ira flagitare. 533. 6. totum inimici recipere. 629. 10. oſculari, ſe occiſuris mos. 198. 1. gladio abigere. 432. 30. pectus tranſadigere. 563. 29.
Gladij, laquei, præcipitij conjunctio. 222. 10.
Glans, cibus vetuſtiſsimus. 656. 7.
Globus latronum. 179. 22.
Gloria diuturna, vita brevis. 215. 2.
Glorioſe vivere. 667. 19.
Glutinoſa mollicies. 9. 20.
Gnarum. i, notum. 385. 20.

Grabatus

Grabatus mutilus. 30. 18. concuſſus. 33. 11.
Gradatim honores permetiri. 720. 10.
Gradum celerare. 308. 4. dirigere. 294. 20. voto anteire. ibid. 22.
Græcienſe. 684. 39.
Gratias nôſſe, meminiſſe, &c. 503. 24. gratias gratas meminiſſe. 709. 24.
Gratulari. i. gaudere. 155. 33.
Gratulatio ficta. 397. 5.
Gratioſus bonis artibus. 353. 24.
Gravari præſentiam alicujus. 264. 6.
Gravis annis. 67. 19.
Gregarij. 377. 29.
Gregatim comminare. 587. 23.
Gremio alicujus jacere. 321. 38. abduci. 228. 30.
Gryphes Hyperborei. 696. 37.
Gula ſæviens. 719. 32.
Guſtulum. 529. 11.

H

HAbeat quam elegit, form. 20. 33.
Habilia. 206. 12.
Habitus, habitudo. 51. 35.
Hæc ſecum, hæc ipſe mecum, &c. 234. 22.
Hæc ſimul dicens. 117. 5. 301. 1.
Hærere lateri. 67. 32. in amplexu Venereo. 652. 25.
Hæres paternæ virtutis. 349. 1.
Hariolari naribus. 79. 18.
Haurire. i. penetrare. 700. 20.
Hiantes nares. 73. 36. 175. 16.
Hiantia vulnera. 444. 16.
Hic, per contemptum. 361. 28.
Hic eſt, &c: 31. 26. 682. 35.
Hic ibidem. 55. 30.
Hic iſte. 571. 7.
Hic, nec ullus alius. 121. 6.
Hic talis. 15. 35.
Hilarare domum. 269. 4.
Hilaritudinem ſimulare. 158. 14. et 22.
His auribus audivi. 165. 3.
Hiſtorias concinnaturis materiam ſuggerere. 394. 10.
Homicidium cum innocentia conſiſtens. 142. 10.
Hominem ſe eſſe noſſe. 224. 23.
Homines ſingillatim mortales, genere tamen perpetui. 656. 34.
Homo natus. 478. 28.
Horarum obſervatio. 537. 20.
Horrea gazis congeſta. 179. 31. 209. 24.
Horricomis, 359. 40.
Hortulani pauperculi. 546. 6.
Hoſpites non deſerendi. 72. 9. 711. 25.
Hoſtibus adverſa imprecandi mos. 94. 23.
Hujuſmodi. 169. 38.

Hu-

Humanitas plebeia, tralaticia. 631. 11. humanitatis jus. 150. 40.
Humilitas ſervorum. 405. 3.
Humi ſedere, calamitoſorum mos. 13. 32.
Hypata, nobilis Theſſaliæ civitas. 13. 20.

I

IActare. i, jacere. 381. 15.
Iacère, de cadaveribus. 186. 3. 198. 23. de ebrijs. 362. 38.
Iactus vacuus, fruſtratorius. 564. 24.
Iam, tarditatis incuſatio. 329. 12.
Iam faxo &c. form. 235. 20.
Iam, jam, jam. 713. 19. 92. 34.
Iam nunc. 705. 18.
Iam tempus eſt, cum luce tranſigentium ſermo. 433. 30.
Ianitores pone oſtia cubantes. 37. 31.
Ictibus crebris occidere. 366. 38. 568. 7,
Identidem commonere. 255. 31.
Id ipſum. 703. 10.
Ignarus. i, ignotus. 382. 12. ſuorum, aliena mala curare. 530. 37.
Ignis in funeſtis domibus nullus. 116. 32. tenuis fomento creſcit. 376. 39. terreſtris ad majorem cæleſtemq; aſpirans. 90. 7. amoris. 81. 11. 852. 31. 589. 7.
Igni veritatem exprimere. 153. 17. non ſuccumbere. 608. 25.
Ignem et ſaxa clamare. 121. 35.
Ignem propter fabulas ſerere. 393. 18.
Ignobilis. i. ignotus. 252. 17.
Ignorantiâ malorum ſuorum beatus eſſe. 271. 16. plus timere. 252. 1.
Ignoratum pro infecto habetur. 590. 35.
Ille. 707. 1. et iſte, per contemptum. 43. 26.
Illicitæ libidines. 471. 17.
Illud, illis, &c. abundantia. 269. 11.
Illud horæ. 39. 20.
Illud quidem certe. 424. 9.
Illunc tempus noctis. 208. 12.
Illuvies enormis. 19. 31. mæroris comes. ibid. 39.
Imaginari mortem, carnificem, &c. 133. 23.
Imagines mortuorum amicorum, ſolatia. 417. 8. et 20.
Imber ſaxeus. 441. 38.
Imbrem tecto vitare. 549. 10.
Immanis, μέγας. 346. 28. 439. 20.
Immania mentiri. 6. 38.

Im

Immixtum, merum. 262. 12.
Immobilitas cadaverum. 316. 14. 21.
Immodica oſtentatrix. 264. 15.
Impatientia tentiginis. 100. 1. et 27. deſiderantium. 692. 18. mulierum amatricum. 592. 35.
Impendio. 104. 10.
Imperſonalia decentius nonnunquam perſonalibus poſita. 240. 15.
Impetus orationis. 651. 3.
Implicari morbo. 603. 39.
Imponi jumentorum curæ. 373. 7.
Impoſsibilia perſequi. 399. 25.
Impotens. 578. 22.
Imprecari. i. precari. 529. 18.
Improvidum, i. improviſum. 131. 13.
Impune ſe laturum credit. form. 32. 17.
Impura anima. 567. 9.
In abundans. 71. 3. 88. 1.
Inacceſſus. i. inacceſsibilis. 231. 24.
Inamabilis. 287. 36.
Inanimata alloquendi mos. 41. 13. 42. 5.
Inanimis. 35. 25.
In aſpectu &c. 70. 39.
Incapiſtrari amore. 689. 30.
Incedere, eſt ſuperborum et faſtuoſorum. 525. 26.
Incertare ſermonem. 266. 39. incerto ſermone balbutire. 64. 10. incertus ſtridor, ſermo, murmur morientium. 34. 20. 434. 12.
Incertus inter vitam et mortem. 220. 20. 429. 30.
Incertum ſubſtantivè. 220. 25.
Inceſſus decorus. 71. 5. perfluus. 672. mollis. ibid. 1. ſerius. ibid. 25.
Incipere, de magnis dictum. 450. 38.
Incitari tibiæ cantu. 466. 9. 731. 37.
Inclinare quem, in obſcœnis. 491. 39.
Incogere. 444. 40.
Incolumitas. 237. 27.
In conſpicuo. 82. 6.
Incoronata D. ſimulacra. 333. 22.
Incubare divitijs. 194. 25. præſepio. 389. 19.
Incuria ſequens priorem diligentiam corrumpit. 274. 23.
Incurrere, in obſcœnis. 379. 7.
Incurvari, in obſcœnis. 492. 5. ad laborem. 547. 4.
Incutere ſollicitudinem. 28. 18.
Indefectus. 699. 9.
Indicinæ præmium. 387. 1.
Indignatione inflammari. 531. 2.
Indipiſci. 298. 1.
Individuum contubernium. 226. 3.
Inducere. i. inſtruere. 288. 25.

Inducta, ſtudio introducta. 97. 30.
Inductus. 527. 16.
Induſiatus pulchre. 643. 33.
Induſtria inguinum. 471. 10.
Inediæ tabes. 336. 23. lenis exitus. 415. 10 inedia perituri luce abſtinent. 435. 7. v. *Fames*.
In effuſum. 101. 11.
Inenormis proceritas. 69. 33.
Inerrare. 697. 8.
Ineſcari. i. repleri. 366. 40.
Infamiâ locum migrare. 472. 30.
Infantes, nudi, inermes, obliti, &c. 35. 6. fugam morantur. 265. 35.
Infauſte loqui. 120. 5.
Infecta. i. impoſsibilia. 709. 21.
Inferorum deſcenſus facilis. 312. 1. reditus impoſsibilis. 311. 24. deſcendere ad Inferos. 42. 15.
Inferre ſe. 56. 15.
In ferro eſſe, &c. 145. 16.
Infeſtus mucro. 10. 1. pollex. 111. 13. infeſta manus. 21. 25.
Infio. 31. 24.
Ingemiſcere adverſus quem. 615. 15.
Ingluvies. 272. 20.
Ingratijs. 63. 10.
Ingratum. 239. 33.
Inhiare, in obſcœnis. 379. 22. 729. 8.
Inhoneſtare faciem. 130. 10.
Inhortari canes. 439. 35.
Inhumanus, cœleſtis. 258. 23.
Inimicitiæ præcedentes reum onerant. 148. 17. non ſemper tamen. ibid. 26.
In immenſum. 232. 2.
In inverſum recidere. 30. 25.
Initiandorum jejunia. 694. 17. initiatis varia ſpectacula oblata. 695. 35. Confinium mortis adibant. ibid. 29. ſtolas Dijs ſacrabant. 704. 30. initiatio non ſemel facta. 701. 16. initiatorum taciturnitas. 164. 1.
In mortuum. i. in modum mortui. 186. 6.
Innocentia protegenda. 603. 13.
Innocuus titillus, punctus. 316. 33.
Innoxius. 569. 16.
Inoculo. 330. 8.
In officio manere. 110. 1.
Inopia ex abundantia. 285. 39.
Inquies. 100. 23.
Inquieſcere. 481. 30.
Inſani alios inſaniæ inſimulantes. 480. 32.
Inſcendere torum, grabatum, &c. 102. 34
Inſcius. i. ignotus. 285. 27.
In ſe faceſſere, recedere. 419. 23.

In ſervilem modum. 169. 12.
Inſimulare. 595. 21.
Inſiſtere rem aliquam. 111. 31. 715. 11.
Inſiſtere, ſuperſtare. 450. 12.
Inſomnia ex cura. 29. 36.
Inſperatum gaudium, lucrum, &c. 44. 11.
Inſtantia. 362. 8.
Inſtaurari. 345. 11.
Inſtingui. 451. 29.
Inſuavis. 383. 4.
Inſultare. 381. 26. 646. 27.
In ſumma. 628. 28.
Integer mori. 153. 31.
Integrari. 728. 3.
Intempeſta nox. 332. 13.
Intentus alicui rei. 685. 22.
Interclusus ſpiritus. 532. 10.
Interdum. i. interim. 121. 25. 532. 21.
Interficere, interire, etiam de inanimatis dici. 253. 5. 17.
Interim. i. interdum. 532. 23.
Inter moras. 421. 2.
Interpellare quietem. 421. 16.
Intrahere. 277. 26.
Invadere. 228. 10. 352. 37. 566. 25.
Invadere cibum. 334. 6.
Invidiâ optimi quiq; oppreſsi. 649. 16. 349. 34.
Invinius. 694. 25.
Inviſus et deteſtabilis. 472. 39.
Invitare, in obſcænis. 380. 4.
Invitus vivere. 413. 6. 416. 2. ſuccumbere. 257. ſequi. 540. 1.
Invitos terrore, volentes præmio acquirere. 345. 13.
In univerſum. 30. 28.
Involutus ſtragulis. 43. 14.
Inurguere. 424. 5.
Ioci liberales. 107. 14.
Ira vultus venuſtatem aufert. 290. 25. febris nonnunquam cauſa. 633. 37. vires etiam imbecillibus ſubminiſtrat. 391. 15. pro opum & dignitatis modo ſe exerit. 558. 34. prudenti abſentia exſtinguitur. 534. 21. blanditijs lenienda. 556. 15. legum obliviſcitur. 559. 13. ab interrogatione incipit. 287. 15. vehemens cachinnos tollit. 302. 14.
Ire in aliquem. 560. 31.
Ire curriculò. 605. 1.
Irrepere, de mœchis. 427. 10.
Irruere. 132. 6.
Iſtis manibus meis, form. 71. 18. 318. 16.
Iter prolixum. 59. 6. compendioſum. 727. 21. directum. 549. 36. Numinis inſtinctu ſuſcipere. 699. 35. itinerum difficultates. 352. 21. itineris matutini gratia. 44. 35. iter maris & viæ. 94. 13.

Iterum ac ſæpius. 247. 14.
Jubaris exortus. 45. 29.
Jubilationes ruſticorum. 439. 40.
Judices exercitati. 639. 32. ſententias pretio addicentes. 649. 2. eorum juramenta. 603. 20. ſententiæ pares. 602. 5. latis ſententijs nil cum rei fortuna mutandum. ibid. 12. judicant utraq; parte audita. 598. 14.
Jumenta laboris humani conſortia. 546. 12. in venditionem ſaginata. 455. 30. ſtupentia. 498. 36. ſubiuga. 368. 30.
Jurare vulnera, cædem, &c. ſe cui illaturum. 728. 29. per Stygem. 310. 3. per ſalutem carorum ſuorum. 556. 28.
Jupiter terrenis et ſordidis amoribus infamis. 317. 25. et 38.
Juſtitium. 241. 17.
Juvenes ſenili prudentia. 586 pacem publicam turbantes. 104 28.
Juventus. 438. 39.
Juxtim proximare. 99. 3.

L

LAbi ſpiritu. 412. 22. ad terram præ dolore. ibid. 8. lapſu ad terram ſubijci inimico ſuo. 561. 33.
Labia. 176. 1. undantia. 182. 35. eorum et linguæ vibratione articulatio facta. 343. 34.
Labor ſtudiorum. 594. 21. in impoſsibilibus non inſumendus. 304. 39. noviſsimo non ſuccumbendum. 311. 20. laboribus finem orare. 659. 8.
Lac in caſeum coactum. 444. 30.
Latteum, i, ſuo genere excellens. 709. 11. hinc, lacteus fons. 50. 9. lactea cutis. 161. 21. lactea cervix. 279. 24. membra. 627. 34.
Laceratio membrorum ex præcipitatione. 286. 20.
Laciniæ. 217. 2. lacinia extrema. 517. 15.
Lacrymæ juges 422. 13. uberes. 587. 31. vanæ, inefficaces. 328. 1. 474. 40. neglectæ. 224. 20. deterſæ. 297. 9. ex gaudio provenientes. 30. 40. 258. 8. ex inopia conſilij. 141. 14. aliorum lacrymis excitatæ. 219. 20. preſſura palpebrarum coactæ. 270. 35. in ſummis malis non proveniunt. 309. 12. 567. 38. ſimulantibus vix et ægre emittuntur. 409. 38. vel latrones nonnunquam movent. 224. 14.
Lacus jumentis potandis. 537. 5.
Lætus et alacer. 43. 38.
Languor ex diutina ſeſsione

et quiete. 204. 12.
Lanificio nervos contorquere. 487. 7.
Lanugo malis inſerpens. 258. 39.
Lapides iratorum et rixantium tela. 121. 35. 563. 7. et impetu ſubitaneo correptorum. 27. 3. lapidem torquere, circumducere. 564. 19. lapidum imber. 441. 38. *lapidea*, inutilia dicta. 186. 17. 736. 15. lapideus præ ſtupore fieri. 156. 10.
Laquei, gladij, præcipitij conjunctio. 222. 10. laqueus nexilis. 403. 3.
Lar, parvus, preſſus, gracilis. 58. 5.
Largus, in obſcœnis. 170. 18.
Larvari. 543. 4. 545. 31.
Laſſari, in obſcœnis. 103. 15. 465. 10.
Laſsitudinem lecto levare. 20. 19.
Laſſus ipſe alium fatigatum ſuſtinens. 20. 9.
Latebræ, μηχαναί. 112. 36.
Latenter abſcondere ſe. 404. 37.
Latendi copiam petere. 574. 9.
Latera defeſſa, in obſcœnis. 465. 10. feſſa mutare. 39. 1. lateri adhærere. 67. 32.
Latex. 98. 32.
Latrones famoſi. 348. 21. robuſti. 345. 32. de nocte ſurgentes. 216. 25. rapinis onuſti. 323. 2. dormientium occiſores. 208. 40. naufragorum ſpoliatores. 96. 23. 352. 35. obſeſſores. 233. Provincijs formidabiles. 348. 12. nil lucro ſuo præferunt. 217. 30. 357. 16. excuſant ſe indigentiæ neceſsitate. 217. 14. nonnunquam lacrymis commoventur, 224. 14. et ſpoliatis lacinias quaſdam relinquunt. 23. 32. eorum ducatus. 356. 28. globi. 179. 22. factiones. 493. 38. communes arcæ. 344. 30. receptacula in montium jugis. 187. 34. in anguſtis faucibus et convallibus. 22. 20. 189. 3.
Lavatio precum prævia. 655. 22.
Laudem, non veniam exſpectare. 147. 12.
Lauro poſtes ornare. 227. 10.
Lecti aurei, purpurei, &c. 105. 23. ſtragulis inſtrati. 623. 16. non delicati. 550. 15. 732. 1. lecto laſsitudinem fovere. 20. 19. lectum in timore aut agonia concutere. 33. 11. in re Venerea. 81. 31. lectos ſternere, ancillare miniſterium. 78. 4.
Leges, pauperum contra potentiores protectrices. 558. 1. legibus ſuſpendium

dium

dium mandare. 559. 4.
Lepus pulpamentum quærens. 540. 35.
Liberalitas, in obſcœnis. 170. 16.
Liberi domorum fundamenta. 350. 6. optimi à parentibus optati. 580. 26. parentibus maximè ſimiles adamati. 590. 2. à parentibus abducti ſe miſerrimos exiſtimant. 219. 25. 220. 12. *Domini* et *Dominæ* dicti. 726. 34.
Libertas Deo ſeruire. 681. 32.
Librare alas. 174. 22. 310. 15. ferrum, 566. 36. ictum. 564. 9.
Libri literis ignorabilibus prænotati. 693. 24.
Lictores juſsis magiſtratuum apparentes. 134. 35.
Licentioſus cachinnus, amplexus, &c. 109. 17.
Lignum ſecuri cædere. 729. 10. monte deuehere. 372. 36.
Ligurrire. 614. 14.
Lima tenuans, attenuans. 299. 37. limæ detrimento pretioſum. ibid. 30.
Limes. 312. 6.
Linguæ intemperantia mali cauſa. 25. 15.
Linguas externas addiſcendi difficultas 4. 34. linguis externis ſcribentium præviæ deprecationes. 5. 5.
Lintea balnearia. 58. 16. ſepulchralia. 611. 9.
Liqueſcere libidine. 103. 24.
Literæ ingentes. 683. 30.
Literati, conſequenter, non non autem neceſſariò boni. 580. 14.
Loco cedere alicui. 56. 19.
Loquacitas, vitium ſervile. 736. 21.
Lorica domus. 333. 30.
Lucernæ amorum conſciæ. 280. 40. præmicantes. 676. 3. imbrium prænunciatrices. 89. 30. unicæ, egeſtatis ſummæ indicia. 487. 24. ad diligentiorem inveſtigationem accenſæ. 491. 23.
Lucrari pœnam. 430. 8.
Lucrum tranſuerſos agit. 622. 28.
Luctus annuum ſpatium. 423. 20. luctum in amici mortui locum amplecti amareq́;. 416. 13. lugere die nocteq́;. ibid. 22.
Lucunculi. 613. 30.
Ludibrijs mors gravior facta. 150. 15.
Lugubriter ciere, ejulare, &c. 414. 20.
Lumen cœli non videre. 429. 15. 731. 4. Sole nolente factum. 248. 11. lumina menſis illata. 106. 34.
Lunæ in res terrenas poteſtas. 654. 10. et 23. lux

tenuis et fœminea. 658. 11. incerta lux. ibid. 29. parturientium numen. 657. 33. ab orbe toto culta. 664. 38.
Lunæ ad ſplendorem agnoſci. 331. 19.
Luce opprimi. 216. 35.
Luci lugentes inimici. 113. 21.
Luxuria amatoria. 453. 24.
Lynceo oculatior. 113. 17.

M

Machinas, i. e. dolos admovere. 164. 36.
Macies amorem abditum prodit. 583. 22.
Maculare torum mariti. 535. 27.
Madere crapula. 168. 24. vino. 130. 16.
Madidare. 443. 40.
Mador. 375. 6.
Magiæ ineuitabiles latebræ. 108. 36.
Magis magiſq;. 400. 17.
Magiſterium, magiſtri, &c. 62. 12. pecorum et jumentorum magiſtri. 389. 32.
Magiſtratuum purpura. 672. 33. domus et aures apertæ. 638. 35. facinora dilatione non marceſcere patiantur. 639. 18. magiſtratui offerre quem. 578. 10. magiſtratum ſcrutinij cauſa adducere. 576. 28. magiſtratus, pauperes contra potentes protegunt. 734. 10.
Magnitudines beſtiarum. 206. 35.
Magno. i. magno pretio. 733. 27.
Majeſtas Numinis. 680. 38. majeſtatem Numinis perhorreſcere. 698. 31.
Mala gratia. 696. 5.
Malignus. i. parcus. 54. 9.
Malum ſpe prædæ factum. 148. 30. à Natura an à Fato. 581. 26. minari alicui. 274. 12. de malo æs acquirere. 491. 2.
Mali exſtimatione bonorum florentes. 341. 1.
Mancipari amori. 169. 10. 718. 21. in carnificis manum. 602. 16.
Mandare fugæ præſidium. 39. 16.
Mandragoræ potio. 609. 22.
Manibus iſtis meis, form. 71. 18. 318. 16.
Manus infeſtæ. 21. 25. audaces. 724. 27. acutæ. 288. 33. hebetes et torpeſcentes. 346. 10. cæde et ſanguine infectæ. 395. 27. manus ſiniſtra dextrâ æquitati aptior. 676. 9. et 27. manuum miniſteria. 678. 10.
Manus complodere. 569. 8. clavis foramini immittere. 194. 35. manibus annuere, vel renuere. 619. 22. implexis ſedere,

mœſtorum. 133. 15. inſinuatis ſedere, otioſorũ. 485. 32. obarmare. 477. 2. commodare. 313. 32. ori admovere. 231. 28. ad feriendum elevare. 276. 8. inijcere. 18. 23. 62. 40. porrigere. 520. 3. ſalutarem porrigere. 698. 15. ad ſtipem porrigere. 346. 17. admoliri. 305. 5. manu vivere. 197. 20. porrectâ monſtrare. 32. 11. æs concutere. 119. 11. jumenta plaudere. 483. 5. lacinia obvoluta pugnare. 561. 16. manus cœlo attollere. 678. 33. alienam arripere. 566. 34. alienam, velut catenam excutere. 76. 40. ſua interficere quem. 566. 16. manibus, pedibus, in ſententiam ire. 336. 34. de manibus amittere. 313. 38. in manus incidere alicujus. 301. 32. manibus medijs eripi. 383. 17.

Mareſcere libidine. 103. 15.

Mare, elementum totum. 198. 40. ſopitum. 188. 30. pigrum. 7. 33. purificationi adhibitum. 655. 15.

Maribus animis. 143. 24.

Mariti, uxorum Domini. 259. 36. contra mœchos; quoſdam inefficaciter diligentes. 510. 30. tabulis nuptialibus nuncupati. 226. 23. maritorum et conjugum unita ſepultura. 434. 22. 731. 10.

Maritum ſuum fallere. 286. 17.

Mars fortiſsimus. 347. 16.

Mater, quævis vetula. 513. 4.

Matres liberorum amiſſorum deploratrices. 388. 24. filiarum nupturarum ornatrices. 227. 33. earum anxia vota. 228. 5.

Matrimonium. v. Nuptiæ.

Matronæ. 66. 35. unde dictæ. 268. 35. delicatæ. 627. 30. ſecundo rumore glorioſæ. 531. 4. auratæ earum veſtes, 66. 8. famuli et comites. 67. 18. impudicitia. 529. 33. 622. 6.

Maturi partus. 322. 28.

Matutinò ad opus ſurgere. 484. 7.

Matutinum merũ. 508. 18.

Me, inquam. form. 289. 15.

Mea Venus. 172. 39.

Mediatores. 557. 5.

Medici *fidi*, *fideles*. 46. 8.

Medicina ſaluti, non exitio quæſita. 609. 4.

Meditullium. 245. 14.

Medium forum. j. forum. 111. 29.

Medullas plagis penetrare. 374. 1. medullis inſidere. 589. 7.

Medullitus ingemiſcere. 339. 27. 727. 39.

Meliora ominare. form. 55. 19
Melior morte. 347. 40.
Melius de aliquo præſumere. 163. 38.
Melle nudum perlinere quem. 453. 26. mel nimium bilem creat. 86. 5.
Membranulum. 326 25.
Memorandum ſpectaculum. 365. 10.
Mendacia veritatis umbra ornare. 601. 10.
Mendici in trivijs. 15. 25.
Menſæ largiter inſtructæ. 528. 17. duæ apud Romanos, ciborum et poculorum. 478. 2. menſam ponere. 536. 20. cruore ſuo reſpergere. 568. 12. menſæ eidem præ odio non accumbere. 421. 30.
Mentientes trepidationem et formidinem ſimulant. 601. 18.
Mentiri nomen cujuslibet. 268. 12.
Mercatus, πανήγυρις. 382. 34.
Mercedes parvæ. 583. 35.
Meritum. i. merces. 468 29.
Metæ vitæ. 211. 22. 503. 5. ſalutis. ibid.
Metu volaticus fieri. 324. 29. 437. 34. ſudare. 32. 32. vigilare. 29 22. conſilium perdere. 477. 3.
Metuere alicui. 75. 33. ſibi, alienorum ſuppliciorum aſpectu. 502. 24.
Mihi auſculta, form. 311. 36.
Milites Tribunis obſequentes. 612. 13. balteis incincti. 671. 2. eorum inſolentia. 569. 32. 570. 37. 576. 8. et 28.
Minare. 180. 7.
Minimo minus. 9. 25.
Miniſteria publica. 607. 24.
Minutim cœſum. 247. 1.
Mira annunciare. 450 8.
Mirabilia, παράδοξα. 551 2.
Mirari ſingula. 249. 13. mirari, aliquam tanquam ſimulacrum. 239. 6.
Mirantibus timere non vacat. 552. 11.
Mirum, ſolenne Apulejanum epitheton. 469. 12.
Miſeri, in obſcœnis. 531. 13.
Miſeremini, &c. 151. 13.
Miſerias futuras ſuas cogitare. 465. 20.
Mitellæ. 465. 35.
Mitia alimenta, edulia, &c. 656. 17.
Mitis et manſuetus. 382. 25.
Mixtio granorum ex varijs ſpeciebus. 304. 19.
Mobilis, in obſcœnis. 103. 1.
Modeſti, modeſtia. 460. 15. 483. 13.
Moduli. 675. 1.
Mœchi fortes. 541. 10. audaces. 510. 30. 518. 14. capita velati. 523. 2. maritis abſentibus irrepunt. 484. 27. ſupervenientibus

nientibus illis dolia ſuccedunt. 485. 19. inveſtes in vindictam pædicati. 540. 10. tenebras captant. 424 18.
Mæſtitia ſoporem inijcit. 660. 36. poculis fugatur. 20. 25.
Molles amplexus. 267. 25.
Molli gradu geſtire. 370. 15.
Mollis ac tener. 540 29.
Molliter deponere. 244 9. ſedere, 314 30.
Momentum temporis. 519. 36.
Momentum, punctum. 612. 1.
Monilia nuptis impoſita. 227. 35. equis. 329. 29. 24.
Montes ardui. 5. 35. montis aſcenſu fatigari. 373.
Mora tantula. 176. 12.
Morari ſe. 693. 1. voluptatem alius. 624. 1.
Morbi inſanabiles morte voluntaria eluſi. 604. 1.
More majorum punire. 609. 40.
Mores fervidi. 556 23.
Mors maximum quod vel leges vel ſævi Domini comminantur. 733. 1. æquat quos vita diſtinxerat. 259. 12. 723. 26. ejus contemptio. 347. 32. moriturum ſe comminari. 255. 21. 519. 13. morientes ineptum occidere. 533. 18. *mori liceat, ſi non vivere licet* form. 660. 6. mortem pro beneficio petere. 196. 30. mortui ærumnoſis feliciores. 429. 5. mortuos caros ſub Numinis alicujus effigie colendi mos. 417. 20. mortuum ſimulare. 574. 4.
Mortali tanquam Deo ſacrificare. 233. 33.
Mortalium multi. 132. 26.
Motus tantum non in pictura expreſſus. 73. 14. 74. 3. et 30.
Mucro. 10. 7.
Mugitus dolentium. 420. 18. iraſcentium. 525. 3.
Mulieres exulum maritorum comites. 350. 26. infortuniorum eorum participes. 351. 3. 352. 6. tonſo capillo in maſculinam ſe faciem reformantes. 351. 11. monilia quæq; pretioſiſsima auferentes ſecum. ibid. 20. inter milites et gladios nudos intrepidæ. ibid. 27. inveſtium puerorum ſollicitatrices. 987. 5. deluſæ, amorem in odium vertunt. 593. 16. et 31. ex amatricibus accuſatrices fiunt. 595. 14. ad flagitia aſtutæ. 485. 5. intra domos contentæ. 490. 1. earum ululatus. 380. 19.

zelus. 632. 14. 731. 25. fictæ lacrymæ. 637. 1. ſuppoſitij crines. 671. 25. inceſſus perfluus. 672. 2.
Mulier peſsima. 504. 10.
Multijugum. 454. 18.
Multiſcij non ſemper prudentes. 503. 36.
Multitudo. v. *Vulgus.*
Munditiæ muliebres. 79. 25. 712. 12.
Mundo ornari. 712. 35.
Munificentia publica. 620. 18.
Munerum publicorum metu divitias diſsimulare. 194. 3.
Murmurare præ indignatione. 109. 26.
Muſtelæ ominoſæ. 552. 27.
Mutua ſalutatio. 285. 30. 337. 22.
Mutui nexus. 4. 12.
Mutua affectione pignerari. 226. 9.

N

Anciſci, in malo. 396. 35.
Nares hiantes. 175. 16. follicantes. 501. 39. contorquere. 357. 2. bibendo immergere. 482. 30. naribus hariolari. 79. 18.
Narrare et audire quædam æque intutum. 695. 10. narratis ordine cunctis, ſtatim mori. 201. 20.
Naſi decor. 130. 1. truncatus totam faciem deformat. 715. 33.
Natalis ſacrorum. 698. 10.
Natura ad mores recurrit. 607. 5.
Naufragi à latronibus ſpoliati. 96. 23.
Navibus ſolventibus bene precari. 684. 10.
Naulum. 313. 19.
Nec deniq;. 18. 18.
Neceſſarij. 15. 33. neceſſarius ſervus. 382. 9.
Neceſsitas paupertatis. 217. 22.
Nec mora. 312. 25.
Nec vir ſum, nec mulier ſum, niſi &c. formulæ. 264. 17.
Negandi commiſſa ſcelera conſtantia. 122. 4. 127. 7. 607. 10. neganda quædam neutiquam, ſed declinanda. 591. 14.
Negotiatores magnarii. 13. 23. negotiatorum diſcurſationes. ibid. 10. negotium promercale. 5. 23.
Nepotes, ſucceſsionum ſtirpes. 731. 20.
Neq; ipſe faciam, nec alios facere patiar. form. 27. 28.
Nequicquam fruſtra. 438. 31.
Nerui rigore nimio rumpuntur. 100. 33.
Neſcia. i. quæ neſciuntur. 266. 13. 432. 6. neſcius incidere, &c. 398. 20. 730. 1. neſcire mali ſui auctorē, miſerrimū. 430. 1.

Nexilis laqueus. 270. 26.
Nexus Venerei. 77. 27. mutui. 4. 9. germanitatis. 71. 28. ſanguinis proximus. 685. 36.
Nigrorum quorundam ſplendor. 663. 33.
Nihil boni facere. 236. 15.
Nihil iſti antepono. i. hoc omnibus antepono. et ſimilia. 169. 25.
Nihil ſequius ſuſpicatus. 426. 8.
Nimium nimiumq;. 178. 20. 413. 39.
Niſi. i. *ſed.* 214. 30.
Nobiles. i. *noti.* 714. 7.
Nobiles juvenes, adoleſcentuli. 93. 1. 104. 28.
Nodus capitis et cervicis. 276. 22.
Nodoſus baculus. 10. 37. nodoſis baculis verberare. 332. 36.
Nolle, & effectum dare. 353. 30.
Nomen cum fide et officio perdere. 634. 10. militiæ dare. 681. 19.
Nomine ciere. 128. 5. 257. 39.
Nominatim convocare, mos graviter periclitantium. 353. 7.
Non ad hos uſus. form. 288. 12.
Non contentus, &c. form. 717. 4.
Non feci, form. 343. 8.
Non gaudens, non lætatus. 235. 14.
Non habeo ut pro te moriar. form. 38. 3.
Non oblitus ſui. 211. 26.
Non prius diſcedam, &c. form. 63. 5.
Non patiar. form. 603. 13.
Non ſponte feci. 160. 39.
Non ullus niſi ego. form. 81. 20.
Notæ jumentis inuſtæ. 689. 37.
Notæ fidei, perfidiæ, &c. homo. 634. 15.
Notoria. 344. 17.
Notus toti civitati. 682. 26.
Novaculæ acutæ. 275. 19.
Nova ſemper ſcelera excogitare. 376. 15.
Novendialia. 545. 40.
Novercarum in privignos conſilia. 596. 21.
Novercalis malitia. 594. 35.
Novit. i. ſolet. 76. 1.
Novitatis gratia. 207. 6. multos attrahit. ibid. 13.
Noviſſimum. i. peſſimum. 325. 26.
Novitius. 463. 16.
Novum et mirum. 701. 24.
Nox auget metum. 117. 20. ſtrepitus etſi longinquos admovet. 195. 4. maleficijs quæritur. 208. 17. promota, provecta. 216. 27. intempeſta. 332. 13. caliginoſa. 549. 23.
Noctes. i. per noctes ſingulas. 208. 2. 720. 32.
Noxia pocula. 126. 26.
Nubilis virgo. 378. 34.
Nubilum mentis. 532. 19.

639. 4.
Nudare. 274. 32. 717. 25. corporis tegenda, præ incuria. 18. 3.
Nuditas amorem incitat. 82. 10. infantium. 35. 6.
Nudus. i. male veſtitus. 644. 3.
Nudus et inteɛtus. 170. 10. 543. 35. 644. 37.
Nudus nec à decem palæſtritis ſpoliabilis. 38. 30.
Numerare exeuntes dies et menſes, deſiderantium mos. 266. 7.
Numina, unde dicta. 654. 22. ſingula miniſtras quaſdam poteſtates habent. 462. 1. à locis frequenter denominationes capiunt. 701. 3. eorum multijuga nomina. 664. 40. auguſta dignitas. 683. 1.
Nummi adulteri. 604. 19.
Nuptiæ, i. concubitus. 379. 39. pares. 321. 16. ibid. 28. in exequias verſæ. 240. 27. 242. 6. luxuriæ juvenilis retinacula. 319. 36. 727. 14. ſine patris conſenſu illegitimæ. 304. 6. novæ luctum minuunt. 16. 38. ineundis ijs dies à Chaldæis petiti. 91. 3.
Nupta nova in mariti gremio. 321. 38. nuptas gravius quam ſolutas corrumpere. 541. 1. nuptiales faces. 674. 13.
Nuſquam comparere. 450. 21.
Nutabundi. 575. 10.
Nutrices adulteriorum ſequeſtræ. 425. 37.
Nutritus in caſtris. 348. 29.
Nutu preces ſuſcipere. 297. 32. perdere vel ſervare. 354. 3. voluntatem declarare. 619. 10. 679. 22. promittere. 300. 28. fœminæ gubernari. 104. 18. 714. 4.

O

O, dolentis exclamatio. 181. 6.
Ob id. 580. 4.
Obijci magiſtratui. 166. 10.
Obiter. 323. 27.
Obliquus aſpectus. 311. 8.
Obſequium, in re funeſta. 413. 28. in ſacris. 683. 14. ſiſtere. 612. 18.
Obſerare. 113. 33. obſeratis foribus. 481. 7. 485. 1.
Obſervationes. 507. 26.
Obſideri à latronibus. 23. 3. 708. 14. à feris. 436. 13.
Obſtinatio. 516. 18.
Obſtupeſcere rei pulchræ viſione. 80. 17.
Obſtupidus et attonitus. 65. 12.
Obtruncare. 381. 6.
Obtundere. 422. 32.
Obtutus. 117. 26. obtutum in

in aliquem convertere, deſtituere. 68. 32.
Obumbrare baculo. 385. 7.
Obumbratus, malè tectus. 101. 28.
Occaſionem tollere. 319. 29.
Occaſio optatiſsima. 77. 24.
Occidere, ſpretis precibus. 408. 24. occidere, et dolorem ſimulare. 409. 15.
Oculatior Argo. 113. 17.
Oculi micantes. 70. 37. 168. 37. 291. 4. 711. 20. curioſi. 642. 8. putres. 162. 28. libidinoſis vigilijs marcidi. 170. 20. mite conniventes. 648. 1. miluini. 327. 12. limi. 85. 32. morſicantes. 628. 22. vdi. 162. 10. tremuli. ibid. 25. præ amore marcentes. 284. 32. dolorem augent. 96. 39. per eos amor tranſit. 588. 12. in eos præcipue ſæviunt mulieres. 428. 37. 432. 26. oculos perfricare. 117. 14. 172. 19. nuſquam flectere. 112. 26. ad vigiliam obarmare. 117. 16. deflere. 16. 35. impudicè adijcere. 582. 3. oculis ſaltare, equitare, &c. 648. 4. rem adamatam admovere. 172. 24. ſuis non credere. 530. 9.
Odia internecina. 266. 28.
Odioſi, odium. 459. 17.
Odor corporis cinnameus. 423. 9.
Offerre poculum. 106. 33. magiſtratui quem. 578. 10. 729. 22. ſe verberibus. 160. 27. inimici conſpectui. 299. 6.
Officiales. 62. 25.
Officia nuptiarum. 227. 1. vitæ. 125. 30. ex officio affari quem, pro officio diligere. 686. 8.
Officinæ ferales. 167. 36.
Offulæ præda. 314. 24. offulis canes compeſcere. 315. 6.
Oleraria jumenta. 546. 28.
Oleum balneationi inſerviens. 58. 16.
Omnibus modis, &c. 375. 15.
Onere iniquo premere. 374. 29. onera peræquare. 375. 1. onere levato conſurgere. ibid. 17. oneribus liberum dimittere. 367. 37.
Onuſtus præda, &c. 323. 2. vinculis. 356. 39.
Operæ fabriles. 483. 24.
Operari cædibus, cauponis, &c. 139. 12.
Opificis ex opere ars et excellentia agnoſcibilis. 246. 6.

Opimæ dapes. 614.11.
Opinio. i. fama. 252.1.
Opinionum varia. 481. 32.
Opplere omnia clamoribus. 352. 39. latratibus. 402. 24.
Optimi conſulere. 296. 8. 423. 18.
Optimum factum viſum. 37. 3.
Opus. 484. 17.
Oraculum. 677. 23.
Orbitatis plaga, vulnus. 202. 2.
Orcheſtræ mediæ ſiſti. 137. 3.
Orci in familia numerari. 155. 1. medijs manibus eripi. 383. 17.
Ordo. i. Curia. 603. 4.
Ordine ſingula narrare. 512. 39.
Orientem ſpectandi mos. 124. 38.
Orificium. 575. 5. 602. 35.
Origo initialis. 234. 30.
Ornari ad mortem. 240. 1.
Ornatrices crinium. 673. 35.
Ornatus inordinatus. 84. 37.
Ornatus vir. 52. 10.
Oſcula, ſuavia. 301. 10.
Oſcula ſuaſoria. 256. 11. hiantia. 237. 37. mordentia. 628. 26. linguæ appulſu data. 87. 5. 301. 12. ſincera. 625. 17. ob reditum data. 60. 13. collo inhærentia. 699. 31. amatarum comæ impreſſa. 85. 17. et manibus ad miſericordiam eliciendum. 123. 12. ignotorum repulſa. 68. 6. et 22. caris ſuis a morituris data. 457. 10. data et gladijs ſuis, ab ejuſmodi. 198. 1. manu ad os relata. 317. 7.
Oſculum offerre. 68. 1.
Oſsibus campi tecti, albentes. 436. 26. oſſa viſceribus nuda. ibid. 31. eorum deformitas. 454. 38.
Oſtiatim. 65. 28.
Otioſus paſci. 367. 20.
Otium cum ſagina. 498. 11.
Oviculæ, homines mites et modeſti. 459. 26. 731. 33.

P

PAbulum avibus & feris fieri. 324. 1.
Paciſci de concubitu. 622. 24.
Palam geſtum. 12. 8.
Palamedes falſis inſimulationibus oppreſſus. 649. 28.
Palla nigra. 664. 1.
Pallio quem apprehendere. 93. 10.
Pallor buxeus, 538. 4. 48. 10. ſpiritu deficientium. ibid. 5. et 13. ſceleratorum 605. 14. 606. 20. amantium. 583. 33.
Palmeæ baxeæ. 123. 5.
Palmis multis ſpectatus. 634. 20.
Palpare. 392. 3.
Palpitantia corpora. 139. 20.

Palum-

Palumbula, in obſcœnis. 628. 36.
Panis cibarius. 306. 15. ſordidus. 314. 35. cum caſeo manticis viatorum conditus. 47. 28.
Panni fœtidi arthriticorum. 282. 38.
Pannis obſitus. 150. 25.
Pannoſæ et paupertinæ res. 200. 16.
Pantices. 501. 36.
Papillæ fragrantes. 168. 40. papillâ ſiniſtra ad mortē compēdiaria patet. 434. 3.
Paratus. 518. 23.
Paratum, de re convivali, aut eſcaria. 47. 26. 191. 8.
Parcere non miſericordiâ ſed ſævitiâ. 40. 1.
Parentes etiam *Domini* dicti. 287. 19. et qui ſecundo quem gignunt. 699. 15. liberos optimos optant ſibi. 580. 26. præpoperis eorum deſiderijs modificantur. 690. 30. parentum in collocandis ijs conſenſus. 226. 33. 303. 37.
Parere. i. apparere. 36. 5. 251. 30.
Parietes aurei. 247. 35.
Parricidium etiam in hoſpitem vel amicum fit. 342. 19. 421. 36. vel fratrem aut ſororem. 265. 27. vel in novercam. 596. 40. parricidarum pœna. 601. 31.
Partes cœnæ. 116. 29. amatis puellis deferre. 361. 3.
Partiario tractare. 733. 11.
Partiarios concubitus agere. 539. 4.
Participare quem prandio. 11. 6.
Partum.' 720. 25.
Partus maturus. 322. 28. poſtremus peſsimus. 260. 29.
Parva humo ſepelire. 33. 17.
Parvulos ſinu tolerare. 150. 22. in judicio ad eliciendam miſericordiam aut invidiam producere. 151. 23.
Paſce, ſatia &c: crudelitatem tuam. form. 565. 1.
Paſcere ſervos. 53. 24.
Paſsim. 443. 9.
Paſsim vagari. 260. 15. 673. 20.
Paſsivum. 559. 30.
Paſtores in collibus et montibus. 444. 21.
Patientia vitijs victa. 376. 29. 377. 34.
Patres novato matrimonio depravantur. 596. 20.
Patroni civitatum. 157. 35. ſtatuis honorati. 717. 12.
Paueo et formido. 163. 24.
Pavimenta vermiculata. 246. 35. 247. 3.
Paulatim minuere. 276. 6.
Pavor. v. Metus.
Pauperes nonnunquam liberè reſpondent. 557. 30. legibus contra potentes prote-

proteguntur. 558. 1. neq; exſpirare ſine viatico poſſunt. 313. 8.
Paupertas ſceleribus obtentui. 217. 15. ejuſdem neceſsitas. 721. 39.
Pauſam dare, facere, &c. 469. 26.
Pectere animalia. 329. 22.
Pectus manu infeſta tundere. 221. 26. 389. 4.
Peculium ſervorum. 618. 35.
Pecunia. v. Aurum.
Pecuniam obſignare. 664. 25. probare. ibid. 33.
Pedes menſæ, grabati, &c. 30. 20.
Pedes incertare. 605. 34. in pedes deſilire. 6. 9. ante pedes alicujus collabi. 639. 15. pedibus alienis facere quid. 331. 3. 229. 20. 524. 24. pedes primores. 178. 14.
Pedicæ nuptiales. 320. 22. 727. 17.
Pellicatus quam violenta indignatio. 452. 8. et 30. pellicatus dolor. 451. 19.
Pendula Venus. 103. 12.
Pene alius factus. 14. 32.
Pene infectum eſt quod non diffamatur. 590. 35.
Peniculi vulneribus adhibiti. 444. 4.
Penita viſcera. 34. 10.
Peragere mortis, tumuli ſolennia. 415. 10. 733. 25. 730. 30.
Percita bono, malo, &c. 242. 17.
Percontari. 459. 24. anxiè. 258. 28. ſcrupuloſè. 63. 38.
Percuſſor. 421. 34. cruentus. 361. 30.
Perdere argentum emendo inutilia. 457. 8.
Perditus fame. 182. 32.
Perdius, pernox. 487. 13.
Perduci. 710. 22.
Peregrini ignari rerum. 112. 10. contemptui et injuriæ expoſiti. 105. 8. 141. 1.
Perferre. i. nunciare. 602. 39.
Perficere opus, in obſcœnis. 492. 12.
Perficere, de rebus arduis. 522. 35.
Perflatilis locus. 207. 21.
Perfluere ſudore. 33. 4.
Per fortunas, form. 446. 20. *per Genios veſtros.* ibid. 24.
Perfundi jure. 617. 17.
Pergit ire. 285. 24.
Per hoc. 137. 17.
Periculum inſtans. 196. 17. periculi ſui incurioſus. 271. 29. alieni con-

confinio cavere ſibi. 195. 31.
Perire prorſus, funditus, perpetuò. 222. 3.
Permiſſa minus deſiderantur. 517. 38.
Permittere tutelam. 719. 25.
Permixtus lacrymis, &c. 150. 28. 526. 20.
Pernicies. i. venenum. 636. 32.
Perpetem noctem. 132. 21.
Perpetrare. 291. 20.
Perſpicuum. i. *conſpicuum.* 239. 4.
Perſultare. 238. 28.
Pervicax, pertinax. 506. 6.
Peſsima femina. 504. 10.
Peſſulis firmare. 54. 29.
Peſſum deijcere. 255. 33.
Peſtis. i. incendium. 377. 1.
Pheretrum. 610. 33.
Piaculares victimæ. 135. 35.
Piget tædetq; 8. 2.
Pignorare quem beneficio. 697. 16.
Pigra maria, fluenta. 7. 35.
Pingere tergum plagis. 500. 7.
Piſces magno diſtracti. 61. 29. frivoli. ibid. 33.
Piſtores dulciarij. 612. 33. piſtorum pervigilia. 497. 38. piſtrinorum ſordes. 501. 15. mancipia vibicibus livedinoſa. 500. 5. ſeminuda. ibid. 10. et 17. frontes literata. 25. ſemiraſa. 34. annulata. 39.
Placentæ caſeatæ. 9. 5.
Placere cui non oportet pudicis crimen exiſtimatum. 428. 10.
Plagis commonere. 328. 23. non commoveri. 185. 27. 166. 12.
Plani gladij, planæ manus, &c. 473. 30.
Platanus potantibus umbras miniſtrantes. 47. 36. fontibus et fluentis adſitæ. 49. 17.
Plenus ruris. 538. 17. Deo, Numine, &c. 468. 4.
Plumare avis ritu. 170. 29.
Plumea cutis, brachia, &c. 161. 19. 26. plumei lecti, pulvilli, 622. 39. 623. 28.
Pocula noxia. 126. 26. porrecta. 321. 19. prægustata. 361. 12. è gemmis conſtantia. 106. 20. à pincernis petita. 619. 35. curas eluentia! 20. 25. ingentia. 360. 35. Venerem incitantia. 104. 6. ab ore amati

amati vel amatæ rapta. 99. 15.
Pœnæ reſervari. 383. 30. pœnæ non immodicæ ſumendæ. 334. 20. pœnas ſuperantia ſcelera. 640. 7.
Pœnitere, etiam de rebus noſtram extra poteſtatem poſitis. 235. 27. 279. 34.
Pollens. 621. 39.
Polliceri cuncta facturum ſe. 257. 13.
Pollutus homo. 562. 26.
Pomum. i. fructus quivis. 735. 25.
Pompæ exequiales. 120. 12. totius populi obſequio celebratæ. 413. 19.
Pondera peræquare. 728. 27. pondere ſuo delabi. 391. 30.
Ponere. i. finire. 130. 14.
Ponere partem, mercedem, &c. 11. 10.
Poplites enervare, exſecare. 186. 24. 473. 17.
Populus circumfluens, circumfuſus. 135. 28.
Porrecta camporum, &c. 6. 2.
Portus κατ' ἐξοχὴν. 700. 13.
Portus tutus. 653. 18.
Poſcere, de meretricibus. 625. 11.
Poſſe. 129. 7.
Poſſe eſſe. i. eſſe. 570. 6.
Poſsibilia multa ignaris pro impoſsibilibus habita. 8. 12. 52, 22.
Poſtliminium mortis. 122. 28.
Potiundi ſtudio omnia poſtponere. 425. 1.
Præ cæteris omnibus malle quem. 174. 3. 718. 31.
Præcipitare per rupes, puteum, &c. 186. 28. 731. 30.
Præcipitium membra lacerat diſsipatq;. 286. 20.
Præconum boatus. 137. 11. 599. 4. raucedo. 456. 24. reos monebant adeſſe ſibi. 141. 10. et accuſatores, et Judices, et reos citabant. 137. 8.
Præcordiis coqui, carpi. 536. 26.
Præda ad maleficium incitat. 148. 30.
Prædones, v. Latrones. Prædo nuptiarum, corporis alieni, &c. 433. 20.
Præfari diligenter ſervandum. 618. 39.
Præfecti jumentorum. 373. 3.
Prægrandis. 314. 7.
Præliaris acies. 145. 23.
Præ manu. 313. 17.
Præmicare nimia luce. 624. 12.
Præminere, præeminere. 325. 34.
Præmio et formidine allicere. 345. 13. grandi paciſci. 622. 26.
Præpoſiti armatorum. 579. 14.

Præſecare gulam. 567. 18.
Præſegmina. 108. 39.
Præſentes. 346. 31.
Præſentiam gravari alicujus. 264. 6. contemnere. 362. 5.
Præſepia plena. 366. 19.
Præſidium fugæ. 39. 11.
Præſumptio. i, obſtinata credulitas. 507. 12. rerum bonarum jucunda. 266. 1.
Præter. 253. 28.
Prâeterire cum faſtidio. 456. 7.
Præterita deſiderare, præſentibus offendi. 372. 17.
Præventus morte, vulneribus, &c. 573. 32.
Preces in iram vertere. 572. 32. precibus fatigari. 636. 24. non moveri. 571. 33.
Premi ſomno. 208. 32. 224. 8. onere. 347. 34.
Pretia noctium. 629. 38. manſionum. 45. 4. pretium indicare. 59. 39. percontari. ibid. 29. pretio præſtinare. 490. 15. ſuum facere. 489. 16. 504. 3.
Pretioſum ſine pretio. 247. 30. pretioſæ beſtiæ. 720. 36. pretioſa vini ſenectus. 88. 9.
Prima platea, urbs, &c. 130. 40.
Primarius vir. 202. 18. primaria fœmina. 105. 11.
Primis ab annis. 225. 14.
Primores: αἰχοῦ. 53. 9.
Princeps Magnus. 612. 22.
Principalis vir. 473. 39.
Principia apud citharædos. 599. 31. apud cauſarum patronos. ibid. 24.
Principium defenſionis ſuæ meditari. 299. 15.
Privignum amare. 582. 2,
Probe. 209. 5. probe curare. 20. 15. probe ſpectatus, probatus, &c. 148. 6. 349. 16.
Probitas oris, vultus. 69. 5.
Proceres Deorum ſimulacra ſubeuntes. 675. 27.
Proceritas decora, enormis, inenormis. 69. 33.
Procerus. 319. 5.
Proci nobiles, ſi malæ vitæ, repulſi. 396. 16.
Proclamare ſuppetiatum. 36. 17. de limine. 388. 40.
Procul ac procul. 338. 31. procul telis appetere quem. 213. 4.
Prodeambulare. 486. 12.
Prodigus ſimul et avarus. 506. 10.
Produci ad Judicem. 140. 28. ad mercatum. 456. 1.
Profectionem parare. 513. 5.
Proferre ad librum, literas, &c. 579. 21.
Proflare. 365. 17.
Profundum turpitudinis, miſeriarum, &c. 397. 35.
Progerere. 238. 39. 675. 39.
Prohibere quem quid. 436. 6.

Prolixè polliceri. 637. 13. conſentire. 424. 17.
Promiſsis lactare quem. 591. 28.
Pronubas Furias habere. 431. 8.
Pronunciare. 57. 25. 230. 5.
Pronus ſpei. 178. 7. pronum ſe proijcere. 185. 25. in genua ſe ad bibendum appronare. 50. 21. per prona delabi. 258. 3. proni fluvij. 188. 15.
Procœmia cauſarum. 599. 24.
Propagare familiam. 265. 38.
Propanſis pennis. 309. 30.
Properatio ad mala indeclinabilia. 243. 6.
Propius accedere. 248. 37.
Prophetæ Ægyptij. 122. 20. aduſq; capita raſi; et linteis intecti. ibid. 33.
Propter adſiſtere. 185. 22.
Proſapia. 157. 24. dignitatem ejus vitijs obſcurare. 394. 35.
Proſecare. 567. 23. proſectus. 469. 18.
Proſpicere cibo. 486. 17.
Proſpicuus. 315. 19.
Proſtitutæ. 536. 1.
Protelare. 442. 11.
Pro tempore. 51. 19.
Proterrere. 210. 5. 579. 3.
Proturbare domo. 541. 26.
Proventus liberorum. 581. 9.
Pro vero obtinere. 271. 34.
Providentia nil impunitum relinquit. 140. 8.
Pro virili parte. 365. 14.
Proximare loco. 184. 1.
Proximè. 9. 30.
Proximus morti. 184. 31.
Prudentia divinatio eſt. 284. 20.
Pudorem devorare, calcare, &c. 535. 21.
Puellæ in lupanaria venditæ. 358. 10. nonſis miniſtrantes. 106. 8.
Puer es. form. 112. 4.
Pueri calamiſtrati menſis apparentes. 106. 14. molles et teneri. 378. 37.
Pugnare ſine miſsione. 102. 27.
Pulchritudo nullo ſermone exprimenda. 231. 1. egregia, etiam per luctum et ærumnas fulget. 114. 12.
Pulli, pulluli. 464. 25.
Pulpa. 79. 9. 206. 3.
Pulvere volutari. 187. 18.
Pulvilli plumei ac delicati. 622. 39. 623. 28.
Punctum. στιγμή. 279. 37.
Punitus eſt. i, punivit. 433. 13.
Pupus, pupula. 311. 1.
Puriſsimus, κατ' ἀντίφρασιν. 492. 25.
Putari. i. *eſſe.* 645. 37.

Putei

Putei præalti. 453. 20.
Putor. 185. 18.
Putris funis, faſcia, &c. 42. 39.
Pythagoræ divinum ingenium. 655. 35.
Pyxides colorum lenocinia ſervantes. 311. 3. 726. 21.

Q

QUadrupes urſus. 327. 7.
Quædam vox. i. plus quam humana. 299. 28.
Qualus. 216. 33.
Quam vellem! form. 158. 34. 297. 27.
Quamvis inuitus. 324. 1. 413. 12.
Quid iſthuc eſt? form. 488. 40.
Quid hoc comperior? 111. 36.
Quid facis? &c. form. 308. 24.
Quidni? 512. 28.
Quid prius, quid poſterius. 553. 3.
Quid ſtas? form. 325. 12.
Quidvis facere vel pati paratus. 518. 30.
Quies. i. nox. 698. 8. mortis. 125. 38. placida. 547. 16.
Quieſcens et ſecurus. 428. 28.
Quin abis? form. 117. 35.
Quin animum ſumis? form. 299. 1.
Quin tu? form. 490. 27.
Quippe etenim. 355. 24.
Quippe ni? 533. 35.
Quiqui. 557. 26. 728. 18.
Quis. i. uter. 118. 4. 440. 35.
Quis, et cuiatis. 12. 11. et 32.
Quiſquiliæ. 60. 38.
Quod bonum, fœlix, &c. form. 79. 4.
Quod ſciam, form. 107. 25.
Quod ſolum potui, form. 175. 32.
Quoquo nomine te invocare fas eſt. form. 658. 32.

R

RAſura. 205. 36.
Rationabilis indignatio. 142. 33.
Rationes villicorum. 452. 4.
Reatus. 148. 5.
Receptaculum tutiſsimum. 653. 24.
Recidere in inverſum. 30. 25.
Recipere in fidem ſuam. 577. 7.
Reciprocæ rerum viciſsitudines. 17. 25.
Reclinare quem, in obſcœnis. 626. 37.
Reconciliari marito. et contra. 542. 31.
Recordatio. v. Memoria.
Recreari animi. 89. 26.
Rectâ contendere. 432. 24.

Rectores jumentorum. 386. 36.
Recto tramite, &c. 312. 8.
Redeo unde abij. form. 651. 6.
Reddere quem ſuis. 447. 18.
Reformare. 351. 16.
Refricare dolorem. 224. 2.
Regales epulæ, menſæ, &c. 250. 19.
Regimen navis amittere. 95. 14.
Religio. 589. 32. patris. i. *erga patrem.* et ſimilia. ibid. 36. religionum ritus varij. 658. 5.
Reliquiæ cœnarum. 98. 20. 613. 21. alieni poculi reliquias exhaurire. 99. 21.
Remigium plumarum. 282. 12.
Renaſci. 683. 4.
Renidere. 158. 20.
Reniti. 135. 2.
Renuere. 300. 35.
Repenſare. 318. 35.
Repentina viſio. 407. 9.
Repere, de ſenibus. 446. 14.
Res. *vt res eſt, quod res eſt, &c.* 603. 28. res ad hoc deducta eſt. 153. 13. res poſcere videtur. 187. 24. res ipſa fidem dabit. 193. 18. res ſua. 489. 18. res non parva. 137. 36. res nata. i. repentina. 489. 31. res pannoſæ, minuſcu-lariæ. 200. 18. res terræ, cadavera. 123. 28. res egerere, emoliri. 200. 3.
Reſidere, dativo junctum. 178. 1. item accuſativo. 441. 5.
Reſiſtere. 74. 13. 711. 35.
Reſpectare, inuitò diſcedentium nota. 78. 12. pocillatorem. 619. 28. inter menſam, amatam ſuam, cibos autem negligere. 89. 15.
Reſponſa Chaldæorum. 90. 21. æruſcatorum ambiguitatis plena. 492. 30. reſponſis civitatem turbare. 90. 11.
Reſtes lectorum. 42. 19. ſuſpendioſorum inſtrumenta. ibid. 5. aliquoties rupta. 43. 2.
Retorquere impetum. 406. 2.
Retorridus macie. 14. 17.
Retrahere fugitivum. 301. 7.
Retrorſus adject. 79. 2.
Rex urbis. 230. 33.
Rigor, rigidum, in obſcœnis. 101. 2.
Rimis fatiſcere. 490. 24. per rimam ſpeculari. 171. 16.
Riſus latus. 617. 3. incredulus. 6. 36. iratus, malignus. 302. 14. 307. 27. 331. 40. ebulliens. 715. 25. in pomparum prælu-dijs populo excuſſus. 673. 16. Riſus Deus. 130. 18. riſum ſubijcere. 53. 36.

riſu ilia concutere. 155. 30. 616. 40. riſu locus perſonat. 617. 25.
Rogat te, form. 62. 38.
Roma, ciuitas ſacroſancta. 700. 35.
Rorare. 207. 38.
Ros aquæ. 50. 40. auroræ. 181. 32.
Roſæ amœnæ. 677. 38. vernæ. 368. 4. 641. 24. ſertæ et ſolutæ. 99. 4. roſeus corporis color. 644. 27.
Rotæ reis torquendis adhibitæ. 153. 17.
Rotare in circulum. 80. 9.
Ruber (faciei) temperatus. 70. 12. rubore ſuffundi, &c. 68. 14.
Rudimenta Veneris. 299. 27.
Ruere. 43. 8. 305. 25.
Ruina pręceps. 383. 27.
Rumor ſecundus, iniquus. 531. 4.
Rumpi tentigine. 100. 33.
Ruſticanus. 283. 14.
Ruſticanus et opilio. 649. 9.

S

SAcculi nummarij. 604. 27.
Sacerdotes ſancti et famoſi. 690. 17.
Sacra, non niſi temporibus et perſonis commodis facta vel tradita. 680. 39. eadem ſępius iterata. 704. 15.
Sacramentum ſenatus, Judicum, &c. 140. 26. militum. 206. 5.
Sacroſanctum. 267. 6.
Sagaria. 23. 38.
Saginare ad vendendum. 455. 30.
Sagittis Cupido armatus. 235. 35.
Salebrę. 438. 15.
Saltare oculis. 648. 4.
Saltationes exoſſes et enerves. 10. 17. decorę. 642. 27. in orbem rotatę. ibid. 40. obliquę, cuneatę. 643. 3. agiles. 646. 34. ex gaudio. 651. 23. ad tibiarum modulos. 647. 33. animalium quorundam. 619. 7.
Saltem. 267. 10.
Salva, ſolida, illibata. 116. 12.
Salus communis. 147. 9. ex refectione. 592. 10. ſalutis pręſidium. 329. 13. ſaluti ſuę conſulere. 444. 19. ſalute inſperata potiri. 541. 20. jurandi per ſalutem &c. mos. 556. 28. ſollicitus de ſalute alicujus. 635. 19.
Salum, ęſtus cogitationum. 183. 3.
Sanguinare. 272. 5.
Sanguis. 218. 14. 722. 2. ſanguinis eruptio vel effuſio. 33. 40. rivi. 201. 15. ſanguine ſuo luere. 161. 4. 717. 21. volutari. 139. 16.

periculo ſanguinis ſui munire. 193. 11. ſanguine humano impiari. 395. 22. ſanguinem detergere. 441. 23. aquâ diluere. 443. 12. ſanguis ex ſtillis proditus. 33. 36.
Sarcina prægnationis. 26. 26. corporis, è ſagina. 205. 12. 436. 10.
Sarcinæ. 37. 22. viatoriæ. 449. 30. militares. 578. 30. ſarcinas colligere. 37. 15. raptim conſtringere. 179. 16. ſarcinis jumenta in totum liberata. 367. 37.
Satis amanter. 78. 10.
Satis pœnarum, laborum, &c. form. 659. 18.
Saxa. v. Lapides.
Scalpere aurem, genam, &c. 302. 27.
Scænam patefacere. 472. 19.
Scceleroſus. 640. 36.
Scelus. convicium. 166. 18. 200. 27. 718. 2.
Schemæ corporis. 212. 21.
Scholaſtici. 86. 3.
Sciat ſe &c. form. 265. 12.
Scire omnia cupere. 7. 14.
Sciſcitari. 269. 30. 445. 22.
Sciſsilia palliaſtra. 14. 3.
Scitula forma. 77. 40.
Scitule miniſtrare. 106. 3.
Scorpiones, de hominibus efferis. 511. 19. 732. 37.
Se ſubauditum. 367. 4.
Secedere ab ira cujuſpiam. 534. 21.
Seceſſus voluptarius. 108. 25.
Secreta arcana, tacita. 163. 35. 295. 25. tori connubialis. 278. 16.
Sectæ Philoſophorum. 539. 31.
Secures ſævæ. 473. 22. ſecuri lignum cædere. 729. 10.
Seducere quem per inſidias. 544. 15.
Sedulum miniſterium. 250. 7. 304. 33.
Semiamictus. 14. 8.
Semiclauſum os, ſemiclauſa voluntas. 606. 16.
Senectutis auctoritas. 601. 26. longæ experientia. 283. 16. contemptus. 389. 39. prælatio in ſententia eloquenda. 151. 38. ſenum languida veſtigia. 446. 5. triſtis frons. 586. 29. vox ſtridens. 190. 31. quorundam effæminati mores. 457. 25. ſenilis frontis et prudentiæ juvenis. 568. 13.
Senſus humanus ſub forma beſtiæ retentus. 176. 16.
Sententiæ non ſemper generales. 224. 18.
Sentina vitiorum. 505. 10.
Sentio et video. 242. 40.
Sentire. 97. 20.
Sepeliri in mari. 198. 28. beſtiarum viſceribus. 273. 17. vino. 362. 36.

Sepul-

Sepulchri locum retinere ſibi. 555. 38.
Sepultura ſine fletu non eſt. 633. unita maritorum et conjugum. 434. 20. tumultuaria. 51. 23.
Sequeſter. 335. 25. 509. 16.
Serere liberos. 493. 1. ſermonem, fabulas. 3. 19.
Sermones epulares. 107. 1. in via cædere. 72. 18. altercari. 73. 2. ſermone tacitæ ſimultates eluduntur. 615. 18.
Sero meminiſſe. 255. 11.
Sero, ſeriò. ibid. 18.
Serpentes voluminoſi. 272. 1. hominibus ſaginati. ibid. 39. ſulcatos greſſus trahentes. 275. 33.
Servi acceptiſsimi. 618. 31. ad facinora emancipati. 594. 3. novitij lautius habiti. 498. 3. profugi contra leges ſuſcepti. 297. 37. ignavi fame et ſiti macerati. 514. 20. 515. 1. fideles. 513. 7. Dominarum ſuarum cuſtodes. ibid. 19. et totius familiæ inſpectores. 451. 3. uxores in familia Domini ſumentes. ibid. 8. ſortem Dominicâ meliorem non exſpectent. 547. 38. 548. 36.
Servire ventri. 389. 28.
Seſsibula. 56. 30.
Sibi habeat &c. form. 98. 1.
Sibilo ſignum dare. 425. 25.
Sic ad illum. 274. 4.
Sicarij. 564. 16.
Sic tamen ut. 313. 27.
Sigillum ſuum recognoſcere. 605. 9.
Signa. i. veſtigia. 575. 40.
Similis indignanti, quærenti, &c. 461. 18.
Silentia noctis. 206. 9. Inferorum. 664. 33. myſtarum. 695. 2. ſilentium obnixum. 195. 8. ſimultates nutrit. 615. 32. quandoq; nefas habitum. 357. 10. quandoq; confeſsionis genus. 342. 26. quandoq; convicium exiſtimatum. 569. 36.
Simulacra ſpirantia. 684. 29. gradibus affixa. 685. 10. in meditullio ædium et templorum conſtituta. 177. 25. *ſimulacra hominum*, famelici dicti, 17. 1.
Simultates tectæ, graviores. 735. 1.
Sine, ſine, &c. ærumnoſorum vox. 18. 25.
Sine controverſia. 539. 8.
Sine curâ ſis, form. 115. 6.
Sine mora reddere. 637. 15.
Sine te vivere nequeo, form. 625. 33.
Sine ullo delectu. 440. 6.

Singultu ſermonem incertare. 266. 33. interficere. 697. 19. ſingultim loqui. 120. 35.
Sinuoſi flexus. 10. 32.
Si quomodo. 536. 35.
Sitarchia. 89. 4.
Si vir es, form. 101. 36.
Societas jus quodammodo fraternitatis habet. 612. 31. ſocietatem diſſolvere. 615. 4. ſociorum partes æquales. 614. 38.
Socij facinorum requiſiti. 152. 5.
Socrates oraculo ſapientiſſimus pronũciatus. 650. 4.
Sodales. 617. 36.
Socrus nurus oderunt. 302. 37.
Sol medius. 182. 17. aureus. 668. 19. cuncta colluſtrans. 45. 13. in teſtimonium vocatus. 11. 27. Soli caliginem comminari. 165. 7. ſiccandum tradere. 206. 1. nudum opponere, &c. 336. 3.
Solatia ex mortuorum carorum imaginibus capta. 418. 20.
Solatium ultionis. 124. 5.
Solennia. i. annua. 157. 32. 736. 28.
Solennia verba, preces, &c. 683. 20.
Solidare. 248. 5.
Solidũm adverb. 163. 28.
Solitudo mali invitatrix. 590. 10. bona vel maxima injucunda reddit. 253. 37. 265. 5. ſolitudinis occaſio. 587. 27. ſolitudines aviæ. 51. 30. viarum. 157. 4. magarum et veneficarum. 169. 32. ſolitudinem facere. 61. 34.
Solus frui, devorare, &c. 464. 8.
Soli mortalium. 130. 26.
Solus præter alios. 449. 20.
Solus teſtis. 42. 2.
Soli amantes dicti, amatis incomitati. 32. 4.
Somnifera medicamenta. 609. 22. et 36.
Somnijs turbari. 229. 4.
Somnus in gramine. 245. 1. Lethæus. 315. 34. ex aliorum garrulitate obortus. 64. 2. vel etiam è ſua. 63. 40. gravior ex ebrietate. 46. 23. vel ex coitu. 277. 37. vel ex mærore. 660. 37. vel qui horis matutinis capitur. 43. 28. ſomni nebula. 128. 3. primus impetus validior. 208. 23. ſomno premi. 224. 8. excuti. 229. 23. excuti præ mæſtitia aut mala conſcientia. 221. 11. in ſomno amatæ complexus imaginari. 430. 16.
Sopor altus. 276. 1.
Spathæ amiſsio. 575. 35.
Spatia ſenectutis, vitæ, &c. 446. 32.
Spatio. i, ſpatio temporis. 732. 37.

Specimen. 655. 9. formoſitatis, temperantiæ, &c. 132. 22.
Specioſus. 225. 6. ſpecioſa corporis facies bonæ ſtirpis argumentum. 56. 35.
Speculum Dominæ tenere. 238. 35.
Speluncarum habitatores, de feris hominibus. 441. 30.
Spiculum. 708. 31.
Spinam quatere, in obſcœnis. 80. 15.
Spinis alligatis inter eundum admoneri. 375. 30.
Spiracula Ditis. 311. 38.
Spirantia ſimulachra. 684. 29.
Spirare ultra homines. 261. 30.
Spiritum rebullire. 34. 33. recipere. 337. 28. amittere, non autem patientiam. 213. 18.
Splendor genarum. 529. 4. 355. 15.
Splendore proprio coruſcare. 670. 40.
Spoliare nudum impoſsibile. 38. 16.
Spongiæ è mari natæ. 35. 4. vulneribus adhibitę. 443. 19.
Spretis et contemptis. 350. 22.
Squalentes pili. 402. 33. 678. 2.
Stabulo. 299. 40.
Stabularius. 45. 5.
Statim initio. 52. 16.
Status. i, ſtatura. 345. 29.
Stellari gemmis et bullis aureis. 330. 1.
Stellio. 289. 34.
Stercore aut lotió ejecto proterrere. 185. 13. 392. 28. et 35.
Sternutatione detegi. 532. 35.
Stertere ſtragulis involutus. 43. 14. ſtertere ſolent ebrij aut fatigati. 28. 32. 29. 15.
Stipari famulis. 65. 32.
Stipem poſcere, erogare. 346. 17.
Stridores morientium. 34. 25.
Stupere, de jumentis. 498. 36.
Stupore attonitus. 24. 35. defixus. 678. 38. ex rei pulchræ viſione. 231. 13.
Stuppæ anchorales. 684. 22.
Suadere, perſuadere. 345. 35. 533. 39.
Sub Dio. 547. 30.
Suberigere ſe. 111. 10.
Sublevare caudâ. 375. 13.
Sublicæ. 203. 5.
Sublimem levare quem. 573. 11.
Sublucidum. 296. 16.
Subluvies. 495. 2.
Subridere. 111. 20.
Subrigere. 111. 15.
Succedere tertio et quarto caſui jungi. 258. 15.
Succulenta gracilitas. 70. 5.
Sudibus præacutis pugnare. 438. 18.

Sudor frigidus ex timore. 32.32. ſudorem equi effricare. 6. 10.
Suffarcinare auro, mercedibus, &c. 542. 28.
Suffocatio ex edendi aviditate. ſuffocari ſe credere, frequens crapula laborantibus. 46. 36.
Suffuſculus. 91. 19.
Sulphure et tæda luſtrare. 683. 24.
Summam cutim lædere. 279. 40.
Super alium venire. 43. 10.
Supercurrere. 495. 27.
Supercilia ſubducta. 525. 13. amnium, montium, &c. 282. 28.
Superexcubare. 207. 36.
Superingredi. 322. 17.
Superior tunica. 679. 36.
Superjumentarij. 373. 10.
Superpondium. 375. 8.
Superruere quem. 43. 7.
Supervivere ſibi. 35. 34.
Supini alieno arbitrio ſubjectiſsimi ſunt. 427. 29. *ſupinari*, in obſcœnis. 471. 19.
Suppetias clamare. 36. 17.
Supplementa. 204. 32.
Supplicia. 684. 5. intra modum infligenda. 334. 20. diutina, morte graviora. ibid. 40.
Suſcenſere. 509. 35.
Suſcipere. 126. 10.
Suſpectus. i. ſuſpicax. 524. 4.
Suſpendium legibus mandare. 559. 4. ſuſpendioſi inſepulti. 333. 37.
Suſpenſum veſtigium. 170. 36.
Suſpicatus quod res erat. 532. 31.
Suſpicioſus. i. ſuſpectus. 524. 13.
Suſpirare ex imo pectore. 21. 6. præ amore. 584. 34.
Suus. i. ſui compos. 94. 20.

T

Tabernæ in maris litore. 352. 27.
Tabulæ honorum. 157. 35.
Tacitus præterire. 569. 30.
Tacitum. i. tacendum. 419. 37.
Tænariæ fauces, Ditis introitus. 726. 30.
Tæniæ papillares. 624. 24.
Tamen. i. autem. 360. 40.
Tam jam. 61. 26.
Tandem, diuturnitatis nota. 64. 18.
Tecta ſpectatoribus referta. 136. 24.
Tecto neq; pauper indiget. 733. 35.
Tecum eſto, form. 77. 15.
Tela fortuita. 119. 25.
Temere poſitum, jacens, &c. 178. 31. 184. 27.
Temperare ictum. 147. 4.

Tem-

Temperies poculorum. 98. 35.
Temporius. 536. 7.
Tempus iram extinguit. 534. 40.
Tendere diverſa, in diverſa, ad diverſa. 127. 21.
Tenebrare. 436. 1.
Tenebræ Dei oculos non arcent. 298. 31. mortis. 335. 12. opertæ. 424. 24. et 38. tenebrarum præſidium. 140. 5. 206. 29. tenebras auſpicari ſibi. 428. 19. tenebris ſe tradere ærumnoſorum mos. 242. 20.
Teneri puelli. 378. 37.
Teneritudo animi. 273. 30.
Teneo te, form. 267. 23.
Tenere vitam. 12, 36. 483. 40. amatam. 429. 19. 628. 29.
Tentum. ἀιδοῖον. 100. 25.
Terræ dare, reddere, &c. 387. 38.
Tergus. 205. 35.
Terror et Metus Martis comites. 646. 15.
Terrores marini. 352. 23.
Teſta. 491. 35.
Teſtimonium Quirites perbibetote. form. 116. 15.
Teſtudo, de homine contecto et latente. 31. 4.
Tetri effectus. 240. 22.
Thalli, verbenæ. 685. 3.
Theatra judicijs deſtinata. 136. 10. theatralium machinarum et pegmatum ludicra, et præſtigiæ. 652. 4.
Theſaurus fraudis. 268. 22.
Theſſalia civitas. 12. 4.
Thracia prædonum patria. 348. 24.
Tibi. i. in honorem tuum. 698. 21.
Tibiarū et fiſtularū dulces moduli. 674. 23. tibiarum cantu ad ſaltum incitari. 466. 9. 731. 37. tibicines Deûm matri adambulantes. 465. 1. tibicinum obliqui calami. 674. 33.
Tigna ſuſpendioſis commoda. 42. 23.
Timere alicui. 75. 33.
Timor major ex ignorantia. 252. 1. v. Metus.
Tinnulus, i. loquax. 510. 19.
Titiones muliebris vindictæ adjumenta. 392. 20. obſcœnis immiſsi. 633. 9.
Titubare ac vacillare. 333. 3. præ fame. 47. 8. præ amore. 284. 30.
Togati vultures. 648. 32.
Tonare faucibus. 314. 10. clamore tonante perſonare. 365. 20.
Tonſores in plateis tondebant. 165. 26.
Tormento velut, agi. 422. 16. 730. 36.
Tormentis excruciare, excarnificare. 303. 11. veritatem eruere. 152. 24. ad

tormenta obdurare. 608. 12.
Torpere formidine, ſtupore, &c. 553. 37.
Torquere cardines oſtij. 30. 14. lapidem, telum, &c. 564. 19. 736. 23.
Tortuoſi flexus, circuitus, &c. 10. 23. 707. 8.
Tori graminei. 244. 30. tepentes. 126. 35. torus ſummus. 321. 34.
Totis viribus. 297. 17.
Totum gladium demergere. 33. 33. *totum recipere*, in obſcœnis. 629. 2.
Tractabilis. 206. 15.
Tractare quem. 461. 5.
Trahere quem. 302. 10. veſtigium. 446. 16.
Tradere, i. fidei committere. 478. 18.
Tranſabire. 355. 20.
Tranſcurrere. 477. 26.
Tranſijcere telum. 563. 35.
Tremore viſcera quati. 34. 5.
Tres quidam. 143. 14.
Tres uno in lecto. 539. 12.
Triſtitia et Sollicitudo Veneris ancillæ. 303. 3.
Trivia, mendicorum ſtationes. 15. 25.
Triviales. 458. 6.
Tua ſunt omnia. form. 75. 20. 250. 1.
Tuburcinari. 323. 7.
Tuceta. 79. 16.
Tumultuarium. 41. 9.
Tumulus terræ. 401. 9.
Tunc debueras, &c. form. 242. 37.
Tune etiam? form. 190. 8.
Tunc ſolus ignoras? form. 55. 15.
Tunicæ virgatæ. 466. 3.
Turbare elementa carminibus. 164. 33. civitates reſponſis. 90. 11.
Turbela. 212. 31.
Turbidus vultus, inceſſus, &c. 525. 39.
Turbines et procellæ. 95. 9.
Turpilucricupidus. 92. 24.
Turres pegmatum. 203. 10.
Tutela. v. Cuſtodia.

V

VAcuum à re aliqua. 607. 1.
Vacuum. i, vanum. 507. 22.
Vacuus vultus. i, luminibus orbus. 431. 1.
Vacui. i. χολάζοντες. 486. 1. 732. 7.
Vadimonium venereum. 528. 1.
Vagari late, paſſim. 260. 15. 673. 20.
Valefacere. 208. 10.
Vana ſomnia. 229. 39.
Vapor. i. tepor. 669. 28.
Vaſti, vaſtitas corporis, 131. 34.
Ubertim flere. 587. 31.
Vbi eſt quis, non eſſe. form. 118. 8.
Vbi. i. quò. 570. 36.
Ubiq; itinerum, locorum, &c. 59. 18.
Vbi te requiram? form. 173. 1.
Ubi ubi, unde unde, &c. 290.

290. 5.
Vehicula conтecta. 620. 34.
Velamento rejecto. 311. 13.
Velitari jocis, maledictis, &c. 462. 7.
Venatores ſuccincti. 671. 18. eorum ſigna. 402. 18. venatio inarmatorum animalium. 400. 23.
Vendere melius quam occidere. 357. 40. vili, præ tædio. 463. 7.
Venenum pulmonibus errans. 638. 12. veneni tempeſtas. ibid. 17. ſuccus noxius. 635. 14. 650. 24. præſentaneum. 594. 8. neſcius haurire. ibid. 29. promittere, medicamentum autem dare. 609. 22. et contra. 634. 35. miſerita humani generis Natura genuit. 603. 34. venenati morſus. 180. 14.
Venia. i, gratia, beneficium. 231. 35.
Venire ſuper alium. 43. 10.
Ventus lucernas exſtinguit. 131. 10. ferens. 268. 1. *alius*. i, alienus. 286. 11. proſper. 700. 27.
Venus, Dea invidioſa. 234. 10.
Venuſtas oculorum, frontis, &c. 291. 4.
Verba malis ſuis attonitis deſunt, 567. 30. et ſumme gaudentibus. 610. 38.
Verbenæ, thalli. 658. 3.
Verberari in coram alicujus. 508. 26. verberando fatigari. 392. 10. necare. 473. 5.
Verè lamentari. 410. 5.
Veriſimilia interdum vera credita. 121. 28. et proinde reum onerant. ibid. 38. aliquoties falſa, & vera improbabilia exiſtimata. 36. 11.
Veritas criminum. 600. 25. veritas tormentis eruta. 152. 29. tandem emergit. 611. 23. veritas Naturæ à pictura provocata. 75. 1. ad imaginem veritatis, &c. 601. 27.
Vermibus laniari. 336. 10.
Vernulæ. 63. 14. 220. 6.
Verſipellis. 714. 24.
Verſus multi latentes apud prorſæ orationis Scriptores, nominatim in Apulejo. 227. 15.
Vertices montium. 180. 20.
Veſpera. 18. 30.
Veſtes reflatæ, 73. 25. auro intextæ. 67. 1. 711. 7. bombycinæ. 645. 3. tenuiter textæ. ibid. 10. floridæ. 696. 26. animalium formis notatæ. ibid. 34. fuſcæ lugentium. 113. 35. veſtem lacerare, capillumq; diſtrahere. 419. 26. ſibi demere alij tegendo. 19. 21. ſuam divendere. 702. 37. veſte ſub muliebri deliteſcere. 354. 25. *veſtibus cujuspiam quaſi*

quaſi affigi, de comite individuo. 517. 10. ex veſte de homine neutiquam judicandum. 348. 4.
Veſtigatores. 401. 20.
Veſtigium laborans, feſtinans. 285. 36. cunctans, 647. 24. veſtigium requirere. 253. 32. 295. 12. veſtigia recalcare. 315. 14.
Veteratrices, 542. 16.
Vexilla. 734. 17.
Via ſola et unica. 275. 9.
Viatores miſeri, laborioſi. 441. 26. 579. 7.
Vibrantes fluctus, undæ. 74. 20. 238. 4.
Vicaria mors, anima, &c. 128. 18.
Vici nundinis celebres. 180. 31.
Vicini perfidi. 576. 24. vicinos habent etiam maximorum latifundiorum poſſeſſores. 565. 15.
Viciſſim tu memora, form. 93. 25.
Victimæ ultroneæ. 435. 1. victimæ pro Numinum ratione oblatæ. 359. 36. earum ætatis ratio habita. ibidem.
Vidiſſe, nec vidiſſe tamen ſe contendere. 577. 15.
Viduari præſidio. 631. 21,
Vigila, form. 77, 6.
Vigiliæ ex metu. 29. 22. Venereæ. 103. 35. 629. 27.
Vigilum Præfecti munus. 138. 36. 140. 13.
Vigor Ducum militarium. 198. 9. alacris. 88. 39.
Vince aut morere, form. 102, 10.
Vindicare in aliquem. 433. 4. vindictæ *ſolatium*. 124. 5. vindictâ lætus. 366. 5. vindictam ſuæ mortis delegare. 562. 12.
Vinum Veneris armiger. 88. 11. et 30. pudorem extinguit. ibid. 25. curas fugat. 20. 25. vinum defœcare. 528. 13. alijs miſcere, miſcente aquam bibente. 362. 19. vino ſauciari. 362. 16. colligari. 365. 28. defunctorum memoriæ libare. 215. 38. vini et unguenti conjunctio. 627. 7.
Violenter perimi, elidi, &c. 543. 18.
Violentia carminum magicorum. 27. 21.
Vir, ironice et ἀνδροφεγγαικῶς. 489. 38.
Vires, et *viriculæ* patrimonij. 203. 39. 702. 15.
Virgo matura. 396. 10. vidua. 239. 19. virginalis verecundia. 57. 11. 709. 35.
Virilitas. ἀιδοῖον. 385. 26.
Viroſa. virioſa. 505. 35.

Vis,

Vis, in raptu aut ſtupro. 26. 5. vi et virtute. 192. 9. vim etiam muta repellunt. 405. 35.
Viſcera, de filijs. 452. 38. canibus et vulturijs projecta. 336. 16.
Viſendi ſtudium. 136. 33.
Vita. i. victus, alimentum. 486. 20. vita ærumnabilis. 604. 5. vita varijs caſibus ſubjecta eſt. 686. 38. bene acta reis patrocinatur. 716. 28. impendenda ei cujus beneficio debetur. 667. 9. vitæ limen. 691. 30. lumen. ibid. 36. vitam ſuſtinere. 613. 7. vivere non poſſe. 221. 1. ſine amato vivere non poſſe. 625. 33. vivi ad Superos, mortui ad Inferos pertinent. 155. 7.
Vitalis calor. 48. 26.
Vivicomburium. 334. 14.
Vivum funus. 241. 34.
Vitiorum ſentina. 505. 10. vitio nullo defici. 504. 31. vitijs contrarijs laborare. 506. 10.
Vitrei fluuij. 49. 37.
Vix evadere. 23. 14. 96. 1.
Vix tandem. 37. 27.
Ulterior ripa. 95. 20.
Vltimus. i. deterrimus. 512. 24. 717. 37.
Ultro citro. 454. 25. diſcurrere. 13. 17.
Ultro volens. 76. 30.
Vncinus. 163. 21.
Vnctum. 174. 20.
Vnda. i. multitudo. 305. 37.
Vndantia labia. 182. 35.
Vnde ſcio an &c. form. 294. 10.
Vndiq; circumfundi. 440. 4.
Vnguentariæ. 171. 25.
Vnguenti et vini conjunctio. 627. 7. unguentis plateas ſpargere. 674. 2.
Vngues ferarum arma. 205. 26. ungue latius non digredi. 685. 15. in ſummos ſe ungues erigere. 178. 10.
Vngulæ, equorum arma. 371. 30. extritæ. 456. 30. ungulis primoribus velitari. 371. 29.
Vnici magis curæ habiti. 449. 7.
Vniverſi omnes. 346. 23.
Vnum et unicum. 237. 15.
Vocabulum. i. nomen. 128. 10.
Vocaliter januam pulſare. 54. 31.
Vocare ad concionem. 684. 35.
Vocati, inſtante cœna iterum admoniti. 158. 30.
Volaticus ex metu. 437. 34.
Volens. 237. 20.
Volentia. 291. 15.
Volutari in pulvere. 187. 18. cum adulteris. 488. 18.

Voluptates ſpectaculorum. 21. 32. 708. 9. venereæ. 230. 13. ſerviles. 680. 19. *voluptates*, de re eſcaria. 360. 5. voluptatis fructus præſens tantum. 713. 3. præteritæ recordatio acerba. 339. 9.
Vomere, de lucernis. 280. 38.
Vota mala, imbecilliorum arma. 529. 20.
Votivum. i. optatum. 474. 13.
Vox ſemianimis. 273. 38. fracta. 463. 30. conſona. 678. 31. fæminarum tenuis. 162. 36. animalium inarticulata. 180. 36. gulæ præſectu interficitur. 34. 17.
Vrbs rure ſumptuoſior. 702. 28.
Vrguere. 496. 4.
Vrigo. 471. 28.
Vrſi immanes. 204. 4. ſævi. 439. 26. unguibus armati. 205. 26. pauperes eorum cadaveribus paſti. ibid. 1.
Vſq;, vel, *aduſq; deraſus*. 122. 37.
Vſtrina. 377. 6.
Vſui neceſſaria. 58. 36. 710. 3. ad uſum aptus. 460. 3.
Vtenſilia. utilia. 107. 40.
Vteri beſtiarum. 214. 36.
Vti rebus bonis male. 260. 36. 554. 9. uti bene. 723. 35.
Vtres inflati. 167. 20. pendentes. ibid. 29.
Vtriq;, de duobus. 616. 3.
Vtrum utrum. 270. 18
Vulgaris. 92. 23.
Vulgus ignobile. 204. 22. vulgus incitatu facile. 121. 15. 597. 4.
Vulnera patentia. 51. 3. hiantia. 444. 16. aceto diluta. 443. 23. vulnerum ſpecus, foveæ, foramina. 374. 12. vulnera quam aurum libentius excipere. 347. 19. vulnerare ſe telis ſuis. 281. 25.
Vulturij togati, paludati. 648. 40.
Vultus, etiam de beſtijs. 326. 17. turbidus. 52. 39. culpam arguit, vel ſecus. 606. 20. vultu aliquid magnum fateri. 432. 17.
Vxor fida. 529. 39. uxoris minor quam mariti auctoritas. 539. 38. nomen cum fide perditur. 634. 10. uxores decumbentibus maritis aſsiſtant, miniſtrentq;. 263. 14. maritorum ſe quaſi ancillas ſciant. 259. 35. ſacra maritalibus aliena neſciant. 508. 7.

X

XEnia amicis advenientibus miſſa. 87. 33.

FINIS.

Index

A

Ἀγκαλιδαγωγοὶ ὄνοι. 373.1.
Αἰγεῖα. 167.17.
Ἀκάθαρτος. 562.29.
Ἅμα λέγων ζῶντα. 301.6.
Ἁμιλλᾶσθαι ἐν πότῳ. 550.40.
Ἀμνοὶ τοὺς τρόπους. 459.39.
Ἀμυστὶ πίνειν. 618.16.
Ἀνάγειν. 61.31.
Ἀνακαθίζειν. 111.12.
Ἀνανεύειν. 619.16.
Ἀνασηκωθῆναι. 728.27.
Ἀνδρεία. i. αἰδοῖον. 385.30.
Ἀπαγκωνίζεσθαι, διαγκωνίζεσθαι. &c. 110.22.
Ἀπαλοί. 540.30.
Ἀπατᾶσθαι. 447.30.
Ἀποδιδόναι τινὰ τινί. 448.10.
Ἀποδοῦναι τὸ ζῆν τῇ πεπρωμένῃ. 214.9.
Ἀπομύσαι. 122.5.
Ἀποσιμοῦν. 357.8.
Ἀποστενάζειν ἐκ καρδίας. 21.18.
Ἀρκυστάσια. 404.13.
Ἀρσενικαὶ ψυχαί. 143.29.
Ἄρτος καθαρὸς, ῥυπαρός. 314.39.
Ἀσθμαίνειν, de fatigatis. 337.33. de hariolis, &c. 467.34.
Αὖθις καὶ πολλάκις. 247.16.

B

Βαρύνειν εἰς τὸ ἰσόῤῥοπον. 375.2.
Βαρύνεσθαι ἐνιαυτοῖς. 67.25. 445.31.
Βασιλεῖς πόλεων. 230.26.
Βασιλεὺς βασιλευόντων. 705.13.
Βία. βιάζεσθαι. 46.10.

Γ

Γαστὴρ ἀργός. 335.24.
Γυμνάζεσθαι φόνοις. &c. 563.22.
Γυμνὸς, γυμνητεύειν. 643.

Δ

Δάκτυλος καταστιγάζων. 24.34.
Δαρδάπτειν. 323.8.
Δεδακρυμένος. 388.28.
Δολιχεύειν, περιέρχεσθαι. 13.12.
Δύνασθαι abundans. 129.33.

E

Ἔγειρε σεαυτόν. 77.10.
Εἰ ἄνδρες ἐστέ. 102.1.
Εἰ πῶς. 536.40.
Εἰρεσίᾳ πληρῶν. 282.12.
Ἔκβιον ποιεῖν τινα. 152.27.
Ἑλίττειν λογισμούς. 688.40.
Ἐμπίπτειν εἰς χεῖρας τινός. 301.32.
Ἐν ἑαυτῷ μένειν, εἶναι, &c. 77.16.
Ἐν τελόδῳ λογισμῶν. 521.6.
Ἐπεμβαίνειν τινί. 381.30.
Ἐπίτελμα. 305.27.
Ἐπιβαίνειν. 627.28.
Ἐπιδορατίς. 708.33.
Ἐπικομμάσαι. 146.10.
Ἐπιῤῥίπτειν ἑαυτὸν τῷ νεκρῷ. 413.2.
Ἐπιῤῥύζειν κυνάς. 439.32.
Ἐπισήγματα, ἐπισήπτειν. 402.20.
Ἐπιτραπέζια διηγήματα. 97.38.
Ἔρημοι ὁδοί. 157.5.
Ἑσπέρας. 8.36.
Ἔσχατα κακά. 24.26.
Εὐθὺς τὴν ἀρχὴν, vel, ἐξ ἀρχῆς. 52.16.
Εὐσχημόνως ὀρχεῖσθαι. 642.28.

Rectores jumentorum. 386. 36.
Recto tramite, &c. 312. 8.
Redeo unde abij. form. 651. 6.
Reddere quem ſuis. 447. 18.
Reformare. 351. 16.
Refricare dolorem. 224. 2.
Regales epulæ, menſæ, &c. 250. 19.
Regimen navis amittere. 95. 14.
Religio. 589. 32. patris. i. *erga patrem.* et ſimilia. ibid. 36. religionum ritus varij. 658. 5.
Reliquiæ cœnarum. 98. 20. 613. 21. alieni poculi reliquias exhaurire. 99. 21.
Remigium plumarum. 282. 12.
Renaſci. 683. 4.
Renidere. 158. 20.
Reniti. 135. 2.
Renuere. 300. 35.
Repenſare. 318. 35.
Repentina viſio. 407. 9.
Repere, de ſenibus. 446. 14.
Res. *vt res eſt, quod res eſt, &c.* 603. 28. res ad hoc deducta eſt. 153. 13. res poſcere videtur. 187. 24. res ipſa fidem dabit. 193. 18. res ſua. 489. 18. res non parva. 137. 36. res nata. i. repentina. 489. 31. res pannoſæ, minuſculariæ. 200. 18. res terræ, cadavera. 123. 28. res egerere, emoliri. 200. 3.
Reſidere, dativo junctum. 178. 1. item accuſativo. 441. 5.
Reſiſtere. 74. 13. 711. 35.
Reſpectare, inuitò diſcedentium nota. 78. 12. pocillatorem. 619. 28. inter menſam, amatam ſuam, cibos autem negligere. 89. 15.
Reſponſa Chaldæorum. 90. 21. æruſcatorum ambiguitatis plena. 492. 30. reſponſis civitatem turbare. 90. 11.
Reſtes lectorum. 42. 19. ſuſpendioſorum inſtrumenta. ibid. 5. aliquoties rupta. 43. 2.
Retorquere impetum. 406. 2.
Retorridus macie. 14. 17.
Retrahere fugitivum. 301. 7.
Retrorſus adject. 79. 2.
Rex urbis. 230. 33.
Rigor, *rigidum*, in obſcœnis. 101. 2.
Rimis fatiſcere. 490. 24. per rimam ſpeculari. 171. 16.
Riſus latus. 617. 3. incredulus. 6. 36. iratus, malignus. 302. 14. 307. 27. 331. 40. ebulliens. 715. 25. in pomparum prælu-dijs populo excuſſus. 673. 16. Riſus Deus. 130. 18. riſum ſubijcere. 53. 36.

riſu ilia concutere. 155. 30. 616. 40. riſu locus perſonat. 617. 25.
Rogat te, form. 62. 38.
Roma, ciuitas ſacroſancta. 700. 35.
Rorare. 207. 38.
Ros aquæ. 50. 40. auroræ. 181. 32.
Roſæ amœnæ. 677. 38. vernæ. 368. 4. 641. 24. ſertæ et ſolutæ. 99. 4. roſeus corporis color. 644. 27.
Rotæ reis torquendis adhibitæ. 153. 17.
Rotare in circulum. 80. 9.
Ruber (faciei) temperatus. 70. 12. rubore ſuffundi, &c. 68. 14.
Rudimenta Veneris. 299. 27.
Ruere. 43. 8. 305. 25.
Ruina pręceps. 383. 27.
Rumor ſecundus, iniquus. 531. 4.
Rumpi tentigine. 100. 33.
Ruſticanus. 283. 14.
Ruſticanus et opilio. 649. 9.

S

SAcculi nummarij. 604. 27.
Sacerdotes ſancti et famoſi. 690. 17.
Sacra, non niſi temporibus et perſonis commodis facta vel tradita. 680. 39. eadem ſępius iterata. 704. 15.
Sacramentum ſenatus, Judicum, &c. 140. 26. militum. 206. 5.
Sacroſanctum. 267. 6.
Sagaria. 23. 38.
Saginare ad vendendum. 455. 30.
Sagittis Cupido armatus. 235. 35.
Salebrę. 438. 15.
Saltare oculis. 648. 4.
Saltationes exoſſes et eneruves. 10. 17. decorę. 642. 27. in orbem rotatę. ibid. 40. obliquę, cuneatę. 643. 3. agiles. 646. 34. ex gaudio. 651. 23. ad tibiarum modulos. 647. 33. animalium quorundam. 619. 7.
Saltem. 267. 10.
Salva, ſolida, illibata. 116. 12.
Salus communis. 147. 9. ex refectione. 592. 10. ſalutis pręſidium. 329. 13. ſaluti ſuę conſulere. 444. 19. ſalute inſperata potiri. 541. 20. jurandi per ſalutem &c. mos. 556. 28. ſollicitus de ſalute alicujus. 635. 19.
Salum, ęſtus cogitationum. 183. 3.
Sanguinare. 272. 5.
Sanguis. 218. 14. 722. 2. ſanguinis eruptio vel effuſio. 33. 40. rivi. 201. 15. ſanguine ſuo luere. 161. 4. 717. 21. volutari. 139. 16. pe-

periculo ſanguinis ſui munire. 193. 11. ſanguine humano impiari. 395. 22. ſanguinem detergere. 441. 23. aquâ diluere. 443. 12. ſanguis ex ſtillis proditus. 33. 36.
Sarcina prægnationis. 26. 26. corporis, è ſagina. 205. 12. 436. 10.
Sarcinæ. 37. 22. viatoriæ. 449. 30. militares. 578. 30. ſarcinas colligere. 37. 15. raptim conſtringere. 179. 16. ſarcinis jumenta in totum liberata. 367. 37.
Satis amanter. 78. 10.
Satis pœnarum, laborum, &c. form. 659. 18.
Saxa. v. Lapides.
Scalpere aurem, genam, &c. 302. 27.
Scænam patefacere. 472. 19.
Scceleroſus. 640. 36.
Scelus. convicium. 166. 18. 200. 27. 718. 2.
Schemæ corporis. 212. 21.
Scholaſtici. 86. 3.
Sciat ſe &c. form. 265. 12.
Scire omnia cupere. 7. 14.
Sciſcitari. 269. 30. 445. 22.
Sciſsilia palliaſtra. 14. 3.
Scitula forma. 77. 40.
Scitule miniſtrare. 106. 3.
Scorpiones, de hominibus efferis. 511. 19. 732. 37.
Se ſubauditum. 367. 4.
Secedere ab ira cujuſpiam. 534. 21.
Seceſſus voluptarius. 108. 25.
Secreta arcana, tacita. 163. 35. 295. 25. tori connubialis. 278. 16.
Sectæ Philoſophorum. 539. 31.
Secures ſævæ. 473. 22. ſecuri lignum cædere. 729. 10.
Seducere quem per inſidias. 544. 15.
Sedulum miniſterium. 250. 7. 304. 33.
Semiamictus. 14. 8.
Semiclauſum os, ſemiclauſa voluntas. 606. 16.
Senectutis auctoritas. 601. 26. longæ experientia. 283. 16. contemptus. 389. 39. prælatio in ſententia eloquenda. 151. 38. ſenum languida veſtigia. 446. 5. triſtis frons. 586. 29. vox ſtridens. 190. 31. quorundam effæminati mores. 457. 25. ſenilis frontis et prudentiæ juvenis. 568. 13.
Senſus humanus ſub forma beſtiæ retentus. 176. 16.
Sententiæ non ſemper generales. 224. 18.
Sentina vitiorum. 505. 10.
Sentio et video. 242. 40.
Sentire. 97. 20.
Sepeliri in mari. 198. 28. beſtiarum viſceribus. 273. 17. vino. 362. 36.

Sepulchri locum retinere ſibi. 555. 38.
Sepultura ſine fletu non eſt. 633. unita maritorum et conjugum. 434. 20. tumultuaria. 51. 23.
Sequeſter. 335. 25. 509. 16.
Serere liberos. 493. 1. ſermonem, fabulas. 3. 19.
Sermones epulares. 107. 1. in via cædere. 72. 18. altercari. 73. 2. ſermone tacitæ ſimultates eluduntur. 615. 18.
Sero meminiſſe. 255. 11.
Sero, ſeriò. ibid. 18.
Serpentes voluminoſi. 272. 1. hominibus ſaginati. ibid. 39. ſulcatos greſſus trahentes. 275. 33.
Servi acceptiſsimi. 618. 31. ad facinora emancipati. 594. 3. novitij lautius habiti. 498. 3. profugi contra leges ſuſcepti. 297. 37. ignavi fame et ſiti macerati. 514. 20. 515. 1. fideles. 513. 7. Dominarum ſuarum cuſtodes. ibid. 19. et totius familiæ inſpectores. 451. 3. uxores in familia Domini ſumentes. ibid. 8. ſortem Dominicâ meliorem non exſpectent. 547. 38. 548. 36.
Servire ventri. 389. 28.
Seſsibula. 56. 30.
Sibi habeat &c. form. 98. 1.
Sibilo ſignum dare. 425. 25.
Sic ad illum. 274. 4.
Sicarij. 564. 16.
Sic tamen ut. 313. 27.
Sigillum ſuum recognoſcere. 605. 9.
Signa. i. veſtigia. 575. 40.
Similis indignanti, quærenti, &c. 461. 18.
Silentia noctis. 206. 9. Inferorum. 664. 33. myſtarum. 695. 2. ſilentium obnixum. 195. 8. ſimultates nutrit. 615. 32. quandoq; nefas habitum. 357. 10. quandoq; confeſsionis genus. 342. 26. quandoq; convicium exiſtimatum. 569. 36.
Simulacra ſpirantia. 684. 29. gradibus affixa. 685. 10. in meditullio ædium et templorum conſtituta. 177. 25. *ſimulacra hominum*, famelici dicti. 17. 1.
Simultates tectæ, graviores. 735. 1.
Sine, ſine, &c. ærumnoſorum vox. 18. 25.
Sine controverſia. 539. 8.
Sine curâ ſis, form. 115. 6.
Sine mora reddere. 637. 15.
Sine te vivere nequeo, form. 625. 33.
Sine ullo delectu. 440. 6.

Singultu ſermonem incertare. 266. 33. interficere. 697. 19. ſingultim loqui. 120. 35.
Sinuoſi flexus. 10. 32.
Si quomodo. 536. 35.
Sitarchia. 89. 4.
Si vir es, form. 101. 36.
Societas jus quodammodo fraternitatis habet. 612. 31. ſocietatem diſſolvere. 615. 4. ſociorum partes æquales. 614. 38.
Socij facinorum requiſiti. 152. 5.
Socrates oraculo ſapientiſſimus pronũciatus. 650. 4.
Sodales. 617. 36.
Socrus nurus oderunt. 302. 37.
Sol medius. 182. 17. aureus. 668. 19. cuncta colluſtrans. 45. 13. in teſtimonium vocatus. 11. 27. Soli caliginem comminari. 165. 7. ſiccandum tradere. 206. 1. nudum opponere, &c. 336. 3.
Solatia ex mortuorum carorum imaginibus capta. 418. 20.
Solatium ultionis. 124. 5.
Solennia. i. annua. 157. 32. 736. 28.
Solennia verba, preces, &c. 683. 20.
Solidare. 248. 5.
Solidùm adverb. 163. 28.
Solitudo mali invitatrix. 590. 10. bona vel maxima injucunda reddit. 253. 37. 265. 5. ſolitudinis occaſio. 587. 27. ſolitudines aviæ. 51. 30. viarum. 157. 4. magarum et veneficarum. 169. 32. ſolitudinem facere. 61. 34.
Solus frui, devorare, &c. 464. 8.
Soli mortalium. 130. 26.
Solus præter alios. 449. 20.
Solus teſtis. 42. 2.
Soli amantes dicti, amatis incomitati. 32. 4.
Somnifera medicamenta. 609. 22. et 36.
Somnijs turbari. 229. 4.
Somnus in gramine. 245. 1. Lethæus. 315. 34. ex aliorum garrulitate obortus. 64. 2. vel etiam è ſua. 63. 40. gravior ex ebrietate. 46. 23. vel ex coitu. 277. 37. vel ex mærore. 660. 37. vel qui horis matutinis capitur. 43. 28. ſomni nebula. 128. 3. primus impetus validior. 208. 23. ſomno premi. 224. 8. excuti. 229. 23. excuti præ mæſtitia aut mala conſcientia. 221. 11. in ſomno amatæ complexus imaginari. 430. 16.
Sopor altus. 276. 1.
Spathæ amiſsio. 575. 35.
Spatia ſenectutis, vitæ, &c. 446. 32.
Spatio. i, ſpatio temporis. 732. 37.

Spe-

Specimen. 655. 9. formoſitatis, temperantiæ, &c. 132. 22.
Speciosſus. 225. 6. ſpecioſa corporis facies bonæ ſtirpis argumentum. 56. 35.
Speculum Dominæ tenere. 238. 35.
Speluncarum habitatores, de feris hominibus. 441. 30.
Spiculum. 708. 31.
Spinam quatere, in obſcœnis. 80. 15.
Spinis alligatis inter eundum admoneri. 375. 30.
Spiracula Ditis. 311. 38.
Spirantia ſimulachra. 684. 29.
Spirare ultra homines. 261. 30.
Spiritum rebullire. 34. 33. recipere. 337. 28. amittere, non autem patientiam. 213. 18.
Splendor genarum. 529. 4. 355. 15.
Splendore proprio coruſcare. 670. 40.
Spoliare nudum impoſsibile. 38. 16.
Spongiæ è mari natæ. 35. 4. vulneribus adhibitę. 443. 19.
Spretis et contemptis. 350. 22.
Squalentes pili. 402. 33. 678. 2.
Stabulo. 299. 40.
Stabularius. 45. 5.
Statim initio. 52. 16.
Status. i, ſtatura. 345. 29.
Stellari gemmis et bullis aureis. 330. 1.
Stellio. 289. 34.
Stercore aut lotio ejecto proterrere. 185. 13. 392. 28. et 35.
Sternutatione detegi. 532. 35.
Stertere ſtragulis involutus. 43. 14. ſtertere ſolent ebrij aut fatigati. 28. 31. 29. 15.
Stipari famulis. 65. 32.
Stipem poſcere, erogare. 346. 17.
Stridores morientium. 34. 25.
Stupere, de jumentis. 498. 36.
Stupore attonitus. 24. 35. defixus. 678. 38. ex rei pulchræ viſione. 231. 13.
Stuppæ anchorales. 684. 22.
Suadere, perſuadere. 345. 35. 533. 39.
Sub Dio. 547. 30.
Suberigere ſe. 111. 10.
Sublevare caudâ. 375. 13.
Sublicæ. 203. 5.
Sublimem levare quem. 573. 11.
Sublucidum. 296. 16.
Subluvies. 495. 2.
Subridere. 111. 20.
Subrigere. 111. 15.
Succedere tertio et quarto caſui jungi. 258. 15.
Succulenta gracilitas. 70. 5.
Sudibus præacutis pugnare. 438. 18.

Sudor frigidus ex timore. 32.32. ſudorem equi effricare. 6. 10.
Suffarcinare auro, mercedibus, &c. 542. 28.
Suffocatio ex edendi aviditate. ſuffocari ſe credere, frequens crapula laborantibus. 46. 36.
Suffuſculus. 91. 19.
Sulphure et tæda luſtrare. 683. 24.
Summam cutim lædere. 279. 40.
Super alium venire. 43. 10.
Supercurrere. 495. 27.
Supercilia ſubducta. 525. 13. amnium, montium, &c. 282. 28.
Superexcubare. 207. 36.
Superingredi. 322. 17.
Superior tunica. 679. 36.
Superjumentarij. 373. 10.
Superpondium. 375. 8.
Superruere quem. 43. 7.
Supervivere ſibi. 35. 34.
Supini alieno arbitrio ſubjectiſsimi ſunt. 427. 29. *ſupinari*, in obſcœnis. 471. 19.
Suppetias clamare. 36. 17.
Supplementa. 204. 32.
Supplicia. 684. 5. intra modum infligenda. 334. 20. diutina, morte graviora. ibid. 40.
Suſcenſere. 509. 35.
Suſcipere. 126. 10.
Suſpectus. i. ſuſpicax. 524. 4.
Suſpendium legibus mandare. 559. 4. ſuſpendioſi inſepulti. 333. 37.
Suſpenſum veſtigium. 170. 36.
Suſpicatus quod res erat. 532. 31.
Suſpicioſus. i. ſuſpectus. 524. 13.
Suſpirare ex imo pectore. 21. 6. præ amore. 584. 34.
Suus. i. ſui compos. 94. 20.

T

TAbernæ in maris litore. 352. 27.
Tabulæ honorum. 157. 35.
Tacitus præterire. 569. 30.
Tacitum. i. tacendum. 419. 37.
Tænariæ fauces, Ditis introitus. 726. 30.
Tæniæ papillares. 624. 24.
Tamen. i. autem. 360. 40.
Tam jam. 61. 26.
Tandem, diuturnitatis nota. 64. 18.
Tecta ſpectatoribus referta. 136. 24.
Tecto neq; pauper indiget. 733. 35.
Tecum eſto, form. 77. 15.
Tela fortuita. 119. 25.
Temere poſitum, jacens, &c. 178. 31. 184. 27.
Temperare ictum. 147. 4.
Tem-

Temperies poculorum. 98. 35.
Temporius. 536. 7.
Tempus iram extinguit. 534. 40.
Tendere diverſa, in diverſa, ad diverſa. 127. 21.
Tenebrare. 436. 1.
Tenebræ Dei oculos non arcent. 298. 31. mortis. 335. 12. opertæ. 424. 24. et 38. tenebrarum præſidium. 140. 5. 206. 29. tenebras auſpicari ſibi. 428. 19. tenebris ſe tradere ærumnoſorum mos. 242. 20.
Teneri puelli. 378. 37.
Teneritudo animi. 273. 30.
Teneo te, form. 267. 23.
Tenere vitam. 12, 36. 483. 40. amatam. 429. 19. 628. 29.
Tentum. *αἰδοῖον*. 100. 25.
Terræ dare, reddere, &c. 387. 38.
Tergus. 205. 35.
Terror et Metus Martis comites. 646. 15.
Terrores marini. 352. 23.
Teſta. 491. 35.
Teſtimonium Quirites perhibetote. form. 116. 15.
Teſtudo, de homine contecto et latente. 31. 4.
Tetri effectus. 240. 22.
Thalli, verbenæ. 685. 3.
Theatra judicijs deſtinata. 136. 10. theatralium machinarum et pegmatum ludicra, et præſtigiæ. 652. 4.
Theſaurus fraudis. 268. 22.
Theſſalia civitas. 12. 4.
Thracia prædonum patria. 348. 24.
Tibi. i. in honorem tuum. 698. 21.
Tibiarū et fiſtularū dulces moduli. 674. 23. tibiarum cantu ad ſaltum incitari. 466. 9. 731. 37. tibicines Deûm matri adambulantes. 465. 1. tibicinum obliqui calami. 674. 33.
Tigna ſuſpendioſis commoda. 42. 23.
Timere alicui. 75. 33.
Timor major ex ignorantia. 252. 1. v. Metus.
Tinnulus. i. loquax. 510. 19.
Titiones muliebris vindictæ adjumenta. 392. 20. obſcœnis immiſsi. 633. 9.
Titubare ac vacillare. 333. 3. præ fame. 47. 8. præ amore. 284. 30.
Togati vultures. 648. 32.
Tonare faucibus. 314. 10. clamore tonante perſonare. 365. 20.
Tonſores in plateis tondebant. 165. 26.
Tormento velut, agi. 422. 16. 730. 36.
Tormentis excruciare, excarnificare. 303. 11. veritatem eruere. 152. 24. ad

tormenta obdurare. 608. 12.
Torpere formidine, ſtupore, &c. 553. 37.
Torquere cardines oſtij. 30. 14. lapidem, telum, &c. 564. 19. 736. 23.
Tortuoſi flexus, circuitus, &c. 10. 23. 707. 8.
Tori graminei. 244. 30. tepentes. 126. 35. torus ſummus. 321. 34.
Totis viribus. 297. 17.
Totum gladium demergere. 33. 33. *totum recipere*, in obſcœnis. 629. 2.
Tractabilis. 206. 15.
Tractare quem. 461. 5.
Trahere quem. 302. 10. veſtigium. 446. 16.
Tradere, i. fidei committere. 478. 18.
Tranſabire. 355. 10.
Tranſcurrere. 477. 26.
Tranſijcere telum. 563. 35.
Tremore viſcera quati. 34. 5.
Tres quidam. 143. 14.
Tres uno in lecto. 539. 12.
Triſtitia et Sollicitudo Veneris ancillæ. 303. 3.
Trivia, mendicorum ſtationes. 15. 25.
Triviales. 458. 6.
Tua ſunt omnia. form. 75. 20. 250. 1.
Tuburcinari. 323. 7.
Tuceta. 79. 16.
Tumultuarium. 41. 9.
Tumulus terræ. 401. 9.
Tunc debueras, &c. form. 242. 37.
Tune etiam? form. 190. 8.
Tune ſolus ignoras? form. 55. 15.
Tunicæ virgatæ. 466. 3.
Turbare elementa carminibus. 164. 33. civitates reſponſis. 90. 11.
Turbela. 212. 31.
Turbidus vultus, inceſſus, &c. 525. 39.
Turbines et procellæ. 95. 9.
Turpilucricupidus. 92. 24.
Turres pegmatum. 203. 10.
Tutela. v. Cuſtodia.

V

VAcuum à re aliqua. 607. 1.
Vacuum. i, vanum. 507. 22.
Vacuus vultus. i, luminibus orbus. 431. 1.
Vacui. i. χολάζοντες. 486. 1. 732. 7.
Vadimonium venereum. 528. 1.
Vagari late, paſsim. 260. 15. 673. 20.
Valefacere. 208. 10.
Vana ſomnia. 229. 39.
Vapor. i. tepor. 669. 28.
Vaſti, vaſtitas corporis, 131. 34.
Ubertim flere. 587. 31.
Vbi eſt quis, non eſſe. form. 118. 8.
Vbi. i. quò. 570. 36.
Ubiq; itinerum, locorum, &c. 59. 18.
Vbi te requiram? form. 173. 1.
Ubi ubi, unde unde, &c. 290.

290. 5.
Vehicula conteſta. 620. 34.
Velamento rejecto. 311. 13.
Velitari jocis, maledictis, &c. 462. 7.
Venatores ſuccincti. 671. 18. eorum ſigna. 402. 18. venatio inarmatorum animalium. 400. 23.
Vendere melius quam occidere. 357. 40. vili, præ tædio. 463. 7.
Venenum pulmonibus errans. 638. 12. veneni tempeſtas. ibid. 17. ſuccus noxius. 635. 14. 650. 24. præſentaneum. 594. 8. neſcius haurire. ibid. 19. promittere, medicamentum autem dare. 609. 22. et contra. 634. 35. miſerita humani generis Natura genuit. 603. 34. venenati morſus. 180. 14.
Venia. i, gratia, beneficium. 231. 35.
Venire ſuper alium. 43. 10.
Ventus lucernas exſtinguit. 131. 10. ferens. 268. 1. *alius*. i, alienus. 286. 11. proſper. 700. 27.
Venus, Dea invidioſa. 234. 10.
Venuſtas oculorum, frontis, &c. 291. 4.
Verba malis ſuis attonitis deſunt, 567. 30. et ſumme gaudentibus. 610. 38.
Verbenæ, thalli. 658. 3.
Verberari in coram alicujus. 508. 26. verberando fatigari. 392. 10. necare. 473. 5.
Verè lamentari. 410. 5.
Veriſimilia interdum vera credita. 121. 28. et proinde reum onerant. ibid. 38. aliquoties falſa, & vera improbabilia exiſtimata. 36. 11.
Veritas criminum. 600. 25. veritas tormentis eruta. 152. 29. tandem emergit. 611. 23. veritas Naturæ à pictura provocata. 75. 1. ad imaginem veritatis, &c. 601. 27.
Vermibus laniari. 336. 10.
Vernulæ. 63. 14. 220. 6.
Verſipellis. 714. 24.
Verſus multi latentes apud prorſæ orationis Scriptores, nominatim in Apulejo. 227. 15.
Vertices montium. 180. 20.
Veſpera. 18. 30.
Veſtes reflatæ. 73. 25. auro intextæ. 67. 1. 711. 7. bombycinæ. 645. 3. tenuiter textæ. ibid. 10. floridæ. 696. 26. animalium formis notatæ. ibid. 34. fuſcæ lugentium. 113. 35. veſtem lacerare, capillumq; diſtrahere. 419. 26. ſibi demere alij tegendo. 19. 21. ſuam divendere. 702. 37. veſte ſub muliebri deliteſcere. 354. 25. *veſtibus cujuſpiam*

quaſi affigi, de comite individuo. 517. 10. ex veſte de homine neutiquam judicandum. 348. 4.
Veſtigatores. 461. 20.
Veſtigium laborans, feſtinans. 285. 36. cunctans, 647. 24. veſtigium requirere. 253. 32. 295. 12. veſtigia recalcare. 315. 14.
Veteratrices. 542. 16.
Vexilla. 734. 17.
Via ſola et unica. 275. 9.
Viatores miſeri, laborioſi. 441. 26. 579. 7.
Vibrantes fluctus, undæ. 74. 20. 238. 4.
Vicaria mors, anima, &c. 128. 18.
Vici nundinis celebres. 180. 31.
Vicini perfidi. 576. 24. vicinos habent etiam maximorum latifundiorum poſſeſſores. 565. 15.
Viciſſim tu memora, form. 93. 25.
Victimæ ultroneæ. 435. 1. victimæ pro Numinum ratione oblatæ. 359. 36. earum ætatis ratio habita. ibidem.
Vidiſſe, nec vidiſſe tamen ſe contendere. 577. 15.
Viduari præſidio. 631. 21.
Vigila, form. 77. 6.
Vigiliæ ex metu. 29. 22. Venereæ. 103. 35. 629. 27.
Vigilum Præfecti munus. 138. 36. 140. 13.
Vigor Ducum militarium. 198. 9. alacris. 88. 39.
Vince aut morere, form. 102, 10.
Vindicare in aliquem. 433. 4. vindictæ *ſolatium*. 124. 5. vindictâ lætus. 366. 5. vindictam ſuæ mortis delegare. 562. 12.
Vinum Veneris armiger. 88. 11. et 30. pudorem extinguit. ibid. 25. curas fugat. 20. 25. vinum defœcare. 528. 13. alijs miſcere, miſcente aquam bibente. 362. 19. vino ſauciari. 362. 16. colligari. 365. 28. defunctorum memoriæ libare. 215. 38. vini et unguenti conjunctio. 627. 7.
Violenter perimi, elidi, &c. 543. 18.
Violentia carminum magicorum. 27. 21.
Vir, ironice et ἀντιφραστικῶς. 489. 38.
Vires, et *viriculæ* patrimonij. 203. 39. 702. 15.
Virgo matura. 396. 10. vidua. 239. 19. virginalis verecundia. 57. 11. 709. 35.
Virilitas. ἀιδοῖον. 385. 26.
Viroſa. virioſa. 505. 35.

Vis, in raptu aut ſtupro. 26. 5. vi et virtute. 192. 9. vim etiam muta repellunt. 405. 35.
Viſcera, de filijs. 452. 38. canibus et vulturijs projecta. 336. 16.
Viſendi ſtudium. 136. 33.
Vita. i. victus, alimentum. 486. 20. vita ærumnabilis. 604. 5. vita varijs caſibus ſubjecta eſt. 686. 38. bene acta reis patrocinatur. 716. 28. impendenda ei cujus beneficio debetur. 667. 9. vitæ limen. 691. 30. lumen. ibid. 36. vitam ſuſtinere. 613. 7. vivere non poſſe. 221. 1. ſine amato vivere non poſſe. 625. 33. vivi ad Superos, mortui ad Inferos pertinent. 155. 7.
Vitalis calor. 48. 26.
Vivicomburium. 334. 14.
Vivum funus. 241. 34.
Vitiorum ſentina. 505. 10. vitio nullo defici. 504 31. vitijs contrarijs laborare. 506. 10.
Vitrei fluuij. 49. 37.
Vix evadere. 23. 14. 96. 1.
Vix tandem. 37. 27.
Ulterior ripa. 95. 20.
Vltimus. i. deterrimus. 512. 24. 717. 37.
Ultro citro. 454. 25. diſcurrere. 13. 17.
Ultro volens. 76. 30.
Vncinus. 163. 21.
Vnctum. 174. 20.
Vnda. i. multitudo. 305. 37.
Vndantia labia. 182. 35.
Vnde ſcio an &c? form. 294. 10.
Vndiq; circumfundi. 440. 4.
Vnguentariæ. 171. 25.
Vnguenti et vini conjunctio. 627. 7. unguentis plateas ſpargere. 674. 2.
Vngues ferarum arma. 205. 26. ungue latius non digredi. 685. 15. in ſummos ſe ungues erigere. 178. 10.
Vngulæ, equorum arma. 371. 30. extritæ. 456. 30. ungulis primoribus velitari. 371. 29.
Vnici magis curæ habiti. 449. 7.
Vniverſi omnes. 346. 23.
Vnum et unicum. 237. 15.
Vocabulum. i. nomen. 128. 10.
Vocaliter januam pulſare. 54. 31.
Vocare ad concionem. 684. 35.
Vocati, inſtante cœna iterum admoniti. 158. 30.
Volaticus ex metu. 437. 34.
Volens. 237. 20.
Volentia. 291. 15.
Volutari in pulvere. 187. 18. cum adulteris. 488. 18.

Voluptates ſpectaculorum. 21. 32. 708. 9. venereæ. 230. 13. ſerviles. 680. 19. *voluptates*, de re eſcaria. 360. 5. voluptatis fructus præſens tantum. 713. 3. præteritæ recordatio acerba. 339. 9.
Vomere, de lucernis. 280. 38.
Vota mala, imbecilliorum arma. 529. 20.
Votivum. i. optatum. 474. 13.
Vox ſemianimis. 273. 38. fracta. 463. 30. conſona. 678. 31. fæminarum tenuis. 162. 36. animalium inarticulata. 180. 36. gulæ præfectu interficitur. 34. 17.
Vrbs rure ſumptuoſior. 702. 28.
Vrguere. 496. 4.
Vrigo. 471. 28.
Vrſi immanes. 204. 4. ſævi. 439. 26. unguibus armati. 205. 26. pauperes eorum cadaveribus paſti. ibid. 1.
Vſq;, vel, *aduſq; deraſus*. 122. 37.
Vſtrina. 377. 6.
Vſui neceſſaria. 58. 36. 710. 3. ad uſum aptus. 460. 3.
Vtenſilia. utilia. 107. 40.
Vteri beſtiarum. 214. 36.
Vti rebus bonis male. 260. 36. 554. 9. uti bene. 723. 35.
Vtres inflati. 167. 20. pendentes. ibid. 29.
Vtriq;, de duobus. 616. 3.
Vtrum utrum. 270. 18
Vulgaris. 92. 23.
Vulgus ignobile. 204. 22. vulgus incitatu facile. 121. 15. 597. 4.
Vulnera patentia. 51. 3. hiantia 444. 16. aceto diluta. 443. 23. vulnerum ſpecus, foveæ, foramina. 374. 12. vulnera quam aurum libentius excipere. 347. 19. vulnerare ſe telis ſuis. 281. 25.
Vulturij togati, paludati. 648. 40.
Vultus, etiam de beſtijs. 326. 17. turbidus. 52. 39. culpam arguit, vel ſecus. 606. 20. vultu aliquid magnum fateri. 432. 17.
Vxor fida. 529. 39. uxoris minor quam mariti auctoritas. 539. 38. nomen cum fide perditur. 634. 10. uxores decumbentibus maritis aſsiſtant, miniſtrentq;. 263. 14. maritorum ſe quaſi ancillas ſciant. 259. 35. ſacra maritalibus aliena neſciant. 508. 7.

X

XEnia amicis advenientibus miſſa. 87. 33.

FINIS.

Index Græcus.

A

A'γκαλιδαγωγοὶ ὄνοι. 373.1.
A'ιγιία. 167.17.
Aκαθαρτος. 562.29.
A'μα λέγων ζῶντα. 301.6.
A'μιλλᾶσθαι ἐν πότῳ. 550.40.
A'μνοὶ τοὺς τρόπους. 459.39.
Aμυσι πίνειν. 618.16.
Aνάγειν. 61.31.
Aνακαθίζειν. 111.12.
Aνανδύειν. 619.16.
Aνασηκωθῆναι. 728.27.
A'νδρεία. i. αἰδοῖον. 385.30.
A'παγκωνίζεσθαι, διαγκωνίζεσθαι. &c. 110.22.
A'παλοί. 540.30.
Aπατᾶσθαι. 447.30.
A'ποδιδόναι τινὰ τινί. 448.10.
A'ποδοῦναι τὸ ζῆν τῇ πεπρωμένῃ. 214.9.
A'πομύσαι. 122.5.
A'ποσιμοῦν. 357.8.
A'ποστενάζειν ἐκ καρδίας. 21.18.
A'ρχυστάσια. 404.13.
A'ρσενικαὶ ψυχαί. 143.29.
A'ρτος καθαρὸς, ῥυπαρὸς. 314.39.
A'σθμαίνειν, de fatigatis. 337.33. de hariolis, &c. 467.34.
Aὖθις καὶ πολλάκις. 247.16.

B

BAρύνειν εἰς τὸ ἰσόρροπον. 375.2.
Bαρύνεσθαι ἐνιαυτοῖς. 67.25. 445.31.
Bασιλεῦς πόλεων. 230.26.
Bασιλεὺς βασιλευόντων. 705.13.
Bία. βιάζεσθαι. 46.10.

Γ

ΓAστὴρ ἀργὸς. 335.24.
Γυμνάζεσθαι φόνοις. &c. 563.22.
Γυμνὸς, γυμνητεύειν. 643.

Δ

ΔAκτυλος καταστιγάζων. 24.34.
Δαρδάπτειν. 323.8.
Δεδακρυμένος. 388.28.
Δολιχεύειν, περιέρχεσθαι. 13.12.
Δύνασθαι abundans. 129.33.

E

E'γειρε σεαυτόν. 77.10.
Eἰ ἄνδρες ἐστέ. 102.1.
Eἰ πῶς. 536.40.
Eἰργασία πληρῶν. 282.12.
E'κβιον ποιεῖν τινα. 152.27.
E'λίπειν λογισμούς. 688.40.
E'μπίπτειν εἰς χεῖρας τινός. 301.32.
E'ν ἑαυτῷ φέρειν, εἶναι, &c: 77.16.
E'ν τελόδῳ λογισμῶν. 521.6.
E'πιμβαίνειν τινί. 381.30.
E'πίτερμα. 305.27.
E'πιβαίνειν. 627.28.
Eπιδόρατις. 708.33.
E'πικομάσαι. 146.10.
Eπιρρίπτειν ἑαυτὸν τοῦ νεκροῦ. 413.2.
E'πιρρύζειν κυνάς. 439.32.
E'πισήγματα, ἐπισήπτειν. 402.20.
Eπιτραπέζια διηγήματα. 97.38.
E'ρῆμοι ὁδοί. 157.5.
E'σπέρας. 8.36.
E'σχατα κακά. 24.26.
E'υθὺς τὴν ἀρχὴν, vel, ἐξ ἀρχῆς. 52.16.
E'υσχημόνως ὀρχεῖσθαι. 642.28.

Ε'τοιμ☉, ἑτοίμως ἔχειν. 518. 26.

Θ

Θήματα βρωμάτων. 98. 98.

Θηεία. de equis. 407. 12.

Θρᾶνοι, θρανίτια. 42. 33.

K

Κάθε ὧδε. 56. 25.

Καμπυλοσαλπιστή. 574. 34.

Καταγλωττίζειν. 301. 20.

Κειμήλιον. i. πτῶμα, σῶμα. 610. 23.

Κεκυφὼς σκάπτειν. 547. 9.

Κενοῦν ὀφθαλμούς. 431. 4.

Κερδαίνειν κακά. ἐξ ἀδικίας κερδαίνειν. &c: 91. 5.

Κήλονες. 367. 29.

Κημοί. 602. 37.

Κλεψιποτεῖν. 362. 19.

Κλινοπάλη. 484. 33.

Κοινὴ τράπεζα. 397. 25.

Κόμην σείειν, ῥίπτειν. 466. 35.

Κρεκρηδὸν κόπτειν τινὰ &c: 573. 25.

Κριοὶ ἐπίσημοι, ἢ γέμμοι. 359. 30.

Κτένες, πλευραὶ νωταῖαι. 720. 9.

Κυβιτίζειν. 573. 20.

Κυλινδεῖσθαι, συγκυλινδεῖσθαι, in obſcœnis. 488. 28.

Κυμαίνοντες ὀφθαλμοί. 162. 22.

Κύματα, τελκυμίαι Τύχης. 612. 8.

Κυμάτια, τὰ χείλη. 182. 35.

Κύψας ἐσθίειν. 389. 20.

Λ

Λάοις ἄφεσις. 684. 37.

Λίθων νιφάδες, ἐπομβρίαι, χαλάζαι. 442. 3.

Λύχν☉ πάννυχ☉. 116. 23.

M

Μελισσοῦ. 481. 3.

Μισειπόλιοι. 270. 5.

Μεσηλιξ, μέσ☉ ἀνήρ. 270. 1.

Μήτηρ, πρεσβυτάτη πᾶσαι. 224. 21.

Μητραγυρτεῖν. 470. 10.

Μίξις, μίγνυσθαι, in obſcœnis. 531. 31.

Μοιχός, unde. 484. 28.

Μόλις et μόγις. ubi de marinis diſcriminibus. 96. 1. 713. 36.

Μόν☉ ἐσθίειν, καταπίνειν, &c. 464. 14.

N

Ναῦλον. 313. 20.

Νεκρῶν οὐδὲν διαφέρειν. 180. 14.

Νεῦμα παιδισκαρίου. 104. 20.

Νεῦσαι, συνανανεῦσαι. 647. 28.

Νουθετεῖν κονδύλοις. 328. 28.

Ξ

Ξυλοκοπεῖν, ξυλοκόπει. 373. 37.

O

Ὄμματι φθίσασθαι. 648. 17.

Ὄν☉. i. αἰδοῖον. 628. 17.

Ὄρμ☉. 642. 13.

Ορύττεσθαι μάστιξι. 374. 12.

Οὐδὲν ὑγιὲς δρᾶν. 236. 16.

Οὗτ☉, οὐδὲ τὶς ἕτερ☉. 121. 7.

Οὐ χαρίσουσιν, οὐ χαίρειν. 235. 9.

Π

Παραίνεσαι. 599. 33.

Πάντα πράττειν ἢ πάσχειν ἑτοίμ☉. 518. 33.

Παραβιάζεσθαι. 159. 23.

Παραβῦσαι ξίφ☉. 33. 33.

Παραπαίδιον. 145. 3.

Περαίνεσθαι in obſcœnis. 492. 13.

Πιελίρχεσαι, δολιχεύειν. 13. 12.
Πυδυσιᾶν. 338. 1.
Πῦ, i. ποῖ. 570. 36.
Πρόβατα. i. ἐπιεικεῖς. 459. 32.
Προοιμιάζεσθαι. 599. 24.
Προσηλῶσαι τῇ γῇ. 564. 1.
Προσκεφάλαια πίερωτά, καὶ πιλωτά. 623. 30.

Σ

Σάλος, σαλεύεσθαι. 183. 15.
Σιδήρειοι ἄνδρες. 113. 10.
Σκῆψις. 102. 29.
Σκόρπιοι, σκορπιώδεις ἄνθρωποι. 511. 19.
Σπλάγχνα, de filijs. 452. 38.
Σπονδεῖον. 689. 20.
Συμμετρία corporis. 69. 15.
Συνεοχμός. 276. 27.
Σχηματικῶς. 598. 17.

Τ

Ταγματικοί. 734. 16.
Ταινίαι, ταινίδια. 624. 25.
Τακτικὴ ὄρχησις. 642. 25.
Τείνοντες αὐχένιοι. 276. 32.
Τιμεῖν δωρεαῖς. 694. 30.
Τράπεζαν παραθεῖναι. 536. 20.
Τυρὸς νεοπηγής. 444. 34.
Τυφῶσαι. 538. 36.

Υ

Υγραίνοντες, et ὑγροὶ ὀφθαλμοί. 162. 11.
Υπερηνιγεῖς ἵπποι. 6. 8.
Υποδήματα βύβλου. 123. 7.
Υποζύγια κτήνη. 368. 30.
Υποσπείρειν διαβολάς. 705. 31.

Φ

Φαιδάζεσθαι χρυσόν. 520. 27.
Φόνος ὀμμάτων. 429. 2.
τειχῶν. 165. 35.
Φύλλα. 670. 14.

Χ

Χαριτοῦσθαι. 692. 39.
Χέζειν ἐπὶ χρυσοῦ. 194. 28.
Χειραγωγοί. 429. 31.

Ω

Ωσύνδενον. 472. 1.

FINIS.

Index Scriptorum veterum

in Annotatis

hinc inde emendatorum.

Aldhelmus. 201. 18.

Ammianus Marcellinus. 108. 16. 276. 19. 359. 6. 721. 21.

Apulejus. 7.10. 8.38. 15.13. 16. 34. 18. 20. 23. 14. 34. 10. 39. 6. 42. 16. 44. 7. 49. 32. 53. 16. et 37. 55. 25. et 32. 56.27. 58.35. 59. 17. et 20. et 40. 60. 20. 62. 1. et 30. 63. 10. et 14. 65. 14. 68.30. 72. 13. 73.7. et 14. 75.14. et 26. 76.9. 80. 34. 82.6. et 32. 84.36. 85. 23. 89. 26. 90. 34. 99. 2. 101.11. et 25. 102.10. 103. 14. 105.31. 109.12. et 15. et 17. 111.18. 112.17. 113.30. 116.3. 118.24. et 26. 125.11. 126.33. 130.38. 135.28. 138. 18. 143.15. 146.11. 150. 27. 154.14. 159.11. 162.2. et 4. 163. 28. 165. 23. 168. 40. 170. 26. 176. 12. 182. 25. 184.1. et 20. 185.21. 188.29. 189.15. 190.4. 192.19. 193. 24. 195. 21. 196. 4. et 12. 197.30. 198.3. 199.39. 202. 23. 205.34. 207. 11. et 36. 208.9. 209.5. 212.32. 214. 32. 221. 6. 226. 10. 228. 3. et 29. 243.37. 245.14. 253. 40. 254.28. 257.7. 258.27. et 32. 264. 2. et 7. et 36. 267.14. 268.13. et 25. et 33. 269.5. 273.34. 274.3. 277. 25. 278.30. 282.35. 284.32. 290. 39. 291. 15. 293. 9. 294.32. 297. 18. 301.2. et 22. 305.14. 306. 20. et 28. 308. 12. 311.7. 312.5. 313. 37. 315.20. et 30. et 39. 318. 21. 319.17. 322.19. 324.37. 325.4. 326.10. 327.21. 337. 26. 343.28. 344.2. et 8. et 12. 345.24. 370.10. 371.6. et 20. 375.23. 376.36. 379. 32. 381.40. 382.26. 383.11. et 38. 384.35. 386.17. et 36. 388. 39. 390. 22. 391. 28. 393.13. 395.36. 397.9. 399. 19. 404.20. et 31. 406. 13. 408. 39. 409. 6. 413. 11. 414. 20. 415. 10. 417. 31. 421.22. et 25. 432.22. 433. 5. 434. 2. et 20. 448. 22. 452. 29. 454. 9. 455. 38. 462.18. 464.34. 468.4. et 30. 469.16. 474.7. 475.40. 476. 18. 480. 6. 481. 20. 482. 28. 484. 16. 485. 29. 488.20. 489.10. et 29. 490. 30. et 33. 492.29. 493.28. 494.27. 495.33. 501.6. et 8. 503.38. 504. 1. 509.35. 510. 19. 515. 12. 516. 22. 519. 26. 521. 15. 525. 39. 526. 1. et 27. et 32. 527. 2. 529.11. 533. 35. 534. 8. et 25. 536.14. 539.28. 540.21. 543.

543. 39. 559. 33. 561. 4. 564. 35. 565. 35. 567. 17. 568. 31. et 39. 571. 9. 574. 38. 575. 2. 576. 38. 583. 3 et 16. 584. 26. 591. 25. 592. 30. 596. 13. 599. 5. 603. 9. 604. 5. 612. 19. 623. 35. 624. 11. 625. 7. 628, 26. 632. 10. 643. 18. 645. 25. 646. 35. 647. 39. 663. 5. et 14. et 16. 665. 37. 666. 25. 674. 19. 675. 39. 679. 34. et 35. 683. 19. et 29. 684. 22. 685. 21. 686. 7. 689. 4. 690. 12. 697. 7. 699. 9. 701. 23. et 33. 704. 5. et 12. 705. 18. 708. 29. 715. 30. 717. 37. 718. 25. 719. 28. 720. 29. 726. 40.

Arnobius. 251. 18. 272. 33. 614. 12.

Artemidorus. 327. 14.

Auctor de Viris illuſtribus. 268. 19.

Auguſtinus. 320. 8. 350. 30. 626. 24.

Avienus. 95. 2. 437. 5.

Baſilius M. 83. 3.

Bibliorum vetus Interpres. 178. 5. 420. 30. 548. 11.

Calpurnius Siculus. 49. 40.

Caſsiodorus. 139. 9. 262. 12. 533. 4.

Cato. 187. 10. 369. 31.

Catullus. 289. 30.

Cicero. 14. 18. 34. 13. 147. 26. 270. 25.

Claudianus Mamercus. 495. 6.

Clemens Alexandrinus. 268. 6.

Curtius Q. 17. 17. 95. 35. 669. 31.

Dion Chryſoſtomus. 643. 39.

Donatus, Terentij Interpres. 332. 24. 360. 14. 479. 32. 486. 12.

Epigrammata vetera. 567. 22. 589. 29.

Fulgentius 252. 7.

Gellius. A. 21. 13. 203. 28. 209. 13. 373. 21. 432. 8. 461. 13. 530. 19. 703. 11.

Gloſſaria et Onomaſtica vetera. 9. 25. 19. 34. 19. 35. 30. 28. 61. 9. 62. 4. 94. 7. 166. 7. 182. 31. 210. 40. 227. 6. 230. 11. 279. 18. 289. 35. 296. 17. 318. 36. 322. 21. 326. 26. 328. 7. 358. 18. 361. 32. 362. 8. 366. 13. 368. 30. 373. 10. 377. 7. 381. 18. 401. 12. 438. 38. 440. 2. 459. 18. 497. 16. 501. 38. 511. 17. 522. 24. 545. 35. 548. 20. 549. 39. 560. 20. et 22. 594. 13. 598. 17. 615. 6. 618. 37. 640. 40. 675. 33. 681. 21. 689. 18. 692. 30. 705. 4. 711. 33. 734. 18.

Hegeſippus. 276. 16.

Heliodorus. 359. 14.

Heſychius. 91. 22. 145. 3. 276. 26. 313. 23. 323. 9. 368. 32. 404. 14. 407. 11. 465. 6. 520. 4. 566. 32.

599. 24. 605. 5. 619. 16. 642. 30. 670. 14. 708. 37. 739. 21. 740. 35. 741. 9. et 16. 742. 35. 744. 15. et 18. et 32. et 35. et 38. 745. 1. 746. 3. et 40. 748. 32. 749. 36. et 38. 750. 5. 756. 6. et 16. et 25. et 33. et 34. et 38. 754. 4. et 7. 755. 13. et 34.
Hieronymus. 432. 4.
Hippocrates. 609. 8.
Iſidorus. 57. 7. 84. 13. 130. 4. 1315. 7. 432. 1.
Julianus Imp. 517. 13.
Julius Capitolinus. 3. 21.
Julius Pollux. 755. 8.
Julius Firmicus. 3. 22. 319. 20. 498. 1. 501. 20. 543. 4. 579. 17. 672. 12.
Juſtinus. 6. 2. 37. 6. 104. 36. 347. 12.
Juvenalis. 111. 7. 471. 29. 552. 8. 576. 21.
Lactantius. 546. 18.
Libanius. 516. 36.
Livius. 62. 35.
Maximus Tyrius. 613. 5.
Minucius Fœlix. 379. 18.
Nicephorus Gregoras. 210. 36.
Nicetas Choniates. 214. 23.
Ovidius. 189. 22. 312. 12.
Pacatus Panegyriſtes. 266. 4.
Plato. 425. 8.
Plautus. 30. 15. 115. 16. 259. 30. 514. 40.
Propertius. 516. 7. 666. 12.
Quintilianus. 35. 9. 109. 9. 153. 26. 225. 34. 518. 5. 682. 25.
Salvianus. 108. 28.
Saluſtius. 522. 1.
Saxo Grammaticus. 188. 38.
Scholiaſtes Ariſtophanis. 563. 28.
Scholiaſtes Horatij. 92. 24. 262. 34.
Seneca Philoſophus. 415. 26.
Seneca Tragicus. 657. 32.
Servius Sulpicius. 687. 35.
Servius, Virgilij Interpres. 70. 20. 136. 17. 155. 13. 231. 16. 234. 13. 354. 7. 409. 34. 566. 15. 610. 33. 655. 40. 736. 31.
Sidonius. 33. 36.
Siſenna Hiſtoricus. 442. 22.
Tacitus. 7. 8. 35. 34. 125. 10. 134. 32. 300. 36. 325. 40. 363. 16. 563. 24. 667. 7.
Terentius. 444. 10.
Tertullianus. 506. 33.
Theophylactus. 733. 37.
Tibullus. 516. 14.
Valerius Maximus. 138. 30. 270. 21. 580. 2.
Varro. 127. 20.
Virgilius. 374. 20.
Vitruvius. 87. 40.
Zeno Veronenſis. 220. 35.

FINIS.

Corrigenda.

Corrigenda.

In ipſo Libri Titulo dele τὸ ejuſdem. In Contextu Pag: 33, 9. intecti. ibid. 25. negotioſo. 39. 7. credulitare. ibid. 25. et ſiſtra. P. 40. 15. ſuſcipit. 43. 26. occipiunt. 50. 2. lapidem. ibid. 16. ſumus. 54. 31. d. calvis. 57. 1. Ain' inquit: 64. 31. lumbis. 81. 16. domunculæ. 83. 2. idonee. 90. 18. virginitati. 97. 23. navibus. ibid. 29. conferto. 98. 11. pſallitur. 104. 17. poterat. 106. 8. domus. 107. 17. Prome. 111. 2. negligere. ibid. 14. multijugis. 116. 31. laboris. 117. 8. inequitante. 119. 16. alioquin. 121. 19. polentarium. 124. 17. millium. 129. 10. dextrorſum. 130. 27. maturatæ. 138. 20. malæ. 143. 8. cibaria. 145. 26. iret. 151. 18. ſumens. 153. 3. referam. ibid. 17. tamen. 154. 1. cœna poculoq;. ibid: 23. Charite. 155. 8. confectas. 157. 23. dele *νυκτίος*. 160. 16. adornatus, et nutricis captioſa vigilia deceptus: 163. 18. inertiſsimarum. 164. 16. attollerent. 165. 2. delectu. ibid. 13. cominus. 167. 5. de fletu. ibid. 10. noviſsimam. 168. 6. cupio. 169. 13. At me. 170. 3. cinædum. ibid. 32. Sabazius. 171. 18. cinædorum. ibid. 31. ceraula. 172. 27. diſſecant. 174. 14. inopportuno. ibid. 15. complures. 177. 30. contacta. 183. 21. Philæbus. 198. 15. cardine. ibid. 16. patefaciunt. 199. 19. merce. 204. 26. ſanguine. ibid. 14. tamen. 208. 7. at illius. 210. 6. reparaverat. 211. 23. acerrimum. 215. 29. noxæ. 216. 9. manifeſtum. 224. 18. ibidem. 226. 9. deformi. 229. 1. exin. 230. 29. Quid pluribus? 232. 28. ſeparati. ibid. 29. multimodas. ibid. 32. quem. 236. 19. excelſum. ibid. 20. perpluit. ibid. 21. maculatæ. 241. 6. naturæ. 243. 12. meam. ibid. 21. pomifera s. fœcundæ. ibid. 31. votivis cujuſq; ſtudijs. 248. 30. utcunq;. 251. 28. proſpicuè. 252. 13. differebam. 254. 27. Mithram. 257. 20. vix. 260. 33. præparatis.

Errata in Annotatis ſic emenda.

6. 32. inter duos. 9. 37. θαυματοποιοί. 14. 34. ἀλλοιότης. 22. 26. βαπτίους. 32. 26. dabit, dat: hoc quoq;. 41. 31. exoptata. 42. 27. ad exitium. 46. 4. Vicentina. 58. 14. memorare. 61. 4. E converſo, in Paræmijs Græcis. et poſt, ὁ πολλῶν π. 62. 32. in Epiſtolis. 65. 36. Gloſſarium. 69. 25. De corvo. 71. 32.

Trucul.

Trucul. 76. 30. vide 9. 12. 77. 39. dele τὸ ἐν. 81. 25. opprimere. 92. 18. ἀπὸ τῶν. 96. 34. invaſiſſet. 97. 26. locum intellige. 112. 16. conſiſtere. 122. 23. Αἴγυπτον. 129. 21. Maximiani. 171. 6. ſuſpenſo. 189. 12. ἀποκρήμνους. 190. 14. quam ſolam. 198. 33. portiuncula. 221. 5. Fuſe infra p. 660. lin. 37. in hanc m. d. 235. 32. Veneres. 255. 24. lugubrem. 273. 1. opimiore. 275. 11. δαιμονίως. 278. 10. ſubminiſtrante. 279. 14. τούτου. 281. 29. malè. 288. 23. quam tibi. ibid. 34. manus. 305. 2. incumbere. 320. 22. Achillem Tatium. 328. 23. commovebant. 332. 28. Onomaſtici. 338. 13. virum. 340. 30. οὐδὲν. 349. 10. procuratoribus. 352. 18. θῆλυν. 355. 24. Onomaſt: vetus. *Depiles, &c.* 366. 4. tali. 384. 24. ſine reſpectu ſ. 388. 13. flagitat. 393. 22. ἀσφαλέστερον. 405. 27. conſcendimus. 463. 6. καταβαλλόμενον. 474. 16. Infra. 485. 39. apud Chryſoſtomum Homil: 16. in Epiſt: ad Ephes: πὼς. 518. 13. συντελήκυθοι. 5'2. 13. mirantibus. 561. 40. fruſta. 565. 2. noſtro. ibid. 29. Pompejo. 586. 6. admoneretur. 600. 4. vexerit. 617. 4. πλατεῖ. 621. 32. θάλασσαν. 568. 2. obortas. 623. 5. χαυνοῦται. 635. 31. audax. 665. 14. ἴφυμον. 666. 20. pompæ. 669. 9. Pruinam. 689. 4. ſomnij. 690. 23. ſupra. 713. 3. μωρίας. 720. 24. emptionibus. 573. 9. ſublimem. ibid. 29. ἐνοχίαις. 749. 32. Ibycus. 743. 32. Bacchylides. 751. 12. Λιβύης. 750. 1. πιπιέρτῳ. ibid. 7. χλιδῶν. 360. 32. concinnat. 753. 36. Αἰχμαλωτίσιν. 741. 26. Οἱ τε &c: ibid. 4. Alcman.

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google